

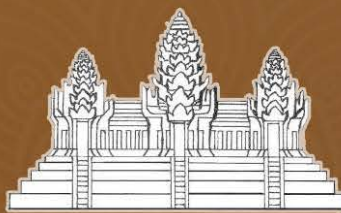
ព្រះ ព្រះក្រមីជក

ព្រះបាទសីហនុ ព្រះអរជ្ជកថា

ភាគ១៦

បាលីព្រះ ២៣ - ២៤

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ច្បាប់ពិនិត្យ សើកទី២

ព្រះ

សុត្តន្តបិដក

និង

បឋមសុទ្ធិ អដ្ឋកថា

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

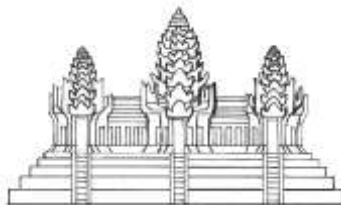
បង្ហាញដោយ

បង្ហាញបណ្ឌិត ចតុត្ថភាគ

បណ្ឌិត ភិក្ខុវណ្ណ

១៦

ឆ្នាំប្រែ ២៣-២៤

បោះពុម្ពលើកទី ១ ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ក្បាលទី ១៦

ភិក្ខុវគ្គ

ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

[១២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវៃនជាភិក្ខុវគ្គនិវាសន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យ នោះឯង ព្រះរាហុលមានអាយុ គង់នៅក្នុងអម្ពលដ្ឋិការីន ។ គ្រានោះឯង ព្រះ- មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលាសាយណ្ឌសម័យ ហើយ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលទៅឯអម្ពលដ្ឋិការីន សំដៅទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះរាហុល មានអាយុនៅ ។ ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធ ដំណើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏រៀបចំអាសនៈនិងទឹក សម្រាប់ លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលព្រះរាហុល ក្រាល បម្រុងទុក លុះគង់ហើយ ទើបលាងព្រះបាទ ។ ចំណែកខាងព្រះរាហុលមាន អាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយដាក់អង្គគង់ក្នុងទីសមគួរ ។

[១២៦] លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទុកទឹកឲ្យនៅសល់ បន្តិច ក្នុងផ្តិលទឹក ហើយទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល អ្នកបានឃើញទឹកសល់បន្តិច ដែលតថាគតដាក់ក្នុងផ្តិលទឹកនេះឬទេ ។ ព្រះ រាហុលក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ (ឃើញ) ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់រាហុល សមណធម៌របស់ពួកភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តី អៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាទឹកដែលមានប្រមាណតិច យ៉ាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

នេះឯង ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចាក់ទឹកដែលសល់បន្តិចនោះ ចោល ហើយសួរបញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល អ្នក បានឃើញទឹកសល់បន្តិចដែលតថាគតចាក់ចោលហើយនេះឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ (ឃើញ) ។ ម្ចាស់រាហុល សមណធម៌របស់ពួកភិក្ខុដែលមិនមាន សេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចទឹកដែលតថាគតចាក់ចោល ហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលទឹកនោះ ហើយ ត្រាស់សួរបញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល អ្នកបានឃើញ ផ្តិលទឹក ដែលតថាគតផ្តាច់ហើយនេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ (ឃើញ) ។ ម្ចាស់រាហុល សមណធម៌របស់ពួកភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុង សម្បជានមុសាវាទ ដូចផ្តិលទឹកដែលតថាគតផ្តាច់ យ៉ាងនេះឯង ។ តអំពីនោះ មកទៀត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ទូរផ្តិលទឹកនោះ ត្រាស់សួរបញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះ រាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល អ្នកបានឃើញផ្តិលទឹក ដែលទេរលីងឆេង នេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ (ឃើញ) ។ ម្ចាស់រាហុល សមណធម៌របស់ ពួកភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាផ្តិលទឹក ដែលទេរលីងឆេង យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៧] ម្ចាស់រាហុល ដូចជាជីវរបស់ស្តេច ដែលមានភ្នែកទន្ធនាំ មាន រូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម ជីវនោះកាលបើចូលទៅ កាន់សង្រ្គាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយជើងក្រោយខ្លះ ធ្វើ ការដោយកាយខាងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាងក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយ

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

ក្បាលខ្លះ ធ្វើការដោយត្រចៀកខ្លះ ធ្វើការដោយភ្នកខ្លះ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ
 រក្សាទុកតែប្រមោយប៉ុណ្ណោះ ។ ឯហ្មដ៏រមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងដំណើរដែល
 ដ៏រក្សាប្រមោយទុកនោះ យ៉ាងនេះថា ដ៏ររបស់ស្តេចនេះឯង មានភ្នកកង
 ទន្ធាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម (ទោះបី)
 ចូលទៅកាន់សង្រ្គាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយជើងក្រោយខ្លះ
 ធ្វើការដោយកាយខាងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាងក្រោយខ្លះ ធ្វើការ
 ដោយក្បាលខ្លះ ធ្វើការដោយស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ធ្វើការដោយភ្នកខ្លះ ធ្វើការ
 ដោយកន្ទុយខ្លះ រក្សាទុកតែប្រមោយប៉ុណ្ណោះ ដ៏ររបស់ស្តេច (នេះ) ឈ្មោះថា
 មិនទាន់ប្រថុយដ៏រិតឡើយ ។ ម្នាលរាហុល កាលដែលដ៏ររបស់ស្តេច មាន
 ភ្នកកងទន្ធាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម (ទោះបី)
 ចូលទៅកាន់សង្រ្គាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយជើងក្រោយខ្លះ
 ។ បេ ។ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ ធ្វើការដោយប្រមោយខ្លះ ។ ហ្មដ៏រមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះក្នុងដំណើរនោះយ៉ាងនេះថា ដ៏ររបស់ស្តេចនេះឯង មានភ្នកកងទន្ធាំ មាន
 រូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម (ទោះបី) ចូលកាន់
 សង្រ្គាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយជើងក្រោយខ្លះ ធ្វើការ
 ដោយកាយខាងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាងក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយក្បាល
 ខ្លះ ធ្វើការដោយស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ធ្វើការដោយភ្នកខ្លះ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ
 ធ្វើការដោយប្រមោយខ្លះ ដ៏ររបស់ស្តេចនេះ ទើបឈ្មោះថា ប្រថុយលះ
 បង់ដ៏រិតហើយ ឥឡូវនេះ អំពើណាមួយ ដែលដ៏ររបស់ស្តេចឈ្មោះថា មិន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទាន់ធ្វើមិនមានឡើយ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ។ ម្នាលរាហុល មាន
 ឧបមេយ្យដូចភិក្ខុណាមួយ ដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជាន-
 មុសាវាទ តថាគតមិនពោលថា ភិក្ខុនោះមិនធ្វើបាបកម្មតិចតួច ដូច្នោះទេ ។
 ម្នាលរាហុល ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកគួរសិក្សាថា អាត្មាអញ
 នឹងមិនពោលពាក្យកុហក សូម្បីដើម្បីសើចលេង ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវ
 សិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

[១២៨] ម្នាលរាហុល អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កញ្ចក់
 មានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កញ្ចក់មានប្រយោជន៍ខាង
 ការឆ្លុះមើលមុខ ។ ម្នាលរាហុល យ៉ាងនោះមែនហើយ អ្នកគប្បីពិចារណា
 ត្រិះរិះមើលរួចហើយ សឹមធ្វើកម្មដោយកាយ ពិចារណាត្រិះរិះមើលរួចហើយ
 សឹមធ្វើកម្មដោយវាចា ពិចារណាត្រិះរិះមើលរួចហើយ សឹមធ្វើកម្មដោយចិត្ត ។

[១២៩] ម្នាលរាហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាមួយ ដោយកាយ អ្នក
 ត្រូវពិចារណាមើលនូវកាយកម្មនោះសិនថា អាត្មាអញ ចង់ធ្វើអំពើណា
 ដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 ខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 បុគ្គលទាំងពីរចំណែក គឺខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃផង កាយកម្មនេះជាអកុសល
 ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខបូហ្មី ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នក
 ពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញចង់ធ្វើអំពើណាដោយកាយ
 កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្ត

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

៦

ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន បុគ្គលទាំងពីរ
 ចំណែកផង កាយកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផល
 ជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើអំពើដោយកាយដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ
 ដោយដាច់ខាត ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹង
 យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញចង់ធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មរបស់អាត្មា
 អញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀន បុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 កាយកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាល
 រាហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដោយកាយយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលរាហុល បើទុកជា
 អ្នកកំពុងធ្វើអំពើដោយកាយ អ្នកត្រូវតែពិចារណាមើល នូវកាយកម្មនោះឯង
 ថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើណាដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃ
 ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជា
 អកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខឬឬ ។ ម្នាលរាហុល
 ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើ
 ណា ដោយកាយ កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 ខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាង
 សេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវលះបង់កាយកម្ម ដែលមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៧

ទំនងយ៉ាងនេះចេញ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹង
យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មរបស់
អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
បៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ
ចំណែកផង កាយកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជា
សុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវកាយកម្មដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ
ចុះ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើដោយកាយរួចហើយ អ្នកត្រូវពិចារណា
មើលកាយកម្មនោះថា អាត្មាអញបានធ្វើអំពើណាដោយកាយ តើកាយកម្ម
របស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯងផង ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ
ចំណែកផង កាយកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផល
ជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាង
នេះថា អាត្មាអញបានធ្វើកាយកម្មណា កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើន
តែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវសម្តែង បើក បង្ហើប
ប្រាប់នូវកាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចំពោះគ្រូ ឬចំពោះសព្វហ្មឋានី
បុគ្គលទាំងឡាយជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះអ្នកសម្តែង បើក បង្ហើប ប្រាប់រួចហើយ
អ្នកគប្បីដល់នូវការសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណា

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

មើលទៅដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញបានធ្វើអំពើណា ដោយកាយ កាយ
 កម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គល
 ទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មាន
 ផលជាសុខ ម្ចាស់រាហុល អ្នកត្រូវខំសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 ជាកុសលហើយនៅដោយបីតិ និងបាមុជ្ជៈនោះឯង ។

[១៣០] ម្ចាស់រាហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាមួយ ដោយវាចាអ្នក
 ត្រូវពិចារណានូវវចីកម្មនោះសិនថា អាត្មាអញ ចង់ធ្វើអំពើណាដោយវាចា តើ
 វចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែក
 គឺខ្លួននិងបុគ្គលដទៃផង វចីកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ
 មានផលជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។ ម្ចាស់រាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹង
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ចង់ធ្វើអំពើណាដោយវាចា វចីកម្មរបស់អាត្មាអញ
 នេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃ
 ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចីកម្មនេះជា
 អកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្ចាស់រាហុល អ្នកមិន
 ត្រូវធ្វើអំពើដោយវាចា ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយជាច្រឡំ ។ ម្ចាស់
 រាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ
 ចង់ធ្វើអំពើណាដោយវាចា វចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

បៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចីកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែ
 ខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដោយវាចា
 ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកកំពុងធ្វើអំពើដោយវាចា
 អ្នកត្រូវពិចារណាមើលវចីកម្មនោះថា អាត្មាអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវាចា
 តើវចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែក
 ផង វចីកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។
 ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
 កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវាចា វចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចីកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាង
 សេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវលះបង់នូវវចីកម្ម មានទំនង
 យ៉ាងនេះចេញដោយដាច់ខាត ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើល
 ទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវាចា វចីកម្មរបស់
 អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ
 ចំណែកផង វចីកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ
 ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើវចីកម្មដែលមានទំនងយ៉ាងនេះឲ្យរឿយៗ ទៅចុះ ។

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើដោយវាចារូបហើយ អ្នកត្រូវពិចារណាមើល វចីកម្មនោះថា អាត្មាអញ បានធ្វើអំពើណាដោយវាចាហើយ តើវចីកម្មរបស់ អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន បុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចីកម្ម នេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។ ម្នាល រាហុល បើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានធ្វើអំ ពើណាដោយវាចា វចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួន ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន បុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចីកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកគប្បីសម្តែង បើក បង្ហើប ប្រាប់នូវវចីកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចំពោះគ្រូ ឬចំពោះសព្វហ្មតារបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា លុះអ្នកសម្តែង បើក បង្ហើប ប្រាប់ហើយ គប្បីដល់នូវការ សង្រួមតទៅ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះ ថា អាត្មាអញ ធ្វើអំពើណាដោយវាចា វចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិន ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃ ផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចីកម្មនេះជា កុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវខំ សិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌ជាកុសលទាំងឡាយ ហើយនៅដោយបីតិរិទ្ធិ បាមោជ្ជៈ នោះចុះ ។

[១៣១] ម្នាលរាហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត អ្នកត្រូវ ពិចារណាមើលនូវមនោកម្មនោះសិនថា អាត្មាអញ ចង់ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត តើមនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ ចំណែកគឺខ្លួននិងអ្នកដទៃផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះ ថា អាត្មាអញចង់ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើន តែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើអំពើដោយ ចិត្ត ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយដាច់ខាត ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នក ពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញចង់ ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផងមិន ប្រព្រឹត្ត ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផល ជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាល រាហុល បើអ្នកកំពុងធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត អ្នកត្រូវពិចារណាមើល នូវមនោ កម្មនោះថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត តើមនោកម្មរបស់អាត្មាអញ នេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃ

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជា
អកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។ ម្នាលរាហុល បើ
អ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត
មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែក
ផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាល
រាហុល អ្នកត្រូវលះបង់មនោកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចេញ ។ ម្នាលរា-
ហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ កំពុង
ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
បៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែ
ខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើនូវមនោកម្ម ដែល
មានទំនងយ៉ាងនេះឲ្យរឿយ ។ ទៅចុះ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើ
ដោយចិត្តរួចហើយ អ្នកត្រូវពិចារណានូវមនោកម្មនោះឯងថា អាត្មាអញបានធ្វើ
នូវអំពើណាដោយចិត្តហើយ តើមនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
បៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
បៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចម្រើនតែខាង
សេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខឬហ្ន៎ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានពិចារណាមើល
ទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានធ្វើអំពើណាដោយចិត្តហើយ មនោកម្ម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

របស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 មនោកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាល
 រាហុល អ្នកត្រូវធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ខ្លើមរអើម ចំពោះមនោកម្ម ដែល
 មានទំនងយ៉ាងនេះ លុះអ្នកធុញទ្រាន់ នឿយណាយ ខ្លើមរអើមហើយ ត្រូវដល់
 នូវការសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹង
 យ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ បានធ្វើនូវអំពើណាដោយចិត្តហើយ មនោកម្ម
 របស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ
 ចំណែកផង មនោកម្មនេះជាកុសល ចម្រើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជា
 សុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវខំសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌ជាកុសលទាំងឡាយ
 ហើយនៅដោយ បីតិ និងបាមោជ្ជនោះចុះ ។

[១៣២] ម្នាលរាហុល ព្រោះថាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុង
 កាលដែលកន្លងទៅហើយ បានជម្រះកាយកម្ម ជម្រះវចីកម្ម ជម្រះមនោកម្ម
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែបានពិចារណា ត្រិះរិះមើលសព្វ
 យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះកាយកម្ម ពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វ យ៉ាងនេះ
 ហើយ ទើបជម្រះវចីកម្ម ពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វយ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះ
 មនោកម្មដែរ ។ ម្នាលរាហុល សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលដែល
 មិនទាន់មានមក នឹងជម្រះកាយកម្ម នឹងជម្រះវចីកម្ម នឹងជម្រះមនោកម្ម ក៏ពួក

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វ យ៉ាងនេះ ហើយ ទើបជម្រះកាយកម្ម ពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះ វចីកម្ម ពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ម្នាល រាហុល សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជម្រះកាយកម្ម ជម្រះវចីកម្ម ជម្រះមនោកម្ម ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែង ពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះកាយកម្ម ពិចារណា ត្រិះរិះមើលសព្វ ហើយទើបជម្រះវចីកម្ម ពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ម្នាលរាហុល ព្រោះហេតុដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាថា អាត្មាអញនឹងពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះ កាយកម្ម អាត្មាអញនឹងពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះវចីកម្ម អាត្មាអញនឹងពិចារណាត្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្ម ដូច្នោះ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ទី ១

អដ្ឋកថា

ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ

[១២៥] ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អម្ពលដ្ឋិកាយំ វិហារតិ គឺ ព្រះរាហុលនៅក្នុងប្រាសាទឈ្មោះអម្ពលដ្ឋិកា គឺកាលគេសាងចំណែកសង្ខេប របស់ផ្ទះនេះ តាំងនៅខាងចុងវេឡូវនៃវិហារ ដើម្បីជាទីនៅនៃបុគ្គលត្រូវការ វិវេក ព្រះរាហុលចម្រើនវិវេកក្នុងប្រាសាទដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនេះថា អម្ព- លដ្ឋិកា ។ ឈ្មោះថា បន្ទា រមែងស្រួចតាំងអំពីកំណើត ។ សូម្បីព្រះរាហុល នេះក៏យ៉ាងនោះ ចម្រើនវិវេកក្នុងទីនោះ កាលនៅជាសាមណេរ មានអាយុ ៧ ឆ្នាំ ។ បទថា បដិសល្លាណា វុដ្ឋិភោ ព្រះមានព្រះភាគ យាងចេញអំពីទី ពួនសម្មំ គឺទ្រង់ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ។ បទថា អាសនំ គឺក្នុងទីនេះ ក៏មាន អាសនៈដែលក្រាលទុកជាប្រក្រតី ហើយព្រះរាហុល ក៏គង់បោសអាសនៈ នោះតាំងទុក ។

[១២៦] បទថា ឧទកាណានេ គឺកាជនៈជាក់ទឹក ។ បាវៈថា ឧទកាណានេ ក៏មាន ។ បទថា អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាមន្តេសិ ព្រះមាន ព្រះភាគត្រាស់ហៅព្រះរាហុល គឺត្រាស់ដើម្បីប្រទានឱវាទ ។ ពិតហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្ដែងធម្មទេសនាទុកច្រើន ដល់ព្រះរាហុល ។ ព្រះអង្គ ត្រាស់សាមណេរប្បញ្ញាដល់ ព្រះថេរៈទុកដូចគ្នា ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះអង្គ ត្រាស់រាហុលសំយុត្ត មហារាហុលោវាទសូត្រ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ រួម

ទាំងអម្ពលដ្ឋិករាហុលោវាទសូត្រនេះចូលផងដែរ ។

ពិតហើយ ព្រះរាហុលនេះ កាលព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំ ទ្រង់ចាប់ជាយថីវរ
 ទូលសូមមតិកនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រសមណៈ សូមទ្រង់ប្រទាន
 មតិកដល់ខ្ញុំចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រគល់ឲ្យដល់ព្រះធម្មសេនាបតី
 សារីបុត្របំបួស ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រិះរិះថា ឈ្មោះថា
 ក្មេងតែងពោលពាក្យដែលគួរនិងមិនគួរ តថាគតនឹងឲ្យឱវាទដល់រាហុល ដូច្នេះ
 ហើយ ត្រាស់ហៅព្រះរាហុលដោយព្រះតម្រាស់ថា ម្ចាស់រាហុល ឈ្មោះថា
 សាមណេរ មិនគួរពោលតិរច្ឆានកថា ។ អ្នកកាលនឹងពោល គួរពោលកថា
 បែបនេះ គឺពាក្យសួរ ១០ ប្រការ ការឆ្លើយ ៥៥ ប្រការ បញ្ហា ១ ឧទ្ទេស
 ១ វេយ្យាករណ៍ ១ បញ្ហា ២ ។ បេឃ បញ្ហា ១០ ឧទ្ទេស ១០ វេយ្យាករណ៍
 ១០ ដែលព្រះពុទ្ធទាំងពួងទ្រង់មិនលះ ហើយព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សាមណេ-
 រប្បញ្ញានេះថា ឯកន្ទាម កី អ្វីឈ្មោះថា ១ សព្វេ សត្តា អាហារាដ្ឋិតិកា
 សត្វទាំងឡាយទាំងពួង តាំងនៅបានដោយអាហារ ។ បេឃ ទស ធាម កី អ្វី
 ឈ្មោះថា ១០ ទសហន្ត្តេហិ សមន្ទាគតោ អរហតិ វុច្ឆតិ បុគ្គលប្រកប
 ដោយអង្គ ១០ តថាគតពោលថា ជាអរហន្ត ។ ព្រះពុទ្ធអង្គទ្រង់ត្រិះរិះតទៅ
 ថា ឈ្មោះថា ក្មេង រមែងពោលកុហក ដោយពាក្យគួរជាទីស្រឡាញ់ រមែង
 ពោលវត្ថុដែលមិនឃើញថា ខ្ញុំបានឃើញ ពោលវត្ថុដែលឃើញថា ខ្ញុំមិន
 ឃើញ តថាគតនឹងឲ្យឱវាទដល់រាហុលនោះ សម្លឹងមើលដោយភ្នែក ក៏ដើម្បី
 ឲ្យយល់បានងាយ ទើបទ្រង់សម្តែងឧបមា ដោយកាជនៈដាក់ទឹក ៤ ជាដំបូង

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

១៧

បន្ទាប់អំពីនោះ ទ្រង់សម្តែងឧបមាដោយដំរី ២ បន្ទាប់អំពីនោះ ទ្រង់សម្តែង
 ឧបមាដោយកញ្ចក់ ១ ហើយទើបត្រាស់ ព្រះសូត្រនេះ ។ ទ្រង់សម្តែងការរៀរ
 តណ្ហាក្នុងបច្ច័យ ៤ ការលះឆន្ទរាគៈ ក្នុងកាមគុណ ៥ និងភាពដែលឧបនិស្ស័យ
 នៃកល្យាណមិត្ត ជាគុណធំក្រៃលែង ទើបត្រាស់រាហុលសូត្រ ។ ដើម្បីទ្រង់
 សម្តែងថា មិនគួរធ្វើឆន្ទរាគៈក្នុងភពទាំងឡាយក្នុងទីដែលមកហើយ ទើប
 ត្រាស់រាហុលសំយុត្ត ។ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងថា មិនគួរធ្វើឆន្ទរាគៈដែលអាស្រ័យ
 ផ្ទះ អាស្រ័យអត្តភាពថា អញស្អាត ពណ៌សម្បុររបស់អញផ្ទុយផង ទើបត្រាស់
 មហារាហុលោវាទសូត្រ ។ ក្នុងមហារាហុលោវាទសូត្រនោះ មិនគួរពោលថា
 រាហុលសូត្រ លោកពោលទុកហើយក្នុងកាលនេះ ។ ព្រោះរាហុលសូត្រនោះ
 លោកពោលដោយឱវាទរឿយៗ ។ ទ្រង់ត្រាស់រាហុលសំយុត្ត តាំងអំពីរាហុល
 មានព្រះជន្មបាន ៧ ឆ្នាំ រហូតដល់ជាភិក្ខុដែលមិនទាន់មានវស្សា ។ ទ្រង់
 ត្រាស់មហារាហុលោវាទសូត្រ ក្នុងកាលព្រះរាហុលជាសាមណេរ មានព្រះ
 ជន្ម ១៨ វស្សា ទ្រង់ត្រាស់ចូឡរាហុលោវាទសូត្រក្នុងកាល ព្រះរាហុលជាភិក្ខុ
 បានកន្លះវស្សា ។ ទ្រង់ត្រាស់កុមារកប្បញ្ញា និងអម្ពលដ្ឋិករាហុលោវាទសូត្រ^(១)
 ក្នុងកាលព្រះរាហុល ជាសាមណេរមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ ។

ក្នុងព្រះសូត្រទាំងនោះ ទ្រង់ត្រាស់រាហុលោវាទសូត្រ ដើម្បីទូន្មានរឿយៗ
 ត្រាស់រាហុលសំយុត្ត ដើម្បីកាន់យកបន្ទប់វិបស្សនារបស់ព្រះថេរៈ ត្រាស់

១- អម្ពលដ្ឋិករាហុលោវាទសូត្រ និងចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ជាសូត្រតែមួយនោះឯង តែក្នុង
 ទីនេះ ស្តាប់ទៅហាក់បីដូចជាសូត្រទីទៀតគ្នា ។ សេចក្តីនេះ បណ្ឌិតកប្បវិចារណា ។

បបព្ភសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

មហារាហុលោវាទសូត្រ ដើម្បីកម្ចាត់ឆន្ទរាគៈដែលអាស្រ័យផ្ទះ ត្រាស់ចូឡ-
រាហុលោវាទសូត្រ ដើម្បីទាញយកព្រះអរហត្ត ក្នុងវេលាដែលធម៌ចម្រើន
ដោយវិមុត្តិ ១៥ របស់ព្រះថេរៈចាស់ក្លាហើយ ។ ព្រះរាហុលត្ថេរ សំដៅ
ព្រះសូត្រនេះ កាលនឹងសរសើរព្រះគុណរបស់ព្រះតថាគត ក្នុងកណ្តាល
ភិក្ខុសង្ឃ ទើបពោលគាថានេះថា

កិកិរ តិដំ រក្ខេយ្យ ចាមរិ វាលមុត្តមំ
និបកោ សីលសម្បន្នោ មមំ រក្ខិ តថាគតោ ។

ព្រះតថាគត មានព្រះបញ្ញាដ៏ឈ្លាស ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយសីល
ទ្រង់រក្សាខ្ញុំ ដូចត្រដេវវិចរក្សាពូជ គឺ ស៊ីត ដូចចាមរិរក្សាកុម្មុយ
ដ៏ឧត្តមដូច្នោះ ។

ទ្រង់ត្រាស់សាមណេរច្បញ្ញា ដើម្បីលះវាទៈដែលមិនគួរត្រាស់ ក្នុងអម្ពល-
ដ្ឋិករាហុលោវាទសូត្រនេះ ដើម្បីកុំឲ្យធ្វើសម្បជានមុសាវាទ គឺកុហក ទាំងដឹងខ្លួន ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា បស្សសិ នោ កៃជា បស្សសិ នុ គឺអ្នកឃើញ
ឬហ្ន៎ ។ បទថា បរិត្តំ គឺតិចតួច ។ បទថា សាមញ្ញំ គឺសមណធម៌ ។
បទថា និក្កុដ្ឋិត្វា គឺផ្តាប់ ។ បទថា ឧក្កុដ្ឋិត្វា គឺផ្តារ ។

[១២៧] បទថា សេយ្យថាបិ រាហុល រញ្ញោ នាគោ សេចក្តីថា
ម្នាលរាហុល ដូចដីរបស់ព្រះរាជា ទ្រង់ពោលឧបមាទេ ដើម្បីសម្តែងការ
ប្រៀបប្រៀបនៃបុគ្គលមិនមានសំរវៈក្នុងការពោល កុហកទាំងដឹងខ្លួន ។ ក្នុង
បទទាំងនោះ បទថា វ្យាសានន្តោ មានភ្នកដឹងស្អាត គឺមានភ្នកដូចគ្នានឹង

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១

យាមនន្តិល ។ បទថា ឡឡោវា ជាពាហនៈដែលចម្រើនក្រែលែង គឺគួរជិះ ។
 បទថា អភិជាតោ គឺមានកំណើតល្អ បរិបូណ៌ដោយជាតិ ។ បទថា
 សង្កាមារចរោ គឺធ្លាប់ចូលសង្រ្គាម ។ បទថា កម្មំ ករោតិ សេចក្តីថា
 រមែងធ្វើកម្ម គឺប្រហារសត្រូវ ដែលចូលមកហើយឲ្យដួលចុះ ។ ម្យ៉ាងទៀត
 គប្បីជ្រាបសេចក្តីក្នុងបទជាដើមថា ដោយកាយខាងមុខ ដូច្នោះ គឺញ៉ាំង
 ខ្មោងទ្វារ និងកំពែងត្រងោលឲ្យដួលចុះ ដោយកាយខាងមុខមុន ។ ដោយ
 កាយខាងក្រោយក៏ដូចគ្នា កំណត់កម្មដោយក្បាល ហើយត្រឡប់ ក្រឡេកមើល
 ដោយគិតថា អញនឹងញ៉ាំងប្រទេសនេះ ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ក៏ទម្លាយវត្ថុរាប់រយរាប់ពាន់ឲ្យបែកជាពីរចំណែក ឈ្មោះថា ធ្វើកម្មដោយក្បាល
 ការប្រហារកូនសរដែលមកហើយ ឲ្យធ្លាក់ទៅដោយត្រចៀក ឈ្មោះថា
 ធ្វើកម្មដោយត្រចៀក ។ ការចាក់ទម្លុះជើងជីវីសត្រូវ សេះសត្រូវ កងជីវី
 កងសេះ និងពលថ្មើរជើងជាដើម ឈ្មោះថា ធ្វើកម្មដោយភ្នក ការកាត់
 ទម្លាយដោយឈើវែង ឬដោយអង្រែដែកដែលចងទុកត្រង់កន្ទុយ ឈ្មោះថា
 ធ្វើកម្មដោយ កន្ទុយ ។ បទថា រក្ខុតោ សោណ្ណំ រមែងរក្សាទុកតែ
 ប្រមោយប៉ុណ្ណោះ គឺជាកំប្រមោយទុកក្នុងមាត់រក្សាទុក ។ បទថា តត្ថ ក្នុងការ
 ដែលជីវីរក្សាប្រមោយនោះ ។ បទថា អបរិច្ចតំ គឺមិនព្រមលះបង់
 សូម្បីឃើញអ្នកដទៃឈ្នះ និងខ្លួនចាញ់ ។

បទថា សោណ្ណាយតិ កម្មំ ករោតិ រមែងធ្វើកម្មដោយប្រមោយ គឺ
 ចាប់ដំបងដែក ឬអង្រែគគីរ ញ៉ាំងប្រមាណ ១៨ ហត្ថ ដោយជុំវិញ ។

បទថា បរិច្ចត្តំ សេចក្តីថា រមែងលះបង់ គឺឥឡូវនេះមិនខ្លាចអ្វីមួយឡើយ សូម្បីក្នុងទ័ពជីវជាដើម រមែងឃើញជ័យជម្នះរបស់ខ្លួន ។

បទថា ឆាហន្តស្ស កិញ្ចា ចាបំ បុគ្គលមិនមានការខ្មាសក្នុងការពោល កុហកទាំងជីវិតខ្លួន ដែលមិនធ្វើបាបកម្ម សូម្បីតិចតួចមិនមាន សេចក្តីថា បុគ្គលនោះ នឹងមិនគប្បីធ្វើកម្មតិចតួច ក្នុងការកន្លងអាបត្តិទុក្ខជាដើម ឬក្នុង កម្ម មានមាតុយាតជាដើមមិនមាន ។ បទថា តស្មា តិហា តេ សេចក្តីថា ព្រោះបុគ្គលពោលកុហកទាំងជីវិតខ្លួន នឹងមិនធ្វើបាបមិនមាន ដូច្នោះ អ្នកគប្បី សិក្សាថា អញនឹងមិនពោលកុហក សូម្បីដើម្បីសើច និងព្រោះប្រាថ្នានឹង លេង ។

[១២៨] បទថា បច្ឆវេក្កុណាត្ថោ គឺមានប្រយោជន៍សម្រាប់ ពិចារណាមើល អធិប្បាយថា មានប្រយោជន៍ច្រុះមើលទោសត្រង់មុខ ។ បទថា បច្ឆវេក្កុត្វា បច្ឆវេក្កុត្វា គឺពិចារណាមើលហើយមើលទៀត ។

[១៣០] បទថា សសក្កំ ន ករណីយំ គឺមិនគប្បីធ្វើដោយចំណែក មួយប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា បដិសំហរយ្យាសិ សេចក្តីថា គប្បីលើក គឺគប្បី ត្រឡប់ កុំគប្បីធ្វើ ។ បទថា អនុបទន្ទយ្យាសិ សេចក្តីថា គប្បីបន្ថែម គឺ គប្បីឲ្យកើតឡើង គប្បីឧបការៈទុក គប្បីធ្វើរឿយៗ ។ បទថា អហោរត្តា- ទុសិក្កុតា គឺសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។

[១៣១] បទថា អន្តិយិតតំ សេចក្តីថា គប្បីជុំព្រាទ្រាន់ គឺគប្បីខ្លាច គប្បីគ្របសង្កត់ ។ បទថា ហារយិតតំ សេចក្តីថា គប្បីនឿយណាយ គឺ

កិច្ចវគ្គ ចូលរាហូលោកសុត្រទី ១

គប្បីខ្មាស ។ បទថា ជិត្តិកតំ សេចក្តីថា គប្បីខ្លើម គឺគប្បីឲ្យកើតការខ្លើម ដូចឃើញលាមក ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រោះមនោកម្មមិនមែនវត្ថុនៃទេសនា ដែលគួរសម្តែងទុកក្នុងទីនេះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបលោកមិនពោលទុក ។ ក្នុងឋានៈដូចម្តេច ទើបគួរជម្រះកាយកម្ម និងវចីកម្ម ។ ក្នុងឋានៈដូចម្តេច ទើបគួរជម្រះមនោកម្ម ។ គួរជម្រះកាយកម្ម និងវចីកម្ម ក្នុងវេលាមុនអាហារ ម្តងមុន កាលឆាន់អាហារហើយ គួរអង្គុយក្នុងទីសម្រាកពេលថ្ងៃ ពិចារណា ថា តាំងអំពីអរុណរះមកទល់គ្នានឹងអង្គុយក្នុងទីនេះ កាយកម្ម ឬវចីកម្មដែល មិនសមគួរដល់អ្នកដទៃ ក្នុងចន្លោះនេះ មានដល់អាត្មាអញឬទេហ្ន៍ ។ បើ ដឹងថាមាន គួរសម្តែងប្រការដែលគួរសម្តែង គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ក្នុងប្រការ ដែលគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ បើមិនមាន គួរមានបីតិ បាមោជ្ជៈ ។ ម្យ៉ាង ទៀត គួរជម្រះមនោកម្មក្នុងទីស្វែងរកបិណ្ឌបាតម្តង ជម្រះដូចម្តេច គួរជម្រះ ថា ថ្ងៃនេះ ការពេញចិត្តក្តី តម្រេកក្តី ទោមនស្សក្តី ក្នុងរូបជាដើម ក្នុងទីស្វែង រកបិណ្ឌបាតមានឬហ្ន៍ ។ បើមានគួរតាំងចិត្តថា អញនឹងមិនធ្វើយ៉ាងនេះទៀត ឡើយ ។ បើមិនមាន គួរមានបីតិ បាមោជ្ជៈ ។

[១៣២] បទថា សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បានដល់ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ។ បទថា តស្មា តិហា សេចក្តីថា ព្រោះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុងអតីតក៏ជម្រះហើយយ៉ាងនេះ ក្នុងអនា- គត ក៏នឹងជម្រះយ៉ាងនេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏រមែងជម្រះយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ សូម្បី ពួកអ្នក កាលសិក្សាតាមសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គប្បីសិក្សាយ៉ាង

បបព្ភសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

នេះ ។ បទដ៏សេសសក្កីទីទាំងពួង ងាយយល់អស់ហើយ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងព្រះធម្មទេសនានេះ ឲ្យចប់ដោយអំណាចនៃ បុគ្គលដែលគួរទូន្មាន ដូចទេវតាដ៏វិសេសកាន់យកកំពូលនៃគំនររតនៈ ដែល តាំងឡើងរហូតកវគ្គព្រហ្ម ដោយគំនរនៃកែវមណីដែលប្រកបគ្នា ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាច្បុរាមាលោកាទសូត្រ ចប់
សូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

[១៣៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ចំណែក ខាងព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏ស្ងៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយដើរតាមក្រោយៗ ព្រះមានព្រះភាគ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់ឆ្លៀងព្រះកក្កត្រាស់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល រូបណាមួយ ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ឬរូបណា ដែលមានក្នុងទីធ្លាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន រូបទាំងអស់នោះ ក៏គ្រាន់តែជារូប (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកគួរយល់ ឃើញនូវរូបនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាជ័យ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែន របស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ ព្រះ រាហុលក្រាបបង្គំសួរថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ (សេចក្តីនេះ) មានតែរូប ម្យ៉ាងទេឬ បពិត្រព្រះសុគត (សេចក្តីនេះ) មានតែរូបម្យ៉ាងទេឬ ។ ព្រះ មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់រាហុល រូបក៏មាន ម្ចាស់រាហុល វេទនា ក៏មាន ម្ចាស់រាហុល សញ្ញាក៏មាន ម្ចាស់រាហុល សង្ខារទាំងឡាយក៏មាន ម្ចាស់រាហុល វិញ្ញាណក៏មាន ។

ភិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោកាទសូត្រទី ២

[១៣៤] គ្រានោះឯង ព្រះរាហុលមានអាយុគិតថា បាននរណាហ្ន៎ (ជាវិញ្ញាបណ្ឌិត) ដែលព្រះមានព្រះភាគទូន្មានហើយ ដោយដំបូន្មានផ្ទាល់ ព្រះខ្ញុំស្ន នឹងចូលមកកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងថ្ងៃនេះទៅអេះ ដូច្នោះហើយ លោកក៏ត្រឡប់ថយចេញ អំពីសម្នាក់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ហើយទៅអង្គុយផ្គត់ភ្នែក តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះកម្មដ្ឋាន ទៀបគល់ឈើ ១ ដើម ។ គាប់ចួនជាព្រះសារីបុត្តមានអាយុបានឃើញព្រះរាហុលមានអាយុ ដែលកំពុងអង្គុយផ្គត់ភ្នែក តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះកម្មដ្ឋាន ទៀបគល់ឈើ ១ ដើម លុះឃើញហើយ ក៏ប្រាប់ព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល អ្នកចូរចម្រើនអាណាបានស្សតិការវនាចុះ ម្ចាស់រាហុល (ជឿត) អាណាបានស្សតិការវនាដែលគេបានអប់រំ បន្តិ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។ លុះដល់ពេលថ្ងៃរសៀល ព្រះរាហុលមានអាយុ ក្រោកអំពីសំណឹង ហើយចូលសំដៅទៅត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយដាក់អង្គគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះរាហុលមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានទូលស្នើសេចក្តីនេះចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអាណាបានស្សតិ ត្រូវចម្រើនដោយប្រការដូចម្តេច ត្រូវបន្តិ ធ្វើឲ្យរឿយៗ ដោយប្រការដូចម្តេច ទើបជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើនបាន ។

[១៣៥] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់រាហុល រូបណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

មួយ ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន ជារូបគ្រោតគ្រាត ជារូបរឹង
 ជារូបដែលវិញ្ញាណកាន់កាប់ គឺ សក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ឆ្មៃ ឆ្មៃ ឆ្មៃ សាច់
 សរសៃ ឆ្អឹង ឆ្អឹង ឆ្អឹង តម្រង់បស្ស្សវៈ បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត
 ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ពុំនោះសោត រូបណាមួយ
 ក្រៅអំពីនេះ ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន ជារូបគ្រោតគ្រាត ជា
 រូបរឹង ជារូបដែលវិញ្ញាណកាន់កាប់ ម្នាលរាហុល នេះហៅថា បឋវីធាតុខាង
 ក្នុង ។ មួយទៀត បឋវីធាតុណាខាងក្នុងក្តី បឋវីធាតុណាខាងក្រៅក្តី ធាតុ
 ទាំងនុ៎ះ ឈ្មោះថា បឋវីធាតុ ដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញបឋវីធាតុនុ៎ះ ដោយ
 ប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះ មិនមែនរបស់អញ នុ៎ះ មិនមែន
 ជាអញ នុ៎ះ មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ បុគ្គល លុះឃើញបឋវីធាតុ
 នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ
 ចាកបឋវីធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកបឋវីធាតុ ។

[១៣៦] ម្នាលរាហុល ចុះអាបេធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ អាបេធាតុ
 (នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលរាហុល ចុះអាបេធាតុខាង
 ក្នុងដូចម្តេច រូបណា ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាព
 ជាទឹក ដល់នូវភាពជាទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺ ប្រមាត់ ស្មៅស្មៅ
 ខ្លះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បុរ ទឹក
 រំអិល ទឹកមូត្រ ពុំនោះសោត រូបណាមួយក្រៅអំពីនេះ ដែលជារូបខាងក្នុង
 ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាពជាទឹក ដល់នូវភាពជាទឹក ដែលវិញ្ញាណ

កិច្ចវគ្គ មហារាហុលោកទស្សត្រី ២

ចូលទៅកាន់យក ម្ចាស់រាហុល នេះហៅថា អាបោធាតុខាងក្នុង ។ មួយវិញ
 ទៀត អាបោធាតុណា ជាខាងក្នុងក្តី អាបោធាតុណា ជាខាងក្រៅក្តី ធាតុ
 ទាំងនុំហៅថា អាបោធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញអាបោធាតុនុំ ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុំ មិនមែនរបស់អញ នុំ មិនមែន
 ជាអញ នុំ មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ បុគ្គល លុះឃើញអាបោ-
 ធាតុ នុំ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយ
 ណាយចាកអាបោធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកអាបោធាតុ ។

[១៣៧] ម្ចាស់រាហុល ចុះតេជោធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ តេជោធាតុ
 (នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្ចាស់រាហុល ចុះតេជោធាតុ
 ខាងក្នុងដូចម្តេច រូបណា ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់
 ក្តៅ ដល់នូវភាពជារបស់ក្តៅ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺភ្លើងដែលធ្វើ
 កាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ១ ភ្លើងដែលធ្វើកាយឲ្យទ្រុឌទ្រោម ១ ភ្លើងដែលធ្វើកាយ
 ឲ្យក្តៅរោលរាល ១ ភ្លើងធ្វើអាហារដែលស៊ីជីកទំពាលិទ្ធក្បក្ប ហើយឲ្យទ្រុឌ
 ទ្រោមរលួយទៅដោយស្រួល ១ ពុំនោះសោត រូបណាមួយ ក្រៅអំពីនេះ
 ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់ក្តៅ ដល់នូវភាពជារបស់
 ក្តៅ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្ចាស់រាហុល នេះហៅថា តេជោធាតុ
 ខាងក្នុង ។ មួយវិញទៀត តេជោធាតុណាខាងក្នុងក្តី តេជោធាតុណា ខាងក្រៅ
 ក្តី ធាតុទាំងនុំ ហៅថា តេជោធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញនូវតេជោ-
 ធាតុនុំ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុំមិនមែនរបស់អញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

២៧

នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ បុគ្គល លុះឃើញ
តេជោធាតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយ
ណាយចាកតេជោធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកតេជោធាតុ ។

[១៣៨] ម្ចាស់រាហុល ចុះវាយោធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ វាយោធាតុ
(នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្ចាស់រាហុល រូបណាដែលជា
រូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាពជាខ្យល់ ដល់នូវភាពជាខ្យល់
ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺ ខ្យល់បក់ឡើងទៅខាងលើ ១ ខ្យល់បក់ចុះ
មកខាងក្រោម ១ ខ្យល់បក់ក្នុងពោះក្រៅពោះរៀន ១ ខ្យល់បក់ក្នុងពោះរៀន
១ ខ្យល់បក់សព្វអវយវៈតូចធំ ១ ខ្យល់ដង្ហើមចេញចូល ១ ពុំនោះ រូបណា
មួយក្រៅអំពីនេះ ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាពជា
ខ្យល់ ដល់នូវភាពជាខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្ចាស់រាហុល នេះ
ហៅថា វាយោធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត វាយោធាតុណាជាខាងក្នុងក្តី វា-
យោធាតុណាជាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនុ៎ះ ហៅថា វាយោធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គល
គួរឃើញវាយោធាតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះ
មិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។
បុគ្គលលុះឃើញវាយោធាតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះ
ហើយ រមែងនឿយណាយចាកវាយោធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកវាយោ-
ធាតុ ។

[១៣៩] ម្ចាស់រាហុល អាកាសធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ អាកាសធាតុ

កិច្ចវគ្គ មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

(នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលរាហុល អាកាសធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច រូបណា ជារូបខាងក្នុង ដែលជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាព ជាទីវាល ដល់នូវភាពជាទីទំនេរ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺ រន្ធត្រចៀក រន្ធច្រមុះ ទ្វារមាត់ បុគ្គលលេបចូលនូវអាហារដែលស៊ីផឹកទំពាលិទ្ធក្នក្ស ហើយ តាមទ្វារណាក្តី ភោជនដែលបុគ្គលស៊ីផឹកទំពាលិទ្ធក្នក្សហើយ បិតនៅក្នុងទ្វារ ណាក្តី ភោជនដែលបុគ្គលស៊ីផឹកទំពាលិទ្ធក្នក្សហើយ តែងចេញមកតាម ចំណែកខាងក្រោម ដោយទ្វារណាក្តី ពុំនោះសោត រូបណាមួយក្រៅ អំពីនេះ ដែលជារូបខាងក្នុង ជារូបអាស្រ័យនូវខ្លួន មានភាពជាទីវាល ដល់នូវភាពជា ទីទំនេរ ជាទីទេ ដល់នូវភាពទេ ជាចន្លោះ ដល់នូវទីជាចន្លោះ ដែលសាច់ និងឈាមមិនប៉ះពាល់គ្នា ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលរាហុល នេះហៅ ថា អាកាសធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត អាកាសធាតុ ណាជាខាងក្នុងក្តី អាកាសធាតុណាជាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនុ៎ះ ហៅថា អាកាសធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញអាកាសធាតុនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះ ថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ឡើយ ។ បុគ្គល លុះឃើញអាកាសធាតុនុ៎ះដោយ ប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយចាកអាកាសធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាក អាកាសធាតុ ។

[១៤០] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរមេត្តាប្រើការនាឲ្យដូចជាផែនដី ម្នាល រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកប្រើការនា ឲ្យដូចជាផែនដីហើយ ផស្សៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់នូវចិត្ត
អ្នក ។ ម្នាលរាហុល ជនទាំងឡាយ ដាក់វត្ថុស្អាតក្តី ដាក់វត្ថុមិនស្អាតក្តី ដាក់
ចុះនូវគូបក្តី ដាក់ចុះនូវទឹកម្មត្រក្តី ដាក់ចុះនូវទឹកមាត់ក្តី ដាក់ចុះនូវខ្ទះក្តី សម្រក់
ឈាមដាក់ក្តី លើផែនដី ផែនដី ក៏មិននឿយណាយ ឬធុញទ្រាន់ ឬក៏ខ្លើម
រអើម ដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើន
ការវិនាសឲ្យដូចជាផែនដី យ៉ាងនោះឯង ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនាស ឲ្យដូច
ជាផែនដីហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែង
មិនគ្របសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

[១៤១] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនាស ឲ្យដូចជាទឹក ម្នាលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនាស ឲ្យដូចជាទឹកហើយ ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្ត
ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ម្នាលរាហុល
ជនទាំងឡាយ លាងវត្ថុស្អាតក្តី លាងវត្ថុមិនស្អាតក្តី លាងគូបក្តី លាងទឹកម្មត្រ
ក្តី លាងទឹកមាត់ក្តី លាងខ្ទះក្តី លាងឈាមក្តី ក្នុងទឹក ទឹកក៏មិនបាននឿយ
ណាយ ឬធុញទ្រាន់ ឬក៏ខ្លើមរអើម ដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ
ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនាសឲ្យដូចជាទឹក យ៉ាងនោះឯង ព្រោះថា កាល
បើអ្នកចម្រើនការវិនាសឲ្យដូចជាទឹកហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់
ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

[១៤២] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនាសឲ្យដូចជាក្លើង ម្នាលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនាសឲ្យដូចជាក្លើងហើយ ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្ត ឬ

កិច្ចវគ្គ មហារាហុលោកទស្សត្រី ២

មិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ម្នាលរាហុល ភ្លើង ឆេះវត្ថុស្អាតក្តី ឆេះវត្ថុមិនស្អាតក្តី ឆេះគូបក្តី ឆេះទឹកម្សត្រក្តី ឆេះទឹកមាត់ក្តី ឆេះខ្ទុកក្តី ឆេះឈាមក្តី ភ្លើងក៏មិននឿយណាយ ឬធុញទ្រាន់ ឬក៏ខ្លើមរអើម ដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនាសដូចជាភ្លើង យ៉ាងនោះឯង ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនាសដូចជាភ្លើងហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

[១៤៣] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនាសដូចជាខ្យល់ ព្រោះថា កាល បើអ្នកចម្រើនការវិនាសដូចជាខ្យល់ហើយ ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ។ ម្នាលរាហុល ខ្យល់ បក់វត្ថុស្អាតក្តី បក់វត្ថុមិនស្អាតក្តី បក់គូបក្តី បក់ទឹកម្សត្រក្តី បក់ទឹកមាត់ក្តី បក់ខ្ទុកក្តី បក់ឈាមក្តី ខ្យល់ក៏មិននឿយណាយ ឬធុញទ្រាន់ ឬក៏ខ្លើមរអើម ដោយវត្ថុនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនាសដូចជាខ្យល់ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនាសដូចជាខ្យល់ហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើងហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

[១៤៤] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនា ឲ្យដូចជាអាកាស ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនា ឲ្យដូចជាអាកាសហើយ ផស្សៈ ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ម្នាលរាហុល អាកាស មិនប្រតិស្ឋាននៅតែក្នុងទីណាមួយ យ៉ាងណាមិញ
ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនការវិនា ឲ្យដូចជាអាកាសយ៉ាងនោះឯង ម្នាលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនការវិនា ឲ្យដូចជាអាកាសហើយ ផស្សៈ ជាទី
គាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើងហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់
ចិត្តឡើយ ។

[១៤៥] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើននូវមេត្តាការវិនា ម្នាលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនមេត្តាការវិនាហើយ ព្យាបាទ នឹងវិនាសសាប
សូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនករុណាការវិនា ម្នាលរាហុល ព្រោះថា
កាលបើអ្នកចម្រើនករុណាការវិនាហើយ វិហេសាគីសេចក្តីបៀតបៀន នឹង
សាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនមុទិតាការវិនា ម្នាលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនមុទិតាការវិនាហើយ អរតិគីសេចក្តីមិនត្រេកអរ
នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនឧបេក្ខាការវិនា ម្នាលរាហុល
ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនឧបេក្ខាការវិនាហើយ បដិមៈគីសេចក្តីថ្នាំថ្នាក់
ចិត្ត នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនអសុកការវិនា ម្នាល
រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនអសុកការវិនាហើយ រាគៈគីតម្រេកក្នុង
កាមគុណ នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើនអនិច្ចសញ្ញា-
ការវិនា ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចម្រើនអនិច្ចសញ្ញាការវិនាហើយ
អស្មិមានៈគីសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន នឹងសាបសូន្យទៅ ។

[១៤៦] ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចម្រើននូវអាណាបានស្សតិការវិនា ម្នាល

កិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

រាហុល អាណាបានស្សតិការវនា ដែលអ្នកបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យរឿយៗ
ហើយ ជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។ ម្ចាស់រាហុល ចុះ
អាណាបានស្សតិការវនា ដែលចម្រើនហើយ តើដូចម្តេច ដែលធ្វើឲ្យរឿយ ។
ហើយ តើដូចម្តេច ទើបជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។
ម្ចាស់រាហុល កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុង
ផ្ទះស្ងាត់ក្តី អង្គុយផ្តត់ក្តែន តាំងកាយឲ្យត្រង់ តម្កល់ស្មារតី ឲ្យមានមុខឆ្មោះ
ទៅរកកម្មជាន ហើយកិក្ខុនោះ មានស្មារតីចាំជាក់ ដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតី
ចាំជាក់ ដកដង្ហើមចូល ។ កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចេញវែង ឬកាលបើដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
ដកដង្ហើមចេញខ្លី ឬកាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើម
ចូលខ្លី ។ កិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវកាយគឺការដកដង្ហើមទាំងពួង
ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវកាយគឺការដកដង្ហើម
ទាំងពួង ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងរម្ងាប់នូវកាយ
សង្ខារគឺដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ
នឹងរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹង
ច្បាស់នូវបីតិ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវបីតិ
ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ ហើយ
ដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ ហើយដក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់ នូវចិត្តសង្ខារ គឺវេទនាក្ខន្ធ
និងសញ្ញាខន្ធ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត
សង្ខារគឺ វេទនាក្ខន្ធនិងសញ្ញាខន្ធ ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ
នឹងរម្ងាប់នូវចិត្តសង្ខារ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងរម្ងាប់
នូវចិត្តសង្ខារហើយ ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងរម្ងាប់នូវចិត្ត
ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងរម្ងាប់នូវចិត្ត ហើយដកដង្ហើម
ចូល សិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
អាត្មាអញដឹង ច្បាស់នូវចិត្ត ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹង
ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងធ្វើចិត្តឲ្យ
រីករាយ ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងតម្កល់ចិត្តឲ្យស្មើ
ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថាអាត្មាអញ នឹងតម្កល់ចិត្តឲ្យស្មើ ហើយដក
ដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងដោះចិត្តឲ្យផុតស្រឡះ (ចាកនីវ-
រណៈជាដើម) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងដោះចិត្ត
ឲ្យផុតស្រឡះ (ចាកនីវរណាធម៌ជាដើម) ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា
អាត្មាអញ នឹងពិចារណា (នូវបញ្ចក្ខន្ធថា) មិនទៀង ហើយដកដង្ហើម
ចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណា (នូវបញ្ចក្ខន្ធថា) មិនទៀង ហើយ
ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ ជាគ្រឿងធ្វើចិត្ត
ឲ្យប្រាសចាកតម្រេក គឺវិបស្សនានិងមគ្គ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
អាត្មាអញ នឹងពិចារណា ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកតម្រេក ហើយដក

កិច្ចវគ្គ មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

ដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណានូវសេចក្តីរលត់ (នៃកងទុក្ខ) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណានូវសេចក្តីរលត់ (នៃកងទុក្ខ) ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឲ្យលះចោល (នូវកិលេសព្រមទាំងខន្ធនិងអភិសង្ខារ) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿង ធ្វើចិត្តឲ្យលះចោល (នូវកិលេសព្រមទាំងខន្ធនិងអភិសង្ខារ) ហើយដកដង្ហើមចូល ។ ម្នាលរាហុល អានាបានស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាគុណជាតិ មានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ម្នាលរាហុល កាលបើអានាបានស្សតិ ដែលបុគ្គល ចម្រើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ យ៉ាងនេះ ដង្ហើមចេញ និងដង្ហើមចូល ទាំងឡាយណា ដែលមានក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល ទាំងនោះ នឹងរលត់ទៅវិញជាប្រាកដ មិនមែនមិនរលត់ទៅវិញទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះរាហុលមានអាយុក៏មានចិត្តរីករាយត្រេកអរ ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២ ចប់

អដ្ឋកថា

មហារាហុលោវាទសូត្រ

[១៣៣] មហារាហុលោវាទសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា បិដ្ឋិនោ បិដ្ឋិនោ អនុពន្ធិ សេចក្ដីថា ព្រះរាហុលបានតាមព្រះមានព្រះភាគទៅ អំពីខាងក្រោយខ្នង សេចក្ដីថា ព្រះរាហុល មិនលះខ្សែភ្នែក តាមទៅពីក្រោយមិនដាច់រយៈ ដោយ ការតាមទៅគ្រប់ឥរិយាបថ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈានព្រះបាទ ទៅខាងមុខ ដោយភាពស្រស់ស្អាត ។ ព្រះរាហុលដើរតាមព្រះទេសពលទៅ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទៅត្រង់ កណ្ដាលព្រៃសាលត្រីក្ស មានផ្ការីក ស្កុសស្កាយ ទ្រង់រុនរឿងដូចដំរីដ៏ប្រសើរ ចុះប្រេង ចេញទៅដើម្បីកាន់ សមរក្ខមិ ។ ព្រះរាហុល រុនរឿងដូចកូនដំរី តាមទៅពីខាងក្រោយដំរី ដ៏ ប្រសើរនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រុនរឿងដូចកេសរសីហរាជ ចេញអំពី គុហាកែវ ទៅស្វែងរកអាហារក្នុងពេលល្ងាច ។ ព្រះរាហុលកទ្ធុរុនរឿង ដូចកូនសីហៈ ចេញដំណើរ តាមសីហមិតរាជ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ដូចស្ដេចខ្ជាប់មានចង្កូមជាកម្លាំង កំពុងចេញអំពីព្រៃសណ្ឋមណីបពិត ដ៏មាន ឫក្ស ព្រះរាហុលកទ្ធុ ដូចកូនស្ដេចខ្ជាប់ ជាប់តាមស្ដេចខ្ជាប់ទៅ ។ ព្រះមាន ព្រះភាគដូចស្ដេចគ្រុឌ ចេញអំពីស្រះសិម្ពលី ព្រះរាហុលកទ្ធុ ដូចកូនស្ដេច គ្រុឌ តាមទៅអំពីក្រោយស្ដេចគ្រុឌ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ដូចស្ដេចហង្ស បណ្ដែតខ្លួនទៅលើវេហាស៍អំពីភ្នំចិត្តកូដ ព្រះរាហុលកទ្ធុដូចកូនហង្សបណ្ដែត

ខ្លួនលយលឿនតាមស្តេចហង្សទៅកាន់ស្រះធំ ព្រះរាហុលកទ្ធដូចកូនទូកមាស
 ជាប់តាមពីក្រោយមហានាវាមាសនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ដូចស្តេចចក្រ
 ពត្តិទៅកាន់លម្អមេឃដោយអានុភាពចក្រកែវ ព្រះរាហុលកទ្ធដូចបរិនាយក
 កែវជាប់តាមស្តេចចក្រពត្តិទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ដូចមហាតារា អណ្តែត
 លើផ្ទៃមេឃដែលប្រាសចាកភ្លៀង ព្រះរាហុលកទ្ធដូចផ្កាយព្រឹក្សសុទ្ធអណ្តែត
 ទៅតាមផ្កាយអធិបតី ។ សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ សូម្បីព្រះរាហុលកទ្ធក៏
 ទ្រង់កើតក្នុងវង្សឪកាករាជ បន្តសន្តវង្សព្រះបាទមហាសម្មតិរាជ ។ សូម្បី
 ព្រះមានព្រះភាគ សូម្បីព្រះរាហុលកទ្ធក៏ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រ មានព្រះ
 ជាតិបរិសុទ្ធ ដូចគ្នានឹងទឹកដោះ ដែលដាក់ក្នុងស័ង្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគក្តី
 ព្រះរាហុលកទ្ធក៏ ក៏ទ្រង់លះរាជសម្បត្តិ ទ្រង់ចេញព្រះផ្នួស ។ ព្រះសរីរៈ
 នៃព្រះមានព្រះភាគ លម្អដោយបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ សូម្បីព្រះរា-
 ហុលកទ្ធក៏ជាទីស្រឡាញ់យ៉ាងក្រៃលែង ដូចខ្លោងទ្វារកែវ ដែលតាំងឡើង
 ក្នុងទេវនគរ និងដូចផ្កាស្លឹកវិកជ្យាយទៅក្នុងទីទាំងពួង ។

ដោយប្រការដូច្នោះ ទាំង ២ ព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយអភិនិហារ ជាវាជ-
 បព្វជិត ជាស្តេចសុខមាលជាតិ មានព្រះធីដូចមាស បរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈ
 ទ្រង់យាងទៅក្នុងផ្លូវតែមួយ រុងរឿងដូចគ្របសង្កត់នូវសិរីនៃសិរីរបស់ចន្ទ-
 មណ្ឌលទាំង ២ សុរិយមណ្ឌលទាំង ២ សក្កទេវរាជ ស្តេចសុយាម
 ស្តេចសន្តសិត ស្តេចបរិនិមិត្តវសវត្តិ និងស្តេចមហាព្រហ្មជាដើមទាំង ២
 ទៅតាមលំដាប់ ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះរាហុលយាងទៅខាងក្រោយខ្លួន

កិច្ចវគ្គ មហារាហុលោកទស្សត្រី ២

ព្រះមានព្រះភាគ សម្បើមើលព្រះតថាគត តាំងអំពីចុងព្រះបាទរហូតដល់
 ចុងព្រះកេសា ។ ព្រះរាហុលនោះ ទតឃើញលម្អរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទើបត្រិះរិះ
 ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះសិរី វិចិត្រដោយមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២
 ប្រការដ៏ស្រស់ស្អាត ប្រៀបដូចយានទៅត្រង់កណ្តាលលម្អិតមាស ដ៏ព្រោង
 ព្រាយ ព្រោះហែហមដោយព្រះរស្មីប្រមាណមួយព្យាម ដូចកនកបតិត ដែល
 ចោមរោមដោយផ្ទៃមេឃ ដូចមាសមានតម្លៃវិចិត្រដោយរតនៈ ដែលអុសដោយ
 យន្ត សូម្បីទ្រង់ដណ្តប់ដោយសំពត់បង្សក្រូលពណ៌ក្រហម ក៏ទ្រង់ល្អដូចភ្នំមាស
 ដែលគ្របដោយសំពត់កម្ពុលក្រហម ដូចមាសដែលមានតម្លៃ ប្រដាប់ដោយ
 ខ្សែកែវប្រពាល ដូចចេតិយមាស ដែលគេក្រាលដោយលម្អិតមាស ដូចសសរ
 មាសលាបដោយទឹកលក្ក ដូចព្រះចន្ទពេញវង់ ផុសឡើងក្នុងខណៈនោះ ក្នុង
 ចន្លោះភ្លៀងពណ៌ក្រហម ។ សិរីសម្បត្តិរបស់អត្តភាព ដែលបានត្រៀមទុក
 ដោយអានុភាពនៃសមតិសុបារមី ។ ក្រោយអំពីនោះ ព្រះរាហុលត្រូវក៏ពិនិត្យ
 មើលខ្លួនខ្លះ ត្រិះរិះថា សូម្បីអញក៏ស្អាត បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានគ្រង
 រាជ្យជាស្តេចចក្រពត្តិ ក្នុងមហាទ្វីបទាំង ៤ ទ្រង់បានប្រទាន តំណែងបរិនា-
 យកកែវដល់អញ កាលបើដូច្នោះ ជម្ពូទ្វីបនឹងមានសោភណភាព ក្រៃពេក
 ទើបកើតធន្នរាគៈដែលអាស្រ័យផ្ទះ ព្រោះអត្តភាព ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាងទៅអំពីខាងមុខ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ឥឡូវនេះ
 រាហុលមានរាងកាយបរិបូណ៌ដោយស្បែក សាច់ និងឈាមហើយ ។ ជាវេលា
 ដែលចិត្តរាយមាយទៅក្នុងរូបារម្មណ៍ជាដើម ដែលគួរត្រេកត្រអាល ។ រាហុល

ញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅ ព្រោះជាអ្នកល្មោកឬហ្ន៎ ។ ព្រមគ្នានឹងការពិចារណា ទ្រង់បានឃើញចិត្តប្បាទរបស់រាហុលនោះដូចឃើញត្រីក្នុងទឹកថ្លានិងដូចឃើញ ស្រមោលក្នុងកញ្ចក់ដីបរិសុទ្ធ ។ កាលទ្រង់ឃើញហើយ ទ្រង់ធ្វើព្រះអធ្យា- ស្រ័យថា រាហុលនេះ ជាឱវសរបស់តថាគត ដើរតាមក្រោយតថាគត បែរជា កើតឆន្ទរាគៈដែលអាស្រ័យផ្ទះ ព្រោះអាស្រ័យអត្តភាពថា អញស្អាត ពណ៌ សម្បុររបស់អញផ្ទុយផង ។ រាហុលរសាត់ទៅក្នុងទីដែលមិនគួរគោចរ ត្រាច់ ទៅក្រៅផ្លូវ ត្រាច់ទៅក្នុងអគោចរ ទៅកាន់ទិសដែលមិនគួរទៅ ដូចមនុស្ស ធ្វើដំណើរវាងទិស ។ ម្យ៉ាងទៀត កិលេសរបស់រាហុលនេះ ចម្រើនធំធាត់ ឡើងក្នុងខាងក្នុង រមែងមិនឃើញសូម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន ឬប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ឬប្រយោជន៍ទាំង ២ តាមសេចក្តីពិត ។ បន្ទាប់អំពីនោះ នឹងបដិសន្ធិក្នុងនរក ខ្លះ ក្នុងកំណើតតិរច្ឆានខ្លះ ក្នុងបេតវិស័យខ្លះ ក្នុងគភីមាតាដ៏ចង្អៀតខ្លះ ព្រោះ ហេតុនោះ នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងសង្សារវដ្ត ដែលមិនដឹងទីបំផុតខាងដើម និងខាងចុង ព្រោះថា លោកៈ ជាធម៌ញ៉ាំងសេចក្តីវិនាសឲ្យកើត លោកៈ ជាធម៌ញ៉ាំងចិត្ត ឲ្យកម្រើក ភ័យកើតហើយក្នុងចិត្ត ជនមិនដឹងនូវភ័យនោះឡើយ បុគ្គលអ្នក លោក រមែងមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ បុគ្គលអ្នកលោក រមែងមិនឃើញធម៌ សេចក្តីលោក គ្រប់សង្កត់នរជន ក្នុងកាលណា សេចក្តីដឹងដ៏មានកម្លាំងក៏កើត ឡើងក្នុងកាលនោះ ។ តថាគត មិនគួរព្រងើយកន្តើយក្នុងរាហុលនេះ ដូច ទូកធំពេញទៅដោយរតនៈច្រើន ដែលជ្រាបទឹកទៅក្នុងរវាងក្តារបែក ម្ចាស់ទូក មិនគួរព្រងើយកន្តើយ សូម្បីត្រឹមតែមួយសន្ទុះ ដូច្នោះ ។ តថាគតនឹងសង្កត់-

កិត្តវគ្គ មហារាហុលោកទស្សត្រី ២

សង្កិនរាហុលនោះ ទាន់កិលេសនេះមិនទាន់ធ្វើឲ្យសីលរតនៈជាដើម ក្នុងខាង
 ក្នុងរបស់រាហុលនោះ វិនាសទៅជាមុន ។ ក្នុងឋានៈបែបនេះ ជាធម្មតារបស់
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់រមែងបែរមើល ដូចស្តេចជីវី ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះ-
 មានព្រះភាគទ្រង់ប្រថាប់ឈររងទិលព្រះវរកាយទាំងមូល ដូចបដិមាមាសវិល
 ត្រឡប់ ត្រាស់ហៅព្រះរាហុលកទូ ។ ព្រះអានន្ទត្រូវ សំដៅដល់ ព្រះរាហុល
 កទូនោះ ទើបពោលពាក្យ ថា អថ ខោ ភគវា អវលោកេត្វា ដូច្នោះ
 ជាដើម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា យំ កិត្តិ រូបំ ជាដើម ពិស្តារហើយ ក្នុង
 ខន្ធនិទ្ទេស ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ដោយប្រការទាំងពួង ។ បទថា នេតំ មម ប្រែថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ លោកពោលទុកហើយ ក្នុងមហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ។
 ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះរាហុលទូលសួរថា រូបមេវ នុខោ ភគវា បពិត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ រូបប៉ុណ្ណោះឬ ព្រះអង្គ ។ បានឮថា ព្រះរាហុលនោះកើតន័យ
 ឡើង ព្រោះឮថា រូបទាំងពួងនុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនអញ នុ៎ះមិនមែន
 ខ្លួនរបស់អញ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អ្នកគប្បីឃើញ រូបទាំងពួងយ៉ាងនេះ
 ដោយវិបស្សនាបញ្ញា ក្នុងវេទនាជាដើម និងគប្បីបដិបត្តិ ដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ព្រោះ
 ដូច្នោះ រាហុលតាំងនៅក្នុងន័យនោះ ទើបទូលសួរ ។ ពិតហើយ ព្រះរាហុលនេះ
 ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងន័យ កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា វត្ថុនេះមិនគួរធ្វើ រមែង
 ចាក់ធ្លុះរាប់រយរាប់ពាន់ន័យថា វត្ថុនេះគួរធ្វើ វត្ថុនេះមិនគួរធ្វើ ។ សូម្បីកាល
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា វត្ថុនេះគួរធ្វើ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

ពិតហើយ ព្រះរាហុលនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នាចំពោះការសិក្សា កៀរខ្សាច់ ប្រមាណមួយបាត្រក្នុងបរិវេណព្រះគន្ធកុដិអំពីព្រលឹម ដោយគិតថា ថ្ងៃនេះ អញនឹងបានឱវាទប្រមាណប៉ុណ្ណោះ បានការជាសំភ្លើនប្រមាណប៉ុណ្ណោះ អំពី សម្មាកររបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អំពីសម្មាកររបស់ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។ សូម្បីព្រះ សម្មាសម្ពុទ្ធកាលទ្រង់តាំងព្រះរាហុលទុកក្នុងឯតទគ្គៈ ក៏ទ្រង់តាំងឲ្យជាអ្នក កំពូល ក្នុងការសិក្សាថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុសាវ័ករបស់តថាគត អ្នកប្រាថ្នាចំពោះការសិក្សា រាហុលជាកំពូលនៃភិក្ខុទាំងនោះ ។

សូម្បីព្រះរាហុលនោះ ក៏បន្ទីសីហនាទក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃយ៉ាងនោះ ដូច គ្នាថា ព្រះធម្មរាជា ជាបិតារបស់ខ្ញុំ ទ្រង់តាំងខ្ញុំទុកក្នុងតំណែងឯតទគ្គ ក្នុងទី ចំពោះមុខភិក្ខុសង្ឃ ដើម្បីការដឹងដីក្រែលែង ក្នុងវត្តទាំងពួងនេះ ព្រះធម្មរាជា ទ្រង់លើកតម្កើងខ្ញុំថា ជាកំពូលជាងភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលប្រាថ្នាចំពោះការ សិក្សា និងកំពូលជាងភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលបួសដោយសទ្ធា ព្រះធម្មរាជា ដ៏ប្រសើរ ដ៏ជាសម្មាញ្ញ ជាព្រះជនករបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមានព្រះសារីបុត្រ ដែលជាអ្នក រក្សាធម៌ មានការផ្អែតដោយបីតិជាឧបជ្ឈាយ៍ ខ្ញុំដឹងទាំងអស់ នូវពាក្យប្រៀន- ប្រដៅរបស់ព្រះជិនស្រី ។

លំដាប់នោះ ព្រោះមិនគប្បីឃើញរូបតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ សូម្បីវេទនាជា ដើម ក៏គប្បីឃើញយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះរាហុល ថា រូបំមិ រាហុល ជាដើម ។

[១៣៤] បទថា កោណ្ឌជ្ជ កាត់បទជា កោ នុ អដ្ឋ ប្រែថា នរណា

កិច្ចវគ្គ មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

ហ្ន៎ ។ បានឮថា ព្រះថេរៈមានបរិតក្កថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ នៃយើងមិនបានត្រាស់
 កថា ដោយបរិយាយថា ឈ្មោះថា សមណៈ គប្បីដឹងឆន្ទរាគៈ អាស្រ័យ
 អត្តភាព ហើយមិនគប្បីត្រិះរិះដល់វិតក្កបែបនេះ ។ ទ្រង់មិនបាន បញ្ជូនទូតទៅ
 ថា ម្ចាស់កិក្ខុ អ្នកចូរទៅ ចូរប្រាប់រាហុលថា អ្នកកុំត្រិះរិះដល់ វិតក្កបែបនេះ
 ឡើយ តាំងអញ្ចុកចំពោះមុខ ហើយទ្រង់ប្រទាន សុគតោវាទ ចំពោះមុខ
 ដូចចាប់ចោរ ព្រមដោយកណ្តុះត្រង់ជុក ។ ឈ្មោះថា សុគតោវាទ រកបាន
 ដោយលំបាក ដោយអសន្ទេយ្យកប្ប ។ បុគ្គលណាហ្ន៎ ជាអ្នកមានជាតិ នៃ
 បណ្ឌិត វិញ្ញាជនបានទទួលឱវាទចំពោះព្រះកក្ក្រព្រះពុទ្ធបែបនេះហើយ ថ្ងៃនេះ
 នឹងចូលទៅកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។

លំដាប់នោះ ព្រះរាហុលលះអាហារកិច្ច បានទទួលឱវាទហើយ ត្រឡប់
 អំពីទីនោះ ទៅអង្គុយត្រង់គល់ឈើមួយដើម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញ
 ព្រះរាហុលត្រឡប់ ក៏មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រាហុល នេះជាវេលា
 កិក្ខាចាររបស់តថាគត អ្នកកុំត្រឡប់ឡើយ ព្រោះហេតុអ្វី បានឮថាព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គនោះ មានព្រះតម្រិះថា ថ្ងៃនេះរាហុលចូរមកកោតអមតកោជន គឺ
 កាយគតាសតិមុន ។

បទថា អន្តសា ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ព្រះសារីបុត្របានឃើញ
 ហើយ គឺកាលព្រះមានព្រះភាគយាងទៅហើយ ព្រះសារីបុត្រទៅខាងក្រោយ
 បានឃើញហើយ ។ បានឮថា កាលព្រះសារីបុត្រនៅមួយអង្គឯង ក៏មានវត្ត
 ម្យ៉ាង កាលនៅជាមួយព្រះមានព្រះភាគ ក៏មានវត្តម្យ៉ាង ។ ក្នុងកាលណា

ព្រះអគ្គសាវ័កទាំង ២ នៅតាមទំនើង ក្នុងកាលនោះ លោកទាំង ២ បោស
សេនាសនៈអំពីព្រលឹម ជម្រះរាងកាយ អង្គុយចូលសមាបត្តិ ហើយទៅ
បិណ្ឌបាតតាមពេញចិត្តរៀងៗ ខ្លួន ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះថេរៈទាំង ២ កាលនៅ
ជាមួយព្រះមានព្រះភាគ មិនបានធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ហែហមដោយភិក្ខុសង្ឃ យាងទៅភិក្ខុចារមុន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ យាង
ទៅហើយ ព្រះថេរៈចេញចាកសេនាសនៈរបស់ខ្លួន ត្រិះរិះថា ក្នុងទីដែលភិក្ខុនៅ
ជាមួយគ្នាច្រើនៗ ភិក្ខុទាំងអស់អាចធ្វើឲ្យជ្រះថ្លា ឬមិនអាចទើប ទៅក្នុងទីនោះៗ
ហើយបោសទីដែលមិនទាន់បោស បើសំរាមមិនទាន់បានកើបចោល ក៏យកទៅ
ចោល កាលមិនទាន់មានក្អមទឹកជីក ក្នុងទីដែលតាំងទឹកទុក ក៏តាំងក្អមទឹកទុក ។
ទៅសួរសុខទុក្ខភិក្ខុឈឺ ហើយសួរថា អាវុសោ ខ្ញុំនឹងនាំអ្វីមកប្រគេន លោក
ត្រូវការអ្វី ។ ទៅរកភិក្ខុកំលោះដែលមិនទាន់មានវស្សា ហើយប្រៀនប្រដៅ ថា
អាវុសោទាំងឡាយ ចូរលោកត្រេកអរចុះ កុំនឿយណាយក្នុងព្រះពុទ្ធសា-
សនា ដែលមានសារៈក្នុងបដិបទាឡើយ កាលធ្វើយ៉ាងនេះហើយ ក៏ទៅ
ភិក្ខុចារខាងក្រោយគេបង្អស់ ។ ប្រៀបដូច ស្តេចចក្រពត្តិ មានបំណងយាងទៅ
ក្នុងទីណាមួយ ទ្រង់ចោមរោមដោយសេនា យាងទៅមុន ។ បរិនាយកកែវ
រៀបចំកងទ័ពចេញទៅខាងក្រោយយ៉ាងណា ព្រះមានព្រះភាគជាធម្មចក្រពត្តិរាជ
ក៏ដូច្នោះ ទ្រង់ហែហមដោយភិក្ខុសង្ឃ យាងចេញទៅមុន ព្រះធម្មសេនាបតីដ៏ជា
បរិនាយកកែវនៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ធ្វើកិច្ចនេះស្រេចហើយ ទើបចេញ
ទៅ ឯក្រោយភិក្ខុទាំងអស់ ។ ព្រះថេរៈនោះ ចេញទៅយ៉ាងនេះហើយ ក្នុង

កិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

ថ្ងៃនោះ បានឃើញព្រះរាហុលកទ្ធុអង្គុយត្រង់គល់ឈើមួយដើម ។ ដោយ
ហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា បច្ឆា គច្ឆន្តោ អទ្ទុស ដូច្នោះ ។

កាលបើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះសារីបុត្រដឹកនាំក្នុងអនាបានស្ស្រតិ
ទៅវិញ ។ ព្រោះសមគួរដល់ការអង្គុយ បានឮថា ព្រះថេរៈមិនបានគិតដល់
ថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់រូបកម្មដ្ឋានដល់រាហុលនោះ ហើយគិតថា កម្មដ្ឋាន
នេះ សមគួរដល់ការអង្គុយរបស់ព្រះរាហុលនោះ ដោយអាការដែលព្រះរាហុល
នេះអង្គុយនៅជាប់ជាមួយអាសនៈដែលមិនកម្រើក ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អាទានស្ស្រតិ ព្រះសារីបុត្រសម្តែងថា ចូរ
លោកកំណត់ខ្យល់ដង្ហើមចូល-ចេញ ហើយញ៉ាំងឈានពួក ៤ ពួក ៥ ឲ្យកើត
ក្នុងអនាបានស្ស្រតិនោះ ហើយចម្រើនវិបស្សនា កាន់យកព្រះអរហត្ត ។
បទថា មហាប្បលា ហោតិ សេចក្តីថា មានផលច្រើន ។ មានផលច្រើន
ដូចម្តេច កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ខ្យល់ខ្យាយក្នុងអនាបានស្ស្រតិ អង្គុយលើអាសនៈ
មួយ ញ៉ាំងអាសវៈទាំងឡាយឲ្យអស់ទៅ ហើយសម្រេចអរហត្ត ។ កាលមិន
អាចយ៉ាងនោះ ក៏ជាសមសីសី គឺអស់ជីវិតព្រមគ្នានឹងអស់កិលេស ក្នុងពេល
ស្លាប់ ។ កាលមិនអាចយ៉ាងនោះ ក៏កើតក្នុងទេវលោក កាលស្តាប់ធម៌របស់
ទេវបុត្រដែលជាធម្មកថិកហើយ បានសម្រេចអរហត្ត ។ ភ្លាត់ទៅអំពីនោះ
បើកើតមិនទាន់ពុទ្ធប្បាទកាល រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវបច្ចេកពោធិញ្ញាណ បើ
មិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវបច្ចេកពោធិញ្ញាណនោះ រមែងជាឱប្បាភិញ្ញា គឺ
ត្រាស់ដឹងរហ័ស ចំពោះព្រះកក្រព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ដូចព្រះពាហិយៈជាដើម

បឋមសូត្រ អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

ដូច្នោះ រមែងមានផលច្រើន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទថា មហានិសំសា
ជាវេវចនៈនៃបទថា មហាបុលា នោះឯង ។ សេចក្តីនេះ សូម្បីព្រះមានព្រះភាគ
ក៏ត្រាស់ទុកថា

អាណាបានសុត្តិ យស្ស បរិបុណ្ណា សុភារិទ្ធា
អនុបុត្តបរិចិត្តា យថា ពុទ្ធន ទេសិតា
សោមំ លោកំ បកាសេតិ អត្តា មុត្តោវ ចន្ទិមា ។

អាណាបានសុត្តិ ដែលព្រះយោគាវចរណា បានចម្រើន
ល្អគ្រប់គ្រាន់ ហើយបានសន្សំហើយតាមលំដាប់ ដូចព្រះពុទ្ធ
ទ្រង់សម្តែងមកព្រះយោគាវចរនោះ រមែងញ៉ាំងលោកនេះឲ្យ
ភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទ ផុតចាកពពក ។

ព្រះថេរៈកាលឃើញអាណាបានសុត្តិ មានផលច្រើននេះ ទើបដឹកនាំសទ្ធិ
វិហារិកក្នុងអាណាបានសុត្តិនោះ ។ ដោយប្រការដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ប្រាប់រូបកម្មដ្ឋាន ព្រះថេរៈប្រាប់អាណាបានសុត្តិ ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីទាំង
២ អង្គ ក៏ប្រាប់កម្មដ្ឋានហើយទៅ ។ ព្រះរាហុលកទូ ជាអ្នកត្រូវទុកចោល
ក្នុងវិហារនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ សូម្បីទ្រង់ដឹងថា ព្រះរាហុលកទូត្រូវទុក
ចោល ទ្រង់មិនទទួលខាទន្ទីយដោយព្រះអង្គ ហើយក៏មិនបានយាងទៅ ។
ទ្រង់មិនបានបញ្ជូនក្នុងដែរបស់ព្រះអានន្ទត្ថោ មិនបានឲ្យសញ្ញាដល់ព្រះបាទ
បសេទិកោសលមហារាជ និងអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជាដើមឡើយ ព្រោះជនទាំង
នោះ បានត្រឹមតែសញ្ញា ក៏នឹងនាំទេយ្យធម៌ទាំងអម្រែកមក ។ ព្រះសារីបុត្តត្ថោ
ក៏មិនបានធ្វើអាការណាមួយ ដូចព្រះមានព្រះភាគដែរ ។

កិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២

ព្រះរាហុលអត់អាហារ ជាប់ភក្ត្រ តែព្រះរាហុលនោះ សូម្បីតែចិត្តក៏មិន
 កើតឡើងថា ព្រះមានព្រះភាគដឹងថា អញនៅក្នុងវិហារ ទ្រង់ទទួលបិណ្ឌបាត
 ដែលព្រះអង្គបានហើយ ដោយព្រះអង្គឯង ក៏មិនបានយាងមក ។ ទ្រង់មិនបាន
 បញ្ជូនទៅក្នុងដៃរបស់អ្នកដទៃ ។ ទ្រង់មិនបានឲ្យសញ្ញាដល់មនុស្សទាំងឡាយ
 សូម្បីឧបជ្ឈាយ៍របស់អញក៏ដឹងថា អញត្រូវទុកចោល ក៏មិនបានធ្វើ អ្វីមួយ
 យ៉ាងនេះឡើយ ។ ការប្រមាថ ឬការមើលងាយព្រោះការធ្វើនោះជាបច្ច័យ
 នឹងមានមកអំពីណា ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះរាហុលមនសិការជាលំដាប់ ដល់កម្មដ្ឋាន
 ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រាប់មុនភក្ត្រ ក្រោយភក្ត្រថា រូបមិនទៀងយ៉ាងនេះ
 ជាទុក្ខយ៉ាងនេះ មិនស្អាតយ៉ាងនេះ ជាអនត្តាយ៉ាងនេះ ដូចបុគ្គលប្រាថ្នាចង់
 បានភ្លើង ក្នុងវេលាត្រជាក់ ទើបគិតថា ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ប្រាប់អញថា អ្នកចូរ
 ចម្រើនអាណាបានសុតិ អញនឹងជឿលោក ព្រោះបុគ្គលមិនជឿអាចារ្យ និង
 ឧបជ្ឈាយ៍ ឈ្មោះថា ជាអ្នកប្រដៅក្រ ។ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា ការបៀត
 បៀនដ៏គ្រោតគ្រោតជាង ព្រោះការកើតឡើងនៃការតិះដៀលថា ព្រះរាហុល ជា
 អ្នកប្រដៅក្រ មិនធ្វើតាមពាក្យរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ដូច្នោះ រមែងមិនមាន ។

ព្រះរាហុលបំណងនឹងទូលសួរវិធីនៃការវិនា ទើបបានចូលគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ។ ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីនោះ ទើបព្រះអាននូត្តរពោលថា អស ខោ
 អាយស្មា រាហុលោ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា បដិសល្លាណ
 សេចក្តីថា ចាកទីពឹងសម្ប គឺចាកភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។

[១៣៥] បទថា យំកិក្ខុវាហុល សេចក្តីថា ព្រោះហេតុអ្វី ព្រះរាហុល

ទូលស្ករដល់អាណាបានស្សតិ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ រូបកម្មដ្ឋានទៅវិញ ឆ្លើយថា ដើម្បីលះ ឆន្ទរាគៈក្នុងរូប ។ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មាន ព្រះតម្រិះថា ឆន្ទរាគៈ កើតឡើងដល់រាហុល ព្រោះអាស្រ័យអត្តភាព ។ ក្នុង ខាងដើម ព្រះអង្គត្រាស់រូបកម្មដ្ឋានទុកដោយសង្ខេបដល់ព្រះរាហុលនោះ ។ ឥឡូវនេះ តថាគត នឹងចែកការមិនតាក់តែងអត្តភាព ដោយអាការ ៤០ ហើយ ញ៉ាំងឆន្ទរាគៈ អាស្រ័យអត្តភាពនោះ ដែលមិនទាន់កើតជាធម្មតា ឲ្យកើតដល់ រាហុលនោះ ។ កាលបើដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបធ្វើអាកាសធាតុឲ្យពិស្តារ ទៅវិញ ។ ដើម្បីសម្តែងឧបាយទារូប ។ ព្រោះទ្រង់ត្រាស់ ដល់មហាកូត្រូប ៤ ទុកហើយខាងដើម ។ មិនបានពោលដល់ឧបាយរូប ។ ដូច្នោះ ដើម្បី សម្តែងឧបាយរូបនោះដោយមុខនេះ ទើបញ៉ាំងអាកាសធាតុឲ្យពិស្តារ ម្យ៉ាងទៀតសូម្បីបរិច្ឆេទរូប ក៏មកប្រាកដដោយអាកាសខាងក្នុង ។ ដើម្បីការ ប្រាកដ ជាក់ច្បាស់នៃរូប ដែលកំណត់ទុកដោយអាកាស តាមដែលប្រដាប់ ទុក ទើបព្រះមានព្រះភាគដ៏ជានាយក ទ្រង់ប្រកាសរូបនោះ ។ បទដែលគួរ ពោល ក្នុងធាតុ ៤ ក្នុងសូត្រនេះ និងសូត្រមុន បានពោលទុកហើយក្នុង មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ។

[១៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាកាសធាតុដូចតទៅនេះថា បទថា អាសគតំ សេចក្តីថា ជាសការៈ ដែលមានលក្ខណៈទេទេ ។ បទថា ឧទានិទ្ធិំ សេចក្តីថា ដែលកម្មនិងកិលេស ចូលទៅប្រកាន់មាំ គឺ រូបវិតតាំងនៅក្នុង សរីរៈ ។ បទថា កណ្តាធិទ្ធិំ គឺន្ទត្រចៀកមិនប៉ះដោយសាច់ និង ឈាម ។

ភិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោកាទសូត្រទី ២

៤៧

សូម្បីក្នុងបទថា **នាសច្ចំ** រន្ធច្រមុះជាដើមក៏មាន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា **យេន**
ច គឺដោយប្រហោងណា ។ បទថា **អន្លោហរតិ** រមែងលេប ឲ្យចូលទៅ
ខាងក្នុង ។ បទនេះលោកពោលសំដៅដល់ទីដែលជាប្រហោង ១ ចំអាម ៤
ធ្លាប់របស់មនុស្សទាំងឡាយ តាំងអំពីគល់អណ្តាតដល់ផ្ទៃពោះ ។ បទថា
យត្ថ ច គឺ ក្នុងឱកាសណា ។ បទថា **សំតិជ្ជតិ** គឺតាំងនៅ ។ បទនេះ
លោកពោល សំដៅដល់ផ្ទៃពោះធំ ដែលដូចជាសំពត់តម្រងទឹកធំ របស់
មនុស្សទាំងឡាយ ។ បទថា **អនោកាតំ និក្ខមតិ** គឺបន្ទោបង់ចេញខាង
ក្រោម ។ បទនេះលោកពោលសំដៅដល់ពោះរៀនធំ ដែលមានប្រវែង
ប្រមាណ ៣២ ហត្ថ ក្នុងទី ២១ កន្លែង ។ ដោយបទនេះថា **យំ វា បន**
អញ្ញំបិ ឬវត្តណានីមួយដទៃ លោកសម្តែងដល់អាកាសដែលទៅក្នុងរវាងហឫទ័យៈ
និងសាច់ជាដើម និងដែលតាំងនៅដោយភាពជារណៅ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុង
បទនេះ គប្បីជ្រាបដោយន័យដូចពោលហើយ ក្នុងបឋវីធាតុជាដើម ។

[១៤០] ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលត្រាស់ប្រាប់ដល់លក្ខណៈ
នៃភាពជាបុគ្គលមាំទាំងដល់ព្រះរាហុលនោះ ទើបត្រាស់បទថា **បឋវីសមំ** ជា
ដើម ។ បុគ្គលមិនត្រេកអរ មិនប្រទូស្ត ក្នុងអារម្មណ៍ ដែលគួរប្រាថ្នា ឈ្មោះ
ថា តាទិបុគ្គល គឺបុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ។ ក្នុងបទថា **មនាទាមនាទា** នេះ
គប្បីជ្រាបដូចតទៅនេះ ។ ផស្សៈសម្បយុត្តដោយចិត្ត សហគតៈដោយ
លោកៈ ៨ ឈ្មោះថា **មនាទា** ជាទីពេញចិត្ត ។ ផស្សៈ សម្បយុត្តដោយ
ទោមនស្សចិត្ត ២ ឈ្មោះថា **អមនាទា** មិនជាទីពេញចិត្ត ។ បទថា **ចិត្តំ**

ន បរិយាទាយ ឋស្សន្តិ ផស្សៈនឹងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តតាំងនៅបាន សេចក្តីថា ផស្សៈទាំងនោះកើតឡើងហើយ នឹងមិនអាចគ្របសង្កត់ចិត្ត របស់លោក ដូចធ្វើឲ្យនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃបាន ។ ឆន្ទរាគៈនឹងមិនកើតព្រោះ អាស្រ័យអត្តភាពទៀតថា អញ្ញស្អាត ពណ៌សម្បុររបស់អញ្ញផ្សេង ដូច្នោះ ។ លាមកនោះឯង ឈ្មោះថា គូបគតំ ក្នុងបទថា គូបគតំជាដើម ។ ក្នុងបទ ទាំងពួងក៏យ៉ាងនេះ ។

បទថា ន កត្តចិ បតិដ្ឋិតោ ដូចអាកាសមិនតាំងនៅក្នុងទីណាមួយ គឺ មិនតាំងនៅសូម្បីក្នុងទីមួយ មានក្នុងផែនដី ភ្នំ និងដើមឈើជាដើម ។ ឧបមា ថា អាកាសគប្បីតាំងនៅលើផែនដី កាលផែនដីបែកធ្លាយ ក៏គប្បីបែកធ្លាយទៅ ដូចគ្នា ។ កាលភ្នំបាក់ ក៏នឹងបាក់ទៅដូចគ្នា ។ កាលដើមឈើបាក់ ក៏បាក់ ទៅជាមួយគ្នាប៉ុណ្ណោះ ។

[១៤៥] ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រារព្ធថា មេត្ត រាហុល ឆ្លើយថា ដើម្បីសម្តែងហេតុនៃភាពជាបុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ។ ព្រោះ ទ្រង់សម្តែងហេតុនៃតាទិបុគ្គលទុកហើយក្នុងខាងដើម ។ បុគ្គលណាមួយ មិន អាចចម្រើន ព្រោះមិនមែនហេតុថា អញ្ញជាបុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ។ បុគ្គលណា មួយមិនមែនឈ្មោះថា ជាតាទិបុគ្គលដោយហេតុប៉ុណ្ណោះថា អញ្ញជាអ្នកខ្វល់- ខ្វាយក្នុងត្រកូលខ្ពស់ ជាពហុសូត ជាអ្នកមានលាភ ។ ព្រះរាជា មហាមាត្យ របស់ព្រះរាជាជាដើម រមែងគប់រកអញ្ញ ។ អញ្ញជាអ្នកមិនញាប់ញ័រក៏ទេ ។ តែជាអ្នកមិនញាប់ញ័រ ដោយការចម្រើនមេត្តាជាដើម ព្រោះហេតុនោះ ទើប

កិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោកាទសូត្រទី ២

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធឡេសនានេះ ដើម្បីសម្តែងហេតុនៃភាពជា
តាទិបុគ្គល ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ភាវយនោ សេចក្តីថា ញ៉ាំងឧបចារការវនា
ឬអប្បនាភាវនាឲ្យដល់ ។ បទថា យោ ព្យាទានោ សេចក្តីថា នឹងលះ
សេចក្តីក្រោធក្នុងសត្វបាន ។ បទថា វិហោសា សេចក្តីថា បៀតបៀនសត្វ
ទាំងឡាយដោយបាតដៃជាដើម ។ បទថា អរតិ សេចក្តីថា ភាពជាបុគ្គល
នឿយណាយក្នុងសេនាសនៈស្ងាត់ និងក្នុងអធិកុសលធម៌ ។ បទថា បដិយោ
សេចក្តីថា កិលេសជាគ្រឿងឲ្យក្តៅក្រហាយគ្រប់ៗ យ៉ាង ។ បទថា អសុកំ
សេចក្តីថា ចម្រើនឧបចារៈ និងអប្បនាក្នុងសាកសព ដែលហើមប៉ោងជា
ដើម ។ បទថា ឧទ្ធុមាតកា ប្រែថា សាកសពដែលហើមប៉ោង អសុកការវនា
នេះ លោកពោលទុកដោយពិស្តារហើយ ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ។ បទថា រាគោ
បានដល់ រាគៈប្រកបដោយកាមគុណ ៥ ។ បទថា អនិច្ចសញ្ញំ សេចក្តី
ថា សញ្ញាដែលកើតព្រមនឹងអនិច្ចាបស្សនា ឬវិបស្សនានោះឯង ។ សូម្បី
ការមិនមានសញ្ញា ក៏លោកពោលថាសញ្ញា ដោយមាតិកានៃសញ្ញា ។ បទថា
អស្មិមាណោ សេចក្តីថា ប្រកាន់ថា អញមាននៅក្នុងរូបជាដើម ។

[១៤៦] ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលញ៉ាំងបញ្ហាដែលព្រះថេរៈ
សួរឲ្យពិស្តារ ទើបពោលថា អាណាទានស្សតី ដូច្នោះជាដើម ។ កម្មដ្ឋាននេះ
កម្មដ្ឋានការវនា និងអត្តនៃបាលី ព្រមដោយអានិសង្សកថា លោកពោលទុក
ពិស្តារហើយ ក្នុងអនុស្សតិនិទ្ទេស ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ដោយគ្រប់គ្រាន់សព្វប្រការ ។

បបព្ភសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

៥០

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ចប់ធម្មទេសនានេះ ដោយអំណាចនៃបុគ្គល ដែល
គប្បីទូន្មាននោះឯង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^ឃ

អដ្ឋកថាមហារាហុលោវាវាទសូត្រ ចប់
សូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចូឡមាលុន្ត្រាវាទសូត្រទី ៣

[១៤៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ
 ឯង ព្រះមាលុន្ត្រាវាទមានអាយុ ចូលទៅសម្លឹងនៅក្នុងទីរហោស្ថាន ក៏មានចិត្ត
 ត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិទាំងឡាយណាថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី លោក
 មិនទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី
 ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់
 ហើយកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់
 ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើត
 ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី ព្រះមានព្រះភាគ មិនបាន
 សម្តែងគ្រាន់តែតម្កល់ទុក តែទ្រង់ហាមឃាត់ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានសម្តែង
 ទិដ្ឋិទាំងនោះ ដល់អញទេ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិទាំងឡាយណា
 ដល់អញ ដំណើរដែលមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិនោះ មិនគាប់ចិត្តអញទេ ដំណើរ
 ដែលមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិនោះ មិនបានពេញចិត្តអញឡើយ អញឯងនឹងចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរដំណើរនុ៎ះ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ
 នឹងសម្តែងប្រាប់អញថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយ កើត
 ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ
 នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាប់ព្រះមានព្រះភាគ តែប្រសិនបើព្រះមាន

កិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុន្យ្យវាទសូត្រទី ៣

ព្រះភាគ មិនបានសម្តែងថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀង ដូច្នោះក្តី
 លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈ
 នោះ ដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃ សរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
 ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត
 ក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញនឹងលះបង់
 សិក្ខា ហើយត្រឡប់មកកាន់ហ៊ានភេទវិញ ។

[១៤៨] គ្រានោះឯង ព្រះមាលុន្យ្យបុត្រមានអាយុ ក្រោកចេញអំពី
 សំណឹង ក្នុងវេលាសាយណ្ឌសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ ព្រះមាលុន្យ្យបុត្រមានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើប
 ក្រាបទូលនូវដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុង
 ទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅសម្លឹងនៅក្នុងទីរហោស្ថាន ក៏មានចិត្តត្រិះរិះកើតឡើង
 យ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិទាំងឡាយណាថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី
 លោកមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈ
 នោះដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតដូច្នោះក្តី
 សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិន
 កើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
 ក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី ព្រះមានព្រះភាគមិនបានសម្តែង គ្រាន់តែតម្កល់ទុក តែ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទ្រង់យាត់ហាម ព្រះមានព្រះភាគមិនទាន់សម្តែងទិដ្ឋិទាំងនោះប្រាប់អាត្មាអញ នៅឡើយ ព្រះមានព្រះភាគមិនបានសម្តែងនូវទិដ្ឋិទាំងឡាយណា ដល់អាត្មាអញ ដំណើរដែលមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិនោះ មិនគាប់ចិត្តដល់អាត្មាអញទេ ដំណើរដែលមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិនោះ មិនពេញចិត្តដល់អាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញនឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបទូលសួរនូវដំណើរនុ៎ះ បើព្រះមានព្រះភាគសម្តែងប្រាប់ដល់អាត្មាអញថា លោកទៀងក្តី ថាលោកមិនទៀងក្តី ថាលោកមានទីបំផុតក្តី ថាលោកមិនមានទីបំផុតក្តី ថាជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះក្តី ថាជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃក្តី ថាសត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក្តី ថាសត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតក្តី ថាសត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានក្តី ថាសត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបអាត្មាអញ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគមិនសម្តែងថា លោកទៀងក្តី ថាលោកមិនទៀងក្តី ។ បេ។ ថាសត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញនឹងលាសិក្ខា ហើយត្រឡប់មកកាន់ហ៊ានភេទវិញ ។ បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា លោកទៀង ដូច្នោះហើយសូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀង ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបថា លោកមិនទៀង សូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកមិនទៀង ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាបថា លោកទៀងក្តី ថាលោកមិនទៀងក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប

កិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុន្ត្រោកសុត្តនិ ៣

មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលមិនដឹងមិនឃើញដែរ ។ បើព្រះ
 មានព្រះភាគជ្រាបថា លោកមានទីបំផុត សូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងប្រាប់
 ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគជ្រាប ថា
 លោកមិនមានទីបំផុត សូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោក
 មិនមានទីបំផុត ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាបថា លោកមានទី
 បំផុតក្តី ថាលោកមិនមានទីបំផុតក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាប មិន
 ឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះ
 មានព្រះភាគជ្រាបថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែង
 ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ
 ជ្រាបថា ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃ សូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងប្រាប់ខ្ញុំ ព្រះអង្គ
 ថា ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាប ថា
 ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះក្តី ថាជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ
 មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលមិនដឹង មិនឃើញ
 ដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នោះឲ្យទាន
 បើព្រះមានព្រះភាគជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត សូមព្រះមានព្រះភាគ
 សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះឲ្យទាន បើ
 ព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក្តី ថាសត្វស្លាប់
 ហើយមិនកើតទៀតក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាប មិនឃើញ ហើយក៏

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ
 ជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគសម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិន
 កើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែង
 ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏
 មិនមែន ដូច្នោះឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគមិនជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ កើត
 ទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានក្តី ថាសត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញ
 ហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលមិនដឹង មិនឃើញ ។

[១៤៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្ចាស់មាលុន្យបុត្រ ចុះ
 តថាគត បាននិយាយនឹងអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាលុន្យបុត្រ អ្នកចូរមកអោយ
 អ្នកចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធតថាគតចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់
 អ្នកថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមានទីបំផុត
 ដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នោះក្តី ជីវិត
 ដទៃសរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់
 ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀត
 ក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ដូច្នោះក្តី ឬអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។ ចុះអ្នកបាន

និយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យតែព្រះមានព្រះភាគនឹង
 សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀង ដូច្នោះក្តី
 លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺ
 សរីរៈនោះ ដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
 ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏
 មានមិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិន
 កើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី ឬអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែន
 ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ បានឮថា តថាគតមិនបាននិយាយនឹងអ្នកថា
 ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ អ្នកចូរមកអោយ ចូរអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
 តថាគតចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់អ្នកថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមិន
 ទៀង ដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏
 មិនមែន ដូច្នោះក្តី ទាំងបានឮថា អ្នកក៏មិនបាននិយាយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃព្រះមានព្រះភាគ
 ឲ្យតែព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោក
 មិនទៀងដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
 ក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី ម្នាលមោយបុរស កាលបើហេតុយ៉ាងនេះទេ ចុះអ្នក ជាអ្នក
 ជាទុក្ខប្រាប់អ្នកណា ។

[១៥០] ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ បុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទាន់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃព្រះមានព្រះភាគទេ ព្រោះព្រះមាន
 ព្រះភាគមិនទាន់សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀង ដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀង
 ដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះ
 ក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី
 ម្នាលមាលុន្ស៊ីបុត្រ តថាគតនឹងសម្តែងនូវដំណើរនោះឲ្យស្តាប់មិនទាន់ទេ បុគ្គល
 នោះមុខជានឹងធ្វើមរណកាលទៅ (មុនសម្តែង) ដោយពិត ។ ម្នាលមាលុ-
 ន្ស៊ីបុត្រ ដូចជាបុរសមុតព្រួញ (របស់សេនានៃស្តេចដទៃ) ដែលលាប
 ប្រឡាក់ដោយថ្នាំពិសដ៏ក្រាស់ មិត្តអាមាត្យញាតិនិងសាលាហិតរបស់បុរស
 នោះ ក៏ចូលទៅរកពេទ្យជាអ្នកវះ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
 ទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ ថាជាក្សត្រ
 ឬព្រាហ្មណ៍ ឬវេស្សៈ ឬសុទ្ធុនៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះថា មាន
 នាមយ៉ាងនេះ ឬមានគោត្រយ៉ាងនេះ នៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ
 ថាជាមនុស្សខ្ពស់ ឬទាប ឬកណ្តាលនៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាង
 នេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ
 ថាជាមនុស្សសម្បុរខ្មៅ ឬសណ្តែកបាយ ឬប្រផេះនៅឡើយ ។ បុរសនោះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរស
 ដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ ថានៅក្នុងស្រុកឬនិគម ឬនគរឯណោះៗ នៅឡើយ ។ បុរស

កិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុន្យ្យាវាទសូត្រទី ៣

នោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ផ្លូវ
 ដែលមុតខ្ញុំនោះ ថាជាកាំភ្លើង ឬស្នានៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះ
 ថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ខ្សែបន្ទោះដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ
 ថាជាសំបករាក់ ឬពន្លឺឬស្សី ជាសរសៃសត្វ ឬសំបកខ្លែងព័រ ឬវល្លិទឹកដោះ
 នៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះ
 ខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ព្រួញដែលមុតខ្ញុំ ថាជាព្រួញឈើព្រៃ ឬព្រួញឈើដែលគេដាំ
 នៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះ
 ខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ព្រួញដែលមុតខ្ញុំនោះ ថាជាព្រួញ ដែលគេសៀតដោយស្វាប
 សត្វណា សត្វនោះ ជាត្នាត ឬប្រមង់ ឬខ្លែង ឬក្បោក ឬទុន នៅឡើយ ។
 បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់
 ព្រួញដែលមុតខ្ញុំនោះ ថាជាព្រួញដែលគេរុំដោយសរសៃគោឬក្របី សរសៃ
 សីហៈខ្មៅឬស្នានៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដក
 ព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ព្រួញដែលមុតខ្ញុំនោះ ថាជាព្រួញមានមុខ
 មូល ឬមានមុខសំប៉ែតដូចមុខកាំបិត ព្រួញមានង្រៀងឬមានស្រោបដែក ព្រួញ
 មានមុខដូចពន្លក ឬព្រួញធ្វើអំពីទ្រនុងធាងទ្រាំង នៅឡើយ ម្នាលមាលុន្យ្យ-
 បុត្រ បុរសនោះចាំដឹងដំណើរនោះមិនទាន់ទេ មុខជាបុរសនោះនឹងធ្វើមរណកាល
 ទៅពុំខាន ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ បុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្លាក្រះមានព្រះភាគទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ
 មិនទាន់សម្តែងប្រាប់ខ្ញុំថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី លោក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

មានទីបំផុតដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ
 ដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃ សរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នោះក្តី
 សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន
 មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើត
 ទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះក្តី ម្នាលមាលុន្យបុត្រ តថាគតនឹងសម្តែងដំណើរនោះឲ្យ
 ស្តាប់មិនទាន់ទេ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងធ្វើមរណកាលទៅ (មុនសម្តែង) ពុំ-
 ខាន មានខុបមេយ្យដូចជាបុរស ដែលត្រូវព្រហ្មមុតនោះឯង ។

[១៥១] ម្នាលមាលុន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោក
 ទៀង ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌នឹង មាន
 ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញ ថា
 លោកមិនទៀង ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយ
 ធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់
 ឃើញថា លោកទៀង ឬថាលោកមិនទៀង ដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ជរាក៏មាន
 មរណៈក៏មាន សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តី
 តូចចិត្ត សេចក្តីក្រៀមក្រំចិត្តក៏មាន ជាធម៌ដែលតថាគតបញ្ញត្ត ថាមានសេចក្តី
 វិនាស ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលមាលុន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា
 លោកមានទីបំផុត ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្ម
 នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យបុត្រកាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញ
 ថា លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្ម

កិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុន្យ្យវាទសូត្រទី ៣

ចរិយធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រកាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមានទីបំផុត ឬថា លោកមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ជរាភក៏មាន សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តីក្រៀមក្រំចិត្តក៏មាន ជាធម៌ដែល តថាគតបញ្ញត្តថា មានសេចក្តីវិនាស ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាល មាលុន្យ្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ឬថាជីវិតដទៃ សរីរៈក៏ដទៃ ដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ។ បេ ។ បញ្ញត្តថា មានសេចក្តីវិនាស ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ឬថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត ដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ។ បេ ។ ជាធម៌ដែលតថាគតបញ្ញត្តថា មានសេចក្តីវិនាសក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ

កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិន
 កើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌
 នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញ
 ថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះហើយ
 សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមានដូច្នោះមិនមានទេ ម្នាល
 មាលុន្ស៊បុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀត
 ក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ឬថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិន
 កើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ជរាក៏មាន មរណៈក៏មាន
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តី
 ក្រៀមក្រំចិត្តក៏មាន ជាធម៌ដែលតថាគត បញ្ញត្តថា មានសេចក្តីវិនាសក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។

[១៥២] ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំ
 ទុកនូវសេចក្តី ដែលតថាគតមិនបានសម្តែងហើយ តាមសេចក្តីដែលតថាគត
 មិនបានសម្តែង ទាំងចូរចាំទុកនូវសេចក្តី ដែលតថាគតបានសម្តែងហើយតាម
 សេចក្តីដែលតថាគតបានសម្តែងចុះ ។ ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ ចុះតថាគតមិនបាន
 សម្តែងសេចក្តីដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ តថាគតមិនបានសម្តែងថា លោក
 ទៀង ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ តថាគតមិនបានសម្តែងថា លោកមិនទៀង ម្នាល
 មាលុន្ស៊បុត្រ តថាគតមិនបានសម្តែងថា លោកមានទីបំផុត ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ
 តថាគតមិនបានសម្តែងថា លោកមិនមានទីបំផុត ម្នាលមាលុន្ស៊បុត្រ តថាគត

កិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុន្យ្យវាទសូត្រទី ៣

មិនបានសម្តែងថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ តថាគតមិនបានសម្តែងថា ជីវិត
 ដទៃសរីរៈក៏ដទៃ តថាគតមិនបានសម្តែងថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត តថាគត
 មិនបានសម្តែងថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត តថាគតមិនបាន សម្តែង
 ថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន តថាគតមិនបាន
 សម្តែងថា សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ។
 ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាតថាគតមិនសម្តែងទិដ្ឋិនុ៎ះ ម្នាល
 មាលុន្យ្យបុត្រ ព្រោះទិដ្ឋិនោះ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនមែនជាខាងដើម
 នៃព្រហ្មចរិយធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរម្មត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ បាន
 ជាតថាគតមិនបានសម្តែងទិដ្ឋិនោះ ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ ចុះសេចក្តីដូចម្តេច
 ដែលតថាគតតែងសម្តែង ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ តថាគតតែងសម្តែងថា នេះជា
 ទុក្ខ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ តថាគតតែងសម្តែងថា នេះជាហេតុប្រជុំកើតឡើង
 នៃទុក្ខ តថាគតតែងសម្តែងថា នេះជាគ្រឿងរម្មត់ទុក្ខ តថាគតតែងសម្តែងថា
 នេះជាសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ទីរម្មត់ទុក្ខ ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ
 ហេតុដូចម្តេច បានជាតថាគតសម្តែងពាក្យនុ៎ះ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ ព្រោះថា
 ពាក្យនុ៎ះ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ពាក្យនុ៎ះ ជាខាងដើមនៃព្រហ្មចរិយធម៌
 ពាក្យនុ៎ះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាសចាក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

រាគៈ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរម្មត់ទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ បានជាគាត់សម្តែងពាក្យនោះ ។ ម្នាល
 មាលុន្ត្របុត្រ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវសេចក្តីដែល
 គាត់មិនបានសម្តែងហើយ តាមសេចក្តីដែលគាត់មិនបានសម្តែងហើយ
 ផង ចូរចាំទុកនូវសេចក្តីដែលគាត់បានសម្តែងហើយ តាមសេចក្តីដែល
 គាត់បានសម្តែងហើយផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងព្រះសូត្រ
 នេះចប់ហើយ ព្រះមាលុន្ត្របុត្រមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះ
 ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចូរមាលុន្ត្របុត្រ ទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

ចូឡមាលុន្ត្រាវាទសូត្រ

[១៤៧] ចូឡមាលុន្ត្រាវាទសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នេះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា មាលុន្ត្រច បុត្តស្ស រសេចក្ដីថា ព្រះថេរៈមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា វេបិវាទិ វេជិត្តាទិ រសេចក្ដីថា ទ្រង់ហាម គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃាត់ ទ្រង់ហាមយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិទាំងឡាយ មិនគួរព្យាករ ។ បទថា វតថាគតោ គីសត្វ ។ បទថា វតម្មេ ន រុច្ឆតិ រសេចក្ដី ថា ការមិនព្យាករណ៍នោះ មិនពេញចិត្តដល់អញ ។ បទថា សិក្ខុ វច្ឆ- ក្កាយ រសេចក្ដីថា អញនឹងលាសិក្ខា ។

[១៤៨] បទថា កោ សន្តោ កំ វច្ឆាចិត្តសិ រសេចក្ដីថា អ្នកជាអ្នក ជាទុក្ខ ប្រាប់អ្នកណា គឺអ្នកសូមគប្បីទារអ្នកខ្លី ឬអ្នកខ្លីគួរទារអ្នកសូម អ្នក មិនមែនជាអ្នកសូម មិនមែនជាអ្នកខ្លី ឥឡូវនេះ អ្នកជាអ្វី អ្នកមកទារនឹង បុគ្គលណាវិញ

[១៤៩] បទថា វិទ្ធោ អស្ស រសេចក្ដីថា បុរសត្រូវចាក់ដោយសរ គឺត្រូវបាញ់ ។ បទថា គាណ្ណលេបនេន គឺដោយសរដែលលាបថ្នាំពិសដ៏ក្រាស់ ទុកត្រង់មុខ ។ បទថា ភិសក្កំ គឺគ្រូពេទ្យដែលជំនាញ ។ បទថា សល្លកត្តំ គឺធ្វើការវះកាត់មុខរបួស ។ បទថា អក្កស្ស ប្រែថា សម្បកង្កៃ^១គឺយកសម្បក ង្កៃធ្វើខ្សែ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា អក្កស្ស ធ្វើដោយសម្បកង្កៃ ។

១- បិដកខ្មែរថា សម្បកកក់ ។

កិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុក្ក្យវាទសូត្រទី ៣

៦៥

បទថា សណ្ឋាស្ស គឺពន្លឺឫស្សី ។ ជនទាំងឡាយធ្វើខ្សែដោយសម្បកខ្លែង
 ព័រ និងដោយវល្លិទឹកដោះនោះឯង ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា
 យទិ វា មរុវាយ យទិ វា ទិរបណ្ណានោ ដូច្នោះ ។ បទថា គន្ធិ សេចក្តីថា
 ឈើដែលកើតឯង គឺកើតត្រង់ជួរក្នុង ឬត្រង់ទីដែលមានទឹកហូរ ។ បទថា
 ភោមិមំ សេចក្តីថា ឈើដាំ គឺឈើដាំដែលដុះល្អ ធ្វើជាព្រួញ ។ បទថា
 សិចិលហនុនោ សេចក្តីថា ជាឈ្មោះរបស់បក្សីដែលមានឈ្មោះថា សិចិល
 ហនុ (ទុង) ។ បទថា ភោរុវស្ស បានដល់ សីហៈខ្មៅ ។ បទថា សេម្ហារស្ស
 បានដល់ ស្វា ។

[១៥១] បទថា ឯវំ នោ សេចក្តីថា កាលទិដ្ឋិមានយ៉ាងនោះ
 ក៏មិនមែន ។ បទថា អត្តុវ ជាតិ សេចក្តីថា កាលនៅមានទិដ្ឋិយ៉ាងនោះ
 ការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរិយៈរមែងមិនមាន តែជាតិនៅមាន ។ ម្យ៉ាងទៀត លោក
 សម្តែងដល់ជរា និងមរណៈជាដើមផងដែរ ។ បទថា យេសាហំ កាត់បទជា
 យេសំ អហំ ។ បទថា និយាតំ សេចក្តីថា ដក គឺចូលទៅកម្ចាត់ឲ្យវិនាស
 អធិប្បាយថា ព្រោះសារីកទាំងឡាយរបស់តថាគត នឿយណាយក្នុងជរានិង
 មរណៈជាដើមនោះ ទើបសម្រេចនិព្វានក្នុងសាសនានេះឯង ។

[១៥២] បទថា តស្មាតិហ សេចក្តីថា ព្រោះដូច្នោះឯង សេចក្តីនោះ
 តថាគតមិនព្យាករឡើយ តថាគតព្យាករអរិយសច្ច ៤ ប៉ុណ្ណោះ ។

បទថា នហោតំ មាលុក្ក្យបុត្ត អត្តសញ្ញាតំ សេចក្តីថា ម្ចាស់មាលុក្ក្យបុត្រ
 សេចក្តីនោះ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ គឺទិដ្ឋិនេះក្តី ព្យាករនេះក្តី មិន

បានអាស្រ័យហេតុឡើយ ។ បទថា ន អាទិត្រឃ្មាចរិយកំ សេចក្តីថាមិនជា
 ខាងដើមនៃព្រហ្មចរិយៈ គឺសូម្បីត្រឹមតែខាងដើមនៃព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនមានត្រឹម
 តែសីលក្នុងចំណែកខាងដើមក៏មិនមាន ។ ក្នុងបទថា ន និត្តិទាយ មាន
 សេចក្តីដូចតទៅនេះ គឺមិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការនឿយណាយក្នុងវដ្តៈ ដើម្បី
 ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរម្មតវដ្តៈ ដើម្បីស្ងប់រាគៈជាដើម ដើម្បីជីងក្រែ
 លែងនូវធម៌ដែលគួរជីងក្រែលែង ដើម្បីត្រាស់ជីងមគ្គ ៤ ឬដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាអសង្ខតធម៌ឡើយ ។ បទថា ឯតញ្ញា
 គឺព្យាករអរិយសច្ច ៤ នេះ ។ បទថា អាទិត្រឃ្មាចរិយកំ សេចក្តីថា ជា
 ខាងដើមនៃព្រហ្មចរិយៈ ។ បទដ៏សេសគប្បីជ្រាបដោយន័យ ផ្ទុយគ្នាតាម
 ដែលពោលហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ចប់ព្រះធម្មទេសនានេះ ដោយ
 អំណាចនេយ្យបុគ្គល ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ៕

អដ្ឋកថា ចូឡមាលុន្ត្រាវាទសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាមាលុន្ណ្យវាទសូត្រទី ៤

[១៥៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ ករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង ឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ បានចាំឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ដែលតថាគត បានសម្តែងហើយដែរឬ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះ ហើយ ព្រះមាលុន្ណ្យបុត្រមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ដែលព្រះ មានព្រះភាគសម្តែងហើយ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់មាលុន្ណ្យបុត្រ ចុះ អ្នកចាំឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈ ៥ ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដូចម្តេចខ្លះ ។ មាលុន្ណ្យបុត្រក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា សក្កាយទិដ្ឋិ ជាឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា វិចិកិច្ចា ជាឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា សីលព្វត្តបរាមាសៈ ជាឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា កាមច្ចន្ទៈ ជាឱ្យម្នាគិយសំយោជនៈ

កិច្ចវគ្គ មហាមាលុន្យ្យាវាទសូត្រទី ៤

ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា ព្យាបាទៈ ជាឱរម្ហាគិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំបាននូវឱរម្ហាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥៤] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់មាលុន្យ្យបុត្រ អ្នកចាំបាននូវឱរម្ហា- គិយសំយោជនៈទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ដែលតថាគតបានសម្តែងហើយ ថាជា សំយោជនៈរបស់អ្នកណា ម្ចាស់មាលុន្យ្យបុត្រក្រែងពួកបរិព្វាជក ជាអន្យត្តិរិយ នឹងពោលប្រកួតប្រកាន់ ដោយសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដែលប្រៀបដោយកូន ក្មេងតូចទេដឹង ម្ចាស់មាលុន្យ្យបុត្រ ដ្បិតកូនក្មេងតូចកំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹងថាមានសក្កាយៈ មិនទាន់បានទេ តើសក្កាយទិដ្ឋិនឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេង នោះ ដូចម្តេចបាន តែត្រង់សក្កាយទិដ្ឋានុស័យរបស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅ ខាងក្នុង ម្ចាស់មាលុន្យ្យបុត្រ កូនក្មេងតូចខ្ញុំកំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹងថាមាន ធម៌ មិនទាន់បានទេ តើសេចក្តីសង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងឡាយ នឹងកើតឡើងដល់ កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែត្រង់វិចិត្តានុស័យ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេក នៅខាងក្នុង ម្ចាស់មាលុន្យ្យបុត្រ តាមការពិត កូនក្មេងតូចខ្ញុំ កំពុងដេកផ្ទះនៅ ឡើយ នឹងថាមានសីល មិនទាន់បានទេ តើសីលពូត្តបរាមាសៈក្នុងសីលទាំង ឡាយនឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែត្រង់សីលពូត្តបរាមាសា- នុស័យរបស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្ចាស់មាលុន្យ្យបុត្រ កូនក្មេងតូចខ្ញុំ កំពុងដេកផ្ទះនៅឡើយ នឹងថាមានកាម មិនទាន់បានទេ តើកាមច្នួន្នៈក្នុងកាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទាំងឡាយ នឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែត្រង់កាមារាគានុ-
ស័យ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្នាលមាលុន្ស៊ីបុត្រ កូនក្មេង
តូចខ្ចី កំពុងដេកជ្រាវនៅឡើយ នឹងថាមានសត្វ មិនទាន់បានទេ តើការព្យាបាទ
ទៅរកសត្វទាំងឡាយ នឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែត្រង់
ព្យាបាទានុស័យ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្នាលមាលុន្ស៊ីបុត្រ
ក្រែងពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយ នឹងពោលប្រកួតប្រកាន់ ដោយសេចក្តីប្រកួត
ប្រកាន់ ដែលប្រៀបដោយកូនក្មេងនេះឯង ទេដឹង ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីខ្លះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគួរហើយ
បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាកាលគួរ ដែលព្រះមានព្រះភាគនឹងសម្តែងនូវ
ឱរម្ហាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ហើយ ពួកភិក្ខុបើបានស្តាប់ភាសិតរបស់ព្រះ
មានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុកបាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ
បើដូច្នោះ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹង
សម្តែង ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[១៥៥] ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលអានន្ទ
បុប្ផជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់មិនបានឃើញព្រះអរិយៈ មិនឈ្នួស
វៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ទាំងមិន
បានជួបប្រទះនូវពួកសប្បុរស មិនឈ្នួសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនបាន

កិច្ចវគ្គ មហាមាលុន្ត្រាវាទសូត្រទី ៤

សិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បុរស ជាអ្នកមានសក្កាយទិដ្ឋិគ្របសង្កត់ចិត្ត មាន
សក្កាយទិដ្ឋិរូបវត្ថុ ទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវ
សក្កាយទិដ្ឋិដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ សក្កាយទិដ្ឋិនោះរបស់
បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ ក៏មិនអាចនឹងរលាស់ចោលបាន (នេះ)
ជាឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមានវិចិក្ខុគ្របសង្កត់ចិត្ត មានវិចិក្ខុ
រូបវត្ថុ ទាំងមិនបានដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវ
វិចិក្ខុដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ វិចិក្ខុនោះរបស់បុគ្គល
នោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ ក៏មិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (នេះ) ជា
ឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមានសីលព្រឹត្តបរាមាសៈគ្របសង្កត់ចិត្ត
មានសីលព្រឹត្តបរាមាសៈរូបវត្ថុ ទាំងមិនដឹងច្បាស់ នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿង
រលាស់ចេញនូវសីលព្រឹត្តបរាមាសៈ ដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ
សីលព្រឹត្តបរាមាសៈនោះរបស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះក៏មិនអាច
នឹងរលាស់ចោលបាន (នេះ) ជាឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមាន
កាមរាគគ្របសង្កត់ចិត្ត មានកាមរាគរូបវត្ថុ ទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន
ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាមរាគដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ
កាមរាគនោះ របស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះ ក៏មិនអាចនឹងរលាស់
ចេញបាន (នេះ) ជាឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមានព្យាបាទ
គ្របសង្កត់ចិត្ត មានព្យាបាទរូបវត្ថុ ទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿង
រលាស់ចេញនូវព្យាបាទដែលកើតឡើង តាមពិតបានឡើយ ព្យាបាទនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

របស់បុគ្គលនោះ មានកម្លាំង បុគ្គលនោះក៏មិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (នេះ)
 ជាឱវម្ហាគិយសំយោជនៈ ១ ។ ម្នាលអានន្ទ ចំណែកខាងអរិយសាវ័ក ជាអ្នក
 បានស្តាប់បានឃើញនូវពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ
 បានសិក្សាក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ទាំងបានឃើញនូវពួកសប្បុរស ជាអ្នក
 ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស បានសិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បុរស ជាអ្នក
 មិនមានសក្កាយទិដ្ឋិគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានសក្កាយទិដ្ឋិរូបវិតចិត្ត ទាំងដឹងច្បាស់
 នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវសក្កាយទិដ្ឋិដែលកើតឡើង តាមសេចក្តី
 ពិតបាន អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់នូវសក្កាយទិដ្ឋិ ដែលប្រកបដោយ
 អនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិនមានវិចិកិច្ចាគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានវិចិកិច្ចារូបវិត
 ចិត្ត ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវវិចិកិច្ចាដែលកើត
 ឡើង តាមសេចក្តីពិតបាន អរិយសាវ័កនោះតែងលះបង់នូវវិចិកិច្ចា ដែល
 ប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិនមានសីលពូត្តបរាមាសៈគ្របសង្កត់
 ចិត្ត មិនមានសីលពូត្តបរាមាសៈរូបវិតចិត្ត ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿង
 រលាស់ចេញ នូវសីលពូត្តបរាមាសៈ ដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបាន
 អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់នូវសីលពូត្តបរាមាសៈដែលប្រកបដោយអនុស័យ
 នោះ ។ ជាអ្នកមិនមានកាមរាគគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានកាមរាគរូបវិតចិត្ត
 ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវកាមរាគដែលកើតឡើង
 តាមសេចក្តីពិតបាន អរិយសាវ័កនោះតែងលះបង់នូវកាមរាគដែលប្រកបដោយ
 អនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានព្យាបាទរូបវិតចិត្ត

កិច្ចវគ្គ មហាមាលុន្ត្រាវាទសូត្រទី ៤

ទាំងបានដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវព្យាបាទ ដែលកើតឡើងតាមសេចក្តីពិតបាន អរិយសាវ័កនោះតែងលះបង់នូវព្យាបាទដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។

[១៥៦] ម្ចាស់អានន្ទ មគ្គណា បដិបទាណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បុគ្គលមិនបាច់អាស្រ័យ នូវមគ្គនោះ នូវបដិបទានោះទេ ក៏គង់ដឹង គង់ឃើញ ឬគង់លះបង់ នូវឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះ មិនសមហេតុទេ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ដូចដើមឈើដំមានខ្លឹម កំពុងបិតនៅ បុគ្គលមិនបានប្រាសយកសំបកចេញ មិនបានចាំងយកស្រាយចេញ ក៏គង់តែកាប់យកខ្លឹមបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អានន្ទ មគ្គណា បដិបទាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បុគ្គលមិនបាច់អាស្រ័យនូវមគ្គនោះ នូវបដិបទានោះទេ ក៏គង់ដឹង គង់ឃើញ ឬគង់លះបង់នូវឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លុះតែមគ្គណា បដិបទាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បុគ្គលក៏បានអាស្រ័យនូវមគ្គនោះ នូវបដិបទានោះ នឹងដឹង នឹងឃើញ ឬនឹងលះបង់នូវឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះនេះ ទើបសមហេតុមែន ។ ម្ចាស់អានន្ទ ដូចដើមឈើដំមានខ្លឹម កំពុងបិតនៅ ហើយគេបានប្រាសសំបកចេញ ចាំងស្រាយចេញ ទើបគេកាប់យកខ្លឹមបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ ទើបសម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ហេតុ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ មគ្គណា បដិបទាណា ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឱវម្ហាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បុគ្គលក៏បានអាស្រ័យ
 នូវមគ្គនោះ នូវបដិបទានោះ នឹងដឹង នឹងឃើញ ឬនឹងលះបង់នូវឱវម្ហាគិយ-
 សំយោជនៈទាំង ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះនេះ ទើបសមហេតុ ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ដូចទន្លេគង្គាមានទឹកពេញព្រៀប
 ស្មើនឹងច្រាំង ល្មមក្អែកទំលើមាត់ច្រាំងឱនជីកបាន កាលនោះ មានបុរសមាន
 កម្លាំងខ្សោយដើរមកដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹកត្រង់ទទឹងទន្លេ
 គង្គានេះដោយដៃ ហើយនឹងបានដល់ទៅត្រើយនាយដោយស្មស្តី ដូច្នោះ បុរស
 នោះ មិនអាចនឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹកត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គាដោយដៃ ទៅដល់ត្រើយ
 ខាងនាយដោយស្មស្តីបានឡើយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ កាល
 តថាគតសម្តែងធម៌ដើម្បីម្ចាស់នូវសក្កាយៈ ដល់បុគ្គលណាមួយ ចិត្តរបស់
 បុគ្គលនោះមិនស្តុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនបិតនៅស៊ប់ មិនជឿជាក់ ក៏មានឧបមេយ្យ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ បណ្ឌិតត្រូវឃើញពួកជនទាំងនោះ ដូចបុរសដែលមានកម្លាំង
 ខ្សោយនោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ទន្លេគង្គាមានទឹកពេញព្រៀបស្មើមាត់ច្រាំង
 ល្មមក្អែកទំលើមាត់ច្រាំងឱនជីកទឹកបាន កាលនោះ បុរសមានកម្លាំងដើរមក
 ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹកត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គានេះ ដោយដៃ
 ហើយនឹងបានដល់ត្រើយខាងនាយដោយស្មស្តី ដូច្នោះ បុរសនោះ អាចនឹង
 ឆ្លងកាត់ខ្សែទឹកត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គា ដោយដៃ ក៏ដល់ទៅត្រើយខាងនាយដោយ
 ស្មស្តីបាន មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ កាលតថាគតសម្តែងធម៌

ភិក្ខុវគ្គ មហាមាលុន្ត្យវាទសូត្រទី ៤

ដើម្បី រម្មត់នូវសក្កាយៈដល់បុគ្គលណាមួយ ចិត្ត (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏
សុះទៅ ជ្រះថ្លា ឋិតនៅស៊ប់ ជឿជាក់ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
បណ្ឌិតត្រូវឃើញពួកជនទាំងនោះ ដូចបុរសដែលមានកម្លាំងនោះឯង ។

[១៥៧] ម្ចាស់អានន្ទ ចុះមគ្គដូចម្តេច បដិបទាដូចម្តេច ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីលះបង់នូវឱរម្តាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានឧបធិវិវេក ព្រោះលះបង់នូវពួកអកុសលធម៌
ព្រោះរម្ងាប់នូវការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយកាយ ដោយសព្វអន្លើ ហើយស្ងប់
ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានចូល
កាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើត
អំពីវិវេក ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ រមែង
ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវពួកធម៌ គឺ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ
ក្នុងខណៈដែលចូលសមាបត្តិនោះ ថាជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជា
ចូស ជាព្រួញ ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់
វិនាស ជារបស់សាបសូន្យ ជារបស់មិនស្តាប់បង្គាប់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ រមែង
ដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះ លុះភិក្ខុនោះ បានដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះហើយ
ក៏បង្ហោនចិត្តទៅក្នុងអមតជាតុថា ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង់នូវ
ឧបក្កិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់
តណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាសេចក្តីល្អិត ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់
ប្រសើរ ។ ភិក្ខុនោះ បានឋិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានព្រះត្រៃលក្ខណ៍ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៧៥

អារម្មណ៍នោះហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិន
បានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកៈកំណើត
ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរចំពោះសមថធម៌និងវិបស្សនាធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីក
រាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ហើយ
នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ
មគ្គនេះឯង បដិបទានេះឯង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឱរម្ពាគិយសំ-
យោជនៈទាំង ៥ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ
។បេ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤
។បេ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ។បេ។ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្ត
នៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាលើញ្ញច្បាស់នូវ
ពួកធម៌ គឺ រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូលសមាបត្តិ
។បេ។ ដើម្បីលះបង់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ ។

[១៥៨] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង់នូវរូបសញ្ញា
ព្រោះរម្ងាប់នូវបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនយកចិត្តទុកដាក់នូវនានត្ថសញ្ញា ដោយ
ប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់អាកាសានញ្ញាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា អាកាស
មិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាលើញ្ញច្បាស់នូវពួកធម៌ គឺ
រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូលកាន់សមាបត្តិនោះ
ថាជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាបួស ជាព្រួញ ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ
ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់វិនាស ជារបស់សាបសូន្យ ជារបស់មិន

ភិក្ខុវគ្គ មហាមាលុន្ត្រោកវិទ្យាសូត្រទី ៤

៧៦

ស្តាប់បង្គាប់ចិត្តឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះបាន លុះ
ភិក្ខុនោះ បានដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុថា
ការរម្ងាប់បង្ខំនូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង្ខំនូវឧបកិលេសទាំងពួង ការអស់
ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់នៃតណ្ហា គឺព្រះនិព្វានណា
ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាបស្ចឹមភិក្ខុ ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជាបស្ចឹមប្រសើរល្អ ។ ភិក្ខុនោះ
បានបិតនៅ ក្នុងវិបស្សនា ដែលមានព្រះត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍នោះហើយ
រមែងដល់នូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ បើបែរជាមិនបានដល់នូវការ
អស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឧបបុតិកៈកំណើត ព្រោះសេចក្តី
ត្រេកអរចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅ
នៃឱរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពី
លោកនោះមកវិញឡើយ ម្ចាស់អានន្ទ មគ្គនេះឯង បដិបទានេះឯង ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង្ខំនូវឱរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មួយ
ទៀត ភិក្ខុលុះកន្លងបង្ខំនូវអាកាសានញាយតនៈ ដោយសព្វអន្លើហើយ ក៏
ចូលកាន់វិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។ ភិក្ខុ
នោះពិចារណានូវពួកធម៌ គឺវេទនា ។ បេ ។ ដើម្បីលះបង្ខំនូវសំយោជនៈទាំង
ឡាយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុលុះកន្លងបង្ខំនូវវិញ្ញាណញាយតនៈ
ដោយសព្វអន្លើហើយ ទើបចូលកាន់អាកិញ្ញញាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា អ្វី
បន្តិចបន្តួចមិនមាន ។ ភិក្ខុនោះរមែងពិចារណាយើញច្បាស់ នូវពួកធម៌ គឺ
វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូលសមាបត្តិនោះថា ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

របស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាភោគ ជាបូស ជាព្រហ្ម ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ
 ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់វិនាស ជារបស់សាបសូន្យ ជារបស់មិន
 ស្តាប់បង្គាប់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះបាន លុះភិក្ខុនោះ
 បានដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះហើយ រមែងបង្ហាញចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុថា ការ
 រម្ងាប់បង្ខំនូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង្ខំនូវឧបធិក្កិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅ
 នៃតណ្ហា សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់តណ្ហាគឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាន
 នុ៎ះ ជារបស់ល្អិត ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់ប្រសើរល្អ ។ ភិក្ខុនោះបានបិតនៅ
 ក្នុងវិបស្សនាដែលមានព្រះត្រៃលក្សណ៍ជាអារម្មណ៍ រមែងដល់នូវការអស់ទៅ
 នៃអាសវៈទាំងឡាយ បើបែរជាមិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងនោះ
 ទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឱបបាតិកៈកំណើត ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌នោះ
 ព្រោះសេចក្តីរីករាយក្នុងធម៌នោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃឱរម្ភាគិយសំយោជនៈ
 ទាំង ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញ
 ឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ មគ្គនេះឯង បដិបទានេះឯងហើយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីលះបង្ខំនូវឱរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ។

[១៥៧] ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើមគ្គ
 នុ៎ះ បដិបទានុ៎ះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង្ខំនូវឱរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ បាន
 កាលបើដូច្នោះ ចុះហេតុដូចម្តេច បានជាក្នុងសាសនានេះ មានពួកភិក្ខុខ្លះ ជា
 ចេតោវិមុត្តិ ពួកភិក្ខុខ្លះ ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ក្នុង
 សាសនានោះឯង តថាគតពោលថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ មានឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ គ្នា ។

ភិក្ខុវគ្គ មហាមាលុន្ត្យោវាទសូត្រទី ៤

៧៨

លុះព្រះមានព្រះកាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
ក៏រករាយ ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះកាគ ។

ចប់ មហាមាលុន្ត្យោវាទសូត្រជាគម្រប់ ៤

អដ្ឋកថា

មហាមាលុន្ន្យវាទសូត្រ

[១៥៣] មហាមាលុន្ន្យវាទសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ឱរម្ហាតិយានិ សេចក្ដីថា សំយោជនៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកខាងក្រោម ញ៉ាំងសត្វឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ គឺកើតក្នុងភព ។ បទថា សំយោជនានិ គឺ ចំណង ។

[១៥៤] បទថា កស្ស ទោ នាម សេចក្ដីថា អ្នកចាំឱរម្ហាតិយ សំយោជនៈដែលតថាគតសម្ដែងដល់អ្នកណា គឺដល់ទេវតា ឬដល់មនុស្ស ។ អ្នកម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះបានស្តាប់បុគ្គលណាមួយដទៃ ឬមិនបានស្តាប់។ បទថា អនុសេតិ សេចក្ដីថា រមែងជាប់តាម គឺឈ្មោះថា រមែងដេកត្រាំ ព្រោះ មិនទាន់លះបាន ។ ឈ្មោះថា សំយោជនៈ គឺការដេកត្រាំ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដល់សំយោជនៈ ។ សូម្បីព្រះថេរៈ ក៏ ព្យាករសំយោជនៈប៉ុណ្ណោះ កាលបើដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់លើក ទោសក្នុងវាទៈរបស់អ្នកណា ។ ព្រោះហេតុអ្វីទើបទ្រង់លើកទោសព្រះថេរៈ នោះទៅវិញ ។ ព្រោះព្រះថេរៈប្រកាន់លទ្ធិយ៉ាងនោះ ។ ព្រោះនេះជាលទ្ធិនៃ ព្រះថេរៈនោះ ។ ព្រះថេរៈជាបុគ្គលឈ្មោះថា ប្រកបដោយកិលេសក្នុង ខណៈប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនប្រកបក្នុងខណៈក្រៅអំពីនេះ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លើកទោសដល់ព្រះថេរៈនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទគិតថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្ដើមធម្មទេសនា ដោយ

ធម្មតារបស់ព្រះអង្គថា តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុសង្ឃ ។ ភិក្ខុសម្បី មិនឃ្នាសនេះ នឹងពោលបង្ហាច់ក្នុងព្រះធម្មទេសនានោះ ឈ្លើយចុះ អញ្ជូនឹង ទូលអង្វរព្រះមានព្រះភាគ ហើយឲ្យទ្រង់សម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ អាននុបានធ្វើយ៉ាងនោះហើយ ។ ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីនោះ ទើបលោកពោល ថា ឯវំ វុត្តុ អាយស្មា អានន្ទោ ដូច្នោះ ។

[១៥៥] ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា សក្កាយទិដ្ឋិ បរិយុដ្ឋិតេន សេចក្តីថា មានចិត្តដែលសក្កាយទិដ្ឋិចោមរោមហើយ គឺ ដែលសក្កាយទិដ្ឋិ ប្រកាន់ទុកគ្របសង្កត់ហើយ ។ បទថា សក្កាយទិដ្ឋិ បរេទេន សេចក្តីថា ដែលសក្កាយទិដ្ឋិគ្របសង្កត់ហើយ គឺដែលសក្កាយទិដ្ឋិតាមទៅហើយ ។ បទ ថា និស្សរណំ សេចក្តីថា ឧបាយជាគ្រឿងរលាស់ចេញ បានដល់ និព្វាន និព្វាន ឈ្មោះថា ឧបាយជាគ្រឿងរលាស់ចេញនៃទិដ្ឋិ ។ មិនដឹងឧបាយជា គ្រឿងរលាស់ចេញនោះតាមសេចក្តីពិត ។ បទថា អប្បជិវិនិតា គឺដែល បុប្ផជនបន្ទាបនឹងមិនបានហើយ នាំចេញទៅមិនបានហើយ ។ បទថា ឡរម្ហា- តិយសំយោជនំ បានដល់ សំយោជនៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកខាង ក្រោម ។ សូម្បីក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ធម៌ចំណែក សមានអត្តនាយទាំងអស់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសូត្រនេះ ព្រោះបាលីថា សានុសយា បរិយតិ សេចក្តីថា សក្កាយទិដ្ឋិ ព្រមដោយអនុស័យ ដែលព្រះអរិយបុគ្គលលះបាន ហើយ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា សំយោជនៈម្យ៉ាង អនុស័យម្យ៉ាង ។ ដូច

កិក្ខុវគ្គ មហាមាលុន្ត្យវាទសូត្រទី ៤

កាលពោលថា ភត្ត ព្រមទាំងសម្ម ។ សម្មម្យ៉ាងដទៃអំពីភត្តយ៉ាងណា លទ្ធិ
របស់អាចារ្យទាំងនោះ អនុស្សយន្តប្បិដទៃអំពីសក្កាយទិដ្ឋិដែលចោមរោម ព្រោះ
ព្រះបាលីថា សានុសយា ព្រមដោយអនុស្សយក៏យ៉ាងនោះ ។ អាចារ្យទាំង
នោះ បដិសេធដោយបទជាដើមថា សសីសំ ចារុបេត្វា គ្របរបូតដល់
ក្បាល ។ ព្រោះបុគ្គលដទៃទៅអំពីសីសៈរមែងមិនមាន ។

បើដូច្នោះ គប្បីមានពាក្យសួរថា ឧបមាថា សំយោជនៈយ៉ាងនោះ អនុ-
ស្សយមិនជាយ៉ាងនោះ កាលបើដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់លើកព្រះថេរៈ
ឧបមាដោយកូនក្មេង ក៏ជាការប្រារព្ធមិនល្អទៅហើយឬ ។ មិនមែនលើក
ឡើងមិនល្អទេ ព្រោះបទនេះថា ឯវំ លទ្ធិកត្តា ព្រោះមានលទ្ធិយ៉ាងនេះ
ពោលពិស្តារហើយ ។ ដូច្នោះ កិលេសនោះ ឈ្មោះថា សំយោជនៈ ព្រោះ
ជាគ្រឿងចង ឈ្មោះថា អនុស្សយ ព្រោះលះមិនបាន ។ ព្រោះហេតុនោះ
គប្បីជ្រាបថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា សានុសយា បហ័យតិ
សក្កាយទិដ្ឋិ ព្រមដោយអនុស្សយដែលព្រះអរិយបុគ្គលលះបង់បាន ។ សំដៅ
សេចក្តីនេះ ។

[១៥៦] ក្នុងបទថា តចំ ឆេត្វា ជាដើម បទនេះសម្តែងការ
ប្រៀបធៀប ។ គប្បីឃើញថា សមាបត្តិ ដូចការស្មោះសម្បក ។ គប្បី
ឃើញវិបស្សនា ដូចការច្រាសស្រាយ គប្បីឃើញមគ្គ ដូចការកាប់យកខ្លឹម ។
ម្យ៉ាងទៀត បដិបទាលាយដោយលោកិយ និងលោកុត្តរនោះឯង ទើបគួរ ។
បទថា ឯវមេតេ ធន្តព្វា គឺគប្បីឃើញបុគ្គលបែបនោះ ដូច្នោះ ។

[១៥៧] បទថា ឧបធិវិវេកា គឺព្រោះឧបធិវិវេក ។ ដោយបទនេះ លោកពោលដល់ការស្ងាត់ចាកកាមគុណ ៥ ។ បទថា អកុសលានំ ធម្មានំ បហានា សេចក្តីថា ព្រោះលះអកុសលធម៌បាន លោកពោលដល់ការលះ នីវរណៈ ។ បទថា កាយទុដ្ឋល្ងានំ បដិបស្សន្តិយា លោកពោលដល់ការ រម្ងាប់នូវការច្រអូសកាយ ។ បទថា វិវិច្ឆេវ កាមេហិ គឺជាអ្នករៀនចាកកាម ដោយឧបធិវិវេក ។ បទថា វិវិច្ឆអកុសលេហិ សេចក្តីថា ជាអ្នករៀនចាក អកុសល ដោយការលះអកុសលធម៌ និងដោយការរម្ងាប់ការ ខ្ជិលច្រអូស ។ បទថា យនេវ តត្ថ ហោតិ សេចក្តីថា ធម្មជាតិមានរូបជាដើមដែលតាំងនៅ ក្នុងសមាបត្តិ រមែងមានក្នុងខាងក្នុងសមាបត្តិនោះ និងក្នុងខណៈនៃសមាបត្តិ ។ បទថា តេ ធម្មេ បានដល់ ធម៌ទាំងនោះ មានរូបជាដើម ដូចពោលហើយ ដោយន័យថា រូបតតំ ជាដើម ។ បទថា អនិច្ចតោ សេចក្តីថា ដោយភាព ជារបស់មិនទៀង គឺដោយភាពជារបស់ទៀងក៏ទេ ។ បទថា ទុក្ខតោ សេចក្តីថា ដោយភាពជាទុក្ខ គឺដោយភាពជាសុខក៏ទេ ។ គប្បីជ្រាបក្នុងបទថា រោគតោ ជាដើមដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា រោគ ព្រោះអត្ថថា ឈឺចាប់ ។ ឈ្មោះថា បួស ព្រោះអត្ថថា មានទោសខាងក្នុង ។ ឈ្មោះថា ជាសរ ព្រោះអត្ថថា ចូលទៅចាក់ទម្ងន់ និងព្រោះអត្ថថា ឲ្យកើតទុក្ខ ។ ឈ្មោះថា ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ ព្រោះអត្ថថា ជាទុក្ខ ។ ឈ្មោះថា អាពាធ ព្រោះអត្ថ ថា ជារោគ ។ ឈ្មោះថា ជារបស់ដទៃ ព្រោះអត្ថថា មិនមែនជារបស់ខ្លួន ។ ឈ្មោះថា ជារបស់វិនាស ព្រោះអត្ថថា បែកធ្លាយទៅ ។ ឈ្មោះថា ជារបស់

កិក្ខុវគ្គ មហាមាលុន្ត្យវាទសូត្រទី ៤

៨៣

សាបសូន្យ ព្រោះអត្ថថា មិនមែនសត្វ ។ ឈ្មោះថាជារបស់មិនស្តាប់បង្គាប់ ព្រោះអត្ថថា មិនជាត្រូវខ្លួន ។

ក្នុងបទទាំងនោះ លោកពោលដោយអនិច្ចលក្ខណៈ ដោយបទ ២ គឺ អនិច្ចតោនិង បលោកតោ ។ លោកពោលដល់ទុក្ខលក្ខណៈដោយបទ ៦ មាន ទុក្ខតោជាដើម ។ លោកពោលដល់អនត្តលក្ខណៈដោយបទ ៣ គឺ បរតោ សុញ្ញតោ និង អនត្តតោ ។ បទថា សោ តេហិ ធម្មេហិ សេចក្តីថា លោករមែងដកចិត្តអំពីធម៌ គឺខន្ធ ៥ ខាងក្នុងសមាបត្តិ ដែលលើកឡើងកាន់ត្រៃលក្ខណ៍ ដែលខ្លួនឃើញហើយទាំងនោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា ចិត្តំ បដិចាទេតិ គឺរមែងលែងចិត្ត នាំចិត្តចេញទៅ ។ បទថា ឧបសំហារតិ សេចក្តីថា បង្ហានចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុ ដែលជាអសង្ខតៈ យ៉ាងនេះថា វិបស្សនាចិត្ត ជាការរម្ងត់ដីស្ងប់ ដោយការស្តាប់ ការសរសើរ ការរៀន និងការបញ្ញត្តិ ។ រមែងមិនពោលយ៉ាងនេះថា មគ្គចិត្តជា ការស្ងប់ ជាការប្រណីត ដោយការធ្វើនិព្វានឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត មានអធិប្បាយថា កាលចាក់ធ្លុះនូវធម្មជាតិនោះដោយអាការនេះ រមែងបង្ហានចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុនោះ ។

បទថា សោ តត្ថ ថិតោ សេចក្តីថា លោកតាំងនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍នោះ ។ បទថា អាសវានំ ខយំ ចាបុណាតិ សេចក្តីថា រមែងសម្រេចធម៌ដែលអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ គឺចម្រើនមគ្គ ៤ ដោយលំដាប់ ហើយទើបសម្រេច ។ បទថា តេនេវ

ធម្មរាគេន សេចក្តីថា ព្រោះត្រេកអរ ក្នុងធម៌នោះ គឺព្រោះការពេញចិត្ត ត្រេកអរក្នុងធម៌គឺសមថៈ និងវិបស្សនា ។ ពិតហើយ កាលអាចកាន់ យកនូវការពេញចិត្ត និងការត្រេកអរក្នុងសមថៈ និងវិបស្សនា ដោយប្រការ ទាំងពួង រមែងសម្រេចអរហត្ត កាលមិនអាច រមែងជាព្រះអនាគាមី ។

[១៥៨] បទថា យទេវ តត្ថ ហោតិ វេទនាគតំ គឺវេទនារមែងមាន ក្នុងសមាបត្តិនោះ ក្នុងបទនេះ លោកមិនកាន់យករូប ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះកន្លងទៅហើយ ។ ពិតហើយ ភិក្ខុនេះចូលដល់រូបវារ្យវិញ្ញាណក្នុងខាង ដើម ហើយឈានកន្លងរូប ជាអ្នកចូលដល់អរូបវិញ្ញាណសមាបត្តិ ព្រោះហេតុ នោះ ទើបឈានកន្លងរូប ទៅដោយអំណាចសមថៈ ។ កាលពិចារណា រូបខាងដើមហើយ ឈានកន្លងរូបនោះ ឥឡូវនេះរមែងពិចារណាអរូប ព្រោះ ហេតុនោះ ទើបរូបឈានកន្លងទៅ ដោយអំណាចវិបស្សនា តែក្នុងអរូបរមែង មិនមានរូប ដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីលោកសំដៅដល់អរូប នោះ ក្នុងទីនេះ ក៏មិនកាន់យករូប ។ មិនកាន់យកដោយប្រពៃ ។

បទថា អថ តិព្វារហិ កាលបើយ៉ាងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រះអានន្ទ ទូលសួរថា ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រះថេរៈមិនមាន សេចក្តីសង្ស័យក្នុងសេចក្តីនេះថាធុរៈ គឺភាពជាបុគ្គលមានឯកគ្គតាចិត្ត តែងមាន ដល់ភិក្ខុ ដែលទៅដោយអំណាចសមថៈ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាចេតោវិមុត្តិ ធុរៈ គឺបញ្ញា រមែងមានដល់ភិក្ខុដែលទៅដោយអំណាចនៃវិបស្សនា ។ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ព្រះថេរៈទូលសួរថា ភិក្ខុនេះជាបុរសគួរទូន្មានទាំងអស់ តែកាលភិក្ខុទាំងឡាយទៅដោយអំណាច សមថៈ ១ រូប ជាចេតោវិមុត្តិ ។

ភិក្ខុវគ្គ មហាមាលុន្ត្រាវាទសូត្រទី ៤

កាលទៅដោយអំណាចនៃវិបស្សនា ១ រូបឈ្មោះថាជាបញ្ញាវិមុត្តិ ១ រូប
 ជាចេតោវិមុត្តិ ។ អ្វីជាហេតុក្នុងសេចក្តីនេះ ។ បទថា ឥន្ទ្រិយវេទមត្តំ វេទាមិ
 សេចក្តីថា តថាគតពោលការផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយ ។ លោកអធិប្បាយថា
 ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកបំពេញបុរមី ១០ ហើយ មិនទាន់សម្រេចសព្វញ្ញតញ្ញាណ ។
 ព្រោះហេតុនោះ ទើបសព្វញ្ញតញ្ញាណនោះមិនប្រាកដដល់អ្នក ។ តែតថាគតចាក់
 ធ្លុះហើយ ដោយហេតុនោះ ទើបសព្វញ្ញតញ្ញាណនោះប្រាកដដល់តថាគត ។
 ការផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយជាហេតុក្នុងសេចក្តីនេះឯង ព្រោះកាលភិក្ខុទាំងឡាយទៅ
 ដោយអំណាចនៃសមថធុរៈ គឺកាតជាអ្នកមានចិត្តមូលតែមួយ ទើបមានដល់
 ភិក្ខុមួយរូប ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាចេតោវិមុត្តិ ។ ធុរៈ គឺបញ្ញា រមែងមាន
 ដល់ភិក្ខុមួយរូប ។ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ម្យ៉ាងទៀត កាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយទៅដោយអំណាចវិបស្សនាធុរៈ គឺបញ្ញារមែងមានដល់ភិក្ខុមួយ
 រូប ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ធុរៈ គឺកាតជាបុគ្គលមានចិត្តមូលតែ
 មួយ រមែងមានដល់ភិក្ខុមួយរូប ។ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ចេតោវិមុត្តិ ។
 ព្រះអគ្គសាវ័កទាំង ២ សម្រេចព្រះអរហត្តដោយ ធុរៈ គឺសមថៈនិងវិបស្សនា ។
 ក្នុងលោកទាំង ២ អង្គនោះ ព្រះធម្មសេនាបតី ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ព្រះមហា
 មោគ្គល្លានជាចេតោវិមុត្តិ ។ គប្បីជ្រាបថា ការផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយជាហេតុក្នុង
 សេចក្តីនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួងងាយយល់ទាំង
 អស់ហើយ ដូច្នោះឯង ។ om

អដ្ឋកថាមហាមាលុន្ត្រាវាទសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កណ្តាលិសូត្រទី ៥

[១៦០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះ មានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតតែងឆាន់ កោជន ដែលគួរបរិភោគតែមួយពេល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគត ឆាន់កោជន ដែលគួរបរិភោគតែមួយពេល ក៏បានដឹងច្បាស់នូវភាពមិនមាន អាពាធ មិនមានទុក្ខ ការងើបក្រោកដោយរហ័ស កម្លាំងកាយ និងការនៅ សប្បាយដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកមកណោះ ចូរ បរិភោគកោជនដែលគួរបរិភោគតែមួយពេលចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល បើអ្នកទាំងឡាយ បរិភោគកោជនដែលគួរបរិភោគតែមួយពេលហើយ មុខជា នឹងបានដឹងច្បាស់នូវភាពមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការងើបក្រោកដោយ រហ័ស កម្លាំងកាយ និងការនៅសប្បាយដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

[១៦១] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះកណ្តាលិមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ អង្គជ័ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងបរិភោគកោជន ដែលគួរបរិភោគ តែមួយ ពេលបានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គជ័ចម្រើន ព្រោះថាកាលបើខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគកោជន

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

ដែលគួរបរិភោគ តែមួយពេលហើយ សេចក្តីរសាប់រសល់ក៏មាន សេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយក៏មាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កទ្ទាលិ បើដូច្នោះ គេនិមន្តអ្នក
 ធាន់ក្នុងទីណា អ្នកគប្បីបរិភោគតែបន្តិចបន្តួច ឬរំលែកយកមក បរិភោគតែ
 បន្តិចបន្តួច ក្នុងទីនោះ ម្ចាស់កទ្ទាលិ កាលបើអ្នកបរិភោគយ៉ាងនេះហើយ
 ក៏គង់ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ កទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា សូមទ្រង់
 ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងបរិភោគយ៉ាងនេះបានឡើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាកាលបើខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តី
 រសាប់រសល់ក៏មាន សេចក្តីក្តៅក្រហាយក៏មាន ។ គ្រាកាលដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ កំពុងបញ្ញត្តនូវសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទាននូវសិក្ខា ព្រះ
 កទ្ទាលិមានអាយុ ក៏ក្រាបទូលនូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ លំដាប់នោះ
 ឯង ព្រះកទ្ទាលិមានអាយុ លែងឲ្យជួបព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ ពេញ ៣
 ខែគត់ លែងបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដោយជាច្រើនស្រឡះ ។

[១៦២] សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានប្រមាណច្រើនរូប នាំគ្នា
 ធ្វើចីវរកម្ម ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះព្រះមានព្រះភាគ មានចីវរសម្រេច
 ហើយ កន្លង ៣ ខែទៅ ព្រះអង្គបម្រុងនឹងស្តេចចេញទៅកាន់ចារិក ។ គ្រា
 នោះឯង ព្រះកទ្ទាលិមានអាយុ បានចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល មួយអង្វើដោយពួកភិក្ខុ
 ទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ទើប
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកទ្ទាលិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោកទូលិ ចីវរកម្មនេះ ឯង ដែលយើងទាំងឡាយធ្វើថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះព្រះមានព្រះភាគមាន ចីវរកម្មសម្រេចហើយ កន្លង ៣ ខែទៅ ទ្រង់នឹងស្តេចចេញទៅកាន់ចារិក ។ ម្ចាស់កទូលិមានអាយុ យើងសូមដាស់តឿន ចូរលោកយកចិត្តទុកដាក់នឹង កំហុស (ចំពោះសិក្ខាបទដែលព្រះសាស្ត្រាទ្រង់បញ្ញត្ត) នុ៎ះ ឲ្យប្រពៃចុះ អ្នក កុំធ្វើឲ្យលំបាក ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។ ព្រះកទូលិមានអាយុ ក៏ ទទួលពាក្យពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ករុណាអាវុសោ ដូច្នោះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចទើប អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះកទូលិមានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើប ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ទោស គ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិន ឈ្លាស ព្រោះកាលព្រះមានព្រះភាគកំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃ សមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានក្រាបទូលនូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏បម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគអត់ទោសចំពោះកំហុស តាមទោស របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅទៀត ។

[១៦៣] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើ កទូលិ ទោសគ្របសង្កត់អ្នក ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាសពិតមែនហើយ ព្រោះកាលដែលតថាគត កំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទានសិក្ខា អ្នកបានប្រាប់នូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ ម្ចាស់កទូលិ អ្នកមិនបានដឹង

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

ហេតុថា ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី តែព្រះមានព្រះភាគ គង់
 ដឹងអាត្មាអញថា ភិក្ខុឈ្មោះកទ្ទាលិ មិនបានបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះសាស្តា ដូច្នោះឡើយ ម្នាលកទ្ទាលិ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិន
 បានដឹង ។ ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ភិក្ខុច្រើនរូប នៅចាំវស្សា
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីភិក្ខុទាំងនោះ ក៏គង់ដឹងអាត្មាអញថា កទ្ទាលិភិក្ខុមិនបាន
 បំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូច្នោះឡើយ ម្នាលកទ្ទាលិ នេះ
 ឯង ជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា
 ពួកភិក្ខុនីមានប្រមាណច្រើនរូប នៅចាំវស្សាក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីភិក្ខុនីទាំង
 នោះ គង់ដឹងអាត្មាអញថា កទ្ទាលិភិក្ខុ មិនបានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់
 ព្រះសាស្តា ដូច្នោះឡើយ ម្នាលកទ្ទាលិ នេះឯង ជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។
 ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ពួកឧបាសកមានប្រមាណច្រើននាក់
 ដែលនៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីឧបាសកទាំងនោះ ក៏គង់ដឹងអាត្មាអញ
 ថា កទ្ទាលិភិក្ខុ មិនបានបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូច្នោះ
 ឡើយ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹង
 ហេតុថា ពួកឧបាសិកាច្រើនគ្នាដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីឧបា-
 សិកាទាំងនោះ ក៏គង់ដឹងអាត្មាអញថា កទ្ទាលិភិក្ខុ មិនបានបំពេញសិក្ខាក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូច្នោះឡើយ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិនបាន
 ដឹង ។ ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ជា
 តិរិយផ្សេងៗ មានប្រមាណច្រើនរូប ដែលនៅចាំវស្សាក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បី

ពួកអ្នកទាំងនោះ ក៏គង់ដឹងអាត្មាអញថា ភទ្ទាលិកិកុជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម ជាព្រះថេរៈមួយអង្គ មិនបានបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ដូច្នោះឡើយ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ព្រះភទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទោសគ្របសង្កត់នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យកិកុសង្ឃសមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គបាន ក្រាបទូលនូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ អត់ទោសចំពោះកំហុស តាមទោស របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅ ។

[១៦៤] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើ ភទ្ទាលិ ទោសគ្របសង្កត់អ្នកដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ពិតមែនហើយ ព្រោះកាលដែលតថាគត កំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យកិកុសង្ឃសមាទានសិក្ខា អ្នកក៏បានប្រាប់នូវសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន ។ ម្នាលភទ្ទាលិ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច កិកុក្នុងសាសនានេះ ជាឧកតោភាគវិមុត្តិ តថាគតនិយាយនឹងកិកុនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលកិកុ អ្នកចូរមកចុះ ស្តានរបស់តថាគត មានក្នុងភក់ ដូច្នោះ តើកិកុនោះគប្បីទៅខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យច្រានកាយរបស់ខ្លួន ឬគប្បីពោលប្រកែកថាទេ ។ ព្រះភទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្នាលភទ្ទាលិ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច កិកុក្នុងសាសនានេះ ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ជា

ភិក្ខុវគ្គ ភទ្ទាលិសូត្រទី ៥

កាយសក្ខីបុគ្គល ជាទិដ្ឋប្បត្តបុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្តបុគ្គល ជាធម្មានុសារីបុគ្គល
 ជាសទ្ធានុសារីបុគ្គល តថាគតនិយាយនឹងបុគ្គលនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 អ្នកចូរមកចុះ ស្ដានរបស់តថាគតមានក្នុងភក់ ដូច្នោះ តើភិក្ខុនោះគប្បីដើរទៅ
 ខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យច្រានកាយរបស់ខ្លួន ឬគប្បីពោលប្រកែកថាទេ ។
 ព្រះភទ្ទាលិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនគួរទេ ។
 ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភទ្ទាលិ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ម្ចាស់
 ភទ្ទាលិ ក្នុងសម័យនោះ អ្នកបានឧភោគភាគវិមុត្តបុគ្គល ឬបានជាបញ្ញាវិមុត្ត
 បុគ្គល ជាកាយសក្ខីបុគ្គល ជាទិដ្ឋប្បត្តបុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្តបុគ្គល ជាធម្មា-
 នុសារីបុគ្គល ជាសទ្ធានុសារីបុគ្គល ដែរឬ ។ ព្រះភទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះ មិនមានទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់
 ភទ្ទាលិ ចុះមានតែក្នុងសម័យនោះ អ្នកជាបុគ្គលសោះសូន្យ ជាមនុស្សទេ
 មានកំហុសទេឬ ។ ព្រះភទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាង
 នោះមែនហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទោសគ្របសង្កត់នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ដែល
 ជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះកាលដែលព្រះ
 មានព្រះភាគកំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏ក្រាបទូលនូវសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អត់ទោសចំពោះកំហុស តាមកំហុសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
 ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅទៀត ។

[១៦៥] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើភទ្ទាលិ ទោសគ្របសង្កត់នូវអ្នក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ពិតមែនហើយ ព្រោះកាលដែលតថាគត កំពុងបញ្ញត្តសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទាន សិក្ខា អ្នកបានប្រាប់នូវសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន ម្នាលភទ្ទាលី កាលណាអ្នកបានឃើញទោសតាមទោសហើយ ត្រឡប់មកធ្វើតាមធម៌គឺសូមខមាទោស តថាគតនឹងអត់ទោសចំពោះកំហុសនោះដល់អ្នក ម្នាលភទ្ទាលី ព្រោះថាបុគ្គលដែលបានឃើញទោសតាមទោស ហើយត្រឡប់មកធ្វើតាមធម៌គឺសូមខមាទោសវិញ ទើបដល់នូវការសង្រួមតទៅ នេះឯងជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ ។

[១៦៦] ម្នាលភទ្ទាលី ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ មិនបានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តាទេ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ គប់រកសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃសួសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង (កាលបើនៅក្នុងទីដូច្នោះ) មុខជាអាត្មាអញនឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ អាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏គប់រកសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃសួសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង កាលបើភិក្ខុនោះចេញទៅនៅដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្តាក៏តិះដៀលពួកសព្វហូចារីបុគ្គលជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់ហើយក៏តិះដៀល ទេវតាទាំងឡាយក៏តិះដៀល ទាំងខ្លួនឯង ក៏តិះដៀលខ្លួនឯង បុគ្គលនោះ កាលបើព្រះសាស្តាតិះដៀល ពួកសព្វហូចារី

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

បុគ្គលជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់ហើយក៏តិះដៀល ពួកទេវតាក៏តិះដៀលហើយ ទាំងខ្លួនឯងក៏តិះដៀលខ្លួនឯងហើយ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺ ញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ អាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេស ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្ស ធម៌មិនបានឡើយ ដំណើរនុ៎ះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែ ភិក្ខុនោះ មិនបានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តានុ៎ះឯង ដោយពិត ។

[១៦៧] ម្ចាស់កទ្ទាលិ មួយទៀត ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ បាន បំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង នេះថា បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញគប់រកនូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នូសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង គួរតែអាត្មា អញ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ អាច កម្ចាត់បង់នូវកិលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏គប់រកសេនា- សនៈស្ងាត់ គឺ ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នូសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង កាលបើភិក្ខុនោះ ចេញទៅនៅដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្តា ក៏មិនតិះដៀល ពួកសព្វហូចារីបុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់ហើយ ក៏ មិនតិះដៀល ពួកទេវតាក៏មិនតិះដៀល ទាំងខ្លួនឯងក៏មិនតិះដៀលខ្លួនឯង បុគ្គលនោះ កាលបើព្រះសាស្តាមិនតិះដៀល ពួកសព្វហូចារីបុគ្គលជាអ្នកចេះ ដឹង បានគយគន់ហើយ ក៏មិនតិះដៀល ពួកទេវតាក៏មិនតិះដៀល ទាំងខ្លួន ក៏មិនតិះដៀលខ្លួនឯងហើយ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណ ទស្សនៈដ៏ប្រសើរអាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌បាន ។

ភិក្ខុនោះ រមែងស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ ចូលកាន់
 បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានតែបីតិរិទ្ធិសុខដែលកើតអំពី
 វិវេក ដំណើរនេះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ បាន
 បំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភទ្ទាលិ
 មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះបានម្ចាស់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជា
 ទីផ្លូវផងក្នុងសន្តាន មានភាពនៃចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន
 តែបីតិរិទ្ធិសុខដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី
 ម្នាលភទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនារបស់
 ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភទ្ទាលិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាក
 បីតិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុ
 តែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញនូវសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះ
 ឯង ។ ម្នាលភទ្ទាលិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខ ។ បេ ។ ចូល
 កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែ
 ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៨] កាលបើចិត្តខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមានទីទួលគឺកិលេស
 ប្រាសចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវនាកម្ម ជាចិត្តនឹង
 ឆឹង មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ រមែង
 បង្ហោនចិត្តទៅរកបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងរព្វកឃើញ
 នូវជាតិ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងភពមុនជាច្រើនជាតិ គឺរព្វកឃើញមួយ

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

៩៥

ជាតិ ។ បេ ។ រព្វកយើញ្ញនូវជាតិដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងភពមុន បានច្រើន
 ជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ដំណើរនោះ តើ
 ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញសិក្ខាក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះសាស្តាយ៉ាងនោះឯង ។ កាលបើចិត្តខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ
 ផ្លូវផង ឥតមានទីទួលគីកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់
 គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងធីន មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះ
 ហើយ ភិក្ខុនោះរមែងបង្កើនចិត្តទៅកប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងនូវចុតិ និងបដិសន្ធិ
 នៃពួកសត្វ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្ស
 ធម្មតា បានឃើញសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បុត ដែលកើត ថោកទាប ខ្ពង់ម
 មានសម្បុររល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់
 នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា ឱហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយ
 នេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ។ បេ ។ ហើយកើតក្នុងកំណើតអសុរកាយ
 នរក ។ បេ ។ ចំណែកខាងសត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត
 ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ភិក្ខុដែលមានចក្ខុ ដូចជាទិព្វ
 ដ៏បរិសុទ្ធកន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់នូវសត្វ
 ទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនដូច្នោះឯង ដំណើរនោះ តើព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់កទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ កាលបើចិត្តខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
 ឥតមានទីទួលគីកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងជឿន មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាង
នេះហើយ ភិក្ខុនោះរមែងបង្កើនចិត្តទៅរកអាសវក្ខយញ្ញាណ ។ ភិក្ខុនោះ
រមែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តី
ពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរដើម្បីរម្ងត់នូវទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
ថា នេះជាអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ
ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់នៃអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាម
សេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទា ជាដំណើរដើម្បីរម្ងត់នៃអាសវៈ ។ កាលភិក្ខុ
នោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកកាមាសវៈ ផង
ចិត្តក៏រួចចាកទិដ្ឋាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាក
អវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះ ប្រាជ្ញាក៏កើតមានឡើងថា (ចិត្តរបស់
អាត្មាអញ) រួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើ
ហើយ មគ្គការវិនាសចូលដំណើរដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ មិនមានឡើយ ដំណើរនោះ
តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភទ្ទាលិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះជាអ្នកបំពេញសិក្ខា
ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះភទ្ទាលិមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែល
នាំឲ្យពួកភិក្ខុធ្វើការសង្កត់សង្កិននូវភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន មួយទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកភិក្ខុមិនធ្វើការ

សង្កត់សង្កិននូវភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ។

[១៦៩] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់កទ្ទាលិ ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយៗ ជាអ្នកច្រើនដោយអាបត្តិ កាលពួកភិក្ខុស្តីប្រដៅភិក្ខុនោះ ក៏ពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ តែងបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើឲ្យប្រាកដឡើងនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្តនិងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ មិនសម្របរោម មិនប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារលាស់ខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា មិនបានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ដូច្នោះឡើយ ។ ម្ចាស់កទ្ទាលិ ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងហេតុដែលប្រដៅក្រនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ត្រូវអាបត្តិរឿយៗ ច្រើនដោយអាបត្តិ ភិក្ខុនោះ កាលពួកភិក្ខុផងគ្នាស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ ក៏ពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ តែងបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើឲ្យប្រាកដឡើងនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ មិនសម្របរោម មិនប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារើខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា មិនប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ដូច្នោះឡើយ បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ សូមលោកទាំងឡាយ ពិចារណាមើលអធិករណ៍របស់ភិក្ខុនេះ ដោយឆាប់រហ័ស តាមទំនងដែលមិនបានរម្ងាប់ ដោយឆាប់រហ័សនេះចុះ ។ ម្ចាស់កទ្ទាលិ ពួកភិក្ខុក៏ពិចារណានូវអធិករណ៍របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលមិនរម្ងាប់ដោយឆាប់រហ័ស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់កទ្ទាលិ ចំណែកខាង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយៗ ជាអ្នកច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយស្ម័គ្រប្រដៅ ភិក្ខុនោះក៏មិនពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយ ពាក្យដទៃ មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ មិនបានធ្វើឲ្យប្រាកដឡើង នូវសេចក្តី ក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត រមែងប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ សម្មបរោម ប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារឿនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃគាប់ចិត្ត ដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងហេតុដែលប្រដៅនាយនោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយៗ ជាអ្នកច្រើនទៅដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយស្ម័គ្រប្រដៅ ភិក្ខុនោះ ក៏មិនបានពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ មិនបានបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនធ្វើឲ្យប្រាកដឡើង នូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត តែងប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ សម្មបរោម ប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារឿនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ សូមលោកទាំងឡាយពិចារណាមើលអធិករណ៍របស់ភិក្ខុនេះ តាមទំនងដែលបានម្ខាបដោយឆាប់រហ័សយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ពួកភិក្ខុ ក៏ពិចារណានូវអធិករណ៍របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលបានម្ខាបដោយឆាប់រហ័ស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧០] ម្នាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិ ក្នុងកាលម្តងៗ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្ម័គ្រប្រដៅ

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

ភិក្ខុនោះ រមែងពោលបន្ថែមបន្ថប់ពាក្យដទៃ ដោយពាក្យដទៃ បោះពាក្យទៅ
 ខាងក្រៅ ធ្វើឲ្យប្រាកដឡើង នូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្តនិងសេចក្តីអាក់
 អន់ចិត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុដោយប្រពៃ មិនសម្របរោម មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុគួរដល់
 កិរិយារឺខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា មិន
 បានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលកទ្ទាលិ ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងហេតុដែលប្រដៅក្រនោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិក្នុងកាលម្តងៗ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះរមែងពោលបន្ថែមបន្ថប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យ
 ដទៃ បោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើឲ្យប្រាកដឡើង នូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តី
 ប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុដោយប្រពៃ មិនសម្របរោម
 មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុគួរដល់កិរិយារឺខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត
 ដោយហេតុណា មិនបានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ដូច្នោះឡើយ បពិត្រលោក
 ទាំងឡាយមានអាយុ សូមលោកទាំងឡាយពិចារណាមើលអធិករណ៍របស់ភិក្ខុ
 នេះ តាមទំនងដែលមិនរម្ងាប់ ដោយឆាប់រហ័សនេះចុះ ។ ម្នាលកទ្ទាលិ ពួក
 ភិក្ខុពិចារណាអធិករណ៍ របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលមិនរម្ងាប់ដោយឆាប់
 រហ័ស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកទ្ទាលិ ចំណែកខាងភិក្ខុពួកមួយ ក្នុងសាសនា
 នេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិក្នុងកាលម្តងៗ មិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ មិនបានពោលបន្ថែមបន្ថប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ
 មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ មិនបានធ្វើឲ្យប្រាកដឡើង នូវសេចក្តីក្រោធសេចក្តី

ប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ សម្មបរោម ប្រព្រឹត្ត
 វត្តគួរដល់កិរិយាវើខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយ
 ហេតុណា បានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុទាំងឡាយមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងហេតុដែលប្រដៅនាយនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុនេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិក្នុងកាលម្តងៗ មិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ មិនបានពោលបន្ថែមបន្ថប់ពាក្យដទៃដោយ
 ពាក្យដទៃ មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ មិនបានធ្វើឲ្យប្រាកដឡើង នូវសេចក្តី
 ក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ សម្មប
 រោម ប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយាវើខ្លួនចេញចាកអាបត្តិបាន សង្ឃមានសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ បពិត្រលោកមានអាយុ
 ទាំងឡាយ សូមលោកពិចារណាអធិករណ៍របស់ភិក្ខុនេះ តាមទំនងដែលគប្បី
 រម្ងាប់ដោយឆាប់រហ័សនេះចុះ ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ពួកភិក្ខុពិចារណាអធិករណ៍
 របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលបានរម្ងាប់ដោយឆាប់រហ័ស យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧១] ម្នាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ ប្រព្រឹត្តដោយ
 សទ្ធាស្តចស្មើនឹង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តចស្មើនឹង (ចំពោះអាចារ្យ និង
 ឧបជ្ឈាយ៍) ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុទាំងឡាយ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះ
 ហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះប្រព្រឹត្តដោយសទ្ធា
 ស្តចស្មើនឹង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តចស្មើនឹង (ចំពោះអាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍)
 ប្រសិនបើយើងទាំងឡាយ ធ្វើនូវការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុនេះ សទ្ធាស្តចស្មើនឹងនឹង

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

សេចក្តីស្រឡាញ់ស្តួចស្តើងណា ដែលមាននៅ ភិក្ខុនេះ នឹងមិនសាបសូន្យ
 ចាកសទ្ធានិងសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តួចស្តើងនោះឡើយ ។ ម្នាលកទ្ទាលិ បុរស
 មានចក្ខុតែមួយ ពួកមិត្តអាមាត្យញាតិសាលោហិត គប្បីជួយថែរក្សាចក្ខុម្ខាង
 របស់បុរសនោះ ដោយគិតថា ចក្ខុណា ដែលមាននៅ សូមកុំឲ្យបុរសនោះ
 សាបសូន្យចាកចក្ខុម្ខាងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលកទ្ទាលិ ភិក្ខុពួកមួយ
 ក្នុងសាសនានេះ ប្រព្រឹត្តដោយសទ្ធាស្តួចស្តើង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តួច
 ស្តើង (ចំពោះអាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍) យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលកទ្ទាលិ ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះប្រព្រឹត្តដោយសទ្ធាស្តួចស្តើង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់
 ស្តួចស្តើង (ចំពោះអាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍) ប្រសិនបើយើងទាំងឡាយ នាំ
 គ្នាធ្វើការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុនេះ សទ្ធាស្តួចស្តើង និងសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តួចស្តើង
 ណា ដែលមាននៅ ភិក្ខុនេះនឹងមិនសាបសូន្យចាកសទ្ធានិងសេចក្តីស្រឡាញ់
 ស្តួចស្តើង (ចំពោះអាចារ្យនិងឧបជ្ឈាយ៍) នោះឡើយ យ៉ាងនោះឯង ។
 ម្នាលកទ្ទាលិ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្វើការ
 សង្កត់សង្កិនភិក្ខុពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ ម្នាលកទ្ទាលិ មួយទៀត នេះជា
 ហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកភិក្ខុមិនធ្វើការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុពួកមួយ
 ក្នុងសាសនានេះ ។ ព្រះកទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វី
 ហ្ន៎ ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ ជាបច្ច័យ បានជាក្នុងកាលពីដើមមានសិក្ខាបទតិចល្មម តែ
 ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បានតាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្ត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ

ទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ មានសិក្ខាបទច្រើន
ណាស់ តែពួកភិក្ខុតិចពេក ដែលបានតាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្ត ។

[១៧២] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់កទ្ខាលិ ដំណើរនោះ
យ៉ាងនោះឯង គឺ កាលបើសត្វទាំងឡាយសាបសូន្យ កាលបើព្រះសទ្ធម្ម
អន្តរធាន សិក្ខាបទទាំងឡាយ រមែងមានច្រើន ឯពួកភិក្ខុដែលបានបិតនៅក្នុង
ព្រះអរហត្ត មានតិច ។ ម្ចាស់កទ្ខាលិ ធម៌ទាំងឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងនៃ
អាសវៈ មិនទាន់កើតប្រាកដចំពោះសង្ឃក្នុងសាសនានេះត្រឹមណា ព្រះសាស្តា
ក៏មិនទាន់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដល់សាវ័កទាំងឡាយត្រឹមណោះ ។ ម្ចាស់កទ្ខាលិ
លុះតែធម៌ទាំងឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ កើតប្រាកដចំពោះសង្ឃ
ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងកាលណា ទើបព្រះសាស្តា ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់
ពួកសាវ័ក ក្នុងកាលនោះ ដើម្បីនឹងការពារនូវធម៌ទាំងឡាយដែលជាទីតាំងនៃ
អាសវៈនោះ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់កទ្ខាលិ សង្ឃមិនទាន់មានច្រើន ត្រឹមណា
ធម៌ទាំងឡាយដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ក៏មិនទាន់មានប្រាកដចំពោះសង្ឃត្រឹម
ណោះដែរ ។ ម្ចាស់កទ្ខាលិ លុះតែសង្ឃមានច្រើន ក្នុងកាលណា ធម៌ទាំង
ឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈ ក៏មានប្រាកដ ចំពោះសង្ឃ ក្នុង
កាលណោះ ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទដល់ពួកសាវ័ក ដើម្បីការពារ
នូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈនោះឯង ។ ម្ចាស់កទ្ខាលិ
សង្ឃមិនទាន់ដល់នូវលាភដ៏ប្រសើរ ... មិនទាន់ដល់នូវយសដ៏ប្រសើរ ...
មិនទាន់ដល់នូវភាពជាពហុស្ស្រុត ... មិនទាន់ដល់នូវភាពជាអ្នកស្គាល់នូវរាត្រី

ភិក្ខុវគ្គ កទ្ទាលិសូត្រទី ៥

(ច្រើន) ត្រឹមណា ធម៌ទាំងឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈ ក៏
 មិនទាន់មានប្រាកដចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះ ត្រឹមណោះដែរ ។ ម្នាល
 កទ្ទាលិ លុះតែសង្ឃដល់នូវភាពជាអ្នកស្គាល់រាត្រី (ច្រើន) ក្នុងកាលណា
 ធម៌ទាំងឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈ ក៏មានប្រាកដចំពោះសង្ឃ
 ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងកាលនោះ ទើបព្រះសាស្តាបញ្ញត្តសិក្ខាបទ ដល់ពួក
 សាវ័ក ដើម្បីនឹងការពារនូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈនោះឯង ។

[១៧៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលកទ្ទាលិ តថាគតបានសម្តែងធម្ម-
 បរិយាយ ប្រៀបដោយសន្ទុះនៃសេះអាជានេយ្យស្មារ ដល់អ្នក ក្នុងកាលណា
 អ្នកទាំងឡាយ មានប្រមាណតិច បាននាំគ្នាពោលហើយ ក្នុងសម័យនោះ
 ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នករពកឃើញហេតុនោះដែរឬ ។ ព្រះកទ្ទាលិក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនឃើញទេ ។ ម្នាលកទ្ទាលិ អ្នកជឿនូវហេតុក្នុងការ
 រពកមិនឃើញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ជាអ្នកមិន
 បានបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា អស់កាលយូរពិតមែន ។
 ម្នាលកទ្ទាលិ នុ៎ះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ ម្នាលកទ្ទាលិ ចំណែក
 ខាងអ្នក តថាគតបានកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្ត (របស់តថាគត) អស់កាល
 យូរមកហើយថា មោឃបុរសនេះ កាលដែលតថាគតសម្តែងធម៌ ក៏មិនធ្វើឲ្យ
 ជាប្រយោជន៍ មិនយកចិត្តទុកដាក់ មិនប្រមូលចិត្តដោយសព្វគ្រប់ មិនផ្សំ
 ត្រចៀកស្តាប់ធម៌ឡើយ ម្នាលកទ្ទាលិ ចំណែកខាងតថាគតនឹងសម្តែងនូវ
 ធម្មបរិយាយ ដែលប្រៀបដោយសន្ទុះនៃសេះអាជានេយ្យស្មារដល់អ្នក ចូរអ្នក

យកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ធម្មបរិយាយនោះ ដោយគោរពចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។
កទ្ធាលិមានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។

[១៧៤] ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់សេចក្តីនុ៎ះថា ម្ចាស់កទ្ធាលិ បុរស
អ្នកបង្ហាត់សេះ ដែលឈ្នាសវៃ បានសេះអាជានេយ្យល្អមកហើយ រមែងធ្វើ
នូវការបង្ហាត់ដោយបង្ហៀរ ជាដំបូង ។ សេះនោះ កាលបើសារបីធ្វើនូវការ
បង្ហាត់ដោយបង្ហៀរហើយ ពុតត្បូត ការកឹកកុក ការកៀច គង់មាននៅខ្លះៗ
មិនខាន ព្រោះថាសេះនោះគេមិនធ្លាប់ធ្វើនូវការបង្ហាត់ ។ សេះនោះ លុះគេ
បានបង្ហាត់រឿយៗ បានបង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏បានរាបទាបក្នុងទីនោះ ។ ម្ចាស់
កទ្ធាលិ កាលណា សេះអាជានេយ្យដែលគេបានបង្ហាត់រឿយៗ បានបង្ហាត់
ដោយលំដាប់ ក៏បានរាបទាបក្នុងទីនោះ អ្នកបង្ហាត់សេះ រមែងធ្វើនូវការបង្ហាត់
សេះនោះតទៅទៀត ដោយការដាក់នឹម ។ សេះនោះ កាលដែលសារបីធ្វើនូវ
ការបង្ហាត់ដាក់នឹមហើយ ពុតត្បូត ការកឹកកុក ការកៀច គង់មាននៅខ្លះៗ
មិនខាន ព្រោះថា សេះនោះ គេមិនធ្លាប់បានធ្វើនូវការបង្ហាត់ ។ សេះនោះ
លុះគេបានបង្ហាត់រឿយៗ បានបង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏បានរាបទាបក្នុងទីនោះ ។
ម្ចាស់កទ្ធាលិ កាលណា សេះអាជានេយ្យ គេបានបង្ហាត់រឿយៗ បាន
បង្ហាត់ដោយលំដាប់ រមែងបានរាបទាបក្នុងទីនោះ ទើបអ្នកបង្ហាត់សេះ ធ្វើនូវ
ការបង្ហាត់សេះនោះតទៅទៀត ក្នុងទីដែលលើក ឬដាក់ (នូវជើង) ក្នុង
មណ្ឌល ក្នុងទីដែលកកាយផែនដីដោយចុងក្របក ក្នុងសន្ទុះដីរហ័ស ក្នុងកាល

ភិក្ខុវគ្គ កត្តាលិសុត្រទី ៥

១០៥

ដែលត្រូវការកម្រៀម ក្នុងព្រះរាជគុណ ក្នុងព្រះរាជវង្ស ក្នុងសន្តិប្រសើរ
 ក្នុងការវះនៃសេនេដ៏ប្រសើរ ក្នុងកាលដែលមានវាចាដ៏ពិរោះ ។ សេនេនោះ កាល
 បើសារថីធ្វើនូវការបង្ហាត់ ក្នុងសន្តិប្រសើរ ក្នុងការវះនៃសេនេដ៏ប្រសើរក្នុង
 កាលដែលមានវាចាពិរោះហើយ ពុតត្បូត ការកិកកុក ការកៀប គង់នៅមាន
 ខ្លះៗ មិនខាន ព្រោះថាសេនេនោះ គេមិនធ្លាប់ធ្វើនូវការបង្ហាត់ ។ សេនេនោះ
 លុះតែគេបានបង្ហាត់រឿយៗ បង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏រាបទាបក្នុងទីនោះ ។ ម្នាល
 កត្តាលិ កាលណា សេនេអាជានេយ្យល្អ ដែលសារថីបង្ហាត់រឿយៗ បង្ហាត់
 ដោយលំដាប់ ក៏រាបទាបក្នុងទីនោះហើយ ទើបសារថីជាអ្នកបង្ហាត់សេនេ បំប៉ន
 សេនេនោះឲ្យមានសម្បុរល្អនិងកម្លាំងច្រើន តទៅទៀត ។ ម្នាលកត្តាលិ សេនេ
 អាជានេយ្យល្អ ប្រកបដោយអង្គ ១០ នេះឯង ជាសេនេគួរសមដល់ស្តេច ជា
 សេនេគួរស្តេចប្រើប្រាស់ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ស្តេចបាន សេចក្តីទាំង
 នេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលកត្តាលិ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុ ដែលប្រកប
 ដោយធម៌ ១០ ប្រការ ឈ្មោះថាជាអ្នកគួរទទួលចតុប្បវ័យដែលគេនាំមកបូជា
 ជាអ្នកគួរទទួលអាគន្តកទាន ជាអ្នកគួរទទួលទិដ្ឋិណទាន ជាអ្នកគួរដល់អញ្ជ-
 លិកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក អង្គ
 ១០ ប្រការនោះ តើអ្វីខ្លះ ម្នាលកត្តាលិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយ
 អសេក្ខសម្មាទិដ្ឋិ ១ ប្រកបដោយអសេក្ខសម្មាសង្កប្បៈ ១ ប្រកបដោយ
 អសេក្ខសម្មាវាចា ១ ប្រកបដោយអសេក្ខសម្មាកម្មន្តៈ ១ ប្រកបដោយ
 អសេក្ខសម្មាអាជីវៈ ១ ប្រកបដោយអសេក្ខសម្មាវាយាមៈ ១ ប្រកបដោយ

អសេក្ខសម្មាសតិ ១ ប្រកបដោយអសេក្ខសម្មាសមាធិ ១ ប្រកបដោយ
អសេក្ខសម្មាញាណៈ ១ ប្រកបដោយអសេក្ខសម្មាវិមុត្តិ ១ ម្ចាស់ភទ្ទាលិ
ភិក្ខុដែលប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការនេះឯង ឈ្មោះថា ជាអ្នកគួរទទួល
ចតុប្បច្ច័យដែលគេនាំមកបូជា ជាអ្នកគួរទទួលអាគន្ធកុទាន ជាអ្នកគួរទទួល
ទុក្ខិណាទាន ជាអ្នកគួរដល់អញ្ជូលិកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើ ជាបុញ្ញកេត្ត
ដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរត្រនេះ
ចប់ហើយ ព្រះភទ្ទាលិមានអាយុ ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ ចំពោះភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ភទ្ទាលិសូត្រ ទី ៥

អដ្ឋកថា ភទ្ទាលិសូត្រ

[១៦០] ភទ្ទាលិសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ឯកាសនកោជនំ បានដល់ ឆាន់អាហារក្នុង វេលាមុនកត្តម្ហនំ សេចក្ដីថា អាហារដែលគួរឆាន់ ។ បទថា អប្បាពាធនំ ជាដើម ភាពជាបុគ្គលមានអាពាធតិច ពោលទុកពិស្តារហើយ ក្នុងកកចូប មសូត្រ ។

[១៦១] បទថា ន ឧស្សហាមិ គីមិនអាច ។ បទថា សិយា កុក្កុច្ចំ សិយា វិប្បជិសារោ សេចក្ដីថា គប្បីមានការរំខាន គប្បីមានការក្លៅក្រហាយ គឺ កាលឆាន់យ៉ាងនេះ គប្បីមានការក្លៅក្រហាយ ដល់ខ្លួនថា អញនឹងអាច ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបានអស់មួយជីវិតឬទេហ្ន៎ ។ បទថា ឯកទេសំ ភុព្វាត្វា សេចក្ដីថា បានឮថា ព្រះថេរៈ អំពីមុន ទាយកដាក់អាហារចូលក្នុងបាត្រ ហើយ ប្រគេនសប្បីឆាន់សប្បីក្លៅបន្តិចហើយ លាងដៃ នាំចំណែកដែល សល់ទៅខាងក្រៅ អង្គុយឆាន់ក្នុងទីមានម្លប់ឈើ និងទឹកសប្បាយ ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់សំដៅសេចក្ដីនោះ ។ តែព្រះភទ្ទាលិគិតថា បើភិក្ខុឆាន់ អាហារ ដែលទាយកប្រគេនពេញបាត្រម្ដង ហើយលាងបាត្រនាំអាហារ ដែលបានពេញដោយបាយ ទៅខាងក្រៅហើយ គប្បីឆាន់ក្នុងទីដែលមានម្លប់ ឈើ និងទឹកសប្បាយ ។ គប្បីគួរយ៉ាងនេះ ។ ក្រៅអំពីនេះ បុគ្គលណា វិញនឹងអាច ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះភទ្ទាលិទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តា

ភិក្ខុវគ្គ ភទ្ទាលិសុត្តទី ៥

ប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងបរិភោគយ៉ាងនេះបានឡើយ ។

បានឮថា ក្នុងអតីត ព្រះភទ្ទាលិនេះ កើតក្នុងកំណើតក្អែក ក្នុងជាតិជា
លំដាប់មក ។ ធម្មតាក្អែកទាំងឡាយ ជាសត្វឃ្នានជានិច្ច ព្រោះដូច្នោះ ទើប
ព្រះថេរវេទនៈ ជាអ្នកឃ្នាន ។ កាលព្រះថេរវេទនៈ រអ៊ូរទាំ ទើបព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់សង្កត់សង្កិនព្រះថេរវេទនៈហើយ ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទថា ភិក្ខុ
ណាមួយទំពាស្មីក្តី បរិភោគក្តី នូវខាទនីយៈ ឬកោជនីយៈ ក្នុងពេលវិកាល
ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា គ្រានោះឯង
ព្រះភទ្ទាលិប្រកាសភាពមិនឧស្សាហៈឡើងហើយ ក្នុងកាលព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់កំពុងបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ក្នុងកាលភិក្ខុសង្ឃសមាទាននូវសិក្ខា ។ បទថា
យថាតំ សេចក្តីថា ព្រះភទ្ទាលិមិនបានឲ្យដូចភិក្ខុដទៃដែលមិនធ្វើការបរិ-
បូណ៌ក្នុងសិក្ខា សូម្បីក្នុងថ្ងៃជាមួយគ្នា ក៏មិនគប្បីឲ្យខ្លួនជួបព្រះភក្ត្រព្រះសា-
ស្តា ។ មិនទៅឧបដ្ឋាកព្រះមានព្រះភាគ ។ មិនទៅកាន់ទីសម្តែងធម៌ ។
មិនទៅកាន់រោងពិចារណា មិនបដិបត្តិត្រឹមតែភិក្ខុចារម្តង ។ ទៅឈរត្រង់
ទ្វារនៃត្រកូល ដែលព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់គង់ ។ បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ភទ្ទាលិភិក្ខុនោះ ព្រះភទ្ទាលិជឹងមុន ក៏ទៅក្នុងទីដទៃ ។
បានឮថា ភទ្ទាលិភិក្ខុនោះ ជាកុលបុត្របុសដោយសទ្ធា មានសីល បរិសុទ្ធ
ដោយហេតុនោះ វិតក្កដទៃមិនមានដល់ភទ្ទាលិនោះ មានត្រឹមតែវិតក្កប៉ុណ្ណោះ
ថា អញជំទាស់ការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុនៃផ្ទៃ
អញធ្វើកម្មមិនសមគួរ ។ ព្រោះដូច្នោះ ព្រះភទ្ទាលិសូម្បីនៅក្នុងវត្តជាមួយ

ព្រះសាស្តា ក៏មិនបានឲ្យខ្លួនជួបព្រះភក្ត្រព្រះសាស្តា ។

[១៦២] បទថា ចិវរកម្មំ ករោន្តិ សេចក្តីថា ពួកមនុស្សបាន
 ថ្វាយសំពត់សាដក ធ្វើចិវរដល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាន់យកសាដកនោះធ្វើចិវរ ។ បទថា ឯតំ តេសំ សេចក្តីថា លោកចូរ
 មនសិការឱកាសនេះ កំហុសនេះ គឺ ហេតុដែលលោកជំទាស់ការបញ្ញត្តិ
 សិក្ខាបទរបស់ព្រះសាស្តាឲ្យល្អ ។ បទថា ទុក្ករតំ សេចក្តីថា ពួកភិក្ខុស្មរ
 ភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅចាំវស្សា ហើយចៀសចេញទៅតាមទិសថា លោក
 ទាំងឡាយនៅក្នុងទីណា ។ កាលភិក្ខុទាំងឡាយប្រាប់ថា ក្នុងវត្តជេតពន ។
 ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នឹងជាអ្នកសួរថា អារុសោទាំងឡាយ ខាងក្នុងវស្សានេះ
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ជាតកអ្វី ។ ត្រាស់ព្រះសូត្រអ្វី ។ ទ្រង់បញ្ញត្ត
 សិក្ខាបទអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនឹងប្រាប់ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្ត
 វិកាលកោជនសិក្ខាបទ ។ តែភិក្ខុមួយរូបឈ្មោះថា កទ្ធាលិបានជំទាស់ ។
 ភិក្ខុទាំងឡាយបានស្តាប់ដូច្នោះ ទើបនាំគ្នាពោលថា ធម្មតា ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ មិនមែនហេតុដែលគួរជំទាស់ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយសម្គាល់
 ថា កំហុសរបស់លោកនេះ ប្រាកដក្នុងវារាំងមហាជនយ៉ាងនេះ នឹងដល់នូវ
 ភាពជាអ្នកសម្តែងបានលំបាក ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុពួក
 ដទៃ កាលចេញវស្សាហើយ នឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះសាស្តា ។ កាលបើ
 ដូច្នោះ លោកនឹងប្រជុំសង្ឃ ដោយពោលថា អារុសោទាំងឡាយ កាលខ្ញុំ
 ញ៉ាំងព្រះសាស្តា ឲ្យទ្រង់អត់ទោសក្នុងកំហុសនេះ សូមពួកលោក ជាសម្លាញ់

ភិក្ខុវគ្គ កថាសូត្រទី ៥

ខ្ញុំផងចុះ ។ អាគន្ធកិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះនឹងសួរថា អារុសោ ភិក្ខុនេះ
ធ្វើអ្វីវិញ ។ កាលពួកអាគន្ធកិក្ខុដឹងសេចក្តីនោះហើយ នឹងពោលថា ភិក្ខុ
ធ្វើកម្មធ្ងន់ ។ កម្មនេះមិនសមគួរឡើយ ដែលភិក្ខុនឹងជំទាស់ព្រះទេសពល ។
ភិក្ខុទាំងឡាយសូម្បីសម្គាល់ថា ការខុសរបស់លោកនេះប្រាកដក្នុងមហាជន
យ៉ាងនេះ នឹងដល់នូវភាពជាបុគ្គលសម្តែងបានលំបាក ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។

លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ កាលចេញវស្សាហើយ ទ្រង់នឹងគេច
ទៅកាន់ចារិក ។ កាលបើដូច្នោះ លោកនឹងប្រជុំសង្ឃដើម្បីសូមឲ្យព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់អត់ទោសក្នុងទីដែលយាងទៅហើយ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលនៅ
ក្នុងទិសក្នុងទីនោះ នឹងសួរថា អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះធ្វើកម្មអ្វីទុក ។ បេ ។
សូម្បីសម្គាល់ថា កំហុសនេះនឹងដល់នូវភាពជាអ្នកសម្តែងបានលំបាក ទើប
ពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា ឯតទៅ រោច សេចក្តីថា ព្រះកថាសូត្រ
សម្គាល់ថា ព្រះមានព្រះភាគនឹងអត់ទោសដល់អញ បានពោលពាក្យនេះជា
ដើមថា អច្ចយោ មំ កន្តេ ដូច្នោះ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អច្ចយោ គឺទោស ។ បទថា មំ អច្ចគមា
គឺទោសបានកន្លងគ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ បទថា បដិគ្គ-
ណ្ណាតុ គឺសូមទ្រង់អត់ទោស ។ បទថា អាយតី សំវាយ គឺដើម្បីសេចក្តី
សង្រួមក្នុងអនាគត ដើម្បីមិនធ្វើកំហុស គឺការក្លាំងក្លាតែបែបនេះទៀត ។

[១៦៣] បទថា តត្ស្ប គឺដោយពិតប្រាកដ ។ បទថា សមយោបិ
ទោ តេ កថាសិ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា ម្ចាស់កថាសិ

ហេតុមួយដែលគួរ ដែលអ្នកគប្បីចាក់ធ្លុះមាន ។ អ្នកក៏មិនបានចាក់ធ្លុះ មិន បានកំណត់ទុក ។

[១៦៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា ឧកតោភាគវិមុត្តោ ជាដើម ដូចតទៅនេះថា បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានការដល់ព្រមដោយមគ្គ ក្នុងខណៈ ចិត្តមួយ ២ ពួក គឺព្រះអរិយបុគ្គលឈ្មោះធម្មានុសារី ១ ព្រះអរិយបុគ្គល ឈ្មោះ សទ្ធានុសារី ១ ។ ការដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឲ្យព្រះអរិយបុគ្គល ទាំង ៧ ពួកនេះ ធ្វើតាមពាក្យ ប្រៀនប្រដៅក៏មិនគួរ ។ ព្រោះកាលព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តហើយ ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងនោះ ក៏មិនគួរធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីសម្តែងភាពដែលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយជាអ្នកប្រដៅងាយ ដោយការកំណត់មិនមែនឋានៈ និងដើម្បីសម្តែងភាពដែលព្រះកម្រាលិត្តរជាអ្នក ប្រដៅក្រ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បទនេះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះមាន- ព្រះភាគទ្រង់ប្រារព្ធសេនាថា អបិ នុ តំ តស្មី សមយេ ឧកតោភាគ - វិមុត្តោ ឆ្លើយថា ដើម្បីសង្កត់សង្កិនព្រះកម្រាលិត ។ ក្នុងបទនេះ មាន អធិប្បាយដូចតទៅនេះថា ម្នាលកម្រាលិត ព្រះអរិយបុគ្គលទាំង ៧ ពួកនេះ ជាទុក្ខិណោយ្យបុគ្គលក្នុងលោក ជាម្ចាស់ក្នុងសាសនារបស់តថាគត កាលតថាគត បញ្ញត្តសិក្ខាបទកាលមានហេតុដែលគួរ ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បីជំទាស់ ការជំទាស់នៃព្រះអរិយបុគ្គលទាំងនោះ ទើបគួរ ។ តែអ្នកជាមនុស្សក្រៅចាក សាសនារបស់តថាគត កាលតថាគតបញ្ញត្តសិក្ខាបទ អ្នកមិនគួរជំទាស់ ។ បទថា វិមុត្តោ តុច្ឆោ អ្នកជាមនុស្សទេ គឺកម្រាលិត ជាមនុស្សសោះសូន្យទេ

ភិក្ខុវគ្គ កណ្តាលិសូត្រទី ៥

ព្រោះមិនមានអរិយគុណខាងក្នុង មិនមានអ្វីមួយក្នុងពាក្យពោលជាឥស្សរៈ ។

[១៦៥] បទថា យថាធម្មំ បដិករោសិ សេចក្តីថា អ្នកសម្តែង
ដោយប្រពៃតាមធម៌ គឺអ្នកតាំងនៅក្នុងធម៌ យ៉ាងណា ចូរធ្វើយ៉ាងនោះ
អធិប្បាយថា អត់ទោសឲ្យ ។ បទថា តន្តេ មយំ បដិគ្គណ្ណាម គឺតថាគត
អត់ទោសដល់អ្នក ។ បទថា វុឡិ ហោសា កណ្តាលិ អរិយស្ស វិនយេ
សេចក្តីថា ម្នាលកណ្តាលិ នេះឈ្មោះថា ជាការចម្រើនក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈ
គឺក្នុងសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ការឃើញទោសថាជាទោស ហើយ
សម្តែងតាមសមគួរដល់ធម៌ ហើយដល់នូវការសង្រួមតទៅ ដូចម្តេច ។
ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ភិក្ខុណាធ្វើទេសនាឲ្យជាបុគ្គលាធិដ្ឋាន ឃើញទោស
ថាជាទោស ហើយសម្តែងតាមសមគួរដល់ធម៌ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាវែមន៍ដល់
នូវការសង្រួមតទៅ ។

[១៦៦] បទថា សត្តាបិ ឧបវនតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនៅវត្តនោះ ជា
សទ្ធិវិហារិករបស់ព្រះថេរៈឈ្មោះនោះ ភិក្ខុឈ្មោះនេះ ដែលជាអន្តោវាសិករបស់
ព្រះថេរៈរូបនោះ ចូលទៅកាន់ព្រៃដើម្បីញ៉ាំងលោកុត្តរធម៌ឲ្យកើត ហើយទ្រង់
តិះដៀលយ៉ាងនេះថា ព្រោះហេតុអ្វី ភិក្ខុមិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសិក្ខា ក្នុង
សាសនារបស់តថាគត ដោយការនៅព្រៃរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ក្នុងបទដ៏សេស
ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ដោយពិត ទេវតាមិនតិះដៀលតែម្យ៉ាង គង់សម្តែង
អារម្មណ៍គួរខ្លាច ហើយធ្វើឲ្យរត់ទៅទៀតផង ។ បទថា អត្តាបិ អត្តានំ
សេចក្តីថា សូម្បីខ្លួនក៏តិះដៀលខ្លួន គឺកាលភិក្ខុគិតដល់សីល ឋានៈដ៏សៅហ្មង

រមែងប្រាកដ ។ ចិត្តរមែងស្ងុះទៅ កម្មជ្ជានរមែងមិនជាប់ ។ ភិក្ខុនោះមាន
ការរំខានថា ប្រយោជន៍អ្វីដោយការនៅព្រៃរបស់ភិក្ខុដូចអញ ក្រោកហើយ
ចៀសចេញទៅ ។ បទថា អត្តាបិ អត្តានំ ឧបវទិនោ គឺខ្លួនឯងតិះដៀល
ខ្លួនឯង ។ បាវៈ ក៏យ៉ាងនេះឯង ។ គប្បីជ្រាបធម៌ជាចំណែកស ដោយន័យ
ផ្ទុយគ្នាដែលបានពោលហើយ ។

[១៦៧] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បទជាដើមថា សោ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
នេះ ដើម្បីសម្តែងបទថា ឯវំ សច្ចិករោតិ ឯណោះ ។

[១៦៨] បទថា បវយ្ហ បវយ្ហ ការណំ ការន្តិ សេចក្តីថា
គ្របសង្កត់ទោស សូម្បីមានប្រមាណតិច ហើយធ្វើរឿយៗ ។

[១៦៩] បទថា នោ តថា សេចក្តីថា មិនសង្កត់សង្កិនសូម្បី
កំហុសធំ ដូចភិក្ខុក្រៅអំពីនេះ រួចធ្វើជាហេតុ ។

បានឮថា ភិក្ខុនោះពោលថា នៃកទ្ធាលិដ៏មានអាយុ លោកកុំគិតអ្វីឡើយ
ឈ្មោះថា កម្មបែបនេះ រមែងមាន លោកចូរមកឲ្យព្រះសាស្តាទ្រង់អត់ទោស
ចុះ ហើយបញ្ជូនភិក្ខុមួយរូបអំពីគណៈភិក្ខុ ឲ្យហៅកទ្ធាលិភិក្ខុមករកខ្លួន បំណង
អនុគ្រោះអំពីសម្មាកររបស់ព្រះសាស្តាយ៉ាងនេះថា នៃកទ្ធាលិ កុំគិតឡើយ កម្ម
បែបនេះរមែងមាន ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះកទ្ធាលិតិចថា ភិក្ខុសង្ឃក្តី ព្រះ
សាស្តាក្តី ក៏មិនបានបោះបង់អញចោលឡើយ ហើយទើបពោលយ៉ាងនេះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងថា ភិក្ខុសង្ឃក្តី ព្រះ
សាស្តាក្តី ទ្រង់ទូន្មាន និងប្រៀនប្រដៅបុគ្គលដែលគួរទូន្មាន ទ្រង់មិនបាន

កិច្ចវគ្គ កតាលិសូត្រទី ៤

ប្រៀនប្រដៅ និងទូន្មានបុគ្គលក្រៅអំពីនេះឡើយ ទើបត្រាស់បទថា **ឥធម៌**
កតាលិ ឯកធម្មា ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **អញ្ញោនញ្ញំ** ជាដើម
 លោកពោលពិស្តារហើយក្នុងអនុមានសូត្រ ។ បទថា **ន សម្មា វត្ថុតិ**
 សេចក្តីថា មិនប្រព្រឹត្តក្នុងវត្ថុដោយប្រពៃ ។ បទថា **ន លោមំ ចានេតិ**
 សេចក្តីថា មិនធ្វើរោមឲ្យធ្លាក់ បានដល់ មិនប្រព្រឹត្តក្នុងអនុលោមវត្ថុ គឺ
 សម្មបរោម ។ បទថា **ន និរុត្តារំ វត្ថុតិ** មិនប្រព្រឹត្តដកខ្លួនចេញ គឺ
 មិនប្រព្រឹត្តក្នុងវត្ថុ គឺការដកខ្លួនចេញ មិនពេញចិត្ត ប្រញាប់ប្រញាល់ដើម្បី
 ចេញចាកអាបត្តិ ។ បទថា **តត្រ** គឺក្នុងហេតុនៃការប្រដៅក្រនោះ ។ បទថា
អភិណ្ណាបត្តិកោ គឺជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយៗ ។ បទថា **អាបត្តិពហុលោ**
 សេចក្តីថា ជាអ្នកច្រើនដោយអាបត្តិ គឺឱកាសត្រូវអាបត្តិមានច្រើន ឱកាស
 បរិសុទ្ធមិនត្រូវអាបត្តិមានតិច ។ បទថា **ន ទិប្បមេវ រូបសមតិ** គឺអធិករណ៍
 មិនម្លាប់រហ័ស ជាអ្នកដេកលក់យូរ ។

ព្រះវិនយធរទាំងឡាយ ពោលនឹងកិក្ខុដែលមកក្នុងវេលាលាងជើងថា
 អាវុសោ ចូរទៅ បានវេលាបដិបត្តិហើយ ពោលនឹងកិក្ខុដែលដឹងវេលា មក
 ហើយទៀត មានពាក្យថា អាវុសោ ចូរទៅ បានឱកាសបោសវិហារហើយ
 បានវេលាបង្រៀនសាមណេរជាដើមហើយ បានវេលាឆ្លុតទឹករបស់ខ្ញុំហើយ
 បានវេលាឧបដ្ឋាកព្រះថេរហើយ បានវេលាលុបមុខហើយ ហើយបញ្ជូនកិក្ខុ
 ដែលមកក្នុងពេលថ្ងៃខ្លះ ក្នុងពេលយប់ខ្លះទៅ កាលកិក្ខុពោលថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ នឹងមានឱកាសក្នុងវេលាណាទៀត ទើបពោលពាក្យជា

ដើមថា អារុសោ ចូរទៅចុះ លោករមែងដឹងដល់ឋាននេះថា ព្រះថេរជា
វិនយធរូបនោះ កំពុងឆាន់ប្រេង រូបនោះឲ្យគេធ្វើចម្ការ ព្រោះហេតុអ្វី ទើប
លោកប្រញាប់ប្រញាល់ទៅវិញ ហើយដេកលក់យូរតទៅ ។ បទថា ទិប្បមេវ
រូបសមតិ សេចក្តីថា រម្ងាប់រហ័ស មិនដេកលក់យូរ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ មានការខ្វល់ខ្វាយ ពោលថា អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
រូបនេះជាអ្នកប្រដៅងាយ ។ ឈ្មោះថា ភិក្ខុដែលនៅក្នុងជនបទ រមែងមិន
មានផាសុក មានការនៅ ការឈរ ការអង្គុយជាដើម ក្នុងសេនាសនៈចុង
ស្រុក ។ ភិក្ខុចារក៏លំបាក ។ អធិករណីនៃភិក្ខុរូបនោះ រម្ងាប់បានរហ័ស
ហើយប្រជុំគ្នាឲ្យភិក្ខុនោះចេញចាកអាបត្តិ ឲ្យតាំងនៅក្នុងភាពបរិសុទ្ធ ។

[១៧០] បទថា អធិប្បាបត្តិកោ គឺភិក្ខុជាអ្នកត្រូវអាបត្តិម្តងម្កាល ។
ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានការខ្មាសរៀបរយក៏ពិត តែព្រោះភិក្ខុនោះជាអ្នកប្រដៅក្រ
ទើបភិក្ខុទាំងឡាយត្រូវបដិបត្តិយ៉ាងនោះ ។

[១៧១] បទថា សទ្ធាមត្តកេន វេហតិ បេមមត្តកេន សេចក្តីថា
ភិក្ខុរូបខ្លះនាំជីវិតទៅដោយសទ្ធាល្មមប្រមាណ ដោយការស្រឡាញ់ល្មមប្រមាណ
គឺភិក្ខុរូបខ្លះ ញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ទាំងឡាយដោយ
សទ្ធាអាស្រ័យផ្ទះ មានប្រមាណតិច ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់អាស្រ័យផ្ទះមាន
ប្រមាណតិច ។ ឈ្មោះថា បព្វជ្ជានេះ ដូចគ្នានឹងការកាន់យកបដិសន្ធិ ។
ភិក្ខុបួសថ្មី មិនទាន់ស្គាល់គុណរបស់បព្វជ្ជា ញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយ
ការស្រឡាញ់ល្មមប្រមាណ ក្នុងអាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ ។ ព្រោះដូច្នោះ គួរ

កិក្ខុវគ្គ កថាសិស្សត្រី ៥

សង្គ្រោះ គួរអនុគ្រោះកិក្ខុបែបនេះ ព្រោះកិក្ខុទាំងឡាយ កាលបានសង្គ្រោះ សូម្បីមានប្រមាណតិច ហើយតាំងនៅក្នុងបព្វជ្ជា និងជាមហាសមណៈ សម្រេច អភិញ្ញា ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះទុកថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ រមែងទូន្មានបុគ្គលដែលគួរទូន្មាន ដោយកថាមគ្គ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រៅអំពីនេះ ទ្រង់មិនទូន្មាន ។ បទថា អញ្ញាយ សណ្ឋាហ្មីសុ គឺកិក្ខុតាំងនៅ ក្នុងអរហត្តផល ។

[១៧២] បទថា សត្តេសុ ហាយមាណេសុ សេចក្តីថា កាលការបដិបត្តិ សាបសូន្យ សត្វឈ្មោះថា សាបសូន្យ ។ បទថា សទ្ធម្មេ អន្តរឆាយមាណេ សេចក្តីថា កាលបដិបត្តិសទ្ធម្មកំពុងអន្តរធាន ពិតហើយកាលមិនមានសត្វ ដែល បំពេញការបដិបត្តិ សូម្បីបដិបត្តិសទ្ធម្ម ក៏ឈ្មោះថា អន្តរធាន ។ បទ ថា អាសវដ្ឋានីយា គឺធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ អធិប្បាយថា អាសវៈទាំងឡាយ មានការតិះដៀលអ្នកដទៃ ការក្តៅក្រហាយ ការសម្លាប់ ការចងជាដើម និងជាការពិសេសនៃទុក្ខក្នុងអបាយ រមែងតាំងនៅក្នុងធម៌ពួក ណា ។ ព្រោះដូច្នោះ ហេតុនោះ រមែងមាន ដល់ធម៌ទាំងនោះ ។ ក្នុងបទ នេះ យោជនាកែទុកថា វិតិក្កមធម៌ គឺធម៌ឈានកន្លង ដែលជាទីតាំងនៃ អាសវៈទាំងនោះ គង់មិនប្រាកដក្នុងសង្ឃដរាបណា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់មិន បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដល់សាវ័កទាំងឡាយដរាបនោះ ។ បទថា យតោ ច ខោ កទ្ធាលិ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សម្តែងអកាល យ៉ាងនេះហើយ ទើបទ្រង់ សម្តែងដល់កាលតទៅ ត្រាស់ពាក្យថា យតោ ច ខោកទ្ធាលិ ជាដើម ។

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា យេតោ គឺក្នុងកាលណា ។ បទដ៏សេសគប្បី ជាបដោយទំនងដូចគ្នា ដូចបានពោលហើយនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត សេចក្តី សន្លឹបក្នុងបទនេះ មានដូច្នោះថា ក្នុងកាលណា មានវិធីក្តមទោស ដែល រាប់ថា ធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈប្រាកដក្នុងសង្ឃ ។ ក្នុងកាលនោះ ទើប ព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ញត្តិដល់សាវ័កទាំងឡាយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះដើម្បី កម្ចាត់វិធីក្តមទោស ដែលបានដល់ធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈ ទាំងនោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ កាលត្រាស់ដល់អកាល នៃកាលបញ្ញត្តិសិក្ខាបទដែលមិន ទាន់កើតធម៌ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈយ៉ាងនេះ និងកាលដែលកើតឡើងនៃ ធម៌ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈហើយ ឥឡូវនេះ ដើម្បីទ្រង់សម្តែង ដល់កាល ដែលមិនកើតដល់ធម៌ទាំងនោះ និងកាលដែលកើតធម៌ទាំងនោះ ទើបត្រាស់ ពាក្យថា ន ភាវ ភន្ទាលិ អនេកេច្ឆ គឺធម៌ជាទីតាំង នៃអាសវៈ ពួកខ្លះ មិនទាន់ប្រាកដក្នុងសង្ឃក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា មហាន្តំ គឺភាពជាធំ ។ ពិតហើយ សង្ឃជា បុគ្គលមិនទាន់ដល់នូវភាពជាធំ ដោយអំណាចនៃព្រះនវកកិក្ខុ មជ្ឈិមកិក្ខុ និង ព្រះថេរៈ ទាំងឡាយដរាបណា ។ សេនាសនៈរមែងមានធម៌ដែលជាទីតាំង នៃអាសវៈពួកខ្លះ មិនទាន់កើតឡើងក្នុងសាសនាដរាបនោះ ។ តែកាលសង្ឃ ដល់នូវភាពជាធំ ទើបធម៌ទាំងនោះកើតឡើង ។ កាលបើដូច្នោះ ព្រះសាស្តា ទ្រង់រមែងបញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ។ កាលសង្ឃដល់នូវភាពជាធំ គប្បីជាបសិក្ខាបទ ដែលទ្រង់បញ្ញត្តិទុក ដោយន័យនេះថា ភិក្ខុណាមួយ សម្រេចនូវការដេកជាមួយ

ភិក្ខុវគ្គ កថាសុត្តនិកាយ ៥

១១៨

នឹងអនុបសម្បន្នលើសជាងពីរយប់ ឬបីយប់ឡើងទៅ ភិក្ខុនោះត្រូវអាបត្តិ បាចិត្តិយ ។ ភិក្ខុនីណាមួយ ឲ្យឧបសម្បទារាល់ឆ្នាំ ភិក្ខុនីនោះត្រូវ អា- បត្តិបាចិត្តិយ ។ ភិក្ខុនីណាមួយ ឲ្យឧបសម្បទាដល់ស្រីពីររូបក្នុង ១ ឆ្នាំ ភិក្ខុនីនោះ ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយ ។

បទថា **លាភក្កំ** គឺជាអ្នកច្រើនដោយលាភ ។ ពិតហើយ សង្ឃមិនទាន់ ដល់នូវភាពច្រើនក្រៃលែងដោយលាភដរាបណា ។ ធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈ មិនទាន់កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យលាភដរាបនោះ ។ តែកាលសង្ឃដល់ ហើយ ទើបធម៌ទាំងនោះកើតឡើង ។ កាលបើដូច្នោះ ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់ បញ្ញត្តិសិក្ខាបទថា ភិក្ខុណាមួយ ឲ្យវត្ថុដែលបុគ្គលគួរទំពាស៊ី ឬវត្ថុដែល បុគ្គលគួរបរិភោគដល់អចេលក៏ បរិព្វាជកក៏ បរិព្វាជិកក៏ ដោយដែរបស់ ខ្លួនត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយ ។ ព្រោះកាលសង្ឃដល់នូវភាពជាអ្នកច្រើនដោយ លាភ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទនេះ ។ បទថា **យសក្កំ** គឺជាអ្នកធំក្រៃលែងដោយយស ។ ពិតហើយ សង្ឃមិនទាន់ដល់នូវភាពជា អ្នកច្រើនក្រៃលែងដោយយសដរាបណា ។ ធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈមិនទាន់ កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យយសដរាបនោះ ។ តែកាលសង្ឃដល់ហើយនូវ ធម៌ទាំងនោះ ទើបកើតឡើង កាលបើដូច្នោះ ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ញត្តិ សិក្ខាបទថា ភិក្ខុជីកសុរានិងមេរ័យ ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយ ។ ព្រោះកាលសង្ឃ ដល់នូវភាពជាអ្នកច្រើនដោយយស ទើបព្រះសាស្តា ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ នេះ ។ បទថា **ពាហុសច្ចំ** គឺជាពហុសូត ។ ពិតហើយ សង្ឃមិនទាន់ដល់

នូវភាពជាពហុសូតដរាបណា ធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈមិនទាន់កើតដរាបនោះ ។
 តែកាលសង្ឃីដល់នូវភាពជាពហុសូត បុគ្គលទាំងឡាយ រៀននិកាយ ១ ក្តី
 ២ ក្តី ៥ ក្តី ស្អាត់ដោយមិនមែនឧបាយ ប្រៀបធៀបរសដោយរស ហើយ
 សម្តែងពាក្យព្រះសាស្តា ក្រៅធម៌ ក្រៅវិន័យ ។ កាលបើដូច្នោះ ទើប
 ព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទដោយន័យជាដើមថា ភិក្ខុណាមួយ ពោល
 យ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយណា តែងធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដែលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគសម្តែងហើយ ធម៌ទាំងឡាយនោះមិនអាចធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយ ដល់
 បុគ្គលអ្នកសេពទេ ដោយប្រការយ៉ាងណា ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះដ៏-
 មានព្រះភាគ សម្តែងហើយ ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ... ។ បើសមណុទ្ទេស
 ពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ ... ។

គប្បីជ្រាប បទថា រត្តញ្ញតប្បុត្តា ដូចតទៅនេះថា ឈ្មោះថា រត្តញ្ញ
 ព្រោះអត្ថថា ដឹងរាត្រី គឺដឹងរាត្រីច្រើន តាំងអំពីថ្ងៃដែលខ្លួនបួស អធិប្បាយ
 ថា បួសយូរ ។ ភាពជាអ្នកដឹងរាត្រី ឈ្មោះថា រត្តញ្ញតំ ក្នុងបទនោះ
 គប្បីជ្រាបថា កាលសង្ឃីដល់នូវភាពជាអ្នកដឹងរាត្រី ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់
 បញ្ញត្តិសិក្ខាបទប្រាជ្ញាព្រះឧបសេនវន្តបុត្រ ព្រោះព្រះឧបសេនវន្តបុត្រនោះ
 ឃើញភិក្ខុទាំងឡាយមានវស្សាតិចជាង ១០ ឲ្យនូវឧបសម្បទា ខ្លួនលោកមាន
 វស្សា ១ ឲ្យសន្និវិហារិកបួសដែរ ។ កាលបើដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយភិក្ខុមានវស្សាថយអំពី ១០ មិនត្រូវ
 ឲ្យឧបសម្បទាដល់កុលបុត្រឡើយ ភិក្ខុណាឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្កដ ។

កិក្ខុវគ្គ កណ្តាលសូត្រទី ៥

១២០

កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទយ៉ាងនេះ កិក្ខុល្ងង់មិនឈ្លាស
 ឲ្យកុលបុត្របួសទៀត ដោយគិតថា អញមានវស្សា ១០ ហើយអញមាន
 វស្សា ១០ ហើយ ។ កាលបើដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្ត
 សិក្ខាបទទៀតថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុពាលមិនឆ្ងាសមិនត្រូវឲ្យឧបសម្បទា
 (ដល់កុលបុត្រ) ឡើយ កិក្ខុពាលណា ឲ្យឧបសម្បទា ត្រូវអាបត្តិទុក្ខដ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យកិក្ខុដែលឆ្ងាសប្រតិពាលមានវស្សា
 ១០ ឬមានវស្សាច្រើនជាង ១០ ឡើងទៅគួរឲ្យឧបសម្បទា (ដល់កុលបុត្រ)
 បាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្តសិក្ខាបទ ២ ក្នុងវេលាដែលសង្ឃដល់
 នូវភាពជាអ្នកដឹងរាត្រី ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១៧៣] បទថា អាជានិយសុសូបមំ ធម្មបរិយាយំ ទេសេសី
 សេចក្តីថា តថាគតសម្តែងធម្មបរិយាយ ប្រៀបដោយជាអាជានេយ្យស្តារ ។
 បទថា តត្ថ គឺក្នុងការរព្វកមិនបាននោះ ។ បទថា ន ទោ កណ្តាលិ ឯសេវ
 ហេតុ គឺភាពជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសិក្ខានេះ មិនជាហេតុឡើយ ។

[១៧៤] បទថា មុខាធានេ ការណំ ការេតិ សេចក្តីថា
 បង្វឹកឲ្យដឹងហេតុដើម្បីលើកកឲ្យល្អ ក្នុងការដាក់បង្ហាញជាដើមត្រង់មាត់ ។
 បទជាដើមថា វិស្សកាយិកានិ សេចក្តីថា ប្រព្រឹត្តជាសត្រូវ ព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ដល់ការប្រព្រឹត្តិព្យសន៍ ។ បទទាំងអស់នេះ ជាវេវចនៈនៃគ្នានិងគ្នា ។
 បទថា តស្មី ថានេ សេចក្តីថា ក្នុងការប្រព្រឹត្តិព្យសន៍នោះ ។ បទថា
 បរិនិព្វាយតិ សេចក្តីថា អស់ព្យសន៍ អធិប្បាយថា លះនូវព្យសន៍នោះបាន ។

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

១២១

បទថា យុត្តាធានេ សេចក្តីថា ក្នុងការដាក់និងដើម្បីផ្តល់ឲ្យល្អ ។ បទថា អនុគមេ សេចក្តីថា ក្នុងការលើក និងការដាក់ជើងទាំង ៤ ក្នុងគ្រាតែមួយ ។ រមែងឈរក្នុងរណ្តៅ កាន់ដាវកាត់ជើងសេះរបស់សត្រូវដែលកំពុងដើរមក ក្នុងសម័យនោះ សេះនោះនឹងលើកជើងទាំង ៤ ក្នុងពេលតែមួយ ព្រោះ ហេតុនោះ ទើបអ្នកបង្ខំសេះទូន្មានឲ្យជើងហេតុនោះ ដោយវិធីចងខ្សែ ។

បទថា មណ្ឌលេ សេចក្តីថា បង្ខំឲ្យជើងហេតុក្នុងការរត់ជានឹង ដើម្បីធ្វើ ដោយអាការដែលបុគ្គលអង្គុយលើខ្នង អាចរើសយកអាវុធដែលធ្លាក់លើផែន- ដីបាន ។ បទថា ទុក្ខកាសេ សេចក្តីថា ក្នុងការយកក្រចកទល់ផែនដី ។ ព្រោះក្នុងការរត់ទៅនៅពេលយប់ ដើម្បីមិនឲ្យសត្រូវបានឮសំឡេងជើង ទើប ឲ្យសញ្ញាក្នុងទីមួយកន្លែង ហើយឲ្យសិក្សាការដើរដោយបុងក្រចក ។ លោក ពោលបទនេះ សំដៅយក មិនឲ្យសត្រូវបានឮសំឡេងជើងនោះ ។ បទថា ធាវេ សេចក្តីថា ក្នុងភាពជាពាហនៈមានសន្ទុះរហ័ស ។ បាលីថា ធាវេ ក៏មាន ប្រែថា ទូន្មានឲ្យជើងហេតុនោះ ដើម្បីគេចខ្លួនក្នុងកាលចាញ់ និង ដើម្បីជេញតាមចាប់សត្រូវ ដែលគេចទៅ ។ បទថា រវត្ថេ សេចក្តីថា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការស្រែក ។ ព្រោះក្នុងការច្បាំង កាលដឹកកង្កែប សេះ កញ្ជ្រៀវរត់បុកទម្លាយ ឬទាហានស្រែកជ័យយោស ដើម្បីមិនឲ្យខ្លាចសំឡេង នោះ ហើយចូលទៅរកសត្រូវ ទើបទូន្មានដោយហេតុនោះ ។ បទថា រាជគុណេ ក្នុងភាពជាសេះដែលមានគុណ ព្រះរាជាគប្បីជីវិត ។ បានឮថា ព្រះរាជាក្នុងកណ្តុះ មានសេះឈ្មោះថា គុឡវណ្ណៈ ព្រះរាជាស្តេចចេញអំពី

កិច្ចវគ្គ កត្តាលិស្សត្រទី ៤

១២២

ផ្លូវទិសខាងកើតយាងដល់ច្រាំង កទ្ធម្មនទី ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា អញនឹង
 ទៅចេតិយបពិត ។ សេះឈរក្បែរច្រាំង មិនប្រាថ្នានឹងឆ្លងនាំទៅ ។ ព្រះ
 រាជាហៅនាយអស្សាចារ្យមក ហើយត្រាស់ថា ឱសេះដែលអ្នកបង្ខំកមិនប្រាថ្នា
 នឹងឆ្លងទឹក ។ នាយអស្សាចារ្យក្រាបទូលថា គួរអស្សា រាជសេះទូលបង្ខំ
 បង្ខំកល្បហើយ ។ សេះគិតថា អញឆ្លងទឹក កន្ទុយក៏នឹងសើម កាលកន្ទុយ
 សើម នឹងសើមត្រង់ព្រះវរកាយរបស់ព្រះរាជា ព្រោះហេតុនោះ ទើបសេះ
 មិនឆ្លង ព្រោះខ្លាចទឹកសើមវរកាយរបស់ព្រះអង្គ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។
 សូមព្រះអង្គចាប់កន្ទុយសេះលើកឡើង ។ ព្រះរាជាទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនោះ សេះ
 ប្រញាប់ឆ្លងទៅដល់ច្រាំង ។ នាយអស្សាចារ្យទូន្មានសេះឲ្យដឹងយ៉ាងនេះ
 ដើម្បីត្រូវការយ៉ាងនោះ ។ បទថា រាជវរសេ សេចក្តីថា ពិតហើយ វង្ស
 របស់ស្តេចសេះនោះ មានអធិប្បាយថា សូម្បីរាងកាយត្រូវធ្លុះទៅដោយការ
 ប្រហារនោះ ក៏មិនធ្វើអ្នកជិះឲ្យ ធ្លាក់ទៅក្នុងពួកសត្រូវ រមែងនាំចេញ
 ទៅខាងក្រៅបាន ។ ទូន្មានឲ្យដឹងនូវហេតុ ដើម្បីប្រយោជន៍នោះ ។

បទថា ឧត្តមេ ជវេ សេចក្តីថា ក្នុងការដល់ព្រមដោយកម្លាំង
 អធិប្បាយថា ទូន្មានឲ្យដឹងហេតុដោយអាការដែលមានកម្លាំងដ៏កំពូល ។ បទ
 ថា ឧត្តមេ ហាយេ សេចក្តីថា ក្នុងភាពជាសេះដ៏ឧត្តម អធិប្បាយថា ទូន្មាន
 ឲ្យដឹងហេតុ ដោយអាការដែលជាសេះដ៏កំពូល ។ ក្នុងបទនោះ តាមប្រក្រតី
 សេះដ៏ឧត្តម រមែងគួរដល់ហេតុនៃភាពជាសេះដ៏កំពូល ។ សេះដ៏ទៃមិនគួរ ។
 សេះរមែងបដិបត្តិ រមែងមានកម្លាំងដ៏ឧត្តមយ៉ាងនេះ ព្រោះជាសេះដ៏កំពូល ។

សេៈ ដទៃមែងមិនបដិបត្តិនូវភាពដែលមានកម្លាំងដ៏កំពូល ។ ក្នុងសេៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
នោះ មានរឿងដូចតទៅនេះថា

បានឮថា ព្រះរាជាមួយអង្គបានកូនសេៈសិទ្ធិពមួយ តែទ្រង់មិនជ្រាបថា
ជាសេៈសិទ្ធិព ទើបទ្រង់ឲ្យនាយអស្ស្សាចារ្យយកសេៈនេះបង្វឹក ។ នាយ
អស្ស្សាចារ្យក៏មិនដឹងថា សេៈនោះជាសេៈសិទ្ធិព ទើបនាំយកសណ្តែករាជ
មាសទៅឲ្យកូនសេៈស៊ី ។ កូនសេៈក៏មិនស៊ី ព្រោះមិនសមគួរដល់ខ្លួន ។
នាយអស្ស្សាចារ្យមិនអាចបង្វឹកសេៈនោះបាន ទើបទូលព្រះរាជាថា បពិត្រ
មហារាជ សេៈនេះជាសេៈកៀច ហើយលែងទៅ ។ ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុកំលោះ
មួយរូបធ្លាប់ជាអស្ស្សាចារ្យ កាន់យកបរិក្ខាររបស់ឧបជ្ឈរាជ្យទៅ ឃើញសេៈ
នោះដើរ លើខ្នងប្រឡាយ ទើបប្រាប់ព្រះឧបជ្ឈរាជ្យថា លោកម្ចាស់ ខ្ញុំកូន
សេៈសិទ្ធិព មានតម្លៃកាត់ថ្លៃមិនបាន បើព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបគប្បីធ្វើកូនសេៈ
នោះឲ្យជាសេៈមង្គល ព្រះថេរៈពោលថា នែលោក ព្រះរាជាជាមិត្តាទិដ្ឋិ ធ្វើ
ម្តេចហ្ន៎ ទើបទ្រង់ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា លោកចូរទៅទូលព្រះរាជាចុះ ។
ភិក្ខុកំលោះទូលព្រះរាជាថា បពិត្រមហារាជ មានកូនសេៈសិទ្ធិព មានតម្លៃ
កាត់ថ្លៃមិនបានមួយក្បាល ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា លោកម្ចាស់ឃើញឬ ភិក្ខុ
កំលោះថ្វាយព្រះពរថា ឃើញមហាបពិត្រ ។ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា បានអ្វី
ទើបសមគួរ ភិក្ខុនោះថ្វាយព្រះពរថា គួរឲ្យព្រះក្រយាហារដែលមហាបពិត្រ
សោយក្នុងកាជនៈមាស ដែលដាក់គ្រឿងសោយរបស់មហាបពិត្រ រស ជា
គ្រឿងដឹករបស់មហាបពិត្រ ក្លិនក្រអូប ផ្ការបស់មហាបពិត្រ ។ ព្រះរាជា

ភិក្ខុវគ្គ កថាសុត្តនិទាន ៥

ត្រាស់ឲ្យធ្វើគ្រប់យ៉ាង ។ ភិក្ខុកំលោះបានឲ្យមនុស្សនាំទៅ ។ កូនសេះហិតក្លិន
គិតថា នាយអស្សាចារ្យ ដឹងគុណរបស់អញ ប្រហែលជាមាន ទើបអើត
ក្បាលសម្លឹងមើល ។ ភិក្ខុកំលោះដើរទៅ ផ្ដាត់ម្រាមដៃពោលថា ចូរ
បរិភោគអាហារចុះ ។ សេះមកស៊ីអាហារក្នុងថាសមាស ផឹកទឹកដ៏មានរស ។

លំដាប់នោះ ភិក្ខុកំលោះយកក្លិនក្រអូបលាបសេះហើយ ប្រដាប់នូវ
គ្រឿងប្រដាប់របស់ព្រះរាជា ផ្ដាត់ម្រាមដៃពោលថា ទៅខាងមុខចុះ សេះដើរ
ទៅខាងមុខភិក្ខុកំលោះ បានឈរក្នុងទីរបស់សេះមង្គល ។ ភិក្ខុកំលោះថ្វាយ
ព្រះពរថា សូមថ្វាយព្រះពរ កូនសេះមានតម្លៃកាត់ថ្ងៃមិនបាន សូមមហា
បតិគ្រូឲ្យអស្សាចារ្យទំនុកបម្រុងសេះនោះត្រឹម ២-៣ ថ្ងៃចុះ ។

កាលកន្លងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ ភិក្ខុកំលោះទូលសួរថា បតិគ្រូមហារាជ ទ្រង់
ចង់មើលអានុភាពរបស់សេះឬ ព្រះរាជាត្រាស់ថា សាធុ អាចារ្យ ។ ខ្ញុំ
ឈរក្នុងទីណាទើបឃើញ ភិក្ខុកំលោះថ្វាយព្រះពរថា សូមមហាបតិគ្រូយាង
ទៅកាន់ឧទ្យានចុះ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ប្រើឲ្យចាប់សេះមក ភិក្ខុកំលោះផ្ដាត់
ម្រាមដៃឲ្យសញ្ញាដល់សេះថា ឯងចូររត់ទៅជុំវិញដើមឈើមួយដើម សេះក៏
រត់ទៅជុំវិញដើមឈើ ហើយក៏មក ។ ព្រះរាជាទ្រង់មិនបានឃើញសេះរត់ទៅ
រត់មក ភិក្ខុកំលោះទូលសួរថា មហាបតិគ្រូ ទ្រង់ឃើញឬ ព្រះរាជាត្រាស់
ថា មិនឃើញទេ លោកម្ចាស់ ។ ភិក្ខុកំលោះទូលថា សូមមហាបតិគ្រូ ជាក់
គ្រឿងចំណាំផ្អែកត្រង់ដើមឈើមួយដើមទុក ហើយផ្ដាត់ដៃពោលថា ឯងចូរ
ពាំគ្រឿងចំណាំនោះមក ។ សេះរត់ទៅពាំគ្រឿងចំណាំនោះមក ។ ភិក្ខុទូល

បបញ្ចសុទ្ធនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

សួរថា មហាបពិត្រឃើញហើយឬ ព្រះរាជាត្រាស់ថា មិនឃើញទេលោក
ម្ចាស់ ។ ភិក្ខុកំលោះផ្តាត់ម្រាមដៃទៀតពោលថា អ្នកចូររត់ទៅជុំវិញរហូតផុត
កំពែងព្រះឧទ្យានហើយមកចុះ សេះបានធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ភិក្ខុកំលោះទូល
សួរថា មហាបពិត្រ ទ្រង់ឃើញហើយឬ ព្រះរាជាត្រាស់ថាមិនឃើញទេ
លោកម្ចាស់ ភិក្ខុកំលោះឲ្យនាំសំពត់កម្ពុលពណ៌ក្រហមមកចងត្រង់ជើងសេះ
បានឲ្យសញ្ញាយ៉ាងនោះ ។ សេះលោតរត់ទៅរហូតដល់ផុតកំពែង ។ បាន
ប្រាកដក្នុងទីបំផុតកំពែងព្រះឧទ្យាន ដូចអណ្តាតភ្លើងដែលបុរសកំពុងគ្រវី ។
សេះទៅឈរក្នុងទីជិត ។ ភិក្ខុទូលសួរថា មហាបពិត្រ ទ្រង់ឃើញហើយឬ
ព្រះរាជាត្រាស់ថា ឃើញហើយលោកម្ចាស់ ។ ភិក្ខុបានឲ្យសញ្ញាថា អ្នកចូរ
រត់ទៅជុំវិញរហូតផុតកំពែងស្រះមង្គលបោក្ខរណី សេះបានរត់ទៅជុំវិញរហូត
ផុតកំពែងស្រះបោក្ខរណី ។ ភិក្ខុកំលោះបានឲ្យសញ្ញាទៀតថា អ្នកចូរចុះកាន់
ស្រះបោក្ខរណី ហើយរត់លើស្លឹកឈូកទាំងអស់ ។ មិនមានសូម្បីស្លឹកមួយ
ដែលសេះមិនបានជាន់ក្តី បាក់រហែកក្តី ។ ភិក្ខុទូលសួរថា មហាបពិត្រទ្រង់
ឃើញឬ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ឃើញហើយលោកម្ចាស់ ភិក្ខុកំលោះផ្តាត់
ម្រាមដៃ ហើយលាបាតដៃចេញទៅ សេះរហ័សដូចខ្យល់បានលោតទៅឈរ
លើបាតដៃ ភិក្ខុទូលសួរថា មហាបពិត្រឃើញឬ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ឃើញ
ហើយលោកម្ចាស់ ។ សេះដីឧត្តមយ៉ាងនេះ រមែងបដិបត្តិកម្លាំងដឹកំពូល
ដោយហេតុដឹកំពូលយ៉ាងនេះ ។ បទថា ឧត្តមេ សាខល្យ សេចក្តីថា គួរ
ទូន្មានហេតុនៃភាពជាសេះដឹកំពូលដោយវាចាដ៏ត្រជាក់ថា នៃសេះដីចម្រើនអ្នក

កិក្ខុវគ្គ កណ្តាលសូត្រទី ៥

១២៦

កុំគិតថ្វីឡើយ អ្នកនឹងជាសេះមង្គលរបស់ព្រះរាជា អ្នកនឹងបានអាហារ មាន
 ព្រះក្រយារស្វាយរបស់ព្រះរាជាជាដើម ដោយហេតុនោះ ទើបលោក
 ពោលថា ឧត្តមេ សាខល្យ ដូច្នោះ ។ បទថា រាជភោគោ គឺជាពាហនៈ
 សម្រាប់ប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ។ បទថា រញ្ជា អង្គន្ទរ សង្ខំ គច្ឆតិ
 សេចក្តីថា ព្រះរាជាយាងទៅក្នុងទីណាមួយ មិនបានបោះបង់ ដូចដៃ និងជើង
 ព្រោះដូច្នោះ ទើបរាប់ថាជាអង្គ ឬជាអង្គមួយ ក្នុងអង្គនៃសេនា ៤ ពួក ។
 បទថា អសេក្កាយ សម្មាទិដ្ឋិយា សេចក្តីថា សម្មាទិដ្ឋិដែលជាអរហត្តផល
 សូម្បីសម្មាសង្កប្បៈជាដើម ក៏សម្បយុត្តដោយអរហត្តផលនោះ ។ សម្មា-
 ញាណ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ដូចពោលហើយខាងដើម ។ ម្យ៉ាងទៀត ធម៌ដ៏សេស
 រឿរអង្គ នៃផល ៨ គប្បីជ្រាបថា ជាវិមុត្តិ ។ បទដ៏សេសក្នុងបទទាំងពួង
 នាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។

ទេសនានេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់កាន់យកដោយធម៌ជាកំពូលនៃ អរ-
 ហត្ត ហើយទ្រង់បញ្ចប់ដោយអំណាចនៃឧត្តជិតញ្ញបុគ្គល ដោយប្រការដូច្នោះ ។

អដ្ឋកថាកណ្តាលសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក លជុកិកោបមសូត្រទី ៦

[១៧៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងអាបណនិគមរបស់ពួកជនអង្គតរាបៈ ក្នុងដែនឈ្មោះអង្គតរាបៈ ។
 គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បៀងប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណ-
 សម័យ ចូលទៅកាន់អាបណនិគមដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លុះព្រះអង្គស្តេចទៅ
 បិណ្ឌបាត ក្នុងអាបណនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយ
 ភត្តក៏ស្តេចចូលទៅត្រង់ជងព្រៃមួយ លុះចូលសំដៅទៅដល់ជងព្រៃនោះហើយ
 ទើបគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។ ចំណែកខាងព្រះ
 ឧទាយីមានអាយុ ក៏ស្លៀកស្បៀង ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ចូលទៅកាន់អាបណ-
 និគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមដែរ ។ លុះលោកទៅបិណ្ឌបាត
 ក្នុងអាបណនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏
 ចូលទៅរកជងព្រៃមួយ លុះចូលទៅសំដៅទៅកាន់ជងព្រៃនោះហើយ ទើប
 អង្គុយសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។ កាលដែលព្រះឧទាយី
 មានអាយុ នៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងតែសម្ងំ ក្នុងផលសមាបត្តិ ក៏មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់
 កម្ចាត់បង់នូវធម៌ជាទុក្ខច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់
 ប្រកបនូវធម៌ជាសុខច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់កម្ចាត់
 បង់នូវធម៌ជាអកុសលច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ប្រកបនូវធម៌ជាកុសលច្រើនយ៉ាង ។ គ្រានោះឯង ព្រះឧទាយីមានអាយុចេញ
អំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀលហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទី
សមគួរ ។

[១៧៦] លុះព្រះឧទាយីមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
បង្គំទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះ
អង្គនៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងតែសម្លឹងផលសមាបត្តិ ក្នុងទីឯណោះ ក៏មាន
សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់
យើង ទ្រង់កម្ចាត់បង់នូវធម៌ជាទុក្ខច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់
យើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ជាសុខច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង
ទ្រង់កម្ចាត់បង់នូវធម៌ជាអកុសលច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង
ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ជាកុសលច្រើនយ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា
កាលពីដើម ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាចផង ក្នុងវេលាព្រឹកផង
ក្នុងវេលាថ្ងៃជាវេលាវិកាលផង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសម័យមួយ
ដែលព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវការបរិភោគក្នុងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាល
នុ៎ះចេញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីរាយមាយចិត្ត
និងទោមនស្ស ដោយគិតថា ពួកគហបតីដែលមានសទ្ធា រមែងឲ្យនូវខាទនី-
យភោជនីយាហារដ៏ឧត្តមណា ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងវេលាថ្ងៃដែលជា

ភិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១២៩

វេលាវិកាល ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ឲ្យយើងលះបង់នូវខាទនីយកោជនី-
 យាហារដ៏ឧត្តមនោះផង ព្រះសុគតបានត្រាស់ឲ្យយើងលះចោលនូវខាទនីយ-
 កោជនីយាហារដ៏ឧត្តមនោះផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែឥឡូវនេះ ពួកយើង
 ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បែរជាបាននូវសេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីគោរព សេចក្តី
 ខ្មាសបាប និងសេចក្តីខ្លាចបាប ចំពោះព្រះមានព្រះភាគវិញ កាលបើយ៉ាងនេះ
 ទើបយើងខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់នូវការបរិភោគក្នុងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាល
 ចេញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គនោះ នៅបរិភោគក្នុង
 វេលាល្ងាចផង ក្នុងវេលាព្រឹកផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសម័យមួយ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវការបរិភោគក្នុងវេលាយប់ ដែលជាវេលាវិកាល
 នេះចេញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីរាយមាយចិត្ត
 និងទោមនស្ស ដោយគិតថា បណ្តាកត្តាទាំងពីរនេះ កត្តណាឧត្តមវិសេស
 ដែលគេបានចាត់ចែងបម្រុងយើងទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ឲ្យ
 យើងលះបង់នូវកត្តានោះផង ព្រះសុគតបានត្រាស់ឲ្យយើងលះចោល នូវកត្ត
 នោះផង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងធ្លាប់មានមកហើយ មានបុរសម្នាក់
 បាននូវគ្រឿងសម្ម ក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយនិយាយនឹងប្រពន្ធ យ៉ាងនេះថាហី នាង
 ចូរទុកនូវគ្រឿងសម្មនេះសិនចុះ ចាំដល់វេលាល្ងាច យើងនឹងបរិភោគទាំងអស់
 គ្នា ជាមួយគ្នាតែម្តង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខាទនីយកោជនីយាហារណា
 មួយ ដែលគួរចាត់ចែងទុក ខាទនីយកោជនីយាហារដែលគួរចាត់ចែងនោះ

មានពោរពាស តែក្នុងវេលាយប់ ដល់វេលាថ្ងៃមានតិច បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន តែខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយនោះ បែរជាបាននូវសេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តី
 គោរព សេចក្តីខ្មាសបាប និងសេចក្តីខ្លាចបាប ចំពោះព្រះមានព្រះភាគវិញ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបយើងខ្ញុំព្រះអង្គ លះបង់នូវការបរិភោគនូវភោជនក្នុង
 វេលាយប់ ដែលជាវេលាវិកាលនុះចេញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿង
 ធ្លាប់មានមកហើយ ពួកភិក្ខុត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលារាត្រីនឹងឆ្ងាយស្ងួត
 ក៏ចូលទៅប្រទះនឹងអណ្តូងជ្រាំខ្លះ ធ្លាក់ទៅក្នុងទីទំនាបទឹកជ្រាំខ្លះ ឡើងទៅប្រទះ
 គំនរបន្ទាខ្លះ ដើរពានទៅលើមេគោកំពុងដេកលក់ខ្លះ ជួបប្រទះនឹងពួកមាណព
 គឺចោរ ដែលកំពុងធ្វើចោរកម្មខ្លះ មិនទាន់បានធ្វើចោរកម្មខ្លះ មាតុគ្រាមនិមន្ត
 ពួកភិក្ខុនោះដោយអសទ្ធម្មខ្លះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងធ្លាប់មានមក
 ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងវេលារាត្រីនឹងឆ្ងាយស្ងួត បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ស្រីម្នាក់កំពុងលាងកាជនៈ បានឃើញខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងពេលមាន
 ផ្នែកបន្ទោរ លុះឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ ក៏ភិតភ័យស្រែកយ៉ាងខ្លាំងថា អញ
 វិនាសហើយ យីអើ អ្នកនេះ ជាបិសាច (មកប្រុងស៊ី) អញទេដឹង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលស្រីនោះស្រែកយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 និយាយពាក្យនេះនឹងស្រីនោះថា ម្ចាស់បួនស្រី មិនមែនបិសាចទេ ភិក្ខុឈរ
 បិណ្ឌបាតទេតើ ។ ស្រីនោះឆ្លើយតបថា ឪពុករបស់ភិក្ខុស្លាប់ហើយ ម្តាយ
 របស់ភិក្ខុស្លាប់ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ លោកវះនូវផ្ទៃរបស់លោក ដោយកាំបិតដ៏
 មុតសម្រាប់វះគោប្រសើរជាង លោកត្រាប់ទៅក្នុងវេលារាត្រីនឹងឆ្ងាយស្ងួត

កិច្ចវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

ព្រោះហេតុតែងផ្ទៃ មិនប្រសើរទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គ
 នោះ រឭកឃើញដំណើរនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ព្រះមាន
 ព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់កម្ចាត់បង់នូវធម៌ជាទុក្ខច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមាន
 ព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ជាសុខច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមានព្រះ
 ភាគរបស់យើង ទ្រង់កម្ចាត់បង់នូវធម៌ជាអកុសលច្រើនយ៉ាង ឱហ្ន៎ ព្រះមាន
 ព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់ប្រកបនូវពួកធម៌ជាកុសលច្រើនយ៉ាង ។

[១៧៧] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយី ដូចយ៉ាងមោយបុរស
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ កាលតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវ
 អំពើនេះចេញ ពួកមោយបុរសទាំងនោះ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ចុះសមណៈ
 នេះ សព្វបើហេតុបុរិចបុរិ បន្តិចបន្តួច ក៏ប្រិតអ្វីដល់ម៉្លោះ ពួកមោយបុរសទាំង
 នោះ ក៏មិនលះបង់នូវអំពើនោះចេញទេ ថែមទាំងធ្វើសេចក្តីអាក់អន់ឲ្យកើត
 ឡើងចំពោះតថាគតផង ម្ចាស់ឧទាយី ចំណែកពួកភិក្ខុ ដែលជាសិក្ខាកាម
 (តែងធ្វើសេចក្តីអាក់អន់នឹងពួកមោយបុរសនោះ) កិច្ចដែលត្រូវលះបង់
 បន្តិចបន្តួច របស់ពួកមោយបុរសនោះ ទុកដូចជាចំណងមានកម្លាំង ចំណង
 មាំ ចំណងជាប់ ចំណងមិនពុកផុយ ឬដូចកំណាត់ឈើធំ ។ ម្ចាស់ឧទាយី
 សត្វប្រចៀប ដែលជាប់ដោយចំណងវល្លិផោម តែងដល់នូវការសម្លាប់ ឬ
 នូវការចង ឬក៏នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទីនោះឯង ម្ចាស់ឧទាយី បើបុគ្គលណា
 និយាយយ៉ាងនេះថា សត្វប្រចៀបនោះ ជាប់ដោយចំណងវល្លិផោមណា តែង
 ដល់នូវការសម្លាប់ ឬនូវការចង ឬក៏នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទីនោះ ចំណងនោះ

របស់សត្វនោះ ជាចំណងឥតកម្លាំង ជាចំណងមិនមាំ ជាចំណងពុកផុយ ជា
 ចំណងមិនមានខ្លឹមទេ ម្នាលឧទាយី បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះថានិយាយ
 ត្រូវឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សត្វប្រចៀបនោះ ជាប់ដោយចំណងវល្លិផោមណា តែងដល់នូវការសម្លាប់
 ឬនូវការចង ឬក៏នូវសេចក្តីស្លាប់ ក្នុងទីនោះ ឯចំណងនោះ របស់សត្វនោះ
 ជាចំណងមានកម្លាំង ជាចំណងមាំ ជាចំណងជាប់ ជាចំណងមិនពុកផុយ ជា
 កំណាត់ឈើធំ ។ ម្នាលឧទាយី យ៉ាងនោះឯងហើយ រឿងនេះ ដូចមោឃ-
 បុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ កាលតថាគតប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់
 នូវអំពើនេះចេញ ពួកមោឃបុរសទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់និយាយយ៉ាងនេះថា ចុះ
 សមណៈនេះ សព្វបើហេតុរប៊ុចរប៊ុ បន្តិចបន្តួច ក៏ប្រិតអ្វីដល់ម្ល៉េះ ពួកមោឃ
 បុរសនោះ ក៏មិនលះបង់នូវអំពើនោះចោលឡើយ ថែមទាំងធ្វើសេចក្តីអាក់អន់
 ឲ្យកើតឡើងដល់តថាគត ម្នាលឧទាយី ចំណែកពួកភិក្ខុដែលជាសិក្ខាកាម
 (ក៏ធ្វើសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ចំពោះមោឃបុរសទាំងនោះ) កិច្ចដែលត្រូវ
 លះបង់បន្តិចបន្តួចរបស់ពួកមោឃបុរសទាំងនោះ ទុកដូចជាចំណងមានកម្លាំង
 ជាចំណងមាំ ជាចំណងជាប់ ជាចំណងមិនពុកផុយ ឬទុកដូចជាកំណាត់ឈើ
 ធំ ។

[១៧៨] ម្នាលឧទាយី មួយទៀត ពួកកុលបុត្រក្នុងសាសនានេះ កាល
 តថាគតប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ពួកកុលបុត្រនោះ
 បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ឲ្យយើងទាំងឡាយ លះបង់

ភិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៣៣

នូវអំពើណា ព្រះសុគត ត្រាស់ឲ្យយើងលះបង់ចោលនូវអំពើណា ថ្វីបើអំពើ
នេះ ជាហេតុរុបិចរុបិចន្តិចបន្តិច យើងទាំងឡាយត្រូវតែលះបង់ចោលចេញ
ពួកកុលបុត្រទាំងនោះ ក៏លះបង់នូវអំពើនោះចេញ ទាំងមិនធ្វើឲ្យទាស់អធ្យា-
ស្រ័យតថាគតឡើយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុណា ដែលជាសិក្ខាកាម ពួកភិក្ខុនោះ
ក៏បានលះបង់នូវអំពើនោះចេញ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ជាអ្នកសម្រប
រោម ជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយចតុប្បច្ច័យ ដែលអ្នកដទៃឲ្យ មានចិត្តប្រព្រឹត្ត
ដូចជាសត្វម្រឹគ ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា មានចំណងមិនមានកម្លាំង
មានចំណងខ្សោយ មានចំណងផុយ មានចំណងឥតខ្ចីម ។ ម្នាលឧទាយី
ដូចជីវរបស់ព្រះរាជា ដែលមានភ្នកងទន្ធាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង
ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម គេចង់ដោយចំណង ព្រំត្រយ៉ាងមាំ ក៏ទម្រោមកាយ
បន្តិចហើយ កាត់ទម្ងាយនូវចំណងទាំងនោះ រួចចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា
ម្នាលឧទាយី បុគ្គលណា ពោលយ៉ាងនេះថា ជីវរបស់ព្រះរាជានោះ ជាជីវ
មានភ្នកងទន្ធាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះកាន់សង្រ្គាម
គេចង់ដោយចំណងព្រំត្រដ៏មាំណា ក៏ទម្រោមកាយបន្តិចហើយ កាត់ទម្ងាយ
នូវចំណងទាំងនោះ រួចចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា ជីវរនោះ ឈ្មោះថា មាន
ចំណងមានកម្លាំង មានចំណងមាំ មានចំណងខ្ជាប់ខ្ជួន មានចំណងមិនផុយ
ឬទុកដូចជាកំណាត់ឈើធំ ម្នាលឧទាយី បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះ
ថានិយាយត្រូវ ឬដូចម្តេច ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស គេនិយាយនោះ
មិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជីវរបស់ព្រះរាជានោះ ជាជីវមានភ្នកង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ទនាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម គេចង់ដោយ
 ចំណង់ព្រ័ត្រដ៏មាំណា ក៏ទម្រោមកាយបន្តិច ហើយកាត់ទម្ងាយ នូវចំណង់
 ទាំងនោះ រួចចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា ព្រោះថា ដីនោះ មានចំណង់មិន
 មានកម្លាំង ។ បេ ។ មានចំណង់ឥតខ្ចីម ។ ម្នាលឧទាយី យ៉ាងនោះឯងហើយ
 រឿងនេះ ដូចពួកកុលបុត្រខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ កាលតថាគត ពោលថា
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ដូច្នោះ ពួកកុលបុត្រនោះ ពោល
 យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ឲ្យយើងទាំងឡាយ លះបង់អំពើណា
 ព្រះសុគតត្រាស់ឲ្យយើងទាំងឡាយលះចោលអំពើណា ថ្វីបើអំពើនេះ ជា
 ហេតុរុបិចរុបិបន្តិចបន្តួច យើងទាំងឡាយត្រូវតែលះបង់ចោលចេញ ពួក
 កុលបុត្រនោះ ក៏លះបង់នូវអំពើនោះចេញបាន ទាំងមិនធ្វើឲ្យទាស់អធ្យាស្រ័យ
 តថាគត មួយទៀត ពួកភិក្ខុណា ដែលជាសិក្ខាកាម ពួកភិក្ខុនោះ បានលះបង់
 នូវអំពើនោះ ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយតិច ជាអ្នកសម្របរោម ជាអ្នកប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹម
 ជីវិត ដោយបច្ច័យដែលបុគ្គលដទៃឲ្យ មានចិត្តប្រព្រឹត្តដូចជាសត្វម្រឹគ ម្នាល
 ឧទាយី អំពើរបស់កុលបុត្រនោះ ទុកដូចជាចំណង់ឥតកម្លាំង ចំណង់ផ្ទុយ
 ចំណង់ឥតខ្ចីម ។

[១៧៧] ម្នាលឧទាយី ដូចបុរសកម្សត់ដែលឥតយស មិនមាន
 សម្បត្តិស្តុកស្តម្ភ បុរសនោះ មានខ្ទមតូច ១ រោករខាក ក្អែកហើរកាត់ចុះ
 ឡើងបាន មានរាងរោមិនល្អ មានគ្រែ ១ ដែលរែងដោយបន្ទោះឫស្សី ទ្រេត
 ទ្រោត មានរាងមិនចំណាប់ មានស្រូវនិងពូជសម្រាប់សាបព្រោះរាល់ឆ្នាំ ១

កិច្ចវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៣៥

កុម ជាពូជមិនល្អ មានស្រ្តីម្នាក់ជាប្រពន្ធដែលមានរូបមិនល្អ បុរសនោះ ឃើញ
 កិក្ខុ ១ រូប នៅក្នុងអារាមដែលលាងដៃជើងស្អាតល្អ បរិភោគភោជនជាទី
 ពេញចិត្ត អង្គុយតែក្នុងម្លប់ត្រជាក់ ប្រកបក្នុងអធិចិត្ត ។ បុរសនោះ ក៏គិត
 យ៉ាងនេះថា អើភាពជាសមណៈ សុខណាស់ហ្ន៎ ភាពជាសមណៈឥតមាន
 រោគអ្វីសោះ គួរតែអាត្មាអញ កោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់
 សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ តែបុរសនោះ មិនអាច
 នឹងលះបង់នូវផ្ទះតូចដែលរទេករខាក ក្អែកហើរកាត់ចុះឡើងបាន ដែលមាន
 រាងរោមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវគ្រែ ១ ដែលរែងដោយបន្ទោះឫស្សី
 ទ្រេតទ្រោត រាងរោមិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់នូវស្រូវនិងពូជ សម្រាប់
 ព្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ កុម ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវស្រ្តីម្នាក់ជា
 ប្រពន្ធ ដែលមានរូបមិនល្អ ហើយកោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់
 សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសបានឡើយ ។ ម្នាលឧទាយី
 បុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនោះ ជាប់ដោយចំណងណា ទើបមិន
 អាចនឹងលះបង់នូវផ្ទះតូច ដែលរទេករខាក ក្អែកហើរកាត់ចុះកាត់ឡើងបាន
 មានរាងរោមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវគ្រែ ១ ដែលរែងដោយបន្ទោះឫស្សី
 ទ្រេតទ្រោត រាងរោមិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់នូវស្រូវនិងពូជ សម្រាប់
 សាបព្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ កុម ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវស្រ្តី
 ម្នាក់ជាប្រពន្ធ ដែលមានរូបមិនល្អ ហើយកោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា រួច
 ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសបានឡើយ

ព្រោះចំណងរបស់បុរសនោះ ជាចំណងធូរ ចំណងខ្សោយ ចំណងផុយ ចំណងឥតខ្ចីម ម្ចាស់ឧទាយី បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះថា និយាយ ត្រូវ ឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គេនិយាយនេះ មិនត្រូវទេ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះជាប់ដោយចំណងណា ហើយមិនអាចនឹងលះបង់ នូវផ្ទះតូចមួយ ដែលរខេករខាក ក្អែកហើរកាត់ចុះកាត់ឡើងបាន មានរាងរៅ មិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវគ្រែ ១ ដែលរែងដោយបន្ទោះឫស្សី ទ្រេតទ្រោត មានរាងរៅមិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់នូវស្រូវនិងពូជសម្រាប់សាបព្រោះ រាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុងមួយ ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវស្រ្តីម្នាក់ជាប្រពន្ធ ដែលមានរូបមិនល្អ ហើយការសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់ កាសាយរួចចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះសុខបានឡើយ ព្រោះថា ចំណងរបស់ បុរសនោះ ជាចំណងតឹង ចំណងមាំ ចំណងខ្ជាប់ខ្ជួន ចំណងមិនផុយ ឬទុក ដូចជាកំណាត់ឈើធំ ។ ម្ចាស់ឧទាយី យ៉ាងនោះឯងហើយ រឿងនេះ ដូច មោឃបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាលតថាគតប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរ លះបង់អំពើនោះចេញ ពួកមោឃបុរសទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ចុះ សមណៈនេះ សព្វបើហេតុរូបិចរូបិបន្តិចបន្តួច ក៏ប្រិតអ្វីដល់ម៉្លេះ ហើយពួក មោឃបុរសទាំងនោះ ក៏មិនលះបង់នូវអំពើនោះចោលឡើយ ថែមទាំងធ្វើឲ្យ ទាស់អធ្យាស្រ័យតថាគតទៀត ចំណែកពួកភិក្ខុ ដែលជាសិក្ខាកាម (តែង ធ្វើសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត ចំពោះមោឃបុរសទាំងនោះ) ម្ចាស់ឧទាយី កិច្ចដែល ត្រូវលះបង់បន្តិចបន្តួចរបស់មោឃបុរសទាំងនោះ ទុកជាចំណងតឹង ចំណង

កិច្ចវគ្គ លដុកិកោបមសុត្រទី ៦

មាំ ចំណង់ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមែនជាចំណង់ពុកផុយ ឬទុកដូចកំណាត់ឈើធំ ។

[១៨០] ម្ចាស់ឧទាយី ដូចគហបតីក្តី គហបតិបុត្រក្តី ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវគំនរមាសឆ្កោរទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវគំនរស្រូវទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវចំនួនស្រែទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវចំនួនចម្ការទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវពួកភរិយាទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវពួកខ្ញុំប្រុសទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំនូវពួកខ្ញុំស្រីទុកច្រើន គហបតីនោះ ឃើញភិក្ខុក្នុងអារាមដែលមានដៃជើងលាងស្អាតល្អ ឆាន់កោជនជាទីគាប់ចិត្ត អង្គុយក្នុងម្លប់ត្រជាក់ប្រកបក្នុងអធិបិត្ត ។ គហបតី ឬគហបតិបុត្រនោះ ក៏គិតថា អើ ភាពជាសមណៈ សុខណាស់ហ្ន៎ ភាពជាសមណៈ ឥតមានរោគសោះហ្ន៎ គួរតែអាត្មាអញ កោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ជននោះ ក៏អាចលះបង់នូវគំនរមាសឆ្កោរច្រើន លះបង់នូវគំនរស្រូវច្រើន លះបង់នូវចំនួនស្រែច្រើន លះបង់នូវចំនួនចម្ការច្រើន លះបង់នូវពួកភរិយាច្រើន លះបង់នូវពួកខ្ញុំប្រុសច្រើន លះបង់នូវពួកខ្ញុំស្រីច្រើនបាន ហើយកោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា រួចស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់ឧទាយី បុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា គហបតីក្តី គហបតិបុត្រក្តី ជាប់ដោយចំណង់ណា ហើយអាចលះបង់នូវគំនរមាសឆ្កោរជាច្រើន លះបង់នូវគំនរស្រូវជាច្រើន លះបង់នូវចំនួនស្រែជាច្រើន លះបង់នូវចំនួនចម្ការជាច្រើន លះបង់នូវពួកភរិយាជាច្រើន លះបង់នូវពួកខ្ញុំប្រុសជាច្រើន លះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

១៣៨

បង្ខំនូវពួកខ្ញុំស្រីជាច្រើន ហើយកោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា រួចស្លៀក
 ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសបាន ព្រោះចំណងនោះ
 របស់ជននោះ ជាចំណងតឹង ជាចំណងមាំ ចំណងខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមែនជាចំណង
 ផុយ ទុកដូចកំណាត់ឈើធំ ដូច្នោះ ម្ចាស់ឧទាយី បុគ្គលដែលនិយាយនោះ
 ឈ្មោះថានិយាយត្រូវ ឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គេនិយាយយ៉ាង
 នេះ មិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គហបតីក្តី គហបតីបុត្រក្តី ទោះជាប់
 ដោយចំណងណា ហើយអាចលះបង្ខំនូវគំនរមាសឆ្ការច្រើនបាន លះបង្ខំនូវ
 គំនរស្រូវច្រើនបាន លះបង្ខំនូវចំនួនស្រែច្រើនបាន លះបង្ខំនូវចំនួនចម្ការច្រើន
 បាន លះបង្ខំនូវពួកភិក្ខុច្រើនបាន លះបង្ខំនូវពួកខ្ញុំប្រុសច្រើនបាន លះបង្ខំ
 នូវពួកខ្ញុំស្រីជាច្រើន ហើយកោរសក់និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់
 កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសបាន ព្រោះថា ចំណងនោះ របស់
 ជននោះ មិនមែនជាចំណងតឹង ជាចំណងខ្សោយ ជាចំណងផុយ ជាចំណង
 ឥតខ្ចីម ។ ម្ចាស់ឧទាយី យ៉ាងនោះឯងហើយ រឿងនេះ ដូចពួកកុលបុត្រខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ កាលតថាគតប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង្ខំនូវអំពើនេះ
 ចេញ ពួកកុលបុត្រនោះ ក៏ពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ឲ្យ
 យើងទាំងឡាយលះបង្ខំអំពើណា ព្រះសុគតត្រាស់ឲ្យយើងលះបង្ខំអំពើណា
 ថ្វីបើអំពើនោះ ជាអំពើបុប្ផិបុប្ផិបន្តិចបន្តួច យើងត្រូវតែលះបង្ខំចោលចេញ
 ហើយពួកកុលបុត្រនោះ ក៏បានលះបង្ខំនូវអំពើនោះចេញ ទាំងមិនធ្វើឲ្យទាស់
 អធ្យាស្រ័យតថាគតឡើយ មួយវិញទៀត ពួកភិក្ខុណា ដែលជាសិក្ខាកាម

កិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៣៧

កិក្ខុទាំងនោះ លះបង់នូវអំពើនោះ ហើយជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ជា
អ្នកសម្របរោម ជាអ្នកប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិត ដោយបច្ច័យដែលអ្នកដទៃឲ្យ មាន
ចិត្តប្រព្រឹត្តដូចជាសត្វម្រឹត ម្នាលឧទាយី អំពើរបស់កិក្ខុនោះ ទុកដូចជាចំណង
ជួរ ចំណងទុព្វលភាព ចំណងផុយ ចំណងឥតខ្ចីម ។

[១៨១] ម្នាលឧទាយី បុគ្គលទាំងឡាយ ៤ ពួកនេះ តែងមានប្រាកដ
ក្នុងលោក បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលឧទាយី បុគ្គលពួកមួយ ក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវឧបធិ
សេចក្តីរព្យកឃើញនិងការត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយឧបធិ តែងគ្របសង្កត់
បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវឧបធិ
បុគ្គលនោះ ក៏ស៊ូអត់ទ្រាំ មិនលះបង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស
មិនធ្វើឲ្យមានកំណើតទៀត នូវឧបធិទាំងនោះឡើយ ម្នាលឧទាយី តថាគត
ហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាស
ចាកកិលេសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលឧទាយី ព្រោះតថាគតដឹង
ច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ (មាន) ក្នុងបុគ្គលនេះ ។ ម្នាលឧទាយី បុគ្គល
ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់
ចោលនូវឧបធិ សេចក្តីរព្យកឃើញនិងសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយឧបធិ
តែងគ្របសង្កត់នូវបុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់
ចោលនូវឧបធិ បុគ្គលនោះ មិនអត់ទ្រាំ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើ
មិនឲ្យកើតទៀត នូវឧបធិទាំងនោះ ម្នាលឧទាយី តថាគតហៅបុគ្គលនេះឯង

ថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតថាគតដឹងច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ (មាន) ក្នុងបុគ្គលនោះ ។ ម្នាលឧទាយី បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវឧបធិ ការរព្វកឃើញ និង សេចក្តីត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយឧបធិ តែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវឧបធិ ព្រោះការភ្លេចស្មារតី ក្នុងកាលម្តងៗ ម្នាលឧទាយី ការកើតឡើងនៃសតិ ជាការយឺតយូរ តែបុគ្គលនោះ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀត នូវឧបធិនោះ ដោយឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលឧទាយី បុរសចាក់ដំណក់ទឹកពីរបីតំណក់ ទៅក្នុងខ្ទះដែកដែលគេដុតអស់មួយថ្ងៃ ម្នាលឧទាយី ការស្រក់ចុះនៃតំណក់នោះ រមែងយឺតយូរ តែតំណក់ទឹកនោះ ក៏ដល់នូវការរឹងស្អុតអស់ទៅ ដោយឆាប់រហ័ស សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលឧទាយី មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវឧបធិ ការរព្វកឃើញនិងសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយឧបធិ រមែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ឧបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវឧបធិ ព្រោះការភ្លេចស្មារតីក្នុងកាលម្តងៗ ម្នាលឧទាយី ការកើតឡើងនៃស្មារតីជាការយឺតយូរ តែបុគ្គលនោះ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យមានកំណើតទៀត នូវឧបធិនោះ ដោយឆាប់រហ័ស ម្នាលឧទាយី តថាគតហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាក

កិច្ចវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

កិលេសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ឧទាយី ព្រោះតថាគតដឹងច្បាស់
 ថា ឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ គ្នា (មាន) ក្នុងបុគ្គលនេះ ។ ម្ចាស់ឧទាយី បុគ្គល
 ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់ថា ឧបធិគីបញ្ចក្ខន្ធ ជាបូសគល់នៃសេចក្តី
 ទុក្ខដូច្នោះ តែជាអ្នកឥតមានឧបកិលេស មានចិត្តជឿស៊ីបក្នុងព្រះនិព្វាន ជា
 គ្រឿងអស់ទៅនៃឧបធិកិលេស ម្ចាស់ឧទាយី តថាគតហៅបុគ្គលនេះឯងថា
 ជាអ្នកប្រាសចាកឧបធិកិលេស មិនហៅថា ប្រកបដោយឧបធិកិលេសឡើយ
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ឧទាយី ព្រោះតថាគតដឹងច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយ
 ដែលផ្សេងៗ គ្នា (មាន) ក្នុងបុគ្គលនេះ ។ ម្ចាស់ឧទាយី បុគ្គលទាំងឡាយ
 ៤ ពួកនេះឯង ដែលមានប្រាកដក្នុងលោក ។

[១៨២] ម្ចាស់ឧទាយី កាមគុណនេះ មាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥
 ប្រការ តើអ្វីខ្លះ គឺ រូបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយចក្ខុជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរ
 រីករាយ ១ សំឡេងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយត្រចៀក ...
 ១ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ ... ១ រសទាំងឡាយ
 ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត ... ១ ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលបុគ្គល
 គប្បីដឹងបាន ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទី
 ស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ ។ ម្ចាស់ឧទាយី នេះឯង
 ហៅថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្ចាស់ឧទាយី សុខនិងសោមនស្សណា
 កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ ប្រការនេះ សេចក្តីសុខនិងសោ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

មនស្សនេះ តថាគតហៅថា ជាសុខក្នុងកាម ជាសុខមិនស្អាត ជាសុខរបស់
បុប្ផជន មិនមែនជាសុខរបស់ព្រះអរិយៈ ដែលគេមិនគួរធ្វើឲ្យប្តីក មិនគួរ
ចម្រើន មិនគួរធ្វើឲ្យរឿយៗ ឡើយ តថាគតពោលថា គួរខ្លាចសេចក្តីសុខនេះ ។

[១៨៣] ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំង
ឡាយ ។ បេ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ។
ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ព្រោះ
លះបង់សេចក្តីសុខ ។ បេ។ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន នេះទើបតថាគតហៅថា
សុខផុតចាកកាម សុខស្ងប់ស្ងាត់ សុខស្ងប់រម្ងាប់ សុខប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
ត្រាស់ដឹង ដែលបុគ្គលគួរធ្វើឲ្យប្តីក គួរចម្រើន គួរធ្វើឲ្យរឿយៗ តថាគតហៅ
ថា បុគ្គលមិនគួរខ្លាចសេចក្តីសុខនេះឡើយ ។

[១៨៤] ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំង
ឡាយ ។ បេ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលថា
បឋមជ្ឈាននោះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រនៅឡើយ អ្វីដែលញាប់ញ័រក្នុង
បឋមជ្ឈាននោះ វិតក្កៈនិងវិចារៈណា ក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ដែលមិនទាន់
រម្ងាប់នៅឡើយ នេះឯងជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ ។ ម្នាល
ឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ។ ចូលកាន់
ទុតិយជ្ឈាន ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលថា ទុតិយជ្ឈាននោះឯង ជាធម្ម
ជាតិញាប់ញ័រនៅឡើយ ចុះអ្វីដែលញាប់ញ័រក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ បីតិ និង
សុខណា ក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ ដែលមិនទាន់រម្ងាប់នៅឡើយ នេះឯង ជាធម្មជាតិ

កិច្ចវគ្គ លដុកិកោបមសុត្រទី ៦

ញាប់ញ័រ ក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះ
 ប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោល
 ថា តតិយជ្ឈាននេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រនៅឡើយ ចុះអ្វីដែលញាប់ញ័រ
 ក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ ឧបេក្ខានិងសុខណា ក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ ដែលមិនទាន់
 រម្ងត់នៅឡើយ នេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងតតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្នាល
 ឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចតុ-
 ត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលថា ចតុត្ថជ្ឈាននេះឯង ជាធម្មជាតិ
 ឥតមានញាប់ញ័រឡើយ ។

[១៨៥] ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវបឋម-
 ជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថាអ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់
 ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងចេញ
 នូវបឋមជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះ
 រម្ងាប់វិតក្កៈនិងវិចារៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន នេះហៅថា ការ
 កន្លងនូវបឋមជ្ឈាននោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវទុតិយជ្ឈាននេះឯង
 ថា មិនទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ចេញ ពោល
 ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងទុតិយជ្ឈាននោះ តើ
 ដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូល
 កាន់តតិយជ្ឈាន នេះហៅថា ការកន្លងនូវទុតិយជ្ឈាននោះ ។ បេ ។ ម្នាលឧទាយី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តថាគតពោលនូវតតិយជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុត ចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវតតិយជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាននេះឯង ហៅថា ការកន្លងនូវតតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវ ចតុត្ថជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរ លះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លង នូវចតុត្ថជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះ កន្លងបង់នូវរូបសញ្ញា ព្រោះរលត់នូវបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនមានមនសិការៈ ចំពោះនានត្ថសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ចូលកាន់អាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត នេះហៅថា ការកន្លងនូវចតុត្ថជ្ឈាន នោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈនេះឯងថា មិន ទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នក ទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ នេះហៅថាការកន្លងនូវអាកាសានញ្ចាយតនៈ នោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈនេះឯងថា មិន ទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ចេញ ពោលថាអ្នក

ភិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

ទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់អាកិញ្ញញាយតនៈ ដោយបរិកម្ម ថា អ្វីតិចតួចមិនមាន ដូច្នោះ នេះហៅថាការកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនៈ នោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវអាកិញ្ញញាយតនៈនេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនៈ ដោយប្រការ ទាំងពួង ហើយចូលកាន់នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈជ្រួន នេះហៅថា ការ កន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនៈនោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំង ឡាយ ចូរលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ កន្លងនូវនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ (ការរលត់សញ្ញាព្រមទាំងវេទនា) នេះ ហៅថា ការកន្លងនូវនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈនោះ ។ ម្នាលឧទាយី តថាគត ពោលនូវការលះបង់នូវនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលឧទាយី តថាគតពោលនូវការលះបង់សំយោជនៈណា អ្នកឃើញនូវសំយោជនៈទាំង តូចទាំងធំនោះឬទេ ។ ឧទាយីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

១៤៦

ឃើញទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះ
ឧទាយីមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។

ចប់ លដុកិកោបមសូត្រ ជាគម្រប់ ៦

អដ្ឋកថា

លដុកិកោបមសូត្រ

[១៧៥] លដុកិកោបមសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវុទ្ធី សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា យេន សោ វនសណ្ណោ សេចក្ដីថា ព្រះមហាឧទាយិត្តរនេះ ចូលទៅបិណ្ឌបាតជាមួយព្រះមានព្រះភាគ ហើយ ចៀសចេញទៅជាមួយព្រះមានព្រះភាគនោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ គប្បីជ្រាបថា ព្រះមហាឧទាយិត្តរចូលទៅកាន់ដងព្រៃ ដែលព្រះមានព្រះភាគ គប្បីយាង ចូលទៅ ។ បទថា អបហត្តា គីនាំចេញទៅ ។ បទថា ឧបហត្តា គីនាំ ចូលទៅ ។ បទថា បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតា ព្រះមហាឧទាយិ ចេញអំពីទីសម្ងំ គឺចេញអំពីផលសមាបត្តិ ។

[១៧៦] បទថា យំ ភគវា សេចក្ដីថា ក្នុងសម័យណាព្រះមាន- ព្រះភាគ ។ បទថា សង្ឃ ជានិបាត ចុះក្នុងការបញ្ជា ។ បទថា អញ្ញាថត្តំ សេចក្ដីថា ភាពដែលពេញចិត្តដទៃថា អញ្ញមិនបានកោជនដ៏ប្រណីតបែប នេះ ព្រោះអាស្រ័យព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ នឹងញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បានដូចម្ដេច ដោយប្រការដូច្នោះ គប្បីជ្រាបថា ព្រោះអាស្រ័យលោក គឺកោ- ជនដ៏ប្រណីត ទើបរស់នៅបាន ។

ដោយបទថា ភូតបុព្វំ នេះ ព្រះឧទាយិត្តរ សម្ដែងនូវកោជនដែលជា របស់ប្រណីតក្នុងវេលារាត្រី ។ បទថា សូមេយ្យំ សេចក្ដីថា របស់គួរដល់ សម្ម បានដល់ ត្រី សាច់ និងទំពាំងជាដើម គួរនាំទៅស្ន ។ បទថា សមគ្គា

ភិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

ភុត្តាស្ស្រាម សេចក្តីថា បរិកោគរមគ្គា ។ បទថា សង្កតិយោ គឺរបស់ទំពា
 សម្រាប់ចម្អិនបរិកោគ ។ បទថា សព្វា តារត្ថិ គឺរបស់ទំពាសម្រាប់ចម្អិន
 បរិកោគទាំងអស់នោះ រមែងមានរសក្នុងពេលយប់ ។ តែពេលថ្ងៃមានរស
 តិចតួច ។ ព្រោះពេលថ្ងៃមនុស្សទាំងឡាយញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយ
 បបរលាយបាយជាដើម ពេលយប់ រមែងបរិកោគ តាមចំណែកដែលដល់
 តាមសតិ តាមការប្រណីត ។ ដោយបទថា ភូតបព្វំ នេះទៀត ព្រះឧទាយត្តោ
 សម្តែងដល់ទោសក្នុងការបរិកោគក្នុងពេលយប់ និងវេលាវិកាល ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អនុការតិមិសាយ បានដល់ ក្នុងវេលានឹងត
 ខ្លាំង ។ បទថា មាលាវេហិ បានដល់ ពួកចោរ ។ បទថា កតកម្មេហិ គឺ
 ធ្វើចោរកម្ម ។ បានឮថា ចោរទាំងនោះធ្វើចោរកម្ម សម្រាប់មនុស្សហើយ
 កាន់យកឈាមក្នុងបំពង់កជាដើម ដើម្បីត្រូវការនាំកម្មដែលសម្រេច ព្រោះ
 បានបន់ស្រន់ទៅតាទុក ហើយចូលទៅលាបំណន់ ។ ពួកចោរទាំងនោះ
 សម្គាល់ថា កាលអញសម្រាប់មនុស្សដទៃ ក៏នឹងកើតកោលាហល ។ ឈ្មោះ
 ថា អ្នកស្វែងរកបព្វជីវិតរមែងមិនមាន ទើបចាប់ភិក្ខុទាំងឡាយសម្រាប់ ។
 លោកពោលបទនោះ សំដៅដល់សេចក្តីនេះ ។ បទថា អកតកម្មេហិ គឺ
 បំណងនឹងធ្វើពលីកម្មមុន ដើម្បីឲ្យសម្រេចកិច្ចការក្នុងវេលាមកអំពីព្រៃ ចូល
 ក្នុងស្រុក ។ បទថា អសទុម្ពេន និមន្តេតិ សេចក្តីថា បបួលដោយមេប៉ុន
 ធម្មថា បពិត្រភិក្ខុ សូមលោកម្ចាស់មកចុះ ថ្ងៃនេះលោកនឹងធាន់ក្នុងទីនេះឯង
 និងនៅក្នុងទីនេះអស់រាត្រីមួយ ហើយសោយសម្បត្តិ ស្រែកនេះសឹមទៅ ។

ដោយបទថា ភ្នតបុត្តំ នេះទៀត ព្រះឧទាយត្ថេរ ពោលដល់ហេតុដែល
 ឃើញដោយខ្លួនឯង ។ បទថា វិទ្ធីន្តរិកាយ សេចក្តីថា ខណៈដែល
 ផ្អែកបន្ទោរជះពន្លឺ ។ បទថា វិស្សរមកាសិ គឺស្រែកដោយសំឡេងខ្លាំង ។
 បទ ថា អត្តម្មេ សេចក្តីថា ពាក្យថា ភ្ន បានដល់ សេចក្តីចម្រើន ពាក្យថា
 អភ្ន បានដល់ សេចក្តីវិនាស ។ អធិប្បាយថា ការវិនាសនឹងមាន
 ដល់អញ ។ បទថា បិសាចោ វត មំ គឺមានបិសាចមកស៊ីអញ ។
 គប្បីជ្រាបសេចក្តី ក្នុងបទនេះថា អាតុមារិ មាតុមារិ ដូចតទៅនេះ ។
 បទថា អាតុ បានដល់ ឪពុក ។ បទថា មាតុ បានដល់ ម្តាយ ។
 លោកអធិប្បាយថា បិតា ឬ មាតារបស់ភិក្ខុណាមាន មាតាបិតាកើតការ
 អាណិតអាសូរភិក្ខុនោះថា ជាកូនរបស់អញ ហើយឲ្យរបស់ទំពា របស់ធាន់
 ណាមួយ ឲ្យដេកក្នុងទីមួយ ភិក្ខុនោះមិនត្រាច់បិណ្ឌបាត ក្នុងយប់យ៉ាងនេះ
 ឡើយ ។ តែមាតាបិតារបស់លោកប្រហែលជាស្លាប់ហើយ ទើបលោកត្រាច់
 ទៅយ៉ាងនេះ ។

[១៧៧] បទថា ឯវមេវំ បន គឺមោឃបុរសទាំងឡាយមិនឃើញ
 អានិសង្សណាមួយយ៉ាងនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់តិះដៀល ទើប
 ត្រាស់ថា ឯវមាហំសុ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អាហំសុ គឺរមែងពោល ។
 បទថា តិ បនិមស្ស គឺហេតុអ្វី ទើបត្រូវពោលព្រោះហេតុនៃ ទោសត្រឹមតែ
 បន្តិចបន្តួចនេះទៅវិញ ។ គួរធ្វើដូចជាមិនឃើញមិនឮ មិនមែនឬ ។ បទថា
 ឱវត្តកស្ស គឺល្មមប្រមាណ ។ បទថា អធិសល្លេខតេវាយំ ព្រោះស-

ភិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៥០

មណៈនេះប្រហែលជាដុសខាត់ពន់ពេកទៅ គឺសមណៈនេះរមែងដុសខាត់កិ-
 លេសជ្រុលពេក គឺធ្វើសេចក្តីព្យាយាមធ្ងន់ពេក ដូចផឹកនវនីត ដូចកាត់ដើម
 ឈូកដោយរណា ។ បទថា **សិក្ខាភាមា** គឺជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងការសិក្សា ដូច
 ព្រះសារីបុត្រ និងព្រះមោគ្គល្លានជាដើម ដូច្នោះ ។ មិនចូលទៅតាំង
 ការកោតក្រែងក្នុងលោកទាំងនោះ ។ មោឃបុរសទាំងនោះ មានការគិត
 យ៉ាងនេះថា បើភិក្ខុទាំងនេះគប្បីពោលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូម
 ព្រះអង្គទ្រង់នាំទោសត្រឹមតែបន្តិចបន្តួចចេញទៅ ។ ហេតុអ្វី ព្រះសាស្ត្រាទ្រង់
 មិននាំចេញទៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលភិក្ខុទាំងឡាយមិនពោលយ៉ាងនេះ អង្គុយ
 ចោមរោមព្រះមានព្រះភាគ រមែងបាននូវឧស្សហៈយ៉ាងក្រៃលែងថា **ឯវំ ភគវា**
សាធុ ភគវា សាធុ ភគវា បញ្ញាបេថ សេចក្តីថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាការល្អ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ជាការ
 ល្អ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គទ្រង់បញ្ញត្តចុះ ។ ព្រោះដូច្នោះ
 មោឃបុរសទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មិនចូលទៅតាំងការកោតក្រែង ក្នុងភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ។

បទថា **តេសំ** គឺនៃមោឃបុរសទាំងនោះ ។ បទថា **នំ** គឺគួរលះទោស
 ត្រឹមតិចតួចនោះ ។ បទថា **ដូលោ កឡិន្ទរោ** ដូចកំណាត់ឈើធំ គឺដូចឈើ
 ធំដែលចង់ត្រង់ក ។ បទថា **លដុកិកា សកុណិកា** គឺសត្វប្រចៀច ។
 បានឮថា សត្វប្រចៀចនោះស្រែកមួយរយដង រាំមួយរយដង ចេញរកអា-
 ហារម្តង ។ មនុស្សចិញ្ចឹមគោជាដើមឃើញសត្វប្រចៀចនោះ ហើរអំពីអា-

កាស ឈរនៅលើផែនដី ទើបយកវល្លិដោមចងទុកដើម្បីលេង ដូចអ្នក
 ចិញ្ចឹមកូនសត្វ ។ លោកពោលឧបមាទេវៈ សំដៅដល់ការចងនោះ ។ បទថា
 អាគមេតិ គឺរមែងដល់ ។ បទថា តញ្ញា តស្សា គឺការចងដោយវល្លិដោម
 នោះ ឈ្មោះថាជាគ្រឿងចងដែលមានកម្លាំង ព្រោះសត្វប្រចៀបមានរាងកាយ
 តូច និងមានកម្លាំងតិច សូម្បីខ្សែក្នុងស្រកីដូង ក៏គង់ធំ កាត់ផ្តាច់បានលំបាក ។

បទថា តេសំ ឈ្មោះថា គ្រឿងចងមានកម្លាំង ព្រោះមោយបុរសមាន
 សទ្ធាទន់ខ្សោយ និងព្រោះមានបញ្ញាខ្លី សូម្បីឃើញវត្ថុនៃអាបត្តិទុក្ខដ ក៏ដូច
 ជារបស់ធំ លះបានលំបាក ដូចវត្ថុនៃបារាជិក ដូច្នោះ ។

[១៧៨] គប្បីជ្រាប សេចក្តីក្នុងសុក្កបក្ខៈ គឺ ធម៌ចំណែកស
 ដូចតទៅនេះ ។ បទថា បហាតត្វស្ស សេចក្តីថា មានបដិបទាដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ គួរត្រាស់ព្រោះហេតុនៃទោសត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ដែលគួរ
 លះនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ឲ្យយើងលះ ។ អធិប្បាយថា
 សូម្បីជ្រាបបំណងរបស់ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះហើយ ក៏គួរលះមិនមែនឬ ។
 បទថា អប្បោស្សក្កា សេចក្តីថា មិនមានខ្វល់ខ្វាយឡើយ ។ បទថា
 បន្ទុលោមា សេចក្តីថា មិនមានរោមបះ ព្រោះខ្លាច គប្បីលះទោសត្រឹម
 បន្តិចបន្តួចនោះ ។ បទថា បរទុត្តា គឺភាពជាអ្នកនៅដោយរបស់អ្នកដទៃ
 ឲ្យ អធិប្បាយថា ចិញ្ចឹមជីវិតដោយរបស់ដែលបានអំពីអ្នកដទៃ ។ បទថា
 មិត្តភូតេន ចេតសា វិហារន្តិ គឺ ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងចំណែកនៃការមិន
 ជាប់ជំពាក់ ។ ពិតហើយ ម្រឹកបានទទួលការប្រហារហើយ មិនគិតថា

កិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៥២

អញ្ជើង ទៅកាន់ទីលំនៅរបស់មនុស្ស ហើយនឹងបានថ្នាំឬប្រេងលាបដំបៅ
 កាលបានទទួលការប្រហារហើយ ទើបចូលទៅកាន់ព្រៃដែលមិនមែនស្រុក
 ធ្វើអាកប្បកិរិយាត្រូវប្រហារទុកខាងក្រោយ ហើយដេក កាលសប្បាយល្អ
 ក៏ក្រោកទៅ ។ ម្រឹគទាំងឡាយតាំងនៅក្នុងចំណែកនៃការមិនជាប់ជំពាក់
 យ៉ាងនេះ ។ លោកពោលថា **មិគភូតេន ចេតសា វិហារន្តិ** សំដៅដល់
 សេចក្តីនេះ ។ បទថា **តញ្ញា តស្ស** គឺចង់ដោយខ្សែនោះ ឈ្មោះថា
 ជាគ្រឿងចងដែលស្រាល ព្រោះស្តេចដំរីនោះ មានកាយធំ មានកម្លាំងច្រើន
 ទើបជាគ្រឿងចង ដែលជាប់បានងាយ ដូចវល្លិផោម ដូច្នោះ ។ បទថា
តេសំ តំ គឺទោសត្រឹមតែតិចតួចរបស់កិក្ខុទាំងនោះ ជាទោសដែលលះបាន
 ងាយ ព្រោះកុលបុត្រទាំងឡាយមានសទ្ធាច្រើន មានបញ្ញាច្រើន សូម្បីវត្ថុ
 នៃបារាណិកដែលជារបស់ធំ ក៏លះបានងាយ ហាក់ដូចវត្ថុនៃអាបត្តិទុក្ខដ ដូច្នោះ ។

[១៧៩] បទថា **ទលិទ្ធោ** គឺបុគ្គលក្រីក្រ ជាអ្នកប្រកបដោយ
 ការខ្វះខាត ។ បទថា **អស្សកោ** គឺមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន ។ បទថា
អនាឡិវយោ គឺមិនមែនជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ ។ បទថា **អតារិកំ** មានផ្ទះ
 មួយខ្នងតូច ។ បទថា **ឡលគ្គវិលគ្គំ** មានគ្រឿងប្រក់ និងគ្រឿងចងពុកផុយ
 គឺមានគ្រឿងប្រក់ជ្រុះចាកដំបូលចុះមក ទើរលើជញ្ជាំង ជញ្ជាំងជ្រុះមកគរ
 លើផែនដី ។ បទថា **កាកាតិទាយី** គឺក្នុងវេលាអង្គុយខាងក្នុង ដោយគិតថា
 នឹងបរិភោគអ្វី ឈ្មោះថាកិច្ចដោយទ្វារមិនមានដោយឡែក ។ បន្ទាប់អំពីនោះ
 ហ្មងកែក ក៏នឹងចូលទៅចោមរោម តែកែកក្លាហាន ក្នុងវេលាគេច ក៏នឹង

គេចចេញទៅភ្លាមៗ ចំពោះមុខ ។ បទថា ន បរមរូបំ គឺមានទ្រង់
 ទ្រាយមិនល្អ ដូចផ្ទះរបស់អ្នកមានបុណ្យ ។ បទថា កលោបិកា គឺ
 មានគ្រែតែមួយ ។ បទថា ឱលុត្តវិលុត្តា គឺជ្រះរាត់រាយ ។ បទថា
 ធញ្ញសមវាបកំ គឺស្រូវ និងពូជសម្រាប់ព្រោះ ។ ក្នុងបទនោះ ស្រូវ
 ឈ្មោះថា ធញ្ញ ពូជ មានឃ្នោក ត្រឡាចជាដើម ឈ្មោះថា សមវាបកំ ។
 បទថា ន បរមរូបំ គឺ ពូជមិនល្អ ដូចជាពូជរបស់អ្នកមានបុណ្យ មាន
 ស្រូវសាលីក្រអូប ដែលជាពូជបរិសុទ្ធល្អជាដើមឡើយ ។ បទថា ជាយិកា
 គឺភិរិយាក្រីក្រ ។ បទថា ន បរមរូបា មានរូបមិនស្អាត គឺគួរស្អប់ មាន
 ត្រតាកធ្លាក់ ដូចកំប្រោង ដូចបិសាចពោះធំ ។ បទថា សាមញ្ញំ គឺភាពជា
 សមណៈ ។ បទថា សោ វតស្សំ យោហំ គឺ អញគួរការសក់ ពុកមាត់
 ពុកចង្កាចេញបួស ។ បទថា សោ ន សក្កណោយ្យ គឺសូម្បីបុគ្គលគិត
 ហើយយ៉ាងនេះ ក៏ត្រឡប់ទៅផ្ទះ ត្រិះរិះថា ឈ្មោះថាបព្វជ្ជា ជាការៈ លំបាក
 ធ្វើបាន លំបាកចូលដល់បាន សូម្បីត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុង ៧ ផ្ទះខ្លះ ៨
 ផ្ទះខ្លះ ក៏ត្រូវត្រឡប់មកលាងបាត អញមិនអាចនៅយ៉ាងនេះបាន ទើប
 ត្រឡប់មកទៀត នៅផ្ទះអញល្អជាង ទព្វសម្ភារៈមានស្មៅ និងវល្លិ ក៏ប្រ-
 មូលធ្វើជញ្ជាំងទុកបាន ។ បព្វជ្ជាធ្វើអ្វីបាន ។ ពេលនោះ ផ្ទះមួយខ្នងតូច
 របស់បុគ្គលនោះ ក៏ប្រាកដដូចវេជ្ជយន្តប្រាសាទ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ បុគ្គលនោះ
 ក្រឡេកមើលគ្រែរបស់ខ្លួនហើយគិតថា កាលអញទៅហើយ ជនទាំងឡាយ
 នឹងមិនជួសជុលគ្រែនេះ នឹងធ្វើជាចង្រ្កាន អញគួរបានឬស្សី ធ្វើគ្រែទៀត ។

ភិក្ខុវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៥៤

អញ្ញនឹងធ្វើអ្វីជាមួយការបួស ។ ពេលនោះគ្រែរបស់បុគ្គលនោះ ប្រាកដដូច
 ជាដំណេកដ៏មានសិរី ។ បន្ទាប់ពីនោះ បុគ្គលនោះក្រឡេក មើលក្នុងដាក់
 ស្រូវហើយ គិតថាកាលអញទៅហើយ ស្រីមេផ្ទះនេះ នឹងបរិភោគស្រូវនេះ
 ជាមួយបុរសនោះ ។ អញគួរត្រឡប់មកឲ្យការប្រព្រឹត្តិទៅរបស់ជីវិតថ្មី ។ អញ
 នឹងធ្វើអ្វីជាមួយការបួស ។ ពេលនោះ ក្នុងស្រូវរបស់បុគ្គលនោះ ប្រាកដ
 ដូចជស្រីក ១២៥០ ខ្នង បន្ទាប់ពីនោះ បុគ្គលនោះ ក្រឡេកមើលភរិយា
 ហើយគិតថា កាលអញទៅហើយ អ្នកចិញ្ចឹមជីវិត អ្នកចិញ្ចឹមសេះក្តី ណា
 មួយ នឹងចែចង់ភរិយានេះ ។ អញគួរត្រឡប់មកបានស្រីចម្អិនអាហារទៀត ។
 អញនឹងធ្វើអ្វីជាមួយការបួស ពេលនោះភរិយារបស់ បុគ្គលនោះ ប្រាកដដូច
 ព្រះទេវីរូស្សាត ។ លោកសំដៅយកសេចក្តីនេះ ទើបពោលថា សោ ន
 សក្កណោយ្យ ជាដើម ។

[១៨០] បទថា និក្ខុគណានំ គឺមានមួយរយដុំ ។ បទថា ធម្មោ
 គឺធ្វើការសន្សំបន្តគ្នាមក ។ បទថា ធម្មាគណានំ គឺស្រូវមួយរយរទេះ ។

[១៨១] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដល់អ្វីក្នុងបទនេះ គឺបទថា
 ចត្តារោ មេ ឧទាយិ បុគ្គលា ។ បុគ្គលទាំងនោះលះឧបធិនោះខាងក្រោយ ។
 ហើយបុគ្គលទាំងនោះ មិនលះឧបធិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងទាំងអ្នកលះ និងបុគ្គលមិនលះ ដោយអំណាចពួកគណៈ មិន
 មែនទ្រង់ចែកចំពោះខ្លួន ។ ឥឡូវនេះព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងថា
 បុគ្គលអ្នកលះបង់ឧបធិដែលមិនទាន់លះបាន ហើយធ្វើឲ្យជាអព្យាហារិកមាន

៤ ពួក ដូចបុគ្គលទៅដើម្បីត្រូវការទេពូសម្ភារៈ ទើបកាប់ដើមឈើតាម
 លំដាប់ ហើយត្រឡប់មកទៀត កាប់ដើមដែលរៀបចេញ កាន់យកតែ
 ឈើដែលសមគួរ នាំទៅប្រកបការងារបានប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះទើបទ្រង់ប្រារព្ធ
 ទេសនានេះ ។ បទថា ឧបទិស្សបរិយាយ បានដល់ ដើម្បីលះឧបទិស្សនេះ
 គឺ ខន្ធបទិ កិលេសបទិ អភិសង្ខារបទិ កាមគុណបទិ ។ បទថា
 ឧបទិស្សជិសំយុត្តា គឺស្មោះទៅក្នុង ឧបទិ ។

ក្នុងបទថា សរសង្កប្បា មានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ។ ឈ្មោះថា សរ
 ព្រោះអត្ថថា ស្មោះទៅ រត់ទៅ ។ ឈ្មោះថា សង្កប្បា ព្រោះអត្ថថា ត្រិះរិះ ។
 សេចក្តីថា ការត្រិះរិះដែលស្មោះទៅ ។ ដោយបទទាំង ២ នេះ លោកពោល
 ដល់វិតក្កនោះឯង ។ បទថា សមុទាចរន្តិ គឺគ្របសង្កត់ ប្រព្រឹត្តលិចលង់ ។
 បទថា សំយុត្តា គឺប្រកបដោយកិលេសទាំងឡាយ ។ បទថា
 ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា គឺការផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយ ។ បទថា កណាទិ ករហាទិ គឺ
 កន្លងទៅៗ ក្នុងកាលដ៏យូរ ។ បទថា សតិសម្មាសា គឺការមិនមានស្មារតី ។
 បទថា និទានោ គឺធ្លាក់ចុះទៅក្នុងខ្វះដែក ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 លោកសម្តែង ៣ ពួក គឺមិនទាន់លះបាន ១ លះបាន ១ លះបានឆាប់ ១ ។

ក្នុងជន ៣ ពួកនោះ ជន ៤ ពួក ឈ្មោះថា លះមិនបាន ៤ ពួក
 ឈ្មោះថា លះបាន ៤ ពួក ឈ្មោះថា លះបានឆាប់ ។ ក្នុងបុគ្គលទាំងនោះ
 ជន ៤ ពួកនេះ គឺបុប្ផជន ១ ព្រះសោតាបន្ត ១ ព្រះសកទាគាមី ១ ព្រះ
 អនាគាមី ១ ឈ្មោះថា មិនទាន់លះបាន ។ បុប្ផជនជាដើមដែលមិនទាន់

កិច្ចវគ្គ លដុកិកោបមសូត្រទី ៦

១៥៦

លះបាន ស្មោះទុកសិន ។ ព្រះអនាគាមីមិនទាន់លះបានដូចម្តេច ។ ព្រោះ
 ព្រះអនាគាមីនោះ ក៏នៅត្រេកអរថា សុខហ្ន៎ សុខហ្ន៎ ដរាបដែលនៅមាន
 ការចង់បានក្នុង ភពរបស់ទេវតា ។ ដូច្នោះទើបឈ្មោះថា មិនទាន់លះបាន ។
 ឯជន ៤ ពួកនេះ ឈ្មោះថាលះបាន ។ ព្រះសោតាបន្តជាដើមលះបាន
 សូមស្មោះទុកសិន ។ ចុះបុប្ផជនលះបានដូចម្តេច ។ ព្រោះបុប្ផជនអ្នក
 ចម្រើនវិបស្សនាធ្វើសេចក្តីសង្ខេបថា កាលកិលេសកើតឡើងភ្លាមៗ ព្រោះ
 ការមិនមានស្មារតី កិលេសកើតឡើងហើយដល់កិក្ខុដូចអាត្មាអញ ដូច្នោះទើប
 ផ្តល់សេចក្តីព្យាយាម ចម្រើនវិបស្សនា ដកកិលេសដោយមគ្គ ។ បុប្ផជន
 នោះឈ្មោះថាលះបាន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ជនទាំង ៤ ពួកនោះ ឈ្មោះថា
 លះបានដោយរហ័ស ។ លោកកាន់យកតតិយវារៈ ក្នុងសូត្រទាំងនេះ គឺក្នុង
 មហាហត្ថិបទោបមសូត្រ ក្នុងឥន្ទ្រិយការវនាសូត្រដោយពិត ។ សូម្បីបញ្ញា
 ក៏គប្បីជ្រាបថា លោកពោលទុកហើយ ក្នុងទុតិយវារៈនោះឯង ។ បញ្ញាកន្ល
 ឈ្មោះថា ឧបធំ ក្នុងបទនេះថា ឧបធំ ទុក្ខស្ស មូលំ ។ កាលដឹងថា
 ឧបធំនោះជាមូលនៃទុក្ខដូច្នោះហើយ ជាអ្នកមិនមានឧបធំ ដោយកិលេសូបធំ
 អធិប្បាយថា មិនមានព្រៃស្តុក មិនមានតណ្ហា ។ បទថា ឧបធំសង្ខយេ
 វិមុត្តោ គឺបង្កាន់ចិត្តទៅក្នុងនិព្វាន ដែលជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហាចាកអារម្មណ៍ ។

[១៨២] ព្រះមានព្រះភាគ កាលញ្ញាំងបុគ្គល ៤ ពួកឲ្យពិស្តារយ៉ាង
 នេះហើយ ឥឡូវនេះ ទ្រង់សម្តែងថា បុគ្គលណាលះបាន បុគ្គលនោះឈ្មោះ
 ថា លះកិលេសប្រមាណប៉ុណ្ណោះបាន ។ បុគ្គលណាមិនទាន់លះបាន បុគ្គល

នោះក៏ឈ្មោះថា លះកិលេសប្រមាណប៉ុណ្ណោះមិនបាន ទើបត្រាស់ថា បញ្ច
 ខោ សមេ ឧទាយិ កាមតុណ្ណា ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា មិទ្ធុ
 សុខំ គឺសេចក្តីសុខមិនស្អាត ។ បទថា អនិរយសុខំ គឺសុខដែល
 ព្រះអរិយៈមិនសេព ។ បទថា ភាយិតតំ សេចក្តីថា គួរពោលតែការបាន
 ទទួលសេចក្តីសុខនេះខ្លះ អំពីវិបាកខ្លះ ។

[១៨៣] បទថា ទេកុម្មសុខំ គឺសុខដែលកើតអំពីការចេញចាកកាម។
 បទថា បរិវេកសុខំ គឺសេចក្តីសុខកើតអំពីការស្ងាត់ចាកពួកខ្លះ ចាកកិលេស
 ខ្លះ ។ បទថា ឧបសមសុខំ គឺសេចក្តីសុខដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់សេចក្តីស្ងប់
 ចាករាគៈជាដើម ។ បទថា សម្ពោធិសុខំ គឺសេចក្តីសុខដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់ការកើតនៃការត្រាស់ដឹងព្រម ពោល គឺមគ្គ ។ បទថា ន ភាយិតតំ
 គឺ មិនគប្បីខ្លាចអំពីការបានសុខនេះក្តី អំពីវិបាកក្តី សេចក្តីសុខនេះ គួរឲ្យ
 កើតមាន ។

[១៨៤] បទថា សញ្ញាតស្មី វេទានិ គឺតថាគតពោលថា ញាប់ញ័រ
 សុគតស្មាញ អន្ទះអន្ទែង ។ បទថា កិញ្ច វត្ត សញ្ញាតស្មី គឺបឋមជ្ឈាននោះ
 នៅមានអ្វីញាប់ញ័រ ។ បទថា សន្តំ វត្ត សញ្ញាតស្មី នេះជាការញាប់ញ័រក្នុង
 បឋមជ្ឈាននោះ គឺវិតក្ក វិចារៈមិនទាន់រលត់ នេះជាការញាប់ញ័រក្នុងបឋម-
 ជ្ឈាននោះ ។ សូម្បីក្នុងទុតិយជ្ឈាន និងតតិយជ្ឈានក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បទថា
 អនេញាតស្មី វេទានិ គឺបត្តជ្ឈាននេះ តថាគតពោលថា មិនញាប់ញ័រមិន
 សុគតស្មាញ មិនអន្ទះអន្ទែង ។

កិច្ចវគ្គ លុកកិកោបមសូត្រទី ៦

១៥៨

[១៨៥] បទថា អនលន្តិ វនាមិ គឺតថាគតពោលថា មិនគួរ
 ធ្វើសេចក្តីអាល័យ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា មិនគួរឲ្យការអាល័យ
 ក្នុងតណ្ហាកើតឡើងក្នុងឈាននេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត តថាគតពោលថា មិនគួរ
 ធ្វើការតក់ស្លុតថា មិនគ្រប់គ្រាន់ មិនមានទីបំផុត ត្រឹមប៉ុណ្ណោះទើបគ្រប់
 គ្រាន់ ។ បទថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្សបិ គឺតថាគតពោលការ
 លះសមាបត្តិ ដែលស្ងប់ហើយសូម្បីបែបនេះ ។ បទថា អណាំ វា ដូលំ វា
 សេចក្តីថាមានទោសតិចក្តី មានទោសច្រើនក្តី ។ បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង
 ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ចប់ទេសនាដោយធម៌កំពូល គឺអរហត្ត
 ដោយអំណាចនេយ្យបុគ្គល ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ॐ

អដ្ឋកថាលុកកិកោបមសូត្រ ចប់
 សូត្រ ទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចាតុមសូត្រទី៧

[១៨៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអាមលកីរីន (ព្រៃកន្ទួតព្រៃ) ក្នុងស្រុកចាតុមា ។ ក៏សម័យ នោះ ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លានជា ប្រធាន និមន្តទៅដល់ស្រុកចាតុមា ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ក៏ឯពួក ភិក្ខុអាគន្ធកៈអម្បាលនោះ ក៏និយាយរាក់ទាក់មួយអន្លើដោយពួកនេវាសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានិងគ្នាឲ្យក្រាលអាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុកជាក់បាត្រ ចីវរ មានសំឡេង គីកកងមានសំឡេងអ៊ុអា ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះ អានន្ទមានអាយុមកសួរថា ម្ចាស់អានន្ទ ចុះសំឡេងគីកកង អ៊ុអាទាំងនុ៎ះ តើ ជាសំឡេងអ្វី ហាក់ដូចជាពួកព្រានសំណាញ់ដណ្តើមចាប់ត្រី ដូច្នោះ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លានជាប្រធាននុ៎ះ មកដល់ស្រុកចាតុមា ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ពួកអាគន្ធកភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏និយាយរាក់ទាក់ មួយអន្លើដោយពួកនេវាសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានិងគ្នាឲ្យក្រាលអាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុក ជាក់បាត្រនិងចីវរ ទើបមានសំឡេងគីកកង អ៊ុអា ដូច្នោះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ ថា ម្ចាស់អានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក តាមពាក្យរបស់ តថាគតថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុទាំងឡាយ ។ ព្រះ

អានន្ទមានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះ
 អង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយ
 នឹងភិក្ខុទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុទាំង-
 ឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណា
 លោកមានអាយុ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំង
 នោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេចបានជាអ្នកទាំងឡាយ មានសំឡេងគីកកង អ៊ូអា
 បីដូចជាពួកព្រានសំណាញ់ ដណ្តើមចាប់ត្រី ដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន
 ជាប្រធាននេះ មកដល់ស្រុកចាតុមា ដើម្បីនឹងគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អាគន្ធក
 ភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏និយាយរាក់ទាក់ជាមួយនឹងពួកនេវាសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានិង
 គ្នាឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុកដាក់បាត្រ ចីវរ ទើបមានសំឡេងគីកកង
 អ៊ូអា ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ តថាគត បណ្តេញ
 អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មិនគួរនៅក្នុងសម្នាក់តថាគតទេ ។ ភិក្ខុ
 អម្បាលនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើ
 ប្រទក្សិណហើយ រៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈហើយ កាន់យកបាត្រ និងចីវរ
 ចៀសចេញទៅ ។

កិច្ចវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

[១៨៧] ក៏សម័យនោះ សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកបាតុមា ប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងស្នាក់អាស្រ័យ ដោយកិច្ចដែលគួរធ្វើណាមួយ ។ លុះសក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកបាតុមា បានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយនោះ កំពុងដើរមកពីចម្ងាយ លុះឃើញច្បាស់ហើយ បានចូលទៅរកភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះថា បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយនិមន្តទៅណា ។ ម្ចាស់អារ៉ុសោ ព្រះមានព្រះភាគបានបណ្តេញភិក្ខុសង្ឃទៅហើយ ។ បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ សូមលោកទាំងឡាយ និមន្តគង់មួយរំពេចសិន ក្រែងជួនជាយើងទាំងឡាយ សម្រួលព្រះទ័យព្រះមានព្រះភាគបាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកស្រុកបាតុមាថា ថ្វាយព្រះពរ សក្យៈមានអាយុ ។ លំដាប់នោះ សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកស្រុកបាតុមា បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគលុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកបាតុមា គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគត្រេកអរ (នឹងការចូលមកវិញនៃភិក្ខុសង្ឃ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមកវិញ) ចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះមានព្រះភាគធ្លាប់ទ្រង់អនុគ្រោះហើយក្នុងកាលមុន ដោយប្រការយ៉ាងណា ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ យ៉ាងនោះទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ឬសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំងឡាយនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះ មានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ និងសេចក្តីប្រែប្រួលពុំ ខាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចជាពូជទាំងឡាយដ៏ខ្ចី កាលមិនមានទឹកហើយ នឹងស្ងួតស្រពោន ឬប្រែប្រួលយ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុដែល មានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ឬសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែនឹងមកកាន់ ធម្ម វិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះមិនបានជួបព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹង មានសេចក្តីរាយមាយ និងសេចក្តីប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ដូចកូនគោតូច កាលមិនឃើញមេហើយ មុខជានឹងស្តាំងស្តម ឬប្រែប្រួលយ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុ ថ្មី ឬសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំង ឡាយនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តី រាយ មាយនិងសេចក្តីប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគត្រេកអរ (នឹងការចូលមកវិញនៃភិក្ខុសង្ឃ) បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមក វិញ) ចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមានព្រះភាគ ធ្លាប់ អនុគ្រោះ ហើយក្នុងកាលមុន ដោយប្រការយ៉ាងណា ឥឡូវនេះ សូមព្រះ មានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ យ៉ាងនោះទៀត ។

[១៨៨] គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម បានជ្រាបសេចក្តីបរិវិតក្កៈ ក្នុង

ភិក្ខុវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

ព្រះហឫទ័យនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ហើយ ក៏ស្រាប់
តែបាត់អំពីព្រហ្មលោកមួយរំពេច ហើយមកប្រាកដនៅទីចំពោះព្រះករុណានៃ
ព្រះមានព្រះភាគ ហាក់ដូចបុរសមានកម្លាំងលាងដៃដែលខ្លួនបត់ចូល ឬ បត់
ដៃដែលខ្លួនលាចេញ ។ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ខត្តរាសន្តៈ
ឆៀងស្នាម្នាង ប្រណម្យអញ្ជូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគត្រេក
អរ (នឹងការចូលមកនៃភិក្ខុសង្ឃ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
ព្រះភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមកចុះ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ
សង្ឃ ដែលព្រះមានព្រះភាគធ្លាប់អនុគ្រោះហើយ ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការ
យ៉ាងណា ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគអនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ ដោយប្រការ
យ៉ាងនោះទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុប្តី
ឬសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើភិក្ខុទាំងនោះ
មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ និង
សេចក្តីប្រែប្រួលជាពុំខាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចពូជទាំងឡាយដ៏ខ្ចី កាល
មិនបានទឹកហើយ នឹងមានការស្ងួតស្រពោន ឬនឹងមានដំណើរប្រែប្រួលពុំខាន
យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុប្តី ឬស
ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះ មិនបាន
ជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ និងសេចក្តី
ប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចកូនគោតូច កាល

មិនឃើញមេហើយ នឹងមានការស្តាំងស្តម ឬប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងណា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី ឬសហើយមិន
 យូរប៉ុន្មាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានជួបនឹង
 ព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ និងសេចក្តីប្រែប្រួល
 ពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគត្រេកអរ
 (នឹងការចូលមកនៃភិក្ខុសង្ឃ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះ
 ភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមកចុះ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគធ្លាប់អនុគ្រោះហើយ ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការយ៉ាង
 ណា ឥឡូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ ដោយប្រការ
 យ៉ាងនោះទៀត ។ សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកចាតុមា និងសហម្បតិព្រហ្ម អាច
 ធ្វើព្រះមានព្រះភាគឲ្យត្រេកអរបាន ដោយពាក្យប្រៀបធៀបនឹងពូជផង ដោយ
 ពាក្យប្រៀបធៀបនឹងកូនគោតូចផង ។

[១៨៩] លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានប្រាប់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកទាំងឡាយ ចូរក្រោក កាន់បាត្រនិងចីវរ
 ឡើង ដ្បិតសក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកចាតុមា និងសហម្បតិព្រហ្ម បាន
 សម្រួលព្រះទ័យនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យប្រៀបធៀបនឹងពូជផង ដោយ
 ពាក្យប្រៀបធៀបនឹងកូនគោតូចផង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះ
 មោគ្គល្លានមានអាយុថា ករុណាលោកមានអាយុ ហើយក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ
 កាន់យកបាត្រនិងចីវរ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់

កិក្ខុវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ កាលដែលព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើភិក្ខុសង្ឃ ដែលតថាគតបណ្តេញហើយ តើអ្នកមានគំនិតដូចម្តេច ។ ព្រះសារីបុត្តក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បណ្តេញហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានគំនិតយ៉ាងនេះថា សូមព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបរឿយៗ នូវធម៌ ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ សូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រកបរឿយៗ នូវធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកចូរឈប់សិនចុះ ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកចូរឈប់សិនចុះ ម្ចាស់សារីបុត្ត គំនិតរបស់អ្នក មានសភាពយ៉ាងនេះ មិនគួរឲ្យកើតឡើងទៀតទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុថា ម្ចាស់មោគ្គល្លាន កាលបើភិក្ខុសង្ឃ ដែលតថាគតបណ្តេញចេញហើយ តើអ្នកមានគំនិតដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បណ្តេញចេញហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានគំនិតយ៉ាងនេះថា សូមព្រះមានព្រះភាគមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបរឿយៗ នូវធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ឯខ្ញុំព្រះអង្គនិងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ នឹងគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃជំនួសព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់មោគ្គល្លាន ប្រពៃហើយ ម្ចាស់មោគ្គល្លាន ជឿតថា តថាគតភិក្ខុ សារីបុត្តភិក្ខុ មោគ្គល្លានភិក្ខុ គួរគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃ

មែនហើយ ។

[១៧០] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយនេះ មាន ៤ យ៉ាង តែងមានចំពោះ បុគ្គលអ្នកចុះទឹក ភ័យទាំង ៤ យ៉ាងនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ភ័យ ៤ យ៉ាង គឺ ភ័យកើតពីរលក ១ ភ័យកើតពីក្រពើ ១ ភ័យកើតពីអន្ទង់ទឹក ១ ភ័យកើត ពីត្រីសាហាវ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំង ៤ នេះឯង តែងមានចំពោះ បុគ្គលអ្នកចុះទឹក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យ ៤ យ៉ាង តែងមានចំពោះបុគ្គល ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែលចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលមកកាន់ផ្ទះស្នាក់ធម្មវិន័យ នេះដែរ ភ័យ ៤ យ៉ាងនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺ ភ័យកើតពីរលក ១ ភ័យ កើតពីក្រពើ ១ ភ័យកើតពីអន្ទង់ទឹក ១ ភ័យកើតពីត្រីសាហាវ ១ ។

[១៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីរលក តើដូចម្តេច ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះហើយ ចូល ទៅកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញ មានជាតិ ជរា មរណៈ និង សេចក្តីសោក ឱក្ខន្ធស្តី លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងឧបាយាសៈគឺសេចក្តី ខ្លោចផ្សាចិត្ត គ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ឱធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងច្បាស់ប្រាកដបាន ។ កាល ពួកកុលបុត្រនោះបួសហើយ សព្វហូចារិបុគ្គលទាំងឡាយ តែងទូន្មានប្រៀន ប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកគប្បីឈានទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីឈានថយ ក្រោយយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីក្រឡេកមើលទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីងាក

ភិក្ខុវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

១៦៧

ឆ្វេងឆ្វាស្តាយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីអង្គញយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីសណ្តូកយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីទ្រទ្រង់នូវសំពត់សង្ឃារដ៏បាតុនិងចីវរយ៉ាងនេះ ។ កុលបុត្តនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុន យើងនៅជាគ្រហស្ថ តែងទូន្មានប្រៀនប្រដៅជនទាំងឡាយដទៃ ឯសព្វហូចារិបុគ្គលទាំងឡាយនេះ ប្រហែលនឹងកូនចៅរបស់យើង ស្មានថា យើងជាបុគ្គល គួរគេទូន្មានប្រៀនប្រដៅបាន ។ កុលបុត្តនោះ ក៏លាសិក្ខាវិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តនេះ គឺថាគតពោលថា មានភ័យអំពីរលក បានជាពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យអំពីរលក នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃសេចក្តីក្រោធនិងឧបាយាសៈ ។

[១៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីក្រពើ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តពួកមួយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះហើយចូលកាន់ផ្នួសដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោកខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីខ្លោចផ្សាចិត្ត គ្របសង្កត់ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបវិតហើយ ឱធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងច្បាស់ប្រាកដបាន ។ កាលដែលកុលបុត្តនោះបួសហើយ សព្វហូចារិបុគ្គលទាំងឡាយ តែងទូន្មានប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា របស់នេះអ្នកគួរទំពា របស់នេះអ្នកមិនគួរទំពា របស់នេះអ្នកគួរឆាន់ របស់នេះអ្នកមិនគួរឆាន់ របស់នេះអ្នកគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប របស់នេះអ្នកមិនគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប របស់នេះអ្នកគួរក្រែបជីក របស់នេះអ្នកមិនគួរក្រែបជីក (របស់នេះ)

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ជាកប្បិយវត្ថុ អ្នកគួរទំពា ជាអកប្បិយវត្ថុ អ្នកមិនគួរទំពា ជាកប្បិយវត្ថុអ្នក
 គួរឆាន់ ជាអកប្បិយវត្ថុ អ្នកមិនគួរឆាន់ ជាកប្បិយវត្ថុ អ្នកគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប
 ជាអកប្បិយវត្ថុ អ្នកមិនគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប ជាកប្បិយវត្ថុ អ្នកគួរក្រេបជីក ជា
 អកប្បិយវត្ថុ អ្នកមិនគួរក្រេបជីក របស់នេះគួរទំពាក្នុងកាល (តាំងពីព្រឹក
 ដល់ថ្ងៃត្រង់) របស់នេះអ្នកមិនគួរទំពាក្នុងវិកាល (តាំងពីថ្ងៃជ្រេទៅ) របស់
 នេះអ្នកគួរឆាន់ក្នុងកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរឆាន់ក្នុងវិកាល របស់នេះអ្នកគួរ
 ជញ្ជក់ជញ្ជាបក្នុងកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរជញ្ជក់ជញ្ជាបក្នុងវិកាល របស់នេះ
 អ្នកគួរក្រេបជីកក្នុងកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរក្រេបជីកក្នុងវិកាល ។ កុលបុត្ត
 នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុន យើងនៅជាគ្រហស្ថ យើង
 ចង់របស់ណា ក៏ទំពាររបស់នោះបាន យើងមិនចង់របស់ណា ក៏មិនទំពាររបស់
 នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏បរិភោគរបស់នោះបាន យើងមិនចង់របស់ណា
 ក៏មិនបរិភោគរបស់នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏ជញ្ជក់ជញ្ជាបរបស់នោះ យើង
 មិនចង់របស់ណា ក៏មិនជញ្ជក់ជញ្ជាបរបស់នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏ក្រេប
 ជីករបស់នោះ យើងមិនចង់របស់ណា ក៏មិនក្រេបជីករបស់នោះ យើងទំពា
 នូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើងទំពានូវរបស់ដែលមិនគួរក៏បាន យើងបរិភោគ
 នូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើងបរិភោគនូវរបស់ដែលមិនគួរក៏បាន យើងជញ្ជក់
 ជញ្ជាបនូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាបនូវរបស់ដែលមិនគួរក៏បាន
 យើងក្រេបជីកនូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើងក្រេបជីកនូវរបស់ដែលមិនគួរក៏
 បាន យើងទំពានូវរបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងទំពានូវរបស់ក្នុងវិកាលក៏បាន

កិច្ចវគ្គ ចាតុមសុត្រទី ៧

យើងបរិភោគនូវរបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងបរិភោគនូវរបស់ក្នុងវិកាលក៏បាន
 យើងជញ្ជក់ជញ្ជាបនូវរបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាបនូវរបស់ក្នុង
 វិកាលក៏បាន យើងក្រែបជីករបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងក្រែបជីករបស់ក្នុង
 វិកាលក៏បាន មួយវិញទៀត គហបតីទាំងឡាយ ដែលមានសទ្ធា តែងឲ្យ
 របស់ដែលគួរឆាន់គួរបរិភោគដ៏ប្រណីតណា ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងវេលា
 ព្រឹក (ឬ) ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល លោកអម្បាលនេះ ហាក់ដូចជាធ្វើកិរិយា
 ហាមឃាត់មាត់យើង ក្នុងរបស់ទាំងនោះ ។ កុលបុត្តនោះ ក៏ពោលលាសិក្ខា
 វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រនេះ
 តថាគតពោលថា មានភ័យអំពីក្រពើ បានជាពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យអំពីក្រពើ
 នេះ ជាឈ្មោះរបស់បុគ្គល ដែលឃើញតែត្រង់ការបំពេញផ្ទៃប៉ុណ្ណោះ ។

[១៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីអន្ទង់ទឹក តើដូចម្តេច
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តពួកមួយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់
 ផ្ទះដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក
 ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីខ្លាចផ្សាចិត្ត គ្របសង្កត់
 ឈ្មោះថា មានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបរីតហើយ ឱធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទី
 បំផុតទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដបាន ។ កាលដែលកុលបុត្តនោះបួសយ៉ាង
 នេះហើយ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ក៏ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាតនិងចីវរ ចូល
 ទៅកាន់ស្រុក ឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត តែមិនបានរក្សាកាយ មិនបានរក្សា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

វាចា មិនបានតម្កល់ស្មារតីឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួន ទាំងមិនបានសង្រួមតន្រ្តីយទាំងឡាយ
ឡើយ ។ កុលបុត្តនោះ ឃើញគហបតីក្តី គហបតីបុត្តក្តី ក្នុងស្រុកនោះ ឬ
និគមនោះ ដែលកំពុងតែឆ្កែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្ត ផ្នែកផ្និត ដោយកាមគុណ
ទាំង ៥ ។ កុលបុត្តនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុន យើង
នៅជាគ្រហស្ថ តែងឆ្កែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្ត ផ្នែកផ្និត ដោយកាមគុណ ៥
ទាំងកោគសម្បត្តិក្នុងត្រកូល របស់យើងក៏មានព្រម យើងអាចនឹងបរិភោគ
កោគសម្បត្តិ នឹងធ្វើបុណ្យទាំងឡាយបានដែរ ។ កុលបុត្តនោះ ក៏ពោលលា
សិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្ត
នេះ តថាគតពោលថា មានភ័យអំពីអន្លង់ទឹក បានជាពោលលាសិក្ខា វិល
ត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យកើត
អំពីអន្លង់ទឹកនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណទាំង ៥ ។

[១៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីត្រីសាហាវ តើដូចម្តេច
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តពួកមួយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះ ចូល
កាន់ផ្ទះដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក
ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីខ្លាចផ្សាចិត្ត គ្របសង្កត់
ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបរិតហើយ ឱ្យធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទី
បំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដបាន ។ កាលដែលកុលបុត្តនោះ ឬស
យ៉ាងនេះហើយ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ក៏ស្ងៀកស្ងៀម ប្រដាប់បាតនិងចីវរ
ចូលទៅកាន់ស្រុកឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត តែមិនបានរក្សាកាយ មិនបានរក្សា

កិក្ខុវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

វាថា មិនបានតម្កល់ស្មារតីឲ្យខាប់ខ្ចួន ទាំងមិនបានសង្រួមឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។
 កុលបុត្តនោះ បានឃើញមាតុគ្រាម ក្នុងស្រុកបួនគមនោះ ដែលមានសំពត់
 ស្លៀកមិនស្រួល មានសំពត់ដណ្តប់មិនស្រួល តម្រេកក៏ញ៉ាំងចិត្តរបស់កុល-
 បុត្តនោះឲ្យស្វិតស្រពោន ព្រោះឃើញនូវមាតុគ្រាម ដែលមានសំពត់ស្លៀក
 មិនស្រួល ឬមានសំពត់ដណ្តប់មិនស្រួល ។ កុលបុត្តនោះ ក៏ពោលលាសិក្ខា
 វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ព្រោះចិត្តដែលស្វិតស្រពោនដោយរាគៈ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តនេះ តថាគតពោលថា មានភ័យអំពីត្រីសាហាវ
 បានជាពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យកើតអំពីត្រីសាហាវ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃមាតុគ្រាម ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំង ៤ នេះឯង ដែលកើតមានចំពោះបុគ្គលពួក
 មួយ ក្នុងសាសនានោះ ជាបព្វជិត ដែលចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសក្នុងធម្ម-
 វិន័យនេះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ កិក្ខុទាំង
 អម្បាលនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្តត្រេកអរ ចំពោះកាសិតរបស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ បាតុមសូត្រទី ៧

អដ្ឋកថា

បាតុមសូត្រ

[១៨៦] បាតុមសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។
 ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា បាតុមាយំ គឺជិតស្រុកបាតុមា ។ បទថា
 បញ្ចមត្តានិ ភិក្ខុសតានិ គឺភិក្ខុបួសថ្មីប្រមាណ ៥០០ អង្គ ។ បានឮថា
 ព្រះថេរៈទាំង ២ គិតថា កុលបុត្រទាំងនេះ បួសហើយ មិនធ្លាប់ឃើញព្រះ
 ទសពលឡើយ យើងនឹងឲ្យភិក្ខុទាំងនេះគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ភិក្ខុទាំង
 នេះស្តាប់ធម៌ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងតាំងនៅតាមឧបនិ-
 ស្ស័យរៀងខ្លួន ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះថេរៈទាំង ២ នាំភិក្ខុទាំងនោះ មក ។
 បទថា សម្មោទមាណា សេចក្ដីថា ភិក្ខុទាំងឡាយពោលពាក្យ ស្វាគមន៍
 ជាដើមថា អារុសោ សប្បាយជាទេ ។ បទថា សេនាសនានិ បញ្ញា
 បយមាណា សេចក្ដីថា បោសសម្អាតលំនៅរបស់អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ័
 រៀងៗខ្លួន ហើយបើកទ្វារ បើកបង្អួច សែងគ្រែ តាំង និងកន្ទេល ផែង
 ជាដើមចេញ ជូតតាំងទុកក្នុងទីតាមលំដាប់ ។ បទថា បត្តចីវរានិ
 បទិសាមយមាណា សេចក្ដីថា ប្រាប់សមណបរិក្ខារ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ដាក់បាតុត្រនេះ ចីវរនេះ ថាសនេះ កុណ្ឌីទឹកនេះ
 ឈើច្រត់នេះ ។ បទថា ឧច្ឆាសទ្ធា មហាសទ្ធា សេចក្ដីថា ធ្វើសំឡេងអ៊ុំអា
 ព្រោះមានសំឡេងខ្លាំង ព្រោះសំឡេងផ្ទុងផាំង ។ បទថា កេវដ្ឋា មញ្ញោ មច្ចំ
 វិលោមេន្តិ សេចក្ដីថា ពួកជនប្រជុំគ្នាក្នុងទីដែលអ្នកប្រមន៍ ដាក់ត្រក

សម្រាប់ដាក់ត្រីទុក ពោលថា សូមលោកឲ្យត្រីដទៃមួយ សូមឲ្យត្រីដែល
 កាត់ហើយមួយ ហើយក៏បន្លឺសំឡេងអីដឹងថា អ្នកនោះលោកឲ្យត្រីធំ
 ឯខ្ញុំឲ្យត្រីតូច ដូច្នោះ លោកពោលដូច្នោះ សំដៅដល់ការដែលភិក្ខុជជែកគ្នា
 នោះ ។ កាលដាក់សំណាញ់ដើម្បីចាប់ត្រី អ្នកប្រមង្គ និងមនុស្សដទៃៗ
 ក្នុងទីនោះ បញ្ជូនសំឡេងខ្លាំងថា ត្រីចូលទៅហើយ ត្រីមិនទាន់ចូលទៅ
 ចាប់បានត្រីហើយ មិនទាន់ចាប់ត្រីបាន ។ លោកពោលដូច្នោះ សំដៅដល់ការ
 ដែល អ្នកប្រមង្គបន្លឺសំឡេងខ្លាំងនោះ ។ បទថា បណ្ណាមេមិ សេចក្តីថា
 បណ្តេញចេញទៅ ។ បទថា ន វោ មម សន្តិកេ វត្តតំ សេចក្តីថា ពួកអ្នក
 មិនគួរនៅក្នុងសម្លាកំរបស្តថាគត ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា ពួកអ្នក
 មកដល់លំនៅរបស់ព្រះពុទ្ធដូចតថាគតនេះហើយ នៅធ្វើសំឡេងខ្លាំងដល់ម៉្លោះ
 កាលពួកអ្នកនៅតាមទំនើងរបស់ខ្លួន នឹងធ្វើការសមគួរបានដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ដូចពួកអ្នកមិនមានកិច្ច ដែលនឹងនៅក្នុងសម្លាកំរបស្តថាគត ។ បណ្តាភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ភិក្ខុមួយរូប ក៏មិនអាចទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះអង្គ ទ្រង់កុំបណ្តេញពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយហេតុត្រឹមតែសំឡេងខ្លាំង ឬ
 ពាក្យដទៃៗ ឡើយ ។

ភិក្ខុទាំងឡាយទទួលព្រះពុទ្ធតម្រាស់ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រាប
 ទូលថា យ៉ាងនោះហើយព្រះអង្គ ហើយនាំគ្នាចេញទៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុ
 ទាំងនោះមានបំណងថា អញនឹងគាល់ព្រះសាស្តា នឹងស្តាប់ធម្មកថា នឹងនៅ
 ក្នុងសម្លាកំរបស្តព្រះសាស្តា ដូច្នោះ ទើបបានមក ។ តែកាលមកគាល់ព្រះ

កិច្ចវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

សាស្តាជាបរមគ្រូបែបនេះហើយ នៅធ្វើសំឡេងខ្លាំង ជាការខុសរបស់ពួក
យើង ទើបត្រូវបណាម ។ យើងមិនបាននៅក្នុងសម្មាភវរបស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ មិនបានឃើញព្រះសរីរៈពណ៌ដូចមាស មិនបានស្តាប់ធម៌
ដោយព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះ ដូច្នោះ កិច្ចទាំងនោះមានទោមនស្សដ៏ខ្លាំងក្លា
ទើបនាំគ្នាចៀសចេញទៅ ។

[១៨៧] បទថា តេនុបសង្កកមីសុ សេចក្តីថា ពួកសក្យៈទាំងនោះ
សូម្បីក្នុងវេលាដែលកិច្ចមក ក៏ប្រថាប់គង់ក្នុងទីនោះ ទ្រង់ឃើញកិច្ចទាំង
ឡាយ ។ ស្តេចសក្យៈទាំងឡាយមានព្រះវិតក្ក ទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា ព្រោះអ្វី
ហ្ន៎ ទើបកិច្ចទាំងនេះចូលទៅហើយ នាំគ្នាត្រឡប់ អញនឹងដឹងហេតុនោះ ទើប
ចូលទៅរកកិច្ចទាំងនោះ ។ បទថា ហន្ត ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថនៃវាថា ។
បទថា កហំ បន តម្ភេ សេចក្តីថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមកប្រញាប់
ប្រញាល់ តើនាំគ្នាទៅណាទៀត អន្តរាយណាមួយកើតដល់លោកម្ចាស់ឬ
ឬកើតដល់ព្រះទេសពល កិច្ចទាំងនោះ មិនបិទបាំងដោយពាក្យយ៉ាងនេះថា
ថ្វាយព្រះពរ អាត្មាទាំងឡាយមកដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ឥឡូវនេះ
ពួកអាត្មាបានឃើញព្រះមានព្រះភាគហើយនឹងត្រឡប់ទៅកាន់លំនៅក៏ពិត តែ
មិនបានធ្វើលេស ដោយន័យបែបនេះ បានទូលតាមត្រង់ ហើយពោលថា
ថ្វាយព្រះពរ កិច្ចសង្ឃត្រូវព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តេញ ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាង
ទៀត ព្រះរាជាទាំងនោះទ្រង់ខ្វល់ខ្វាយក្នុងព្រះសាសនា ។ ព្រោះដូច្នោះ
ទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា កាលកិច្ច ៥០០ រូប និងព្រះអគ្គសាវ័កទាំង ២ ទៅអស់

បាទមូលរបស់ព្រះមានព្រះភាគនឹងទម្លាយ ។ អញនឹងធ្វើឲ្យភិក្ខុទាំងនេះ
ត្រឡប់ឲ្យទាល់តែបាន កាលទ្រង់ត្រិះរិះយ៉ាងនេះហើយ ទើបត្រាស់ពាក្យជា
ដើមថា តេនហាយស្មន្តោ បើដូច្នោះ ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ មិនមាន
ភិក្ខុសូម្បីតែមួយរូបដែលក្តៅក្រហាយចិត្តថា អញត្រូវបណ្តេញ ដោយហេតុ
ត្រឹមតែធ្វើសំឡេងខ្លាំង ។ អញបួសហើយ មិនអាចតម្រង់ជីវិតបាន ។ តែ
ភិក្ខុទាំងអស់ ទទួលព្រះតម្រាស់ព្រមគ្នា ។ បទថា អភិវន្តុ គឺសូម
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រាថ្នាការមករបស់ភិក្ខុសង្ឃ សូមទ្រង់ត្រេកអរចុះ ។
បទថា អភិវន្តុ គឺ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់អាស្រ័យព្រះករុណាប្រាប់ថា
ចូរភិក្ខុសង្ឃមកចុះ ។ បទថា អនុគ្គហិភោ សេចក្តីថា សូមទ្រង់អនុគ្រោះ
ដោយអាមិស និង ធម៌ ។ បទថា អញ្ញាចន្តំ សេចក្តីថា គប្បីដល់
នូវទោមនស្សថា អញមិនបានឃើញ ព្រះទេសពល ។ បទថា វិបរិណាមោ
សេចក្តីថា កាលភិក្ខុសឹកដោយទោមនស្ស គប្បីដល់ការប្រែប្រួល ។ បទថា
វិជានំ តរុណានំ គឺសន្សំខ្លី ។ បទថា សិយា អញ្ញាចន្តំ សេចក្តីថា
ពូជដែលនៅខ្លី កាលមិនបានទឹកក្នុងវេលាដែលគួរបញ្ចូលទឹក គប្បីដល់នូវ
ភាពដទៃ ព្រោះការក្រៀមស្ងួត ។ គប្បីប្រែប្រួល ព្រោះដល់នូវភាព ក្រៀម
ស្ងួត ។ កូនគោស្តាំងស្តម ព្រោះស្រែកទឹកដោះ ឈ្មោះថា ដល់នូវភាព
ដទៃ ។ កូនគោស្តាំងស្តមស្លាប់ ឈ្មោះថា ដល់នូវការប្រែប្រួល ។

[១៨៩] បទថា ចាសាទិភោ ភគវា សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ
កាលស្តេចសក្យៈ និងស្តេចសហម្បតិព្រហ្ម ទ្រង់ឲ្យជ្រះថ្លាហើយ ។ បានឮ

កិច្ចវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

ថា ព្រះថេរៈអង្គុយក្នុងទីនោះ បានឃើញព្រហ្មមកដោយទិព្វចក្ខុ បានឮសំឡេង
 ទូលអង្វរដោយទិព្វសោត ។ បានជ្រាបភាពដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រះថ្លា
 ហើយ ដោយចេតោបរិយញ្ញាណ ព្រោះដូច្នោះ ការបញ្ជូនភិក្ខុណាមួយទៅ
 មិនជាទីសប្បាយដល់ ភិក្ខុដែលត្រូវហៅ ទើបតាំងចិត្តថា អញនឹងទៅ ទម្រាំ
 ព្រះសាស្តាទ្រង់មិនទាន់បញ្ជូនទៅ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា អ-
 ប្បោស្សុក្កោ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច គឺជាអ្នកមិនខ្វល់ខ្វាយក្នុង
 កិច្ចដទៃ ។ បទថា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ គឺធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងទិដ្ឋធម៌ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ខ្វល់ខ្វាយក្នុងធម៌ជាគ្រឿងនៅ គឺផលសមាបត្តិ មាន
 បំណងនឹងប្រថាប់នៅ ។ ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គនឹងប្រថាប់នៅតាមគាប់ចិត្ត ទើប
 ព្រះមហាមោគ្គល្លានពោលថា ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គបានកើតយ៉ាងនេះ ។ បទ
 ថា មយម្បិទានិ គឺព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា តថាគតទូន្មានអ្នកដទៃ ដោយ
 ដេញចេញអំពីវិហារ ។ ប្រយោជន៍អ្វីដោយឱវាទរបស់អ្នកដទៃដល់ តថាគត
 ។ ឥឡូវនេះ សូម្បីតថាគតក៏នឹងនៅដោយវិហារធម៌ ជាសុខក្នុង ទិដ្ឋធម៌ ។
 ព្រះថេរៈខុសក្នុងឋានៈនេះ មិនបានដឹងថា ជាការរបស់ខ្លួន ។ ព្រោះភិក្ខុ
 សង្ឃនេះជាការរបស់ព្រះមហាថេរៈទាំង ២ ។ ដោយហេតុនោះ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ហាមព្រះសារីបុត្រនោះ ត្រាស់បទថា អាគមេហិ
 ជាដើម ។ ឯព្រះមហាមោគ្គល្លានបានជ្រាបថា ជាការរបស់ខ្លួន ។ ដោយ
 ហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បានប្រទានសាធុការដល់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន
 នោះ ។

[១៧០] សួរថា ព្រោះហេតុអ្វីទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ចត្តារីមាណិ ភិក្ខុវេ ដូច្នោះ ឆ្លើយថា ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធ ទេសនានេះឡើង ដើម្បីសម្តែងថា ក្នុងសាសនានេះ មានភ័យ ៤ យ៉ាង ។ បុគ្គលណាមិនខ្លាចភ័យទាំងនោះ បុគ្គលនោះ អាចស្ថិតនៅក្នុងសាសនា នេះបាន ។ ឯពួកដទៃក្រៅអំពីនេះ មិនអាចឡើយ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ឧទកោរោហន្តោ គឺកាលបុគ្គលកំពុងចុះទៅ ។ បទថា កុម្មិលភយំ បានដល់ ភ័យអំពីក្រពើ ។ បទថា សុសុកាកយំ បាន ដល់ ភ័យអំពីត្រីកាច ។ បទថា ឌុម្មិកយំ នេះជាឈ្មោះរបស់សេចក្តី ក្រោធ និងឧបាយាស ។ ឧបមាដូចបុគ្គលចុះកាន់ទឹកខាងក្រៅ លិចក្នុង រលកស្ទាប់យ៉ាងណា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លិចក្នុងសេចក្តីក្រោធ និងសេចក្តី ចង្អៀតចង្អល់ ហើយសឹក ក៏ដូច្នោះ ។ ហេតុនោះ សេចក្តីក្រោធ និងការ ចង្អៀតចង្អល់ លោកពោលថា ឌុម្មិកយំ ។ បទថា កុម្មិលភយំ ភ័យ អំពីក្រពើនេះ ជាឈ្មោះរបស់ការឃើញតែផ្ទៃ ។ ឧបមាដូចបុគ្គលចុះកាន់ ទឹកខាងក្រៅ ត្រូវក្រពើខាំស្ទាប់ យ៉ាងណា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ក៏ដូច្នោះ បរិភោគព្រោះឃើញដល់ផ្ទៃ រមែងសឹក ។ ព្រោះហេតុនោះ ការឃើញដល់ ផ្ទៃ លោកពោលថា កុម្មិលភយំ ។

[១៧១] បទថា អរក្ខុតេនេវ កាយេន សេចក្តីថា មិនរក្សាកាយ ដោយការអង្រួនក្បាលជាដើម ។ បទថា អរក្ខុតាយ វាចាយ សេចក្តីថា មិនរក្សាវាចាដោយពោលពាក្យគ្រោតគ្រោតជាដើម ។ បទថា អនុបតិដ្ឋិតាយ

កិច្ចវគ្គ បាតុមសូត្រទី ៧

១៧៨

សតិយា គឺ មិនតាំងស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ។ បទថា អសំរុតេហិ គឺមិនបិទ ។ បទថា បញ្ចន្ទេតំ កាមគុណានំ អធិវចនំ សេចក្តីថា បព្វជិតក្នុងសាសនានេះ លិចចុះក្នុងក្រសែទឹកក្នុងនៃកាមគុណ ៥ ហើយ សឹកចេញទៅ ដូចបុគ្គលច្នៃទឹក ដើម្បីទៅកាន់ត្រើយនាយ កាលលិចចុះ ក្នុងក្រសែទឹកក្នុងហើយ ក៏លិចស្លាប់ដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ ថា ភ័យកើតអំពីទឹកក្នុង គឺកាមគុណ ៥ ។

[១៧៤] បទថា អនុទ្ធិសេតិ គឺធ្វើឲ្យលំបាក ធ្វើឲ្យរួញរា ។ បទថា រាគានុទ្ធិសេន គឺមានចិត្តដែលរាគៈកម្ចាត់ហើយ ។ បទថា មាតុគាម-ស្មេតំ អធិវចនំ សេចក្តីថា ភ័យព្រោះត្រីកាច នេះជាឈ្មោះនៃ មាតុគាម ។ ឧបមាដូចបុគ្គលចុះកាន់ទឹកខាងក្រៅ បានទទួលការប្រហារ ស្លាប់ ព្រោះ អាស្រ័យត្រីកាច យ៉ាងណា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ក៏ដូច្នោះ កើត កាមរាគៈ ព្រោះអាស្រ័យមាតុគាម ក៏សឹក ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបមាតុគាម លោកពោលថា សុសុកាកយំ ។ បើបុគ្គលខ្លាចភ័យ ៤ យ៉ាង ហើយមិនចុះ កាន់ទឹក ក៏មិនបានទទួលផលអាក្រក់ ព្រោះអាស្រ័យទឹក ជាអ្នកស្រែកព្រោះ ត្រូវការទឹក និងជាអ្នកមានរាងកាយសៅហ្មង ព្រោះលម្អងធូលី យ៉ាងណា កាលភិក្ខុខ្លាចភ័យទាំង ៤ យ៉ាងនេះហើយ សូម្បីមិនបួសក្នុងសាសនា ក៏មិន បានទទួលផលល្អ ព្រោះអាស្រ័យសាសនា ជាអ្នកស្រែក ព្រោះចំណង់ គឺ តណ្ហា និងជាអ្នកមានចិត្តសៅហ្មងដោយធូលី គឺកិលេស ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាង ទៀត កាលបុគ្គលមិនខ្លាចភ័យទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ហើយចុះកាន់ទឹក រមែង

មានផលដូចពោលហើយ យ៉ាងណា កាលបុគ្គលមិនខ្លាចភ័យ ៤ យ៉ាងនេះ ហើយ សូម្បីបួសក្នុងសាសនា ក៏រមែងមានអានិសង្សដូចពោលហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ព្រះថេរពោលថា បុគ្គលខ្លាចភ័យ ៤ យ៉ាងហើយ មិន ចុះកាន់ទឹកក៏មិនអាចឆ្លងកាត់ក្រសែ ឆ្លងដល់ត្រើយនាយបាន ។ កាលមិន ខ្លាច ចុះកាន់ទឹកក៏អាចឆ្លងទៅបាន យ៉ាងណា កាលបុគ្គលនោះខ្លាចហើយ សូម្បីបួសក្នុងសាសនា ក៏មិនអាចកាត់ក្រសែតណ្ហា ហើយឃើញត្រើយ គឺ ព្រះនិព្វានបាន ។ បើមិនខ្លាច ចេញបួស ទើបអាច ដូច្នោះ ។ បទដ៏សេស ក្នុងទីទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ទេសនានេះ ចប់ដោយអំណាចនេយ្យបុគ្គល ដោយប្រការ ដូច្នោះ ។ *om*

អដ្ឋកថា ចារុមសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក និទ្ទកថានិទ្ទកថា

[១៧៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃចារ ទៀបស្រុកនឿកបានៈ ក្នុងដែនកោសល ។ ក៏ សម័យនោះ កុលបុត្តទាំងឡាយច្រើនរូប ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាងគេ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ដោយសទ្ធា ឧទ្ទិសព្រះមានព្រះភាគ គឺ ព្រះ អនុរុទ្ធ មានអាយុ ១ ព្រះភិទ្ទិយៈមានអាយុ ១ ព្រះភិម្ពិលៈមានអាយុ ១ ព្រះភិក្កុ មានអាយុ ១ ព្រះកោណ្ឌញ្ញៈមានអាយុ ១ ព្រះវេរតៈមានអាយុ ១ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ១ និងកុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ប្រាកដជាងគេដទៃទៀត ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុ សង្ឃជាបរិវារ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាល ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ ប្រារព្ធនូវកុលបុត្តទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកសួរថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួសហើយ ដោយសទ្ធា ឧទ្ទិសតថាគត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងនោះ ត្រេកអរ ហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រារព្ធកុលបុត្តទាំងនោះ ទើបត្រាស់សួរពួកភិក្ខុអស់ វារៈពីរជនថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួសហើយ ដោយសទ្ធា ឧទ្ទិសតថាគត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ត្រេកអរហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ភិក្ខុ

ភិក្ខុវគ្គ នឡកបាសុត្រទី ៨

អម្បាលនោះ ក៏នៅស្ងៀមអស់ វារៈពីរដងទៀត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ប្រារព្ធកុលបុត្តទាំងនោះ ទើបត្រាស់សួរពួកភិក្ខុ អស់វារៈបីដងថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ ផ្ទះសហើយ
 ដោយសទ្ធា ឧទ្ទិសតថាគត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ត្រេកអរ
 ហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏នៅស្ងៀមអស់
 វារៈបីដងទៀត ។

[១៧៦] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះតម្រិះថា បើដូច្នោះ
 គួរតែតថាគត សួរកុលបុត្តអម្បាលនោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុថា ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ អ្នកទាំងឡាយ ត្រេក
 អរហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ឱព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
 ត្រេកអរក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ
 ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ អ្នកទាំងឡាយ ត្រេកអរហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ដោយហេតុ
 ណា ហេតុនេះឯង សមគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលជាកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ
 ចូលកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធាហើយ ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ ព្រោះថា អ្នកទាំងឡាយ
 ប្រកបដោយវ័យជាដំបូង ជាកំលោះដ៏ចម្រើន មានសក់ខ្មៅស្រិល គួរនឹង
 បរិភោគកាមទាំងឡាយ ព្រោះហេតុណា ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ ព្រោះហេតុនោះ
 អ្នកទាំងឡាយ កំពុងប្រកបដោយវ័យជាដំបូង ជាកំលោះដ៏ចម្រើន មានសក់
 ខ្មៅស្រិល ក៏ឆ្លៀតចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះបាន ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ មួយ
 វិញទៀត អ្នកទាំងឡាយនោះ មិនមែនព្រះរាជាទ្រង់គុំកូន ហើយចេញចាកផ្ទះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ចូលមកកាន់ផ្ទះសេដ្ឋី មិនមែនចោរគំកូន ហើយចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះសេដ្ឋី
 មិនមែនចំពាក់បំណុលគេ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះសេដ្ឋី មិនមែន
 មានរឿងក្តី ហើយភ័យចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះសេដ្ឋី មិនរឹបត្តិដោយ
 ចិត្តិមជ្ឈិវិត ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះសេដ្ឋី គឺពិតជា (អ្នកទាំង
 ឡាយ គិតឃើញថា) ឱហ្ន៎ អាត្មាអញជាអ្នកត្រូវជាតិ ជរា មរណៈ សោកៈ
 បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈ និងឧបាយាសៈ គ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខ
 គ្របសង្កត់ មានទុក្ខរបរិតហើយ ឱធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតកងទុក្ខទាំង
 អស់នេះ នឹងប្រាកដបាន ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ក្រែងអ្នកទាំងឡាយ មានសទ្ធា
 យ៉ាងនេះ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះសេដ្ឋី ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ចុះកុលបុត្តដែលបួសយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវធ្វើកិច្ចអ្វីខ្លះ ។
 ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ (ប្រសិនបើ) បុគ្គល ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាក
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែនៅមិនទាន់បានដល់បីតិ និងសុខ ឬមិនទាន់បានដល់
 សេចក្តីសុខដទៃ ដែលស្ងាត់លើសជាងបីតិ និងសុខនោះទេ ។ អភិជ្ឈក្តី តែង
 គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ព្យាបាទក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គល
 នោះបាន បីនមិទ្ធុក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន វិចិកិច្ចាភិ
 តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ឧទ្ធចកកុច្ចៈក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់បុគ្គលនោះបាន អរតិក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន សេចក្តី
 ខ្ជិលច្រអូសក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ
 (ព្រោះថា) បុគ្គលនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌

កិច្ចវគ្គ នឡកបានសូត្រទី ៨

ទាំងឡាយ តែនៅមិនទាន់បានបីតិនិងសុខ ឬមិនទាន់បានសេចក្តីសុខដទៃ ដែលស្ងាត់លើសជាងបីតិនិងសុខនោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ (បើ) បុគ្គល ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់បីតិនិង សុខ ឬបានដល់សេចក្តីសុខដទៃ ដែលស្ងាត់លើសជាងបីតិនិងសុខនោះ ហើយ ។ អភិជ្ឈក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ព្យាបាទក្តី មិន គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន បីនិមិទ្ធក្តីមិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គល នោះបាន ឧទ្ធចកកច្ចៈក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន វិចិកិច្ចាភិ មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន អរតិក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គល នោះបាន សេចក្តីខ្ជិលប្រអូសក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ម្នាល ពួកអនុរុទ្ធ (ព្រោះថា) បុគ្គលនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាក អកុសលទាំងឡាយ ហើយបានដល់នូវបីតិនិងសុខ ឬបានដល់នូវសេចក្តី សុខដទៃ ដែលស្ងាត់ជាងបីតិនិងសុខនោះ ។

[១៨៧] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ អ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុង តថាគតថា អាសវៈទាំងឡាយណា នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមកនូវភព ថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទីតាំងនៃជាតិ ជរានិងមរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ ព្រះតថាគតពុំទាន់បានលះបង់ទេ ហេតុដូច្នោះ បានជាព្រះតថាគត ដឹងហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ (ដែលគួរ សេព) ដឹងហើយទើបអត់សង្កត់របស់ខ្លះ (ដែលគួរអត់សង្កត់) ដឹងហើយ ទើបរៀររបស់ខ្លះ (ដែលគួររៀរ) ដឹងហើយទើបបន្ទោបង់របស់ខ្លះ (ដែល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

គួរបន្ទាបង្វំ) ដូច្នោះឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបានត្រិះរិះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងឡាយណា នាំមកនូវសេចក្តី
សៅហ្មង នាំមកនូវភពថ្មីប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខ
តទៅ ជាទីតាំងនៃជាតិជរា មរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ ព្រះតថាគតមិន
ទាន់បានលះបង់ទេ ហេតុដូច្នោះ បានជាព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបហើយទើប
សេពរបស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបអត់សង្កត់របស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយ ទើប
រៀនរបស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបបន្ទាបង្វំរបស់ខ្លះ ដូច្នោះក៏ទេ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន តែពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះចំពោះព្រះមានព្រះភាគយ៉ាង
នេះថា អាសវៈទាំងឡាយណា នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមកនូវភពថ្មី
ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទីតាំងនៃជាតិ
ជរា មរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ ព្រះតថាគតទ្រង់លះបង់បានហើយ ហេតុ
ដូច្នោះ បានជាព្រះតថាគតទ្រង់ជ្រាបហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយ
ទើបអត់សង្កត់របស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបរៀនរបស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយ
ទើបបន្ទាបង្វំរបស់ខ្លះ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ប្រពៃហើយ ប្រពៃ
ហើយ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសៅ
ហ្មង នាំមកនូវភពថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ
ជាទីតាំងនៃជាតិ ជរា មរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ តថាគតបានលះបង់
ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់
រលីង ដូចជាដើមឆ្នោត ដែលគេក្របែល គាស់រម្ងើងឲ្យលែងដុះតទៅទៀត

កិច្ចវគ្គ នឡកបានសូត្រទី ៨

១៨៥

ជាធម៌លែងមានបែបភាពតទៅទៀត ជាធម៌មិនមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀត
 ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ដូចជាដើមត្នោតកំបុតក មិនគួរដុះឡើងវិញបាន យ៉ាងណា
 ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំ
 មកនូវភពថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទី
 តាំងនៃជាតិ ជរា មរណៈ (អាសវៈទាំងនោះ) តថាគតលះបង់ហើយ បាន
 ផ្តាច់ផ្តិលបូសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលីង ដូច
 ជាដើមត្នោត ដែលគេក្របែលគាស់រម្ងឹងឲ្យលែងដុះតទៅទៀត ជាធម៌លែង
 មានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ជាធម៌មិនមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀតទេ
 យ៉ាងនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតដឹងហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ
 ដឹងហើយទើបអត់សង្កត់របស់ខ្លះ ដឹងហើយទើបរៀររបស់ខ្លះ ដឹងហើយទើប
 បន្ទាបង់របស់ខ្លះ ។

[១៨៨] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រះ
 តថាគតឃើញប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាព្យាករក្នុងកំណើតរបស់ពួកសាវ័ក
 ដែលធ្វើមរណកាលកន្លងទៅហើយថា សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ
 សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគ
 ជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹងអាស្រ័យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ មេត្តាប្រោសបំភ្លឺនូវសេចក្តីនៃកាសិតនុ៎ះ កិច្ចទាំងឡាយ
 បានស្តាប់កាសិតរបស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំទុកបាន ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

តថាគតព្យាករក្នុងកំណើតរបស់ពួកសាវ័ក ដែលធ្វើមរណកាលកន្លងទៅ
 ហើយថាសាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ
 ដើម្បីឲ្យជនស្របស្រែងក៏ទេ ដើម្បីប្រលោមជនក៏ទេ ដើម្បីអាទិសង្ឃត្រីលោក
 សក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរក៏ទេ (ឬ) គិតថា ឲ្យគេស្គាល់តថាគតក៏ទេ ។
 ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ កុលបុត្តទាំងឡាយមានសទ្ធា មានសេចក្តីត្រេកអរខ្លាំង មាន
 បាមោជ្ជៈក្លៀវក្លា លុះកុលបុត្តអម្បាលនោះ បានស្តាប់ព្យាករណ៍នោះហើយ
 តែងបង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ការព្យាករណ៍នោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ដល់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ អស់
 កាលជាយូរអង្វែង ។

[១៧៧] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថាភិក្ខុឈ្មោះ
 នេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា បាន
 បិតនៅក្នុងអរហត្តផល ដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ យល់ឃើញលោកមានអាយុនោះ
 ដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា លោកមានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ
 ដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុ
 នោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាង
 នេះ ដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ
 រព្យកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ និងបញ្ញារបស់លោកនោះហើយ
 ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះ
 ថា ផាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែង

កិក្ខុវគ្គ នទ្យកបាសុត្រទី ៨

ឮថា កិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ កិក្ខុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ព្យាករថា ជាឱបបាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធាវាស) បរិនិព្វាន
 ក្នុងសុទ្ធាវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃឱរម្ពាគិយសំយោជនៈទាំងឡាយ ៥ ដូច្នោះ កិក្ខុនោះ យល់ឃើញ
 លោកមានអាយុនោះ ដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា លោកមានអាយុ
 នោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ មានបញ្ញាយ៉ាង
 នេះ ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ
 ដូច្នោះខ្លះ ។ កិក្ខុនោះរព្វកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា
 របស់លោកនោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ
 យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាសុវិហារធម៌របស់កិក្ខុ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ កិក្ខុក្នុង
 ធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា កិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ កិក្ខុនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិបុគ្គល នឹងមកកាន់លោកនេះ
 ម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំង ៣
 មានរាគៈ ទោសៈ មោហៈស្រាលស្តើង ដូច្នោះ កិក្ខុនោះយល់ឃើញលោក
 មានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា លោកមានអាយុនោះ មាន
 សីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ...
 មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... លោកមានអាយុនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។
 កិក្ខុនោះ រព្វកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា របស់លោក
 នោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ភិក្ខុក្នុងធម្ម-
 វិន័យនេះ រមែងឮថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសោតាបន្តបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ
 ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានសម្ពោធិជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំង ៣ ដូច្នោះ ភិក្ខុនោះ យល់ឃើញលោកមាន
 អាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា លោកមានអាយុនោះ មានសីល
 យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ... មាន
 វិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។
 ភិក្ខុនោះ រព្យកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា របស់លោក
 នោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះ
 ឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌ របស់ភិក្ខុ ។

[២០០] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថាភិក្ខុនី
 ឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនីនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករ
 ថា បានបិតនៅក្នុងអរហត្តផល ដូច្នោះ ភិក្ខុនីនោះ យល់ឃើញនាងនោះដោយ
 ខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះ
 មានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះ
 មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។
 ភិក្ខុនីនោះរព្យកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា របស់ភិក្ខុនី
 នោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធយ៉ាងនេះ

កិច្ចវគ្គ នឡកបុរសត្រី ៨

ឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនី ។ ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ ភិក្ខុនីក្នុងធម្ម-
 វិន័យនេះ រមែងឮថា ភិក្ខុនីឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនីនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា មានសភាពជាឱបបាតិកៈកំណើត បរិនិព្វាន
 ក្នុងលោកនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់
 ទៅនៃឱវម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ដូច្នោះ ភិក្ខុនីនោះ យល់ឃើញនាងនោះ
 ដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ
 នាងនោះមានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ
 នាងនោះមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
 ខ្លះ ។ ភិក្ខុនីនោះ រពួកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា
 របស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីកាតដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ
 យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនី ។ ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ
 ភិក្ខុនីក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា ភិក្ខុនីឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើ
 ហើយ ភិក្ខុនីនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិនីបុគ្គល មក
 កាន់លោក នេះតែម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 សំយោជនៈទាំង ៣ មានរាគៈ ទោសៈ មោហៈស្រាលស្មើង ដូច្នោះ ភិក្ខុនី
 នោះ បានយល់ឃើញ នាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា នាងនោះ
 មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ មានបញ្ញា
 យ៉ាងនេះ ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
 ខ្លះ ។ ភិក្ខុនីនោះ រពួកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញារបស់

ភិក្ខុនីនោះ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីភាព ដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះ ឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនី ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ភិក្ខុនីក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា ភិក្ខុនីឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនីនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសោតាបន្នបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានសម្ពោធិ ជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ព្រោះ អស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ ដូច្នោះ ភិក្ខុនីនោះ បានយល់ឃើញនាងនោះ ដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា នាងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនីនោះ រពួកឃើញនូវសទ្ធាសីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា របស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារ ធម៌របស់ភិក្ខុនី ។

[២០១] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ឧបាសកក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា ឧបាសកឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសកនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាឱបបាតិកៈកំណើត បរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មានសភាព មិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្ពាគិយសំយោជនៈ ៥ ដូច្នោះ ឧបាសកនោះ បានយល់ឃើញអ្នកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬ បានឮតៗ មកថា អ្នកមានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ អ្នកមាន អាយុនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ អ្នកមានអាយុនោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ

កិច្ចវគ្គ នឡកបានសុត្រទី ៨

ដូច្នោះខ្លះ អ្នកមានអាយុនោះមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ អ្នកមានអាយុ
 នោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសកនោះ រព្វកឃើញ នូវសទ្ធា
 សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា របស់ឧបាសកនោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ
 ដើម្បីកាតដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារ
 ធម៌របស់ឧបាសក ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ឧបាសកក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា
 ឧបាសកឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសកនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិបុគ្គល នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយ
 ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ មានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
 ស្រាលស្មើង ដូច្នោះ ឧបាសកនោះ បានយល់ឃើញអ្នកមានអាយុនោះ
 ដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា អ្នកមានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ
 ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ... មានវិហារធម៌
 យ៉ាងនេះ ... អ្នកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសក
 នោះ រព្វកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញារបស់ ឧបាសក
 នោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីកាតដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះ
 ឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសក ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ឧបាសក
 ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បានឮថា ឧបាសកឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ
 ឧបាសកនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសោតាបន្នបុគ្គល មាន
 សភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានសម្ពោធិជាទីប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ ដូច្នោះ ឧបាសកនោះ បានយល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ឃើញអ្នកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា អ្នកមានអាយុនោះ
 មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ
 ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... អ្នកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ
 ខ្លះ ។ ឧបាសកនោះ រព្វកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និង បញ្ញា
 របស់ឧបាសកនោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាល
 ពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសក ។

[២០២] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ឧបាសិកាក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា
 ឧបាសិកាឈ្មោះនេះមានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ព្យាករថា មានសភាពជាឱបបាតិកៈកំណើត បរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ
 មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃ ឱរម្ពាគិយ
 សំយោជនៈ ៥ ដូច្នោះ ឧបាសិកានោះបានយល់ឃើញនាងនោះ ដោយខ្លួនឯង
 ឬបានឮតៗ មកថា នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ
 ។ បេ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... នាងនោះមានវិមុត្តិ
 យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសិកានោះ រព្វកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ
 ចាគៈ និងបញ្ញា របស់ឧបាសិកានោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីភាព
 ដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌ របស់
 ឧបាសិកា ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ឧបាសិកាក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា ឧបាសិកា
 ឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ព្យាករថា ជាសកទាគាមិនីបុគ្គល នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយធ្វើ

កិច្ចវគ្គ នឡកបានសូត្រទី ៨

នូវទីបំផុតទុក ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ មានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
ស្រាលស្មើង ដូច្នោះ ឧបាសិកានោះ យល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬ
បានឮតៗ មកថា នាងនោះឯង មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌
យ៉ាងនេះ ។ បេ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ... នាង
នោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសិកានោះរកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ
សុតៈ ចាគៈ និងបញ្ញា របស់ឧបាសិកានោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បី
ភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌ របស់
ឧបាសិកា ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ ឧបាសិកាក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮថា ឧបាសិកា
ឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ព្យាករថា ជាសោតាបន្នបុគ្គល មានភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង
មានសម្ពោធិជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ ដូច្នោះ
ឧបាសិកានោះយល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា នាង
នោះ មានសីលយ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ
នាងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ
ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសិកានោះ រកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ និង
បញ្ញា របស់ឧបាសិកានោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។
ម្នាល ពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌ របស់ឧបាសិកា ។
ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ហេតុដូច្នោះ បានជាគាត់ព្យាករក្នុងកំណើតរបស់ពួកសាវ័ក
ដែលធ្វើមរណកាលកន្លងទៅហើយថា សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីនឹងឲ្យជនស្របស្រែងក៏ទេ ដើម្បីនឹង
 ប្រលោមជនក៏ទេ ដើម្បីអាទិសង្ស្ច គឺលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរក៏ទេ
 (ឬ) គិតថា ឲ្យគេស្គាល់តថាគត ក៏ទេដែរ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ កុលបុត្ត
 ទាំងឡាយ អ្នកមានសទ្ធា មានសេចក្តីត្រេកអរខ្លាំង មានបាមោជ្ជៈ ក្លៀវក្លា
 កុលបុត្តអម្បាលនោះ លុះបានស្តាប់នូវព្យាករណ៍នោះហើយ តែងបង្ហាន
 ចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ការព្យាករណ៍នោះ (តែងប្រ-
 ព្រឹត្តទៅ) ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខដល់កុលបុត្តទាំងឡាយនោះ
 អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះ
 ចប់ហើយ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្តត្រេកអរចំពោះកា
 សិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ នឡកបានសូត្រទី ៨

អដ្ឋកថា

នទ្យកថានសូត្រ

[១៩៥] នទ្យកថានសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជា
 ដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា នទ្យកថានេ គឺជិតស្រុកមានឈ្មោះ
 យ៉ាងនេះ ។ មានរឿងតំណាលថា ក្នុងអតីត ព្រះពោធិសត្វកើតក្នុងកំណើត
 ពានរ មានរាងកាយធំ ជាស្ដេចស្វា មានស្វាច្រើនពាន់ជាបរិវារ ត្រាច់ទៅឯ
 ជើងភ្នំ ។ ស្ដេចពានរមានបុណ្យ និងមានបញ្ញាច្រើន ទូន្មានបរិវារថា នៃ
 អ្នកទាំងឡាយ ត្រង់ជើងភ្នំនេះ មានផ្ទៃឈើពុល ឈ្មោះថា ស្រះបោក្ខរណី
 ក៏មានអមនុស្សហ្មងហែង ។ ពួកអ្នកចូរស៊ីផ្ទៃឈើចំពោះអ្នកធ្លាប់ស៊ី
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ជីកទឹកចំពោះដែលធ្លាប់ជីក ។ ក្នុងសេចក្ដីនេះមិនមានកិច្ច
 ដែលពួកអ្នកត្រូវសួរខ្ញុំទេ ម្យ៉ាងទៀត ពួកអ្នកបើមិនទាន់សួរដល់ផ្ទៃឈើ
 ដែលមិនធ្លាប់ស៊ី ទឹកដែលមិនធ្លាប់ជីកជាមួយខ្ញុំជាមុនទេ ចូរកុំស៊ី កុំជីក
 ឡើយ ។ ថ្ងៃមួយ ពានរទាំងនោះស្វែងរកអាហារ ទៅដល់ជើងភ្នំមួយ
 ពិនិត្យមើលទឹកជីក ឃើញស្រះបោក្ខរណីមួយ ដែលមានអមនុស្សហ្មង
 ហែង ទើបមិនប្រញាប់ប្រញាល់ជីក អង្គុយព័ទ្ធជុំវិញស្រះ រង់ចាំព្រះមហា
 សត្វមក ។ ព្រះមហាសត្វមកហើយ សួរថា ហេតុអ្វីពួកអ្នកមិនជីកទឹក ។
 ពួកពានរឆ្លើយថា រង់ចាំលោកម្ចាស់មកសិន ។ ស្ដេចពានរពោលថា ល្អ
 ហើយអ្នកទាំងឡាយ ហើយក៏ពិនិត្យ មើលស្នាមជើង បានឃើញតែ
 ស្នាមជើងចុះទៅប៉ុណ្ណោះ មិនឃើញស្នាមជើងឡើងមកឡើយទើបបានដឹងថា

កិច្ចវគ្គ នឡកបានសូត្រទី ៨

១៩៦

មានអន្តរាយ រំពេចនោះឯង អមនុស្សដែល កើតក្នុងស្រះនោះបានញែក
 ទឹកជា ២ ចំណែកចេញមក ។ អារក្ខទឹកមានមុខក្រហម ពោះខៀវ ដៃ
 ជើងក្រហម ចង្កូមធំ ជើងកោង រូបរាងគួរឆ្នើម ពោលថាព្រោះហេតុអ្វី ទើប
 ពួកឯងមិនផឹកទឹក ទឹកឆ្ងាញ់ ចូរផឹកចុះ ពួកឯងជឿពាក្យរបស់ស្តេចពានរ
 នោះឬ ព្រះមហាសត្វសួរថា អ្នកជាអមនុស្សអាស្រ័យនៅក្នុងស្រះនេះឬ យក្ខ
 ឆ្លើយថា ត្រូវហើយយើងអាស្រ័យនៅក្នុងស្រះនេះ ។ មហាសត្វសួរថា អ្នក
 ចាប់បុគ្គលដែលចុះទៅក្នុងស្រះនេះឬ យក្ខឆ្លើយថា ត្រូវហើយ យើងនឹង
 ស៊ីអ្នកទាំងអស់ ។ មហាសត្វពោលថា នែយក្ខ អ្នកមិនអាចស៊ីពួកខ្ញុំបាន
 ទេ ។ យក្ខសួរថា ពួកឯងនឹងផឹកទឹកឬ មហាសត្វឆ្លើយថា ត្រូវហើយខ្ញុំ
 នឹងផឹក ។ យក្ខពោលថា កាលបើដូច្នោះ សូម្បីតែម្នាក់ក៏នឹងមិនរួចផុតអំពី
 យើងទៅបានដែរ ។ ស្តេចពានរពោលថា ខ្ញុំនឹងផឹកទឹក មិនទៅក្នុងអំ-
 ណាចរបស់អ្នក ដូច្នោះហើយ ទើបឲ្យពានរនាំយក ដើមបបូសមួយមក ចាប់
 ត្រង់ចុង ហើយផ្តុំទៅ ។ បបូសបានជាបំពង់មួយ ។ ស្តេចពានរនោះ អង្គុយ
 ផឹកទឹកត្រង់ច្រាំង ។ ស្តេចពានរបានឲ្យពានរដ៏សេសនាំដើមបបូសចំពោះ
 ខ្លួន ផ្តុំហើយ ឲ្យទៅ ។ កាលយក្ខកំពុងមើលនោះឯង ពានរគ្រប់គ្នា ក៏បាន
 ផឹកទឹក ដូចដែលស្តេចពានរពោលទុកថា

យើងឃើញស្នាមជើងដែលមិនឡើង ឃើញតែស្នាមជើងដែលចុះ យើង
 ផឹកទឹកដោយដើមបបូស អ្នកនឹងសម្លាប់យើងមិនបានឡើយ ។ តាំងអំពីនោះ
 មក បបូសទាំងឡាយដែលដុះក្នុងទីនោះ មិនមានថ្នាំង ជាបំពង់តែមួយ រហូត

ដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។ ក្នុងកប្បនេះ ដើមបបុសនេះ នឹងទឹកនៃ ៣ ទៀត តាំងនៅអស់បាណិយកប្ប មាន ៤ យ៉ាង គឺបទន្យាយលើមណ្ឌលព្រះចន្ទ ១ ទីដែលភ្លើងរលត់កាលព្រះពោធិសត្វធ្វើសច្ចកិរិយាក្នុងវដ្តកជាតក ១ កាលដែលភ្លៀងមិនស្រក់ត្រង់ទីលំនៅនៃមាតាបិតារបស់យដិការស្នូនឆ្នាំង ១ ភាពដែលដើមបបុសត្រង់ស្រះបោក្ខរណីនោះ ជាបំពង់ឥតថ្នាំង ១ ដោយប្រការនេះ ទើបស្រះបោក្ខរណីនោះ ឈ្មោះថា **នន្ទកថាន** ព្រោះពានរដឹកទឹកដោយដើមបបុស ។ ក្នុងកាលតមក ស្រុកតាំងឡើងព្រោះអាស្រ័យស្រះបោក្ខរណីនោះ ដូច្នោះទើបស្រុកនោះឈ្មោះថា **នន្ទកថាន** លោកពោលថា **នន្ទកថាន** ព្រោះសំដៅដល់ស្រុកនោះ ។

បទថា បលាសវនេ គឺក្នុងព្រៃដើមចារ ។

[១៧៦] បទថា **តត្ស** មយំ ភន្តេ គឺ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនពួកខ្ញុំព្រះអង្គតែមួយចំណែកប៉ុណ្ណោះ ។ លោកសម្តែងថា ភិក្ខុពួកដទៃណាសូម្បីត្រេកអរហើយ រមែងត្រេកអរក្នុងពាក្យ ទូន្មានរបស់លោក ភិក្ខុទាំងនោះដូចគ្នានឹងពួកយើង រមែងត្រេកអរក្រៃលែង។

គប្បីជ្រាបបទ នេវ រាជានិទិតា ជាដើមដូចតទៅនេះថា បុគ្គលម្នាក់ធ្វើខុសចំពោះព្រះរាជាហើយ ចៀសចេញទៅ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា បុគ្គលឈ្មោះនោះទៅណា ក្រាបទូលថា គេចទៅហើយ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា បុគ្គលនោះនឹងមិនរួចផុតអំពីយើង សូម្បីក្នុងទីដែលគេចចេញទៅ ។ តែបើបុគ្គលនោះ គប្បីបួស ក៏គប្បីផុតបាន ។ បុគ្គលចិត្តលម្អាក់ ទៅប្រាប់ដំណឹងនោះ

កិក្ខុវគ្គ នឡកបាសសូត្រទី ៨

ដល់បុគ្គលនោះថា បើអ្នកប្រាថ្នាជីវិត សូមអ្នកបួសចុះ ។ បុគ្គលនោះបួស
 ហើយ រក្សាជីវិតត្រាប់ទៅ កិក្ខុនេះឈ្មោះថា ធ្វើនូវកំហុសចំពោះព្រះរាជា ។
 ឯបុគ្គលម្នាក់កាត់ជញ្ជាំង លួចរបស់មានតម្លៃ របស់ចោរត្រាប់ទៅ ។ ពួក
 ចោរដឹងហើយ មិនដឹងភាពដែលបុរសមានសេចក្តីត្រូវការ ទើបពោលថា
 អញនឹងឲ្យបុគ្គលនេះដឹង បុគ្គលនោះដឹងដំណឹងនោះ ហើយក៏គេចទៅ ។
 ពួកចោរបានឮថា បុគ្គលនោះគេចទៅហើយ ទើបពោលថា បុគ្គលនោះនឹង
 មិនផុតអំពីយើងបានឡើយ សូម្បីក្នុងទីដែលគេទៅ តែបើបុគ្គលនោះបួស
 គប្បីផុតបាន ។ បុគ្គលនោះឮដំណឹងនោះហើយ ទើបបួស ។ កិក្ខុនេះឈ្មោះ
 ថា ត្រូវចោរឃ្នាំតាមចាប់ ។ ឯបុគ្គលម្នាក់ទៀត មានបំណុលច្រើន ត្រូវ
 ម្ចាស់បំណុលបៀតបៀន ទើបគេចចេញអំពីស្រុកនោះ ពួកម្ចាស់បំណុល
 ស្តាប់ហើយ ទើបពោលថា បុគ្គលនោះនឹងមិនផុតអំពីយើងទៅបាន សូម្បីតែ
 ក្នុងទីដែលគេទៅ បើបុគ្គលនោះគប្បីបួស ទើបផុតបំណុលទៅបាន ។
 បុគ្គល នោះឮដំណឹងនេះហើយ ទើបបួស ។ កិក្ខុនេះឈ្មោះថា ត្រូវម្ចាស់
 បំណុលរឹបជាន់ ។ បុគ្គលខ្លាចភ័យឯណាមួយ មានរាជភ័យជាដើម ជា
 អ្នកក្តៅក្រហាយ ចេញបួស ឈ្មោះថា ក្តៅក្រហាយព្រោះភ័យ ។ បុគ្គល
 មិនអាចតាំងជីវិតនៅបាន ក្នុងវេលាអង្គរឡើងថ្ងៃជាដើម ទើបបួស ឈ្មោះថា
 ត្រូវអាជីវៈបៀតបៀន ។ អធិប្បាយថា ត្រូវអាជីវៈគ្របសង្កត់ ។ ក្នុងជន
 ទាំងនេះទោះមួយរូប ឈ្មោះថា បួសហើយដោយហេតុទាំងនេះមិនមាន ។
 ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា នេវ រាជាកិច្ចិតា គីមិន

មែនជាអ្នកធ្វើខុស ចំពោះ ព្រះរាជាជាដើម ។ បទថា វិវេកំ គឺជាអ្នកស្ងាត់ ។
 លោកអធិប្បាយថា បុគ្គលដែលស្ងាត់ចាកកាម និងចាកអកុសលធម៌ គប្បី
 សម្រេចបីតិ និងសុខ ពោលគឺ បឋមជ្ឈាន និងទុតិយជ្ឈាន បើស្ងាត់
 ចាកកាម ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ហើយ មិនទាន់សម្រេចបីតិ និងសុខ ឬមិន
 ទាន់សម្រេចសុខដទៃដែលស្ងប់ជាង ដោយអំណាចនៃឈាន ២ និងមគ្គ ៤
 ខាងលើ ។ អភិជ្ឈាជាដើមនេះ រមែងគ្របសង្កត់ ចិត្តនៃភិក្ខុនោះ តាំងនៅ ។
 ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អរតិ បានដល់ ភាពជាអ្នកនឿយណាយក្នុងធម៌
 ដែលជាអធិកុសល ។ បទថា តន្តិ គឺ ភាពជាបុគ្គលខ្ជិលច្រអូស ។
 ភិក្ខុណាបួសហើយយ៉ាងនេះ មិនអាចធ្វើកិច្ចរបស់អ្នកបួសបាន ។ ធម៌
 លាមកទាំង ៧ យ៉ាងនេះ កើតដល់ភិក្ខុហើយ រមែងគ្របសង្កត់ចិត្ត ។
 ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សម្តែងដូច្នោះហើយ ឥឡូវនេះដើម្បីទ្រង់សម្តែងថា
 ធម៌ទាំងនោះរមែងគ្របសង្កត់ចិត្តនៃភិក្ខុណា តាំងនៅ ភិក្ខុនោះមិនអាចធ្វើ
 កិច្ចរបស់សមណៈ ទើបត្រាស់ថា វិវេកំ អនុរុទ្ធា ។បេ។ អញ្ញំ វា គតោ
 សន្តតំ ដូច្នោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ចំណែកខ្មៅរួចហើយ
 ឥឡូវនេះ ដើម្បីសម្តែងធម៌ចំណែកស ដោយន័យនោះ ទើបត្រាស់បទថា
 វិវេកំ ជាដើម ដូច្នោះទៀត គប្បីជ្រាបអត្ថនៃបទទាំងនោះ ដោយន័យ
 ដូចពោលហើយនោះឯង ។ បទថា សង្ខាយ គឺដឹងហើយ ។ បទ ថា ឯកំ
 គឺមួយ ។ បទថា បដិសេវតិ គឺរមែងសេពវត្ថុដែលគួរសេព ។ សូម្បី
 ក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

[១៧៨] បទថា ឧបបត្តិសុ ព្យាករោតិ គឺព្យាករក្នុងភព ព្រម
 ដោយបដិសន្ធិចូរលើកទុក ។ ទ្រង់ព្យាករក្នុងភពដែលមិនបដិសន្ធិ ដូចម្តេច ។
 កាលពោលថា បដិសន្ធិក្នុងភពថ្មី មិនមានដល់បុគ្គលដែលមិនទាន់មាន
 បដិសន្ធិ ឈ្មោះថា ទ្រង់ព្យាករក្នុងភពដែលកើត ។ បទថា ជនកុហានត្តំ គឺ
 ដើម្បីឲ្យជនស្របស្រែងក្នុងចិត្ត ។ បទថា ជនលបនត្តំ គឺដើម្បីកៀរគរ
 មហាជន ។ បទថា ន ឥតិ មំ ជនោ ជាតាតុ គឺមហាជននឹងដឹងយ៉ាងនេះ ។
 អធិប្បាយថា ទ្រង់មិនព្យាករដោយហេតុនេះ កិត្តិសព្វរបស់អញនឹងខ្វះខាត
 ឡើងក្នុងរវាងមហាជនយ៉ាងនេះ ។ បទថា ឧន្យារវេទា គឺមានការត្រេកអរច្រើន ។

[១៧៩] បទថា សោ ទោ បនស្ស អាយស្មា គឺលោកនោះបរិនិព្វាន
 ហើយជាបុគ្គលដែលលោកតាំងនៅនេះបានឃើញហើយឬបានស្តាប់ហើយ ។
 ក្នុងបទជាដើមថា ឯវំ សីលោ គប្បីជ្រាបសីលជាដើមលាយដោយលោកិយ
 និងលោកុត្តរ ។ ធម៌ជាចំណែកសមាធិ លោកបំណងយកថា ធម្មៈ ក្នុង
 បទនេះថា ឯវំធម្មោ ។ បទថា ផាសុវិហារោ ហោតិ គឺកាលបំពេញ
 ក្នុងបដិបទា ដែលកិក្ខុនោះបំពេញឲ្យបរិបូណ៌ហើយ កិក្ខុធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវអរហត្តផល ជាអ្នកមានវិហារធម៌សប្បាយ ដោយវិហារធម៌ គឺផល
 សមាបត្តិ ។ កាលមិនអាចសម្រេចអរហត្ត និងកាលបំពេញបដិបទា រហូត
 បរិបូណ៌ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានវិហារធម៌សប្បាយខាងមុខ ។ គប្បីជ្រាបអត្ត
 ក្នុងវារៈទាំងពួងដោយន័យនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ឧ.វ.

អដ្ឋកថានឡកបាសុត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

គោលិស្សានិស្សត្រទី ៩

[២០៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវន ជាកលន្ទកនិវាសន្តាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក៏ សម័យនោះឯង មានភិក្ខុមួយរូបឈ្មោះគោលិស្សានិ ជាអ្នកសមាទាននូវ អារញ្ញិកធុត្តង្គ ជាអ្នកមានមារយាទមិនរៀបរយ អង្គុយក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ដោយកិច្ចណាមួយ ។

[២០៤] លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ប្រារព្ធនូវគោលិស្សានិ ភិក្ខុ ហើយទើបពោលនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុង កណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរតែប្រកបដោយសេចក្តីគោរព សេចក្តីកោតក្រែង ចំពោះពួកសព្វហូចារីទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុង កណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជាអ្នកមិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះពួកសព្វហូចារី ហើយ ពួកជននឹងពោលតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វីលោកមាន អាយុនេះ សមាទានអារញ្ញិកធុត្តង្គនៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោក មានអាយុនេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ចំពោះ សព្វហូចារីទាំងឡាយ លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀល ដូច្នោះ ឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទី

កិច្ចវគ្គ គោលសិទ្ធិសុត្រទី ៨

២០២

ប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរតែប្រកបដោយសេចក្តីគោរព កោត
ក្រែង ចំពោះសព្វហូចារីទាំងឡាយ ។

[២០៥] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរជា
អ្នកឈ្លាស ក្នុងការអង្គុយថា អាត្មាអញនឹងមិនអង្គុយជ្រៀតបៀតភិក្ខុទាំង-
ឡាយជាថេរៈផង មិនហាមឃាត់ភិក្ខុថ្មីទាំងឡាយដោយអាសនៈផង ។ ម្ចាស់
លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលនឹង
ទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃមិនឈ្លាសក្នុងការអង្គុយហើយ
នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ
សមាទានអារញ្ញិកធុត្តង្គ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួន ក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោកមាន
អាយុនេះ មិនដឹងច្បាប់អភិសមាចារិកវត្តសោះ លោកមានអាយុនោះ នឹង
មានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិក
ធុត្តង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរតែឈ្លាស
ក្នុងការអង្គុយ ។

[២០៦] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ មិន
គួរចូលទៅកាន់ស្រុកឲ្យហួសវេលា មិនគួរត្រឡប់មកឲ្យទាល់ថ្ងៃ ម្ចាស់លោក
មានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ កាលទៅកាន់ទី
ប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ នឹងចូលទៅកាន់ស្រុកឲ្យហួសវេលា

ត្រឡប់មកទាល់ថ្ងៃហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍
 អ្វី លោកមានអាយុនេះ សមាទានអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃ
 ម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ចូលទៅកាន់ស្រុកឲ្យហួសវេលា ត្រឡប់
 មកវិញទាល់ថ្ងៃ លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះ
 ហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅ
 ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ មិនគួរចូលទៅកាន់ស្រុកឲ្យហួសវេលា មិនគួរត្រឡប់
 មកឲ្យទាល់ថ្ងៃឡើយ ។

[២០៧] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 អារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ មិន
 គួរដល់នូវការត្រាច់ទៅ ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុនកត្តនិងក្រោយ
 កត្តឡើយ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 អារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ដល់
 នូវការត្រាច់ទៅក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុនកត្តនិងក្រោយកត្តហើយ
 នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាន
 នូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ទាំងការត្រាច់ទៅ
 ក្នុងវេលាវិកាល ភិក្ខុនោះក៏បានធ្វើរឿយៗ នាំឲ្យសង្ឃលំបាកហៅរកភិក្ខុនោះ
 មកកាន់ជំនុំសង្ឃ លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង
 ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំ
 សង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃហើយ មិនគួរដល់នូវការត្រាច់ទៅក្នុងត្រកូល

ទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុនកត្តនិងក្រោយកត្តឡើយ ។

[២០៨] ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ អារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃនៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ មិនគួរ មានចិត្តរាយមាយឃ្មេងឃ្មោងឡើយ ។ ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ បើ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុង កណ្តាលជំនុំសង្ឃ មានចិត្តរាយមាយឃ្មេងឃ្មោងហើយ នឹងមានពួកជនតិះ- ដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិក- ធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯងមែន តែមានចិត្តរាយមាយឃ្មេង- ឃ្មោងធ្វើឲ្យរឿយៗ នាំឲ្យសង្ឃលំបាកហៅរកមកកាន់ជំនុំសង្ឃ លោកមាន អាយុនោះ នឹងមានពួក ជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នក សមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងទីប្រជុំសង្ឃ មិនគួរជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយឃ្មេងឃ្មោងឡើយ ។

[២០៩] ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ អារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ កុំជា អ្នកមានមាត់រឹង កុំជាអ្នកមានវាចាឡេះឡោះឡើយ ។ ម្នាលលោកមានអាយុ ទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជាអ្នកមានមាត់រឹង ពោលវាចាឡេះឡោះហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុ នេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមានមាត់រឹង ពោលវាចាឡេះឡោះ លោកមាន
អាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន
នូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ហើយ
កុំជាអ្នកមានមាត់រឹង កុំជាអ្នកមានវាចាឡេះឡោះឡើយ ។

[២១០] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរជា
អ្នកប្រដៅងាយ មានមនុស្សល្អជាមិត្ត ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ
បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុង
កណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជាអ្នកប្រដៅក្រ មានមនុស្សអាក្រក់ជាមិត្តហើយ នឹងមាន
ពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នក
សមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោកមាន
អាយុនេះ ជាអ្នកប្រដៅក្រ មានមនុស្សអាក្រក់ជាមិត្ត លោកមានអាយុនោះ
នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ អា-
រញ្ញិកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរជា
អ្នកប្រដៅងាយ មានមនុស្សល្អជាមិត្ត ។

[២១១] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់
លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ជាអ្នកមិន
មានទ្វារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះ

ភិក្ខុវគ្គ គោលិស្សនិស្សត្រទី ៨

២០៦

ភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិក-
ធុត្តន្ត ទៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នក
មានទ្វារមិនបានគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ លោកមានអាយុនោះ នឹង
មានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិក
ធុត្តន្ត គួរជាអ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។

[២១២] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុង
កោជនហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោក
មានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ទៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃ
ម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន លោកមាន
អាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នក
សមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ។

[២១៣] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវការក្រាក់រព្វក ។ ម្ចាស់លោកមាន
អាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត មិនប្រកបរឿយៗ នូវ
ការក្រាក់រព្វកហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី
លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ទៅតាមអំពើចិត្តខ្លួន
ក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមិនប្រកបរឿយៗ នូវការក្រាក់រព្វក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

២០៧

លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកប្រកបរបៀយៗ នូវការក្រាករពូក ។

[២១៤] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ជាអ្នកខ្ជិលប្រអូសហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកខ្ជិលប្រអូស លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ។

[២១៥] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកតាំងស្មារតីឲ្យមាំ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ជាអ្នកភ្លេចស្មារតីហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀល ដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកតាំងស្មារតីឲ្យមាំ ។

[២១៦] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកមានចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ

ភិក្ខុវគ្គ គោលិស្សនិស្សត្រទី ៧

២០៨

បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ជាអ្នកមានចិត្តមិនខាប់ខ្ចួនហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមានចិត្តមិនខាប់ខ្ចួន លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកមានចិត្តខាប់ខ្ចួន ។

[២១៧] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ជាអ្នកគ្មានប្រាជ្ញាហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកគ្មានប្រាជ្ញា លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

[២១៨] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងអភិធម្ម និងអភិវិន័យ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកជនអ្នកសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម និងអភិវិន័យ ចំពោះភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត គង់មាន ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តន្ត ត្រូវគេសួរប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម និងអភិវិន័យ ហើយឆ្លើយមិនរួច នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

២០៧

ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ តាម
អំពើចិត្តខ្លួន នៅក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ត្រូវគេសួរ
ប្រស្នាក្នុងអភិធម្ម និងអភិវិន័យហើយឆ្លើយមិនរួច លោកមានអាយុនោះ
នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ គប្បីជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្យាយាមក្នុងអភិធម្មនិងអភិវិន័យ ។

[២១៧] ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ ដែលហួស
រូបសមាបត្តិទៅ ។ ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ តែងមានគេសួរប្រស្នាក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ ដែលហួសរូប-
សមាបត្តិទៅ ។ ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ មានគេសួរប្រស្នាក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ ដែលហួសរូបសមាបត្តិ
ទៅ ហើយឆ្លើយមិនរួច នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី
លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួន
ក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ មានគេសួរប្រស្នាក្នុងវិមោក្ខជា
អារុប្បៈ ដែលហួសរូបសមាបត្តិទៅ ហើយឆ្លើយមិនរួច លោកមានអាយុនោះ
នឹងមានពួកជនតិះដៀល ដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារញ្ញិកធុត្តង្គ គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ ដែលហួសរូប
សមាបត្តិទៅ ។

[២២០] ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ

ភិក្ខុវគ្គ គោលិស្សានិស្សត្រទី ៨

២១០

អារញ្ញិកធុត្តង្គ គប្បីជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ។ ម្នាល
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកជនអ្នកសួរប្រស្នាក្នុងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ចំពោះ
 ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ គង់មាន ។ ម្នាលលោកមានអាយុទាំង
 ឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ ត្រូវគេសួរប្រស្នាក្នុងឧត្តរិមនុស្ស
 ធម៌ ហើយឆ្លើយមិនរួច នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី
 លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួន
 ក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះបួសហើយដើម្បីប្រយោជន៍ណា
 ក៏មិនដឹងប្រយោជន៍នោះ លោកមានអាយុនោះនឹងមានពួកជនតិះដៀល ដូច្នោះ
 ឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ គប្បីជាអ្នកធ្វើ
 សេចក្តីព្យាយាម ក្នុងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ។

[២២១] កាលព្រះសារីបុត្ត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហាមោគ្គ-
 ល្លានមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុថា ម្នាល
 អារុសោសារីបុត្ត ចុះធម៌ទាំងនេះ គួរតែភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារញ្ញិកធុត្តង្គ
 ទើបសមាទានប្រព្រឹត្តបានឬ ឬក៏ភិក្ខុដែលនៅក្នុងស្រុក គួរសមាទានប្រព្រឹត្ត
 បានដែរ ។ ម្នាលអារុសោមោគ្គល្លាន ធម៌ទាំងនេះ សូម្បីភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 អារញ្ញិកធុត្តង្គ ក៏គួរតែសមាទានប្រព្រឹត្តទៅហើយ នឹងចាំបាច់ពោលទៅថ្វីដល់
 ភិក្ខុដែលនៅក្នុងស្រុក ។

អដ្ឋកថា

គោលិស្សានិស្សត្រ

[២០៣] គោលិស្សានិស្សត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា បទសមាចារោ គឺ ប្រព្រឹត្តិ អាក្រក់ មានអាចារៈគ្រោតគ្រាត សម្លឹងក្នុងបច្ច័យទាំងឡាយ ដូចព្រះមហា ភក្ខិតត្ថេរ បានឮថា ឧបដ្ឋាកពោលនឹងព្រះថេរៈនោះ ដែលអង្គុយក្នុងត្រកូល ឧបដ្ឋាកថា លោកម្ចាស់ ខ្ញុំប្រគេនចីវរដល់ព្រះថេរៈរូបនោះហើយ ។ ព្រះថេរៈ ពោលថា ញោមធ្វើល្អហើយ ដែលប្រគេនចីវរដល់ព្រះថេរៈអ្នកត្រិះរិះដល់ ចីវរនោះ ។ ឧបដ្ឋាកពោលថា លោកម្ចាស់ ខ្ញុំនឹងប្រគេនចីវរដល់ លោក ម្ចាស់ ។ ព្រះថេរៈពោលថា ល្អហើយ ញោមប្រគេនដល់ព្រះថេរៈ ដែល ត្រិះរិះដល់ចីវរនោះ ។ ភិក្ខុបែបនេះ ឈ្មោះថា មានអាចារៈគ្រោតគ្រាត ។

[២០៤] បទថា សប្បុតិស្សន្ត គឺមានភាពជាធំ ។ មិនគួរធ្វើខ្លួនឲ្យ ជាធំ ។ បទថា សេរិវិហារេន គឺដោយការនៅតាមពេញចិត្ត របស់ខ្លួន ដោយការនៅមិនមានអ្នកចាំជាសំតៀន ។

[២០៥] បទថា នានុប្បក្ខន្ធ គឺមិនចូលទៅជិត ។ ភិក្ខុណាកាល ព្រះមហាថេរៈ ២ រូប អង្គុយទាំងសងខាង មិនប្រាប់ព្រះថេរៈទាំងនោះ អង្គុយជ្រៀតបៀតដោយចីវរក្ដី ដោយជន្លង់ក្ដី ភិក្ខុនេះ ឈ្មោះថា ចូលទៅ អង្គុយជ្រៀតបៀត ។ ម្យ៉ាងទៀត មិនធ្វើយ៉ាងនោះ កាលនៅជិតអាសនៈ ដែលគួរដល់ខ្លួន ព្រះថេរៈពោលថា អង្គុយចុះអ្នកមានអាយុ ដូច្នោះ ទើប

ភិក្ខុវគ្គ គោលិស្សនិស្សត្រទី ៨

២១២

អង្គុយ ។ បើព្រះថេរៈមិនពោល គួរពោលសួរថា លោកម្ចាស់ ខ្ញុំអង្គុយ
បានឬ ដូច្នោះហើយ គួរអង្គុយ ។ តាំងអំពីពេលពោលសួរ បើព្រះថេរៈ
ពោលថា អង្គុយចុះ ឬបើមិនពោល ក៏គួរអង្គុយបាន ។

ក្នុងបទថា ន បដិពាហិស្សាមិ មានអធិប្បាយថា ភិក្ខុណារំលង
អាសនៈដែលដល់ខ្លួនហើយ អង្គុយប្រជែងត្រង់អាសនៈភិក្ខុថ្មី ភិក្ខុនេះឈ្មោះ
ថា យាត់អាសនៈភិក្ខុថ្មី ។ កាលភិក្ខុនោះអង្គុយយ៉ាងនោះ ភិក្ខុថ្មីឈរ
ពោលទោសថា ភិក្ខុនេះមិនឲ្យអញអង្គុយក្តី ឬដើររកអាសនៈក្តី ព្រោះដូច្នោះ
គប្បីអង្គុយលើអាសនៈដែលដល់ខ្លួននោះឯង យ៉ាងនេះឈ្មោះថា មិនហាម
អាសនៈ ។ បទថា អភិសមាចារិកវត្ត ធម្មំ គឺធម៌ត្រឹមតែការបដិបត្តិ
អភិសមាចារិកវត្ត ។

[២០៦] បទថា នាតិកាលេន គឺមិនគួរចូលស្រុកអំពីព្រឹកពេក មិន
គួរត្រឡប់ឲ្យយឺតពេក ។ គួរចូល និងចេញជាមួយពួកភិក្ខុ ។ ព្រោះកាល
ចូលទៅព្រឹកពេក ចេញទៅយឺតពេក ការបដិបត្តិក្នុងលានព្រះចេតិយ និង
លានពោធិព្រឹក្សជាដើម រមែងបាត់បង់ ។ ភិក្ខុមិនស្គាល់កាលនោះ លុបមុខ
អំពីព្រលឹម រួចបោសសម្បុកពឹងពាងក្នុងកាលទឹកសន្សើមធ្លាក់ ចូលស្រុក
ហើយ ស្វែងរកបបរអង្គុយពោលតិរច្ឆានកថាច្រើនប្រការ ខាងក្នុងស្រុកនោះ
ឯង រហូតដល់ពេលបិណ្ឌបាត ហើយឆាន់អាហារ ចេញទៅក្នុងពេលរសៀល
ទៅដល់វត្តក្នុងវេលាខាងក្រោយការលាងជើងរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។

[២០៧] បទថា ន បុរេភត្តំ បច្ឆាភត្តំ កុលេសុ ចារិត្តំ អាបដ្ឋិតតំ

គឺភិក្ខុទទួលនិមន្តន៍ព្រមដោយកោជន មិនលាភិក្ខុដែលមាននៅ ត្រាច់ទៅក្នុង ត្រកូលក្នុងវេលាមុនភត្តក្ខី ក្នុងវេលាក្រោយភត្តក្ខី រៀរលែងតែមានសម័យ ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នករក្សាសិក្ខាបទនេះ មិនគួរ ត្រាច់ទៅ ក្នុងវេលាមុនភត្ត និងក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ដែលលោកពោល ទុកហើយ ក្នុងវិក្កន៍នៃសិក្ខាបទនោះ ។

[២០៨] បទថា ឧទ្ធកោ ហោតិ ធមលោ គឺជាអ្នកមានប្រក្រតី រាយមាយ និងប្រកបដោយភាពជាអ្នករពិស ដូចកូនក្មេង ដូចលោកពោល ទុកថា ប្រដាប់ច័រវេ ប្រដាប់បាត្រ ប្រដាប់សេនាសនៈ ឬតាក់តែង ប្រដាប់ កាយសុយនេះ ។

[២០៧] បទថា បញ្ញវតា ភវិតតំ គឺកាលគួរធ្វើច័រវេកម្មជាដើម គួរជាអ្នកប្រកបដោយឧបាយនៃបញ្ញា ។

[២០៨] បទថា អភិធម្ម អភិវិនយេ គឺគួរធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងអភិធម្មបិដក និងក្នុងវិនយបិដក ដោយបាលី និងដោយអដ្ឋកថា ។ មិនគួរកាត់ចាកធម្មហឫទ័យវិក្កន៍ ព្រមដោយទុកមាតិកា និងតិកមាតិកាជាដើម ក្នុងអភិធម្មដោយបរិច្ឆេទចុងក្រោយ ។ មិនគួរឃ្លាំងឃ្លាត បាតិមោក្ខទាំង ២ ដែលលោកវិនិច្ឆ័យទុកលើហើយ ព្រមគ្នានឹងការវិនិច្ឆ័យក្នុងប្រការគួរធ្វើ និង មិនគួរធ្វើក្នុងវិនយ ។

[២០៩] បទថា អារុប្បា គឺលោកពោលដល់សមាបត្តិ ៨ ប្រការ ម្យ៉ាងទៀត កាលមិនអាចបំពេញសមាបត្តិទាំងនោះបានទាំងអស់ ក៏គួរបំពេញ

ភិក្ខុវគ្គ គោលិស្សានិស្សត្រទី ៨

២១៤

ក្នុងសមាបត្តិ ៧ ក្តី ៦ ក្តី ៥ ក្តី ដោយកំណត់បទចុងក្រោយ ប្រព្រឹត្តកាន់
យកកម្មដ្ឋាន គឺបរិកម្មកសិណណាមួយធ្វើឲ្យស្អាត ។ ប៉ុណ្ណោះក៏មិនគួរ
ឃ្លានឃ្លាត ។

[២២០] ដោយបទថា ឧត្តរិមនុស្សធម្មេ នេះ ព្រះសារីបុត្រសម្តែង
លោកុត្តរធម៌ទាំងអស់ ព្រោះដូច្នោះ បុគ្គលជាព្រះអរហន្តគប្បីលះ ។ បុគ្គល
ដែលមិនទាន់សម្រេចអរហត្ត គួរតាំងនៅក្នុងអនាគាមិផល សកទាគាមិផល
ឬសោតាបត្តិផល ។ ដោយបរិយាយចុងក្រោយ គួរប្រព្រឹត្តកាន់យកវិបស្សនា
សុទ្ធតែម្យ៉ាង រហូតដល់ធ្វើឲ្យស្អាតជំនាញនូវព្រះអរហត្ត ។ បទដ៏សេសក្នុង
ទីទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។

ព្រះសារីបុត្រញ៉ាំងគោលិស្សានិភិក្ខុ ឲ្យសម្រេចព្រះអរហត្តដោយលំដាប់
តាំងអំពីអភិសមាចារិកវគ្គ ដោយអំណាចវេនេយ្យបុគ្គល ។ ទេសនានេះចប់
ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^{១៣៧}

អដ្ឋកថាគោលិស្សានិស្សត្រ ចប់
ស្សត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កិដាគិរិសូត្រទី ១០

[២២២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ស្តេចទៅកាន់ចារិកក្នុងកាសីជនបទ មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ។ គ្រា
 នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតបរិភោគវៀរចាកការបរិភោគភោជន ក្នុងវេលាយប់ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលតថាគតបរិភោគវៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹង
 ច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន
 កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូរ
 បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ចេញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់
 ហើយ គង់ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោក
 រហ័សរហួន កម្លាំងនិងការនៅសប្បាយ ពុំខាន ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
 ស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[២២៣] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារិកតាម
 លំដាប់ក្នុងកាសីជនបទ បានស្តេចទៅដល់និគមឈ្មោះកិដាគិរិ របស់កាសី
 ជនបទ ។ មានសេចក្តីតំណាលថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងកិដាគិរិ
 និគម របស់កាសីជនបទនោះ ។ ជួនសម័យនោះឯង ភិក្ខុឈ្មោះអស្សជិនី
 ឈ្មោះបុនពូសុកៈ អ្នកនៅក្នុងកិដាគិរិនិគម ។ គ្រានោះឯង មានភិក្ខុច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

២១៦

រូប ចូលទៅរកអស្សជិកិកុំ និងបុនពូសុកភិកុំ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 ពោលពាក្យនេះ នឹងអស្សជិកិកុំ និងបុនពូសុកភិកុំថា ម្ចាស់លោកមានអាយុ
 ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយ រៀបចាកការសោយភោជនក្នុងវេលា
 យប់ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ ក៏បរិភោគ រៀបចាក
 ការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ដែរ កាលពួកភិក្ខុបរិភោគ រៀបចាកការ
 បរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច
 មានជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់លោក
 មានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគ រៀបចាកការបរិភោគ
 ភោជន ក្នុងវេលាយប់ចុះ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាលបើលោក
 ទាំងឡាយ បរិភោគ រៀបចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់
 នឹងបានដឹងច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោក
 រហ័សរហួន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយពុំខាន ។ កាលបើភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពោលយ៉ាងនេះហើយ អស្សជិកិកុំនិងបុនពូសុកភិកុំ ក៏ឆ្លើយតបទៅនឹងភិក្ខុ
 ទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកយើងតែង
 បរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាល
 ពួកយើងទាំងនោះ កាលបរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ
 ដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មាន
 ជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ពួកយើងទាំង
 នោះ នឹងលះបង់អាទិសង្ឃដែលត្រូវបានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសុះតាមរក

ភិក្ខុវគ្គ កំណតិរសូត្រទី ១០

២១៧

អានិសង្សក្នុងអនាគតដូចម្តេចកើត ពួកយើងនឹងនៅតែបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច
វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលដដែល ។

[២២៤] ពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចធ្វើអស្សជិក្ខុនិងបុនព្វសុកភិក្ខុឲ្យ
យល់បានក្នុងកាលណាហើយ ទើបភិក្ខុទាំងនោះចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសម
គួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គដែលមានក្នុង
ទីនេះ បានចូលទៅរកអស្សជិក្ខុនិងបុនព្វសុកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
បានពោលពាក្យនេះនឹងអស្សជិក្ខុនិងបុនព្វសុកភិក្ខុថា ម្ចាស់លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយ រៀរចាកការសោយភោជនក្នុងវេលា
យប់ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ ក៏បរិភោគ រៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ដែរ
ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ កាលពួកភិក្ខុបរិភោគ រៀរចាកការបរិភោគភោជន
ក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច
ការក្រោករហ័សរហួន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់លោកមានអាយុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូរបរិភោគ រៀរចាកការបរិភោគភោជន
ក្នុងវេលាយប់ចេញ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាលបើលោកទាំង-
ឡាយបរិភោគ រៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់នឹងបាន
ដឹងច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន
កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គពោល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

យ៉ាងនេះហើយ អស្សជិក្ខុនិងបុនព្វសុកភិក្ខុ ក៏ឆ្លើយតបមកនឹងពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកយើងតែងបរិភោគក្នុងវេលា
ល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាល ពួកយើងនោះ កាល
បរិភោគភោជន ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាល
ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោក
រហ័សរហួន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ពួកយើងទាំងនោះ នឹងលះបង់
អានិសង្សដែលត្រូវបានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសុះតាមរកអានិសង្សដែលត្រូវបាន
ក្នុងអនាគតទៅវិញ ដូចម្តេចកើត ពួកយើងនឹងនៅតែបរិភោគ ក្នុងវេលា
ល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាលដដែល បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន កាលណាពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាចធ្វើអស្សជិក្ខុ និងបុនព្វសុកភិក្ខុ
ឲ្យយល់បានហើយ ទើបពួកខ្ញុំព្រះអង្គមកសូមក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះចំពោះព្រះ
មានព្រះភាគ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១
រូបមកប្រាប់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរមក ចូរទៅហៅអស្សជិក្ខុនិងបុនព្វសុកភិក្ខុ
តាមពាក្យគឺថាគតថា ព្រះសាស្តា ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុទាំងឡាយ ។
ភិក្ខុនោះទទួល ព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូល
ទៅរកអស្សជិក្ខុ និងបុនព្វសុកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយ
នឹងអស្សជិក្ខុ និងបុនព្វសុកភិក្ខុយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅ
លោកមានអាយុទាំងឡាយ ។ អស្សជិក្ខុនិងបុនព្វសុកភិក្ខុ ទទួលពាក្យភិក្ខុ
នោះថា ករុណាលោកមានអាយុ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
ទីដីសមគួរ ។ លុះអស្សជិភិក្ខុ និងបុរេព្វសុភិក្ខុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា ពួក
ភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅរកអ្នកទាំងឡាយ ហើយបាននិយាយថា ម្ចាស់លោកមាន
អាយុទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយ វៀរចាកការសោយភោជនក្នុង
វេលាយប់ ទាំងភិក្ខុសង្ឃក៏បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់
ដែរ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាលពួកភិក្ខុបរិភោគ វៀរចាកការ
បរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច
មានជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់លោក
មានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយចូរមក ចូរបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគ
ភោជនក្នុងវេលាយប់ចេញ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាលបើលោក
ទាំងឡាយបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគ ភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់នឹងបាន
ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន
កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា កាលដែលពួក
ភិក្ខុពោលយ៉ាងនេះហើយ អ្នកទាំងឡាយបានឆ្លើយតបទៅនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះ
យ៉ាងនេះវិញថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកយើងតែងបរិភោគក្នុង
វេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាល យើងទាំងនោះ
កាលបរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាល
ហើយក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជំងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន

កម្លាំង និងការនៅសប្បាយ យើងទាំងនោះនឹងលះបង់អាទិសង្ស័យដែលត្រូវបានក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ហើយសុះតាមរកអាទិសង្ស័យដែលត្រូវបានក្នុងអនាគតទៅវិញ ដូចម្តេច
កើត ពួកយើងនឹងនៅតែបរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ
ដែលជាវេលាវិកាលដដែល យ៉ាងនេះមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ មែន ។

[២២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ យល់ធម៌ ដែល
តថាគតសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ រមែងទទួលវេទនា
ណាមួយ ជាសុខ ឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់
គេនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង ដែរ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំមិនយល់ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ ក្រែងយល់ធម៌ដែលតថាគតសម្តែងហើយ យ៉ាងនេះថា បុរស
បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនាបែបនេះហើយ អកុ-
សលធម៌ទាំងឡាយ ចម្រើនឡើងកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ មួយ
ទៀត បុរសបុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនា បែបនេះ
ហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ កុសល ធម៌ទាំងឡាយ
រមែងចម្រើនឡើង បុរសបុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលទុក្ខ-
វេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំង-
ឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ មួយទៀត បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ
កាលទទួលទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ
កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ

កិក្ខុវគ្គ កំណតិសូត្រទី ១០

២២១

កាលទទួលអទុក្ខសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែង ចម្រើន
ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ មួយវិញទៀត បុរសបុគ្គល
ពួកមួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលអទុក្ខសុខវេទនាបែបនេះ អកុសល
ធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង ដែរ
ឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំយល់ ។

[២២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
មួយទៀត ហេតុនេះ តថាគតមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិន
ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ
ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កាលតថាគត
មិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវសុខវេទនា
បែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុបែបនេះ ដែលមានដល់តថាគតឬទេ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនដែលមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តែហេតុនេះ តថាគតធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាល
ទទួលនូវសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ
ទើបតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវសុខវេទនាបែបនេះចេញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនេះ តថាគតមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

២២២

មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរស
 បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវសុខវេទនាបែបនេះ អកុសល
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 កាលតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រេច
 នៅដោយសុខវេទនាបែបនេះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សមគួរដល់
 តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ តថាគតធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាស-
 នានេះកាលទទួលនូវសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាប
 សូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុ
 នោះ ទើបតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយសុខវេទនា
 បែបនេះចុះ ។

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនេះ តថាគតមិនធ្លាប់
 ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់
 ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលទុក្ខ
 វេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ តែងសាបសូន្យ
 ទៅ កាលបើតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរលះទុក្ខវេទនាបែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សមគួរដល់
 តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ

កិក្ខុវគ្គ កំណតិសូត្រទី ១០

២២៣

ទាំងឡាយ តែហេតុនុ៎ះ តថាគតធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនា
 នេះ កាលទទួលទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ទុក្ខវេទនា បែបនេះចេញ ។
 ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនុ៎ះ តថាគតមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ
 មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាជ្ញាថា
 បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវទុក្ខវេទនាបែបនេះ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើន
 ឡើង កាលតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 សម្រេចនៅដោយទុក្ខវេទនាបែបនេះចុះ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនុ៎ះ សម
 គួរដល់តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនុ៎ះ មិនសមគួរទេ ។
 ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនុ៎ះ តថាគតធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់
 ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ
 ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះហេតុណា
 ព្រោះហេតុនោះបានជាតថាគតពោលថាអ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយ
 ទុក្ខវេទនាបែបនេះចុះ ។

[២២៤] ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនុ៎ះ តថាគតមិនធ្លាប់ដឹង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវ
 ដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវ
 អទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចម្រើនឡើង កុសល
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កាលតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយ
 ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចេញ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សមគួរដល់តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ តថាគតធ្លាប់ដឹង
 ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាជ្ញាថា
 បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែង
 សាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតពោលថា អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ហេតុនេះ តថាគតមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិន
 ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវ ដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ
 ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំង
 ឡាយតែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង កាល
 តថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រេចនៅ
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សមគួរ
 ដល់តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ ។

ភិក្ខុវគ្គ ក៏ជាគិរិសូត្រទី ១០

២២៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ តថាគតធ្លាប់ជឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាលត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុង សាសនានេះ កាលទទួលនូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចម្រើនឡើង ព្រោះ ហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយបុរសម្រេច នៅ ដោយអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចុះ ។

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងពោលថា ភិក្ខុទាំងអស់ ត្រូវធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច្នោះក៏ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតនឹងបានពោលថា ភិក្ខុទាំងអស់ មិនត្រូវធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអរហន្តខ្ជីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ មានកិច្ចដែលគួរធ្វើបានធ្វើហើយ មានការ ជាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជនៈក្នុង ភពអស់រលីងហើយ ជាអ្នកផុតស្រឡះដោយប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ពួកភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះ មិនបាច់ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តី មិនប្រមាទឡើយ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាភិក្ខុទាំងឡាយនោះ បាន ធ្វើកិច្ចរួចហើយដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ពួកភិក្ខុជាអរហន្តខ្ជីណាស្រព នោះ មិនគួរប្រមាទទៀតឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជា សេក្ខបុគ្គល មិនទាន់បានដល់អរហត្តផល កំពុងប្រាថ្នានូវធម៌ដ៏ប្រសើរជាទី ក្សេមចាកយោគៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ពួកភិក្ខុមានសភាព

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ដូច្នោះ ទើបត្រូវធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះ
 ថា ត្រាតែលោកមានអាយុទាំងនេះ សេពសេនាសនៈដ៏សមគួរ សេពគប់នូវ
 កល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បាន
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកុត្តរធម៌នោះដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាយើញនូវផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះ
 ឯង របស់ភិក្ខុទាំងឡាយនេះហើយ ទើបពោលថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវ
 តែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។

[២៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៧ ពួកនេះ តែងមានប្រាកដ
 ក្នុងលោក បុគ្គល ៧ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ គឺ ឧភតោភាគវិមុត្តបុគ្គល ១
 បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ១ កាយសក្ខីបុគ្គល ១ ទិដ្ឋិបុគ្គល ១
 សទ្ធាវិមុត្តបុគ្គល ១ ធម្មានុសារីបុគ្គល ១ សទ្ធានុសារីបុគ្គល ១ ។

[២៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះឧភតោភាគវិមុត្តនោះ
 តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ ពាល់ត្រូវ
 នូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយកាយផង បាន
 យើញច្បាស់ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាផង អាសវៈទាំងឡាយ
 របស់បុគ្គលនោះ អស់ទៅផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា ឧភតោ-
 ភាគវិមុត្តបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯង មិនបាច់

ភិក្ខុវគ្គ ក៏ជាគិរិសូត្រទី ១០

២២៧

ធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទឡើយ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាភិក្ខុ
នោះបានធ្វើកិច្ចនោះរួចហើយ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ភិក្ខុនោះ មិនគួរប្រមាទ
ទៀតឡើយ ។

[២៣២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះបញ្ញាវិមុត្តៈនោះ តើ
ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបានពាល់
ត្រូវនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយកាយទេ
តែបានឃើញច្បាស់ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាផង អាសវៈទាំង
ឡាយរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា
បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯងមិន
បាច់ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀតឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
ព្រោះថា ភិក្ខុនោះបានធ្វើកិច្ចនោះ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទរួចហើយ ភិក្ខុនោះ
មិនគួរប្រមាទទៀតទេ ។

[២៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះកាយសក្ខីនោះ តើដូច
ម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ បានពាល់ត្រូវ
នូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយកាយផង បាន
ឃើញច្បាស់ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាផង អាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះ
របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា កាយ-
សក្ខីបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯង ទើបត្រូវ
ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈ ដ៏សមគួរ សេពគប់នូវ
 កល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បាន
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាយើញផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង
 របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ ទើបបានពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយ
 សេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

[២៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះទិដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូចម្តេច
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបានពាល់ត្រូវនូវ
 វិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយកាយទេ គ្រាន់
 តែបានឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះហើយ អាសវៈ
 ទាំងឡាយពួកខ្លះរបស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ទាំងពួកធម៌ដែលតថាគតសម្តែង
 ហើយ ក៏បុគ្គលនោះ បានយល់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា បានប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា ទិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯង ត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនា-
 សនៈដ៏សមគួរ គប់នូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ កុលបុត្ត
 ទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់

កិក្ខុវគ្គ ក៏ជាគិរិសូត្រទី ១០

២២៩

លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទី
បំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
នៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាយើញនូវ
ផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់កិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជាពោលថា
កិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

[២៣៥] ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឈ្មោះសទ្ធាវិមុត្តៈ តើដូចម្តេច
ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបានពាល់ត្រូវនូវ
វិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប ដោយកាយទេ គ្រាន់
តែឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះហើយ អាសវៈទាំង
ឡាយពួកខ្លះរបស់បុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ ទាំងសទ្ធាក៏បុគ្គលនោះតាំងមាំ មាន
ឫសគល់ប្រតិស្ឋានខ្ជាប់ខ្ជួន ក្នុងព្រះតថាគត ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
នេះហៅថា សទ្ធាវិមុត្តៈ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា កិក្ខុនេះ
ឯង ត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
ព្រោះថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈដ៏សមគួរ គប់នូវ
កល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយដែលចេញចាក
ផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញា
ខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្នាល
កិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាយើញនូវផល នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង

របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជាពោលថាភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

[២៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះថាធម្មានុសារី តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបានពាល់ត្រូវនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយកាយទេ គ្រាន់តែឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះហើយ អាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះ នៃបុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ ទាំងពួកធម៌ដែលព្រះតថាគត សម្តែងហើយ ក៏គួរដល់កិរិយាសម្លឹងមើលដោយប្រាជ្ញារបស់បុគ្គលនោះ ព្រមទាំងបុគ្គលនោះមានធម៌នេះ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សតិទ្ធិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញន្ទ្រិយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា ធម្មានុសារី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯង ត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយ សេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈដ៏សមគួរ គប់នូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ពួកកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាឃើញផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជាតថាគតពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

[២៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះថាសទ្ធានុសារី តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ មិនបានពាល់ត្រូវនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប ដោយកាយទេ គ្រាន់តែឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ ទាំងអាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះនៃបុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ បុគ្គលនោះមានត្រឹមតែសេចក្តីជឿនិងសេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងព្រះតថាគត ព្រមទាំងមានធម៌ទាំងឡាយនេះ គឺសទ្ធិ-ន្រ្ទិយ វិរិយន្រ្ទិយ សតិ-ន្រ្ទិយ សមាធិ-ន្រ្ទិយ បញ្ញា-ន្រ្ទិយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា សទ្ធានុសារី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯង ត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈដ៏សមគួរគប់រកនូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្រ្ទិយទាំងឡាយ ពួកកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញា ខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាឃើញនូវផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជាពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

[២៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវសេចក្តីត្រេកអរ ចំពោះអរហត្តផល ថាជាធម៌ខាងដើមទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាសេចក្តី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ត្រេកអរចំពោះអរហត្តផល តែងមានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានការធ្វើដោយ
 លំដាប់ មានការប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីត្រេក-
 អរចំពោះអរហត្តផល មានការសិក្សាដោយលំដាប់ មានការធ្វើដោយលំដាប់
 មានការប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រក្នុង
 សាសនានេះ មានសទ្ធាទើបចូលទៅរក កាលបើចូលទៅរកហើយ ទើបចូល
 ទៅអង្គុយជិត លុះចូលទៅអង្គុយជិតហើយ ទើបផ្សំនូវសោតប្បសាទ លុះ
 ផ្សំនូវសោតប្បសាទហើយ ទើបស្តាប់ធម៌ លុះស្តាប់ធម៌ហើយ ទើបចងចាំ
 ធម៌ (នោះ) កាលបើចងចាំធម៌ (នោះ) ហើយ ទើបពិចារណារក
 សេចក្តី លុះពិចារណារកសេចក្តីនៃធម៌នោះហើយ ធម៌ទាំងឡាយតែងគួរដល់
 កិរិយាលៃលកមើល កាលបើមានការលៃលកមើលហើយ ឆន្ទៈក៏កើតឡើង
 បុគ្គលនោះលុះមានឆន្ទៈកើតហើយ ទើបព្យាយាម លុះព្យាយាមហើយ រមែង
 ស្ទង់មើល លុះស្ទង់មើលហើយ រមែងតម្កល់ទុក មានចិត្តបញ្ជូនទៅ (កាន់
 ព្រះនិព្វាន) ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវបរមសច្ចៈ ដោយនាមកាយ ទាំងបានចាក់
 ធ្លុះឃើញច្បាស់នូវបរមសច្ចៈនោះ ដោយប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 សទ្ធានោះមិនមានហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចូលទៅរកនោះក៏មិនមាន
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចូលទៅអង្គុយជិតនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការផ្សំនូវសោតប្បសាទនោះ ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្តាប់
 ធម៌នោះ ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចងចាំធម៌នោះ ក៏មិនមាន ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការពិចារណាសេចក្តីនោះ ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ការសម្លឹងនូវធម៌នោះ ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈនោះ ក៏មិនមាន
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមនោះ ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីស្ទង់មើលនោះ ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីតម្កល់ទុកនោះ
 ក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមុខតែនឹងដល់នូវវិបត្តិ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមុខតែនឹងបដិបត្តិខុសពុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មោឃបុរសអម្បាលនេះ នឹងឃ្នាតចាកធម្មវិន័យនេះ ឆ្ងាយអម្បាលម៉ានទៅ ។

[២៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការព្យាករណ៍នូវសច្ចៈទាំង ៤ ពួក
 វិញ្ញាបុរសគួរដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីនៃសច្ចៈទាំង ៤ ណា ដែលតថាគតបាន
 សម្តែងហើយ មិនយូរប៉ុន្មានឡើយ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ ។ នឹងបានដឹងច្បាស់នូវសច្ចៈនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើង
 ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយណាខ្លះ ពួកជនទាំងឡាយណាខ្លះ ដែលជាអ្នកគួរដឹងនូវ
 ធម៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាស្ត្រាណាជាអ្នកធ្ងន់ដោយអាមិស ជាអ្នក
 មានអាមិសជាមតិក ជាអ្នកចំពាក់ដោយអាមិសទាំងឡាយហើយ គុណសម្បត្តិ
 មានសកាតយ៉ាងនេះ ឥតមានចម្រើនដល់សាស្ត្រានោះឡើយ ថាបើហេតុយ៉ាង
 នេះ មានដល់យើងទាំងឡាយក្នុងកាលណាហើយ យើងទាំងឡាយ ក៏នឹងធ្វើ
 ហេតុនោះក្នុងកាលនោះ បើហេតុយ៉ាងនេះ មិនមានដល់យើងទាំងឡាយ យើង
 ទាំងឡាយក៏មិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិន
 ជាប់ចំពាក់ដោយអាមិសទាំងឡាយ ដោយប្រការទាំងពួងមែនឬ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលសាវ័កជាអ្នកមានសទ្ធាកាន់តាមហើយ ប្រព្រឹត្តក្នុងសាសនា

នៃព្រះសាស្តា សការៈនេះតែងមានថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តា អាត្មា
អញ្ញជាសាវ័ក ព្រះមានព្រះភាគតែងទ្រង់ជ្រាប (នូវអានិសង្សក្នុងការបរិភោគ
តែម្តង) អាត្មាអញ្ញមិនបានដឹងឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលសាវ័ក
មានសទ្ធា កាន់តាមហើយប្រព្រឹត្តក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា សាសនារបស់
ព្រះសាស្តានឹងដុះដាល មានឱជៈទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
សាវ័កជាអ្នកមានសទ្ធា កាន់តាមហើយប្រព្រឹត្តក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តា
សការៈនេះតែងមានថា សូមឲ្យស្បែក សរសៃ និងឆ្អឹង សល់នៅចុះ ឯ
សាច់ឈាមក្នុងសរីរៈរបស់អាត្មាអញ្ញ ចង់រឹងស្អុត ក៏រឹងស្អុតទៅចុះ កិច្ចណា
ដែលបុគ្គលត្រូវបាន ដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយព្យាយាមរបស់បុរស
ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស បើអាត្មាអញ្ញមិនទាន់សម្រេចកិច្ចនោះទេ
មិនបន្ទូរបន្ទយព្យាយាមឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលសាវ័កមានសទ្ធា
កាន់តាមហើយប្រព្រឹត្តក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា បណ្តាផលទាំងពីរ ផល
ណាមួយ តែងបានសម្រេចក្នុងបច្ចុប្បន្នពុំខាន គឺនឹងបានសម្រេចអរហត្តផល
ឬបើនៅមានឧបាទានក្នុងសេសសល់ ក៏គង់បានជា អនាគាមិបុគ្គលពុំខាន
ឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំង
នោះក៏មានសេចក្តីពេញចិត្តត្រេកអរចំពោះកាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ក៏ជាគិរិសូត្រ ទី ១០

ចប់ ភិក្ខុវគ្គទី ២

កិច្ចវគ្គ ក៏ជាគិរិសូត្រទី ១០

២៣៥

បញ្ជីរឿងនៃវគ្គនោះគឺ

- ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ ១ មហារាហុលោវាទសូត្រ ១
 - ចូឡមាលុន្ត្រ្យវាទសូត្រ ១ មហាមាលុន្ត្រ្យវាទសូត្រ ១
 - ភទ្ទាលិសូត្រ ១ លដុកិកោបមសូត្រ ១ ចាតុមសូត្រ ១
 - នឡកុបាទសូត្រ ១ គោលិស្សានិសូត្រ ១ ក៏ជាគិរិសូត្រ ១ ។
- (ចប់) វវគ្គទី ២ ដែលមិនមានវគ្គដទៃស្មើ

អដ្ឋកថា

កិដាគិរិសូត្រ

[២២២] កិដាគិរិសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។
 ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា កាសិសុ គឺក្នុងជនបទមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។
 ក្នុងបទថា ឯឧ តុម្ហេចិ ភិក្ខុវេ នេះ មានសេចក្ដីដូចតទៅនេះ សូម្បីពួកអ្នក
 ឃើញអានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ ក៏ចូរឆាន់អាហារ រៀនការឆាន់ក្នុងរាត្រីចេញ ។
 ដោយហេតុនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនបានឲ្យរៀនការឆាន់ទាំង ២ យ៉ាង
 នេះ គឺការឆាន់ក្នុងវេលាវិកាលពេលយប់ ១ ការឆាន់ក្នុងវេលាវិកាល ពេល
 ថ្ងៃ ១ ក្នុងគ្រាតែមួយ ។ ក្នុងសម័យមួយ ទ្រង់ឲ្យរៀនការឆាន់ក្នុងពេល
 វិកាលក្នុងពេលថ្ងៃចេញប៉ុណ្ណោះ ។ កាលវេលាកន្លងទៅ ទ្រង់ឲ្យរៀនការ
 ឆាន់ក្នុងវេលាវិកាលពេលយប់ចេញ ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី
 ព្រោះការឆាន់ទាំង ២ ដងនេះ ជាការសន្សំ វង្វែងក្នុងវដ្ដៈ មិនបានសុះចេញ
 ទៅបាន ដូចទឹកហូរចុះកាន់ស្ទឹង កុលបុត្រល្អិតល្អន់ ចម្រើនព្រោះបរិភោគ
 អាហារល្អ ក្នុងផ្ទះដែលស្ងៀមស្ងាត់ រៀនការបរិភោគ ២ ដង ក្នុងគ្រាជាមួយ
 គ្នាប៉ុណ្ណោះ រមែងលំបាក ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនបាន
 ឲ្យរៀនក្នុងគ្រាជាមួយគ្នា ។ ទ្រង់ឲ្យរៀនការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាលនាពេល
 ថ្ងៃក្នុងភទ្ទាលិសូត្រ ក្នុងសូត្រនេះទ្រង់ឲ្យរៀនការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល ក្នុង
 ពេលយប់ ។ កាលឲ្យលះ ទ្រង់គំរាម ឬទ្រង់សង្កត់សង្កិន ។ ព្រះអង្គ
 ទ្រង់សម្ដែងអានិសង្សយ៉ាងនេះថា ពួកអ្នកនឹងដឹងគុណ គឺភាពជាអ្នកមាន

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

២៣៧

អាពាធតិច ព្រោះលះការបរិភោគទាំងនោះជាបច្ច័យ ហើយទើបទ្រង់ឲ្យរៀរចេញ ។

[២២៣] បទថា កីដាគិរី ជាឈ្មោះរបស់និគមនោះ ។ បទថា អស្សជិបុនព្វសុកា គឺអស្សជិភិក្ខុ និងបុនព្វសុកភិក្ខុ ក្នុងបណ្តាឆព្វគ្គិយភិក្ខុ ៦ រូប លោកទាំង ២ ជាគណាចារ្យ ។ ជនទាំង ៦ គឺបណ្ឌិត ១ លោហិតក ១ មេត្តិយ ១ កុម្មជក ១ អស្សជិ ១ បុនព្វសុក ១ ឈ្មោះថា ឆព្វគ្គិយ ។ ក្នុងឆព្វគ្គិយទាំងនោះ បណ្ឌិត និងលោហិតកនាំបរិវាររបស់ខ្លួនទៅ នៅ នាក្រុងសាវត្ថី មេត្តិយ និងកុម្មជក ទៅនៅនាក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ២ អង្គ ទៀតជាចៅអាវាសក្នុងកីដាគិរីនិគម ។ បទថា អាវាសិកា គឺនៅប្រចាំ ។ លោកទាំង ២ នៅប្រចាំ សាងសេនាសនៈដែលមិនទាន់បានសាង ជួសជុល សេនាសនៈដែលទ្រុឌទ្រោម ជាអ្នកមានឥស្សរៈក្នុងការធ្វើ ។ បទថា កាលិកំ គឺអាទិសង្ឃដែលគប្បីដល់ក្នុងអនាគតកាល ។

[២២៦] សួរថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងដល់អ្វី ក្នុងបទនេះថា មយា ចេតំ ភិក្ខុវេ ឆ្លើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងអត្ថនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុធានំ ៣ ជងមួយថ្ងៃ ហើយញ៉ាំងសុខវេទនាឲ្យកើត ឈ្មោះថា ជាអ្នកធ្វើកិច្ចក្នុងសាសនានេះក៏ទេ ដូច្នោះ ទើបប្រារព្ធសេនាសនៈ ។ ម្យ៉ាងទៀត បទថា ឯវរូបំ សុខំ វេទនំ បដបាស នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ ដោយអំណាចសោមនស្សដែលអាស្រ័យកាមគុណ ។ បទថា ឧបសម្បជ្ជ វិហារថ ពួកអ្នកចូរដល់សុខវេទនាបែបនេះចុះ នេះទ្រង់ត្រាស់ ដោយអំណាច នៃសោមនស្ស ដែលអាស្រ័យនេក្ខម្មៈ ។ គប្បីជ្រាប

ភិក្ខុវគ្គ ក៏ជាគិរិសូត្រទី ១០

២៣៨

ដោយអំណាចនៃ ទោមនស្ស និងឧបេក្ខាអាស្រ័យនេក្ខម្មៈ ក្នុងវារៈ ២ ដទៃ
អំពីនេះយ៉ាងនេះ ។

[២២៩] ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងដល់វេទនាដែលគួរសេព
និងមិនគួរសេពយ៉ាងនេះហើយ ឥឡូវនេះ ដើម្បីសម្តែងដល់កិច្ចដែលភិក្ខុ គួរ
ធ្វើ និងមិនគួរធ្វើ ដោយការមិនប្រមាទ ទើបត្រាស់បទថា នាហំ ភិក្ខុវេ
សព្វេសំ ជាដើម ។ បទថា កតំ តេសំ អប្បមាទេន ព្រោះភិក្ខុទាំងនោះ
បានធ្វើកិច្ចសម្រេចហើយ ដោយការមិនប្រមាទ គឺកិច្ចណាដែលភិក្ខុទាំងនោះ
គប្បីធ្វើ ដោយការមិនប្រមាទ កិច្ចនោះក៏បានធ្វើស្រេចហើយ ។ បទថា
អនុលោមិកានិ សេចក្តីថា សេនាសនៈដែលសមគួរដល់ការបដិបត្តិ មាន
កម្មដ្ឋានជាទីសប្បាយ ។ ដែលបុគ្គលនៅក្នុងសេនាសនៈអាចសម្រេច មគ្គ
ផលបាន ។ បទថា ឥន្ទ្រិយានិ សមន្នានយមាណា គឺធ្វើសទ្ធិទ្រិយជាដើម
ឲ្យស្មើ ។

[២៣០-២៣៧] សួរថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដល់អ្វីក្នុងបទថា
សត្តិមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា ឆ្លើយថា ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះថា បុគ្គលមាន ៧
ពួកនេះ គឺបុគ្គលដែលមិនមានកិច្ចដែលគួរធ្វើ ដោយការមិនប្រមាទ មាន ២
ពួក ។ បុគ្គលដែលមានកិច្ចគួរធ្វើ ដោយការប្រមាទ មាន ៥ ពួក ។ ក្នុង
បទទាំងនោះ បទថា ឧកតោភាគវិមុត្តោ គឺបុគ្គលរួចផុតដោយចំណែក
ទាំង ២ ។ ផុតចាករូបកាយ ដោយអរូបសមាបត្តិ ១ ផុតចាកនាមកាយ
ដោយមគ្គ ១ ។ បុគ្គលនោះចេញអំពីសមាបត្តិណាមួយនៃអរូបសមាបត្តិ

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

៤ ពិចារណាដល់សន្ធិវារ ហើយចេញអំពីនិរោធនៃបុគ្គល ៤ ពួក ដែល
 សម្រេចអរហត្តជាបុគ្គល ៥ ពួកដោយអំណាចនៃអនាគាមី ដែលសម្រេច
 អរហត្ត ។ ម្យ៉ាងទៀត បាលីក្នុងបទនេះ មកហើយដោយអំណាចនៃបុគ្គល
 ដែលបាននូវវិមោក្ខ ៨ ក្នុងអភិធម្ម យ៉ាងនេះថា បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្ត
 តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ
 ទាំងអស់រៈ របស់បុគ្គលនោះ ក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញដោយបញ្ញា នេះហៅ
 ថា បុគ្គលជាឧកតោភាគវិមុត្តិ ដូច្នោះ ។

បុគ្គលឈ្មោះថា **បញ្ញាវិមុត្តិ** ព្រោះរួចផុតដោយបញ្ញា ។ បញ្ញាវិមុត្តិ-
 បុគ្គលនោះមាន ៥ ដោយអំណាចនៃបុគ្គលទាំងនេះ គឺសុខវិបស្សក ១ អ្នក
 ចេញចាកឈាន ៤ ហើយសម្រេចអរហត្ត ៤ ទៀត តែបាលីក្នុងបទនេះ
 មកហើយដោយអំណាចការបដិសេធវិមោក្ខ ៨ ដូចព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
 ទុកថា បុគ្គលនោះឯងមិនមែនពាល់ត្រូវវិមោក្ខ ៨ ដោយកាយឡើយ ។
 អស់រៈនៃបុគ្គលនោះអស់ទៅហើយ ព្រោះឃើញអរិយសច្ចធម៌នោះ ដោយ
 បញ្ញា ។ បុគ្គលនេះ តថាគតពោលថា ជាបញ្ញាវិមុត្តិបុគ្គល ។

បុគ្គលឈ្មោះ **កាយសត្តិ** ព្រោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលពាល់ត្រូវ
 ហើយនោះ ។ បុគ្គលណាពាល់ផស្សៈ គឺឈានក្នុងគ្រាដំបូង ក្រោយមក
 ទើបធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាការរម្មត់តមានសេសសល់ គប្បី
 ជ្រាបបុគ្គលនោះថា មាន ៦ ចាប់ពីបុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល
 រហូតដល់បុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងអរហត្តមគ្គ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះ-

មានព្រះភាគត្រាស់ថា បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានវិមោក្ខ ៨ ដោយនាមកាយ ទាំងអាសវៈពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ ព្រោះឃើញ(អរិយសច្ចៈ) ដោយបញ្ញា នេះហៅថា បុគ្គលជាកាយសក្ខី ។

បុគ្គលឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្ត ព្រោះសម្រេចធម៌ដែលឃើញហើយនោះ ។ ក្នុងបទនេះ មានលក្ខណៈដោយសង្ខេបដូចតទៅនេះ ។ ឈ្មោះថា ទិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គល ព្រោះជាអ្នកដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ធ្វើឲ្យច្បាស់ ពាល់ត្រូវដោយបញ្ញាថា សង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខ ការរលត់សង្ខារទាំងឡាយជាសុខ ដូច្នោះ ។ តែ ដោយពិស្តារ បុគ្គលនេះក៏មាន ៦ ដូចកាយសក្ខីបុគ្គលដែរ ។ ដោយហេតុ នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ រមែងដឹងច្បាស់ តាមការពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ។ នេះជាបដិបទាឲ្យដល់ការរលត់ទុក្ខ ។ ម្យ៉ាង ទៀត ធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគតប្រកាសហើយ ជាធម៌ដែលបុគ្គលនោះ ឃើញ ឃើញច្បាស់ហើយដោយបញ្ញា ប្រព្រឹត្តល្អហើយ ។ បុគ្គលនេះ តថាគតពោលថា ទិដ្ឋិប្បត្តបុគ្គល ។

បុគ្គលឈ្មោះថា សទ្ធាវិមុត្តិ ព្រោះបង្ហាន់ចិត្តជឿដោយសទ្ធា ។ សូម្បី សទ្ធាវិមុត្តបុគ្គលនោះ ក៏មាន ៦ ដូចពោលហើយនោះឯង ។ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់តាមការ ពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ។ នេះជាបដិបទាឲ្យដល់នូវការរលត់ទុក្ខ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការជឿក្នុងព្រះតថាគតនៃបុគ្គលនោះ តាំងមាំហើយ មានបូសចាក់ចុះមាំហើយ ។ បុគ្គលនេះ តថាគតពោលថា សទ្ធាវិមុត្តបុគ្គល ។

ពិតហើយ ក្នុងបុគ្គលទាំងនេះ ខណៈនៃកិលេស រមែងមានដល់សទ្ធា-
 វិមុត្តបុគ្គល ដូចមានដល់អ្នកជឿ ដូចដល់អ្នកសម្រេច និងដូចដល់អ្នកបង្កាន់
 ចិត្តជឿ ក្នុងខណៈមគ្គដែលជាចំណែកខាងដើម ។ ញាណកាត់កិលេសនៃ
 ទិដ្ឋិបុគ្គល ជាញាណប្រារព្ធមុតស្រួច រមែងនាំទៅក្នុងខណៈនៃមគ្គដែល
 ជាចំណែកខាងដើម ។ ព្រោះដូច្នោះ ដូចយកដាវដែលមិនមុតកាប់ដើមចេក
 ត្រង់ទីដែលជាចំរមែងមិនរលោង ដាវក៏មិនធ្លន់ទៅដោយរហ័ស ។ ទាំងបាន
 ពួសំឡេង ទើបត្រូវការព្យាយាមខ្លាំងក្លា យ៉ាងណា ការចម្រើនមគ្គដែលជា
 ចំណែកខាងដើមនៃសទ្ធាវិមុត្តបុគ្គល ក៏យ៉ាងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដូចយក
 ដាវដែលសំលៀងមុតល្អកាត់ដើមចេក ទីដែលកាត់ក៏ស្មើល្អ ដាវដែលធ្លន់ទៅ
 ក៏រហ័ស សំឡេងក៏មិនឮ មិនចាំបាច់ព្យាយាមខ្លាំងក្លា យ៉ាងណា គប្បីជ្រាប
 ការចម្រើនមគ្គដែលជាចំណែកខាងដើមនៃបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ក៏យ៉ាងនោះ ។

បុគ្គលឈ្មោះថា ធម្មានុសារី ព្រោះរព្វករឿយៗ ក្នុងធម៌ ។ បទថា
 ធម្មា គឺបញ្ញា ។ អធិប្បាយថា ចម្រើនមគ្គដែលជាទីទៅខាងមុខ ។ ម្យ៉ាង
 ទៀត ក្នុងសទ្ធានុសារីបុគ្គល ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បុគ្គលទាំង ២ នេះ
 ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គដូចគ្នា ។ សេចក្តីនេះ លោកក៏ពោលទុកថា
 កាលបុគ្គលបដិបត្តិ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ឥន្ទ្រិយរមែង
 មានប្រមាណក្រៃលែង ។ បញ្ញាជាអ្នកនាំ រមែងចម្រើនមគ្គ ដែលមានបញ្ញា
 ជាប្រធាន បុគ្គលនេះតថាគតពោលថា ជាធម្មានុសារីបុគ្គល ។ ម្យ៉ាងទៀត
 កាលបុគ្គលណាបដិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល សទ្ធិន្ទ្រិយរមែង

កិច្ចវគ្គ ក៏ជាគិរិសូត្រទី ១០

មានប្រមាណក្រែកលែង សទ្ធាជាអ្នកនាំ រមែងចម្រើនអរិយមគ្គ ដែលមាន
សទ្ធាជាប្រធាន បុគ្គលនេះ តថាគតពោលថា ជាសទ្ធានុសារី នេះជាសេចក្តី
សន្លឹបក្នុងបទនេះ ។ តែដោយពិស្តារ កថាមានឧភតោភាគវិមុត្តកថាជា
ដើម លោកពោលទុកក្នុងអធិការនៃបញ្ញាការវនា ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ។ ព្រោះ
ដូច្នោះ គប្បីជ្រាបដោយន័យដូចពោលហើយ ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គនោះឯង ។
ដើម្បីសម្តែងវិភាគនៃបុគ្គលទាំងនោះ ទើបលើកបាលីមកក្នុងទីនេះ ។ គប្បី
ជ្រាបអត្ថក្នុងបាលីនោះ ដូចតទៅនេះ ។ ព្រោះឈ្មោះថា អរូបសមាបត្តិ រៀរ
រូបសមាបត្តិចេញហើយ រមែងមិនមាន ។ ដូច្នោះ សូម្បីកាលពោលថា
អារុប្បា ក៏គប្បីជ្រាបថា លោកពោលដល់វិមោក្ខ ៨ ផងដែរ ។ បទថា
កាយេន ដុសិទ្ធា គឺពាល់ត្រូវដោយនាមកាយដែលកើតរួមគ្នា ។ បទថា
បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា គឺ អាសវៈពួកខ្លះនៃបុគ្គលនោះអស់ទៅហើយ ព្រោះ
ឃើញអរិយសច្ចធម៌នោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
គួរលះអាសវៈចំណែកមួយ ដោយបឋមមគ្គជាដើម ។ បទថា តថាគត -
ប្បវេទិតា គឺអរិយសច្ច ៤ ដែលព្រះតថាគតទ្រង់ប្រកាសហើយ ។ បទថា
បញ្ញាយ វោទិដ្ឋា ហោន្តិ គឺធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថា បុគ្គលនោះឃើញល្អ
ហើយ ដោយមគ្គប្បញ្ញា ព្រោះសន្សំការប្រព្រឹត្តិទុកក្នុងអត្ថដោយអត្ថ ក្នុងហេតុ
ដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សីល សមាធិ វិបស្សនា មគ្គ និងផល លោក
ពោលទុកក្នុងទីនេះ ។ បទថា វោចរិតា គឺប្រព្រឹត្តល្អហើយ ។ បទថា
សទ្ធា ធិវិដ្ឋា ហោតិ បានដល់ ឱកប្បនសទ្ធាតាំងមាំហើយ ។ បទថា មត្តសោ

និដ្ឋានំ មន្តិ គីគ្ករសម្មិនំពិនិត្យ ដោយប្រមាណ ។ បទថា សទ្ទាមត្តំ គី សទ្ទានោះឯង ។ បទក្រៅអំពីនោះ ជាវេវចនៈនៃបទថា សទ្ទាមត្តំ នោះឯង ។

ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងបុគ្គលដែលគួរធ្វើដោយការមិនប្រមាទទាំងនេះ ព្រះសេត្តៈដែលជាអ្នកចាក់ធ្លុះមគ្គផលទាំង ៣ ពួកនោះ សេពសេនាសនៈដែលសមគួរ គប់រកកល្យាណមិត្ត ធ្វើឥន្ទ្រិយឲ្យស្មើ រមែងកាន់យកអរហត្ត តាមលំដាប់ ។ ព្រោះដូច្នោះ អធិប្បាយនៃបុគ្គលនៃបទទាំងនោះ ជាការតាំងទុកតាមសមគួរហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងទីបំផុត លោកអ្នកដល់ព្រមដោយសោតាបត្តិមគ្គទាំង ២ នោះ សេពសេនាសនៈដែលសមគួរដល់មគ្គនោះ គប់រកកល្យាណមិត្ត ធ្វើឥន្ទ្រិយឲ្យស្ងប់ ធ្វើឥន្ទ្រិយឲ្យស្មើ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់មគ្គ ៣ ខាងលើ និងសម្រេចអរហត្តតាមលំដាប់ នេះជាការអធិប្បាយបុគ្គលក្នុងសូត្រនេះដោយប្រការដូច្នោះ ។ ចំណែកអាចារ្យជាវិទ្ធុណ្ណវាទី ចាប់យកបុគ្គលនេះឯង ហើយពោលថា លោកុត្តរមគ្គមិនបានប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈចិត្ត ១ តែប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈចិត្តច្រើនដួង ។ គប្បីពោលនឹងបុគ្គលដែលពោល នោះថា ឧបមាថា សេពសេនាសនៈដោយចិត្ត ១ គប់រកកល្យាណមិត្តដោយចិត្ត ១ ធ្វើឥន្ទ្រិយឲ្យស្មើដោយចិត្ត ១ អ្នកសំដៅថា មគ្គចិត្តជាចិត្តដទៃ រួចពោលថា មគ្គមិនបានប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈចិត្ត ១ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខណៈចិត្តច្រើនដួងឬ ។ បើដូច្នោះ បុគ្គលសេពសេនាសនៈរមែងឃើញភ្នំមានពន្លឺពណ៌ខៀវ ឃើញព្រៃបានឮសំឡេងម្រឹក និងបក្សី ហិតក្នុងផ្កា ផ្លែឈើ ផឹកទឹក លិទ្ធិរស អង្គុយ

ដេក ពាល់ត្រូវផស្សៈ កាលបើដូច្នោះ សូម្បីការដល់ព្រមដោយវិញ្ញាណ ៥
 ក៏នឹងជាការដល់ព្រមនៃលោកុត្តរនោះឯង ។ បើអ្នកទទួលសេចក្តីនោះ
 រមែងជំទាស់នឹងព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ដល់គំនរនៃវិញ្ញាណ ៥
 ថាជាអព្យាកតៈដោយចំណែកមួយ ។ ជាការជំទាស់ កុសល និងអកុសល
 នៃបុគ្គលដែលដល់ព្រមដោយមគ្គនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត លោកុត្តរមគ្គ ជាកុសល
 ដោយចំណែកមួយ ព្រោះដូច្នោះ គួរប្រកាសឲ្យដឹងទុកថា អ្នកគួរលះវាទៈ
 នោះចេញ បើអ្នកពោលនោះមិនព្រមតាមសញ្ញា គួរបញ្ជូនទៅដោយ ពាក្យ
 ថា លោកចូរទៅកាន់វិហារពីព្រលឹម ហើយឆាន់បបរចុះ ។

[២៣៨] បទថា **នាហំ ភិក្ខុវេ អាទិកេនេវ** សេចក្តីថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតមិនគួរពោលការតាំងនៅក្នុងអរហត្តផលជាគ្រាដំបូងប៉ុណ្ណោះ
 ដូចកង្កែបលោតទៅ ដូច្នោះ ។ បទថា **អនុបុព្វសិក្ខា** ជាបឋមារិកត្តិ ចុះ
 ក្នុងអត្ថនៃតតិយារិកត្តិ ប្រែថា ការសិក្សាដោយលំដាប់ ។ ក្នុងបទពីរតទៅ
 ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា **សន្ទាជាតោ** គឺមានសន្ទាកើតហើយ ដោយ
 សន្ទាដែលជាទីតាំងនៃការសម្រេច ។ បទថា **ឧបសង្កមិ** គឺរមែងចូលទៅ
 រកគ្រូ ។ បទថា **បយិរុទាសតិ** គឺរមែងអង្គុយក្នុងសម្លាក់គ្រូ ។ បទថា
ធារេតិ គឺរមែងទ្រទ្រង់ទុក ធ្វើឲ្យស្ងាត់ហើយ ។ បទថា **ឆន្ទោ ជាយតិ**
 គឺភាពជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើរមែងកើត ។ បទថា **ឧស្សហតិ** គឺធ្វើសេចក្តី
 ព្យាយាម ។ បទថា **តុលេតិ** គឺពិចារណាថា មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ។
 បទថា **តុលយិត្វា បទហតិ** គឺកាលពិចារណាដោយវិបស្សនា ជាគ្រឿង

ពិចារណាយ៉ាងនេះ រមែងតាំងសេចក្តីព្យាយាមក្នុងមគ្គ ។ បទថា បរិភោគន្តា គឺមានខ្លួនបញ្ជូនទៅហើយ ។ បទថា កាយេន ចេវ បរមសង្ខំ គឺធ្វើឲ្យជាក់ ច្បាស់នូវនិព្វានសច្ចដោយនាមកាយ ។ បទថា បញ្ញាយ ច គឺរមែងចាក់ធ្លុះ រមែងឃើញដោយមគ្គប្បញ្ញា ដែលសម្បយុត្តដោយ នាមកាយ ។

ឥឡូវនេះ ព្រោះភិក្ខុទាំងនោះបានដំណឹងថា ព្រះសាស្តាយាងមក មិន ធ្វើសូម្បីត្រឹមតែការទទួល ។ ដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់តិះដៀល នូវការប្រព្រឹត្តិនៃភិក្ខុទាំងនោះ ទើបត្រាស់ថា សាមិ នាម ភិក្ខុវេ សទ្ធា នាហោសិ ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា កិវុទ្ធវេរិមេ គឺក្នុងទីឆ្ងាយ សែនឆ្ងាយ ។ គួរនឹងពោលថា បានចៀសចេញទៅហើយ ១០០ យោជន៍ ឬ ១០០០ យោជន៍ ។ តែមិនពោលពាក្យណាមួយបានឡើយ ។

[២៣៧] បទថា ចតុប្បដំ វេយ្យាករណំ លោកពោលសំដៅដល់ ការព្យាករណ៍ អរិយសច្ច ៤ ។ បទថា យស្សុទ្ធិដ្ឋស្ស កាត់បទជា យស្ស ទុទ្ធិដ្ឋស្ស ប្រែថា ដែលតថាគតលើកឡើងសម្តែងហើយ ។ បទថា យោមិ សោ ភិក្ខុវេ សត្តាប្រែថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយសាស្តាណា គឺលោកសម្តែង ដល់សាស្តា ខាងក្រៅ ។ បទថា ឯវរូមិ គឺមានជាតិយ៉ាងនេះ ។ បទថា បណោបណាវិយា គឺមានតម្លៃឡើងចុះៗ ។ បទថា ន ឧបេតិ គឺមិនមាន ។ អធិប្បាយថា មិនមានតម្លៃឡើងចុះៗ ដូចពេលទិញ និងលក់ ។ កាលពោល ថា គោនេះ តម្លៃប៉ុនណា តម្លៃ ២០ ឈ្មោះថា តម្លៃឡើង ។ កាលពោលថា គោនេះ តម្លៃមិនដល់ ២០ តម្លៃ ១០ ប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា តម្លៃចុះ ។ កាលពោល

បដិសេធពាក្យនេះ ឈ្មោះថា តម្លៃមិនឡើង មិនចុះ ។

ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងការឡើងចុះៗ នោះ ទើប
ត្រាស់ថា បើហេតុយ៉ាងនេះ មានដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងកាលណាហើយ
យើងទាំងឡាយក៏នឹងធ្វើហេតុនោះក្នុងកាលនោះ បើហេតុយ៉ាងនេះ មិនមាន
ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយក៏មិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះឡើយ ។ បទថា
កី បទ ភិក្ខុវេ សេចក្តីថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាប់ជំពាក់ ដោយ
អាមិសទាំងឡាយ ដោយប្រការទាំងពួងឬ ។ ការមានតម្លៃឡើងចុះៗ បែប
នេះ នឹងគួរដូចម្តេច ដល់ព្រះសាស្តាដែលជាប់ជំពាក់ហើយយ៉ាងនេះ ។ បទថា
បរិយោគយ្ហ វត្តតោ គឺឈមចុះ លើកឡើង កាន់យក ហើយប្រព្រឹត្ត ។
បទថា **អយមនុធម្មា** គឺសភាវៈនេះ ។ បទថា **ជានាតិ ភគវា នាហំ**
ជានាមិ គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដឹងអានិសង្សក្នុងការឆាន់ អាហារមួយពេល
ឯអាត្មាអញមិនដឹង ។ ភិក្ខុវៀរការឆាន់ ៣ ដង ក្នុងមួយថ្ងៃ ដោយជឿក្នុង
តថាគត ហើយឆាន់តែអាហារម្តង ។ បទថា **រុទ្ធិយំ** គឺ ដុះដាល ។ បទថា
ឌុជវន្តំ គឺការធ្លាក់ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង សេចក្តី
ព្យាយាមមានអង្គ ៤ ដោយបទនេះថា **កាមំ តថា ច ពិតហើយ**
ក្នុងបទនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងថា បុគ្គលតាំងនូវសេចក្តីព្យាយាម
ប្រកបដោយអង្គ ៤ យ៉ាងនេះ គឺស្បែកជាអង្គ ១ សរសៃជាអង្គ ១
ឆ្អឹងជាអង្គ ១ សាច់និងឈាមជាអង្គ ១ ហើយបដិបត្តិយ៉ាងនេះថា
អញមិនសម្រេច អរហត្តហើយ នឹងមិនក្រោកឡើង ដូច្នោះ ។ បទដ៏សេសក្នុង

បបព្ភសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

២៤៧

ទីទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ចប់ទេសនា ដោយធម៌ជាកំពូលគឺអរហត្ត ដោយ
អំណាចនេយ្យបុគ្គល ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^{១៣៣}

អដ្ឋកថាក៏ជាគិរិសូត្រ ចប់

សូត្រទី ១០ ចប់

វគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បរិព្វាជកវគ្គ

ចូឡវច្ឆកោត្តសូត្រទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងគូដារសាលានាមមហាវន ទៀបក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះ វច្ឆកោត្តបរិព្វាជក អាស្រ័យនៅក្នុងអារាមរបស់បរិព្វាជក ដែលមានដើមស្វាយស មួយដើម ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលីដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ បានទ្រង់ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា ការត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងវេសាលី នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគតឆៀងចូលទៅរកបរិព្វាជកឈ្មោះវច្ឆកោត្តឯអារាមរបស់បរិព្វាជក ដែលមានដើមស្វាយសមួយដើមសិន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅរកវច្ឆកោត្តបរិព្វាជកឯអារាមរបស់បរិព្វាជក ដែលមានដើមស្វាយស មួយដើមហើយ ។ វច្ឆកោត្តបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកជាការប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គខានធ្វើដំណើរមកក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់ នេះអាសនៈ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាលស្រេចហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ព្រះមានព្រះភាគ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបរិព្វាជកក្រាលថ្វាយ ។ ចំណែក
ឯវច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក៏កាន់យកអាសនៈដ៏ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២] លុះវច្ឆគោត្តបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាប
ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងនេះខ្ញុំព្រះអង្គ
បានស្តាប់មកថា ព្រះសមណៈគោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ ព្រះអង្គជ្រាបនូវ
ធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ ឥតមានសេសសល់ថា កាល
តថាគតដើរក្តី បិទនៅក្តី លក់ក្តី ភ្នាក់ក្តី ញាណទស្សនៈរមែងតាំងប្រាកដ
ឡើងជារឿយៗ មិនដាច់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងឡាយណា ពោល
យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ ព្រះអង្គជ្រាបនូវធម៌
ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ ឥតមានសេសសល់ថា កាលតថាគត
ដើរក្តី បិទនៅក្តី លក់ក្តី ភ្នាក់ក្តី ញាណទស្សនៈរមែងតាំងនៅប្រាកដជារឿយៗ
មិនដាច់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងនោះ តើឈ្មោះថាជាអ្នកពោល
តាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយផង មិនឈ្មោះថា ពោលបង្គាប់
ព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញានូវហេតុ
(ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ) តាមហេតុ (ពាក្យដែលមហាជននាំគ្នាប្តេជ្ញាយ៉ាងនោះ)
ផង មួយទៀត វាទានុវាទ (ពាក្យរបស់ព្រះអង្គនឹងពាក្យដែលអនុលោមតាម
វាទៈរបស់ព្រះអង្គ) ណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ (តាមហេតុដែល
គេពោល) នឹងមិនមកកាន់ឋានៈដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀល ទេឬ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ
ជនទាំងឡាយណាពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញ

បរិញ្ញាដកវគ្គ ចូឡវច្ឆកោតិសូត្រទី ១

២៥០

ព្រះអង្គជាបន្ទុយធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈ ឥតមានសេសសល់
ថា កាលតថាគតដើរក្តី បិតនៅក្តី លក់ក្តី ក្រាក់ក្តី ញាណទស្សនៈរមែងតាំង
ប្រាកដឡើងជារឿយៗ មិនដាច់ ជនទាំងឡាយនោះ មិនមែនពោលតាមពាក្យ
របស់តថាគតទេ អ្នកទាំងនោះ ឈ្មោះថាពោលបង្ហាតថាគតដោយពាក្យមិន
ពិតទេតើ ។

[៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះយើងខ្ញុំ កាលប្តេជ្ញាដូចម្តេច ទើប
ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលតាមពាក្យ របស់ព្រះមានព្រះភាគផង ជាអ្នកមិនពោល
បង្ហាតព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា
នូវហេតុតាមហេតុផង មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយ
ហេតុ នឹងមិនមកកាន់ឋានៈដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ
បុគ្គលកាលពោលប្តេជ្ញាថា ព្រះសមណគោតមទ្រង់បាននូវវិជ្ជា ៣ ដូច្នោះ
ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលតាមពាក្យរបស់តថាគតផង មិនឈ្មោះថាពោលបង្ហាត
តថាគត ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញានូវហេតុតាម
ហេតុផង មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ ក៏មិន
មកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើតថាគត
ចង់រព្វក (ទៅរកជាតិ) ត្រឹមណា តថាគតក៏រព្វកបាននូវបុព្វេនិវាសជា
ច្រើន ត្រឹមណោះ ការរព្វកបាននោះដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២
ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ តថាគតរព្វកបាននូវបុព្វេនិវាសជាច្រើន ព្រមទាំងអាការៈ
ព្រមទាំងឧទ្ទេសដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើតថាគតចង់ (ឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ពួកសត្វ) ត្រឹមណា ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធកន្លងនូវចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា តថាគត ឃើញច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយដែលកំពុងច្យុត ដែលកំពុងកើតឡើង ជាសត្វថោកថយនឹងឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ត្រឹមណោះ ។ បេ ។ តថាគតដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ ច្បាស់ នូវចេតោវិមុត្តិ (អរហត្តផលសមាធិ) នូវបញ្ញាវិមុត្តិ (អរហត្តផល បញ្ញា) មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាល ពោលប្តេជ្ញាថា ព្រះសមណគោតមទ្រង់បាននូវវិជ្ជា ៣ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកពោលតាមពាក្យរបស់តថាគតផង មិនឈ្មោះថា ពោល បង្ហាច់តថាគត ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាជាអ្នកពោលប្តេជ្ញា នូវហេតុ តាមហេតុផង មួយទៀត វាទានុវាទណានីមួយ ដែលប្រកបដោយហេតុ ក៏ មិនមកកាន់ឋានៈ ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីតិះដៀលបាន ។

[៤] លុះត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វច្ឆៈគោត្តបរិព្វាជកបានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើនបុគ្គលនីមួយដែល ជា គ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវគិហិសញ្ញាជនៈ (សេចក្តីត្រេកអរក្នុងសន្ធិវរ និងបរិការរបស់គ្រហស្ថ ជាគ្រឿងព័ន្ធព័ន្ធ) លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មានខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលនីមួយដែល ជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវគិហិសញ្ញាជនៈ លុះរំលាងខន្ធទៅហើយ រមែង

បរិញ្ញាដកវគ្គ ចូលរៀនគោតិសូត្រទី ១

២៥២

ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មិនមានសោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះ
 បុគ្គលនីមួយៗដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវគិហិសញ្ញាជនៈ លុះដល់
 រំលាងខន្ធទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌មានខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គល
 ទាំងឡាយណាដែលជាគ្រហស្ថ មិនបានលះបង់នូវគិហិសញ្ញាជនៈទេ លុះ
 ដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០
 ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ នាក់ទេតាមពិតមានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលនីមួយៗដែលជាអាជីវករ លុះដល់រំលាងខន្ធ
 ទៅ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបានមានខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលនីមួយ
 ដែលជាអាជីវករ លុះដល់រំលាងខន្ធទៅហើយ រមែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន មិន
 មានសោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលនីមួយៗដែលជាអាជីវករ
 លុះដល់រំលាងខន្ធទៅ ចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌មានដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ រាប់
 អំពីកទ្ទកប្បនេះឡើងទៅ ៩១ កប្ប តថាគតនិករកមិនឃើញ នូវអាជីវករ
 ណាមួយ ដែលចូលទៅកាន់ឋានសួគ៌ទេ រៀរលែងតែបុគ្គលមួយពួក ដែល
 ជាកម្មវាទី (អ្នកដែលពោលថាបុណ្យបាបជារបស់អ្នកធ្វើ) នឹងកិរិយវាទី
 (អ្នកពោលថាបុណ្យបាបដែលអ្នកធ្វើឈ្មោះថាបានធ្វើហើយ) ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ លទ្ធិរបស់តិរិយឯ
 ណោះដោយហោចទៅឈ្មោះថាសូន្យចាកគុណដែលនឹងនាំទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។
 ម្នាលវច្ឆៈ យ៉ាងហ្នឹងហើយ លទ្ធិរបស់តិរិយឯណោះ ដោយហោចទៅឈ្មោះ
 ថាសូន្យចាកគុណដែលនឹងនាំទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

២៥៣

ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ វច្ឆុគោត្តបរិព្វាជក ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេក
អរហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ ចូរវច្ឆុគោត្តសូត្រទី ១

អដ្ឋកថា

ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ

[១] ចូឡវច្ឆគោត្តសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះ ជា ដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ឯកបុណ្ណិកេ ដើមស្វាយស លោកហៅ ថា បុណ្ណិក ។ ឈ្មោះថា ឯកបុណ្ណិកោ ព្រោះដើមស្វាយសនោះ មាន មួយដើម ក្នុងអារាមនោះ ។ បទថា ឯតទហោសិ គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ មានព្រះតម្រិះ ព្រោះមានបំណងយាងចូលទៅក្នុងបរិព្វាជការាមនោះ ។ បទ ថា ចិរស្សំ ទោ កន្តេ សំដៅដល់ ធ្លាប់យាងមកតាមប្រក្រតី ។

[២] ក្នុងបទថា ធម្មស្ស ច អនុធម្មំនេះ សព្វញ្ញតញ្ញាណ ឈ្មោះថា ធម៌ ។ ការព្យាករណ៍ ដល់មហាជន ឈ្មោះថា អនុធម្ម គឺធម៌សមគួរ ។ បទដ៏សេសមានន័យដូចពោលហើយ ក្នុងជីវកសូត្រនោះឯង ។ បទថា ន មេ សេចក្ដីថា មិនជាការពោលតាមពាក្យដែលតថាគតពោលហើយ គឺតាំងនៅក្នុង ការមិនឃើញប្រពៃ បដិសេធសូម្បីការឃើញប្រពៃ ។ ព្រោះព្រះសញ្ញាមានប្រក្រតី ឃើញវត្ថុទាំងពួង ទ្រង់ប្ដេជ្ញាញាណទស្សនៈមិនមានចំណែកសេសសល់ ដូច្នោះ ញាណទស្សនៈនេះ គួរដឹងតាម ។ បទថា ចរតោ ច មេ បច្ចុប្បដ្ឋិតំ សេចក្ដី ថា កាលតថាគតដើរទៅក្ដី ញាណទស្សនៈប្រាកដហើយ នេះមិនសមគួរដឹង តាម ។ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពិចារណាដោយសព្វញ្ញតញ្ញាណ ហើយ ទ្រង់ដឹង ។ ដូច្នោះ ទ្រង់តាំងនៅក្នុងការមិនឃើញប្រពៃ បដិសេធការឃើញ ប្រពៃ ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះ ។

បរិញ្ញាដកវគ្គ ចូឡវច្ឆកោតិសូត្រទី ១

២៥៥

[៣] ក្នុងបទថា អាសវានំ ឡាយ នេះ ព្រះមានព្រះភាគមិនបាន ត្រាស់ថា ត្រឹមណា ។ ព្រោះអាសវៈទាំងឡាយដែលអស់ទៅហើយម្តង មិនមានអាសវៈដែលគប្បីអស់ទៅទៀត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពោល សង្ខេបព្រះគុណទាំងអស់ ដោយវិជ្ជាទាំង ៣ នេះទ្រង់សម្តែងគុណ គឺ ការដឹងក្នុងអតីត ដោយបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ១ ទ្រង់សម្តែងគុណ គឺការដឹង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដោយទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ១ ទ្រង់សម្តែងលោកុត្តរញ្ញាណ ដោយ អាសវក្ខញ្ញាណ ១ ។

[៤] បទថា តិហិសំយោជនំ សេចក្តីថា សំយោជនៈរបស់គ្រហស្ថ គឺការចងរបស់គ្រហស្ថ ក្នុងការប្រាថ្នាបរិក្ខាររបស់គ្រហស្ថ ។ បទថា នត្តិ ទោ វច្ឆ សេចក្តីថា ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមានឡើយ គឺ បុគ្គលមិនទាន់លះគិហិ- សំយោជនៈ ឈ្មោះថា ធ្វើទីបំផុតទុក្ខ រមែងមិនមាន ។ សូម្បីបុគ្គលពួក ណាស្ថិតនៅក្នុងភេទជាគ្រហស្ថ ដូចជាសន្តតិមហាមាត្យ ឧគ្គសេនសេដ្ឋីបុត្រ វិតសោកធារក ក៏សម្រេចអរហត្តបាន ។ បុគ្គលទាំងនោះ ក៏គង់ប្រាថ្នាក្នុង សង្ខារទាំងពួងឲ្យស្ងួតទៅដោយមគ្គ ហើយសម្រេចបាន ។ តែកាលសម្រេច ហើយ ក៏មិនតាំងនៅដោយភេទនោះ ។ ឈ្មោះថា ភេទគ្រហស្ថនេះហើយ មិនអាចទ្រទ្រង់នូវគុណដ៏ឧត្តមទុកបាន ។ ព្រោះដូច្នោះ បុគ្គលតាំងនៅក្នុង ភេទគ្រហស្ថនោះ សម្រេចអរហត្តហើយ រមែងបួស ឬបរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃនោះ ឯង តែកុម្មទេវតាស្ថិតនៅបាន ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះឱកាសដែលនឹង កំបាំងខ្លួននៅបាន ។ ក្នុងកាមករាដ៏សេស ព្រះអរិយបុគ្គល ៣ ពួក មាន

ព្រះសោតាបន្តជាដើមស្ថិតនៅបានក្នុងមនុស្សលោក ។ ក្នុងកាមាវចរលោក
 ព្រះសោតាបន្ត និងព្រះសកទាគាមីស្ថិតនៅបាន តែអនាគាមី និងព្រះខ័ណ្ឌ-
 ស្រពតាំងនៅក្នុងកាមាវចរទេវលោកនេះមិនបាន ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះទី
 នោះមិនមែនជាលំនៅរបស់ជនដែលខ្មាសហើយ និងទីនោះមិនមែនជាទី បិទ
 បាំងដែលសមគួរដល់វិវេករបស់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពទាំងនោះ ។

ដោយប្រការដូច្នោះ ទើបព្រះខ័ណ្ឌស្រពបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ ។ ព្រះអនា-
 គាមីចុតិហើយ ទៅកើតក្នុងសុទ្ធាវាសត្រហូ ។ ព្រះអរិយៈ ៤ ពួក តែង
 តាំងនៅក្នុងភូមិខាងលើ អំពីកាមាវចរទេវលោកបាន ។ បទថា សោនាថិ
 កម្មវាទី គឺអាជីវកដែលជាកម្មវាទី ។ បទថា កិរិយវាទី ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ជំទាស់អ្នកដទៃ ហើយទ្រង់ពោលដល់ព្រះអង្គឯងប៉ុណ្ណោះ ក្នុងទីបំផុត
 ៨៩ កប្ប^១ ។ បានឮថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះមហាសត្វទ្រង់បួសដើម្បីទ្រង់
 ពិសោធមើលលទ្ធិបាសណ្ណៈ គឺជាលទ្ធិដែលទាក់ទងជាមួយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ។
 កាលទ្រង់ជ្រាបថា លទ្ធិបាសណ្ណៈនោះ មិនមានផល ទ្រង់ក៏មិនបានលះបង់
 សេចក្តីព្យាយាម បានជាកិរិយវាទី ទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ។ ព្រោះដូច្នោះ
 ទើបទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ។ បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់
 ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ចូឡវច្ឆនោត្តសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ១ ចប់

១- ក្នុងបាលីថា ៩១ កប្ប ។

សុត្តន្តបិដក អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រទី ២

[៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងអារាមឈ្មោះជេតវន របស់អនាថិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ បរិព្វាជកឈ្មោះវច្ឆគោត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនូវពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៦] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមានទីបំផុតនេះ

បរិញ្ញាដកវគ្គ អគ្គិវច្ឆុគោតសូត្រទី ២

២៥៨

ឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមាន
 ទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆុៈ
 តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជា
 ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆុៈ តថាគតមិនឃើញ
 យ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តី
 ឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
 មោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆុៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ
 សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វ
 ខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆុៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈ
 ទៅកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះ ថា
 សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា
 មោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆុៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជា មោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមាន សេចក្តី ឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិន ឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀត ខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះ គោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាង មុខអំពីមរណៈទៅកើតទៀត ក៏មិនមែនមិនកើតទៀត ក៏មិនមែន នេះឯងជា ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិន ឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ អំពីមរណៈទៅ កើតទៀតក៏មិន មែនមិន កើតទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះទេ ។

[៧] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក្រាបទូលថា កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា បពិត្រ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយ ថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនទៀង នេះឯងជា

បរិញ្ញាដកវគ្គ អគ្គិវច្ឆុគោតសូត្រទី ២

២៦០

ពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះ
 ថា លោកមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ
 ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆុៈ តថាគតមិនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះ ថាលោក
 មានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំ
 ទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មាន
 សេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆុៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា
 លោកមិនមានទីបំផុត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។
 កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆុៈ តថាគតមិនមាន
 សេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ
 សរីរៈដទៃ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយ
 ថា ម្ចាស់វច្ឆុៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា ជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃ នេះ
 ឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គ
 ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មានសេចក្តីឃើញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យ
 ដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ។ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគត មិនឃើញ
 យ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោ-
 តមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ
 អំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ
 ដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាង
 មុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀត នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ
 ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខ អំពីមរណៈទៅ កើត
 ទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ
 ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតមិនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វ
 ខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ នេះឯងជាពាក្យពិត
 ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានសេចក្តីឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វ
 ខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន នេះ
 ឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ
 តថាគតមិនឃើញយ៉ាងនេះថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន
 មិនកើតទៀតក៏មិនមែន នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ដូច្នោះទេ ។

ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ឃើញច្បាស់នូវទោសដូចម្តេច បានជាមិនប្រកាន់
នូវទិដ្ឋិទាំងនេះ ដោយប្រការ ទាំងពួងយ៉ាងនេះ ។

[៨] ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា លោកទៀងដូច្នោះឯង ជាសេចក្តី
ឃើញយ៉ាងព្រៃស្បាត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជាសេចក្តី
ឃើញយ៉ាងចម្រុះចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញឃ្នេងឃ្នោង ជាសេចក្តីឃើញ
ដែលប្រកបសត្វទុក ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកប
ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនដើម្បីសេចក្តីរម្ងាត់
មិនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់
ដឹង មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាលោកមិនទៀងដូច្នោះ
ឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាលោកមានទីបំផុតដូច្នោះឯង ។ បេ ។
ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថាលោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
សេចក្តីឃើញថា នោះជីវិត នោះសរីរៈ ដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តី
ឃើញថាជីវិតដទៃ សរីរៈដទៃដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា
សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀត ដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តី
ឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ មិនកើតទៀតដូច្នោះ ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ
ដូច្នោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ សេចក្តីឃើញថា សត្វខាងមុខអំពីមរណៈទៅ កើត
ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដូច្នោះឯង ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងព្រៃ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ស្សាត ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឆ្ងាយដាច់ស្រយាល ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាង
 ចម្រុះចម្រាស ជាសេចក្តីឃើញយ៉ាងឃ្នេងឃ្នោង ជាសេចក្តីឃើញដែល
 ប្រកបសត្វទុក ប្រកបដោយទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីនឿយណាយ មិនដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនដើម្បីសេចក្តីរមួត មិន
 ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង
 មិនដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតឃើញច្បាស់នូវទោសដូច្នោះឯង
 ទើបបានជាមិនប្រកាន់នូវទិដ្ឋិទាំងនេះ ដោយប្រការទាំងពួងយ៉ាងនេះ ។ ចុះ
 សេចក្តី ឃើញបន្តិចបន្តួចរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមានខ្លះដែរឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
 សេចក្តីឃើញដូច្នោះឯង តថាគតបាននាំចេញហើយ ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះសេចក្តី
 ឃើញនេះ តថាគតឃើញហើយថា រូបដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃរូប
 ដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃរូបដូច្នោះ វេទនាដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើត
 ឡើងនៃវេទនាដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃវេទនាដូច្នោះ សញ្ញាដូច្នោះ
 ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃសញ្ញាដូច្នោះ
 សង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងកើតឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ
 ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃសង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុជា
 គ្រឿងកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតពោលថា តថាគតរួចស្រឡះហើយ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ទៅ ព្រោះ

លះបង់ ព្រោះរលាស់ចោលនូវសេចក្តីមើលងាយទាំងពួង នូវសេចក្តីបន្ទាប
បន្ថោកទាំងពួង នឹងអហង្ការមមង្ការមានានុស័យទាំងពួង ។

[៩] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះ
ហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងទីណា ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថាកើតទៀត
ដូច្នោះ មិនគួរទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែមិនកើត
ទៀតទេឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នោះ ក៏មិនគួរ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នោះឬ ។
ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ដូច្នោះក៏មិនគួរ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏
មិនមែនដូច្នោះឬ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
ក៏មិនមែន ដូច្នោះឬក៏មិនគួរ ។

[១០] កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះ
ភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះហើយយ៉ាងនេះ នឹងកើតទៀតក្នុងទីណា ព្រះអង្គ
ឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថាកើតទៀតដូច្នោះមិនគួរទេ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែមិនកើតទៀតទេឬ ព្រះអង្គឆ្លើយ
ថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា មិនកើតទៀតដូច្នោះ ក៏មិនគួរ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរ
ព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែកើតទៀតខ្លះ មិនកើត
ទៀតខ្លះដូច្នោះឬ ព្រះអង្គឆ្លើយថា ម្នាលវច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតខ្លះ មិនកើត
ទៀតខ្លះដូច្នោះក៏មិនគួរ ។ កាលខ្ញុំទូលសួរព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏

ចម្រើន បើដូច្នោះមានតែកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនឬ ព្រះអង្គ
 ឆ្លើយថា ម្ចាស់វច្ឆៈ ពាក្យថា កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ដូច្នោះក៏មិនគួរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គដល់នូវសេចក្តីមិន
 ដឹងក្នុងដំណើរនេះ ដល់នូវសេចក្តីឆេងឆោងក្នុងដំណើរនេះ ។ វាចាណា របស់
 ខ្ញុំដែលជាវាចាអាចញ៉ាំងសេចក្តីជ្រះថ្លាកើតមាន ដោយពាក្យចរចាមុនរបស់
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ វាចានោះរបស់ខ្ញុំក៏បាត់អស់ទៅ ។

[១១] ម្ចាស់វច្ឆៈ គួរតែអ្នកមិនដឹង គួរតែអ្នកឆេងឆោង ម្ចាស់វច្ឆៈ
 ព្រោះធម៌នេះជាធម៌ដ៏ជ្រៅ ជាធម៌ដែលបុគ្គលឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌
 ត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាទីត្រាច់ចុះ
 នៃវិតក្កៈបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិត មានតែអ្នកប្រាជ្ញទើបដឹងបាន ធម៌នោះខ្លួនអ្នក ដែល
 មានទិដ្ឋិដទៃ មានសេចក្តីពេញចិត្តដទៃ មានសេចក្តីគាប់ចិត្តដទៃ មានសេចក្តី
 ព្យាយាមក្នុងទីដទៃ មានអាចារ្យក្នុងទីដទៃ រមែងដឹងបានដោយកម្រ ម្ចាស់វច្ឆៈ
 បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរអ្នក ក្នុងដំណើរនេះវិញ ដំណើរនោះគួរដល់
 អ្នកយ៉ាងណា អ្នកគប្បីដោះស្រាយនូវដំណើរនោះយ៉ាងនោះចុះ ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នក
 សម្គាល់នូវដំណើរនោះដូចម្តេច បើភ្លើងរេះក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក អ្នកគប្បីដឹង ថា
 ភ្លើងនេះរេះក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 បើភ្លើងរេះក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរេះ ក្នុងទីចំពោះអាត្មា-
 អញ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ បើគេសួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ភ្លើងណារេះ ក្នុងទីចំពោះមុខ
 អ្នក ភ្លើងនេះរេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ម្ចាស់វច្ឆៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បី

បរិញ្ញាដកវគ្គ អគ្គិវច្ឆកោតសូត្រទី ២

២៦៦

ដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើគេសួរខ្ញុំយ៉ាងនេះ ថា ភ្លើងណាឆេះក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនេះឆេះ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី បពិត្រ គោតមដ៏ចម្រើន បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ភ្លើង ណាឆេះក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ភ្លើងនេះឆេះឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវកំញាមគឺស្មៅ នឹងឧស ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើភ្លើងនោះរលត់ទៅក្នុងទីចំពោះមុខ (អ្នក) អ្នក គប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរលត់ហើយក្នុងទីចំពោះមុខ អាត្មាអញដែរឬ ។ បពិត្រ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើភ្លើងនោះរលត់ទៅក្នុងទីចំពោះមុខខ្ញុំ ខ្ញុំគប្បីដឹងថា ភ្លើងនេះរលត់ហើយ ក្នុងទីចំពោះមុខអាត្មាអញ ។ ម្នាលវច្ឆៈ ចុះបើគេសួរ យ៉ាងនេះថា ភ្លើងណា ដែលរលត់ហើយក្នុងទីចំពោះមុខអ្នក ភ្លើងនោះទៅ អំពីទីនេះទៅហើយ ទៅកាន់ទិសណា ខាងកើតឬខាងលិច ខាងជើងឬខាង ត្បូង ម្នាលវច្ឆៈ បើគេសួរយ៉ាងនេះ តើអ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រគោតមដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងដោះស្រាយបានទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ ចម្រើន ដ្បិតថាភ្លើងនោះឆេះព្រោះអាស្រ័យនូវកំញាម គឺ ស្មៅនឹងឧសណា ដល់នូវកិរិយារាប់ថា រលត់ទៅមិនមានអាហារដូច្នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃកំញាម គឺស្មៅនឹងឧសនោះផង ព្រោះមិនមានកិរិយានាំចូលទៅជិតនូវវត្ថុដទៃផង ។

[១២] ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយរូប ណា រូបនោះតថាគតលះបង់ហើយ កាត់ឬសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជា ភ្នោតកំបុតកហើយដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជារូបមានកិរិយាមិនកើតឡើងតទៅ ទៀតជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតរូបស្រឡះហើយចាកចំណែកនៃរូប ជាអ្នក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ជ្រៅ (ដោយគុណ) មានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គលស្ថាបស្ថង្គបាន
ដោយកម្រយ៉ាងនេះឯង ។ ដូចមហាសមុទ្រនឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថា
មិនកើតទៀតទេក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ ក៏មិនគួរ ថាកើត
ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវ
សត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយវេទនាណា វេទនានោះ តថាគតលះបង់ហើយ កាត់
ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជា
វេទនាមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតរួចស្រឡះ
ហើយ ចាកចំណែកនៃវេទនា ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គល
ស្ថាបស្ថង្គបានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា កើតទៀតក៏មិនគួរ ថា
មិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថាកើតទៀត
ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ
គប្បីបញ្ញត្តដោយសញ្ញាណា សញ្ញានោះតថាគតលះបង់ហើយ កាត់ឫស
ចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតកហើយ ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាសញ្ញា
មានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតរួចស្រឡះហើយ
ចាកចំណែកនៃសញ្ញា ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណមិនបាន ដែលបុគ្គល ស្ថាប-
ស្ថង្គបានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថាកើតទៀតក៏មិនគួរថា
មិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មិនគួរ ថាកើត
ទៀតក៏មិនមែន ថាមិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មិនគួរ ។ បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវ
សត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយសង្ខារទាំងឡាយណា សង្ខារទាំងឡាយនោះ តថាគត

បរិព្វាជកវគ្គ អគ្គវច្ឆកោតសូត្រទី ២

២៦៨

លះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាភ្នោតកំបុតកហើយ ដល់
 នូវកិរិយាមិនមាន ជាសង្ខារមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាលវច្ឆៈ
 តថាគត្តរូបស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃសង្ខារ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណ
 មិនបាន ដែលបុគ្គលស្ថាបស្ថង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា
 កើតទៀតក៏មិនគួរ ថាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀត
 ខ្លះក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតក៏មិនមែន ថាមិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ ។
 បុគ្គលកាលបញ្ញត្តនូវសត្វ គប្បីបញ្ញត្តដោយវិញ្ញាណណា វិញ្ញាណនោះ
 តថាគតលះបង់ហើយ កាត់ឫសចោលហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាភ្នោតកំបុតកហើយ
 ដល់នូវកិរិយាមិនមាន ជាវិញ្ញាណមានកិរិយាមិនកើតទៀតតទៅជាធម្មតា ម្នាល
 វច្ឆៈ តថាគត្តរូបស្រឡះហើយ ចាកចំណែកនៃវិញ្ញាណ ជាអ្នកជ្រៅមានប្រមាណ
 មិនបាន ដែលបុគ្គលស្ថាបស្ថង់បានដោយកម្រ ។ ដូចមហាសមុទ្រ នឹងថា
 កើតទៀតក៏មិនគួរ ថាមិនកើតទៀតក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះ
 ក៏មិនគួរ ថាកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ក៏មិនគួរ ។

[១៣] លុះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វច្ឆកោត្ត
 បរិព្វាជក ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ដើមរាំងភ្នំធំ (ដុះនៅ) ក្នុងទីជិតនៃស្រុកក្តី និងមក្តី មែក
 និងស្លឹកនៃដើមរាំងភ្នំធំនោះ ក៏វិនាសទៅដោយការវះមិនទៀង សម្បកនឹងក្រមរ
 ទាំងឡាយក៏វិនាសទៅ ស្រាយក៏វិនាសទៅ សម័យខាងក្រោយមក ដើមរាំង
 ភ្នំធំនោះ ក៏ប្រាសចាកមែក និងស្លឹក ប្រាសចាកសម្បក និងក្រមរ ប្រាសចាក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ស្រាយ ឋិតនៅតែខ្លឹមដ៏ស្អាតយ៉ាងណាមិញ ឯពាក្យជាប្រធាន (ធម្មវិន័យ)
 របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក៏ប្រាសចាកមែកនឹងស្លឹក ប្រាសចាកសម្បក នឹង
 ក្រមរ ប្រាសចាកស្រាយ ឋិតនៅចំពោះខ្លឹមដ៏ស្អាតយ៉ាងនោះដែរ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ប្រកាសហើយ
 ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ដូចជាបុគ្គលផ្សារឡើងនូវវត្ថុ ដែលផ្តាច់ ឬ
 បើកនូវវត្ថុដែលកំបាំង ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះ
 សោត ដូចគេទ្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានភ្នែក
 (ភ្នំ) រមែងបានឃើញរូបទាំងឡាយដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវ
 ព្រះគោតមមានព្រះភាគព្រមទាំងព្រះធម៌ ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃជាទីពឹងទីរលឹក
 សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសក អ្នកដល់នូវ
 សរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាលមានថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ ។

ចប់ អគ្គវច្ឆកោតសូត្រទី ២

អដ្ឋកថា

អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ

[៥-៦] អគ្គិវច្ឆគោត្តសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ន ទោ អហំ សេចក្ដីថា តថាគត មិនបានឃើញយ៉ាងនោះ គឺ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដំបូងថា តថាគតមិន ឃើញថា លោកទៀង ។ ក្នុងគ្រាទី ២ ត្រាស់ថា តថាគតមិនឃើញថា លោកដាច់សូន្យ ។ គប្បីជ្រាបការបដិសេធក្នុងគ្រប់វារៈ ដោយពាក្យជា ដើមថា លោកមានទីបំផុត និងមិនមានទីបំផុត ដោយប្រការដូច្នោះ ។ វាទៈនេះថា ហោតិ ច ន ច ហោតិ ថាជាឯកចូសស្សតវាទ ក្នុងទីនេះ ។ វាទៈនេះថា សត្វស្លាប់ទៅហើយមាន ក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែន គប្បីជ្រាប ថា ជាអមរវិក្ខេប គឺបោះពាក្យបោះសម្ដីមិនឲ្យស្លាប់ខ្លួន ។

[៨] បទថា សទុក្ខំ សេចក្ដីថា ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយទុក្ខ គឺប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទុក្ខ ដោយទុក្ខដែលកើតអំពីកិលេស និងដោយទុក្ខដែលកើតអំពីវិបាក ។ បទថា សវិយាតំ សេចក្ដីថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្ដីលំបាក គឺប្រកប ដោយសេចក្ដីលំបាក ដោយអំណាចនៃទុក្ខទាំង ២ យ៉ាងនោះ ។ បទថា សទុទាយាសំ សេចក្ដីថា ប្រកបដោយការចង្អៀតចង្អល់ គឺប្រព្រឹត្តទៅជា មួយការចង្អៀតចង្អល់ដោយអំណាចទុក្ខទាំងនោះ ។ បទថា សបរិទ្ធារំ សេចក្ដីថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយការក្លៅក្រហាយ ដោយអំណាចនៃទុក្ខទាំងនោះ ឯង ។ បទថា កិញ្ចំ ទិដ្ឋិគតំ សេចក្ដីថា វច្ឆៈទូលសួរថា ការឃើញ

បរិញ្ញាដកវគ្គ អគ្គិវច្ឆកោតសូត្រទី ២

២៧១

ណាមួយ ដែលព្រះអង្គទ្រង់ពេញចិត្ត ទ្រង់ពេញចិត្តហើយកាន់យក មានឬ ។
 បទថា អបនិទំ សេចក្តីថា តថាគតកម្ចាត់ហើយ មិនចូលទៅរកហើយ ។
 បទថា ទិដ្ឋំ គឺឃើញដោយបញ្ញា ។ បទថា តស្មា គឺតថាគតបានឃើញ
 ការកើត និងការសូន្យទៅនៃខន្ធ ៥ ។ បទថា សព្វមញ្ញុតានំ គឺសេចក្តី
 សម្គាល់ ដោយតណ្ហា ទិដ្ឋិ និងមានៈ ទាំង ៣ ។ បទថា មត្តុតានំ ក៏ជា
 វេវចនៈនៃបទទាំងនោះឯង ។

ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ចែកបទទាំងនោះហើយ កាលទ្រង់
 សម្តែងដល់ ទើបត្រាស់ថា សព្វអហង្គារមមង្គារមាណុសយានំ សេចក្តីថា
 ការប្រកាន់ថាអញ ថារបស់អញ និងការប្រកាន់ខ្លួនដែលដេកត្រាំនៅក្នុងសន្តាន
 ទាំងពួង ។ ពិតហើយ ក្នុងបទនេះគប្បីជ្រាបសេចក្តីដូច្នោះ ។ ការប្រកាន់ថា
 អញ ជាទិដ្ឋិ ការប្រកាន់ថា ជារបស់អញ ជាតណ្ហា ។ ការប្រកាន់ខ្លួនដែល
 ដេកត្រាំនៅក្នុងសន្តាន ជាមានៈ ។ បទថា អនុចាទា វិមុត្តោ សេចក្តីថា
 តថាគតផុតវិសេសហើយអំពីការមិនប្រកាន់មាំ គឺផុតព្រោះមិនប្រកាន់ធម៌ណា
 មួយ ដោយឧបាទាន ៤ ។

[៧-១០] បទថា ន ឧបតិ គឺមិនគួរ ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីជ្រាប
 សេចក្តីក្នុងបទនេះដូចតទៅនេះ ។ បទថា ន ឧប្បជ្ជតិ គឺគួរដឹងតាម ។
 តែព្រោះកាលត្រាស់យ៉ាងនេះ បរិញ្ញាដក នោះគប្បីកាន់យកការជាប់សូន្យ
 បទថា ឧប្បជ្ជតិ ប្រែថា រមែងកើត ។ គប្បីកាន់យកការទៀងតែម្យ៉ាង ។
 បទថា ឧប្បជ្ជតិ ច នោ ឧប្បជ្ជតិ ច សេចក្តីថា គប្បីកាន់យកការទៀង

ចំណែកខ្លះ ។ បទថា នេវ ឧប្បជ្ឈតិ ន ច ឧប្បជ្ឈតិ សេចក្តីថា ជា អមរាវិក្ខេបទិដ្ឋិ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា វច្ឆបរិព្វាជកនេះ មិនមានទីពឹង មិនមានទីពឹងនាក់ មិនបានចូលទៅកាន់ទីសុខឡើយ ហើយតាំង នៅក្នុងការមិនឃើញប្រពៃ បដិសេធការឃើញប្រពៃ ។

[១១] បទថា អលំ គឺអាចចាត់ចែង ។ បទថា ធម្មោ បានដល់ ធម៌ គឺបច្ចយាការ ។ បទថា អញ្ញត្រ យោគេន គឺមានសេចក្តីព្យាយាមក្នុង ផ្លូវដទៃ ។ បទថា អញ្ញត្រ អាចរិយកេន គឺនៅក្នុងសម្លាក់របស់អាចារ្យដទៃ ដែលមិនដឹងបច្ចយាការ ។ បទថា តេនហិ វច្ឆ សេចក្តីថា ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកពោលថា ខ្ញុំដល់នូវការងើងងោង ដូច្នោះ តថាគតនឹងសាកសួរអ្នកក្នុង សេចក្តីនេះ ។ បទថា អនាហារោ និត្យតោ គឺមិនមានបច្ច័យ ហើយ រលត់ទៅ ។

[១២] បទថា យេន រូបេន គឺគប្បីបញ្ញត្តសត្វថាមានរូប ដោយរូប ណា ។ បទថា គម្ពីរោ គឺមានគុណដ៏ជ្រៅ ។ បទថា អប្បមេយ្យោ គឺមិន អាចកាន់យកប្រមាណបាន ។ បទថា ទុប្បរិយោគាន្តោ គឺដឹងបានលំ- បាក ។ បទថា សេយ្យថាមិ មហាសមុទ្តោ គឺ ដូចមហាសមុទ្រ ដ៏ជ្រៅប្រមាណមិនបាន ដឹងបានលំបាក យ៉ាងណា សូម្បីព្រះខ័ណ្ឌស្រព ក៏ ដូច្នោះ ។ បទថា ឧប្បជ្ឈតិ ជាដើម សេចក្តីថា ព្រោះប្រារព្ធព្រះខ័ណ្ឌ ស្រពនោះ ។ ប្រៀបដូចអ្វី ប្រៀបដូចបទជាដើមថា បុគ្គលទៅកាន់ទិស ខាងកើត ព្រោះប្រារព្ធក្លើង ដែលរលត់ហើយ មិនគួរទាំងអស់ ដូច្នោះ ។

[១៣] បទថា អនិច្ចតា សេចក្តីថា ព្រោះការមិនទៀង ។ បទថា សារេ បតិដ្ឋិតំ សេចក្តីថា សល់តែខ្លួន គឺលោកុត្តរធម៌ ។ បទដ៏សេសសងាយ យល់ទាំងអស់ហើយ ។ ॐ

អដ្ឋកថាអគ្គិវច្ឆគោតសូត្រ ចប់
សូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រទី ៣

[១៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវ័ន ជាកលន្ទកនិវាសន្តាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ លំដាប់ នោះ វច្ឆតោត្ថបរិព្វាជក បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ ដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះ បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វច្ឆតោត្ថបរិព្វាជក លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំព្រះអង្គធ្លាប់និយាយជាមួយនឹងព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អស់កាល ជាយូរអង្វែងមកហើយ សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សម្តែង កុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយ សេចក្តីសង្ខេបចុះ ។ ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតនឹងសម្តែងកុសលធម៌នឹងអកុសលធម៌ ដល់អ្នកដោយសេចក្តីសង្ខេប បាន ម្នាលវច្ឆៈ តថាគតនឹងសម្តែងកុសលធម៌ និងអកុសលធម៌ ដល់អ្នក ដោយសេចក្តីពិស្តារក៏បាន ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងសម្តែងកុសល ធម៌នឹងអកុសលធម៌ដល់អ្នកដោយសេចក្តីសង្ខេប ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ ស្តាប់ធម៌នោះដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ វច្ឆតោត្ថបរិព្វាជក ក៏បានទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

[១៥] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលវច្ឆៈ លោកៈជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

អកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អលោកៈជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ទោសៈជាកុសល
 ម្នាលវច្ឆៈ អទោសៈជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មោហៈជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ
 អមោហៈជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ៣ ជា
 កុសល ៣ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បាណាតិបាត ជាកុសល
 ការរៀនចាកបាណាតិបាត ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អទិន្នាទាន ជាកុសល
 ការរៀនចាកអទិន្នាទានជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ កាមេសុមិច្ឆាចារៈ ជាកុសល
 ការរៀនចាកកាមេសុមិច្ឆាចារៈ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មុសាវាទ ជា
 អកុសល ការរៀនចាកមុសាវាទ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ បិសុណវាចា ជា
 អកុសល ការរៀនចាកបិសុណវាចា ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ផុសវាចា ជា
 អកុសល ការរៀនចាកផុសវាចា ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ សម្មប្បលាបៈ ជា
 អកុសល ការរៀនចាកសម្មប្បលាបៈ ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ អភិជ្ឈា ជា
 អកុសល អនភិជ្ឈា ជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ ព្យាបាទជាកុសល ការមិន
 ព្យាបាទជាកុសល ម្នាលវច្ឆៈ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាកុសល សម្មាទិដ្ឋិ ជាកុសល
 ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ទាំងអម្បាលនេះ ជាកុសល ១០ ជាកុសល ១០ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលវច្ឆៈ កាលបើភិក្ខុបានលះបង់តណ្ហា បានផ្តាច់ផ្តិល
 ចូសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀត ឲ្យអស់រលីង ដូចជាដើម
 ភ្លោតដែលគេកាស់ក្របែលរម្ងឹង ឲ្យលែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែង
 មានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅ ខាងមុខទៀត
 ហើយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ជាព្រះអរហន្តខ្ញុំណាស្រេត មានព្រហ្មចរិយធម៌បាន

នៅចប់ហើយ មានកិច្ចដែលគួរធ្វើស្រេចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មាន
ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដល់សព្វគ្រប់ហើយ មានសំយោជនៈ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ក្នុងភពអស់ហើយ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ជាអ្នកមានចិត្តផុតស្រឡះ
ចាកកិលេស ។

[១៦] វច្ឆតោត្តបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
លើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុមួយរូបជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅ
នៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែន
មានត្រឹមតែ ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ ម្នាលវច្ឆៈ តាមពិត
មានច្រើនលើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុជាសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើកទុកចុះ
ទាំងពួកភិក្ខុក៏លើកទុកចុះ ចុះភិក្ខុនីមួយរូបដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិនូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន
សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ
មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិតមានច្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

២៧៧

លើសប្រមាណណាស់ ពួកភិក្ខុនីដែលជាសារីការរបស់តថាគត បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់
ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេច-
សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

[១៧] ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លើកទុកចុះ ទាំងពួកភិក្ខុភិក្ខុនីក៏លើកទុក
ដែរ ។ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសកម្នាក់ ដែលជាសារីការរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីបុគ្គល ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹងបរិនិព្វាន
ក្នុងទីនោះ មិនបានត្រឡប់ចាកលោកនោះជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោ-
ជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ មានដែរឬទេ ។ ម្ចាស់វច្ឆៈ មិនមែនមាន
ត្រឹមតែ ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិតមានច្រើន
លើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសក ជាសារីការរបស់តថា-
គត ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីបុគ្គល ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹង
បរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនបានត្រឡប់អំពីលោកនោះជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅ
នៃសំយោជនៈ ដែលជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសក
ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហូចារីបុគ្គលក៏លើកទុកដែរ ចុះគ្រហស្ថ ជាឧបាសក
ម្នាក់ ដែលជាសារីការរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិកោត
កាម តែជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឱវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ
ប្រាសចាកសេចក្តីនឿងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជាអ្នកភ្ញៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គល

បរិញ្ញាដកវគ្គ មហាវច្ឆន្តោគសូត្រទី ៣

២៧៨

ដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែន
មានត្រឹមតែ ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិតមានច្រើន
លើសប្រមាណណាស់ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសក ជាសាវ័ករបស់តថាគត
ស្ងៀកដណ្តប់សនៅបរិភោគកាម តែជាអ្នកជឿតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ធ្វើ
តាមឱវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីងឆ្ងល់ ដល់
នូវភាពជាអ្នកក្លៀវក្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ។
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនី ក៏លើកទុកចុះ ពួក
គ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់សជា សព្វហ្មចារីបុគ្គលក៏ លើកទុកចុះ
ទាំងពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកពាក់ស នៅបរិភោគកាមក៏លើកទុក
ដែរ ចុះគ្រហស្ថជាឧបាសិកាម្នាក់ ដែលជាសាវ័ករបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារីនី ជាឱបបាតិកៈកំណើត នឹងបរិនិព្វានក្នុងទី
នោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះ ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ
ដែលជាចំណែកខាងក្រោម ៥ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមាន
ត្រឹមតែ ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើស
ប្រមាណណាស់ គ្រហស្ថដែលជាឧបាសិកា ជាសាវ័ករបស់តថាគត
ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារីនី ជាឱបបាតិកៈកំណើតនឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ
មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈជាចំណែក
ខាងក្រោម ៥ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមលើកទុកចុះ ពួកភិក្ខុភិក្ខុនីក៏
លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

បុគ្គលក៏លើកទុកចុះ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នក
 បរិភោគកាមក៏លើកទុកចុះ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសិកាស្ងៀកពាក់ស ជា
 សព្វហ្មចារិនីក៏លើកទុកដែរចុះ គ្រហស្ថជាឧបាសិកាម្នាក់ ដែលជាសារិកា
 របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ស្ងៀកដណ្តប់សនៅបរិភោគកាម ជាអ្នកធ្វើតាម
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាក
 សេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជាអ្នកភ្លៀវភ្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះសាស្តា មានដែរឬទេ ។ ម្នាលវច្ឆៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ
 ១០០ ២០០ ៣០០ ៤០០ ៥០០ ទេ តាមពិត មានច្រើនលើសប្រមាណ
 ណាស់ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសិកា ជាសារិការបស់តថាគត ស្ងៀក-
 ដណ្តប់សនៅបរិភោគកាម ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ធ្វើតាមឱវាទ
 ប្រាសចាកសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ ដល់នូវភាពជា
 អ្នកភ្លៀវភ្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ។

[១៨] វច្ឆគោត្តបរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះតែមួយអង្គឯង
 ចំណែកខាងពួកភិក្ខុ មិនបានបំពេញ (ធម៌នេះ) ផងទេ កាលបើយ៉ាង
 នេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះ-
 គោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើនបានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុ
 ក៏បានបំពេញ (ធម៌នេះ) ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 បរិបូណ៌ ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះ

គោតមដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ តែមួយព្រះអង្គឯង ចំណែកខាងពួក
 ភិក្ខុក៏បានបំពេញដែរ តែពួកភិក្ខុនីមិនបានបំពេញផងទេ កាលបើយ៉ាងនេះ
 ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ក៏នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតម-
 ដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏បាន
 បំពេញ ទាំងពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។

[១៩] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នឹងបានបំពេញធម៌នេះ ទាំងពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ទាំងពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ
 តែពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្មៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារីបុគ្គលមិនបានបំពេញ
 កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ
 ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសក
 ស្មៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ
 ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន នឹងបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បាន
 បំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថដែលជាឧបាសក ស្មៀកដណ្តប់
 ស ជាសព្វហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្មៀក
 ដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាមមិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌
 នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែ

ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏
បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីបុគ្គល
ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកបរិភោគកាម
ក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ ដោយ
អង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើព្រះគោតម ដ៏ចម្រើន
បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថ
ជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីបុគ្គលក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ
ជាឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ
ជាឧបាសិកាស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីនី មិនបានបំពេញ កាលបើ
យ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ នឹងមិនបានបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក៏បានបំពេញធម៌នេះ ពួក
ភិក្ខុក៏បានបំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសក ស្ងៀក-
ដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសកស្ងៀក-
ដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកា
ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីនីក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្ម-
ចរិយធម៌នេះ ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ប្រសិនបើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បានបំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនី
ក៏បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសក ស្ងៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មធារីបុគ្គល
ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជា ឧបាសកស្ងៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាម

ក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកាស្មៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិនី
 ក៏បានបំពេញ តែពួកគ្រហស្ថ ជាឧបាសិកាស្មៀកដណ្តប់ស ជាអ្នកនៅបរិភោគ
 កាម មិនបានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនបានបរិបូណ៌
 ដោយអង្គនោះទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លុះតែព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក៏
 បំពេញធម៌នេះ ពួកភិក្ខុក៏បំពេញ ពួកភិក្ខុនីក៏បំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសក
 ស្មៀកដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារីបុគ្គល ក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសក
 ស្មៀកដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាមក៏បានបំពេញ ពួកគ្រហស្ថជាឧបាសិកាស្មៀក
 ដណ្តប់ស ជាសព្វហ្មចារិនីក៏បានបំពេញ ទាំងពួកគ្រហស្ថជាឧបាសិកាស្មៀក
 ដណ្តប់ស នៅបរិភោគកាមក៏បានបំពេញ កាលបើយ៉ាងនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 ទើបបរិបូណ៌ដោយអង្គនោះបាន ។

[២០] បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូចទន្លេគង្គា តែងមានទំនាបទៅ
 រកសមុទ្រ មានទីជ្រាលទៅរកសមុទ្រ មានទីទេរទៅរកសមុទ្រ ទល់នឹង
 សមុទ្រទើបឈប់នៅ (យ៉ាងណា) បរិស័ទរបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននេះ
 ព្រមទាំងគ្រហស្ថនឹងបព្វជិត តែងមានទំនាបទៅរកព្រះនិព្វាន មានទីដ៏ជ្រាល
 ទៅរកព្រះនិព្វាន មានទីទេរទៅរកព្រះនិព្វាន ដរាបទល់នឹងព្រះនិព្វាន ទើប
 ឈប់បង្អង់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ដូចជាបុគ្គលផ្សារឡើងនូវវត្ថុ
 ដែលគេផ្តាច់ចុះ ឬបើកនូវវត្ថុដែលគេបិទបាំងទុក ពុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

មនុស្សដែលវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោតដូចគេទ្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹត ដោយគិត
 ថា មនុស្សមានភ្នែកភ្លឺ រមែងឃើញរូបទាំងឡាយក៏ដូច្នោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ
 សូមដល់នូវព្រះគោតមមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជា
 សរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីបាននូវបព្វជានឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះ-
 គោតមដ៏ចម្រើន ។ ម្នាលវច្ឆៈ បុគ្គលណាដែលធ្លាប់ជាអន្យតិរិយមកអំពីមុន
 ហើយ ប្រាថ្នាបព្វជាន ឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះត្រូវនៅបរិ-
 វាស អស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែទៅ ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្ត
 ប្រារព្ធហើយ ក៏ឲ្យបព្វជាន ឧបសម្បទា ដើម្បីជាភិក្ខុភាព មួយទៀត ភាព
 ផ្សេងគ្នានៃបុគ្គល (ការដែលនៅបរិវាសឬមិនត្រូវនៅបរិវាស) ក្នុង
 ដំណើរនេះ តថាគតដឹងច្បាស់ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើ
 ពួកជនដែលធ្លាប់ជាអន្យតិរិយមកអំពីមុនហើយ ប្រាថ្នាបព្វជាន ប្រាថ្នាឧប-
 សម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវតែនៅបរិវាសអស់ ៤ ខែសិន លុះកន្លង ៤
 ខែទៅ ទើបពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជាន ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បី
 ជាភិក្ខុភាពបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅបរិវាសអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំហើយ
 សូមឲ្យពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជាន ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីជា
 ភិក្ខុភាពចុះ ។ វច្ឆៈគោត្តបរិព្វាជក ក៏បាននូវបព្វជាន បានឧបសម្បទា ក្នុង
 សំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

[២១] គ្រាកាលវច្ឆៈគោត្តមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន
 គឺបានឧបសម្បទាកន្លះខែ (ប៉ុណ្ណោះ) ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ វច្ឆន្តកោត្តមានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សាមញ្ញផល មានប្រមាណប៉ុន្មាន ដែលបុគ្គលគប្បីដល់ ដោយញាណជារបស់សេក្ខបុគ្គល ដោយវិជ្ជាជារបស់សេក្ខបុគ្គល គឺអនាគាមិមគ្គ ខ្ញុំព្រះអង្គដល់ហើយដោយលំដាប់ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងនូវធម៌ឲ្យខ្ពស់ឡើងទៅ (ដើម្បីអរហត្តផល) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលវច្ឆៈ បើដូច្នោះអ្នកចូរចម្រើនធម៌ ២ ប្រការគឺ សមថៈនិងវិបស្សនាឲ្យខ្ពស់ឡើងទៅចុះ ម្នាលវច្ឆៈ ធម៌ ទាំង ២ ប្រការនេះ គឺសមថៈ និងវិបស្សនា ដែលអ្នកចម្រើនឲ្យខ្ពស់ឡើង ហើយនឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធាតុច្រើនប្រការ ។

[២២] ម្នាលវច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីបាននូវបូជិច្រើនប្រការ គឺថាមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ដើរទៅមិនជាប់ជំពាក់នឹងទីវាល ទីខាងក្រៅ ទីខាងក្រៅជញ្ជាំង ទីខាងក្រៅកំពែង និងទីខាងក្រៅភ្នំ ដូចជាដើរទៅក្នុងអាកាសក៏បាន ធ្វើនូវការងារឡើង ឬមុជចុះក្នុងផែនដី ដូចជាងើបឡើងឬមុជចុះក្នុងទឹកក៏បាន ដើរលើទឹកមិនបែកធ្លាយ ហាក់ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន ទៅឯអាកាសទាំងក្លែន ដូចជាសត្វសកុណជាតិដែលមានស្វាបក៏បាន អាត្មាអញគប្បីស្តាប់អង្គុយ ចាប់ពាល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យ ទាំងនេះ ដែលមានបូជិច្រើន មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយដៃក៏បាន ឬ

អាត្មាអញ្ញគប្បីប្រព្រឹត្តទៅទាំងកាយ រហូតដល់ព្រហ្មលោកនាយក៏បាន ។
កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចវិធីជាគ្រឿងសម្តែងឫទ្ធិ ជាគុណសម្បត្តិ
ដែលត្រូវសិក្សាក្នុងសមថៈ នឹងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ ។

[២៣] ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ្ញគប្បី
សំឡេងទាំងពីរ ដោយសោតធាតុដ៏បរិសុទ្ធដូចជាទិព្វ កន្លងបង្អំនូវសោត
ធាតុជារបស់មនុស្សធម្មតា សំឡេងទាំង ២ នោះគឺអ្វីខ្លះ គឺសំឡេងទិព្វ ១
សំឡេងរបស់មនុស្ស ១ ដែលនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី ។ កាលបើមាន
ហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចទិព្វស្រោត ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សាក្នុងសមថៈ
នឹងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ ។

[២៤] ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ្ញគប្បី
កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺ
ចិត្ត (របស់សត្វដទៃ) ដែលប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយ
រាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈ ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកប
ដោយទោសៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាក
ទោសៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ
ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ ក៏ដឹង
ច្បាស់ថា ចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍មូល ក៏ដឹងច្បាស់ថា
ចិត្តមានអារម្មណ៍មូល ចិត្តដែលរាយមាយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរាយមាយ
ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាមហគ្គតៈ គឺរូបាវចរ និងអរូបា

វចរចិត្ត ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈគឺលោកិយចិត្ត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាសឧត្តរៈ ចិត្តដែល ជាអនុត្តរៈគឺលោកុត្តរចិត្ត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងនៅ សីបដោយសមាធិ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តតាំងនៅសីបដោយសមាធិចិត្ត ដែល មិនតាំងនៅសីបដោយសមាធិ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនតាំងនៅសីប ដោយសមាធិចិត្ត ដែលរួចចាកកិលេស ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចចាកកិលេស ចិត្តដែលមិនបាន រួចចាកកិលេស ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនបានរួចចាកកិលេស ដូច្នោះ ។ កាល បើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចបរចិត្តវិជ្ជា ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុង សមថៈនឹងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ ។

[២៥] ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បី រលឹកឃើញនូវបុព្វនិវាស គឺលំដាប់ខន្ធដែលសត្វនៅអាស្រ័យខាងដើមជាច្រើន ប្រការ រលឹកខន្ធនោះដូចម្តេចខ្លះ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១០០០ ជាតិ ១០០០០០ ជាតិ រលឹកនូវសំវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន វិវដ្តកប្ប ជាច្រើនក៏បាន សំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនក៏បាន ថាអាត្មាអញបានទៅកើតក្នុងទី ឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹម ប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បាតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីឯណោះ លុះអាត្មាអញបានកើតក្នុងទីនោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

២៨៧

យ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ និងទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុតចាកអត្តភាព
 នោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ អាត្មាអញគប្បីរលឹកឃើញ នូវបុព្វ-
 និវាស ជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចញាណជាគ្រឿងដឹងនូវខន្ធដែល
 អាស្រ័យនៅហើយក្នុងកាលមុន ជាគុណសម្បត្តិត្រូវសិក្សាក្នុងសមថៈនឹង
 វិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ ។

[២៦] ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញគប្បីមាន
 ចក្ខុដូចជាទិព្វ កន្លងហួសចក្ខុជាវរបស់មនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វ ដែលច្បុត
 ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់
 មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ អាត្មាអញគប្បីដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមកម្មថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វទាំងនេះប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកប
 ដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយ-
 បុគ្គល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងអម្បាល
 នោះ លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត
 អសុរកាយ និងនរក អើហ្ន៎ ចំណែកខាងពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយ
 កាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោសុច្ចរិត ជាអ្នកមិន
 បានតិះដៀលនូវពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់
 ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះរំលាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏បានទៅកើត

ក្នុងសុគតិស្មតិទេវលោក ។ អាត្មាអញ្ញាគប្បីមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏ បរិសុទ្ធ
 កន្លងបង្កើតក្នុងរូបសមនុស្សធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើត
 ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ
 គតិអាក្រក់ អាត្មាអញ្ញាគប្បីដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នកនឹងសម្រេចទិព្វចក្ខុញ្ញាណ
 ជាគុណសម្បត្តិដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ ។

[២៧] ម្ចាស់វច្ឆៈ អ្នកនោះប្រាកដជានឹងប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ្ញាគប្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះក្ស័យ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយចូល
 ទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ កាលបើមានហេតុ អ្នក
 នឹងសម្រេចនូវញាណ ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈ ជាគុណសម្បត្តិ ដែលត្រូវ
 សិក្សា ក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនានោះៗ ជាប្រាកដ ។

[២៨] គ្រានោះ ព្រះវច្ឆេតោត្តមានអាយុ ត្រេកអររីករាយចំពោះ
 ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមាន-
 ព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។ គ្រាកាលដែលព្រះវច្ឆេតោត្តមាន
 អាយុ ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ក៏ជាអ្នកមិនមានប្រមាទ ព្យាយាមដុតកម្ដៅ
 កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានដឹងច្បាស់នូវ
 គុណវិសេសដ៏ប្រសើរ ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលពួកកុលបុត្រចេញ
 ចាកផ្ទះទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា ក៏ធ្វើឲ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសនោះ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន សម្រេចសម្រាន្តនៅ ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាន នៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើក៏បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិន មានឡើយ ។ បណ្ណាពួកព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះវច្ឆគោត្តមានអាយុ ក៏ បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[២៩] សម័យនោះ ពួកភិក្ខុច្រើនរូប នាំគ្នាទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ វច្ឆគោត្តមានអាយុ បានឃើញពួកភិក្ខុទាំងនោះ កំពុងដើរទៅពីចម្ងាយ លុះ ឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន និយាយនឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ នាំគ្នានិមន្តទៅក្នុងទីណា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏ប្រាប់ថា ម្ចាស់អាវុសោ យើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ វច្ឆគោត្តភិក្ខុក៏ បានផ្តាំថា បពិត្រលោកទាំងឡាយមានអាយុ បើដូច្នោះសូមលោកទាំងឡាយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះវច្ឆគោត្តសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា ព្រះ មានព្រះភាគដោយត្បូង វច្ឆគោត្តភិក្ខុក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុគតខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ។ ពួកភិក្ខុ ទាំងនោះ ក៏បានទទួលពាក្យវច្ឆគោត្តភិក្ខុមានអាយុថា អើអាវុសោ ។ ទើប ពួកភិក្ខុទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ

លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វច្ឆន្ទគោត្តមានអាយុ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ហើយក្រាបទូលយ៉ាងនេះទៀតថា ព្រះមានព្រះ ភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ព្រះសុគតខ្ញុំព្រះអង្គបានបម្រើហើយ ។ ព្រះ អង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពីមុនមិញ តថាគតបានកំណត់ ដឹងចិត្តវច្ឆន្ទគោត្តភិក្ខុ ដោយចិត្តរបស់តថាគតថា វច្ឆន្ទគោត្តភិក្ខុបានត្រៃវិជ្ជា ជា អ្នកមានបូជិច្ឆេន មានអានុភាពច្រើន ។ ទាំងពួកទេវតាក៏បានប្រាប់សេចក្តី នោះដល់តថាគតទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វច្ឆន្ទគោត្តភិក្ខុបានត្រៃវិជ្ជា ជាអ្នកមានបូជិច្ឆេន មានអានុភាពច្រើន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយនឹង ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ មហាវច្ឆន្ទគោត្តសូត្រទី ៣

អដ្ឋកថា

មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រ

[១៤] មហាវច្ឆតោត្ថសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះ
 ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា សហកង្ខី គឺឲ្យរព្វកដល់វត្ថុដែលធ្វើ
 ហើយ បានបន្តមេត្រីចំពោះគ្នាមកថា ខ្ញុំធ្លាប់ពោលជាមួយព្រះអង្គមកច្រើន
 ហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ពីរសូត្រមុន ដល់វច្ឆបរិព្វាជកនោះ ។
 ត្រាស់អព្យាវដ្តសំយុត្ត ក្នុងសំយុត្តនិកាយដល់វច្ឆបរិព្វាជកនោះ ។ នៅមាន
 សេចក្ដីដែលបរិព្វាជកនោះ ពោលជាមួយព្រះមានព្រះភាគទុកក្នុងអង្គត្ថនិកាយ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន លោកទៀងឬហ្ន៎ វត្ថុនេះប៉ុណ្ណោះពិត
 វត្ថុដទៃមោឃៈ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គមិនបានព្យាករសេចក្ដីនេះទុក ។
 ព្រោះដូច្នោះ ទើបវច្ឆបរិព្វាជកពោលយ៉ាងនេះ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក៏ទ្រង់
 ធ្វើការសង្រ្គោះ ទ្រង់បានឲ្យឱកាសដល់វច្ឆបរិព្វាជកនោះមករឿយៗ ព្រោះហេតុ
 អ្វី ព្រោះវច្ឆបរិព្វាជកនេះ ជាសស្សតទិដ្ឋិ គឺមានការយល់ឃើញថា ទៀង ។
 ម្យ៉ាងទៀត សស្សតទិដ្ឋិបុគ្គលទាំងឡាយ រមែងមិនលះលទ្ធិភ្លាមៗ ណា តែង
 បរិសុទ្ធបានដោយវេលាយូរ ដូចសំពត់សាចរឹង ប្រឡាក់ខ្លាញ់ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគឃើញថា បរិព្វាជកនេះ ទៅមកៗ នឹងលះលទ្ធិ ហើយបួសក្នុង
 សម្មាកររបស់តថាគត នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអភិញ្ញា ៦ នឹងជាអរិយសាវ័ក
 អ្នកបានអភិញ្ញា ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគធ្វើការសង្រ្គោះ ទ្រង់
 ឲ្យឱកាសដល់វច្ឆបរិព្វាជកដែលមកហើយមកទៀត នេះជាការទៅចុងក្រោយ

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

២៩២

របស់វច្ឆបរិព្វាជកនោះ ។ ព្រោះក្នុងសូត្រនេះ វច្ឆបរិព្វាជកនោះសម្រេចចិត្ត
 ថា ទោះរស់ ឬស្លាប់យ៉ាងណាក៏ដោយ អញនឹងទៅគាល់ព្រះគោតម ហើយ
 នឹងបួស ដូចបុគ្គលស្នង់ឈើច្រត់ចូលទៅក្នុងទឹក ដូច្នោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 វច្ឆបរិព្វាជក កាលនឹងទូលសូមព្រះធម្មទេសនា ទើបពោលពាក្យថា សាធុ
 មេ ភវំ គោតមោ ជាដើម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទេសនាដោយ
 សន្ធិប ដោយមូលនៃកុសល អកុសលយ៉ាងពិស្តារ ដោយកម្មបថ ។ ម្យ៉ាង
 ទៀត ក្នុងទីនេះ ទេសនាដោយអំណាចមូល ទ្រង់សន្ធិបទុក ទេសនាដោយ
 អំណាចកម្មបថ ទ្រង់សន្ធិបទុក ក៏ដូចទ្រង់សម្តែងដោយពិស្តារ ។ ម្យ៉ាងទៀត
 ឈ្មោះថាទេសនាយ៉ាងពិស្តារ ដោយការសម្តែងរហូតអស់ មិនមានដល់
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ ព្រោះសមន្តប្បដ្ឋាន ២៤ និងមូលទាំងពួង ក៏ទ្រង់
 រមែងសន្ធិបចុះក្នុងអភិធម្មបិដក ៧ គម្ពីរ ដូច្នោះ គប្បីជ្រាបថា ទ្រង់សម្តែង
 ដោយអំណាចមូលខ្លះ កម្មបថខ្លះ ។

[១៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា វិណាសិកា វេរណី កុសលំ
 ជាដើម ដូចតទៅនេះថា ។ កាមាវចរធម៌ ៧ តាមលំដាប់ធម៌ ៣ មាន
 អនកិជ្ឈជាដើម ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៤ រមែងគួរ ។ បទថា យនោ ខោ
 វច្ឆ ភិក្ខុនោ សេចក្តីថា ម្នាលវច្ឆៈ ព្រោះតណ្ហាដែលភិក្ខុលះបានហើយ
 អ្នកមិនបានកំណត់ទុកក៏ពិត តែគប្បីជ្រាបថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បទនេះ
 ទុក ទ្រង់សំដៅដល់ព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ក្នុងជីវិតសូត្រ ក្នុងបង្កីសូត្រ និងក្នុង
 សូត្រនេះ យ៉ាងនេះ ។

[១៦] បទថា អត្ថិ បទ សេចក្តីថា វច្ឆះទូលសួរថា ខ្ញុំព្រះអង្គសូម
 សួរថា នៅមានឬ ។ បានឮថា វច្ឆះនោះមានលទ្ធិថា ក្នុងសាសនានោះ
 មានសាស្តាប្តិណ្ណោះជាអរហន្ត ។ ចំណែកសាវ័ក ដែលអាចសម្រេចអរហត្ត
 មិនមាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះសមណគោតមត្រាស់ដូចការត្រាស់ជាមួយភិក្ខុ
 មួយរូបថា យតោ ទោ វច្ឆ ភិក្ខុនោ ដូច្នោះ ។ វច្ឆះ សួរដោយគិតថា អញ
 នឹងសួរសេចក្តីនេះថា សាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម សម្រេចអរហត្ត មាន
 ឬហ្ន៎ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា វិជ្ជតុ គឺព្រះគោតមចូរលើកទុក អធិប្បាយថា
 ព្រោះព្រះគោតមជាព្រះអរហន្តប្រាកដហើយក្នុងលោក ។ កាលព្រះអង្គព្យាករ
 ហើយ វច្ឆះទូលសួររូបញ្ជាជាប់ទាក់ទងនឹងភិក្ខុនីជាដើមតទៅ ។ សូម្បីព្រះមាន
 ព្រះភាគក៏ទ្រង់ព្យាករដល់វច្ឆះ នោះហើយ ។

[១៨] បទថា អារាធកោ សេចក្តីថា អ្នកពេញចិត្ត អ្នកឲ្យសម្រេច
 អ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ។

[២១] បទថា សេក្កាយ វិជ្ជាយ បត្តព្វំ គឺសម្រេចផល ៣ ខាង
 ក្រោម ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ទាំងអស់នោះតថាគតសម្រេចហើយ
 ឯអាចារ្យដែលមានវាទៈ ក្រៅបវេណីពោលថា ភិក្ខុទាំងនោះសម្រេចអរហត្ត
 ប្តិណ្ណោះ តែមិនសម្រេចផល ព្រោះពាក្យថា សេក្ខធម៌ដូចម្តេច មគ្គ ៤ មិន
 ទាន់ដល់ទីបំផុត និង សាមញ្ញផល ៣ ក៏ជាខាងក្រោម ។ ដោយហេតុនោះ
 រមែងពោលដល់ សេចក្តីព្យាយាមឲ្យក្រែកលែងឡើងៗទៅ ដើម្បីសម្រេច

ផលនោះ ។ គួរឲ្យ បុគ្គលនោះដឹងយ៉ាងនេះថា បើនរណាលះកិលេសទាំង
៥ បានហើយ ជាព្រះសេក្ខៈបរិបូណ៌ មានធម៌មិនវិនាស ដល់នូវការជំនាញ
ផ្លូវចិត្តមានឥន្ទ្រិយ តាំងមាំ នរណោះឯង លោកពោលថា ជាអ្នកមានខ្លួន
មាំទាំហើយ ។

ពិតហើយ ព្រះអនាគាមិបុគ្គល ជាព្រះសេក្ខៈ បរិបូណ៌ដោយចំណែក
មួយ វច្ឆៈពោលថា គប្បីសម្រេចវិជ្ជារបស់ព្រះសេក្ខៈ សំដៅដល់ព្រះអនាគាមិ
បុគ្គលនោះ ។ ឈ្មោះថា ពាក្យសួរ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលដែលតាំងនៅ
ក្នុងអនាគាមិមគ្គនោះ ព្រោះមគ្គមានខណៈចិត្ត ១ ។ បើសួរថា ដោយសូត្រ
នេះ សូម្បីមគ្គក៏មានច្រើនខណៈចិត្តដូច្នោះឬ ឆ្លើយថា នុ៎ះមិនមែនពុទ្ធវច្ឆៈ
ទាំងអត្ថនៃកថាដែលពោលហើយក៏ខុស។ ព្រោះដូច្នោះ គប្បីជ្រាបថា បុគ្គល
តាំងនៅក្នុងអនាគាមិផលហើយ រមែងចម្រើនវិបស្សនា ដើម្បីអរហត្តមគ្គផង
ដែរ ក៏ព្រោះអរហត្តមគ្គមិនបានជាឧបនិស្ស័យដល់សុទ្ធអរហត្តតែម្យ៉ាង រមែង
ជាឧបនិស្ស័យដល់អភិញ្ញា ៦ ។ ដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
វច្ឆកិកុនេះ ធ្វើកម្មក្នុងសមថៈយ៉ាងនេះហើយនឹងញ៉ាំងអភិញ្ញា ៥ ឲ្យកើត
ធ្វើកម្មក្នុងវិបស្សនាហើយ ទើបសម្រេចអរហត្ត នឹងជាសាវ័កដែលបាន អភិញ្ញា
៦ យ៉ាងនេះ ទើបទ្រង់មិនពោល ត្រឹមវិបស្សនា ទ្រង់ប្រាប់ទាំងសមថៈ និង
វិបស្សនា ។

[២៤] បទថា សតិ សតិ អាយតនេ គីកាលហេតុមាន ហេតុក្នុងទី
នេះ គឺអ្វី ។ គប្បីជ្រាបថា ឈាន ដែលជាបាទនៃអភិញ្ញាក្តី ព្រះអរហត្តក្នុងទី

បំផុតក្តី វិបស្សនាដើម្បីអរហត្តក្តី ឈ្មោះថា ជាហេតុ ។

[២៩] បទថា បរិចិណ្ណោ មេ ភគវា សេចក្តីថា ពិតហើយ ព្រះ
សេក្ខៈ ៧ ពួក ឈ្មោះថា ជាអ្នកបម្រើព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ជាបុគ្គលដែលព្រះខ្ជីណាស្រពបម្រើហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ព្រះថេរៈ
កាលព្យាករអរហត្តដោយសង្ខេប ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុ
ទាំងនោះមិនដឹងសេចក្តីនោះ ។ កាលមិនដឹង ក៏មិនទទួលពាក្យរបស់ព្រះ
ថេរៈនោះ ទើបនាំគ្នាទៅក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ។ បទថា ទេវតា បាន
ដល់ ទេវតាដែលបានគុណទាំងនោះ ។ បទដ៏សេសសក្តងទីទាំងពួងនិយាយ
យល់ទាំងអស់ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

អដ្ឋកថាមហាវច្ឆតោត្តសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទិយនិទ្ទេសសូត្រទី ៤

[៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ស្តេចគង់នៅក្នុងគុហាល្មោះសុករខតា នាភ្នំគិដ្ឋគុដ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រា
 នោះ មានបរិព្វាជកម្នាក់ឈ្មោះទីយនិទ្ទេសៈ (ជាអគ្គិវេស្សនគោត្ត) ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរក់ទាក់ សំណេះ
 សំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែល
 គួររលឹកហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ទីយនិទ្ទេសបរិព្វាជក លុះឈរនៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ យ៉ាងនេះថា របស់
 ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញមិនពេញចិត្ត ទាំងអស់) ។
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីឃើញណារបស់
 អ្នក ថារបស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញ សេចក្តីឃើញ នុ៎ះមិនគួរដល់
 អ្នកទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើសេចក្តីឃើញ នុ៎ះគួរដល់
 ខ្ញុំសោត ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញ
 ដូច្នោះឯង ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ពួកជនណាដែលនិយាយយ៉ាងនេះថា ទោះ
 នរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ពួក
 ជននោះក្នុងលោក មានច្រើនជាងនេះទៅទៀត តែពួកជននោះមិនលះបង់ទិដ្ឋិ
 នោះចេញ ហើយគេប្រកាន់មាំចំពោះទិដ្ឋិដទៃតទៅទៀត ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

២៩៧

ពួកជនណានិយាយយ៉ាងនេះថា ទោះនរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញ ដូច្នោះឯង ទោះ
នរណាៗ ក៏ត្រូវឃើញដូច្នោះឯង ពួកជននោះក្នុងលោក មានចិត្តតិចតួចជាង
នេះណាស់ តែពួកជននោះគេលះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញបាន ទាំងមិនប្រកាន់ទិដ្ឋិដទៃ
តទៅទៀតផង ។

[៣១] ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាង
នេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មាអញ
ពេញចិត្តទាំងអស់) ក៏មាន ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍
ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់
អាត្មាអញ (អាត្មាអញ មិនពេញចិត្តទាំងអស់) ក៏មាន ។ ម្ចាស់
អគ្គិវេស្សនៈ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង
នេះថា របស់ខ្លះគួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញ (អាត្មា
អញពេញចិត្តខ្លះ មិនពេញចិត្តខ្លះ) ក៏មាន ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិ
អម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាង
នេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
នោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិត នៃហេតុដែលប្រកបដោយរាគៈ ក្នុងទីជិតនៃ
សំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃតម្រេក ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីបំបិទ ក្នុងទីជិតនៃ
សេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណ
ព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិន
គួរ ដល់អាត្មាអញ ទិដ្ឋិនេះរបស់ពួក សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងទីជិត នៃហេតុមិនមែនរាគៈ ក្នុងទីជិតនៃហេតុ មិនមែនជាសំយោគៈ ក្នុង
 ទីជិតនៃហេតុមិនមែនជាតម្រេក ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីមិនឯបចិត្តក្នុងទីជិត នៃ
 សេចក្តីមិនប្រកាន់មាំ ។ កាលដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទី១-
 ន១បរិញ្ញាដក បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន លើកតម្កើងនូវសេចក្តីឃើញរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ទ្រង់លើកតម្កើងនូវសេចក្តីឃើញរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុង
 ទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះគួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញ ក៏ទិដ្ឋិ
 ណាដែលគួរ ដល់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិនោះប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិតនៃហេតុ
 ដែលប្រកបដោយរាគៈ ក្នុងទីជិតនៃសំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃតម្រេក ក្នុងទីជិត
 នៃសេចក្តីឯបចិត្ត ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីប្រកាន់មាំ មួយយ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិណា
 ដែលមិនគួរដល់សមណព្រាហ្មណ៍នោះ ទិដ្ឋិនោះរមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទីជិត
 នៃហេតុមិនមែនជារាគៈ ក្នុងទីជិតនៃហេតុមិនមែនជាសំយោគៈ ក្នុងទីជិតនៃ
 ហេតុមិនមែនជាតម្រេក ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីមិនឯបចិត្ត ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តី
 មិនប្រកាន់មាំ ។

[៣២] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណ
 ព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរ
 ដល់អាត្មាអញ វិញ្ញបុរស តែងតិចារណាឃើញក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា
 សេចក្តីឃើញរបស់អាត្មាអញណាថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ប្រសិនបើអាត្មាអញ ស្ទាបអង្កែលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាម
 កម្លាំងចិត្តដោយម្ហូបមាំថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញ
 ក៏នឹងប្រកាន់ខុសចាក សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺសមណព្រាហ្មណ៍ដែល
 មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញ
 ពួក ១ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់
 ខ្លះគួរដល់អាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគួរដល់អាត្មាអញពួក ១ អាត្មាអញនឹង
 ប្រកាន់ខុសចាក សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួកនេះឯង ។ កាលបើប្រកាន់
 ខុសយ៉ាងនេះមានហើយ ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលការទាស់ទែងគ្នាមាន
 ហើយ សេចក្តីគំកូនគ្នាក៏មាន កាលសេចក្តីគំកូនគ្នាមានហើយ សេចក្តីបៀតបៀន
 គ្នាក៏មាន ។ កាលវិញ្ញបុរសនោះ ពិចារណាលើញ្ញាច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់
 ខុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគំកូនគ្នា នឹងសេចក្តីបៀតបៀន (ថាជា
 ទោសមាន) ក្នុងខ្លួនដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់ទិដ្ឋិនោះចេញផង
 មិនបានប្រកាន់ ទិដ្ឋិឯទៀតផង ។ ការលះបង់នូវទិដ្ឋិទាំងនុ៎ះ តែងមានដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោលនូវទិដ្ឋិទាំងនោះតែងមានដោយប្រការយ៉ាង
 នេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាលនោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា
 មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញ
 វិញ្ញបុរស តែងពិចារណាលើញ្ញាក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីយល់របស់
 អាត្មាអញណាថា របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញ ប្រសិនបើអាត្មាអញ
 ស្ទាប អង្កែលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកម្លាំងចិត្តដោយមាំមួន

ថា នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាក
សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងពីរពួក គឺ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ
មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គ្នាដែលអាត្មាអញពួកមួយ សមណព្រាហ្មណ៍
ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ខ្លះគ្នាដែលអាត្មាអញ របស់
ខ្លះមិនគ្នាដែលអាត្មាអញពួកមួយ អាត្មាអញក៏នឹងប្រកាន់ខុសចាកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំង ២ ពួកនេះឯង ។ កាលបើប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះមានហើយ
ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលការទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគុំកូនគ្នាក៏មាន
កាលសេចក្តីគុំកូនគ្នាមានហើយ ការបៀតបៀនគ្នាក៏មាន ។ កាលវិញ្ញបុរស
នោះ ពិចារណាយើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់ខុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តី
គុំកូនគ្នា និងសេចក្តីបៀតបៀនគ្នា (ថាជាទោសមាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការ
ដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង ។ ការ
លះបង់ទិដ្ឋិទាំងនេះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោលនូវទិដ្ឋិទាំង
នោះតែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក្នុងទិដ្ឋិអម្បាល
នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា
របស់ខ្លះគ្នាដែលអាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគ្នាដែលអាត្មាអញ វិញ្ញបុរសតែង
ពិចារណាយើញក្នុងទិដ្ឋិនោះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីឃើញរបស់អាត្មាអញណាថា
របស់ខ្លះគ្នាដែលអាត្មាអញ របស់ខ្លះមិនគ្នាដែលអាត្មាអញ ប្រសិនបើអាត្មាអញ
ស្តាប់អង្រែលប្រកាន់ខ្ជាប់ទិដ្ឋិនេះ ហើយនិយាយតាមកម្លាំងចិត្តដោយមាំមួនថា
នេះជារបស់ពិត របស់ដទៃជាមោឃៈ អាត្មាអញក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណ

ព្រាហ្មណ៍ទាំង ២ ពួកគឺ សមណព្រាហ្មណ៍ដែលមានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់គួរដល់អាត្មាអញពួក ១ សមណព្រាហ្មណ៍មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា របស់ទាំងអស់មិនគួរដល់អាត្មាអញពួក ១ អាត្មាអញក៏នឹងប្រកាន់ខុស ចាកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង ២ ពួកនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ កាលបើប្រកាន់ខុសយ៉ាងនេះមានហើយ ការទាស់ទែងគ្នាក៏មាន កាលបើការទាស់ទែងគ្នាមានហើយ សេចក្តីគំក្អក៏មាន កាលបើសេចក្តីគំក្អកមានហើយ សេចក្តីបៀតបៀនគ្នាក៏មាន ។ កាលវិញ្ញាបុរសនោះ ពិចារណា ឃើញច្បាស់នូវសេចក្តីប្រកាន់ខុស សេចក្តីទាស់ទែងគ្នា សេចក្តីគំក្អក និងសេចក្តីបៀតបៀន (ថាជាទោសមាន) ក្នុងខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក៏លះបង់នូវទិដ្ឋិនោះចេញផង មិនប្រកាន់ទិដ្ឋិឯទៀតផង ។ ការលះបង់នូវទិដ្ឋិទាំងនេះ តែងមានដោយប្រការយ៉ាងនេះ ការរលាស់ចោលនូវទិដ្ឋិទាំងនេះ តែងមានដោយ ប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៣៣] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក៏ឯកាយនេះមានរូបជាទីប្រជុំនៃមហាក្ខតទាំង ៤ (ដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់) កើតមកអំពីមាតាបិតា ចម្រើនឡើងដោយបាយនិងនំកុម្មាស មានការមិនទៀង មានការគក់ប្របាច់ ការដុសខាត់ មន្ទិលក្អិនស្អុយ ការបែកធ្លាយនឹងការរាត់រាយទៅជាធម្មតា បុគ្គលគួរពិចារណាឃើញច្បាស់ ដោយសភាពជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអោគ ថាបីដូចជាបូស ថាបីដូចជាកូនសរ ជាសេចក្តីលំបាក ជាជំងឺ ជារបស់អ្នកដទៃ ជារបស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ ។ កាលបុគ្គលនោះពិចារណា

ឃើញច្បាស់នូវកាយនេះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាភោគ ថាបីដូចជា
 ចូស ថាបីដូចជាកូនសរ ជាសេចក្តីលំបាក ជាជំងឺ ជារបស់អ្នកដទៃ ជា
 របស់វិនាសសាបសូន្យ មិនមែនខ្លួនប្រាណ សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាយ នឹង
 សេចក្តីអាល័យកាយ ទាំងកិលេសដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយណា កិលេស
 តណ្ហានោះ គេក៏លះបង់បាន ។

[៣៤] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការ គឺ សុខវេទនា
 ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា
 បុគ្គលទទួលសុខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា មិនទទួលអទុក្ខម
 សុខវេទនាទេ ក្នុងសម័យនោះ ទទួលចំពោះតែសុខវេទនា ។ ម្នាលអគ្គិ
 វេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលទុក្ខវេទនា សម័យនោះ មិនទទួលសុខ
 វេទនា មិនទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាទេ សម័យនោះទទួលចំពោះតែទុក្ខវេទនា ។
 ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម័យណា បុគ្គលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនា សម័យនោះ
 មិនទទួលសុខវេទនា មិនទទួលទុក្ខវេទនាទេ សម័យនោះ ទទួលចំពោះ តែ
 អទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សុខវេទនាជារបស់មិនទៀង ជា
 របស់ដែលសង្ខារតាក់តែងកើតឡើងហើយ មានកិរិយាអស់ទៅនឹងសូន្យទៅ
 ជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅ ទាំងមានកិរិយារលត់ទៅវិញជាធម្មតា ។
 ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុក្ខវេទនា ក៏ជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារតាក់
 តែង កើតឡើងហើយ តែងអស់ទៅនឹងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយ
 ទៅ ទាំងមានកិរិយារលត់ទៅជាធម្មតា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សូម្បីអទុក្ខម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

សុខវេទនា ក៏ជារបស់មិនទៀង ជារបស់ដែលសង្ខារតាក់តែងកើតឡើង ហើយ
តែងអស់ទៅ និងសូន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាក្លាយទៅ និងរលត់ទៅជា
ធម្មតា ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អរិយសាវ័កអ្នកបានស្តាប់ហើយ កាលឃើញ
យ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយចាកសុខវេទនាផង នឿយណាយចាកទុក្ខវេទនា
ផង នឿយណាយចាកអទុក្ខមសុខវេទនាផង កាលបើនឿយណាយហើយ
រមែង ប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តរមែងរួចចាកកិលេស
កាល ចិត្តរួចចាកកិលេសហើយ ញាណក៏កើតឡើងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះ
ហើយ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ច
ដែលគួរធ្វើបានធ្វើរួចស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះមិនមានឡើយ ។ ម្នាល
អគ្គិវេស្សនៈ ភិក្ខុដែលមានចិត្តផុតស្រឡះយ៉ាងនេះ រមែងមិននិយាយផ្សំ នឹង
អ្នកណាៗ មិននិយាយទទឹងទាស់នឹងអ្នកណាៗ វាចាណាដែលគេនិយាយ ហើយ
ក្នុងលោកក៏ពោលទៅតាមវាចានោះ តែមិនបានស្តាប់អង្វែល (ដោយទិដ្ឋិ) ។

[៣៥] សម័យនោះឯង ព្រះសាវ័របុត្តមានអាយុ គង់ខាងព្រះប្រីស្តាន្ត
នៃព្រះមានព្រះភាគ បក់ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះសាវ័រ
បុត្តមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ការលះបង់នូវពួកធម៌នោះៗ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដល់យើង
ទាំងឡាយ បានឮថាព្រះសុគត ទ្រង់ត្រាស់ការលាស់ចោលនូវពួកធម៌នោះ ៗ
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ កាលព្រះសាវ័របុត្តមាន
អាយុ កំពុងពិចារណាហេតុនេះ ស្រាប់តែចិត្តលោកក៏ផុតស្រឡះចាកអាសវៈ

ទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំដោយប្រការដូច្នោះ ។ ធម្មចក្កដែលប្រាសចាក
គូលី ប្រាសចាកមន្ទិលបានកើតឡើងហើយ ដល់ទី១១បរិញ្ញាដកថា ធម្មជាតិ
អ្វីមួយ មានសេចក្តីកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ រមែងរលត់ទៅ
វិញជាធម្មតា ។

[៣៦] គ្រានោះ ទី១១បរិញ្ញាដក បានឃើញធម៌ហើយ បានដល់
ធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ហើយ មានចិត្តចុះស៊ប់ក្នុងធម៌ហើយ ឆ្លង
ផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ ជាហេតុពោលថាអ្វីៗ
ដល់នូវសេចក្តីភ្លៀវភ្លា មិនជឿស្តាប់បុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា
បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិ-
យាយយ៉ាងនេះ ដូចជាគេផ្លាវរបស់ដែលផ្តាប់ ឬបើកបង្ហាញវត្ថុដែលបិទបាំង
ទុក ឬក៏ប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចជាមនុស្ស កាន់ប្រទីប
ទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែក (ភ្នែក) មើល
ឃើញរូបទាំងឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌
ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនជាបន្តនូវខ្ញុំព្រះអង្គ
ថា ជាឧបាសក ដល់សរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

ទីបួនសូត្រ

[៣០] ទីបួនសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា សូករខាតាយំ គឺក្នុងគុហាមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ថា សូករខាតា ។ មានរឿងពោលទុកថា កាលសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធកស្សប គុហា នោះ កើតក្នុងផ្ទៃដីដែលដុះឡើងក្នុងពុទ្ធនុរមួយ ។ តមកថ្ងៃមួយ ជ្រូក មួយ ក្បាលឈ្នួសធូលីក្នុងទីក្បែរមាត់គុហានោះ ។ កាលភ្លៀងធ្លាក់បានប្រាកដ ខេត្ត បិទ ព្រោះត្រូវភ្លៀងច្រោះ ព្រានព្រៃម្នាក់ឃើញ ទើបគាត់គិតថា កាលមុន មិនមានអ្នកមានសីលនៅក្នុងគុហា អញនឹងរៀបចំគុហានោះ ទើបជញ្ជូនធូលី ចេញ បោសគុហាឲ្យស្អាត ហើយធ្វើជញ្ជាំងជុំវិញ ប្រកបដោយទ្វារ និងបង្អួច ធ្វើគុហាឲ្យមានបរិវេណ ក្រាលដោយខ្សាច់ដូចផែនប្រាក់ ធ្វើយ៉ាងវិចិត្រ បូក បាយអរហូតសម្រេចរៀបរយយ៉ាងល្អ ហើយដាក់គ្រែ និងតាំងថ្វាយជាទីប្រថាប់ របស់ព្រះមានព្រះកាត គុហាជ្រៅ ឡើងចុះស្រួល ។ បទថា សូករខាតាយំ នេះ លោកពោលសំដៅដល់គុហានោះ ។ បទថា ទីបួនសូត្រ គឺ ជាឈ្មោះ បរិព្វាជកនោះ ។ បទថា ឧបសង្កមិ គឺ ចូលទៅគាល់ ព្រោះហេតុអ្វីទើប ទីបួនបរិព្វាជកចូលទៅគាល់ បានឮថា ទីបួនបរិព្វាជកនោះ កាលព្រះ ថេរៈបួសបានកន្លះខែ គិតថា លោកអំរបស់អញចូលទៅកាន់លទ្ធិដទៃដែល ខុស ហើយតាំងនៅអស់កាលដ៏យូរ ។ តែឥឡូវនេះ កាលលោកអំទៅគាល់ ព្រះសមណគោតមបានកន្លះខែហើយ បំណងនឹងទៅ ដោយសង្ឃឹមថា អញ

នឹងដឹងដំណឹងរបស់លោកអ្នកនោះ ។ អញនឹងដឹងពាក្យប្រៀនប្រដៅដ៏រុងរឿង
 នោះហ្ន៎ ព្រោះដូច្នោះ ទើបទីយនខៈចូលទៅគាល់ ។ បទថា ឯកមន្តំ ថិរោ
 គី បានឈរនៅក្នុងទីសមគួរ នាចំណែកម្ខាង បានឮថា ក្នុងខណៈនោះ ព្រះ
 ថេរៈឈររកផ្ចិតថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ បរិព្វាជកដោយមានហិរិឌ្ឍប្បៈ
 ក្នុងលោកអ្នក ទើបឈរសួររូបញ្ញា ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា
 ឯកមន្តំ ថិរោ ដូច្នោះ ។ បទថា សតំ មេ ន មតិ គឺវត្ថុដែលកើតឡើង
 ទាំងអស់មិនគួរដល់ខ្ញុំ ។ បរិព្វាជកពោលដោយបំណងថា បដិសន្ធិទាំងឡាយ
 មិនគួរ ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា បរិព្វាជកនោះសម្តែង
 ថា ខ្ញុំជាអ្នកមានវារៈថា ជាចំសូន្យ តែព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ផ្អាកនូវ
 បំណងរបស់បរិព្វាជកនោះហើយ ទ្រង់សម្តែងដល់ទោសក្នុងការមិនគួរ ទើប
 ត្រាស់ព្រះតម្រាស់ថា យាថិ ទោ តេ ជាដើម ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទនោះ
 មានសេចក្តីថា សូម្បីការឃើញរបស់អ្នក ក៏មិនគួរ គឺការឃើញដែលអ្នក ពេញ
 ចិត្ត កាន់យកគ្រាដំបូងក៏មិនគួរ ។ បទថា ឯសា ចេ មេ កោ តោតម ទិដ្ឋិ
 មេយ្យ សេចក្តីថា បើការឃើញថា វត្ថុទាំងពួងមិនគួរដល់ខ្ញុំ នៃខ្ញុំដែល
 ឃើញថា ព្រោះវត្ថុទាំងពួងមិនគួរដល់ខ្ញុំ គប្បីគួរសោត ទើបលោកពោល
 ថា សតំ មេ ន មតិ ។ សូម្បីការឃើញនោះក៏គប្បីដូច្នោះ ។
 សូម្បីការឃើញនោះក៏គួរ ដូចការឃើញនេះ សូម្បីកាន់យកដោយការកាន់យក
 វត្ថុទាំងពួង ដូច្នោះ ។ បរិព្វាជកពោលដោយយល់ថា អញដឹងទោសដែល
 លើកក្នុងវារៈរបស់ខ្លួនឡើងយ៉ាងនេះហើយ រក្សាវារៈនោះ ។ តែដោយ

អត្ថ រមែងទទួលថា ការឃើញរបស់បរិញ្ញាដកនោះ មិនគួរដល់តថាគត ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត វត្ថុទាំងពួងមិនប្រពៃដល់តថាគត ដោយការឃើញ នោះរបស់បុគ្គលដែលមានការឃើញមិនគួរ មិនប្រពៃ ព្រោះហេតុនោះ ទើប ជាការដែលប្រពៃ ។ សូម្បីបុគ្គលនោះគប្បីជាអ្នកមិនគួរមិនពេញចិត្ត ព្រោះ ហេតុនោះ ទើបទទួលបានថា វត្ថុទាំងពួងរមែងគួរ រមែងពេញចិត្ត តែបរិញ្ញាដក នោះមិនទទួលសេចក្តីនោះ ។ រមែងកាន់យកការដាច់សូន្យនៃឧច្ឆេទទិដ្ឋិនោះ តែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា **ឥនោ ខោ តេ អគ្គិវេស្សន ។** បេ។ អញ្ញត្វា ទិដ្ឋិ ន ឧទាទិយន្តិ សេចក្តីថា ម្នាល អគ្គិវេស្សនៈ ជនក្នុងលោកដែលពោលយ៉ាងនេះថា សូម្បីការឃើញនោះ ក៏ គប្បីដូច្នោះទាំងអស់ ការឃើញនោះក៏គប្បី ដូច្នោះទាំងអស់ ដូច្នោះ ជនទាំង នោះលះការឃើញនោះមិនបាន និងនៅប្រកាន់ ការឃើញដទៃច្រើនជាង គឺ ច្រើនជាងបុគ្គលដែលលះបាន ដូច្នោះ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **ឥនោ** ជាបញ្ចមីវិភត្តិ ចុះក្នុងអត្ថថា ជាអ្នក លះបាន ។ សេចក្តីថា បុគ្គលពួកណាលះបាន បុគ្គលទាំងនោះនឹងសួរថា បុគ្គលពួកណាហ្ន៎លះមិនបាន ។ ហើយបុគ្គលទាំងនោះឯងមានច្រើនជាង ។ ហិ អក្ខរៈក្នុងបទនេះថា ពហូ ហិ ពហុត្រា ប្រែថា មានច្រើន គឺច្រើនជាង នេះ ត្រឹមតែជានិបាត អធិប្បាយថា ច្រើនជាង ច្រើនជាង ។ សូម្បីក្នុងបទថា **តន្ធិ ហិ តន្ធិត្រា** មានតិច គឺតិចជាង ដែលជាបទក្រោយក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បទថា **យេ ឯវមាហំសុ** គឺជនពួកណាពោលហើយយ៉ាងនេះ ។ បទថា **តំ**

ចេវ ទិដ្ឋិ ។ បេ។ ឧទាទិយន្តិ គី ជនទាំងនោះ លះការឃើញនោះមិនបាន និង នៅប្រកាន់ការឃើញដទៃនោះ គឺមិនទាន់លះការឃើញខាងដើមបាន ។ នៅប្រកាន់ការឃើញដទៃទៀត ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះថា ប្រកាន់ សូម្បីការទៀងហើយ ក៏មិនលះការទៀងនោះ មិនអាចនឹងប្រកាន់ការជាប់សូន្យ ការទៀងណាមួយបាន សូម្បីប្រកាន់ការជាប់សូន្យហើយ ក៏មិនលះការជាប់សូន្យនោះ មិនអាចប្រកាន់ការទៀង ឬការទៀងណាមួយបាន ។ ប្រកាន់ការទៀងណាមួយហើយ មិនលះការទៀងនោះ មិនអាចប្រកាន់ការទៀង ឬការជាប់សូន្យបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត មិនលះការទៀងដើម អាចទាញយកការទៀងដទៃបានដូចម្តេច ។ ព្រោះសម័យមួយ ប្រកាន់ថា រូបទៀង ហើយសម័យតមក មិនប្រកាន់រូបសុទ្ធៗ ប៉ុណ្ណោះថា ទៀងសូម្បីវេទនាក៏ទៀង សូម្បីវិញ្ញាណក៏ទៀង ។ ក្នុងការជាប់សូន្យក្តី ក្នុងការទៀងណាមួយក្តី ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ គប្បីយល់ថា សូម្បីក្នុងអាយតនៈក៏ដូចក្នុងខន្ធ ។ លោកពោលបទថា តំ ចេវ ទិដ្ឋិ ។ បេ។ ឧទាទិយន្តិ លះនូវការឃើញនោះមិនបាន និងនៅប្រកាន់ការឃើញដទៃ ដូច្នោះ សំដៅដល់សេចក្តីនេះ ។

គប្បីជ្រាបក្នុងវារៈទី ២ ដូចតទៅនេះ ។ បទថា អតោ ជាបញ្ចមីរិកត្តិ ចុះក្នុងអត្ថថា លះមិនទាន់បាន បុគ្គលណាលះមិនទាន់បាន ព្រោះដូច្នោះ បុគ្គលនោះ នឹងសួរថា បុគ្គលណាលះបាន បុគ្គលនោះឯងមានតិចជាង ។ បទថា តំ ចេវ ទិដ្ឋិ ។ បេ។ ន ឧទាទិយន្តិ ជនទាំងនោះលះការឃើញនោះបាន

និងមិនប្រកាន់ការឃើញដទៃ សេចក្តីថា លះទិដ្ឋិដើមនោះបាន និងមិនកាន់
 យកទិដ្ឋិដទៃ ។ សេចក្តីនេះដូចម្តេច ព្រោះក្នុងសម័យមួយ ប្រកាន់ថា រូបទៀង
 ហើយសម័យតមក ឃើញទោសក្នុងទិដ្ឋិនោះ ហើយលះបាន ដោយគិតថា ទិដ្ឋិ
 របស់អញនេះគ្រោតគ្រាត គឺរមែងលះបានថា មិនមែនការឃើញថា រូបទៀង
 តែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះគ្រោតគ្រាត ឃើញថា សូម្បីវេទនា ក៏ទៀង គ្រោតគ្រាត
 សូម្បីវិញ្ញាណក៏ទៀងគ្រោតគ្រាតដូចគ្នា ។ ក្នុងការដាច់សូន្យក្តី ក្នុងការទៀង
 ណាមួយក្តី ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ គប្បីយល់ថា សូម្បីក្នុង អាយតនៈ ក៏
 ដូចក្នុងខន្ធជូច្នោះ ។ ដោយប្រការដូច្នោះ ឈ្មោះថា លះការឃើញដើមនោះ
 បាន និងមិនប្រកាន់ការឃើញដទៃ ។

[៣១] បទថា **សន្តិ អគ្គិវេស្សន** គឺព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រារព្ធឡើង
 ព្រោះហេតុអ្វី មេលទ្ធិដែលប្រកាន់ថាដាច់សូន្យនេះ រមែងបិទបាំងលទ្ធិរបស់
 ខ្លួន តែកាលពោលគុណរបស់លទ្ធិនោះ នឹងធ្វើលទ្ធិរបស់ខ្លួនឲ្យប្រាកដ ព្រោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងលទ្ធិដ៏សេសតែមួយដូចគ្នា ហើយដើម្បីទ្រង់
 សម្តែង ចែកអំពីគ្នា ទើបទ្រង់ប្រារព្ធឡេសនានេះ ។

គប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងបទថា **សរាគាយ សន្តិកេ** ជាដើមដូចតទៅនេះថា
 ជិតកិលេសជាគ្រឿងត្រេកអរក្នុងវដ្តៈដោយអំណាចរាគៈ គឺជិតកិលេសជាគ្រឿង
 ចងក្នុងវដ្តៈ ដោយគ្រឿងចង គឺតណ្ហា និងទិដ្ឋិ អធិប្បាយថា លេបដោយ
 ការត្រេកអរក្នុងតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ដោយអំណាចនៃតណ្ហា និងទិដ្ឋិនោះឯង ហើយ
 ជិតការប្រកាន់ និងការប្រកាន់ មាំ ។ គប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងបទថា **វិរាគាយ**

សន្តិកេ ជាដើមដូចតទៅនេះថា ជិតគ្រឿង ត្រេកអរក្នុងវដ្តៈ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ ការឃើញថាទៀង មានទោសតិច មានការលះបង់លំបាក ។ ការឃើញថាដាច់សូន្យ មានទោសច្រើន មានការលះបង់ងាយ ។ សេចក្តីនេះដូចម្តេច ព្រោះបុគ្គលមានវាទះថាទៀង តែងមិនដឹងលោកនេះ និងលោកខាងមុខថាមាន រមែងដឹងផលនៃកម្មល្អ កម្មអាក្រក់ថាមាន ទើបធ្វើកុសល កាលធ្វើអកុសល រមែងខ្លាច ពេញចិត្តត្រេកអរក្នុងវដ្តៈ ។ នៅចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះពុទ្ធឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ រមែងមិនអាចលះការឃើញដោយឆាប់បាន ដូច្នោះទើបលោកពោលថា ការឃើញថាទៀងនោះ មានទោសតិច លះបង់លំបាក ។

ឯអ្នកមានវាទះថា ដាច់សូន្យ រមែងដឹងលោកនេះ និងលោកខាងមុខថាមាន តែមិនដឹងផលរបស់កម្មល្អ និងកម្មអាក្រក់ថាមាន មិនធ្វើកុសល កាលធ្វើអកុសល រមែងមិនខ្លាច មិនពេញចិត្ត មិនត្រេកអរក្នុងវដ្តៈ នៅចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធ រមែងលះការឃើញបានហ័ស អាចបំពេញបារមីជាព្រះពុទ្ធបាន ។ កាលមិនអាច ក៏សន្សំបុណ្យបារមីជាសាវ័ក ហើយបរិនិព្វាន ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកពោលថា ការឃើញថា ដាច់សូន្យ មានទោសច្រើន តែលះបង់ហ័ស ។ បរិព្វាជកនោះកំណត់សេចក្តីនោះមិនបាន ទើបពណ៌នាសរសើរនូវការឃើញនោះ កាលកំណត់បានថា ការឃើញរបស់អញ្ញល្អ ពិតប្រាកដ ទើបពោលពាក្យថា ឧត្តសេតិ មេ ភវំ ជាដើម ។ ឥឡូវនេះ ព្រោះបរិព្វាជកនេះបៀមនូវការឃើញថា ដាច់សូន្យប៉ុណ្ណោះ ដូចឃ្លោកល្វីងពេញដោយទឹកខ្មេះ ។ បរិព្វាជកនោះ គង់ចោលទឹកខ្មេះមិនបាន ទើបមិនអាច

បរិញ្ញាជកវគ្គ ទី១១សូត្រទី ៤

៣១១

ចាក់ទឹកឃ្មុំជាដើមចូលក្នុងឃ្លោក ។ សូម្បីចាក់ចូលទៅហើយ ក៏កាន់យកមិន
បាន យ៉ាងណា បរិញ្ញាជកនោះ មិនទាន់លះការឃើញនោះបាន ទើបមិនគួរ
ដើម្បីបានមគ្គផល ដូច្នោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ ដើម្បីឲ្យបរិញ្ញាជកលះទិដ្ឋិនោះ
ទើបទ្រង់ផ្ដើមបទថា តត្រ អគ្គិវេស្សន ជាដើម ។

[៣២] បទថា វិគ្គហោ គីដម្លោះ ។ បទថា ឯវមេតាសំ ទិដ្ឋិនំ
បហានំ ហោតិ គីកាលឃើញទោសនៃដម្លោះហើយ ទើបលះទិដ្ឋិទាំងនោះ
បាន ។ បរិញ្ញាជកនោះគិតថា ប្រយោជន៍អ្វីដល់អញ ដោយការឈ្លោះជា
ដើមនេះ ទើបលះការយល់ថាជាចំសូន្យនោះបាន ។

[៣៣] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះតម្រាស់ថា
តថាគតនឹងឲ្យបរិញ្ញាជកបំពេញនូវអមតឱសថទុកក្នុងហឫទ័យ ដូចបុគ្គលជាក់
សប្បិ នឹងនវនីត ជាដើមចូលក្នុងឃ្លោកដែលចាក់ទឹកខ្មេះចេញហើយ ដូច្នោះ
កាលទ្រង់ប្រាប់ វិបស្សនាដល់បរិញ្ញាជកនោះ ទើបត្រាស់ព្រះតម្រាស់ ថា
អយំ ទោ បន អគ្គិវេស្សន កាយោ ជាដើម ដូច្នោះ ។ លោកពោលសេចក្ដី
នៃបទនោះទុកហើយ ក្នុងវិម្មិកសូត្រ ។ សូម្បីបទថា អនិច្ចតោ ជាដើមក៏
ពោលពិស្តារហើយខាងដើមដែរ ។ បទថា យោ កាយស្មី ឆន្ទោ បានដល់
ការពេញចិត្តក្នុងកាយ ។ បទថា ស្មេហោ គឺការជាប់ជំពាក់ដោយតណ្ហា ។
បទថា កាយទ្ធិយតា គឺការ នៅក្នុងអំណាចនៃកាយ ។ អធិប្បាយថា កិលេស
ដែលចូលទៅកាន់កាយ ។

[៣៤] ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្ដែងរូបកម្មដ្ឋានយ៉ាងនេះហើយ

ឥឡូវនេះ កាលទ្រង់សម្តែងអរូបកម្មជាន ទើបត្រាស់ថា តិស្សោ ទោ ជា
 ដើម ។ កាលទ្រង់សម្តែងវេទនាទាំង ៣ នោះមិនលាយឡំគ្នា ទើបត្រាស់ថា
 យស្មី អត្តិវេស្សន សមយេ ជាដើម សេចក្តីសង្ខេបក្នុងបទនោះមានដូច្នោះថា
 សម័យណាសោយវេទនាតែម្យ៉ាង ក្នុងបណ្តាសុខវេទនាជាដើម សម័យនោះ
 វេទនា ឈ្មោះថា អន្តិយចាំមើលវារៈ ឬឱកាសរបស់ខ្លួន រមែងមិនមាន ។
 ដោយពិត វេទនាមិនទាន់កើត ឬបាត់ទៅ ដូចពពុះទឹកដែលបែក ។ បទថា
 សុខាបិ ទោ ជាដើម លោកពោល ដើម្បីសម្តែងភាពដែលវេទនាទាំង ៣
 នោះ ដូចជាលម្អិត ។ បទថា ន កេនចិ វិវេទតិ គឺមិនពោលរួមគ្នាជាមួយ
 បុគ្គលដែលមានវារៈថាជាចម្រុះ ថាខ្ញុំជាអ្នកមានវារៈ ថាទៀង ព្រោះមាន
 ទិដ្ឋិថាទៀង ។ រមែងមិនមានវារៈជំទាស់នឹងវារៈ ថាទៀង ពួកខ្លះថា ខ្ញុំជា
 អ្នកមានវារៈថាទៀង ព្រោះកាន់យកទិដ្ឋិថាទៀងនោះឯង គប្បីប្រកបផ្លាស់ប្តូរ
 វារៈទាំង ៣ យ៉ាង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បទថា យត្តា លោកេ វុត្តំ
 គឺពោលទៅតាមវេហារដែលសត្វ លោកនិយាយគ្នា ។ បទថា អបរាមសំ
 គឺមិនប្រកាន់ធម៌ណាមួយ ដោយការប្រកាន់ សមដូចលោកពោលទុកថា

ភិក្ខុណាជាអរហន្ត មានកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ អស់អាសវៈហើយ ទ្រទ្រង់
 រាងកាយតែក្នុងជាតិជាទីបំផុត ភិក្ខុនោះ នៅតែនិយាយថា អាត្មានិយាយដូច្នោះក្តី
 ភិក្ខុនោះនៅតែនិយាយថា ជនទាំងឡាយនិយាយនឹងអាត្មាដូច្នោះក្តី ភិក្ខុនោះគ្រាន់
 តែឈ្មោះថា ជាអ្នកឈ្លាស បានយល់ច្បាស់នូវវេហារក្នុងលោក ហើយ
 និយាយតាមតែវេហារប៉ុណ្ណោះ ។

លោកពោលតទៅទៀតថា ម្ចាស់ចិត្តៈសំដីទាំងនេះឯង ជាឈ្មោះ សម្រាប់
លោក ជាភាសាសម្រាប់លោក ជាវោហាររបស់លោក ជាបញ្ញត្តិ ក្នុង
លោក តថាគតរមែងពោលដែរ តែមិនប៉ះពាល់ដោយសេចក្តីប្រកាន់ទេ^(១) ។

បទថា អភិញ្ញា បហានមាហា សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដឹង
ការទៀង នៃធម៌ទាំងនោះ ក្នុងបណ្តាការទៀងជាដើម ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង
ទើបត្រាស់ដល់ការលះនូវការទៀង ។ ទ្រង់ដឹងការដាច់សូន្យ ការទៀង
ណាមួយ ដោយបញ្ញាក្រៃលែង ហើយទើបត្រាស់ដល់ការលះការទៀងណា
មួយ ។ ទ្រង់ដឹងរូបដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែង ហើយទើបត្រាស់ដល់ការលះរូប
គប្បីជ្រាប សេចក្តីក្នុងបទនេះ ដោយន័យជាដើមដូច្នោះឯង ។ បទថា
បដិសញ្ញាកូនោ គឺឃើញច្បាស់ ។ បទថា អនុទាទាយ អាសវេហិ ចិត្ត
វិមុច្ចិ គឺចិត្តផុតហើយចាកអាសវៈទាំងឡាយ ដែលរលត់ហើយដោយការរលត់
ស្ម័គ្រ គឺមិនកើតទៀត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

ដោយហេតុប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ព្រះសារីបុត្រ ដូចបុគ្គលបរិភោគអាហារ
ដែលគេដួសឲ្យអ្នកដទៃ ហើយបន្ទាបន្ថយនូវការស្រេកឃ្នានបាន កាលបញ្ចូនញាណ
ទៅក្នុងធម្មទេសនាដែលប្រារព្ធដល់អ្នកដទៃ ទើបចម្រើនវិបស្សនាបានសម្រេច
អរហត្ត ចាក់ធ្លុះទីបំផុតនៃសាវកបរិញ្ញាណ និងបញ្ញា ១៦ ហើយតាំងនៅ ។
ឯទី១១បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ហើយតាំងនៅក្នុងសរណៈទាំងឡាយ ។

ចំណែកព្រះមានព្រះភាគ កាលព្រះអាទិត្យនៅប្រាកដ ទ្រង់ចប់ទេសនា

១- បិដកខ្មែរ លេខ ១៥ ទំព័រ ១៥៧ ។

បបញ្ចសុទ្ធិ អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

នេះហើយ យាងចុះអំពីភ្នំគិរិយក្នុង យាងទៅរកវិហារវេទ្យាន ទ្រង់បានប្រជុំ
 ព្រះសាវ័ក គឺចតុរង្គសន្និបាត ។ ចតុរង្គសន្និបាតនេះ គឺនោះជាថ្ងៃឧបោសថ
 ១៥ កើត ប្រកបដោយមាយនក្ខត្តបូក្ស ១ ភិក្ខុ ១២៥០ រូប ប្រជុំគ្នាតាម
 ធម្មតារបស់ខ្លួន មិនមានអ្នកណាតមក ១ ភិក្ខុទាំងនោះមិនមានសូម្បីត្រឹមតែ
 មួយរូបដែលជាបុប្ផជន ឬព្រះសោតាបន្ន ព្រះសកទាគាមី ព្រះអនាគាមី និង
 ព្រះអរហន្តជាសុក្ខវិបស្សកៈ ភិក្ខុទាំងអស់ជាអ្នកបានអភិញ្ញាប្រាំមួយ ១ មិន
 បានការសក់ដោយកំបិតការបួសសូម្បីតែមួយរូប គឺភិក្ខុទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 ជាឯហិក្ខុ ១ ។ ^{១៣៣}

អដ្ឋកថាធិបណ្ឌិតសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

[៣៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ស្តេចគង់លើកម្រាលស្មៅ ក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើងរបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះ
ការទ្វាជគោត្ត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគម របស់ពួកជនកុរុ ក្នុងដែនកុរុ ។ លំដាប់
នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ហើយស្តេចចូលទៅ
កាន់កម្មាសធម្មនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ។ លុះចូលទៅ
បិណ្ឌបាត ក្នុងកម្មាសធម្មនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតក្នុងបច្ឆាកត្ត ក៏
ស្តេចតម្រង់ចូលទៅកាន់ជងព្រៃ ១ ទ្រង់អាស្រ័យជងព្រៃនោះ ដើម្បីសម្រាក
ក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយគង់ទៀបគល់ឈើ ១ ដើមក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

[៣៨] គ្រានោះ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក កំពុងចង្រ្កមត្រាច់ដើរទៅមក
ដើម្បីសម្រាកកម្លាំងស្នូង ក៏ចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ការទ្វា
ជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ។ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក បានឃើញកម្រាលស្មៅក្នុងរោង
សម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះឃើញហើយ ទើបនិយាយ
នឹងការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍យ៉ាងនេះថា វៃសម្លាញ់ កម្រាលស្មៅថ្មីនេះដែល
ការទ្វាជគោត្តឯងក្រាលទុកក្នុងរោងសម្រាប់បូជាភ្លើង បម្រុងអ្នកណា ទំនង
គួរជាទីសប្បាយរបស់សមណទេដីន ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយដ៏ចម្រើន មានសមណ
ជាគោតមគោត្ត ជាសក្យបុត្តចេញចាកសក្យត្រកូលបួស កិត្តិសព្វដ៏ល្អនៃ
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ឮខ្លួនខ្មោយសុះសាយទៅយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ

អង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង
នូវញ្ញេយ្យធម៌ទាំងពួង ចំពោះព្រះអង្គដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយ
វិជ្ជានឹងចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹង និងក្រិត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត ព្រះអង្គ
មានព្រះដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គ
ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ មិនមានបុគ្គលណាមួយស្មើ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាន
នូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ
ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់ មកកាន់ភពថ្មីទៀត
ខ្ញុំក្រាលសេយ្យានេះ បម្រុងព្រះគោតមដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ។ ម្ចាស់ការទ្វាជ
ពួកយើងបានឃើញទីសេយ្យារបស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជាអ្នកកម្ចាត់បង្ខំនូវ
សេចក្តីចម្រើនចោលចេញនោះ ឈ្មោះថាបានឃើញនូវហេតុ ដែលគេមិនគួរ
ឃើញទេតើ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ អ្នកឯងត្រូវរក្សាសម្តីនេះ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ
អ្នកឯងត្រូវរក្សានូវវាចានេះ ជ្ញិតពួកខត្តិយបណ្ឌិត ព្រាហ្មណបណ្ឌិត
គហបតិបណ្ឌិត និងពួកសមណបណ្ឌិតជាច្រើន បាននាំគ្នាជ្រះថ្លា ចំពោះ
ព្រះសមណគោតមអង្គនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ណែនាំក្នុងធម៌ជាកុសល ជាគ្រឿង
ចេញទៅដ៏ប្រសើរ ។ ម្ចាស់ការទ្វាជៈ ប្រសិនបើយើងគប្បីឃើញ ព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើនអង្គនោះ ក្នុងទីចំពោះព្រះកក្រសោត យើងគប្បីនិយាយនឹងលោកក្នុង
ចំពោះព្រះកក្រថា ព្រះសមណគោតមកម្ចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ
សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់យើងយ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ប្រសិនបើសេចក្តីនោះ មិនទទឹងទាស់ដល់មាគណ្ឌិយទេ ខ្ញុំនឹងក្រាបទូលចំពោះ
ព្រះសមណគោតមអង្គនោះ ។ ការទ្វាជៈដ៏ចម្រើន គប្បីមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ
តិច ខ្ញុំនិយាយផ្ដើមរួចហើយ ត្រូវនិយាយនឹងព្រះគោតមនោះទៀតចុះ ។

[៣៩] ព្រះមានព្រះភាគបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ការទ្វាជព្រាហ្មណ៍
ដែលកំពុងនិយាយចរចាជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ដោយព្រះសោតធាតុ
ដ៏ជាទិព្វបរិសុទ្ធ កន្លងហួសសោតធាតុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ ទើបព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ (ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយណ្ណសម័យ
ស្តេចចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់បូជាភ្លើង របស់ការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើកម្រាលស្មៅ ដែលការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ក្រាល
ថ្វាយ ។ គ្រានោះ ការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយពាក្យសំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះ
មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹក ហើយ
ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងការទ្វាជគោត្ត
ព្រាហ្មណ៍ ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ការទ្វាជៈ ចុះ
ពាក្យចរចា ដែលអ្នកបាននិយាយជាមួយនឹងមាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ប្រារព្ធរឿង
កម្រាលស្មៅនេះចុះសម្រុងគ្នាដូចម្តេចទៅ ។ កាលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាង
នេះហើយ ការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ ភ្ញាក់ព្រើត កើតសេចក្តីត្រើរោម ហើយ
បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា យើងខ្ញុំព្រះអង្គបម្រុង នឹងក្រាប
ទូលពាក្យនោះចំពោះព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ដែរ ស្រាប់តែព្រះគោតមជា

ម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់សួរ នូវពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គមិនទាន់ក្រាបទូល ។ ក៏ឯពាក្យ
 ជាចន្លោះនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងតែចរចាជាមួយនឹងការទ្វាជគោត្ត
 ព្រាហ្មណ៍ ក៏ដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។ គ្រានោះ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក កំពុង
 ដើរចង្រ្កមត្រាប់ទៅមក ដើម្បីនឹងសម្រាកស្នូង ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ឯរោងសម្រាប់បូជាភ្លើងរបស់ការទ្វាជគោត្តព្រាហ្មណ៍ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ទើបក្រាបទូលរាក់ទាក់សំណេះសំណាល នឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៤០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងមាគណ្ឌិយបរិព្វាជកដែល
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ចក្ខុតែងមានរូបជា
 ទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងរូប ត្រេកត្រអាលក្នុងរូប ចក្ខុនោះព្រះតថាគតបាន
 ទូន្មានគ្រប់គ្រងរក្សា សង្រួមរួចហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគត បាន
 សម្តែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុនោះ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ពាក្យដែលអ្នកឯង ពោលថា
 ព្រះសមណគោតមជាអ្នកកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុនោះ
 ទេតី ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលថា ព្រះ
 សមណគោតមជាអ្នកកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុនោះ
 មែនហើយ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់យើង
 យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ត្រចៀក មានសំឡេងជាទីរីករាយ ។ បេ ។
 ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ច្រមុះ មានក្លិនជាទីរីករាយ...ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ អណ្តាតមាន
 រសជាទីរីករាយ ត្រេកអរក្នុងរស មានរសជាទីត្រេកត្រអាល អណ្តាតនោះ

ព្រះតថាគតបានទូន្មានគ្រប់គ្រងរក្សា សង្រួមរួចហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះ
 តថាគតបានសម្តែងធម៌ ដើម្បីសង្រួមអណ្តាតនោះ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ពាក្យដែល
 អ្នកឯងពោលថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ
 ត្រូវត្រង់ហេតុនោះទេតើ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គ
 ពោលថា សមណគោតមជាអ្នកកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់
 ហេតុនោះមែនហើយ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាចុះសម្រុងគ្នានឹង
 សូត្ររបស់យើងយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ កាយមានដោយដូចជាទី
 រីករាយ ។ បេ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ចិត្តមានធម្មារម្មណ៍ជាទីរីករាយ ត្រេកអរ
 ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ត្រេកអរកាលក្នុងធម្មារម្មណ៍ ចិត្តនោះព្រះតថាគត បានទូន្មាន
 គ្រប់គ្រងរក្សា សង្រួមរួចហើយ មួយយ៉ាងទៀត ព្រះតថាគតបានសម្តែងធម៌
 ដើម្បីសង្រួមចិត្តនោះ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ ពាក្យដែលអ្នកពោលថា ព្រះសមណ
 គោតម ជាអ្នកកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ ហេតុនោះទេតើ ។
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលថា ព្រះសមណគោតម
 ជាអ្នកកម្ចាត់បង់នូវសេចក្តីចម្រើនដូច្នោះ ត្រូវត្រង់ហេតុនោះ មែនហើយ សេចក្តី
 នោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថាចុះសម្រុងគ្នានឹងសូត្ររបស់យើងនេះ ។

[៤១] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គលពួក
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ ធ្លាប់ឲ្យគេបម្រើដោយរូបទាំងឡាយ ដែលគួរដឹងច្បាស់ ដោយ
 ចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម គួរជាទីត្រេកអរ លុះគ្រាក្រោយមក បុគ្គលនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុ

បរិញ្ញាដកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

៣២០

ដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវ
 ទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់រូបទាំងឡាយ
 តាមដោយសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងរូប បន្ទាបនឹងនូវ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងរូប ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់
 រម្ងាប់តាំងនៅក្នុងសន្តានសម្រាននៅ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចុះអ្នកឯងគប្បីថា
 ឲ្យបុគ្គលនេះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ឥតមានអ្វីកើតទេ ។
 ម្នាលមាគណ្ឌិយ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោក
 នេះ (ធ្លាប់ឲ្យគេបម្រើ) ដោយសំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយ
 ត្រចៀក ។ បេ ។ ដោយក្លិនទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ...ដោយរស
 ទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត...ធ្លាប់ឲ្យគេបម្រើដោយផោដ្ឋព្វៈទាំង
 ឡាយ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត
 មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ លុះគ្រាក្រោយ
 មក បុគ្គលនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនាស
 ផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង
 សុទ្ធតែសម្រាប់ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិតហើយ ក៏លះបង់នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នាក្នុងផោដ្ឋព្វៈ បន្ទាបនឹងនូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងផោដ្ឋព្វៈ ប្រាសចាក
 សេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់តាំងនៅក្នុងសន្តានសម្រាននៅ ម្នាល
 មាគណ្ឌិយ ចុះអ្នកឯងគប្បីថាឲ្យបុគ្គលនេះដូចម្តេច បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ឥតមានអ្វីកើតទេ ។

[៤២] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ កាលពីដើម តថាគតនោះជាគ្រហស្ថក៏ធ្លាប់
 ឆ្កែតឆ្កែន់ មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ គឺរូបដែលគប្បីដឹង
 ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់
 ប្រកបដោយកាម គួររីករាយ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក រូប ។ បេ ។
 ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈ
 ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ
 តថាគតនោះមានប្រាសាទ ៣ ខ្នង ប្រាសាទ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវភ្លៀង
 ប្រាសាទ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវរងា ប្រាសាទ ១ សម្រាប់នៅក្នុងរដូវក្តៅ ។
 ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ តថាគតនោះឲ្យគេបម្រើដោយតន្ត្រីដែលឥតបុរស លើប្រា-
 សាទសម្រាប់នៅក្នុងរដូវភ្លៀងអស់ ៤ ខែ មិនដែលចុះមកខាងក្រោមសោះ ។
 លុះគ្រាក្រោយមក តថាគតនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុ ដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង
 នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌សម្រាប់
 រលាស់ចោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិត ហើយក៏
 លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាម ប្រាស
 ចាកសេចក្តីស្រេកយាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ តាំងនៅក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ ។
 តថាគតនោះឃើញសត្វទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមកំពុងទំពាស៊ី ជាអ្នកក្តៅក្រហាយដោយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេពនូវកាមទាំងឡាយ តថាគតនោះមិន

បរិញ្ញាដកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

ប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយក្នុងការសេពកាមនោះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុ
អ្វី ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថា កាលបុគ្គល ត្រេកអរដោយសេចក្តីត្រេកអរ
រៀរលែងចាកកាមទាំងឡាយ រៀរលែងចាក អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏នៅ
ជាអ្នកថោកថយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ តថាគត ទើបមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយក្នុង
ការសេពកាមនោះឡើយ ។

[៤៣] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ដូចជាគហបតី ឬគហបតិបុត្ត ដែលមាន
ទ្រព្យច្រើនស្តុកស្តម្ភ មានសម្បត្តិច្រើន ស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើ ដោយ
កាមគុណទាំង ៥ គឺដោយរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេក-
អរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ
ដោយសំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយសោតៈ ។ បេ ដោយក្លិនដែល គប្បីដឹង
ដោយយានៈ ។ បេ ដោយរសដែលគប្បីដឹងដោយជីវា ។ បេ ដោយផោដ្ឋព្វៈ
ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មាន
សភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមគួរជាទីរីករាយ ។ គហបតីនោះ
ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
ចិត្ត លុះទម្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកាន់ទេវលោក
គឺឋានសួគ៌ជាសុគតិ ជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវិញ ។ ទេវបុត្តនោះមាន
ពួកស្រីអប្សរវៃហោមចោមរោម ក្នុងសួននន្ទវ័ន ក្នុងទេវលោក នោះស្តាប់ស្តាប់
មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ ដ៏ជាទិព្វ ។ ទេវបុត្តនោះគប្បីឃើញ
នូវគហបតី ឬគហបតិបុត្ត ដែលកំពុងស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត បម្រើដោយកាម

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

គុណទាំង ៥ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ចុះ ទេវបុត្តនោះ មានពួកស្រីអប្សររំហែហមចោមរោមក្នុងសួននូវនៃ ស្តប់ស្តល់ មូលមិត្ត បម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ ដ៏ជាទិព្វ ហើយមកប្រាថ្នាគហបតី ឬគហបតីបុត្តឯណោះ ហើយវិលត្រឡប់មករកកាមគុណទាំង ៥ ជារបស់ មនុស្ស ដោយកាមជារបស់មនុស្សវិញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនត្រឡប់មកវិញទេ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះកាមដ៏ជាទិព្វ កន្លងហួសប្រសើរផុតកាមជារបស់មនុស្ស ។ យ៉ាងនេះ មែនហើយ ម្នាលមាគណ្ឌិយ កាលពីដើមតថាគតនៅជាគ្រហស្ថ ធ្លាប់ ស្តប់ស្តល់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ គឺដោយរូបដែល គប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាព គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយដោយសំឡេងដែល គប្បីដឹង ដោយសោតៈ ។ បេ ។ ដោយក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយយានៈ ។ បេ ។ ដោយរសដែលគប្បីដឹងដោយជីវា ។ បេ ។ ដោយផោដ្ឋព្វៈ ដែលគប្បីដឹង ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីត្រេកអរ មានសភាពគួរ ស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ។ លុះគ្រាក្រោយមក តថាគត នោះដឹងច្បាស់ នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតផង នូវសេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចោលផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិត ហើយក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម បន្ទាប់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាម ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មាន

ចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ តាំងនៅក្នុងសន្តានសម្រាន្តនៅ ។ តថាគតនោះ ឃើញនូវ
 សត្វទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែល
 កាមតណ្ហាកំពុងទំពាស្សី ក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះកាម
 កំពុងសេពកាម តថាគតនោះមិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយក្នុងការសេព
 កាមនោះ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថាកាលបុគ្គល
 ត្រេកអរដោយសេចក្តីត្រេកអរ រៀរលែងចាកកាម រៀរលែងចាកអកុសល
 ធម៌ ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ ក៏នៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះ) តថាគត ទើបមិនប្រាថ្នា មិនរីករាយក្នុងការសេពកាម
 នោះឡើយ ។

[៤៤] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ដូចជាបុរសយូងមានខ្លួនដំបៅ មាន
 ខ្លួនហើមស្កុល ជង្គីវទាំងឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅដោយក្រចក
 ទាំងឡាយ ឆ្អើរកាយដោយរងើកភ្លើង ពួកមិត្តអមាត្យនឹងញាតិសាលាហិត
 របស់បុរសយូងនោះ គប្បីឲ្យពេទ្យអ្នកវះចូលទៅថែរក្សា ពេទ្យវះនោះក៏បាន
 ធ្វើថ្នាំដល់បុរសនោះ បុរសនោះក៏បានជាស្បើយរោគយូង ព្រោះអាស្រ័យថ្នាំ
 (នោះ) ជាបុគ្គលឥតរោគ សុខសប្បាយ នៅជាសេរីភាព បាននៅតាម
 ទំនើងខ្លួនឯងបាន ទៅណាមកណាបានតាមប្រាថ្នា ។ បុរសយូងនោះ បាន
 ឃើញបុរសយូងឯទៀត ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្កុល ជង្គីវទាំង
 ឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ កំពុងឆ្អើរកាយ
 លើរងើកភ្លើង ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះបុរស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

នោះ ប្រាថ្នាបុរសយូរឯណោះ ដែលកំពុងឆ្កើតកាយលើរនើកភ្លើង ឬកំពុង
 ផឹកថ្នាំដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនប្រាថ្នាទេ សេចក្តី
 នោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះកាលបើរោគមានហើយ
 កិច្ចដែលត្រូវការដោយថ្នាំក៏ត្រូវមាន កាលបើរោគមិនមានហើយ កិច្ចដែលត្រូវ
 ការដោយថ្នាំក៏មិនត្រូវមាន ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ
 កាលពីដើម តថាគតនោះនៅជាគ្រហស្ថនៅឡើយ ធ្លាប់ស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ឲ្យ
 គេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ គឺដោយរូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹង ដោយ
 ចក្ខុជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់
 ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ដោយសំឡេងទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹង
 ដោយ សោតៈ ។ បេ ។ ដោយក្លិនទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយយានៈ ។ បេ ។
 ដោយរសទាំងឡាយ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយជ្ជិវា ។ បេ ។ ដោយផោដ្ឋព្វៈ
 ទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទី
 ពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ។
 លុះគ្រាព្រាយមក តថាគតនោះដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតឡើងផង នូវ
 សេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿង
 រលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយ តាមសេចក្តីពិតហើយ
 ក៏លះបង់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមចេញ បន្ទាប់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុង
 កាមចេញ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្នាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តាន
 សម្រាន្តនៅ ។ តថាគតនោះ ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយឯទៀត មិនទាន់ប្រាស

ចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយ កំពុង
 ទំពាស៊ី កំពុងអន្ទះអន្ទែងដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម កំពុងសេព
 កាម តថាគតនោះទើបមិនប្រាថ្នាពួកជននោះ មិនរីករាយក្នុងការសេពកាម
 នោះឡើយ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ព្រោះថាកាល
 បុគ្គលត្រេកអរដោយសេចក្តីត្រេកអរ រៀរលែងចាកកាមទាំងឡាយ រៀរ
 លែងចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ទោះបីនៅប្រកាន់សុខជាទិព្វនៅឡើយ
 ក៏ទៅជាអ្នកថោកថយ (ព្រោះហេតុដូច្នោះ) តថាគតទើបមិនប្រាថ្នា មិន
 ត្រេកអរក្នុងការសេពកាមនោះឡើយ ។

[៤៥] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសយូងមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើម
 ស្កុល ពួកជនរំកិលជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ ឆ្អើរ
 កាយលើរងើកភ្លើង ពួកមិត្តអាមាត្យនឹងញាតិសាលោហិត របស់បុរសយូង
 នោះ បានឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យវះនោះក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ បុរស
 នោះក៏បានជាស្រឡះស្បើយចាករោគយូង ព្រោះបានអាស្រ័យថ្នាំ (នោះ)
 ជាមនុស្សឥតរោគ មានសេចក្តីសុខជាសេរីភាព នៅតាមទំនើងខ្លួនឯងបាន
 ទៅណាមកណាបានតាមប្រាថ្នា ។ បុរស ២ នាក់មានកម្លាំង គប្បីចាប់
 បុរសនោះ ត្រង់ដើមដៃមានម្នាក់ៗ អូសយកទៅឆ្អើរលើគំនររងើកភ្លើង ។
 ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ចុះបុរសយូងនោះបន្ទុះ
 កាយតាមទៅដូច្នោះផង ដូច្នោះផងដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 យ៉ាងហ្នឹង មែនហើយ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ព្រោះថា ភ្លើងមានសម្មស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង រោលរាលខ្លាំង
 ពន់ពេកណាស់ផង ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច
 ចុះភ្លើងនោះមានសម្មស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយខ្លាំងផង រោលរាលខ្លាំងផង
 តែក្នុងកាលឥឡូវនេះទេឬ ឬក៏កាលពីដើមមក ភ្លើងនោះមានសម្មស្សជាទុក្ខ
 ក្តៅក្រហាយខ្លាំង ទាំងរោលរាលខ្លាំងដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ភ្លើងនោះក៏មានសម្មស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង រោល
 រាលខ្លាំងដែរ ពីដើមសោត ភ្លើងនោះក៏មានសម្មស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង
 ទាំងរោលរាលខ្លាំងដូចគ្នា បពិត្រគោតមដ៏ចម្រើន ចំណែកខាងបុរសយួង
 ឯណោះ ដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្កុល ដង្កូវទាំងឡាយកំពុង
 ជញ្ជក់ស៊ី ខ្វារមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ មានឥន្ទ្រិយដែលរោគនោះ
 កម្ចាត់បង់ហើយក៏មានសេចក្តីសម្គាល់ ខុសក្នុងភ្លើងដែលមានសម្មស្សជាទុក្ខ
 (នោះ) ថាជាសុខស្រួលវិញ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ
 ក្នុងអតីតកាលយូរអង្វែងមកហើយ កាមទាំងឡាយមានសម្មស្សជាទុក្ខផង ក្តៅ
 ក្រហាយខ្លាំងផង រោលរាលខ្លាំងផង ក្នុងអនាគតទៅមុខ កាមទាំងឡាយ
 មានសម្មស្សជាទុក្ខផង ក្តៅក្រហាយផង រោលរាលខ្លាំងផង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឥឡូវនេះសោត កាមទាំងឡាយក៏មានសម្មស្សជាទុក្ខ ក្តៅក្រហាយខ្លាំង ទាំង
 រោលរាលខ្លាំងដូច្នោះដែរ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ចំណែកពួកសត្វទាំងនេះ មិន
 ទាន់ប្រាសចាកតម្រែកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលកាមតណ្ហាកំពុងទំពាស៊ីរោល
 រាលដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម មានឥន្ទ្រិយត្រូវកាមកម្ចាត់បង់

ហើយ ក៏មានសេចក្តីសម្គាល់ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលមានសម្មស្សជា ទុក្ខ ថាជាសុខវិញ ។

[៤៦] ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសយូងដែលមានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួន ហើមស្កល ដង្ហើមទាំងឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វាមុខដំបៅដោយក្រចកទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្កើតកាយលើគំនររងឹកភ្លើង ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចជាបុរសយូង ដែល មានខ្លួនដំបៅ មានខ្លួនហើមស្កល ដង្ហើមទាំងឡាយកំពុងជញ្ជក់ស៊ី ខ្វាមុខដំបៅ ដោយក្រចកទាំងឡាយ ឲ្យគេឆ្កើតកាយលើរងឹកភ្លើង យ៉ាងណាមិញ មុខ ដំបៅអម្បាលនោះរបស់បុរសនោះឯង ក៏រឹងរិតតែមិនស្អាតផង រឹងរិតតែមាន ក្លិនអាក្រក់ផង រឹងរិតតែស្អុយផង តែថាសេចក្តីត្រេកត្រអាល និងសេចក្តី រីករាយបន្តិចបន្តួចនៅតែមាន ព្រោះហេតុដំបៅដែលខ្លួនខ្វាត្រូវមុខ ក៏យ៉ាង នោះដែរ (សេចក្តីនេះដូចម្តេចមិញ) ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ពួកសត្វដែល មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាម ទាំងឡាយកំពុងទំពាស៊ី កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះ កាម សេពនូវកាមទាំងឡាយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ សត្វទាំងឡាយមិនទាន់ ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងឡាយ កំពុងទំពាស៊ី កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម សេពនូវ កាមទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ កាមតណ្ហារបស់សត្វទាំងឡាយនោះ ក៏ចម្រើន ឡើង សត្វទាំងនោះក៏ក្តៅក្រហាយដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម តែ ថាសេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយបន្តិចបន្តួចក៏នៅមានព្រោះអាស្រ័យ

នូវកាមគុណទាំង ៥ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[៤៧] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកធ្លាប់
បានឃើញ ធ្លាប់បានឮព្រះរាជា ឬរាជអាមាត្យ ដែលកំពុងស្តាប់ស្តល់មូលមិត្ត
ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ មិនទាន់លះបង់នូវកាមតណ្ហា មិនទាន់
បន្ទោបង់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាសចាកសេចក្តីស្រែក
ឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុងសន្តាននៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្ត
នៅផង នឹងសម្រេចនៅផង ខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិន
ដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮទេ ។ ត្រូវហើយមាគណ្ឌិយៈ ម្ចាស់មា-
គណ្ឌិយៈ សេចក្តីនុ៎ះសូម្បីតថាគតសោត ក៏មិនធ្លាប់បានឃើញ បានឮថា
ព្រះរាជបុរាណមហាមាត្យ ដែលកំពុងស្តាប់ស្តល់មូលមិត្ត ឲ្យគេបម្រើដោយ
កាមគុណទាំង ៥ មិនទាន់លះបង់កាមតណ្ហា មិនទាន់បន្ទោបង់នូវសេចក្តី
ក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ហើយប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់
រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅហើយផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង
នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផងដែរ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍
ណា ដែលប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេច
សម្រាន្តនៅផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង លុះ
តែពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ជាបច្ច្រាសនូវហេតុកើតឡើងផង នូវ
សេចក្តីវិនាសផង នូវសេចក្តីត្រេកអរផង នូវទោសផង នូវធម៌ជាគ្រឿង
រលាស់ចេញផង សុទ្ធតែសម្រាប់កាមទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិត ទើបលះ

បរិព្វាជកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

៣៣០

បង្ខំនូវកាមតណ្ហា បន្ទាបបង្ខំនូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះកាម ប្រាសចាក
សេចក្តីស្រែកយូរ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ខាងក្នុង សម្រេចសម្រាន្តនៅហើយ
ផង កំពុងសម្រេចសម្រាន្តនៅផង នឹងសម្រេចសម្រាន្តនៅផងបាន ។

[៤៨] ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បន្លឺនូវឧទាននេះ ក្នុង
ពេលនោះថា

លោកទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះ
និព្វានជាសេចក្តីសុខដ៏ប្រសើរ មគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ
៨ ដ៏ក្សេមក្សាន្តជាងមគ្គទាំងឡាយ សម្រាប់ដើរទៅកាន់
ព្រះនិព្វាន ឈ្មោះ អមតៈ ។

កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយ
បរិព្វាជក បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏
ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនធ្លាប់កើតមានទេ ពាក្យ
ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ត្រាស់ហើយដោយប្រពៃថា លោកទាំងឡាយ មាន
ការមិនមានរោគ ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វានជាសេចក្តីសុខដ៏ឧត្តម បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន សេចក្តីនុំខ្ញុំព្រះអង្គសោត ក៏ធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីពួក
បរិព្វាជកជាន់ដើម ដែលជាអាចារ្យជាប្រធានលើអាចារ្យពោលថា លោក
ទាំងឡាយមានការមិនមានរោគប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វានជាសេចក្តីសុខដ៏ឧត្តម
ដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះសមគ្នាហើយ ។ ម្ចាស់
មាគណ្ឌិយៈ ក៏ពាក្យណាដែលអ្នកធ្លាប់បានស្តាប់អំពីពួកបរិព្វាជកជាន់ដើម

ដែលជាអាចារ្យជាប្រធានលើអាចារ្យ ពោលថា លោកទាំងឡាយមានការ
 មិនមានរោគប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វានជាសេចក្តីសុខដ៏ឧត្តមដូច្នោះ ពាក្យថាការ
 មិនមានរោគនោះតើដូចម្តេច ពាក្យថាព្រះនិព្វាននោះតើដូចម្តេច ។ បានឮ
 ថា កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក
 ក៏ស្តាប់ខ្លួនរបស់ខ្លួនដោយដៃឯងហើយទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នេះឈ្មោះថាការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឥតរោគ បានសេចក្តីសុខ ឥតមានអ្វីមក
 បៀតបៀនខ្ញុំឡើយ ។

[៤៩] ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរសនោះមិនធ្លាប់
 បានឃើញរូបពណ៌ខ្មៅនិងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញរូបពណ៌
 លឿង មិនឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សរុបាទ មិនឃើញ
 ទីស្មើនិងមិនស្មើ មិនឃើញរូបកាយ មិនឃើញព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យ ។
 បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា អ្នកដ៏ចម្រើន យីអើ
 សំពត់សស្អាត ល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលទេ ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ
 ក៏ដើរស្វែងរកសំពត់ស បុរសម្នាក់យកសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោម
 ចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រងលាយប្រេង មកបញ្ឆោតបុរសនោះថា នៃបុរស
 ដ៏ចម្រើន នេះឯងសំពត់សល្អស្អាត ឥតមានមន្ទិលរបស់អ្នកឯង ។ បុរស
 ខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ទទួលយកសំពត់នោះ លុះទទួលហើយយកទៅដណ្តប់
 លុះដណ្តប់ហើយ ក៏បញ្ឆោតវាថាជាគ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់

បរិព្វាជកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

សស្អាត លុបវិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលមែន ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ចុះបុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ តើដឹងឃើញឬទេ បាន
 ជាទទួលសំពត់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់មែន លាយប្រេង
 ឯណោះ លុះទទួលហើយ យកមកដណ្តប់ ដណ្តប់ហើយ បញ្ចេញវាថាជា
 គ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើ សំពត់សស្អាត លុបវិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល
 មែន ឬក៏ដោយជឿតាមបុរសមានភ្នែកភ្លឺទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 មិនបានដឹង មិនបានឃើញទេ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតឯណោះទទួលសំពត់
 សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយមែនលាយប្រេង
 ឯណោះ លុះទទួលហើយក៏ស្ងៀកដណ្តប់ លុះដណ្តប់ហើយ បញ្ចេញវាថា
 ជាគ្រឿងរីករាយរបស់ខ្លួនថា យីអើសំពត់សស្អាត លុបវិសុទ្ធ ឥតមាន
 មន្ទិលមែន ដោយជឿតាមបុគ្គលមានភ្នែកភ្លឺ (សេចក្តីនេះយ៉ាងណា) ម្នាល
 មាគណ្ឌិយៈ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយ សុទ្ធតែជាមនុស្សខ្វាក់ ឥតមានចក្ខុ
 មិនដឹងនូវការមិនមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះនិព្វាន ប៉ុន្តែនាំគ្នាពោលគាថានេះ
 ថា លោកទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ដ៏ប្រសើរបំផុត ព្រះនិព្វាន ជា
 សុខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ គាថានេះ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទាំងឡាយជាន់ដើម បានពោលហើយថា

លោកទាំងឡាយ មានការមិនមានរោគ ដ៏ប្រសើរបំផុត
 ព្រះនិព្វាន ជាសុខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏
 ក្សេមក្សាន្តជាងមគ្គទាំងឡាយ សម្រាប់ដំណើរទៅកាន់ ព្រះ

និព្វានឈ្មោះអមតៈ ។

ឥឡូវនេះ គាថានេះជាគាថាសម្រាប់បុគ្គលជនតាមលំដាប់ ។ ម្ចាស់
មាគណ្ឌិយៈ កាយនេះជារោគ ជាបូស ជាកូនសរ ជាទុក្ខ ជាអាពាធ អ្នក
ពោលនូវកាយដែលជារោគ ជាបូស ជាកូនសរ ជាទុក្ខ ជាអាពាធនេះថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន នេះឈ្មោះថាការមិនមានរោគ នេះឈ្មោះថាព្រះ
និព្វានដូច្នោះវិញ ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកត្រូវដឹងនូវការមិនមានរោគ ត្រូវ
ឃើញនូវព្រះនិព្វានដោយចក្ខុដ៏ប្រសើរណា ចក្ខុដ៏ប្រសើរនោះ របស់អ្នកមិន
មានទេ ។

[៥០] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដឹងនូវការមិនមានរោគ យល់នូវព្រះនិព្វានដោយឧបាយ
ណា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនសម្តែងធម៌ដោយឧបាយនោះដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។
ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរសនោះមិនឃើញ រូបពណ៌
ខ្មៅនិងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញរូបពណ៌លឿង មិនឃើញរូប
ពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សបាទ មិនឃើញទីស្មើ និងមិនស្មើ មិន
ឃើញរូបផ្កាយទាំងឡាយ មិនឃើញព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យទាំងឡាយទេ ។
មិត្តអាមាត្យញាតិសាលាហិតរបស់បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឲ្យពេទ្យអ្នកវះ
ថែរក្សា ពេទ្យអ្នកវះក៏បានផ្សំថ្នាំឲ្យបុរសនោះ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ បាន
អាស្រ័យថ្នាំនោះហើយ ក៏មិនញាំងចក្ខុទាំង ២ ឲ្យកើតឡើង មិនញាំងចក្ខុ
ទាំង ២ ឲ្យភ្លឺឡើងវិញបាន ។ ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះ

ដូចម្តេច ក្រែងពេទ្យនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាកកាយ និងចង្អៀត
 ចង្អុលចិត្តទេឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ។
 ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ បើតថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នកថា នេះជាការមិនមានរោគ
 នេះជាព្រះនិព្វានដូច្នោះ អ្នកក៏មិនដឹងនូវការមិនមានរោគ មិនឃើញនូវព្រះ
 និព្វាន សេចក្តីលំបាកនោះ ក៏នឹងមានដល់តថាគត សេចក្តីចង្អៀតចង្អុលនោះ
 ក៏នឹងមានដល់តថាគត មានឧបមេយ្យដូចពេទ្យវះដូច្នោះឯង ។

[៥១] យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាចំពោះព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីឃើញនូវការមិនមានរោគ និងព្រះនិព្វានដោយឧបាយ
 ណា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌ដោយឧបាយនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ចុះ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ ដូចបុរសខ្វាក់ពីកំណើត បុរសខ្វាក់នោះ មិនឃើញ
 រូបពណ៌ខ្មៅ និងស មិនឃើញរូបពណ៌ខៀវ មិនឃើញរូបពណ៌លឿង មិន
 ឃើញរូបពណ៌ក្រហម មិនឃើញរូបពណ៌ហង្សបាទ មិនឃើញទឹកស្មៅ និងមិន
 ស្មៅ មិនឃើញរូបផ្កាយទាំងឡាយ មិនឃើញព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យទាំង
 ឡាយ ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ឮបុរសមានភ្នែកភ្លឺនិយាយថា យីអើ
 សំពត់សស្អាតល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិលទេ ។ បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏
 ដើរទៅស្វែងរកសំពត់ស បុរសម្នាក់យកសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយ
 រោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយប្រេង មកបញ្ជូតបុរសនោះថា នៃ
 បុរសដ៏ចម្រើន នេះឯងជាសំពត់សល្អបរិសុទ្ធ ឥតមានមន្ទិល របស់អ្នក ។
 បុរសខ្វាក់ពីកំណើតនោះ ក៏ទទួលសំពត់នោះ យកមកស្លៀកដណ្តប់ មិត្ត

អាមាត្យញាតិ សាលាហិតរបស់បុរសនោះ ឲ្យពេទ្យអ្នកវះថែរក្សា ពេទ្យអ្នក
 វះនោះ ក៏ធ្វើថ្នាំឲ្យបុរសនោះ គឺថ្នាំធ្វើឲ្យក្អួត ថ្នាំបញ្ចុះ ថ្នាំបន្តក់ ថ្នាំលាង
 និងថ្នាំជីក ។ បុរសខ្ញុំកំពុងកំណើតនោះ លុះបានអាស្រ័យថ្នាំនោះហើយ ក៏បាន
 ញ៉ាំងចក្ខុឲ្យកើតឡើង បានញ៉ាំងចក្ខុឲ្យភ្លឺឡើងវិញ បានសេចក្តីពេញចិត្តណា
 ក្នុងសំពត់សាច់ក្រាស់ ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយ
 ប្រេងឯណោះ បុរសនោះក៏លះបង់ក្នុងពេលដែលបានជាក្មេកភ្លឺឡើងវិញបុរស
 ដែលមានក្មេកភ្លឺនោះ ក៏ទុកបុរសដែលបញ្ឆោតនោះ ដោយភាពមិនមែនជា
 មិត្តផង ដោយភាពជាសិកសត្រូវផង ឬក៏គប្បីសម្គាល់ថាត្រូវ សម្លាប់ចោល
 ក៏សឹងតែបាន ដោយគិតថា ឱហ្ន៎ ខ្លួនអាត្មាអញត្រូវបុរសនេះ យកសំពត់
 ក្រាស់ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ជ្រលក់ដោយម្រែងលាយប្រេង មកបោក
 បញ្ឆោតប្រលោម អស់កាលយូរហើយថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន នេះសំពត់ស
 ស្អាត ល្អបរិសុទ្ធតែមានមន្ទិល របស់អ្នក (សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ)
 ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ តថាគតបើនឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នកថា នេះជាការមិនមាន
 រោគ នេះជាព្រះនិព្វាន ក៏យ៉ាងដូច្នោះដែរ ។ អ្នកគប្បីដឹងការមិនមានរោគ
 ឃើញនូវព្រះនិព្វាន ឆន្ទៈរាគណាក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ឆន្ទៈរាគៈនោះ
 អ្នកលះបង់ក្នុងពេលដែលចក្ខុកើតឡើងដល់អ្នក មួយទៀត អ្នកត្រូវមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ចិត្តនេះបោកបញ្ឆោតប្រលោមអាត្មាអញ អស់
 កាលយូរមកហើយ បានជាអាត្មាអញកាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះ
 រូបហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវេទនាហ្នឹងឯង កាលដែល

ប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះសញ្ញាហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះ
 សង្ខារហ្នឹងឯង កាលដែលប្រកាន់ ក៏ប្រកាន់ចំពោះវិញ្ញាណហ្នឹងឯង ភពកើត
 ឡើងដល់អាត្មាអញនោះ ព្រោះមានឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើងព្រោះ
 មានភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និង
 សេចក្តីខ្លោចផ្សាចិត្ត កើតឡើងព្រោះមានជាតិជាបច្ច័យ ការដែលកើតឡើង
 នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងកើតឡើងដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៥២] ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើនយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គលែងខ្វាក់ គប្បីក្រោកអំពីអាសនៈនេះបាន យ៉ាងណា សូមព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ បើ
 ដូច្នោះចូរអ្នកសេពគប់នឹងពួកសប្បុរស ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នក
 សេពគប់នឹងពួកសប្បុរសហើយ ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលនោះអ្នកនឹងបាន
 ស្តាប់នូវព្រះសទ្ធម្ម ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នកស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ
 ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលនោះ អ្នកនឹងបានប្រតិបត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌
 ម្នាលមាគណ្ឌិយៈ កាលណាអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ហើយ ម្នាល
 មាគណ្ឌិយៈ កាលនោះអ្នកនឹងដឹងដោយខ្លួនឯង ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង
 ថា នេះជារោគ នេះជាបូស នេះជាកូនសរ រោគបូសនឹងកូនសរ រមែងរលត់
 ទៅឥតមានសេសសល់ក្នុងទីនេះ ការរលត់ទៅនៃភពរបស់អាត្មាអញនោះ
 ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ទៅនៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីខ្លោចផ្សាចិត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

រលត់ទៅព្រោះរលត់ជាតិ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមាន
ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

[៥៣] កាលដែលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មាគណ្ឌិយបរិញ្ច-
ជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រកាសហើយ ដោយអនេក
បរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាគេផ្លាស់របស់ ដែលផ្តាច់ ឬ
ដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលបិទបាំងទុក ឬប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវង្វែង
ទិស ពុំនោះសោតដូចជាទ្រោលប្រទីបបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្ស
ដែលមានភ្នែកភ្លឺ រមែងមើលឃើញរូបទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់
នូវព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គគួរបានបព្វជ្ជា គួរបានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ។
ម្ចាស់មាគណ្ឌិយៈ បុគ្គលណាធ្លាប់ជាអន្យតិរិយមកពីមុន ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នា
ឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះត្រូវនៅបរិវាសអស់ ៤ ខែសិន លុះ
កន្លង ៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រារព្ធហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា
ដើម្បីកាត់ភិក្ខុបាន មួយទៀត បែបភាពរបស់បុគ្គលផ្សេងគ្នា (ការដែលនៅ
បរិវាសឬមិននៅបរិវាស) ក្នុងដំណើរនេះ តថាគតដឹងច្បាស់ហើយ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើបុគ្គលធ្លាប់ជាអន្យតិរិយមកពីមុន ប្រាថ្នា
បព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ ត្រូវនៅបរិវាសឲ្យអស់ ៤

បរិព្វាជកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

៣៣៨

ខែសិន លុះកន្លង ៤ ខែហើយ ពួកភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាសព្វហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា
 ឧបសម្បទាបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅបរិវាសឲ្យអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះកន្លង ៤ ឆ្នាំ
 ហើយ សូមឲ្យភិក្ខុដែលមានចិត្តប្រាសព្វហើយ ឲ្យបព្វជ្ជា ឧបសម្បទា ដើម្បី
 ភាពជាកិក្ខុចុះ ។ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវបសម្បទា ក្នុង
 សំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះមាគណ្ឌិយមានអាយុ ឧបសម្បទាហើយ
 មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុត
 កម្ដៅកិលេស បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវគុណវិសេសដ៏
 ប្រសើរ ដ៏ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដែលពួកកុលបុត្តចេញចាកផ្ទះដោយ
 ប្រពៃ ហើយបួសក្នុងភេទនៃបុគ្គលមិនមានផ្ទះ ដើម្បីសេចក្ដីត្រូវការ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅ បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌
 បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលគួរធ្វើបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃដើម្បីកិច្ចនេះ
 ទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្ដាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មាគណ្ឌិយមានអាយុ
 ក៏បានជាព្រះអរហន្ត ១ អង្គដែរ ។

ចប់ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

អដ្ឋកថា

មាគណ្ឌិយសូត្រ

[៣៧] មាគណ្ឌិយសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អត្យាគារេ គឺក្នុងរោងបូជាក្លើង ។ បទថា វិណាសន្តរកេ គឺលើកម្រាលដែលធ្វើដោយស្មៅ ។ មាគណ្ឌិយបរិព្វាជក ២ នាក់ អ៊ំក្នួយ ។ ក្នុង ២ នាក់នោះ អ៊ំបួសបានសម្រេចអរហត្ត ។ សូម្បីក្នួយ ក៏មានឧបនិស្ស័យបួស មិនយូរប៉ុន្មាននឹងសម្រេចអរហត្ត ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ឃើញឧបនិស្ស័យរបស់មាគណ្ឌិយបរិព្វាជកនោះ ទ្រង់ចេញពីព្រះគន្ធកុដិ ដែលប្រៀបដូចទេវស្ថាន ទ្រង់ឲ្យក្រាលកម្រាលដែលធ្វើដោយស្មៅ ត្រង់រោងបូជាក្លើងនោះស្មោកគ្រោកទៅដោយ វល្លិ ស្មៅ និងសំរាម ទ្រង់ប្រថាប់នៅ ២-៣ ថ្ងៃ ដើម្បីធ្វើការសង្គ្រោះអ្នកដទៃ ។ លោកពោលបទថា តេនុបសង្គមិ ប្រែថា យាងចូលទៅ សំដៅដល់រោងបូជាក្លើងនោះ ។ តែព្រោះរោងបូជាក្លើងនោះ មិននៅជិតស្រុកតែម្យ៉ាង ពេលថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ពួកក្មេងប្រុស និងក្មេងស្រីទៅលេងចុះឡើង មិនមានការស្ងប់ ។ ដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យពេលថ្ងៃកន្លងទៅក្នុងព្រៃស្រោងអស់កាលជានិច្ច ។ ក្នុងពេលល្ងាច ទើបទ្រង់យាងចូលទៅក្នុងរោងបូជាក្លើងនោះ ដើម្បីប្រថាប់នៅ ។

[៣៧] បទថា អន្ទសា ទោ វិណាសន្តរកំ បញ្ញត្តំ គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តាក់តែងកម្រាលធ្វើដោយស្មៅក្នុងថ្ងៃដទៃ ហើយទ្រង់ធ្វើគ្រឿងសម្គាល់តាំងទុក ទ្រង់យាងត្រឡប់ទៅ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង

ទ្រង់បានក្រាលហើយយាងទៅ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះកាលពេលទៀបភ្នំ
 ទ្រង់ប្រមើលមើលនូវលោក បានឃើញថា ថ្ងៃនេះមាគណ្ឌិយនឹងមកក្នុងទីនេះ
 កាលឃើញកម្រាល ដែលធ្វើដោយស្មៅនេះហើយ នឹងសន្ទនាប្រារព្ធរឿង
 កម្រាលដែលធ្វើដោយស្មៅជាមួយនឹងការទ្វាដព្រាហ្មណ៍ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ
 តថាគតនឹងមកសម្តែងធម៌ មាគណ្ឌិយព្រាហ្មណ៍ស្តាប់ធម៌ហើយ នឹងបួស
 ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិតថាគត ហើយសម្រេចអរហត្ត ។ ពិតហើយ តថាគតបំពេញ
 បារមីមកក៏ដើម្បីធ្វើការសង្គ្រោះអ្នកដទៃ ទើបទ្រង់ក្រាលនូវកម្រាលដែលធ្វើ
 ដោយស្មៅ ហើយយាងទៅ ។

បទថា សមណសេយ្យានុវចំ មញ្ញោ គឺសម្គាល់នូវកម្រាលនេះថា
 ជាទីដេកសមគួរដល់សមណៈ ។ ម្យ៉ាងទៀត កម្រាលនេះមិនមែនលំនៅ
 របស់សមណៈដែលមិនសង្រួមហើយ ។ សេចក្តីពិតយ៉ាងនោះ ដែលកម្រាល
 នេះមិនបានប្រាកដ ដែលត្រូវធ្លិះដោយដៃ ដែលត្រូវប៉ះខូចដោយក្បាល ឬដែល
 ត្រូវកៀរដោយជើង ។ កម្រាលនេះមិនរាត់រាយ មិនខ្ចាត់ខ្ចាយ មិនត្រូវ
 ទម្លាយ ដូចជាផលាបពណ៌ដ៏ឈ្ងាស យកដីសលាប ហើយក្រាលទុក គង់
 ជាលំនៅរបស់សមណៈ អ្នកសង្រួមហើយ ។ ទើបមាគណ្ឌិយព្រាហ្មណ៍
 សួរថា លោកដ៏ចម្រើន នេះជាលំនៅរបស់អ្នកណា ។ បទថា ភូមិបាណស្ស
 គឺអ្នកសាងមារយាទ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបមាគណ្ឌិយពោលយ៉ាងនោះ ព្រោះ
 គាត់មានលទ្ធិ គឺធ្វើឲ្យការចម្រើនប្រាកដក្នុងទ្វារ ៦ នេះជាលទ្ធិរបស់បុគ្គល
 នោះ គឺគួរធ្វើឲ្យចក្ខុដុះជាល ចម្រើន ។ គប្បីឃើញរូបដែលមិនធ្លាប់ឃើញ

រូបដែលឃើញហើយ គួរកន្លងទៅ ។ គួរឲ្យសោតដុះដាលចម្រើន គួរស្តាប់
 សំឡេងដែលមិនធ្លាប់ស្តាប់ ។ សំឡេងដែលស្តាប់ហើយ គួរត្រងទៅ ។ គួរ
 ឲ្យឃានដុះដាលចម្រើន គួរហិតក្លិនដែលមិនធ្លាប់ហិត ។ ក្លិនដែលធ្លាប់ហិត
 ហើយ គួរត្រងទៅ ។ គួរឲ្យជិវ្ហាដុះដាលចម្រើន ។ គួរលិទ្ធករសដែលមិនធ្លាប់
 លិទ្ធ ។ រសដែលលិទ្ធករហើយ គួរត្រងទៅ ។ គួរឲ្យកាយដុះដាលចម្រើន គួរ
 ប៉ះផោដ្ឋព្វៈ ដែលមិនធ្លាប់ប៉ះ ។ ផោដ្ឋព្វៈដែលធ្លាប់ប៉ះហើយ គួរត្រងទៅ ។ គួរ
 ឲ្យមនៈ ដុះដាលចម្រើន គួរជីងធម៌ដែលមិនធ្លាប់ជីង ធម៌ដែលជីងហើយ គួរ
 ត្រងទៅ ។ មាគណ្ឌិយបញ្ញត្តការចម្រើនក្នុងទ្វារ ៦ ទុកដោយប្រការដូច្នោះ ។

តែព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បញ្ញត្តការសង្រួមក្នុងទ្វារ ៦ ទុកថា

ការសង្រួមភ្នែកប្រពៃ ការសង្រួមត្រចៀកប្រពៃ ការ
 សង្រួមច្រមុះប្រពៃ ការសង្រួមអណ្តាតប្រពៃ ការសង្រួម
 កាយប្រពៃ ការសង្រួមវាចាប្រពៃ ការសង្រួមចិត្តប្រពៃ
 ការសង្រួមទាំងអស់ប្រពៃ កិក្ខុសង្រួមហើយក្នុងទ្វារទាំង
 អស់ តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួងបាន ។

ព្រោះដូច្នោះ មាគណ្ឌិយព្រាហ្មណ៍សម្គាល់ថា ព្រះសមណគោតមនោះ
 ជាអ្នកកម្ចាត់សេចក្តីចម្រើន ជាអ្នកសាងមារយាទ ទើបពោលថា ក្នុងបរិណាម
 ដូច្នោះ ។ បទថា អរិយេ ញាយេ ធម្មេ កុសលេ គីក្នុងហេតុ ក្នុងធម៌បរិសុទ្ធ
 មិនមានទោស ។ ដោយបទនេះ ទ្រង់សម្តែងទុកដូចម្តេច បុគ្គលទោះពោល
 វាចាដល់អ្នកមានយស មានភាពខ្ពង់ខ្ពស់ដែលគេស្គាល់ទូទៅបែបនេះ គួរ-

ត្រិះរិះពិចារណា មិនគួរពោលដោយមិនប្រយ័ត្នមាត់ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អ្នកកុំពោលផ្ដេសផ្ដាស អ្នកចូរប្រយ័ត្នមាត់ ។
 បទថា ឯវំ ហិ នោ សុត្តេ ឱចរតិ សេចក្ដីថា ព្រោះថា បទនេះមកក្នុង
 សូត្ររបស់ពួកយើង ។ ពួកយើងមិនពោលត្រឹមប្រាថ្នាឲ្យដុះដាលតាមមាត់
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពួកយើងកាលនិយាយពាក្យដែលមកហើយក្នុងសូត្រ
 គប្បីនិយាយដល់នរណា ដូច្នោះយើងនឹងពោលចំពោះមុខព្រះសមណគោត-
 តមនោះ ។ បទថា អប្បោស្សក្កោ សេចក្ដីថា មិនខ្វល់ខ្វាយ គឺមិន
 កង្វល់ដើម្បីនឹងរក្សាខ្ញុំ ។ បទថា វុត្តោ ច នំ វឌ្ឍេយ្យ សេចក្ដីថា ការទ្វាជដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំបានពោលទុកហើយ សូម្បីមិនសួរ ក៏តាំងវាបាន កាន់យកស្វាយ
 និង ព្រីងជាដើមហើយ នៅតែមិនគ្រប់ ក៏គប្បីពោលនឹងព្រះសមណគោតម
 ដោយទំនង ដែលខ្ញុំពោលហើយចុះ ។

[៣៩] បទថា អស្សោសិ ខោ សេចក្ដីថា ព្រះសាស្ដា ទ្រង់ចម្រើន
 អាណាគកសិណ ទ្រង់បានឃើញមាគណ្ឌិយព្រាហ្មណ៍ដែលមកក្នុងទីនោះ ដោយ
 ទិព្វចក្ខុ ទ្រង់បានស្ដាប់សំឡេងរបស់ជនទាំងពីរសន្ទនាគ្នាដោយទិព្វសោត ។

បទថា បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតោ សេចក្ដីថា ព្រះមានព្រះភាគចេញអំពីទី
 ពួនសម្ងំ គឺចេញអំពីផលសមាបត្តិ ។ បទថា សិរិក្កោ គឺការទ្វាជព្រាហ្មណ៍
 តក់ស្លុត ភ្នាក់ដោយកម្លាំងនៃបីតិ ។ បានឮថា ការទ្វាជព្រាហ្មណ៍មានការ
 ត្រិះរិះថា មាគណ្ឌិយ និងអញក៏មិនបាននិយាយជាមួយព្រះសមណគោតម
 អ្នកដទៃក្រៅអំពីអញទាំង ២ នាក់ក្នុងទីនេះ មិនមានអ្នកទី ៣ ។ បុរសមាន

សោតវាំងវៃនឹងបានឮសំឡេងរបស់អញទាំង ២ ដោយពិត ។ លំដាប់នោះ
ការទ្វាជព្រាហ្មណ៍កើតបីតិខាងក្នុង រណ្តៅរោម ៩ ម៉ឺនបានបះហើយ ។ ដោយ
ហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា សិរិគ្គោ លោមហដ្ឋជាតោ ដូច្នោះ ។

លំដាប់នោះ មាគណ្ឌិយបរិញ្ញាដក ទាំងដែលមានញាណចាស់ក្លា ដូចគ្រាប់
ពូជដែលមានសម្បកបើកហើយ មិនអាចអង្គុយស្ងប់ បានដើរចង្រ្កម ហើយ
មកគាល់ព្រះសាស្តាទៀត អង្គុយក្នុងទីសមគួរ នាចំណែកម្ខាង ។ ដើម្បីសម្តែង
ដល់មាគណ្ឌិយនោះ ទើបពោលបទថា អថ ខោ មាគណ្ឌិយោ ដូច្នោះ ជាដើម ។

[៤០] បានឮថា ព្រះសាស្តាមិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
មាគណ្ឌិយ អ្នកបានពោលជាមួយតថាគតហើយ ដូច្នោះ ទ្រង់ប្រារព្ធធម្មទេសនា
ដល់បរិញ្ញាដកថា ចក្កុ ខោ មាគណ្ឌិយ ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទនេះ មានអធិប្បាយ
ដូចតទៅនេះថា ឈ្មោះថា ចក្កុ រូបារាមំ ព្រោះរូបជាទឹមកត្រេកអរនៃចក្កុ
ដោយអត្ថថា ជាទីអាស្រ័យ ។ ឈ្មោះថា រូបរតំ ព្រោះចក្កុត្រេកអរក្នុងរូប ។
ឈ្មោះថា រូបសម្មុទ្ធិតំ ព្រោះចក្កុដែលរូបឲ្យត្រេកអរហើយ ។ បទថា ទន្លំ
ប្រែថា ទូន្មានហើយ គឺឲ្យអស់ពុតត្បូតហើយ ។ បទថា គុតំ គឺ គ្រប់គ្រង
ហើយ ។ បទថា រត្ថិតំ គឺតាំងការរក្សាទុកហើយ ។ បទថា សំរុតំ
គឺបិទហើយ ។ បទថា សំរាយ គឺដើម្បីត្រូវការបិទ ។

[៤១] បទថា បរិចារិតបុព្វោ គឺធ្លាប់ចរចាប្រាស្រ័យ ។ បទថា
រូបបរិទ្ធាហំ គឺក្តៅរោលរាលកើតឡើង ព្រោះប្រារព្ធរូប ។ បទថា
ឥមស្ស បន តេ មាគណ្ឌិយ កិមស្ស វចនីយំ គឺអ្នកគប្បីពោលពាក្យ

អ្វីដល់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពនេះ ដែលកំណត់រូប ហើយសម្រេចអរហត្ត ។
 សួរថា គួរនឹងពោលថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកកម្ចាត់នូវការចម្រើនជា
 សាវ័ណ្ណយាទ ដូច្នោះ ឬមិនគួរពោល ។ បទថា ន កិត្តិ កោ តោតម គឺ
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មិនគួរពោលពាក្យណាមួយឡើយ ។ សូម្បីក្នុងទ្វារ
 ដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

[៤២] ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងថា មិនមាន
 ពាក្យណាមួយ ដែលលោកនឹងពោលដល់ព្រះខ័ណ្ឌស្រព ដែលកំណត់ខន្ធ
 ៥ ហើយសម្រេច ព្រះអរហត្ត ហើយតថាគតក៏កំណត់ខន្ធ ៥ សម្រេចព្រះ
 សព្វញ្ញ ។ ដូច្នោះ មាគណ្ឌិយនោះនឹងគួរពោលអ្វីជាមួយតថាគត ដូច្នោះ
 ទើបត្រាស់ថា អហំ ទោ បន ដូច្នោះ ។ បទថា វស្ស មយ្ហំ មាគណ្ឌិយ
 គឺព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងសម្បត្តិ របស់ព្រះអង្គកាលនៅជាគ្រហស្ថ
 ទើបត្រាស់ ។ គប្បីជ្រាបសេចក្តីក្នុងបទថា វស្សកោ ជាដើមនោះ ដូចតទៅ
 នេះ ។ សេចក្តីសុខរមែងមានក្នុងលំនៅ ក្នុងរដូវភ្លៀងនេះ គឺប្រាសាទក្នុង
 រដូវភ្លៀង ។ សូម្បីបទក្រៅអំពីនោះ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ តែក្នុងបទនេះ
 មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះ ។ ឈ្មោះថា វស្សកោ ព្រោះគួរនៅក្នុងរដូវ
 ភ្លៀង ។ ក្នុងបទក្រៅអំពីនេះ ក៏មានន័យនេះ ដូចគ្នា ។ ក្នុងបទនោះ ប្រាសាទ
 សម្រាប់រដូវភ្លៀង មិនខ្ពស់ពេក មិនទាបពេក ។ ទ្វារ និងបង្អួចនៃប្រាសាទនោះ
 ក៏មិនតិចពេក មិនច្រើនពេក កម្រាលផ្ទៃ របស់ទំពា របស់បរិកោគក្នុង
 ប្រាសាទនេះមានគ្រប់គ្រាន់ ។ ក្នុងប្រាសាទដែលសម្រាប់នៅក្នុងរដូវរងា

បរិញ្ញាដកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

សសរក្តី ជញ្ជាំងក្តី ទាប ។ ទ្វារ និងបង្អួចក៏មានតិច និងមានប្រហោងតូច ។
 យកប្រហោងជញ្ជាំងចេញ ដើម្បីត្រូវការកម្ដៅខាងក្នុង ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុង
 ប្រាសាទនេះ កម្រាលផ្ទៃ កម្រាលខាងលើ គ្រឿងស្បែកដណ្ដប់គួរជាសំពត់
 កម្ពុលជាដើម ដែលជួយឲ្យក្ដៅបាន ។ របស់ទំពា របស់បរិកោគ ល្អិតទន់
 មានរសប្រៃហ៊ីរ ។ ក្នុងប្រាសាទដែលជាលំនៅក្នុងរដូវក្ដៅ សសរក្តី ជញ្ជាំង
 ក្តី ខ្ពស់ ។ ទ្វារ និងបង្អួចក្នុងប្រាសាទនេះមានច្រើន មានពន្លឺភ្លឺទូទៅ ។
 កម្រាលផ្ទៃជាដើម គួរជាសំពត់សាច់ល្អ របស់ទំពា និងរបស់បរិកោគ មាន
 រសផ្អែម ធ្វើឲ្យបានទទួលនូវភាពត្រជាក់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងទីជិតបង្អួច
 ក្នុងប្រាសាទនេះ តាំងពាន់ទឹកទុក ៩ ពាន់ ពេញដោយទឹក ដាំឈូកខៀវ
 ជាដើមទុក ។ ក្នុងទីនោះ ធ្វើទឹកធ្លាក់ទុក ខ្សែទឹកធ្លាក់ចុះមក ដូចភ្លៀង
 ធ្លាក់ ។ តែប្រាសាទរបស់ព្រះពោធិសត្វ គេដាំឈូក ខៀវទុកក្នុងឆ្នាំងមាស និង
 ឆ្នាំងប្រាក់ នីមួយៗ ១០៨ ពេញទៅដោយទឹកក្រអូបព័ទ្ធជុំវិញបន្ទប់ដេក ។
 ដាក់កក់ក្រអូបឲ្យពេញកាជនៈលោហៈ ដាំឈូកខៀវ ឈូកសជាដើម តាំង
 ទុកក្នុងទីនោះៗ ដើម្បីកាន់យកឧតុ ។ ផ្កាទាំងឡាយរមែងរីកដោយរស្មី
 របស់ព្រះអាទិត្យ ។ ពួកភកមរច្រើនប្រភេទ ហើរចូលទៅកាន់ប្រាសាទ ក្រេប
 រសកេសរក្នុងផ្កាទាំងឡាយ ។ ប្រាសាទមានក្លិនក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប់ពន់ពេក ។
 ក្នុងចន្លោះគូជញ្ជាំង បានតាំងនាឡិកាលោហៈ ហើយអុជប្រទីប មានរស្មីស្រទន់
 ទុកត្រង់មណ្ឌបកែវ លើហ៊ឹង ខាងលើប្រាសាទ ៩ ជាន់ ។ ក្រាលស្បែក
 ក្របីស្នូតក្នុងទីមួយកន្លែង ។ ក្នុងវេលាព្រះពោធិសត្វលេងទឹក ទ្រង់ទតថ្ម

សំលៀងត្រង់ស្បែកក្របី ។ គ្រឿងយន្តរិលទៅខាងក្រោម ដូចសំឡេងផ្កា
 គំរាម ។ ទឹកខ្ពស់ឡើងហើយធ្លាក់ទៅត្រង់អណ្តាតភ្លើង ។ ដូចទឹកភ្លៀងធ្លាក់
 កាលនោះព្រះពោធិសត្វ ទ្រង់សំពត់ខៀវ ដណ្តប់សំពត់ខៀវ ទ្រង់ប្រដាប់
 អលង្ការពណ៌ខៀវ សូម្បីពួកបរិវាររបស់ព្រះពោធិសត្វ មានអ្នករាំ ៤ ម៉ឺន
 ប្រដាប់ដោយពណ៌ខៀវ តែងខ្លួនពណ៌ខៀវ ហែហាមព្រះមហាបុរសទៅកាន់
 មណ្ឌបកែវ ។ ព្រះពោធិសត្វ ទ្រង់លេងកីឡា ក្នុងទឹកអស់មួយថ្ងៃ សោយ
 សុខក្នុងឧតុដ៏ត្រជាក់ ។ ក្នុងទិស ៤ នៃប្រាសាទ មានស្រះ ៤ ក្នុងពេលថ្ងៃ
 ហ្នឹងបក្សីច្រើនប្រភេទ ចេញចាកស្រះទិសខាងកើត បន្តិសំឡេងរងំ ហើរ
 ទៅកាន់ស្រះទិសខាងលិច តាមផ្លូវកំពូលប្រាសាទ ចេញពីស្រះទិសខាងលិច
 ហើរទៅកាន់ស្រះទិសខាងកើត ចេញពីស្រះទិសខាងជើងទៅកាន់ ស្រះ
 ទិសខាងត្បូង ចេញពីស្រះទិសត្បូង ទៅកាន់ស្រះទិសខាងជើង ។ ដូច
 សម័យក្នុងរវាងរដូវភ្លៀង ។ ប្រាសាទសម្រាប់នៅក្នុងរដូវរងាមាន ៥ ជាន់
 ប្រាសាទនៅក្នុងរដូវភ្លៀងមាន ៧ ជាន់ ។

បទថា **និប្បវិសេហា** គឺរៀបចំបុរស ។ ម្យ៉ាងទៀត មិនមែនតែអ្នក
 តន្ត្រីប៉ុណ្ណោះ ដែលមិនមានបុរសលាយឡំ សូម្បីក្នុងទីគ្រប់ កន្លែងក៏មិនមាន
 បុរសដូចគ្នា សូម្បីអ្នកយាមទ្វារក៏ជាស្រី ។ សូម្បីអ្នកធ្វើការបម្រើ មានន្ទុក
 ទឹកឲ្យជាដើមក៏ជាស្រី ។ បានឮថា ព្រះរាជាទ្រង់តាំងពួកស្រីទុកក្នុងកិច្ច
 គ្រប់យ៉ាង ដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា កាលពោធិសត្វសោយឥស្សរិយយស
 សម្បត្តិ និងសុខសម្បត្តិបែបនោះនឹងកើតការជាប់ជំពាក់ចិត្តក្នុងបុរស ព្រោះ

ឃើញបុរស ការជាប់ជំពាក់ចិត្តនោះកុំបីមានដល់ឱវសាររបស់អញឡើយ ។
បទថា តាយ រតិយា រមមាណោ នេះលោកពោលសំដៅដល់ការត្រេកអរ
ក្នុងផលសមាបត្តិ ដែលប្រកបដោយឈានទី ៤ ។

[៤៣] គប្បីជ្រាបក្នុងបទនេះថា គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា
ដូចតទៅនេះថា ព្រោះក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ រមែងមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងស្វេត-
ច្ចត្រទាំងអស់ ។ ការប្រាថ្នាធំ ជាការយឺតយូររបស់ក្សត្រិយ៍ទាំងនោះ ។
ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយមិនឆ្កែតដោយមន្ត ទើបស្វែងរកមន្ត ។ ឯគហបតិ ទាំង
ឡាយរមែងសោយសម្បត្តិ តាំងអំពីកាលរៀនត្រឹមតែគណនាជាន់ខ្ពស់ ។
ដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនកាន់យកក្សត្រិយ៍ និងព្រាហ្មណ៍ ត្រាស់
ថា គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា ដូច្នោះ ។ បទថា អារវដ្ឋេយ្យ
សេចក្តីថា គប្បីវិលមក ព្រោះហេតុនៃកាមដែលជារបស់មនុស្ស ។ បទថា
អភិក្កន្តតរា គឺប្រសើរជាង ។ បទថា បណ្ឌិតតរា ប្រណីតជាង
គឺមិនតិចជាង ។ សមដូចដែលលោកពោលដល់សេចក្តីនេះទុកថា

បុគ្គលយកទឹកដោយចុងស្មៅ មកប្រៀបផ្ទឹមនឹងទឹកក្នុងសមុទ្រយ៉ាងណា
កាមទាំងឡាយជារបស់មនុស្ស (ប្រៀបផ្ទឹម) ក្នុងសម្លាក់នៃកាមជាទិព្វ
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

បទថា សមធិគ្គយ្ហ វិជ្ជតិ គឺកាន់យកសុខដែលជាទិព្វប្រសើរជាង
នោះតាំងនៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីជ្រាបការប្រៀបធៀបក្នុងសេចក្តីនេះ ដូច
តទៅនេះ ។ កាលនៃការត្រេកអរក្នុងចំណោមស្រី ៤ ម៉ឺន ក្នុងប្រាសាទ ៣

ខ្លួននៃព្រះពោធិសត្វ ដូចការដល់ព្រមដោយកាមគុណ ៥ របស់គហបតី ដូច្នោះ ។ កាលដែលព្រះពោធិសត្វទ្រង់បួសហើយ ទ្រង់ចាក់ធ្លុះសព្វញ្ញតញ្ញាណនាពោធិបល្ល័ង្ក ដូចគហបតីនោះបំពេញសុចរិត ហើយកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ដូច្នោះ កាលដែលព្រះតថាគតញ្ញាំងវេលាឲ្យកន្លងទៅដោយការត្រេកអរក្នុងផលសមាបត្តិដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឈានទី ៤ ដូចកាលដែលគហបតីនោះសោយសម្បត្តិក្នុងនូវដូច្នោះ ។ កាលដែលព្រះតថាគត ញ្ញាំងវេលាឲ្យកន្លងទៅដោយការត្រេកអរក្នុងផលសមាបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឈានទី ៤ ទ្រង់មិនប្រាថ្នាសេចក្តីសុខរបស់ហឹងជន ដែលជាប់របស់មនុស្ស ដូចកាលដែលគហបតីនោះ មិនប្រាថ្នាកាមគុណ ៥ ដែលជាប់របស់មនុស្ស ដូច្នោះ ។

[៤៤] បទថា **សុទ្ធំ** គឺបានទទួលទុក្ខមុន ខាងក្រោយទើបមានសេចក្តីសុខ ។ បទថា **សេរី** ប្រែថា មានសេរីភាព គឺមានពេទ្យជាសម្ងាញ់មុន ខាងក្រោយគប្បីមានសេរីភាព គឺគប្បីជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ បទថា **សយំវេសិ** គឺនៅក្នុងអំណាចនៃពេទ្យមុន កាលពេទ្យប្រាប់ថា ចូរអង្គុយ ក៏អង្គុយ ប្រាប់ថា ចូរដេក ក៏ដេក ប្រាប់ថា ចូរបរិភោគ ក៏បរិភោគ ប្រាប់ថា ចូរផឹក ក៏ផឹក ខាងក្រោយ ទើបមានអំណាចក្នុងខ្លួនឯង ។ បទថា **យេនកាមង្គមា** គឺមិនបានទៅកាន់ទីដែលខ្លួនត្រូវការនឹងទៅមុន ខាងក្រោយ កាលរោគជាល្អហើយ ទើបទៅណាបានតាមការពេញចិត្ត សូម្បីការមើលព្រៃ មើលគុហា និងមើលភ្នំជាដើម គប្បីទៅបានក្នុងទីដែលប្រាថ្នានឹងទៅ ។

ក្នុងបទនេះ មានការប្រៀបធៀបដូចតទៅនេះ កាលព្រះពោធិសត្វនៅ

ប្រថាប់ក្នុងកណ្តាលប្រាសាទ ដូចកាលបុរសកើតរោគយូរ ដូច្នោះ កាមវត្ថុ
 ណាមួយ ដូចអំបែងដាក់រងើកភ្លើង ដូច្នោះ កាមវត្ថុ ២ យ៉ាង ដូចអំបែង ២
 បន្ទះ អ្នករាំ ៣ កោដិកន្លះ ដូចអំបែងដាក់រងើកភ្លើង ៣ កោដិកន្លះរបស់
 សក្កទេវរាជ ដូច្នោះ ។ ការសេពវត្ថុកាម ដូចយកក្រចកអះដំបៅ ហើយ
 ទៅផ្អែរលើអំបែងដាក់រងើកភ្លើង ដូច្នោះ ។ កាលដែលព្រះពោធិសត្វឃើញ
 ទោសក្នុងកាម ឃើញអានិសង្សក្នុងនេក្ខម្មៈ ហើយទ្រង់ចេញបួស បានជា
 ព្រះពុទ្ធ និងកាលដែលព្រះតថាគតញ៉ាំងវេលាឲ្យកន្លងទៅដោយការត្រេកអរ
 ក្នុងផលសមាបត្តិ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឈាន ៤ ដូចកាលដែលបុរសកើត
 រោគយូរ អាស្រ័យថ្នាំ ហើយជារោគ ដូច្នោះ ។ កាលដែលព្រះតថាគត
 ញ៉ាំងវេលាឲ្យកន្លងទៅ ដោយការត្រេកអរនោះ ទ្រង់មិនប្រាថ្នាដោយការត្រេកអរ
 ក្នុងហិនជន ដូចកាលឃើញបុរសកើតរោគយូរដទៃហើយ មិនប្រាថ្នានឹង
 ឃើញទៀត ដូច្នោះ ។

[៤៥] បទថា ឧបហតិទ្រិយោ គឺមានកាយបសាទ ដែលរោគយូរ
 កម្ចាត់គឺបរិតហើយ ។ បទថា ឧបហតិទ្រិយោ គឺមានឥន្ទ្រិយដែលទោស
 កម្ចាត់ហើយ ។ សត្វទាំងឡាយនោះ ព្រោះបញ្ញិទ្រិយត្រូវកម្ចាត់ ត្រឡប់បាន
 ការសម្គាល់ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ដែលមានសម្មស្សជាទុក្ខថាជាសុខ ដូច
 បុរសរោគយូរនោះ មានកាយិទ្រិយត្រូវរោគកម្ចាត់ បែរជាបាននូវការសម្គាល់
 ខុសក្នុងភ្លើង ដែលមាន សម្មស្សជាទុក្ខថាជាសុខ ដូច្នោះ ។

[៤៦] គប្បីជ្រាបក្នុងបទថា អសុចិត្តរាជិ ចេវ ដូចតទៅនេះថា តាម

ប្រក្រតី មុខដំបៅទាំងនោះមិនស្អាត មានក្លិនស្អុយ និងរលួយ តែឥឡូវនេះ រឹតតែមិនស្អាត រឹតតែមានក្លិនស្អុយ និងរលួយឡើងទៀត ។ បទថា កាចិ គឺជង្គីវទាំងឡាយ រមែងចូលទៅខាងក្នុងដំបៅ ដែលរោលភ្លើង និងអេះ ឈាម និងខ្លះដែលគួរឆ្នើមក៏ហូរចេញ ដំបៅយ៉ាងនេះនឹងមានការពេញចិត្ត សូម្បី តិចតួចបី ។

[៤៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងគាថាថា អាណេត្យា បរមាលាភា ដូចតទៅនេះថា ការបានទ្រព្យក្តី ការបានយសក្តី ការបានកូនក្តី ណាមួយ ការមិនមានរោគជាលាក់ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងលាក់ទាំងនោះ លាក់ក្រែកលែងជាងការមិន មានរោគនោះមិនមាន ព្រោះហេតុនោះ ទើបការមិនមានរោគជាលាក់យ៉ាងក្រែក លែង ។ សុខកើតអំពីឈានក្តី សុខកើតអំពីមគ្គក្តី សុខកើតអំពីផលក្តី ណាមួយមាន ។ បណ្តាសុខទាំងនោះ និព្វានជាសុខយ៉ាងក្រែកលែងសុខ ក្រែកលែងជាងនិព្វាននោះមិនមានឡើយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបនិព្វានថាជាសុខ យ៉ាងក្រែកលែង ។

បទថា អដ្ឋង្គិកោ ច មគ្គានំ សេចក្តីថា បណ្តាផ្លូវទាំងឡាយ ដែលឲ្យ កាន់យក អមតធម៌ដោយការទៅដែលជាចំណែកខាងដើម កាន់មគ្គដែលជា ចំណែកខាងដើមទាំងឡាយ មគ្គមានអង្គ ៨ ជាផ្លូវដ៏ក្សេម ។ ផ្លូវដទៃ ក្សេមជាងមគ្គមានអង្គ ៨ នោះមិនមាន ។ ម្យ៉ាងទៀត បទថា ខេមំ ក្តី បទ ថា អមតំ ក្តី ក្នុងបទថា ខេមំ អមតំ នេះ ជាឈ្មោះនៃនិព្វាននោះឯង ។

ក្នុងបទនេះមានសេចក្តីថា សមណព្រាហ្មណ៍អ្នកពោលជំទាស់ជាច្រើន

បរិញ្ញាជកវគ្គ មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥

៣៥១

កាន់យកដោយលទ្ធិថា ផ្លូវដែលជាផ្លូវក្សេម និងផ្លូវដែលឲ្យដល់អមតធម៌ មគ្គ
 មានអង្គ ៨ ជាផ្លូវយ៉ាងល្អក្រៃលែង គឺឧត្តមជាន់មគ្គទាំងឡាយ ដែលជា
 ផ្លូវក្សេម និងជាផ្លូវអមតៈទាំងអស់នោះ ។ បទថា អាចរិយប្បាចរិយានំ
 គឺនៃអាចារ្យ និងអាចារ្យរបស់អាចារ្យទាំងឡាយ ។ បទថា សមេតិ គឺដូច
 គ្នា មិនផ្សេងគ្នា ដូចវាល់ដោយនាឡិកាមួយ ដូចថ្លឹងដោយជញ្ជីងតែមួយ ។
 បទថា អនោមជ្ឈតិ គឺ មាគណ្ឌិយបរិញ្ញាជកសម្រេចបានដៃចុះខាងក្រោម
 ស្ថាប្បន ។ បទថា ឥន្ទំ ភោ ភោតម អាហោគ្យំ អន្ទំ និព្វានំ នេះគឺការ
 មិនមានរោគ នេះគឺសេចក្តីសុខ គឺមាគណ្ឌិយបរិញ្ញាជកស្ថាប្បក្បាល តាមកាល
 ស្ថាបពោះតាមកាល ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។

[៤៧] បទថា ឆេកំ គឺផ្លូវផង ។ បទថា សាហុលចីវរេន គឺ
 សំពត់សាច់គ្រោតគ្រោត ដែលធ្វើដោយរោមចៀមខ្មៅ ។ អាចារ្យទាំងឡាយ
 ពោលថា សង្ការចោលកេន ដូច្នោះក៏មាន ប្រែថា សំពត់ដែលគេចោលត្រង់
 គំនរសំរាម ។ បទថា វាចំ និច្ចយេយ្យ សេចក្តីថា បន្តិវាចាស្ថាបអង្គុល
 ត្រង់ជាយ ត្រង់ចុង ត្រង់កណ្តាលតាមវេលា ។ បទថា បុព្វកេហសា
 កាត់បទជា បុព្វកេហិ ឯសា សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមថាវិបស្សីក្តី
 ។ បេ ។ ព្រះនាមថាកស្សបក្តី ប្រែថាបំគង់ត្រង់កណ្តាលបរិស័ទ ៤ បានត្រាស់
 ព្រះគាថានេះ ។ គាថាដែលអាស្រ័យប្រយោជន៍ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
 មហាជនបានរៀន ។ កាលព្រះសាស្តាទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ក្រោយមក
 ទើបគាថាទាំងឡាយ ចូលទៅកាន់វាំងពួកបរិញ្ញាជក បរិញ្ញាជកទាំងនោះកត់

ទុកក្នុងស្មិតិភវិត ២ បទប្បណ្ណោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកពោលថា គាថា
នោះ ឥឡូវនេះជាគាថារបស់បុគ្គលនិមួយៗ តាមលំដាប់ ។ ឈ្មោះថា រោគកូតោ
ព្រោះជាសម្បករោគ ។ សូម្បីបទដ៏សេសក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា
អរិយំ ចក្កំ គីរិបស្សនាញាណ នឹងមគ្គញាណបរិសុទ្ធ ។

[៥០] បទថា បហោតិ គីអាច ។ បទថា ភេសន្តំ ករេយ្យ
គីគប្បិជ្ឈុថ្នាំធ្វើឲ្យក្អក ថ្នាំបញ្ចុះ ថ្នាំបន្តកំភ្នែក ថ្នាំស្បោរជាដើម ។ បទថា ន
ចក្ខុនិ ឧទាទេយ្យ សេចក្តីថា ចក្ខុបសាទនៃបុគ្គលណាត្រូវការរូបរិត មាន
ប្រមាត់ និងស្មេស្ម ជាដើមកម្ចាត់ហើយក្នុងចន្លោះ បុគ្គលនោះអាស្រ័យពេទ្យ
ដ៏ឈ្នាស ទទួលទានថ្នាំដ៏សប្បាយ ទើបមើលឃើញបាន ។ តែភ្នែកនៃបុគ្គល
ដែលខ្វាក់អំពីកំណើត ខ្វាក់តាំងអំពីនៅក្នុងគភ៌មាតា បុគ្គលនោះមិនបានឃើញ
ឡើយ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ន ចក្ខុនិ
ឧទាទេយ្យ ដូច្នោះ ។

គប្បិជ្ឈាបរិនិច្ឆ័យក្នុងវារៈទី ២ ដូចតទៅនេះ

[៥១] បទថា នច្ចនោ គឺខ្វាក់ដោយការរូបរិត ដោយប្រមាត់
ជាដើមតាំងអំពីកំណើត ។ កាលមុនលោកពោលថា អមុស្មិ គឺក្នុងគ្រានោះ ។
បទថា អមិត្តតោមិ ធមោយ្យ គឺគប្បិជ្ឈាទុកដោយភាពជាសត្រូវយ៉ាងនេះថា
បុរសនេះជាសត្រូវរបស់អញ ដូច្នោះ ។ សូម្បីក្នុងបទទី ២ ក៏មានន័យនេះ
ដូចគ្នា ។ បទថា ឥមិនា ចិត្តេន គឺដោយចិត្តដែលតាមទៅក្នុងវដ្តៈ ។ បទថា
តស្ស មេ ឧទានានប្បច្ចយា គឺលោកពោលដល់បច្ចយាការ ដែលមានសន្និ

១ នឹងសង្ខេប ២ ប្រកាសវដ្តៈឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

[៥២] បទថា ធម្មានុធម្មំ គឺបដិបទាដែលសមគួរដល់ធម៌ ។ បទថា សមេ រោគា គណ្ណា សល្លា សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងដល់ ខន្ធ ៥ ។ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សម្តែងដល់វិវដ្តៈ ទើបត្រាស់ថា ឧទាទាននិរោធា ដូច្នោះ ។ បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង ងាយយល់ទាំងអស់ ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ *om*

អដ្ឋកថាមាគណ្ឌិយសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សន្តកសូត្រទី ៦

[៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងយោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង មានបរិព្វាជក ម្នាក់ឈ្មោះសន្តកៈ អាស្រ័យនៅក្នុងបិលកុគុហា ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសទ្យ ជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេញ អំពីទីស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយបបួលភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ អាវុសោទាំងឡាយ មកយើងនឹងចូលទៅឯត្រពាំងឈ្មោះទេវកដៈ (ត្រពាំង ទឹកដែលភ្លៀងច្រោះ) ដើម្បីមើលគុហា ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលថេរៈ វាចា របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុថា ករុណាអាវុសោ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ អានន្ទមានអាយុ ចូលទៅឯត្រពាំងទេវកដៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូបៗ ជួន ជាពេលនោះ សន្តកបរិព្វាជក អង្គុយជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសទ្យជាច្រើន ដែលកំពុងនិយាយតិច្ឆានកថា ច្រើនបែបច្រើនស្ថាន ដោយសំឡេងហើរ ដោយ សំឡេងខ្លាំង ទ្រហឹងអឺងកង គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយអំពីចោរ និយាយ អំពីមហាមាត្យ និយាយអំពីសេនាទាហាន និយាយអំពីភ័យ (នឹងសត្វ សាហាវជាដើម) និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីបុយ និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីទីជេក និយាយអំពីផ្កាកម្រង និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយ អំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយ អំពីក្រុង និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពីស្រ្តី និយាយអំពីមនុស្សភ្លៀវក្លា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

និយាយអំពីច្រករហក និយាយអំពីទឹកពង់ទឹក និយាយអំពីកុម្មុទាសី និយាយ
អំពីញាតិដែលស្លាប់ទៅកាន់បរលោក និយាយអំពីរឿងផ្សេងៗ ដែលឥត
ប្រយោជន៍ និយាយអំពីលោក (លទ្ធិកុហកក្នុងលោក) និយាយអំពីសមុទ្រ
និយាយអំពីវកៈនឹងអវកៈ ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ដូច្នោះខ្លះៗ ។ សន្ទុក
បរិព្វាជកក៏បានឃើញព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញ
ហើយក៏បញ្ឈប់បរិសទ្យ របស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរនិយាយ
តិចៗ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយកុំមាត់ឡើយ (ជ្រិត) សមណៈឈ្មោះ
អានន្ទនេះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមកឥឡូវនេះ ក៏ពួកសាវ័ក
ណារបស់ព្រះសមណគោតម ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី បណ្ណាសាវ័ក
ទាំងនោះ អានន្ទនេះឯង លោកជាសមណៈមួយអង្គដែរ ឯពួកលោកមាន
អាយុទាំងនោះ ចូលចិត្តតែសំឡេងតិចៗ និយាយសរសើរតែសំឡេងតិចៗ
ដែលព្រះសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានសំឡេងតិចបានទូន្មានហើយ ធ្វើដូចម្តេចឲ្យព្រះ
អានន្ទជ្រាបច្បាស់ថា បរិសទ្យមានសំឡេងតិច ហើយសម្គាល់ថាគួរនិមន្ត
ចូលមក ។ គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។ ពេលនោះឯង
ព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តចូលទៅត្រង់កន្លែងដែលសន្ទុកបរិព្វាជកនៅ ។
គ្រានោះសន្ទុកបរិព្វាជក និយាយពាក្យនេះ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ព្រះ
អានន្ទដ៏ចម្រើន ចូរនិមន្តមកចុះ ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន និមន្តមកស្រួលហើយ
ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ខានធ្វើដំណើរដើម្បីមកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ សូម
ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើននិមន្តគង់ចុះ នេះអាសនៈដែលយើងក្រាលទុក ។ ព្រះអានន្ទ

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៥៦

មានអាយុ ក៏គង់លើអាសនៈដែលពួកបរិព្វាជកក្រាលទុក ។ ចំណែកសន្ទក
បរិព្វាជក កាន់យកអាសនៈទាបមួយអង្គយក្នុងទីដីសមគួរ ។

[៥៥] លុះសន្ទកបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ព្រះអានន្ទ
មានអាយុ បានសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់សន្ទកៈ ចុះអម្បាញ់មិញ ពួកអ្នកអង្គុយ
ប្រជុំគ្នា និយាយអំពីរឿងរ៉ាវដូចម្តេច ចុះពាក្យជាចន្លោះ (អំពីគុណធម៌)
ដូចម្តេច ដែលពួកអ្នកនិយាយមិនទាន់ចប់ ។ សន្ទកបរិព្វាជកតបថា បពិត្រ
ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលពួកយើងអង្គុយប្រជុំគ្នា និយាយក្នុងកាល
អម្បាញ់មិញ ចូរលើកទុកសិនចុះ ព្រោះពាក្យនុ៎ះ ព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើនមិន
បានជាសល់ក្រទេ ចាំស្តាប់ក្នុងកាលខាងក្រោយក៏បាន សូមឲ្យតែព្រះអានន្ទ
ដ៏ចម្រើន សម្តែងធម្មិកថា ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួនឲ្យទាន ។ ព្រះអានន្ទ
តបថា ម្ចាស់សន្ទកៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាំស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយ
ប្រពៃចុះ អាត្មានឹងសម្តែង ។ សន្ទកបរិព្វាជក ទទួលតបថេរវាចារបស់
ព្រះអានន្ទ មានអាយុថា ព្រះករុណាលោកដ៏ចម្រើន ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
បានពោលពាក្យនោះថា ម្ចាស់សន្ទកៈ ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងអព្រហ្មចរិយវាសៈ គឺ
ការមិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ៤ ប្រការនេះផង បានសម្តែងអនស្សាសិក
ព្រហ្មចរិយ គឺព្រហ្មចរិយធម៌មិនមានទំនងស្រួល ៤ ប្រការផង ដែលជា
ធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជា
កាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ សន្ទក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

បរិព្វាជកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្ទ ចុះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងអត្ថប្បចរិយវាសៈ ៤ ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តត្រហូចរិយធម៌ ដោយដាច់ ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលដែលខ្លួនគប្បីដឹង នោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

[៥៦] ព្រះអានន្ទឆ្លើយតបថា ម្ចាស់សន្ទុកៈ ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូ ខ្លះតែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ការបូជាតូចមិនមានផល ផលវិបាក របស់កម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោក ខាងមុខមិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវចំពោះមាតាក៏មិនមាន ផល (នៃ បុណ្យបាប) ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវចំពោះបិតាមិនមានផល (នៃ បុណ្យបាប) សត្វជាឱបបាតិកកំណើតមិនមាន ពួកសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះនឹងលោក ខាងមុខ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយអាចសម្តែងបាន ក៏មិនមានក្នុងលោក ឡើយ បុរសនេះកើតអំពីមហាកុត្តរូប ៤ លុះធ្វើមរណកាលក្នុងវេលាណា បបរិធាតុខាងក្នុងក៏ប្រែក្លាយទៅជាបបរិធាតុខាងក្រៅ អាបេធាតុខាងក្នុង ក៏ ប្រែក្លាយទៅជាអាបេធាតុខាងក្រៅ តេជោធាតុខាងក្នុងក៏ប្រែក្លាយទៅជាតេ- ជោធាតុខាងក្រៅ វាយោធាតុខាងក្នុងក៏ប្រែក្លាយទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅឯអាកាស ពួកបុរស (៤ នាក់)

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៥៨

មានគ្រែជាគម្រប់ ៥ សែងយកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមជើង គឺគុណនិងទោសក៏ប្រាកដនៅ កំណត់ត្រឹមទិយាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែ ឆ្អឹងដែលមានសម្បុរ (ប្រដេះ) ដូចជាស្លាបនៃសត្វព្រាប ឯគ្រឿង សក្ការបូជាមានដេះជាទីបំផុត ទាននេះពួកមនុស្សពាលកម្លៅបញ្ញត្តទុកមក ទេជនទាំងឡាយណាពោលពាក្យថា អំពើមានទានជាដើម មានផលពាក្យ របស់ជនទាំងនោះជាពាក្យកុហកទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែក ធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅហើយ រមែងជាចំសូន្យ វិនាសបាត់បង់ មិនកើត វិញទៀតឡើយ ។

[៥៧] ម្ចាស់សន្ទកៈ វិញ្ញបុរស រមែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះ ថា គ្រឿងចម្រើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ទាន ដែលបុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ការបូជាតូចមិន មានផល ផលវិបាករបស់កម្មដែលសត្វធ្វើល្អ និងធ្វើអាក្រក់មិនមាន លោកនេះ មិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះមាតា មិន មានផល ការប្រតិបត្តិខុស ឬត្រូវ ចំពោះបិតាមិនមានផល សត្វជាឱបបា- តិកៈកំណើតមិនមាន ពួកសមណ និងព្រាហ្មណ៍ដែលប្រព្រឹត្តល្អ ប្រតិបត្តិល្អ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន ហើយអាចសម្តែងបាន ក៏មិនមានក្នុងលោកឡើយ បុរសនេះកើតអំពី មហាកូត្រប ៤ លុះធ្វើមរណកាលទៅវេលាណា បឋវីធាតុខាងក្នុង ក៏ ប្រែក្លាយទៅជាបឋវីធាតុខាងក្រៅ អាបេធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាអា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

បោធាតុខាងក្រៅ តេជោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាតេជោធាតុខាងក្រៅ
 វាយោធាតុខាងក្នុង ក៏ប្រែក្លាយទៅជាវាយោធាតុខាងក្រៅ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
 ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅឯអាកាស ពួកបុរស (៤ នាក់) មានគ្រែជាគម្រប់
 ៥ សែនិយកបុរសស្លាប់ (នោះ) ទៅ ស្នាមជើងគឺគុណនិងទោស ក៏
 ប្រាកដនៅកំណត់ត្រឹមទិលយាបនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ សល់នៅតែឆ្អឹង ដែលមានសម្បុរ
 (ប្រដេះ) ដូចជាស្លាប់នៃសត្វព្រាប ឯគ្រឿងសក្ការបូជា មានផេះជាទីបំផុត
 ទាននេះពួកមនុស្សពាលកម្លៅបញ្ញត្តទុកមកទេ ជនទាំងឡាយណាពាលពាក្យ
 ថា អំពីមានទានជាដើមមានផល ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះ ជាពាក្យកុហក
 ទេ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅហើយ
 រមែងដាច់សូន្យវិនាសបាត់បង់ មិនកើតវិញឡើយ ។ ថាបើពាក្យរបស់គ្រូដ៏
 ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្មដែលអាត្មាអញបានធ្វើហើយក្នុង
 សម័យនោះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញមិនបានធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលអាត្មាអញ
 បានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនោះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើង
 ទាំង ២ នាក់ ជាមនុស្សស្មើៗ គ្នា ដល់រូបវិភាពស្មើគ្នាក្នុង សមណធម៌នោះ
 ប៉ុន្តែអាត្មាអញ គ្រាន់តែមិននិយាយថា យើងទាំង ២ នាក់ លុះបែកធ្លាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅហើយ នឹងដាច់សូន្យវិនាស មិនកើតវិញឡើយ ។ ក៏គ្រូដ៏
 ចម្រើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត ការត្រងោលព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្ត
 ដកសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្ការយ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញដែល
 អាស្រ័យនឹងទីដេក ចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានអំពីដែន

កាសី និងខ្ចឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗ គ្នានឹងគ្រូដ៏ ចម្រើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តនោះឯង មិនមែន ជាកិរិយាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ដូច្នោះហើយ ក៏ នឿយណាយ ចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាល សន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ ទី ១ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយជាប់ស្រឡះ ទុក ជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៥៨] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ តែង និយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬប្រើគេឲ្យធ្វើ កាត់ (អវយវៈមានដៃជាំដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀត បៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោយសោក ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យធ្វើឲ្យគេសោយសោក ធ្វើគេឲ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេឲ្យលំបាក បំភ័យ ឬប្រើគេឲ្យបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ឬប្រើគេឲ្យសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់នូវទីត (នៃផ្ទះ) ឬនូវពួកអ្នកស្រុក ឬនយក ទ្រព្យតែផ្ទះមួយ ឈរចាំក្បែរផ្លូវ (ដើម្បីដណ្តើមយកព្រឡ) លួចប្រពន្ធ របស់អ្នកដទៃ និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ) មិនឈ្មោះ

ថាធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើបុគ្គលណា យកគ្រឿងចក្រមានខ្នងកង់ដ៏មុត
 ដូចជាកាំបិតកោរ មកធ្វើសត្វទាំងឡាយ លើផែនដីនេះ ឲ្យមានគំនរនៃសាច់
 តែមួយ ឲ្យមានពំនូកនៃសាច់តែមួយ បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមាន
 ទេ អំពើបាបក៏មិនឲ្យផល ទោះបីបុគ្គលឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា
 ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម)
 របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេឲ្យបៀតបៀន បាប
 ដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបាបក៏មិនឲ្យផល ទោះបីបុគ្គល
 ឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងឆ្វេងនៃទន្លេគង្គាហើយឲ្យទាន ឬប្រើគេឲ្យៗ ឬជា ឬប្រើ
 គេឲ្យឬជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យមិនឲ្យ
 ផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសលដោយឲ្យទាន ដោយទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ដោយ
 សង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យដែលមានអំពើនោះជា
 ហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យមិនឲ្យផលឡើយ ។

[៥៧] ម្ចាស់សន្ទុកៈ វិញ្ញាបុរសតែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះ
 ថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បុគ្គល
 ធ្វើបាប ឬប្រើគេឲ្យធ្វើ កាត់ (អវយវៈមានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬ
 ប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើគេឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោយសោក
 ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេឲ្យសោយសោក ធ្វើគេឲ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ
 ឲ្យគេលំបាក បំភ័យគេ ឬប្រើគេឲ្យបំភ័យ សម្លាប់សត្វ ឬប្រើគេឲ្យសម្លាប់
 កាន់យកព្រឡដែលគេមិនបានឲ្យ កាត់នូវទីត (នៃផ្ទះ) ឬនូវពួកអ្នក

ស្រុក ឬន័យកព្រឡតែផ្ទះមួយ ឈរចាំក្បែរផ្លូវ(ដើម្បីដណ្តើមយកទ្រព្យ)
 លួចប្រពន្ធរបស់អ្នកដទៃ និយាយពាក្យកុហក កាលបើធ្វើ (យ៉ាងនេះ)
 មិនឈ្មោះថាធ្វើបាបឡើយ មួយទៀត បើអ្នកណាយកគ្រឿងចក្រ មានខ្នងកង់
 ដ៏មុតដូចជាកាំបិតការ មកធ្វើសត្វទាំងឡាយលើផែនដីនេះ ឲ្យមានគំនរនៃ
 សាច់តែមួយ ឲ្យមានពំនូកនៃសាច់តែមួយ បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ
 មិនមានទេ អំពើបាបក៏មិនឲ្យផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលធ្លងទៅកាន់ត្រើយ
 ខាងស្តាំនៃទន្លេគង្គា ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់ (នូវ
 អវយវៈមានដៃជាដើម) របស់អ្នកដទៃ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ
 ឬប្រើគេឲ្យបៀតបៀន បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបាប ក៏
 មិនឲ្យផលឡើយ ទោះបីបុគ្គលធ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងធ្វេងនៃទន្លេគង្គា ហើយ
 ឲ្យទាន ឬប្រើគេឲ្យៗ បូជា ឬប្រើគេឲ្យបូជា បុណ្យដែលមានអំពើនោះជា
 ហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យមិនឲ្យផលឡើយ បុគ្គលធ្វើកុសល ដោយឲ្យ
 ទាន ដោយទូន្មាននូវតន្ត្រីយ ដោយសង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យ
 សច្ចៈ បុណ្យដែលមានអំពើនោះជាហេតុមិនមានទេ អំពើបុណ្យមិនមានផល
 ឡើយ ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននោះជាពាក្យពិតមែន សមណកម្ម
 ដែលអាត្មាអញ បានធ្វើហើយក្នុងសម័យនោះ ក៏ទុកដូចជាមិនបានធ្វើ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលអាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនោះ ក៏ទុកដូច
 ជាអាត្មាអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំង ២ នាក់ជាមនុស្សស្មើៗ គ្នា ដល់
 នូវភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នោះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញគ្រាន់តែមិនបាននិយាយ

ថា យើងទាំង ២ នាក់ កាលធ្វើបាបក៏ឈ្មោះថាមិនធ្វើ ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើន
 នេះ ប្រព្រឹត្តិអាក្រាត កោរត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយប្រហោង ប្រព្រឹត្តិដក
 សក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កា យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញដែល
 អាស្រ័យនៅនឹងទីដេកចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមក អំពី
 ដែនកាសិ និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូបគ្រឿងលាបផ្សេងៗ
 ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗ គ្នានឹងគ្រូដ៏ចម្រើន
 នេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើប
 ប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះឯង មិនមែនជា
 កិរិយាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះលុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏នឿយ
 ណាយចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯង
 ឈ្មោះថាអព្រហ្មចរិយវាសៈទី ២ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជា
 ធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយជាប់ស្រឡះ ទុកជា
 កាលប្រព្រឹត្តិ ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៦០] ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ
 តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំង-
 ឡាយ សៅហ្មងមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ រមែងសៅហ្មង ដោយឥត
 ហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធមិនមានឡើយ
 សត្វទាំងឡាយ រមែងបរិសុទ្ធ ដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ កម្លាំងក៏មិនមាន

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៦៤

ព្យាយាមក៏មិនមាន កម្លាំងនៃបុរសក៏មិនមាន ការប្រឹងប្រែងនៃបុរសក៏មិនមាន សត្វទាំងអស់ (មានសត្វខ្ញុំដួ គោ លា ជាដើម) បុណៈទាំងអស់ កូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម) ជីវៈគឺធួនជាតិ ទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ក្នុងការ ធ្វើឲ្យសៅហ្មង ឬបរិសុទ្ធ) ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយនិយតិ និង សង្គតិ និងសភាវៈ តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ហើយរមែងរងសុខ និងទុក្ខ ។

[៦១] ម្ចាស់សន្ទកៈ វិញ្ញាបុរសតែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះ ថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះឯង តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ហេតុ បច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយរមែង សៅហ្មង ដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធ មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយរមែងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ កម្លាំងក៏មិនមាន ព្យាយាមក៏មិនមាន កម្លាំងនៃបុរសក៏មិនមាន សេចក្តីប្រឹង- ប្រែងនៃបុរសក៏មិនមាន សត្វទាំងអស់ (មានខ្ញុំដួគោលាជាដើម) បុណៈ ទាំងអស់ កូតទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោមស៊ុតជាដើម) ជីវៈគឺ ធួនជាតិទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកម្លាំង ឥតមានព្យាយាម (ក្នុង ការធ្វើឲ្យសៅហ្មង ឬបរិសុទ្ធ) ទេ មានសេចក្តីប្រែប្រួល ដោយនិយតិ និងសង្គតិ និងសភាវៈ តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ហើយរមែង ទទួលសុខ និងទុក្ខ ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះជាពាក្យពិតមែន សមណកម្ម ដែលអាត្មាអញបានធ្វើហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញមិនបាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ធ្វើ ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលអាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយក្នុងសម័យនេះ ក៏ទុក
ដូចជាអាត្មាអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំង ២ នាក់ជាមនុស្សស្មើគ្នា
ដល់នូវកាតស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នេះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញគ្រាន់តែមិននិយាយថា
យើងទាំង ២ នាក់ និងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ ។ ក៏គ្រូដ៏
ចម្រើននេះ ប្រព្រឹត្តអាក្រាត ការត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្ត
ដកសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កាយ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញដែល
អាស្រ័យនៅ នឹងទីដេកចង្អៀតដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមក
អំពីដែនកាសិ និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
លាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស និងប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើគ្នា
នឹងគ្រូដ៏ចម្រើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី
ឃើញអ្វី ទើបមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះ
មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះលុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏
នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាល
សន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈទី ៣ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ
ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយជាប់ស្រឡះ ទុកជា
កាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ និងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៦២] ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ តែង
និយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយគឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាន

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៦៦

នរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិមិត្តដោយបូជិបាន គ្មាននរណា
សាងកើត ជាសភាពអារ (គ្មានពូជតទៅទៀត) តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ
បិតនៅមាំដូចជាសរសេគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល
មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខ
ទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគឺពួកទាំង ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី ១ ពួក
ធាតុទឹក ១ ពួកធាតុភ្លើង ១ ពួកធាតុខ្យល់ ១ សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តីទុក្ខ
១ ជីវិត ១ គ្រប់ជា ៧ កាយគឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មាន
វិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិមិត្តដោយបូជិបាន គ្មាននរណាសាង កើតជាសភាព
អារ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ បិតនៅមាំ ដូចជាសរសេគោល កាយទាំងនោះ
មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យ
បានសុខ ឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួន
ឯងក្តី ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ក្តី ស្តាប់ខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្តាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួន
ឯងក្តី ញ៉ាំងគេឲ្យដឹងច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយទាំងនោះទេ ទុកជាបុគ្គល
កាត់សីសៈដោយសស្រ្តាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថា គ្មាននរណា ផ្តាច់ផ្តិលអ្នកណា
ឲ្យចាកជីវិតបាន ឯសស្រ្តាវុធគ្រាន់តែចូល តាមចន្លោះនៃកាយទាំង ៧ ប៉ុណ្ណោះ
ឯង ។ ឯកំណើតដែលជាប្រធាន មានចំនួន ១ លាន ៤ លាន ៦ ពាន់
៦ រយ ទាំងនេះក្តី កម្មទាំង ៥០០ ក្តី កម្មទាំង ៥ ក្តី កម្មទាំង ៣ ក្តី កម្ម
គឺកាយកម្ម និងវចកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាល គឺមនោកម្មក្តី បដិបទាទាំង ៦២
ក្តី អន្តរកប្បទាំង ៦២ ក្តី អភិជាតិទាំង ៦ បុរិសកម្មទាំង ៨ ពួក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

អាជីវកទាំង ១៤៩ ពួក បរិព្វាជកទាំង ១៤៩ លំនៅនៃនាគទាំង ១៤៩
 តន្ត្រិយទាំង ១២០ នរកទាំង ១៣០ ធាតុដែលប្រកបដោយធូលី (មាន
 ខ្នងដៃខ្នងជើងជាដើម) ទាំង ៣៦ ពួកគភ៌នៃសត្វដែលមានសញ្ញាទាំង ៧ ពួក
 គភ៌នៃ (ធូញជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង ៧ ពួកគភ៌នៃជាតិដែលដុះ
 អំពីថ្មាំង (មានអំពៅជាដើម) ទាំង ៧ ពួកទេវតាទាំង ៧ ពួកមនុស្សទាំង
 ៧ ពួកបិសាចទាំង ៧ ស្រះទាំង ៧ រអាងក្នុងទាំង ៧ ថ្មទាំង ៧ ជ្រោះធំ
 ទាំង ៧ ជ្រោះតូចទាំង ៧០០ សុបិនធំទាំង ៧ សុបិនតូចទាំង ៧០០
 ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្ទោលទៅ ត្រាប់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងវដ្តសង្សារ)
 អស់ចំនួន ៨ លានចូឡមហាកប្ប ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។
 បុគ្គលកំណត់ទុកថា អាត្មាអញនឹងញ៉ាំងកម្ម ដែលមិនទាន់ចាស់ឲ្យចាស់ផង
 អាត្មាអញបានពាល់ត្រូវរឿយៗ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយៗ ធ្វើឲ្យអស់
 ទៅផង ដោយសីលនេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយតបះនេះក្តី ដោយ
 ព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី ក្នុងកប្បទាំងឡាយនោះមិនមានទេ សេចក្តីសុខទុក្ខ ដែល
 ធ្វើឲ្យមានទីបំផុតដូចគេវាល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយទោណៈ មិនមាន
 ក្នុងសង្សារវដ្តដោយប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីសាបសូន្យ (នៃសង្សារ
 របស់ជនជាបណ្ឌិត) នឹងសេចក្តីចម្រើន (នៃសង្សាររបស់ជនពាល) មិន
 មានទេ សេចក្តីល្អតលាស់ឡើង និងសេចក្តីរេចរិលចុះមិនមានឡើយ ។
 ដូចរម្ងរនៃអំបោះ ដែលគេបោះចោលទៅ តែងរសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់
 អំបោះប៉ុណ្ណោះ) យ៉ាងណាមិញ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្ទោល

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៦៨

ទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើនូវទីបំផុត
នៃទុក្ខបានដូច្នោះឯង ។

[៦៣] ម្ចាស់សន្ទកៈ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះ
ថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា កាយគឺ
ពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត គ្មានវិធីធ្វើកើត គ្មាននរណានិម្មិត
ដោយប្បទិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាពអារ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ
បិតនៅមាំដូចជាសរសគោល កាយទាំងនោះ មិនញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល
មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបានសុខឬបានទុក្ខ ឬទាំង
សុខទាំងទុក្ខបានឡើយ កាយគឺពួកទាំង ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺពួកធាតុដី ១
ពួកធាតុទឹក ១ ពួកធាតុភ្លើង ១ ពួកធាតុខ្យល់ ១ សេចក្តីសុខ ១ សេចក្តី
ទុក្ខ ១ ជីវិត ១ គ្រប់ជា ៧ កាយគឺពួកទាំង ៧ នេះ គ្មាននរណាធ្វើកើត
គ្មានវិធីកើត គ្មាននរណានិម្មិតដោយប្បទិបាន គ្មាននរណាសាងកើត ជាសភាព
អារ តាំងនៅដូចជាកំពូលភ្នំ បិតនៅមាំដូចសរសគោល កាយទាំងនេះ មិន
ញាប់ញ័រ មិនប្រែប្រួល មិនបៀតបៀនគ្នានឹងគ្នា មិនអាចធ្វើគ្នានឹងគ្នាឲ្យបាន
សុខ ឬបានទុក្ខ ឬទាំងសុខទាំងទុក្ខបានឡើយ បុគ្គលសម្លាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី
ប្រើគេឲ្យសម្លាប់ក្តី ស្តាប់ដោយខ្លួនឯងក្តី ប្រើគេឲ្យស្តាប់ក្តី ដឹងច្បាស់ខ្លួន
ឯងក្តី ញ៉ាំងគេឲ្យដឹងច្បាស់ក្តី មិនមានក្នុងកាយទាំងនោះទេ ទុកជាបុគ្គល
កាត់សីសៈ ដោយសស្រ្តាវុធដ៏មុត ក៏ឈ្មោះថាគ្មានអ្នកណាផ្តាច់ផ្តិលអ្នកណា
ឲ្យចាកជីវិតបានទេ សស្រ្តាវុធគ្រាន់តែចូលទៅតាមចន្លោះនៃកាយទាំង ៧

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ប៉ុណ្ណោះឯង ។ កំណើតដែលជាប្រធាន មានចំនួន ១ លាន ៤ សែន ៦ ពាន់ ៦ រយទាំងនេះក្តី កម្មទាំង ៥០០ ក្តី កម្មទាំង ៥ ក្តី កម្មទាំង ៣ ក្តី កម្មគឺ កាយកម្ម និងវចីកម្មក្តី កម្មពាក់កណ្តាល គឺមនោកម្មក្តី បដិបទាទាំង ៦២ ក្តី អន្តរកប្បទាំង ៦២ ក្តី អភិជាតិទាំង ៦ ក្តី បុរិសកម្មិទាំង ៨ ក្តី ពួកអាជីវកទាំង ១៤៩ ពួកបរិព្វាជកទាំង ១៤៩ លំនៅនៃនាគទាំង ១៤៩ ឥន្ទ្រិយទាំង ១២០ នរកទាំង ១៣០ ធាតុដែលប្រកបដោយធូលី (មានខ្នង ដៃខ្នងជើង ជាដើម) ទាំង ៣៦ ពួកគភ៌នៃសត្វដែលមានសញ្ញាទាំង ៧ ពួកគភ៌នៃ (ធូញជាតិ) ដែលគ្មានសញ្ញាទាំង ៧ ពួកគភ៌នៃជាតិដែលដុះ អំពីថ្នាំទាំង ៧ ពួកទេវតាទាំង ៧ ពួកមនុស្សទាំង ៧ ពួកបិសាចទាំង ៧ ស្រះទាំង ៧ រអាងភ្នំទាំង ៧ ថ្មទាំង ៧ ជ្រោះធំទាំង ៧ ជ្រោះតូចទាំង ៧០០ សុបិនធំទាំង ៧ សុបិនតូចទាំង ៧០០ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងវដ្តសង្សារ) អស់កាលចំនួន ៨ លាន ចូឡមហាកប្ប ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ បុគ្គលកំណត់ទុកថា អាត្មាអញ នឹងញ៉ាំងកម្មដែលមិនទាន់ចាស់ឲ្យចាស់ផង អាត្មាអញបានពាល ត្រូវរឿយៗ នូវកម្មដែលចាស់ស្រាប់ហើយៗ ធ្វើឲ្យអស់ទៅផង ដោយសីល នេះក្តី ដោយវត្តនេះក្តី ដោយតបៈនេះក្តី ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះក្តី ក្នុងកប្ប ទាំងឡាយនោះមិនមានទេ សេចក្តីសុខទុក្ខដែលធ្វើឲ្យមានទីបំផុត ដូចគេ វាល់របស់ (ឲ្យអស់ទៅ) ដោយទោណៈមិនមានក្នុងសង្សារវដ្តដោយ ប្រការយ៉ាងនេះឡើយ សេចក្តីសាបសូន្យ (នៃសង្សាររបស់ជនជាបណ្ឌិត)

នឹងសេចក្តីចម្រើន (នៃសង្សាររបស់ជនពាល) មិនមានទេ សេចក្តីល្អតលាស់
ឡើង និងសេចក្តីរេចរិលចុះ មិនមានឡើយ ។ ដូចម្ហូរនៃអំបោះ ដែលគេ
បោះចោលទៅ តែងរសាយអស់ (ត្រឹមតែកំណត់អំបោះប៉ុណ្ណោះ)
យ៉ាងណាមិញ ជនពាលក្តី ជនជាបណ្ឌិតក្តី ដែលអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់
ទៅ (ក្នុងសង្សារអស់កំណត់នេះហើយ) នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបានដូច្នោះ
ឯង ។ បើពាក្យរបស់គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាពាក្យពិតមែន សមណកម្មដែល
អាត្មាអញ បានធ្វើហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុកដូចជាអាត្មាអញ មិនបានធ្វើ
ព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលអាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ ក្នុងសម័យនុ៎ះ ក៏ទុក
ដូចជា អាត្មាអញមិនបានប្រព្រឹត្ត ឯយើងទាំង ២ នាក់ ជាមនុស្សស្មើៗ គ្នា
ដល់នូវភាពស្មើគ្នាក្នុងសមណធម៌នោះ ប៉ុន្តែអាត្មាអញគ្រាន់តែមិននិយាយថា
យើងទាំង ២ នាក់នឹងអន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ (ក្នុងសង្សារវដ្ត)
ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ។ ក៏គ្រូដ៏ចម្រើននេះប្រព្រឹត្តអាក្រាត ការ
ត្រងោល ព្យាយាមអង្គុយច្រហោង ប្រព្រឹត្តជកសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កា
យ៉ាងតឹងលើសលុប ចំណែកអាត្មាអញដែលអាស្រ័យនៅនឹងទីដេក ចង្អៀត
ដោយកូន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលបានមកអំពីដែនកាសី និងខ្លឹមចន្ទន៍ ទ្រទ្រង់
ផ្កាកម្រង និងគ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ត្រេកអរចំពោះមាស និង
ប្រាក់ ក៏គង់ជាអ្នកមានគតិស្មើៗ គ្នានឹងគ្រូដ៏ចម្រើននេះ ក្នុងលោកខាងមុខដែរ
អាត្មាអញនោះឯង កាលដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ទើបប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក្នុងសំណាក់
គ្រូនេះ ការប្រព្រឹត្តិនោះឯង មិនមែនជាកិរិយាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ទេ បុរសនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

លុះដឹងដូច្នោះហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយធម៌ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈទី ៤ ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្តក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អព្រហ្មចរិយវាសៈ ៤ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់ ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្តក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៦៤] សន្ទុកបរិញ្ញាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ហេតុនេះចម្លែកណាស់ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងអព្រហ្មចរិយវាសៈទាំង ៤ ប្រការនេះថា ជាអព្រហ្មចរិយវាសៈ ដោយពិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្តក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះព្រះភក្ត្រអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ ប្រការ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែល ខ្លួនគប្បី ដឹង តើដូចម្តេចខ្លះ ។

[៦៥] ព្រះអានន្តតបថា ម្ចាស់សន្ទកៈ ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ដឹង សព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញានូវញាណទស្សនៈមិនមានសេសសល់ថា អាត្មា អញ្ញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ក្អាកឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ រមែង តម្កល់ស៊ីបជាប់ជានិច្ច ។ គ្រូនោះចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ក៏មាន មិនបានដុំ បាយក៏មាន ភ្លែតខាំក៏មាន ជួបប្រទះនឹងជីវកាចក៏មាន ជួបប្រទះនឹងសេះកាច ក៏មាន ជួបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬបុរសក៏ មាន សួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមក៏មាន ។ គ្រូនោះកាលបើមានគេ សួរថា ហេតុនេះតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថាផ្ទះស្ងាត់ ដែលគួរខ្ញុំចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ដុំបាយដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានដុំ បាយនោះហើយ ភ្លែតដែលគួរខាំខ្ញុំបាន ភ្លែតនោះក៏ខាំខ្ញុំហើយ ខ្ញុំគួរជួបនឹងជីវ កាច ខ្ញុំក៏ជួបនឹងជីវកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរជួបនឹងសេះកាច ខ្ញុំក៏ជួបនឹងសេះ កាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរជួបនឹងគោកាច ខ្ញុំក៏ជួបនឹងគោកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួរ នាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុស ខ្ញុំក៏សួរនាម និងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុស នោះហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគម ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះ និងផ្លូវ នៃស្រុក ឬនិគមនោះរួចហើយ ។ ម្ចាស់សន្ទកៈ វិញ្ញាបុរស រមែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះដឹងសព្វ ឃើញសព្វ តែងប្តេជ្ញានូវញាណ- ទស្សនៈ មិនមានសេសសល់ថា អាត្មាអញ្ញកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី

ភ្នាក់ឡើងក្តី ញាណទស្សនៈ រមែងតម្កល់ស៊ីបជាប់ជានិច្ច ។ គ្រូនោះចូលទៅ
 កាន់ផ្ទះស្ងាត់ក៏មាន មិនបានជុំបាយក៏មាន ភ្នែកខាំក៏មាន ជួបប្រទះនឹងជីវិកាច
 ក៏មាន ជួបប្រទះនឹងសេះកាចក៏មាន ជួបប្រទះនឹងគោកាចក៏មាន សួរនាម
 នឹងគោត្ររបស់ស្រី ឬប្រុសក៏មាន សួរឈ្មោះនឹងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមក៏
 មាន ។ គ្រូនោះកាលបើមានគេសួរថា ហេតុនេះតើដូចម្តេច ក៏ប្រាប់គេថា
 ផ្ទះស្ងាត់ដែលខ្ញុំគួរចូលទៅបាន ខ្ញុំក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់នោះហើយ ជុំបាយ
 ដែលខ្ញុំមិនគួរបាន ខ្ញុំក៏មិនបានជុំបាយនោះហើយ ភ្នែកដែលគួរខាំខ្ញុំបាន ភ្នែកនោះ
 ក៏ខាំខ្ញុំហើយ ខ្ញុំគួរជួបនឹងជីវិកាច ខ្ញុំក៏ជួបនឹងជីវិកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរជួបនឹង
 សេះកាច ខ្ញុំក៏ជួបនឹងសេះកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរជួបនឹងគោកាច ខ្ញុំក៏ជួបនឹង
 គោកាចនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួររកនាម និងគោត្ររបស់ស្រីឬប្រុស ខ្ញុំក៏សួរនាម
 និងគោត្ររបស់ស្រីឬប្រុសនោះហើយ ខ្ញុំគួរសួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគម
 ខ្ញុំក៏សួរឈ្មោះ និងផ្លូវនៃស្រុក ឬនិគមនោះរួចហើយ ។ បុរសនោះ លុះដឹង
 ច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលដូច្នោះហើយ ក៏នឿយណាយ
 ចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្ចាស់សន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះ
 ថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈទី ១ ដែលព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គ
 នោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំ
 វិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត
 ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៦៦] ម្ចាស់សន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ជា

អ្នកពួតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួតៗថាជាពាក្យពិត ។ គ្រូនោះឯង តែងសម្តែងធម៌តាមពាក្យដែលពួតៗ តាមពាក្យបរម្បរាថាដូច្នោះៗ តាមក្បួន តម្រា ។ ម្នាលសន្ទកៈ ឯគ្រូជាអ្នកពួតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួតៗ ថាជាពាក្យពិត (នោះ) រមែងពួពាក្យល្អៗ ពួពាក្យអាក្រក់ខ្លះ ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ ។ ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញាបុរស រមែងពិចារណាក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះ ថា គ្រូដ៏ចម្រើននេះ ជាអ្នកពួតៗគ្នាមក ប្រកាន់យកពាក្យដែលពួតៗ ថាជា ពាក្យពិត ។ គ្រូនោះឯង តែងសម្តែងធម៌តាមពាក្យដែលពួតៗ តាមពាក្យ បរម្បរាថា ដូច្នោះៗ តាមក្បួនតម្រា ។ ឯគ្រូជាអ្នកពួតៗ គ្នាមក ប្រកាន់យក ពាក្យដែលពួតៗថាជាពាក្យពិត (នោះ) រមែងពួពាក្យល្អៗ ពួពាក្យ អាក្រក់ខ្លះ ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ ។ បុរសនោះ លុះដឹងច្បាស់ថាព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលដូច្នោះហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយ ចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ទី ២ ដែលព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ ច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរសលែងប្រព្រឹត្ត ព្រហ្ម- ចរិយៈដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសល ធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។

[៦៧] ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មានគ្រូខ្លះ ជា អ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី ។ គ្រូនោះ តែងសម្តែងធម៌ ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវបានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្តាប់ស្តង់ដោយការ

ពិចារណា ជាធម៌កើតមានដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ម្នាលសន្ទុកៈ ក៏គ្រូអ្នក
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះហេតុល្អក៏មាន ត្រិះរិះ
 ហេតុអាក្រក់ក៏មាន ពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន ។ ម្នាលសន្ទុកៈ វិញ្ញបុរស
 រមែងពិចារណា ក្នុងដំណើរនោះដូច្នោះថា គ្រូដឹងចម្រើននេះ ជាអ្នកមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះ ពិចារណាជាប្រក្រតី ។ គ្រូនោះ តែងសម្តែងធម៌ដែលខ្លួនស្រាវជ្រាវ
 បានមកដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលខ្លួនស្តាប់ស្តង់ដោយការពិចារណា ជាធម៌
 កើតមាន ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ក៏គ្រូជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ពិចារណា
 ជាប្រក្រតី រមែងត្រិះរិះហេតុល្អក៏មាន ត្រិះរិះហេតុអាក្រក់ក៏មាន ពិតក៏មាន
 មិនពិតក៏មាន ។ បុរសនោះលុះដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនង
 ស្រួលដូច្នោះហើយ ក៏នឿយណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញ
 ទៅ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈទី ៣
 ដែលព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញបុរសលែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយ
 ជាប់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួន
 គប្បីដឹងឡើយ ។

[៦៨] ម្នាលសន្ទុកៈ ប្រការមួយទៀត ក្នុងលោកនេះមានគ្រូខ្លះ ជា
 មនុស្សមានប្រាជ្ញាទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។ គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញា
 ទន់ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នកផងសាកសួរប្រស្នាដូច្នោះៗហើយ
 ក៏ដល់នូវការផ្សាយវាចា ផ្សាយសំដីមិនឲ្យស្តាប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៧៦

យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិន
 មែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ ម្នាលសន្ទកៈ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណាក្នុងដំណើរ
 នោះដូច្នោះថា គ្រូដឹងច្រើននេះ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញាទន់ ជាមនុស្សល្ងង់ខ្លៅ ។
 គ្រូនោះ ហេតុតែខ្លួនមានប្រាជ្ញាទន់ ហេតុតែខ្លួនល្ងង់ខ្លៅ កាលបើមានអ្នក
 ផងសាកសួរប្រស្នាដូច្នោះៗ ហើយក៏ដល់នូវការផ្សាយវាចា ផ្សាយសំដីមិន
 ឲ្យស្លាប់ខ្លួនថា ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងនេះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 យ៉ាងនោះក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា យ៉ាងដទៃក៏មិនមែន ខ្ញុំយល់ឃើញថា
 មិនមែនក៏ទេ ខ្ញុំយល់ឃើញថា មិនមែនជាមិនមែនក៏ទេ ។ បុរសនោះលុះ
 ដឹងច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមានទំនងស្រួលទេ ដូច្នោះហើយ ក៏ឡើយ-
 ណាយចាកព្រហ្មចរិយៈនោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលសន្ទកៈ នេះឯង
 ឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយធម៌ទី ៤ ដែលព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 អង្គនោះ ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែងហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យ
 វិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត
 ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹងឡើយ ។ ម្នាលសន្ទកៈ
 នេះឯងឈ្មោះថា អនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ ប្រការ ដែលព្រះភគវន្ត
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានសម្តែង
 ហើយ ដែលជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់
 ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួន គប្បី
 ដឹងឡើយ ។

[៦៩] សន្ទកបរិព្វាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ហេតុនេះចម្លែកណាស់ ព្រោះថា ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បាន សម្តែងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ៤ ប្រការនេះ ថាជាអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ពិតប្រាកដមែន ជាធម៌នាំឲ្យវិញ្ញាបុរស លែងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយដាច់ ស្រឡះ ទុកជាកាលប្រព្រឹត្ត ក៏មិនបានត្រេកអរ នឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួន គប្បីដឹងឡើយ ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះគ្រូនោះនិយាយ ដូចម្តេច ពោលដូចម្តេច ទើបជាហេតុនាំឲ្យវិញ្ញាបុរស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយ សិប្បចិត្ត កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏រមែងត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួន គប្បីដឹង ។

[៧០] ព្រះអានន្ទមានថេរវាចាថា ម្ចាស់សន្ទកៈ ព្រះតថាគតកើត ឡើងក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសិកសត្រូវពោលគីកិលេស ព្រះអង្គត្រាស់ ដឹងនូវព្រាយ្យធម៌ទាំងពួងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ យាងទៅកាន់សុន្ទរស្ថាន ព្រះអង្គជ្រាប ច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយ ស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរិយសច្ចហើយ ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យត្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គមានដំណើរទៅកាន់ត្រៃកតខ្នាក់ចោល ហើយ ។ បេ។ ព្រះអង្គបានលះបង់នូវរណធម៌ទាំង ៥ នេះ ដែលគ្រឿង

ស្មៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមានកម្លាំងខ្សោយ ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំង-
 ឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ចូលបឋមជ្ឈាន ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈ និងវិចារៈ មានបិតិ និងសុខៈ ដែលកើតអំពីវិវេក ។ ម្នាល
 សន្ទកៈ ចំណែកខាងសាវ័ក រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប
 មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបុរសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 បាន ដោយស៊ីបចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរ
 នឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុ
 ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ និងវិចារៈបានហើយ ។ បេ ក៏ចូលទុតិយជ្ឈាន ។
 ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ករមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាព
 យ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបុរសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបានដោយ
 ស៊ីបចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ម្នាលសន្ទកៈ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាក
 បិតិផង ។ បេ ក៏ចូលតតិយជ្ឈាន ។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ករមែងត្រាស់ដឹងនូវ
 គុណវិសេសដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបុរស
 គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយស៊ីបចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ម្នាលសន្ទកៈ
 ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង ។ បេ ចូល
 ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលសន្ទកៈ អរិយសាវ័ករមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស
 ដ៏លើសលុប មានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបុរសគប្បី

ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប្បចិត្ត ក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ ។ កាលបើ
ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។

[៧១] ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតម្កល់មាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានទីទួល
គឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីស្មៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ការវនាកម្ម
ជាចិត្តនឹងជឹង ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ
រមែងបង្ហាន់ចិត្តទៅកបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញារលឹកឃើញ នូវ
ខន្ធដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងភពមុន ។ ភិក្ខុនោះរមែងរលឹកនូវខន្ធដែលខ្លួន
ធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ គឺរលឹកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ
២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកឃើញនូវជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាល
មុន បានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទេសដោយប្រការដូច្នោះឯង ។
ម្នាលសន្តកៈ សាវ័ករមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេស ដ៏លើសលុប មានសកាត
យ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញាបុរសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយ
សិប្បចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌
ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ភិក្ខុនោះកាលបើចិត្តតម្កល់មាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមាន
ទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីស្មៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ការវនាកម្ម
ជាចិត្តនឹងជឹង ដល់នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ
រមែងបង្ហាន់ចិត្តទៅកបុត្តបបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿង ដឹងនូវចុតិ និង
បដិសន្ធិនៃពួកសត្វ (ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ) ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏
បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់នូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវពួកសត្វដែល

ច្បុតដែលកើតឡើង ទន់ទាប និងខ្ពង់ខ្ពស់ មានវណ្ណល មានវណ្ណាក្រក់
 មានគតិល មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ តែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោល
 ទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលសន្ទកៈ សាវ័ករមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណ
 វិសេស ដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះ ក្នុងសំណាក់គ្រូណា វិញ្ញបុរស
 គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ បានដោយសិប្បចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូនោះ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។ ភិក្ខុនោះ កាល
 បើចិត្តតម្កល់មាំ បរិសុទ្ធផ្លូវផង មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តី
 ស្មៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងជឿ ដល់នូវសេចក្តីមិន
 ញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ រមែងបង្ហោនចិត្តទៅរកអាសវក្ខយញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញា
 ដឹងនូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីប្រជុំកើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះផ្លូវប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿង
 រលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏
 ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកភវាសវៈផង ចិត្តផុតចាកអវិជ្ជាសវៈ
 ផង កាលបើចិត្តភិក្ខុនោះផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងក៏កើតឡើងដល់ភិក្ខុ
 នោះថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញផុតស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់
 អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រ-
ព្រឹត្ត ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ ម្នាលសន្ទុកៈ សាវ័ក
រមែងត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេសដ៏លើសលុបមានសភាពយ៉ាងនេះក្នុងសំណាក់
គ្រូណា វិញ្ញបុរសគប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈបាន ដោយសិប្បចិត្តក្នុងសំណាក់គ្រូ
នោះ កាលបើប្រព្រឹត្តហើយ ក៏ត្រេកអរនឹងកុសលធម៌ដែលខ្លួនគប្បីដឹង ។

[៧២] សន្ទុកបរិញ្ញាជកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ភិក្ខុណាជា
ព្រះអរហន្តខ័ណ្ឌស្រេត បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បាន
ធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ចុះការៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍
របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ
មានចិត្តផុត (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ តើភិក្ខុនោះនៅ
បរិភោគកាមទាំងឡាយដែរឬ ។ ព្រះអានន្តតបថា ម្នាលសន្ទុកៈ ភិក្ខុណា
ជាព្រះអរហន្តខ័ណ្ឌស្រេត បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ ហើយបាន
ធ្វើសោឡសកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ចុះការៈហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់
ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មាន
ចិត្តផុត (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនដែល
ប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុ ៥ យ៉ាងឡើយ គឺភិក្ខុជាព្រះខ័ណ្ឌស្រេត មិនដែល
ក្លែងធ្វើសត្វឲ្យដាច់ចាកជីវិត ១ ភិក្ខុជាព្រះខ័ណ្ឌស្រេតមិនដែលកាន់យក
ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យពោលគឺការលួច ១ ភិក្ខុជាព្រះខ័ណ្ឌស្រេតមិនដែល
សេពមេចុនធម្ម ១ ភិក្ខុជាព្រះខ័ណ្ឌស្រេតមិនដែលពោលពាក្យកុហកទាំង

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៨២

ដឹងសេចក្តីច្បាស់ ១ ភិក្ខុជាព្រះខ័ណ្ឌស្រព មិនដែលធ្វើនូវការសន្សំទុក
 (នូវវត្ថុទាំងឡាយមានល្ងជាដើម) បរិភោគនូវកាមទាំងឡាយដូចកាល
 ដែលខ្លួននៅជាគ្រហស្ថក្នុងកាលពីដើម ១ ។ ម្នាលសន្ទកៈ ភិក្ខុណាជា
 ព្រះអរហន្តខ័ណ្ឌស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើ
 សោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ បានដាក់ចុះការរហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ
 មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ
 ភិក្ខុនោះមិនដែលប្រព្រឹត្តល្មើសនូវហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[៧៣] សន្ទកបរិញ្ញាដកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុណា
 ជាព្រះអរហន្តខ័ណ្ឌស្រព បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ
 បានធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ បានដាក់ចុះការរហើយ បានសម្រេច
 ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ក្នុងភព
 អស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹង
 ដោយប្រពៃ តើភិក្ខុនោះកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ក្រាក់ឡើងក្តី
 ញាណទស្សនៈតែងតម្កល់នៅជាប់ជានិច្ចថា អាសវៈទាំងឡាយរបស់អញ
 អស់ហើយដូច្នោះឬទេ ។ ព្រះអានន្តតបថា ម្នាលសន្ទកៈ បើដូច្នោះ អាត្មា
 នឹងធ្វើពាក្យឧបមាឲ្យអ្នក (ស្តាប់) ដ្បិតវិញ្ញាបុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ
 រមែងយល់សេចក្តីនៃកាសិតបានដោយពាក្យឧបមា ។ ម្នាលសន្ទកៈ មាន
 បុរសម្នាក់កំបុតដៃ កំបុតជើង បុរសនោះកាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ក្រាក់ឡើងក្តី ដែនដីជើងក៏នៅតែកំបុត ជាប់ជានិច្ចដដែល តែកាលបើបុរស
 នោះពិចារណាទើបដឹងថា អាត្មាអញកំបុតដៃ កំបុតជើង សេចក្តីនេះមាន
 ឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលសន្ទុកៈ មានឧបមេយ្យដូចជាកិក្ខុ ដែលជាព្រះអរហន្ត
 ខ្លាំងណាស្រេច បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ បានធ្វើសោឡ-
 សកិច្ចរួចហើយ បានដាក់ការចុះហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន
 ដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្ត
 ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈទាំងឡាយ) ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ កិក្ខុនោះ
 កាលដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី ក្រាក់ឡើងក្តី អាសវៈទាំងឡាយ ក៏នៅតែ
 អស់ជាប់ជានិច្ចដូចដើម តែកាលបើកិក្ខុនោះពិចារណាទើបដឹងថា អាសវៈ
 ទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ។

[៧៤] សន្ទុកៈបរិញ្ញាជកសួរថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះពួក
 បុគ្គលស្រោចស្រង់សត្វក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានច្រើនប៉ុន្មាននាក់ទៅ ។ ព្រះ
 អានន្តតបថា ម្នាលសន្ទុកៈ មិនមែនមានត្រឹមតែ ១០០ នាក់ ២០០ នាក់
 ៣០០ នាក់ ៤០០ នាក់ ឬ ៥០០ នាក់ទេ តាមដែលពិតនោះ ពួកបុគ្គល
 ដែលជាអ្នកស្រោចស្រង់សត្វក្នុងធម្មវិន័យនេះ មានច្រើនណាស់ ។ សន្ទុកៈ
 បរិញ្ញាជកតបថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ហេតុនេះចម្លែកណាស់ ព្រោះថាការលើកតម្កើងធម៌
 របស់ខ្លួនមិនមាន ការបន្តបង្ហាបធម៌របស់អ្នកដទៃ ក៏មិនមាន មានតែការ
 សម្តែងធម៌សំដៅយកព្រះអរហត្តតែម្យ៉ាង ទាំងបុគ្គលអ្នកស្រោចស្រង់សត្វ

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៨៤

ក៏មានច្រើនប្រាកដពិត ចម្លែកអ្វីតែខាងពួកអាជីវករ ជាកូននៃស្រីស្លាប់កូននេះ
តែងលើកតម្កើងខ្លួនឯងផង បន្ទះបង្ហាប់អ្នកដទៃផង ទាំងបញ្ញត្តបុគ្គល អ្នក
ស្រោចស្រង់សត្វថាមានតែ ៣ នាក់គត់ គឺគ្រូឈ្មោះនន្ទវច្ឆៈ ១ កិសសង្កិច្ឆៈ
១ មក្ខុលិគោសាល ១ ។ លំដាប់នោះ សន្ទកបរិព្វាជកហៅបរិសទ្យរបស់
ខ្លួនមកហើយប្រាប់ថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយចូរព្រមព្រៀងចុះ (ព្រោះថា)
ការព្រមព្រៀងព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណគោតម (រមែងមានប្រាកដ)
ឯយើងមិនងាយនឹងលះបង់លោក សក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ ក្នុងកាល
ឥឡូវនេះបានទេ ។ សន្ទកបរិព្វាជក ក៏បញ្ជូនបរិសទ្យ របស់ខ្លួននេះ ទៅក្នុង
ព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

ចប់ សន្ទកសូត្រទី ៦

អដ្ឋកថា

សន្តកសូត្រ

[៥៤] សន្តកសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។
 ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា បិលក្ខតុហាយំ សេចក្ដីថា ត្រង់ទ្វារគុហានោះ
 មានដើមលៀប ព្រោះដូច្នោះទើបឈ្មោះថា បិលក្ខតុហា ។ បទថា
 បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតោ គឺចេញចាកវិវេក ។ បទថា ទេវកតសោត្តោ គឺ
 ស្រះធំកើតក្នុងទីដែលត្រូវទឹកភ្លៀងច្រោះ ។ បទថា គុហា ក្នុងបទថា
 គុហានស្សនាយ សេចក្ដីថា ដើម្បីមើលគុហានោះ ជាគុហាពេញដោយធូលី ។
 គុហានោះ បាននៅក្នុងទីដែលផុតទឹក ជាទីទួល ។ ជនទាំងឡាយធ្វើឧម្មន្ត
 ហើយនាំជន្តត់ឈើ និងធូលីចេញ លើកសសរទុកខាងក្នុង ខាងលើប្រក់
 ដោយក្ដារ ធ្វើជាផ្ទះម្ដងម្កាល ។ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះនៅក្នុងគុហានោះ ។
 គុហានោះ ក្នុងរដូវភ្លៀងមានទឹកដក់ពេញ ។ សូម្បីរដូវប្រាំង បរិព្វាជកនាំគ្នា
 ទៅនៅក្នុងគុហានោះ ព្រះអានន្ទពោលថា គុហានស្សនាយ សំដៅដល់
 គុហានោះ ។ ពិតហើយ ការទៅដើម្បីមើលវិហារ ឬដើម្បីមើលសមុទ្រ
 និងភ្នំ ព្រោះពិចារណាដល់សន្សារវដ្ដ ដែលមិនមានខាងដើម និងទីបំផុត
 ដែលបុគ្គលតាមដឹងមិនបានហើយ រមែងគួរ ។ បទថា ឧត្តានិយា គឺបន្ទី
 សំឡេងអ៊ុំអារ ។ តិរច្ឆានកថានោះផ្សាយសំឡេងយ៉ាងនេះ ជាសំឡេងខ្លាំង
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទាំងឡាយ ។ ព្រោះហេតុនេះ ទើបឈ្មោះថា ឧត្តា-
 សន្តមហាសន្តោ ។ បរិព្វាជកទាំងនោះក្រោកឡើងអំពីព្រលឹម ហើយធ្វើ

ចេតិយវត្ត ពោធិវត្ត អាចរិយវត្ត ឧបជ្ឈាយវត្ត ឬយោនិសោមនសិការ
 មិនមានឡើយ ។ ពួកគេក្រោកឡើងអំពីព្រលឹម លុះដល់ពេលថ្ងៃ ប្រជុំគ្នា
 ពេលល្ងាចប្រជុំសន្តនាគ្នាដើម្បីរកការសប្បាយ ។ ផ្ដើមដៃកដល់រឿងដៃ
 និងជើងជាដើមនៃគ្នានិងគ្នាយ៉ាងនេះថា ដែរបស់អ្នកនេះស្អាត ជើងរបស់អ្នក
 នេះស្អាត ឬដៃកដល់ពណ៌សម្បុររបស់ស្រី ប្រុស ក្មេងស្រី និងក្មេងប្រុស
 ឬរឿងដទៃៗ ដូចជាការសរសើរក្នុងកាម និងសរសើរក្នុងភពជាដើម ។ ហើយ
 ពោលតិរច្ឆានកថាច្រើនយ៉ាង មានពោលដល់រឿងព្រះរាជា ជាដើមដោយ
 លំដាប់ ។ ពិតហើយ ការពោលដែលជាការជំទាស់ស្នេហា និងនិព្វាន ឈ្មោះ
 ថា តិរច្ឆានកថា ព្រោះមិននាំចេញទៅអំពីភពបាន ក្នុងកថាទាំងនោះ ការ
 ពោលដល់រឿងព្រះរាជា ប្រព្រឹត្តទៅជាដើមថា ព្រះបាទមហាសម្មតរាជ ព្រះបាទ
 មន្ទាតុរាជ ព្រះបាទធម្មាសោករាជ មានអានុភាពយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា រាជក
 ថា ។ ក្នុងចោរកថាជាដើម ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ ការពោលអាស្រ័យ
 កាមគុណ ដោយន័យជាដើមថា ព្រះរាជាអង្គនោះ មានព្រះរូបឆោមផ្សរផង
 គួរសរសើរ ដូច្នោះ នេះជាតិរច្ឆានកថា ។ តែការពោលជាទំនងយ៉ាងនេះថា
 សូម្បីព្រះរាជាអង្គនោះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ក៏គង់សោយទីវង្គត
 ដូច្នោះ ឈ្មោះថា រមែងតាំងនៅក្នុងភពជាកម្មជ្ជានកថា ។ សូម្បីក្នុងចោរទាំង
 ឡាយ ការពោលអាស្រ័យកាមគុណថា ឱ ចោរនោះក្លាហាន ព្រោះអា-
 ស្រ័យកម្មនៃចោរទាំងនោះថា ចោរមូលទេព មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ
 ចោរមេឃមាល មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ក៏ជាតិរច្ឆានកថា សូម្បី

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៨៧

ក្នុងការច្បាំង ការពោលក្នុងរឿងការតយុទ្ធជាដើម ដោយការពេញចិត្តក្នុង កាមថា បុគ្គលនោះ ត្រូវបុគ្គលនោះសម្លាប់យ៉ាងនេះ ត្រូវចាក់យ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ជាដើម ក៏ជាតិរច្ចានកថា ។ តែការពោលក្នុងរឿងទាំងឡាយ មានទំនងយ៉ាង នេះថា សូម្បីជនទាំងនោះ ក៏គង់ស្លាប់ ដូច្នោះ ជាកម្មដ្ឋានកថានោះឯង ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងរឿងបាយជាដើមមិនគួរពោលដោយអំណាច ការសរសើរ ក្នុងកាមថា អញទំពា ស៊ី ផឹក បរិភោគ បាយជាដើម មានពណ៌ ក្លិន រស យ៉ាងនេះ តែគួរពោលដល់រឿងទឹកជាដើម ធ្វើឲ្យមានប្រយោជន៍ថា ខ្ញុំបាន ប្រគេនបាយ សំពត់ ទីដេក ផ្កា គ្រឿងក្រអូប ដែលសម្បូរដោយពណ៌យ៉ាង នេះ ដល់អ្នកមានសីលក្នុងកាលមុន ។ ខ្ញុំបានធ្វើការបូជាត្រង់ព្រះចេតិយ ដូច្នោះ ។ សូម្បីក្នុងការពោលដល់រឿងញាតិជាដើម ក៏មិនគួរពោល ដោយ អំណាចការសរសើរថា ញាតិរបស់ខ្ញុំជាអ្នកក្លាហាន ជាអ្នកអាច ឬថា កាល មុន ខ្ញុំបានត្រាច់ទៅដោយយានដ៏ស្អាតយ៉ាងនេះ ។ តែគួរពោលធ្វើឲ្យមាន ប្រយោជន៍ថា សូម្បីញាតិរបស់ខ្ញុំទាំងនោះ ក៏បានស្លាប់ទៅដែរ ។ ឬថា កាលមុន ខ្ញុំបានប្រគេនស្បែកជើងប្រភេទនេះដល់សង្ឃ ។ សូម្បីនិយាយ រឿងស្រុក ក៏មិនគួរពោលដោយអំណាចការរស់នៅល្អ រស់នៅអាក្រក់ អាហារ ល្អ អាហារខ្វះខាតជាដើម ឬពោលដោយអំណាចការសរសើរថា មនុស្ស នៅក្នុងស្រុកនោះ ជាមនុស្សក្លាហាន ជាមនុស្សប្រតិពល ។ តែគួរពោលធ្វើ ឲ្យមានប្រយោជន៍ថា សូម្បីមនុស្សក្លាហានមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក៏គង់ស្លាប់បាន ។ ក្នុងការពោលរឿងនិគម រឿងនគរ រឿងជនបទ ក៏មានន័យ នេះដូចគ្នា ។

ការពោលរឿងស្រី មិនគួរពោលដោយអំណាចនៃការសរសើរ ដោយអាស្រ័យ
 ពណ៌សម្បុរ និងសណ្ឋានទ្រង់ទ្រាយជាដើម គួរពោលយ៉ាងនេះថា ស្រ្តីដែល
 មានសទ្ធាជ្រះថ្លា ក៏គង់ស្លាប់បាន ។ ក្នុងរឿងមនុស្សក្លាហាន ក៏មិនគួរពោល
 ដោយការពេញចិត្តថា អ្នកចម្បាំងឈ្នះ សន្និមិត្ត បានជាអ្នកក្លាហាន គួរ
 ពោលយ៉ាងនេះថា អ្នកចម្បាំង អ្នកក្លាហាន មានសទ្ធា ក៏គង់ស្លាប់ ។
 សូម្បីការពោលដល់រឿងច្រករហក ក៏មិនគួរពោលដោយការពេញចិត្តថា ច្រក
 នោះតាំងនៅល្អ តាំងនៅមិនល្អ មានអ្នកក្លាហាន មានអ្នកប្រតិពល គួរពោល
 ថា អ្នកក្លាហាន អ្នកប្រតិពល ដែលនៅច្រកនោះ ក៏គង់ស្លាប់បាន ។

បទថា កុម្មុជ្ជានកថា គឺទីតម្កល់នៃកុម្មទឹក លោកហៅថា កំពង់ទឹក ។
 បទថា កុម្មុទាសីកថា សេចក្តីថា សូម្បីកុម្មុទាសីនោះ ក៏មិនគួរពោលដោយ
 ការសរសើរថា កុម្មុទាសីគួរស្រឡាញ់ ឈ្នួសក្នុងការរាំ ច្រៀង ។ គួរ
 ពោលដោយន័យថា កុម្មុទាសីនោះ ជាអ្នកដល់ព្រមដោយសទ្ធាជាដើម ។
 បទថា បុព្វបេតកកថា សេចក្តីថា និយាយដល់រឿងអ្នកដែលស្លាប់ទៅហើយ
 គឺនិយាយរឿងញាតិក្នុងអតីត ។ ក្នុងបទថា បុព្វបេតកកថា នោះ ដូចគ្នា
 នឹងពោលរឿងញាតិដែលនៅមានជីវិតនៅឡើយ ។ បទថា ទានត្តកថា គឺ
 និយាយរឿងមិនមានប្រយោជន៍ មានសភាពផ្សេងៗ ក្រៅអំពីរឿងមុន និង
 រឿងក្រោយ ។ បទថា លោកក្លាយិកា គឺសន្ទនាគ្នារឿងលោកាយតសាស្ត្រ
 និងរឿងក្រៅគម្ពីរ មានលោកនេះអ្នកណាសាង លោកនេះបុគ្គលនោះសាង
 ក្អែកស ព្រោះឆ្នឹងស កុកក្រកក្រហម ព្រោះឈាមក្រហមជាដើម ការពោល

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៨៩

រឿងសមុទ្រ ឥតប្រយោជន៍ថា ព្រោះហេតុអ្វីទើបហៅថា សមុទ្រ ព្រោះហេតុអ្វី
 ទើបហៅថា សាគរ ដែលហៅថាសមុទ្រ ព្រោះលើកដៃប្រកាសថា អញជីក
 ឈ្មោះថា សាគរ ព្រោះសាគរទេវបុត្រជីកជាដើម ។ ឈ្មោះថាពោល
 ដល់រឿងសមុទ្រ ។ ពោលដល់ហេតុគ្មានប្រយោជន៍ថា សេចក្តីចម្រើន
 យ៉ាងនេះ សេចក្តីវិនាសយ៉ាងនេះជាដើម ឈ្មោះថា ពោលរឿងការចម្រើន
 និងការវិនាសដោយប្រការនោះៗ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ ការឃើញថា
 ទៀងគឺការចម្រើន ការឃើញថា សូន្យគឺការវិនាស ។ ការចម្រើន គឺកវៈ
 ការវិនាស គឺអកវៈ ។ កាមសុខគឺការចម្រើន ការធ្វើខ្លួនឲ្យលំបាកគឺការ
 វិនាស ។ ឈ្មោះថាតិរច្ឆានកថាមាន ៣២ យ៉ាង រួមជាមួយឥតិកវាកថា
 គឺពោលរឿងការចម្រើន ការវិនាស ៦ យ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។
 សន្ទកបរិព្វាជកអង្គយរួមជាមួយ អ្នកនិយាយតិរច្ឆានកថាបែបនេះ ។

បន្ទាប់អំពីនោះ សន្ទកបរិព្វាជកសម្លឹងមើលបរិព្វាជកទាំងនោះ គិតថា
 បរិព្វាជកទាំងនេះ មិនគោរពកោតក្រែងដល់គ្នានិងគ្នាឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត
 ពួកយើងតាំងអំពីព្រះសមណគោតមប្រាកដឡើង ប្រៀបដូចអំពិលអំពែកក្នុង
 វេលាព្រះអាទិត្យរះ ។ សូម្បីលោកសក្ការៈរបស់ពួកយើងក៏សាបសូន្យ ។ បើ
 ព្រះសមណគោតម ឬសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម សូម្បីឧបដ្ឋាកដែលជា
 គ្រហស្ថរបស់សមណគោតមនោះ គប្បីមកកាន់ទីនេះ និងគួរខ្មាសយ៉ាងក្រៃ
 លែង ។ ទោសក្នុងបរិស័ទរមែងប្រាកដខាងលើរបស់អ្នកចម្រើនក្នុងបរិស័ទ ។
 ទើបសម្លឹងមើលឆ្វេងស្តាំ បានឃើញព្រះថេរៈ ដោយហេតុនោះ ទើបលោក

ពោលថា អន្តសា ខោ សន្តកោ បរិព្វាជកោ ។ បេ។ តុណ្ហិ អហោសុំ
 សេចក្តីថា សន្តកបរិព្វាជកក៏បានឃើញព្រះអានន្តមានអាយុ កំពុងនិមន្តមក
 អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏បញ្ឈប់បរិស័ទរបស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយ ចូរនិយាយតិចៗ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កុំមាត់ឡើយ (ជ្រិត)
 សមណៈឈ្មោះអានន្តនេះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមកឥឡូវនេះ ក៏
 ពួកសាវ័កណាមួយរបស់ព្រះសមណគោតម ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី
 បណ្តាសាវ័កទាំងនោះ អានន្តនេះឯង លោកជាសមណៈមួយអង្គដែរ ឯពួក
 លោកមានអាយុទាំងនោះចូលចិត្តតែសំឡេងតិចៗ និយាយសរសើរតែសំឡេង
 តិចៗ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានសំឡេងតិច បានទូន្មានហើយ ធ្វើដូចម្តេច
 ឲ្យព្រះអានន្តជ្រាបច្បាស់ថា បរិស័ទមានសំឡេងតិចហើយសំគាល់ថា គួរនិមន្ត
 ចូលមក ។ គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា សណ្ឋាបេសិ គឺឲ្យសិក្សា បានដល់បិទ
 បាំងទោសរបស់បរិស័ទនោះ ។ ញ៉ាំងបរិស័ទឲ្យតាំងនៅដោយអាការដែល
 តាំងនៅហើយដោយល្អ ។ ដូចបុរសកាលចូលទៅកាន់ចំណោមបរិស័ទ
 រមែងស្ងៀកពាក់រៀបរយ ដើម្បីបិទបាំងទោស ។ បោសទីស្តុក ធូលី យ៉ាង
 ណា ។ សន្តកបរិព្វាជកយាត់បរិស័ទថា លោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរបន្ថយ
 សំឡេងចុះ ដើម្បីបិទបាំងទោសរបស់បរិស័ទនោះ អធិប្បាយថា ឲ្យបរិស័ទ
 តាំងនៅដោយអាការដែលតាំងនៅដោយល្អ ។ បទថា អប្បសន្តកាមា គឺ
 ប្រាថ្នាសំឡេងតិច ។ អង្គុយម្នាក់ឯង ឈរម្នាក់ឯង មិនច្រឡកច្រឡំដោយ

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៩១

ពួកគណៈ ។ បទថា អប្បសន្ធិវិនិច្ឆ័យ គឺព្រះពុទ្ធជាអ្នកមានសំឡេងតិច មានសំឡេងមិនខ្លាំង ទ្រង់ទូន្មានទុក ។ បទថា អប្បសន្ធិស្ស វណ្ណវាទិនោ គឺ ពោលសរសើរ ទីដែលមានសំឡេងតិច នឹងមិនមានសំឡេង ។ បទថា ឧបសន្តមិត្តំ មញ្ញេយ្យ គឺគប្បីសម្គាល់ដល់ការចូលទៅក្នុងទីនេះ ។

ព្រោះហេតុអ្វី ទើបសទ្ធកបរិព្វាជកនោះ បំណងនឹងចូលទៅជិតព្រះថេរៈ ព្រោះប្រាថ្នាសេចក្តីចម្រើនដល់ខ្លួន ។ បានឮថា បរិព្វាជកទាំងឡាយ កាល ព្រះពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធមកកាន់សម្មាក្នុងខ្លួន ទើបលើកខ្លួនឡើងក្នុង សម្មាក្នុងពួកឧបដ្ឋាកថា ថ្ងៃនេះព្រះសមណគោតមមកកាន់សម្មាក្នុងរបស់ពួក យើង ព្រះសាវ័កត្រកឹមក លោកទាំងនោះមិនទៅរកបុគ្គលណាឡើយ ពួកលោក ចូរឃើញថា ពួកយើង តើនឹងអន់ដូចម្តេច ។ រមែងតាំងខ្លួនទុកក្នុងទីខ្ពស់ ។ ព្យាយាមនឹងទទួលយកឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បានឮថា បរិព្វាជក ទាំងនោះ ឃើញឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទើបពោលយ៉ាងនេះថា សូម្បី ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនដែលជាសាស្តារបស់ពួកលោកក្តី សាវ័ករបស់ព្រះគោតមក្តី គង់មកកាន់សម្មាក្នុងរបស់ពួកយើង ពួកយើងព្រមព្រៀងគ្នានឹងគ្នា ឯពួកលោក មិនប្រាថ្នានឹងសម្លឹងមើលពួកយើង មិនធ្វើសាមីចិកម្ម ពួកយើងធ្វើខុសដល់ ពួកលោកឬ ។

កាលមនុស្សពួកខ្លះគិតថា សូម្បីព្រះពុទ្ធគង់យាងមកដល់សម្មាកបរិព្វាជក ទាំងនេះ ពោលថ្វីដល់ពួកយើង ។ តាំងអំពីនោះមក ពួកមនុស្សឃើញ បរិព្វាជកហើយ ក៏មិនមើលងាយ ។ បទថា តុណ្ហិ អហោសុំ គឺអង្គុយចោម

រោមសន្តកបរិព្វាជក ។ បទថា ស្វាគតំ ភោតោ អាណន្តស្ស លោកសម្តែង
 ទុកថា កាលព្រះអានន្តមករកពួកយើងជាការមកល្អហើយ ។ កាលលោក
 ទៅក៏នឹងទោមនស្ស ។ បទថា ចិរស្សំ ខោ នេះជាពាក្យពោលសម្តែងសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ។ ឯព្រះថេរៈទៅអារាមរបស់បរិព្វាជកតាមវេលា ដើម្បីត្រូវ
 ការចារិក ព្រោះដូច្នោះ សន្តកបរិព្វាជកកាន់យកការដែលធ្លាប់មកក្នុងកាលមុន
 ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ កាលបរិព្វាជកពោលយ៉ាងនេះហើយ ក៏មិនបានជា
 អ្នករឹងត្អឹងដោយមាន ហើយអង្គុយ ។ ទើបក្រោកអំពីអាសនៈរបស់ខ្លួន
 បោសអាសនៈនោះ និមន្តព្រះថេរៈឲ្យអង្គុយលើអាសនៈ ពោលថា សូមព្រះ
 អានន្តគង់ចុះ នេះអាសនៈក្រាលទុកហើយ ។

[៥៥] បទថា អន្តរាគថា វិប្បកតា ព្រះអានន្តសួរថា កថាអ្វីដែល
 លោកបញ្ឈប់ក្នុងចន្លោះ តាំងអំពីពួកលោកអង្គុយសន្តនារហូតដល់ខ្ញុំមក ។
 កថាអ្វីដែលមិនទាន់ចប់ ព្រោះខ្ញុំមកជាហេតុ ។ លំដាប់នោះ បរិព្វាជកកាល
 សម្តែងថា កថាគ្មានប្រយោជន៍ មិនមានសារៈ អាស្រ័យវដ្តៈ មិនសមគួរនឹង
 ពោលចំពោះមុខលោកម្ចាស់ទេ ទើបពោលពាក្យថា តិដ្ឋតេសា ភោ ជាដើម
 សេចក្តីថា ពាក្យនុ៎ះព្រះអានន្តដឹងចម្រើន មិនបានជាសល់ក្រទេ ចាំស្តាប់ក្នុង
 កាលខាងក្រោយក៏បាន ។ បទថា នេសា ភោតោ សេចក្តីថា សន្តកបរិព្វាជក
 ពោលថា បើលោកម្ចាស់ដឹងចម្រើន បំណងនឹងស្តាប់សូម្បីខាងក្រោយ ក៏នឹង
 បានស្តាប់ដោយមិនលំបាក ។ កថានេះមិនមានប្រយោជន៍ដល់ពួកយើងទេ ។
 ពួកយើងបានការមករបស់លោកម្ចាស់ហើយ បំណងនឹងស្តាប់កថាដែលមាន

ហេតុផលល្អដទៃឯណោះទេ ។

សន្ទកៈកាលអារាធនាព្រះធម្មទេសនា ទើបពោលពាក្យថា សាធុ វត្ត កវន្តុយេវ ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អាចរិយកេ គឺក្នុងលទ្ធិរបស់ អាចារ្យ ។ បទថា អនស្សាសិកានិ សេចក្តីថា ព្រហ្មចរិយធម៌ដែលរៀរ សេចក្តីត្រេកអរ គឺមិនមានទំនងស្រួល ។ បទថា សសក្កំ ជានិបាត ចុះក្នុង អត្ថថា ដោយចំណែកមួយ អធិប្បាយថា វិញ្ញាណមិនគប្បីនៅប្រព្រឹត្តដោយ ចំណែកមួយ ។ លោកអធិប្បាយថា ចំណែកវិញ្ញាណ កាលនៅប្រព្រឹត្ត មិន គប្បីឲ្យត្រេកអរ មិនគប្បីឲ្យសម្រេច មិនគប្បីឲ្យបរិបូណ៌ ។ បទថា ញាយំ ធម្មំ កុសលំ គឺឈ្មោះថាកុសលធម៌ ព្រោះអត្ថថា មិនមានទោសដែលជាហេតុ ។

[៥៦] បទថា សធុ គឺក្នុងលោកនេះ ។ បទថា នត្តិ ទិន្នំ ជាដើម លោកពោលទុកហើយ ក្នុងសាលយ្យកសូត្រ ។ បទថា ចាតុម្មហាកូតិកោ គឺសម្រេច ដោយមហាកូតរូប ៤ ។ បទថា បឋវី បឋវីកាយំ គឺជាតុដីខាង ក្នុងទៅតាមជាតុដីខាងក្រៅ ។ បទថា អនុបេតិ គឺទៅតាម ។ បទថា អនុបគ្គច្ឆតិ ជាវេវចនៈនៃបទថា អនុបេតិ នោះឯង ។ បទថា អនុគច្ឆតិ ក៏មាន ។ ដោយបទទាំង ២ នេះ លោកសម្តែងថា ឧបេតិ ឧបគច្ឆតិ គឺចូលទៅ ។ សូម្បីក្នុងជាតុទឹកជាដើម ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា ឥន្ទ្រិយានិ គឺមនិទ្រិយ ជាគម្រប់ ៦ រមែងសុះទៅកាន់អាកាស ។ បទថា អាសន្តិបត្តា គឺមានគ្រែអង្គុយជាគម្រប់ ៥ អធិប្បាយថា គ្រែ និងបុរស ៤ នាក់ ឈរ ចាប់ជើងគ្រែទាំង ៤ ។ បទថា យាវ អាហារន្ទរា សេចក្តីថា ត្រង់ទីឈាបន-

កិច្ច ។ បទថា បទានិ គឺរាងកាយ ។ គុណបទទាំងឡាយប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយន័យជាដើមថា បុគ្គលនេះមានសីលយ៉ាងនេះ ទ្រុស្តសីលយ៉ាងនេះ ។ បទថា បទានិ នេះ លោកបំណងយកសរីរៈ ។ បទថា កាខោតកានិ គឺ មានពណ៌ប្រផេះ អធិប្បាយថា មានពណ៌ដូចស្លាបនៃសត្វព្រាប ។ បទថា ភស្តុភារ គឺមានផេះជាទីបំផុត ។ ក្នុងបទនេះ បាលីក៏យ៉ាងនេះ ។ បទថា អាហុតិយោ សេចក្តីថា ទានដែលឲ្យហើយមានប្រភេទជាគ្រឿងសក្ការៈជាដើម ដែលបួងសួង ទាំងអស់នោះ មានផេះជាទីបំផុត ។ បន្ទាប់អំពីនោះ មិនឲ្យ ផលឡើយ ។ បទថា ទត្តប្បញ្ញត្តំ គឺបុគ្គលល្ងង់ បុគ្គលពាល បញ្ញត្តទុក បទនេះលោកអធិប្បាយថា ទាននេះបុគ្គលពាលល្ងង់ខ្លៅបញ្ញត្តទុក មិនមែន បណ្ឌិតបញ្ញត្តឡើយ ។ បុគ្គលពាលឲ្យ បណ្ឌិតទទួល ។ បទថា អត្តិករាធំ សេចក្តីថា បុគ្គលពួកខ្លះពោលវាទៈថា មានផល ដូចពាក្យថា ផលទានដែល ឲ្យហើយមាន ។ ពាក្យរបស់ជនទាំងនោះ ជាពាក្យទទេ ជាពាក្យកុហក ជា ពាក្យផ្ដេសផ្ដាស ។ បទថា ពាលេ ច បណ្ឌិតោ ច គឺពាល និងបណ្ឌិត ។

[៥៧] បទថា អកាតន មេ ឯត្ថ កតំ គឺកម្មក្នុងលទ្ធិនេះ ដោយកម្មនៃសមណៈដែលអញ្ញមិនបានធ្វើឡើយ ឈ្មោះថា ជាការធ្វើហើយ ។ ព្រហ្មចរិយៈ ដែលអញ្ញមិនធ្លាប់នៅ ឈ្មោះថា នៅហើយ ។ បទថា ឯត្ថ គឺ ក្នុងធម៌របស់សមណៈនេះ ។ បទថា សមសមា គឺស្មើគ្នាយ៉ាងក្រែលែង ឬ ស្មើគ្នាដោយគុណដ៏ស្មើ ។ បទថា សាមញ្ញំ បត្តា គឺដល់នូវភាពជាអ្នកស្មើគ្នា ។

[៥៨] បទថា ករតោ ជាដើម លោកពោលទុកហើយ ក្នុងអបណ្ណក

សូត្រ ។

[៦០] បទថា **នត្តិ ហេតុ** ក៏ដូច្នោះ ។

[៦២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងព្រហ្មចរិយវាសទី ៤ ដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា **អកតា** ព្រោះមិនមានអ្នកណាធ្វើ ។ បទថា **អកតវិធា** គឺមិនមានបែបផែន ដែលអ្នកណាធ្វើ អធិប្បាយថា មិនមានបុគ្គលណាបញ្ជាឲ្យធ្វើថា អ្នកចូរធ្វើយ៉ាងនេះ ។ បទថា **អនិម្មិតា** គឺមិនមានបុគ្គលណានិម្មិតដោយបូជិ ។ បទថា **អនិម្មាតា** គឺមិនមានបុគ្គលណានិម្មិតឲ្យ ។ អាចារ្យពួកខ្លះពោលបទថា **អនិម្មិតតា** មិនគប្បីនិម្មិតឲ្យ ។ បទនោះ មិនប្រាកដក្នុងបាលី មិនប្រាកដក្នុងអដ្ឋកថា ។ បទថា **វត្សា** គឺអារ សត្វចិញ្ចឹមអារ ដែលមិនបង្កើតសត្វណាមួយ ដូចត្នោតជាដើមមិនមានផល ។ ដោយបទនេះ បដិសេធភាពដែលបបរិជាដើមឲ្យកើតជារូបជាដើម ។ ឈ្មោះថា **ក្រុងដ្ឋា** ព្រោះតាំងនៅដូចកំពូលភ្នំ ។ **ឡិសិកដ្ឋាយដ្ឋិតា** គឺតាំងនៅដូចសសរគោលក្នុងស្មៅដំណេកទន្សាយ ។ ក្នុងបទនោះ មានអធិប្បាយថា វត្ថុណាដែលលោកពោលថា រមែងកើត វត្ថុនោះមាន ដូចសសរគោលរមែងចេញទៅអំពីស្មៅដំណេកទន្សាយ ។ បាវៈថា **ឧសិកដ្ឋាយដ្ឋិតា** ក៏មាន ។ អធិប្បាយថា សសរគោលដែលបោះទុកល្អហើយ មិនញាប់ញ័រ តាំងនៅមាំមាំ ។ សភាវៈ ៧ កង តាំងមាំហើយយ៉ាងនោះ ។ សូម្បី ២ បទនេះ លោកសម្តែងដល់ការមិនវិនាសទៅនៃសភាវៈទាំង ៧ កង នោះ ។ បទថា **ន សញ្ញត្តិ** សេចក្តីថា សភាវៈ ៧ កង មិនញាប់ញ័រ គឺមិនរង្វើ ព្រោះតាំងនៅមាំមាំដូចសសរ

គោល ដូច្នោះ ។ បទថា ន វិបរិណាមេន្តិ គឺមិនលះប្រក្រតី ។ បទថា អញ្ញមញ្ញំ ព្យាតានេន្តិ គឺមិនបៀតបៀនគ្នានិងគ្នា ។ បទថា នាភំ គឺមិនអាច ។ គប្បីជ្រាបក្នុងបទថា បឋវីកាយោ ជាដើមដូចតទៅនេះថា គឺក្រុមដី ឬ ពួកដី ឈ្មោះថា បឋវីកាយ ។

[៦៣] បទថា តត្ថ គឺក្នុងកង មានជីវៈជាគម្រប់ ៧ នោះ ។ បទថា នត្ថិ ហន្តា វា លោកសម្តែងទុកថា មិនមានអ្នកអាចដើម្បីសម្លាប់ឯងក្តី ប្រើ ឲ្យអ្នកដទៃសម្លាប់ក្តី ដើម្បីឲ្យក្តៅក្រហាយក្តី ដើម្បីប៉ះខ្ទប់ក្តី ដើម្បីសោយសោក ឯងក្តី ដើម្បីឲ្យអ្នកដទៃសោយសោកក្តី ដើម្បីស្តាប់ឯងក្តី ដើម្បីយល់ឯងក្តី ។ បទថា សត្តន្ធិយេវ កាយានំ លោកសម្តែងទុកថា ដូចសស្រ្តាដែលទម្លាយ ក្នុងគំនរសណ្តែកបាយជាដើម រមែងចូលទៅដោយរវាងគំនរសណ្តែកបាយ យ៉ាងណា សស្រ្តាសិក ចូលទៅដោយចន្លោះ ក្នុងរវាងសភាវៈ ៧ កង ក៏ ដូច្នោះ សស្រ្តាត្រឹមតែជាសញ្ញាតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះថា អញ្ជើងសម្លាប់បុគ្គលនេះ ចោល ។ បទថា យោនិប្បមុខសតសហស្សានិ សេចក្តីថា លោកសម្តែង ទិដ្ឋិតតប្រយោជន៍ ដោយត្រឹមតែគិតគេរតែម្យ៉ាងថា កំណើតដែលជាប្រធាន និងកំណើតខ្ពស់បំផុត ១ លាន ៤ សែន ៦ ពាន់ ៦ រយ ។ បទថា បញ្ចកម្មនោ សតានិ សេចក្តីថា កម្ម ៥០០ ។ សូម្បីក្នុងបទថា បញ្ច ច កម្មានិ វិណិ ច កម្មានិ ជាដើម ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ តែអាចារ្យពួកខ្លះ ពោលថា បទថា បញ្ច កម្មានិ គឺពោលដោយអំណាចតន្ត្រីយ ៥ ។ បទ ថា វិណិ គឺពោលដោយអំណាចកាយកម្មជាដើម ។ តែក្នុងបទថា កម្មេ ច

បរិព្វាជកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៣៩៧

អង្គុកម្មេ ច គីលទ្ធិរបស់កម្មនោះ គីកាយកម្ម និងវចីកម្ម ។ មនោកម្មជា
 កម្មពាក់កណ្តាល ។ បទថា ទ្ធដ្ឋិបដិបទា លោក ពោលដល់បដិបទាក្នុងទិដ្ឋិ
 ៦២ ។ បទថា ទ្ធតន្តរកប្បា គី ក្នុងកប្បនីមួយៗ មានអន្តរកប្ប ៦៤ ។
 ព្រះអានន្តត្រូវកាលមិនដឹងកប្ប ២ ដទៃ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ អភិជាតិ
 ៦ ពោលទុកពិស្តារហើយ ក្នុងអបណ្តកសូត្រ ។ បទថា អដ្ឋ បុរិសក្ខមិយោ
 លោកពោលទុកថា បុរិសក្ខមិ ៨ នេះ គី មន្តក្ខមិ ក្ខមិទន់ខ្ចី ១ ទិដ្ឋាក្ខមិ
 ក្ខមិលេង ១ បទដិមំសក្ខមិ ក្ខមិរៀនដើរ ១ ឧជុកតក្ខមិ ក្ខមិដើរ ១
 សេក្ខក្ខមិ ក្ខមិសិក្សា ១ សមណក្ខមិ ១ ជិនក្ខមិ ក្ខមិអ្នករៀនដឹង ១
 បន្ទក្ខមិ ក្ខមិអ្នកចាក់ធ្លុះហើយ ១ ។

ក្នុងក្ខមិទាំងនោះ សត្វទាំងឡាយដែលនៅតូចខ្ចី នៅល្ងង់ខ្លៅ ព្រោះតាំង
 អំពីថ្ងៃកើតមកអំពីទីចង្អៀតបាន ៧ ថ្ងៃ នេះឈ្មោះថា មន្តក្ខមិ ។ ម្យ៉ាង
 ទៀត សត្វពួកណាមកអំពីទុគ្គតិ សត្វទាំងនោះ រមែងយំ និងយំខ្លាំងរឿយៗ ។
 សត្វមកអំពីសុគតិ រពួកដល់សុគតិនោះៗ ហើយសើច នេះឈ្មោះថា ទិដ្ឋា
 ក្ខមិ ការចាប់ដៃ ឬជើងរបស់មាតាបិតា ឬគ្រែ ហើយឈានជើងចុះលើផែន
 ដី ឈ្មោះថា បទដិមំសក្ខមិ ។ គ្រាដែលអាចដើរទៅដោយជើងបាន ឈ្មោះ
 ថា ឧជុកតក្ខមិ ។ គ្រាសិក្សាសិប្បៈ ឈ្មោះថា សេក្ខក្ខមិ ។ ការចេញចាក
 ធ្លុះហើយបួស ឈ្មោះថា សមណក្ខមិ ។ គ្រាគប់រកអាចារ្យ ហើយដឹង ឈ្មោះ
 ថា ជិនក្ខមិ ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុដឹង ចាក់ធ្លុះហើយ មិនរៀនអ្វីទៀត ព្រោះហេតុ
 នោះ សមណៈដែលមិនចាំបាច់រៀនយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា បន្ទក្ខមិ ។

បទថា ឯក្ខន្ធបញ្ញាស អាជីវសតេ គឺការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អាជីវក ១៤៩
 បែប ។ បទថា ឯក្ខន្ធបញ្ញាស បរិព្វាជកសតេ គឺបព្វជ្ជារបស់បរិព្វាជក
 ១៤៩ ។ បទថា ឯក្ខន្ធបញ្ញាស នាគារាសសតេ គឺនាគមណ្ឌល ១៤៩ ។
 បទថា វិសេ ឥន្ទ្រិយសតេ គឺឥន្ទ្រិយ ១២០ ។ បទថា ភិសេ និរយសតេ
 គឺនរក ១៣០ ។ បទថា រដោនាតុយោ គឺទីដែលដេរជាសដោយចូលី ។
 លោកពោលសំដៅដល់ខ្នងដៃ និងខ្នងជើងជាដើម ។ បទថា សត្ត សញ្ញា-
 តត្តា បានដល់សញ្ញាគត្ត លោកពោលសំដៅដល់ អង្គ គោ លា ពពែត
 សត្វចិញ្ចឹម ម្រឹគ និងក្របី ។ បទថា អសញ្ញាតត្តា បានដល់អសញ្ញាគត្ត ៧
 លោកសំដៅដល់ស្រូវសាលី ស្រូវដំណើប ស្រនៃ សណ្តែកបាយ ថ្លៅ
 ស្អុយ និងស្មៅគែលលក ។ បទថា និគន្ធតត្តា គឺគភ៌ដែលកើតក្នុងថ្នាំង ។
 លោកពោលសំដៅដល់ អំពៅ ឫស្សី និងដើមបបុស ។ បទថា សត្ត
 ទេវា បានដល់ ទេវតា ៧ គឺទេវតាច្រើន តែលោកពោលថា ៧ ។ សូម្បី
 មនុស្សក៏មិនតិច លោកក៏ពោលថា ៧ ។ បទថា សត្ត បិសាចា គឺ
 បិសាចច្រើន លោកក៏ពោលថា ៧ ។ បទថា សរា គឺស្រះធំ លោក
 ពោលសំដៅដល់ស្រះ ឈ្មោះថា កណ្តមណ្ឌកៈ រថកាឡៈ អនោតត្តៈ
 សីហប្បុបាតៈ ឆទ្ធន្តៈ មុច្ចលិន្ទ^(១) កុណាលទហៈ ។ បទថា បរុដ្ឋា បាន
 ដល់ ម្ចាស់តម្រា ។ បទថា សត្តបចាតា បានដល់ ជ្រោះធំ ៧ ។ បទថា
 សត្តបចាតសតានិ បានដល់ ជ្រោះតូច ៧០០ ។ បទថា សត្ត សុបិណា បាន

១- អដ្ឋកថា ឧបាលិវាទសូត្រជា មន្ទាភិទី ។

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

ដល់មហាសុបិន ៧ ។ បទថា សត្វ សុបិនសត្វានិ បានដល់ សុបិនតូច
 ៧០០ ។ បទថា មហាកប្បិនោ បានដល់ មហាកប្ប ។ ក្នុងបទនេះ លោក
 ពោលថា រាល់ ១០០ ឆ្នាំ យកចុងស្បូវភ្នំជ្រុលក៏ទឹកនាំចេញទៅម្តង ១
 តំណក់ ស្រះនោះខះអស់ ៧ ដង ទើបហៅថា មួយមហាកប្ប ។ បុគ្គល
 ពាល និងបណ្ឌិតញ្ញាំងមហាកប្ប ៨ លាន ៤ សែន^១ បែបនោះឲ្យអស់
 ទៅ ទើបធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន នេះជាលទ្ធិរបស់បុគ្គលនោះ ។ បានឮថា សូម្បី
 បណ្ឌិតក៏មិនអាចធ្វើឲ្យបរិសុទ្ធបានក្នុងចន្លោះនោះ ។ សូម្បីបុគ្គលពាលក៏មិន
 ច្រើនជាងនោះ ។ បទថា សីលេន គឺដោយសីល ដូច្នោះ លោកពោល
 ដោយអចេលកសីល ឬសីលដទៃណាមួយ ។ បទថា វត្តេន គឺដោយ
 វត្តនោះ ។ បទថា តបេន គឺដោយការធ្វើសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតបាប
 អធិប្បាយថា បុគ្គលណាគិតថា អញជាបណ្ឌិត ដូច្នោះ នឹងបរិសុទ្ធមុនវេលា
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា វមេនអប់រំកម្ម ដែលនៅមិនទាន់ឲ្យផល បុគ្គលនោះគិត
 ថា អញជាបុគ្គលពាល បណ្តោយពេលវេលា អស់កាលតាមដែលពោលទុក
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ពាល់ត្រូវសម្ពុស្ស ដែលកម្មឲ្យផលហើយ ធ្វើឲ្យដល់
 ទីបំផុត ។ បទថា ហេវំ នត្តិ លោកសម្តែងថា ទាំងពីរករណីនោះ មិនអាច
 ធ្វើបាន ។ បទថា ទោណាមិតេ គឺវាល់ដោយនាឡិ ។ បទថា សុខទុក្ខេ បាន
 ដល់សុខនិងទុក្ខ ។ បទថា បរិយន្តកតេ គឺធ្វើទីបំផុតឲ្យអស់ បានតាមកាល
 កំណត់ ដូចពោលហើយ ។ បទថា នត្តិ ហាយនវឌ្ឍនេ គឺសេចក្តីវិនាស

១- បិដកខ្មែរជា ៨ លានចូឡមហាកប្ប ។

និងសេចក្តីចម្រើនរមែងមិនមាន អធិប្បាយថា សង្សារវដ្តមិនបានអស់ដល់
បណ្ឌិត មិនបានវែងឆ្ងាយដល់បុគ្គលពាល ។ បទថា ឡក្កំ សារកំសេ គឺ
លូតលាស់ឡើង និងរេចរិល ។ ពាក្យនេះ ជាវេវចនៈ នៃសេចក្តីវិនាស
និងសេចក្តីចម្រើន ។

ឥឡូវនេះ កាលបើមិនស្វាធ្យាយសេចក្តីនោះដោយឧបមា ទើបសាស្តា
គឺមេលទ្ធិពោលពាក្យថា សេយ្យថាបិ នាម ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ
បទថា សុត្តុន្ទ្រ បានដល់ ដូចអំបោះដែលម្យុទុក ។ បទថា និព្វេធិយ-
មាណមេវ បលេតិ សេចក្តីថា កាលបុគ្គលឈរនៅលើកំពូលភ្នំ ឬចុងឈើ
ហើយបោះអំបោះទៅ រមែងលាចេញ រហូតអស់អំបោះនោះ កាលអំបោះអស់
ក៏ឈប់នៅក្នុងទីនោះ គឺមិនកន្លងហួសទៅ ។ លោកសម្តែងថា បណ្ឌិត និង
ពាលនោះ នឹងបរិសុទ្ធដង តាមកំណត់កាល ដូចពោលទុកហើយយ៉ាងនោះ
មិនបាន ។ បទថា តិមិទំ សាស្តាខ្លះក្នុងលោកនេះ កាលគេសួរយ៉ាងនេះថា
សេចក្តីនេះលោកមិនដឹងឬ លោកឈ្មោះថាជាសព្វញ្ញឬ ក៏គេចទៅក្នុង
និយតវាទ ពោលថា ខ្ញុំចូលទៅកាន់ផ្ទះស្ងាត់ជាដើម ។

[៦៦] បទថា អនុស្សវិកោ ហោតិ គឺជាអ្នកអាស្រ័យការស្តាប់ តាម
គ្នាមក ។ បទថា មនុស្សវសច្ចោ គឺប្រកាន់តាមដែលស្តាប់មកពិតៗ ។
បទថា បិដកសម្បទាយ សេចក្តីថា ការយល់ព្រមដោយគន្ល គឺបិដកចាត់ជា
វគ្គ ជាបណ្ណាសក ។

[៦៨] បទថា មន្ទោ គឺមានបញ្ញាទន់ខ្សោយ ។ បទថា មេម្បហោ គឺ

ជាបុគ្គលល្ងង់ក្រៃលែង ។ បទថា វាចារិក្ខេបំ អាបន្តតិ អធិប្បាយថា ពាក្យនិយាយដូច្នោះ រមែងបោះពាក្យបោះសម្តីទៅ ឈ្មោះថាបោះពាក្យបោះសម្តីមិនឲ្យស្លាប់ខ្លួន មិនមានទីបំផុត ។ ម្យ៉ាងទៀត ត្រីមួយប្រភេទ ឈ្មោះអមរា (អន្ទង់) កាលត្រាច់ទៅក្នុងទឹក ដោយការផុសឡើង និងមុជចុះជាដើម នរណាមួយមិនអាចចាប់បានយ៉ាងណា សូម្បីវាទនេះក៏ដូច្នោះ រមែងត្រាច់ទៅខាងនេះខាងនោះ រមែងមិនចូលដល់អាការ ដែលនឹងចាប់បាន ព្រោះហេតុនោះទើបវាទនេះឈ្មោះថា អមរាវិក្ខេបៈ ។

ក្នុងពាក្យថា ឯវន្តិបិ មេ នោ ដូច្នោះជាដើម មានវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះថា សាស្ត្រានោះ កាលគេសួរថា វត្ថុនោះជាកុសលឬ ក៏ពោលថា ការឃើញរបស់ខ្ញុំថា សូម្បីយ៉ាងនោះក៏មិនមែន បន្ទាប់ពីនោះ កាលគេសួរថា អ្វីជាអកុសល ក៏ពោលថា ការឃើញរបស់ខ្ញុំថាយ៉ាងនោះក៏មិនមែន កាលគេសួរថា មានអ្វីដទៃអំពីកុសល និងអកុសលទាំងពីរឬ ក៏ពោលថា ការឃើញរបស់ខ្ញុំថា ដោយប្រការដទៃក៏មិនមែន បន្ទាប់អំពីនោះ កាលគេសួរថា ការឃើញរបស់លោកថា សូម្បីទាំង ៣ ចំណែក ក៏មិនមែនឬ ក៏ពោលបណ្តោះបណ្តើរយ៉ាងនោះទៀតថា ការឃើញរបស់ខ្ញុំថាមែនក៏មិនមែន មិនមែនក៏មិនមែន ដូច្នោះ ។ រមែងមិនតាំងនៅក្នុងចំណែកណាមួយ ។

បទថា និព្វិន្ទ បកមតិ គឺសាស្ត្រានោះ មិនអាចជាទីពឹងដល់ខ្លួនបាន នឹងអាចជាទីពឹងដល់អញបានដូចម្តេច ព្រោះហេតុនោះទើបនឿយណាយចៀសចេញទៅ ។ សូម្បីក្នុងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈ ក្រោយក៏មានន័យនោះដូចគ្នា ។

បទថា ឆិព្វុជ្ឈ បក្កមតិ ធុញ្ញទ្រាន់ហើយចៀសចេញទៅ គឺសាស្តានោះ មិន
អាចជាទីពឹងដល់ខ្លួនបាន នឹងអាចទីពឹងដល់អញ្ញបានដូចម្តេចហ្ន៎ ព្រោះហេតុនោះ
ទើបធុញ្ញទ្រាន់ចៀសចេញទៅ ។ សូម្បីក្នុងអនស្សាសិកព្រហ្មចរិយៈក្រោយ ក៏
មានន័យនេះដូចគ្នា ។

[៧២] បទថា សន្និការកំ កាមេ បរិភុត្តិវុត្តំ គឺជាគ្រហស្ថមកអំពីមុន
ធ្វើការសន្សំហើយ បរិភោគវត្ថុកាម ។ ឥឡូវនេះ មិនគួរធ្វើការសន្សំល្ង
អង្ករ សប្បិ នវនីតជាដើមយ៉ាងនេះ ហើយបរិភោគឡើយ ។ ឯល្ង និង
អង្ករជាដើម រមែងប្រាកដក្នុងឋានៈនៃព្រះខ័ណ្ឌស្រពមិនមែនឬ ព្រោះហេតុ
នោះ ទើបមិនប្រាកដដល់ពួកខ្ញុំ ។ តអំពីនោះ មិនបានតាំងទុកដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់ខ្លួនរបស់អ្នក តាំងទុកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អ្នកបួសដែលមានជំងឺជា
ដើម ។ ដើម្បីព្រះអនាគាមីដូចម្តេច ។ ព្រះអនាគាមី នោះលះកាមគុណ ៥
បានដោយប្រការទាំងពួង តែព្រះអនាគាមីពិចារណានូវវត្ថុដែលលោកបាន
ដោយធម៌ស្មើហើយទើបបរិភោគ ។

[៧៤] បទថា បុត្តមតាយ បុត្តា សេចក្តីថា អាជីវកទាំងនោះ
ឈ្មោះថាជាកូនរបស់ម្តាយដែលមានកូនស្លាប់ហើយ បានឮថា សន្តកបរិព្វាជក
នោះស្តាប់ធម៌នេះហើយ សម្គាល់ថា អាជីវកស្លាប់ហើយ ទើបពោលយ៉ាង
នេះ ។ ក្នុងបទនេះ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះ ។ អាជីវកទាំងឡាយឈ្មោះ
ថាស្លាប់ហើយ មាតារបស់អាជីវកទាំងនោះ ឈ្មោះថាជាមាតាដែលមាន
បុត្រស្លាប់ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះទើបអាជីវកទាំងឡាយជាបុគ្គលឈ្មោះ

បរិញ្ញាដកវគ្គ សន្ទកសូត្រទី ៦

៤០៣

ថា ជាបុត្ររបស់មាតាដែលមានបុត្រស្លាប់ហើយ ។ បទថា សមណោ គោតមេ
លោកសម្តែងថា ការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈមាននៅក្នុងព្រះសមណគោតម ។
បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។ ^{០៣៣}

អដ្ឋកថាសន្ទកសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាសកុលុទាយិស្សត្រដី ៧

[៧៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវនៃ ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យ នោះឯង មានពួកបរិព្វាជកជាច្រើន សុទ្ធតែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ នៅ អាស្រ័យក្នុងបរិព្វាជការាម ជាមោរនិវាបស្ថាន (កន្លែងសម្រាប់ឲ្យចំណី ដល់ពួកសត្វក្លោក) បរិព្វាជកទាំងនោះគឺ អន្ទការៈបរិព្វាជក ១ វរតរ- បរិព្វាជក ១ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ១ និងពួកបរិព្វាជកដទៃទៀត សុទ្ធ តែមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ក្នុងវេលា បុព្វណ្ណសម័យ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បរិវិតក្កៈយ៉ាងនេះថា ការត្រាប់ ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះព្រឹកណាស់នៅឡើយ បើដូច្នោះគួរតែតថាគត ចូលទៅរកសកុលុទាយិបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជការាម ជាមោរនិវាបស្ថានសិន ។ ហើយក៏ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលសំដៅទៅឯបរិព្វាជការាម មោរ- និវាបស្ថាន ។

[៧៦] ក៏សម័យនោះឯង សកុលុទាយិបរិព្វាជក កំពុងអង្គុយជាមួយ នឹងបរិព្វាជកបរិសទ្យជាច្រើន ដែលគឺកកងមានសំឡេងហើរ សំឡេងខ្លាំង កំពុងតែនិយាយនូវតិរច្ឆានកថាផ្សេងៗជាច្រើន គឺរាជកថា ចោរកថា មហា- មត្តកថា សេនាកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្ទកថា បានកថា វត្តកថា សយ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

នកថា មាលាកថា គន្ធកថា ញាតិកថា យានកថា គាមកថា និគមកថា
នគរកថា ជនបទកថា ឥត្តិកថា សូរកថា វិសិខាកថា កុម្មជានកថា កុម្ម-
ទាសិកថា បុព្វបេតកកថា មានត្តកថា លោកក្ខាយិកកថា សមុទ្ធក្ខាយិកកថា
ឥតិកវាក្កកថា ដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក បានឃើញ
ព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្ដេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិសទ្យ
របស់ខ្លួនថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំង
ឡាយ កុំនិយាយខ្លាំងឡើយ នេះព្រះសមណគោតម កំពុងស្ដេចមក ក៏លោក
មានអាយុនោះ ត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិចៗ សរសើរតែសំឡេងតិចៗទេ
យើងត្រូវធ្វើដូចម្ដេច ឲ្យព្រះសមណគោតមនោះជ្រាបថា បរិសទ្យមានសំឡេង
តិចៗ ហើយនឹងសម្គាល់នូវដំណើរដែលគួរចូលមករក ។ គ្រានោះឯង ពួក
បរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ស្ដេចចូលសំដៅ
ទៅត្រង់ទីដែលសកុលុទាយិបរិព្វាជកនៅ ។ លំដាប់នោះឯង សកុលុទាយិ
បរិព្វាជក បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សូមព្រះមានព្រះភាគស្ដេចចូលមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ
បានស្ដេចមកស្រួលហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគខានស្ដេច
មកក្នុងទីនេះយូរណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
ស្ដេចគង់ នេះជាអាសនៈបានក្រាលស្រេចហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់
លើអាសនៈ ដែលបរិព្វាជកក្រាលថ្វាយ ។ ចំណែកខាងសកុលុទាយិបរិព្វាជក
កាន់យកនូវអាសនៈទាប ១ អង្គយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសកុលុទាយិបរិព្វា-

ជក អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ពាក្យនេះថា
ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកទាំងឡាយអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយរឿងអ្វី អម្បាញ់មិញនេះ
ចុះសំដីជាចន្លោះដូចម្តេចដែលអ្នកទាំងឡាយឲ្យឈប់ដាច់បាត់ទៅ ។

[៧៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំដីដែលយើងខ្ញុំ អង្គុយប្រជុំគ្នា
និយាយអម្បាញ់មិញនោះ សូមលើកទុកសិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំដី
នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នឹងបានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ក្នុងកាលជាខាងក្រោយទេ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតពីថ្ងៃមុនៗ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ មានលទ្ធិផ្សេងៗ
មកប្រជុំគ្នាក្នុងកុត្តហលសាលា សំដីជាចន្លោះនេះ ក៏កើតឡើងថា អើហ្ន៎ ជា
លាភរបស់អ្នកស្រុកអង្គុយនិងអ្នកស្រុកមគធៈហើយតើ អើហ្ន៎ អ្នកស្រុកអង្គុយ
និងអ្នកស្រុកមគធៈ បានស្រួលហើយតើ ព្រោះពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ
មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស
ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវបានចូលមកនៅចាំវស្សា
ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះនេះ ។ បូរណកស្សបៈនេះ មានពួក មានគណៈ ជាគណា-
ចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើន
សន្មតថា ជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ឥឡូវបូរណកស្សបៈនោះឯង ក៏បានចូលមកនៅចាំ
វស្សាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ ។ ឯគ្រូឈ្មោះមក្ខុលិគោសាលនេះឯង...អជិតកេស-
កម្មល...បក្ខុទុកច្នាយនៈ...សញ្ញយវេលដ្ឋបុត្ត...និគន្ធនាដបុត្ត មានពួក មាន
គណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែល
ពួកជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ និគន្ធនាដបុត្តនោះឯង ក៏បានចូលមក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

នៅចាំវស្សាក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ ។ ឯព្រះសមណគោតមនេះ មានពួកមាន
 គណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ
 ដែលពួកជនច្រើនសន្មតថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ព្រះសមណគោតមអង្គនោះឯង ទ្រង់
 បានចូលមកចាំវស្សា ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះដែរ ។ បណ្ណាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏
 ចម្រើន ដែលមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ
 មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជនច្រើនសន្មតថាជាសប្បុរសទាំងអស់នេះ តើ
 គ្រូណាដែលពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងគ្រូណា ។

[៧៨] បណ្ណាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបៈនេះឯង មានពួក មានគណៈ
 ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជាមេលទ្ធិ ដែលជនច្រើន
 សន្មតហើយថា ជាអ្នកត្រឹមត្រូវ (ក៏ពិតមែនតែ) បូរណកស្សបៈនោះឯង
 ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ទាំងពួក
 សាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព នៅអាស្រ័យនឹងបូរណកស្សបៈឡើយ ។
 ព្រោះធ្លាប់មានរឿងថា បូរណកស្សបៈ បានតែសម្តែងធម៌ដល់បរិសុទ្ធច្រើន
 រយ ។ បណ្ណាសាវ័កទាំងនោះ មានសាវ័កម្នាក់របស់បូរណកស្សបៈបានស្រែក
 ឡើងថា ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន អ្នកទាំងឡាយកុំសួរសេចក្តីនោះ នឹង
 បូរណកស្សបៈឡើយ បូរណកស្សបៈនោះ មិនដឹងសេចក្តីនុ៎ះទេ ពួកយើង
 ទើបដឹងសេចក្តីនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយសួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងយើងហើយ ពួកយើងនឹង

ព្យាករសេចក្តីនុ៎ះ ដល់ពួកអ្នកដ៏ចម្រើនបាន ។ ធ្លាប់មានរឿងថា បូរណក-
ស្សបៈផ្តន់នូវដើមដៃទាំងឡាយ កន្ទក់កន្ទេញហើយមិនបានពាក្យសំដីថា អ្នក
ដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយកុំស្រែក
ខ្លាំងឡើយ ពួកជនទាំងនុ៎ះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយទេ ពួកជនទាំង
នោះ សួរតែយើងទេ យើងនឹងព្យាករដល់ពួកជនទាំងនោះបាន ។ ចំណែក
ពួកសាវ័កជាច្រើនលើកវាទៈ (ទោសព្រោះលទ្ធិ) ដល់បូរណកស្សបៈ
ហើយចៀសចេញទៅដោយពាក្យថា អ្នកមិនដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យនេះទេ
ខ្ញុំទើបដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យនេះ អ្នកដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យនេះដូចម្តេចបាន
បើអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យខ្ញុំប្រកបដោយប្រយោជន៍
ពាក្យអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នក
ត្រឡប់ជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកបែរជា
និយាយមុន អ្នកឯងសន្សំតែវត្តខុសមកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកវាទៈដល់អ្នកហើយ
អ្នកត្រូវយើងសង្កត់សង្កិនហើយ អ្នកចូរទៅរក ដោះវាទៈចេញ បើអ្នកឯង
ល្មមដោះខ្លួនឯងបាន ចូរដោះមកចុះ ។ ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព
មិនរាប់អាន មិនបូជាបូរណកស្សបៈ ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព
នៅអាស្រ័យនឹងបូរណកស្សបៈទេ ដោយប្រការដូច្នោះឯង មួយទៀត បូរណ-
កស្សបៈត្រូវគេជេរ ដោយពាក្យជេរ ប្រកបដោយធម៌ ។ សមណ
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា មកូលិតោសាលនេះ ក៏ដែរ ... អជិត-
កេសកម្ពល ... បកុទ្ធកច្ចាយនៈ ... សញ្ញយវេលដ្ឋបុត្ត ... និគន្ធនាដបុត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

មានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ មានឈ្មោះល្បីល្បាញ មានយស ជា
 មេលទ្ធិ ដែលជនច្រើនសន្មតហើយថា ជាអ្នកត្រឹមត្រូវវល្ល និគន្ធនាដបុត្តនោះ
 ក៏ពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ពួកសាវ័ក
 មិនធ្វើសក្ការគោរព នៅអាស្រ័យនឹងនិគន្ធនាដបុត្តឡើយ ។ ធ្លាប់មានរឿងថា
 និគន្ធនាដបុត្ត បានសម្តែងធម៌ដល់បរិសទ្យច្រើនរយ ។ ក្នុងបរិសទ្យនោះ
 មានសាវ័កម្នាក់របស់និគន្ធនាដបុត្ត បានស្រែកឡើងថា អ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន
 កុំសួរនូវសេចក្តីនុ៎ះនឹងនិគន្ធនាដបុត្តឡើយ និគន្ធនាដបុត្តនោះ មិនចេះដឹងសេចក្តី
 នុ៎ះទេ យើងទើបដឹងសេចក្តីនុ៎ះ អ្នកទាំងឡាយ សួរសេចក្តីនុ៎ះនឹងយើងហើយ
 យើងនឹងព្យាករសេចក្តីនុ៎ះ ដល់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយបាន ។ ធ្លាប់មាន
 រឿងថា និគន្ធនាដបុត្ត ផ្តន់នូវដើមដៃទាំងឡាយ កន្ទក់កន្ទេញហើយមិនបាន
 នូវពាក្យថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរមានសំឡេងតិចៗ អ្នកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយ កុំនិយាយខ្លាំងឡើយ ពួកជនទាំងនុ៎ះ មិនសួរនូវអ្នកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយទេ ពួកជនទាំងនុ៎ះ សួរតែយើងទេតើ យើងនឹងព្យាករដល់ពួកជន
 ទាំងនោះបាន ។ ចំណែកខាងពួកសាវ័កជាច្រើនរបស់និគន្ធនាដបុត្ត លើក
 ឡើងនូវវាទៈហើយ ចៀសចេញទៅ ដោយពាក្យថា អ្នកមិនចេះ មិនដឹង
 ធម៌វិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបចេះដឹងធម៌វិន័យនេះ អ្នកចេះដឹងធម៌វិន័យនេះ ដូចម្តេច
 កើត អ្នកប្រតិបត្តិខុសហើយ ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ សំដីខ្ញុំប្រកបដោយប្រយោជន៍
 សំដីអ្នកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយមុន អ្នក
 ត្រឡប់ជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេនិយាយក្រោយ អ្នកបែរជានិយាយ

មុន អ្នកប្រកាន់តែវត្តខុសមកច្រើនហើយ ខ្ញុំលើកវាទះដល់អ្នកហើយ អ្នក
ត្រូវយើងសង្កត់សង្កិនហើយ ចូរអ្នកទៅរកដោះវាទះចុះ ឬថាបើអ្នកល្មមដោះ
រួច ចូរដោះមកចុះ ។ និគន្ធនាដបុត្ត ពួកសាវ័កមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព
មិនរាប់អាន មិនបូជាទេ ទាំងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅ
អាស្រ័យ នឹងនិគន្ធនាដបុត្តឡើយដោយប្រការដូច្នោះឯង មួយទៀត និគន្ធនាដ
បុត្តក៏ត្រូវ គេជេរដោយពាក្យជេរប្រកបដោយធម៌ ។

[៧៩] សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
គោតមនេះឯង ព្រះអង្គមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យ ព្រះអង្គមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ព្រះអង្គមានយស ព្រះអង្គជាមេលទ្ធិ ដែលពួកជន
ច្រើន សន្មតហើយថាជាសប្បុរស ក៏ព្រះសមណគោតមនោះឯង ពួកសាវ័ក
ធ្វើសក្ការ គោរព រាប់អាន បូជា ទាំងពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព
ហើយនៅអាស្រ័យនឹងព្រះសមណគោតមថែមទៀត ។ ព្រោះធ្លាប់ឮថា
ព្រះសមណគោតម បានសម្តែងធម៌ដល់បរិសទ្យជាច្រើនរយ ។ ក្នុងបរិសទ្យ
នោះ មានសាវ័កម្នាក់ របស់ព្រះសមណគោតមក្អកហើយ ។ មានសព្វហ្មចារី
បុគ្គលម្នាក់ យកជង្គង់ទង្គិចសាវ័កនោះថា លោកមានអាយុ ចូរមានសំឡេង
តិចៗ លោកមានអាយុ កុំធ្វើឲ្យឮសូរឡើយ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តា
របស់យើងទាំងឡាយកំពុងសម្តែងធម៌ ។ ព្រះសមណគោតមសម្តែងធម៌
ដល់បរិសទ្យច្រើនរយ ក្នុងសម័យណា ក្នុងសម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី
សំឡេងក្អកក្តី នៃពួកសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតម ឥតមានដល់តិច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ឡើយ ពួកមហាជន មានសភាពនឹកប៉ង ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគនឹងសម្តែងធម៌ណា ដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយនឹងស្តាប់
 នូវធម៌នោះ ។ ដូចជាបុរសប្របាច់ឃ្មុំទាំងបង្គំ ដែលពួកឃ្មុំតូចៗ ធ្វើហើយ
 ជារបស់ឥតទោស ត្រង់ផ្លូវជំបែកជា ៤ ពួកមហាជនមានសភាពនឹកប៉ង
 ប្រុងយកទឹកឃ្មុំនោះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ព្រះសមណគោតម សម្តែង
 ធម៌ដល់បរិសទ្យច្រើនរយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ សំឡេងកណ្តាស់ក្តី
 សំឡេងក្អកក្អី នៃពួកសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម ឥតមានដល់តិចឡើយ
 ពួកមហាជន មានសភាពនឹកប៉ង ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 នឹងសម្តែងធម៌ណា ដល់ពួកយើង ពួកយើងនឹងស្តាប់ធម៌នោះ ។ ចំណែក
 ពួកសាវ័កណា របស់ព្រះសមណគោតម ទាស់ទែងបន្តិចបន្តួចនឹងពួកស-
 ព្រហ្មចារីហើយ ពោលលាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅរកកេទថោកទាប សាវ័ក
 ទាំងនោះ នៅតែសរសើរគុណព្រះសាស្តាផង សរសើរគុណព្រះធម៌ផង
 សរសើរគុណព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកតិះដៀលចំពោះតែខ្លួនឯង មិនតិះដៀលគេ
 ថា យើងទាំងឡាយជាអ្នកឥតកំពូ យើងទាំងឡាយជាអ្នកឥតបុណ្យ ព្រោះ
 ថា ពួកយើងបានបួសក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ
 ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ ហើយមិនអាចនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិសុទ្ធ
 បរិបូណ៌ ដរាបដល់អស់ជីវិតបាន ។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ គង់ទៅជា
 អ្នកថែរក្សាវត្ត ឬជាឧបាសកប្រព្រឹត្តសមាទានក្នុងសិក្ខាបទ ៥ ។ ព្រះ
 សមណគោតមពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន ឬជាទាំងពួកសាវ័ក

បរិញ្ញាដកវគ្គ មហាសកុលុទាយិស្សត្រទី ៧

៤១២

ធ្វើសក្ការៈគោរព ហើយនៅអាស្រ័យនឹងព្រះសមណគោតថៃមទៀត ដោយ
ប្រការដូច្នោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ ចុះអ្នក
ពិចារណាយើញនូវធម៌ក្នុងតថាគតប៉ុន្មានយ៉ាង ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក
របស់តថាគតធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា (តថាគត) លុះ
ធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ។

[៨០] សកុលុទាយិបរិញ្ញាដក ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញធម៌ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគមាន ៥ ប្រការ
ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជានូវព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ)
ធម៌ ៥ ប្រការតើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីពិតថា ព្រះមាន
ព្រះភាគ មានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានអាហារតិច
ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមាន
អាហារតិចផង សរសើរបែបភាពនៃបុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផងណា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌
ទី ១ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
បូជានូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹង
ព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សន្តោសដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ចីវរតាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ការណ៍ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តី
 សន្តោសដោយចីវរតាមមានតាមបានផងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គពិចារណាយើញច្បាស់នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ២ ក្នុងព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមាន
 ព្រះភាគលុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀតព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សន្តោសដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស
 ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនត្រង់
 ការណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយចង្ហាន់ បិណ្ឌបាត តាម
 មានតាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត តាម
 មានតាមបានផងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញ
 ច្បាស់នូវធម៌នេះឯង ថាជាធម៌ទី ៣ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួក
 សាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សរសើរ សេចក្តីសន្តោស
 ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ការណ៍
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបាន

ផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផងណា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញ្ញាច្បាស់ នូវធម៌នេះឯង ថា
 ជាធម៌ទី ៤ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹង
 ព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ស្ងប់ស្ងាត់ សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ការណ៍
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផងណា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាយើញ្ញាច្បាស់នូវធម៌នេះឯង ថា
 ជាធម៌ទី ៥ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ
 (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណា
 យើញ្ញាច្បាស់នូវធម៌ទាំង ៥ នេះឯង ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដែលជាធម៌នាំឲ្យ
 ពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជានូវព្រះមានព្រះភាគ លុះធ្វើ
 សក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងព្រះមានព្រះភាគ) ។

[៨៥] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
 នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ
 មានអាហារតិចផង សរសើរបែបភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត មានអាហារ
ត្រឹមមួយកូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារកន្លះកូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារមួយសម្បកផ្លែ
ញ៉ៅខ្លះ មានអាហារកន្លះសម្បកផ្លែញ៉ៅខ្លះ ក៏មានដែរ ម្នាលឧទាយិ ចំណែក
តថាគតវិញ ជួនណាបរិភោគអាហារពេញស្មើដោយបាត្រនេះក៏មាន បរិភោគ
អាហារច្រើនជាងនោះទៅក៏មាន ។ ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរព ហើយនៅអាស្រ័យ
(នឹងតថាគត) ដោយគិតថាព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានអាហារតិចផង
សរសើរបែបភាពរបស់បុគ្គលអ្នកមានអាហារតិចផង សមតាមពាក្យអ្នកថា
មែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណារបស់តថាគត ដែលមានអាហារត្រឹមមួយ
កូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារកន្លះកូនផ្តិលខ្លះ មានអាហារមួយសម្បកផ្លែញ៉ៅខ្លះ
មានអាហារកន្លះសម្បកផ្លែញ៉ៅខ្លះ ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជា តថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះ (មិន) ធ្វើសក្ការៈ
គោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

[៨៦] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
បូជា តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)
ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយចីវរតាមមានតាម
បានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចីវរតាមមានតាមបានផង សម
តាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រើប្រាស់ត្រឹម
សំពត់បង្ហូរកូល ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង ក៏មានដែរ ពួកគេរើសនូវកំណាត់

សំពត់ទាំងឡាយ អំពីព្រៃស្នូសានខ្លះ អំពីគំនរសំរាមខ្លះ អំពីរានផ្សារខ្លះ ធ្វើជាសង្ឃាដិ ហើយប្រើប្រាស់ក៏មាន ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ជួនណាប្រើប្រាស់គហបតីចិវរទាំងឡាយដ៏ជាប់ សៅហ្មងដោយកាំបិត មាន រោមល្អិតដូចរោមឃ្លោក ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយចិវរតាមមានតាមបាន ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគត ដែលប្រើប្រាស់ត្រឹមតែសំពត់បង្សកូល ទ្រទ្រង់នូវចិវរសៅហ្មង ពួកគេរើស នូវកំណាត់សំពត់ អំពីព្រៃស្នូសានខ្លះ អំពីគំនរសំរាមខ្លះ អំពីរានផ្សារខ្លះ មកធ្វើជាសង្ឃាដិប្រើប្រាស់ ពួកសាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគតដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នឹង មិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

[៨៧] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាតតាម មានតាមបានផង ទ្រង់សរសើរសេចក្តីសន្តោស ដោយចង្ហាន់បិណ្ឌបាតតាម មានតាមបានផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់ តថាគត ប្រព្រឹត្តតែបិណ្ឌបាត ត្រាច់ទៅតាមលំដាប់ប្រក ត្រេកអរហើយក្នុង វត្ត គឺការឈរតាមទ្វារផ្ទះត្រកូលខ្ពស់និងទាប ក៏មានដែរ សាវ័កទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះនៃផ្ទះ បើទុកជាគេនិមន្តដោយអាសនៈក៏មិនត្រេកអរ
 ម្នាលឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ ជួនណាឆាន់បាយស្រូវសាលីទាំងឡាយ
 ប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានសម្បច្រើនមុខ មានម្ហូបច្រើនមុខក្នុងទីដែលគេនិមន្ត
 ក៏មាន ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត
 លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា
 ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបានផង
 សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយបិណ្ឌបាតតាមមានតាមបានផង សមតាមពាក្យ
 អ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត គ្រាប់
 ទៅតាមលំដាប់ប្រក ត្រេកអរហើយក្នុងវត្ត គឺការឈរតាមទ្វារផ្ទះត្រកូលខ្ពស់
 និងទាប សាវ័កទាំងនោះ រមែងចូលទៅកាន់ចន្លោះផ្ទះ បើទុកជាគេនិមន្តដោយ
 អាសនៈក៏មិនត្រេកអរ សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាតថាគតដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
 នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

[៨៨] ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 តថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)
 ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមាន
 តាមបានផង សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបាន
 ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត នៅ
 ត្រឹមក្បែរគល់ឈើបាន នៅក្នុងទីវាលស្មោះក៏សឹងបាន សាវ័កទាំងនោះ

មិនចូលទៅជ្រកក្រោមដំបូលអស់ ៨ ខែឡើយ ម្ចាស់ឧទាយិ ចំណែក
 តថាគតវិញ ជួនណានៅក្នុងផ្ទះកំពូលទាំងឡាយ ដែលគេលាបទាំងខាងក្នុង
 ទាំងខាងក្រៅ មិនមានខ្យល់ចូល មានទ្វារជិតស្មិទ្ធ មានបង្អួចបិទបាំងហើយ
 ម្ចាស់ឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះ
 ធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះ
 សមណគោតម ទ្រង់សន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង
 សរសើរសេចក្តីសន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបានផង សមតាម
 ពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគត ដែលនៅត្រឹម
 ក្បែរគល់ឈើ នៅក្នុងទីវាលស្មោះ សាវ័កទាំងនោះ មិនចូលទៅនៅជ្រក
 ក្រោមដំបូលអស់ ៨ ខែបាន ពួកសាវ័កនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់អាន បូជាតថាគត ដោយធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នឹង
 មិននៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ឡើយ ។

[៨៩] ម្ចាស់ឧទាយិ បើពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
 បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈគោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)
 ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គស្ងប់ស្ងាត់ផង សរសើរសេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន ម្ចាស់ឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់
 តថាគតនៅក្នុងព្រៃ ចូលទៅកាន់ព្រៃតូច នឹងព្រៃធំ ជាសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់
 ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ សាវ័កទាំងនោះ មកប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្តាលសង្ឃ
 ដើម្បីសម្តែងបាតិមោក្ខរាល់ៗ កន្លះខែ ម្ចាស់ឧទាយិ ចំណែកតថាគតវិញ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ជួនណានៅច្របូកច្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ស្តេច
 រាជមហាមាត្យ តិរិយ និងពួកសាវ័កនៃតិរិយ ម្នាលឧទាយិ បើពួកសាវ័ក
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ
 នៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គ
 ស្ងប់ស្ងាត់ហើយផង សរសើរសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង សមតាមពាក្យអ្នកថាមែន
 ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កណា របស់តថាគតដែលនៅក្នុងព្រៃ ចូលទៅកាន់
 ព្រៃតូច និងព្រៃធំ ជាសេនាសនៈស្ងាត់ហើយ សម្រេចសម្រាន្តនៅ សាវ័ក
 ទាំងនោះ ប្រជុំគ្នាក្នុង កណ្តាលសង្ឃ ដើម្បីសម្តែងបុតិមោក្ខរាល់ៗ កន្លះខែ
 សាវ័កទាំងនោះ សមជាមិនធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាតថាគតដោយ
 ធម៌នេះទេ លុះមិនធ្វើសក្ការៈគោរពហើយ នឹងមិននៅអាស្រ័យ (នឹង
 តថាគត) ឡើយ ។ ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័កធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន
 បូជាតថាគត លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត)
 មិនមែនដោយសារធម៌ ទាំង ៥ ប្រការនេះដូចពាក្យអ្នកថានោះទេ ។

[៧០] ម្នាលឧទាយិ ធម៌ ៥ ដោយឡែកទេ ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួក
 សាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ
 គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ធម៌ទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ
 ម្នាលឧទាយិ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ក្នុងសាសនានេះ សរសើរចំពោះ
 អធិសីលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រម
 ហើយដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរបំផុត ។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួក

សារីក របស់តថាគត សរសើរចំពោះអធិសីលថា ព្រះសមណគោតម ព្រះ
 អង្គមានសីល ព្រះអង្គប្រកបព្រមហើយដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរបំផុតណា ។
 ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី ១ ដែលនាំឲ្យពួកសារីករបស់តថាគត ធ្វើ
 សក្ការ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយ នៅអាស្រ័យ
 (នឹងតថាគត) ។

[៧១] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសារីករបស់តថាគត សរសើរ
 ចំពោះញាណទស្សនៈដ៏រុងរឿងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹងទើបនិយាយ
 ថា តថាគតដឹង ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើបនិយាយថា
 តថាគតឃើញ ព្រះសមណគោតម តែងសម្តែងធម៌ដើម្បីឲ្យត្រាស់ដឹង មិន
 សម្តែងដើម្បីមិនឲ្យត្រាស់ដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែងសម្តែងធម៌ប្រកប
 ដោយហេតុ មិនមែនធម៌ឥតហេតុទេ ព្រះសមណគោតម តែងសម្តែងធម៌
 ប្រកបដោយបុណ្យ មិនមែនសម្តែងធម៌ឥតបុណ្យទេ ។ ម្នាលឧទាយិ
 ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសារីករបស់តថាគត សរសើរចំពោះញាណទស្សនៈដ៏
 រុងរឿងថា ព្រះសមណគោតម កាលបើដឹង ទើបនិយាយថា តថាគតដឹង
 ព្រះសមណគោតម កាលបើឃើញ ទើបនិយាយថា តថាគតឃើញ ព្រះ
 សមណគោតម តែងសម្តែងធម៌ដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនមែនសម្តែងធម៌
 ដើម្បីសេចក្តីមិនត្រាស់ដឹងទេ ព្រះសមណគោតម តែងសម្តែងធម៌ប្រកបដោយ
 ហេតុ មិនមែនសម្តែងធម៌ឥតហេតុទេ ព្រះសមណគោតម តែងសម្តែងធម៌
 ប្រកបដោយបុណ្យ មិនមែនសម្តែងធម៌ឥតបុណ្យទេ ណា ។ ម្នាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី ២ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ
គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការគោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹង
តថាគត) ។

[៧២] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត សរសើរ
ចំពោះអធិប្បញ្ញាថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា ទ្រង់ប្រកប
ហើយដោយបញ្ញាខន្ធដ៏ប្រសើរបំផុត ឯពាក្យថា ព្រះសមណគោតម មិន
ឃើញនូវគន្លងនៃវាទៈនោះដែលមិនទាន់មានមក ឬថាព្រះសមណគោតម មិន
មែនសង្កត់សង្កិននូវបរហ្សវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាការសង្កត់សង្កិនដោយ
ល្អ ប្រកបដោយហេតុបានទេ ដូច្នោះនុ៎ះ មិនមានសោះឡើយ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ
អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ចុះពួកសាវ័ករបស់តថាគត កាលដឹង
យ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះហើយ និយាយបង្អាក់ (តថាគត) ក្នុង
ពាក្យជាចន្លោះៗ ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការនុ៎ះមិនមានសោះ
ឡើយ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀតតថាគតមិនដែលនឹកឲ្យពួកសាវ័ក ជួយ
ប្រៀនប្រដៅសោះឡើយ តែពួកសាវ័កតែនឹកប៉ង ឲ្យតថាគតប្រៀនប្រដៅ
ដោយពិត ។ ម្ចាស់ឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគត
សរសើរចំពោះអធិប្បញ្ញាថា ព្រះសមណគោតម ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញា ទ្រង់
ប្រកបព្រមហើយដោយបញ្ញាខន្ធ ដ៏ប្រសើរបំផុត ឯពាក្យថាព្រះសមណ-
គោតម មិនឃើញនូវគន្លងនៃវាទៈនោះ ដែលមិនទាន់មានមក ឬថាព្រះ
សមណគោតម មិនមែនសង្កត់សង្កិននូវបរហ្សវាទ ដែលកើតឡើងហើយឲ្យ

បរិញ្ញាដកវគ្គ មហាសកុលទាយិស្សត្រទី ៧

៤២២

ជាការសង្កត់សង្កិនដោយល្អ ប្រកបដោយហេតុ ដូច្នោះនេះ មិនមានសោះទេ
ណា ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី ៣ ដែលនាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត
តែងធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការគោរពហើយនៅ
អាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ។

[៧៣] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ពួកសាវ័ករបស់តថាគត មានទុក្ខ
បៀតបៀនហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួកសាវ័ក
ទាំងនោះ ចូលមករកតថាគត ហើយសួរនូវទុក្ខអរិយសច្ច លុះសួរហើយ
តថាគតក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគតធ្វើ
ចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះឲ្យត្រេកអរដោយការដោះស្រាយនូវប្រស្នាបាន ពួក
សាវ័កទាំងនោះ ចូលមករកតថាគតសួរនូវទុក្ខសមុទយៈ... ទុក្ខនិរោធ... សួរ
នូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច លុះសួរហើយ តថាគតក៏ដោះ
ស្រាយនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច ដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ តថាគត
ធ្វើចិត្តរបស់ពួកសាវ័កទាំងនោះឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការដោះស្រាយនូវ
ប្រស្នា ។ ម្នាលឧទាយិ ត្រង់ការណ៍ដែលពួកសាវ័ករបស់តថាគតមានទុក្ខ
បៀតបៀនហើយ មានទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះសេចក្តីទុក្ខណា ពួក
សាវ័កទាំងនោះ តែងចូលមករកតថាគតហើយ សួរនូវទុក្ខអរិយសច្ច លុះ
សួរហើយ តថាគតក៏ដោះស្រាយ នូវទុក្ខអរិយសច្ចដល់ពួកសាវ័កទាំងនោះ
តថាគតធ្វើចិត្តរបស់ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឲ្យត្រេកអរបានដោយការដោះស្រាយ
នូវប្រស្នា ពួកសាវ័កទាំងនោះចូលមករកតថាគតហើយ សួរនូវទុក្ខសមុ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ទេយៈ... ទុក្ខនិរោធ ... សួរនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ច លុះសួរ
ហើយ តថាគតក៏ដោះស្រាយនូវទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទាអរិយសច្ចដល់ពួក
សាវ័កទាំងនោះ តថាគតធ្វើចិត្តរបស់សាវ័កទាំងនោះឲ្យត្រេកអរបាន ដោយ
ការដោះស្រាយនូវប្រស្នា ណា ។ ម្នាលឧទាយិ នេះឯងជាធម៌ទី ៤ ដែល
នាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើ
សក្ការៈ គោរពហើយនៅអាស្រ័យ (នឹងតថាគត) ។

[៧៤] ម្នាលឧទាយិ មួយវិញទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយ
ចម្រើននូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ពិចារណានូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅនូវ
កិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតីកម្តាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោសមនស្សក្នុងលោក
ពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី... ពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្ត
ជាប្រក្រតី ... ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកម្តៅនូវកិលេស មានប្រាជ្ញាស្មារតី កម្តាត់បង់នូវអភិជ្ឈា និងទោ-
មនស្សក្នុងលោក សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ក៏ពួក
សាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន បានដល់ហើយនូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃ
អភិញ្ញា ក្នុងសតិប្បដ្ឋានធម៌នេះ ។

[៧៥] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់ពួក
សាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិ ហើយចម្រើននូវ

សម្មប្បធានទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែងប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីលះបង់នូវពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែងប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជាអកុសលដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងសេចក្តីប្រាថ្នាឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្គងតម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយឲ្យតាំងនៅបាន ដើម្បីមិនឲ្យវាផ្ទេងក្លែង ឲ្យជាកិរិយាកាត ធំទូលាយ ចម្រើនបរិបូណ៌ឡើង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបរិបូណ៌ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងសម្មប្បធានធម៌ទាំងនោះ ។

[៧៦] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់តថាគតប្រតិបត្តិហើយ ចម្រើនឥទ្ធិបាទទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយឆន្ទសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិរិយសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិ និងបធានសង្ខារ ចម្រើននូវឥទ្ធិបាទប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ និងបធានសង្ខារ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបរិបូណ៌

ញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងនោះ ។

[៧៧] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់ពួកសាវ័ក ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិ ហើយចម្រើននូវឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវសន្ទិន្ទ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ចម្រើននូវវិរិយន្ទ្រិយ ... ចម្រើននូវសតិន្ទ្រិយ ... ចម្រើននូវសមាធិន្ទ្រិយ ... ចម្រើននូវបញ្ញាន្ទ្រិយជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបរមញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នោះ ។

[៧៨] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទា ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិហើយ ចម្រើននូវពលធម៌ទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចម្រើននូវសទ្ធាពល ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ចម្រើនវិរិយពលៈ ... ចម្រើននូវសតិពលៈ ... ចម្រើននូវសមាធិពលៈ ... ចម្រើននូវបញ្ញាពលៈ ... ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគត ក៏បានដល់នូវបរមញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងពលធម៌ទាំង ៥ ប្រការនោះ ។

[៧៩] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ប្រតិបត្តិហើយ

ចម្រើននូវសម្ពោជ្ឈង្គធម៌ ៧ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ចម្រើននូវសតិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវ
 សេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តីរលត់ ឈមទៅកាន់សេចក្តី
 លះបង់ ចម្រើននូវធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គៈ ។ បេ ។ ចម្រើននូវវិរិយសម្ពោជ្ឈង្គៈ
 ... ចម្រើននូវបីតិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ... ចម្រើននូវបស្សន្តិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ... ចម្រើន
 នូវសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គៈ ... ចម្រើននូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គៈ ដែលអាស្រ័យនូវ
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវសេចក្តីប្រាសចាកតម្រេក អាស្រ័យនូវសេចក្តី
 រលត់ ឈមទៅកាន់សេចក្តីលះបង់ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន
 ក៏បានដល់នូវបរមីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងសម្ពោជ្ឈង្គធម៌ទាំង ៧
 នោះ ។

[១០០] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទា ដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតប្រតិបត្តិហើយ
 ចម្រើននូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ចម្រើននូវសម្មាទិដ្ឋិ ចម្រើននូវសម្មាសង្កប្បៈ ចម្រើននូវ
 សម្មាវាចា ចម្រើននូវសម្មាកម្មន្តៈ ចម្រើននូវសម្មាអាជីវៈ ចម្រើននូវសម្មា
 វាយាមៈ ចម្រើននូវសម្មាសតិ ចម្រើននូវសម្មាសមាធិ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់
 តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបរមីញ្ញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងមគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនោះ ។

[១០១] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយចម្រើននូវវិមោក្ខទាំងឡាយ ៨ ប្រការ ។ (វិមោក្ខទាំង ៨ ប្រការគឺ) បុគ្គលបាននូវរូបជ្ឈាន ឃើញនូវរូបទាំងឡាយ (មាននីលកសិណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសម្គាល់នូវរូបជ្ឈានខាងក្នុង ឃើញរូបទាំងឡាយខាងក្រៅ (មាននីលកសិណជាដើម) នេះជាវិមោក្ខទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តចុះស៊ីបកាន់ឈាន ក្នុងវណ្ណកសិណដ៏បរិសុទ្ធ នេះជា វិមោក្ខទី ៣ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវពួករូបសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ព្រោះ រម្ងាប់នូវពួកបដិយសញ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវពួកនាគតសញ្ញា ក៏ចូល ដល់អាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ នេះជាវិមោក្ខទី ៤ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងអាកាសានញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំង ពួង ក៏ចូលទៅដល់វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំ ផុត នេះជាវិមោក្ខទី ៥ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈដោយប្រការ ទាំងពួង ក៏ចូលដល់អាកិញ្ញញ្ចាយតនៈដោយបរិកម្មថា វត្ថុតិចតួចមិនមាន នេះ ជាវិមោក្ខទី ៦ ។ ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ញញ្ចាយតនៈដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ នេះជាវិមោក្ខទី ៧ ។ ភិក្ខុព្រោះ កន្លងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលដល់សញ្ញាវេទ- យិតនិរោធនេះជាវិមោក្ខទី ៨ ។ ឯសាវ័កទាំងឡាយរបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបរមីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុងវិមោក្ខទាំង ៨ នោះ ។

[១០២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់

បរិញ្ញាដកវគ្គ មហាសកុលទាយស្សត្រទី ៧

សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ក របស់គាត់បានប្រតិបត្តិ
ហើយចម្រើននូវអភិកាយតនៈ ៨ ប្រការ ។ អភិកាយតនៈ ៨ ប្រការ
គឺបុគ្គលពួកខ្លះ មានសេចក្តីសម្គាល់រូបរាងក្នុង ឃើញរូបរាងក្រៅ ដែល
ជារូបបន្តិចបន្តួច មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ
ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ
នេះជាអភិកាយតនៈទី ១ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មានសេចក្តីសម្គាល់រូបរាងក្នុង
ឃើញរូបរាងក្រៅ ដែលជារូបធំប្រមាណមិនបាន មានពណ៌ល្អឬពណ៌អាក្រក់
គ្របសង្កត់រូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មា
អញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ២ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ
មិនមានសេចក្តីសម្គាល់ក្នុងរូបរាងក្នុង ឃើញរូបរាងក្រៅដែលជារូប តិចតួច
មានពណ៌ល្អ ឬពណ៌អាក្រក់ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តី
សម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកា-
យតនៈទី ៣ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបរាងក្នុង ឃើញរូប
រាងក្រៅ ដែលជារូបធំប្រមាណមិនបាន ក៏គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមាន
សេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នោះ នេះជា
អភិកាយតនៈទី ៤ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបរាងក្នុង
ឃើញរូបរាងក្រៅ ដែលជារូបខៀវ មានពណ៌ខៀវជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូប
នេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ។ ដូចជាផ្កា ត្រកៀត ជាបុប្ផជាតិខៀវ មាន
ពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កានេះមាន ពណ៌ខៀវ មានពន្លឺខៀវ ពុំនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

សោតដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់
 ខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌ខៀវ មាន
 ពន្លឺខៀវ សេចក្តីទាំងនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គល
 ពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូប
 ខៀវ មានពណ៌ខៀវ ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ខៀវ មានពន្លឺ
 ខៀវ គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញដឹង អាត្មាអញឃើញដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៥ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ
 មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ជារូបលឿង មាន
 ពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ។
 ដូចផ្កាកណ្តិការ ជាបុប្ផជាតិលឿង មានពណ៌លឿង ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា
 ផ្កានេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង ពុំនោះសោតដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុង
 ពារាណសីនោះ រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់លឿង មានពណ៌លឿង
 ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង សេចក្តី
 នេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តី
 សម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបលឿង មានពណ៌លឿង
 ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមាន ពណ៌លឿង មានពន្លឺលឿង គ្របសង្កត់
 នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តី សម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញដឹង
 អាត្មាអញឃើញ ដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៦ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ មិនមាន
 សេចក្តីសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម មានពណ៌

បរិញ្ញាដកវគ្គ មហាសកុលទាយស្សត្រទី ៧

ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ។
 ដូចជាផ្កាច្បារ ជាផ្កាក្រហមមាន ពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កា
 នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺក្រហម ពុំនោះសោតដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុង
 ពារាណសីនោះ មានសាច់រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ក្រហម មាន
 ពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា សំពត់នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺ
 ក្រហម សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ
 មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដែលជារូបក្រហម
 មានពណ៌ក្រហម ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឺ
 ក្រហម គ្របសង្កត់នូវរូបទាំងនោះ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញដឹង អាត្មាអញឃើញ ដូច្នោះ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៧ ។ បុគ្គលពួកខ្លះ
 មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ជារូបស មានពណ៌ស
 ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស ។ ដូចជាផ្កាយព្រឹក
 ជាផ្កាយស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា ផ្កាយនេះមានពណ៌ស មាន
 ពន្លឺស ពុំនោះសោត ដូចសំពត់កើតក្នុងក្រុងពារាណសីនោះ មានសាច់
 រលីងរលើបទាំងពីរខាង ជាសំពត់ស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា
 សំពត់នេះមានពណ៌ស មានពន្លឺស សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ មាន
 ឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពួកខ្លះ មិនមានសេចក្តីសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាង
 ក្រៅ ដែលជារូបស មានពណ៌ស ជាទីចង្អុលបង្ហាញថា រូបនេះមានពណ៌ស
 មានពន្លឺស គ្របសង្កត់ នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះ

ថា អាត្មាអញដឹង អាត្មាអញឃើញ នេះជាអភិកាយតនៈទី ៨ ។ ឯសាវ័ក
របស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបុរាមីញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ក្នុង
អភិកាយតនៈទាំងនោះ ។

[១០៣] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិហើយ
ចម្រើននូវកសិណាយតនៈ ១០ ប្រការ ។ (កសិណាយតនៈទាំង ១០
នោះគឺ) បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវបឋវិកសិណខាងលើ ខាងក្រោម
នឹងទទឹង ជាកសិណតែបែបមួយ ឥតមានលាយឡំ (នឹងកសិណឯទៀត)
មានប្រមាណមិនបាន ១ បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវអាបេកសិណ ។ បេ ។
បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវតេជោកសិណ ... បុគ្គលពួកខ្លះស្គាល់ច្បាស់
នូវវាយោកសិណ ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវនិលកសិណ ... បុគ្គល
ពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវបីតកសិណ...បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវ លោ-
ហិតកសិណ ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវឱទាតកសិណ ... បុគ្គលពួកខ្លះ
ស្គាល់ច្បាស់នូវអាកាសកសិណ ... បុគ្គលពួកខ្លះ ស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញា-
ណកសិណ ខាងលើ ខាងក្រោម នឹងទទឹង ជាកសិណតែបែបមួយ ឥតមាន
លាយឡំ (នឹងកសិណឯទៀត) ប្រមាណមិនបាន ១ ។ ឯសាវ័ក
ទាំងឡាយរបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបុរាមីញ្ញាណជាទីបំផុត នៃ
អភិញ្ញាក្នុងកសិណាយតនៈទាំង ១០ នោះ ។

[១០៤] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទា ដល់

សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយចម្រើននូវឈានទាំង ៤ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ហើយចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ហើយចាកធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល បានចូលបឋមជ្ឈានប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានបីតិ និងសុខ ដែលកើត អំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយ បីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាងកាត់ សក់ក្តី កូនសិស្សរបស់នាយជាងកាត់សក់ក្តី ដែលឈ្លាសវៃ ដាក់លម្អិត សម្រាប់ងូតទៅក្នុងលោហកាជន៍ ហើយយកទឹកប្រោះព្រំ ច្របាច់ពូតឲ្យជាដុំ ឯដុំលម្អិតសម្រាប់ងូតនោះ ជ្រួតជ្រាបស្អិតដោយទឹក ជោកជាំស្អិតដោយទឹក សើមស្អិតដោយទឹក ទាំងខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ទាំងមិនហូរចេញអំពីគ្នាផង សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំបរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ ស្ងាត់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវ ដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មានឧបមេយ្យដូច្នោះ ឯង ។

[១០៥] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ។ បេ ។ បានចូលទុតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯងឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយបីតិ
និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិ ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាអន្ទង់ទឹកដីជ្រៅ មាន
ទឹកជោរឡើងខាងក្នុង មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងកើតនៃអន្ទង់នោះទេ មិន
មានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងលិចទេ មិនមានផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងជើងទេ មិនមាន
ផ្លូវទឹកអំពីទិសខាងត្បូងទេ ភ្លៀងសោតក៏មិនបង្ហូរនូវទឹកដោយល្អម្តងៗ មាន
តែទឹកដីត្រជាក់ ជោរចេញអំពីអន្ទង់ទឹកនោះ ញ៉ាំងអន្ទង់ទឹកនោះឯងឲ្យ
ជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់ ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃអន្ទង់ទឹកនោះទាំងអស់ សុទ្ធតែជ្រួតជ្រាបដោយទឹកត្រជាក់ សេចក្តីនេះ
មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប
ជោកជាំ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីសមាធិគឺ
បឋមជ្ឈាន ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់ របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់
ត្រូវដោយបីតិ និងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

[១០៦] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ។
ចូលតតិយជ្ឈាន ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯងឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិបូណ៌
ផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបីតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួច នៃកាយ
ទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបីតិ ។
ម្នាលឧទាយិ ដូចជាផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺជាព្រលិតក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី
ផ្កាល្អកសក្តី ក្នុងគុម្ភនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ភនៃល្អកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ភនៃល្អក
សក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក

លិចនៅខាងក្នុងទឹក ដែលទឹកកំពុងចិញ្ចឹមនៅឡើយ ពួកដលជាតិទាំងនោះ រមែងជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិច្ចណិ ផ្សព្វផ្សាយ ដោយទឹកនោះ រហូតដល់ ចុង រហូតដល់គល់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កា ឈូកសក្តី ទាំងអស់សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយទឹកនោះ សេចក្តីនេះមានឧបមា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជ្រួតជ្រាប ជោកជាំ បរិច្ចណិ ផ្សព្វផ្សាយដោយសេចក្តីសុខដែលគ្មានបីតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃ កាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយសេចក្តីសុខ ដែលគ្មានបីតិ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។

[១០៧] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខផង ។ បេ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ភិក្ខុនោះអង្គុយផ្សាយទៅកាន់កាយនេះឯង ដោយចិត្ត បរិសុទ្ធផ្សរផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែ ពាល់ត្រូវដោយចិត្តបរិសុទ្ធផ្សរផង ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាបុរសអង្គុយ ទទួរក្បាលដោយសំពត់ស ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់បុរស នោះ សុទ្ធតែប៉ះពាល់ដោយសំពត់ស សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុអង្គុយផ្សាយទៅកាន់កាយនេះឯង ដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផ្សរផង ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ សុទ្ធតែពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ដ៏បរិសុទ្ធផ្សរផង មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបុរាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងឈានទាំង ៤ នោះ ។

[១០៨] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងយ៉ាងនេះថា រាងកាយរបស់អាត្មាអញនេះឯង មានរូប ប្រកបដោយមហាក្ខតទាំង ៤ កើតអំពីមាតា និងបិតា ចម្រើនដោយបាយ និងនំ ជាសភាវៈមិនទៀងទាត់ មិនបិតថេរ មានការដុសខាត់បំបាត់ក្លិនអាក្រក់ គក់ច្របាច់ឬចាប់ខ្លួន បែកធ្លាយខ្ចាត់ខ្ចាយទៅជាធម្មតា ឯវិញ្ញាណរបស់អាត្មា អញនេះសោត ក៏អាស្រ័យនៅនឹងរាងកាយនេះ ជាប់ជំពាក់នៅនឹងរាងកាយ នេះឯង ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាកែវតែឲ្យរូបស្អាត មានជាតិដ៏បរិសុទ្ធ មាន ជ្រុង ៨ ដែលបុគ្គលថ្លៃហើយដោយប្រពៃ គឺបាននាំយកជាតិថ្ម និងក្រួស ចេញអស់ហើយ មានសម្បុរភ្លឺថ្លាយ៉ាងវិសេស បរិបូណ៌ដោយអាការៈទាំង ពួង មានដុសលាងជាដើម ទើបបុរសនោះយកចេសខៀវក្តី ល្បឿងក្តី ក្រហម ក្តី សសុទ្ធក្តី សភ្លាវក្តី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ បុរសមានភ្នែកភ្លឺជាក់កែវ នោះ ក្នុងដៃ ហើយពិចារណាមើលក៏ស្គាល់ច្បាស់ថា នេះឯងជាកែវតែឲ្យរូបស្អាត មានជាតិបរិសុទ្ធ មានជ្រុង ៨ ដែលគេថ្លៃហើយដោយប្រពៃ មានសម្បុរភ្លឺថ្លា យ៉ាងវិសេសបរិបូណ៌ដោយអាការៈទាំងពួង នេះជាចេសដែលមានសម្បុរខៀវ ឬល្បឿង ក្រហម សសុទ្ធ ឬសភ្លាវ ដែលគេដោតទៅក្នុងកែវនោះ យ៉ាង ណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយដឹងច្បាស់យ៉ាង នេះថា រាងកាយរបស់អាត្មាអញនេះឯង មានរូបប្រកបដោយមហាក្ខតទាំង ៤ កើតអំពីមាតា និងបិតា ចម្រើនដោយបាយនិងនំ ជាសភាវៈមិនទៀង

ទាត់ មិនបិតថេរ មានការជុសខាត់បំបាត់ក្លិនអាក្រក់ គក់ច្របាច់ ឬចាប់ន្ទត
 បែកធ្លាយខ្ទាត់ខ្ទាយទៅជាធម្មតា ឯវិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញនេះ ក៏អា-
 ស្រ័យនៅនឹងរាងកាយនេះ ជាប់ជំពាក់នៅនឹងរាងកាយនេះ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ ពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទី
 បំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

[១០៧] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ
 ហើយនិម្មិតនូវកាយដទៃចេញអំពីកាយនេះ ឲ្យជាកាយមានរូប ជាកាយសម្រេច
 អំពីចិត្ត មានអវយវៈតូចធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិនវិកលខូចខាត ។ ដូច
 បុរសដកហូតបណ្ណលស្មៅយាបួងចេញអំពីដើមស្មៅនោះ បុរសនោះក៏យល់
 ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះជាបណ្ណល នេះជាស្មៅយាបួង ស្មៅយាបួងផ្សេង
 បណ្ណលផ្សេង នេះជាបណ្ណលដែលអញដកចេញ អំពីស្មៅយាបួងនេះឯង
 ម្ចាស់ឧទាយិ ពុំនោះសោតដូចជាបុរសហូតដាវចេញអំពីស្រោម បុរសនោះក៏
 យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះដាវ នេះស្រោម ដាវផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះ
 ជាដាវដែលអញហូតចេញអំពីស្រោមនេះឯង ម្ចាស់ឧទាយិ ពុំនោះសោតដូច
 បុរសដកពស់ចេញអំពីស្រោម បុរសក៏យល់ច្បាស់យ៉ាងនេះថា នេះពស់
 នេះស្រោម ពស់ផ្សេង ស្រោមផ្សេង នេះពស់ដែលអញហូតចេញអំពី
 ស្រោមនេះឯង សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ឧទាយិ តថាគត
 បានសម្តែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយនិម្មិតកាយដទៃចេញអំពីកាយនេះ ឲ្យជាកាយមាន
រូប ជាកាយសម្រេចអំពីចិត្ត មានអវយវៈតូចធំសព្វគ្រប់ មានឥន្ទ្រិយមិន
វិកលខូចខាត មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជា
ច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

[១១០] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយ
តាក់តែងឬសម្តែងឬទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យជាកាយច្រើន
ក៏បាន ឬកាយច្រើនធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើអាវិការៈ
បាដិហារិយ័ក៏បាន ធ្វើតិរោការៈបាដិហារិយ័ក៏បាន ជ្រែកចេញទៅក្រៅជញ្ជាំង
ក្រៅកំផែង ក្រៅភ្នំក៏បាន ដូចគេដើរលើអាកាស ។ មុជងើបក្នុងផែនដី
ដូចក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកឥតមានបែកធ្លាយ ដូចដើរលើផែនដីក៏បាន ។
អណ្តែតទៅលើអាកាសទាំងភ្នែក ដូចសកុណបក្សីក៏បាន ។ យកដៃទៅស្តាប់
អង្រែលព្រះចន្ទព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះ
ក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅរហូតដល់ព្រហ្មលោកទាំងកាយក៏បាន ។
ម្នាលឧទាយិ ដូចជាស្នូនឆ្នាំង ឬកូនសិស្សរបស់ស្នូនឆ្នាំង ដែលឈ្លាសប្រសព្វ
ទោះប្រាថ្នានឹងរចនាកាជនណាៗ ដោយដីដែលបានធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាច
នឹងធ្វើកាជននោះៗ ឲ្យសម្រេចបាន ម្នាលឧទាយិ ពុំនោះដូចជាងក្អកក្អី កូន
សិស្សរបស់ជាងក្អកក្អី ដែលឈ្លាសប្រសព្វ ទោះប្រាថ្នានឹងរចនាក្អកណាៗ
ដោយក្អកដែលធ្វើបរិកម្មល្អហើយ ក៏អាចនឹងរចនាក្អកនោះៗ ឲ្យសម្រេចបាន

បរិញ្ញាដកវគ្គ មហាសកុណុទាយិសូត្រទី ៧

ម្ចាស់ឧទាយិ ពុំនោះសោត ដូចជាងមាសក្តី កូនសិស្សរបស់ជាងមាសក្តី ដែលឈ្លាសប្រសព្វ ទោះប្រាថ្នារចនាមាសណាៗ ដោយមាសដែលធ្វើបរិកម្ម ល្អហើយ ក៏អាចនឹងរចនាមាសនោះៗ ឲ្យសម្រេចបាន សេចក្តីទាំងនេះមាន ឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ឧទាយិ តថាគតបានសម្តែង បដិបទាដល់សាវ័ក ទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិហើយ សម្តែង ឬទ្ធិបានច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនក៏បាន ឬកាយ ច្រើន ធ្វើឲ្យត្រឡប់ទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន ធ្វើអាវិការវុទ្ធិហារ្យក៏បាន ធ្វើតិរោការវុទ្ធិហារ្យក៏បាន ជ្រែកចេញទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅ ភ្នំក៏បាន ដូចជាដើរទៅលើអាកាស ។ មុជទឹកក្នុងផែនដី ដូចក្នុងទឹកក៏បាន ។ ដើរលើទឹកឥតមានបែកធ្លាយដូចដើរលើផែនដីក៏បាន ។ អណ្តែតទៅលើ អាកាសទាំងភ្នែក ដូចសកុណុបក្សីក៏បាន ។ យកដៃទៅស្ទាបអង្កែលនូវព្រះ ចន្ទព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិធំ មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះក៏បាន ញ៉ាំង អំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ រហូតដល់ព្រហ្មលោកទាំងកាយក៏បាន មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះឯង ។ ពួកសាវ័ករបស់តថាគត ជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

[១១១] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់ សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ ហើយ មានត្រចៀកទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងព្វ សំឡេង ២ ប្រការ ទាំងសំឡេងទិព្វ ទាំងសំឡេងមនុស្ស ទាំងឆ្ងាយទាំង

ជិត ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចបុរសអ្នកផ្គុំស្នំ មានកម្លាំងអាចញ៉ាំងសំឡេង
 ស្នំឲ្យលាន់ឮទៅក្នុងទិសទាំង ៤ ឲ្យអ្នកផងជឹងបាន ដោយមិនលំបាក
 យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ
 ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយមានត្រចៀក
 ទិព្វដ៏បរិសុទ្ធិ កន្លងហួសត្រចៀកមនុស្សធម្មតា រមែងឮសំឡេង ២ ប្រការ
 ទាំងសំឡេងទិព្វ ទាំងសំឡេងមនុស្ស ទាំងឆ្ងាយទាំងជិត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណជាទីបំផុតនៃ
 អភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

[១១២] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទា ដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបដិបត្តិហើយ អាច
 កំណត់ដឹងនូវចិត្តដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ចិត្តដែលប្រកបដោយ
 រាគៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈក៏ដឹងថា ចិត្ត
 ប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយ
 ទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែល
 ប្រកបដោយមោហៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាក
 មោហៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍មូល ក៏ដឹងថា
 ចិត្តមានអារម្មណ៍មូល ចិត្តដែលរាយមាយ ក៏ដឹងថាចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែល
 ជាមហគ្គតៈ គ្សុប្បាវចរៈ និងអរុប្បាវចរៈ ក៏ដឹងថាចិត្តជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែល
 មិនមែនជាមហគ្គតៈ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនមែនជាមហគ្គតៈ ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ គឺ

លោកិយចិត្ត ក៏ដឹងថាចិត្តជាសឧត្តរៈ ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ គឺលោកុត្តរចិត្ត
ក៏ដឹងថាចិត្តជាអនុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំងមាំ ក៏ដឹងថាចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិន
តាំងមាំ ក៏ដឹងថាចិត្តមិនតាំងមាំ ចិត្តដែលរួចស្រឡះចាកកិលេសាសវៈ ក៏ដឹង
ថាចិត្តរួចស្រឡះចាកកិលេសាសវៈ ចិត្តដែលមិនបានរួចស្រឡះ ក៏ដឹងថា
ចិត្តមិនបានរួចស្រឡះ ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចស្រ្តីក្តី បុរសក្តី ដែលនៅក្នុង
ពេញក្រមុំ ពេញកម្លោះ កំពុងចូលចិត្តនឹងការប្រដាប់ស្អិតស្អាងកាយ
ឆ្លុះមើលស្រមោលមុខរបស់ខ្លួនក្នុងផ្នែកពាក់ដែលបរិសុទ្ធផ្សាផងក្តី ក្នុងកាជន៍
ទឹកដែលថ្លាល្អក្តី បើមុខប្រកបដោយទោស (មានប្រជ្រុយ ជំពៅ មុន និង
បួសជាដើម) ក្តី ក៏ដឹងថាមុខប្រកបដោយទោស បើមុខឥតមានទោសក្តី
ក៏ដឹងថាមុខឥតមានទោស យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ តថាគតបានសម្តែង
បដិបទាដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបាន
ប្រតិបត្តិ ហើយកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃ ចិត្តដែល
ប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈ ក៏
ដឹងថាចិត្តប្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រកប
ដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ ក៏ដឹងថាចិត្តប្រាសចាកទោសៈ
ចិត្តដែលប្រកបដោយមោហៈ ... ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ ... ចិត្តដែល
មានអារម្មណ៍មូល ... ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍រាយមាយ ... ចិត្តដែលជា
មហគ្គតៈ ... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ ... ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈ ...
ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈ ... ចិត្តដែលតាំងមាំ ... ចិត្តដែលមិនតាំងមាំ ... ចិត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ដែលរួចស្រឡះ... ចិត្តដែលមិនរួចស្រឡះ... ក៏ដឹងថាចិត្តមិនរួចស្រឡះ ក៏
ដូច្នោះឯង ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ
ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងធម៌នោះ ។

[១១៣] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយ
រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស (លំដាប់ខ្លួនដែលសត្វអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន)
គឺរលឹកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥
ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ
១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ រលឹកឃើញនូវសំវដ្តកប្ប
ជាច្រើនខ្លះ វិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះ និងសំវដ្តវិវដ្តកប្បជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញ
បានកើតក្នុងទីឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ មានគោត្រយ៉ាងនោះ មាន
វណ្ណៈយ៉ាងនោះ មានអាហារយ៉ាងនោះ ទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនោះ មាន
កំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុតអំពីទីនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុង ទីឯ
ណោះទៀត លុះអាត្មាអញបានទៅកើតក្នុងទីនោះហើយ ក៏មានឈ្មោះយ៉ាង
នោះ មានគោត្រកូលយ៉ាងនោះ មានវណ្ណយ៉ាងនោះ មានអាហារយ៉ាងនោះ
ទទួលសុខ និងទុក្ខយ៉ាងនោះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ
ច្បុតអំពីទីនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងទីនេះ ។ ពួកសាវ័ករលឹកឃើញ
នូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការៈ (រូបនឹងអាហារជាដើម)
ព្រមទាំងឧទេស (ឈ្មោះនឹងគោត្រកូល) ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់

ឧទាយិ ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួន ហើយទៅកាន់ស្រុកដទៃ លុះ
 ចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ទៅស្រុកដទៃទៀត បុរសនោះលុះចេញអំពីស្រុក
 នោះហើយ ត្រឡប់មកកាន់ស្រុកខ្លួនដដែលវិញ បុរសនោះ តែងដឹងយ៉ាង
 នេះថា អាត្មាអញបានចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួនហើយ មកដល់ស្រុកឯណោះ
 កាលនៅក្នុងស្រុកនោះ អាត្មាអញឈរយ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ និយាយ
 យ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ លុះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ បានមកដល់
 ស្រុកឯណោះទៀត កាលដែលនៅក្នុងស្រុកនោះឯង អាត្មាអញឈរ
 យ៉ាងនោះ អង្គុយយ៉ាងនោះ និយាយយ៉ាងនោះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនោះ អាត្មា
 អញនោះ លុះចេញអំពីស្រុកនោះហើយ ទើបបានត្រឡប់មកដល់ស្រុករបស់
 ខ្លួនដដែល យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ឧទាយិ តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ
 ហើយក៏រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស គឺរលឹកឃើញបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិ
 ខ្លះ ៣ បេ។ ពួកសាវ័ករលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រម
 ទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯពួក
 សាវ័ករបស់តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់បារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា
 ក្នុងបដិបទានោះ ។

[១១៤] ម្ចាស់ឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
 សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយ
 បានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដែលកំពុងច្បុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណល្អខ្លះ មានវណ្ណអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវ ពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះប្រកប ដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នក តិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តី យល់ខុស សត្វទាំងនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយបន្ទាប់ អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក អើហ្ន៎ ចំណែកសត្វពួកនេះវិញ ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោសុច្ចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តី យល់ត្រូវ ប្រកាន់នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ សត្វទាំងនោះ លុះបែក ឆ្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏រមែងទៅកាន់សុគតិស្និតិទៅ លោក ។ ពួកសាវ័កមានចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្ស ធម្មតាបានឃើញនូវពួកសត្វកំពុងច្បុត កំពុងកើត ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់- ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណល្អខ្លះ មានវណ្ណអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ ខ្លះ កំណត់ដឹងនូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការ ដូច្នោះ ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាផ្ទះ ២ ខ្ពង់ មានទ្វារ បុរសមានចក្ខុ ឈរនៅ ត្រង់កណ្តាលផ្ទះទាំង ២ ខ្ពង់នោះ ក៏មើលឃើញពួកមនុស្សដែលកំពុង ចូលមកក្តី ចេញទៅក្តី ដើរទៅក្តី ដើរមកក្តី យ៉ាងណា ម្នាលឧទាយិ បដិបទាដែលតថាគតបានសម្តែងហើយដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុ

ឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិហើយ បាននូវទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លង
ហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែលកំពុងច្យុត កំពុងកើត
ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានវណ្ណល្អខ្លះ មានវណ្ណអាក្រក់ខ្លះ
មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រ-
ព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ឯសាវ័កទាំងឡាយរបស់
តថាគតជាច្រើន ក៏បានដល់នូវបារមីញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងបដិបទា
នោះ ។

[១១៥] ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត តថាគតបានសម្តែងបដិបទាដល់
សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគតបានប្រតិបត្តិ ហើយ
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួនហើយ
សម្រេចសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលឧទាយិ ដូចជាអន្ទង់ទឹកដែលថ្លាយងាយយ៉ាង
វិសេស មិនល្អក់ នៅលើកំពូលភ្នំ បុរសមានចក្ខុឈរក្បែរឆ្នេរអន្ទង់ទឹកនោះ
មើលឃើញខ្លោង្រងនិងសំរាមផង ក្រស និងអំបែងផង ហ្នឹងត្រីផង កំពុង
ហែលខ្លះ កំពុងសំកាំងនៅខ្លះ បុរសបានដឹងយ៉ាងនេះថា អន្ទង់ទឹកនេះឯង
ថ្លាយងាយយ៉ាងវិសេស មិនមានល្អក់ នេះឯងជាខ្លោង្រង និងសំរាម ក្រស
និងអំបែងក្នុងអន្ទង់នោះ ហ្នឹងត្រីទាំងឡាយកំពុងហែលខ្លះ កំពុងសំកាំងនៅ
ខ្លះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលឧទាយិ បដិបទាដែលតថាគតបានសម្តែងហើយ
ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ដែលជាហេតុឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត បានប្រតិបត្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន
ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅយ៉ាងនេះដែរ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់តថាគតជា
ច្រើន ក៏បានដល់នូវបរិញ្ញាណ ជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងបដិបទានោះ ។

[១១៦] ម្នាលឧទាយិ នេះឯងធម៌ទី ៥ ដែលជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ក
របស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះធ្វើសក្ការគោរពហើយ
អាស្រ័យនៅ (នឹងតថាគត) ។ ម្នាលឧទាយិ ធម៌ទាំង ៥ នេះឯង ដែល
ជាធម៌នាំឲ្យពួកសាវ័ករបស់តថាគត ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា លុះ
ធ្វើសក្ការៈ គោរពហើយអាស្រ័យនៅ (នឹងតថាគត) ។ លុះព្រះមាន
ព្រះភាគ សម្តែងភាសិតនេះចប់ហើយ សកុលុទាយិបរិញ្ញាជក មានចិត្តត្រេក
អររីករាយហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាសកុលុទាយិសូត្រទី ៧

អដ្ឋកថា

មហាសកុលុទាយិសូត្រ

[៧៥] មហាសកុលុទាយិសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា មោរនិវាបេ គឺក្នុងទីនោះ ជនទាំងឡាយ បានប្រកាសឲ្យអភ័យដល់ក្លោកទាំងឡាយ ហើយបានឲ្យអាហារ ព្រោះដូច្នោះ ទើបទីនោះឈ្មោះថា មោរនិវាប ជាទីឲ្យចំណីដល់សត្វក្លោក ។ បទថា អន្ធករោ ជាឈ្មោះរបស់បរិព្វាជកម្នាក់ ដូចវរតរៈ ក៏ជាឈ្មោះបរិព្វាជកដូចគ្នា ។ បទថា អញ្ញេ ច មិនមែនត្រឹមតែបរិព្វាជក ៣ នាក់នោះ ប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីបរិព្វាជកដទៃៗ ដែលមានកិត្តិសព្វក៏មានច្រើន ។

[៧៦] ក្នុងបទថា អបសន្ធិស្ស វណ្ណាវាទី សេចក្ដីថា ព្រះសមណគោតមទ្រង់ពោលសរសើរគុណនៃសំឡេងតិច ។ លោកមិនពោលថា អប្បសន្ធិវិទីតោ (ទូន្មានឲ្យមានសំឡេងតិច) ទើប ពោលបទនេះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនបានទូន្មានអ្នកដទៃ ។

[៧៧] បទថា បុរិមាទិ គឺថ្ងៃមុនៗ សំដៅដល់ ម្សិលមិញនេះ ។ ក្រោយអំពីនោះ គឺក្រោយអំពីថ្ងៃម្សិលមិញ ។ មិនមានសាលាចំពោះ ទើបឈ្មោះថា កុត្តបាលសាលា គឺសាលាផ្សាយដំណឹង ។ សាលាដែលពួកតិរិយផ្សេងៗ និងសមណព្រាហ្មណ៍ប្រជុំសន្ទនាគ្នាច្រើនយ៉ាង លោកហៅថា កុត្តបាលសាលា ព្រោះជាទីផ្សាយដំណឹងនៃជនជាច្រើនថា បុគ្គលនេះនិយាយអ្វី បុគ្គលនេះនិយាយដូចម្ដេច ។ បាវៈថា កោត្តបាលសាលា ក៏មាន ។

បទថា លាភា សេចក្តីថា នេះជាលាភរបស់អ្នកដែនអង្គៈ មគធៈ ដែលបាន ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ សួរប្រស្នា ឬស្តាប់ធម្មកថារបស់សមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ ។

គប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងបទថា សង្ឃិនោ ជាដើម ដូចតទៅនេះថា ឈ្មោះថា សង្ឃិនោ ព្រោះមានពួក គឺគណៈបព្វជិត ។ ឈ្មោះថា គណិនោ ព្រោះ មានគណៈនោះឯង ។ ឈ្មោះថា គណាចរិយា ព្រោះជា អាចារ្យរបស់ គណៈនោះ ដោយឲ្យសិក្សាដល់អាចារៈ ។ បទថា ញាតា គឺ មានឈ្មោះ បោះសំឡេងជាអ្នកប្រាកដ ។ ឈ្មោះថា យសសង្ឃិនោ ព្រោះមាន យសខ្ពស់ ដោយគុណតាមដែលមិនពិត និងដោយគុណតាមពិត ។ បូរណកស្សបជាដើម មានយសខ្ពស់ ដោយន័យជាដើមថា ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច សន្តោស សូម្បីសំពត់ក៏មិនស្លៀក ព្រោះជាអ្នកមានការប្រាថ្នាតិច ។ យសរបស់ព្រះតថាគតខ្ពស់ដោយព្រះគុណតាមសេចក្តីពិត មានព្រះគុណថា ឥតិថិ សោ ភគវា ដូច្នោះ ។ បទថា តិរុក្ការា គឺមេលទ្ធិ ។ បទថា សាធុសម្មតា គឺ ជនជាច្រើនសន្មតគ្នាយ៉ាងនេះថា ល្អ ស្អាត ជាសប្បុរស ។ បទថា ពហុជនស្ស គឺបុគ្គលអន្ធពាល និងពាលបុប្ផជនដែលមិនមានការសិក្សា និង បណ្ឌិតជនអ្នកមានបញ្ញា ។ ក្នុងជនទាំងនោះ ពួកតិរិយគេសន្មតថា ជា ពាលជន ព្រះតថាគតគេសន្មតថា ជាបណ្ឌិតជន ។ ដោយន័យនេះ គប្បី ជ្រាប សេចក្តីក្នុងបទជាដើមថា បូរណោ កស្សិនោ សង្ឃី បូរណកស្សប ជាមេគណៈ ក៏ព្រោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចែកអាម្មណ៍ ៣៨ ទ្រង់បានធ្វើ កំពង់

ជាទីចុះកាន់ព្រះនិព្វានទុកច្រើន ដូច្នោះគួរពោលថា ជាតិគុករោ ប្រែថា អ្នកធ្វើកំពង់ ។ សួរថាព្រោះហេតុអ្វី ទើបមេលទ្ធិទាំងអស់នោះ មកប្រជុំក្នុង ទីនោះ ។ ឆ្លើយថា ដើម្បីរក្សាឧបដ្ឋាក និងដើម្បីលាភសក្ការៈ ។ បានឮថា មេលទ្ធិទាំងនោះ មានការត្រិះរិះថា ឧបដ្ឋាករបស់ពួកយើង គប្បីនាំគ្នាដល់ ព្រះសមណគោតមថាជាទីពឹង ។ ពួកយើងនឹងរក្សាឧបដ្ឋាកទាំងនោះ ។ សូម្បីឧបដ្ឋាករបស់ពួកយើង ឃើញឧបដ្ឋាករបស់ព្រះសមណគោតមធ្វើសក្ការៈ ក៏នឹងធ្វើសក្ការៈដល់ពួកយើងដែរ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបមេលទ្ធិទាំងអស់ នោះនាំគ្នាទៅ ប្រជុំក្នុងទីដែលព្រះមានព្រះភាគប្រជុំ ។

[៧៨] បទថា វាទំ អាណេមេត្វា គីលីកេទោសក្កុន្តិវាទៈ ។ បទថា អបក្កន្តា គីនាំគ្នាចៀសចេញទៅ ពួកខ្លះចៀសចេញទៅកាន់ទិស ។ ពួកខ្លះ សឹក ពួកខ្លះមកកាន់សាសនានេះ ។ បទថា សហិតម្មេ គីពាក្យរបស់យើង ប្រកបដោយប្រយោជន៍ក្រៃលែង ប្រកបដោយអត្ថ ប្រកបដោយហេតុ ។ បទថា អសហិតំ គីពាក្យរបស់លោកមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ បទ ថា អធិចិណ្ណន្តេ វិបរាវត្តំ សេចក្តីថា កាលដែលលោកធ្លាប់មានការស្ងាត់ ជំនាញ ដោយសន្សំមកអស់កាលដ៏យូរ បានប្រែប្រួលទៅហើយ ដោយពាក្យ ត្រឹមមួយម៉ាត់របស់យើង ។ បទថា អាណេមិទោ តេ វាទោ គីខ្ញុំចាប់កំហុស ក្នុងវាទៈរបស់លោកបានហើយ ។ បទថា ចរ វាទប្បមោក្ខាយ សេចក្តីថា ចូរប្រព្រឹត្ត ដើម្បីដោះកំហុស គឺចូរសិក្សាដើម្បីទៅក្នុងទីនោះៗ ។ បទថា និព្វិធមហិ វា សចេ បមោសិ ឬចូរដោះស្រាយបើអាច គឺបើអាចដោះខ្លួន

ឯង ចូរដោះស្រាយក្នុងឥឡូវនេះឯង ។ បទថា ធម្មក្លោសេន គឺដោយ
ពាក្យតិះដៀលតាមសេចក្តីពិត ។

[៧៩] បទថា តន្ត្រោ សោស្ស្ឋាម គឺយើងទាំងឡាយ នឹងស្តាប់ធម៌
ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដល់ពួកយើង ។ បទថា ខុទ្ទំ មនុំ គឺសម្បក
ឃ្មុំដែលឃ្មុំតូចៗ ធ្វើទុក ។ បទថា អនេលកំ គឺសម្បកឃ្មុំដែលប្រាសចាក
មេ ។ បទថា បិដ្ឋេយ្យ គឺគប្បីប្របាច់ ។ បទថា បច្ឆាសីសមាណូរោ គឺ
កាន់កាជនៈ បំណងថា បុរសនោះនឹងឲ្យអញពេញកាជនៈឬទេហ្មី ។ បទថា
សម្បយោជេត្វា គឺប្រកែកគ្នាបន្តិចបន្តួច ។

[៨១] បទថា ឥតវីតវេន គឺតាមមានតាមបាន ។

[៨២] បទថា បរិវិត្តោ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជាអ្នក
ស្ងាត់ បរិព្វាជកពោលពាក្យនេះ សំដៅដល់ ត្រឹមកាយវិវេក ។ តែព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងាត់ដោយវិវេក ៣ ។

[៨៥] បទថា កោសកាហារាបិ គឺមានអាហារត្រឹមតែមួយកូនផ្តិល
ក្នុងផ្ទះរបស់ទានបតី ដែលមានផ្តិលតូចដើម្បីដាក់អាហារយ៉ាងល្អ ។ ទានបតី
ទាំងឡាយ ដាក់អាហារល្អទុកក្នុងផ្តិលនោះ ហើយបរិភោគ ។ កាលបព្វជិត
មកដល់ ក៏ប្រគេនអាហារដល់បព្វជិតនោះ ផ្តិលតូចនោះ ហៅថា កោសក
ព្រោះដូច្នោះបុគ្គលណា បានញ៉ាំងជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយអាហារមួយផ្តិល
តូច បុគ្គលនោះឈ្មោះថា កោសកាហារា ដូច្នោះ ។ បទថា វេទ្យវាហារា
គឺមានអាហារត្រឹមតែភក្ត្រដាក់ក្នុងសម្បកញ្ជៅ ។ បទថា សមតិភ្នំកំ គឺស្មើ

វណ្ណខាងក្រោមនៃកណ្តាប់មាត់បាត្រ ។ បទថា **សមិទា ធម្មេន** គឺដោយធម៌
 ព្រោះជាអ្នកមានអាហារតិចនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ មិនគួរពោលថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានអាហារតិចដោយអាការទាំងពួង ។ ទ្រង់
 មានអាហារតិចអស់កាល ៦ ឆ្នាំ ក្នុងទីដែលទ្រង់បំពេញព្យាយាម ។ ទ្រង់
 ញ៉ាំងព្រះជន្មជីវី ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយបាយមួយទូកដៃអស់ ៣ ខែ ក្នុងស្រុក
 វេរញ្ជា ។ ទ្រង់ញ៉ាំងព្រះជន្មជីវីឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយក្រអៅឈូកប៉ុណ្ណោះ
 អស់ ៣ ខែ ក្នុងបាលិលេយ្យព្រៃស្រោង ។ ក្នុងទីនេះ ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែង
 ដល់សេចក្តីនេះថា តថាគតមានអាហារតិចក្នុងកាលមួយ តែសាវ័កទាំងឡាយ
 របស់តថាគត មិនទម្លាយធុត្តង្គអស់មួយជីវិត តាំងអំពីសមាទានធុត្តង្គមក ។
 ព្រោះដូច្នោះ ឧបមាថា សាវ័កទាំងឡាយនោះ គប្បីធ្វើសក្ការៈតថាគតដោយ
 ធម៌នេះ ។ ព្រោះថា សាវ័កទាំងនោះជាអ្នកវិសេសជាងតថាគត រមែងធ្វើ
 សក្ការៈតថាគតដោយធម៌ដទៃដែលមាន ។ លោកសម្តែងទុកដូច្នោះ ។
 ដោយន័យនេះ គប្បីជ្រាបដោយយោជនាគ្រប់វារៈ ។

[៧៦] បទថា **បំសុក្កលិកា** សមាទានបំសុក្កលចីវរជាវត្ថុ គឺ
 សមាទានបំសុក្កលិកង្គធុត្តង្គ ។ បទថា **លូខចីវរធារា** ទ្រទ្រង់ចីវរសៅហ្មង
 ដោយអំបោះ ១០០ សរសៃ ។ បទថា **នន្តកានិ** គឺ ចម្រៀកសំពត់ដែល
 មិនមានជាយ ។ ពិតហើយ ឧបមាថា សំពត់ទាំងនោះ គប្បីមានជាយ
 សំពត់ទាំងនោះ ហៅថា **បិលោតិកា** ។ បទថា **ឧប្បិទ្ធា** គឺហែកចោលនូវ
 ចំណែកដែលប្រើការមិនបាន កាន់យកចំណែកដែលប្រើបានប៉ុណ្ណោះ ។ បទ

ថា អលារុលោមសានិ គឺមានសរសៃអំបោះដូចគ្នានឹងរោមឃ្លោក ។ លោក
 សម្តែងថា ល្អិត ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនគួរពោលថា ព្រះ
 សាស្តា ទ្រង់មិនសន្តោស ដោយចីវរសន្តោសឡើយ ។ ព្រោះក្នុងថ្ងៃដែល
 ព្រះអង្គទ្រង់ទទួលយកសំពត់ បង្សក្រូលធ្វើដោយសម្បកឈើ ដែលនាងបុណ្ណ
 ទាសី នាំមកអំពីព្រៃខ្មោចស្រស់ប្រគេន មហាបបរិបានញាប់ញ័រ រហូតដល់
 ទឹកជាទីបំផុត ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងសេចក្តីក្នុងបទនេះទុកថា តថាគតទទួល
 សំពត់បង្សក្រូលម្តងប៉ុណ្ណោះ តែសាវ័កទាំងឡាយរបស់តថាគត មិនទម្លាយ
 ធុតង្គរហូតអស់ជីវិត តាំងអំពីសមាទានធុតង្គមក ។

[៨៧] បទថា បិណ្ឌុចាតិកា គឺបិណ្ឌុបាតជាវត្ថុ គឺបដិសេធអតិរេក
 លោក សមាទានបិណ្ឌុបាតិកង្គធុតង្គ ។ បទថា សបទានចារិកោ គឺត្រាប់ទៅ
 តាមលំដាប់ប្រកជាវត្ថុ បដិសេធលោលុប្បចារ គឺការត្រាប់ទៅដោយសេចក្តី
 ល្មោក ហើយសមាទានសបទានចារិកវត្ថុ ។ បទថា ឧប្បាយកេ វត្ថុ រតា
 សេចក្តីថា ត្រេកអរក្នុងវត្ថុតាមប្រក្រតីរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលគឺការត្រាប់
 ទៅដើម្បីអាហារចិញ្ចឹមជីវិត ជាអ្នកឈរត្រង់ទ្វារផ្ទះ ទាំងខ្ពស់ និងទាប ប្រមូល
 អាហារដែលលាយឡំគ្នា ជាពំនូតហើយឆាន់ ។ បទថា អន្តរយរំ គឺចន្លោះ
 ផ្ទះ តាំងអំពីធរណីទ្វារ ដូចបានពោលហើយ ក្នុងព្រហ្មយុសូត្រ ។ ក្នុងទីនេះ
 លោកបំណងយកតាំងពី សសរខៀន ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 មិនគួរពោលថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់មិនសន្តោស ដោយបិណ្ឌុបាតសន្តោស ។
 ទាំងអស់គប្បីឲ្យពិស្តារដោយ ទំនងដូចគ្នាតាមដែលពោលហើយ ព្រោះភាព

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

ជាអ្នកមានអាហារតិច ។ ក្នុងទីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី
នេះទុកថា តថាគតមិនត្រេកអរទទួលនិមន្តន៍ក្នុងវេលាមួយប៉ុណ្ណោះ តែសាវ័ក
ទាំងឡាយនៃតថាគត មិនទម្លាយធុត្តង្គអស់មួយជីវិត តាំងអំពីសមាទាន
ធុត្តង្គមក ។

[៨៨] បទថា **រុក្ខមូលិកា** សមាទានការនៅដោយគល់ឈើជាវត្ថុ គឺ
បដិសេធ ទីប្រក់ប៉ាំង សមាទានរុក្ខមូលិកង្គធុត្តង្គ ។ បទថា **អញ្ចាកាសិកា**
សមាទាននូវទីវាលជាវត្ថុ គឺបដិសេធទីប្រក់ប៉ាំង និងគល់ឈើ ហើយសមា-
ទានអញ្ចាកាសិកង្គធុត្តង្គ ។ បទថា **អដ្ឋមាសេ** សេចក្តីថា អស់កាល ៨ ខែ
គឺអស់ហេមន្តរដូវ និងគិម្ហរដូវ តែខាងក្នុងរដូវភ្លៀង ចូលទៅកាន់ទីប្រក់ប៉ាំង
ដើម្បីរក្សាចីវរ ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនគួរពោលថា ព្រះ
សាស្តាទ្រង់មិនសន្តោស ដោយសេនាសនសន្តោស តែគប្បីសម្តែងសេនាសន
សន្តោសរបស់ព្រះអង្គ ដោយមហាបធានអស់កាល ៦ ឆ្នាំ និងដោយ
បាលិលេយ្យព្រៃស្រោង តែក្នុងទីនេះ ព្រះអង្គទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះទុកថា
តថាគតមិនចូលកាន់ទីប្រក់ប៉ាំងក្នុងកាលមួយប៉ុណ្ណោះ តែសាវ័ករបស់តថាគត
មិនទម្លាយធុត្តង្គអស់មួយជីវិត តាំងអំពីសមាទានធុត្តង្គមក ។

[៨៩] បទថា **អារញ្ញកា** គឺបដិសេធសេនាសនៈចុងស្រុក
ហើយសមាទានអារញ្ញកង្គធុត្តង្គ ។ បទថា **សង្ឃមជ្ឈេ ឱសរត្តិ** សេចក្តីថា
រមែងប្រជុំគ្នាក្នុងចំណោមសង្ឃ លោកពោលដល់ក្នុងអពទ្ធសីមា គឺសីមាដែល
មិនបានចង ។ តែសាវ័កដែលនៅក្នុងពទ្ធសីមា រមែងធ្វើឧបោសថក្នុងលំនៅ

របស់ខ្លួន ។ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនគួរពោលថា ព្រះសាស្តា
ទ្រង់មិនស្ងាត់ ព្រោះការស្ងាត់រមែងប្រាកដដល់ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ តថាគតប្រាថ្នាដើម្បីសម្មុទ្ធសកាល ៨ ខែ តែក្នុងទីនេះ ព្រះអង្គ
ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះថា តថាគតសម្មុទ្ធនៅក្នុងកាលបែបនោះម្តងម្កាល តែ
សាវ័ករបស់តថាគតមិនទម្លាយជុតន្ត្រីអស់មួយជីវិត តាំងអំពីសមាទាន
ជុតន្ត្រីមក ។

[៧០] បទថា មមំ សាវកា គីសាវកទាំងឡាយរបស់តថាគត ។

[៧១] បទថា សនិទានំ គឺមានហេតុ មានបច្ច័យ ។ ព្រះសាស្តា
ទ្រង់មិនសម្តែងដល់និព្វានដែលមិនមានបច្ច័យឬ ។ មិនមែនមិនសម្តែង
ឡើយ ។ តែទ្រង់សម្តែងធ្វើទេសនានោះឲ្យមានហេតុ មិនមែនមិនមានហេតុ
ឡើយ ។ បទថា សប្បាធិហារិយំ សេចក្តីថា ទ្រង់សម្តែងធម៌មានការ
អស្ចារ្យ នេះជាវេវចនៈនៃបទមុន ។ អធិប្បាយថា មានហេតុ ។

[៧២] ពាក្យថា វត ក្នុងបទថា តំ វត ត្រឹមតែជា និបាត ។
បទថា អនាគតំ វាធបចំ គឺគន្លងនៃវាទៈ ដែលតាំងនៅក្នុងថ្ងៃនេះ
ហើយមកខាងលើនៃបញ្ហានោះៗ ក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ ខានស្អែកនេះ កន្លះខែ
ឬមួយឆ្នាំ ។ បទថា ន ធកុតិ គឺ មិនឃើញដោយអាការដែលសច្ចុក-
និគ្រន្តញ្ចាំងហេតុ ដែលខ្លួនមកដើម្បីសង្កត់សង្កិនឲ្យវិសេស កាលនឹងពោល
ទើបមិនបានឃើញ ព្រោះហេតុនោះ សេចក្តីនោះមិនមែនឋានៈនឹងមាន ។ បទថា
សហធម្មេន គឺ មានហេតុ ។ បទថា អន្តរន្តរា កង ឱទានេយ្យំ សេច-

ក្តីថា កាត់នូវការសន្ទនារបស់តថាគត ហើយជ្រៀតការសន្ទនារបស់ខ្លួនចូល
 ទៅក្នុងចន្លោះ ។ បទថា ន ទោ បធាបំ ឧទាយិ សេចក្តីថា ម្ចាស់ឧទាយិ
 តថាគតមិនបំណង ប្រៀនប្រដៅ ក្នុងសាវ័កទាំងឡាយនេះថា កាលការ
 សន្ទនាដ៏ធំជាមួយអម្ពដ្ឋៈ សោណាណ្ណៈ កូដណ្ណៈ និងសច្ចកនិគ្រន្ត ជាដើម
 គង់ប្រព្រឹត្តទៅបាន បើការប្រើសាវ័ករបស់តថាគតមួយរូបគួរទាញឧបមា ឬ
 ហេតុមកពោល ។ បទថា មម៌យេវ គឺក្នុងឋានៈយ៉ាងនេះ សាវ័ក
 ទាំងឡាយក៏មិនបានប្រាថ្នាឱ្យខ្លួនដែលជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគត ។

[៧៣] បទថា តេសាបំ ចិត្តំ អារាធមិ គឺតថាគតកាន់យកចិត្តនៃ
 សាវ័កទាំងនោះឲ្យដល់ព្រម ឲ្យបរិច្ចណិ ដោយការព្យាករណ៍បញ្ជារបស់ព្រះ
 អរហន្ត ។ សួរឯណោះ ឆ្លើយឯណោះ ដូចសួរស្វាយ ព្យាករខុរសម្ម សួរ
 ខុរសម្ម ព្យាករស្វាយ ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ លោកពោលដល់
 សីលរបស់ព្រះពុទ្ធ ក្នុងទីដែលពោលទុកហើយថា អធិសីលេ សម្ពាវេន្តិ ប្រែថា
 សរសើរ ព្រោះអធិសីល ។ លោកពោលដល់ សព្វញ្ញតញ្ញាណ ក្នុងទី
 ដែលពោលទុកហើយថា អភិក្កន្តេ ញ្ញាណទស្សនេ សម្ពាវេន្តិ ប្រែថា
 សរសើរ ព្រោះញ្ញាណទស្សនៈដ៏ស្អាត ។ លោកពោលដល់បញ្ញាដែលឲ្យ
 កើតឋានៈក្នុងទីដែលពោលទុកថា អធិប្បញ្ញាយេ សម្ពាវេន្តិ ប្រែថា សរសើរ
 ព្រោះអធិប្បញ្ញា ។ លោកពោលដល់បញ្ញាព្យាករណ៍សច្ចៈ ក្នុងទីដែល
 លោកពោលទុកថា យេន ធុក្ខេន សេចក្តីថា បញ្ញាដ៏សេស រៀរសព្វញ្ញ-
 តញ្ញាណ និងបញ្ញាព្យាករណ៍សច្ចៈ រមែងជាអធិប្បញ្ញា ។

[៧៤] ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ប្រាប់បដិបទារបស់ សាវ័កទាំងនោះ ដែលសម្រេចដល់ ទើបត្រាស់ថា បុណ្ណ ច បរិ ឧទាយិ ជា ដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អភិញ្ញា វោសានទារមិប្បត្តា គឺសម្រេច អរហត្តដែលជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា និងដែលជាបារមីនៃអភិញ្ញា ។

[៧៥] បទថា សម្មប្បធានេ គឺសេចក្តីព្យាយាមដែលជាឧបាយ ។ បទថា ធន្តំ ជនេតិ គឺញ៉ាំងការពេញចិត្តក្នុងកុសលដែលជាកត្តកម្យតាឲ្យ កើត ។ បទថា វាយមតិ គឺធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ។ បទថា វិរយំ អារត្តតិ គឺប្រារព្ធព្យាយាម បានដល់ ញ៉ាំងសេចក្តីព្យាយាមឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ បទថា ចិត្តំ បគ្គណ្ណាតិ គឺលើកចិត្តឡើង ។ បទថា បទហតិ គឺធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ដោយឧបាយ ។ បទថា ការវនាយ ទារិប្បវិយា គឺដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បី ការបរិបូណ៌ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ គប្បីជ្រាបការតាំងមាំណា នុ៎ះជាការ មិនវង្វេង ការបរិបូណ៌ណា នុ៎ះជាការចម្រើន និងការបរិបូណ៌ ។ បទមុនជា អធិប្បាយនៃបទក្រោយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

ម្យ៉ាងទៀត បុព្វភាគបដិបទានៃសាវ័ក លោកពោលទុកដោយបរិយាយ នៃកស្សបសំយុត្ត ដែលព្រះមហាកស្សបត្ថេរពោលទុកដោយរឿងសម្មប្បធាន ទាំង ៤ នេះ សមដូចពាក្យដែលលោកពោលទុក ក្នុងកស្សបសំយុត្ត នោះថា

ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដុតកម្ដៅ កិលេស ដោយគិតថា ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង ដល់អាត្មាអញ កាលបើកើតឡើង គប្បីប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍

ដូច្នោះឡើយ មិនធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស ដោយគិតថាពួកអកុ-
 សលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើងដល់អាត្មាអញ កាលបើអាត្មាអញមិន
 បានលះបង់ទេ គប្បីប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដូច្នោះឡើយ មិនធ្វើ
 សេចក្តីព្យាយាម ដុតកម្តៅកិលេសដោយគិតថា ពួកកុសលធម៌ដែលមិន
 ទាន់កើតឡើង ដល់អាត្មាអញ កាលបើមិនកើតឡើង គប្បីប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដូច្នោះឡើយ មិនធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស
 ដោយគិតថា ពួកកុសលធម៌ដែលកើតឡើងដល់អាត្មាអញហើយ កាលបើ
 រលត់ទៅវិញ គប្បីប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដូច្នោះឡើយ ម្ចាស់អាវុសោ
 បុគ្គលជាអ្នកមិនមានសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស យ៉ាងនេះឯង ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ គប្បីជ្រាបថា អកុសលធម៌ដ៏លាមក បានដល់
 លោកៈជាដើម ។ ពាក្យថា កុសលធម៌ដែលមិនទាន់កើត បានដល់
 សមថវិបស្សនា និងមគ្គបុណ្ណោះ ។ សមថវិបស្សនា ឈ្មោះថា កុសល
 ដែលកើតឡើងហើយ ។ ឯមគ្គកើតឡើងម្តងហើយរលត់ទៅ មិនឈ្មោះថា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីវិនាសឡើយ ព្រោះមគ្គនោះ ឲ្យបច្ច័យដល់ផលហើយ
 ទើបរលត់ ។ សូម្បីក្នុងបទមុន លោកពោលទុកថា គប្បីកាន់យកសមថៈ
 និងវិបស្សនា តែសេចក្តីនោះមិនត្រឹមត្រូវ ។ សមថៈ និងវិបស្សនាកើតឡើង
 ហើយ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងនោះ កាលរលត់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 វិនាស ដើម្បីការជាក់ច្បាស់នៃអត្ត និងនាំរឿងមកពោលដូចតទៅនេះ

បានឮថា ព្រះថេរៈមួយរូបជាព្រះទ័ណស្រព គិតថា អញនឹងថ្វាយបង្គំ

បបញ្ចសុទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

៤៥៧

មហាចេតិយ និងមហាពោធិព្រឹក្ស ទើបមកកាន់មហាវិហារ អំពីជនបទជា
មួយសាមណេរដែលកាន់ភណ្ណៈ ជាអ្នកបានសមាបត្តិ ហើយចូលទៅកាន់
បរិវេណវិហារក្នុងពេលល្ងាច កាលមហាភិក្ខុសង្ឃកំពុងថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ
មិនចេញទៅដើម្បីថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះព្រះខ័ណ
ស្រពគោរពយ៉ាងក្រៃលែងក្នុងព្រះរតនត្រ័យ ដូច្នោះ កាលភិក្ខុសង្ឃថ្វាយ
បង្គំ ត្រឡប់ទៅហើយ ក្នុងវេលាដែលពួកមនុស្សបរិភោគអាហារពេលល្ងាច
សូម្បីសាមណេរ ក៏មិនឲ្យដឹង គិតថាអញនឹងថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ទើប
ចេញទៅតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ។ សាមណេរគិតថា ព្រះថេរៈទៅម្នាក់ឯង
ក្នុងកាលដែលមិនមែនជាកាល អញនឹងដឹង ទើបដើរតាមស្នាមជើងព្រះ
ឧបជ្ឈាយ៍ទៅ ។ ព្រះថេរៈមិនដឹងថា សាមណេរមក ព្រោះមិនបានគិតដល់
ទើបឡើងកាន់លានព្រះចេតិយតាមទ្វារទិសខាងត្បូង ។ សាមណេរក៏ឡើង
តាមស្នាមជើងទៅ ។ ព្រះមហាថេរៈ សម្លឹងមើលព្រះមហាចេតិយ ទាញបីតិ
ក្នុងពុទ្ធភុណ្ណជាអារម្មណ៍ សង្រួមចិត្តទាំងអស់ សរសើរ ត្រេកអរ ថ្វាយបង្គំ
ព្រះចេតិយ សាមណេរឃើញការថ្វាយបង្គំរបស់ព្រះថេរៈ ទើបគិតថា
ព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់អញ មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្រៃពេក ថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ
បើបានផ្កាហើយ គប្បីធ្វើការបូជាឬប្តី ។ កាលព្រះថេរៈក្រោកឡើងថ្វាយបង្គំ
លើកអញ្ជូលដាក់លើសិរសា ឈរសម្លឹងមើលព្រះមហាចេតិយ ។ សាមណេរ
គ្រហែមឲ្យព្រះថេរៈដឹងថាខ្លួនមក ព្រះថេរៈក្រឡេកមើល ហើយសួរថា អ្នក
មកថ្ងៃណា សាមណេរឆ្លើយថា ក្នុងវេលាលោកម្ចាស់ថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ

លោកម្ចាស់ជ្រះថ្លាពន់ពេក ទើបថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ។ លោកម្ចាស់បានផ្កា
ហើយ គប្បីបូជាឬ ។ ព្រះថេរៈ ឆ្លើយថា អើ សាមណេរ ឈ្មោះថាការ
បញ្ចុះព្រះធាតុប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ក្រៅអំពីក្នុងព្រះចេតិយនេះហើយ រមែងមិន
មាន ។ អ្នកណាបានផ្កាហើយ មិនគប្បីបូជាមហាសត្វដែលមានសភាពបែប
នេះបាន ។ សាមណេរ ពោលថា បើដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់បង្គំសិន
ខ្ញុំនឹងនាំផ្កាមក ។ រំពេចនោះឯង សាមណេរចូលឈាន ទៅព្រៃហិមពាន្ត
ដោយបូជ្ជិ បេះផ្កាបរិបូណ៌ដោយពណ៌ និងក្លិន ដាក់ពេញធម្មក្រក កាល
ព្រះថេរៈមិនទាន់ដល់មុខទ្វារក្រោយ អំពីខាងត្បូង សាមណេរមក ដាក់
សំពត់ធម្មក្រកខ្ទប់ផ្កាទុកក្នុងដៃ ហើយពោលថា សូមលោកម្ចាស់បូជាចុះ ។
ព្រះថេរៈពោលថា នែសាមណេរផ្ការបស់អ្នកតិចតួចពេក ។ សាមណេរ
ពោលថា សូមលោកម្ចាស់រព្យកដល់គុណរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
បូជាចុះ ។ ព្រះថេរៈឡើងជណ្តើរ អាស្រ័យទ្វារខាងក្រោយ ផ្តើមធ្វើការបូជា
ដោយផ្កាក្នុងនៃសម្រាប់បូជា ។ នៃសម្រាប់បូជា ពេញទៅដោយផ្កា ផ្កា
ធ្លាក់ទៅពេញក្នុងជាន់ទី ២ ដោយកម្រាស់ប្រមាណស្មើជង្គង់ ។ ព្រះថេរៈ
ចុះអំពីជាន់ទី ២ ញ៉ាំងជាន់ខាងក្រោមឲ្យពេញ សូម្បីជាន់ខាងក្រោមនោះក៏
ពេញ ។ ព្រះថេរៈដឹងថាពេញ ទើបកៀរទីផ្ទៃខាងក្រោម ត្រឡប់ទៅ ។
លានព្រះចេតិយមានផ្កាពេញទាំងអស់ ។ កាលលានព្រះចេតិយពេញ ព្រះ
ថេរៈពោលថា សាមណេរ ផ្កាមិនទាន់អស់ទេ ។ សាមណេរ ឆ្លើយថា សូម
លោកម្ចាស់ផ្កាបំបែកចុះ ។ ព្រះថេរៈផ្កាបំបែកហើយ ។ ក្នុងកាលនោះ

ផ្កាក៏អស់ទៅ ។ ព្រះថេរៈឲ្យធម្មក្រកដល់សាមណេរហើយធ្វើប្រទេក្សិណព្រះ
 ចេតិយ ដែលមានកំពែង ៦០ ហត្ថ ៣ ជុំ ថ្វាយបង្គំក្នុងទិសទាំង ៤
 ហើយត្រឡប់ទៅកាន់បរិវេណ គិតថាសាមណេរនេះមានប្ញទ្ធិច្រើនពិត តើ
 អាចរក្សាឥទ្ធានុភាពនេះទុកបានឬឬ ។ បន្ទាប់មក ព្រះថេរៈឃើញថា មិន
 អាចរក្សាបាន ទើបពោលនឹងសាមណេរថា សាមណេរ ឥឡូវនេះ អ្នកមាន
 ប្ញទ្ធិច្រើន ក្នុងខាងក្រោយ កាលប្ញទ្ធិវិនាស នឹងជីកទឹកអង្ករ ក្នុងដែរបស់
 ស្រីតម្បាញខ្វាក់ភ្នែកម្ខាង ។ នេះឈ្មោះថា ជាទោសនៃភាពជាកំលោះ
 សាមណេរនោះរន្ធត់ចិត្តក្នុងពាក្យរបស់ឧបជ្ឈាយ៍ តែមិនសំណូមពរថា សូម
 លោកម្ចាស់ប្រាប់កម្មដ្ឋានដល់ខ្ញុំចុះ ។ សាមណេរគិតថា ព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់
 អញនិយាយអ្វី ធ្វើដូចម្តេចបានពាក្យនោះ បានទៅហើយ ។ ព្រះថេរៈកាល
 ថ្វាយបង្គំមហាចេតិយ និងមហាពោធិត្រីក្សហើយ ទើបឲ្យសាមណេរទទួល
 បាត្រ និងចីវរទៅកាន់កុដេឡិតិស្សមហាវិហារ សាមណេរដើរតាមព្រះឧបជ្ឈាយ៍
 ទៅ មិនទៅបិណ្ឌបាត ។ តែសួរថា លោកម្ចាស់ចូលទៅកាន់ស្រុកណា
 កាលដឹងថា ឥឡូវនេះឧបជ្ឈាយ៍របស់ខ្លួន នឹងទៅដល់ទ្វារស្រុក ទើបកាន់បាត្រ
 និងចីវររបស់ខ្លួន និងរបស់ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ហើយហោះទៅ ប្រគេនបាត្រ
 និងចីវរដល់ព្រះថេរៈ ហើយទើបចូលទៅបិណ្ឌបាត ។

ព្រះថេរៈទូន្មានសព្វវេលាថា សាមណេរ អ្នកកុំធ្វើយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា
 ប្ញទ្ធិរបស់បុប្ផជន ផុយ ស្រួយ មិនពិតប្រាកដ កាលបានអារម្មណ៍ មានរូប
 ជាដើម មិនជាទិសប្បាយ សូម្បីតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ក៏បែកធ្លាយ ។ កាលការ

វិនាសចាកសមាបត្តិមាន ការនៅប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនអាចទ្រទ្រង់ទុក
 បាន ។ សាមណេរមិនប្រាថ្នានឹងស្តាប់ថា ឧបជ្ឈាយ័ររបស់ខ្លួនពោលអ្វី នៅ
 តែធ្វើដូចមុន ។ ព្រះថេរៈថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ទៅដោយលំដាប់ហើយ ទើប
 ទៅកាន់កម្មិនវិហារ សូម្បីព្រះថេរៈនៅក្នុងវិហារនោះ សាមណេរក៏នៅតែ
 ធ្វើយ៉ាងនោះ ។

តមកថ្ងៃមួយ ធីតារូបស្អាត របស់ជាន់តម្បាញម្នាក់ នៅក្នុងបឋមវ័យ
 ចេញអំពីស្រុកកម្មិន្ទៈ ចុះទៅកាន់ស្រះឈូក ស្រែកច្រៀងបេះផ្កាឈូក គ្រានោះ
 សាមណេរហោះទៅដល់ខាងចុងស្រះ ជាប់ចិត្តក្នុងសំឡេងច្រៀងរបស់ស្រីនោះ
 ដូចអ្នកលក់ត្រីភ្នែកខ្វាក់ ជាប់ចិត្តក្នុងសំឡេងរបស់អ្នកចម្រៀង ដូច្នោះ ។
 ភ្លាមនោះឯង ឫទ្ធិរបស់សាមណេរនោះក៏វិនាស ប្រៀបដូចភ្នែកបាក់ស្លាប ។
 តែដោយផលនៃសមាបត្តិដែលនៅមាន សាមណេរមិនធ្លាក់ទៅលើទឹកនោះ
 ធ្លាក់ចុះដូចសម្លីរកាដោយលំដាប់ បានឈរហើយ ក្បែរច្រាំងស្រះឈូក
 សាមណេរប្រញាប់ប្រញាល់ប្រគេនបាត្រ និងចីវរដល់ព្រះឧបជ្ឈាយ័រ ហើយ
 ត្រឡប់ ។ ព្រះមហាថេរៈគិតថា អញឃើញហេតុការណ៍មកអំពីមុនហើយ
 សូម្បីហាមសាមណេរ ក៏គង់មិនត្រឡប់ ទើបមិនពោលពាក្យណាមួយ រួច
 ចូលទៅបិណ្ឌបាត ។ សាមណេរទៅឈរត្រង់ច្រាំងស្រះឈូក រង់ចាំស្រីនោះ
 ឡើងមក ស្រីនោះក៏ឃើញសាមណេរទាំងក្នុងខណៈហោះ និងខណៈមកឈរ
 ដឹងថា សាមណេរនេះ អជ្ជក ព្រោះអាស្រ័យអញពិត ទើបពោលថា ចៀស
 ចេញទៅលោកម្ចាស់ ។ ទើបសាមណេរនោះចៀសចេញទៅ ។ ស្រីនោះ

ឡើងមកស្ងៀមសំពត់ ហើយចូលទៅរកសាមណេរ សួរថា លោកម្ចាស់ ត្រូវការអ្វីឬ សាមណេរប្រាប់សេចក្តីនោះ ។ ទើបនាងសម្តែងដល់ទោស ក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្ទះ ដោយហេតុច្រើនយ៉ាង និងអាទិសង្សក្នុងការប្រព្រឹត្តិ ព្រហ្មចរិយៈ សូម្បីកំពុងណែនាំ ក៏មិនអាចបន្ទោបង់សេចក្តីអផ្សុករបស់ សាមណេរនោះបាន គិតថា សាមណេរនេះ វិនាសឫទ្ធិបែបនេះ ព្រោះអញ ជាហេតុ ឥឡូវនេះ មិនគួរលះបង់ ទើបពោលថា សូមលោកម្ចាស់រង់ចាំនៅ ទីនេះចុះ ហើយទៅផ្ទះ ប្រាប់រឿងនោះដល់ឪពុកម្តាយ ។

មាតាបិតាក៏មកហើយ ប្រៀនប្រដៅច្រើនយ៉ាង បានពោលនឹងសាមណេរ ដែលមិនស្តាប់ថា លោកម្ចាស់កុំយល់ពួកខ្ញុំថា មានត្រកូលខ្ពស់ ពួកខ្ញុំត្រឹម តែជាជាងតម្បាញ អាចធ្វើបានត្រឹមតែការងារតម្បាញប៉ុណ្ណោះ ។ សាមណេរ ពោលថា ឧបាសក ធម្មតាមនុស្សដែលជាគ្រហស្ថ គួរធ្វើការងារតម្បាញ ឬ គួរធ្វើការងារផែងត្រកក៏បាន ។ ប្រយោជន៍អ្វីដោយត្រឹមតែសំពត់សាដកនេះ អ្នកចូរធ្វើការទៅចុះ ជាងតម្បាញឲ្យសំពត់សាដក ដែលចងពោះហើយ នាំ ទៅផ្ទះ លើកកូនក្រមុំឲ្យ អ្នកកំលោះនោះរៀនយកការងាររបស់ជាងតម្បាញ ធ្វើការត្រង់រោងតម្បាញជាមួយពួកជាង ។ បណ្តាប្រពន្ធរបស់ជាងតម្បាញ ដទៃ បានត្រៀមអាហារនាំមកអំពីព្រលឹម ភរិយារបស់នាយកំលោះមិនទាន់ មកនៅឡើយ ។ នាយកំលោះនោះ កាលអ្នកដទៃសម្រាកបរិភោគអាហារ ខ្លួននៅអង្គុយតម្បាញនោះឯង ។ ភរិយាបានទៅឯក្រោយ ទើបនាយកំលោះ នោះពោល គំហកភរិយាថា ម្តេចក៏នាងមកយឺតម៉្លេះ ។ ធម្មតាមាតុគ្រាមតែង

ដឹងថា សូម្បីស្តេចចក្រពត្តិដែលមានចិត្តស្រឡាញ់ខ្លួន គង់គិតថា ខ្លួនដូចជា
 ទាសៈ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបនាងពោលថា ក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកដទៃ គេមានឧស
 បន្លែ និងអំបិលស្រាប់ សូម្បីជាងតម្បាញដែលជាទាសៈនាំចេញខាងក្រៅក៏
 គង់មាន ។ តែខ្ញុំជាស្រីម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ សូម្បីអ្នកក៏គង់មិនដឹងថា ក្នុងផ្ទះ
 របស់យើង វត្ថុនេះមាន វត្ថុនេះមិនមាន ។ បើអ្នកត្រូវការ ក៏ចូរបរិភោគចុះ
 បើមិនត្រូវការ ក៏កុំបរិភោគ ។ នាយកំលោះនោះពោលគំហកថា នាងមិន
 ត្រឹមតែនាំអាហារមកយ័តប៉ុណ្ណោះ ហ៊ានទ្រគោះបោះបោកដាក់យើងដោយ
 ពាក្យសម្តីទៀត រួចក្រោធ កាលមិនឃើញគ្រឿងប្រទូស្តដទៃ ទើបទាញត្រល់
 ត្បាញសំពត់នោះ យកអំបោះចេញ ហើយគ្រវែងទៅ ភរិយាឃើញត្រល់
 រសាត់មក ទើបកាំងបន្តិច ចុងត្រល់ក៏មុត កាលនាងកាន់កាំង ទើបចុងត្រល់
 ចូលទៅមុតក្នុងភ្នែក នាងយកដៃទាំង ២ ខ្ទប់ភ្នែក ឈាមហូរចេញអំពីទីដែល
 មុត ។ នាយកំលោះនោះ នឹកឃើញដល់ពាក្យរបស់ឧបជ្ឈាយ័បានក្នុងកាល
 នោះថា ព្រះឧបជ្ឈាយ័គង់សំដៅដល់ហេតុនេះ ទើបពោលនឹងអញថា ក្នុង
 អនាគត អ្នកនឹងត្រូវជីកទឹកអង្ករដែលលាងដោយដៃរបស់ស្រីតម្បាញខ្នាក់
 ភ្នែកម្ខាង ព្រះថេរៈគង់នឹងឃើញហេតុនេះពិត ទើបទ្រហោយដោយសំឡេង
 ខ្លាំងថា ឱ លោកម្ចាស់ ជាអ្នកឃើញកាលវែង ។ ពួកជាងតម្បាញដទៃៗ
 បានពោលនឹងនាយកំលោះនោះថា ល្មមហើយអ្នក អ្នកកុំយំប្លឿយ ធម្មតា
 ភ្នែកដែលបែកហើយ មិនអាចធ្វើឲ្យដូចដើមបានដោយការយំទេ ។ នាយ
 កំលោះនោះពោលថា ខ្ញុំមិនបានយំដល់រឿងនោះទេតែខ្ញុំយំ សំដៅដល់ហេតុ

នេះ ដូច្នោះហើយ ទើបប្រាប់រឿងទាំងអស់តាមលំដាប់ ។

សមថៈ នឹងវិបស្សនាកើតឡើងហើយយ៉ាងនេះ កាលរលត់រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការខាតប្រយោជន៍ដូច្នោះ ។ មានរឿងដទៃមួយទៀតថា

ភិក្ខុប្រមាណ ៣០ រូប ថ្វាយបង្គំកល្យាណិមហាចេតិយ ហើយចុះកាន់ផ្លូវធំ តាមព្រៃស្តុក បានឃើញបុរសម្នាក់ធ្វើការងារ ក្នុងទីដែលភ្លើងឆេះ ក្នុងចន្លោះផ្លូវដើរមក រាងកាយរបស់បុរសនោះ ប្រឡាក់ដោយធូលី ។ សម្លឹងមើលសាដកមួយផ្ទាំង ប្រឡាក់ដោយធូលី ស្លៀកភ្លៀតនឹងភ្លៀក ប្រាកដដូចជន្លត់ឈើត្រូវភ្លើងឆេះ បុរសនោះធ្វើការងារក្នុងពេលថ្ងៃ ជញ្ជូនគំនរឈើដែលត្រូវភ្លើងឆេះពាក់កណ្តាលចេញ មានសក់កន្រ្ទីងដល់ខ្នង ដើរចំហៀងផ្លូវ បានឈរនៅចំពោះមុខភិក្ខុទាំងឡាយ ។

ពួកសាមណេរមើលមុខគ្នានិងគ្នា ហើយពោលថា អាវុសោ នុ៎ះឪរបស់លោក អ៊ីរបស់លោក មារបស់លោក ហើយទើបសួរឈ្មោះថា ឧបាសក តើអ្នកឈ្មោះអ្វី បុរសនោះត្រូវសួរដល់ឈ្មោះ ក៏ក្លៀក្រហាយ ទម្លាក់គំនរឧស រៀបចំស្លៀកសំពត់ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាថេរៈ ទើបពោលថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយឈប់បង្អង់សិនចុះ ព្រះថេរៈទាំងឡាយបានឈរហើយ ។ ពួកសាមណេរមកហើយ ធ្វើការចំអកចំអន់ចំពោះមុខ ព្រះមហាថេរៈទាំងឡាយ ។ ឧបាសកពោលថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ឃើញខ្ញុំហើយសើចចំអក លោកម្ចាស់កុំយល់ថា ពួកអញបានសម្រេចដល់ទីបំផុត ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ខ្ញុំនេះឯង កាលមុនក៏ជាសមណៈដូចលោកម្ចាស់

ទាំងឡាយដែរ តែលោកម្ចាស់មិនមានសូម្បីត្រឹមតែឯកគ្គតាចិត្ត ខ្ញុំបានជាអ្នក
 មានប្ញទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើនក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំកាន់យកអាកាសហើយ
 ធ្វើឲ្យជាផែនដីបាន កាន់យកផែនដី ហើយធ្វើឲ្យជាអាកាសបាន ធ្វើទីឆ្ងាយ
 ឲ្យជិតបាន ធ្វើទីជិតឲ្យឆ្ងាយបាន ខ្ញុំទៅក្នុងមួយសែនចក្រវាឡដោយខណៈ
 ១ ។ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមើលដែររបស់ខ្ញុំចុះ ឥឡូវនេះ ដូចគ្នានឹងដែស្វា ។
 ខ្ញុំអង្គុយក្នុងទីនេះ ស្ទាបព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យដោយដៃទាំង ២ នេះបាន ខ្ញុំ
 ធ្វើព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យឲ្យជាទម្រលាងជើងទាំងនេះឯង ប្ញទ្ធិរបស់ខ្ញុំបែប
 នេះ បានអស់ទៅ ព្រោះការប្រមាទ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ កុំជាអ្នក
 ប្រមាទឡើយ ។ ព្រោះជនទាំងឡាយ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសបែបនេះ ដោយ
 សេចក្តីប្រមាទ ។ បុគ្គលមិនប្រមាទ រមែងធ្វើទីបំផុតនៃជាតិ ជរា និងមរណៈ
 បាន ។ ព្រោះដូច្នោះ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ធ្វើខ្ញុំនេះឯងឲ្យជាអារម្មណ៍
 ហើយពោលជាសំភ្លើងថា សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ កុំប្រមាទឡើយ រួច
 ឲ្យខ្ញុំវាទ កាលបុរសនោះកំពុងពោលនោះឯង ភិក្ខុ ៣០ រូបនោះ ដល់នូវការ
 សង្កេត ឃើញច្បាស់ បានសម្រេចអរហត្តក្នុងទីនោះឯង ដោយប្រការដូច្នោះ។

សមថវិបស្សនាដែលកើតឡើងយ៉ាងនេះ កាលរលត់ទៅ គប្បីជ្រាបថា
 រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីវិនាស ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទថា អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ គប្បីជ្រាបដោយន័យដូច
 ពោលហើយ ក្នុងបទជាដើមថា អនុប្បន្នោ វា កាមាសវោ ន ឧប្បជ្ជតិ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទថា ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ មានសេចក្តីដូចតទៅនេះថា

បាបកើតឡើង ៤ យ៉ាង គឺកើតឡើង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ កើតឡើងព្រោះ
សោយផលហើយប្រាសទៅ ១ កើតឡើងព្រោះធ្វើឱកាស ១ កើតឡើង
ព្រោះបានភូមិ ១ ។ ក្នុង ៤ យ៉ាងនោះ កិលេសពួកណាមាននៅព្រម ដែល
នឹងកើតជាដើម នេះឈ្មោះថា កើតក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ កាលកម្មនៅស្តុះទៅ
សោយរសនៃអារម្មណ៍ ហើយរលត់ទៅ ឈ្មោះថា សោយផលហើយប្រាស
ទៅ ។ កម្មកើតឡើងហើយរលត់ ឈ្មោះថា សោយផលហើយប្រាសទៅ ។
សូម្បីទាំង ២ យ៉ាងនោះ ក៏ឈ្មោះថា កើតឡើងព្រោះសោយផលហើយ
ប្រាសទៅ ។ កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ហាមវិបាករបស់កម្មដទៃ ហើយ
ធ្វើឱកាសនៃវិបាករបស់ខ្លួន ។ កាលធ្វើឱកាសយ៉ាងនេះ វិបាកកាលកើតឡើង
រមែងឈ្មោះថា កើតឡើងហើយ តាំងអំពីធ្វើឱកាស ។ នេះឈ្មោះថា កើត
ឡើងព្រោះធ្វើឱកាស ។ ម្យ៉ាងទៀត ខន្ធ ៥ ឈ្មោះថា ជាភូមិនៃវិបស្សនា ។
ខន្ធទាំង ៥ នោះ រមែងមានប្រភេទជាអតីតជាដើម ។ កិលេសដែលដេក
ត្រាំនៅក្នុងខន្ធទាំង ៥ នោះ មិនគួរពោលថា ជាអតីត អនាគត ឬបច្ចុប្បន្ន
ឡើយ ព្រោះកិលេសដែលដេកត្រាំនៅក្នុងខន្ធ ដែលជាអតីតក៏នៅមិនទាន់
លះបាន ។ សូម្បីកិលេសដែលដេកត្រាំក្នុងខន្ធជាអនាគត ឬក្នុងខន្ធជាបច្ចុ-
ប្បន្ន ក៏ឈ្មោះថាមិនទាន់លះបានពិត នេះឈ្មោះថា កើតឡើងព្រោះ
បានភូមិ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបបុរាណចារ្យពោលថា កិលេសដែល
មិនទាន់បានដកឡើងក្នុងភូមិទាំងនោះ រមែងឈ្មោះថា កើតឡើងព្រោះបាន
ភូមិ ។

បាបកម្មកើតឡើង ៤ យ៉ាងដទៃទៀត គឺកើតឡើងព្រោះប្រព្រឹត្ត ១ កើតឡើងព្រោះប្រកាន់អារម្មណ៍ ១ កើតឡើងព្រោះមិនសង្កត់ ១ កើតឡើងព្រោះមិនដក ១ ក្នុង ៤ យ៉ាងនោះ កម្មដែលនៅប្រព្រឹត្តទៅ មិនឈ្មោះថា កើតឡើងព្រោះការប្រព្រឹត្ត កាលបើកក្នុងកម្មឡើងម្តងហើយ ទាញយកនិមិត្តជាអារម្មណ៍ កិលេសទាំងឡាយក្នុងខណៈដែលរព្វកដល់ មិនគួរពោលថា នឹងមិនកើតឡើង ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះនៅប្រកាន់អារម្មណ៍នៅឡើយ ដូចអ្វី ដូចទឹកដោះនៃវល្លិទឹកដោះដែលត្រូវពូថៅកាត់ហើយ បុគ្គលមិនគួរពោលថា ទឹកដោះនឹងមិនចេញ យ៉ាងណា ។ សេចក្តីនេះក៏ដូច្នោះ ឈ្មោះថា កើតឡើងព្រោះប្រកាន់អារម្មណ៍ ។ កិលេសទាំងឡាយ ដែលមិនបានសង្កត់ទុកដោយសមាបត្តិ មិនគួរពោលថា នឹងមិនកើតក្នុងឋានៈនេះ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះមិនទាន់សង្កត់ទុកបាន ។ ដូចអ្វី ដូចបើជនទាំងឡាយគប្បីនាំយកវល្លិទឹកដោះមកដោយពូថៅ មិនគួរពោលថា ទឹកដោះមិនចេញក្នុងទីនេះ យ៉ាងណា ។ សេចក្តីនេះក៏ដូច្នោះ ឈ្មោះថា កើតឡើងមិនសង្កត់សង្កិនទុក ។ ម្យ៉ាងទៀត កិលេសទាំងឡាយ ដែលដកចេញមិនទាន់បានដោយមគ្គ រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គលកើតក្នុងកវគ្គព្រហ្ម គប្បីឲ្យពិស្តារដោយន័យដូចពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ នេះឈ្មោះថា កើតឡើងព្រោះមិនទាន់ដកបាន ។

ក្នុងកម្មលាមកដែលកើតឡើងទាំងនេះ កម្មកើតឡើង ៤ យ៉ាង គឺកើតក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ កើតឡើងព្រោះសោយផលហើយប្រាសទៅ ១ កើតឡើងព្រោះធ្វើឱកាស ១ កើតឡើងព្រោះប្រព្រឹត្ត ១ មិនត្រូវទម្លាយដោយមគ្គ ។

បឋមសូត្រ អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

កម្មលាមក ៤ យ៉ាង គឺកម្មកើតឡើងព្រោះបានភូមិ ១ កើតឡើងព្រោះទាញ
 យកអារម្មណ៍ ១ កើតឡើងព្រោះសង្កត់ទុកមិនបាន ១ កើតឡើងព្រោះដក
 មិនទាន់បាន ១ ត្រូវទម្លាយដោយមគ្គ ។ ព្រោះមគ្គកាលកើត រមែងលះ
 កិលេសទាំងនេះបាន ។ មគ្គនោះរមែងលះកិលេសពួកណាបាន កិលេសទាំង
 នោះ មិនគួរពោលថា ជាអតីត អនាគត ឬបច្ចុប្បន្ន ។ សមដួងដែលលោក
 ពោលទុកក្នុងបដិសម្មិទាមគ្គថា

ពាក្យថា លះកិលេសដែលកន្លងហើយ សំណួរថា បើលះកិលេស
 ដែលកន្លងហើយ មានតែញ៉ាំងកិលេសដែលអស់ហើយ ឲ្យអស់ ញ៉ាំង
 កិលេសដែលរលត់ហើយ ឲ្យរលត់ ញ៉ាំងកិលេសដែលសាបសូន្យហើយ
 ឲ្យសាបសូន្យ ញ៉ាំងកិលេសដែលវិនាសហើយឲ្យវិនាស គឺថាកិលេសជាត
 ណា កន្លងហើយ មិនមានទេ លះកិលេសជាតនោះឬ ។ ចម្លើយថា
 មិនមែន លះកិលេសដែលកន្លងហើយទេ ។

ពាក្យថា លះកិលេសដែលមិនទាន់មក សំណួរថា បើលះកិលេស
 ដែលមិនទាន់មក មានតែលះកិលេសដែលមិនទាន់កើត លះកិលេសដែល
 មិនទាន់ដុះ លះកិលេសដែលមិនទាន់ផុសឡើង លះកិលេសដែលមិនទាន់
 កើតប្រាកដ គឺថាកិលេសជាតណា ដែលមិនទាន់មក មិនមានទេ លះកិលេស
 ជាតនោះឬ ។ ចម្លើយថា មិនមែនលះកិលេសដែលមិនទាន់មកទេ ។

ពាក្យថា លះកិលេសដែលកើតចំពោះមុខ សំណួរថា បើលះកិលេស
 ដែលកើតចំពោះមុខ មានតែភិក្ខុអ្នកត្រេកអរ លះរាគៈ អ្នកប្រទូស្ត លះទោសៈ

អ្នកវង្វេង លះមោហាៈ អ្នកប្រក្ខតប្រកាន់ លះមានៈ អ្នកស្ថាបអង្គល លះ
 ទិដ្ឋិ អ្នកមានចិត្តរាយមាយ លះឧទ្ធច្ចៈ អ្នកដល់នូវការមិនជាប់ស្រេច លះ
 វិចិកិច្ចា អ្នកមានព្យាយាម លះអនុស័យ គឺថាធម៌ខ្មៅនិងធម៌ស តែងជាប់គ្នា
 ជាគូប្រព្រឹត្តទៅ មគ្គការវនាប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ដោយធម៌ទាំងពីរ
 នោះឬ ។ ចម្លើយថា មិនមែនលះកិលេសដែលកន្លងហើយ មិនមែនលះកិ-
 លេសដែលមិនទាន់មក មិនមែនលះកិលេសដែលកើតចំពោះមុខទេ ។

បើមិនមែនលះកិលេសដែលកន្លងហើយ មិនមែនលះកិលេសដែលមិន
 ទាន់មក មិនមែនលះកិលេសដែលកើតចំពោះមុខទេ បើដូច្នោះ មានតែមគ្គ-
 ការវនាមិនមាន ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវផលមិនមាន ការលះកិលេសមិនមាន
 ការត្រាស់ដឹងធម៌មិនមានឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ មគ្គការវនាមាន ការធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវផលមាន ការលះកិលេសមាន ការត្រាស់ដឹងនូវធម៌មានឧបមា
 ដូចអ្វី ដូចជាដើមឈើចំទង់ មិនទាន់មានផ្លែ បុរសកាត់ផ្តាច់ឈើនុ៎ះត្រង់គល់
 ឯអជាតផលណារបស់ឈើនោះ ដែលមិនទាន់ចេញ ក៏លែងចេញ ដែលមិន
 ទាន់កើត ក៏លែងកើត ដែលមិនទាន់ពក ក៏លែងពក ដែលមិនទាន់កើតប្រាកដ
 ក៏លែងកើតប្រាកដ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចការកើតជាហេតុ
 ការកើតជាបច្ច័យ នៃការកើតកិលេស ចិត្តតែងស្តុះទៅក្នុងការមិនកើត ព្រោះ
 ឃើញទោសក្នុងការកើត ព្រោះតែចិត្តស្តុះទៅក្នុងការមិនកើត បានជាកិលេស
 ទាំងឡាយណា ដែលមានការកើតឡើងជាបច្ច័យ គប្បីកើតឡើងកិលេស
 ទាំងនោះដែលមិនទាន់កើត ក៏លែងកើត ដែលមិនទាន់ដុះ ក៏លែងដុះ ដែល

បបញ្ចសុទ្ធិ អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

មិនទាន់ផុស ក៏លែងផុស ដែលមិនទាន់កើតប្រាកដ ក៏លែងកើតប្រាកដ ។

ដើមឈើដែលមិនទាន់ចេញផ្លែមកហើយក្នុងបាលី ។ តែគប្បីសម្តែង
ដោយដើមឈើដែលកើតផ្លែ ។ ដូចដើមស្វាយតូចមានផ្លែ ។ ពួកមនុស្ស
បរិភោគផ្លែរបស់ស្វាយខ្លីនោះ ។ ធ្វើផ្លែដ៏សេសឲ្យជ្រុះហើយ ដាក់កំប្រោង
រហូតពេញ គ្រានោះបុរសដទៃយកពូថៅកាត់ដើមស្វាយនោះ ផ្លែរបស់
ស្វាយនោះ ក្នុងអតីត មិនទាន់សូន្យទៅ ផ្លែអនាគត បច្ចុប្បន្នក៏មិនសូន្យ
ឈ្មោះថា មិនសូន្យទាំងអស់ ។ ព្រោះមនុស្សទាំងឡាយ បរិភោគផ្លែក្នុង
អតីត ផ្លែក្នុងអនាគតក៏មិនទាន់កើត ទើបមិនអាចធ្វើឲ្យសូន្យបាន តែសម័យ
ណា ដើមស្វាយនោះត្រូវកាប់ ក្នុងពេលនោះ ផ្លែនោះឯង រមែងមិនមាន
ព្រោះហេតុនោះ សូម្បីផ្លែក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មិនទាន់សូន្យ ។ តែបើដើមឈើមិន
គប្បីត្រូវកាត់សោត ផ្លែរបស់ដើមឈើដែលអាស្រ័យរសដី និងរសទឹក គប្បី
កើត រមែងមិនសូន្យ ព្រោះផ្លែទាំងនោះដែលមិនទាន់កើត ក៏រមែងមិនកើត
ដែលមិនទាន់ដុះ ក៏រមែងមិនដុះ ដែលមិនទាន់ប្រាកដ ក៏រមែងមិនប្រាកដ
យ៉ាងណា មគ្គក៏ដូច្នោះដូចគ្នា សូម្បីមិនទាន់លះកិលេសទាំងឡាយ មាន
អតីតជាដើមបាន សូម្បីមិនទាន់លះបាន ក៏លះមិនបាន ។ ព្រោះកាល
មិនទាន់លះបាន កំណត់ដឹងខន្ធទាំងឡាយ កិលេសពួកណាគប្បីកើតឡើង
កិលេសទាំងនោះដែលមិនទាន់កើត រមែងមិនកើត ដែលមិនទាន់កើតឡើង
រមែងមិនកើតឡើង ដែលមិនទាន់ប្រាកដ រមែងមិនប្រាកដ ព្រោះមិនទាន់បាន
កំណត់ដឹងខន្ធទាំងឡាយដោយមគ្គ គប្បីឲ្យសេចក្តីនេះជាកំច្បាស់ ពោល

ដោយថ្នាំដែលផឹក ដើម្បីមិនឲ្យស្រីដែលកូននៅខ្ចី ប្រសូតទៀត និងដើម្បីឲ្យ
អ្នកជំងឺជាភេទ ។ មគ្គលះកិលេសពួកណា បានយ៉ាងនេះ កិលេសទាំងនោះ
មិនគប្បីពោលថា ជាអតីត អនាគត ឬ បច្ចុប្បន្ន ម្យ៉ាងទៀត មិនមែនមគ្គ
រមែងលះកិលេសមិនបាន ។ មគ្គរមែង លះកិលេសពួកណាបាន លោក
ពោលថា ឧប្បន្នានំ ទាបកានំ ជាដើម សំដៅដល់កិលេសទាំងនោះ ។ មគ្គ
មិនមែនលះកិលេសបានតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ តែព្រោះមិនទាន់លះកិលេសទាំងឡាយ
បាន ឧបាទិទ្ធកក្ខន្ធគប្បីកើតឡើង តែងលះបាននូវឧបាទិទ្ធកក្ខន្ធនោះ ។ សម
ដូចលោកពោលទុកក្នុងចូឡនិទ្ទេសថា ធម៌ទាំងឡាយណា គឺនាម និងរូប
គប្បីកើតក្នុងសង្សារ មានទីបំផុតខាងដើម ដែលគេមិនអាចដឹងបាន រៀរ-
លែងតែកំណើត ៧ ចេញ ធម៌ទាំងនុ៎ះ រលត់ រម្ងាប់ ដល់នូវការវិនាស
ស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងសោតាបត្តិមគ្គនោះ ព្រោះកិរិយារលត់អភិសង្ខារវិញ្ញាណ
ដោយសោតាបត្តិមគ្គញាណ ។

គប្បីជ្រាបសេចក្តីពិស្តារដូចតទៅនេះ ។ មគ្គរមែងចេញអំពីឧបាទិទ្ធនិង
អនុបាទិទ្ធនៃគីរិបាក និងកម្ម ដោយប្រការដូច្នោះ ។ តែបើពោលដោយភព
សោតាបត្តិមគ្គ រមែងចេញអំពីអបាយភព សកទាគាមិមគ្គ រមែងចេញអំពី
សុគតិភពដោយចំណែកមួយ ។ អនាគាមិមគ្គ រមែងចេញអំពីសុគតិកាមភព ។
អរហត្តមគ្គ ចេញចាកភពទាំងពួង កាលបើដូច្នោះ ការចម្រើនដើម្បីកើតឡើង
នៃកុសលធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើងក្នុងខណៈនៃមគ្គដូចម្តេច ដើម្បីការតាំង
មាំនៃកុសលធម៌ដែលកើតឡើងហើយដូចម្តេច ។ ដើម្បីការប្រព្រឹត្តិទៅនៃមគ្គ

នោះឯង ។ ព្រោះមគ្គ កាលប្រព្រឹត្តទៅ លោកពោលថា មគ្គមិនទាន់កើតហើយ ព្រោះមិនធ្លាប់កើតមកអំពីមុន ។ ព្រោះបុគ្គលពោលមកកាន់ឋានៈដែលមិន ធ្លាប់មក ឬសោយអារម្មណ៍ដែលមិនធ្លាប់សោយ រមែងពោលថា អញមក កាន់ឋានៈដែលមិនធ្លាប់មកហើយ ។ ឬថា អញសោយអារម្មណ៍ ដែលមិន ធ្លាប់សោយហើយ ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃមគ្គនោះឯង ឈ្មោះថា **វិចិត្ត** ព្រោះហេតុ នោះគួរពោលថា **វិចិត្តយា ភាវេតិ** ឲ្យមគ្គចម្រើនដើម្បីការតាំងមាំ ។ សេចក្តីសង្ខេបក្នុងឥទ្ធិបាទ លោកពោលទុកហើយក្នុងចេតោខ័លសូត្រ ។

[៩៧] ឈ្មោះថា **ឧបសមគាមី** ព្រោះដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ឬ ដើម្បីការស្ងប់កិលេស ។ ឈ្មោះថា **សម្ពោធគាមី** ព្រោះដល់នូវការ ត្រាស់ដឹង ឬដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការត្រាស់ដឹងមគ្គ ។

[៩៩] បទថា **វិវេកនិស្ស័តា** ជាដើម លោកពោលទុកហើយ ក្នុង ការសង្រួម ក្នុងអាសវៈទាំងពួង ។ នេះជាសេចក្តីសង្ខេបក្នុងបទនេះ ។ ឯពោធិបក្ខិយកថានេះ លោកពោលទុកក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គដោយពិស្តារហើយ ។

[១០១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវិមោក្ខកថាដូចតទៅនេះ ។ បទថា **វិមោក្ខេ** ឈ្មោះថា វិមោក្ខព្រោះអត្ថដូចម្តេច ព្រោះអត្ថថា រួចផុតល្អ ។ វិមោក្ខនេះ គឺអ្វី វិមោក្ខមានអត្ថថា រួចផុតដោយល្អចាកធម៌ដែលជាសត្រូវ ឈ្មោះថា **អធិមុច្ឆនដ្ឋោ** មានអត្ថថា រួចផុតល្អ ។ មានអត្ថថា ផុតដោយល្អ ចាកអារម្មណ៍ទាំងឡាយ ដោយអំណាចការមិនត្រេកអរ ។ លោកអធិប្បាយ ទុកថា វិមោក្ខ ប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងអារម្មណ៍ ព្រោះអស់នូវការកង្វល់ ដោយការ

មិនចាំបាច់សង្កត់សង្កិន ដូចទារកសណ្តូកអវយវៈដេកលើក្លោឡីតុក ។ តែ
សេចក្តីនេះមិនមាននៅក្នុងវិមោក្ខបុន្តក្រោយ ។ មានក្នុងវិមោក្ខដើមៗ ទាំង
អស់ ។ ក្នុងបទថា រូបី រូមាណិ បស្សតិ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះថា
រូបជ្ឈានដែលឲ្យកើតដោយអំណាចនីលកសិណជាដើម ក្នុងបណ្តាកសិណ
មានសក់ខាងក្នុងជាដើម ឈ្មោះថា រូប ។ ឈ្មោះថា រូបី ព្រោះមានរូប-
ជ្ឈាននោះ ។ បទថា តហិទ្ធា រូមាណិ បស្សតិ គឺ ឃើញរូប មាននីល-
កសិណជាដើមខាងក្រៅ ដោយឈានចក្ក ។ ដោយបទនេះ លោកសម្តែង
ដល់រូបាវចរជ្ឈាន ៤ នៃបុគ្គល ដែលមានឈានឲ្យកើតហើយក្នុងកសិណ
ទាំងឡាយ មានវត្ថុខាងក្នុង និងខាងក្រៅ ។ បទថា អជ្ឈតំ អរូបសញ្ញា
គឺមិនមានរូបសញ្ញាក្នុងខាងក្នុង អធិប្បាយថា មានរូបាវចរជ្ឈាន ដែលមិន
ទាន់កើតក្នុងកសិណ មានសក់របស់ខ្លួន ។ ដោយបទនេះ លោកសម្តែងដល់
រូបាវចរជ្ឈាននៃបុគ្គលមានឈាន ដែលធ្វើបរិកម្មយ៉ាងល្អទុកខាងក្រៅ ហើយ
ឲ្យកើតខាងក្រៅ ។ ដោយបទថា សុកន្តោ អធិមុត្តោ ហោតិ នេះលោក
សម្តែងដល់ឈានក្នុងវណ្ណកសិណ មាននីលកសិណជាដើមដែលវិសុទ្ធ ក្នុង
បទនោះ ការចងចិត្តថា ស្អាត មិនមានក្នុងអប្បនាខាងក្នុងក៏ពិត តែសូម្បី
ដូច្នោះ ព្រះយោគាវចរណា ធ្វើសុកកសិណឲ្យជាអារម្មណ៍ បរិសុទ្ធដោយល្អ
ព្រោះព្រះយោគាវចរនោះ រមែងដល់នូវភាពជាបុគ្គលគួរពោលថា ជាអ្នក
បង្ហាន់ចិត្តជឿថា ស្អាត ។ ដូច្នោះ ទើបលោកសម្តែងទុកយ៉ាងនេះ ។
តែក្នុងបដិសម្ពិទ្ធាមគ្គ លោកពោលទុកថា ឈ្មោះថា វិមោក្ខ ព្រោះជាអ្នក

បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

បង្កើនចិត្តជឿថា ស្អាតដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣
 ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា តាមទំនងនេះ សូម្បីទិសខាងលើ ទិសខាង
 ក្រោម ទិសទទឹង ក៏មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ដ៏ធំទូលាយ រកប្រមាណមិន
 បាន ជាចិត្តឥតបង្កើត ឥតព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ព្រោះ
 ហេតុប្រៀបផ្ទឹមខ្លួនឲ្យស្មើនឹងសត្វទាំងអស់ ក្នុងទិសទាំងពួង សត្វទាំងឡាយ
 ដែលគេមិនគួរខ្ពើមរអើម ព្រោះបានចម្រើនមេត្តា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយ
 ករុណា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ។ បេ ។ ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ។ បេ ។ ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅ
 កាន់ទិសទី ១ ។ បេ ។ យ៉ាងនេះឯងឈ្មោះថា វិមោក្ខព្រោះជាអ្នកបង្កើន
 ចិត្តជឿថាស្អាត ។

ក្នុងបទថា សត្វសោ រូបសញ្ញានំ ជាដើម បទដែលគួរពោលទាំងអស់
 លោកពោលទុកហើយក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ។ បទថា អយំ អដ្ឋមោ វិមោក្ខោ
 នេះជាវិមោក្ខទី ៨ គឺនេះឈ្មោះថា វិមោក្ខដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទី ៨ ព្រោះលះខ្លួន ៤
 រូបផុតហើយ ដោយប្រការទាំងពួង ។

[១០២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអភិកាយតនកថាដូចតទៅនេះ ។
 បទថា អភិកាយតនានិ គឺហេតុជាគ្រឿងគ្របសង្កត់ ។ គ្របសង្កត់ដូចម្តេច
 គ្របសង្កត់ធម៌ដែលជាសត្រូវខ្លះ អារម្មណ៍ខ្លះ ។ ព្រោះអភិកាយតនៈទាំង
 នោះ រមែងគ្របសង្កត់ធម៌ដែលជាសត្រូវ ដោយកាពជាសត្រូវ ។ គ្របសង្កត់

អារម្មណ៍ ព្រោះភាពដែលបុគ្គលជាអ្នកក្រែកលែងដោយញ្ញាណ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទជាដើមថា អដ្ឋតំ រូបសញ្ញំ បុគ្គលមានសញ្ញាក្នុង រូបខាងក្នុង មានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា រូបសញ្ញំ គឺបុគ្គលសម្គាល់ ក្នុងរូបខាងក្នុង ដោយអំណាចបរិកម្មរូបខាងក្នុង ។ ព្រោះកាលធ្វើបរិកម្ម នឹងបរិកម្មក្នុងខាងក្នុង រមែងធ្វើត្រង់សក់ដែលល្អ ឬត្រង់កែវភ្នែក ។ បើធ្វើ បីតបរិកម្ម រមែងធ្វើត្រង់ខ្នាញ់ខាប់ ត្រង់ស្បែក ត្រង់បាតដៃ ត្រង់បាតជើង ឬត្រង់ពណ៌ល្បឿងនៃភ្នែក ។ កាលធ្វើលោហិតបរិកម្ម រមែងធ្វើត្រង់សាច់ ត្រង់លោហិត ត្រង់អណ្តាត និងទីពណ៌ក្រហមនៃភ្នែក ។ កាលនឹងធ្វើឱទាត បរិកម្ម រមែងធ្វើត្រង់ឆ្អឹង ត្រង់ធ្មេញ ត្រង់ក្រចក ឬត្រង់ទីពណ៌សនៃភ្នែក ។ តែកសិណនោះមិនខៀវល្អ មិនល្បឿងល្អ មិនក្រហមល្អ មិនសល្អ រមែងជា កសិណមិនបរិសុទ្ធ ។

បទថា ឯកោ ពហិទ្ធា រូមាទិ បស្សតិ សេចក្តីថា និមិត្តខាងក្រៅ កើត ឡើងខាងក្នុង ព្រោះធ្វើបរិកម្មនៃបុគ្គលណា បុគ្គលនោះហៅថា បុគ្គលម្នាក់ មានការសម្គាល់រូបខាងក្នុង ឃើញរូបខាងក្រៅ ដោយអំណាចនៃបរិកម្មខាង ក្នុង និងនៃអប្បនាខាងក្រៅយ៉ាងនេះ ។ បទថា បរិវត្តានិ គឺមិនធំ ។ បទថា សុវណ្ណាទុព្ភណ្ណានិ គឺមានពណ៌ល្អ ឬមានពណ៌អាក្រក់ ។ គប្បីជ្រាបថា នេះលោកពោលថា ជាអភិកាយតនៈ ដោយអំណាចរូបតូចនោះឯង ។ បទ ថា តានិ អភិកុយ្យ សេចក្តីថា ដូចបុគ្គលមានទឹករំលាយអាហារល្អ បាន អាហារ ត្រឹមតែមួយវែក គិតថា មានអ្វីដែលគួរបរិភោគក្នុងអាហារនេះ

ទើបចាប់ យកមកសួរជាពំនូតតែមួយ យ៉ាងណា បុគ្គលដែលក្រែកលែងដោយ
 ញ្ញាណ មានញ្ញាណមុតស្រួច គិតថា មានអ្វីដែលគួរចូលដល់ក្នុងអារម្មណ៍
 តូចតាចនេះ ។ នេះមិនមែនការរស់អញ ទើបគ្របសង្កត់រូបទាំងនោះ ចូល
 ដល់សមាបត្តិ ។ អធិប្បាយថា ញ៉ាំងអប្បនាឲ្យដល់ក្នុងរូបនេះ ព្រមគ្នានឹង
 ការកើតនៃនិមិត្ត ។ លោកពោលដល់ការចងចិត្តក្នុងរូបនោះ ដោយបទនេះថា
 ជាធាមិ បស្សាមិ ខ្ញុំដឹង ខ្ញុំឃើញ ។ បុគ្គលនោះ កាលចេញចាកសមាបត្តិ
 ហើយ មិនចូលសមាបត្តិក្នុងខាងក្នុង ។

បទថា ឯវំ សញ្ញា ហោតិ គឺដោយអកោគសញ្ញាខ្លះ ដោយឈាន
 សញ្ញាខ្លះ អភិកវសញ្ញា គឺការសម្គាល់ដោយការគ្របសង្កត់ រមែងមានដល់
 បុគ្គលនោះ សូម្បីខាងក្នុងសមាបត្តិ ។ ឯអាកោគសញ្ញា គឺការសម្គាល់
 ដោយការចងចិត្ត រមែងមានដល់បុគ្គលដែលចេញអំពីសមាបត្តិ ។ បទថា
 អប្បមាណានិ គឺមានប្រមាណច្រើន បានដល់ច្រើន ។ គប្បីជ្រាបអត្ត ក្នុង
 បទថា អភិកុយ្យ ដូចតទៅនេះថា ដូចបុរសដែលបរិភោគច្រើន បានអាហារ
 មួយពេល ក៏គិតថា អាហារដទៃចូរមាន អាហារដទៃចូរមាន អាហារមួយ
 ពេលនឹងធ្វើអ្វីដល់អញបាន ទើបមិនឃើញអាហារនោះច្រើនគ្រប់គ្រាន់ យ៉ាង
 ណា បុគ្គលដែលក្រែកលែងដោយញ្ញាណ មានញ្ញាណមុតស្រួច គិតថា
 អញគប្បីចូលដល់ញ្ញាណនេះបានដូចម្តេច ញ្ញាណនេះមានប្រមាណតិច ការ
 ក្នុងការធ្វើភាពជា អ្នកមានចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយមានដល់អញ ទើបគ្រប
 សង្កត់រូបទាំងនោះ ហើយចូលសមាបត្តិ ។ អធិប្បាយថា ញ៉ាំងអប្បនាឲ្យ

ដល់ក្នុងចិត្តនេះ ព្រមគ្នានឹងឲ្យដល់និមិត្ត ។ បទថា អន្ល្លាត្តំ អរូបសញ្ញា សេចក្តីថា មិនមានការសម្គាល់បរិកម្មក្នុងរូបខាងក្នុង ព្រោះមិនបាន ឬមិន មានប្រយោជន៍ ។ បទថា ឯកោ ពហិទ្ធា រូចានិ បស្សតិ សេចក្តីថា បរិកម្មក្តី និមិត្តក្តី របស់បុគ្គលណាកើតឡើង ខាងក្រៅ ។ បុគ្គលនោះមាន ការសម្គាល់ក្នុងអរូបខាងក្នុង ដែលកើតឡើង ដោយអំណាចបរិកម្ម និង អប្បនាខាងក្រៅយ៉ាងនេះ លោកពោលថា បុគ្គលម្នាក់ឃើញរូបខាងក្រៅ ។ បទដ៏សេសក្នុងបទនេះ មានន័យដូចពោលហើយ ក្នុងអភិកាយតនៈទី ៤ ។ ក្នុងអភិកាយតនៈ ៤ នេះ អភិកាយតនៈតូចតាច មកហើយដោយអំណាច វិតក្កចរិត អភិកាយតនៈមិនមានប្រមាណមកហើយដោយអំណាចមោហ ចរិត ។ រូបពណ៌មាស មកហើយដោយអំណាច ទោសចរិត ពណ៌អាក្រក់ មកហើយដោយអំណាចរាគចរិត ។ រូបទាំងនេះ ជាទីសប្បាយនៃបុគ្គលទាំង នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការដែលរូបជាទីសប្បាយ នៃបុគ្គលទាំងនោះ លោក ពោលទុកក្នុងចរិតនិទ្ទេសនៃវិសុទ្ធិមគ្គ ដោយពិស្តារហើយ ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអភិកាយតនៈទី ៥ ជាដើមដូចតទៅនេះ បទថា និលានិ លោកពោលសង្គ្រោះយកពណ៌ទាំងអស់ ។ បទថា និលវណ្ណានិ គឺខៀវដោយពណ៌ ។ បទថា និលទស្សនានិ លោកអធិប្បាយថា វណ្ណៈមិន លាយឡំមិនមានឱកាសប្រាកដដោយការសម្តែងឲ្យឃើញជាពណ៌ខៀវសុទ្ធ ។ ឯបទថា និលនិកាសានិ គឺរស្មីខៀវដែលលោកពោលដោយអំណាចពន្លឺ ។ អធិប្បាយថា មានរស្មីខៀវ ប្រកបដោយរស្មីខៀវ ។ ដោយបទនេះ លោក

សម្តែងដល់ភាព ដែលរូបទាំងនោះបរិសុទ្ធ ។ ពិតហើយលោកពោលអភិ
កាយតនៈទាំង ៤ នេះ ដោយអំណាចពណ៌បរិសុទ្ធ ។

បទថា ឧទ្ធារយុប្បំ គឺជាត្រកៀត ព្រោះផ្កានេះសូម្បីនៅខ្ចី ក៏ខៀវសុទ្ធ ។
តែផ្កាអញ្ជ្រំជាដើម ប្រាកដជាផ្កាត្រកូលស ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកកាន់
យកផ្កាត្រកៀតនេះឯង មិនកាន់យកផ្កាអញ្ជ្រំជាដើមនោះទេ ។ បទថា
ពារាណសេយ្យកំ គឺសំពត់ធ្វើក្នុងក្រុងពារាណសី ។ បានឮថា ក្នុងក្រុង
ពារាណសីនោះ សម្តីក៏ទន់ អ្នកថ្កោលសំឡីក៏ឈ្ងាស ទឹកក៏ស្អាតត្រជាក់ល្អ
ព្រោះដូច្នោះ ទើបសំពត់រលោងទាំងសងខាង ។ ក្នុងសងខាងប្រាកដរលោង
ទន់ល្អ ។ ក្នុងបទថា បីតានិ ជាដើមគប្បីជ្រាបដោយន័យ នេះដូចគ្នា ។
កាលកំណត់និលកសិណ រមែងកាន់យកនិមិត្តក្នុងពណ៌ខៀវ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកសិណនេះ ការធ្វើកសិណ ការបរិកម្ម និងបែបនៃ
អប្បនា មានជាអាទិ គឺក្នុងផ្កា ក្នុងសំពត់ ឬក្នុងវណ្ណធាតុទាំងអស់ លោក
ពោលទុកពិស្តារហើយក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ។ បទថា អភិញ្ញាវោសានទារមិប្បត្តា
គឺសាវ័កទាំងឡាយចម្រើនធម៌ទាំងនោះ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានជាដើមអំពីមុន ក្រៅ
អំពីនេះហើយ សម្រេចអរហត្ត ឈ្មោះថា ជាអ្នកដល់នូវបារមីជាទីបំផុតនៃ
អភិញ្ញា ។ ម្យ៉ាងទៀត សាវ័កទាំងឡាយ ក៏ឈ្មោះថា ជាអ្នកសម្រេចបារមី
ដែលជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ព្រោះភាពជាអ្នក មានការជំនាញដែលសន្សំមក
ហើយ ក្នុងអភិកាយតនៈទាំង ៨ នេះ ។

[១០៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកសិណកថាដូចតទៅនេះ ។ ឈ្មោះថា

កសិណ ព្រោះអត្តថា ទាំងមូល ។ ឈ្មោះថា អាយតន ព្រោះអត្តថា ជា
 ខេត្ត ឬជាទីតាំងមាំនៃធម៌ទាំងឡាយ មានកសិណនោះជាអារម្មណ៍ ។ បទ
 ថា ឧទ្ធុ គឺបែរមុខទៅកាន់អាកាសខាងលើ ។ បទថា អធា គឺ បែរមុខទៅ
 កាន់ផែនដីខាងក្រោម ។ បទថា តិរិយំ គឺកំណត់ដោយជុំវិញ ដូចបរិវេណនៃ
 ផ្ទៃដី ។ បុគ្គលខ្លះចម្រើនកសិណខាងលើប៉ុណ្ណោះ ។ បុគ្គលខ្លះចម្រើន
 កសិណខាងក្រោម ។ បុគ្គលខ្លះចម្រើនកសិណជុំវិញ ដោយហេតុនោះ បុគ្គល
 បំណងនឹងឃើញរូប ដូចញ៉ាំងពន្លឺឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រាស់ថា បឋវីកសិណមេកោ សញ្ញានាតិ ឧទ្ធុ អធា តិរិយំ ជា
 ដើម ។ បទថា អន្ធយំ គឺក្នុងទិសតូចធំ ។ បទនេះលោក ពោលដើម្បីទៅ
 ដល់ការមិនមានដទៃនៃទិសមួយ ដូចបុគ្គលចូលទៅកាន់ស្ទឹង ទឹកប៉ុណ្ណោះរមែង
 មានក្នុងទិសទាំងអស់ មិនមែនដទៃ យ៉ាងណា ។ បឋវីកសិណក៏ដូច្នោះដូច
 គ្នា រមែងជាបឋវីកសិណប៉ុណ្ណោះ ។ កសិណនោះ មិនមានកសិណដទៃ
 លាយឡំ ។ ក្នុងកសិណទាំងអស់ក៏មានន័យនេះ ។ បទថា អប្បមាណំ នេះ
 លោកពោលដោយអំណាចកសិណនោះផ្សាយទៅមិនមានប្រមាណ ។ ព្រោះ
 កសិណនោះផ្សាយទៅដោយចិត្ត រមែងផ្សាយទៅរហូត វង់កសិណប៉ុណ្ណោះ ។
 រមែងកាន់យកប្រមាណថា នេះខាងដើមនៃកសិណនោះ នេះជាកណ្តាល ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទថា វិញ្ញាណកសិណំ មានសេចក្តីដូចតទៅនេះថា
 វិញ្ញាណដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងអាកាសដែលបើកកសិណហើយ ។ បទ
 ថា វិញ្ញាណកសិណំ នោះ គប្បីជ្រាបភាពដែលកសិណនោះ ទាំងខាងលើ

បបញ្ចសុទ្ធនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

ខាងក្រោម និងខាងទទឹង ក្នុងវិញ្ញាណដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយនោះ ដោយ
 អំណាចអាកាសដែលបើកកសិណ ក្នុងឧត្តរាជិមាកាស ដោយអំណាចរបស់
 កសិណ នេះជាសេចក្តីសង្ខេបក្នុងបទនេះ ។ ឯបឋវីកសិណជាដើមនេះ លោក
 ពោលទុកហើយក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ដោយពិស្តារតាមន័យនៃការចម្រើនកម្មដ្ឋាន ។
 សូម្បីក្នុងទីនេះ ក៏គប្បីជ្រាបថា សារីកទាំងឡាយជាអ្នកសម្រេចបុរាណដែលជា
 ទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ដោយភាពជាអ្នកមានការជំនាញដែលសន្សំទុកហើយ ។

[១០៨] ក្នុងឈាន ៤ ដែលជាលំដាប់បន្តអំពីនេះក៏ដូចគ្នា ។ ឯបទ
 ដែលគួរពោលក្នុងទីនេះ ក៏បានពោលទុកហើយ ក្នុងមហាអស្សបុរសូត្រ ។
 តែក្នុង វិបស្សនាញាណ លោកពោលអត្ថនៃបទជាដើមថា រូបី ជាដើម ។

បទថា ឯត្ថ សិទ្ធិ ឯត្ថ បដិពទ្ធំ បានដល់ វិញ្ញាណអាស្រ័យនឹងកាយ
 គឺមហាកុត្តរូប ៤ នេះ ។ បទថា សុកោ គឺស្អាត ។ បទថា ជោតិមា គឺ
 តាំងនៅក្នុងអាការដែលបរិសុទ្ធ ។ បទថា សុបរិកម្មកតោ គឺនាយជាន់ថ្លៃ
 ល្អហើយ មិនមានថ្ម និងក្រួស ។ បទថា អន្លោ គឺជួរផង់ក្នុងខ្លួន បរិសុទ្ធ
 ក្នុងខ្លួន ។ បទថា វិប្បសន្នោ គឺភ្លឺរឿង ។ បទថា សព្វាការសម្បន្នោ គឺ
 បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួង មានខាត់ និងចោះជាដើម ។ លោកសម្តែង
 ដល់សម្បត្តិរបស់ពណ៌ ដោយបទថា និលំ ជាដើម ព្រោះអំបោះដែលដោត
 ទុកដូច្នោះប្រាកដ ។ បទថា ឯវមេវ នេះ គប្បីជ្រាបការប្រៀបធៀបយ៉ាង
 នោះ ។ ព្រោះករណ៍កាយ ដូចកែវមណី វិបស្សនាញាណ ដូចអំបោះដែល
 ដោតទុក ក៏ក្នុងអ្នកបានវិបស្សនា ដូចបុរស មានចក្ខុ ។ កាលដែលដឹងច្បាស់

កាយដែលមានមហាកូតរូប ៤ នៃភិក្ខុដែលអង្គុយកំណត់វិបស្សនាញាណ ដូចការដែលដឹងច្បាស់នូវកែវមណីនៃអ្នកដាក់កែវមណីទុកក្នុងដៃ ហើយ ពិចារណាមើលថា នេះកែវមណីដូច្នោះ ។ កាលដែលដឹងច្បាស់នូវអារម្មណ៍ មានផស្សៈជាគម្រប់ ៥ ក្តី ចិត្តចេតសិកទាំងពួងក្តី វិបស្សនាញាណក្តី របស់ភិក្ខុដែលអង្គុយកំណត់វិបស្សនាញាណ ដូចកាលដែលដឹងច្បាស់នូវ អំបោះថា អំបោះនេះដោតក្នុងកែវមណីនោះ ដូច្នោះ ។ ការចម្រើនញាណដូច ម្តេច ។ ព្រោះការដឹងច្បាស់នូវញាណនោះ ជាការដឹងច្បាស់ បុគ្គលនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត វិបស្សនាញាណនេះ ជាលំដាប់របស់មគ្គ ។ កាលបើដូច្នោះ ព្រោះកាលប្រាសព្វវារៈនៃអភិញ្ញា ទើបមិនមានវារៈក្នុងវារៈនៃវិបស្សនាញាណ នោះ ។ ដូច្នោះ ទើបលោកសម្តែងទុកក្នុងទីនេះនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រោះការខ្លាចចំពោះភ័យកើតដល់បុគ្គលមិនពិចារណា ដោយអំណាចការមិន ទៀងជាដើម បុគ្គលបាននូវសំឡេងគួរខ្លាចដោយទិព្វសោត បុគ្គលរពូកដល់ ខន្ធដែលគួរខ្លាច ដោយរពូកជាតិបាន បុគ្គលឃើញរូបគួរខ្លាច ដោយទិព្វចក្ខុ ។ ដូច្នោះ ទើបលោកមិនសម្តែងបទនោះទុកក្នុងទីនេះ សូម្បីដើម្បីប្រុងប្រៀប ហេតុ បន្ទាបន្ថយនូវការខ្លាចនៃបុគ្គលមិនបានធ្វើការពិចារណា ដោយអំណាច ការមិនទៀងជាដើម ដែលសម្រេចអភិញ្ញានោះ ។ សូម្បីក្នុងទីនេះ ក៏គប្បីជ្រាប ថា សាវ័កទាំងឡាយសម្រេចបារមីដែលជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ដោយអរហត្ត ។

[១០៧] គប្បីជ្រាបព្រោះភាពជាបុគ្គលមានការជំនាញក្នុងមនោមយិទ្ធិ ដូចតទៅនេះ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា មនោមយំ គឺកើតអំពីចិត្ត ។ បទថា

សព្វត្ថប្បព្ពាន្តំ គឺប្រកបដោយអង្គទាំងអស់ និងដោយអង្គ ៥ ។ បទថា អហិនិទ្រ្តិយំ គឺមានឥន្ទ្រិយមិនខ្វះខាតដោយសណ្ឋាន ព្រោះរូបនិម្មិតរបស់អ្នក មានប្ញទ្ធិ ដូចគ្នាតែមួយនឹងរូបជាមួយរូបនោះ ដោយអាការគ្រប់យ៉ាងយ៉ាងនេះ គឺបើអ្នកមានប្ញទ្ធិស រូបនិម្មិតនោះក៏ស បើអ្នកមានប្ញទ្ធិមានត្រចៀកមិនបានចោះ រូបនិម្មិតនោះក៏មានត្រចៀកមិនបានចោះ ។ សូម្បីឧបមា ៣ ថា មុត្តា ឆ្មារសិកំ គប្បីទាញចេញ អំពីស្មៅយាបូងជាដើម លោកពោលដើម្បីសម្តែង ភាពដូចគ្នា ។ ព្រោះបណ្តាលស្មៅយាបូងនោះ ក៏ដូចស្មៅយាបូងនោះឯង ។ កាលទាញដាវចេញអំពីស្រោម កាលទាញសស្រ្តាចេញអំពីស្រោម ដាវ សស្រ្តា ក៏ដូចគ្នានឹងស្រោមនោះឯង ។ សូម្បីបទថា ករណ្ណា នេះ ជា ឈ្មោះរបស់ស្រោមពស់ មិនមែនជាឈ្មោះរបស់ប្រអប់ឫស្សី ។ ព្រោះ ស្រោមពស់ក៏ដូចគ្នានឹងពស់ ។ ក្នុងបទនោះ លោកសម្តែងដូចទាញ ដោយ ដៃថា បុរសគប្បីទាញពស់ចេញអំពីស្រោម ដែលពិត គប្បីជ្រាបថា ទាញ ដោយចិត្តរបស់បុរសនោះឯង ។ ព្រោះធម្មតា ពស់នេះ រមែងសក សំណក ដោយខ្លួនឯង ដោយហេតុទាំង ៤ គឺតាំងនៅក្នុងកំណើតរបស់ខ្លួន ១ អាស្រ័យ ចន្លោះឈើ ឬចន្លោះដើមឈើ ១ ដូចស៊ីរាងកាយដោយកម្លាំង គឺព្យាយាម ទាញខ្លួនចេញអំពីសំណក ១ នឿយណាយក្នុងសំណកចាស់ ១ មិនអាច សកសំណកដោយវិធីដទៃអំពីនោះបាន ។ ព្រោះដូច្នោះ គប្បីជ្រាបថា លោក ពោលបទនេះ សំដៅដល់ការទាញដោយចិត្ត ។ ការប្រៀបធៀបក្នុងបទនេះ មានដូច្នោះថា សរីរៈនៃកិត្តនេះដូចគ្នានឹងស្មៅយាបូងជាដើម ។ រូបនិម្មិតដូច

គ្នានឹងបណ្តាលជាដើម ។ ក្នុងទីនេះ នឹងពោលដល់វិធីនិម្មិត ដោយការពោល
 ដល់អភិញ្ញា ៤ មានឥទ្ធិវិធីជាដើម លោកពោលទុកពិស្តារហើយ ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ
 គ្រប់ប្រការ គប្បីជ្រាបតាមន័យដូចពោលហើយ ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គនោះឯង ព្រោះ
 ក្នុងទីនេះ លោកពោលបន្ថែមត្រឹមតែឧបមាប៉ុណ្ណោះ ។ គប្បីឃើញភិក្ខុដែល
 បានញ្ញាណ គឺឥទ្ធិវិធី ដូចជាងស្នូនឆ្នាំងអ្នកឃ្លាស ដូច្នោះ ។ គប្បីឃើញ
 ឥទ្ធិវិធីញ្ញាណដូចដីស្អិត ដែលស្នូនឆ្នាំងតាក់តែងយ៉ាងល្អ ដូច្នោះ ។ គប្បី
 ឃើញការសម្តែងប្តូររបស់ភិក្ខុនោះ ដូចការធ្វើឲ្យជាកាជនៈប្រភេទផ្សេងៗ តាម
 ដែលខ្លួនត្រូវការហើយ ។ សូម្បីក្នុងទីនេះ គប្បីជ្រាបថា សាវ័កទាំងឡាយ
 ដែលសម្រេចបារមីជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញា ដោយអំណាចនៃភាពជាអ្នក មានការ
 ជំនាញដែលសន្សំទុកហើយនោះឯង ។ ក្នុងអភិញ្ញា ៤ ដទៃអំពីនេះ ក៏ដូចគ្នា ។

[១១១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧបមានៃទិព្វសោតធាតុដូចតទៅនេះ ។
 បទថា **សន្ទុធមា** គឺបុរសផ្តុំស័ង្ខ ។ បទថា **អប្បកសិរេនេវ** គឺដោយមិន
 លំបាកនោះឯង ។ បទថា **វិញ្ញាមេយ្យ** គឺឲ្យដឹង ។ គប្បីឃើញថា កាល
 ដែលព្រះយោគីដឹងច្បាស់ នូវសំឡេងរបស់មនុស្សទាំងជិត និងឆ្ងាយ និង
 និព្វាន ដូចកាលបុរសផ្តុំស័ង្ខ ឲ្យដឹងច្បាស់ទៅក្នុងទិសទាំង ៤ យ៉ាងនេះ
 សំឡេង ស័ង្ខនោះក៏ប្រាកដច្បាស់ដល់សត្វទាំងឡាយ ដែលកំណត់ថា នេះជា
 សំឡេងស័ង្ខ ដូច្នោះ ។

[១២២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧបមានៃចេតោបរិយញ្ញាណដូចតទៅនេះ ។
 បទថា **ធមារោ** គឺកំលោះ ។ បទថា **យុវា** គឺប្រកបដោយភាពជាកំលោះ ។
 បទថា **មណ្ឌនកជាតិកោ** គឺនៅកំលោះក្រមុំ ក៏មិនខ្ជិល សូម្បីមានសំពត់

និងរាងកាយសេវាហ្មង ក៏ចូលចិត្តតែងខ្លួន ។ អធិប្បាយថា ឆ្លុតទឹកមួយថ្ងៃ ២-៣ ដង ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់ស្អាត និងតែងខ្លួន ។ បទថា សកណ្តិកំ គឺមុខមានទោស ដោយទោសឯណាមួយ ដូចជាប្រជ្រុយ មុន រមាស់ជាដើម ។ ក្នុងបទនោះ គប្បីជ្រាបថា ប្រៀបដូចបុរសនោះឆ្មោះមើលស្រមោលមុខ ទោស នៃមុខរមែងប្រាកដយ៉ាងណា កាលភក្តីអង្គុយកំណត់ចិត្ត ដោយចេតោបរិយ- ញាណក៏ដូច្នោះ ចិត្ត ១៦ យ៉ាង របស់អ្នកដទៃរមែងប្រាកដ ។ បទដែលគួរ ពោលក្នុងឧបមាទៃបុព្វេនិវាសញ្ញាណទាំងអស់ជាដើម លោកពោលទុកហើយ ក្នុងមហាអស្សបុរសូត្រ ។

[១០៦] បទថា អយំ ខោ ឧទាយិ បញ្ចមោ ធម្មោ គឺលោកពោល ធម៌ទី ៥ ធ្វើ បព្វៈ ១៧ ឲ្យជាធម៌តែមួយដោយបដិបទា ។ ឧបមាដូចលោក ធ្វើបព្វៈ ១១ ក្នុងអដ្ឋកថាគសូត្រឲ្យជាធម៌តែមួយ ដោយអំណាចពាក្យសួរ យ៉ាងណា គប្បីជ្រាបថា បព្វៈ ១៧ ក្នុងទីនេះ លោកធ្វើឲ្យជាធម៌តែមួយ ដោយអំណាចបដិបទាយ៉ាងនោះ ។ គប្បីជ្រាបសាវ័កទាំងឡាយ សម្រេច បារមីដែលជាទីបំផុតនៃអភិញ្ញាក្នុងចំណែកទាំងឡាយ ៨ តាមលំដាប់ ក្នុង បណ្តាធម៌ ១៧ បព្វៈនេះ ក្នុងវិបស្សនាញាណ និងអាសវក្ខយញាណ ដោយ អំណាចអរហត្ត ។ ក្នុងបទដ៏សេសទាំងឡាយ គប្បីជ្រាបដោយអំណាច នៃ ភាពជាបុគ្គលមានជំនាញដែលសន្សំមកហើយ ។ បទដ៏សេស ក្នុងទីទាំងពួង ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^{ធម៌}

អដ្ឋកថាមហាសកុលុទាយិសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក សមណមុណ្ឌិកសូត្រទី ៨

[១១៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះ ឧគ្គាហមានៈ ជាសមណមុណ្ឌិកាបុត្រ អាស្រ័យនៅក្នុងអារាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកាទេវី ដែលមានសាលា ១ មាន ជួរដើមទន្លាប់ព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ ជាមួយនឹងបរិព្វាជក បរិសទ្យជាច្រើន ចំនួន ៥០០ នាក់ ។ គ្រានោះ នាយជាងឈឺឈ្មោះ បញ្ចក្កៈ ចេញអំពីក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគទាំងថ្ងៃ ។ បញ្ចក្កៈ នាយជាងឈឺ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា (កាលនេះ) ជាកាលមិន ទាន់គួរនឹងគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៅឡើយ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគ កំពុងសម្ងំ ទាំងពួកភិក្ខុអ្នកមានការវេទនាជាប់ក្នុងចិត្ត ក៏មិនទាន់មានវេលាគួរនឹងទៅជួប ព្រោះ ពួកភិក្ខុអ្នកបានការវេទនាជាប់ក្នុងចិត្ត ក៏កំពុងសម្ងំដែរ បើដូច្នោះ គួរតែអញ ចូលទៅរកឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ ឯអារាមរបស់ព្រះនាង មល្លិកា ដែលមានសាលា ១ មានជួរដើមទន្លាប់ព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ ។ បញ្ចក្កៈនាយជាងឈឺ ក៏ចូលទៅកាន់អារាម របស់ព្រះ នាងមល្លិកា ដែលមានសាលាមួយ មានជួរដើមទន្លាប់ព័ទ្ធជុំវិញ ជាទីសម្រាប់ ប្រឹក្សានូវលទ្ធិ ។

[១១៨] សម័យនោះឯង ឧគ្គាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

អង្គុយជាមួយនឹងពួកបរិព្វាជកបរិសទ្យជាច្រើន ដែលកំពុងបន្លឺសំឡេងខ្ពស់
 សំឡេងខ្លាំង និយាយតិរច្ឆានកថាច្រើនប្រការ គឺនិយាយអំពីស្តេច និយាយ
 អំពីចោរ និយាយអំពីអាមាត្យធំ និយាយអំពីសេនា និយាយអំពីភ័យ
 និយាយអំពីចម្បាំង និយាយអំពីបាយ និយាយអំពីទឹក និយាយអំពីសំពត់
 និយាយអំពីទីដេក និយាយអំពីកម្រងផ្កា និយាយអំពីគ្រឿងក្រអូប និយាយ
 អំពីញាតិ និយាយអំពីយាន និយាយអំពីស្រុក និយាយអំពីនិគម និយាយ
 អំពីនគរ និយាយអំពីជនបទ និយាយអំពីស្រ្តី និយាយអំពីយោធាដ៏ក្លៀវក្លា
 និយាយអំពីប្រកដូវ និយាយអំពីកំពង់ទឹក និយាយអំពីទាសីអ្នកដងទឹក និយាយ
 អំពីញាតិដែលចែកឋានទៅ និយាយអំពីរឿងផ្សេងៗ ដែលឥតប្រយោជន៍
 និយាយអំពីលោក និយាយអំពីរឿងជីកសមុទ្រ និយាយអំពីសេចក្តីចម្រើន
 និងមិនចម្រើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ថាដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ។ ឧត្តហ
 មានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រ បានឃើញបញ្ចក្ខ័ន្តៈនាយជាងឈើមក
 អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិសទ្យរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដ៏ចម្រើន
 ទាំងឡាយមានសំឡេងតិចៗ ចូរអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កុំមាត់ឡើយ ដ្បិត
 បញ្ចក្ខ័ន្តៈនាយជាងឈើ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមក ពួកសាវ័ក
 របស់ព្រះសមណគោតម ជាគ្រហស្ថស្មៀកដណ្តប់ សំពត់ស អាស្រ័យនៅ
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងប៉ុន្មាន បណ្ណាសាវ័កទាំងនោះ បញ្ចក្ខ័ន្តៈនាយជាងឈើនេះ
 ក៏ជាសាវ័កមួយដែរ លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ សុទ្ធតែជាអ្នកត្រូវការសំឡេង
 តិច ដ្បិតព្រះសមណគោតម ទូន្មានឲ្យជាអ្នកមានសំឡេងតិច ពោលសរសើរ

បរិព្វាជកវគ្គ សមណមុណ្ឌិកបុត្រទី ៨

៤៨៦

សំឡេងតិច យើងធ្វើដូចម្តេច ឲ្យតែគេដឹងច្បាស់ថា បរិសទ្យមានសំឡេង
តិច ហើយសម្គាល់ថាគួរចូលមក ។ បរិព្វាជកទាំងនោះក៏នៅស្ងៀម ។ លំដាប់
នោះ បញ្ចកន្ត្រៈនាយជាងឈើ ចូលទៅរកឧត្តាហមានបរិព្វាជក សមណ
មុណ្ឌិកបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល
ជាមួយនឹងឧត្តាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកបុត្រ កាលបញ្ចប់ពាក្យរាក់
ទាក់សំណេះសំណាល និងពាក្យ ដែលគួរលឺកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[១១៩] លុះបញ្ចកន្ត្រៈនាយជាងឈើ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ឧត្តាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកបុត្រ ក៏និយាយដូច្នោះថា ម្ចាស់នាយ
ជាងឈើ ខ្ញុំបញ្ញត្តិ បុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការ ថាជាអ្នក
មានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់
ខ្ពស់ ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ធម៌ ៤ ប្រការតើអ្វីខ្លះ ម្ចាស់
នាយជាងឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ ១ មិន
ពោលពាក្យអាក្រក់ ១ មិនត្រិះរិះតម្រិះអាក្រក់ ១ មិនចិញ្ចឹមជីវិត អាក្រក់
១ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ខ្ញុំបញ្ញត្តិបុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការ
នេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវ
ចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ ។ ឯបញ្ចកន្ត្រៈ
នាយជាងឈើ មិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់កាសិត របស់ឧត្តាហមាន
បរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកបុត្រទេ លុះមិនបានត្រេកអរ មិនបានឃាត់ហើយ
ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ដោយមានគំនិតថា អាត្មាអញ នឹងដឹងនូវ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

សេចក្តីនៃភាសិតនេះ ច្បាស់លាស់ក្នុងសំណាកព្រះមានព្រះភាគ ។ បញ្ចក្កន្តៈនាយជាងឈើ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបញ្ចក្កន្តៈ នាយជាងឈើ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ តាមពាក្យចរចាទាំងប៉ុន្មានដែលបាននិយាយ ជាមួយនឹងឧត្តាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រដោយសព្វគ្រប់ ។

[១២០] កាលបញ្ចក្កន្តៈនាយជាងឈើនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងបញ្ចក្កន្តៈនាយជាងឈើដូច្នោះថា ម្ចាស់នាយជាងឈើ បើដូចពាក្យដែលឧត្តាហមានបរិព្វាជក សមណមុណ្ឌិកាបុត្រនិយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្ញុំដេកផ្លូវ (មិនទាន់ចេះក្រឡាប់នៅឡើយ) ក៏ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ញុំដេកផ្លូវ នឹងថាមិនមានកាយក៏បាន ព្រោះថានឹងធ្វើអំពើអាក្រក់ ដោយកាយណាកើត រៀរលែងតែការបម្រះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ញុំដេកផ្លូវ នឹងថាមិនមានវាចាក៏បាន ព្រោះថានឹងពោលវាចាអាក្រក់ណាកើត រៀរលែងតែការយំប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ញុំដេកផ្លូវ នឹងថាមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះក៏បាន ព្រោះថានឹងត្រិះរិះតម្រិះអាក្រក់ណាកើត រៀរលែងតែធ្វើមុខជូរជុំប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់នាយជាងឈើ ធម្មតាកូនក្មេងតូចខ្ញុំដេកផ្លូវ នឹងថាមិនមានអាជីវៈក៏បាន ព្រោះ

ថានឹងប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិតអាក្រក់ណាកើត រៀរលែងតែការបោកដោះម្តាយ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បើដូចជាពាក្យដែលខ្ពង់ខ្ពស់មានបរិញ្ញាដក សមណមុណ្ឌិកាបុត្ត និយាយយ៉ាងនោះមែន កូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ការ ក៏ជាអ្នក មានកុសលពេញលេញ មានកុសលដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ខ្ពស់ ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រដែរ ។

[១២១] ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គលដែលប្រកប ដោយធម៌ទាំង ៤ ប្រការថា មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មិនទាន់ ជាអ្នកមានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នកដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ នៅឡើយទេ បុរសបុគ្គល នោះ គ្រាន់តែវិសេសជាងកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ការនេះបន្តិចទេ តើធម៌ ៤ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយ កាយ ១ មិនពោលវាចាអាក្រក់ ១ មិនត្រិះរិះតម្រិះអាក្រក់ ១ មិនចិញ្ចឹម ជីវិតអាក្រក់ ១ ម្នាលនាយជាងឈើ តថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គលដែលប្រកប ធម៌ ៤ ប្រការនេះថា មិនទាន់ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មិនទាន់ជាអ្នក មានកុសលដ៏ប្រសើរ មិនទាន់ជាអ្នកដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិនទាន់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់ញ័រ នៅឡើយទេ បុរសបុគ្គលនោះ គ្រាន់ តែវិសេស ជាងកូនក្មេងតូចខ្ចីដេកផ្ការបន្តិចប៉ុណ្ណោះ ។

[១២២] ម្នាលនាយជាងឈើ លុះតែបុរសបុគ្គលដែលប្រកបដោយ អង្គ ១០ ទើបតថាគតបញ្ញត្តថា ជាអ្នកមានកុសលពេញលេញ មានកុសល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់
ញ័រមែន ។ នេះពួកសីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតតែង
ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសល កើត
អំពីអកុសលចិត្ត (ទាំង ១២) នេះ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតតែង
ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាអកុសលក្នុង
លោកនេះ រលត់ឥតមានសេសសល់ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតតែង
ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា
ប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងត់សីលជាអកុសល ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតតែង
ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ នេះពួកសីលជាកុសល ម្នាល
នាយជាន់ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីល
ទាំងឡាយជាកុសល កើតមកអំពីកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគត
តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ សីលទាំងឡាយជាកុសល
ក្នុងលោកនេះ រលត់ឥតសេសសល់ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតតែង
ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សីលនោះ ។ បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ
ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងត់សីលជាកុសល ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគត
តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។ នេះពួកសង្ឃប្បុរៈជាអកុសល
ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្ឃប្បុរៈនោះ ។
សង្ឃប្បុរៈជាអកុសលកើតមកអំពីអកុសលចិត្តនេះ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគត
តែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្ឃប្បុរៈនោះ សង្ឃប្បុរៈទាំងឡាយជាអកុសល

ក្នុងលោកនេះ រលត់តសេសសល់ ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ តថាគតតែង
 ពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បុរៈនោះ ។ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះ
 ថាប្រតិបត្តិដើម្បីរម្មត់សង្កប្បុរៈទាំងឡាយជាអកុសល ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ
 តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គលនោះ ។ នេះពួកសង្កប្បុរៈជា
 កុសល ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់
 សង្កប្បុរៈនោះ ។ សង្កប្បុរៈទាំងឡាយជាកុសលកើតមកអំពីកុសលចិត្តនេះ
 ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បុរៈនោះ។
 សង្កប្បុរៈទាំងឡាយជាកុសលក្នុងលោកនេះ រលត់តសេសសល់ ម្ចាស់នាយ
 ជាន់ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់សង្កប្បុរៈនោះ ។ បុគ្គល
 ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរម្មត់សង្កប្បុរៈទាំងឡាយជា
 កុសល ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ តថាគតតែងពោលថា បុគ្គលត្រូវស្គាល់បុគ្គល
 នោះ ។

[១២៣] ម្ចាស់នាយជាន់ឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាអកុសល តើដូច
 ម្តេច ។ កាយកម្ម ជាអកុសល វចីកម្មជាអកុសល អាជីវៈជាបាប ម្ចាស់
 នាយជាន់ឈើ នេះតថាគតហៅថា សីលជាអកុសល ។ ម្ចាស់នាយជាន់
 ឈើ ចុះសីលជាអកុសលទាំងនេះ តើមានអ្វីជាសម្មជាន ។ ឯសម្មជាន
 របស់សីលជាអកុសលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថា មាន
 ចិត្តជាសម្មជាន ។ ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ
 មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ប្រកបដោយទោសៈ ប្រកប

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដោយមោហៈ សីលជាអកុសលទាំងឡាយ កើតអំពីចិត្តនេះ ។ ម្នាលនាយ
 ជាងឈើ ចុះសីលជាអកុសលទាំងនេះ តើរលត់ឥតសេសសល់ក្នុងទីណា ។
 ឯការរលត់របស់សីលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ ម្នាលនាយជាង
 ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លះបង់កាយទុច្ចរិត ចម្រើនកាយសុច្ចរិត លះបង់
 វិច្ចុច្ចរិត ចម្រើនវិច្ចុច្ចរិត លះបង់មនោទុច្ចរិត ចម្រើនមនោសុច្ចរិត លះ
 បង់មិច្ឆាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសម្មាជីវៈ សីលជាអកុសលទាំងនោះ តែង
 រលត់ឥតសេសសល់ ក្នុងសោតាបត្តិផលនុ៎ះឯង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះ
 បុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរម្ងត់សីលទាំងឡាយ
 ជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យ
 កើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំង
 ឡាយជាអកុសលដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំង
 ឆន្ទៈឲ្យកើតឡើង ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បី
 លះបង់ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត
 ឡើង ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌
 ទាំងឡាយជាអកុសលដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យ
 កើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំង
 ឡាយជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតស្តេរមិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យ
 រឹងរិតតែធំទូលាយ ចម្រើនពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គល
 ប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងត់សីលទាំងឡាយ ជាអកុសល ។

[១២៤] ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះសីលទាំងឡាយជាកុសល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ តថាគតពោលនូវកាយកម្ម ជាកុសល វចីកម្ម ជាកុសល ទាំងអាជីវបារិសុទ្ធិផង ថាជាសីល ម្នាលនាយជាន់ឈើ ទាំងនេះហៅថាសីលជាកុសល ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះសីលជាកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសមុជ្ឈាន ។ ឯសមុជ្ឈានរបស់សីលជាកុសលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមានចិត្តជាសមុជ្ឈាន ។ ចុះចិត្តដូចម្តេច ។ ចិត្តមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺចិត្តប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ សីលជាកុសលកើតអំពីចិត្តនេះ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះសីលជាកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតសេសសល់ក្នុងទីណា ។ ការរលត់របស់សីលទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ប៉ុន្តែមិនទាន់សម្រេចត្រឹមសីលប៉ុណ្ណោះទេ រមែងជឿច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះផង តាមសេចក្តីពិតថា សីលជាកុសលទាំងនោះ របស់ភិក្ខុនោះ រមែងរលត់ឥតសេសសល់ក្នុង អរហត្តផល ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថាប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងត់សីលទាំងឡាយជាកុសល ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងចន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែងប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ពួកធម៌ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

កុសលដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត
ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តន់ចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងពួកធម៌ជា
កុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតស្តេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យរឹងរឹតតែធំ
ទូលាយចម្រើន ពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
យ៉ាងនេះ ទើបហៅថា ប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងាត់សីលទាំងឡាយ ជាកុសល ។

[១២៥] ម្នាលនាយជាងឈើ សង្ឃប្បុរៈទាំងឡាយជាអកុសល តើដូច
ម្តេច ។ កាមសង្ឃប្បុរៈ ១ ព្យាបាទសង្ឃប្បុរៈ ១ វិហិន្ស្សសង្ឃប្បុរៈ ១ ម្នាល
នាយជាងឈើ ទាំងនេះហៅថា សង្ឃប្បុរៈជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជាង
ឈើ ចុះសង្ឃប្បុរៈជាអកុសលទាំងនេះ មានអ្វីជាសម្មជ្ជាន ។ ឯសម្មជ្ជាន
របស់សង្ឃប្បុរៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមានសញ្ញាជា
សម្មជ្ជាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ
មានប្រការផ្សេងៗ គឺកាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១ វិហិន្ស្សសញ្ញា ១
សង្ឃប្បុរៈជាអកុសលកើតមកអំពីសញ្ញាទាំងនេះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះ
សង្ឃប្បុរៈ ជាអកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតសេសសល់ក្នុងទីណា ។ ឯការ
រលត់សង្ឃប្បុរៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំង
ឡាយ ហើយចូលអនាគាមិផល បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយ
វិចារៈមានបីតិ និងសុខៈកើតអំពីវិវេក សង្ឃប្បុរៈជាអកុសលទាំងនោះរលត់ឥត
សេសសល់ក្នុងអនាគាមិផលនេះឯង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គល

ប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបហៅថាប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងាប់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើងមិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ បេ ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតថេរមិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរិតតែជំទូលាយ ចម្រើនពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ហៅថាប្រតិបត្តិដើម្បីរលត់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាអកុសល ។

[១២៦] ម្នាលនាយជាន់ឈើ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល តើដូចម្តេច នេក្ខម្មសង្កប្បៈ ១ អព្យាបាទសង្កប្បៈ ១ អវិហិន្សាសង្កប្បៈ ១ ម្នាលនាយជាន់ឈើ ទាំងនេះហៅថាសង្កប្បៈជាកុសល ។ ម្នាលនាយជាន់ឈើចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសលនេះ មានអ្វីជាសម្មជាន ។ ឯសម្មជានរបស់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ គួរពោលថាមានសញ្ញាជាសម្មជាន ។ ចុះសញ្ញាដូចម្តេច ។ សញ្ញាមានច្រើន មានបែបមិនតែមួយ មានប្រការផ្សេងៗ គឺនេក្ខម្មសញ្ញា ១ អព្យាបាទសញ្ញា ១ អវិហិន្សាសញ្ញា ១ សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល កើតមកអំពីសញ្ញាទាំងនេះ ។ ម្នាលនាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ជាងឈើ ចុះសង្កប្បៈទាំងឡាយ ជាកុសលនេះ រលត់ឥតសេសសល់ក្នុងទី
ណា ។ ឯការរលត់របស់សង្កប្បៈទាំងនោះ បានពោលរួចហើយ ។ ម្នាល
នាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ វិចារៈ ។បេ។ ចូល
ទុតិយជ្ឈាន សង្កប្បៈជាកុសលទាំងនេះ រលត់ឥតមានសេសសល់ ក្នុង
ទុតិយជ្ឈាននុ៎ះឯង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ចុះបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេច ទើប
ហៅថា ប្រតិបត្តិដើម្បីរម្ងាប់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល ។ ម្នាលនាយជាង
ឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម
ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែល
មិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល
ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។បេ។ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល
ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។បេ។ ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត ខំប្រឹង
ប្រែង ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តងចិត្ត តម្កល់ចិត្ត ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជា
កុសល ដែលកើតឡើងហើយឲ្យបិតថេរ មិនឲ្យវិនាសទៅវិញ ឲ្យរឹងរឹតតែធំ
ទូលាយ ចម្រើនពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ម្នាលនាយជាងឈើ បុគ្គលប្រតិបត្តិ
យ៉ាងនេះ ហៅថាប្រតិបត្តិ ដើម្បីរម្ងាប់សង្កប្បៈទាំងឡាយជាកុសល ។

[១២៧] ម្នាលនាយជាងឈើ ដែលតថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គល
ប្រកបដោយធម៌ ១០ ប្រការ ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌មានកុសល
ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសមណៈ ឥតមានសេចក្តីញាប់
ញ័រ តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយ

បរិញ្ញាជកវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសូត្រទី ៨

៤៩៦

សម្មាទិដ្ឋិជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាសង្កប្បៈជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយ
សម្មាវាចាជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាកម្មន្តៈ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយ
សម្មាអាជីវៈជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវាយាមជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកប
ដោយ សម្មាសតិជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាសមាធិជាអសេក្ខៈ ១
ប្រកបដោយសម្មាញាណជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសម្មាវិមុត្តិជាអសេក្ខៈ
១ ។ ម្នាលនាយជាងឈើ ដែលតថាគតបញ្ញត្តបុរសបុគ្គលប្រកបដោយ
ធម៌ទាំង ១០ ប្រការនេះឯង ថាជាអ្នកមានកុសលដ៏បរិបូណ៌ មានកុសល
ដ៏ប្រសើរ ដល់នូវចំណែកបុណ្យដ៏ឧត្តម ជាសមណៈឥតមានសេចក្តីញាប់
ញ័រ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ បញ្ចកន្តៈនាយ
ជាងឈើ ក៏ត្រេកអររីករាយហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ សមណមុណ្ឌិកសូត្រទី ៨

អដ្ឋកថា

សមណមុណ្ឌិកសូត្រ

[១១៧] សមណមុណ្ឌិកសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ឧត្តាហមានោ បរិព្វាជក ឈ្មោះថា ឧត្តាហមានៈ ឈ្មោះដើមរបស់បរិព្វាជកនោះ សុមនៈ តែព្រោះរៀនវិជ្ជាច្រើន យ៉ាង ទើបជនទាំងឡាយតាំងឈ្មោះថា ឧត្តាហមានៈ ។ ឈ្មោះថា សមយ- ប្បវាទកំ ព្រោះជាទីប្រជុំសម្ដែងលទ្ធិ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ ផ្ដើមដោយ ចង្ហែព្រាហ្មណ៍ តារុក្កព្រាហ្មណ៍ និង ទោក្ខុរសាតិព្រាហ្មណ៍ និគ្រន្ធ និងពួកបព្វជិត មានអចលក៍ និងបរិព្វាជកជាដើម ប្រជុំ ប្រកាស សន្ទនា សម្ដែងលទ្ធិរៀងៗ ខ្លួន ព្រោះដូច្នោះ ទើបអារាមនោះហៅថា សម- យប្បវាទកៈ ។ សាលាឈ្មោះ តិណ្ណកាថិរ ព្រោះព័ទ្ធដោយជួរដើមទន្លាប់ ។ ព្រោះក្នុងទីនេះកាលដើមឡើយមានសាលាមួយខ្លួន ក្រោយមក ទើបធ្វើទុក ច្រើនទៀត ព្រោះអាស្រ័យបោកបញ្ឆោតបរិព្វាជក ដែលជាអ្នកមានបុណ្យច្រើន ដូច្នោះ ទើបហៅថា ឯកសាលក ដោយបានឈ្មោះតាមសញ្ញាដល់សាលា មួយខ្លួននោះឯង ។ ឯកសាលកៈនោះ ជាសួនរបស់ព្រះរាជទេវីនៃព្រះបាទ បសេនទិកោសល ឈ្មោះថា មល្លិកា ដេរជាសដោយផ្កា និងផ្លែឈើ ព្រោះ ធ្វើជាអារាម ទើបហៅថា អារាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ។ ឧត្តាហមាន បរិព្វាជក អាស្រ័យនៅក្នុងអារាមរបស់ព្រះនាងមល្លិកា ក្នុងនិគមតិណ្ណកាថិរ ដែលជាទីប្រជុំសម្ដែងលទ្ធិនោះយ៉ាងសប្បាយ ។ បទថា ទិវាទិវស្ស គឺហួស

វេលាត្រង់ឈ្មោះថា វេលារសៀល អធិប្បាយថា ឧគ្គហមានបរិព្វាជកចេញ
 ទៅក្នុងវេលាត្រង់ហួសទៅ ជាថ្ងៃនៃថ្ងៃនោះ ។ បទថា **បដិសល្លិនោ** គឺព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សង្រួមចិត្តអំពីអារម្មណ៍ មានរូបជាដើមនោះ។ នៅសម្ងំ
 ដល់នូវកាតមួយអង្គឯង ដោយទ្រង់ត្រេកអរក្នុងឈាន ។ បទថា **មនោ-**
ការវិនិយាមំ គឺអ្នកចម្រើនផ្លូវចិត្ត ។ ការប្រាសចាកនីវរណៈត្រឹមតែការគិត
 រមែងមានដល់ភិក្ខុដែលនឹក ដែលមនសិការ ។ ចិត្តរមែងខ្ពុរឡើង គឺរមែង
 ចម្រើន ។

[១១៨] បទថា **យាវតា** គឺប្រមាណប៉ុនណា ។ បទថា **អយំ តេសំ**
អញ្ញាតរោ គឺនាយជាងឈើនេះជាសាវ័កម្នាក់ ក្នុងរវាងសាវ័កទាំងនោះ ។
 បទថា **អប្បវ នាម** គឺឧគ្គហមានបរិព្វាជកត្រូវការឲ្យនាយជាងឈើ ចូល
 ទៅជិត ទើបពោល ។ ហេតុដែលត្រូវការនោះ លោកពោលទុកហើយ ក្នុង
 សន្ទកសូត្រ ។

[១១៩] បទថា **ឯតទរោច** គឺឧគ្គហមានបរិព្វាជក បានពោលនឹង
 នាយជាងឈើនោះ ។ ឧគ្គហមានបរិព្វាជក សម្គាល់ថា គហបតីនេះមាន
 បញ្ញាទន់ខ្សោយ អញ្ជាវនឹងសង្រួមគាត់ដោយធម្មកថា ហើយនឹងធ្វើឲ្យជា
 សាវ័ករបស់អញ ទើបបានពោលពាក្យថា **ចត្វាហិ ទោ** ដូច្នោះជាដើម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **បញ្ញាបេមិ** គឺខ្ញុំសម្តែងតាំងឡើង ។ បទថា
សម្បន្ទកុសលំ គឺមានកុសលបរិបូណ៌ ។ បទថា **បរមកុសលំ** គឺមាន
 កុសលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ បទថា **អយោជ្ឈំ** គឺមិនមានអ្នកណាអាចតតាំងដោយ

បរិព្វាជកវគ្គ សមណមុណ្ឌិកសូត្រទី ៨

វាទៈ ឲ្យញាប់ញ័របាន ជាអ្នកមិនកម្រើក ជាអ្នកមាំទាំ ។ បទថា **ន ករោតិ** គឺរមែងពោល ត្រឹមតែមិនធ្វើប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទនេះ ឧត្តាហមាន បរិព្វាជកពោលដល់ការលះដោយការសង្រួម ឬការពិចារណា ។ សូម្បី ក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បទថា **នេវ អភិនន្តិ** គឺនាយជាន់ ឈើ សម្គាល់ថា ធម្មតាពួកតិរិយទាំងឡាយ ដឹងខ្លះ មិនដឹងខ្លះ ពោលដៅ ស្មានទៅ ទើបមិនត្រេកអរ ។ បទថា **នប្បដិក្កាសិ** គឺនាយជាន់ឈើ សម្គាល់ថា ឧត្តាហមានបរិព្វាជក ពោលដូចអនុលោមតាមសាសនា ដូចការ ជ្រះថ្លាក្នុងសាសនា ទើបមិនជំទាស់ ។

[១២០] បទថា **យថា ឧត្តាហមានស្ស** គឺដូចពាក្យឧត្តាហ មានបរិព្វាជក ។ ព្រះមានព្រះភាគសម្តែងថា តថាគតមិនពោលដូចពាក្យ របស់ឧត្តាហមានបរិព្វាជកនោះទេ កាលបើដូច្នោះ កូនក្មេងដែលនៅដេកផ្លូវ នៅឡើយ នឹងជាសមណៈ ដែលបុគ្គលណាតតាំងមិនបាន នឹងជាសមណៈ ដែលមាំទាំទៅហើយ ។ បទថា **កាយោតិបិ ន ហោតិ** គឺ មិនមានការដឹង វិសេសថា កាយរបស់ខ្លួន ឬកាយរបស់អ្នកដទៃ ។ បទថា **អញ្ញត្រ ផន្ទិតមត្តា** គឺរមែងមានត្រឹមតែអាការបម្រះនឿល ដោយការប៉ះពាល់វល្លិ លើដំណេក ឬត្រូវសង្កើចខាំ ក្រៅអំពីនោះហើយ ក៏មិនមានការធ្វើតាម កាយដទៃ ។ ម្យ៉ាងទៀត កម្មនោះនឹងមានដោយចិត្តប្រកបដោយកិលេស ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា **វាចាតិបិ ន ហោតិ** គឺនឹងដឹងសេចក្តីផ្សេងគ្នាថា មិច្ឆាវាចា សម្មាវាចា ក៏មិនមាន ។ បទថា **វោទិតមត្តា** គឺមានត្រឹមតែការយំនៃកូនឆ្អែត

ដែលឃ្លាន និងស្រែក សូម្បីកម្មនោះមាន ក៏ដោយចិត្តប្រកបដោយកិលេស ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា **សន្តប្បា** គឺដឹងការផ្សេងថា មិច្ឆាសង្កប្បៈ សម្មាសង្កប្បៈ ក៏មិនមាន ។ បទថា **វិកុដិតមត្តា** ក្រៅពីការដឹងត្រឹមតែការយំ និងការសើច គឺចិត្តរបស់ទារក មានអារម្មណ៍ក្នុងអតីតប្រព្រឹត្តទៅ ។ ទារក ដែលមកអំពីនរក រព្វកដល់ទុក្ខក្នុងនរក រមែងយំ ។ មកអំពីទេវលោក រព្វកដល់សម្បត្តិក្នុងទេវលោក រមែងសើច ។ កម្មនោះរមែងមានដោយចិត្ត ប្រកបដោយកិលេសប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា **អាជីវោ** គឺដឹងនូវការផ្សេងថា មិច្ឆាជីវៈ សម្មាជីវៈ ក៏មិនមាន ។ បទថា **អញ្ញត្រ មាតុ ថញ្ញា** គឺក្រៅអំពី ទឹកដោះរបស់ម្តាយ ។ ទារកទាំងនោះ ឈ្មោះថា នៅជាទារក កាលមាតាឲ្យ បៅដោះ ក៏មិនបៅ ក្នុងវេលាដែលមាតាចាត់ចែងការងារដទៃ ខាងក្រោយមក ទើបបៅដោះ ។ មិច្ឆាជីវៈដទៃផុតទៅអំពីនេះ ក៏មិនមាន ។ លោកសម្តែងថា មិច្ឆាជីវៈនេះ រមែងមានដោយចិត្តប្រកបដោយកិលេសប៉ុណ្ណោះ ។

[១២១] ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់បដិសេធវាទៈរបស់បរិព្វាជក យ៉ាងនេះហើយ ឥឡូវនេះ កាលទ្រង់ដាក់មាតិកាក្នុងសេក្ខក្នុងដោយព្រះអង្គ ទើបត្រាស់ព្រះតម្រាស់ថា **ចត្វហិ ទោ អហំ ដូច្នេះជាដើម** ។ ក្នុងបទទាំង នោះ បទថា **សមធិតយ្ហ តិដ្ឋតិ** គឺតាំងទុកដោយល្អ ។ ក្នុងបទថា **ន កាយេន ចាបកំ កម្មំ ជាដើម** គឺមិនគ្រាន់តែមិនធ្វើតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។ តែព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្ត ការលះដោយការសង្រួម និងការពិចារណា ទុកក្នុងបទនេះផងដែរ ។ ទ្រង់សំដៅដល់សេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់ទុក ។

ឯបទថា ន ឃេវ សម្បទ្ធកុសលំ ជាដើម ទ្រង់ត្រាស់ដល់ព្រះខ័ណ្ឌាស្រព ។

[១២២] ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ដាក់មាតិកាក្នុង អសេក្ខក្ខមិ ទើបត្រាស់ថា ទសហិ ទោ អហំ ជាដើម ។ ក្នុងបទនោះ អាស្រ័យបទ ៣ ទ្រង់ដាក់ចតុក្កៈមួយ ទុក ២ បទ ។ អាស្រ័យបទមួយ ទ្រង់ដាក់ចតុក្កៈចុងក្រោយទុក ២ បទ នេះ គឺ មាតិកាក្នុងអសេក្ខក្ខមិ ។

[១២៣] ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ចែកមាតិកានោះ ទើបត្រាស់ ថា កតមេ ច វបតិ អកុសលា សីលា ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា សរាតំ គឺចិត្តប្រកបដោយលោកមូល ៨ ។ បទថា សនោសំ គឺចិត្ត ២ ដួង ដែលសម្បយុត្តដោយបដិមៈ ។ បទថា សមោហំ គឺចិត្ត ២ ដួង ប្រកបដោយវិចិកិច្ចា និងឧទ្ធច្នៈក៏គួរ ចិត្តដែលជាអកុសល ទាំងអស់ក៏គួរ ។ ព្រោះលោកពោលទុកថា មោហៈតែង កើតក្នុងអកុសល ទាំងពួង ។ បទថា ឥតោ សមុដ្ឋានា ឈ្មោះថា ឥតោសមុដ្ឋាន ព្រោះមាន សមុដ្ឋានកើតអំពីចិត្ត មានរាគៈជាដើមនេះ ។ បទថា កុហិ គឺសីលដែលជា អកុសលរលត់មិនសេសសល់ ព្រោះសម្រេចឋានៈ ណា ។ បទថា ឧត្តតេ គឺតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ពិតហើយ បាតិមោក្ខសំវរសីល រមែង បរិបូណ៌ក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ដល់នូវឋានៈនោះហើយ អកុសលសីល រលត់មិនសេសសល់ ។ ម្យ៉ាងទៀត បទថា អកុសលានំ សីលានំ នេះ គប្បីជ្រាបថា ជាឈ្មោះនៃបុគ្គលទ្រុស្តសីលខ្លះ ជាឈ្មោះនៃធម៌ដែលជា អកុសលខ្លះ ។ បទថា និរោធាយ បដិបន្នោ គឺបដិបត្តិដើម្បីការរលត់ តាំង

អំពីសោតាបត្តិមគ្គ ។ តែអកុសលសីលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាការរលត់
ដោយការសម្រេចអរហត្ត ។

[១២៤] បទថា វិភវាតំ ជាដើម លោកពោលដល់កាមាវចរ
កុសលចិត្ត ៨ យ៉ាង ។ ដោយបទនេះ សីលដែលជាកុសល រមែងតាំង
ឡើង ។ បទថា សីលវា ហោតិ ជាអ្នកមានសីល គឺជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ
សីល និងបរិបូណ៌ដោយគុណ ។ បទថា សីលមយោ គឺមិនសម្រេចដោយ
សីលយ៉ាងនេះថា ត្រឹមប៉ុណ្ណោះក៏ល្មម មិនមានវត្ថុណាមួយដែលគួរធ្វើឲ្យ
ក្រែកលែងជាងនេះ ។ បទថា យត្ថស្ស តេ ឈ្មោះថា រលត់អស់ឥតសេស
សល់នៃកុសលសីលទាំងនោះរបស់ភិក្ខុនោះ គឺតាំងនៅ ក្នុងអរហត្តផល ។
ព្រោះសីលដែលជាកុសលរលត់មិនមានសេសសល់ ព្រោះសម្រេចអរហត្ត-
ផល ។ បទថា និរោធាយ បដិបន្នោ គឺឈ្មោះថា បដិបត្តិដើម្បីរម្ងត់
តាំងអំពីអរហត្តមគ្គ ។ កុសលសីលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាការរម្ងត់ដោយ
ការចាក់ធ្លុះនូវផល ។

[១២៥] ក្នុងកាមសញ្ញាជាដើម មានសេចក្តីដូចតទៅនេះ ។ បទថា
កាមសញ្ញា គឺសញ្ញាក្រៅអំពីនេះកើតរួមជាមួយចិត្ត ដែលប្រកបដោយលោភៈ
៨ ដួង សញ្ញាដែលកើតរួមជាមួយទោមនស្សចិត្ត ២ ដួង ។ បទថា បឋមំ
លានំ គឺបឋមជ្ឈានដែលជាអនាគាមិផល ។ បទថា ឯត្ថេតេ សេចក្តីថា
សង្កប្បៈជាកុសលទាំងនោះ រលត់អស់ទៅក្នុងបឋមជ្ឈាន គឺតាំងនៅក្នុង
អនាគាមិផល ។ ព្រោះសង្កប្បៈជាកុសល រមែងមិនសេសសល់ ព្រោះការ

សម្រេចអនាគាមិផល ។ បទថា និរោធាយ បដិបន្នោ គឺឈ្មោះថា អ្នក
បដិបត្តិដើម្បីការរម្ងត់ តាំងអំពីអនាគាមិមគ្គ តែការត្រិះរិះដែលជាអកុសល
ទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាការរលត់ដោយការ សម្រេចផល ។

[១២៦] សញ្ញា ៣ មាននេកម្មសញ្ញាជាដើម ជាសញ្ញាកើតរួមនឹង
កាមាវចរកុសល ៨ ។ បទថា ឧត្តេតេ សេចក្តីថា សង្កប្បៈជាកុសលទាំង
នេះ រលត់មិនសេសសល់ក្នុងទុតិយជ្ឈាននេះ គឺក្នុងអរហត្តផល ព្រោះថា
សង្កប្បៈដែលជាកុសល រមែងរលត់មិនសេសសល់ ព្រោះការសម្រេច
អរហត្តផល ដែលប្រកបដោយទុតិយជ្ឈាន ។ បទថា និរោធាយ បដិបន្នោ
គឺឈ្មោះថា ជាអ្នកបដិបត្តិដើម្បីការរម្ងត់ រហូតដល់អរហត្តមគ្គ ។ តែសង្កប្បៈ
ដែលជាកុសលទាំងនោះ ឈ្មោះថា ជាការរលត់ដោយការចាក់ធ្លុះនូវផល ។
បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ដូច្នោះ ។ ॐ

សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក ចូឡសកុលទាយិសូត្រទី ៩

[១២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡូវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យ នោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសកុលទាយិ នៅអាស្រ័យក្នុងបរិព្វាជកាវាម ឈ្មោះ មោរនិវាបៈ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសទ្យច្រើននាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ទ្រង់ស្តេចចូល ទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានសេចក្តី ត្រិះរិះ ក្នុងវេលានោះយ៉ាងនេះថា ការត្រាច់ទៅក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ដើម្បី បិណ្ឌបាត នៅព្រឹកណាស់នៅឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែតថាគត ចូលទៅរក សកុលទាយិបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកាវាមឈ្មោះមោរនិវាបៈសិន ។ ព្រះមាន ព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់បរិព្វាជកាវាម ឈ្មោះមោរនិវាបៈ ។

[១២៩] សម័យនោះឯង សកុលទាយិបរិព្វាជក អង្គុយជាមួយនឹង បរិព្វាជកបរិសទ្យច្រើននាក់ ដែលកំពុងបន្ទីសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំង និយាយ តិរច្ឆានកថា ជាច្រើនប្រការគឺ និយាយអំពីស្តេច ។ បេ។ និយាយអំពីសេចក្តី វិនាស និងសេចក្តីចម្រើន ដែលជាហេតុឥតប្រយោជន៍ ថាដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះ ខ្លះ ។ សកុលទាយិបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមក អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បញ្ឈប់បរិសទ្យរបស់ខ្លួនថា ចូរអ្នកដ៏ចម្រើន ទាំងឡាយមានសំឡេងតិចៗ ចូរអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយកុំមាត់អ្វីឡើយ ដ្បិត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ព្រះសមណគោតមនេះ និមន្តមក ឯព្រះសមណគោតមមានអាយុនោះជាអ្នក
ត្រូវការតែនឹងសំឡេងតិច ពោលសរសើរសំឡេងតិច ធ្វើដូចម្តេចឲ្យតែលោក
ដឹងថា បរិសទ្យមានសំឡេងតិច ហើយសម្គាល់ថា គួរចូលមក ។ ពួក
បរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នៅស្ងៀម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ស្តេចចូលទៅរកសកុលុទាយិបរិព្វាជក ។ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏ក្រាប
បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ស្តេចមកចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរស្តេចមកនៃព្រះមាន
ព្រះភាគជាការប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគបាន
បម្រុងនឹងធ្វើដំណើរមក ក្នុងទីនេះអស់កាលយូរហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សូមព្រះមានព្រះភាគនិមន្តគង់ចុះ អាសនៈនេះខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាលហើយ ។
ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ សកុលុទាយិ
បរិព្វាជកកាន់យកអាសនៈដ៏ទាប ១ អង្គយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសកុលុ-
ទាយិបរិព្វាជកអង្គយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយពីរឿងអ្វី អម្បាញ់មិញ
នេះ ចុះពាក្យដូចម្តេចដែលអ្នកទាំងឡាយធ្វើឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។

[១៣០] សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ពាក្យដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយប្រជុំគ្នានិយាយអម្បាញ់មិញនេះ លើកទុកសិន
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនុ៎ះមិនមែនជាការក្រដល់ព្រះអង្គទេ សូមទ្រង់
ព្រះសណ្តាប់ជាខាងក្រោយចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ

មិនទាន់ចូលទៅជិតបរិសទ្យនេះ បរិសទ្យនេះ ក៏អង្គុយនិយាយតែតិរច្ឆានកថា ច្រើនប្រការ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះតែកាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅជិត បរិសទ្យនេះ ទើបបរិសទ្យនេះ អង្គុយមើលមុខខ្ញុំព្រះអង្គ និយាយថា បពិត្រ ឧទាយិ យើងទាំងឡាយចង់ស្តាប់ធម៌ដែលព្រះសមណគោតមនឹងសម្តែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចូលមករកបរិសទ្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចូលទៅដែរ ដ្បិតបរិសទ្យ នេះ កំពុងតែអង្គុយមើលព្រះកក្កព្រះមានព្រះភាគដោយគិតថា យើងទាំង- ឡាយចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគនឹងសម្តែង ដល់យើងទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកតាំងផ្តើមប្រស្នានោះមក តថាគតនឹងសម្តែងតបតាមហេតុក្នុងប្រស្នានោះ ។

[១៣១] សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីថ្ងៃ មុនៗ មានបុគ្គលអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់នូវញាណទស្សនៈឥត សេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្តី ឈរក្តី ដេកលក់ក្តី រលឹកក្តី ញាណ ទស្សនៈប្រាកដឡើងរឿយៗ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គសួរ ប្រស្នាប្រារព្ធទីបំផុតជាដើម ត្រឡប់ជាគេចកែពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ យក ពាក្យខាងក្រោមកបន្ថែមបន្ថប់ ហើយសម្តែងសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និង សេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គក៏កើត សតិឡើង ព្រោះប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ឱមានតែ ព្រះមានព្រះភាគ ឱមានតែព្រះសុគត ទើបព្រះអង្គឈ្លាសវៃចំពោះធម៌ទាំងនេះ ។ ព្រះអង្គ

ត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ ចុះបុគ្គលណាជាអ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ដឹងច្បាស់ នូវញាណទស្សនៈឥតសេសសល់ និយាយថា កាលខ្ញុំដើរក្តី ឈរក្តី ដេក លក់ក្តី រលឹកក្តី ញាណទស្សនៈក៏ប្រាកដឡើងរឿយៗ មិនដាច់ បុគ្គលនោះ កាលដែលអ្នកបានសួរប្រស្នាប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ក៏ត្រឡប់ជាគេចកែពាក្យ ដទៃដោយពាក្យដទៃ យកពាក្យខាងក្រៅមកបន្ថែមបន្ទប់ ហើយសម្តែងនូវ សេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត និងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង ។

សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា និគ្រន្ធនាដបុត្រ ព្រះអង្គ ។

[១៣២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ បុគ្គលណាមួយរលឹកឃើញ បុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការគឺ រលឹកឃើញជាតិ ១ ជាតិ ២ ។ បេ។ រលឹក ឃើញបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដោយ ប្រការដូច្នោះ (បើ) បុគ្គលនោះសួរប្រស្នានឹងតថាគត ប្រារព្ធទីបំផុត ខាង ដើម តថាគតក៏សួរប្រស្នានឹងបុគ្គលនោះ ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើមដែរ បុគ្គល នោះប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តតថាគតឲ្យរីករាយ ដោយការដោះប្រស្នាបាន តថាគតក៏ប្រារព្ធទីបំផុតខាងដើម ធ្វើចិត្តបុគ្គលនោះឲ្យរីករាយ ដោយការដោះ ប្រស្នាបានដែរ បុគ្គលណាមួយ មានទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធកន្លងចក្ខុរបស់មនុស្ស សាមញ្ញ ឃើញសត្វទាំងឡាយដែលច្យុត ដែលកើត ថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ ។ បេ។ ក៏ដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វដែលទៅតាមយថាកម្ម (បើ) បុគ្គលនោះ សួរប្រស្នានឹងតថាគត ប្រារព្ធទីបំផុតខាងចុង តថាគតក៏សួរប្រស្នានឹងបុគ្គល នោះប្រារព្ធទីបំផុតខាង

បរិញ្ញាដកវគ្គ ចូលសកុលុទាយិស្សត្រទី ៩

ចុងដែរ បុគ្គលនោះប្រារព្ធទីបំផុតខាងចុង ធ្វើចិត្តតថាគតនោះឲ្យរីករាយ
 ដោយការដោះប្រស្នាបានដែរ ប៉ុន្តែឈ្លើយចុះ ឧទាយិ ទីបំផុតខាងដើមលើក
 ទុក ទីបំផុតខាងចុងក៏លើកទុកចុះ តថាគតនឹង សម្តែងធម៌ដល់អ្នក កាល
 បើទីបំផុតខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន ទីបំផុតខាងចុង
 នេះកើតឡើងបាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះកើតឡើង កាលបើទីបំផុតខាង
 ដើមនេះមិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះរលត់ទៅ
 ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះរលត់ទៅ ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចរលឹកឃើញបុព្វេនិវាសនោះ តាមកំណត់
 ដែលខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវឃើញច្បាស់ ដោយអត្តភាពនេះ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រម
 ទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះបានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងរលឹក ឃើញបុព្វ-
 និវាសច្រើនប្រការ គឺរលឹកឃើញ ជាតិ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ។ បេ។
 នឹងរលឹកឃើញបុព្វេនិវាសមានច្រើនប្រការព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេស
 ដោយប្រការដូច្នោះ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវនេះ សូម្បីតែបង្សបិសាច (បិសាចដែលកើតក្នុងទីស្នាក់គ្រោក)
 ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គមើលមិនឃើញផង ចុះនឹងឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គរលឹកឃើញពួកសត្វដែល
 ច្បុត ដែលកើតថាកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុររល្អ សម្បុរអាក្រក់ មាន
 គតិល្អ គតិអាក្រក់ ។ បេ។ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលទៅតាមយថាកម្ម
 ដោយទិព្វចក្ខុបរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ
 ដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលព្រះអង្គបានត្រាស់នឹងខ្ញុំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលឧទាយិ ណ្ហើយចុះ ទីបំផុតខាងដើមលើកទុក ទី
 បំផុតខាងចុងក៏លើកទុកចុះ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ដល់អ្នក កាលបើទីបំផុត
 ខាងដើមនេះមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មាន ទីបំផុតខាងចុងនេះកើតឡើង
 បាន ព្រោះទីបំផុតខាងដើមនេះកើតឡើង កាលបើទីបំផុតខាងដើមនេះមិន
 មាន ទីបំផុតខាងចុងនេះក៏មិនមាន ទីបំផុតខាងចុងនេះរលត់ទៅព្រោះទី
 បំផុតខាងដើមនេះរលត់ទៅ ដូច្នោះ ឥឡូវពាក្យនោះមិនទាន់ប្រាជក ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គដោយលើសលន់ពន់ប្រមាណនៅឡើយទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាកដជានឹងធ្វើព្រះហឫទ័យនៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យរីករាយដោយ
 សារការដោះប្រស្នា ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួនបាន ។

[១៣៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ហេតុដូចម្តេច ដែលមានក្នុង
 លទ្ធិអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួននៃអ្នក ។ សកុលទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួន
 យ៉ាងនេះថា នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
 ការណ៍ដែលអ្នកត្រិះរិះក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម
 នេះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ចុះពន្លឺដ៏ឧត្តមនោះតើដូចម្តេច ។ សកុលទាយិក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺដ៏ទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាង
 គ្មាន ពន្លឺនោះជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ពន្លឺដែលរក
 ពន្លឺដ៏ទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាងគ្មាន នោះតើដូចម្តេច ។ សកុលទាយិ
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺដ៏ទៃប្រសើរជាង

ឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ។

[១៣៤] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ វាចារបស់អ្នកនុ៎ះផ្សាយទៅ
 វែងពេកណាស់ ព្រោះអ្នកពោលថា ពន្លឺដែលរកពន្លឺដទៃប្រសើរជាង ឧត្តមជាង
 គ្មាន ពន្លឺនោះទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តម ដូច្នោះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។
 ម្ចាស់ឧទាយិ ដូចបុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទ
 កល្យាណី ក្នុងជនបទនេះ ។ ពួកអ្នកផងសួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរស
 ដ៏ចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជន
 បទកល្យាណីនោះ ថាជាក្សត្រី ឬព្រាហ្មណី ជាវេស្សី ឬសុទ្ធីដែរឬ ។
 បុរសនោះ ដែលអ្នកផងសួរដូច្នោះ ក៏ឆ្លើយតបវិញថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ អ្នក
 ផងសួរបុរសនោះទៀតថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទ
 កល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះថា មានជាតិយ៉ាងនេះ
 មានគោត្រយ៉ាងនេះ ។ បេ ឧស ឬទាប ឬកណ្តាល សម្បុរខ្មៅ ឬខ្មៅ
 ស្រអែម ឬសម្បុរសណែ្តកបាយ នៅក្នុងស្រុក និគម នឹងនគរឯណោះ
 ដែរឬទេ ។ បុរសនោះដែលគេសួរដូច្នោះ ក៏ឆ្លើយតបថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។
 ជនទាំងឡាយនិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកមិន
 ដែលស្គាល់ មិនដែលឃើញនាងជនបទកល្យាណីណាសោះ ហើយស្រាប់តែ
 ប្រាថ្នា ចង់បាននាងនោះឬ បុរសនោះដែលអ្នកផងសួរដូច្នោះ ក៏ឆ្លើយតបថា
 បាទ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើយ៉ាងនេះ
 ពាក្យរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិនបានទេដឹង ។ សកុលទាយិក្រាប

បង្គំទូលថា ពិតមែនហើយព្រះអង្គ កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យរបស់បុរសនោះ យកជាការពុំបានទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិអ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺដទៃប្រសើរជាងឧត្តមជាងគ្មាន ពន្លឺនោះទើបជាពន្លឺដ៏ឧត្តមដូច្នោះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាង នោះឯង ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កែវមណី និងកែវតៃទុរ្យ មានពន្លឺល្អ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងច្នៃល្អហើយ ដាក់លើ សំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺច្រាលរន្ទាល យ៉ាងណា អត្តាបន្ទាប់ អំពីមរណៈទៅ ក៏មានពន្លឺ ឥតមានរោគ យ៉ាងនោះដែរ ។

[១៣៥] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កែវមណី និងកែវតៃទុរ្យ ដែលមានពន្លឺល្អ មានជ្រុង ៨ ដែលជាង ច្នៃល្អហើយ ដាក់លើសំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺច្រាស រន្ទាល និងអំពិលអំពែកដែលជាកិមិជាតិ ក្នុងវេលាយប់ឯងនីតអំពូ បណ្តាពន្លឺ ទាំង ២ នេះ តើពន្លឺណា ភ្លឺជាងប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងវេលាយប់ឯងនីតអំពូ បណ្តាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺអំពិល អំពែកដែលជាកិមិជាតិ ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។

[១៣៦] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូច ម្តេច អំពិលអំពែកដែលជាកិមិជាតិ ក្នុងវេលាយប់ឯងនីតអំពូ និងប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់ឯងនីតអំពូ បណ្តាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺណា ភ្លឺជាង ប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងវេលាយប់ឯងនីតអំពូ

បណ្ណាពន្លឺទាំង ២ នេះ ប្រទីបប្រេងភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។

[១៣៧] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូច ម្តេច ប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់ឆ្លងឆ្នាំ និងគំនរភ្លើងធំក្នុងវេលាយប់ ឆ្លងឆ្នាំ បណ្ណាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺណាភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងវេលាយប់ឆ្លងឆ្នាំ បណ្ណា ពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺគំនរភ្លើងធំភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។

[១៣៨] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូច ម្តេច គំនរភ្លើង ក្នុងវេលាយប់ឆ្លងឆ្នាំ និងផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃ ស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀបបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី បណ្ណាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺណា ភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។ សកុលុទាយិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្ណាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺផ្កាយព្រឹកក្នុងកាល ដែល មេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀបបច្ចុសសម័យនៃរាត្រីនេះ ភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។

[១៣៩] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូច ម្តេច ផ្កាយព្រឹកក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក ទៀប បច្ចុសសម័យនៃរាត្រី និងព្រះចន្ទក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអាធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃឧបោសថ ១៥ កើត បណ្ណាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺណាភ្នំជាន់ ប្រសើរជាន់ ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្ណាពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺព្រះចន្ទ

ក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង
ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃឧបោសថ ១៥ កើត នេះភ្នំជាន់ ប្រសើរជាង ។

[១៤០] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូច
ម្តេច ព្រះចន្ទក្នុងវេលាពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែល
មេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពក នាថ្ងៃឧបោសថ ១៥ កើត នឹងព្រះ
អាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់
ស្រឡះអំពីពពកក្នុងសរទេសម័យ នាខែខាងចុងនៃវស្សានរដូវ បណ្តាពន្លឺទាំង
២ នេះ ពន្លឺណាភ្នំជាន់ ប្រសើរជាង ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺទាំង ២ នោះ ពន្លឺព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃ
ត្រង់ មិនទាន់ជ្រេ ក្នុងកាលដែលមេឃស្វាងភ្លៀង ខ្ពស់ស្រឡះអំពីពពកក្នុង
សរទេសម័យ នាខែខាងចុងនៃវស្សានរដូវ ពន្លឺនេះភ្នំជាន់ ប្រសើរជាង ។
ម្ចាស់ឧទាយិ ពួកទេវតា ដែលមិនបាច់ប្រើពន្លឺព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យនេះ
មានច្រើនក្រៃលែងច្រើន តថាគតក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងនោះដែរ តែ
តថាគតមិនពោលថា ពន្លឺណាតតមានពន្លឺដទៃ ប្រសើរជាង ឧត្តមជាង
ដូច្នោះទេ ម្ចាស់ឧទាយិ ចំណែកខាងអ្នកឯង ពោលថា ពន្លឺណាដែលថោក
ទាបជាង អន់ជាង ពន្លឺអំពិលអំពែក ជាកិមិជាតិ ពន្លឺនោះជាពន្លឺប្រសើរ
ដូច្នោះផង ទាំងមិនបានកំណត់ពន្លឺនោះផង ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូម
ទ្រង់ស្វែងពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់ស្វែងពាក្យនេះទុកចុះ។
ម្ចាស់ឧទាយិ ម្តេចក៏អ្នកឯងនិយាយថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់

ស្មោះពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់ស្មោះពាក្យនេះទុកចុះដូច្នោះ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់
 ខ្លួនយ៉ាងនេះថា នេះជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ នេះជាពន្លឺដ៏ប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ចោទប្រកាន់
 ដេញដោល ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះ
 សុន្យទេ ឥតបានការសោះ ។

[១៤១] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ លោកមានសេចក្តីសុខ
 ដោយចំណែកមួយ ចុះបដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 លោក ដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានដែរឬទេ ។ សកុលុ
 ទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទាប្រកប
 ដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយ
 ចំណែកមួយក៏មាន ។ ម្ចាស់ឧទាយិ ចុះបដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត
 វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត លះបង់អនិទ្ធាទាន វៀរស្រឡះ ចាកអនិទ្ធាទាន
 លះបង់កាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ លះបង់មុសាវាទ
 វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ម្យ៉ាងទៀត បានប្រព្រឹត្តសមាទាននូវតបះគុណណា
 មួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើននេះហៅថា បដិបទាប្រកបដោយហេតុដើម្បី

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ។

[១៤២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ។ សកុលុទាយិ ក្រាបបង្គំទូលថា មានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់អទិន្នាទានវៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខ ទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់ការមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្ត សេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលលះបង់មុសាវាទ វៀរស្រឡះចាក មុសាវាទក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមាន តែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច (បើ) បុគ្គលសមាទានប្រព្រឹត្តតបគុណណាមួយ ក្នុងសម័យណា សម័យនោះ តើអត្តាមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ឬមានទាំងសុខទាំងទុក្ខ ។ មានទាំងសុខទាំងទុក្ខព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ឧទាយិ អ្នកចូលចិត្តសេចក្តីនោះដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ការធ្វើឲ្យជាក់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ព្រោះ
 អាស្រ័យបដិបទាដែលមានសុខ និងទុក្ខ លាយឡំគ្នាបានដែរឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុក បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់
 លើកពាក្យនេះទុក ។ ម្នាលឧទាយិ ម្តេចក៏អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះមាន
 ព្រះភាគ សូមទ្រង់លើកពាក្យនេះទុកចុះ បពិត្រព្រះសុគត សូមទ្រង់លើក
 ពាក្យនេះទុកចុះដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ក្នុងលទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះថា លោកដែលមានសេចក្តីសុខ ដោយ
 ចំណែកមួយក៏មាន បដិបទាដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 លោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយ ចំណែកមួយក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគសាកសួរ ដេញដោលក្នុង
 លទ្ធិអាចារ្យជារបស់ខ្លួន (យ៉ាងនេះ) ក៏ជាបុគ្គលសោះសូន្យទេ មិនបាន
 ការសោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយ
 ចំណែកមួយ បដិបទាដែលប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក
 ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយមានដែរឬ ។ ម្នាលឧទាយិ លោក
 ដែលមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយក៏មាន បដិបទាប្រកបដោយហេតុ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែក មួយ
 ក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច ។

[១៤៣] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់

បរិព្វាជកវគ្គ ចូលសកុលុទាយិស្សត្រទី ៩

៥១៧

ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលបឋមជ្ឈាន ព្រោះរម្ងាប់វិកត្តៈ និងវិចារៈ
 ។ បេ ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ព្រោះប្រាស
 ចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ម្នាល
 ឧទាយិ នេះឯងហៅថា បដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 លោក ដែលមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បដិបទាប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកដែលមានតែសេចក្តី
 សុខ ដោយចំណែកមួយ តើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកមាន
 តែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើមានតែ
 ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលឧទាយិ លោកមានតែសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ
 ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនមែនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ទាំងបដិបទា
 ប្រកបដោយហេតុ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកដែលមានតែសេចក្តីសុខ
 ដោយចំណែកមួយនោះ ក៏មិនមានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះដែរទេ ។

[១៤៤] កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិសទ្យរបស់
 សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏បន្តិសំឡេងខ្ពស់ សំឡេងខ្លាំងថា ពួកយើងព្រមទាំង
 អាចារ្យ មិនទាន់ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងព្រមទាំងអាចារ្យ មិនទាន់
 ពេញចិត្តក្នុងហេតុនេះទេ ពួកយើងមិនទាន់ដឹងច្បាស់នូវគុណជាតិដ៏ក្រៃលែង
 ជាងនេះទៅទៀតឡើយ ។ ខណៈនោះ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ធ្វើពួក
 បរិព្វាជកទាំងនោះ ឲ្យមានសំឡេងតិច ហើយក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះលោកមានតែសេចក្តីសុខ ដោយ

ចំណែកមួយ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ តើមានប៉ុន្មាន ។

[១៤៥] ម្នាលឧទាយិ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់សុខ ។ បេ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ទេវតាទាំងប៉ុន្មាន បានកើតក្នុងលោកដែលលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ភិក្ខុនោះ រមែងបិតនៅ រមែងចរចា រមែងសាកច្នា មួយអន្លើដោយទេវតា ទាំងប៉ុណ្ណោះ ម្នាលឧទាយិ លោកមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់មានតែប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ តែប៉ុណ្ណោះ ទេហូ ។ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត មិនមែនព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក ដែលមានតែសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយនុ៎ះទេ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវពួកធម៌ដទៃ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាងទៅទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាងនោះ តើដូចម្តេច ។

[១៤៦] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលឧទាយិ ព្រះតថាគតទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោកនេះជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ មានព្រះដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយគុណរកបុគ្គលស្មើគ្មាន

បរិញ្ញាដកវគ្គ ចូលសកុលទាយិស្សត្រទី ៧

ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្តាចារ្យរបស់ទេវតា និងមនុស្ស
 ទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរិយសច្ច មិនវិលត្រឡប់មក កាន់កព
 ថ្មីទៀត ។ បេ ។ ព្រះអង្គលះបង់នូវនិរណធម៌ទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិ-
 លេសរបស់ចិត្ត ដែលធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយ ទ្រង់ស្ងាត់ចាកកាម ទាំង
 ឡាយ ។ បេ ។ ចូលបឋមជ្ឈាន ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌
 ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង
 ឧត្តមជាង នេះឯង ។ ម្នាលឧទាយិ ន័យមួយទៀត ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និង
 វិចារៈ ។ បេ ។ ចូលទុតិយជ្ឈាន... តតិយជ្ឈាន... ចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
 សំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង
 ឧត្តមជាងនេះឯង ។

[១៤៧] កាលបើចិត្តតម្កល់នឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមានទីទួល
 ពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវិនាកម្ម ជា
 ចិត្តនឹងធីន ដល់នូវការវិនិច្ឆ័យញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ រមែងបង្កាន
 ចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ភិក្ខុនោះរមែងរលឹកឃើញនូវបុព្វ
 និវាស មានច្រើនប្រការ គឺជាតិ ១ ជាតិ ២ ។ បេ ។ រលឹកឃើញនូវបុព្វ
 និវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទេស ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះ
 ហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៥២០

កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) តម្កល់នៅល្អ ជាចិត្តបរិសុទ្ធ ផ្លូវផង
 មិនមានទីទួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីង ដល់នូវការវះមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ
 រមែងបង្ហោនចិត្ត ដើម្បីចុតបុគ្គលណាណៃសត្វទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះរមែងមាន
 ចក្ខុទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្វែររបស់មនុស្សធម្មតា បានឃើញពួកសត្វដែល
 ច្យុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់
 មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះរមែងឃើញពួកសត្វដែលទៅ
 តាមយថាកម្ម ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់
 តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង
 នេះឯង ។ កាលបើចិត្ត (របស់ភិក្ខុនោះ) តម្កល់នៅនឹង ជាចិត្តបរិសុទ្ធ
 ផ្លូវផង មិនមានទីទួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់
 គួរដល់ការវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីង ដល់នូវការវះមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ
 ភិក្ខុនោះរមែងបង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់
 តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ នេះជាទីរម្ងត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាម
 សេចក្តីពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរម្ងត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តី
 ពិតថា នេះជាអាសវៈ ។ បេ ។ នេះជាហេតុឲ្យកើតអាសវៈ ។ បេ ។ នេះជាទី
 រម្ងត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទី
 រម្ងត់អាសវៈ ។ កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្ត
 រមែងរួចស្រឡះចាកកាមាសវៈ ចិត្តរមែងរួចស្រឡះចាកភវាសវៈ ចិត្តរមែង

រួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានសេចក្តីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏ក្នុងនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចក៏អាត្មាអញបានផ្ទេររួចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង នេះឯង ។ ម្នាលឧទាយិ ពួកភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់តថាគត ព្រោះហេតុតែធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលប្រសើរជាង ឧត្តមជាង ទាំងនេះឯង ។

[១៤៨] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំណាស់ ព្រោះថា ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង ដូចជាគេផ្សាររបស់ដែលផ្តាប់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ឬដូចជាបុគ្គល ប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងផ្លូវ ពុំនោះសោតដូចជាគេទ្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកនឹងមើលឃើញនូវរូបបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[១៤៩] កាលសកុលុទាយិបរិព្វាជក និយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិសទ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

របស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ក៏និយាយនឹងសកុលុទាយិបរិព្វាជក ដូច្នោះថា
 បពិត្រលោកឧទាយិដ៏ចម្រើន លោកកុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់
 ព្រះសមណគោតម សូមលោកឧទាយិដ៏ចម្រើននៅជាអាចារ្យ កុំជាអន្តោវាសិក
 គេឡើយ ឲ្យដូចជាកុមទឹកនៅពេញដោយទឹកដដែល សូមលោកឧទាយិដ៏
 ចម្រើន កុំប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងសំណាក់ព្រះសមណគោតម សូមលោក
 ឧទាយិដ៏ចម្រើន នៅជាអាចារ្យដដែល កុំជាអន្តោវាសិកគេឡើយ ។ បរិសទ្យ
 របស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក ធ្វើសេចក្តីអន្តរាយយ៉ាងនេះ ដល់សកុលុទាយិ-
 បរិព្វាជក ក្នុងការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ ចូឡសកុលុទាយិសូត្រទី ៧

អដ្ឋកថា

ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ

[១២៨] ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។

[១៣០] ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា យនា បន ភន្តេ ភតវា គីបរិព្វា- ជកបំណងនឹងស្ដាប់ធម្មកថានេះ ដើម្បីសម្ដែងការមានអាល័យ ក្នុងព្រះធម្ម ទេសនា ទើបពោលហើយ ។ បទថា តញ្ញាវេត្ត បដិភាតុ សេចក្ដីថា បើ អ្នកបំណងនឹងស្ដាប់ធម៌ បញ្ញាមួយ ហេតុមួយ ចូរប្រាកដដល់អ្នក ។ បទថា យថា មំ បដិភាសេយ្យ គឺជាហេតុដែលឲ្យធម្មទេសនាប្រាកដដល់ខ្ញុំ ។ លោកសម្ដែងថា កាលកថាតាំងឡើងដោយហេតុនោះ ដើម្បីនឹងស្ដាប់ធម៌បាន សប្បាយ ។

[១៣១] បទថា តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ សេចក្ដីថា សកុលុទាយិបរិព្វាជក នោះឃើញព្រះមានព្រះភាគនោះ គិតថា បើព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់នៅក្នុង ទីនេះ សេចក្ដីនៃភាសិតនេះនឹងប្រាកដ ទើបរព្យកដល់ព្រះទេសពលថា ព្រះ ទេសពលទ្រង់នឹងធ្វើអត្តឲ្យប្រាកដ ដូចឲ្យប្រទីប ១០០០ ដួង ដ៏រុងរឿង ដូច្នោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបសកុលុទាយិបរិព្វាជកបានពោលពាក្យថា តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អហោ នួន ជានិបាត ចុះ ក្នុងអត្ថថា ជាទីរព្យកដល់ ។ ដោយហេតុនោះ កាលសកុលុទាយិ- បរិព្វាជក រព្យកដល់ព្រះមានព្រះភាគ ទើបមានការរព្យកដល់ថា អហោ នួន

ភគវា អហោ នួន សុតតោ ដូច្នោះ ។ បទថា យោ ឥមេសំ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គណាជាអ្នកឈ្លាសល្អ ឈ្លាសដោយល្អ ជំនាញមុតស្រួច ក្នុងធម៌ទាំងនេះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់គប្បីពោលពិត ។ ព្រះសុតតអង្គនោះ ទ្រង់គប្បីពោលពិត ។ ព្រោះកិលេសជាគ្រឿងដល់នូវភពធំ តូចតែម្យ៉ាងមួយសែនកោដិមិនតិច ប្រាកដដល់បុព្វេនិវាសញ្ញាណនៃព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ នេះជាអធិប្បាយក្នុងបទនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១៣២] បទថា តស្ស វាហំ បុព្វនំ អារត្ត សេចក្តីថា ពិតហើយ បុគ្គលណាជាអ្នកមានលាភ បុគ្គលនោះ កាលគេពោលថា កាលមុន អ្នកបានជាក្សត្រ បានជាព្រាហ្មណ៍ កាលដឹងនឹងស្តាប់ដោយគោរព ។ ចំណែក បុគ្គលមិនមានលាភ នឹងយ៉ាងនេះ នឹងយ៉ាងនេះ ដូច្នោះក៏មាន បុគ្គលនោះរមែងសម្តែងត្រឹមតែកម្មប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះថា តថាគតគប្បីញ៉ាំងចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ឲ្យត្រេកអរបាន ដោយការព្យាករណ៍ បញ្ញាប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ ដូច្នោះ ។ បទថា សោ វា មំ អបរត្តំ គឺព្រោះអនាគតសញ្ញាណ រមែងសម្រេចដល់បុគ្គលអ្នកបានទិព្វចក្ខុ ។ ព្រោះ ដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះ ។ បទក្រៅអំពីនេះ មានន័យ ដូចបានពោលហើយខាងដើម ។

បទថា ធម្មំ តេ ទេសិស្សាមិ សេចក្តីថា បានឮថា សកុលុទាយិ- បរិញ្ញាដកនេះ កាលសម្តែងដល់ខ្លួនក្នុងអតីត ក៏មិនដឹង បើសម្តែងដល់ ខ្លួនអនាគត ក៏មិនដឹង កាលបើដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគបំណងនឹងសម្តែង

បបញ្ចសុទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

ដល់បច្ចយាការដ៏ល្អិតល្អន់ ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ។ សកុលុទាយិនោះនឹងដឹង
 ខន្ធនោះបានឬ ក៏គង់មិនដឹងខន្ធនោះក្លាមៗ បាន តែនឹងជាបច្ច័យនៃវាសនា
 របស់គាត់ក្នុងអនាគត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញដូច្នោះ ទើបត្រាស់យ៉ាង
 នោះ ។ បទថា បំសុបិសាចកំ គឺបិសាចដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត ។
 ព្រោះថាបិសាចនោះ កាន់យកឫសឈើមួយហើយ មិនប្រាកដកាយ ។

មានរឿងតំណាលថា យក្ខិនីម្នាក់ឲ្យកូន ២ នាក់ អង្គុយត្រង់ទ្វារចូបុប្ផារាម
 ហើយចូលទៅក្នុងក្រុង ដើម្បីស្វែងរកអាហារ ។ ពួកក្មេងឃើញព្រះថេរៈ
 កំពុងបិណ្ឌបាតមួយរូប ទើបពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ម្តាយរបស់ពួកខ្ញុំ
 ចូលទៅក្នុងព្រះនគរ បើលោកម្ចាស់ឃើញ ជួយប្រាប់ដល់ម្តាយនោះថា បើ
 បានវត្ថុណា ចូរកាន់យកវត្ថុដែលបានហើយ ប្រញាប់ត្រឡប់មកវិញ ពួកក្មេង
 ទាំងនោះមិន អាចរង់ចាំបាន ព្រោះការស្រេកឃ្លាន ។ ព្រះថេរៈសួរថា
 អាត្មានឹងឃើញម្តាយរបស់អ្នកបានដូចម្តេច ទើបពួកក្មេងពោលថា សូម
 លោកម្ចាស់កាន់ ឫសឈើនេះចុះ ហើយបានឲ្យឫសឈើមួយកំណាត់ យក្ខ
 ច្រើនពាន់ បានប្រាកដដល់ព្រះថេរៈ ព្រះថេរៈបានឃើញយក្ខិនីនោះ ដោយសញ្ញា
 ដែលពួកក្មេងឲ្យ ។ ព្រះថេរៈឃើញយក្ខិនីមានរូបរាងគួរឆ្លើម គួរខ្លាច កំពុង
 តែដើររក វត្ថុស្នោកគ្រាកតាមថ្នល់តែម្យ៉ាង ទើបពោលសេចក្តីនេះ កាល
 យក្ខិនីសួរថា លោកម្ចាស់ឃើញខ្ញុំបានដូចម្តេច ទើបព្រះថេរៈបង្ហាញកំណាត់
 ឫសឈើឲ្យមើល យក្ខិនីកញ្ជក់ឫសឈើយកទៅ ។ បិសាចប្រឡាក់ធ្នូលី
 ទាំងឡាយកាន់ ឫសឈើមួយ ហើយមិនប្រាកដកាយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បរិព្វាជកវគ្គ ចូឡសកុលុទាយិសូត្រទី ៧

៥២៦

សកុលុទាយិបរិព្វាជកនោះពោលថា សូម្បីបិសាចធូលី ខ្ញុំព្រះអង្គមើលមិន
ឃើញឡើយ សំដៅដល់យក្ខិនីនោះ ។ បទថា ន បក្កាយតិ គឺមិនឃើញ
មិនប្រាកដ ។

[១៤៤] បទថា ធិឃាមិ ទោ តេ ឯសា សេចក្តីថា ម្ចាស់ឧទាយី
វាចារបស់អ្នកនោះ គប្បីពង្រីកចេញបានយ៉ាងយឺតយ៉ាវ ។ អធិប្បាយថា
កាលពោលយ៉ាងនោះ គប្បីប្រព្រឹត្តទៅ ១០០ ឆ្នាំខ្លះ ១០០០ ឆ្នាំខ្លះ ហើយ
វាចានោះ មិនគប្បីសម្តែងដើម្បីប្រយោជន៍ឡើយ ។ បទថា អប្ប្រាជិហិកតំ
សេចក្តីថា ពាក្យនោះដល់នូវភាពជាពាក្យមិននាំសត្វចេញទៅ មិនមានតម្លៃ
មិនមានប្រយោជន៍ ។ ឥឡូវនេះ កាលសកុលុទាយិបរិព្វាជកសម្តែងដល់
វណ្ណៈនោះ ទើបពោលពាក្យថា សេយ្យថាមិ កន្លេ ជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ
បទថា បណ្តុកម្តលេ ធិក្ខិត្តោ គឺជាកំកែវព័ទ្ធជុំវិញនោះទុកត្រង់សំពត់កម្តល
ពណ៌លឿង ដែលមានពណ៌មិនស្មើគ្នា ។ បទថា ឯវរណ្តោ អត្តា ហោតិ
នេះ សកុលុទាយីពោលពាក្យនេះថា ត្ថុខននោះក្នុងវេលាយើងស្លាប់ រមែង
រុនរឿងដូចខ្លួនក្នុងសុកកិណ្ឌទេវលោក សំដៅដល់ខ្លួនដែលកើតក្នុងសុកកិណ្ឌ
ទេវលោក ។

[១៤៥] បទថា អយំ ឥមេសំ ឧភិទ្ធិំ សេចក្តីថា រស្មីរបស់កែវ
មណីមិនផ្សាយចេញខាងក្រៅ ពន្លឺរបស់អំពិលអំពែកដ៏តូច ផ្សាយចេញទៅ
ត្រឹម ១ ធ្នាប់ ២ ធ្នាប់ និង ៤ ធ្នាប់ ឯពន្លឺអំពិលអំពែកដែលមានខ្លួនធំ
រមែងផ្សាយចេញទៅប្រមាណប៉ុនបរិវេណលានបោកស្រូវ ព្រោះដូច្នោះ ទើប

សកុលុទាយីពោលយ៉ាងនោះ ។

[១៣៨] បទថា វិទ្ធេ គីក្ខុព្រោងព្រាយ អធិប្បាយថា នៅឆ្ងាយ ដោយប្រាសចាកពពក ។ បទថា វិគតវលាហាកេ គីប្រាសចាកពពក ។ បទថា ទេវេ គីភ្លៀង ។ បទថា ឱសធិតារកា គីផ្កាយព្រឹក ។ ពិតហើយ ព្រោះអាចារ្យពួកខ្លះពោលថា ជនទាំងឡាយកាន់យកឱសថដោយ សញ្ញាណ នោះ តាំងអំពីផ្កាយព្រឹករះ ដូច្នោះ ទើបផ្កាយនោះលោកហៅថា ឱសធិតា - រកា ។

[១៣៩] បទថា អភិទោ អឡារត្តសមយំ គីព្រះចន្ទក្នុងកណ្តាល យប់ ។ ដោយបទនេះ លោកសម្តែងដល់ព្រះចន្ទដែលតាំងនៅក្នុងសម័យ គី ក្នុងកណ្តាលមេឃ ។ ក្នុងបទថា អភិទោ មជ្ឈន្តិកេ គីព្រះអាទិត្យក្នុងពេល ថ្ងៃត្រង់ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បទថា តតោ ទោ គីទេវតាទាំងនោះមាន ច្រើនជាង គីច្រើនជាងនោះ ។ អធិប្បាយថា មានច្រើន និងមានច្រើនជាង ។ បទថា អាកា ធានុកោន្តិ គីមិនអាចប្រៀប និងពន្លឺព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យបាន ។ ពន្លឺព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យ រមែងបញ្ចេញពន្លឺដោយពន្លឺក្នុងខ្លួនរបស់ខ្លួនឯង ។

[១៤១] ឥឡូវនេះ ព្រោះសកុលុទាយីគិតថា អញនឹងសួរដល់ លោកមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ទើបអង្គុយស្ងៀម ភ្លេចសំណួរ ។ ដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់ឲ្យសកុលុទាយីរឭកដល់សំណួរបាន ទើប ត្រាស់ពាក្យថា តិ បន ឧទាយិ អត្ថិ ឯកន្តសុទោ លោកោ ម្នាលឧទាយិ លោកមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ មានដែរឬទេ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ

បរិព្វាជកវគ្គ ចូឡសកុលុទាយិស្សតទី ៩

៥២៨

បទថា អាការវតី គឺមានហេតុ ។ បទថា អញ្ញតរំ វា បន តទោគុណំ
 សេចក្តីថា គុណគឺតបះណាមួយ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដៅដល់លទ្ធិរបស់
 អចេលក៍ គឺរៀបចាកការផឹកសុរា ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបសកុលុទាយិស្សថា
 បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកមានសេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយមានឬ ។
 បានឮថា សកុលុទាយិនោះ បានគិតថា សូម្បីអញក៏ពោលថា ខ្លួនមាន
 សេចក្តីសុខ ដោយចំណែកមួយ ។ ម្យ៉ាងទៀត អញនឹងពោលបដិបទាជា
 សុខក្នុងកាលខ្លះ ជាទុក្ខក្នុងកាលខ្លះ ។ សូម្បីបដិបទារបស់ខ្លួន បុគ្គលមាន
 សេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ក៏គប្បីមានសេចក្តីសុខដោយចំណែកមួយ ។
 កថារបស់ពួកយើង ជាកថាមិននាំសត្វចេញទៅ ។ ឯកថារបស់ព្រះសាស្តា
 ជាកថានាំសត្វចេញទៅ ព្រោះហេតុនោះ ឥឡូវនេះ អញនឹងសួរព្រះសាស្តា
 ហើយ ទើបដឹង ព្រោះដូច្នោះ ទើបបរិព្វាជកសួរ ។

[១៤៤] បទថា ឯត្ថ មយំ អនស្សាម គឺពួកយើងមិនត្រេកអរក្នុង
 ហេតុនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបបរិស័ទរបស់សកុលុទាយិបរិព្វាជកបានពោល
 យ៉ាងនោះ ។ បានឮថា បរិស័ទរបស់សកុលុទាយិបរិព្វាជកទាំងនោះដឹងថា
 កាលមុន ពួកខ្លួនតាំងនៅក្នុងធម៌ ៥ ប្រការ ធ្វើកសិណបរិកម្ម ញ៉ាំង
 តតិយជ្ឈានឲ្យកើត កាលឈានមិនទាន់វិនាស ធ្វើកាលកិរិយាហើយ កើត
 ក្នុងជាន់សុភកិណ្ណ តែកាលកន្លងទៅ សូម្បីកសិណបរិកម្ម ក៏មិនដឹង ។
 សូម្បីតតិយជ្ឈាន ក៏មិនអាចឲ្យកើតបាន ម្យ៉ាងទៀត ពួកជនទាំងនោះ រៀន
 ធម៌ដែលជាចំណែកខាងដើម ៥ ថា បដិបទាមានហេតុ ។ ហើយរៀន

តតិយជ្ឈានថា លោកមានសុខដោយចំណែកមួយ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើប
 ជនទាំងនោះពោលយ៉ាងនោះ ។ បទថា ឧត្តរិទ្ធរំ គឺវត្ថុដែលក្រែកលែងជាងធម៌
 ៥ នោះ ។ លោកអធិប្បាយថា ពួកយើងមិនដឹងបដិបទា ឬលោកដែលជា
 សុខដោយចំណែកមួយក្រែកលែង ជាងតតិយជ្ឈាន ។ បទថា អប្បសន្ទេ
 កត្វា គឺឃាត់បរិព្វាជកទាំងនោះដែល ផ្ដើមធ្វើសំឡេងខ្លាំង មិនឲ្យមាន
 សំឡេងដោយរម្ងឹកម្ដងប៉ុណ្ណោះ ។

[១៤៥] ក្នុងបទថា សច្ចិកិរិយាហេតុ នេះ សច្ចិកិរិយាមាន ២
 យ៉ាងគឺ បដិលាភសច្ចិកិរិយា ១ បច្ចុក្កសច្ចិកិរិយា ១ ។ ក្នុងសច្ចិកិរិយា ២
 យ៉ាងនោះ បុគ្គលញ្ញាំងតតិយជ្ឈានឲ្យកើតហើយ តតិយជ្ឈានមិនទាន់វិនាស
 ធ្វើកាលកិរិយា កើតជាបុគ្គលមានអាយុ និងពណ៌សម្បុរស្មើនឹងទេវតាទាំង
 នោះ ក្នុងសុភកិណ្ណ លោកនេះឈ្មោះថា បដិលាភសច្ចិកិរិយា គឺការធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវការបាន ។ បុគ្គលញ្ញាំងចតុត្ថជ្ឈានឲ្យកើតហើយ ទៅកាន់
 សុភកិណ្ណលោកដោយការសម្ដែងឫទ្ធិ ហើយតាំងនៅ សន្ទនាប្រាស្រ័យជា
 មួយទេវតាទាំងនោះ នេះឈ្មោះថា បច្ចុក្កសច្ចិកិរិយា គឺការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រចក្ស ។ តតិយជ្ឈានរបស់សច្ចិកិរិយាទាំង ២ នោះ ឈ្មោះថា
 អាការវតីបដិបទា គឺបដិបទាមានហេតុ មិនញ្ញាំងតតិយជ្ឈានឲ្យកើត មិនអាច
 កើតក្នុងសុភកិណ្ណលោកបាន និងមិនអាចញ្ញាំងចតុត្ថជ្ឈានឲ្យកើតបាន ។
 សកុលុបាយិសំដៅដល់សច្ចិកិរិយាទាំង ២ នេះ ទើបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោក មានសេចក្ដីសុខដោយ

ចំណែកមួយនោះពិតប្រាកដ ។

[១៤៧] បទថា ឧទកមណិកោ គីក្កមទីក ។ បទថា អន្តរាយមកាសិ គឺបានធ្វើអន្តរាយ ដោយឲ្យសកុលុទាយិបរិញ្ញាដកមិនបានបញ្ចេញ ព្រោះឧប-
និស្សយវិបត្តិ ។

បានឮថា សកុលុទាយិបរិញ្ញាដកនេះ ឬសក្កុន៍សាសនារបស់ព្រះកស្សប សម្ពុទ្ធ បានបំពេញសមណធម៌ ។ កាលនោះ ភិក្ខុដែលជាសម្មាញ់ របស់ លោកមួយអង្គពោលថា អារុសោ ខ្ញុំនឿយណាយក្នុងសាសនានឹងសឹក ។ ភិក្ខុនោះកើតការលោភ ចង់បានបាត្រ និងថ្នាំរបស់សម្មាញ់នោះ ទើបបាន ពោលសរសើរដល់គុណនៃភាពជាគ្រហស្ថ ។ ទើបភិក្ខុជាសម្មាញ់ឲ្យបាត្រ និងថ្នាំដល់ភិក្ខុនោះ ហើយក៏សឹក ។ ដោយកម្មរបស់ភិក្ខុនោះ ឥឡូវនេះ ទើបកើតអន្តរាយចំពោះបញ្ចេញចំពោះព្រះកក្កនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ សូត្រ មុនរបស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ត្រឹមតែជាការណាវាដែលលើស ។ សូត្រ នេះជាការណាវាធ្ងន់ (គោល) ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ធម៌ដោយធម៌ ដោយបែបដែនមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ការសម្រេច មគ្គផលមិនកើត ដោយទេសនាម្តង តែនឹងបានជាបច្ច័យដល់ភិក្ខុនោះក្នុងអនាគត ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងធម៌ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឃើញធម៌នោះ នឹងជាបច្ច័យក្នុងអនាគត កាលនៅមានព្រះជន្មនៅឡើយ ទើបទ្រង់ មិនតែងតាំងភិក្ខុសម្បើមយូររូបទុកក្នុងឯតទគ្គៈ ក្នុងមេត្តាវិហារី គឺ ភិក្ខុមានធម៌ ជាគ្រឿងនៅក្នុងមេត្តា ។

បបញ្ចសុទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

៥៣១

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃើញថា ក្នុងអនាគតភិក្ខុនេះ នឹងបួសក្នុងសាសនារបស់
តថាគត ហើយនឹងជាភិក្ខុកំពូលជាងភិក្ខុដែលជាមេត្តារិហារី ។ ភិក្ខុនោះ កាល
ព្រះមានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ កើតក្នុងក្រុងបាដលីបុត្រ ក្នុងសម័យរបស់
ព្រះបាទធម្មាសោករាជ ហើយបួស ។ លុះបួសហើយ បានសម្រេច
អរហត្ត ឈ្មោះថា អស្សគុត្តត្ថោ បានជាអ្នកកំពូលនៃភិក្ខុដែលជាមេត្តា
រិហារី ។ ដោយអានុភាពនៃមេត្តារបស់ព្រះថេរៈ សូម្បីសត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ
ក៏បានទទួលមេត្តាចិត្ត ។ ព្រះថេរៈជាអាចារ្យទូន្មានភិក្ខុសង្ឃក្នុងសកលជម្ងឺ
ទ្វិប អាស្រ័យនៅត្រង់វត្តនិសេនាសនៈ ។ ព្រៃប្រមាណ ៣០ យោជន៍ បាន
ជាផ្ទះសម្រាប់ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមតែម្យ៉ាង ។ ព្រះថេរៈក្រាលច្រមុខឈ្នួ ទុក
លើអាកាស ហើយអង្គុយលើច្រមុខឈ្នួនោះប្រាប់កម្មដ្ឋាន ។ ពេលវេលាកន្លង
ទៅ ព្រះថេរៈមិនទៅបិណ្ឌបាត អង្គុយប្រាប់កម្មដ្ឋាននៅក្នុងវិហារ ។ មនុស្ស
ទាំងឡាយទៅកាន់វិហារ បានថ្វាយទាន ។ ព្រះបាទធម្មាសោករាជ បាន
ស្តាប់គុណរបស់ព្រះថេរៈ មានបំណងនឹងឃើញ ទ្រង់បានបញ្ជូនមនុស្ស ឲ្យ
ទៅនិមន្តអស់វារៈ ៣ ដង ។ ព្រះថេរៈត្រិះរិះថា អញនឹងឲ្យឱវាទដល់ភិក្ខុ
សង្ឃ ដូច្នោះហើយ ទើបមិនបានទៅសូម្បីតែម្តង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ចូឡសកុលុទាយិសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វេទណសបរិញ្ញាដក ១០

[១៥០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រា នោះឯង វេទណសបរិញ្ញាដក ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ ដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរក់ទាក់ សំណេះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមាន ព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏ បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។

[១៥១] លុះវេទណសបរិញ្ញាដក បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បន្លឺនូវ ឧទានវាចា ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ពន្លឺនេះថ្ងៃថ្នាំណាស់ ពន្លឺនេះថ្ងៃ ថ្នាំណាស់ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កប្បានៈ ចុះហេតុអ្វីបានជាអ្នក និយាយយ៉ាងនេះថា ពន្លឺនេះថ្ងៃថ្នាំណាស់ ពន្លឺនេះថ្ងៃថ្នាំណាស់ ចុះពន្លឺដូច ម្តេច ដែលថ្ងៃថ្នាំ ។ វេទណសបរិញ្ញាដក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ ចម្រើន ពន្លឺណា ដែលរកពន្លឺឯទៀត ភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឈ្មោះថា ពន្លឺថ្ងៃថ្នាំ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់កប្បានៈ ចុះពន្លឺ ដែលរកពន្លឺឯទៀត ភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះតើដូច ម្តេច ។ វេទណសបរិញ្ញាដក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺ ណាដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្លឺលើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯង ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្ងៃថ្នាំ ។

[១៥២] ម្ចាស់កិច្ចានៈ ពាក្យរបស់អ្នកនុ៎ះផ្សាយទៅវែងណាស់ ព្រោះ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្នំលើស លុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឯងឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្លា ដូច្នោះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់កិច្ចានៈដូចបុរសនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំប្រាថ្នាចង់បាននាងជនបទកល្យាណី (ដែលនៅ) ក្នុងជនបទនេះ ។ ជនទាំងឡាយក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកប្រាថ្នាចង់ បាននាងជនបទកល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះថា ជា ស្រ្តីក្សត្រិយ៍ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាស្រ្តីវេស្សៈ ឬសុទ្ធៈ ដែរឬទេ ។ បុរសនោះ លុះមានគេសួរដូច្នោះហើយ ក៏ប្រាប់ថាខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ជនទាំងឡាយក៏សួរ បុរសនោះយ៉ាងនេះថា នៃបុរសដ៏ចម្រើនអ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវនាងជនបទ កល្យាណីណា អ្នកស្គាល់នាងជនបទកល្យាណីនោះថា មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ជាស្រ្តីខ្ពស់ឬទាប ឬក៏កណ្តាល ជាស្រ្តីសម្បុរ ខ្មៅ ឬខ្មៅស្រអែម ឬក៏ខ្មៅស្រស់ (នៅ) ក្នុងស្រុក ឬនិគម ឬក៏នគរ ឯណោះ ដូច្នោះដែរឬទេ ។ បុរសនោះលុះគេសួរដូច្នោះហើយ ក៏ប្រាប់ថា ខ្ញុំមិនស្គាល់ទេ ។ ពួកជនក៏សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកមិនស្គាល់ មិនឃើញនូវស្រីណា អ្នកប្រាថ្នាចង់បាននូវស្រីនោះ ឬអ្វី ។ បុរសនោះ លុះគេសួរដូច្នោះហើយ ក៏ប្រាប់ថា បាទ ។ ម្ចាស់កិច្ចានៈ អ្នក សម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើដូច្នោះ សម្តីរបស់បុរសនោះ ក្រែងយកជាការមិនបានទេដឹង ។ ពិតមែនហើយ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាល

បើដូច្នោះ សម្តីរបស់បុរសនោះនឹងយកជាការមិនបានទេ ។ ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកនិយាយថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតភ្នំ លើសលុបជាង ឬប្រសើរជាងគ្មាន ពន្លឺនោះឈ្មោះថា ពន្លឺថ្លៃថ្នាំដូច្នោះផង ទាំងមិនកំណត់ នូវពន្លឺនោះផង ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ ចម្រើន កែវតែទូរ្យ ស្អាតល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានច្នៃល្អ ហើយដាក់លើសំពត់កម្ពល មានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺច្រុះរុនរឿង ដូចម្តេច មិញ អត្តាស្ងាប់ហើយ ជាសកាតមិនមានរោគ រមែងមានពន្លឺ ដូច្នោះឯង ។

[១៥៣] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កែវ តែទូរ្យ ណាស្អាតល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងបានច្នៃល្អហើយ ដាក់ លើសំពត់កម្ពលមានពណ៌លឿង រមែងភ្លឺច្រុះរុនរឿង នឹងអំពិលអំពែកជាកិមិ ជាតិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងតឈឹងសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ តើ ពន្លឺណា ភ្នំជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តា ពន្លឺទាំង ២ នេះ ពន្លឺអំពិលអំពែក ជាកិមិជាតិ ក្នុងវេលាយប់នឹងតឈឹង សូន្យ ភ្នំជាងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៤] ម្នាលកច្ចានៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច អំពិល អំពែក ជាកិមិជាតិណា ក្នុងវេលាយប់នឹងតឈឹងសូន្យ នឹងប្រទីបប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់នឹងតឈឹងសូន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ តើពន្លឺណា ភ្នំ ជាងផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺរបស់ ទាំង ២ នេះ ពន្លឺប្រទីបប្រេង ក្នុងវេលាយប់នឹងតឈឹងសូន្យ ភ្នំជាងផង

ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៥] ម្ចាស់កច្ចានៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ប្រទីប
ប្រេងណា ក្នុងវេលាយប់ឆ័តិយ័និស្សន្យ នឹងគំនរភ្លើងធំណា ក្នុងវេលា
យប់ឆ័តិយ័និស្សន្យ បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ តើពន្លឺណា ភ្លើងផង
ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ
ពន្លឺគំនរភ្លើងធំ ក្នុងវេលាយប់ឆ័តិយ័និស្សន្យ ភ្លើងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៦] ម្ចាស់កច្ចានៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច គំនរភ្លើង
ធំណា ក្នុងវេលាយប់ឆ័តិយ័និស្សន្យ នឹងផ្កាយព្រឹកណា ក្នុងបច្ចុសសម័យ
នៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ
តើពន្លឺណា ភ្លើងផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ ពន្លឺផ្កាយព្រឹក ក្នុងបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ដែល
ស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង ភ្លើងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៧] ម្ចាស់កច្ចានៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ផ្កាយ
ព្រឹកណា ក្នុងបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង នឹងព្រះ
ចន្ទណាក្នុងវេលាអធ្រាត្រមិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១៥ កើត ដែល
ស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ តើពន្លឺណា ភ្លើង
ផង ប្រសើរជាងផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២
នេះ ពន្លឺព្រះចន្ទក្នុងវេលាយប់អធ្រាត្រមិនទាន់ជ្រៀងជ្រេ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ
១៥ កើត ដែលស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង ភ្លើងផង ប្រសើរជាងផង ។

[១៥៨] ម្ចាស់កច្ចានៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះចន្ទ
 ណាក្នុងវេលាអធ្រាត្រមិនទាន់ជ្រៀងជ្រៃ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថ ១៥ កើត ដែល
 ស្រឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង នឹងព្រះអាទិត្យណា ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់មិនទាន់
 ជ្រៀងជ្រៃ នាសរទេសម័យ ខែខាងចុងនៃវស្សានរដូវ ដែលស្រះឡះប្រាស
 ចាកពពកភ្លៀង បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ តើពន្លឺណា ភ្នំជាន់ផង
 ប្រសើរជាន់ផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បណ្តាពន្លឺរបស់ទាំង ២ នេះ
 ពន្លឺព្រះអាទិត្យ ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់មិនទាន់ជ្រៀងជ្រៃ នាសរទេសម័យខាងចុង
 នៃវស្សានរដូវ ដែលស្រះឡះប្រាសចាកពពកភ្លៀង ភ្នំជាន់ផង ប្រសើរជាន់ផង ។

[១៥៩] ម្ចាស់កច្ចានៈ ទេវតាទាំងឡាយណា មិនបានប្រើប្រាស់នូវ
 ពន្លឺព្រះចន្ទនឹងព្រះអាទិត្យទាំង ២ នេះ ទេវតាទាំងនោះ មានច្រើនក្រៃលែង
 ជាន់នោះទៅទៀត តថាគតក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវទេវតាទាំងនោះដែរ ប៉ុន្តែតថាគត
 មិនបានពោលថា ពន្លឺណាដែលរកពន្លឺឯទៀតលើសលុបជាន់ ឬប្រសើរជាន់
 គ្មានដូច្នោះឡើយ ម្ចាស់កច្ចានៈ ចំណែកអ្នកពោលថា ពន្លឺណា ដែលថោក
 ទាបពេកផង សៅហ្មងពេកផង ជាន់អំពិលពំពៃកជាកិមិជាតិ ពន្លឺនោះ
 ឈ្មោះថា ពន្លឺថ្ងៃថ្នាំដូច្នោះផង ទាំងមិនកំណត់នូវពន្លឺនោះផង ។ ម្ចាស់
 កច្ចានៈ កាមគុណនេះមាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការតើដូចម្តេចខ្លះ
 គឺរូបដែលគួរដឹងបានដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជា
 ទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ ១ សំឡេងដែលគួរដឹងបាន
 ដោយត្រចៀក...១ ក្លិនដែលគួរដឹងបានដោយច្រមុះ...១ រសដែលគួរដឹងបាន

ដោយអណ្តាត...១ ផោដ្ឋព្វដែលគួរដឹងបានដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
 ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ ១ ម្នាល
 កច្ចានៈ នេះឯងឈ្មោះថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្នាលកច្ចានៈ ត្រង់
 ដែលសេចក្តីសុខ និងសោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំង
 ៥ ប្រការនេះ នេះឯងតថាគតហៅថា កាមសុខគឺសុខក្នុងកាម ។ កាមសុខ
 ដោយកាមទាំងឡាយដូច្នោះឯង បណ្តាសុខទាំងនោះ សុខជាកំពូលនៃ កាម
 (ព្រះនិព្វាន) ប្រាកដជាប្រសើរជាងកាមសុខ ។

[១៦០] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 វេទណសបរិព្វាជក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចម្លែកពេក
 ណាស់ ដ្បិតព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ត្រាស់សម្តែងដូច្នោះថា កាមសុខ ដោយ
 កាមទាំងឡាយ បណ្តាសុខទាំងនោះ សុខដ៏ជាកំពូលនៃកាម ប្រាកដជា
 ប្រសើរជាងកាមសុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលកច្ចានៈ ខ្លួន
 អ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មានសេចក្តីគាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តី
 ពេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងទីផ្សេង មានអាចារ្យផ្សេង កម្រ
 នឹងដឹងថា នោះជាកាម ឬជាកាមសុខ ឬក៏ជាកាមគ្គសុខ (ព្រះនិព្វាន)
 ដូច្នោះ ម្នាលកច្ចានៈ លុះតែពួកកិក្ខុណាដែលជាអរហន្ត ទ័ណស្រព បាន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌គ្រប់គ្រាន់ហើយ ធ្វើសោឡសកិច្ចរួចស្រេចហើយ ដាក់
 ចុះការរះហើយ សម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដោយលំដាប់ហើយ មានធម៌ជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

៥៣៨

គ្រឿងជាប់ជំពាក់ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់
ដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងនោះឯង ទើបដឹងថា នុ៎ះជាកាមឬជាកាមសុខ ឬក៏ជា
កាមគ្គសុខ ដូច្នោះបាន ។

[១៦១] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
វេទណសបរិញ្ញាជក ស្រាប់តែខឹងអាក់អន់ចិត្ត ជេរប្រទេចព្រះមានព្រះភាគ
បន្តបង្ហាត់ព្រះមានព្រះភាគ ស្តីបន្ទោសព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះសមណគោតម
ពេញជាមនុស្សលាមក ថាហើយ ក៏និយាយទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា
ដំណើរនេះដូចគ្នានឹងសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនដឹងនូវទី
បំផុតខាងដើម មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងចុងទេ ប៉ុន្តែប្តេជ្ញាថា អាត្មាអញដឹង
ច្បាស់ថាជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបាន
ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គ
ការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ឯ
ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សម្រេចបានត្រឹមតែឲ្យអ្នកផង សើច
ចំអកលេង សម្រេចបានត្រឹមតែជាពាក្យអន់ថយលាមក ជាពាក្យឥត
ប្រយោជន៍ ជាពាក្យសោះសុន្យ ដោយពិត ។

[១៦២] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់កប្បានៈ ពួកសមណ
ព្រាហ្មណ៍ណា មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងដើម មិនដឹងនូវទីបំផុតខាងចុង តែប្តេជ្ញា
ថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយ
ធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើ

ស្រេចហើយ មគ្គកវនាកិច្ចឯទៀតប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយដូច្នោះ សមណព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងមានការសង្កត់សង្កិន
 ប្រកបដោយធម៌នោះឯង ម្នាលកច្ចានៈ ទីបំផុតខាងដើមនិងខាងចុងចូរលើក
 ទុកសិនចុះ បើវិញ្ញបុរសដែលជាអ្នកមិនអ្នតអាង មិនមានមាយា ប្រកប
 ដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅ តថាគតនឹង
 សម្តែងធម៌ វិញ្ញបុរសនោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិ តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ
 ដូច្នោះហើយមិនយូរឡើយ គង់នឹងដឹងដោយខ្លួនឯង នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង
 ព្រោះថា ការរួចស្រឡះចាកចំណងគឺអវិជ្ជាដោយប្រពៃបាន យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្នាលកច្ចានៈ ក្មេងតូចទន់ខ្ញុំកំពុងដេកផ្ការ ដែលគេចង់ដោយចំណងអម្បោះ
 មានកជាគម្រប់ ៥ ចំណងទាំងនោះនឹងរួតចេញទៅ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តី
 ចម្រើន ព្រោះអាស្រ័យការចាស់ទុំនៃ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់វាៗ ក៏ដឹងថា
 អាត្មាអញជាអ្នក រួចចាកចំណងហើយ តែមិនស្គាល់នូវចំណង (នោះ) ទេ
 មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលកច្ចានៈ (បើ) វិញ្ញបុរសជាអ្នកមិនអ្នត
 អាង មិនមានមាយា ប្រកបដោយជាតិដ៏ត្រង់មែន ចូរមកចុះ តថាគតនឹង
 ប្រៀនប្រដៅ តថាគត នឹងសម្តែងធម៌ វិញ្ញបុរសនោះ កាលបើបានប្រតិបត្តិ
 តាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ដូច្នោះហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងដឹងដោយខ្លួនឯង
 នឹងឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រោះថា ការរួចស្រឡះចាកចំណងគឺអវិជ្ជា ដោយ
 ប្រពៃបានយ៉ាងនេះ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៣] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វេទ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៥៤០

ណាសបរិព្វាជក ក៏សរសើរព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ។ បេ។ សូមព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើនជាបថា ខ្ញុំព្រះអង្គជាបាសកដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយ
ជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

ចប់ វេទណាសសូត្រទី ១០

ចប់ បរិព្វាជកវគ្គ ទី ៣

ឧទាននៃបរិព្វាជកវគ្គ ជាវគ្គដ៏ប្រសើរគឺ

- ចូឡវច្ឆគោត្រសូត្រ ១ អគ្គិវច្ឆគោត្រសូត្រ ១ មហាវច្ឆគោត្រ ១
- ទីយនខសូត្រ ១ មាគណ្ឌិយសូត្រ ១ សន្ទកសូត្រ ១
- មហាសកុលទាយិសូត្រ ១ សមណមុណ្ឌិកសូត្រ ១
- ចូឡសកុលទាយិសូត្រ ១ វេទណាសសូត្រ ១ ។

អដ្ឋកថា

វេទណាសសូត្រ

[១៥០] វេទណាសសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា វេទណាសោ បានឮថា វេទណាបរិព្វាជកនេះ ជាអាចារ្យរបស់សកុលុទាយិបរិព្វាជក វេទណាបរិព្វាជកនោះបានឮថា សកុលុទាយិបរិព្វាជកចាញ់ បរមវណ្ណប្បញ្ញា ទើបគិតថា សកុលុទាយិនោះ អញឲ្យរៀនយ៉ាងល្អហើយ សូម្បីសកុលុទាយីក៏រៀនបានល្អ គេចាញ់បាន ដូចម្ដេចហ្ន៎ ឈ្នើយចុះ អញនឹងទៅឯង ទូលសួរបរមវណ្ណប្បញ្ញា ជាមួយព្រះសមណគោតម ហើយនឹងដឹងបាន ។ ទើបទៅកាន់ក្រុង សាវត្ថីប្រមាណ ៤៥ យោជន៍អំពីក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគដល់ទីប្រថាប់ ឈរបន្ទីខទានក្នុងសម្មាកររបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ក្នុងបទនោះ គប្បីជ្រាបដោយន័យដូចពោលហើយក្នុងសូត្រមុននោះឯង ។ ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ដើមថា បញ្ច ទោ សមេ ដូច្នោះ ។ បុគ្គលខ្លះជាអ្នកធ្ងន់ក្នុងនេក្ខម្មៈ បង្ហាន់ទៅក្នុងនេក្ខម្មៈ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ជាបព្វជិតជាអ្នកធ្ងន់ក្នុងកាម បង្ហាន់ទៅក្នុងកាម ។ ពួកខ្លះជាអ្នកធ្ងន់ក្នុងនេក្ខម្មៈ បង្ហាន់ទៅក្នុងនេក្ខម្មៈ ។ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជាអ្នកធ្ងន់ក្នុងកាម បុគ្គលនោះកាលគេពោលកថានេះ នឹងកំណត់ភាពដែលខ្លួនបង្ហាន់ទៅក្នុងកាម ទេសនានេះនឹងជាទីសប្បាយរបស់បុគ្គលនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្ដើមទេសនានេះ ។

[១៦៧-៦២] បទថា កាមគ្គសុខំ លោកបំណងយកនិព្វាន ។ បទថា

វាចាភោ ភវិស្សតិ គីនីឡដល់នូវការមិនដឹង ។ បទថា លាមកំយេវ
 សម្បជ្ជតិ ដល់នូវភាពជាធម៌ថោកទាប គឺដល់នូវភាពជាធម៌ ត្រឹមតែវាចាដែល
 ឥតប្រយោជន៍នោះឯង ។ បទថា តិដ្ឋតុ បុព្វន្តោ តិដ្ឋតុ អបរន្តោ សេចក្តី
 ថា ចំណុចខាងដើមលើកទុកសិនចុះ ចំណុចខាងចុងលើកទុកសិនចុះ ។
 ព្រោះបុព្វនិវាសញ្ញាណ ដែលសមគួរដល់កថាក្នុងអតីតរបស់អ្នកមិនមាន ។
 ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ដែលសមគួរដល់កថាក្នុងអនាគតក៏មិនមាន ។ ដូច្នោះ ទើប
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ទាំង ២ យ៉ាងនោះ ក៏ចូរស្វែងទុកសិនចុះ ។ បទ
 ថា សុត្តពន្ធនេហិ គឺគេចង់ដោយអំបោះ គឺបុគ្គលត្រូវអំបោះ ចង់ទុកត្រង់ដៃ
 ជើង និងក ដើម្បីមើលថែទារកនោះ ។ គ្រឿងចងនេះលោក សំដៅដល់
 អំបោះនោះ ។ តែកាលទារកនោះធំ គ្រឿងចងទាំងនោះផុយ នឹងរហូតទៅឯង
 ឬកាត់ចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងបទនេះ ដោយបទថា ឯវមេ
 ទោ ដូច្នោះ ការមិនដឹងទីបំផុតខាងដើមនៃអវិជ្ជា ដូចកាលដែលកូនក្មេង មិនដឹង
 គ្រឿងចងធ្វើដោយអំបោះ ដូច្នោះ ។ ព្រោះមិនអាចដឹងទីបំផុតនៃអវិជ្ជា បាន
 តែការដឹងថា ការផុតនៃគ្រឿងចង គឺអវិជ្ជា ដោយអរហត្តមគ្គ ដូចគ្នានឹង
 ការដឹងក្នុងវេលារួចផុត ។ បទដ៏សេសសក្តីទីទាំងពួង ងាយយល់ទាំងអស់
 ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាវេទណសសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ១០ ចប់
 បរិព្វាជកវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

រាជវគ្គ

បដិការសូត្រទី ១

[១៦៤] ខ្ញុំបានស្តាប់ចាំមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃ ច្រើនអង្គ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ងាក (ព្រះភក្ត្រ) បែរចេញ អំពីផ្លូវ ហើយ បានធ្វើនូវការញញឹម ត្រង់ទៅរកប្រទេសមួយឲ្យប្រាកដ ។ វេលានោះ ព្រះ អានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា មានហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ មានបច្ច័យ ដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវការញញឹម ឲ្យប្រាកដឡើង (ព្រោះថា) ព្រះតថាគតទាំងឡាយមិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ធ្វើនូវឧត្តរាសន្តៈ រៀងស្នាម្នាង ប្រណម្យអញ្ជូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំ ទូលសួរចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានហេតុ ដូចម្តេចហ្ន៎ មានបច្ច័យដូចម្តេចហ្ន៎ ជាហេតុនាំឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវការ ញញឹមឲ្យប្រាកដឡើង (ព្រោះថា) ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើ នូវការញញឹមឲ្យប្រាកដដោយឥតហេតុទេ ។

[១៦៥] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មានមក ហើយក្នុងប្រទេសនេះ មាននិគមមួយឈ្មោះវេកឡិក ជានិគមស្តុកស្តម្ភ មាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ព្រះកស្សប្រះមានព្រះភាគ

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមកសម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថ ក្នុងវេកទ្ធិគ
និគមនោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ អារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងទីនេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែងគង់ឲ្យឱ្យវាទកិកុសង្ឃក្នុងទីនេះ ។

[១៦៦] គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក្រាលសង្ឃាដ៏មានជាន់
៤ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់សិន កាលបើព្រះអង្គគង់ហើយ ភូមិ
ប្រទេសនេះ នឹងបានឈ្មោះថា មានព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ២ ព្រះអង្គប្រើ
ប្រាស ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះអានន្ទក្រាលថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់ទៅនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា
ម្នាលអានន្ទ រឿងវាវ័ញ្ជាបំបែកហើយ ក្នុងប្រទេសនេះ មាននិគមមួយ
ឈ្មោះវេកទ្ធិគ ជានិគមសុកស្តម្ភមាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ។
ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្លាប់ចូលមក
សម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថក្នុងវេកទ្ធិគនិគមនោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ អារាម
របស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននៅក្នុងទីនេះឯង ។
ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ តែងគង់ឲ្យឱ្យវាទ
កិកុសង្ឃក្នុងទីនេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងវេកទ្ធិគនិគម មានស្នូនផ្ទាំងម្នាក់
ឈ្មោះយជិការ ជាឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះកស្សបមានព្រះ
ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលអានន្ទ ស្នូនផ្ទាំងឈ្មោះ យជិការនោះឯង

មានមាណពម្នាក់ ឈ្មោះជោតិបាល ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្ត (របស់គាត់) ។
 ម្ចាស់មានន្ទ គ្រានោះ យជិការសូន្ទ្រាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណពថា
 នៃជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មកយើងនឹងនាំគ្នាទៅគាល់ព្រះកស្សប
 មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថាការបានឃើញនូវព្រះមាន
 ព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។

[១៦៧] ម្ចាស់មានន្ទ កាលដែលយជិការសូន្ទ្រាំងនិយាយយ៉ាងនេះ
 ជោតិបាលមាណពក៏ឃាត់យជិការសូន្ទ្រាំងដូច្នោះថា កុំឡើយយជិការសំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណេរនោះបានជាការអ្វី ។
 ម្ចាស់មានន្ទ យជិការសូន្ទ្រាំងនិយាយអស់វារៈ ២ ដង ។ បេ ម្ចាស់មានន្ទ
 យជិការសូន្ទ្រាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណពអស់វារៈ ៣ ដង ដូច្នោះថា
 នៃជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មកយើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សប
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញ ព្រះមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំសន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្ចាស់មានន្ទ ឯ
 ជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់យជិការសូន្ទ្រាំងអស់វារៈ ៣ ដង ដូច្នោះថា កុំ
 ឡើយយជិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណេរ
 នោះបានជាការអ្វី ។ យជិការសូន្ទ្រាំងតបថា នៃជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះ
 ស្មើចិត្ត បើដូច្នោះ យើងនឹងកាន់យកខ្សែអំបោះសោត្តិ សម្រាប់ងូតទឹក ទៅ
 កាន់ស្ទឹងដើម្បីងូតទឹក ។ ម្ចាស់មានន្ទ ជោតិបាលមាណព បានទទួលពាក្យ
 យជិការសូន្ទ្រាំងថា យ៉ាងហ្នឹងហើយសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ។

[១៦៨] ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ យជិការស្មុន្ទ្រាំងនឹងជោតិបាល
 មាណព ក៏នាំគ្នាយកខ្សែអំបោះសោត្តិ ទៅកាន់ស្ទឹង ដើម្បីផ្គុតទឹក ។ ម្នាល
 អានន្ទ គ្រានោះ យជិការស្មុន្ទ្រាំងនិយាយនឹងជោតិបាលមាណពថា ម្នាល
 ជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយអារាមរបស់ព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្កើយទេតី នៃជោតិបាលសំឡាញ់
 ស្មោះស្មើចិត្ត មកយើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 អង្គនោះ របស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។

[១៦៩] ម្នាលអានន្ទ កាលបើយជិការស្មុន្ទ្រាំង និយាយយ៉ាងនេះ
 ជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់យជិការស្មុន្ទ្រាំងទៀតដូច្នោះថា កុំឡើយ យជិការ
 សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ស្រមណីកំណេរនោះបានជាការ
 អ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ យជិការស្មុន្ទ្រាំងនិយាយអស់វារៈ ២ ដង ។ បេ។ ម្នាល
 អានន្ទ យជិការស្មុន្ទ្រាំង និយាយនឹងជោតិបាលមាណពអស់វារៈ ៣ ដង
 ដូច្នោះថា ម្នាលជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយអារាមរបស់
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្កើយទេតី ម្នាល
 ជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មកយើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សប
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្នាលអានន្ទ
 ជោតិបាលមាណព ក៏ឃាត់យជិការស្មុន្ទ្រាំងអស់វារៈ ៣ ដង ដូច្នោះថា កុំ

ឡើយ យជិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់គាល់ ស្រមណ៍
កំណេរនោះបានជាការអ្វី ។

[១៧០] ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ យជិការសូត្រឆ្នាំង ក៏ចាប់ទាញថ្នក់
ជោតិបាលមាណព និយាយលោមដូច្នោះថា ម្ចាស់ជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះ
ស្មើចិត្ត នេះហើយអារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
នៅជិតបង្កើយទេតី ម្ចាស់ជោតិបាល សំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត មកយើងនឹង
នាំគ្នាចូលទៅ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះ
ថា ការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះរបស់ខ្ញុំ
សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ទើបជោតិបាលមាណព ឲ្យយជិការ
សូត្រឆ្នាំងលែងកាន់ថ្នក់ ហើយនិយាយដូច្នោះថា កុំឡើយយជិការសំឡាញ់
ស្មោះស្មើចិត្ត ចុះអ្នកឯងចង់ឃើញស្រមណ៍កំណេរនោះបានជាការអ្វី ។
ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះ យជិការសូត្រឆ្នាំង ក៏ចាប់ទាញសក់ជោតិបាល
មាណព ដែលទើបនឹងងូតរួចហើយ និយាយលោមដូច្នោះថា ម្ចាស់ជោតិ-
បាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត នេះហើយអារាមរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជិតបង្កើយទេតី ម្ចាស់ជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះ
ស្មើចិត្ត មកយើងនឹងនាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះថាការបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះរបស់ខ្ញុំ សន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ ជោតិបាល
មាណពមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ឱហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចំឡែក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ណាស់ មិនសមហើយដិការស្មុន្ទ្រាំង ជាមនុស្សមានកំណើតថោកទាបនេះ មកហ៊ានមើលងាយ ចាប់ទាញសក់របស់អញ ដែលទើបនឹងដួតហើយដូច្នោះ សោះ ប្រហែលជាដំណើររបស់អញដែលនឹងទៅនេះ មិនមែនជាដំណើរ ថោកទាបឡើយ ។ ទើបជាតិបាលមាណាត សួរយដិការស្មុន្ទ្រាំង ដូច្នោះថា ម្ចាស់យដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងចាប់ទាញសក់ខ្ញុំដល់ត្រឹមណា ទៅទៀត ។ យដិការស្មុន្ទ្រាំងតបថា នៃជាតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ខ្ញុំចាប់ទាញសក់អ្នកឯង ទាល់តែខ្ញុំបានទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដែលសន្មតថាជាការប្រពៃ ។ ជាតិបាលមាណាត តបថា នៃយដិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត ណ្ហើយលែង យើងនឹងទៅដែរ ។

[១៧១] ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះយដិការស្មុន្ទ្រាំង និងជាតិបាលមាណាត នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ យដិការស្មុន្ទ្រាំង ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរ ។ ឯជាតិបាលមាណាត ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល ទៅរកព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះយដិការស្មុន្ទ្រាំង អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នោះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាតិបាលមាណាតនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្តនៃខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងធម៌ប្រោសជាតិបាលមាណាតនេះឲ្យទាន ។

[១៧២] ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានពន្យល់យជិការសូត្រ្នាំង និងជោតិបាលមាណាព ឲ្យយល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។ ម្ចាស់អានន្ទ យជិការសូត្រ្នាំង និងជោតិបាលមាណាព លុះព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ពន្យល់ឲ្យយល់ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ត្រេកអររីករាយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រួចក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។

[១៧៣] ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះ ជោតិបាលមាណាពសួរ យជិការសូត្រ្នាំងដូច្នោះថា ម្ចាស់យជិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងកាលបើស្តាប់ធម៌នេះហើយ តើអ្នកឯងនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសឬទេ ។ យជិការសូត្រ្នាំងតបថា ម្ចាស់ជោតិបាលសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត អ្នកឯងក្រែងដឹងថា ខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ឆ្លីតឆ្លងលំដៃរឬ ។ ជោតិបាលមាណាពតបថា ម្ចាស់យជិការសំឡាញ់ស្មោះស្មើចិត្ត បើដូច្នោះខ្ញុំនឹងចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

[១៧៤] ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ យជិការសូត្រ្នាំង និងជោតិបាលមាណាព នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយ

ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះយដឹការស្មុនឆ្នាំងអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នោះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាតិបាលមាណពនេះ ជាមិត្តសំឡាញ់ពេញចិត្ត
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះមានព្រះភាគ បំបួសជាតិបាលមាណពនេះឲ្យទាន ។
 ម្នាលអានន្ទ ជាតិបាលមាណពក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទាក្នុងសម្មាភ័
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រាកាលដែល
 ជាតិបាលមាណព បានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងឧបសម្បទាបាន
 កន្លះខែប៉ុណ្ណោះ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្រេច
 សម្រាន្តឥរិយាបថក្នុងវេកឡិតនិគម តាមសមគួរដល់ពុទ្ធអធារ្យស្រ័យហើយ
 ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅកាន់ក្រុងពារាណសី កាលពុទ្ធ
 ដំណើរទៅកាន់ចារិកដោយលំដាប់ ក៏បានដល់ក្រុងពារាណសីនោះ ។

[១៧៥] ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសីនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ
 ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ បានឮដំណឹងថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកដល់ក្រុងពារាណសី ហើយឥឡូវទ្រង់
 គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិគទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ។ ម្នាលអានន្ទ
 វេលានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ បន្លាប់រាជបុរសឲ្យរៀប
 ចំយានដ៏ល្អៗ ហើយឡើងគង់យានដ៏ល្អ ស្តេចចេញទៅអំពីក្រុងពារាណសី
 ដោយយានដ៏ល្អៗ ដោយព្រះរាជានុភាពដ៏ប្រសើរ ដើម្បីគាល់ព្រះកស្សប

រាជវគ្គ យជិការសូត្រទី ១

មានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះបរយានទៅទល់ត្រីមទីដែលល្មម
 ឈប់យានហើយ ក៏ចុះអំពីយាន ទ្រង់ស្ដេចទៅដោយព្រះបាទទទេ ចូល
 សំដៅទៅគាល់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះស្ដេចចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 រួចប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។

[១៧៦] ម្នាលអានន្ទ លុះព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ប្រថាប់
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់
 ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។
 ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ លុះព្រះ
 កស្សបមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យ
 ជឿជាក់ ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថាហើយក៏និមន្តព្រះកស្សបមាន
 ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីធានក្នុងថ្ងៃ
 ស្អែក ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏ទ្រង់
 ទទួលនិមន្តន៍ដោយតុណ្ហិកាព ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី
 ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះកស្សបមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ធ្វើប្រទក្សិណហើយស្ដេចចេញទៅ ។ ម្នាល
 អានន្ទ កាលនោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ លុះកន្លងរាត្រីនោះ

ហើយ ក៏ត្រាស់បង្គាប់រាជបុរសឲ្យចាត់ចែងខាទនីយកោជនីយាហារដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយស្រូវសាលីមានពណ៌លឿង ជាអង្ករធូលីទន់ ជាវត្ថុប្រាសចាកពណ៌ខ្មៅ មានទាំងសម្លដ៏ច្រើន និងម្ហូបក្រៀមដ៏ច្រើន ក្នុងព្រះរាជដំណាក់ របស់ព្រះ អង្គ រួចហើយបង្គាប់រាជបុរស ឲ្យក្រាបទូលកត្តកាលចំពោះព្រះ កស្សបមាន ព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនកាល ដល់ហើយ កត្តក៏សម្រេចហើយ ។

[១៧៧] ម្នាលអានន្ទ វេលានោះ ជាវេលាបុព្វបណ្ណសម័យ ព្រះ កស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្បៀងប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជដំណាក់ នៃព្រះរាជាដែនកាសី ទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ព្រម ដោយភិក្ខុសង្ឃ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាល ថ្វាយ ។ ម្នាលអានន្ទ សម័យនោះ ព្រះរាជាដែនកាសីទ្រង់ព្រះនាមកិកិ ទ្រង់អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ដោយខាទនីយកោជនីយាហារ ដ៏ផ្ចិតផ្ចង់ ដោយព្រះហត្ថានៃព្រះអង្គឯង ឲ្យឆ្កែតស្តាប់ស្តាប់ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើ ព្រះរាជាដែនកាសីព្រះនាមកិកិជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ សោយរួចស្រេចហើយ លែងលូកប្រហស្តទៅក្នុងបាត្រ ហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈមួយទាបជាង ហើយប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរ ។ ម្នាល អានន្ទ លុះព្រះរាជាដែនកាសីព្រះនាមកិកិ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប បង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជ្រាបថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលគង់ចាំវស្សាក្នុងក្រុងពារាណសី

របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបម្រើសង្ឃមានសភាពដូច្នោះ នឹងមានមិនដាច់ ។
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រព្រះមហារាជ កុំឡើយ ព្រោះថា
 ការនៅចាំវស្សា តថាគតនៅចាំរួចហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបាទកិកិក្រាប
 បង្គំទូលអស់វារៈ ២ ដង ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះរាជាដែនកាសីព្រះនាម
 កិកិ ក្រាបបង្គំទូលព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អស់វារៈ
 ៣ ដង ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទូល
 គង់ចាំវស្សា ក្នុងក្រុងពារាណសី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯការបម្រើសង្ឃមាន
 សភាពដូច្នោះ នឹងមានមិនដាច់ ។ ព្រះកស្សបមានព្រះភាគត្រាស់តបថា
 បពិត្រព្រះមហារាជ កុំឡើយ ព្រោះថា ការនៅចាំវស្សា តថាគតនៅចាំរួច
 ហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសីព្រះនាមកិកិ ជាបថា
 ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទូលគង់ចាំវស្សា ក្នុង
 ក្រុងពារាណសីរបស់អញដូច្នោះហើយ ទ្រង់ក៏មានព្រះចិន្តារាយមាយ ទ្រង់តូច
 ព្រះហឫទ័យ ។ ម្នាលអានន្ទ វេលានោះ ព្រះរាជាដែនកាសីព្រះនាមកិកិ
 ក្រាបបង្គំសួរព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលដទៃណាមួយ ដែលជាអ្នកបម្រើវិសេសជាងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទៅទៀត តើមានដែរឬទេ ។

[១៧៨] ថ្វាយព្រះពរមហារាជ មាន ដ្បិតនិគមមួយឈ្មោះវេកទ្បិគ
 ក្នុងនិគមនោះមានស្នូនឆ្នាំងម្នាក់ឈ្មោះយជិការ ឯយជិការស្នូនឆ្នាំងនោះឯង ជា
 ឧបដ្ឋាក ជាអ្នកបម្រើដ៏ប្រសើររបស់តថាគត បពិត្រព្រះមហារាជ មហាបពិត្រ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មិនទ្រង់ទទួលគង់
 ចាំវស្សាក្នុងក្រុងពារាណសី របស់ព្រះអង្គដូច្នោះហើយ ក៏មានព្រះចិន្តារាយមាយ
 ទ្រង់តូចព្រះហឫទ័យ ចំណែកសេចក្តីរាយមាយចិត្ត និងការតូចចិត្តរបស់
 យជិការស្នូនឆ្នាំងនោះ មិនមានក្នុងកាលឥឡូវនេះផង និងមិនមានតទៅផង
 បពិត្រមហារាជ ព្រោះថាយជិការស្នូនឆ្នាំងជាអ្នកដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ដល់
 នូវព្រះធម៌ជាទីពឹង ដល់នូវព្រះសង្ឃជាទីពឹង បពិត្រមហារាជ យជិការ
 ស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់យកនូវវត្ថុដែល
 គេមិនបានឲ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាម វៀរចាកការនិយាយកុហក
 វៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺជីកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ
 បពិត្រព្រះមហារាជ យជិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកប្រកបដោយ សេចក្តីជ្រះថ្លា
 មិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌
 ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលជាទី
 ត្រេកអរនៃព្រះអរិយៈ បពិត្រមហារាជ យជិការស្នូនឆ្នាំង មិនមានសេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងហេតុជា គ្រឿងកើតឡើងនៃទុក្ខ
 មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងរម្មត់ទុក្ខ មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ
 ក្នុងសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរដើម្បីទៅកាន់ទីរម្មត់ទុក្ខ បពិត្រមហារាជ យជិការ
 ស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែមួយពេល ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរជាអ្នកមាន
 សីល មានកល្យាណធម៌ បពិត្រមហារាជ យជិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកលះបង់
 កែវមណី និងមាស ជាអ្នកប្រាសចាកមាស និងប្រាក់ បពិត្រមហារាជ

រាជវគ្គ យជិការសូត្រទី ១

យជិការសូត្រទី ១ ជាអ្នកមិនជីកផែនដីដោយជំនីកផង មិនកកាយផែនដីដោយ
 ដៃខ្លួនឯងផង តែនយកតែអម្រែកទៅរែកដីប្រាំងបាក់ ឬអាចម៍ដីដែល
 កណ្តុរកកាយ មកធ្វើកាជន់ហើយ ប្រកាស (សេចក្តី) យ៉ាងនេះថា ជន
 ណាចង់បាន (កាជន់) ចូរដាក់អង្គមួយសំពៀត ឬក៏សណ្តែកបាយ មួយ
 សំពៀតក្នុងទីនេះចុះ ហើយចង់បានកាជន់បែបណា ចូរនាំយកកាជន់នោះ ទៅ
 ចុះ បពិត្រមហារាជ យជិការសូត្រទី ១ តែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់
 ឆឺតឆឺល បពិត្រមហារាជ យជិការសូត្រទី ១ ទៀងតែនឹងទៅកើតជាឱប-
 បាតិកកំណើត ហើយបរិព្វានក្នុងទីនោះ មានសភាពជាអ្នកមិនត្រឡប់ចាក
 លោកនោះវិញ ជាធម្មតា ព្រោះអស់ទៅនៃឱរម្ភាគិយសំយោជនៈទាំង ៥ ។

[១៧៩] បពិត្រព្រះមហារាជ សម័យមួយ តថាគតសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅក្នុងវេកទ្បិគនិគម ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ តថាគតស្ងៀកស្បៀង
 ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ចូលទៅកាន់ទីដែល មាតាបិតា
 របស់យជិការសូត្រទីនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា
 របស់យជិការសូត្រទីដូច្នោះថា ចុះភគវៈនេះចេញទៅក្នុងទីណា ។ មាតាបិតា
 របស់យជិការសូត្រទីក៏ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបដ្ឋាករបស់ ព្រះ
 អង្គចេញទៅបាត់ហើយ សូមព្រះអង្គយកបាយអំពីឆ្នាំងនេះ យកសម្លអំពីកាជន់
 នេះទៅឆាន់ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ តថាគតក៏យកបាយអំពី ឆ្នាំង
 យកសម្លអំពីកាជន់ឆាន់ រួចក៏ក្រោកចាកអាសនៈហើយចៀសចេញទៅ ។
 បពិត្រមហារាជ លំដាប់នោះ យជិការសូត្រទីចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទៅដល់ហើយ ក៏សួរទៅមាតាបិតាដូច្នោះថា នរណាយកបាយអំពីឆ្នាំង យក
 សម្លអំពីកាជន់ទៅបរិភោគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅបាត់ ។
 មាតាបិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 យកបាយអំពីឆ្នាំង យកសម្លអំពីកាជន់ទៅឆាន់ រួចហើយក្រោកចាក អា-
 សនៈចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ វេលានោះយជិការ ស្នូនឆ្នាំង
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អញពេញហោមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្សអញ
 ពេញហោបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្ម័គ្រស្មាលនឹងអញ ក្រែពេកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រមហារាជ
 គ្រានោះ សេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបិតី មិនលះបង់យជិការ ស្នូនឆ្នាំងអស់
 កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១៨០] បពិត្រមហារាជ សម័យនោះ តថាគតនៅក្នុងវេកឡិគនិគម
 នោះឯង ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះ តថាគតស្ម័គ្រស្មាលប្រដាប់បាត្រនិង
 ចីវរ ក្នុងបុព្វបណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ទីដែលមាតាបិតារបស់យជិការ
 ស្នូនឆ្នាំងនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតាបិតា របស់យជិការស្នូន
 ឆ្នាំងដូច្នោះថា ចុះភគវៈនេះចេញទៅក្នុងទីណា ។ មាតាបិតាទូលថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបដ្ឋាករបស់ព្រះអង្គចេញទៅបាត់ហើយ សូមព្រះអង្គ
 យកនំកុម្មាសអំពីកឡោបីនេះ យកសម្លអំពីកាជន់នេះឆាន់ចុះ ។ បពិត្រ
 មហារាជពេលនោះ តថាគតក៏យកនំកុម្មាសអំពីកឡោបី យកសម្លអំពីកាជន់
 ឆាន់រួចហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

លំដាប់នោះយជិការស្មុនឆ្នាំង ចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏សួរមាតា បិតាដូច្នោះថា នរណាយកនំកុម្មាសអំពីកឡោប៊ី យកសម្ល
 អំពីកាជន៍ បរិភោគហើយក្រោកចាកអាសនៈចៀសចេញទៅបាត់ ។ មាតា
 បិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យក
 នំកុម្មាសអំពីកឡោប៊ី យកសម្លអំពីកាជន៍ឆាន់រួចហើយ ក្រោកចាកអា-
 សនៈចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រមហារាជ វេលានោះ យជិការស្មុន-
 ឆ្នាំងមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អញពេញហោរមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស
 អញពេញហោរបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្មិទ្ធស្នាល នឹងអញក្រែកពេកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រ
 មហារាជ គ្រានោះសេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបិតី មិនលះបង់យជិការស្មុន-
 ឆ្នាំងអស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១៨១] បពិត្រមហារាជ មានកាលសម័យមួយ តថាគតនៅក្នុង
 វេកឡិគន្ធិគមនោះឯង ។ សម័យនោះ កុដិក៏លេចភ្លៀង ។ បពិត្រមហារាជ
 ពោលនោះតថាគតប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយចូរនាំគ្នាទៅ អ្នកទាំងឡាយចូរដឹងនូវស្មៅក្នុងលំនៅនៃយជិការស្មុនឆ្នាំង
 ចុះ ។ បពិត្រមហារាជ កាលដែលតថាគតបង្គាប់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ក៏បានតបមកនឹង តថាគតដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្មៅក្នុងលំនៅ
 នៃយជិការ ស្មុនឆ្នាំងមិនមានទេ គាត់មានតែលំនៅ ដែលប្រក់ស្មៅប៉ុណ្ណោះ ។
 តថាគតតបថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរនាំគ្នាទៅរុះរើយកស្មៅ

(ដែលប្រក់) ផ្ទះរបស់យជិការស្នូនឆ្នាំងមកចុះ ។ បពិត្រមហារាជគ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នារុះរើស្មៅ (ដែលប្រក់) ផ្ទះរបស់យជិការស្នូនឆ្នាំង ។ បពិត្រមហារាជ នៅវេលានោះ មាតាបិតារបស់យជិការស្នូនឆ្នាំង សួរភិក្ខុ ទាំងនោះដូច្នោះថា នរណារុះរើស្មៅ (ដែលប្រក់) ផ្ទះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ តបថា ម្ចាស់នាង កុដិរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លេចភ្លៀង ។ មាតារបស់យជិការស្នូនឆ្នាំងទូលថា បពិត្រលោកទាំងឡាយ ដ៏ចម្រើន ចូរលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនាំយកទៅចុះ បពិត្រលោកមានកក្រដី ចម្រើនទាំងឡាយ ចូរលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនាំយកទៅចុះ ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះយជិការស្នូនឆ្នាំងចូលទៅជិតមាតាបិតា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏សួរមាតា បិតាដូច្នោះថា នរណារុះរើយកស្មៅដែលប្រក់ផ្ទះ (អស់ទៅ) ។ មាតា បិតាប្រាប់ថា ម្ចាស់កូន បានឮថា កុដិរបស់ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធលេចភ្លៀង ។ បពិត្រមហារាជ ទើបយជិការស្នូនឆ្នាំងមាន សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អញពេញហោមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្សអញ ពេញហោបានដោយល្អ (ព្រោះថា) ព្រះកស្សបមានព្រះភាគ អរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលនឹងអញក្រៃពេកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រ មហារាជ គ្រានោះសេចក្តីសុខដែលកើតអំពីបិតី មិនលះបង់យជិការស្នូន ឆ្នាំងអស់កន្លះខែ មិនលះបង់មាតាបិតាអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ បពិត្រមហារាជ គ្រានោះឯង លំនៅនោះមានអាកាសជាគ្រឿងប្រក់អស់ ៣ ខែគត់ ប៉ុន្តែ មិនលេចភ្លៀងទេ បពិត្រមហារាជ យជិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកមានសភាព ដូច្នោះឯង ។ ព្រះរាជា ទូលតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យជិការស្នូន

ឆ្នាំង មានលាក់មែន អត្តភាពជាមនុស្ស យជិការស្នូនឆ្នាំងបានដោយល្អមែន
(ព្រោះថា) ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់ស្និទ្ធស្នាលក្រែកពេកយ៉ាងនេះ ។

[១៨២] ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ ព្រះរាជាដែនកាសី ព្រះនាមកិកិ ក៏
បញ្ជូននូវអង្ករនៃស្រូវសាលី មានពណ៌លឿង ជាអង្ករបាយទន់ ចំនួន ៥០០
វាហៈផង គ្រឿងសម្បជ័ល្មមនឹងអង្ករនោះផង (ទៅឲ្យ) ដល់យជិការ
ស្នូនឆ្នាំង ។ ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះរាជបុរសទាំងនោះ ក៏ចូលទៅរកយជិការ
ស្នូនឆ្នាំង ហើយនិយាយដូច្នោះថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ព្រះរាជាដែនកាសីព្រះ
នាមកិកិ បានបញ្ជូនអង្ករនៃស្រូវសាលីមានពណ៌លឿង ជាអង្ករបាយទន់ចំនួន
៥០០ វាហៈផង គ្រឿងសម្បជ័ល្មមនឹងអង្ករនោះផង ។ (មកឲ្យ) អ្នក
បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន សូមអ្នកទទួលយកនូវវត្ថុទាំងនោះចុះ ។ យជិការស្នូនឆ្នាំង
តបថា ព្រះរាជាព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន ណ្ហើយ
(កុំបាច់ព្រះរាជទាន) ដល់ខ្ញុំឡើយ វត្ថុទាំងនេះចូរថ្វាយដល់ព្រះរាជា
វិញចុះ ។

[១៨៣] ម្ចាស់អានន្ទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
បុគ្គលដទៃទេ ដែលកើតជាជោតិបាលមាណាត ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ
ហេតុនេះ អ្នកកុំគប្បីយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ តថាគតហ្នឹងឯង ដែលកើតជា
ជោតិបាលមាណាតក្នុងសម័យនោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសូត្រនេះ
ចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុក៏មានចិត្តរីករាយត្រេកអរ ចំពោះកាសិតរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ យជិការសូត្រទី ១

អដ្ឋកថា

យជិការសូត្រ

[១៦៤] យជិការសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងយជិការសូត្រនោះដូចតទៅនេះ ។ បទថា សិទ្ធិ ចាត្រា កាសិ សេចក្ដីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពុទ្ធដំណើរដោយមហាមាតិ ទ្រង់ទត កូមិបទេសមួយកន្លែង ហើយទ្រង់រំពឹងថា កាលតថាគតប្រព្រឹត្តចរិយា ធ្លាប់ នៅក្នុងទីនេះខ្លះឬហ្ន៎ ដូច្នោះ ទ្រង់ឃើញថា កាលសាសនាព្រះកស្សបសម្ពុទ្ធ ទីនេះជានិគម ឈ្មោះវេកឡិគៈ ក្នុងកាលនោះ តថាគតជាមាណពឈ្មោះ ជាតិបាល តថាគតមានសម្មាញ្ញជានាយស្នូនឆ្នាំង ឈ្មោះយជិការ ។ តថាគត និងនាយយជិការនោះ បានធ្វើហេតុដ៏ល្អទុកមួយក្នុងទីនេះ សេចក្ដី ល្អនោះបិទបាំងនៅឡើយ មិនទាន់ប្រាកដដល់ភិក្ខុសង្ឃ ឈ្មោះបុរៈ តថាគត នឹងធ្វើរឿងនោះឲ្យប្រាកដដល់ភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ត្រិះរិះ ដូច្នោះហើយ ទ្រង់ចៀស ចេញអំពីផ្នូរ ប្រថាប់ឈរក្នុងបទេសមួយ ទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យប្រាកដ ទ្រង់ មានព្រះឱស្ឋញញឹម ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់មិនសើចដូចពួកមនុស្ស លោកិយជនរមែងទះពោះសើចថា ទីណាៗ ដូច្នោះ ។ ឯការញញឹមរបស់ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ប្រាកដត្រឹមតែអាការីករាយប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការ សើចនោះ មានដោយចិត្តដែលកើតព្រមដោយសោមនស្ស ១៣ ដួង ។ ក្នុងបណ្ណចិត្តទាំងនោះ មហាជនក្នុងលោក រមែងសើចដោយចិត្ត ៨ ដួង គឺដោយអកុសលចិត្ត ៤ ដោយកាមាវចរកុសលចិត្ត ៤ ។ ព្រះសេក្ខបុគ្គល

រមែងសើចដោយចិត្ត ៦ រៀរចិត្តដែលសម្បយុត្តដោយទិដ្ឋិខាងអកុសល ២
 ចេញ ។ ព្រះខ័ណ្ឌស្រពរមែងញញឹមដោយចិត្ត ៥ គឺ ដោយកិរិយាចិត្ត
 ដែលជាសហេតុក ៤ ដោយកិរិយាចិត្តដែលជាអហេតុក ១ ។ ក្នុងចិត្តទាំង
 នោះ កាលអារម្មណ៍មានកម្លាំងមកប្រាកដ រមែងញញឹមដោយចិត្តដែល
 សម្បយុត្តដោយញ្ញាណ ២ ។ កាលអារម្មណ៍ទុព្វលមកប្រាកដ រមែង
 ញញឹមដោយចិត្ត ៣ គឺដោយទុកហេតុកចិត្ត ២ ដោយអហេតុកចិត្ត ១ ។
 តែក្នុងទីនេះ ចិត្តដែលកើតព្រមដោយអហេតុកកិរិយានៅវិញ្ញាណធាតុដែល
 ប្រកបដោយសោមនស្ស ធ្វើឲ្យការសើចត្រឹមតែជាការត្រេកអរ ឲ្យកើត
 អំពីកង្កែបប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការញញឹមនេះ សូម្បីមានប្រមាណតិចតួច
 យ៉ាងនេះ ក៏បានប្រាកដដល់ព្រះថេរៈ ។ សួរថា ប្រាកដដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា
 ធម្មតាក្នុងកាលដូច្នោះ ជួននៃរស្មីមានប្រមាណប៉ុនដើមត្នោតធំ រុងរឿងឆ្ងៀល
 ឆ្ងាត់ ដូចផ្លេកបន្ទោរ ១០០ ចេញអំពីព្រះឱស្ឋ ប្រៀបដូចមហាមេឃដែល
 ញាំងភ្លៀងឲ្យធ្លាក់ក្នុងទ្វីបទាំង ៤ តាំងឡើង អំពីព្រះចង្កូមកែវទាំង ៤ ធ្វើ
 ប្រទក្សិណព្រះសីសៈដ៏ប្រសើរ ៣ ជុំ ហើយក៏អន្តរធានបាត់ទៅត្រង់កណ្តាល
 ព្រះចង្កូមកែវនោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអានន្ទសូម្បីដើរតាមពីក្រោយ
 ព្រះបិដ្ឋិរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ជ្រាបដល់ការញញឹមដោយសញ្ញានោះ ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ភគវន្តំ ឯតទរោច** នេះ ដូចតទៅនេះ
 បានឮថា ព្រះអានន្ទគិតថា ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមថាកស្សបទ្រង់រមែងឲ្យ
 ឱវាទកិកុសឿ ទ្រង់ធ្វើការប្រកាសសច្ចៈទាំង ៤ អញនឹងឲ្យព្រះមានព្រះភាគ

សព្វព្រះទ័យ ប្រថាប់គង់ក្នុងទីនេះ ភូមិភាគនេះ ដែលព្រះពុទ្ធ ២ ព្រះអង្គ ទ្រង់ប្រើប្រាស់ មហាជននឹងបូជាដោយគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាកម្រងជាដើម នឹង ធ្វើចេតិយដ្ឋាន ទំនុកបម្រុងក៏នឹងមានស្ថានសួគ៌ជាទីទៅខាងមុខ ដូច្នោះហើយ ទើបក្រាបទូលពាក្យថា បើដូច្នោះ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់សិន ដូច្នោះ ជាដើម ។

[១៧៦] បទថា មណ្ឌកេន សមណកេន សេចក្តីថា នឹងហៅមនុស្ស ក្បាលត្រងោល មនុស្សត្រងោល ឬហៅសមណៈថា សមណៈរមែងសមគួរ ។ ឯជោតិបាលនេះ ខ្លាចដោយរោហារដែលខ្លួនរៀនហើយ ក្នុងព្រាហ្មណ ត្រកូលព្រោះនៅមានញាណមិនទាន់ចាស់ក្លា ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។

[១៦៨] បទថា សោត្តសិទានំ បានដល់ លម្អិតបុក ដែលធ្វើ សម្រាប់ងូតទឹក ។ គេយកលម្អិតថ្ម ពណ៌ដូចត្បូងទទឹម និងលក្ខ ស្រាក់ ដោយអំបោះ សម្រាប់ដុះខ្នង នេះលោកហៅថា លម្អិតសម្រាប់ងូត ។ ដូច លោកពោលទុកថា តេន ទោ បន សមយេន ធាត្តិយា ភិក្ខុ កុរិទ្ធិយសុត្តិកាយ នហាយន្តិ សម័យនោះឯង ពួកធាត្តិយភិក្ខុនាំគ្នាងូតទឹក ដោយដុំលម្អិតថ្មឈ្មោះកុរិទ្ធិកៈ ដូច្នោះ ។ សម្មាញ់ទាំង ២ នោះ កាន់យក លម្អិតថ្មក្រហមសម្រាប់ដុះខ្នងនោះទៅដុះខ្នង ។ បទថា ឯវំ សម្ម សេចក្តីថា សូម្បីក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ពួកមនុស្សមាននរណាបបួលថា ពួកយើង ទៅថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ទៅស្តាប់ធម៌ជាមួយគ្នាចុះ នឹងមិនធ្វើសេចក្តីឧស្សាហៈ តែបុគ្គលណាមួយបបួលថា ពួកយើងទៅមើលរាំរាំច្រៀងជាដើមជាមួយគ្នា

ចុះ ដូច្នោះ នឹងព្រមទទួល ពាក្យដោយការបបួលត្រឹមតែម្តង យ៉ាងណា
ជោតិបាលក៏ដូច្នោះដូចគ្នា កាលយជិការបបួលថា ទៅឆ្លុតទឹកជាមួយគ្នាចុះ
ក៏ទទួលពាក្យ ដោយការបបួលត្រឹមតែម្តង ទើបឆ្លើយទៅយ៉ាងនោះ ។

បទថា ជោតិបាលំ មាលារំ អាមន្តេសិ សេចក្តីថា យជិការស្មូនឆ្នាំង
ឆ្លុតទឹកដោយការបរិហារយ៉ាងល្អ ហើយឡើងមុន ឈររង់ចាំ កាលជោតិបាល
ឆ្លុតដោយការបរិហារ តាមបែបអ្នកមានឥស្សរិយយសដ៏ធំ លុះឆ្លុតស្រេច ហើយ
ហៅជោតិបាលដែលកំពុងស្ងៀកដណ្តប់ កំពុងធ្វើសក់ឲ្យស្អាត ។ យជិការ
កាលនឹងបបួល ទើបពោលពាក្យថា អយំ ព្រោះជោតិបាលនៅក្បែរគ្នា ។

[១៧០] បទថា ឡុន្តិកំ វិទិវេសេត្វា សេចក្តីថា ព្រះពោធិសត្វកម្លាំង
ដូចជីវីសា ខ្លួនទៅបន្តិចពោលថា ថយចេញទៅសម្ងាញ់ ឲ្យយជិការស្មូនឆ្នាំង
លែងការចាប់ទុកហើយ ។ បទថា កេសេសុ បរាមសិទ្ធា ឯតទរោច
សេចក្តីថា បានឮថា យជិការនោះត្រិះរិះថា ជោតិបាលមាណពនេះ ជាអ្នក
មានបញ្ញា កាលបានឃើញព្រះតថាគត ត្រឹមតែម្តង នឹងជ្រះថ្លាក្នុងការឃើញ
ព្រះតថាគតផង នឹងជ្រះថ្លាក្នុងធម្មកថាផង ធម្មតាអ្នកជ្រះថ្លាហើយ នឹងអាច
ធ្វើអាការដែលបានជ្រះថ្លា ឈ្មោះថា មិត្តរមែងមានគុណប្រយោជន៍នេះ អញ
នឹងធ្វើយ៉ាងណាមួយ ចាប់សម្ងាញ់អ្នកស្មើចិត្ត ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះទេសពល
ឲ្យទាល់តែបាន ដូច្នោះ ទើបចាប់ជោតិបាលមាណពនោះត្រង់សក់ ហើយបាន
ពោលពាក្យនោះ ។ បទថា ឥត្តរជេច្ឆា សេចក្តីថា យជិការមានជាតិដទៃ
គឺមានជាតិមិនស្មើគ្នាជាមួយអញ ដោយអត្តថា មានជាតិទាប ។ បទថា ឆ

វតីទំ នេះ បានដល់ការសម្រេចក្នុងការចាប់នោះឯងថា ការចាប់អញ្ចនេះ នឹងមិនជាការចាប់ថោកទាប គឺមិនមែនការចាប់ដែលតូចតាច នឹងជាការចាប់ដែលធំ គឺយជិការស្មុនឆ្នាំងនេះ មិនបានចាប់ដោយកម្លាំងរបស់ខ្លួន នឹងចាប់ដោយកម្លាំងរបស់ព្រះសាស្តា ដូច្នោះ ។ ទ អក្ខរៈ ហិ អក្ខរៈ ចិ អក្ខរៈ ក្នុងបទថា យាវតនោហិចិ នេះ ជានិបាត សេចក្តីថា ប៉ុណ្ណោះយ៉ាងក្រៃលែង ។ ពាក្យនេះមានអធិប្បាយថា ហៅដោយវាចា និងចាប់ត្រង់ជាយថ្នក់អូសទៅ រហូតដល់ចាប់សក់ គួរធ្វើប្រយោគដើម្បីការចាប់ក្នុងសេចក្តីនោះ ។

[១៧២] បទថា ធម្មិយា កថាយ បានដល់ គប្បីជាបធម្មកថាដែលសម្បយុត្តដោយបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ដើម្បីបានចំពោះនូវសតិក្នុងទីនេះ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ធម្មកថា ដើម្បីឲ្យជាតិបាលនោះបាននូវសតិដោយន័យនេះថា ម្ចាស់ជាតិបាល ខ្លួនអ្នកមិនមែនសត្វដែលចុះកាន់ឋានៈថោកទាប តែអ្នកប្រាថ្នាសព្វញ្ញតញ្ញាណ ឈមចុះមហាពោធិបល្ល័ង្ក ធម្មតាមនុស្សដូចអ្នកមិនគួរនៅដោយសេចក្តីប្រមាទ ដូច្នោះ ។ ចំណែកព្រះថេរៈដែលនៅក្នុងសមុទ្រខាងនាយពោលថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ធម្មកថាថា ជាតិបាល តថាគតបំពេញបារមី ១០ ប្រការ ត្រាស់ដឹងសព្វញ្ញតញ្ញាណ មានភិក្ខុ ២ ម៉ឺនចោមរោម ត្រាច់ទៅក្នុងលោកដោយប្រការណា សូម្បីខ្លួនអ្នកក៏ចូរបំពេញបារមី ១០ ប្រការ សម្រេចសព្វញ្ញតញ្ញាណ មានពួកសមណៈជាបរិវារត្រាច់ទៅក្នុងលោក ដោយប្រការដូចគ្នានឹងតថាគតយ៉ាងនេះចុះ មិនគួរនឹងប្រមាទដូច្នោះ ចិត្តរបស់ជាតិបាលនោះ រមែងបង្ហោរទៅ ក្នុងបព្វជា

ដោយប្រកាណា ទ្រង់ទូន្មានដល់ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ និងអាទិសង្សក្នុង
ការចេញបួស ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បទថា អលត្ត ទោ អាណន្ទ ។បេ។ បព្វជំ អលត្ត ឧបសម្បទំ សេចក្តីថា
ជាតិបាលមាណាពបួសហើយ បានធ្វើដូចដែលបុគ្គលជាព្រះពោធិសត្វគប្បី
ធ្វើធម្មតាព្រះពោធិសត្វ រមែងបព្វជំក្នុងទីចំពោះមុខនៃព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។
កាលបួសហើយ រមែងមិនជាអ្នកដែលមានស្នែងធ្លាក់ចុះ ដូចសត្វក្រៅអំពី
នេះ តាំងនៅក្នុងចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ហើយរៀនព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺព្រះត្រៃបិដក
សមាទានធុត្តង្គ ១៣ ចូលព្រៃ បំពេញគតវត្ត និងបច្ចាគតវត្ត ធ្វើសមណធម៌
ចម្រើនវិបស្សនា រហូតដល់អនុលោមញ្ញាណ ទើបឈប់ មិនធ្វើសេចក្តី
ព្យាយាមដើម្បីមគ្គផលតទៅ សូម្បីជាតិបាលមាណាក៏បានធ្វើយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។
បទថា អធិមាស្វបសម្បន្នេ សេចក្តីថា កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំង
ទារកនៃត្រកូលឲ្យបួសហើយ មិនប្រថាប់នៅមួយខែ យាងទៅហើយក្នុង
កាលសេចក្តីសោករបស់មាតាបិតាមិនទាន់ស្ងប់ ។ កុលបុត្រនោះមិនទាន់ចេះ
កាន់បាត្រ និងបីវរ ការស្និទ្ធជាមួយភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរទាំងឡាយមិន
ទាន់កើត សេចក្តីស្រឡាញ់ជាមួយព្រះថេរៈទាំងឡាយមិនទាន់មាំមាំ មិនទាន់
កើតការត្រេកអរក្នុងទីដែលទៅហើយ តែកាលនៅអស់កាលមានប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះ មាតាបិតាក៏រមែងបានឃើញ ដោយហេតុនោះ សេចក្តីសោករបស់
មាតាបិតានោះ រមែងជួរស្រាល រមែងដឹងនូវការកាន់បាត្រ និងបីវរ រមែង
កើតសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលជាមួយសាមណេរ និងភិក្ខុកំលោះទាំងឡាយ សេចក្តី

ស្រឡាញ់ព្រះថេរៈទាំងឡាយ រមែងតាំងមាំក្នុងទីដែលទៅហើយ រមែងមាន
ការត្រេកអរក្រៃលែង រមែងមិនអផ្សុក ព្រោះដូច្នោះ ទើបគួរនៅអស់កាល
មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមថា កស្សប
ទ្រង់គង់នៅអស់កន្លះខែ ទ្រង់ចៀសចេញទៅហើយ ។

[១៧៦] បទថា បណ្ឌិតុទ្ធិកស្ស សាលិនោ បានដល់ ស្រូវសាលី
ក្រហមដែលធ្វើឲ្យទន់ ក្រៀមហើយ ។ បានឮថា ស្រូវសាលីនោះ តាំងអំពី
ព្រោះទៅ មានការបរិហារ ដូច្នោះ ផ្ទៃស្រែ ត្រូវមានការធ្វើបរិកម្មយ៉ាងល្អ
ហើយយកពូជព្រោះក្នុងទីនោះ ស្រោចដោយទឹកក្រអូប ។ ក្នុងវេលាសាប
ព្រោះ ចងកន្ទេលផែងឬសំពត់អំពីខាងលើ ធ្វើជាពិតាន ដល់វេលាទុំ ក៏ច្រូត
ធ្វើជាកណ្តាប់ ចងខ្សែព្រួរទុកឲ្យស្ងួត ក្រាលលម្អិតក្រអូប ឲ្យពេញជង្រឹករក្សា
ទុក ហើយបើករាល់ ៣ ឆ្នាំម្តង ។ ស្រូវសាលីក្រហមក្លិនក្រអូប ដែលទុក
៣ ឆ្នាំ យ៉ាងនេះ ធ្វើជាអង្ករបរិសុទ្ធល្អ មិនមានគ្រាប់ខ្មៅ និងតាក់តែង
ជារបស់ទំពា ប្រភេទផ្សេងៗ ក៏បាន ជាបាយក៏បាន ។ លោកសំដៅយក
ពាក្យនោះ ទើបពោលថា បណ្ឌិតត្យា ខាទនីយំ កោជនីយំ ។ បេ។ កាលំ
អារោចនាបេសិ ប្រែថា តាក់តែងខាទនីយ កោជនីយដ៏ប្រណីត ។ បេ។
ហើយឲ្យរាជបុរសក្រាបទូលកត្តកាល ។

[១៧៧] ពីរបទថា អធិវុដ្ឋោ មេ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះ
នាមកស្សបៈ ត្រាស់សំដៅដល់អ្វី ត្រាស់សំដៅដល់ថា ក្នុងពេលព្រះអង្គ
យាងចេញអំពី វេកឡិតៈ យជិការបានកាន់យកប្លេជ្ជា ដើម្បីឲ្យទ្រង់ប្រថាប់

នៅចាំវស្សាក្នុងសម្មាភវស្ថាននោះ ។ ត្រាស់សំដៅដល់ការចាំវស្សានោះ ។
 បទថា អហុនេវ អញ្ញ្យត្ថំ អហុ នោមនស្សំ សេចក្តីថា ព្រហ្មទកិកកាសិករាជ
 ទ្រង់ប្រារព្ធដល់ការមិនមានលាភ មានការទោមនស្ស មានចិត្តអាក់អន់ថា
 អញ មិនបានថ្វាយទានអស់ត្រីមាស នឹងមិនបានដើម្បីស្តាប់ព្រះធម៌ នឹងមិន
 បានដើម្បីបដិបត្តិព្រះកិក្ខុ ២ ម៉ឺនរូប ដោយទំនងនេះហើយ ទ្រង់មិនប្រារព្ធព្រះ
 តថាគត ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះព្រះអង្គជាសោតាបន្ត ។

បានឮថា កាលមុន ព្រះបាទកិកកាសិករាជនោះ ទ្រង់រាប់អានព្រាហ្មណ៍
 តមកសម័យមួយ កាលជាយដែនបះបោរ ទ្រង់យាងទៅរម្ងាប់ ទើបត្រាស់
 ប្រាប់ជីតាព្រះនាមឧរច្ឆទាថា កូនជាទីស្រឡាញ់ នាងចូរកុំប្រមាទក្នុងទេវតា
 របស់យើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឃើញរាជជីតានោះហើយ នាំគ្នាអស់
 នូវសញ្ញាទៅ ។ រាជបុរសទាំងឡាយ កាលព្រះនាងសួរថា មនុស្សទាំងនេះ
 គឺនរណា ក៏ឆ្លើយថា ជាទេវតារបស់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជជីតាត្រាស់សួរថា
 ឈ្មោះកុម្មុទេវតាមានរូបយ៉ាងនេះឯងឬ ហើយព្រះនាងឡើងប្រាសាទ ។ ថ្ងៃ
 មួយព្រះនាងឈរទតមកកាន់ផ្លូវហ្នឹង ឃើញអគ្គសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ
 កស្សបៈ ព្រះនាងឲ្យនិមន្តមកហើយ ប្រគេនបិណ្ឌបាត ព្រះនាងស្តាប់អនុ-
 មោទនានោះឯង បានជាព្រះសោតាបន្ត ទើបត្រាស់សួរថា បពិត្រលោក
 ម្ចាស់ កិក្ខុរបដទៃៗ នៅមានខ្លះទេ ព្រះនាងបានឮថា ព្រះសាស្តា មួយ
 អន្លើដោយកិក្ខុសង្ឃ ២ ម៉ឺនអង្គ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងឥសិបតនៈ ទើបព្រះនាង
 ឲ្យទៅនិមន្តមកហើយថ្វាយទាន ។ ព្រះរាជាទ្រង់ញ៉ាំងអាណាខេត្តឲ្យស្ងប់ហើយ

យោងត្រឡប់មក ។ ពេលនោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក៏មកគាល់ព្រះរាជា មុននោះឯង ពោលទោសព្រះធីតា ហើយបែកគ្នាទៅ តែព្រះរាជាទ្រង់បាន ប្រទានពរទុកក្នុងវេលាព្រះរាជធីតាប្រសូត ។ ព្រះញាតិទាំងឡាយ សូមពរ ថ្វាយព្រះនាងថា សូមឲ្យគ្រងរាជ្យ ៧ ថ្ងៃ កាលនោះ ទើបព្រះរាជាទ្រង់ ប្រគល់រាជសម្បត្តិឲ្យព្រះរាជធីតា ៧ ថ្ងៃ ។ ព្រះរាជធីតា ញ៉ាំងព្រះសាស្តា ឲ្យសោយ បញ្ជាឲ្យយោងព្រះរាជា មកប្រថាប់គង់ខាងក្រៅវាំងននហើយ ។ លុះព្រះរាជា ទ្រង់ស្តាប់អនុមោទនារបស់ព្រះសាស្តា ក៏បានជាព្រះសោតាបន្ន ។ ធម្មតាព្រះសោតាបន្ន ទ្រង់មិនមានអាយាតប្រារព្ធព្រះតថាគត ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកពោលថា ន តថាគតំ អារត្ត ប្រែថា ការខូចចិត្ត ការទោមនស្ស មិនបានប្រារព្ធព្រះតថាគត ។

[១៧៨] បទថា យំ សង្ខតិ តំ ហរតុ សេចក្តីថា បានឮថា យជិការ ស្នូនឆ្នាំងធ្វើកាជនៈទាំងឡាយទុក មិនធ្វើការទិញ និងការលក់ ។ កាលពោល យ៉ាងនេះហើយ ទើបទៅកាន់ព្រៃដើម្បីរកឧសខ្លះ ដើម្បីរកដីខ្លះ ដើម្បីរកបន្លែ ខ្លះ ។ មហាជនបានឮថា យជិការស្នូនឆ្នាំងធ្វើកាជនៈស្រេចហើយ ទើបកាន់ យកអង្ករ អំបិល សប្បិ ប្រេង និងទឹកអំពៅដែលល្អៗ ជាដើមមក បើ កាជនៈមានតម្លៃច្រើន មូលតម្លៃមានតិច ត្រូវឲ្យទ្រព្យសមគួរ ទើបនាំយក ទៅ ដូច្នោះ ទើបមហាជនមិននាំយកកាជនៈនោះទៅ ត្រូវនាំយកមូលតម្លៃមក ទៀត ដោយគិតថា យជិការស្នូនឆ្នាំង ជាអ្នកជំនួញប្រកបដោយធម៌ បដិបត្តិ ទំនុកបម្រុងមាតាបិតា ឧបដ្ឋាកព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ អកុសលនឹងមានដល់យើងច្រើន

រាជវគ្គ យជិការស្នូនទី ១

៥៦៩

ដូច្នោះ ។ តែបើកាជនៈមានតម្លៃតិច មូលតម្លៃថ្លៃជាង ក៏ជួយរក្សាតម្លៃដែល
 នាំមកឲ្យល្អ ដូចម្ចាស់ផ្ទះ ហើយទើបទៅដោយគិតថា យជិការស្នូនឆ្នាំងជាអ្នក
 លក់ដូរដែលប្រកបដោយធម៌ នឹងជាបុណ្យរបស់ពួកយើង ដូច្នោះ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគព្រះនាមថាកស្សប កាលទ្រង់កាត់នូវគន្លងពាក្យរបស់ព្រះរាជាថា
 យជិការស្នូនឆ្នាំង មានគុណដល់ម៉្លោះ ហេតុអ្វីមិនបួស ទើបត្រាស់ថា បពិត្រ
 មហារាជ យជិការស្នូនឆ្នាំងតែងចិញ្ចឹមមាតាបិតា ដែលចាស់ឆឺតឆឺល់
 ដូច្នោះ ។

[១៧៩] បទថា កោ នុ ទោ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
 សួរថា យជិការស្នូនឆ្នាំងទៅណាហ្ន៎ ។ បទថា កុម្មិយា ប្រែថា អំពីឆ្នាំង
 បាយ ។ បទថា បរិយោគា ប្រែថា អំពីឆ្នាំងសម្ល ។ បទថា បរិភុត្តា ប្រែ
 ថា សូមទ្រង់ធាន់ចុះ ។ សួរថា មាតាបិតារបស់យជិការពោលយ៉ាងនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ ឆ្លើយថា បានឮថា យជិការស្នូនឆ្នាំង ចម្អិនបាយហើយ
 សូសម្លហើយ ឲ្យឪពុកម្តាយបរិភោគហើយ ទើបខ្លួនឯងបរិភោគ ហើយរៀប
 បាយ រៀបសម្ល ដែលដួសទុកថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ក្រាលអាសនៈទុក នាំ
 យកអាហារចូល ទៅដាក់ទុកក្បែរ រៀបចំទឹកទុក ឲ្យសញ្ញាដល់មាតាបិតា
 ហើយទើបទៅកាន់ព្រៃ ព្រោះដូច្នោះ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា
 អភិវិស្សន្នោ ប្រែថា ព្រះមានព្រះភាគស្មិទ្ធស្នាលក្រែកលែង ។ បទថា
 បីតិសុខំ ន វិជហិ សេចក្តី ថា យជិការស្នូនឆ្នាំងមិនលះបីតិ សុខរហូតទៅ
 ដោយពិតនោះ យជិការស្នូនឆ្នាំងរឭករឿយៗ មិនថាខណៈណា ទោះពេល

យប់ក្តី ពេលថ្ងៃក្តី ទាំងក្នុងស្រុក ទាំងក្នុងព្រៃថា ឧត្តមបុគ្គលក្នុងលោក
ព្រមទាំងទេវលោក ទ្រង់ចូល មកក្នុងផ្ទះអញ កាន់យកអាមិសទៅសោយ
ជាលាភរបស់អញហ្ន៎ បីតិ ៥ យ៉ាង រមែងកើតឡើងគ្រប់ៗ ខណៈ ។
លោកពោលពាក្យនោះ សំដៅដល់រឿងនេះ ។

[១៨០] បទថា កឡោមិយា ប្រែថា អំពីកឡោមី ។ សួរថា ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនេះបានឬ ឆ្លើយថា ជាហេតុដែលប្រកបដោយ
ធម៌ ដូចគ្នានឹង សម្មក្នុងបាត្ររបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការបញ្ញត្តិសិក្ខាបទរមែងមានដល់
សាវ័កទាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថាព្រំដែននៃសិក្ខាបទ រមែងមិនមានដល់
ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។ ដូចជាផ្កា និងផ្លែឈើដែលនៅក្នុងព្រះរាជឧទ្យាន
មនុស្សជំទៃបេះផ្កា និងផ្លែឈើទាំងនោះ រមែងមានទោស ឯព្រះរាជាទ្រង់
សោយបានតាមព្រះអធ្យាស្រ័យ សេចក្តីនេះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
ឯព្រះថេរៈក្នុង ត្រើយសមុទ្រខាងនាយបានពោលថា ពួកទេវតាទាំងឡាយ
ចាត់ចែងថ្វាយ ហើយ ដូច្នោះ ។

បទថា ហរថ ភន្ត ហរថ ភទ្រមុខា សេចក្តីថា កូនរបស់ខ្ញុំកាលសួរថា
នឹងទៅណា ក៏ឆ្លើយថា ទៅកាន់សម្នាក់ព្រះទេសពល ។ រវល់ទៅទីណាទេដឹង
ហ្ន៎ ទើបមិនដឹងថា ទីប្រថាប់របស់ព្រះសាស្តាលិច ជាអ្នកមានចិត្តត្រេកអរ
ហើយ ក្នុងការកាន់យក មានការសម្គាល់ថា មិនមានការខុស ទើបពោល
យ៉ាងនោះ ។ បទថា តេមាសំ អាកាសច្ចុទ្ធនំ អដ្ឋាសិ សេចក្តីថា បានឮថា

រាជវគ្គ យជិការស្នូតទី ១

៥៧១

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់អស់មួយខែ ក្នុងរដូវភ្លៀង ៤ ខែ ទើបទ្រង់ឲ្យ
 ភិក្ខុទៅនាំស្បូវមក ព្រោះដូច្នោះ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត
 សេចក្តីចំពោះបទក្នុងរឿងនេះដូចតទៅនេះ ។ ឈ្មោះថា មានអាកាសជា
 គ្រឿងប្រក់ ព្រោះអត្ថថា អាកាសជាគ្រឿងប្រក់នៃផ្ទះនោះ ។ បទថា ន
 ចាតិវស្សី សេចក្តីថា មិនមែនភ្លៀងមិនលេចតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ តាមធម្មតា
 តំណក់ទឹកស្នូតមួយតំណក់ក៏មិនបានលេចហើយក្នុងខាងក្នុងទីទឹកតក់នៃសំ-
 យាបដំបូលត្រង់ផ្ទះយជិការស្នូតនោះយ៉ាងណា ស្នូតខ្យល់និងកម្ដៅថ្ងៃ
 ក៏មិនធ្វើការបៀតបៀន ដូចក្នុងផ្ទះដែលមានគ្រឿងប្រក់បាំងដីក្រាស់ ដូច្នោះ ។
 ការផ្សាយទៅ នៃរដូវក៏មានតាមធម្មតានោះឯង ។ ខាងក្រោយមក កាលនិគម
 នោះស្នូតគេបោះបង់ទៅហើយ ទីត្រង់នោះភ្លៀងក៏មិនធ្លាក់ចំនោះឯង ។ ពួក
 មនុស្សកាលធ្វើការងារក្នុងរដូវភ្លៀង ក៏ទុកដាក់សាជកត្រង់ទីនោះហើយ ធ្វើ
 ការងារ ។ ទីត្រង់នោះ មានសភាពដូច្នោះឃើញ ទៅរហូតអស់មួយកប្ប ។
 អាការដែលមានសភាពដូច្នោះ មិនមែនដោយឥទ្ធិពលរបស់ព្រះតថាគត
 តែដោយគុណសម្បត្តិរបស់មាតា និងបិតារបស់យជិការស្នូតនោះឯង ។
 ពិតហើយ មាតា និងបិតារបស់យជិការស្នូតនោះ មិនបានកើតទោ-
 មនស្ស ព្រោះសេចក្តីនោះជាបច្ច័យថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមិនគប្បីបាន ក្នុងទី
 ណា ទើបទ្រង់ឲ្យធ្វើការរើដំបូលផ្ទះរបស់អញ ដែលជាអ្នកខ្វាក់ភ្នែកទាំង ២
 នាក់ ។ តែបែរជាកើតសោមនស្សយ៉ាងមានកម្លាំងមិនមែនតិច ដល់គាត់ថា
 ឱ ឧត្តមបុគ្គលក្នុងលោក និងទេវលោក ឲ្យមកនាំស្បូវអំពីផ្ទះរបស់អញទៅ
 ទៅប្រក់ព្រះគន្ធកុដិ ដូច្នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា បាដិហារ្យនេះកើតឡើងដោយ

គុណសម្បត្តិរបស់មាតាបិតាយជិការស្នូនឆ្នាំងនោះឯង ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១៨២] ក្នុងបទថា តណ្ហាលវាហសតានិ នេះ គប្បីជ្រាបថា ២០០ រទេះ ជា ១ វាហៈ ។ បទថា តទុបិយពុ សូមេយ្យំ សេចក្តីថា វត្ថុ មាន ប្រេង ទឹកអំពៅជាដើម ដែលសមគួរដល់អង្គរនោះ ដើម្បីស្របៈ បានឮថា ព្រះរាជាទ្រង់បញ្ជូនរបស់មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះទៅ ដោយទ្រង់សម្គាល់ថា កត្ត នឹងមានដល់ភិក្ខុ ១០០០ រូប ដើម្បីប្រយោជន៍អស់ត្រៃមាស ។ បទថា អលម្មេ ញោ វ ហោតុ សេចក្តីថា យជិការស្នូនឆ្នាំងបដិសេធហើយ ។ សួរ ថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះជាអ្នកសម្រេចការប្រាថ្នាតិច ។ បានឮថា យជិការស្នូនឆ្នាំងនោះ មានការគិតយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទ្រង់មិនធ្លាប់ឃើញ អញ បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីអ្វីហ្ន៎ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ទើបត្រិះរិះថា ព្រះ សាស្តា យាងទៅកាន់នគរពារាណសី ទ្រង់កាលត្រូវព្រះរាជាទូលអារាធនាឲ្យ នៅចាំវស្សា ក៏ត្រាស់ប្រាប់ថា ទ្រង់ទទួលប្តេជ្ញារបស់អញទុកហើយ នឹងត្រាស់ ប្រាប់គុណកថារបស់អញដោយពិត បុគ្គលដែលមានលាក់នៃគុណកថា ដែល បានហើយ រមែងដូចជាលាក់ដែលអ្នករាំហើយ ទើបបាន និងដូចលាក់ ដែលអ្នកប្រគំច្រៀងហើយទើបបាន ប្រយោជន៍អ្វីដោយវត្ថុនេះដល់អញ អញ អាចធ្វើការទំនុកបម្រុងមាតាផង បិតាផង ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធផង ដោយលាក់ ដែលអញធ្វើការងារហើយកើតឡើង ដូច្នោះ ។ ពាក្យដ៏សេសសក្តិនិទ្ទិគ្រប់ អន្លើ ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា យជិការសូត្រ ចប់
សូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

រដ្ឋបាលសូត្រទី២

[១៨៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅក្នុងដែនកុរុ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន ទៅដល់បុល្លកោដ្ឋិត និងគម របស់អ្នកដែនកុរុទាំងឡាយ ។ ព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីទាំងឡាយ អ្នកស្រុកបុល្លកោដ្ឋិតបានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតមជាសក្យបុត្ត ទ្រង់ ចេញចាកសក្យត្រកូលទ្រង់ព្រះផ្ទះ (ឥឡូវ) ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកក្នុងដែន កុរុជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើន មកដល់បុល្លកោដ្ឋិតនិគមហើយ កិត្តិសព្ទដ៏ល្អ នៃព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះឯង ឮខ្លួនខ្លាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គ នោះ ទ្រង់ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជា ព្រះសុគត ជាបច្ច្យាសនូវត្រៃលោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គ ជាសារថីទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាសាស្ត្រានៃទេវតានិង មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គភ្នាក់រលឹកហើយ ទ្រង់ចែកនូវធម៌ទាំងពួង ទ្រង់ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក និងពពួកសត្វព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងទេវតា និងមនុស្សដ៏សេស ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយព្រះអង្គឯង ហើយទ្រង់ប្រកាស (នូវសេចក្តី នោះ) ទ្រង់សម្តែងធម៌មានលម្អបទដើម បទកណ្តាលនឹងបទចុង ទ្រង់ប្រកាស នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្តនិងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ក៏ការ បានឃើញព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះជាការប្រពៃពេក ។

[១៨៥] លំដាប់នោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី ក្នុងបុល្លកោដ្ឋិត និគម បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះ ក៏ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែរាក់ ទាក់ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ និងពាក្យដែល គួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រណម្យអញ្ជូលី ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រកាសនាម និង គោត្រ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ អង្គុយ ស្ងៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីអ្នកស្រុក បុល្លកោដ្ឋិត អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់ យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។

[១៨៦] ទទួលជួនសម័យនោះឯង មានកុលបុត្រម្នាក់ ឈ្មោះ រដ្ឋបាល ជាកូនរបស់អ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងបុល្លកោដ្ឋិតនិគមនោះឯង បានអង្គុយក្នុងបរិបស័ទនោះដែរ ។ គ្រានោះ រដ្ឋបាលកុលបុត្រមានសេចក្តី ត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានដឹងធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង ហើយ យ៉ាងណាៗ តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលដែលនៅ គ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យ ផ្លូវផង ដូចជាស្នំដែលគេខាត់ហើយយ៉ាងនោះៗ ទេ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មា អញកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការស្ងៀកដណ្តប់សំពត់សាកាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួស ។ ចំណែកពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកបុល្លកោដ្ឋិតៈ ដែលព្រះមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ឲ្យយល់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយ
 ធម្មិកថា ហើយបានត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀស
 ចេញទៅ ។ កាលដែលពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកបុល្លកោដ្ឋិត
 ថយចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ
 ក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះរដ្ឋបាលកុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 យល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយយ៉ាងណាៗ តែ
 ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្ត
 ឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សរផង់ដូចជាស័ន្ទ ដែលគេខាត
 ហើយយ៉ាងនោះៗ ទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងកោរសក់
 ពុកមាត់ពុកចន្ទិរ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះបួស បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គបាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុង
 សំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរថា ម្ចាស់រដ្ឋបាល
 មាតាបិតាបានអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មាតាបិតាមិនទាន់អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គចេញចាកផ្ទះមកបួសទេ ។
 ម្ចាស់រដ្ឋបាល ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនបំបួសកូនដែលមាតាបិតា មិនទាន់
 អនុញ្ញាតទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាតាបិតានឹងអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ

ចេញចាកផ្ទះមកបួសយ៉ាងណា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។

[១៨៧] ខណៈនោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ក្រោកចាកអាសនៈហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានជោគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ចូលទៅរកមាតាបិតា លុះចូល ទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងមាតាបិតាយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្តាយលោក ឪពុក ខ្ញុំបានយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ យ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយធម៌នេះ មិនមែនសម្រាប់បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រង ផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធសព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សំផងដូច ជាស្នំដែលគេខាត់ហើយយ៉ាងនោះៗ បានទេ ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស សូមលោក ម្តាយលោកឪពុក អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

[១៨៨] កាលបើរដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយយ៉ាងនេះហើយ មាតាបិតា ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាលកូន អ្នកឯងជាបុត្រ តែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង ធ្លាប់ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ ជាអ្នកដែលគេបីបាច់រក្សាដោយសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន បាឯងមិនដែលស្គាល់ ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ នៃបុររដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរមកបរិភោគបាយជីកទឹក ទាំងឲ្យគេបម្រើចុះ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយជីកទឹកទាំងឲ្យគេបម្រើហើយ ចូរ បរិភោគកាមទាំងធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញ ចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនចង់ឃ្នាតពីបាវែរ ចំណង់បើ បាវែរស្រី (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

បាន ។ រដ្ឋបាលកុលបុត្តបាននិយាយនឹងមាតាបិតាជាគម្រប់ពីរជនផង ។ បេ ។
 ជាគម្រប់បីជនផងយ៉ាងនេះថា បពិត្រមាតាបិតា ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែល
 ព្រះមានជោគទ្រង់សម្តែងយ៉ាងណា តែព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនសម្រាប់
 បុគ្គលអ្នកនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ងាយនឹងប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌សព្វគ្រប់ ឲ្យបរិសុទ្ធ
 សព្វគ្រប់ ឲ្យផ្សំផងដូចជាស្នំដែលគេដុសខាត់ហើយយ៉ាងនោះទេ ខ្ញុំប្រាថ្នា
 នឹងកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាក
 ផ្ទះចូលទៅបួស ហេតុនេះ សូមមាតាបិតា អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំចេញចាក ផ្ទះទៅ
 បួសចុះ ។ មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយនឹងរដ្ឋបាល
 កុលបុត្រ ជាគម្រប់បីជនយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន បាងងជាបុត្រតែមួយ
 ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ គេបី
 បាប់រក្សាមកជាសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាកតិចតួច
 សោះ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរមកបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបម្រើទៅ
 កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបម្រើ បរិភោគនូវកាមហើយ ចូរ
 ធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យបាចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ
 ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នាឲ្យឃ្នាតពីអ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នករស់
 នៅ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេច
 បាន ។

[១៨៩] គ្រានោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ គិតថា មាតាបិតា មិនអ-
 នុញ្ញាត ឲ្យអាត្មាអញចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ក៏ដួលដេកនៅលើទីដែលមិន

បានក្រាលដោយអ្វីៗ ត្រង់កន្លែងនោះឯង ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងស្លាប់ ក្នុងទីនេះ ឬនឹងបានបួស ។ លំដាប់នោះឯង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ មិនបាន បរិភោគបាយអស់មួយពេល មិនបរិភោគអស់ ២ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៣ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៤ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៥ ពេល មិន បរិភោគអស់ ៦ ពេល មិនបរិភោគអស់ ៧ ពេល ។

[១៧០] ពេលនោះ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយ នឹង រដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន បាឯងជាកូនតែមួយ ជាទី ស្រឡាញ់ ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ គេថែ រក្សាមកដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកមិនទាន់ស្គាល់សេចក្តីលំបាក បន្តិចបន្តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលកូន អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេបម្រើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹកទាំងឲ្យគេបម្រើ បរិភោគ កាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាក ផ្ទះ ទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនចង់ឲ្យព្រាត់ប្រាស់បាឯងទេ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យបាចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ កាលដែលមាតាបិតានិយាយយាត់យ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏ស្ងៀម ។ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹង រដ្ឋបាលកុលបុត្រ អស់វារៈ ២ ដងយ៉ាងនេះ ។ បេយ សូម្បីអស់វារៈទី ២ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀមទៀត ។ មាតាបិតារបស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាគម្រប់ ៣ ដងយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

កូន អ្នកជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់យើង អ្នកធ្លាប់
 ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ មានគេថែរក្សាដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលកូន
 អ្នកមិនទាន់ស្គាល់ទុក្ខបន្តិចបន្តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលកូន ចូរអ្នកក្រោកឡើង ចូរ
 បរិភោគបាយផឹកទឹកឲ្យគេបម្រើទៅ កាលបើបរិភោគបាយផឹកទឹក ទាំងឲ្យគេ
 បម្រើ បរិភោគកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ យើងមិនអនុញ្ញាត
 ឲ្យបាឯង ចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទោះបីដល់ស្លាប់ យើងក៏មិនប្រាថ្នា ឲ្យ
 ឃ្មាតអំពីបាវដែរ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ត្រឡាំង តើយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យបា
 ចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ សូម្បីអស់វារៈទី ៣ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ
 ក៏នៅតែស្ងៀម ។

[១៧១] គ្រានោះឯង ពួកសម្លាញ់ របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ នាំគ្នា
 ចូលទៅរករដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងរដ្ឋបាល
 កុលបុត្រយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលសម្លាញ់ អ្នកឯងជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទី
 ស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកឯងចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ មាន
 គេថែរក្សាដោយសេចក្តីសុខ នៃរដ្ឋបាលសម្លាញ់ អ្នកមិនទាន់ស្គាល់ទុក្ខ
 បន្តិចបន្តួចសោះ នៃរដ្ឋបាលសម្លាញ់ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយ
 ផឹកទឹកទាំងឲ្យគេបម្រើទៅ កាលបើអ្នកបរិភោគបាយផឹកទឹកទាំងឲ្យគេបម្រើ
 បរិភោគនូវកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យតាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាត
 ឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទោះណាជាដល់ស្លាប់ ក៏មាតាបិតាមិន ប្រាថ្នា
 ឲ្យឃ្មាតពីអ្នកដែរ ចំណង់បើអ្នកនៅរស់ (យ៉ាងនេះ) តើមាតាបិតា នឹង

អនុញ្ញាត ឲ្យចេញចាកផ្ទះទៅបួសដូចម្តេចបាន ។ កាលដែលពួកសម្មាញ់
និយាយយ៉ាងនេះហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅស្ងៀមទៀត ។ សូម្បីអស់វារ
ជាគម្រប់ ២ ដង ។ បេ ។ ពួកសម្មាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ បាននិយាយ
នឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ជាគម្រប់ ៣ ដងយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលសម្មាញ់ អ្នក
ឯងជាកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់មាតាបិតា អ្នកធ្លាប់
ចម្រើនដោយសេចក្តីសុខ គេបីបាច់មកដោយសេចក្តីសុខ ។ បេ ។ នៃរដ្ឋបាល
សម្មាញ់ អ្នកចូរក្រោកឡើង ចូរបរិភោគបាយជីកទឹកទាំងឲ្យគេបម្រើទៅ កាល
បើអ្នកបរិភោគបាយជីកទឹក ឲ្យគេបម្រើ បរិភោគកាមហើយ ចូរធ្វើបុណ្យ
តាមស្ម័គ្រចិត្តចុះ មាតាបិតាមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ ទុកជា
ដល់ស្លាប់ ក៏មាតាបិតា មិនចង់ឲ្យព្រាត់ប្រាសចាកអ្នកទេ ចំណង់បើអ្នកនៅ
រស់ (យ៉ាងនេះ) តើមាតាបិតា នឹងអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួស
ដូចម្តេចបាន ។ សូម្បីអស់វារៈ ៣ ដង រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏នៅតែស្ងៀម ។
លំដាប់នោះ ពួកសម្មាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរកមាតាបិតា របស់
រដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងមាតាបិតា របស់
រដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាម្តាយឪពុក រដ្ឋបាលកុលបុត្រនុ៎ះ
នៅតែដេកលើទីដែលគ្មានក្រាលកម្រាលអ្វីៗ ត្រង់កន្លែងនោះដដែល ដោយតាំង
ចិត្តថា អាត្មាអញនឹងស្លាប់ក្នុងទីនេះ ឬនឹងបានបួស បើអ្នកទាំងឡាយ មិន
យល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបួសទេ រដ្ឋបាលកុលបុត្រ មុខ
ជានឹងស្លាប់ក្នុងទីនោះមិនខានឡើយ ពួកយើងខ្ញុំយល់ថា បើអ្នកទាំងឡាយ

យល់ព្រម ឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបួស គង់តែនឹងបានឃើញ
 រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ដែលនៅជាអ្នកបួសតទៅ បើរដ្ឋបាលកុលបុត្រមិនត្រេកអរ
 ក្នុងភេទជាអ្នកបួសហើយ រដ្ឋបាលកុលបុត្រនោះ នឹងមានគតិយ្យាន់ទៅទៀត
 ដូចម្តេចបាន មុខជានឹងត្រឡប់មកក្នុងទីនេះវិញមិនខាន សូមអ្នកទាំងឡាយ
 អនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចេញចាកផ្ទះទៅបួសចុះ ។

[១៧២] មាតាបិតា របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រនិយាយថា នៃអ្នកទាំងឡាយ
 យើងយល់ព្រមឲ្យរដ្ឋបាលកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះទៅបួសហើយ តែថារដ្ឋ-
 បាលបួសរួចហើយ ត្រូវឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។ លំដាប់នោះឯង
 ពួកសម្លាញ់របស់រដ្ឋបាលកុលបុត្រ ចូលទៅរករដ្ឋបាលកុលបុត្រ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ និយាយនឹងរដ្ឋបាលកុលបុត្រយ៉ាងនេះថា មាតាបិតារបស់អ្នក
 យល់ព្រមឲ្យអ្នកចេញចាកផ្ទះទៅបួសហើយ តែថាបើអ្នកបួសរួចហើយ ត្រូវ
 ឲ្យមាតាបិតាបានឃើញផង ។

[១៧៣] គ្រានោះ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក្រោកឡើង ហើយសម្រាក
 កម្លាំង រួចហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានជោគដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះរដ្ឋបាល
 កុលបុត្រ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាង
 នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលដែលមាតាបិតា យល់ព្រម
 ឲ្យចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំបួសខ្ញុំព្រះអង្គ ។
 រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមាន

ព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះឯង កាលបើរដ្ឋបាលមានអាយុ បានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន បានឧបសម្បទាត្រឹមកន្លះខែ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងបុល្លកោដ្ឋិតនិគម សមគួរតាមពុទ្ធអធិការស្រ័យ ហើយទ្រង់ស្តេចចេញទៅ ក្រុងសាវត្ថី កាលទ្រង់ព្រះពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានដល់ ទៅក្រុងសាវត្ថី ។

[១៧៤] មានសេចក្តីតំណាលថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រា នោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិន ធ្វេសប្រហែស ខំព្យាយាមដុតបង្គំនូវកិលេស បញ្ជូនចិត្តឲ្យបែរទៅ (កាន់ ព្រះនិព្វាន) ពួកកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ទៅបួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា (ព្រះរដ្ឋបាល) ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចារ្យ ដោយបញ្ញា របស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិ- យាបថទាំង ៤ ដោយមិនយូរប៉ុន្មានទេ លោកបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ ហើយ ព្រហ្មចារ្យបាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើក៏បានធ្វើហើយ គ្មាន កិច្ចដទៃអំពីនេះតទៅទៀតទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ជាព្រះអរហន្តមួយ អង្គនឹងគេដែរ ។

[១៧៥] លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅកាលព្រះមាន ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៥៨៣

ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ប្រសិនបើព្រះមានបុណ្យទ្រង់អនុញ្ញាតខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងឲ្យមាតា
បិតាបានឃើញផង ។ គ្រានោះព្រះមានជោគទ្រង់ស្ទង់មើលចិត្តរបស់ រដ្ឋ-
បាលមានអាយុ ដោយព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះទ័យ
តាមន័យដែលទ្រង់បានជ្រាបថា រដ្ឋបាលកុលបុត្រជាបុគ្គលមិនគួរនឹងលះ
បង់សិក្ខា ហើយត្រឡប់ទៅកាន់ហ៊ិនភេទវិញទេ ។ ទើបព្រះមានជោគបាន
ត្រាស់ទៅនឹងរដ្ឋបាលមានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រដ្ឋបាល អ្នកសម្គាល់នូវកាល
ដ៏សមគួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ រដ្ឋបាលមានអាយុ ក្រោក
ចាកអាសនៈហើយថ្វាយបង្គំព្រះមានជោគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយក៏ទុកដាក់
សេនាសនៈស្រេចហើយ កាន់យកបាត្រនិងចីវរចេញតម្រង់ ទៅថ្មលូកោដ្ឋិត-
និគម ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ហើយក៏បានដល់ទៅ ថ្មលូកោដ្ឋិត
និគមនោះ ។

[១៧៦] មានសេចក្តីតំណាលថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏មានអាយុ នៅសម្ងាត់
ក្នុងឧទ្យានឈ្មោះមិគាចីរៈ របស់ព្រះបាទកោរព្យៈ ជិតថ្មលូកោដ្ឋិតនិគមនោះ ។
ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ស្ងៀមស្ងៀមប្រដាប់បាត្រ និងចីវរក្នុង
បុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងថ្មលូកោដ្ឋិតនិគម ។ កាលលោក
ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតតាមលំដាប់ប្រក ក្នុងថ្មលូកោដ្ឋិតនិគម រៀងទៅដល់ទីនៅ
អាស្រ័យរបស់បិតានៃខ្លួន ។ ទទួលជួនសម័យនោះឯង បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាល

មានអាយុ កំពុងតែឲ្យជាងការកាត់ ក្នុងរោងក្សេរទ្វារកណ្តាល ។ បិតា
 របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងនិមន្តមក
 អំពីចម្ងាយលុះឃើញហើយ ក៏និយាយពាក្យយ៉ាងនេះថា ពួកស្រមណីកំណោរ
 ទាំងនេះហើយ ដែលបំបួសកូនប្រុសតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់
 យើង ។ គ្រានោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ មិនបាននូវទាន ទាំងមិនបាន
 នូវពាក្យប្រាប់មកវិញ ក្នុងលំនៅរបស់បិតានៃខ្លួនសោះ បានត្រឹមតែពាក្យដេរ
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។

[១៧៧] ទទួលជួនសម័យនោះឯង នាងទាសីរបស់ញាតិនៃរដ្ឋបាល
 មានអាយុ កំពុងមានបំណងនឹងចាក់ចោលនំកុម្មាសដូម ។ គ្រានោះ ព្រះ
 រដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយនឹងខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិនោះយ៉ាងនេះថា នៃនាងបើ
 នំនោះជារបស់ត្រូវចោល ចូរនាងចាក់មកក្នុងបាត្រអាត្មានេះចុះ ។ លំដាប់
 នោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិរបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ចាក់នំកុម្មាសដូមនោះ
 ទៅក្នុងបាត្ររបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ហើយបានស្គាល់ជាកំនូរដៃជើងនឹង
 សំឡេង របស់ព្រះរដ្ឋបាលនោះច្បាស់ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំស្រីរបស់ញាតិនៃព្រះ
 រដ្ឋបាលមានអាយុ ចូលទៅរកមាតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ បាននិយាយជម្រាបមាតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុថា
 បពិត្រអ្នកម្ចាស់ សូមអ្នកជ្រាប ព្រោះព្រះរដ្ឋបាលជាអយ្យបុត្ត និមន្តមកដល់
 ហើយ ។ មាតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលឆ្លើយថា នៃហង បើឯងនិយាយពាក្យពិត
 មែន អញនឹងឲ្យឯងរួចជាអ្នកជា ។ ទើបមាតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ

ចូលទៅរកបិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយ
នឹងបិតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រគហបតី សូមអ្នក
ជ្រាប ឮថារដ្ឋបាលកុលបុត្រ និមន្តមកដល់ហើយ ។

[១៧៨] សម័យនោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងធាន់នំកុម្មាស
ផ្អមនោះ ប្របជញ្ជាំងសាលាមួយ ។ លំដាប់នោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាល
មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
និយាយនឹងរដ្ឋបាលមានអាយុយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន មានដែរឬ លោក
មកធាន់នំកុម្មាសផ្អមវិញ រដ្ឋបាលកូន គួរតែទៅឯផ្ទះរបស់ខ្លួនវិញ ។ ព្រះ
រដ្ឋបាលឆ្លើយថា នៃគហបតី ពួកយើងអ្នកបួសដែលចេញចាកផ្ទះទៅបួសហើយ
នឹងមានផ្ទះមកពីណា នៃគហបតី ព្រោះពួកយើងគ្មានផ្ទះទេ នៃគហបតី អាត្មា
បានទៅដល់ផ្ទះរបស់អ្នកហើយ តែមិនបាននូវទានផង មិនបាននូវការនិយាយ
ប្រាប់វិញផង ក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកនោះសោះ បានត្រឹមតែ ពាក្យជេប៉ុណ្ណោះឯង ។
រដ្ឋបាលកូន លោកចូរមកយើងនឹងទៅផ្ទះ ។ លឿយគហបតី ថ្ងៃនេះអាត្មាធាន់
រួចហើយ ។ រដ្ឋបាលកូន បើដូច្នោះ សូមលោកនិមន្តទទួលចង្ហាន់ក្នុងថ្ងៃ
ស្អែក ។ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តន៍ ដោយតុណ្ណីភាព ។

[១៧៩] គ្រានោះ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ដឹងច្បាស់ថា
ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួនដែល
ធ្លាប់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ប្រើមនុស្សឲ្យលញ្ជ័យដោយអាចម៍គោស្រស់
រួចឲ្យគរគំនរប្រាក់និងមាសធំៗ ធ្វើឲ្យជាពីរគំនរគឺ ប្រាក់មួយគំនរ មាសមួយ

គំនរ ជាគំនរធំៗ ។ បុរសដែលឈរខាងអាយ មើលទៅបុរសឈរខាងនាយ មិនឃើញ បុរសដែលឈរខាងនាយ មើលមកបុរសឈរខាងអាយក៏មិន ឃើញដូចគ្នា ហើយឲ្យបិទបាំងគំនរទាំង ២ នោះដោយកន្ទេល ឲ្យក្រាល អាសនៈទុកត្រង់កណ្តាល រួចឲ្យព័ទ្ធពន្ធដោយរបស់ដែលត្រូវធ្វើពីខាងក្រៅ ហើយហៅពួកស្រីជាគូពីមុន របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុមក បង្ហាត់ថា នៃ កូនស្រី ឯងរាល់គ្នាចូលមកនេះ គ្រឿងប្រដាប់ណាដែលឯងរាល់គ្នាស្អិត ស្អាងហើយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត របស់រដ្ឋបាលកូន ក្នុងកាលពីដើម ត្រូវឯងរាល់គ្នាស្អិតស្អាងគ្រឿងប្រដាប់នោះចុះ ។ លំដាប់តទៅ លុះកន្លង រាត្រីនោះទៅ បិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឲ្យគេតាក់តែងនូវខាទនីយ កោជនីយាហារដ៏ផ្អិតផ្អងក្នុងទីលំនៅរបស់ខ្លួនហើយ ប្រាប់នូវកាលដល់ព្រះ រដ្ឋបាលមានអាយុថា រដ្ឋបាលកូន កាលគួរហើយ ភត្តសម្រេចហើយ ។ ចំណែកខាងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ស្ងៀមស្ងៀមប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យហើយនិមន្តចូលទៅត្រង់លំនៅរបស់បិតានៃខ្លួន លុះចូល ទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។ ទើបបិតា របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ក៏ឲ្យបើកគំនរប្រាក់ និងមាសនោះ ហើយ និយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុយ៉ាងនេះថា នៃរដ្ឋបាលកូន ទ្រព្យនេះជា របស់ខាងមាតាលោក ទ្រព្យជារបស់ខាងបិតាដោយឡែក នៅមានរបស់ ខាងបិតាដោយឡែកទៀត រដ្ឋបាលកូន លោកអាចប្រើប្រាស់កោតទាំងឡាយ ផង ធ្វើបុណ្យផង នៃរដ្ឋបាលកូន ចូរលោកមក ចូរលាសិក្ខារិលត្រឡប់មក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

រករកទទាប ហើយប្រើប្រាស់កោតទាំងឡាយផង ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផង
 ចុះ ។ បពិត្រគហបតី បើញោមធ្វើតាមពាក្យរបស់អាត្មា ញោមត្រូវប្រើ
 មនុស្ស ឲ្យជញ្ជូនគំនរប្រាក់មាសនេះ ផុតក្នុងទេះហើយយកទៅចាក់ចោល
 ក្នុងកណ្តាលខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ហេតុអ្វីបានជាអាត្មាថាដូច្នោះគហបតី ព្រោះថា
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 មុខជានឹងកើតឡើងដល់ញោម ព្រោះតែទ្រព្យទាំងនោះជាហេតុ ។ ពេលនោះ
 ពួកស្រីជាគូពីមុន របស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ នាំគ្នាខំបដើងម្ខាងម្នាក់ ហើយ
 និយាយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុយ៉ាងនេះថា បពិត្រអយ្យបុត្ត លោកប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្សរណា ពួកស្រី
 អប្សរទាំងនោះ តើល្អដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលនាង អាត្មាមិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្សរទេ ។ ពួក
 ស្រីជាគូពីមុនគិតថា រដ្ឋបាលជាអយ្យបុត្តហៅរកយើង ដោយពាក្យថានាង
 ដូច្នោះ ក៏ជ្រប់ជួលត្រង់ទីនោះឯង ។ ទើបព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ និយាយ
 នឹងបិតាថា បពិត្រគហបតី បើញោមត្រូវឲ្យកោជន (ក៏ឲ្យមក) កុំបៀត-
 បៀនអាត្មាឡើយ ។ រដ្ឋបាលកូន សូមលោកនិមន្តធាន់ចុះ ភត្តសម្រេច
 ហើយ ។ គ្រានោះបិតារបស់ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានចាត់ចែង ខាទនីយ
 កោជនីយាហារដ៏ផ្អែតផ្អង ឲ្យព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុធាន់ដោយដៃខ្លួនឯងត្រាតែ
 តែត ។

[២០០] លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ធាន់រួចលាងដៃហើយ

ឈរសម្តែងគាថាទាំងឡាយនេះថា

ញោមចូរមើលនូវអត្តភាព ដែលសង្ខារធ្វើវិចិត្រហើយ ជា
 ទីប្រជុំនៃដំបៅ (៩ អន្លើ) ផ្កាឡើង (ដោយឆ្លឹង ៣០០
 កំណាត់) ក្តៅរោលរាល ដែលជនច្រើនគ្នាតែងត្រូវការ
 ជាកាយមិនទៀងទាត់ បិតថេរឡើយ ញោមចូរមើលរូប
 ដែលសង្ខារវិចិត្រហើយ (ប្រកប) ដោយកុណ្ណាល
 មណីដែលរូបរិតហើយ ដោយឆ្លឹង និងស្បែក ល្អដោយ
 សារតែសំពត់ ជើងទាំងឡាយវិចិត្រហើយដោយទឹកលក្ក
 មុខមាត់លាបហើយ ដោយគ្រឿងលម្អិត អាចឲ្យមនុស្ស
 ពាលវង្វេងបាន តែមិនអាចបំកាន់ដល់ អ្នកស្វែងរក
 ត្រើយគឺព្រះនិព្វានបានឡើយ សក់ទាំងឡាយ ដែលវិ-
 ចិត្រហើយ ឲ្យមានសណ្ឋានដូចជាក្រឡាចត្រង្គ ក្នុងក្នុង-
 ឡាយ លាបហើយដោយថ្នាំសម្រាប់បន្តក់ ល្មមឲ្យបុគ្គល
 ពាលកាន់កាំងបាន តែមិនអាចបំកាន់ អ្នកស្វែងរកត្រើយ
 បានឡើយ កាយស្អុយដែលបានប្រដាប់ហើយ ដូចជាបំពង់
 ថ្នាំជាក់ក្នុងយ៉ាងថ្មីវិចិត្រ អាចបំកាន់បុគ្គលពាលបាន តែ
 មិនអាចបំកាន់អ្នកស្វែងរកត្រើយបានឡើយ ព្រានម្រឹក
 ជាកំនូរបង្ហាត់ជាអន្ទាក់ តែម្រឹកមិនជាប់បង្ហាត់ កាលបើ
 ព្រានអ្នកចងម្រឹក កំពុងកន្ទក់កន្ទេញ អាត្មាបរិភោគបន្លែ

រួចហើយត្រឡប់ទៅវិញ ។

លំដាប់នោះ ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ ឈរសម្តែងគាថាទាំងនេះហើយ ក៏និមន្ត ត្រង់ទៅឧទ្យានឈ្មោះមិគាថិរៈ របស់ព្រះបាទកោរព្យៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើមួយដើម ។

[២០១] គ្រានោះ ព្រះរាជាកោរព្យៈ ត្រាស់ហៅឧយ្យានបាលឈ្មោះ មិគរៈថា ម្ចាស់មិគរៈ ឯងចូររៀបចំឧយ្យានភូមិ ឈ្មោះមិគាថិរៈ យើងនឹង ទៅមើលទីដ៏សប្បាយ ។ ឧយ្យានបាលឈ្មោះមិគរៈ ទទួលព្រះរាជឱង្ការ ព្រះបាទកោរព្យៈថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះករុណារិសេស រួចហើយក៏ រៀបចំឧទ្យានមិគាថិរៈ បានឃើញព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ កំពុងគង់សម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើមួយដើម លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះ បាទកោរព្យៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបទូលព្រះបាទកោរព្យៈយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ឧទ្យានមិគាថិរៈរបស់ព្រះអង្គស្អាតបាតហើយ ប៉ុន្តែក្នុង ទីនោះ មានកុលបុត្រឈ្មោះរដ្ឋបាលជាកូនរបស់ត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងបុល្ល កោដ្ឋិតនិគមនេះឯង ដែលព្រះអង្គទ្រង់សរសើរដល់រឿយៗនោះ (ឥឡូវ) លោកគង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្បែរគល់ឈើមួយដើម ។ ព្រះបាទកោរព្យៈ ត្រាស់ថា ម្ចាស់មិគរៈសម្លាញ់ ឈ្លើយចុះ ដំណើរទៅលេងទីឧទ្យាយថ្ងៃនេះ ឥឡូវនេះ ចូរឈប់សិនចុះ ឥឡូវនេះ យើងនឹងទៅអង្គុយជិតព្រះរដ្ឋបាល ដ៏ ចម្រើននោះវិញ ។ ទើបព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់ថា ចូរអ្នកទាំងឡាយចំណាយ ខាទនីយកោជនីយាហារ ដែលបានតាំងតែងហើយទាំងអស់នោះចុះ ហើយ

ព្រះអង្គឲ្យទីមយានដីល្អៗ ឡើងកាន់យានល្អ បរចេញអំពីបុល្លកោដ្ឋិតនិគម ដោយយានល្អៗ ដោយអានុភាពនៃស្តេចជាធំ ដើម្បីទ្រង់ទេតព្រះរដ្ឋបាល មានអាយុ ។ ទីដែលយានទៅបានត្រឹមណា ក៏ទ្រង់យាងទៅដោយយានត្រឹម នោះ ហើយទ្រង់ចុះអំពីយាន យាងដោយព្រះបាទទទេដោយបរិសទ្យអ័ង្គកង ចូលសំដៅទៅរកព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់រក ទាក់ជាមួយនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររកទាក់ និងពាក្យ ដែលគួររលឹកហើយ ទ្រង់ឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទកោរព្យៈទ្រង់ ព្រះសណ្ឋិត ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទ្រង់មានព្រះឱង្ការនឹងព្រះរដ្ឋបាលមាន អាយុយ៉ាងនេះថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន និមន្តគង់លើកម្រាលផ្កានេះចុះ ។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា ល្ហើយមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់គង់ចុះអាត្មាកាត អង្គុយលើអាសនៈជារបស់ខ្លួនហើយ ។ ព្រះបាទកោរព្យៈ ក៏ទ្រង់គង់លើ អាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយហើយ ។

[២០២] លុះព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់គង់ស៊ិបហើយ ក៏មានព្រះរាជ ឱង្ការ នេះនឹងព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុថា បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តី សាបសូន្យ ៤ យ៉ាងនេះ ដែលពួកមនុស្សខ្លះ ក្នុងលោកនេះជួបប្រទះហើយ តែងកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាក ផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស សេចក្តីសាបសូន្យ ៤ យ៉ាងតើដូចម្តេច គឺសេចក្តី សាបសូន្យ ព្រោះជរា ១ សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ ១ សេចក្តីសាប- សូន្យកោគៈ ១ សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ ១ ។

[២០៣] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរា តើ ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជា មនុស្សជរា ចម្រើនហើយដោយវ័យ មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីថម ថយដោយលំដាប់ ។ មនុស្សនោះពិចារណាលើញាច្បាស់ថា ឥឡូវនេះអាត្មា អញគ្រាំគ្រា ចម្រើនដោយវ័យចាស់មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីថមថយ ដោយលំដាប់ អាត្មាអញមិនងាយនឹងធ្វើឲ្យបានកោតៈ ដែលមិនទាន់បានផង មិនអាចនឹងធ្វើកោតៈដែលរកបានហើយ ឲ្យចម្រើនឡើងផង បើដូច្នោះ គួរតែ អាត្មាអញកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញ ចាកផ្ទះទៅបួស ។ មនុស្សនោះ ជួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះជរានោះ ហើយ ទើបបានកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន នេះហៅថា សេចក្តីសាប- សូន្យព្រោះជរា ។ ដូចយ៉ាងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ នៅក្មេងកម្លោះ មានសក់ខ្មៅរលើប កំពុងប្រកបដោយវ័យដ៏ចម្រើន ដែលជាបឋមវ័យ ព្រះ រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនឈ្មោះថាមានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះ ជរានោះទេ ។ ព្រះ រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាក ផ្ទះទៅបួស ។

[២០៤] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យព្រោះព្យាធិ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឈឺធ្ងន់ ។ មនុស្សនោះពិចារណាលើញាច្បាស់

ថា ឥឡូវនេះ អាត្មាអញមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខឈឺធ្ងន់ថែមទាំង
អាត្មាអញមិនងាយនឹងធ្វើកោតៈ ដែលមិនទាន់បានឲ្យបានផង មិនអាចនឹងធ្វើ
កោតៈដែលបានហើយ ឲ្យបានចម្រើនឡើងផង បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញ
កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅ
បួស ។ មនុស្សនោះ ជួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ ព្រោះព្យាធិនោះហើយ
ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះ
ទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន នេះហៅថាសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះ
ព្យាធិ ។ ចំណែកខាងព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ គ្មានអាពាធ ឥតទុក្ខ
ប្រកបដោយគហណីធាតុ គឺកម្មជេតេជេធាតុ កំពុងឲ្យផលស្មើ គឺមិនត្រជាក់
ពេក មិនក្តៅពេក ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនមានសេចក្តីសាបសូន្យព្រោះ
ព្យាធិនោះទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន បានដឹង បានឃើញ ឬបានឮអ្វី
ហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

[២០៥] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យកោតៈតើដូច
ម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាមនុស្ស
ស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានកោតៈច្រើន តែកោតៈទាំងនោះ របស់អ្នក
នោះ ក៏ដល់នូវការអស់រលីងទៅ ដោយលំដាប់ ។ អ្នកនោះពិចារណាឃើញ
ថា អាត្មាអញធ្លាប់ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានកោតៈច្រើនមក
អំពីមុនហើយ តែកោតៈទាំងនោះ របស់អាត្មាអញនោះ បានដល់នូវការអស់
រលីងទៅ ដោយលំដាប់ហើយ ថែមទាំងអាត្មាអញមិនអាចនឹងធ្វើកោតៈដែល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

មិនទាន់បាន ឲ្យបានដោយងាយឡើយផង មិនអាចនឹងធ្វើកោតៈដែលបាន ហើយ ឲ្យចម្រើនឡើងបានផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ្ញាកោរសក់ ពុក មាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ អ្នក នោះជួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យកោតៈនោះហើយ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ ពុក ចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាល ដ៏ចម្រើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យកោតៈ ។ ចំណែកព្រះរដ្ឋបាលដ៏ ចម្រើន ជាកូនអ្នកមានត្រកូលដ៏ប្រសើរ ក្នុងបុល្លកោដ្ឋិតនិគមនេះឯង ព្រះ រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនឈ្មោះថា មានសេចក្តីសាបសូន្យកោតៈទេ ។ ព្រះ រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ដឹងហើយ ឃើញហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាក ផ្ទះទៅបួស ។

[២០៦] បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យញាតិ តើ ដូចម្តេច បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មនុស្សខ្លះក្នុងលោកនេះ មានពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន ជនជាញាតិទាំងនោះ របស់អ្នកនោះ ក៏ ដល់នូវសេចក្តីព្រាត់ប្រាសទៅដោយលំដាប់ ។ អ្នកនោះពិចារណាឃើញ ច្បាស់ថា ពីដើម អាត្មាអញមានពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសាលោហិតច្រើន តែពួកជនជាញាតិទាំងនោះរបស់អាត្មាអញនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីព្រាត់ប្រាស ទៅដោយលំដាប់ ថែមទាំងអាត្មាអញមិនងាយនឹងធ្វើកោតៈ ដែលមិនទាន់ បានឲ្យបានផង មិនអាចនឹងធ្វើកោតៈ ដែលបានហើយ ឲ្យចម្រើនឡើងបាន ផង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញាកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់

សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ អ្នកនោះជួបប្រទះសេចក្តីសាបសូន្យ
ញាតិនោះ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
ចេញចាកផ្ទះទៅបួស បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន នេះហៅថា សេចក្តីសាបសូន្យ
ញាតិ ។ ចំណែកព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មានពួកមិត្តអាមាត្យ ញាតិសាលោ-
ហិតច្រើនក្នុងបុល្លកោដ្ឋិតនិគមនេះឯង ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនឈ្មោះថា
មានសេចក្តីសាបសូន្យញាតិទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ដឹងហើយ ឃើញ
ហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏
ចម្រើន សេចក្តីសាបសូន្យទាំង ៤ យ៉ាងនេះហើយ ជាហេតុឲ្យមនុស្សក្នុង
លោកនេះ ដែលជួបប្រទះហើយតែងកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀក
ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិន
មានសេចក្តីសាបសូន្យទាំងនោះទេ ។ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើនដឹងហើយ ឃើញ
ហើយ ឬឮអ្វីហើយ បានជាចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។

[២០៧] ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ មានធម្មទេស
៤ ប្រការ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ទ្រង់
ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដែលអាត្មាកាតបានដឹងផង
ឃើញផង ឮហើយផង ទើបចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ ធម្មទេស ៤ យ៉ាង
តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ ធម្មទេសទី ១ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយ
ថា សត្វលោកមិនទៀត តែងត្រូវជំរាមចូលទៅ (រកមរណៈ) ដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដែលអាត្មាកាតបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស
 បតិគ្រមហារាជ ធម្មទេសទី ២ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះ
 អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយថា សត្វលោក
 មិនមានគ្រឿងការពារ មិនមានទីពឹងឡើយ ដូច្នោះ ដែលអាត្មា កាតបានដឹង
 ផង ឃើញផង ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិគ្រមហារាជ ធម្មទេស
 ទី ៣ ព្រះមានបុណ្យព្រះអង្គនោះ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួន
 ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួង ដូច្នោះ ដែលអាត្មាកាតបានដឹងផង ឃើញផង
 ឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស បតិគ្រមហារាជ ធម្មទេសទី ៤ ព្រះមាន
 ជោគ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 ទ្រង់សម្តែងហើយថា សត្វលោកមានតែសេចក្តី ខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធ
 តែជាខ្ញុំរបស់តណ្ហា ដូច្នោះ ដែលអាត្មាកាតបានដឹងផង ឃើញផង ឮផង
 ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បតិគ្រមហារាជ ធម្មទេសទាំង ៤ យ៉ាងនេះ
 ឯង ដែលព្រះមានជោគ ជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយ ជាធម៌ ដែលអាត្មាកាតបានដឹង
 បានឃើញ បានស្តាប់ ហើយចេញចាកផ្ទះចូលទៅ កាន់ផ្នួស ។

[២០៨] ព្រះបាទកោរព្យៈត្រាស់សួរថា ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើនសម្តែង
 ថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរាទាំងចូលទៅ (រកមរណៈ) បតិគ្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។

ថ្វាយព្រះពរមហារាជ កាលដែលមហាបពិត្រ មានព្រះជន្មចូលក្នុងរវាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់ ២០ ឆ្នាំហើយផង បានស្ងាត់ខាងវិជ្ជាជីវីផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជាសេះ ផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជារថផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជាធុផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជាជនដាវផង បរិ- បូណ៌ដោយកម្លាំងព្រះខ្យ (ភ្លៅ) បរិបូណ៌ដោយកម្លាំងព្រះពាហុ (ដើមដៃ) អង្គអាចចុះសង្រ្គាមបាន តើព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីក្នុងពេលនោះថាដូចម្តេច ។

បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន កាលដែលខ្ញុំមានអាយុចូលក្នុងរវាង ២០ ឆ្នាំផង គ្រប់ ២០ ឆ្នាំហើយផង បានស្ងាត់ខាងវិជ្ជាជីវីផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជា សេះផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជារថផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជាធុផង ស្ងាត់ខាងវិជ្ជាជនដាវផង មាន កម្លាំងភ្លៅ មានកម្លាំងដៃ អង្គអាចចុះសង្រ្គាមបាន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ ចម្រើន ជួនណាខ្ញុំសម្គាល់ហាក់ដូចជាអ្នកមានបូទិ៍ មិនសម្គាល់ឃើញអ្នក ណាថា ស្មើដោយកម្លាំងរបស់ខ្លួនបាន ។ មហាបពិត្រព្រះអង្គសម្គាល់ សេចក្តីនោះដូចម្តេច ឥឡូវនេះ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយកម្លាំងព្រះខ្យ បរិបូណ៌ ដោយកម្លាំងព្រះពាហុ អង្គអាចចុះសង្រ្គាមបាន ដូចកាលពីដើមយ៉ាងនោះ ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនដូច្នោះទេ ឥឡូវនេះខ្ញុំជរា ហើយ ចម្រើនដោយវ័យចាស់ មានអាយុច្រើន ដល់នូវសេចក្តីថមថយ ដោយលំដាប់ វ័យខ្ញុំដល់ ៨០ ឆ្នាំឆ្ងាយហើយ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ជួនណាខ្ញុំគិតថា នឹងជាន់ត្រង់នេះ ខ្ញុំត្រឡប់ជាជាន់កន្លែងឯទៀតវិញ ។ បពិត្រមហារាជ ពាក្យថាសត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរាទាំងចូលទៅ (រក មរណៈ) នេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គ

នោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅដល់ហេតុនោះដែលអាត្មាកាត
 បានដឹង បានឃើញ បានឮ ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បពិត្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ហេតុដែល
 មិនដែលកើត លោតែកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកមិនទៀង តែងត្រូវជរា
 នាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ
 ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ត្រាស់ហើយនេះ ប្រាកដជាទ្រង់
 សម្តែងត្រូវពិតហើយ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សត្វលោកមិនទៀង តែង
 ត្រូវជរានាំចូលទៅ (រកមរណៈ) ពិតមែន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
 តែក្នុងរាជត្រកូលនេះ មានពួកពលជីវីផង ពួកពលសេដ្ឋីផង ពួកពលរថផង
 ពួកពលថ្មើរជើងផង ចាំការពារសេចក្តីអន្តរាយដល់ខ្ញុំដែរ ។

[២០៩] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើនសម្តែងថា សត្វលោកមិនមានគ្រឿង
 ការពារ មិនមានទីពឹង បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ
 តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រះអង្គធ្លាប់មានអាពាធ ទាល់តែផ្តុំជាបលើទីបន្ទុះដែរ
 ឬ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំធ្លាប់មានអាពាធ ទាល់តែជាបនៅលើ
 បន្ទុះដែរ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ជួនណាពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសា-
 លាហិត ឈរចោមរោមខ្ញុំនិយាយថា ព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់នឹងទិវង្គតឥឡូវ
 នេះ ព្រះបាទកោរព្យៈ ទ្រង់នឹងទិវង្គតឥឡូវនេះ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គ
 សម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រះអង្គបានពួកមិត្តអាមាត្យ ញាតិសាលាហិត

ទាំងនោះ ដោយការអង្វរឲ្យជួយថា ពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសាលាហិតដ៏
 ចម្រើនរបស់អញចូរនាំគ្នាមក សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា រមែកយកវេទនានោះ
 ដែលជាហេតុ ឲ្យខ្ញុំសោយវេទនាបានស្រាលបន្តិចដូច្នោះដែរឬ ឬក៏ព្រះអង្គ
 សោយវេទនាតែមួយព្រះអង្គឯងទេ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិន
 បានពួកមិត្ត អាមាត្យ ញាតិសាលាហិតទាំងនោះ ដោយសេចក្តីអង្វរថា
 សូមឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នា រមែកយកវេទនានេះ ដែលជាហេតុឲ្យខ្ញុំបានសោយ
 វេទនាស្រាលបន្តិច ដូច្នោះទេ មានតែខ្ញុំត្រូវសោយវេទនានោះ តែឯង
 ប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រមហារាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វលោកឥតមានគ្រឿងការពារ
 ឥតទីពឹង នេះឯងដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាកាព
 បានដឹង បានឃើញ បានឮហើយ ចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បពិត្រព្រះ
 រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ហេតុដែល
 មិនដែលកើត លោតែកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ
 មិនមានទីពឹង ដែលព្រះមានជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់
 ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត
 បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសត្វលោក មិនមានគ្រឿងការពារ មិន
 មានទីពឹងពិតមែន បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន តែក្នុងរាជត្រកូលនេះ មាន
 មាសប្រាក់ច្រើន តាំងនៅលើផែនដីខ្លះ តាំងនៅលើផ្ទៃខ្លះដែរ ។

[២១០] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សម្តែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

អ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដូច្នោះ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាល ដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រ ព្រះរាជសម្ភារ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ។ ឥឡូវនេះ ព្រះ អង្គបានឆ្លែតស្តាប់ស្តាប់គ្រប់សព្វ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ យ៉ាង ណា តទៅលោកខាងមុខទៀត ព្រះអង្គនឹងបានដូចបំណងថា អាត្មាអញ គង់បានឆ្លែតស្តាប់ស្តាប់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ នេះឯង យ៉ាងនោះទៀតដែរឬ ឬក៏ពួកជនដទៃនឹងគ្រប់គ្រងកោតសម្បត្តិនេះ (ជំនួស) ចំណែកព្រះអង្គ នឹងទ្រង់ស្តេចទៅតាមយថាកម្ម ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ ចម្រើន ឥឡូវខ្ញុំបានឆ្លែតស្តាប់ស្តាប់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ យ៉ាងណា ដល់ទៅខាងមុខ ខ្ញុំនឹងមិនបានដូចបំណងថា ខ្ញុំគង់បានឆ្លែត ស្តាប់ស្តាប់សព្វគ្រប់ ឲ្យគេបម្រើដោយកាមគុណទាំង ៥ នេះឯង យ៉ាងនោះ ទៀតទេ តាមពិត ពួកជនដទៃ គ្រប់គ្រងកោតសម្បត្តិ (ជំនួស) ចំណែក ខាងខ្ញុំនឹងទៅតាមយថាកម្ម ។ បពិត្រមហារាជ ត្រង់ពាក្យថា សត្វលោក សុទ្ធតែគ្មានអ្វីជារបស់ខ្លួន ត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងអស់ នេះឯងដែលព្រះ មានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ ច្បាស់ ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាកាតព្វបានដឹងផង បាន ឃើញផង បានឮផង ហើយចេញចាកផ្ទះទៅបួស ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាល ដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ហេតុដែលមិនដែល កើត លោតែកើតបាន ពាក្យថា សត្វលោកសុទ្ធតែមិនមានអ្វីជារបស់ខ្លួនត្រូវ

តែងលះបង់របស់ទាំងពួងទៅ ដែលព្រះមានបុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយនេះ ពេញ
ទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ព្រោះថា សត្វលោកសុទ្ធតែ
មិនមានអ្វីជាប់របស់ខ្លួនត្រូវតែលះបង់របស់ទាំងពួងទៅមែន ។

[២១១] ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សម្តែងថា សត្វលោកសុទ្ធតែមាន
សេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្កែត ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន
សេចក្តីនៃភាសិតនេះ តើត្រូវយល់ដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ
ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះអង្គគ្រប់គ្រងដែនកុរុ ដែលជា
ដែនស្តុកស្តម្ភហើយឬ ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំគ្រប់គ្រងដែនកុរុ
ដែលជាដែនស្តុកស្តម្ភមែន ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះ
ដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរជឿពាក្យ គួរទទួលស្តាប់
ពាក្យបាន មកអំពីទិសខាងកើត ។ បុរសនោះចូលមកគាល់ព្រះអង្គ ហើយ
ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូម
ព្រះអង្គជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមកអំពីទិសខាងកើត បានឃើញជនបទ ធំ
ក្នុងទិសនោះ ជាជនបទមាំមួន ស្តុកស្តម្ភ មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ
ក្នុងជនបទនោះមានពួកពលជីវី ពលសេះ ពលរថ និងពលស្មើជើងជា
ច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានភ្នំនិងស្បែកជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានមាស
ប្រាក់ដែលគេមិនទាន់ធ្វើខ្លះ ធ្វើរួចហើយខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទនោះមាន
បរិវារស្រ្តីជាច្រើន ព្រះអង្គអាចនឹងច្បាំងយកបាន ដោយកម្លាំងពលត្រឹម

ប៉ុណ្ណោះ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទ
 នោះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជន
 បទនោះ មកគ្រប់គ្រងឲ្យបាន ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តី
 នោះថាដូចម្តេច បុរសរបស់ព្រះអង្គក្នុងទីនេះ ដែលគួរជឿពាក្យ គួរស្តាប់
 ពាក្យបាន មកអំពីទិសខាងលិច... អំពីទិសខាងជើង... អំពីទិសខាងត្បូង...
 អំពីប្រទេសខាងនាយសមុទ្រ ។ បុរសនោះ ចូលមកគាល់ព្រះអង្គហើយ
 ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូម
 ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងមក អំពីប្រទេសខាងនាយសមុទ្រ បាន
 ឃើញជនបទធំនៅក្បែរសមុទ្រនោះ ជាជនបទស្តុកស្តម្ភមាំមួន មានជនច្រើន
 មានមនុស្សកុះករ ក្នុងជនបទនោះមានពលដីរី ពលសេះ ពលរថ និងពល
 ថ្មើរជើងច្រើន ក្នុងជនបទនោះ មានភ្នុក និងស្បែកច្រើន ក្នុងជនបទនោះ
 មានមាសប្រាក់ដែលគេរចនាហើយខ្លះ មិនទាន់រចនាខ្លះជាច្រើន ក្នុងជនបទ
 នោះ មានបរិវារស្រ្តីច្រើន ព្រះអង្គអាចច្បាំងយក ដោយពលត្រឹមប៉ុណ្ណោះ
 បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គច្បាំងយក តើព្រះអង្គនឹងធ្វើជនបទនោះ ដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ខ្ញុំត្រូវតែច្បាំងដណ្តើមយកជនបទនោះ
 គ្រប់គ្រងឲ្យបាន ។ ព្រះរដ្ឋបាលថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ពាក្យថា
 សត្វលោកសុទ្ធតែខ្លះខាត មិនចេះត្រួត ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា នេះឯងដែលព្រះមាន
 ជោគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 ទ្រង់ត្រាស់សំដៅយកហេតុនោះ ដែលអាត្មាកាតបានដឹង បានឃើញ បានឮ

ហើយចេញចាកផ្ទះមកបួស ។ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មិនដែលមានឡើយ ពាក្យដែលថា សត្វលោក សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ដែលព្រះមាន បុណ្យ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ទ្រង់សម្តែងហើយនេះ ពេញទីជាសុភាសិត បពិត្រព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន ព្រោះ ថាសត្វលោក សុទ្ធតែមានសេចក្តីខ្វះខាត មិនចេះឆ្អែត សុទ្ធតែជាខ្ញុំនៃ តណ្ហាមែន ។

[២១២] ព្រះរដ្ឋបាលមានអាយុ បានសម្តែងធម្មទេសនេះ លុះសម្តែង ធម្មទេសនេះរួចហើយ ទើបបានសម្តែងគាថាព័ន្ធនេះតទៅទៀតថា

អាត្មាកាពឃើញពួកមនុស្សអ្នកមានទ្រព្យក្នុងលោក បានទ្រព្យ គាប់ចិត្តហើយ មិនឲ្យ (ទាន) ព្រោះតែសេចក្តីវង្វេង រមែងធ្វើនូវការសន្សំ ព្រោះជាប់ជំពាក់នឹងទ្រព្យ រឹងរិតតែ ប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយ ឲ្យក្រែកលែងទៅទៀត ព្រះរាជាប្រាប ប្រាម ឈ្នះមនុស្សលើផែនដី ហើយគ្រប់គ្រងសម្បត្តិលើ ផែនដី មានសមុទ្រជាទីបំផុត នៅតែមិនស្តាប់នឹងប្រទេសខាង អាយសមុទ្រ តែងប្រាថ្នានូវប្រទេសខាងនាយសមុទ្រទៀត ព្រះ រាជាក្តី មនុស្សទាំងឡាយដទៃច្រើនក្តី តែមិនទាន់អស់តណ្ហា ហើយ រមែងចូលទៅកាន់សេចក្តីស្លាប់ មានសភាពជាអ្នក មានសេចក្តីខ្វះខាត តែងមិនលះបង់នូវរាងកាយឡើយឈ្មោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ថាសេចក្តីត្រូវតែដោយកាមទាំងឡាយ រមែងមិនមានក្នុង
 លោកជាដាច់ខាតពួកញាតិវិសាយសក់ទាំងឡាយ ហើយ
 កន្ទក់កន្ទេញនឹងអ្នកស្លាប់ នោះថា ឱហ្មឺ ញាតិយើងស្លាប់
 ហើយ យកបុគ្គលស្លាប់នោះ ដែលរុំដោយសំពត់ នាំ
 ទៅដល់ជើងថ្នល់ហើយដុតក្នុងទីនោះ បុគ្គលស្លាប់នោះ លះបង់
 កោគៈទាំងឡាយ នៅតែសំពត់មួយ ត្រូវគេចាក់ដោយឈើ
 ស្នួល ត្រូវភ្លើងឆេះ គ្រឿងការពារទាំងឡាយ រមែងមិនមាន
 ដល់បុគ្គលស្លាប់ទេ មានតែពួកញាតិមិត្ត ឬពួកសម្បញ្ញវា
 ទាយាទ នាំយកទ្រព្យរបស់បុគ្គលស្លាប់នោះទៅ ចំណែក
 សត្វក៏ទៅតាមយថាភិក្ខុ ទ្រព្យបន្តិចបន្តួចរមែងមិនទៅតាម
 បុគ្គលស្លាប់ឡើយ ពួកកូនប្រពន្ធ ទ្រព្យនិងដែន ក៏មិនជាប់
 តាមទៅទេ បុគ្គលមិនបានអាយុវែង ព្រោះទ្រព្យទេ ទាំងមិន
 មែនលះបង់ជរាបានព្រោះទ្រព្យដែរ អ្នកប្រាជ្ញពោលថា ជីវិត
 នេះតិចពេកណាស់ មិនទៀងទាត់ មានសភាពប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា ពួកអ្នកស្តុកស្តម្ភក្តី អ្នកកំសត់ក្តី តែងពាល់ត្រូវនូវ
 សម្មស្សស្លាប់ ទាំងពាល់ទាំងប្រាជ្ញ ក៏ពាល់ត្រូវដូច្នោះដែរ
 តែថា មនុស្សពាល រមែងដេកទាំងតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តី
 ល្ងង់ ចំណែកអ្នកប្រាជ្ញ បើទុកជាពាល់ត្រូវសម្មស្សស្លាប់
 ក៏មិនញាប់ញ័រឡើយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបានដល់
 អរហត្តផលជាទីបំផុតកិច្ច ក្នុងលោកនេះដោយបញ្ញាណា

បញ្ញានោះប្រសើរវិសេសជាងទ្រព្យ ព្រោះតែខ្លួនមិនទាន់ដល់
 កិច្ចជាទីបំផុត ពួកជនរមែងធ្វើអំពើអាក្រក់ក្នុងភពតូច និង
 ភពធំទាំងឡាយ ព្រោះតែសេចក្តីវង្វេង បុគ្គលរមែងចូល
 ទៅកាន់គភ៌ផង កាន់លោកខាងមុខផង ព្រោះដល់នូវការ
 អន្ទាលទៅតៗ គ្នា បុគ្គលអប្បប្រាជ្ញា ជឿបុគ្គលនោះ ក៏
 ចូលទៅកាន់គភ៌ផង កាន់លោកខាងមុខផង ចោរកាន់ធម៌
 អាក្រក់ដែលគេចាប់បាន ត្រង់កន្លែងទីត ត្រូវគេបៀតបៀន
 ព្រោះកម្មរបស់ខ្លួន យ៉ាងណា ពួកសត្វកាន់ធម៌អាក្រក់ លះ
 លោកនេះទៅហើយ រមែងក្តៅក្រហាយ ព្រោះកម្មរបស់
 ខ្លួន ក្នុងលោកខាងមុខ យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះតែកាមទាំង
 ឡាយដ៏វិចិត្រ មានរសត្វាញ់ នឹងជាទីរីករាយដល់ចិត្ត តែង
 ញាំញីនូវចិត្ត ដោយសភាវៈផ្សេងៗ បពិត្រមហារាជ ព្រោះ
 ហេតុនោះ អាត្មាកាតយើញទោសក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ
 ហើយបានជាបួស មនុស្សទាំងឡាយទាំងក្មេងទាំងចាស់ លុះ
 បែកធ្លាយសរីរៈហើយ រមែងជ្រុះចុះ ដូចជាផ្លែឈើទាំង
 ឡាយ បពិត្រមហារាជ អាត្មាកាតបានយល់ច្បាស់ នូវហេតុ
 នេះថា សមណភាពជាការប្រតិបត្តិមិនខុស ប្រសើរជាទីបំផុត
 ដូច្នោះបានជាបួស ។

ចប់ រដ្ឋបាលសុត្រទី ២

អដ្ឋកថា

រដ្ឋបាលសូត្រ

[១៨៤] រដ្ឋបាលសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងរដ្ឋបាលសូត្រនោះដូចតទៅនេះ បទថា ថុល្លកោដ្ឋិតំ បានដល់ ជន្រ្តិកស្រូវ គឺពេញជន្រ្តិក ។ បានឮថា ជនបទនោះមានសន្ទុំ ជានិច្ច គឺគ្រាប់ស្រូវចេញចូលលានគ្រប់កាល ។ ដោយហេតុនោះ ទើបក្នុង និគមនោះ ជន្រ្តិកទាំងឡាយពេញជានិច្ច ព្រោះដូច្នោះ ទើបជនបទនោះរាប់ បានថា ថុល្លកោដ្ឋិតៈ ប្រែថា មានស្រូវពេញជន្រ្តិកនោះឯង ។ សួរថា ហេតុអ្វី ទើបព្រះរដ្ឋបាល ឈ្មោះថា រដ្ឋបាល ឆ្លើយថា ដែលឈ្មោះថា រដ្ឋបាល ព្រោះជាអ្នកអាចថែរក្សារដ្ឋដែលបែងចែកបាន ។ សួរថា ឈ្មោះ របស់រដ្ឋបាលកើតពីពេលណា ឆ្លើយថា កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបទុមុត្តរៈ ។

ពិតហើយ នៅខាងចុងមួយសែនកប្បបន្ទាប់អំពីកប្បនេះ មនុស្សមានអាយុ មួយសែនឆ្នាំ ព្រះសាស្តាព្រះនាមថា បទុមុត្តរៈកើតឡើង មានភិក្ខុមួយសែន រូបជាបរិវារ ទ្រង់យាងចារិកដើម្បីប្រោសសត្វលោក ដូចលោកពោល ទុកថា

ព្រះសាស្តាព្រះនាមថាបទុមុត្តរៈ មានព្រះជនកព្រះនាមថាព្រះបាទអានន្ទ ព្រះជននីព្រះនាមថាព្រះនាងសុជាតា ក្នុងនគរហង្សវ្រតី ដូច្នោះ ។

កាលនោះ ព្រះបទុមុត្តរៈទ្រង់មិនទាន់កើតឡើង ។ កុដ្ឋម្និកៈ ២ នាក់ក្នុង ក្រុងហង្សវ្រតី មានសទ្ធាជ្រះថ្លា តាំងរោងទានសម្រាប់ជនក្រីក្រ អ្នកដើរផ្លូវ និងស្នូមយាចកជាដើម ។ កាលនោះ តាបស ៥០០ នាក់ដែលនៅក្នុងភ្នំ មកដល់ក្រុងហង្សវ្រតី ។ ជនទាំង ២ នោះ ក៏ចែកតាបសគ្នាម្នាក់ពាក់កណ្តាល

ដើម្បីទំនុកបម្រុង ។ តាបសទាំងឡាយនៅបានមួយរយៈ ក៏ត្រឡប់ទៅកាន់
 ភ្នំវិញ ។ តាបសជាថេរៈទាំងឡាយ ក៏បែកខ្ញែកគ្នាទៅ ។ គ្រានោះ កុដ្ឋម្ពិកៈ
 ទាំង ២ នោះ ធ្វើការទំនុកបម្រុងតាបសទាំងនោះរហូតអស់ជីវិត ។ កាល
 ពួកតាបសបរិភោគហើយអនុមោទនា មួយរូបពោលពណ៌នាគុណរបស់ភព
 សក្កទេវរាជ ។ មួយរូបពណ៌នាគុណរបស់នាគរាជម្ចាស់ផែនដី ។ បណ្តា
 កុដ្ឋម្ពិកៈទាំង ២ ម្នាក់ប្រាថ្នាកតសក្កទេវរាជ ក៏ទៅកើតជាសក្កទេវរាជ ។
 ម្នាក់ទៀតប្រាថ្នានាគពិភព ក៏កើតជានាគរាជ ឈ្មោះបាលិតៈ សក្កទេវរាជ
 ឃើញនាគនោះមកកាន់ទីបម្រើខ្លួន ទើបសួរថា អ្នកនៅត្រេកអរក្រែលែង
 ក្នុងកំណើតនាគឬ ។ បាលិតនាគរាជនោះឆ្លើយថា មិនត្រេកអរទេ ។ សក្ក-
 ទេវរាជប្រាប់ថា បើដូច្នោះ ចូរអ្នកឲ្យទានដល់ព្រះមានព្រះភាគបទុមុត្តរៈចុះ
 ហើយធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាមកកើតក្នុងទីនេះ យើងទាំងពីរនឹងនៅជាសុខ ។ នាគ
 រាជ និមន្តព្រះសាស្តាថ្វាយមហាទាន ៧ ថ្ងៃ ដែលមានកិក្ខុមួយសែនរូបជាបរិវារ
 ឃើញសាមណេរឱរសនៃព្រះបទុមុត្តរទេសពល ឈ្មោះឧបវេតៈ ថ្ងៃទី ៧
 ថ្វាយសំពត់ទិព្វដល់កិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ទើបប្រាថ្នាតំណែង
 របស់សាមណេរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រមើលមើលអនាគតកាល ទ្រង់
 ឃើញថា នាគនោះនឹងបានជាហុលកុមារឱរសរបស់ព្រះពុទ្ធឈ្មោះថាគោតម
 ក្នុងអនាគតកាល ទើបត្រាស់ថា ការប្រាថ្នារបស់អ្នកនឹងសម្រេច ។ នាគរាជ
 ក៏ប្រាប់សេចក្តីនោះដល់សក្កទេវរាជ ។ សក្កទេវរាជក៏ថ្វាយទាន ៧ ថ្ងៃយ៉ាង
 នោះដូចគ្នា ឃើញកុលបុត្រឈ្មោះរដ្ឋបាលដែលជាអ្នករក្សារដ្ឋដែលបែងចែក

គ្នា ហើយបួសដោយសទ្ធា ទើបតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាថា ក្នុងអនាគតកាល បើ
 ព្រះពុទ្ធអង្គនោះកើតឡើងក្នុងលោក ខ្ញុំព្រះអង្គសូមកើតក្នុងត្រកូលដែលអាច
 រក្សារដ្ឋដែលបែងចែកគ្នា គប្បីមានឈ្មោះថា រដ្ឋបាល ដែលបួសដោយសទ្ធា
 ដូចកុលបុត្រនេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបថា ការប្រាថ្នាសម្រេច ទើបត្រាស់
 ព្រះគាថានេះថា

ត្រកូលណា ឈ្មោះរដ្ឋបាល នឹងមានដើម្បីចិញ្ចឹមមនុស្ស
 ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ ព្រមទាំងព្រះរាជា កុលបុត្រនេះ នឹងកើត
 ក្នុងត្រកូលនោះ ។

គប្បីជ្រាបថា ឈ្មោះនេះរបស់ព្រះរដ្ឋបាលនោះ កើតឡើងក្នុងកាលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមថា បទុមត្តរៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១៨៦] បទថា **ឯតទយោសិ** សេចក្តីថា ការគិតណាមួយថា **យថា**
យថា ទោ ជាដើម មានហើយ ។ សេចក្តីសង្ខេបក្នុងពាក្យនោះមានដូច្នោះថា
 ខ្ញុំនេះឯងដឹងទូទៅដល់ធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយ
 ហេតុណាមួយ ឈ្មោះថា ខ្ញុំពិចារណាហើយ ដោយហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា
 ព្រហ្មចរិយៈ គឺសិក្ខា ៣ នោះខ្ញុំគប្បីប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌ដោយចំណែកមួយ
 ព្រោះធ្វើមិនឲ្យដាច់ សូម្បីមួយថ្ងៃឲ្យដល់ចរិមកចិត្ត នឹងគប្បីប្រព្រឹត្តឲ្យ
 បរិសុទ្ធដោយចំណែកមួយ ដូចសង្ខំដែលដុសហើយ ដូចសង្ខំដែលខាត
 ហើយ បានដល់ ប្រៀបធៀបជាមួយសង្ខំដែលជម្រះហើយ ព្រោះធ្វើមិនឲ្យ
 មានមន្ទិល ដោយមន្ទិល គឺកិលេស ក្នុងមួយថ្ងៃ ហើយឲ្យដល់ចរិមកចិត្ត ។

បបញ្ចសុទនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

បទថា ឥទំ ន សុករំ អគារំ អជ្ឈារសតា សេចក្តីថា ព្រហ្មចរិយៈនោះ ដែលបុគ្គលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ប្រព្រឹត្តឲ្យបរិបូណ៌ដោយចំណែកមួយ ។ បេ។ មិនធ្វើបានឆ្ងាយឡើយ បើដូច្នោះ អញគប្បីកោរសក់ និងពុកមាត់ ពុកសង្ហា ដណ្តប់សំពត់ដែលសមគួរដល់អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដែលឈ្មោះថាកាសាយៈ ព្រោះជ្រលក់ដោយទឹកម្តត់ ចេញអំពីផ្ទះ ឬសមិនមានផ្ទះ ។

បទថា អវិរយ្យកន្តេសុ ថល្លកោដ្ឋិតកេសុ ព្រាហ្មណាគហាបតិកេសុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ សេចក្តីថា ក្នុងកាលព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីទាំងនោះ មិនទាន់ក្រោកទៅ រដ្ឋបាលកុលបុត្រក៏មិនទូលសូមបព្វជ្ជាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះញាតិសាលោហិត មិត្តទាំងឡាយរបស់គាត់ក្នុងទីនោះជាច្រើន ក៏នឹងហ្នឹងហែង ជនទាំងនោះនឹងពោលថា អ្នកជាកូនតែមួយរបស់មាតាបិតា អ្នកមិនគួរឬស ហើយក៏ចាប់ត្រង់ដើមដៃទាញមក បន្ទាប់អំពីនោះ បព្វជ្ជានឹងអន្តរាយ ។ រដ្ឋបាល ក្រោកឡើងដើរទៅ ជាមួយបរិស័ទ បានបន្តិច ហើយក៏ត្រឡប់ធ្វើលេសថា មានកិច្ចដោយសរីរៈណាមួយ ហើយចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ទូលសូមបព្វជ្ជា ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា អថទោ រដ្ឋទាលោ កុលបុត្តោ អវិរយ្យកន្តេសុ ថល្លកោដ្ឋិតកេសុ ។ បេ។ បព្វជ្ជំ លកេយ្យំ ឧបសម្បទំ ដូច្នោះ ។ ព្រោះចាប់តាំងអំពីរាហុលកុមារ ឬសហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិនបំបួសកូនដែលឪពុកម្តាយមិនអនុញ្ញាត ដូច្នោះ ទើបត្រាស់សួរថា អនុញ្ញាតោសិ បន តំ រដ្ឋទាលោ មាតាបិតុហិ ។ បេ។ បព្វជ្ជាយ ។

[១៨៧] ក្នុងបទថា អម្ព ភាត នេះ រដ្ឋបាល ហៅម្តាយថា អម្ព ហៅឪពុកថា ភាត ។

[១៨៨] បទថា ឯកបុត្តោ កូនជាកូនតែមួយប៉ុណ្ណោះ កូនណា មួយដទៃ ទោះជាបង ឬប្អូនមិនមាន ។ ក្នុងពាក្យនេះ កាលគួរនឹងពោលថា ឯកបុត្តោ ក៏ពោលថា ឯកបុត្តកោ ដោយអំណាច ការអាណិត ។ បទថា បិយោ ប្រែថា កើតបីតិ ។ បទថា មនាហោ ប្រែថា ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ។ បទថា សុខេ បិរោ ប្រែថា តាំងនៅក្នុងសុខនោះឯង អធិប្បាយថា ចម្រើនសុខ ។ បទថា សុខបរិហារោ ប្រែថា បរិហារដោយសេចក្តីសុខ ។ តាំងអំពីកើតមក រដ្ឋបាលមានមេដោះដោយពមិនជាក់ដៃ លេងដោយគ្រឿង លេងរបស់ក្មេង មានរទេះសេះតូចៗ ជាដើម ឲ្យបរិភោគតែភោជនដែលមាន រសល្អ ឈ្មោះថា បរិហារដោយសេចក្តីសុខ ។ បទថា ន ទំ ភាត រដ្ឋបាល កស្ស្រិ ទុក្ខស្ស ជាធាសិ សេចក្តីថា បារដ្ឋបាល បាមិនដឹង ពួក មិនបានដល់ចំណែកនៃសេចក្តីទុក្ខស្សមានប្រមាណតិច ។ បទថា មរណោនបិ តេ មយំ អកាមកា វិនា ភវិស្សាម សេចក្តីថា បើកូនគប្បីស្លាប់សោត កាលពួកយើងនៅមានជីវិតសោត ព្រោះការស្លាប់របស់កូន ពួកយើងមិនត្រូវ ការ មិនប្រាថ្នា មិនពេញចិត្ត ចាំបាច់ពោលថ្វីដល់ការព្រាត់ប្រាស ឬ នឹងដល់នូវសេចក្តីវិនាសអំពីកូនទៅ ។ បទថា ភី បន មយំ ទំ សេចក្តីថា កាលបើដូច្នោះ ហេតុដែលយើងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យកូនរស់នៅចេញចាកផ្ទះទៅ ឬស ដូចម្តេចបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងបទថា ភី បន មយំ ទំ

នេះ យ៉ាងនេះថា ដោយហេតុអ្វី ពួកយើងគប្បីអនុញ្ញាតឲ្យកូនដែលនៅ
មានជីវិត... ។

[១៨៧] បទថា តត្ថេវ សេចក្តីថា ក្នុងទីដែលមាតាបិតាមិនអនុញ្ញាត
រដ្ឋបាលដួលចុះត្រង់ទីនោះឯង ។ បទថា អនន្តរហិតាយ សេចក្តីថា ព្រោះ
មិនត្រូវការ ដោយកម្រាលណាមួយ ។

[១៨០-១៨២] បទថា បរិចារេហិ សេចក្តីថា ទំនុកបម្រុងនូវតន្ត្រី
រាំ និងអ្នកចម្រៀងជាដើម បម្រើខ្លួនតាមសេចក្តីសុខ មួយអន្លើដោយពួក
សម្លាញ់ក្នុងទីនោះ អធិប្បាយថា នាំចូលទៅទីនោះទីនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត
បទថា បរិចារេហិ លោកអធិប្បាយថា ទំនុកបម្រុងតន្ត្រី អ្នករាំ និងអ្នក
ចម្រៀងជាដើម សប្បាយត្រេកអរលេងជាមួយពួកសម្លាញ់ ។ បទថា កាមេ
បរិភុត្តាន្តោ សេចក្តីថា បរិភោគភោគៈព្រមជាមួយបុត្រភរិយារបស់ខ្លួន ។
បទថា បុត្តានិ ករោន្តោ សេចក្តីថា ប្រារព្ធព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃ
ធ្វើកុសលកម្ម ជម្រះផ្លូវទៅកាន់សុគតិ មានការថ្វាយទានជាដើម ។ បទថា
តុណ្ហិ អហោសិ បានដល់ មិនពោលប្រាស្រ័យដើម្បីកាត់ការពោលតទៅ ។
គ្រានោះ មាតាបិតាពោល ៣ ដង មិនបាននូវចម្លើយ ទើបឲ្យហៅសម្លាញ់
មកពោលថា សម្លាញ់របស់អ្នកនោះចង់បួស ចូរជួយយាត់ផងចុះ ។ សូម្បី
សម្លាញ់ ទាំងនោះចូលទៅរកហើយ ពោល ៣ ដង ។ សម្រាប់សម្លាញ់
ទាំងនោះ រដ្ឋបាលក៏នៅស្ងៀម ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា អថទោ
រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស សហាយកា ។បេ។ តុណ្ហិ អហោសិ ដូច្នោះ ។

គ្រានោះ ពួកសម្មាញ់របស់រដ្ឋបាលនោះ ក៏គិតយ៉ាងនេះថា បើសម្មាញ់នេះ
 មិនបានបួស ក៏នឹងស្លាប់ អញក៏នឹងមិនបាននូវគុណណាមួយ តែបើគេបួស
 ហើយ មាតាក្តី បិតាក្តី ក៏នឹងឃើញម្តងម្កាល សូម្បីអញក៏ឃើញ ធម្មតា
 បព្វជ្ជានេះ ជាការធ្ងន់ រដ្ឋបាលត្រូវកាន់បាត្រដើរទៅ ត្រាច់បិណ្ឌបាតរាល់ៗ
 ថ្ងៃ ព្រហ្មចរិយៈ មានការដេកម្តង ស៊ីម្តង ធ្ងន់ពន់ពេក ឯសម្មាញ់របស់
 អញនេះ ជាអ្នកក្រុង សុខុមាលជាតិ គេមិនអាចប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈនោះ
 បានឡើយ នឹងត្រូវមកក្នុង ទីនេះវិញដោយពិត ឈ្លើយចុះ យើងនឹងឲ្យមាតា
 បិតាគេអនុញ្ញាត ។ សម្មាញ់ទាំងនោះបានធ្វើយ៉ាងនោះ ។ សូម្បីមាតាបិតាធ្វើ
 កតិកាសញ្ញានេះថា បើគេ បួសហើយ គប្បីឲ្យមាតាបិតាឃើញផង ទើប
 អនុញ្ញាត ។ ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា អថទោ រដ្ឋបាលស្ស
 កុលបុត្តស្ស សហាយកា យេន រដ្ឋបាលស្ស កុលបុត្តស្ស មាតាបិតារោ
 ។បេ។ អនុញ្ញាតោសិ មាតាបិតុហិ ។បេ។ ឧទ្ធុស្សេត្តា ដូច្នោះ ។
 បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ឧទ្ធុស្សេត្តា សេចក្តីថា គប្បីមកបង្ហាញខ្លួនឲ្យ
 មាតាបិតាបានឃើញម្តងម្កាល ។

[១៧៣] បទថា ពលំ គហេត្វា សេចក្តីថា បរិភោគកោជនដែល
 សប្បាយ បម្រុងរាងកាយ ដោយការដុស សម្អាតជាដើម មានកម្លាំងកាយ
 ហើយ សំពះមាតាបិតា លះត្រកូលញាតិ មានទឹកភ្នែកជោកមុខ ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលដែល
 មាតាបិតាយល់ព្រមឲ្យចេញចាកផ្ទះមកបួសហើយ សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់

បំបួសខ្ញុំព្រះអង្គចុះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅ ភិក្ខុមួយរូបដែលឈរ
 ក្នុងទីជិត ប្រាប់ថា នៃភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរឲ្យរដ្ឋបាលបព្វជ្ជា និងឧប-
 សម្បទាចុះ ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកាថា សាធុព្រះអង្គ បានឲ្យកុល
 បុត្រឈ្មោះរដ្ឋបាលដែលព្រះជិនស្រីប្រទានជាសទ្ធិវិហារិក ឲ្យបព្វជ្ជា និង
 ឧបសម្បទា ។ ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោលថា អលត្ត ទោ រដ្ឋ-
 ចាលោ កុលបុត្តោ ភគវតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជំ អលត្ត ឧបសម្បទំ ដូច្នោះ ។

[១៧៤] បទថា បរិវាតត្តោ វិហារន្តោ សេចក្តីថា នៅយ៉ាងនេះអស់
 ១២ ឆ្នាំ ។ ពិតហើយ ព្រះថេរៈអង្គនេះ ជាធម្មបុគ្គល មានបុណ្យព្រម
 ដោយបុណ្យចាស់ ក៏ត្រូវបំពេញសមណធម៌ដោយបំណងថា ជាព្រះអរហន្ត
 ក្នុងថ្ងៃនេះ ជាព្រះអរហន្តក្នុងថ្ងៃនេះ ឆ្នាំទី ១២ ទើបសម្រេចអរហត្ត ។
 បទថា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ សេចក្តីថា ព្រះថេរៈគិតថា ធម្មតាមាតា
 បិតារបស់អញ អនុញ្ញាតឲ្យបួស ពោលថា ចូរចុះមកជួបពួកយើងម្តងម្កាល
 ផង ហើយទើបអនុញ្ញាត ឯមាតាបិតាជាអ្នកធ្វើកិច្ចដែលធ្វើបានលំបាក អញ
 បួសដោយអធិស្ឋានស្រយយ៉ាងណា អធិស្ឋាននោះដល់នូវទីបំផុតហើយ
 ដូច្នោះ អញនឹងទូលលាព្រះមានព្រះភាគ បង្ហាញខ្លួនដល់មាតាបិតា ហើយ
 បំណងនឹងទូលលា ទើបចូលគាល់ ។

[១៧៥] បទថា មនសាកាសិ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដាក់
 ព្រះទ័យថា កាលរដ្ឋបាលទៅហើយ នឹងមានឧបសគ្គណាមួយឬទេហ្ន៎ ។ ទ្រង់
 ជ្រាបថា នឹងមានពិត ទ្រង់ពិចារណាមើលថា រដ្ឋបាលនឹងអាចញាំញីឧបសគ្គ

នោះបានឬទេហ្ន៎ ទ្រង់ឃើញថា ព្រះរដ្ឋបាលនោះសម្រេចអរហត្ត ក៏ទ្រង់ជ្រាប
ថានឹងអាច ទើបទ្រង់អនុញ្ញាត ។ ដោយហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា យថា
ភគវា អញ្ញាសិ ។ បេ។ កាលំ មញ្ញាសិ ដូច្នោះ ។

[១៧៦] បទថា មិគាទិរ បានដល់ ព្រះឧទ្យានមានឈ្មោះ
យ៉ាងនេះ ។ ព្រះរាជឧទ្យាននោះ ព្រះរាជាព្រះរាជទានដល់ពួកបព្វជិតដែល
មកដល់ក្នុងកាលដែលមិនមែនជាវេលា គឺទ្រង់អនុញ្ញាតយ៉ាងនេះថា ចូរប្រើ
ប្រាសឧទ្យាននេះតាមសប្បាយចុះ ។ ព្រោះដូច្នោះ ព្រះថេរៈមិនកើតសូម្បីតែ
គំនិតថា អញនឹងប្រាប់មាតាបិតាថា អញមកហើយ មាតាបិតានោះនឹងបញ្ជូន
ទឹកលាងជើង ប្រេងលាបជើងជាដើមដល់អញ ហើយចូលទៅកាន់ព្រះរាជ-
ឧទ្យាននោះឯង ។ បទថា បិណ្ឌុយ ទាសិ បានដល់ ចូលទៅបិណ្ឌុបាត
ក្នុងថ្ងៃទី ២ ។ បទថា មជ្ឈិមាយ បានដល់ ខ្លោងទ្វារកណ្តាលនៃផ្ទះដែល
មានខ្លោងទ្វារ ៧ ។ បទថា ឧល្លិក្កាបេតិ បានដល់ ឲ្យជាងកាត់សក់ ។
បទថា ឯតទរោច បានដល់បិតាគិតថា សមណៈទាំងនេះឲ្យកូនជាទីស្រឡាញ់
តែមួយរបស់អញបួស អញមិនឃើញសូម្បីតែមួយថ្ងៃ ដូចប្រគល់ឲ្យក្នុងដៃ
ចោរ សមណៈទាំងនេះធ្វើការគ្រោតគ្រាត គង់នឹងយល់ថា ទីនេះគួរនឹងចូល
មកវិញ គួរនឹងទាញចេញទៅអំពីទីនេះ ទើបលោកពោលពាក្យថា សមេហិ
មណ្ឌកេហិ ដូច្នោះ ។

[១៧៧] បទថា ញាតិទាសិ បានដល់ ទាសីរបស់ពួកញាតិ ។ បទ
ថា អាភិទោសិកំ បានដល់ នំដែលរំលងរាត្រី គឺនំដែលកន្លងរាត្រីមួយ

ហើយ ជាប់សង្កម ។ ក្នុងពាក្យនោះ មានសេចក្តីនៃបទដូច្នោះថា ឈ្មោះថា អភិទោស ព្រោះត្រូវទោស គឺការផ្អមគ្របសង្កត់ហើយ ។ អភិទោស នោះឯងក៏គឺ អភិទោសិក ។ នេះជាឈ្មោះរបស់នំដែលកន្លងរាត្រីមួយទៅហើយ គឺនំដែលរំលងរាត្រីនោះ ។ បទថា កុម្មាសំ បានដល់ នំដែលធ្វើដោយអង្ករ ដំណើប ។ បទថា ធម្មតុកាមា ហោតិ សេចក្តីថា ព្រោះហេតុដែលដោយ ហោចសូម្បីតែទាសៈក្តី កម្មករក្តី គោក្តី ក៏មិនគួរបរិភោគ ដូច្នោះ ទាសីក៏បំណង នឹងចោលនំនោះទៅខាងក្រៅដូចសំរាម ។ បទថា សចេតំ កាត់បទជា សចេ ឯតំ ។ ព្រះថេរៈហៅទាសីស្រីមេដោះរបស់ខ្លួននោះ ដោយ អរិយវេហារថា ភតិទិ ។ បទថា ធម្មនិយមធម្មំ សេចក្តីថា មានការត្រូវ ចោលទៅជាធម្មតា ។ លោកអធិប្បាយទុកថា នៃបទស្រី បើវត្ថុនេះ មាន ការចោលទៅខាងក្រៅជាធម្មតា មិនហ្នឹងហែងទុកសោត ចូរនាងចាក់ក្នុងបាត្រ របស់អាត្មានេះចុះ ។

សួរថា ហេតុអ្វី ទើបព្រះថេរៈពោលយ៉ាងនេះ មិនជាវិញ្ញត្តិវាចា ឬ បយុត្តវាចាទេឬ ឆ្លើយថា មិនដូច្នោះឡើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះទាសីលះ នូវការហ្នឹងហែងហើយ ។ ពិតហើយ របស់ណាមាន ដែលនឹងត្រូវចោលទៅ ជាសកាវៈ គេលះបង់ការហ្នឹងហែងហើយ ម្ចាស់ទ្រព្យមិនហ្នឹងហែងក្នុងរបស់ ណា គួរនឹងពោលថា ចូរនាំរបស់នោះមកឲ្យទាំងអស់ ចូរចាក់ចូលក្នុងបាត្រ នេះ ។ ដោយហេតុនោះឯង ព្រះរដ្ឋបាលនេះ ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងអរិយវង្ស ដ៏កំពូល ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា ហត្ថានំ បានដល់ ដៃទាំង ២

រាប់ តាំងអំពីកងដែរបស់ព្រះថេរៈ ដែលបង្ហាញបាត្រដើម្បីទទួលអាហារ ។
 បទថា វាបាន បានដល់ ជើងទាំង ២ តាំងអំពីជាយសំពត់ចុះទៅ ។ បទថា
 សរស្ស បានដល់ សំឡេងដែលបង្ហាញថា នៃបួនស្រី បើរបស់នោះ ...
 ជាដើម ។ បទថា និមិត្ត អគ្គហេសិ សេចក្តីថា ទាសី កាលពិចារណា
 មើលខ្លួនដៃជាដើម ក៏នឹកឃើញចាំបាន កំណត់អាការដែលធ្លាប់កំណត់ក្នុង
 វេលាដែលជាគ្រហស្ថថា ខ្លួនដៃ ខ្លួនជើងទាំងនេះដូចគ្នានឹងខ្លួនអណ្តើកមាស
 ម្រាមដៃដែលមូលល្អ ដូចគ្នានឹងរមួរហរតាល សំឡេងពីរោះដូចសំឡេងរបស់
 រដ្ឋបាលកូនរបស់អញ ។ កាលព្រះរដ្ឋបាលនោះនៅព្រៃអស់ ១២ ឆ្នាំ និង
 បរិភោគភោជន គឺតំនូតបាយ ពណ៌សម្បុររបស់រាងកាយ ទើបក្លាយជា
 បុគ្គលដទៃទៅ ។ ដោយហេតុនោះ ទាសីរបស់ញាតិឃើញព្រះថេរៈនោះ
 ទើបចាំមិនបាន តែចាំក្នុងនិមិត្ត ។ បទថា រដ្ឋបាលស្មុត មាតរំ ឯតនរោច
 សេចក្តីថា មេដោះដែលជាអ្នកធ្លាប់ថ្នាក់ថ្នមអវយវៈតូចជំរបស់ព្រះថេរៈ បាន
 ឲ្យបោះដោះ ចិញ្ចឹមមករហូតធំ ក៏មិនអាចនិយាយជាមួយបុត្រ ដែលបួស
 ហើយ ដល់នូវភាពជាព្រះមហាខ័ណ្ឌស្រពជាដើមថា បពិត្រលោកម្ចាស់
 លោកម្ចាស់ឬ គឺរដ្ឋបាលជាកូនរបស់ខ្ញុំ ទើបប្រញាប់ចូលទៅក្នុងផ្ទះ ពោល
 ពាក្យនេះនឹងមាតា របស់រដ្ឋបាល ។ សព្វថា យន្ស្ស ជានិបាត ចុះក្នុង
 អត្ថថា ពោលរៀបរាប់ ។ សព្វថា ជេ ក្នុងពាក្យថា សេច ជេ សង្ខំ នេះ
 ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា ស្រែកហៅ ។ ពិតហើយ មនុស្សទាំងឡាយរមែង
 ស្រែកហៅបុគ្គលដែលជាទាសៈ ទាសីក្នុងជនបទនោះ ។ ព្រោះហេតុនោះឯង

គប្បីឃើញអត្តក្នុងបទនេះយ៉ាងនេះថា ទាសីដ៏ចម្រើន បើហងនិយាយពិត ។
 បទថា **ឧបសង្កមិ** សេចក្តីថា ហេតុអ្វីទើបចូលទៅ នាងគិតថា ស្រ្តីទាំងឡាយ
 ក្នុងត្រកូលធំ កាលចេញទៅខាងក្រៅ រមែងបានទទួលការនិន្ទា នេះជាកិច្ច
 ប្រញាប់ អញនឹងប្រាប់កិច្ចនោះដល់សេដ្ឋី ព្រោះដូច្នោះ ទើបនាងចូលទៅ ។

[១៧៨] បទថា **អញ្ញតរំ កុឌ្ឍលំ** សេចក្តីថា បានឮថា ក្នុងទីនោះ
 មានសាលាក្បែរផ្ទះរបស់ទានបតី ។ សាលានោះ គេរៀបអាសនៈទុក ទឹក
 និងទឹកបាយ គេក៏តាំងទុកក្នុងសាលានោះ បព្វជិត ទាំងឡាយត្រាប់បិណ្ឌបាត
 ហើយអង្គុយធាន់ ។ បើបព្វជិតទាំងឡាយប្រាថ្នា ក៏នឹងកាន់យកទ្រព្យរបស់
 ទានបតីទាំងឡាយ ព្រោះដូច្នោះ ទីនោះក៏គប្បីជ្រាបថា ក្បែរជញ្ជាំងមួយកន្លែង
 នៃសាលានោះ របស់ត្រកូលមួយ ។ ពិតហើយ បព្វជិតទាំងឡាយមិន
 អង្គុយធាន់ក្នុងទីដែលមិនសមគួរដូចមនុស្សអនាថាឡើយ ។ សព្វថា **អត្តិ**
 ក្នុងបទថា **អត្តិ ឆាម ភាត** នេះ ចុះក្នុងអត្ថថា មាន ។ សព្វថា **ឆាម**
 ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា សួរ ឬសម្គាល់ ។ លោកអធិប្បាយថា បិតា គប្បី
 ពោលថា បាននឹងមកក្នុងទីនេះ បរិភោគនំដែលកន្លងរាត្រីរបស់យើងណា
 បារដ្ឋបាល ពួកយើងមានទ្រព្យហ្ន៎ មិនមែនមិនមានទ្រព្យឡើយ ។ បិតាគប្បី
 ពោលថា ម្យ៉ាងទៀត បាគប្បីអង្គុយក្នុងទីយ៉ាងនេះ បរិភោគនំរំលងរាត្រី
 នៃពួកយើងណា ពួកយើងនោះនៅមានជីវិតហ្ន៎ មិនមែនជាអ្នកស្លាប់ទៅហើយ
 ទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត បាសូម្បីត្រូវចិញ្ចឹមធំជាតមកដោយរសភោជនដ៏ល្អ មិនមាន
 វិការ នឹងបរិភោគនំរំលងរាត្រីដែលគួរឡើយនេះ ដូចបរិភោគអមតៈភោជន

បុរាណបិដក សមណគុណជាគ្រឿងអាស្រ័យព្រះសាសនា ចុះសិបខាងក្នុង
 របស់បា ប្រហែលជាមាន ។ គហបតីនោះមិនអាចពោលសេចក្តីនេះឲ្យ
 បរិបូណ៌បាន ព្រោះត្រូវទុក្ខចាក់ទម្ងន់ ហើយពោលបានត្រឹមតែពាក្យប៉ុណ្ណោះថា
 នៃរដ្ឋបាលកូន មានដែរឬ លោកមកឆាន់នំកុម្មាសផ្អមវិញ ។ ក្នុងសេចក្តីនេះ
 អ្នកអក្ខរសាស្ត្រ ពោលលក្ខណៈនេះទុក ។ លោកធ្វើពាក្យអនាគតកាលថា
បរិកុញ្ញស្សសិ ជិតបទក្នុងសព្វថា **អត្ថិ** នេះ ដោយអត្ថដែលមិនបរិបូណ៌
 តាមការកំណត់របស់ខ្លួន ។ ពាក្យនោះមានអត្ថដូច្នោះថា មានឬបុរាណបិដក
 ដែលបាឆាន់នំកុម្មាសផ្អម សូម្បីខ្ញុំឃើញក៏មិនជឿក្នុងខ្លួនឯង និងអត់ធន់មិន
 បាន ។ គហបតី ឈរចាប់ត្រង់កណ្តាប់មាត់បាត្ររបស់ព្រះថេរៈ ពោលនូវ
 ពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ កាលបិតាឈរចាប់ត្រង់កណ្តាប់មាត់បាត្រឯនោះឯង
 សូម្បីព្រះថេរៈ ក៏ឆាន់នំផ្អមនោះ ដែលជះក្លិនផ្អមក្នុងទីដែលបែក ដូចស៊ីត
 មាន់ស៊ីយ ដូចគ្នានឹង កម្ពតត្រៃ ។ បានឮថា បុប្ផជនមិនអាចបរិភោគនំដូច្នោះ
 បាន ។ តែព្រះថេរៈ តាំងនៅក្នុងអរិយបូជិ ឆាន់ហាក់ដូចជាឆាន់អមតរសដ៏
 ជាទិព្វ ទទួលទឹកដោយធម្មក្រកលាងបាត្រ មាត់ និងដៃជើង ពោលពាក្យជា
 ដើមថា **កុតោ នោ គហបតិ** ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **កុតោ**
នោ ប្រែថា អំពីទីណាហ្ន៎ ។ បទថា **នេវ ទានំ** សេចក្តីថា មិនបានទាន
 ដោយទេយ្យធម៌ឡើយ ។ បទថា **នបច្ចុក្កានំ** សេចក្តីថា មិនបានសូម្បីតែ
 ពាក្យសាកសួរដោយបដិសណ្ឋារៈយ៉ាងនេះថា រដ្ឋបាលកូន កូនអត់ធន់បាន
 ដែរឬ មកដោយលំបាកតិចតួចដែរឬ កូនមិនឆាន់អាហារក្នុងផ្ទះមុនឬ ។

សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះថេរៈពោលយ៉ាងនេះ ឆ្លើយថា ព្រោះ
អនុគ្រោះបិតា ។ បានឮថា ព្រះថេរៈគិតយ៉ាងនេះថា បិតាអញពោល
នឹងអញយ៉ាងណា ប្រហែលជាពោលនឹងបញ្ចជិតដទៃ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា
យ៉ាងនោះ ឯខាងក្នុងរបស់ពួកភិក្ខុដែលបិទបាំងគុណដូចជាអញ ដូចផ្កាល្អក
នៅក្នុងចន្លោះស្លឹក ដូចភ្លើងដែលផេះបិទបាំង ដូចខ្លឹមចន្ទន៍ដែលស្រាយបិទ
ដូចកែវមុក្តាដែលដីបិទ ដូចព្រះចន្ទដែលពពកបិទ រមែងមិនមានវាចាបែបនេះ
នឹងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភិក្ខុទាំងនោះ បិតាក៏នឹង តាំងនៅក្នុងការរាំងប្រយ័ត្ន ព្រោះ
ហេតុនោះ ទើបព្រះថេរៈពោលយ៉ាងនេះ ដោយការអនុគ្រោះ ។ បទថា
ឯហិ ភាត សេចក្តីថា គហបតីពោលថា នៃបា ផ្ទះរបស់កូនមិនមានទេ
មកយើងទៅផ្ទះទាំងអស់គ្នា ។ បទថា អលំ បានដល់ ព្រះថេរៈកាលបដិសេធ
ទើបពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះជាអ្នក សមាទានឯកាសនិក្ខន្តធុត្តន្តយ៉ាងឧក្រិដ្ឋ ។
បទថា អធិវាសេសិ សេចក្តីថា តែព្រះថេរៈដោយប្រក្រតី ជាអ្នកសមាទាន
សបទានចារិក្ខន្តធុត្តន្តយ៉ាងឧក្រិដ្ឋ ទើបមិនទទួលភិក្ខុ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក
តែទទួលដោយការអនុគ្រោះមាតា ។ បានឮថា មាតារបស់ព្រះថេរៈនឹកហើយ
នឹកទៀតដល់ព្រះថេរៈ ក៏កើតសេចក្តីសោកយ៉ាងធំ ទ្រហោយំ មានមុខជោក
ដោយទឹកភ្នែក ។ ព្រោះដូច្នោះ ព្រះថេរៈគិតថា បើអញមិនទៅសួរសុខទុក្ខ
មាតានោះ ហទយៈរបស់មាតា គប្បីបែក ទើបទទួលដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។

[១៧៧] បទថា ការាបេត្វា សេចក្តីថា ឲ្យធ្វើជា ២ ពំនូក គឺប្រាក់ ១
ពំនូក មាស ១ ពំនូក ។ សួរថា គំនរទ្រព្យធំប៉ុណ្ណា ឆ្លើយថា ធំ

កាលបុរសឈរខាងនេះ មិនឃើញមជ្ឈិមបុរស ឈរខាងនោះ ។ បិតាកាល
 បង្ហាញគំនរកហាបណៈ និងគំនរមាស ទើបពោលថា **ឥន្ទំ តេ ភាត** ជា
 ដើម ។ បទថា **មត្តិកំ** ប្រែថា ទ្រព្យខាងម្តាយ អធិប្បាយថា ទ្រព្យនេះ ជា
 របស់យាយរបស់កូន កាលម៉ែមកកាន់ផ្ទះនេះ មាតាក៏ឲ្យទ្រព្យ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់គ្រឿងក្រអូប និងផ្កាជាដើម ។ បទថា **អញ្ញំ បិត្តិកំ អញ្ញំ បិតាមហំ**
 សេចក្តីថា ទ្រព្យណាជារបស់បិតា និងជីតារបស់កូន ទ្រព្យនោះដែលរក្សា
 ទុកនឹងប្រើការងារដទៃមានច្រើនពន់ពេក ។ ក្នុងពាក្យនោះ ពាក្យថា **បិតា**
មហំ នេះ គប្បីជ្រាបថា ជាលោបតទ្ធិត ។ បាវៈថា **បេតាមហំ** ក៏មាន ។
 បទថា **សក្កា ភាត រដ្ឋបាល** សេចក្តីថា រដ្ឋបាលកូន មិនមែនបព្វជិតតែ
 ម្យ៉ាងដែលអាចធ្វើបុណ្យបាន សូម្បីអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះ បរិភោគភោគៈ ក៏អាច
 តាំងនៅក្នុងសរណៈ ៣ សមាទានសិក្ខាបទ ៥ ធ្វើបុណ្យ មានឲ្យទាន ជាដើម
 ក្រែកលែងៗ ឡើងទៅ មកចុះកូន ។ បេ ។ ចូរធ្វើបុណ្យ ។ ព្រះថេរៈ ពោល
 យ៉ាងនេះថា **តតោ និទានំ** សំដៅដល់ សេចក្តីសោកជាដើមដែលកើតដល់
 អ្នករក្សាទ្រព្យនោះៗ និងដល់អ្នកដែលវិនាសទ្រព្យ ដោយអំណាច រាជក័យ
 ជាដើម និងទ្រព្យជាហេតុ ព្រោះទ្រព្យជាបច្ច័យ ។ កាលព្រះថេរៈ ពោល
 យ៉ាងនោះ សេដ្ឋីគហបតីគិតថា អញនាំទ្រព្យនេះមកដោយបំណងឲ្យកូននេះ
 សឹកឥឡូវនេះ កូននោះបែរជាផ្តើមបង្រៀនធម៌ដល់អញ កូននឹងមិនធ្វើតាម
 ពាក្យរបស់អញពិត ហើយទើបក្រោកឡើង ឲ្យបើកទ្វារ បន្ទប់ខាងក្នុងរបស់
 កូននោះ បញ្ជូនមុស្សទៅប្រាប់ថា បុគ្គលនេះជាប្តី ពួកនាង ចូរទៅធ្វើអ្វីមួយ

ព្យាយាមចាប់ខ្លួនមកឲ្យបាន នាងរុំទាំងឡាយដែលនៅក្នុងវ័យទាំង ៣ ចេញ
 ទៅព័ទ្ធត្រះថេរៈទុក ។ លោកពោលពាក្យថា បុរាណទុតិយិកា ជាដើម
 សំដៅដល់ស្រីដែលជាប្រធាន ២ នាក់ ក្នុងអ្នករុំទាំងនោះ ។ បទថា
 បច្ចេកំ ទាទេសុ គហេត្វា បានដល់ ចាប់ត្រះថេរៈនោះត្រង់ជើងម្នាក់ម្ខាង ។
 សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបនាងរុំទាំងនោះពោលយ៉ាងនេះថា ពួកស្រីអប្សរ
 ទាំងនោះ តើល្អដូចម្តេចទៅ ។ បានឮថា កាលនោះមនុស្សទាំងឡាយ ឃើញ
 កំលោះរូបខ្លះ ព្រាហ្មណ៍កំលោះកូនសេដ្ឋីខ្លះជាច្រើន លះសម្បត្តិធំបួស មិនដឹង
 គុណរបស់បព្វជ្ជា ទើបតាំងសំណួរថា ហេតុអ្វី ទើបមនុស្សទាំង នោះបួស
 ពោលនោះទើបមនុស្សដទៃពោលថា ព្រោះហេតុនៃទេពអប្សរ ទេវនាដក ។
 ពាក្យនោះ បានផ្សាយទៅយ៉ាងទូលំទូលាយ ។ នាងរុំទាំង អស់នោះចាំនូវ
 ពាក្យនោះបានហើយ ទើបពោលយ៉ាងនេះ ។ ត្រះថេរៈកាលនឹងបដិសេធទើប
 ពោលថា ន ទោ មយំ ភគិនិ ម្នាលបួនស្រី អាត្មាមិនមែនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ
 ធម៌ ព្រោះហេតុ (ចង់បាន) ពួកស្រីអប្សរទេ ។ បទថា សមណាចរតិ ប្រៃ
 ថា រមែងហៅ រមែងពោល ។ បទថា តត្ថេវ មុច្ឆិតា បបតិសុ សេចក្តីថា
 អ្នករុំទាំងឡាយឃើញត្រះថេរៈហៅដោយពាក្យថា បួនស្រី ទើបគិតថា ពួក
 យើងមិនបានចេញទៅខាងក្រៅអស់ ១២ ឆ្នាំ ដោយគិតថា អយ្យបុត្រនឹងមក
 ពួកយើងគប្បីរស់នៅដោយអំណាចរបស់ទារកពួកណា យើងអាស្រ័យលោក
 ក៏មិនបានទារកទាំងនោះ យើងនឹងជាអ្នកវិនាសទាំងខាងនោះ ទាំងខាងដទៃ
 ឈ្មោះថា លោកនេះជារបស់យើងឬ ព្រោះដូច្នោះ ពួកនាងរុំទាំងនោះ កាល

គិតដើម្បីខ្លួនថា ឥឡូវនេះ អញមិនមានទីពឹងហើយ ក៏កើតសេចក្តីសោកយ៉ាងខ្លាំងថា ឥឡូវនេះ លោកម្ចាស់អង្គនេះ មិនត្រូវការពួកយើង ហើយពួកយើងក៏ជាភរិយា លោកគង់សម្គាល់ដូចក្មេងស្រី ដែលដេកនៅក្នុងពោះម៉ែជាមួយខ្លួន ទើបផ្តាច់មុខសន្ធឹកចុះក្នុងទីនោះឯង ។ អធិប្បាយថា ដួលទៅ ។ បទថា មានោរិហោថេរេ សេចក្តីថា កុំបង្ហាញទ្រព្យ និងបញ្ជូនមាតុគ្រាមមក បៀតបៀនអាត្មាឡើយ ។

សួរថា ព្រះថេរេពោលយ៉ាងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះអនុគ្រោះមាតាបិតា បានឮថា សេដ្ឋីនោះសម្គាល់ថា ភេទបព្វជិតសៅហ្មង អញនឹងឲ្យដោះភេទបព្វជិតចេញ ឲ្យឆ្លុតទឹក បរិភោគរួមគ្នា ៣ នាក់ ទើបនឹងថ្វាយភិក្ខុដល់ព្រះថេរេ ។ ព្រះថេរេគិតថា មាតាបិតាទាំងនេះ ធ្វើអន្តរាយក្នុងអាហារដល់ព្រះខីណាស្រពដូចជាអាត្មាអញ គប្បីជួបនូវវត្ថុដែលមិនមែនជាបុណ្យច្រើន ទើបពោលយ៉ាងនេះ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះមាតាបិតានោះ ។

[២០០] បទថា គាថា អកាសិ ប្រែថា បានពោលគាថាទាំងឡាយ ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា បស្ស័ត្តិព្រះថេរេពោលសំដៅបុគ្គលដែលនៅជិត ។ បទថា ចិត្តំ ប្រែថា ស្អាតដោយវត្ថុដែលបច្ច័យសាងឡើង ។ បទថា តិម្ហំ ប្រែថា អត្តភាព ។ បទថា អរុកាយំ បានដល់ ប្រជុំដំបៅ គឺមុខដំបៅទាំង ៩ ។ បទថា សមុស្សិតំ បានដល់ ដែលចង់ឆ្អឹង ៣០០ កំណាត់ និងសរសៃ ៩០០ បូកលាប ដោយជុំសាច់ ៩០០ លើកឡើងដោយជុំវិញ ។ បទថា អាតុរំ បានដល់ក្តៅក្រហាយជានិច្ច ព្រោះក្តៅក្រហាយដោយជរា ក្តៅក្រហាយដោយ

រោគ និងដោយកិលេស ។ បទថា ពហុសង្កប្បំ សេចក្តីថា មានការត្រិះរិះ ច្រើន ដោយការត្រិះរិះ គឺការប្រាថ្នាដែលកើតឡើងដល់សាកសពដទៃ ។ ពិត ហើយ ពួកបុរសរមែងកើតការត្រិះរិះក្នុងរាងកាយរបស់ស្រ្តី ពួកស្រ្តីរមែងកើត ការត្រិះរិះក្នុងរាងកាយរបស់បុរសទាំងនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពួកក្អែក និងឆ្កែជា ដើមរមែងប្រាថ្នារាងកាយនោះ ដែលជាសាកសព ដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូ- សាន ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា មានការត្រិះរិះច្រើន ។ បទថា យស្ស នត្តិ ធុរំ វិទិតិ សេចក្តីថា កាយណាមិនមានការតាំងមាំដោយចំណែកមួយ ដូចមាយា ថ្ងៃបណ្តើរកូន ពពុះទឹក និងក្រពេញទឹកជាដើម ភាពដែលរាងកាយនោះមាន ការបែកធ្លាយទៅជារបស់ធម្មតា ជារបស់ពិតប្រាកដ ។ បទថា តចេន ឱនទុំ បានដល់ ស្រោចដោយស្បែកស្រស់ ។ បទថា សហ វត្ថុភិ សោភតិ សេចក្តី ថា សូម្បីរូបដែលតាក់តែងឲ្យស្អាតដោយគ្រឿងក្រអូបជាដើមដោយកុណ្ណល- មណី រមែងស្រស់ស្អាត ព្រមដោយសំពត់ដែលតែងរូប រៀរសំពត់ចេញ ក៏ គួរឡើង មិនគួរមើល ។ បទថា អលត្ថកកតា បានដល់ ស្រោចដោយទឹក លក្ខស្រស់ ។ បទថា ចុណ្ណកមត្តិទំ បានដល់ យកចុងគ្រាប់ស្ពៃ ភ្លើះមុន ត្រង់មុខជាដើមចេញ យកដីប្រែកម្ចាត់ឈាមអាក្រក់ យកម្សៅល្ងធ្វើលោហិត ឲ្យថ្លា យកល្បៀតខាត់ស្បែក យកម្សៅផាត់មុខ ដោយហេតុនោះ ទើបរាងកាយ នោះស្អាតក្រៃលែង ។ លោកពោលពាក្យនោះ សំដៅយកកាយនោះ ។ បទ ថា អដ្ឋចានកតា សេចក្តីថា ធ្វើដោយទឹកឲ្យមានជារង្វង់មូលៗ ត្រង់ថ្នាស បំពេញឲ្យកើតជាជួរ ៨ ។ បទថា អព្ពានិ បានដល់ បំពង់ថ្នាំបន្តក់ក្អែក ។

បទថា ឱទ្ធវិ ប្រែថា តាំងទុក ។ បទថា ទាសំ បានដល់ អន្ទាក់ដែលធ្វើ
 ដោយឆ្មៃ ។ បទថា ឆាសនា បានដល់ មិនជាប់ ។ បទថា ឆិវាបំ បានដល់
 អាហារដែលជានុយ និងស្មៅដែលពោលទុកក្នុងនិវាបសុត្រ ។ បទថា កន្ទុន្ត
 ប្រែថា កន្ទក់កន្ទេញ ។

ព្រះថេរៈធ្វើមាតាបិតាឲ្យដូចជាព្រានម្រឹគ ដោយគាថានេះ ។ ធ្វើពួកញាតិ
 ក្រៅអំពីនោះ ដូចបរិវាររបស់ព្រានម្រឹគ មាន និងប្រាក់ ដូចអន្ទាក់ ធ្វើអំពីឆ្មៃ
 កោជនដែលខ្លួនបរិភោគដូចនុយ និងស្មៅ ខ្លួនឯងដូចមហាម្រឹគ ។ ប្រៀបដូច
 មហាម្រឹគស៊ីចំណី និងស្មៅជាអាហារតាមសេចក្តីត្រូវការជីកទឹក អើតកពិនិត្យ
 មើលបរិវារគិតថា អញនឹងទៅកាន់ទីផុតភ័យ លោតឡើងមិនឲ្យប៉ះអន្ទាក់របស់
 ពួកព្រានម្រឹគ ដែលកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ ចូលទៅកាន់ព្រៃ ត្រូវខ្យល់
 ត្រសៀកៗ សម្រាកនៅក្រោមគុម្ពឈើ ដែលប្រៀបដូចត្រមានម្លប់ក្រាស់
 ឈរពិនិត្យមើលផ្លូវដែលមកយ៉ាងណា ព្រះថេរៈក៏ដូច្នោះដូចគ្នា កាល
 ពោលគាថានេះហើយ ក៏ហោះទៅប្រាកដត្រង់ព្រះរាជឧទ្យាន ឈ្មោះថា
 មិគាច័រៈ ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ទើបព្រះថេរៈហោះទៅ ឆ្លើយថា
 បានឮថាសេដ្ឋីបិតារបស់ព្រះថេរៈនោះ ឲ្យធ្វើគន្លឹះទ្វារទុកត្រង់ទ្វារទាំង ៧
 ប្រាប់អ្នកប្រដាល់ទុកថា បើព្រះថេរៈចេញទៅ ចូរចាប់ដៃ និងជើងព្រះថេរៈទុក
 ដោះសំពត់កសាវៈ ឲ្យកាន់នូវភាពជាគ្រហស្ថ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះថេរៈ
 គិតថា មាតាបិតានោះចាប់ដៃជើងព្រះមហាវិណាស្រព ដូចអញគប្បីដូច
 នូវវត្ថុមិនមែនបុណ្យច្រើន បាបកម្មនុ៎ះ កុំមានដល់មាតាបិតាឡើយ ទើបហោះ

ទៅ ។ ព្រះថេរៈឯនាយសមុទ្រពោលថា ព្រះថេរៈឈរលើអាកាស ពោល
គាថានេះ ហើយហោះទៅប្រាកដឯព្រះរាជឧទ្យានមិតាច័រៈរបស់ព្រះបាទកោ-
រព្យៈ ។ គន្លងនៃពាក្យមានដូច្នោះ ។

[២០១] បទថា មិតរោ ជាឈ្មោះរបស់អ្នកយាមព្រះឧទ្យាននោះ ។
បទថា សោធន្តោ បានដល់ ធ្វើផ្លូវទៅព្រះរាជឧទ្យានឲ្យស្មើ បានជម្រះទីដែល
គួរជម្រះ បោសទីដែលគួរបោស និងធ្វើការកៀរខ្សាច់រោយផ្កា តម្កល់ក្នុងពេញ
ដោយទឹក តាំងដើមចេកជាដើមខាងក្នុងព្រះរាជឧទ្យាន ។ បទថា យេន
រាជា កោរព្យា តេន្ធបសង្កមិ សេចក្តីថា អ្នកយាមឧទ្យានគិតថា ព្រះរាជា
របស់អញត្រាស់សរសើរកុលបុត្រនេះគ្រប់កាល ទ្រង់មានបំណងជួប តែទ្រង់
មិនជ្រាបថា កុលបុត្រនោះមកហើយ ព្រោះដូច្នោះ បណ្តាការនេះ ជាប់សំដី
ក្រែលែង អញនឹងទៅក្រាបទូលព្រះរាជា ទើបទៅគាល់ព្រះបាទកោរព្យៈ ។

បទថា កិត្តយមាណោ អហោសិ សេចក្តីថា បានឮថា ព្រះរាជានោះរព្វក
ហើយរព្វកទៀតដល់ព្រះថេរៈ ត្រាស់នូវគុណថា កុលបុត្រដែលលះសម្បត្តិធំ
បែបនោះបួសហើយត្រឡប់មកទៀត ក៏មិនជាប់ជំពាក់ទាំងក្នុងកណ្តាលពួកពល
ទាំងក្នុងកណ្តាលអ្នករាំ ឈ្មោះថា ធ្វើកិច្ចដែលធ្វើបានលំបាក ។ ព្រះបាទ
កោរព្យៈនេះ ទ្រង់កាន់យកគុណនោះ ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះ ។ បទថា វិសដ្ឋេថាតិ
វត្វា សេចក្តីថា វត្តណាសមគួរដល់បុគ្គលណា ក្នុងពួកអ្នកស្និទ្ធស្នាល
មហាមាត្យ និងរេហ៍ពលជាដើម ក៏ឲ្យព្រះរាជទានវត្តនោះ ដល់បុគ្គលនោះ ។
បទថា ឧស្សៈជាយ ឧស្សៈជាយ សេចក្តីថា អ័ងកងហើយៗ ទ្រង់នាំបរិស័ទ

អ័ន្ទិកងដោយមហាមាត្យ ខ្ញុំរាជការ អ្នកធំជាដើមចូលទៅហើយ ។ ព្រះរាជា ទ្រង់សម្គាល់ថា កម្រាលនៅស្ដើង ទើបទ្រង់ធ្វើលំដាប់ផ្កា ជាដើមឲ្យក្រាស់ កំណត់ទុកត្រង់ទីនឹង មិនប្រាប់ហើយអង្គុយក្នុងទីដូច្នោះមិនគួរទើបពោលយ៉ាង នេះថា **ឥធករំ រដ្ឋទាលោ កដ្ឋតុរេ ទិសីទតុ** សេចក្ដីថា បពិត្រ ព្រះរដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន សូមគង់លើកម្រាលផ្កាក្នុងទីនេះ ។

[២០២] បទថា **ចារិជុញ្ញានិ** សេចក្ដីថា ការៈ គឺការវិនាសណា បានដល់ ការអស់ទៅ ។

[២០៣] បទថា **ជិល្លោកា** បានដល់ ព្រះជរា ។ បទថា **វុឡោ** គឺ ចម្រើនដោយវ័យ ។ បទថា **មហាលូកោ** គឺចាស់ដោយជាតិ ។ បទថា **អនុគតោ** គឺកន្លងកាលច្រើនវ័យហើយ ។ បទថា **វាយោអនុប្បត្តោ** គឺដល់ បច្ច័យវ័យហើយ ។ បទថា **បព្វជតិ** បានដល់ ទៅវិហារជិតៗ ថ្វាយបង្គំភិក្ខុ ឲ្យលោកកើតសេចក្ដីករុណា អារាធនាថា កាលខ្ញុំនៅកំលោះធ្វើកុសលទុកច្រើន ឥឡូវនេះជាមនុស្សចាស់ ឈ្មោះថា បព្វជានេះ របស់មនុស្សចាស់ ខ្ញុំនឹងបោស លាងព្រះចេតិយ ធ្វើការបោសសម្អាតទីលំនៅ សូមឲ្យខ្ញុំបួសចុះ លោកម្ចាស់ ។ ព្រះថេរៈក៏ឲ្យបួស ដោយសេចក្ដីករុណា ។ លោកពោលពាក្យនេះសំដៅការ បួសឯចាស់នោះ ។ ក្នុងវារៈទី ២ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។

[២០៤] បទថា **អប្បាតោ** បានដល់ មិនមានរោគ ។ បទថា **អប្បាតត្ថោ** បានដល់ មិនមានទុក្ខ ។ បទថា **សមវេទាកិណិយា** បានដល់ ប្រកបដោយភ្លើងធាតុដែលរំលាយអាហារស្មើល្អ ។ បទថា **គហណិយា**

បានដល់ តេជោធាតុដែលកើតអំពីកម្ម ។ អាហារនៃបុគ្គលណាដែលបរិភោគ ហើយរមែងរលួយ ឬថា អាហាររបស់បុគ្គលណា រមែងតាំងនៅយ៉ាងនោះ ដូចអាហារដែលនៅក្នុងកញ្ចប់ប្រកបដោយភ្លើងធាតុ ដែលរលាយស្មើគ្នាទាំង ២ នោះ ។ ឯបុគ្គលណា ពេលបរិភោគហើយ ក៏កើតសេចក្តីត្រូវការអាហារ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ប្រកបដោយភ្លើងធាតុដែលរលាយស្មើល្អ ។ បទថា ឆានិសីតាយ ឆានុណ្ណាយ បានដល់ មិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក ដោយ ហេតុនោះឯង ។

[២០៥] បទថា អនុបុព្វេន សេចក្តីថា តាមលំដាប់ជាដើមថា ព្រះរាជាទ្រង់ពិចារណាក្នុងវារៈទី ២ ក៏គប្បីជ្រាបដោយលំដាប់ មានរាជក័យ ចោរក័យ និងធាទកក័យជាដើម ។

[២០៧] បទថា ធម្មទ្កេសា ឧទ្ទិដ្ឋា បានដល់ លើកធម្មនិទ្ទេសឡើង សម្តែង ។ បទថា ឧបនិយតិ បានដល់ ទៅជិតជរាមរណៈ ឬត្រូវនាំទៅក្នុង ជរាមរណៈនោះ ដោយការអស់អាយុ ។ បទថា អនុវោ គឺរៀបចំការតាំង នៅ ស្ថិតស្ថេរ ។ បទថា អតាលោ បានដល់ រៀបចំការអាចក្នុងការត តាំង ។ បទថា អនភិស្សរោ បានដល់ មិនមានសរណៈ គឺរៀបចំការអាច ដែលនឹងមានសរណៈឲ្យក្រៃលែងហើយស្បើយចិត្ត ។ បទថា អស្សកោ គឺ មិនមែនរបស់ខ្លួន រៀបចំរបស់ដែលជារបស់ខ្លួន ។ បទថា សត្វំ បហាយ គមណីយំ បានដល់ លោកចាំបាច់លះវត្ថុទាំងពួង ដែលកំណត់ថា ជារបស់ខ្លួន ហើយទៅ ។ បទថា តណ្ហានាសោ ប្រែថា ជាខ្ញុំនៃតណ្ហា ។

២០៨] បទថា ហត្ថិស្មី ប្រែថា ព្រោះ សិប្បៈដីរី ។ បទថា កតារី បានដល់ ធ្វើកិច្ចស្រេចហើយ គឺរក្សាស្រេចហើយ អធិប្បាយថា មានសិប្បៈ ជំនាញ ។ ក្នុងបទទាំងពួងក៏ន័យនេះ ។ បទថា ឱ្យរុតាលី បានដល់ សម្បូរដោយ កម្លាំងភ្លៅ ។ ពិតហើយបុគ្គលណា មានកម្លាំងភ្លៅដែលចាប់ខ្មែល និងអាវុធ ចូលទៅកាន់កងទ័ពរបស់បរមក្ខត ទម្លាយវត្ថុដែលមិនទាន់បានទម្លាយ តម្រង់វត្ថុ ដែលទម្លាយទុកបានហើយ ធ្វើរាជសម្បត្តិដែលនៅក្នុងដៃនៃបរមក្ខតមកបាន នេះ ឈ្មោះថា មានកម្លាំងភ្លៅ ។ បទថា តាហុតាលី បានដល់ សម្បូរដោយ កម្លាំងដើមដៃ ។ ពាក្យដ៏សេសក៏ដូចគ្នានឹងន័យមុននោះឯង ។ បទថា អល- មត្តោ ប្រែថា មានអត្តភាពដែលអាច ។ បទថា បរិយោធាយ វត្ថុស្សន្តិ បានដល់កំណត់កាន់យកថានឹងគ្របសង្កត់អន្តរាយដែលកើតឡើងប្រព្រឹត្តទៅ ។ ព្រះរាជានោះ ទ្រង់នាំហេតុ នៃធម្មទ្ទេសខាងលើមក ពោលពាក្យនេះថា លោកម្ចាស់រដ្ឋបាលដ៏ចម្រើន មានប្រាក់ជាច្រើនក្នុងរាជត្រកូលនេះមាន ។

[២១២] បទថា អថាបរិ ឯតទរោច សេចក្តីថា ព្រះថេរៈបានពោល លំដាប់ ធម្មទ្ទេស ៤ ដោយន័យជាដើមថា បស្សាមិ លោកេ ដូច្នោះ ។ ក្នុង បទទាំងនោះ បទថា ភិយ្យោ ច កាមេ អភិបត្តយន្តិ សេចក្តីថាប្រាថ្នាវត្ថុ កាម និងកិលេសកាមក្រៃលែងឡើងៗ ទៅ យ៉ាងនេះថា បាន ១ ចង់បាន ២ បាន ២ ចង់បាន ៤ ។ បទថា បសយ្ហ បានដល់ គ្រប់គ្រងសម្បត្តិ ។ បទ ថា សសាគរន្តំ បានដល់ ប្រកបដោយសាគរជាទីបំផុត ។ បទថា ឡំ សមុ- ទ្ទស្ស សេចក្តីថា មិនត្រូវតោយរដ្ឋរបស់ខ្លួន មានសមុទ្រជាព្រំដែន ។ បទថា

បបញ្ចសុទ្ធនី អដ្ឋកថា មជ្ឈិមនិកាយ

៦២៨

ន ហត្ថិ កាត់បទជា ន ហិ អត្ថិ ប្រែថា មិនមានឡើយ ។ បទថា អហោ
 វតានោ កាត់បទជា អហោ វត នុ ម្យ៉ាងទៀត បាបៈក៏យ៉ាងនេះដូចគ្នា ។
 បទថា អមរាតិចាហុ កាត់បទជា អមរំសតិ ច អាហុ លោកអធិប្បាយថា
 ញាតិព័ទ្ធជុំវិញអ្នកស្លាប់ កន្ទក់កន្ទេញ ជនទាំងឡាយពោលពាក្យជាដើមថា
 ឱហ្មឺ បងរបស់យើងស្លាប់ កូនរបស់យើងស្លាប់ ។ បទថា ដុសន្តិ ដស្សំ គឺ
 ពាល់ត្រូវមរណសម្មស្ស ។ បទថា តថេវ ដុដ្ឋោ សេចក្តីថា មនុស្សល្ងង់
 យ៉ាងណា សូម្បីអ្នកប្រាជ្ញក៏យ៉ាងនោះដូចគ្នា មរណផស្សៈពាល់ត្រូវហើយ
 ឈ្មោះថា បុគ្គលដែលមរណផស្សៈមិនពាល់ត្រូវមិមាន ។ សេចក្តីដែលប្លែក
 គ្នាមានដូច្នោះថា បទថា ពាលោ ហិ ពាល្យា វិធិតោ វ សេតិ សេចក្តីថា
 មនុស្សល្ងង់ អាស្រ័យមរណផស្សៈចាក់ហើយនៅដេក ព្រោះជាបុគ្គលពាល
 ត្រូវមរណផស្សៈប៉ះខ្ទប់ហើយនៅដេក រមែងញាប់ញ័រ រមែងប្រែប្រួលដោយ
 វិប្បជិសារៈជាដើមថា អញមិនបានធ្វើសេចក្តីល្អទុកហ្មឺ ។ បទថា ធិរោ ចន
 វេនតិ សេចក្តីថា មនុស្សល្ងាសឃើញសុគតិនិមិត្ត ក៏មិនកម្រើក មិនញាប់ញ័រ ។
 បទថា យាយ វោសានំ ឥធានិគច្ឆតិ សេចក្តីថា សម្រេចអរហត្តដែល
 ជាទីបំផុតនៃកិច្ចទាំងពួងក្នុងលោកនេះ ដោយបញ្ញាឯណា បញ្ញានោះ ឧត្តមជាង
 ទ្រព្យ ។ បទថា អព្យាសិតត្តា សេចក្តីថា ព្រោះមិនទាន់ចប់ព្រហ្មចរិយៈ
 អធិប្បាយថា ព្រោះមិនទាន់មានការសម្រេចអរហត្ត ។ បទថា ភវាភវេសុ
 បានដល់ ក្នុងភពថោកទាប និងប្រណីត ។ បទថា ឧបេតិ គត្តព្វា បរព្វា
 លោកំ សេចក្តីថា កាលមនុស្សទាំងនោះកំពុងធ្វើបាប សត្វណាមួយត្រូវជួប

នូវសង្សារវដ្តតៗ ទៅ រមែងចូលដល់គភ៌ក្នុងបរលោក ។ បទថា តស្ស-
 ប្បបញ្ញា សេចក្តីថា អ្នកមិនមានបញ្ញាដទៃក៏ជឿ ប្រកាន់បុគ្គលមិនមានបញ្ញា
 ដូច្នោះ ។ បទថា សកម្មនា ហត្ថាភិ សេចក្តីថា រមែងក្តៅក្រហាយ ដោយ
 កម្មករណ៍មានវាយដោយផ្តៅជាដើម ដោយអំណាចកម្មដែលខ្លួនឯងធ្វើទុក ។
 បទថា មេត្ត បរម្មិ លោកេ សេចក្តីថា ទៅអំពីលោកនេះហើយ ក្តៅក្រហាយ
 ក្នុងលោកដទៃគឺអបាយ ។ បទថា វិរូបរូបេន មានរូបផ្សេងៗ អធិប្បាយថា
 មានសភាវៈផ្សេងៗ ។ បទថា កាមគុណោសុ បានដល់ ឃើញទោសក្នុងកាម
 គុណក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ខាងមុខផង ។ បទថា ធនារា ប្រែថា ទន់ខ្លី ដោយ
 ហោចត្រឹមតែជាកលលៈ ។ បទថា វុឡា គឺលើស ១០០ ឆ្នាំ ។ បទថា
 អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ សេចក្តីថា មហារាជអាត្មាកាតបួសព្រោះ
 ពិចារណាហើយថា សាមញ្ញផលប៉ុណ្ណោះមិនខុស មិនញែកជា ២ នាំសត្វ
 ចេញចាកទុក្ខដោយចំណែកមួយ ជាធម៌ដ៏ក្រៃលែងជាងផង ប្រណីតជាងផង
 ព្រោះដូច្នោះ ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញ ទ្រង់ស្តាប់យ៉ាងណា ទើបត្រាស់ពាក្យណា
 ចូរចាំនូវអាត្មាកាតថា អាត្មាកាតឃើញ និងស្តាប់សេចក្តីនេះ ទើបចេញបួស
 ហើយក៏បញ្ចប់ទេសនាដូច្នោះឯង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថារដ្ឋបាលសូត្រចប់
 សូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មយទេវសូត្រទី ៣

[២១៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងមយទេវម្ពវ័ន ជិតក្រុងមិថិលា ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការៈញញឹមព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដក្នុងប្រទេសមួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្តមានអាយុ បានត្រិះរិះដូច្នោះថា ហេតុអ្វីហ្ន៎ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្តាលឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការៈញញឹមព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការៈញញឹមព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ដោយការឥតហេតុអ្វីឡើយ ។ ខណៈនោះ ព្រះអានន្តមានអាយុ ធ្វើចីវររៀងស្នាម្នាង ប្រណម្យអញ្ជូលីទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុអ្វីហ្ន៎ បច្ច័យអ្វីហ្ន៎ បណ្តាលឲ្យព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើអាការៈញញឹមព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ទ្រង់មិនធ្វើអាការៈញញឹមព្រះឱស្ឋឲ្យប្រាកដ ដោយការឥតហេតុឡើយ ។

[២១៤] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ត រឿងធ្លាប់មានមកហើយ ក្នុងនគរមិថិលានេះឯង មានព្រះរាជាទ្រង់ព្រះនាមថា មយទេវ ជាធម្មរាជប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់ស្ថិតនៅក្នុងធម៌ ទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងចូលរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ស ។ ម្ចាស់អានន្ត លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ នឹងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទមយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ទេវរាជ ទ្រង់ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេសមកថា ម្ចាស់ខ្មាន់ព្រះកេសសម្ងាញ់ បើ
អ្នកឃើញសក់ស្កូវលើក្បាលរបស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកគប្បីប្រាប់
អញក្នុងកាលលនោះ ម្ចាស់អានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេសបានទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះ
បាទមយទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើន
រយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបខ្មាន់ព្រះកេសបានឃើញសក់ស្កូវ
លើព្រះសិរនៃព្រះបាទមយទេវរាជ លុះឃើញហើយទើបក្រាបទូលព្រះបាទ
មយទេវរាជដូច្នោះថា ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសាស្កូវ
កើតលើព្រះសិរហើយ ។ ព្រះបាទមយទេវរាជត្រាស់ថា ម្ចាស់ខ្មាន់ព្រះ-
កេសសម្ងាញ់ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្ឋាសឲ្យស្រួល
ហើយដាក់លើម្រាមដៃនៃអញមើល ។ ម្ចាស់អានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេសបានទទួល
ព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទមយទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គហើយបានដកសក់
ស្កូវនោះដោយសណ្ឋាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមព្រះហស្ត នៃព្រះបាទ
មយទេវរាជ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះបាទមយទេវរាជ ទ្រង់ព្រះរាជ
ទានស្រុកសួយដល់ខ្មាន់ព្រះកេស ហើយទ្រង់ឲ្យហៅព្រះរាជកុមារជាបុត្តច្បង
មក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះថា ម្ចាស់កុមារកូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់បិតា
ហើយ សក់ស្កូវក៏កើតមានលើក្បាលហើយ មួយទៀតកាមដែលជារបស់
មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគស្តប់ស្តល់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បី
ស្វែងរកនូវកាមជាទិព្វវិញ ម្ចាស់កុមារកូន កូនចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះ
ចុះ ចំណែកបិតា និងកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បៀងណ្តប់សំពត់កាសាយៈ

ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្កូវ
 លើក្បាលក្នុងកាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកស្អួយដល់ខ្លាន់ព្រះកេស ហើយ
 ប្រដៅនូវព្រះរាជកុមារដែលជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃ ហើយកោរ
 សក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅ
 កាន់ផ្នួសក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថា កល្យាណវគ្គនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេច
 ហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិតាឡើយ
 ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូនៃបុរសណាមានហើយ កល្យាណវគ្គមានសភាព
 យ៉ាងនេះ នឹងដាច់សូន្យទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង
 ហៅថាបុរសថោកថយ ។ ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយ
 នឹងកូនយ៉ាងនេះថា កល្យាណវគ្គនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បី
 ប្រព្រឹត្តតាមចុះ កុំកូនធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិតាឡើយ ។

[២១៥] ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះ ព្រះបាទមឃទេវរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទាន
 ស្រុកស្អួយដល់ខ្លាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ទ្រង់ប្រដៅព្រះរាជកុមារជាបុត្តច្បង
 ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ ទ្រង់កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀក
 សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមឃទេវម្ពវន្តនេះឯង ។
 ព្រះបាទមឃទេវរាជនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិស
 ខាងក្រោម និងទិសទាំង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវ

សភាពធំប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ
 លោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ បេ។ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមុទិតា ។ បេ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅ
 កាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិស
 ខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ
 ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ
 ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក ទាំងពួង ដោយអាការៈទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯព្រះបាទ
 មយទេវរាជនៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជា
 ឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបី
 ម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុង
 មយទេវម្ត្រីនេះឯង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទមយទេវរាជនោះ
 ចម្រើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់
 អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

[២១៦] ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំ
 កន្លងទៅហើយ ទើបបុត្តរបស់ព្រះបាទមយទេវរាជ ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេស
 មកថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសម្លាញ់ បើអ្នកបានឃើញសក់ស្កូវលើក្បាល

របស់អញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកគប្បីប្រាប់អញ ក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាល
 អានន្ទ ខ្លាចព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូលនៃបុត្តរបស់ព្រះបាទមហាទេវរាជថា ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើន ពាន់ឆ្នាំ
 កន្លងទៅហើយ ខ្លាចព្រះកេសបានឃើញសក់ស្កូវ លើព្រះសិរនៃបុត្តរបស់ព្រះ
 បាទមហាទេវរាជ លុះឃើញហើយទើបក្រាបទូលបុត្តរបស់ព្រះបាទមហាទេវរាជ
 ដូច្នោះថា ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្កូវ ក៏កើតលើ
 ព្រះសិរហើយ ។ ព្រះរាជបុត្តត្រាស់ថា ម្នាលខ្លាចព្រះកេសជាសម្លាញ់ បើ
 ដូច្នោះ អ្នកចូរដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្ឋាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាម
 ដៃអញមើល ។ ម្នាលអានន្ទ ខ្លាចព្រះកេសបានទទួល ព្រះបន្ទូលនៃបុត្តរបស់
 ព្រះបាទមហាទេវរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយបានដកសក់ស្កូវនោះដោយ
 សណ្ឋាសឲ្យស្រួល ដាក់លើម្រាមព្រះហស្តនៃបុត្តរបស់ព្រះបាទមហាទេវរាជ ។
 ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ បុត្តនៃព្រះបាទមហាទេវរាជ ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុក
 សួយដល់ខ្លាចព្រះកេស ហើយឲ្យហៅព្រះរាជកុមារជាបុត្តច្បងមក ទ្រង់មាន
 ព្រះបន្ទូលដូច្នោះថា ម្នាលកុមារកូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់បិតាហើយ សក់
 ស្កូវក៏កើតមានលើក្បាលហើយ មួយទៀត កាមដែលជារបស់មនុស្ស បិតា
 ក៏បានបរិភោគស្តាប់ស្តាប់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែងរកនូវកាម
 ជាទិព្វវិញ ម្នាលកុមារកូន កូនចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ ចំណែកបិតា
 នឹងកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្កូវកើតលើក្បាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៦៣៥

ក្នុងកាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកសួយដល់ខ្លាន់ព្រះកេស ហើយប្រដៅ
 ព្រះរាជកុមារដែលជាបុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ កេរសក់
 ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុង
 កាលនោះចុះ ព្រោះថាកល្យាណវត្ថុនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូន
 គប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយ ជាងបិតាឡើយ ម្ចាស់កុមារ
 កូន កាលបើគូនៃបុរសណាមានហើយ កល្យាណវត្ថុមានសភាពយ៉ាងនេះ នឹង
 ដាច់សូន្យទៅបាន បណ្ណាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះឯង ហៅថាបុរស
 ថោកថយ ។ ម្ចាស់កុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជាបិតានិយាយនឹងកូនឯង
 យ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្ថុនេះ បិតាបានតាំងទុកស្រេចហើយ កូនគប្បី
 ប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិតាឡើយ ។

[២១៧] ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ បុត្តរបស់ព្រះបាទមយទេវរាជ ព្រះ
 រាជទានស្រុកសួយ ដល់ខ្លាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជកុមារជា
 បុត្តច្បង ក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃហើយ កេរសក់ពុកមាត់ពុកចង្ការ ស្លៀក
 សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមយទេវម្ពវននេះឯង ។
 រាជបុត្តនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេច
 សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅ
 កាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាង
 ក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាព
 ជាធំប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក

ទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកប
 ដោយមុទិតា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី២ ផ្សាយទៅ
 កាន់ទិសទី៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាង
 ក្រោមនឹងទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយដល់នូវភាពជាធំ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង
 ដោយអាការៈទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង
 ៤ ។ ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯបុត្តនៃព្រះបាទមយទេវរាជ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់
 ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយ
 រាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ក្នុងមយទេវម្ត្រីនេះឯង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ។
 ព្រះរាជបុត្តនោះ ចម្រើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ
 ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

[២១៨] ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯបុត្ត និងនគ្គារបស់ព្រះបាទមយទេវរាជនោះ
 តៗ ព្រះវង្សអស់ចំនួនប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់តំណ ក៏កោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា
 ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមយទេវម្ត្រីនៃ
 នេះឯង ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់
 ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

៦៣៧

២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ
 ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាជាចិត្តទូលាយដល់នូវ
 ភាពជាធំប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ
 លោកទាំងពួងដោយអាការៈទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួងសម្រេច សម្រាន្តនៅដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយ
 មុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោមនិងទិសទទឹង
 មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយដល់នូវភាពជាធំប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការៈ
 ទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ឥសី
 ទាំងអម្បាលនោះ នៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យ
 ជាឧបរាជ កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ កំណត់ប្រាំបីម៉ឺន
 បួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងមយ
 ទេវម្ព័រនេះឯង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ឥសីទាំងអម្បាលនោះ ចម្រើន
 ព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ
 ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ បណ្ណាព្រះរាជាទាំងអម្បាលនោះ ព្រះបាទ
 និមិរាជ ជាស្តេចក្រោយបង្អស់ ជាធម្មរាជប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជបិតានៅ
 ក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទជាព្រាហ្មណជាតិ

និងគហបតិជាតិ តែងរក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ស ។

[២១៩] ម្ចាស់អានន្ទ រឿងនេះធ្លាប់មានមកហើយតើ ពាក្យជាចន្លោះនេះ បានកើតឡើងដល់ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិន្យ ដែលអង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោងសុធម្មា ថា អើហ្ន៎ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហោជាមានលាភ អើហ្ន៎ អត្តភាព ជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហោបានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះ បាទនិមិរាជ ជាធម្មរាជប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ តែង ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិ ជាតិ តែងរក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃ បក្ស ។

[២២០] ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះ សក្ករាជជាធំជាងទេវតា បាន ហៅពួកទេវតាជាន់តាវត្តិន្យមកថា ម្ចាស់គ្នាយើងទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចង់ឃើញព្រះបាទនិមិរាជឬទេ ។ ពួកទេវតាក្រាបទូលថា បពិត្រទ្រង់អ្នកនិទុក្ខ យើងទាំងឡាយចង់ឃើញព្រះបាទនិមិរាជដែរ ។ ម្ចាស់អានន្ទ សម័យនោះឯង ព្រះបាទនិមិរាជជម្រះព្រះសិរ្ស ហើយរក្សាឧបោសថ ក្នុងថ្ងៃឧបោសថទី ១៥ ហើយចូលទៅកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរ គង់នៅក្នុងជាន់លើ ។ ម្ចាស់អានន្ទលំដាប់ នោះ សក្ករាជជាធំជាងទេវតា ក៏បំបាត់ខ្លួនអំពីពួកទេវតាជាន់តាវត្តិន្យ ហើយ មកប្រាកដចំពោះព្រះកត្ត្រព្រះបាទនិមិរាជ ដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាន់រំដែងដែល បត់ចូល ឬបត់នូវរំដែងលាចេញដូច្នោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះ សក្ករាជ ជាធំជាងទេវតា មានព្រះបន្ទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះបាទនិមិរាជថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គពេញហោជាមានលាភ បពិត្រមហារាជ អត្តភាពជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

មនុស្ស ព្រះអង្គពេញហោរាបានដោយល្អ បពិត្រមហារាជ ដ្បិតពួកទេវតាជាន់
 តារាត្រីង្ស បានអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយសរសើរក្នុងរោងសុធម្មាថា អើហ្ន៎ ពួក
 ជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហោរាជាមានលាភ អើហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្សពួក
 ជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហោរាបានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាជ ជា
 ធម្មរាជប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះ
 អ្នកនិគម និងអ្នកជនបទជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ តែងរក្សា
 ឧបាសថ ក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ស ដូច្នោះ បពិត្រមហារាជ
 ពួកទេវតាជាន់តារាត្រីង្សមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីឃើញព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ
 ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបញ្ជូនរថសម្រាប់ទឹមសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យ
 មួយពាន់មក ដើម្បីព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត
 គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយាន ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះបាទនិមិរាជ ទ្រង់ទទួលអញ្ជើញ
 ដោយតុណ្ហិភាព ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះសក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា ទ្រង់
 ជ្រាបថាព្រះបាទនិមិរាជ ទទួលអញ្ជើញហើយ ក៏បំបាត់ខ្លួនអំពីទីចំពោះព្រះករុក្ខ
 នៃព្រះបាទនិមិរាជ ទៅប្រាកដក្នុងពួកទេវតាជាន់តារាត្រីង្សវិញ ។ ដូចជាបុរស
 មានកម្លាំង លាដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃដែលលាចេញដូច្នោះ ។

[២២១] ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ សក្ករាជជាធំជាងទេវតា បាន
 ត្រាស់ហៅមាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្រ្គោះមកថា ម្នាលមាតលិសម្មាញ្ញ អ្នក
 ចូរមករៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះមួយពាន់ហើយចូលទៅ
 ថ្នាន ព្រះបាទនិមិរាជ រួចទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ រថសេះអាជានេយ្យ

ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់នេះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត គប្បីឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ មាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះ ក៏ទទួលព្រះបន្ទូលនៃសក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចម្រើន ចូរមានដល់ព្រះអង្គ ហើយរៀបចំរថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះ អាជានេយ្យមួយពាន់នាំចូលទៅថ្ពាន ព្រះបាទនិមិរាជ ហើយទូលសេចក្តីនេះថា បពិត្រមហារាជ រថសេះអាជានេយ្យ ដែលទឹមដោយសេះអាជានេយ្យមួយពាន់ នេះ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា ទ្រង់បញ្ជូនមកហើយ ដើម្បីព្រះអង្គ បពិត្រ មហារាជ សូមព្រះអង្គកុំញញើត ចូរឡើងកាន់ទិព្វយានចុះ បពិត្រមហារាជ មួយទៀត ពួកសត្វដែលមានកម្មអាក្រក់ តែងទទួលនូវផលនៃកម្មអាក្រក់ ដោយផ្លូវណាក្តី ពួកសត្វដែលមានកម្មល្អតែងទទួលនូវផលនៃកម្មល្អ ដោយ ផ្លូវណាក្តី បណ្តាផ្លូវទាំង ២ នោះ ខ្ញុំនឹងនាំព្រះអង្គទៅតាមផ្លូវណា ។ ម្នាល មាតលិទេវបុត្ត អ្នកចូរនាំយើងទៅតាមផ្លូវទាំង ២ នោះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ មាតលិទេវបុត្តជាអ្នកសង្គ្រោះបានញ៉ាំងព្រះបាទនិមិរាជឲ្យទៅដល់រោងសុធម្មា ។ ម្នាលអានន្ទ សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា បានឃើញព្រះបាទនិមិរាជ ស្តេច មកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ទើបនិយាយពាក្យនេះនឹងព្រះបាទនិមិរាជថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គមកចុះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គស្តេចមកប្រពៃ ហើយ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិវិញ បានប្រជុំគ្នានិយាយក្នុងរោង សុធម្មាថា ឱហ្មឺ ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហោរាមានលាភ ឱហ្មឺ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

អត្តភាពជាមនុស្ស ពួកជននៅក្នុងដែនវិទេហៈ ពេញហៅបានដោយល្អ ព្រោះថា ព្រះបាទនិមិរាជ ជាធម្មរាជប្រកបដោយធម៌ ជាមហារាជ ទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ តែងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិ ជាតិ តែងរក្សាឧបោសថក្នុងទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ស ដូច្នោះ បពិត្រ មហារាជ ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីឃើញព្រះអង្គ បពិត្រ មហារាជ សូមព្រះអង្គត្រេកអរ ចំពោះពួកទេវតា ដោយទេវានុភាពចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទុក្ខ ល្មមហើយ សូមព្រះអង្គនាំខ្ញុំទៅ កាន់ក្រុងមិថិលា ក្នុងដែន វិទេហៈនោះវិញ ខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទ ជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ និងរក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និង ទី ៨ នៃបក្ស ។ ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះឯង សក្កទេវរាជជាធំជាងទេវតា ទ្រង់ ត្រាស់ហៅមាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះមកថា ម្ចាស់មាតលិទេវបុត្តសម្មាញ្ញ អ្នកចូរមករៀបចំរថសេវៈអាជានេយ្យ ដែលទីមដោយសេវៈអាជានេយ្យមួយពាន់ ហើយនាំព្រះបាទនិមិរាជ ទៅកាន់ក្រុងមិថិលាក្នុងដែនវិទេហៈនោះវិញ ។ ម្ចាស់ អានន្ទ មាតលិទេវបុត្ត ជាអ្នកសង្គ្រោះ បានទទួលព្រះបន្ទូល នៃសក្កទេវរាជ ជាធំជាងទេវតាថា ព្រះករុណា សេចក្តីចម្រើនចូរមានដល់ព្រះអង្គ ហើយរៀប ចំរថសេវៈអាជានេយ្យ ដែលទីមដោយសេវៈអាជានេយ្យមួយពាន់ ហើយនាំព្រះ បាទនិមិរាជទៅកាន់ក្រុងមិថិលា ក្នុងដែនវិទេហៈនោះ វិញ ។

[២២២] ម្ចាស់អានន្ទ បានឮថា មហារាជក្នុងក្រុងមិថិលានោះ តែង ប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងពួកអ្នកនិគម និងអ្នកជនបទជាព្រាហ្មណជាតិ និងគហបតិជាតិ

តែងរក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃទី ១៤ ទី ១៥ និងទី ៨ នៃបក្ស ។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ទើបព្រះបាទនិមិរាជ ត្រាស់ហៅខ្មាន់ព្រះកេសមកថា ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសម្លាញ់ បើអ្នកបាន ឃើញសក់ស្កូវកើតមានលើក្បាលនៃអញ ក្នុងកាលណាហើយ អ្នកចូរប្រាប់ អញក្នុងកាលនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេសទទួលព្រះបន្ទូល ព្រះបាទ និមិរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ និងច្រើនពាន់ឆ្នាំកន្លងទៅហើយ ខ្មាន់ព្រះកេសបានឃើញសក់ស្កូវ កើតមានលើ ព្រះសិរ្សនៃព្រះបាទនិមិរាជ លុះឃើញហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះបាទនិមិរាជដូច្នោះ ថា ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់ព្រះអង្គហើយ ព្រះកេសស្កូវកើតមានលើព្រះសិរ្ស ហើយ ។ ម្នាលខ្មាន់ព្រះកេសជាសម្លាញ់បើដូច្នោះ អ្នកចូរដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្ឋាសឲ្យស្រួល ហើយដាក់លើម្រាមដៃនៃអញមើល ។ ម្នាលអានន្ទ ខ្មាន់ព្រះកេស បានទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះបាទនិមិរាជថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយដកសក់ស្កូវនោះ ដោយសណ្ឋាសឲ្យស្រួល រួចដាក់លើម្រាមព្រះហស្ត នៃព្រះបាទនិមិរាជ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ព្រះបាទនិមិរាជទ្រង់ព្រះរាជ ទានស្រុកស្នួលដល់ខ្មាន់ព្រះកេសហើយ ឲ្យហៅព្រះរាជកុមារជាបុត្រច្បងមក ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលដូច្នោះថា ម្នាលកុមារកូន ទេវទូតប្រាកដច្បាស់ដល់បិតា ហើយ សក់ស្កូវកើតមានលើក្បាលហើយ មួយទៀត កាមដែលជារបស់ មនុស្ស បិតាក៏បានបរិភោគស្តប់ស្តល់ហើយ ឥឡូវនេះ ជាសម័យគួរដើម្បីស្វែង រកនូវកាមជាទិព្វវិញ ម្នាលកុមារកូន អ្នកចូរមកគ្រប់គ្រងរាជសម្បត្តិនេះចុះ

ចំណែកបិដកនឹងកោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
 ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ម្នាលកុមារកូន បើកូនឯងបានឃើញសក់ស្កូវ
 កើតមានលើក្បាលក្នុងកាលណាហើយ កូនគប្បីឲ្យស្រុកស្អុយដល់ខ្លាន់ព្រះកេស
 ហើយប្រដៅនូវព្រះរាជកុមារ ដែលជាបុត្តច្បងក្នុងរាជសម្បត្តិដោយប្រពៃ ហើយ
 កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងកាលនោះចុះ ព្រោះថាកល្យាណវត្ថុនេះ បិដកបានតាំងទុក
 ស្រេចហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិដកឡើយ
 ម្នាលកុមារកូន កាលបើគូនៃបុរសណានៅមានហើយ កល្យាណវត្ថុមាន
 សភាពយ៉ាងនេះ នឹងជាចំស្ងុន្យទៅបាន បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរស
 នោះឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។ ម្នាលកុមារកូន ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 បិដកនិយាយនឹងកូនឯងយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្ថុនេះ បិដកបានតាំងទុកស្រេច
 ហើយ កូនគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ កូនកុំធ្វើជាបុរសថោកថយជាងបិដកឡើយ ។

[២២៣] ម្នាលអាណន្ទ គ្រានោះ ព្រះបាទនិមិរាជទ្រង់ព្រះរាជទាន
 ស្រុកស្អុយដល់ខ្លាន់ព្រះកេសស្រេចហើយ ប្រដៅព្រះរាជកុមារជាបុត្តច្បង ក្នុង
 រាជសម្បត្តិឲ្យស្រួល ហើយកោរសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់
 កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ក្នុងមួយទេវម្ពវននេះឯង ។ ព្រះបាទ
 និមិរាជនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិស

ទទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណ
 មិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង
 ដោយអាការៈទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មាន
 ចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ៣ ផ្សាយ
 ទៅកាន់ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង
 មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវភាពជាធំ ប្រមាណមិន
 បាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយ
 អាការៈទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។
 ម្នាលអានន្ទ ព្រះបាទនិមិរាជនៅលេងល្បែងក្មេង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់
 ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាឧបរាជកំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ សោយរាជ្យជាស្តេចធំ
 កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ
 ធម៌ ក្នុងមយទេវម្ពវ័ននេះឯង កំណត់ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់ឆ្នាំ ។ ព្រះបាទនិមិរាជ
 នោះ ចម្រើនព្រហ្មវិហារទាំង ៤ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅខាងមុខបន្ទាប់
 អំពីមរណ ក៏បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

[២២៤] ម្នាលអានន្ទ ក៏ឯព្រះបាទនិមិរាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្ត ១
 អង្គ ព្រះនាមថា កឡារជនកៈ ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ មិនចេញចាកផ្ទះចូល
 កាន់ផ្នួសឡើយ ។ ព្រះរាជបុត្តនោះ ក៏ផ្តាច់នូវកល្យាណវគ្គនោះហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៦៤៥

បណ្ណាក្សត្រិយទាំងនោះ ព្រះរាជបុត្តនោះជាបុរសថោកថយជាងគេ ។ ម្ចាស់
 អានន្ទ ប្រហែលជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះបាទមយទេវរាជ
 ណា ដែលបានតាំងទុកនូវកល្យាណវត្ថុនោះ ព្រះបាទមយទេវរាជនោះឯង គឺ
 បុគ្គលដទៃក្នុងសម័យនោះទេដឹង ម្ចាស់អានន្ទ រឿងនោះអ្នកកុំគប្បីយល់យ៉ាង
 នេះឡើយ ។ តថាគតឯងជាមយទេវរាជក្នុងសម័យនោះ ។ តថាគតបាន
 តាំងទុកនូវកល្យាណវត្ថុនោះហើយ ប្រជុំជនជាខាងក្រោយ បានប្រព្រឹត្តតាម
 កល្យាណវត្ថុនោះ ដែលតថាគត បានតាំងទុកស្រេចហើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ តែ
 ថាកល្យាណវត្ថុនោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្មត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ងប់
 រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វានឡើយ បានត្រឹមតែកើតក្នុងព្រហ្មលោកប៉ុណ្ណោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់អានន្ទ ចំណែកខាងកល្យាណវត្ថុនេះ ដែលតថាគតតាំងទុកហើយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយដោយពិត ដើម្បី
 ប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរម្មត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ កល្យាណវត្ថុដែលតថាគតតាំងទុកហើយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយដោយពិត ដើម្បី
 ប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរម្មត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន តើដូចម្តេច ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង
 គឺសេចក្តីឃើញប្រពៃ ១ សេចក្តីត្រិះរិះប្រពៃ ១ វាចាប្រពៃ ១ ការងារប្រពៃ

១ ការចិញ្ចឹមជីវិតប្រពៃ ១ សេចក្តីព្យាយាមប្រពៃ ១ សេចក្តីរព្យាបាលប្រពៃ ១
 ការតាំងចិត្តប្រពៃ ១ ម្ចាស់អានន្ទ កល្យាណវត្ថុនេះឯង ដែលតថាគតតាំងទុក
 ហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយដោយពិត
 ដើម្បីប្រោសចាករាគៈ ដើម្បីរម្មត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតពោលនូវកល្យាណ
 វត្ថុនោះ ដល់អ្នកទាំងឡាយថា កល្យាណវត្ថុនេះ តថាគតបានតាំងទុកហើយ
 អ្នកទាំងឡាយគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោកថយជាង
 តថាគតឡើយ ម្ចាស់អានន្ទ កាលបើគូនៃបុរសណាមាននៅ កល្យាណវត្ថុ
 មានសភាពយ៉ាងនេះ នឹងដាច់សូន្យទៅ បណ្តាបុរសទាំងនោះ គូនៃបុរសនោះ
 ឯង ហៅថាបុរសថោកថយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតពោលនូវកល្យាណវត្ថុ
 នោះ ដល់អ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា កល្យាណវត្ថុនេះ តថាគតបានតាំងទុក
 ហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីប្រព្រឹត្តតាមចុះ អ្នកទាំងឡាយ កុំជាបុរសថោក
 ថយជាងតថាគតឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សូត្រនេះចប់
 ហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរ
 ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មយទេវសូត្រទី ៣

អដ្ឋកថា

មយទេវសូត្រ

[២១៣] មយទេវសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវុទ្ធសុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា មយទេវម្ហូរនេ សេចក្ដីថា អំពីមុន ព្រះ រាជាឈ្មោះថា មយទេព ត្រាស់ប្រើឲ្យដាំចម្ការស្វាយទីនោះទុក ។ កាលដើម ឈើទាំងនោះបាក់ឬសអស់ទៅហើយ តមកទៀត ព្រះរាជាទាំងឡាយអង្គ ដទៃៗ ក៏បានបញ្ជាឲ្យដាំទុកទៀត ។ ទើបចម្ការនោះដល់នូវការរាប់ថា មយ- ទេវម្ហូរនេ ព្រោះសន្ទុតហោមកអំពីដើម ។ បទថា សិតំ ទាត្វាគាសិ សេចក្ដី ថា ក្នុងពេលល្ងាច ព្រះមានព្រះភាគយាងចារិកទៅក្នុងវិហារ ទ្រង់ឃើញ តំបន់ដែលជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត ទើបទ្រង់រំពឹងថា តថាគតធ្លាប់នៅក្នុងទីនេះ អំពីមុនឬទេហ្ន៎ ទើបទ្រង់ឃើញថា កាលមុនតថាគតជាព្រះរាជាឈ្មោះ មយ ទេព បានដាំស្វាយនេះទុក ។ តថាគតឬសក្នុងទីនេះឯង ចម្រើនព្រហ្មវិហារ ៤ ទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ហេតុនេះមិនប្រាកដដល់ភិក្ខុសង្ឃ តថាគត នឹង ធ្វើឲ្យប្រាកដ កាលទ្រង់សម្ដែងជួរព្រះទន្លដ៏ប្រសើរ ទើបទ្រង់ធ្វើការញញឹម ឲ្យប្រាកដហើយ ។

[២១៤] ឈ្មោះថា ធម្មិក ព្រោះអត្ថថា ទ្រង់មានធម៌ ។ ឈ្មោះថា ធម្មរាជា ព្រោះអត្ថថា ទ្រង់ជាព្រះរាជាដោយធម៌ ។ ពាក្យថា ទ្រង់តាំងនៅក្នុង ធម៌ គឺទ្រង់តាំងនៅក្នុងធម៌ គឺកុសលកម្មបថ ១០ ប្រការ ។ ពាក្យថា ទ្រង់ ប្រព្រឹត្តធម៌ គឺទ្រង់ប្រព្រឹត្តរាជធម៌ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ព្រាហ្មណាត-

បាបតិកេសុ សេចក្តីថា ទ្រង់ជាទីស្រឡាញ់ ទ្រង់រក្សាបវេណីដែលព្រះរាជា អង្គមុនៗ ឲ្យហើយដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ទ្រង់មិនញ៉ាំងកិច្ចនោះឲ្យវិនាស ទ្រង់ ធ្វើដោយប្រក្រតីនិយមរហូតមក ។ ពួកគហបតីទាំងឡាយ ក៏ទ្រង់បដិបត្តិ ដូច្នោះ ។ ពាក្យដែលលោកពោលសំដៅដល់រឿងនេះ ។ បទថា បក្ខុស្ស លោករួមសូម្បីបាដិហារិកបក្ខុចូលផង គឺបណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថាថ្ងៃទាំងនេះ ឈ្មោះ ថា វាជិហារិកបក្ខុ គឺថ្ងៃ ៧ ថ្ងៃ ៩ ដោយអំណាចថ្ងៃអម នៃថ្ងៃឧបោសថ ក្នុងតិបិទី ៨ ថ្ងៃ ១៣ និងថ្ងៃបាដិបទ ដោយអំណាចថ្ងៃអមនៃថ្ងៃឧបោសថទី ១៤ ទី ១៥ ព្រះអង្គទ្រង់រក្សាឧបោសថក្នុងថ្ងៃនោះរាល់ថ្ងៃ ។

បទថា ទេវទូតា សេចក្តីថា មច្ចុ ឈ្មោះថា ទេវៈ ។ ឈ្មោះថា ទេវទូត ព្រោះអត្ថថា ជាទូតរបស់សេចក្តីស្លាប់នោះ គឺបុគ្គលកាលសក់ស្កូវប្រាកដហើយ ក៏ហាក់ដូចឈរនៅក្នុងសម្មាភវរបស់ស្តេចមច្ចុរាជ ។ ព្រោះដូច្នោះ សក់ដែល ស្កូវហើយ ទើបលោកពោលថា ជាទូតរបស់មច្ចុទេវៈ ។ ឈ្មោះថា ទេវទូត ព្រោះអត្ថថា ទូតដូចទេវតាទាំងឡាយក៏មាន ។ ឧបមា ដូចទេវតាដែលប្រដាប់ ហើយ តាក់តែងហើយ មកឈរនៅក្នុងអាកាស ស្រែកប្រាប់ថា ក្នុងថ្ងៃនោះ អ្នកនឹងស្លាប់ដូច្នោះ ទេវទូតនោះក៏ដូច្នោះ កាលសក់ស្កូវហើយ ប្រាកដហើយ ក៏ហាក់ដូចជាទេវតាព្យាករឲ្យដូច្នោះដូចគ្នា ។ ព្រោះដូច្នោះ សក់ដែលស្កូវហើយ ទើបលោកហៅថា ទូត ដែលដូចគ្នានឹងទេវៈដូច្នោះ ។ ឈ្មោះថា ទេវទូត ព្រោះអត្ថថា ជាទូតនៃវិសុទ្ធិទេពក៏បាន ពិតហើយ ព្រះពោធិសត្វគ្រប់ព្រះអង្គ ទ្រង់ឃើញមនុស្សចាស់ មនុស្សឈឺ មនុស្សស្លាប់ និងបព្វជិតមុន ទ្រង់សង្វេគ

ទើបចេញបួស ។ ដូចលោកត្រាស់ទុកថា

ខ្ញុំឃើញមនុស្សច្រាស់ជរា ឈឺចាប់ ប្រកបដោយទុក្ខ ទាំងឃើញមនុស្ស ដល់នូវការអស់ទៅនៃអាយុស្លាប់ហើយ ហេតុនោះខ្ញុំលះបង់កាមជាទីត្រេក- អរនៃចិត្តហើយចេញបួស ។

ដោយបរិយាយនេះ សក់ដែលស្កូវហើយ ទើបលោកហៅថា ទេវទូត ព្រោះជាទូតនៃវិសុទ្ធិទេព ។ បទថា កប្បកស្ស តាមវំ ទត្វា សេចក្តីថា ទ្រង់ព្រះរាជទានស្រុកដែលចម្រើនឧត្តម មានសួយអាករ កើតឡើងរហូតមួយ សែន ។ ទ្រង់ព្រះរាជទានព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះទ្រង់សង្វេគ ពិតណាស់ ទ្រង់កើតការសង្វេគ ព្រោះទ្រង់ឃើញសក់ស្កូវដែលនៅត្រង់ម្រាមដៃ ទ្រង់មាន ព្រះជន្មទៀត ដល់ទៅ ៨៤០០០ ឆ្នាំ ។ កាលបើដូច្នោះ ក៏ទ្រង់សម្គាល់ព្រះ អង្គហាក់ដូចឈរនៅក្នុងសម្មាភវស្ថេចមច្ចុរាជ ទើបទ្រង់សង្វេគ ទ្រង់ ពេញព្រះទ័យក្នុងបព្វជ្ជា ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកពោលថា

ព្រះបាទមឃទេព ដ៏ជាអធិបតីក្នុងទិស ជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ឃើញសក់ស្កូវ លើក្បាល ទ្រង់សង្វេគ ទ្រង់ត្រេកអរក្នុងបព្វជ្ជាហើយ ។

និងពោលទុកតទៅទៀតថា

សក់ទាំងឡាយនេះនាំទៅនូវវ័យ (ស្កូវ) កើតដល់អញហើយ ទេវទូត កើតប្រាកដហើយ (នេះ) ជាសម័យនៃផ្លូវរបស់អញ ។

បទថា បុរិសយុតេ គឺកាលយុគបុរសដែលកើតក្នុងវង្ស ។

[២១៥] បទថា កេសមស្សំ ឱហារេត្វា គឺទ្រង់កោរសក់ និងពុកមាត់

ពុកចង្កា ពោលថា កាលបួសជាតាបស ក៏ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសា និងព្រះមស្សុ បួស ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ក៏ទ្រង់ព័ទ្ធព្រះកេសាដែលវែងឡើងមក ធ្វើជាជង ត្រាប់ទៅ ។ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់បួសជាតាបស កាលបួសហើយ ទ្រង់មិន ប្រកបរឿយៗ នូវអនេសនា ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយភិក្ខុ ដែលនាំ មកអំពីរាជវាំង ទ្រង់ចម្រើនព្រហ្មវិហារ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកពោល ថា ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះទ័យប្រកបដោយមេត្តាដូច្នោះជាដើម ។

បទថា កុមារកិឡិកំ កិឡិ ព្រះឱរស ... ទ្រង់លេងដោយភាពជាកុមារ សេចក្តីថា ដែលពួកក៏លៀងពរដោយចន្លោះ ទ្រង់លេងហើយៗ ក៏លៀងទាំង ឡាយលើកព្រះកុមារនោះ ដូចបាច់នៃផ្កាលើ ត្រាប់ទៅ ។

[២១៦] បទថា រញ្ជោ មយទេវស្ស បុត្តោ ។ បេ។ បព្វជ្ជិ សេចក្តីថា ក្នុងថ្ងៃដែលព្រះឱរសនេះទ្រង់ព្រះផ្នួស បានកើតមន្តល ៥ ប្រការ គឺធ្វើមតក ភត្តថ្វាយព្រះបាទមយទេវៈ ១ មន្តលគឺព្រះឱរសរបស់ព្រះបាទមយទេវៈចេញ បួស ១ មន្តលគឺព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជាលើកស្វេតច្ចត្រឡើងគ្រងរាជ្យ ១ មន្តលគឺព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជា លើកស្វេតច្ចត្រឡើងគ្រងរាជ្យជាឧបរាជ ១ មន្តលគឺថ្វាយព្រះនាមព្រះរាជឱរសរបស់ព្រះរាជាដែលលើកស្វេតច្ចត្រ ១ ។ ប្រជាជនបានធ្វើមន្តល ៥ ប្រការ ក្នុងគ្រាតែមួយ ។ ក្នុងផ្ទៃនៃជម្ពូប បានលើកនង្គ័លឡើង គឺមិនចាំបាច់ធ្វើចម្ការ ភ្នំស្រែ ខេត្តក្រុងឧត្តមសម្បូរ ។

[២១៨] បទថា បុត្តបបុត្តកា សេចក្តីថា ការបន្តគ្នាមក របស់ ព្រះរាជបុត្រនៃព្រះបាទមយទេវៈនោះ ប្រព្រឹត្តទៅហើយយ៉ាងនេះ គឺព្រះរាជបុត្រ

នឹងចៅបន្តៗ គ្នាទៅ ។ បទថា បច្ឆិមកោ អហោសិ (ព្រះបាទនិមិជាអង្គ ចុងក្រោយ) សេចក្តីថា ក្សត្រអង្គចុងក្រោយ ដែលបានបញ្ចូលហើយ ។ បាន ឮថា ព្រះពោធិសត្វទ្រង់កើតក្នុងព្រហ្មលោកហើយ ទ្រង់ប្រមើលមើលថា កល្យាណវត្ថុដែលអញតាំងទុកក្នុងមនុស្សលោកនោះ នៅប្រព្រឹត្តទៅឬទេឬ ដូច្នោះ ទ្រង់ក៏ឃើញថា នៅប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលយូរ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ តែឥឡូវនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ហើយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះតម្រិះថា អញនឹងមិនឲ្យ វង្សរបស់អញជាប់ ដូច្នោះ ទ្រង់បដិសន្ធិក្នុងព្រះគភ៌របស់ព្រះអគ្គមហេសីនៃ ព្រះរាជា ដែលកើតក្នុងវង្សរបស់ខ្លួន ទ្រង់មកកើតបន្តបវេណីនៃវង្សរបស់ ខ្លួន ។ ដោយហេតុនោះឯង ទើបព្រះរាជកុមារនោះទ្រង់ព្រះនាមថា និមិ ។

ដោយប្រការដូច្នោះ ទើបព្រះរាជានោះជាព្រះរាជាចុងក្រោយបង្អស់របស់ ព្រះរាជាដែលចេញបួសហើយ ។

បុគ្គលដែលចេញបួសចុងក្រោយ ទើបមានដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាង ទៀត កាលពោលដោយគុណ ក៏មានគុណដ៏ច្រើន តែគុណដែលក្រែលែង ជាងព្រះរាជាគ្រប់អង្គរបស់ព្រះបាទនិមិរាជនោះមាន ២ ប្រការ គឺព្រះអង្គទ្រង់ លះទ្រព្យក្នុងទ្វារទាំង ៤ ទ្វារនីមួយៗ មួយសែនរាល់ថ្ងៃ និងទ្រង់ហាម បុគ្គល ដែលមិនបានរក្សាឧបោសថចូលគាល់ ។ គឺកាលបុគ្គលដែលមិនបានរក្សា ឧបោសថតាំងចិត្តថា អញនឹងចូលគាល់ព្រះរាជា ទើបទៅហៅនាយឆ្មាំទ្វារ សួរថា លោករក្សាឧបោសថ ឬមិនបានរក្សា ។ បុគ្គលណាមិនបានរក្សា ឧបោសថ ក៏ឃាត់បុគ្គលនោះថា ព្រះរាជាទ្រង់មិនឲ្យអ្នកដែលមិនរក្សាឧបោសថ

ចូលគាល់ឡើយ ។ ក្នុងបុគ្គលទាំងនោះ មិនមានឱកាសដែលនឹងពោលថា ពួកខ្ញុំទាំងឡាយជាអ្នកជនបទ នឹងបានកោជនក្នុងកាលណា ដូច្នោះខ្លះ ។ ពិតហើយ ម្ចាស់ភ្នាក់ងារតាក់តែងប្រុងប្រៀបពាងកត្តទុកច្រើនពាន់ ត្រង់ទ្វារទាំង ៤ និងត្រង់លានព្រះរាជវាំង ។ ព្រោះដូច្នោះ មហាជនកោរពុកមាត់ ងូតទឹកផ្លាស់សំពត់បរិកោគកោជនតាមគាប់ចិត្ត ក្នុងទីដែលត្រូវការហើយ រួចអធិដ្ឋានអង្គឧបោសថ ទៅកាន់ទ្វារព្រះរាជវាំងបាន ។ កាលនាយទ្វារសួរហើយថា លោករក្សាឧបោសថឬ ក៏ឆ្លើយថា អើ ខ្ញុំរក្សា ដោយហេតុនោះឯង ទើបនាយទ្វារពោលថា ចូលមកចុះ ហើយនាំទៅកាន់ទ្វារព្រះរាជវាំង ។ ព្រះបាទនិមិរាជ ទ្រង់មានព្រះគុណធំជាង ដោយគុណទាំង ២ ប្រការនោះ ដោយប្រការដូចពោលមកនេះ ។

[២១៩] បទថា **ទេវានំ ភារត្តិសានំ** សេចក្តីថា ពួកទេវតាដែលកើតក្នុងភារត្តិនិរ្យ ។ បានឮថា ទេវតាទាំងនោះតាំងនៅ ក្នុងឱវាទរបស់ព្រះរាជា ដែលសោយរាជ្យក្នុងនគរមិថិលា ក្នុងវិទេហរដ្ឋ រក្សាបញ្ចសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ទើបទៅកើតក្នុងជាន់នោះ ពោលសរសើរគុណរបស់ព្រះរាជា ។ ពាក្យថា ពួកទេវតាជាន់ភារត្តិនិរ្យ លោកពោលសំដៅយកទេវតាទាំងនោះ ។

[២២០] បទថា **និសិន្នោ ហោតិ** សេចក្តីថា ព្រះរាជាទ្រង់ឡើងកាន់ប្រាសាទដ៏ប្រសើរជាន់លើ ប្រថាប់គង់ពិចារណាមើលទាន និងសីល បានឮថា ទ្រង់មានព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះថា ទានធំជាងសីល ឬសីលធំជាងទាន បើទានធំជាង អញនឹងជូនក្នុងទានតែម្យ៉ាង បើសីលធំជាង អញនឹងបំពេញសីលតែ

ម្យ៉ាង កាលព្រះអង្គមិនអាចសម្រេចព្រះទ័យបានថា របស់នេះធំ របស់នេះធំ សក្កទេវរាជយោងមកប្រាកដចំពោះមុខ ។ ដោយហេតុនោះ ទើបលោកពោល ទុកថា អថ ខោ អាណន្ទ ។ បេ។ សម្មុទេ ទាតុរហោសិ ដូច្នោះ ។ បានឮថា សក្កទេវរាជ ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាភើតសេចក្តីសង្ស័យឡើង ដើម្បីកាត់ សេចក្តីសង្ស័យរបស់ព្រះអង្គ អញនឹងឆ្លើយបញ្ហា នឹងកាន់យកប្តេជ្ញាដើម្បីមក ក្នុងទីនេះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបមកប្រាកដចំពោះមុខ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ឃើញរូប ដែលមិនធ្លាប់ឃើញ ក៏ទ្រង់ភើតសេចក្តីខ្លាច ព្រះលោមាកីបះ ។ ពេលនោះ សក្កទេវរាជត្រាស់នឹងព្រះរាជាថា ទ្រង់កុំខ្លាចឡើយមហារាជ សួរមកចុះ ខ្ញុំនឹង វិសជ្ជនាថ្វាយ បន្ទោបង្គំនូវសេចក្តីសង្ស័យរបស់ព្រះអង្គឲ្យ ដូច្នោះ ។ ព្រះ រាជាត្រាស់សួរបញ្ហាថា ។

បពិត្រមហារាជ ជាធំជាងសព្វសត្វ ខ្ញុំសូមសួរព្រះអង្គ ទាន ១ ព្រហ្ម- ចរិយៈ គឺសីល ១ មួយណាមានផលច្រើនជាង ។

សក្កទេវរាជត្រាស់ថា ឈ្មោះថា ទាន ធំដូចម្តេច សីលប៉ុណ្ណោះធំ ព្រោះ ជាគុណដ៏ប្រសើរបំផុត បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំបានឲ្យទានដល់ជដិលមួយម៉ឺននាក់ អស់មួយម៉ឺនឆ្នាំ ក្នុងកាលមុន គង់មិនផុតអំពីបេតវិស័យ តែបុគ្គលដែលមាន សីល បរិភោគទានរបស់ខ្ញុំ បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ដូច្នោះ ហើយត្រាស់ គាថាដូចតទៅនេះ

បុគ្គលកើតក្នុងត្រកូលក្សត្រិយ៍ ដោយព្រហ្មចរិយថោកទាប ដល់នូវភាព ជាទេវតា ដោយព្រហ្មចរិយជាកណ្តាល បរិសុទ្ធស្អាតដោយព្រហ្មចរិយ ខ្ពង់ខ្ពស់

ពួកអ្នកបួសប្រព្រឹត្តតបទាំងឡាយ ទៅកើតក្នុងពួកព្រហ្មណា ពួកព្រហ្មទាំងនោះ បុគ្គលអ្នកប្រកបដោយការសូម ណាមួយ មិនងាយបានសោះទេ ។

សក្កទេវរាជ ទ្រង់បន្ទាបង់សេចក្តីសង្ស័យរបស់ព្រះរាជាយ៉ាងនេះហើយ កាលនឹងឲ្យកាន់យកប្លេជ្ជា ដោយការយាងទៅកាន់ទេវលោក ទើបត្រាស់ថា លាភា វត មហារាជ ដូច្នោះជាដើម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អវិកម្យមាណោ សេចក្តីថា ទ្រង់មិនក្រែងខ្លាច ។ បទថា អធិវាសេសិ សេចក្តីថា ព្រះរាជាទ្រង់ទទួលអារាធនាហើយ ដោយព្រះ តម្រាស់ថា ខ្ញុំបបួលមហាជនឲ្យបំពេញកុសល ឯខ្ញុំបានមកឃើញលំនៅរបស់ លោកអ្នកមានបុណ្យទាំងឡាយហើយ អាចដើម្បីពោលបានងាយ ក្នុងទឹកដី នៃមនុស្ស ដូច្នោះ ។

[២២១] បទថា ឃរំ ភទ្ទន្តវា សេចក្តីថា មាតលីទេវបុត្រទូលថា ព្រះតម្រាស់របស់ព្រះអង្គ ចម្រើនពិតហ្ន៎ ខ្ញុំនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។ បទថា យោជេត្វា សេចក្តីថា ទីមដោយសេះអាជានេយ្យ ១០០០ ក្នុងសម័យនោះ ដោយពិត ។ តែកិច្ចដែលគប្បីប្រកបចំពោះចំណែក មួយរបស់រថទាំងនោះ មិនមាន រមែងអាស្រ័យចិត្តប្រកបហើយនោះឯង ។ ឯទិព្វរថនោះធំ បណ្តោយ ដល់ទៅ ១៥០ យោជន៍ ។ ពីខ្សែដល់ត្បូរទេះ ៥០ យោជន៍ ត្បូរទេះ ៥០ យោជន៍ ហួសត្បូរទេះទៅក្រោយ ៥០ យោជន៍ ចំណែកនៃរទេះប្រកបដោយរតនៈ មានពណ៌ ៧ ។ ខ្ពស់ប្រៀបធៀបនឹងទេវលោក ទាបស្មើនឹងមនុស្សលោក ព្រោះដូច្នោះ មិនគប្បីកំណត់ថា បញ្ហារថឲ្យបែរមុខទៅខាងក្រោម ។ ប្រៀប

ដូចបញ្ញាទៅកាន់ផ្លូវដើរតាមប្រក្រតី យ៉ាងណា លុះពួកមនុស្សទទួលទានបាយ
 ក្នុងវេលាល្ងាចឆ្អែតស្រេចហើយ បញ្ញាទៅធ្វើ ឲ្យជាគុណមួយព្រះចន្ទ ដូច្នោះ
 នោះឯង ។ ប្រៀបដូចព្រះចន្ទដែលរះឡើង ២ ដួង ដូច្នោះ ។ មហាជនឃើញ
 ហើយ នាំគ្នាពោលថា ព្រះចន្ទៈ ២ ហ្ន៎ ។ លុះចូលជិតមក ទើបដឹងថា មិន
 មែនព្រះចន្ទ ២ ជាវិមាន វិមានមួយ លុះចូលមកជិតទៀតទើបដឹងថា មិនមែន
 វិមានមួយ តែជារថមួយ ។ សូម្បីរថនោះចូលមកជិតហើយ ក៏ជារថតាម
 ធម្មតានោះឯង សូម្បីសេះក៏មានប្រមាណប៉ុនសេះតាមធម្មតានោះឯង ។ កាល
 នាំរថមកដោយអាការយ៉ាងនេះហើយ ធ្វើប្រទក្សិណប្រាសាទ របស់ព្រះរាជា
 ហើយបែររថទៅត្រង់សីហបញ្ជូរទិសខាងកើត ធ្វើឲ្យបែរមុខទៅផ្លូវដែលសេះ
 មក បញ្ឈប់រថត្រង់សីហបញ្ជូរ យាងព្រះរាជាថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះ
 អង្គឡើងគង់ចុះ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ទិព្វយាន អញបានហើយ ទើបទ្រង់មិនឡើង
 ភ្លាមៗ ។ តែទ្រង់ប្រទានឱ្យវាទដល់អ្នកនគរថា មើលចុះ អ្នកទាំងឡាយ
 សក្កទេវរាជ ទ្រង់យករថមកទទួលយើងនោះ ព្រះអង្គមិនបានបញ្ជូនមក ព្រោះ
 អាស្រ័យជាតិ និងគោត្រ ឬត្រកូល និងប្រទេស តែព្រោះទ្រង់ជ្រះថ្លាក្នុងគុណ
 គឺសីលាចារវត្តរបស់យើង ទើបបញ្ជូនមក បើពួកអ្នកទាំងឡាយរក្សាសីល ក៏
 គង់នឹងបញ្ជូនមកដល់អ្នកទាំងឡាយ ឈ្មោះថា សីលនេះ សមគួរហើយ ដើម្បី
 រក្សា យើងមិនបានទៅកាន់ទេវលោក ចូរអ្នកទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនប្រមាទចុះ ។
 ទ្រង់ទូន្មានមហាជនឲ្យតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ហើយ ទើបយាងឡើងរថ ។

បន្ទាប់អំពីនោះ មាតលីសារថីបង្ហាញផ្លូវ ២ ក្នុងអាកាស គិតថា សូម្បីអញ
 ក៏នឹងធ្វើការសមគួរដល់មហារាជ ទើបពោលពាក្យជាដើមថា អបិច មហារាជ
 ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា កតមេន សេចក្តីថា បពិត្រមហារាជ
 ក្នុងបណ្តាផ្លូវទាំងនេះ ផ្លូវមួយទៅនរក ផ្លូវមួយទៅស្ថានសួគ៌ ខ្ញុំនឹងនាំព្រះអង្គ
 ទៅផ្លូវណា ក្នុងផ្លូវទាំងនោះ ។ បទថា យេន សេចក្តីថា ទៅហើយដោយផ្លូវ
 ណា សត្វទាំងឡាយធ្វើកម្មដ៏លាមក រមែងសោយផលនៃកម្មដ៏លាមកក្នុងទី
 ណា ខ្ញុំរមែងអាចដើម្បីឃើញទីនោះ ។ ក្នុងបទទី ២ ក៏មានន័យដូច្នោះ ។
 សេចក្តីនៃគាថាក្នុងជាតក ដូច្នោះថា

បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស ទូលបង្គំជាខ្ញុំ នាំព្រះអង្គទៅតាម
 ផ្លូវណាមុន តាមផ្លូវដែលសត្វមានបុបកម្មមុន ឬតាមផ្លូវដែលសត្វមានបុញ្ញកម្ម
 មុន ដូច្នោះ ។

ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះបាទនិមិរាជត្រាស់ថា

ខ្ញុំចង់ឃើញនរកជាទីនៅនៃសត្វ អ្នកមានបុបកម្មទាំងឡាយ ខ្ញុំចង់ឃើញ
 ឋាននៃសត្វ អ្នកមានកម្មលាមក និងគតិនៃសត្វទ្រុស្តសីលទាំងឡាយមុន ។

បទថា ឧកយេនេវ មំ សេចក្តីថា ម្ចាស់មាតលី អ្នកចូរនាំខ្ញុំទៅដោយ
 ផ្លូវទាំង ២ ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងឃើញនរក សូម្បីទៅលោកក៏ចង់ឃើញ ។ ខ្ញុំនឹងនាំ
 ព្រះអង្គទៅផ្លូវណាមុន ។ ចូរនាំទៅដោយផ្លូវនរកមុន លំដាប់នោះ ទើបមាតលី
 សម្តែងមហានរក ១៥ រណ្តៅ ដល់ព្រះរាជា ដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ។ ក្នុង
 សេចក្តីនេះ មានវាចាដោយពិស្តារ គប្បីជាបតាមន័យដែលពោល ទុកក្នុងជាតកថា

មាតលិទេវសារថី បង្ហាញព្រះរាជា នូវស្ទឹងឈ្មោះ វេតរណី ដែលសត្វ
ធ្លុងបានដោយកម្រ ប្រកបដោយទឹកផ្សាប្រែកំពុងពុះ ក្តៅដូចអណ្តាតភ្លើង ។

មាតលិទេវសារថី កាលបង្ហាញនរកហើយ ក៏បង្ខំលរថ មានមុខឆ្ពោះទៅ
កាន់ទេវលោក កាលបង្ហាញវិមានទាំងឡាយរបស់ទេពធីតា ឈ្មោះករណី និង
គណៈទេវបុត្រ មានសោណទិន្នជាប្រធាន ទើបនាំទៅកាន់ទេវលោក ។ សូម្បី
ក្នុងសេចក្តីនោះ ក៏គប្បីជ្រាបពាក្យដោយពិស្តារក្នុងន័យដែលពោលទុក ក្នុង
ជាតកនោះឯងថា

មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិ សួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផល នៃ
បុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលទ្រង់មិនជ្រាប
ថា ពិរណី ដែលទ្រង់ធ្លាប់ជ្រាបហើយ ជាទាសីកើតក្នុងផ្ទះនៃទាសី ក្នុងផ្ទះនៃ
ព្រាហ្មណ៍ក្នុងជីវលោក នាពិរណីនោះដឹងថា ភិក្ខុជាក្រៀវមានកាលដល់ហើយ
(ហើយក៏អង្គាសចង្ហាន់ប្រគេនភិក្ខុនោះ) ហាក់ដូចជាមាតា ដែលត្រេកអរ
ចំពោះបុត្ររបស់ខ្លួន នាងជាអ្នកសង្រួម ជាអ្នកចែកទាន ទើបនាងរីករាយក្នុង
វិមាន ។

កាលព្រះពោធិសត្វយាងទៅយ៉ាងនេះ គ្រាន់តែកង់រថប៉ះធរណីទ្វារ ចិត្ត
ក្នុងទេវនគរ ក៏មានកោលាហល ពួកទេវតានាំគ្នាបោះបង្គំសក្កទេវរាជឲ្យនៅ
តែមួយព្រះអង្គឯង បានធ្វើការស្វាគមន៍ព្រះពោធិសត្វ ។ សក្កទេវរាជ ឃើញ
ព្រះមហាសត្វមកដល់ហើយ កាលទ្រង់មិនអាចតម្កល់ព្រះទ័យបាន ទើបត្រាស់
ថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់សោយសុខក្នុងទេវលោកទាំងឡាយ

ដោយទេវានុភាពចុះ បានឮថា សក្កទេវរាជនោះ ទ្រង់មានព្រះតម្រិះយ៉ាង
 នេះថា ព្រះរាជានេះយាងមកក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ទ្រង់ធ្វើពួកទេវតាឲ្យនៅព្រម
 ចំពោះមុខខ្លួនត្រឹមមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ បើនៅប្រថាប់អស់ ១ ថ្ងៃ ២ ថ្ងៃ ពួក
 ទេវតា ក៏នឹងមិនសម្លឹងមើលអញ ដូច្នោះ ។ សក្កទេវរាជនោះ ទ្រង់ប្រណែន
 ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ដោយព្រះបំណងនេះ ដោយពាក្យថា បពិត្រមហារាជ
 ការដែលព្រះអង្គនៅក្នុងទេវលោកនេះ នឹងមិនមានបុណ្យ សូមព្រះអង្គនៅ
 ប្រថាប់ដោយបុណ្យរបស់ពួកអ្នកដទៃចុះ ។ ព្រះពោធិសត្វ កាលទ្រង់បដិសេធ
 ថា បពិត្រសក្កៈ ខ្ញុំមិនអាចស្ថិតនៅបាន ព្រោះអាស្រ័យអ្នកដទៃ ដូចជាកណ្តុះ
 ដែលបានមកព្រោះខ្លឹម ដូច្នោះទើបត្រាស់ថា ឈ្លីយចុះ លោកនិទុក្ខ ដូច្នោះ
 ជាដើម ។ សូម្បីក្នុងជាតក លោកក៏ពោលទុកថា

វត្ថុណាដែលបានមកដោយអ្នកដទៃឲ្យជាបច្ច័យ ដូចយានជារបស់សូមគេ
 ដូចទ្រព្យជារបស់សូមគេ វត្ថុនោះក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

បណ្ឌិតគប្បីសម្តែងតាមន័យដែលពោលទុកហើយក្នុងនេមិរាជជាតកនោះ
 ឯង ។ សួរថា ព្រះពោធិសត្វទ្រង់យាងទៅកាន់ទេវលោក ដោយអត្តភាព
 ជាមនុស្សប៉ុន្មានដង ឆ្លើយថា ៤ ដង គឺកាលសោយព្រះជាតិ ជាព្រះបាទ
 មន្ទាតុរាជម្តង កាលសោយព្រះជាតិជាព្រះបាទសាធិនៈម្តង កាលសោយព្រះ
 ជាតិជាគុត្តិល្លវីណាវាទកព្រាហ្មណ៍ម្តង កាលសោយព្រះជាតិ ជាព្រះបាទនិមិ
 ម្តង ។ កាលសោយព្រះជាតិជាព្រះបាទមន្ទាតុ ទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងទេវលោក
 អស់មួយអសង្ខេយ្យឆ្នាំ ព្រះអង្គប្រថាប់នៅក្នុងទេវលោកនោះ សក្កទេវរាជ
 ចុតិអស់ ៣៦ អង្គ ។ កាលសោយព្រះជាតិជាព្រះបាទសាធិនរាជ នៅ

ប្រថាប់មួយសណ្ឋាហ៍ ។ ដោយការរាប់ឆ្នាំមនុស្សស្មើនឹង ៧០០ ឆ្នាំ ។ កាលនៅជា គុត្តិល្លវីណាវាទកៈ និងកាលនៅជាព្រះបាទនិមិរាជនៅប្រថាប់ ត្រីមមួយរយៈ ដោយការរាប់ថ្ងៃគឺ ៧ ថ្ងៃមនុស្ស ។ បទថា តត្ថេវ មិចិលំ បដិទេសិ សេចក្តីថា មាតលីសារថីបាននាំមកប្រតិស្ឋានទុកក្នុងទីដ៏មានសិរី ដូចមុននោះឯង ។

[២២៤] បទថា កឡារជនកោ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះរាជបុត្រនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ជនទាំងឡាយពោលថាកឡារជនក ព្រោះមានផ្ទុកក្រហមកើត ឡើង ។ ពាក្យថា ព្រះរាជកុមារនោះមិនបានយាងចេញអំពីព្រះរាជនិវេសន៍ បួសឡើយ សេចក្តីថា ព្រះអង្គបានត្រាស់ពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ពាក្យដ៏សេសទាំងអស់បានប្រាកដដូចមុននោះឯង ។ ក្នុងបទថា សមុច្ឆេទោ យោតិ នេះ គប្បីជ្រាបវិភាគដូច្នោះថា បុគ្គលណាកាត់កល្យាណវត្ថុឲ្យជាប់ សូន្យទៅ កាត់ព្រោះហេតុអ្វី បុគ្គលណាឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បុគ្គលណាឈ្មោះថា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ ក្នុងសេចក្តីនោះ ភិក្ខុដែលមានសីល កាលមិន ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដោយគិតថា អញមិនអាចបានអរហត្តឈ្មោះថា រមែង កាត់ ។ កល្យាណវត្ថុរមែងឈ្មោះថា បុគ្គលទ្រុស្តសីលកាត់ហើយ ។ ព្រះ សេក្ខបុគ្គលទាំង ៧ រមែងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ព្រះខ័ណាស្រពឈ្មោះថា ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើងាយយល់ទាំង អស់ហើយ ។ ៎

អដ្ឋកថា មឃទេវសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មធ្យមសូត្រទី ៤

[២២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហាកថាន មានអាយុសម្រាន្តឥរិយាបថនៅក្នុងគុន្ទារីន ទៀបក្រុងមធ្យម ។ ព្រះបាទមធ្យរាជអវន្តិបុត្ត បានឮដំណឹងថា ម្ចាស់គ្នាយើងដ៏ចម្រើន សមណៈឈ្មោះ កថានៈ ឥឡូវនេះគង់នៅក្នុងគុន្ទារីន ទៀបក្រុងមធ្យម កត្តិសព្វដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះ របស់ព្រះកថានៈដ៏ចម្រើននោះឯង តែងផ្សាយទៅសព្វទិសថា លោកជាបណ្ឌិត ឈ្មោះសវៃ មានបញ្ញា ជាពហុសូត្រ មានសម្តីដ៏វិចិត្រ មានបញ្ញាដ៏ល្អ ជាអ្នកចាស់ព្រឹទ្ធាជ្ជន ជាព្រះអរហន្តជន កាលបានឃើញព្រះអរហន្ត មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាការញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេចដោយពិត ។ គ្រានោះ ព្រះបាទមធ្យរាជអវន្តិបុត្ត ទ្រង់ឲ្យរៀបចំយានទាំងឡាយ ដែលល្អៗ ទ្រង់ឡើងគង់យានដែលល្អៗ ហើយទ្រង់ស្តេចចេញចាកក្រុងមធ្យម ដោយយានទាំងឡាយដែលល្អៗ ដើម្បីជួបនឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ ដោយរាជានុភាពដ៏ធំ ទ្រង់ស្តេចទៅដោយយាន កំណត់ត្រឹមផែនដី ដែលបរយានទៅបាន ហើយទ្រង់យាងចុះអំពីយាន ទ្រង់ព្រះដំណើរទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅរកព្រះមហាកថានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយ នឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះបាទមធ្យរាជអវន្តិបុត្ត លុះគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយមានព្រះបន្ទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះមហាកថានៈមានអាយុ

ថា បពិត្រព្រះកថានុវរ្ម័ន ដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍ នាំគ្នាពោលយ៉ាងនេះថា ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈស ជនដទៃ
 ជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធឡើយ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ជាបុត្តរបស់ព្រហ្ម ជាឱរសកើតអំពីព្រះឱស្ឋព្រហ្ម មានព្រហ្ម
 ជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែងឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្មដូច្នោះ
 សេចក្តីនេះព្រះកថានុវរ្ម័ន ដ៏ចម្រើន នឹងពោលដូចម្តេចទៅវិញ ។

[២២៦] ព្រះមហាកថានុវរ្ម័នថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ សំឡេង
 សុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃ
 ជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈស ជនដទៃជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍
 បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាបុត្តរបស់
 ព្រហ្ម ជាឱរសកើតអំពីព្រះឱស្ឋព្រហ្ម ។ មានព្រហ្មជាកំណើត ព្រហ្មបាន
 តាក់តែងឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្ម ដូច្នោះ បពិត្រមហារាជ ឯ
 សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុងលោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់
 ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។ ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុ
 ណា ហេតុនេះ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ
 ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើក្សត្រិយ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព)
 ដោយព្រឡ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬដោយមាស តើក្សត្រិយ៍ (ដទៃ)
 គប្បីជាអ្នកតើនឡើងមុន ផ្ទុំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់
 ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឬទេ ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី...

វេស្សក្តី... សុទ្ធាក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការ
 អ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់នៃ ក្សត្រិយ៍នោះ
 ឬទេ ។ ព្រះបាទមធ្យមរាជត្រាស់ថា បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើក្សត្រិយ៍
 គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬ
 ដោយមាស ក្សត្រិយ៍ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវតែនឡើងមុន ផ្ទុំក្រោយ ទទួល
 ស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍
 នោះឯង ។ ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សក្តី... សុទ្ធាក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន
 ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទី
 ស្រឡាញ់ នៃក្សត្រិយ៍នោះឯង ។

[២២៧] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើ
 ព្រាហ្មណ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់
 ឬដោយមាស តើព្រាហ្មណ៍ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ
 ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីគាប់ចិត្ត
 នៃព្រាហ្មណ៍នោះ ឬទេ ។ វេស្សក្តី... សុទ្ធាក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី គប្បីជាអ្នកតែន
 ឡើងមុន ផ្ទុំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យ
 ជាទីស្រឡាញ់នៃព្រាហ្មណ៍នោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើ
 ព្រាហ្មណ៍គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់
 ឬដោយមាស ព្រាហ្មណ៍ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ
 ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃ

ព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។ វេស្សក្តី... សុទ្ធក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវតែនឡើង
មុន ផ្ទុំក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទី
ស្រឡាញ់នៃព្រាហ្មណ៍នោះឯង ។

[២២៨] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើ
វេស្ស គប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់
ឬដោយមាស តើវេស្សៈ (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ
ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់
នៃវេស្សនោះឬទេ ។ សុទ្ធក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោក
ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោល
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈ ដ៏ចម្រើន បើ
វេស្សគប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់
ឬដោយមាស វេស្សៈ (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ
ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃ
វេស្សៈនោះឯង ។ សុទ្ធក្តី... ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោក
ឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោល
ពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សៈនោះឯង ។

[២២៩] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បើ
សុទ្ធក្តីគប្បីសម្រេច (ឥទ្ធានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់
ឬដោយមាស តើសុទ្ធក្តី (ដទៃ) គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ

ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃ
 សុទ្ធានុភាព ។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សក្តី គប្បីជាអ្នកក្រោកឡើង
 មុន ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យ
 ជាទីស្រឡាញ់ នៃវេស្សនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើសុទ្ធានុភាព
 គប្បីសម្រេច (ឥន្ទានុភាព) ដោយទ្រព្យ ដោយស្រូវ ដោយប្រាក់ ឬ
 ដោយមាស សុទ្ធានុភាព (ដទៃ) ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួល
 ស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធានុភាព
 នោះឯង ។ ក្សត្រិយ៍ក្តី... ព្រាហ្មណ៍ក្តី... វេស្សក្តី ក៏ជាអ្នកត្រូវក្រោកឡើងមុន
 ដេកក្រោយ ទទួលស្តាប់ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តអំពើជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទី
 ស្រឡាញ់ នៃសុទ្ធានុភាពនោះឯង ។

[២៣០] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាល
 បើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា ឬមិន
 ស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នោះ
 វិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ពិតមែនណាស់ហើយ កាលបើហេតុ
 យ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញ
 អំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នោះឡើយ ។

[២៣១] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង
 លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។ ជាអ្នក
 ទទួលមតិករបស់ព្រាហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុនោះអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច សត្វក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ជាអ្នកមានវាចាទ្រគោះ ជាអ្នកពោលពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនោះ ។ បពិត្រព្រះកប្បនៈដ៏ចម្រើន សូម្បីក្សត្រិយ៍ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ជាអ្នកមានវាចាទ្រគោះ ជាអ្នកពោលពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយយ៉ាងនេះឯង ។

[២៣២] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនោះ ព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃហើយ មួយទៀត ពាក្យនោះព្រះអង្គបានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គ

សម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនុ៎ះ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូម្បីសុទ្ធាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនុ៎ះ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៣] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនុ៎ះព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះព្រះអង្គ បានឮអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ ដូចម្តេចក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា មិនមែនមិនស្មើគ្នាទេ ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួចក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

[២៣៤] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណខុស ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។ ជាអ្នក
 ទទួលមតិក របស់ព្រាហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹង
 ដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច សត្វក្នុងលោកនេះ វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ
 វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកពាក្យកុហក វៀរចាកវាចា
 ញុះញង់ វៀរចាកវាចាទ្រគោះ វៀរចាកពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នក
 មិនមានសេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ជាអ្នកមាន
 សេចក្តីឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅខាងមុនបន្ទាប់អំពីមរណៈ
 គប្បីទៅកើត ក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ឬមួយមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ឃើញដោយប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនេះ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន
 សូម្បីក្សត្រិយ៍ ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ វៀរចាក
 ការប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកពាក្យកុហក វៀរចាកវាចាញុះញង់
 វៀរចាកវាចាទ្រគោះ វៀរចាកពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ជាអ្នកមិនមាន
 សេចក្តីលោភជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញ
 ត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុនបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើត
 ក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនេះ មួយ
 ទៀត ពាក្យនេះខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៥] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនោះ
 ព្រះអង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនេះព្រះអង្គបានឮ

អំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធៈ
 ក្នុងលោកនេះ ដែលវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញ
 ត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅកើត
 ក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅលោក ឬមិនទៅកើតទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់យល់ឃើញដោយ
 ប្រការដូចម្តេចក្នុងរឿងនុ៎ះ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន សូម្បីសុទ្ធុៈដែល
 វៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានសេចក្តី
 ឃើញត្រូវ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ គប្បីទៅ
 កើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅលោក ខ្ញុំមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះក្នុងរឿងនុ៎ះ
 មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះខ្ញុំបានឮមកអំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៦] បពិត្រមហារាជ ត្រូវហើយៗ បពិត្រមហារាជ រឿងនុ៎ះ ព្រះ
 អង្គយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃ មួយទៀត ពាក្យនុ៎ះព្រះអង្គបានឮ
 អំពីព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ក៏ជាការប្រពៃ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ
 ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា ឬមិនស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច
 ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុ
 យ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នាពិតមែន ខ្ញុំ
 មិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

[២៣៧] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ។ បេ ។ ជាអ្នកទទួលមតិករបស់ព្រហ្ម
 ដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ
 បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច សត្វក្នុងលោកនេះ កាត់
 ជញ្ជាំងផ្ទះរបស់គេក្តី បួនគេក្តី ធ្វើអំពើបៀតបៀនយកទ្រព្យរបស់ក្នុងផ្ទះ តែ
 មួយក្តី ចាំស្នាក់ផ្លូវក្តី សេពភរិយារបស់គេក្តី បើបុរសទាំងឡាយចាប់ក្សត្រិយ៍
 នោះបានហើយ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ក្សត្រិយ៍
 នេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នានឹង
 ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាណា សូមទ្រង់ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ដល់ចោរនេះចុះ តើ
 ព្រះអង្គគប្បីធ្វើនូវក្សត្រិយ៍នោះដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះកប្បានៈដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំគប្បីសម្លាប់ក៏បាន ពុះវះក៏បាន បណ្តេញចេញក៏បាន ធ្វើឲ្យសមគួរ
 តាមហេតុក៏បាន ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះកប្បានៈដ៏ចម្រើន ព្រោះ
 ថា ឈ្មោះណាដែលគេហៅថាក្សត្រិយ៍ដូច្នោះអំពីមុន ឈ្មោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះ
 ក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះ ដល់នូវឈ្មោះថាជាចោរវិញ ។

[២៣៨] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធុៈក្នុងលោកនេះ គប្បី
 កាត់នូវជញ្ជាំងផ្ទះរបស់គេក្តី បួនគេក្តី ធ្វើអំពើបៀតបៀនយកទ្រព្យរបស់ក្នុង
 ផ្ទះតែមួយក្តី ចាំស្នាក់ផ្លូវក្តី សេពភរិយារបស់គេក្តី បើបុរសទាំងឡាយចាប់
 សុទ្ធុៈនោះបានហើយ នាំយកមកថ្វាយព្រះអង្គថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សុទ្ធុៈ
 នេះជាចោររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអំពើអាក្រក់ បើព្រះអង្គប្រាថ្នានឹង

ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាណា សូមទ្រង់ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញានោះ ដល់ចោរនេះចុះ តើ ព្រះអង្គគប្បីធ្វើនូវចោរនោះដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន យើង ខ្ញុំគប្បីសម្លាប់ក៏បាន ពុះវះក៏បាន បណ្តេញចេញក៏បាន ធ្វើឲ្យសមគួរតាម ហេតុក៏បាន ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វីបពិត្រព្រះករុណាៈ ដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈ្មោះណាដែលគេហៅថាសុទ្ធាដូច្នោះអំពីមុន ឈ្មោះរបស់សុទ្ធានោះ ក៏បាត់ ទៅហើយ ឥឡូវនេះ សុទ្ធានោះដល់នូវឈ្មោះថាជាចោរវិញ ។

[២៣៩] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាល បើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណស្មើគ្នា ឬមិនស្មើ គ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះវិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះជាវណ្ណៈស្មើគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនឃើញអំពើផ្សេងគ្នាបន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈ ទាំង ៤ នេះឡើយ ។

[២៤០] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះ តែងប្រាកដក្នុង លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ។ បេ ។ ជាអ្នក ទទួលមតិករបស់ព្រាហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះអ្នកប្រាជ្ញ គប្បីដឹងដោយបរិយាយដូចតទៅនេះ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់ សេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្សត្រិយ៍ក្នុងលោកនេះ បើការសក់ ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ជាអ្នករៀន ចាកការសម្លាប់សត្វ រៀនចាកការលួចទ្រព្យគេ រៀនចាកពាក្យកុហក ជាអ្នក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

បរិកោគកត្តតែម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកមានសីល មាន
 កល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើក្សត្រិយ៍នោះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
 កច្ចានៈដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំគប្បីថ្វាយបង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បីនិមន្ត
 ដោយអាសនៈ គប្បីទំនុកបម្រុងបព្វជិតនោះ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនា-
 សនៈ និងគិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខារ ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការរក្សាការពារគ្រប់
 គ្រងប្រកបដោយធម៌ ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រ
 ព្រះកច្ចានៈដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ឈ្មោះណាដែលគេហៅថា ក្សត្រិយ៍ដូច្នោះ
 អំពីមុន ឈ្មោះរបស់ក្សត្រិយ៍នោះក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះ ក្សត្រិយ៍នោះ
 ដល់នូវឈ្មោះថាសមណៈវិញ ។

[២៤១] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោកនេះ... វេស្សៈក្នុងលោកនេះ... សុទ្ធុៈក្នុងលោកនេះ បើការសក់
 ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្នួស ជាអ្នករៀនចាកការសម្លាប់សត្វ រៀនចាកការលួចទ្រព្យគេ រៀនចាក
 ពាក្យកុហក ជាអ្នកបរិកោគកត្តតែម្តង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ មានសីល
 មានកល្យាណធម៌ តើព្រះអង្គគប្បីធ្វើសុទ្ធុៈនោះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
 កច្ចានៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំគប្បីថ្វាយបង្គំ គប្បីក្រោកឡើងទទួល គប្បីនិមន្តដោយ
 អាសនៈ គប្បីទំនុកបម្រុងបព្វជិតនោះដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
 និងគិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខារ ឬគប្បីចាត់ចែងនូវការរក្សាការពារ គ្រប់
 គ្រងដ៏ប្រកបដោយធម៌ដល់បព្វជិតនោះ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រ

ព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ព្រោះថាល្មោះណា ដែលគេហៅថាសុទ្ធីអំពីមុន ឈ្មោះ
របស់សុទ្ធីនោះក៏បាត់ទៅហើយ ឥឡូវនេះសុទ្ធីនោះដល់នូវឈ្មោះថា សមណៈ
វិញ ។

[២៤២] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាល
បើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នា ឬមិន
ស្មើគ្នាទេ ឬក៏ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះយោបល់ដូចម្តេច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះ
វិញ ។ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានប្រាកដហើយ
វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ ជាវណ្ណៈស្មើគ្នាពិតមែន ខ្ញុំមិនបានឃើញអំពើផ្សេងគ្នា
បន្តិចបន្តួច ក្នុងវណ្ណៈទាំង ៤ នេះឡើយ ។

[២៤៣] បពិត្រមហារាជ សំឡេងសុសសាយនេះតែងប្រាកដក្នុង
លោកថា ពួកព្រាហ្មណ៍ជាវណ្ណៈខ្ពស់ ជនដទៃជាវណ្ណៈទាប ពួកព្រាហ្មណ៍ជា
វណ្ណៈស ជនដទៃជាវណ្ណៈខ្មៅ ពួកព្រាហ្មណ៍បរិសុទ្ធ ជនមិនមែនព្រាហ្មណ៍
មិនបរិសុទ្ធឡើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាបុគ្គលរបស់ព្រហ្ម ជាឱវសកើតអំពីព្រះឱស្ឋ
ព្រហ្ម មានព្រហ្មជាកំណើត ព្រហ្មបានតាក់តែងឲ្យកើត ជាអ្នកទទួលមតិក
របស់ព្រហ្មដូច្នោះ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងដោយបរិយាយ
នេះឯង ។

[២៤៤] កាលបើព្រះករុណាបានសម្តែងយ៉ាងនេះហើយ ព្រះបាទមធ្យរ
រាជអវន្តិបុត្ត បានពោលសេចក្តីនេះទៅនឹងព្រះមហាករុណាដ៏មានអាយុវិញថា
បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ពីរោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ណាស់ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន សម្តែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះ ដូចជាគេផ្លាស់របស់ដែលផ្តាច់ ឬដូចជាគេបើកបង្ហាញ របស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វែងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាគេកាន់ប្រទីបប្រេងទ្រោលបំភ្លឺក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សមានចក្ខុ បានឃើញរូបទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះករុណានេះ សូមដល់នូវព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក ចាប់ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះករុណាថាជាឧបាសក ដល់នូវសរណ- គមន៍ស្មើដោយជីវិត ។

[២៤៥] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំយកអាត្មាកាត ជាទីពឹង ទីរលឹក ឡើយ អាត្មាកាតដល់ព្រះមានព្រះភាគណា ជាទីពឹង ទីរលឹក សូមព្រះអង្គ ដល់នូវព្រះមានព្រះភាគនោះ ជាទីពឹង ទីរលឹកចុះ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ ចម្រើន ចុះឥឡូវនេះ តើព្រះមានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គ គង់នៅក្នុងទីណា ។ បពិត្រមហារាជ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ព្រះអង្គបរិនិព្វានហើយ ។

[២៤៦] បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំពង្សដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ១០ យោជន៍ យើងខ្ញុំគប្បីទៅកាន់ ទីប្រមាណ ១០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំពង្ស ដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ២០ យោជន៍... ៣០

យោជន៍... ៤០ យោជន៍... ៥០ យោជន៍សោត យើងខ្ញុំគប្បីទៅកាន់ទី
 ប្រមាណ ៥០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មា
 សម្ពុទ្ធនោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន បើប្រសិនជាយើងខ្ញុំ ឮដំណឹងថា
 ព្រះមានព្រះភាគនោះ នៅក្នុងទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ យើងខ្ញុំគប្បីទៅកាន់
 ទីប្រមាណ ១០០ យោជន៍ ដើម្បីឃើញព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 នោះឲ្យបាន បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន កាលបើព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់
 បរិនិព្វានហើយ យើងខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ
 ទាំងព្រះធម៌ទាំងព្រះភិក្ខុសង្ឃជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ជាបន្ត
 ខ្ញុំព្រះករុណាថា ជាឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជីវិតចាប់ដើម
 តាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

ចប់ មធ្យមសូត្រ ទី ៤

អដ្ឋកថា

មធ្យសូត្រ

[២២៥] មធ្យសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងព្រះសូត្រនោះ បទថា មហាកច្ចាន គឺជាកូនរបស់បុរោហិតនៃព្រះបាទ ឧជ្ជេនី ក្នុងកាលជាគ្រហស្ថមានរបស់ស្រី គួរពិតពិលរមិលមើល នាំមកនូវ សេចក្ដីជ្រះថ្លា មានពណ៌សម្បុរដូចមាស ។ បទថា មធ្យាយំ គឺក្នុងព្រះនគរ មានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ។ បទថា គុន្ទារនេ គឺក្នុងព្រះរាជឧទ្យានឈ្មោះ កណ្ណក គុន្ទារនេ ។ បទថា អវនិបុត្តោ បានដល់ ជាបុត្រនៃព្រះរាជធីតាក្នុងអវនិរដ្ឋ ។ បទថា វុឡោ ចេវ អរហា ច សេចក្ដីថា ជាកំលោះផង សមគួរផង គឺមិនបាន សរសើរដូចមនុស្សចាស់ ដូច្នោះ ។ ឯព្រះថេរៈជាអ្នកចម្រើនផង ជាព្រះអរហន្ត ផង ។ បទថា ព្រាហ្មណា ភោ កច្ចាន សេចក្ដីថា បានឮថា ព្រះរាជានោះកាន់ យកលទ្ធិព្រាហ្មណ៍ ដូច្នោះ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។ ក្នុងបទថា ព្រាហ្មណាវ សេដ្ឋា វណ្ណា លោកសម្ដែងថា ព្រាហ្មណ៍ ប៉ុណ្ណោះជាអ្នកប្រសើរបំផុត ក្នុង ឋានៈដែលប្រាកដនៃជាតិ និងគោត្រជាដើម ។ បទថា ហីនោ អត្វោ វណ្ណា សេចក្ដីថា លោកពោល វណ្ណៈ ៣ ក្រៅអំពីនេះ ថាជាវណ្ណៈថោកទាប ។ បទថា សុក្កោ ប្រែថា ស ។ បទថា កណ្ណោ ប្រែថា ខ្មៅ ។ បទថា សុដ្ឋន្តិ ប្រែថា បរិសុទ្ធក្នុងឋានៈ ដែលប្រាកដនៃជាតិ និងគោត្រជាដើម ។ បទថា ព្រាហ្មនោ បុត្តោ បានដល់ កូនរបស់មហាព្រហ្ម ។ បទថា ឱរសា មុខតោ ជាតា សេចក្ដីថា នៅក្នុងទ្រូង ចេញមកអំពីមាត់ ឈ្មោះថា ឱរស ព្រោះ

អត្ថថា ធ្វើទុកត្រង់ទ្រូងឲ្យចម្រើនល្អហើយ ។ បទថា ព្រហ្មណ៍ ប្រែថា កើតអំពីព្រះព្រហ្ម ។ បទថា ព្រហ្មនិម្មិតា បានដល់ មហាព្រហ្មនិម្មិតហើយ ។ បទថា ព្រហ្មនាយាណា គឺជាទាយាទនៃព្រហ្ម ។

[២៤៦] បទថា ឃោសោយេវ ទោ ឯសោ ត្រឹមតែជារោហារ ។ បទថា សង្ឃយ្យ ប្រែថា គប្បីសម្រេច ។ ដោយអត្ថថា ប្រាថ្នាទ្រព្យជាដើម មានប្រមាណប៉ុនណា មនោរថរបស់បុគ្គលនោះ ក៏គប្បីពេញដោយទ្រព្យជាដើម មានប្រមាណត្រឹមនោះ ។ បទថា ខត្តិយោបិស្ស កាត់បទជា ខត្តិយោ អបិ អស្ស គឺជាអ្នកក្រោកឡើងមុន សម្រាប់បុគ្គល ដែលដល់នូវភាពជាធំ ។

[២៣០] បទថា នេសំ ឯត្ត កិញ្ចុ សេចក្តីថា ក្នុងវណ្ណៈ ទាំង ៤ នេះ ខ្ញុំមិនឃើញផ្សេងគ្នាឡើយ ។

[២៤០] បទថា អាសនេន វា និមន្តេយ្យាម សេចក្តីថា គប្បីបោស អាសនៈ ដែលសម្រាប់អង្គុយហើយ និមន្តថា និមន្តអង្គុយទីនេះ ។ បទថា អភិនិមន្តេយ្យាម វា នំ សេចក្តីថា នាំអាសនៈនោះមកហើយ និមន្ត ។ ក្នុង ការនិមន្តន៍នោះ អភិនិហារ គឺការគោរពមាន ២ យ៉ាង គឺគោរពដោយ វាចាផង ដោយកាយផង ។ គឺកាលពោលថា លោកម្ចាស់មានសេចក្តី ត្រូវការចីវរជាដើមណាមួយ ក៏សូមប្រាប់មកចុះ ក្នុងខណៈដែលលោក ម្ចាស់ត្រូវការហើយ ដូច្នោះ ឈ្មោះថានិមន្តគោរពដោយវាចា ។ តែកាល កំណត់ឃើញវិការនៃចីវរជាដើមពោលថា សូមលោកម្ចាស់នាំចីវរមួយនេះ ទៅចុះប្រគេនចីវរទាំងនោះឈ្មោះថាគោរពបូជានិមន្តតាមផ្លូវកាយ ។ លោក

ពោលថា អធិនិមន្តយុទ្ធវា វា តំ ដូច្នោះ សំដៅយកការនិមន្តទាំង ២ នោះ ។ បទថា រក្ខារវណ្ណត្ថិ បានដល់ គ្រប់គ្រង ពោលគឺរក្សា និងពោលគឺការការពារ ។ ឯការរក្សាដែលគេចាត់តាំងបុគ្គលឲ្យកាន់អាវុធ មិនឈ្មោះថា ការចាត់ចែង ប្រកបដោយធម៌ឡើយ ។ ឯការចាត់ចែង ហាមមិនឲ្យមនុស្សរកឧស និងរកស្នឹកឈើជាដើម ចូលទៅក្នុងទីដែលមិន គួរ ហាមព្រានម្រឹកជាដើម មិនឲ្យចាប់សត្វ ឬត្រីខាងក្នុងខេត្តវិហារ ឈ្មោះ ថា ការចាត់ចែងដែលប្រកបដោយធម៌ ។ លោកពោលថា ធម្មិកំ ព្រោះ សំដៅយក ការហាមនោះ ។

[២៤២] បទថា ឯវំ សន្តេ សេចក្តីថា កាលបព្វជិតទាំង ៤ វណ្ណៈ ស្មើ គ្នា សក្ការៈថាជាអ្នកបួសមាន ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងទីគ្រប់អន្លើងាយយល់ ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មធ្យមស្ថាន ចប់
សូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពោធិរាជកុមារសូត្រទី ៥

[២៤៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ស្តេចគង់នៅក្នុងរោសកលាវន ជាទីឲ្យអភ័យដល់ម្រឹគ ទៀបក្រុងសុំសុមារគិរៈ
 ក្នុងក្តជនបទ ។ សម័យនោះឯង ពោធិរាជកុមារ ចាត់ការកសាងប្រាសាទ
 ឈ្មោះកោកនុទៈ ទើបតែនឹងហើយថ្មីៗ ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ ឬបុគ្គលណា
 មួយ ជាតិជាមនុស្សមិនដែលធ្លាប់បាននៅអាស្រ័យ ។ លំដាប់នោះ ពោធិរាជ
 កុមារ ទ្រង់ហៅសញ្ជីកាបុត្តមាណាពមកប្រាប់ថា នែសញ្ជីកាបុត្រសម្លាញ់ អ្នក
 ចូរមក អ្នកចូរចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទយុគលព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង ទូលសួរការមិនមានអាពាធ
 មិនមានសេចក្តីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ជាគ្រឿង
 នៅសប្បាយ តាមពាក្យអញថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិរាជកុមារសូម
 ថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទយុគលព្រះអង្គដោយត្បូង ទូលសួរ ការមិនមានអាពាធ
 មិនមានសេចក្តីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួនកាយពល និងធម៌ជាគ្រឿងនៅ
 សប្បាយ ហើយទូលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលកត្តរបស់ពោធិរាជកុមារ ដើម្បីធាន់ក្នុងថ្ងៃ
 ស្តែក ។ សញ្ជីកាបុត្តមាណា ទទួលព្រះបន្ទូល ពោធិរាជកុមារថា ព្រះករុណា
 វិសេស ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 ពោលពាក្យរាក់ទាក់ សំណេះសំណាលនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៤៨] សញ្ជីកាបុត្តមាណាព លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បាន ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពោធិរាជកុមារ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទយុគលព្រះគោតមជាម្ចាស់ដោយត្បូង ក្រាបទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្តីលំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ មួយទៀត ពោធិរាជកុមារ ឲ្យក្រាប ទូលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃទទួល ភត្តរបស់ពោធិរាជកុមារ ដើម្បីធាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។ គ្រានោះឯង សញ្ជីកាបុត្តមាណាពដឹងថាព្រះមាន ព្រះភាគទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅគាល់ពោធិរាជ កុមារ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលពោធិរាជកុមារ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ ព្រះអង្គបានក្រាបបង្គំទូលព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ តាមបន្ទូលរបស់ទ្រង់ហើយ ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពោធិរាជកុមារសូមថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទយុគល ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនដោយត្បូង ទូលសួរការមិនមានអាពាធ មិនមានសេចក្តី លំបាក ការក្រោករហ័សរហួន កាយពល និងធម៌ជាទីនៅសប្បាយ មួយទៀត ពោធិរាជកុមារ ឲ្យក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលភត្តរបស់ពោធិរាជកុមារ ដើម្បីធាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ព្រះគោតមជាម្ចាស់ក៏បានទទួលនិមន្តន៍ហើយ ។ លុះព្រឹកឡើង ពោធិរាជកុមារ ចាត់ចែងខាទនីយកោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ក្នុងព្រះរាជនិវេសន៍របស់ព្រះអង្គហើយ

ឲ្យក្រាលកោកនុទុប្រាសាទ ដោយសំពត់សទាំងឡាយ ដរាបដល់កាំជណ្តើរ
 ជាន់ខាងក្រោមបំផុត ហើយត្រាស់ហៅ សញ្ជីការបុត្តមាណាពមកថា ម្ចាស់
 សញ្ជីការបុត្តសម្មាញ្ញំ អ្នកចូរមក អ្នកចូរចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលគួរហើយ ភត្តក៏សម្រេចហើយ ។ សញ្ជីការបុត្ត
 មាណាព ទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ពោធិរាជកុមារថា ព្រះករុណាវិសេស ហើយ
 ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល
 ភត្តកាលចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលគួរហើយ
 ភត្តក៏សម្រេចហើយ ។

[២៤៩] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បៀងប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ
 ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់និវេសនដ្ឋាន របស់ពោធិរាជកុមារ ។
 សម័យនោះឯង ពោធិរាជកុមារបិតានៅខាងក្រៅខ្លោងទ្វាររង់ចាំព្រះមានព្រះភាគ ។
 ពោធិរាជកុមារ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញ
 ហើយ ក៏ក្រោកទៅទទួល ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ នាំស្តេចទៅកាន់
 កោកនុទុប្រាសាទ ។ វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឈប់បង្អួង នៅកាំ
 ជណ្តើរជាន់ខាងក្រោមបំផុត ។ លំដាប់នោះ ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគត ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ កាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅស្ងៀម ។

ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះអស់វារៈ ២ ដង ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគត ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ កាលពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅស្ងៀម ។

ពោធិរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ អស់វារៈជាគម្រប់ ៣ ដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ សូមព្រះសុគត ទ្រង់ជាន់សំពត់ទាំងឡាយ ដើម្បីប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គអស់កាលជាយូរអង្វែង ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បែរព្រះកក្រដៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ ។ គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានបើរវាចាទៅនឹងពោធិរាជកុមារយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះរាជកុមារ សូមទ្រង់សាសំពត់ចេញ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមិនទ្រង់ជាន់ផ្ទាំងសំពត់ទេ ព្រះសុគត ព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលមើលនូវប្រជុំជនជាខាងក្រោយ ។ គ្រានោះ ពោធិរាជកុមារ ទ្រង់ឲ្យសាសំពត់ចេញហើយ ទ្រង់ឲ្យក្រាលអាសនៈខាងលើកោកនុទប្រាសាទ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឡើងកាន់កោកនុទប្រាសាទហើយគង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលស្រេចហើយ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ។

លំដាប់នោះ ពោធិរាជកុមារ បានអង្គាសខាទនីយភោជនីយាហារដ៏ធ្ងាញ់ពីសាថ្វាយដោយព្រះហស្តព្រះអង្គឯង ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យ

ឆ្កែតស្តាប់ស្តាប់ត្រាតែទ្រង់ហាមឃាត់ ។ ទើបពោធិរាជកុមារ កំណត់ជ្រាបថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យកអាសនៈទាបមួយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពោធិរាជកុមារ លុះគង់ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខបុគ្គល មិនគប្បីបានដោយសេចក្តីសុខទេ សេចក្តីសុខ បុគ្គលត្រូវបានដោយសេចក្តី ទុក្ខ ។

[២៥០] ម្ចាស់រាជកុមារ ក៏កាលតថាគត នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីកាលត្រាស់ដឹង មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខ បុគ្គលមិនគប្បីបានដោយសេចក្តីសុខទេ សេចក្តីសុខ បុគ្គល ត្រូវបានដោយសេចក្តីទុក្ខ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ សម័យខាងក្រោយមក តថាគត នោះនៅជាកម្លោះ មានសក់ខ្មៅស្រិល ប្រកបព្រមដោយវ័យដ៏ចម្រើន គឺនៅ ក្នុងបឋមវ័យនៅឡើយ កាលមាតា និងបិតាមិនចង់ (ឲ្យបួស) មានមុខ ទទឹកជោកដោយទឹកភ្នែក កំពុងទ្រព្យយំ ក៏បានការសក់ និងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលមកបួស ។ កាលតថាគត នោះ បានបួសដូច្នោះហើយ ក៏ស្វែងរកនូវកិកុសលសន្តិវរបទដ៏ប្រសើរ ក៏បាន ចូលទៅរកអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោល សេចក្តីនេះ ទៅនឹងអាឡារតាបសកាលាមគោត្រថា ម្ចាស់អាវុសោកាលាមៈ យើងប្រាថ្នានឹងមកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះផង ។ ម្ចាស់រាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

កុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ អាឡារតាបស កលាមគោត្រ
បានពោលតបនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏មានអាយុ ចូរនៅចុះ ធម៌នេះក៏
ប្រាកដដូច្នោះ បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយ
សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ បាន ម្នាលរាជកុមារ
តថាគតនោះ ក៏បានរៀនធម៌នោះតាមរហ័សមិនយូរឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ
តថាគតនោះ ពោលបានដល់ទៅញាណវាទ និងថេរវាទ ដោយអាការគ្រាន់
តែទន្ទេញដោយបបួរមាត់ និងដោយអាការគ្រាន់តែចរចា ទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង
មួយទៀត តថាគតក្តី បុគ្គលដទៃក្តី ប្តេជ្ញាថា យើងដឹង យើងឃើញដូច្នោះ ។
ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាឡារតាបស
កលាមគោត្រ នឹងញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌នេះថា អាត្មាអញបានធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ដូច្នោះ នឹងអស់ស្រេចដោយ
ត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែននោះ អាឡារតាបសកលាម
គោត្រ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ
កាលនោះតថាគត បានចូលទៅរកអាឡារតាបសកលាមគោត្រទៀត លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងអាឡារតាបសកលាមគោត្រយ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវុសោកលាមៈ លោកធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏
ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹង បានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ
ឬ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ អាឡារតាបស

កាលាមគោត្រ ទើបបានប្រកាសប្រាប់ដល់ អាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ម្នាល
 រាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមែនមានសទ្ធា
 តែអាឡារតាបសកាលាមគោត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើងក៏មានសទ្ធាដូច្នោះ
 ដែរ មិនមែនមានវិរិយៈតែអាឡារតាបសកាលាមគោត្រម្នាក់ឯងទេសូម្បី
 យើងក៏មានវិរិយដូច្នោះដែរ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា សូម្បីយើងក៏មាន
 បញ្ញាដូច្នោះដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេច យើងត្រូវតែតម្កល់សេចក្តីព្យាយាម
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលអាឡារតាបសកាលាមគោត្រ ញ៉ាំងអ្នក
 ដទៃឲ្យដឹងថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួន
 ឯងដូច្នោះឲ្យខាងតែបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ មិនយូរប៉ុន្មាន តថាគតនោះ
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងយ៉ាងឆាប់
 រហ័ស ។ ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ តថាគតបានចូលទៅរកអាឡារ
 តាបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងអាឡារតាបស
 កាលាមគោត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោកាលាមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃ
 ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអារុសោ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវធម៌នេះដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបាន
 ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ តថាគតឆ្លើយតបថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំឯងក៏ធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ម្នាល
 អារុសោយើងពេញជាមានលោកហើយ ម្នាលអារុសោ ភាពជាមនុស្សយើង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

បានដោយល្អហើយ ព្រោះពួកយើងបានឃើញសព្វហ្មតារីបុគ្គល ប្រហែល
ដូចជាអ្នកមានអាយុ ហេតុនោះយើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាជំនុំតម
ដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ធម៌ណា អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាជំនុំតមដោយខ្លួនឯងដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់ធម៌ណាដោយប្រាជ្ញាជំនុំតម ដោយខ្លួនឯង យើងក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ដោយប្រាជ្ញាជំនុំតមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់ធម៌នោះ
ដែរព្រោះហេតុនោះយើងបានដឹងធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌
ណា យើងក៏ដឹងធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាង
នោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើងក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោ ឥឡូវនេះ
អ្នកចូរមកចុះ យើងទាំង ២ នាក់ នឹងនៅជួយគ្នា រក្សាគណៈនេះ ។ ម្នាល
រាជកុមារ ព្រោះហេតុនោះ អាឡារតាបសកាលាមគោត្រ កាលជាអាចារ្យ
របស់តថាគត ក៏បានតាំងតថាគត កាលនៅជាអន្តោវាសិកឲ្យស្មើនឹងខ្លួនហើយ
ចូរតថាគត ដោយការបូជាដ៏លើសលុប ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយ
ណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សេចក្តីរម្ងាប់រម្ងាញ់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរម្ងាប់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សេចក្តីដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះ
និព្វានទេ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនកតបុណ្ណោះ ។
ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មិនបានពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ បានគេចចេញ

ចាកធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។

[២៥១] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ កំពុងស្វែងរក ក៏កុសលសន្តិ
 វរបទដ៏ប្រសើរ បានចូលទៅរកឧទ្ធករាមបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 និយាយពាក្យនេះនឹងឧទ្ធករាមបុត្រថា ម្នាលអារុសោរាមៈ យើងប្រាថ្នានឹង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត
 ពោលយ៉ាងនេះហើយ ឧទ្ធករាមបុត្របានពោលនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា អ្នក
 មានអាយុ ចូរទៅចុះ ធម៌នេះប្រាកដដូច្នោះ បើជាបុរសអ្នកដឹងសេចក្តីហើយ
 មិនយូរឡើយ គង់នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលទ្ធិអាចារ្យរបស់ខ្លួន ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏បានរៀនធម៌
 នោះ យ៉ាងឆាប់រហ័សមិនយូរឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ បាន
 ដល់ទៅញាណវាទនិងថេរវាទ ដោយអាការគ្រាន់តែទន្ទេញ ដោយបបួរមាត់
 និងដោយអាការគ្រាន់តែចរចាទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង មួយទៀត តថាគតក៏ បុគ្គល
 ដទៃក្តី ប្រាថ្នាថា យើងដឹងយើងឃើញដូច្នោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា រាមបុត្រនេះ នឹងញ៉ាំងអ្នកដទៃ ឲ្យដឹងច្បាស់
 នូវធម៌នេះថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួន
 ឯងដូច្នោះ នឹងអស់ស្រេចដោយត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះនោះក៏ទេ ដោយពិតមែន
 នោះ រាមបុត្រនេះ គ្រាន់តែដឹង គ្រាន់តែឃើញធម៌នេះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជ
 កុមារ កាលនោះតថាគតចូលទៅរកឧទ្ធករាមបុត្រទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏បានពោលនឹងឧទ្ធករាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោរាមៈ លោកបានធ្វើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃ
ឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត ពោលយ៉ាង
នេះហើយ ឧទ្ធករាមបុត្រ ក៏បានប្រកាសប្រាប់ដល់ទៅនូវសញ្ញានាសញ្ញា
យតនជ្ឈាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
មិនមែនមានសទ្ធា តែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ សូម្បីយើងក៏មានសទ្ធាដូច្នោះដែរ
មិនមែនមានវិរិយៈ តែរាមបុត្រម្នាក់ឯងទេ ។ បេ ។ សតិ... សមាធិ... បញ្ញា
សូម្បីយើងក៏មានបញ្ញាដូច្នោះដែរ តែទុកជាយ៉ាងដូចម្តេចក៏ដោយ យើងត្រូវតែ
តម្កល់ព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ដែលឧទ្ធករាមបុត្រញ៉ាំងអ្នក
ដទៃឲ្យដឹងថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង
ដូច្នោះឲ្យខាងតែបាន ។ ម្នាលរាជកុមារមិនយូរប៉ុន្មាន តថាគតនោះ បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។
ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ តថាគតបានចូលទៅរកឧទ្ធករាមបុត្រ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងឧទ្ធករាមបុត្រយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោរាមៈ
លោកបានធ្វើឲ្យជាក់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងហើយញ៉ាំង
អ្នកដទៃឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ឧទ្ធកតាបស ឆ្លើយតបថា ម្នាល
អារុសោ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួន
ឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងបានត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំ
ឯងក៏ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងតែប៉ុណ្ណោះ
ដែរ ។ ម្នាលអារុសោ យើងពេញជាមានលោកហើយ ម្នាលអារុសោ ភាពជា

មនុស្សយើងបានដោយល្អហើយ ពួកយើងបានឃើញសុត្រហ្មឺចារីបុគ្គល
 ប្រហែលដូចជាអ្នកដ៏មានអាយុ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈ បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌
 ណា អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង
 ដូច្នោះដែរ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ណា ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួន
 ឯង យើងរាមៈក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយ
 ញ៉ាំងអ្នកដទៃឲ្យដឹងច្បាស់នូវធម៌នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈ បានដឹង
 ធម៌ណា អ្នកក៏ដឹងធម៌នោះដែរ អ្នកដឹងធម៌ណា យើងរាមៈ ក៏ដឹងធម៌នោះដែរ
 ព្រោះហេតុនោះ យើងរាមៈយ៉ាងណា អ្នកក៏យ៉ាងនោះដែរ អ្នកយ៉ាងណា យើង
 រាមៈក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអារុសោ ឥឡូវនេះ អ្នកចូរមកចុះ ចូរអ្នករក្សា
 គណៈនេះចុះ ។ ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះហេតុនោះ ឧទ្ទករាមបុត្រ កាលជា
 សុត្រហ្មឺចារីរបស់តថាគត បានតាំងតថាគតក្នុងតំណែងជាអាចារ្យ ហើយក៏
 ចូរជា តថាគតដោយការបូជាដ៏លើសលុប ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ធម៌នេះមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីនឿយ
 ណាយ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីរម្ងាប់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីចេះដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីព្រះនិព្វាន គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន
 ភពប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង មិនចេញចិត្តនឹងធម៌នោះ

បានគេចចេញចាកធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។

[២៥២] ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះឯង កាលស្វែងរកកិកុសល សន្តិវរបទដ៏ប្រសើរត្រាប់ទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនមគធៈដោយលំដាប់ សំដៅទៅ ឯឧរុវេលាប្រទេសសេនានិគម ។ ក្នុងទីនោះ តថាគតបានឃើញនូវកូមិភាគ គួរជាទីត្រេកអរផង នៅជងព្រៃដែលត្រជាក់ត្រជុំផង នូវស្ទឹងកំពុងហូរមានទឹក ដ៏ត្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ គួរជាទីរីករាយផង ទាំងគោចរគ្រាម ក៏តាំងនៅ ដោយជុំវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កូមិភាគគួរជាទីត្រេកអរហ្ន៎ ជងព្រៃក៏ត្រជាក់ត្រជុំ ទាំងស្ទឹងដែលកំពុងហូរ មាន ទឹកត្រជាក់ មានកំពង់រាបស្មើ គួរជាទីរីករាយ ទាំងគោចរគ្រាម ក៏តាំងនៅ ដោយជុំវិញទីនេះហ្ន៎ ល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមរបស់កុលបុត្រអ្នកមានប្រយោជន៍ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ បានអង្គុយសំចតនៅ ក្នុងទីនោះ ដោយគិតថា ទីនេះល្មមតាំងសេចក្តីព្យាយាមបាន ។

[២៥៣] ម្ចាស់រាជកុមារ ឧបមា ៣ ប្រការ មិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកពីមុន ក៏បានកើតប្រាកដដល់តថាគត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ប្រៀបដូចឈើស្រស ប្រកបដោយជ័រដែលបុគ្គលត្រាំទុកនៅ ក្នុងទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់យកឈើព័ន្ធតាងលើ មកពួតឲ្យ កើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោជាតុឲ្យកើតប្រាកដឡើងបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ អ្នក សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះកាលកាន់យកឈើព័ន្ធតាងលើ មកពួតនឹងឈើស្រសដែលប្រកបដោយជ័រ ដែលបុគ្គល ត្រាំទុកនៅក្នុងទឹក

ឯណោះ នឹងពួកឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើត ប្រាកដឡើងបានឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកើតទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយជ័រថែមទាំងឈើនោះសោត
 ក៏ត្រាំនៅក្នុងទឹកផង ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក និង
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់តែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យ
 ដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនបានចៀសចេញចាកកាមទាំងឡាយ
 ដោយកាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ថែមទាំងមានសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះ
 កាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះកាម សេចក្តីស្រែកឃ្នាន
 ព្រោះកាម និងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ ព្រោះកាមក្នុងកាមទាំងឡាយ កាម
 នោះជាបស់ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ដោយប្រពៃ និង
 មិនបានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រពៃព្រងទាំងក្នុង ។ ប្រសិនបើពួកសមណ
 ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខ ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនគួរដើម្បី
 នឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។
 ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើននោះ មិនបានទទួលទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា
 ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរ
 បានឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងឧបមាជាដំបូង មិនសូវជាអស្ចារ្យ
 ណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកអំពីមុន មកប្រាកដដល់តថាគត។

[២៥៤] ម្នាលរាជកុមារ មានឧបមាទី ២ ដទៃទៀតដែលមិនសូវជា អស្ចារ្យណាស់ណា តថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកពីមុន ក៏បានកើតប្រាកដដល់ តថាគត ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចឈើស្រស់ប្រកបដោយជ័រ ដែលគេដាក់ លើគោកនៅឆ្ងាយពីទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់យកឈើព័ន្ធត ខាងលើ មកពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើតប្រាកដឡើង ។ ម្នាល រាជកុមារ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះកាលកាន់យកឈើ ព័ន្ធតខាងលើ មកពួតនឹងឈើស្រស់ប្រកបដោយជ័រ ដែលគេដាក់លើគោក នៅឆ្ងាយពីទឹកឯណោះ នឹងពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើតបានឬ ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនកើតទេ រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ព្រោះឈើឯណោះនៅស្រស់ប្រកបដោយជ័រពិតមែន តែគេដាក់លើគោកនៅឆ្ងាយពីទឹក ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែបានភាគនៃសេចក្តី លំបាក និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយចៀស ចេញចាកកាម ទាំង ឡាយដោយកាយហើយ តែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីពេញ ចិត្តព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តីជ្រប់ព្រោះកាម សេចក្តីស្រែកឃ្លានព្រោះកាម និងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាមក្នុងវត្ថុ កាមទាំងឡាយ ទាំងកាមនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ ដោយប្រពៃ ទាំងមិនបានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រពៃ ។ ទោះបីពួកសមណ ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា

ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បី
 នឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។
 បើទុកជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មិនបានសោយវេទនាជាទុក្ខ
 ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមនោះទេ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីនឹងត្រាស់ដឹងនូវព្រះ
 និព្វានដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ២ មិន
 សូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើត
 ប្រាកដដល់តថាគត ។

[២៥៥] ម្នាលរាជកុមារ មានឧបមាទី ៣ ដទៃទៀត ដែលមិនសូវជា
 អស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគត មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើត
 ប្រាកដដល់តថាគត ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូចឈើស្អួតជាឈើពុក ដែលគេ
 ដាក់លើគោកនៅឆ្ងាយពីទឹក ។ កាលបុរសគិតថា យើងនឹងកាន់យកឈើ
 ពន្លតខាងលើមកពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើតប្រាកដឡើង ។
 ម្នាលរាជកុមារ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសនោះ កាលកាន់យក
 ឈើពន្លតខាងលើ មកពួតនឹងឈើស្អួតជាឈើពុក ដែលគេដាក់លើគោក នៅ
 ឆ្ងាយពីទឹកឯណោះ នឹងពួតឲ្យកើតភ្លើង នឹងធ្វើតេជោធាតុឲ្យកើតបានឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះទើបកើតបាន រឿងនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះឈើស្អួតឯណោះ ជាឈើពុក ថែមទាំងឈើនោះសោត
 គេដាក់លើគោកនៅឆ្ងាយពីទឹកផង ។ ម្នាលរាជកុមារ សេចក្តីនេះមានឧបមេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដូចពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ចៀសចេញចាកកាមទាំងឡាយ ដោយកាយ ហើយ ទាំងសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះកាម សេចក្តីស្នេហាព្រោះកាម សេចក្តី ជ្រប់ព្រោះកាម សេចក្តីស្រែកឃ្នានព្រោះកាម និងសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ ព្រោះកាម ក្នុងវត្ថុកាមទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏បានលះបង់ ដោយប្រពៃ បានធ្វើឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រពៃ នូវវត្ថុកាមនោះ ព្រមទាំងក្នុង ។ ទោះបីពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ បានទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើត អំពីសេចក្តីព្យាយាម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវព្រះនិព្វានដ៏ប្រសើរ បាន ។ បើទុកជា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ មិនបានទទួល វេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាមទេ ពួកសមណ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏គួរដើម្បីនឹងដឹង ដើម្បីនឹងឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវ ព្រះនិព្វានដ៏ ប្រសើរបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាឧបមាទី ៣ មិនសូវជា អស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុនក៏កើតប្រាកដ ដល់តថាគត ។ ម្នាលរាជកុមារ ឧបមាទាំង ៣ ប្រការនេះឯងហើយ មិន សូវជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានស្តាប់មកអំពីមុន ក៏កើត ប្រាកដដល់តថាគត ។

[២៥៦] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញខាំធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត សង្កត់ សង្កិន ហៀតហៀន ដុតកម្ដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ

ឯង ខាំធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកម្ដៅចិត្តដោយចិត្ត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត នោះខាំធ្មេញដោយ ធ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកម្ដៅចិត្ត ដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញតាមភ្លៀកទាំងសងខាង ។ ម្នាលរាជកុមារ បុរស ដែលមានកម្លាំង គប្បីចាប់បុរសមានកម្លាំងខ្សោយជាង ឆ្លងក្បាលឬកហើយ សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ញាំញីយ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត ខាំ ធ្មេញដោយធ្មេញ ទល់ពិភានដោយអណ្តាត សង្កត់សង្កិន បៀតបៀន ដុតកម្ដៅ ចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញតាមភ្លៀកទាំងសងខាង ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាល រាជកុមារ សេចក្ដីព្យាយាមដែលតថាគត បានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនផ្ទុះថយ សតិ ដែលតថាគតបានតម្កល់មាំមួនហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្ដីព្យាយាម ដោយ សេចក្ដីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះមកបណ្ដាលចាក់ជោត ។

[២៥៧] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរតែសម្លឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាល រាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ នឹងតាមនាសិកៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ នឹងនាសិកៈ សំឡេងខ្យល់ដែលចេញតាមកណ្តុសោត ខ្លាំងលើស ប្រមាណ ។ ដូចជាស្នប់របស់ជាងលោហជាតិដែលកំពុងសប់ តែងមាន សំឡេងខ្លាំងយ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតអត់ខ្យល់អស្សាស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

បស្ស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ និងតាមនាសិកៈ សំឡេងខ្យល់ដែលចេញតាម
 កណ្តុសោត ក៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ តែ
 សេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគត បានប្រារព្ធហើយ មិនជួរថយ សតិដែល
 តថាគតតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រ
 វល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តី
 ព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

[២៥៨] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើ
 ដូច្នោះ អាត្មាអញគួរសម្លឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត ។ ម្នាល
 រាជកុមារ តថាគតនោះ អត់ខ្យល់អស្ស្សាសបស្ស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិកៈ
 និងកណ្តុសោត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ អត់ខ្យល់អស្ស្សាស
 បស្ស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងកណ្តុសោត ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំងលើស
 ប្រមាណ ក៏វិលមកចាក់ដោតត្រង់ក្បាល ។ ម្នាលរាជកុមារ បុរសដែល
 មានកម្លាំង គប្បីចោះក្បាលដោយដៃកស្រួចដ៏មុត យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ
 កាលតថាគត អត់ខ្យល់អស្ស្សាសបស្ស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាម
 កណ្តុសោត ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏វិលត្រឡប់មកចាក់ដោតក្បាល
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគតបាន
 ប្រារព្ធហើយ ក៏មិនជួរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយ
 មាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើត
 ព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះ មកបណ្តាល

ចាក់ដោត ។

[២៥៩] ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ អាត្មាអញគួរតែសម្លឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្តុសោត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាលតថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារតាមនាសិក និងតាមកណ្តុសោតហើយ វេទនាកើតក្នុងក្បាល ព្នងក្បាលខ្លាំងលើសប្រមាណ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ដូចបុរសមានកម្លាំងគប្បីចង់ត្រចែងនូវចំណង់ក្បាលព្នងក្បាល ដោយព្រ័ត្រដ៏មាំ (យ៉ាងណា) ម្ចាស់រាជកុមារ កាលតថាគត បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិកៈ និងតាមកណ្តុសោតហើយ វេទនាកើតក្នុងក្បាល ព្នងក្បាល ដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាមដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ ក៏មិនធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយមិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

[២៦០] ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញសម្លឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍ទៀត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្តុសោត ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និង
 កណ្តុសោត ខ្យល់លើសប្រមាណក៏កាត់នូវដំបូរផ្ទៃ ។ ម្នាលរាជកុមារ ដូច
 ជាបុរសជាអ្នកសម្លាប់គោក្តី អ្នកជំនួយរបស់បុរសសម្លាប់គោក្តី ជាអ្នកប្រសព្វ
 វាងវៃ កាត់ដំបូរផ្ទៃគោ ដោយកាំបិតសម្រាប់កាត់ពន្លះនូវសាច់គោដ៏មុត
 (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតបានអត់ខ្យល់អស្សាស
 បស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្តុសោត ខ្យល់ខ្លាំងលើស
 ប្រមាណ ក៏កាត់នូវដំបូរផ្ទៃក៏ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តី
 ព្យាយាមដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ មិនជួរថយ សតិដែលតថាគតបាន
 តម្កល់មាំហើយ ក៏មិនបានរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយរបស់តថាគត នៅតែក្រវល់
 ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តីព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យា-
 យាមដ៏លំបាកនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

[២៦១] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញសម្លឹងឈាន គឺមិនដកដង្ហើមជាអារម្មណ៍
 ទៀត ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង បានអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈ
 តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្តុសោត ។ ម្នាលរាជកុមារ កាល
 តថាគតអត់ខ្យល់អស្សាសបស្សាសៈតាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាម
 កណ្តុសោត សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំងលើសប្រមាណ ក៏កើតមានក្នុងកាយ ។
 ម្នាលរាជកុមារ ដូចជាបុរសមានកម្លាំង ២ នាក់ ចាប់បុរសដែលមានកម្លាំង
 ខ្សោយ ត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ហើយគប្បីឆ្កើរឲ្យក្រហល់ក្រហាយក្នុងរណ្តៅរងើក

ភ្លើង (យ៉ាងណា) ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតអត់ខ្យល់អស្សាស
 បស្សាសៈ តាមមុខទ្វារ តាមនាសិក និងតាមកណ្តុសោតហើយ សេចក្តីក្តៅ
 ក្រហល់ក្រហាយ ខ្លាំងលើសប្រមាណក៏កើតមានក្នុងកាយ ដូច្នោះឯង ។
 ម្នាលរាជកុមារ ប៉ុន្តែសេចក្តីព្យាយាម ដែលតថាគតបានប្រារព្ធហើយ ក៏មិន
 ធូរថយ សតិដែលតថាគតបានតម្កល់មាំហើយ ក៏មិនបានរាយមាយ ប៉ុន្តែកាយ
 របស់តថាគត នៅតែក្រវល់ក្រវាយ មិនស្ងប់រម្ងាប់ កើតព្រោះសេចក្តី
 ព្យាយាម ដោយសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំនោះឯង មកបណ្តាលចាក់ដោត ។

[២៦២] ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ ពួកទេវតាយើញតថាគតហើយ
 បាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមធ្វើមរណកាលទៅហើយ ។
 ទេវតាពួកខ្លះបាននិយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមិនទាន់ធ្វើមរណ
 កាលទេ តែព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើមរណកាលឥឡូវនេះ ។ ទេវតាពួកខ្លះ
 និយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មិនទាន់ធ្វើមរណកាលទេ ទាំង
 មិនធ្វើមរណកាលក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ព្រះសមណគោតម ជាព្រះអរហន្ត
 ខ្ពង់ខ្ពស់ជាវិហារធម៌ទេតើ សកាតយ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ព្រះអរហន្ត ។

[២៦៣] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារដោយប្រការទាំងពួង ។
 ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ ពួកវេទតាទាំងនោះ បានចូលមករកតថាគត
 ហើយនាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកនិទុក្ខ អ្នកកុំប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់
 បង់អាហារ ដោយប្រការទាំងពួងឡើយ ។ បពិត្រអ្នកនិទុក្ខ ប្រសិនបើអ្នក

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

នឹងប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់អាហារ ដោយប្រការទាំងពួងហើយ ពួកយើងនឹង
 បញ្ចូលឱជានិព្វតាមរន្ធរោមរបស់អ្នក នឹងញ៉ាំងអ្នកឲ្យរស់នៅដោយឱជានិព្វ
 នោះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើ
 អាត្មាអញ នឹងប្តេជ្ញាចំពោះពួកទេវតាថា ជាអ្នកមិនបរិភោគ ដោយប្រការ
 ទាំងពួងទៅ ពួកទេវតាទាំងនេះ នឹងបញ្ចូលឱជានិព្វតាមរន្ធរោមរបស់អាត្មាអញ
 ចំណែកខាងអាត្មាអញ គប្បីញ៉ាំងជីវិតឲ្យរស់នៅដោយឱជានិព្វនោះ ពាក្យនោះ
 នឹងជាពាក្យកុហកនៃអាត្មាអញ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏យាត់ពួក
 ទេវតាទាំងនោះហើយ និយាយថា ឈ្លើយ កុំឡើយ ។ ម្នាលរាជកុមារ
 តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញសម្រេច
 អាហារកិច្ច បន្តិចៗ ចំនួនមួយទូកដៃៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ
 ប៉ុនសាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ ពុំនោះសោតប៉ុន
 សាច់រលីងឈូកខ្លះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះក៏បានសម្រេចអាហារ
 កិច្ចបន្តិចៗ ចំនួនជាមួយទូកដៃៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុន
 សាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ ពុំនោះសោត ប៉ុនរលីង
 ឈូកខ្លះ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ សម្រេចអាហារកិច្ច បន្ថយ
 ចុះបន្តិចម្តងៗ ចំនួនមួយទូកដៃៗ ខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកបាយខ្លះ ប៉ុន
 សាច់គ្រាប់ពពាយខ្លះ ប៉ុនសាច់គ្រាប់សណ្តែកកង្កែបខ្លះ ពុំនោះសោត ប៉ុនសាច់
 រលីងឈូកខ្លះ កាយ (របស់តថាគត) ក៏ដល់នូវការស្តាំងស្តមខ្លាំង លើស
 ប្រមាណ ។

[២៦៤] អវយវៈតូច និងអវយវៈធំ របស់តថាគត បៀបដូចវល្លិ មានថ្នាំងច្រើន និងវល្លិមានថ្នាំងខ្មៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះ ឯង ។ ត្រកាករបស់តថាគត (ក៏ស្លៀតចូលគ្នា) ដូចជាស្នាមជើងខ្ញុំ ព្រោះ ទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ ទ្រនុងឆ្អឹងខ្លួនរបស់តថាគត ក៏រងរម រដុបដូចខ្សែលួសដែលគេវេញចូលគ្នា ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះ ឯង ។ របៀបឆ្អឹងជំនីរតថាគត ក៏រក្សាមជ្ឈដ្ឋាននៃសាលាចាស់ ដ៏រក្សា រក្សា ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ ប្រស្រីភ្នែកទាំងឡាយ របស់តថាគត ក៏ជ្រៅខ្លាំងចូលទៅក្នុងរណ្តៅភ្នែក ដូចកំពែងទឹកដ៏ខ្លាំងជ្រៅចូលទៅ ក្នុងអណ្តូងទឹកដ៏ជ្រៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ សម្បុរ ស្បែកក្បាលសម្រាប់ទទួលសម្ផស្សរបស់តថាគត ក៏ស្ងួតជ្រីវទៅ ដូចផ្ទៃឃ្នោត ខ្លីដែលគេកាត់ចេញអំពីទង ហើយក៏ស្ងួតស្រពោនទៅ ដោយខ្យល់នឹងកម្ដៅ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ឯងគិតថា អាត្មាអញ និងស្នាបស្បែកពោះ ក៏ចាប់ត្រូវឆ្អឹងខ្លាំងវិញ គិតថា អាត្មាអញនឹងស្នាបឆ្អឹងខ្លាំង ក៏ចាប់ត្រូវស្បែកពោះវិញ ។ ម្នាលរាជកុមារ ស្បែកពោះរបស់តថាគតជាប់គ្នាដរាបដល់ឆ្អឹងខ្លាំង ព្រោះទោសដែលមានអាហារ តិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯងគិតថា នឹងបន្ទោបង្គំនូវវច្ចៈ ឬមូត្រ ក៏ដួលពោបនៅក្នុងទីនោះ ព្រោះទោសដែលមានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះឯង កាលធ្វើកាយនេះឲ្យស្រួល ទើបស្នាបខ្លួន ដោយដៃ ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតនោះ ស្នាបខ្លួនដោយបាតដៃទៅ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

រោមទាំងឡាយ សុទ្ធតែមានឫសស្អុយធ្លាក់ចេញពីកាយ ព្រោះទោសដែល
 មានអហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ មនុស្សទាំងឡាយឃើញ
 តថាគតហើយ ក៏នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមានសម្បុរ
 ខ្មៅ ។ មនុស្សទាំងឡាយពួកខ្លះ នាំគ្នានិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ
 គោតម មិនមែនមានសម្បុរខ្មៅទេ ព្រះសមណគោតមមានសម្បុរសណ្តែក
 បាយទេតើ ។ មនុស្សទាំងឡាយពួកខ្លះ និយាយគ្នាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ
 គោតមមិនមែនមានសម្បុរខ្មៅទេ ទាំងមិនមែនមានសម្បុរសណ្តែកបាយ គឺព្រះ
 សមណគោតម មានសម្បុរប្រផេះទេតើ ។ ម្នាលរាជកុមារ ឆវីវណ្ណរបស់
 តថាគត ដ៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង្គំដល់ម្លោះ ហើយត្រឡប់ទៅជាអាប់អន់ទៅវិញ ព្រោះ
 ទោសដែលមានអហារតិចនោះឯង ។

[២៦៥] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏
 ក្លៀវក្លាខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ
 មិនលើសជាងនេះឡើយ ។ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុង
 អនាគតកាល នឹងទទួលវេទនា ជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពី
 សេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ មិនលើសជាងនេះឡើយ ។
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណាក្នុងបច្ចុប្បន្ន កំពុងទទួលវេទនាជាទុក្ខដ៏ក្លៀវក្លា
 ខ្លោចផ្សា ដែលកើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម មានកំណត់ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ មិន
 លើសជាងនេះឡើយ ។ តែទោះបីដូច្នោះ តថាគតក៏នៅតែមិនបានត្រាស់ដឹង

នូវខត្តិមនុស្សធម៌ជាគុណវិសេសគួរដើម្បីឃើញដោយប្រាជ្ញារបស់ព្រះអរិយៈ
ដោយទុក្ខករិយាដ៏ខ្លោចផ្សារនេះបានឡើយ ទំនងផ្លូវត្រាស់ដឹង នឹងមានយ៉ាង
ដទៃទេដឹង ។

[២៦៦] ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
យើងនៅចាំបាន កាលការ (ច្រត់ព្រះនង្គ័ល) របស់សក្កុះជាបិតា យើង
អង្គុយនៅក្រោមម្លប់ដម្ពព្រឹក្សដ៏ត្រជាក់ បានស្ងាត់ហើយចាកកាមទាំងឡាយ
ស្ងាត់ហើយចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈានមានវិតក្កុះ និង
វិហារៈ មានបីតិ និងសុខដែលកើតអំពីវិវេក ឱ្យផ្លូវនេះទេដឹងជាផ្លូវនៃកិរិយាត្រាស់
ដឹង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ វិញ្ញាណដែលស្ទុះទៅតាមសតិ ក៏កើតឡើងដល់
តថាគតថា នេះហើយប្រាកដជាផ្លូវនៃការត្រាស់ដឹង ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញខ្លាចសេចក្តីសុខ ដែល
ជាសុខក្រៅអំពីកាមទាំងឡាយ ដែលជាសុខក្រៅអំពីអកុសលធម៌ទាំងឡាយ
ដែរឬ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មា
អញមិនគួរខ្លាចសេចក្តីសុខ ដែលជាសុខ ក្រៅអំពីកាមទាំងឡាយ ដែលជា
សុខក្រៅអំពីអកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ
មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីសុខនោះ ដែលបុគ្គលមានរាងកាយ
ដល់នូវសេចក្តីស្តាំងស្តមលើសប្រមាណយ៉ាងនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឲ្យសម្រេច
បានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញបរិភោគអាហារដ៏គ្រោតគ្រោត គឺបាយ
និងទំនុក្ខាសឡើងវិញ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះឯង ក៏បានបរិភោគ

អាហាររដ្ឋគ្រោតគ្រោតគឺបាយ និងនំកុម្មាស ។ ម្នាលរាជកុមារ សម័យនោះ
 ឯង ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុដែលបម្រើតថាគតដោយគិតថា ព្រះសមណគោតម
 បើត្រាស់ដឹងធម៌ណា និងសម្តែងធម៌នោះ ប្រាប់ដល់យើងទាំងឡាយ ។
 ម្នាលរាជកុមារ កាលនោះ តថាគតបានបរិភោគអាហាររដ្ឋគ្រោតគ្រោតគឺបាយ
 និងនំកុម្មាស គ្រានោះពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏នឿយណាយនឹង
 តថាគត ហើយចៀសចេញទៅដោយគិតថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកល្មោក
 ឃ្នាតចាកសេចក្តីព្យាយាម ត្រឡប់មកដើម្បីល្មោកវិញ ។ ម្នាលរាជកុមារ
 លុះតថាគតបរិភោគអាហាររដ្ឋគ្រោតគ្រោតហើយ ក៏បម្រុងរាងកាយឲ្យមានកម្លាំង
 ហើយស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ និងវិចារៈ ទាំងឡាយ
 ។ បេ ។ បានដល់ទុតិយជ្ឈាន... បានដល់តតិយជ្ឈាន... បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

[២៦៧] តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្ចុវផង មិន
 មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការវនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ
 ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ តថាគតនោះ រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស
 ច្រើនប្រការ គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ តថាគតរលឹកឃើញនូវ
 បុព្វេនិវាសច្រើនប្រការព្រមទាំងអាការៈព្រមទាំងឧទ្ទេសដោយប្រការដូច្នោះ ។
 ម្នាលរាជកុមារ នេះជាវិជ្ជាទី ១ ដែលតថាគតបានក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី

អវិជ្ជាបាត់ទៅ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ឆន្ទីតបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់
តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូន
ទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត ។

[២៦៨] តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្សេងៗ ឥត
មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
ការវនាកម្ម មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នោះហើយ ក៏
បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីចុះចុះបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដឹងនូវចុតិ និងបដិសន្ធិរបស់
សត្វទាំងឡាយ ។ តថាគតនោះ មានទិព្វចក្ខុក្នុងហួសចក្ខុរបស់មនុស្ស
ធម្មតា បានឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើតជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់
មានរូបល្អ រូបអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ តថាគត
ឃើញច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលរាជ
កុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី ២ ដែលតថាគតបានហើយ ក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី
អវិជ្ជាបាត់ហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ឆន្ទីតបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់
តថាគត ដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេសឲ្យក្ដៅ មានចិត្ត
បញ្ចូនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត ។

[២៦៩] តថាគតនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្សេងៗ មិន
មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
ការវនាកម្មមិនបានញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បង្កើន
ចិត្តទៅដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ ។ តថាគតនោះបានដឹងច្បាស់តាម ពិតថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទជាហេតុ ឲ្យរលត់
 សេចក្តីទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ។ បេ ។ បានដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាបដិបទឲ្យដល់នូវសេចក្តីរួមគ្នាអាសវៈ ។ កាលតថាគត
 នោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់តថាគតក៏រួចចាក កាមាសវៈផង
 ... ចិត្តរបស់តថាគតក៏រួចចាកកវាសវៈផង ... ចិត្តរបស់តថាគតក៏រួចចាក
 អវិជ្ជាសវៈផង កាលចិត្តរួចស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងក៏កើតប្រាកដថា ចិត្តផុត
 ស្រឡះហើយ ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌បាននៅចប់ហើយ កិច្ចដែលត្រូវ
 ធ្វើក៏ធ្វើស្រេចហើយ ឥតមានកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិច្ចនេះទៀតឡើយ ។
 ម្នាលរាជកុមារ នេះឯងជាវិជ្ជាទី ៣ ដែលតថាគតបានហើយ ក្នុងបច្ច័យយាម
 នៃរាត្រី អវិជ្ជាបាត់ទៅហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង ឆន្ទៈបាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏
 កើតឡើងដល់តថាគតដែលជាអ្នកមិនប្រមាទ ព្យាយាមដុតកម្លៅកិលេសឲ្យក្តៅ
 បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វានដោយពិត ។

[២៧០] ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 ធម៌ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយនេះឯង ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ជាធម៌ដែល
 សត្វឃើញបានដោយកម្រ ជាធម៌ដែលសត្វត្រាស់ដឹងបានដោយកម្រ ជាធម៌
 ស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា មិនជាទីត្រាច់ចុះនៃវិតក្កៈបាន ជាធម៌ដ៏ល្អិតជាធម៌
 ដែលអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងបាន ។ ក៏ពួកសត្វនេះ សុទ្ធតែនៅកំពុងរីករាយ ក្នុង
 សេចក្តីអាល័យ កំពុងត្រេកត្រអាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ កំពុងស្រើបស្រាល
 ក្នុងសេចក្តីអាល័យ (ចំពោះកាមទាំងឡាយនៅឡើយ) ។ មួយទៀត

បដិច្ចសមុប្បាទធម៌ គឺធម៌ជាបច្ច័យនៃគ្នានឹងគ្នាណា បដិច្ចសមុប្បាទធម៌នេះ ជាហេតុនាំឲ្យពពួកសត្វដែលនៅរីករាយក្នុងសេចក្តីអាល័យនៅ ត្រេកត្រអាល ក្នុងសេចក្តីអាល័យ នៅស្រីបស្រាលក្នុងសេចក្តីអាល័យ គេឃើញបាន ដោយក្រកែកពេកណាស់ ។ មួយទៀត ធម៌ណាសម្រាប់រម្ងាប់បង្ខំនូវសង្ខារ ទាំងពួង សម្រាប់លះចោលនូវឧបធិគីកិលេសទាំងអស់ ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីនឿយណាយចាករាគៈ ជាទីរលត់នៃសេចក្តីទុក្ខគឺព្រះនិព្វាន ធម៌ទាំង អម្បាលនេះ ជាហេតុនាំឲ្យពពួកសត្វ ឃើញបានដោយក្រកែកពេកណាស់ ។ បើទុកជាតថាគតសម្តែងធម៌ទៅ ក៏គង់សត្វទាំងឡាយដទៃមិនអាចនឹងត្រាស់ ដឹងនូវធម៌របស់តថាគតបានឡើយ សេចក្តីលំបាក និងសេចក្តីនឿយព្រួយ នោះ មុខជានឹងមានដល់តថាគតមិនខាន ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលណោះ គាថាទាំងឡាយមិនសូវជាអស្ចារ្យណាស់ណានោះ ដែលតថាគតមិនដែលបាន ឮក្នុងកាលមុន ក៏កើតប្រាកដដល់តថាគតថា

ឈ្លើយចុះ ឥឡូវនេះ តថាគតគួរសម្តែងធម៌ដែលតថាគត បានត្រាស់ដឹងហើយ ដោយសេចក្តីលំបាកនោះចុះ សត្វទាំង ឡាយដែលរាគៈទោសៈ គ្របសង្កត់ហើយ មិនងាយនឹង ត្រាស់ដឹងនូវធម៌នេះបានទេ សត្វទាំងឡាយដែលកំពុង ត្រេកអរដោយរាគៈ ដែលគំនរនឹងតគឺអវិជ្ជាកំពុងរូបរិត មិន ឃើញនូវធម៌ដែលនាំឲ្យពពួកសត្វ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាធម៌ដ៏ ល្អិត សុខុមជ្រាលជ្រៅ ដែលសត្វឃើញបានដោយកម្រ

នោះបានទេ ។

ម្នាលរាជកុមារ កាលដែលតថាគតពិចារណាយើញ ដោយន័យដែល ត្រិះរិះដូច្នោះហើយ ចិត្តក៏ឱនទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនឱនទៅដើម្បី សម្តែងធម៌ឡើយ ។

[២៧១] ម្នាលរាជកុមារ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ដឹងនូវសេចក្តី ត្រិះរិះក្នុងចិត្តរបស់តថាគតដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទើបរំពឹងគិតដូច្នោះថា ឱ លោកវិនាសតើហ្ន៎ ឱលោកវិនាសតើហ្ន៎ ព្រោះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះទ័យបង្ហាន់ទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មិនបង្ហាន់ទៅដើម្បី សម្តែងធម៌ ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្ម ក៏បាត់អំពី ព្រហ្មលោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខតថាគត ដូចបុរសមានកម្លាំងលា ចេញ នូវដើមដៃដែលតប្រល ឬបត់ចូលនូវដើមដៃដែលលាចេញ ។ ម្នាល រាជកុមារ លំដាប់នោះ សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ខត្តរាសន្ត្រៀងស្នាម្នាង ប្រណម្យអញ្ជូលថ្វាយបង្គំចំពោះតថាគត ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងធម៌ សូមព្រះសុគត សម្តែង ធម៌ (ជ្រិត) សត្វទាំងឡាយ ដែលមានភ្នែកមានជួលីគឺរាគាទិក្ខុលេសដ៏ ស្រាលតិច តែខានស្តាប់ធម៌ មុខជានឹងសាបសូន្យមិនខាន សត្វទាំងឡាយ ដែលបម្រុងនឹងត្រាស់ដឹងនូវធម៌ក៏គង់មានដែរ ។ ម្នាលរាជកុមារ សហម្បតិ ព្រហ្ម បានពោលពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះរួចហើយ ក៏ពោលពាក្យ ដទៃទៅទៀតដូច្នោះថា

ពីមុនរៀងមក ធម៌ដែលជនទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយ
 មន្ទិល តែងគិតជាធម៌មិនបរិសុទ្ធទេ កើតប្រាកដហើយក្នុង
 ដែនមគធៈ សូមព្រះអង្គ បើកនូវទ្វារនៃព្រះនិព្វានចុះ សត្វ
 ទាំងឡាយ ប្រុងចាំស្តាប់ធម៌ ដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រាសចាក
 មន្ទិល ទ្រង់ត្រាស់ដឹង (តាមលំអានព្រះពុទ្ធអំពីបុរាណ)
 ដូចបុរសអ្នកមានចក្ខុ ឈរនៅលើកំពូលភ្នំដ៏ហើយដោយថ្ម
 សុទ្ធ ក្រឡេកមើលឃើញ ប្រជុំជនដោយជុំវិញ យ៉ាងណា
 មិញ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានបញ្ញាល្អ មានសមន្តចក្ខុ ព្រះ
 អង្គជាអ្នកមានសេចក្តីសោកទៅប្រាសហើយ សូមទ្រង់ឡើង
 កាន់ប្រាសាទដ៏ហើយដោយធម៌ ពិចារណាមើលប្រជុំជនអ្នក
 ច្រឡំដោយសេចក្តីសោក ដែលជាតិជរាភក់ពុំគ្របសង្កត់
 មានឧបមេយ្យ ដូច្នោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
 អ្នកឈ្នះសង្គ្រាម អ្នកនាំពួកសត្វ អ្នកមិនជំពាក់បំណុលគឺ
 កាម សូមព្រះអង្គក្រោក សូមទ្រង់ត្រាច់ទៅក្នុងលោក សូម
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងធម៌ សត្វទាំងឡាយដែល
 បម្រុងត្រាស់ដឹងធម៌ក៏មាន ។

[២៧២] ម្ចាស់រាជកុមារ ត្រាទោះឯង តថាគតដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី
 អារាធនា របស់សហម្បតិព្រហ្មផង អាស្រ័យនូវសេចក្តីករុណាដល់ពួកសត្វ
 ផង ទើបរមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ កាល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

តថាគតរមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ ក៏បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ
មានភ្នែកមានធូលីគឺរាគាទិក្ខុលេសតិច (ខ្លះ) មានភ្នែកមានធូលីគឺរាគា
ទិក្ខុលេសច្រើន (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយក្លា (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយទន់ (ខ្លះ)
មានអាការៈល្អ (ខ្លះ) មានអាការៈអាក្រក់ (ខ្លះ) ជាសត្វដែលគួរឲ្យ
ត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ (ខ្លះ) ជា
អ្នកឃើញទោស និងភ័យក្នុងបរលោក (ខ្លះ) ។ ដូចជាផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ
គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី ផ្កាល្អកសក្តី ក្នុងគុម្ពនៃព្រលិតក្តី ក្នុងគុម្ព
នៃល្អកក្រហមក្តី ក្នុងគុម្ពនៃល្អកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើង
ក្នុងទឹក លូតលាស់ឡើងតាមទឹក លិចនៅក្នុងទឹកនៅឡើយ មានផ្កាជលជាតិ
ពួកខ្លះ គឺព្រលិតក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី ផ្កាល្អកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក
ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក បិទនៅត្រឹមស្មើនឹងទឹក មានផ្កាជលជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិត
ក្តី ផ្កាល្អកក្រហមក្តី ផ្កាល្អកសក្តី តែងកើតឡើងក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុង
ទឹក ដុះខ្ពស់ឡើងជាន់ទឹក មិនជាប់ជំពាក់ដោយទឹក មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតរមិលមើលនូវសត្វលោកដោយពុទ្ធចក្ខុ បាន
ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ មានភ្នែកមានធូលីគឺ រាគាទិក្ខុលេសតិច (ខ្លះ)
មានភ្នែកមានធូលីគឺ រាគាទិក្ខុលេសច្រើន (ខ្លះ) មានឥន្ទ្រិយក្លា (ខ្លះ)
មានឥន្ទ្រិយទន់ (ខ្លះ) មានអាការៈល្អ (ខ្លះ) មានអាការៈអាក្រក់ (ខ្លះ)
ជាសត្វដែលគួរឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយងាយ (ខ្លះ) ឲ្យត្រាស់ដឹងបានដោយ
កម្រ (ខ្លះ) សត្វចំពួកខ្លះឃើញទោសនិងភ័យក្នុងបរលោក មានឧបមេយ្យ

ដូច្នោះឯង ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រានោះ តថាគតបានសម្តែងជាបទគាថា ចំពោះ សហម្បតិព្រហ្មថា

ទ្វារនៃព្រះនិព្វានទាំងនោះ បើកហើយ សត្វទាំងឡាយណា
មានសោតប្បសាទ សត្វទាំងឡាយនោះ ចូរបញ្ចេញនូវសទ្ធា
ចុះ ។ ម្ចាស់មហាព្រហ្ម តថាគតសម្គាល់ក្នុងការលំបាក
បានជាមិនសម្តែងធម៌ដ៏ឧត្តម ដែលតថាគត ស្ងាត់ហើយ
ក្នុងសំណាក់មនុស្សទាំងឡាយ ។

ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្មគិតថា ខ្លួនអញជាបុគ្គល
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យល់ព្រម ដើម្បីនឹងសម្តែងធម៌ហើយ (លុះគិត
ហើយ) ក៏ថ្វាយបង្គំលាតថាគតធ្វើប្រទេក្សិណហើយ ក៏បាត់អំពីទីនោះទៅ ។

[២៧៣] ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
តថាគតគួរសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណាអាចនឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះ
ឆាប់រហ័សបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ តថាគត នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះ
តទៅទៀតថា អាឡារកាលាមគោត្រនេះ ជាបណ្ឌិតជាអ្នកឈ្នួសវៃ ជាអ្នកមាន
ប្រាជ្ញា មានភ្នែកមានចូលីគឺភក្តីភក្តីលេសតិចយូរមកហើយ បើដូច្នោះ គួរ
តថាគតសម្តែងធម៌ ដល់អាឡារកាលាមគោត្រជាមុនចុះ តាបសនោះអាច
នឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ គ្រានោះ មានពួក
ទេវតាចូលមករកតថាគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
អាឡារកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយាស្ងាប់ ៧ ថ្ងៃទៅហើយ ។ ឯញាណ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ទស្សនៈ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា អាឡារកាលាមគោត្រ ធ្វើកាលកិរិយា
ស្លាប់ទៅ ៧ ថ្ងៃហើយមែន ។ ម្នាលរាជកុមារ ទើបតថាគតមានសេចក្តី
ត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឱ អាឡារកាលាមគោត្រមានសេចក្តីវិនាសធំ ប្រសិនបើ
អាឡារកាលាមគោត្រនោះ បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងត្រាស់ដឹងធម៌បានមួយ
រំពេច ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើ
ដូច្នោះ តថាគត គួរសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណាជាមុនហ្ន៎ អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹង
ធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះទៀតថា ឧទុក្ខរាមបុត្រនេះឯង ជាបណ្ឌិតមានបញ្ញាល្អាសវៃ ជា
មេធាវី មានភ្នែកមានចូលីគឺភក្តិភក្តិលេសតិចមកយូរហើយ បើដូច្នោះគួរ
តថាគត សម្តែងធម៌ដល់ឧទុក្ខរាមបុត្រជាមុនចុះ តាបសនោះនឹងត្រាស់ដឹងធម៌
នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះមានពួកទេវតា ចូលមក
រកតថាគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧទុក្ខរាមបុត្រ
ធ្វើកាលកិរិយា ស្លាប់ អំពីពេលព្រលប់ទៅហើយ ។ ញាណទស្សនៈ
ក៏កើតឡើងដល់ តថាគតថា ឧទុក្ខរាមបុត្រធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ អំពីពេល
ព្រលប់ទៅហើយមែន ។ ម្នាលរាជកុមារតថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ឱ ឧទុក្ខរាមបុត្រមានសេចក្តីវិនាសធំ ប្រសិនបើតាបសនោះ
បានស្តាប់ធម៌នេះ នឹងត្រាស់ដឹងដោយឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគត
នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះតទៅទៀតថា តថាគតគួរសម្តែងធម៌ដល់អ្នកណាមុនហ្ន៎
អ្នកណានឹងត្រាស់ដឹងធម៌នេះឆាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគត

នោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបការាច្រើន ដល់តថាគតព្រោះបាន បម្រើតថាគត កាលដែលកំពុងបញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ ព្យាយាម បើដូច្នោះគួរតថាគតសម្តែងធម៌ដល់បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុជាមុនចុះ ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទៀតថា ឥឡូវនេះ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុនៅក្នុងទីណា ។ ម្នាលរាជកុមារ លុះតថាគតនោះ បាន ឃើញបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ នៅក្នុងព្រៃឥសិបតនមិតទាយវន ទៀបក្រុង ពារាណសី ដោយទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធស្អាត កន្លងលើសចក្ខុរបស់មនុស្ស ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះតថាគតនៅក្នុងឧរុវេលប្រទេស តាមសមគួរដល់ អធ្យាស្រ័យ ទើបបានចរទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅរកក្រុងពារាណសី ។

[២៧៤] ម្នាលរាជកុមារ មានអាជីវកឈ្មោះឧបកៈ បានឃើញតថាគត ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ក្នុងចន្លោះនៃគយាប្រទេស និងចន្លោះនៃពោធិព្រឹក្ស លុះ ឃើញហើយក៏ពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ របស់អ្នកជ្រះថ្លាណាស់ ឆរវិណ្ណរបស់អ្នកក៏បរិសុទ្ធផ្លូវផង ម្នាលអាវុសោ អ្នក បួសឧទ្ទិសចំពោះគ្រុណា អ្នកណាជាគ្រូរបស់អ្នក អ្នកពេញចិត្តនឹងធម៌របស់ គ្រុណា ។ ម្នាលរាជកុមារ កាលឧបកាជីវកសួរយ៉ាងនេះហើយ តថាគត ក៏ឆ្លើយតបដោយពាក្យជាគាថាទៅរកឧបកាជីវកថា

តថាគតជាអ្នកគ្របសង្កត់នូវតេក្ខមិកធម៌ទាំងអស់ ត្រាស់
 ដឹងនូវចតុត្ថមិកធម៌ទាំងអស់ បានលះចោលនូវតេក្ខមិកធម៌
 ទាំងអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់តណ្ហា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ដឹងច្បាស់នូវចតុតមិកធម៌ដោយខ្លួនឯង (ចាំបាច់) ចំពោះ
 បុគ្គលណា ។ តថាគតមិនមានអាចារ្យទេ មិនមានបុគ្គល
 ដទៃស្មើនឹងតថាគត ក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មិន
 មានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹមនឹងតថាគតបានឡើយ ព្រោះតថាគត
 ជាអរហន្តក្នុងលោក ជាសាស្តាខ្ពស់ផុត មានតែតថាគត
 មួយជាសម្មាសម្ពុទ្ធ តថាគតមានសេចក្តីត្រជាក់ មានភ្លើង
 កិលេសរលត់អស់ហើយ ឥឡូវតថាគត ទៅកាន់បូរីនៃពួក
 ជនអ្នកកាសី ដើម្បីសម្តែងធម្មចក្រ តថាគតនឹងទូលំទូលាយ
 អមតៈនិព្វាន ចំពោះសត្វលោក ដែលនឹងត្រឡប់មកវិញ
 គ្របសង្កត់ ។

ឧបកាជីវកតបថា ម្នាលអារុសោ អ្នកប្តេជ្ញាខ្លួនអ្នកយ៉ាងណា អ្នកគួរ
 (ដើម្បីបាននូវឈ្មោះ) ថា អនន្តជិនៈ (យ៉ាងនោះឯង) ។
 តថាគតក៏តប យ៉ាងនេះទៀតថា

ជនទាំងឡាយណា បានដល់នូវអាសវក្ស័យ ជនទាំងនោះ
 ឈ្មោះជិនៈ ប្រាកដដូចតថាគតដែរ ។ តថាគតបានឈ្មោះ
 បាបធម៌ទាំងអស់ហើយ ម្នាលឧបកៈ ព្រោះហេតុនោះ ទើប
 តថាគតឈ្មោះថា ជិនៈ ។

ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគត តបយ៉ាងនេះហើយ ឧបកាជីវក៏ ពោល
 ថា ម្នាលអារុសោពាក្សយ៉ាងហ្នឹងពិតមែនហើយ (ថាហើយ) ក៏នឹកក្សាល

លៀនអណ្តាតកាន់យកផ្លូវផ្សេង ចៀសចេញទៅ ។

[២៧៥] គ្រានោះ តថាគតចរទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ហើយ ក៏ចូល
 ទៅក្រុងពារាណសី រួចហើយទៅឯឥសិបតនមិតទាយវន សំដៅទៅរកកន្លែង
 ដែលបញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុនៅ ។ ម្នាលរាជកុមារ ពួកបញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុបានឃើញ
 តថាគតមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏ប្លេជ្ជាគ្នាថា ម្នាលអារុសោ សមណ
 គោតមនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោក ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់
 ដើម្បីការៈល្មោក ឥឡូវនេះ លោកនិមន្តមក យើងទាំងអស់គ្នា មិនគួរថ្វាយ
 បង្គំ មិនគួរក្រោកទទួលលោកទេ មិនគួរទទួលបាត្រចីវរលោកឡើយ ប៉ុន្តែ
 យើងត្រូវក្រាលអាសនៈបម្រុងទុក បើលោកនឹងចង់គង់ក៏គង់ចុះ ។ ម្នាលរាជ
 កុមារ តថាគតចូលទៅរកបញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុដោយប្រការណាៗ បញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុ
 ទាំងនោះក៏មិនអាចដើម្បីបិតនៅក្នុងពាក្យប្លេជ្ជារបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះៗ
 បានឡើយ ក៏ស្រាប់តែខ្លះក្រោកទទួលតថាគត ខ្លះទទួលបាត្រចីវរ របស់តថាគត
 ខ្លះក្រាលអាសនៈឲ្យ ខ្លះតម្កល់ទឹកលាជើង ប៉ុន្តែពួកបញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុ ក៏នៅតែ
 ហៅតថាគតដោយចំឈ្មោះផង ដោយពាក្យថាអារុសោផង ។ ម្នាលរាជកុមារ
 កាលពួកបញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុ ពោលពាក្យហៅតថាគតយ៉ាងនេះហើយ តថាគត
 ពោលយ៉ាងនេះនឹងបញ្ជាវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់
 គ្នា កុំហៅតថាគតដោយចំឈ្មោះ និងពាក្យថាអារុសោឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅអមតធម៌ ដែល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ
 ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរ
 ធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់
 តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាខ្លួន
 ឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។
 ម្នាលរាជកុមារ កាលតថាគតពោលយ៉ាងនេះហើយ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុក៏ពោល
 ពាក្យនេះ នឹងតថាគតទៀតថា ម្នាលអារុសោគោតម ព្រះអង្គមិនទាន់ត្រាស់
 ដឹងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញ្ញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តមអាចកម្ចាត់បង់
 នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយការប្រតិបត្តិនោះផង ដោយ
 អំពើដែលអ្នកដទៃ ធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះព្រះអង្គប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីល្មោកច្រើនហើយ ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មកដើម្បីភាព
 ល្មោកច្រើនហើយ ក៏នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ដ៏វិសេស ដោយ
 ញ្ញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកម្ចាត់បង់កិលេសដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 លុះបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏ពោល
 នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែន
 ប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោកច្រើនទេ មិនឃ្នាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់មក
 ដើម្បីល្មោកច្រើនដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មា
 សម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រុងសោតបសាទចុះ
 តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវ

នេះ តថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់
ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើ
ប្រតិបត្តិគួរដល់ពាក្យប្រដៅរបស់តថាគតហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត
នៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យ
នេះនឹងតថាគតជាគម្រប់ ២ ជនថា ម្នាលអាវុសោគោតម ព្រះអង្គមិនទាន់
បានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស ដោយញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម
អាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ
នោះផង ដោយអំពើដែលជនដទៃធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រផង ឥឡូវនេះព្រះអង្គ
ប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោកច្រើន ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មក
ដើម្បីកាតល្មោកច្រើនហើយ នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេស
ដោយញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេសដូចម្តេចបាន ។ ម្នាល
រាជកុមារ ឯតថាគតក៏បានពោលពាក្យនេះ នឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ជា
គម្រប់ ២ ជនថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនមែនប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោក
ច្រើនទេ មិនឃ្នាតចាកព្យាយាមទេ មិនវិលត្រឡប់ដើម្បីមកល្មោកច្រើន
ដូច្នោះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រងសោតបសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀន
ប្រដៅនូវអមតធម៌ ដែលតថាគតត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែង
ធម៌ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា អ្នកទាំងឡាយ កាលបើបានប្រតិបត្តិគួរដល់
 ពាក្យប្រដៅរបស់គាត់ហើយ ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។ ម្នាលរាជកុមារ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ បានពោលពាក្យនេះនឹង
 តថាគតអស់វារៈ ជាគម្រប់ ៣ ផងទៀតថា ម្នាលអារុសោ ព្រះអង្គមិនទាន់
 បានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម
 អាចកម្ចាត់បង់កិលេស ដោយការប្រព្រឹត្តិនោះផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះ
 ផង ដោយអំពើដែលជនដទៃធ្វើត្រាប់បានដោយកម្រនោះផង ឥឡូវនេះ ព្រះ
 អង្គប្រតិបត្តិដើម្បីល្មោកច្រើន ឃ្នាតចាកព្យាយាមហើយ វិលត្រឡប់មកដើម្បី
 ល្មោកច្រើន នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវឧត្តរិមនុស្សធម៌ ជាធម៌វិសេសដោយ
 ញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម អាចកម្ចាត់បង់កិលេសដូចម្តេចបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ
 កាលបើបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏ពោល
 ពាក្យនេះនឹងបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ចាំបានដែរឬ ពាក្យមានសភាពយ៉ាងនេះ ជាពាក្យដែលតថាគត ធ្លាប់បាន
 ពោលមកអំពីមុនឬអ្វី ។ បញ្ចវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ពាក្យហ្នឹងព្រះអង្គមិនដែលពោលទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយចូរប្រុងសោតបសាទចុះ តថាគតនឹងប្រៀនប្រដៅ នូវអមតធម៌
 ដែលតថាគតបានត្រាស់ដឹងហើយ ឥឡូវតថាគតនឹងសម្តែងធម៌ ក៏កុលបុត្រ

ទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
អនុត្តរធម៌ណា កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ប្រតិបត្តិគួរតាមពាក្យប្រដៅរបស់
តថាគត ពុំយូរឡើយ មុខជានឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
បច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ។
ម្នាលរាជកុមារ តថាគតអាចញ៉ាំងបញ្ជូនវគ្គិយភិក្ខុទាំងឡាយ ឲ្យយល់ច្បាស់
(ក្នុងពេលនោះ) បាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតបានប្រៀនប្រដៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយតែ ២ រូប ។ ភិក្ខុ ៣ រូបនាំគ្នាត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ។ ភិក្ខុ ៣ រូប
ដែលត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំមកនូវអាហារណា អាហារនោះ យើង ៦ នាក់
ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ តថាគតប្រដៅភិក្ខុ ៣
រូប ។ ពួកភិក្ខុ ២ រូបត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត នាំមកនូវអាហារណា អាហារនោះ
យើងទាំង ៦ នាក់ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ គ្រានោះ
ឯង ពួកបញ្ជូនវគ្គិយភិក្ខុកាលបើតថាគតទូន្មានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះ
ក៏កុលបុត្តទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់អនុត្តរធម៌ណា ពុំយូរឡើយ ក៏បានត្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
បច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈហើយ
សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

[២៧៦] កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពោធិរាជកុមារ
បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
កាលយូរប៉ុន្មានទៅ ភិក្ខុដែលបានព្រះតថាគតជាអ្នកនៃនាំ (យ៉ាងនេះ)

ហើយ កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា របស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះនូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលមានមគ្គព្រហ្មចរិយៈជាទី បំផុត ។ ម្នាលរាជកុមារ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរទ្រង់ក្នុងប្រស្នា នោះវិញ ទ្រង់គប្បីដោះស្រាយប្រស្នានោះ តាមដែលទ្រង់ឃើញថាសមគួរចុះ ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ទ្រង់ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុង សិល្បសាស្ត្រ ក្នុងកាលឡើងជិះដំរី និងការកាន់កង្វេរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើនយ៉ាងនេះមែនហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងសិល្បសាស្ត្រក្នុងការ ឡើងជិះដំរី និងការចាប់កាន់កង្វេរ ។

[២៧៧] ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរស ក្នុងនគរនេះគិតថា ពោធិរាជកុមារ ចេះសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់ កាន់កង្វេរ អាត្មាអញនឹងសូមរៀនសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះដំរី និងចាប់កាន់កង្វេរ ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិរាជកុមារនោះ ។ តែថាបុរសនោះជាអ្នកមិនមានសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបានដោយសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏ មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកមានអាពាធ ច្រើន សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមិនមានអាពាធ សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរស នោះជាអ្នកអត់អាង មានមាយា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបាន ដោយការមិនអត់អាង ទាំងមិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បី

សម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមានព្យាយាម ប្រារព្ធហើយ សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ មួយយ៉ាងវិញទៀត បុរសនោះជាអ្នកអាប់ប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយ មានប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏មិនគប្បីសម្រេចបានឡើយ ។ ម្ចាស់រាជ កុមារ ទ្រង់សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះគប្បីសិក្សា សិល្ប សាស្ត្រឡើងជិះជីវី និងចាប់កាន់កង្វែរក្នុងសម្លាកំរបសព្វះអង្គ បានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះ ដែលប្រកបដោយអង្គ សូម្បីតែមួយៗ ក៏ មិនគប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រ ឡើងជិះជីវី និងចាប់កាន់ កង្វែរក្នុងសម្លាកំខ្ញុំ ព្រះអង្គបានឡើយ នឹងបាច់ពោលទៅថ្វីដល់បុគ្គលដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ នោះ ។

[២៧៨] ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរស ក្នុងនគរនេះគិតថា ពោធិរាជកុមារ ចេះសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះជីវី នឹងចាប់ កាន់កង្វែរ អាត្មាអញនឹងសូមសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះជីវី នឹងចាប់កាន់ កង្វែរ ក្នុងសំណាក់របស់ពោធិរាជកុមារនោះ ។ ឯបុរសនោះ ជាអ្នកមាន សទ្ធា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបានដោយសទ្ធា សិល្បសាស្ត្រ នោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកមានអាពាធ តិច សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយអាពាធតិច សិល្ប សាស្ត្រនោះក៏គប្បីសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះជាអ្នកមិនអួត

អាងមិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបាន ដោយការ
 មិនអត់អាង មិនមានមាយា សិល្បសាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន ។
 មួយយ៉ាងទៀត បុរសនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ សិល្ប
 សាស្ត្រទាំងប៉ុន្មាន ដែលគេគប្បីបានដោយមានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធហើយ
 សិល្បនោះក៏គប្បីសម្រេចបាន ។ មួយយ៉ាងវិញទៀត បុរសនោះជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញា សិល្បសាស្ត្រទាំងប៉ុន្មានដែលគេគប្បីបានដោយមានប្រាជ្ញា សិល្ប
 សាស្ត្រនោះ ក៏គប្បីសម្រេចបាន ។ ម្នាលរាជកុមារ ទ្រង់សម្គាល់សេចក្តី
 នោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើងជិះជីវនឹងចាប់កាន់
 កង្វែរ ក្នុងសំណាក់របស់ទ្រង់បានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរស
 នោះដែលប្រកបដោយអង្គ សូម្បីតែមួយៗ ក៏គប្បីសិក្សាសិល្បសាស្ត្រឡើង
 ជិះជីវ នឹងចាប់កាន់កង្វែរ ក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គបាន នឹងបាច់ពេល
 ទៅថ្ងៃដល់បុគ្គលប្រកបដោយអង្គ ៥ ។

[២៧៧] ម្នាលរាជកុមារ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមរបស់ភិក្ខុ ៥ ប្រការ
 នេះក៏ដូច្នោះដែរ ។ អង្គទាំង ៥ ប្រការតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលរាជកុមារ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿប្រាជ្ញាត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគត
 ថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គ
 ត្រាស់ដឹងនូវព្រាហ្មធម៌ទាំងពួងដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ព្រះអង្គបរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជាបច្ច្យាសនូវត្រៃ
 លោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

អង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និងមនុស្ស
ទាំងឡាយ ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់
មកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច ប្រកប
ដោយតេជោធាតុ មានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក យ៉ាង
កណ្តាល ល្មមអត់ធន់ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមបាន ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមិនអួតអាង
មិនមានមាយា សម្តែងខ្លួនឲ្យច្បាស់ក្នុងសាស្តា ឬវិញ្ញាណទាំងឡាយជា
សព្វហូចារីបុគ្គលតាមសេចក្តីពិត ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាម
ប្រារព្ធ ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ជាអ្នកមានកម្លាំង ដើម្បី
ធ្វើកុសលធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកើតឡើងបាន ជាអ្នកមានសេចក្តីព្យាយាមដ៏មាំ
មួន មិនបានបោះបង់ជុំក្នុងកុសលធម៌ ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកប
ដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ដឹងនូវការកើតឡើង និងសេចក្តីវិនាសទៅវិញ
ប្រកបដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងទម្លាយបង់នូវលោភៈជាដើម ជាគ្រឿង
កំណត់នូវការក្ស័យទៅនៃសេចក្តីទុក្ខដោយប្រពៃ ។ ម្នាលរាជកុមារ អង្គនៃ
សេចក្តីព្យាយាមទាំងឡាយរបស់ភិក្ខុមាន ៥ ប្រការ នេះឯង ។ ម្នាល
រាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះ
ហើយ បាននូវតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាក
ផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ
ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយា-

រាជវគ្គ ពោធិរាជកុមារសូត្រទី ៥

៧២៣

បថទាំង ៤ អស់ ៧ ឆ្នាំ ។ ម្នាលរាជកុមារ ៧ ឆ្នាំលើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុ
 ដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ បានតថាគត
 ជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស
 ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចូលទៅសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់
 ៦ ឆ្នាំ... អស់ ៥ ឆ្នាំ... អស់ ៤ ឆ្នាំ... អស់ ៣ ឆ្នាំ... អស់ ២ ឆ្នាំ...
 អស់ ១ ឆ្នាំ ។ ម្នាលរាជកុមារ មួយឆ្នាំក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុដែលប្រកប
 ដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះ កាលបាននូវតថាគតជាអ្នក
 ណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់ ៧ ខែ ។ ម្នាល
 រាជកុមារ ៧ ខែក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តី
 ព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបានតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រ
 ទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 នូវអនុត្តរធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់
 ៦ ខែ ... អស់ ៥ ខែ ... អស់ ៤ ខែ ... អស់ ៣ ខែ ... អស់ ២ ខែ

... អស់ ១ ខែ... អស់កន្លះខែ ។ ម្នាលរាជកុមារ កន្លះខែក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាននូវតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះចំពោះអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជា ទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់យប់ និងថ្ងៃ ៧ ។ ម្នាលរាជកុមារ យប់ និងថ្ងៃ ៧ ក៏លើកទុកចុះ ។ ម្នាលរាជកុមារ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបានតថាគតជាអ្នកណែនាំ ក៏កុលបុត្រទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា គង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អស់យប់ និងថ្ងៃ ៦ ... អស់យប់និងថ្ងៃ ៥ ... អស់យប់និងថ្ងៃ ៤ ... អស់យប់និងថ្ងៃ ៣ ... អស់យប់និងថ្ងៃ ២ ... អស់យប់និងថ្ងៃ ១ ។ ម្នាលរាជកុមារ យប់មួយថ្ងៃមួយក៏លើកទុកចុះ ។ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ប្រការនេះហើយ កាលបាននូវតថាគតជាអ្នកណែនាំ តថាគតប្រៀនប្រដៅក្នុងវេលាល្ងាច លុះព្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន តថាគតប្រដៅក្នុងវេលាព្រឹក លុះវេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចនូវគុណវិសេសក៏មាន ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ពោធិរាជកុមារ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះពុទ្ធជា
 អស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ទាំងការវះនៃធម៌ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយដោយ
 ប្រពៃក៏អស្ចារ្យ ព្រោះថា សត្វដែលព្រះអង្គប្រៀនប្រដៅក្នុងវេលាល្ងាច
 លុះត្រឹកឡើងនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន ព្រះអង្គប្រដៅក្នុងវេលា
 ត្រឹក វេលាល្ងាចនឹងបានសម្រេចគុណវិសេសក៏មាន ។

[២៨០] កាលពោធិរាជកុមារក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ សញ្ជីកាបុត្ត
 មាណពបានក្រាបទូលពោធិរាជកុមារយ៉ាងនេះវិញថា ពោធិរាជកុមារជាម្ចាស់
 នេះ គ្រាន់តែប្រកាសសេចក្តីថា ព្រះពុទ្ធជាអស្ចារ្យ ព្រះធម៌ជាអស្ចារ្យ ការវះ
 នៃធម៌ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហើយ ក៏ជាអស្ចារ្យដូច្នោះ ប៉ុន្តែពោធិរាជកុមារ ជា
 ម្ចាស់មិនទាន់ដល់ព្រះគោតមនោះផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង
 ទីរលឹកនៅឡើយ ។

[២៨១] ម្នាលសញ្ជីកាបុត្តសម្លាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 ម្នាលសញ្ជីកាបុត្តសម្លាញ់ អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលសញ្ជីកាបុត្ត
 សម្លាញ់ ពាក្យនោះខ្ញុំបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះមុខ ខ្ញុំបានទទួលក្នុងទីចំពោះមុខ
 នៃព្រះមាតាជាម្ចាស់ ម្នាលសញ្ជីកាបុត្តសម្លាញ់ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី សម័យនោះឯង ព្រះ
 មាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំទ្រង់គកិ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគហើយ គង់ក្នុងទីដីសមគួរ
 លុះព្រះមាតាជាម្ចាស់របស់ខ្ញុំគង់ក្នុងទីដីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទារកដែលនៅក្នុងភិរមស្រី
 ខ្ញុំម្ចាស់នេះ ទោះបីជាកុមារក្តី ជាកុមារីក្តី សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផងជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគចាំទុកនូវទារក
 នោះថា ជាឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើម
 តាំងពីថ្ងៃនេះតទៅ ដូច្នោះ ម្ចាស់សញ្ជិកាបុត្តសម្មាញ្ញ សម័យមួយទៀត ព្រះ
 មានព្រះភាគស្តេចគង់នៅនាកេសកឡារ៉ែន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់ម្រឹក ជិតក្រុង
 ឈ្មោះសុំសុមារគិរៈ ក្នុងភគវនបទ គ្រានោះឯង មេនំបានបំបៅខ្ញុំលើភ្នៅ
 ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ រួចឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះមេនំឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិរាជ
 កុមារនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទី
 ពឹងទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកនូវពោធិរាជកុមារនោះ ថាជា
 ឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគមស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃ
 នេះទៅ ម្ចាស់សញ្ជិកាបុត្តសម្មាញ្ញ ខ្លួនខ្ញុំនុំបានដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹកអស់វារៈជាគម្រប់ ៣ ដងផង សូម
 ព្រះមានព្រះភាគចាំនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវព្រះត្រៃសរណគម
 ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះរៀងទៅ ។

ចប់ ពោធិរាជកុមារសូត្រទី ៥

អដ្ឋកថា

ពោធិរាជកុមារសូត្រ

[២៤៧] ពោធិរាជកុមារសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេ សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ បទថា កោកនទោ សេចក្ដីថា ផ្កាឈូក លោកហៅថា កោកនទៈប្រាសាទដែលជាមង្គលនោះ លោកធ្វើបង្ហាញឲ្យដូច ផ្កាឈូកដែលមើលឃើញ ព្រោះដូច្នោះ ទើបដល់នូវការរាប់ថា កោកនទ ប្រាសាទ ។

[២៤៨] កាំជណ្ដើរជាន់ដំបូង លោកហៅថា ជណ្ដើរជាន់ក្រោម ក្នុង បទថា យាវ បន្ទិមសោទាណាកឡេវវា នេះ ។

[២៤៩] បទថា អន្ទសា ទោ សេចក្ដីថា បុគ្គលដែលឈរត្រង់ ខ្វែងទ្វារនោះឯងដើម្បីត្រូវការមើលក៏ឃើញហើយ ។ បទថា ភគវា តុណ្ហិ អហោសិ សេចក្ដីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រំពឹងមើលថា ព្រះរាជ កុមារទ្រង់ធ្វើសក្ការៈធំនេះ ដើម្បីប្រាថ្នាអ្វីហ្ន៎ ទើបទ្រង់ជ្រាបថា ទ្រង់ធ្វើព្រោះ ប្រាថ្នាព្រះឱរស ។ ព្រះរាជកុមារនោះ មិនមានឱរស ទ្រង់ប្រាថ្នាព្រះឱរស បានឮថា ជនទាំងឡាយធ្វើអធិការ ការធ្វើដែលជំរុកលែងដល់ព្រះពុទ្ធទាំង ឡាយ ទើបនឹងបានវត្ថុដូចចិត្តប្រាថ្នា ដូច្នោះ ។ ព្រះរាជកុមារទ្រង់ធ្វើសេចក្ដី ប្រាថ្នាថា បើអញបានបុត្រសោត ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់នឹងជាន់បន្ទះសំពត់ របស់អញ បើអញមិនបាន ទ្រង់នឹងមិនជាន់ ទើបប្រើឲ្យក្រាលសំពត់ទុក ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រមើលមើលថា បុត្ររបស់ព្រះរាជានេះ

នឹងមានឬទេហ្ន៎ ហើយទ្រង់ឃើញថា នឹងមិនមាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជ្រាបថា ក្នុងកាលមុន ព្រះរាជានោះ នៅក្នុងកោះមួយ ទ្រង់បរិភោគកូនបក្សី
 ដោយមានឆន្ទៈស្មើគ្នា ។ បើមាតុក្រាមរបស់ព្រះរាជាគប្បីមានចិត្តដទៃសោត
 ក៏នឹងបានបុត្រ តែជនទាំង ២ មានឆន្ទៈស្មើគ្នា ធ្វើបាបកម្មទុក ដូច្នោះ ទើប
 បុត្ររបស់ព្រះរាជានេះមិនមាន ដូច្នោះ ។ តែបើតថាគតជាន់សំពត់ព្រះរាជ
 កុមារ ក៏នឹងសម្គាល់ខុសបានថា កិត្តិសព្វបានជ្រោយក្នុងលោកថា បុគ្គលធ្វើ
 អធិការដល់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយហើយ រមែងបានវត្ថុដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ អញ
 បានធ្វើអភិវិហារដ៏ច្រើនផង អញក៏មិនបានបុត្រផង កិត្តិសព្វនេះមិនពិត ។
 សូម្បីពួកតិរិយទាំងឡាយ ក៏តិះដៀលថា ឈ្មោះថា វត្ថុដែលមិនគួរធ្វើរបស់
 សមណៈទាំងឡាយមិនមាន ពួកសមណៈជាន់ផ្ទាំងសំពត់ត្រាច់ទៅដូច្នោះ ។
 កាលជាន់ក្នុងឥឡូវនេះភិក្ខុជាច្រើនដែលដឹងចិត្តអ្នកដទៃ ភិក្ខុទាំងនោះជ្រាប
 ថាគួរក៏នឹងជាន់ ដែលជ្រាបថាមិនគួរក៏នឹងមិនជាន់ ក្នុងអនាគតនឹងមានឧប-
 និស្ស័យតិច ជនទាំងឡាយនឹងមិនដឹងអនាគត ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះជាន់
 បើវត្ថុដែលគេប្រាថ្នាសម្រេចសោត សេចក្តីនុះចាត់ជាការល្អ បើមិន
 សម្រេច (ក៏នឹងតិះដៀល) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនប្រាថ្នានឹងជាន់
 ទើបទ្រង់ស្ងៀម ដោយហេតុទាំងនេះ គឺ ពួកមនុស្សនឹងក្តៅក្រហាយជាខាង
 ក្រោយថា ក្នុងកាលមុន បុគ្គលធ្វើអភិវិហារដល់ភិក្ខុសង្ឃ រមែងបានវត្ថុ
 ដែលប្រាថ្នាហើយ ព្រោះភិក្ខុទាំងឡាយបដិបត្តិបរិបូណ៌ ឥឡូវនេះមិនបាន
 ប្រហែលជាពួកភិក្ខុទាំងនេះ មិនអាចនឹងបដិបត្តិឲ្យបរិបូណ៌ ដូច្នោះ ។ ទើប

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនត្រូវជាន់
 កម្រាលសំពត់ទេ ភិក្ខុណាជាន់ ត្រូវអាបត្តិទុក្ខដ ។ តែកាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មិនកន្លងបទបញ្ញត្តិ ដើម្បីភាពជាមន្ត្រីល ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់តាំងអនុប្បញ្ញត្តិ
 ទុកដើម្បីឲ្យជាន់បានថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតអនុញ្ញាតឲ្យភិក្ខុដែល
 គ្រហស្ថអង្វរ ដើម្បីប្រយោជន៍ជាមន្ត្រីល ជាន់កម្រាលសំពត់បាន ដូច្នោះ ។

បទថា បដ្ឋិមំ ជនតំ តថាគតោ អបលោកេតិ សេចក្តីថា ព្រះថេរៈ
 ពោលសំដៅហេតុទី ៣ ក្នុងបណ្តាហេតុដែលពោលហើយ ។ ព្រោះហេតុអ្វី
 ទើបលោកពោល ពាក្យថា ន ខោ សុខេន សុខំ ដូច្នោះ ។ ព្រោះលោក
 សម្គាល់ថា ប្រហែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មានសេចក្តីសម្គាល់ក្នុងកាមសុខល្អិត
 នុយោគ ទើបទ្រង់មិនជាន់ ព្រោះដូច្នោះ សូម្បីអញក៏នឹងមានឆន្ទៈស្មើដោយ
 ព្រះសាស្តា ដូច្នោះ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។

[២៥០] បទថា សោ ខោ អហំ ជាដើម រហូតដល់ យាវ រត្តិយា
 បដ្ឋិមេ យាមេ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបដោយន័យដែលពោលហើយ ក្នុងមហាសច្ច
 សូត្រនោះឯង តអំពីនោះ គឺតាំងអំពីបទថា បញ្ចវគ្គិយានំ អាសវក្ខយា
 គប្បីជ្រាបដោយន័យដែលពោលទុកក្នុងបាសរាសិសូត្រ នោះឯង ។

[២៧៧] បទថា អង្គុសត្តណ្ណោ សិប្បេ បានដល់ សិប្បៈរបស់អ្នក
 កាន់កង្វរ ។ បទថា កុសលោ អហំ សេចក្តីថា ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាស ។
 កុមារនេះរៀនសិប្បៈ ក្នុងសម្លាករបស់អ្នកណា ។ បិតារៀនក្នុងសម្លាករបស់
 ជីតា កុមារនេះរៀនក្នុងសម្លាកបិតា ។

បានឮថា ក្នុងនគរកោសម្ពី ព្រះរាជាព្រះនាមថា បរន្តបៈ ទ្រង់កំពុងសោយ-
 រាជ្យ ។ ព្រះរាជមហេសីមានព្រះភក្តិ ព្រះនាងអង្គុយដណ្តប់សំពត់កម្ពុល
 ពណ៌ ក្រហមអាំងថ្ងៃ ជាមួយព្រះរាជាត្រង់ជាយព្រះដំណាក់ ។ មានបក្សី
 ហត្ថិលិង្គមួយ សម្គាល់ថា ជាដុំសាច់ ចុះមកឆាបយកព្រះនាងទៅក្នុងអា-
 កាស ។ ព្រះនាងខ្លាចបក្សីទម្លាក់ព្រះនាងចោល ទើបនៅស្ងៀម ។ បក្សី
 នោះនាំព្រះនាងទៅចុះត្រង់ប្រគាបឈើនាជើងភ្នំមួយកន្លែង ទើបព្រះនាង
 ទះដៃ ធ្វើសំឡេងខ្លាំងឡើង បក្សីភិតភ័យគេចទៅហើយ ព្រះនាងក៏ប្រសូត
 ព្រះឱរស លើប្រគាបឈើនោះឯង ។ កាលភ្លៀងធ្លាក់ចុះក្នុងរាត្រី វេលា
 យាម ៣ ទើបព្រះនាងយកសំពត់កម្ពុលដណ្តប់ប្រថាប់គង់ ។ ក្នុងទី
 មិនឆ្ងាយអំពីជើងភ្នំនោះ មានតាបសមួយរូបនៅអាស្រ័យ ដោយសំឡេង
 យំរបស់ព្រះនាងនោះ ទើបតាបសមកកាន់គល់ឈើ ក្នុងកាលអរុណារះ
 ឡើង សួរព្រះនាងដល់ជាតិ ហើយដាក់ដណ្តើរឲ្យនាងចុះមក នាំទៅកាន់
 លំនៅរបស់ខ្លួន ឲ្យបរិភោគបបរ ។ ព្រោះទារកកាន់យករដូវនៃពពក និង
 រដូវនៃភ្នំកើតហើយ ទើបតាំងឈ្មោះថា ឧទេន ។ តាបសរកផ្ទៃឈើមក
 ចិញ្ចឹមជនទាំង ២ ថ្ងៃមួយព្រះនាងធ្វើការ ទទួលក្នុងវេលាតាបសត្រឡប់
 សម្តែងមាយាស្ត្រី ធ្វើតាបសឲ្យបែកធ្លាយសីលហើយ កាលជនទាំងនោះ នៅ
 រួមគ្នា កាលវេលាក៏កន្លងទៅ ព្រះបាទបរន្តបៈ សោយទិវង្គតហើយ ។ តា
 បសងើបមើលផ្កាយនក្ខត្តបូក្សក្នុងវេលារាត្រីក៏ដឹងថា ព្រះរាជាសោយទិវង្គត
 ទើបសួរថា ព្រះរាជារបស់នាងសោយទិវង្គតហើយ នាងត្រូវការឲ្យបុត្រ

របស់នាងនៅក្នុងទីនេះ ឬនឹងឲ្យលើកស្ទេតច្នៃត្រក្នុងរាជ្យសម្បត្តិរបស់បិតា ។
 ទើបព្រះនាងនិទានរឿងរ៉ាវទាំងអស់តាំងអំពីដើមមក ឲ្យព្រះឱរសជ្រាប ព្រះ-
 ឱរសត្រូវការលើកស្ទេតច្នៃត្ររបស់ព្រះបិតាទើបប្រាប់ដល់តាបស ។ តាបស
 ចេះវិជ្ជាចាប់ដី ។ សួរថា វិជ្ជានោះតាបសបានមកអំពីណា ។ ឆ្លើយថា
 បានមកអំពីសម្មាកសក្កទេវរាជ ។ បានឮថា ក្នុងកាលមុន សក្កទេវ-
 រាជមកទំនុកបម្រុងតាបសនោះ បានសួរថា លោកម្ចាស់លំបាកដោយរឿង
 អ្វីខ្លះ ទើបតាបសទូលថា មានអន្តរាយទាក់ទងជាមួយដី ។ ទើបសក្ក-
 ទេវរាជឲ្យនូវវិជ្ជាចាប់ដី និងពិណ្ឌដល់តាបសនោះ បង្រៀនថា បើត្រូវការ
 ឲ្យដីគេចចូរដេញខ្សែមួយនេះ ហើយរាយមន្តនេះ កាលបំណងនឹងឲ្យដីមក
 ក៏ចូររាយមន្តនេះ ដូច្នោះ ។ ទើបតាបសបង្រៀនសិប្បៈនោះដល់កុមារ ព្រះ
 កុមារនោះឡើងដើមជ្រៃមួយដើម កាលដីទាំងឡាយមកហើយ ក៏ដេញពិណ
 រាយមន្ត ។ ដីទាំងឡាយខ្លាចគេចទៅហើយ ។ ព្រះកុមារ ជ្រាបអាណុ-
 ភាពរបស់សិប្បៈ ថ្ងៃស្អែកឡើង ទើបប្រកបសិប្បៈហៅដី ។ ដីដែល
 ជាមេហ្មងក៏មក បង្ហាន់កចូលទៅក្បែរ ។ ព្រះរាជកុមារឡើងកដីហើយ
 ជ្រើសដីជំទង់ៗ ដែលល្មមនឹងច្បាំងបានហើយ ក៏យកសំពត់កម្ពល និងព្រះ
 ទម្រង់ទៅថ្វាយបង្គំមាតាបិតាទៅដោយលំដាប់ ទៅកាន់ស្រុកនោះៗ ប្រមូល
 មនុស្សម្នាប្រាប់ថា ខ្ញុំជាឱរសរបស់ព្រះរាជា ត្រូវការសម្បត្តិទើបមក ហើយ
 ទៅព័ទ្ធព្រះនគរទុក ប្រកាសថា យើងជាឱរសរបស់ព្រះរាជា ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 ប្រគល់ស្ទេតច្នៃត្រដល់យើង កាលជនទាំងនោះមិនជឿ ក៏បង្ហាញសំពត់កម្ពល

និងព្រះទម្រង់ឲ្យមើល បានលើកស្ទេតច្នៃឡើងគ្រងរាជ្យហើយ ។ ព្រះរាជា
 នោះ មានព្រះទ័យដាក់តែក្នុងដំរី កាលមានគេទូលថា ទីត្រង់នោះមានដំរីស្អាត
 ទ្រង់ក៏យាងទៅចាប់ ។ ព្រះបាទចណ្ឌបជ្ជោត ទ្រង់ត្រិះរិះថា អញនឹងរៀន
 សិប្បៈក្នុងសម្លាកំររបស់ស្តេចខទេន ទើបបញ្ជាឲ្យធ្វើដំរីឈើឡើង ឲ្យទាហាន
 អង្គុយក្នុងដំរីនោះ លុះព្រះរាជានោះយាងមកដើម្បីចាប់ដំរី ក៏ត្រូវចាប់បាន
 បញ្ជូនជីតាទៅដើម្បីរៀនសិប្បៈចាប់ដំរីក្នុងសម្លាកំររបស់ព្រះរាជា ។ ព្រះអង្គ
 បានសម្រេចសង្វាសជាមួយព្រះជីតានោះ ហើយនាំគ្នាគេចទៅកាន់ព្រះនគរ
 របស់ព្រះអង្គ ។ ពោធិរាជកុមារនេះទ្រង់កើតក្នុងព្រះគភ៌របស់ព្រះជីតានោះ
 ទើបបានរៀនសិប្បៈ គឺមន្តក្នុងសម្លាកំររបស់ព្រះជនកនៃព្រះអង្គ ។

[២៧៩] បទថា **បដានិយមន្ត្រី** សេចក្តីថា ការផ្តើមព្យាយាម លោក
 ហៅថា បដាន ។ សេចក្តីព្យាយាមរបស់ភិក្ខុនោះមាន ហេតុនោះ ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា **បដានិយម** អ្នកមានព្យាយាម អង្គនៃភិក្ខុអ្នកមានព្យាយាម ហេតុ
 នោះឈ្មោះ ថា **បដានិយមន្ត្រី** ។ បទថា **សន្ទោ** បានដល់ បុគ្គលប្រកប
 ដោយសទ្ធា ។ សទ្ធានោះមាន ៤ ប្រការ គឺអាគមនសទ្ធា ១ អធិគមន
 សទ្ធា ១ ឱកប្បនសទ្ធា ១ បសាទសទ្ធា ១ ក្នុងបណ្តាសទ្ធា ៤ យ៉ាងនោះ
 ការជឿចំពោះព្រះសព្វញ្ញពោធិសត្វ ឈ្មោះថា **អាគមនសទ្ធា** ព្រោះមក
 ហើយ ចាប់តាំងអំពីការប្រាថ្នា ។ ឈ្មោះថា **អធិគមនសទ្ធា** ព្រោះសម្រេច
 ហើយ ដោយការចាក់ធ្លុះនៃព្រះអរិយសាវ័កទាំងឡាយ ។ ការដាក់ចិត្តជឿ
 ដោយការមិនញាប់ញ័រ កាលគេពោលថា **សន្ទោ ធម្មោ សង្ឃោ** ឈ្មោះថា

ឱកប្បនសទ្ធា។ ការកើតឡើងនៃការជ្រះថ្លា ឈ្មោះថា បសាទសទ្ធា។ ក្នុង
ទីនេះបំណងយក ឱកប្បនសទ្ធា ។ បទថា ពោធិ បានដល់ មគ្គញ្ញាណ ៤ ។
បុគ្គលរមែងជឿថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ចាក់ធ្លុះនូវមគ្គញ្ញាណ ៤ នោះដោយល្អ
ហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យនេះជាកំពូលនៃទេសនានោះឯង ។ ការជឿក្នុង
ព្រះរតនៈទាំង ៣ លោកបំណងយកហើយ ដោយអង្គនេះ ។ គឺបុគ្គលណា
មានសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះពុទ្ធជាដើមយ៉ាងខ្លាំងក្លា បធានវិរយៈនៃបុគ្គលនោះ
រមែងសម្រេច ។ បទថា អប្បាតាធា បានដល់ ការមិនមានរោគ ។
បទថា អប្បាតង្គោ បានដល់ ការមិនមានទុក្ខ ។ បទថា សមវេទានិយា
សេចក្តីថា មានវិបាកស្មើគ្នា ។ បទថា គហណិយា បានដល់ តេជោធាតុ
ដែលកើតអំពីកម្ម ។ បទថា នាតិសីតាយ នាចុណ្ណាយ សេចក្តីថា បុគ្គល
មានធាតុដែលត្រជាក់ខ្លាំង ក៏ខ្លាចការត្រជាក់ អ្នកមានធាតុក្តៅខ្លាំង ក៏ខ្លាចការ
ក្តៅ ។ សេចក្តីព្យាយាមរបស់បុគ្គលទាំងនោះ នឹងមិនសម្រេច ។ នឹង
សម្រេចដល់បុគ្គលដែលមានភាពជាកណ្តាលៗ ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោក
ពោលថា មជ្ឈិមាយ បធានកុមាយ ។ បទថា យថាភ្នំ អត្តានំ
អារិកត្តា សេចក្តីថា ប្រកាសទោសរបស់ខ្លួនតាមការពិត ។ បទថា ទុន-
យត្តតាមិយា សេចក្តីថា អាចដល់ គឺកំណត់ដល់ការកើត និងការរលត់ ។
ដោយពាក្យនេះ លោកពោលដល់ខុទ្ទកយញ្ញាណ ដែលកំណត់លក្ខណៈ
៥០ ។ បទថា អរិយាយ បានដល់ បរិសុទ្ធ ។ បទថា និព្វេនិកាយ
សេចក្តីថា អាចទម្លាយបង្អស់នូវគំនរលោកៈជាដើមបានក្នុងកាលមុន ។ បទ

ថា សម្មាទុក្ខក្យាយុតាមិទិយា សេចក្តីថា ឲ្យដល់នូវការអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ដែលនឹងត្រូវធ្វើឲ្យអស់នោះ ព្រោះលះកិលេសទាំងឡាយបានដោយតទង្គ-
 ប្បហាន ។ ដោយបទទាំងអស់នោះ ត្រាស់វិបស្សនាញាណតែម្យ៉ាង
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ពិតហើយ សេចក្តីព្យាយាម រមែងមិនសម្រេចដល់
 អ្នកមានបញ្ញាគ្រោតគ្រោត ។ ពិតហើយ ដោយពាក្យនេះ គប្បីជ្រាបថា អង្គ
 នៃភិក្ខុដែលមានសេចក្តីព្យាយាមទាំង ៥ ជាលោកិយទាំងអស់ ។ បទថា
 សាយមនុស្សិដ្ឋោ ទាតោ វិសេសមធិគច្ឆតិ ទូន្មានពេលល្ងាច សម្រេចគុណ
 វិសេសក្នុងពេលព្រឹក សេចក្តីថា កាលព្រះអាទិត្យអស្តង្គត ក៏ប្រៀនប្រដៅ
 លុះអរុណារក៏សម្រេចគុណវិសេស ។ បទថា ទាតមនុស្សិដ្ឋោ សាយំ
 សេចក្តីថា លុះអរុណារក៏ទូន្មាន ក្នុងវេលាព្រះអាទិត្យអស្តង្គតក៏សម្រេច
 គុណវិសេស ។ ឯព្រះទេសនានេះ លោកពោលដោយអំណាចនេយ្យបុគ្គល ។
 ពិតហើយ នេយ្យបុគ្គលសូម្បីមានបញ្ញាថាកថយ ក៏សម្រេចអរហត្តបាន
 ដោយ ៧ ថ្ងៃ ។ មានបញ្ញាខ្លាំងក្លាដោយ ១ ថ្ងៃ គប្បីជ្រាបពាក្យដ៏សេស
 ដោយអំណាចនៃបញ្ញាដែលជាកណ្តាលៗ ។ បទថា អហោ ពុទ្ធា អហោ
 ធម្មោ អហោ ធម្មស្ស ស្វាគ្គាតា សេចក្តីថា ព្រោះភិក្ខុឲ្យអាចារ្យប្រាប់កម្ម
 ដ្ឋានក្នុងវេលាព្រឹក ក្នុងពេលល្ងាចសម្រេចអរហត្ត ព្រោះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធ
 ទាំងឡាយ មានគុណដ៏ក្រៃលែង និងព្រោះធម៌ដែលព្រះពុទ្ធត្រាស់ល្អហើយ
 ដូច្នោះ កាលទ្រង់សរសើរ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។ បទថា យត្រ ហិ នាម
 ជានិបាត ប្រើក្នុងអត្ថថា គួរអស្ចារ្យ ។

[២៨១] បទថា កុច្ឆិមតិ បានដល់ សត្វដែលជិតនឹងចុតិ ។ បទថា យោ មេ អយំ ភន្តេ កុច្ឆិគតោ សេចក្តីថា សរណៈ រមែងឈ្មោះថា កាន់ យកហើយដោយអាការយ៉ាងនេះឬ ។ មិនទាន់ជាការកាន់យកហើយ ។ ធម្មតាការដល់សរណៈដោយអចិត្តកៈរមែងមិនមាន ។ ឯការរក្សារមែងប្រាកដ ចំពោះហើយ ។ ក្រោយមកមាតាបិតាបានជាសំត្រឿនកុមារនោះឲ្យរព្វកបានថា ម្ចាស់កូន កាលកូននៅក្នុងគភីមាតាក៏ឲ្យកាន់យកសរណៈនោះ ដូច្នោះ កាល វេលា ព្រះរាជកុមារនោះដឹងក្តីក៏កំណត់បានហើយ ញ៉ាំងសតិឲ្យកើតឡើងថា អញជាឧបាសកដល់សរណៈហើយ ដូច្នោះ ក្នុងកាលណា ក្នុងកាលនោះ រមែងឈ្មោះថា ដល់នូវសរណៈហើយ ។ ពាក្យដ៏សេសសក្កុងទីទាំងពួង ងាយ យល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ពោធិរាជកុមារសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

[២៨២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីជិតក្រុង
 សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ក្នុងដែនព្រះបាទបសេនទិកោសល មានចោរម្នាក់
 ឈ្មោះអង្គលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្និទ្ធក្នុងការបៀត
 បៀននិងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ។
 ចោរនោះ តែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែន
 និគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះតែងសម្លាប់ពួក
 មនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ ។ គ្រានោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ទើបស្តេចចូលទៅ
 កាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះចូលទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយ
 ត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភត្ត ទ្រង់ក៏រៀបចំសេនាសនៈ រួច
 ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ សំដៅទៅត្រង់ទីដែលអង្គលិមាល
 ចោរនៅ ។ ពួកអ្នកយូលគោ អ្នកយូលបសុសត្វ អ្នកក្រវាស និងអ្នកដើរ
 ផ្លូវ បានឃើញព្រះមានបុណ្យ កំពុងស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ សំដៅទៅត្រង់ទី
 ដែលអង្គលិមាលចោរនៅ លុះឃើញហើយក៏ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនុំឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ
 ដ្បិតក្នុងផ្លូវនុំ មានចោរឈ្មោះអង្គលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

៧៣៧

ឈាម ស្មិទ្ធក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះតែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជា មិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តី វិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអង្គលិមាលចោរ (ទាំងអស់) ។ កាលបើពួក មនុស្សក្រាបទូលយ៉ាងនេះ ព្រះមានបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ ។

[២៨៣] ពួកអ្នកឃ្វាលគោ អ្នកឃ្វាលបសុសត្វ អ្នកភ្ជួររាស់ និងអ្នក ដើរផ្លូវ ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យជាគម្រប់ ២ ដងដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ដ្បិតក្នុងផ្លូវនុ៎ះ មានចោរឈ្មោះអង្គលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្មិទ្ធក្នុង ការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ពួកសត្វមាន ជីវិតឡើយ ចោរនោះតែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅ ជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះតែង សម្លាប់ពួកមនុស្សកាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជា ពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តី វិនាសក្នុងកណ្តាប់ ដៃនៃអង្គលិមាលចោរ (ទាំងអស់) ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានបុណ្យ

ក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ ។

[២៨៤] ពួកអ្នកឃ្វាលគោ អ្នកឃ្វាលបសុសត្វ អ្នកក្បួររាស់ និងអ្នកដើរផ្លូវ ក្រាបទូលព្រះមានបុណ្យជាគម្រប់ ៣ ដងទៀតដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមព្រះអង្គកុំនិមន្តទៅកាន់ផ្លូវនុ៎ះឡើយ បពិត្រព្រះសមណៈ ជ្ងិតក្នុងផ្លូវនុ៎ះ មានចោរឈ្មោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្ម័គ្រក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរ ពួកសត្វមានជីវិតឡើយ ចោរនោះតែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន ចោរនោះ តែងសម្លាប់ពួកមនុស្សកាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ ទៅកាន់ផ្លូវនោះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃអង្គុលិមាលចោរ (ទាំងអស់) ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានបុណ្យក៏ទ្រង់ស្ងៀម ទ្រង់ចេះតែស្តេចទៅ ។

[២៨៥] ឯអង្គុលិមាលចោរ ក៏បានឃើញព្រះមានបុណ្យកំពុងតែស្តេចមកអំពីចម្ងាយ ។ លុះឃើញហើយ ក៏ត្រិះរិះដូច្នោះថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ ព្រោះបុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី ៤០ នាក់ក្តី នាំគ្នាដើរជាពួកៗ មកកាន់ផ្លូវនេះ ក៏បុរសទាំងនោះឯង ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អញ (ទាំងអស់) ចុះសមណៈនេះតែម្នាក់ឯង ឥតមានគ្នាសោះ ក៏ហ៊ានដើរមក ហាក់ដូចជាមិនកោតញញើត

ឡើយ បើដូច្នោះ អញនឹងសម្លាប់សមណៈនេះឲ្យក្ស័យជីវិត ។ គ្រានោះ អង្គលិមាលចោរ ក៏ចាប់ដាវ និងខែល សៀតឆ្មុរ និងបំពង់ព្រួញ ដេញ ព្រះមានព្រះភាគជាប់តាមក្រោយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សម្តែងបូទីធ្វើឲ្យអង្គលិមាលចោរ ដែលរត់ពេញទំហឹងហើយ មិនឲ្យរត់តាម ទាន់ព្រះអង្គដែលស្តេចដើរដំណើរប្រក្រតី ។ គ្រានោះ អង្គលិមាលចោរ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ យីអើ ចម្លែកណាស់ ព្រោះកាលពីមុនៗ មក អញសុះដេញចាប់ជីកំពុងបោលក៏បាន សុះដេញ ចាប់សេះកំពុងជាយក៏បាន សុះដេញចាប់រថកំពុងលឿនក៏បាន សុះដេញចាប់ ម្រឹកកំពុងបោលក៏បាន ចម្លែកតែម្តងនេះ ហេតុអ្វីបានជាអញរត់ពេញទំហឹង ហើយ ក៏នៅតែមិនទាន់សមណៈនេះ ដែលដើរតាមដំណើរប្រក្រតីដូច្នោះ ។ អង្គលិមាលចោរឈប់ឈរស្ងៀម ស្រែកយាត់ព្រះមានបុណ្យថា ឈប់សិន សមណៈ ឈប់សិនសមណៈ ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់តបថា នៃអង្គលិមាល តថាគតឈប់ហើយ អ្នកឯងចូរឈប់ដែរទៅ ។

[២៨៦] គ្រានោះ អង្គលិមាលចោរ គិតថា ពួកសមណៈនេះជាសក្យ បុត្ត ធ្លាប់និយាយតែពាក្យពិត ប្តេជ្ញាតែពាក្យពិត ចម្លែកតែសមណៈនេះ កំពុង ដើរទេ ម្តេចឡើយក៏និយាយថា នៃអង្គលិមាល តថាគតឈប់ហើយ អ្នកចូរ ឈប់ដែរទៅ បើដូច្នោះ អញត្រូវសួរសមណៈនេះមើល ។ លំដាប់នោះ អង្គលិមាលចោរ ក៏ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាដូច្នោះថា

នៃសមណៈ លោកកំពុងដើរសោះទេ ត្រឡប់និយាយថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

តថាគតឈប់ហើយ ថែមទាំងថាឲ្យខ្ញុំដែលឈប់ហើយថា អ្នក
 ឯងទេ មិនទាន់ឈប់ដូច្នោះវិញ នៃសមណៈ ខ្ញុំសូមសួរដំណើរ
 នុ៎ះនឹងលោក លោកដែលឈប់ហើយ តើដូចម្តេច ខ្ញុំដែលមិន
 ទាន់ឈប់តើដូចម្តេច ។ ព្រះអង្គតបថា នៃអង្គលិមាល
 តថាគតបានឈ្មោះថា ឈប់ហើយ (នោះ) ព្រោះដាក់ចុះ
 នូវគ្រឿងវាយដំចំពោះពពួកសត្វទាំងអស់សព្វកាល ឯអ្នក
 ឯងជាអ្នកមិនសង្រួមក្នុងពួកសត្វ ព្រោះហេតុនោះ តថាគត
 ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកឈប់ហើយ អ្នកឯងឈ្មោះថា ជាអ្នកមិន
 ទាន់ឈប់ ។ អង្គលិមាលចោរតបថា នៃសមណៈ លោក
 ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជាអ្នកដែលទេវតានឹងមនុស្សតែងបូជា
 លោកមកកាន់មហាវន (ដើម្បីសង្គ្រោះ) ដល់ខ្ញុំអស់កាល
 យូរហើយ ខ្លួនខ្ញុំនឹងប្រព្រឹត្តតាម នឹងលះបង់នូវបាបចោលចេញ
 ព្រោះបានស្តាប់នូវគាថា របស់ព្រះអង្គ ដែលប្រកបដោយធម៌
 (ចោរ) ថាដូច្នោះហើយ ក៏គ្រវែងដាវ និងអាវុធចោលទៅក្នុង
 ត្រពាំង ក្នុងជ្រោះ ក្នុងរណៅ អង្គលិមាលចោរ ក៏បានថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទានៃព្រះសុគត ហើយសូមផ្ចុះនឹងព្រះអង្គក្នុងទី
 នោះឯង ។ ចំណែកព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រកបដោយករុណា
 ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ដែលជាគ្រូនៃមនុស្សលោកព្រមទាំង
 ទេវលោក បានត្រាស់ហៅអង្គលិមាលចោរនោះថា អ្នកចូរមក

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

ជាកិក្ខុចុះ ដូច្នោះក្នុងគ្រានោះ ភិក្ខុភាពនោះឯង ក៏កើតមានដល់
អង្គលិមាលចោរនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះភគវន្តមុនី ទ្រង់យកអង្គលិមាលភិក្ខុមានអាយុជាបច្ច្ា-
សមណៈ ស្តេចធ្វើពុទ្ធដំណើរ សំដៅទៅក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះអង្គកាលស្តេច
ចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានដល់ទៅក្រុងសាវត្ថីនោះ ។

[២៨៧] ដំណាលថា ព្រះភគវន្តមុនី ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងជេតវនាភម
របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គាប់ជួនសម័យនោះ ពួកមហា
ជនកំពុងតែប្រជុំគ្នាទៀបទ្វារខាងក្នុងប្តី របស់ព្រះបាទបសេនិកោសល ស្រែក
ហោត្តិកកងថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេពក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គមានចោរ ឈ្មោះ
អង្គលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម ស្និទ្ធក្នុងការបៀតបៀន
និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វមានជីវិតឡើយ វាតែង
ធ្វើស្រែកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រែកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅជាមិនមែននិគមក៏មាន
ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់ពួកមនុស្ស ហើយកាត់
យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ សូមព្រះសម្មតិទេព កម្ចាត់អង្គលិមាលចោរ
នោះចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនិកោសល ស្តេចចេញអំពីក្រុង
សាវត្ថី ដោយអស្សយានចំនួន ៥០០ ស្តេចចូលទៅកាន់អាវាមក្នុងវេលា
ទាំងថ្ងៃ បរយានទៅទល់ត្រឹមទីដែលឈប់យាន ហើយស្តេចចុះអំពីយាន ស្តេច
ទៅតែព្រះបាទទទេ ចូលសំដៅទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[២៨៨] លុះព្រះបាទបសេនទិកោសលគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះ
 មានបុណ្យ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា បពិត្រមហារាជ ទំនងជាមហាបពិត្រខ្ជាប់នឹង
 ព្រះបាទមគធសេនិយតិម្ពិសារ ឬខ្ជាប់នឹងស្តេច លិច្ឆវីអ្នកក្រុងវេសាលី ឬក៏
 ខ្ជាប់នឹងពួកស្តេចដែលជាបច្ចាមិត្តឯទៀត ឬអ្វី ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនខឹងនឹងព្រះបាទមគធសេនិយ
 តិម្ពិសារ មិនខឹងនឹងស្តេចលិច្ឆវី អ្នកក្រុងវេសាលី មិនខឹងនឹងពួក
 ស្តេច ដែលជាបច្ចាមិត្តឯទៀតទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងដែនរបស់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ មានចោរឈ្មោះអង្គុលិមាល ជាមនុស្សកាច មានដៃប្រឡាក់ឈាម
 ស្មើក្នុងការបៀតបៀន និងការសម្លាប់ ឥតមានសេចក្តីអាណិតអាសូរពួកសត្វ
 មានជីវិតឡើយ វាតែងធ្វើស្រុកឲ្យទៅជាមិនមែនស្រុកក៏មាន ធ្វើនិគមឲ្យទៅ
 ជាមិនមែននិគមក៏មាន ធ្វើជនបទឲ្យទៅជាមិនមែនជនបទក៏មាន វាតែងសម្លាប់
 ពួកមនុស្ស កាត់យកម្រាមដៃមកធ្វើជាកម្រងពាក់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គនឹងកម្ចាត់អង្គុលិមាលចោរនោះចេញ ។ ព្រះមានបុណ្យ ត្រាស់ថា
 បពិត្រមហារាជ ចុះបើមហាបពិត្រត្រឡប់ជាឃើញអង្គុលិមាល កោរសក់ ពុក
 មាត់ និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះទៅកាន់ផ្ទះ
 រៀរចាកបាណាតិបាត រៀរចាកអទិន្នាទាន រៀរចាកមុសាវាទ បរិភោគកត្តតែ
 មួយពេល ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរមានសីល មានធម៌ដ៏ល្អវិញ តើមហាបពិត្រ
 ត្រូវធ្វើអង្គុលិមាលនោះដូចម្តេចទៅ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំ
 ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីថ្វាយបង្គំ ឬ ក្រោកទៅទទួល

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

៧៤៣

និមន្តដោយអាសនៈ ឬទំនុកបម្រុងនូវអង្គលិមាលនោះ ដោយចិវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ ថ្នាំរក្សារោគជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ និងបរិក្ខារទាំងឡាយ ឬនឹងចាត់
ចែងនូវការរក្សា សេចក្តីការពារ និងការគ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ដល់
អង្គលិមាលនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើអង្គលិមាលចោរនោះ ធ្លាប់ជា
មនុស្សទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមកហើយ ធ្វើម្តេចនឹងសង្រួមក្នុងសីល
យ៉ាងនោះកើត ។

[២៨៩] ជួនសម័យនោះឯង អង្គលិមាលភិក្ខុមានអាយុ កំពុងអង្គុយ
ជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ លើកព្រះហស្តខាងស្តាំ
ចង្អុលបង្ហាញព្រះបាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រមហារាជ នុ៎ះហ្ន៎អង្គលិមាល ។
លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏មានសេចក្តីភ័យភិត តក់ស្លុត ព្រី
រោម ព្រីស្បែកឡើងមួយរំពេច ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគជាបដាក់ ថា
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ភ័យញ័រចម្រប់ ព្រីរោម ដូច្នោះហើយ ក៏
ត្រាស់ទៅនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ដូច្នោះថា បពិត្រមហារាជ សូម
មហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រកុំភ័យឡើយ
ភ័យអំពីសម្លាក់អង្គលិមាលនេះ មិនមានដល់មហាបពិត្រទេ ។ លំដាប់នោះ
ភ័យណាក្តី សេចក្តីតក់ស្លុតណាក្តី សេចក្តីព្រីរោមព្រីស្បែកណាក្តី បានកើត
មានដល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ភ័យជាដើមនោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ បាត់ទៅ
ក្នុងលំដាប់នោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ចូលទៅជិត
អង្គលិមាលភិក្ខុមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានព្រះឱង្ការ សួរ

អង្គុលិមាលភិក្ខុមានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ឈ្មោះ
អង្គុលិមាលឬ ។ អង្គុលិមាលមានអាយុតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ។
ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលសួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
ចុះបិតាលោកម្ចាស់គោត្រអូ មាតាលោកម្ចាស់គោត្រអូ ។ អង្គុលិមាលមាន
អាយុតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ បិតា (អាត្មាកាត) ជាគគ្គគោត្រ មាតា
(អាត្មាកាត) ជាមន្តានីគោត្រ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះរាជ
ឱង្ការបវារណាថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមលោកម្ចាស់គគ្គគោត្រ
មន្តានីបុត្រ អភិរម្យចុះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងទំនុកបម្រុងដោយចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ ថ្នាំរក្សារោគជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ និងបរិក្ខារទាំងឡាយ ដល់
លោកម្ចាស់ គគ្គគោត្រមន្តានីបុត្រ ។ សម័យនោះឯង អង្គុលិមាលមាន
អាយុ ប្រព្រឹត្តនៅតែក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តតែបិណ្ឌបាត ប្រើប្រាស់តែសំពត់
បង្កកូល ប្រើប្រាស់តែចីវរ ៣ ។ បានជាកាលនោះ អង្គុលិមាលភិក្ខុមាន
អាយុ ថ្វាយព្រះពរព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ពុំបាច់ទេមហារាជ អាត្មា
កាតមានតែចីវរគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

[២៨០] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ ក៏ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គអាចទូន្មានបុរស ដែលគេទូន្មានមិនបាន អាចរម្ងាប់បុរសដែលគេរម្ងាប់មិនបាន អាចរម្ងត់ពុតត្បូតបុរសដែលគេរម្ងត់ មិនបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាចនឹងទូន្មាននូវបុរស ណា ដោយអាជ្ញាក្តី ដោយគ្រឿងសស្រ្តារុំធាក្តី ព្រះមានព្រះភាគ អាចទូន្មាន បុរសនោះ បានដោយមិនបាច់មានអាជ្ញា ដោយមិនបាច់មានគ្រឿងសស្រ្តារុំធា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំលាទៅវិញ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចការច្រើន មានការរវល់ច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ សូមមហាបពិត្រទ្រង់ជ្រាបនូវកាលដ៏គួរនឹងស្តេចយាង ទៅក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក៏ក្រោក ចាកអាសនៈហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទក្សិណ ស្តេចចេញទៅ ។

[២៧១] លំដាប់នោះ អង្គលិមាលមានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀងប្រដាប់បាត្រ ចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ អង្គលិមាលមានអាយុ កាលទៅតាមលំដាប់ប្រកដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានជួបនឹងស្រ្តីម្នាក់ វង្វេងស្មារតីព្រោះគភី មិនសប្បាយព្រោះគភី ។ លុះ លោកឃើញហើយ ក៏គិតថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់ អើហ្ន៎ពួកសត្វ លំបាកណាស់ ។ លំដាប់នោះ អង្គលិមាលមានអាយុ ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុង សាវត្ថី លុះត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតក្នុងកាលជាខាងក្រោយកត្តហើយ ក៏ចៀងចូល ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ

រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះអង្គុយលិមាលមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ហើយ ក៏ក្រាបទូលដំណើរនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្ងៀកស្ងៀង ប្រដាប់បាត្រចីវរក្នុងបុព្វបណ្ណសម័យក្នុងទី ឯណោះ រួចចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងដើរទៅតាមលំដាប់ប្រក ដើម្បីបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងសាវត្ថី បាន ជួបនឹងស្រ្តីម្នាក់វង្វេងស្មារតីព្រោះគភ៌ មិនសប្បាយព្រោះគភ៌ លុះខ្ញុំព្រះអង្គ ឃើញហើយ ក៏គិតថា អើហ្ន៎ ពួកសត្វលំបាកណាស់ អើហ្ន៎ ពួកសត្វ លំបាកណាស់ ។

[២៨២] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អង្គុយលិមាល បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចូល ទៅរកស្រ្តីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹងស្រ្តីនោះយ៉ាងនេះថា នែនាង តាំងពីអាត្មាកើតមកមិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វឡើយ ដោយ ពាក្យសច្ចនេះ សូមសិរីសួស្តីកើតមានដល់នាង សូមសិរីសួស្តីកើតមាន ដល់គភ៌ ។ អង្គុយលិមាលទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម្បជានមុសាវាទ នឹងមានដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបាន ក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វជាច្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អង្គុយលិមាល បើ ដូច្នោះ ចូរអ្នកចូលទៅរកស្រ្តីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរនិយាយនឹង ស្រ្តីនោះយ៉ាងនេះថា នែនាង តាំងពីអាត្មាកើតហើយក្នុងអរិយជាតិ (បាន ជាអរិយបុគ្គល) មិនដែលក្លែងផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ច នេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់នាង សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់គភ៌ ។

អង្គលិមាលមានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានបុណ្យថា ករុណាព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកស្រ្តីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងស្រ្តីនោះ ដូច្នោះថា នែនាង តាំងអំពីអាត្មាកើតហើយក្នុងអរិយជាតិ មិនដែលក្លែងផ្តាច់ ផ្តិលជីវិតសត្វឡើយ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសិរីសួស្តី កើតមានដល់ នាង សូមសិរីសួស្តីកើតមានដល់គភី ។ គ្រានោះឯង សិរីសួស្តី ក៏បាន កើតដល់ស្រ្តីនោះ សិរីសួស្តីក៏បានកើតដល់គភី ។

[២៧៣] លំដាប់នោះ អង្គលិមាលមានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ដោះ ខ្លួនចេញចាកពួក ឥតមានសេចក្តីធ្វេសប្រហែស មានព្យាយាមដុតនូវកិលេស ប្រថុយលះបង់នូវអត្តភាព ពួកកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះហើយចូលទៅកាន់ ផ្ទះដោយប្រពៃដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយ ប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិកំណើតរបស់អញអស់ ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃក្រៅពីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ អង្គលិមាលមានអាយុ រាប់ ថាជាព្រះអរហន្ត ១ រូបដែរ ។

[២៧៤] លំដាប់នោះ អង្គលិមាលមានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់ បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុង

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង មនុស្សដទៃយកដុំដីគ្រវែងចោល ធ្លាក់ទៅលើ
 កាយអង្គុលិមាលមានអាយុក៏មាន មនុស្សដទៃយកដំបងគ្រវែងចោលធ្លាក់
 ទៅលើកាយអង្គុលិមាលមានអាយុក៏មាន មនុស្សដទៃយកក្រសផ្កាត់ធ្លាក់ទៅ
 លើកាយអង្គុលិមាលមានអាយុក៏មាន គ្រានោះអង្គុលិមាលមានអាយុ (មាន
 រួស) បែកសីសៈ ហូរឈាម បែកបាត្រ រំហែកសង្ឃាដី ក៏ដើរចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានបុណ្យ ។ ព្រះមានបុណ្យ បានទតឃើញអង្គុលិមាលមាន
 អាយុ កំពុងដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ត្រាស់ទូន្មានអង្គុលិមាល
 មានអាយុដូច្នោះថា ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកខំអត់ទ្រាំទៅ ព្រាហ្មណ៍ចូរអ្នកខំអត់ធ្លាក់
 ទៅ អ្នកគួរនឹងចេះក្នុងនរកជាច្រើនឆ្នាំ ជាច្រើនរយឆ្នាំ ជាច្រើនពាន់ឆ្នាំ ដោយ
 វិបាកនៃកម្មណា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានទទួលរងវិបាកនៃកម្មនោះ ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ (តែប៉ុណ្ណោះ) ទេ ។

[២៧៥] វេលានោះ អង្គុលិមាលមានអាយុ ទៅនៅក្នុងទីរហោស្ថាន
 ពួនសម្បូរតែម្នាក់ឯង បានប្រទះនូវវិមុត្តិសុខ ទើបបន្លឺទាននេះក្នុងវេលានោះ ថា
 បុគ្គលណា ធ្វេសប្រហែសក្នុងកាលមុន ដល់កាលជាខាង
 ក្រោយមក បុគ្គលនោះមិនធ្វេសប្រហែសវិញ បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថា ញ៉ាំងលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទផុតស្រឡះ
 ចាកពពក បាបកម្មដែលបុគ្គលណាធ្វើហើយ តែបុគ្គលនោះ
 ត្រឡប់ជាបិទបាន គឺមិនទទួលផលកម្មវិញ ដោយសារកុសល
 គឺមគ្គ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ញ៉ាំងលោកនេះឲ្យភ្លឺច្បាស់ ដូច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ព្រះចន្ទជុតស្រឡះចាកពពក ភិក្ខុណាកំលោះនៅឡើយប្រកប
 ព្យាយាមក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាញ៉ាំង
 លោកនេះឲ្យភ្នំច្បាស់ ដូចព្រះចន្ទជុតស្រឡះចាកពពក សូម
 ពួកមនុស្សជាសត្រូវស្តាប់ធម្មកថារបស់ខ្ញុំ សូមពួកមនុស្សជា
 សត្រូវនឹងខ្ញុំប្រកបព្យាយាមក្នុងពុទ្ធសាសនា ពួកសប្បុរស
 ណាតែងដឹកនាំមនុស្សឲ្យរៀនធម៌ សូមពួកមនុស្សជាសត្រូវ
 នឹងខ្ញុំសេពគប់ពួកសប្បុរសទាំងនោះចុះ សូមពួកមនុស្សជា
 សត្រូវនឹងខ្ញុំ ស្តាប់ធម៌ជាទីផ្សំផងគឺខន្តិទាំងទីសរសើរនូវ
 ការមិនខឹងគឺមេត្តា តាមកាលដ៏សមគួរផង សូមពួកមនុស្ស
 ជាសត្រូវនឹងខ្ញុំបំពេញនូវធម៌នោះផង មនុស្សណាជាសត្រូវ
 នឹងខ្ញុំ សូមសត្រូវនោះកុំបៀតបៀនខ្ញុំ ទាំងកុំបៀតបៀនបុគ្គល
 ដទៃណាមួយឡើយ សូមឲ្យដល់នូវសេចក្តីសុខគឺព្រះនិព្វាន
 ចូររក្សានូវមនុស្សដែលប្រកបដោយតណ្ហា និងមនុស្សដែល
 មិនមានតណ្ហា ។ ពួកអ្នកបង្ហូរទឹក រមែងបង្ហូរទឹក (តាម
 ប្រឡាយទឹក) ពួកអ្នកធ្វើកូនសរ រមែងពត់កូនសរ ពួកអ្នក
 ចាំងឈើ រមែងចាំងឈើ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងទូន្មាន
 ខ្លួនបានដូច្នោះដែរ ។ ពួកមនុស្សខ្លះទូន្មានដោយដំបង ដោយ
 កង្វើរ ដោយរំពាត់ ចំណែកខ្ញុំជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ដែលព្រះមាន
 បុណ្យ ជាតាទិបុគ្គល មិនបានយកដំបង ឬគ្រឿងសស្ត្រារុក

រាជវគ្គ អង្គុលិមាលសូត្រទី ៦

(មកទូន្មានខ្ញុំទេ) កាលដើមខ្ញុំឈ្មោះថា អហិសកកុមារ
 (ជាអ្នកមិនបៀតបៀនគេ) តែជាអ្នកបៀតបៀនគេ ដល់
 មកថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមានឈ្មោះទៀងទាត់គឺសមតាមឈ្មោះដើមខ្ញុំ
 ហើយព្រោះខ្ញុំមិនបៀតបៀនអ្នកណាមួយទៀតទេ កាលពីដើមខ្ញុំ
 ជាចោរមាននាមប្រាកដថា អង្គុលិមាល ដែលជំនន់ធំបន្យាត់ទៅ
 (តែឥឡូវនេះ) ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹងហើយ កាលពី
 ដើមខ្ញុំមានដៃប្រឡាក់ឈាម មាននាមប្រាកដថា អង្គុលិមាល
 (តែឥឡូវនេះ) សរណគមន៍ខ្ញុំបានដល់ហើយ តណ្ហា
 ជាគ្រឿងនាំទៅកាន់ភព ខ្ញុំបានគាស់រម្លើងចោលហើយ ខ្ញុំបាន
 ធ្វើអំពើដែលគួរទៅកាន់ទុក្ខតិដូច្នោះច្រើនពិតមែន តែកម្មវិបាក
 គឺមគ្គចេតនាបានមកអប់រំ (ក្នុងសន្តានខ្ញុំហើយ) ខ្ញុំជា
 អ្នកលែងចំពាក់បំណុលគឺកិលេសបរិភោគភោជន ពួកជន
 ពាលឥតប្រាជ្ញាតែងប្រកបសេចក្តីប្រមាទ ឯអ្នកប្រាជ្ញតែងរក្សា
 សេចក្តីមិនប្រមាទទុក ដូចរក្សាទ្រព្យដ៏ថ្លៃថ្លា សូមអ្នកទាំង-
 ឡាយកុំប្រកបសេចក្តីប្រមាទឡើយ កុំប្រកបសេចក្តីត្រេកអរ
 នឹងការមូលមិត្តក្នុងកាមឡើយ ព្រោះថាបុគ្គលអ្នក មិនធ្វេស
 ប្រហែស ខំដុតបំផ្លាញ (នូវកិលេស) រមែងបាន
 ដល់នូវសេចក្តីសុខដ៏ទូលាយ ខ្ញុំមកល្អហើយ ខ្ញុំមិនគេច
 ចេញទេគំនិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតខុសទេ បណ្តាធម៌ទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ដែលព្រះអង្គចែករលែកល្អហើយ ព្រះនិព្វានណាជាគុណជាតិ
 ដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំបានដល់នូវព្រះនិព្វាននោះហើយ ខ្ញុំមកល្អហើយ
 ខ្ញុំមិនគេចចេញទេ គំនិតនេះ ខ្ញុំមិនមែនគិតខុសទេ វិជ្ជា ៣
 ប្រការ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ពុទ្ធសាសនាខ្ញុំបានធ្វើតាម
 ហើយ ។

ចប់ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

អដ្ឋកថា

អង្គលិមាលសូត្រ

[២៨២] អង្គលិមាលសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជា ដើម ។ សួរថា ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ពាក្យថា ទ្រទ្រង់កម្រងនៃម្រាមដៃ ទ្រទ្រង់ ទុក ព្រោះហេតុអ្វី ។ ឆ្លើយថា ទ្រទ្រង់ទុកតាមពាក្យរបស់អាចារ្យ ។ ក្នុង សេចក្ដីនោះ មានអនុបុព្វិកថាដូចតទៅនេះ

បានឮថា អង្គលិមាលនេះ បដិសន្ធិក្នុងគភ៌នៃព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះមន្តានី របស់បុរោហិតនៃព្រះបាទកោសល ។ ព្រាហ្មណ៍បានប្រសូតបុត្រក្នុងវេលា កណ្ដាលរាត្រី ។ ក្នុងវេលាដែលអង្គលិមាលនោះប្រសូតចាកផ្ទៃម្ដាយ អាវុធ ទាំងឡាយក្នុងនគរទាំងមូល ភ្លឺរន្ទាលប្រាលឆ្មៅ ។ សូម្បីពន្លឺត្រង់ទីមង្គល របស់ព្រះរាជា សូម្បីស្រោមដាវដែលនៅក្នុងបន្ទប់ផ្ទៃដីជាសិរី ក៏ភ្លឺរន្ទរឿង ។ ទើបព្រាហ្មណ៍ក្រោកចេញមក ងើយមើលផ្កាយនក្ខត្តបូក្សក៏ដឹងថា កូនរបស់ ខ្លួនកើតឡើងដោយផ្កាយបូក្សចោរ ទើបចូលគាល់ព្រះរាជាដល់ការផ្ទុំជាសុខ ។

ព្រះរាជាត្រាស់ថា លោកអាចារ្យ ខ្ញុំដេកជាសុខបានអំពីណា អាវុធដែល ជាមង្គលរបស់ខ្ញុំ ចេញពន្លឺរន្ទរឿង ប្រហែលជាមានអន្តរាយដល់រដ្ឋ ឬដល់ ជីវិត ។ បុរោហិតទូលថា បពិត្រមហារាជ ទ្រង់កុំព្រួយឡើយ កុមារកើត ហើយក្នុងផ្ទះរបស់ទូលបង្គំ អាវុធទាំងឡាយ មិនមែនរន្ទរឿងដោយអានុភាព របស់កុមារនោះទេ ព្រះរាជាត្រាស់ថា តើមានហេតុអ្វីលោកអាចារ្យ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ កូនខ្ញុំនឹងជាចោរ ។ ព្រះរាជាសួរថា គេជាចោរម្នាក់ឯង ឬជាចោរប្រទូស្តរាជសម្បត្តិ ។ បុរោហិតទូលថា គេជាចោរម្នាក់ឯងព្រះអង្គ ។

បុរោហិតកាលទូលយ៉ាងនោះហើយ ដើម្បីយកចិត្តព្រះរាជា ទើបទូលថា ខ្ញុំនឹងសម្លាប់វាចោលព្រះអង្គ ។ ព្រះរាជាពោលថា បើជាចោរធម្មតាម្នាក់ឯង នឹងធ្វើអ្វីបានដូចក្នុងស្រូវមួយក្នុងស្រែរាប់ពាន់ករិស ចូរថែទាំគេទុកចុះ ។ កាលនឹងតាំងឈ្មោះកុមារនោះ របស់ទាំងនេះ គឺស្រាមដាវដែលជាមន្តល ដាក់ក្នុងទីដេក ព្រួញទុកត្រង់ជ្រុង កាំបិតតូចសម្រាប់ចិតត្នោត ទុកក្នុងប៉ុយ សំឡី កាលឆេះឡើងចែងចាំងពន្លឺ តែមិនបៀតបៀនគ្នា ដូច្នោះ ទើបឲ្យឈ្មោះ ថា អហិសកៈ ។ លុះដល់វេលាឲ្យរៀនសិប្បៈ ក៏បញ្ជូនទៅកាន់នគរតក្ក- សិលា ។ អហិសកកុមារនោះ ជាធម្មន្តេវាសិក (កូនសិស្សដែលរៀនដោយ មិនមានរង្វាន់គ្រូ) ផ្ដើមរៀនសិប្បៈហើយ ជាបុគ្គលដល់ព្រមដោយវត្ថុ តាំង ចិត្តបម្រើ ប្រព្រឹត្តជាទីពេញចិត្ត ជាអ្នកពោលវាចាពិរោះ ។ ឯអន្តេវាសិក ដ៏សេស ជាពហិរកអន្តេវាសិក (កូនសិស្សដែលរៀនមានរង្វាន់គ្រូ) ។ អន្តេវាសិកទាំងនោះអង្គុយប្រឹក្សាគ្នាថា ចាប់ពីពេលដែលអហិសកមាណពមក ពួកយើងមិនប្រាកដឡើយ យើងនឹងទម្លាយគេបានដូចម្ដេច នឹងពោលថា អា ល្ងង់ ក៏ពោលមិនបាន ព្រោះមានបញ្ញាជាងយើងគ្រប់គ្នា ថាមានវត្ថុមិនល្អ ក៏ មិនអាចនិយាយ ព្រោះជាអ្នកសម្បូរដោយវត្ថុ ថាមានជាតិថោកទាប ក៏ពោល មិនបាន ព្រោះសម្បូរដោយជាតិ ពួកយើងនឹងធ្វើដូចម្ដេចហ្ន៎ ខណៈនោះ ប្រឹក្សាជាមួយអ្នកមានគំនិតមុតស្រួចម្នាក់ថា យើងនឹងធ្វើឱកាសអាចារ្យទម្លាយ គេចេញ បំបែកគ្នាជា ៣ ពួក ពួកទី ១ ត្រូវនាំគ្នាចូលទៅរកអាចារ្យ ថ្វាយ បង្គំហើយ នៅឈរ ។ បើអាចារ្យសួរថា មានរឿងអ្វីបា ។ ក៏ប្រាប់ថា

ពួកខ្ញុំបានដឹងរឿងមួយក្នុងផ្ទះនេះ ។ កាលអាចារ្យសួរថា មានរឿងអ្វីបា ។
 ក៏ពោលថា ពួកខ្ញុំដឹងថា អហិសកមាណព នឹងប្រទូស្តរវាងលោកអាចារ្យ ។
 អាចារ្យក៏គំហក បណ្តេញចេញទៅថា ចេញទៅ ឯងជាមនុស្សថោកទាប
 ឯងកុំទម្លាយបុត្ររបស់យើងក្នុងរវាងយើងឡើយ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ក្រុមទី
 ២ ក៏ទៅ ក្រុមទី ៣ ក៏ទៅទៀត ទាំង ៣ ពួក ក៏ពោលទំនងតែមួយ ហើយ
 ពោលថា បើលោកអាចារ្យមិនជឿពួកខ្ញុំ ក៏ចូលពិចារណាឯងចុះ ។ លោក
 អាចារ្យ ឃើញសិស្សទាំងឡាយ ពោលដោយការអើពើ ទើបសម្រេចចិត្តថា
 ប្រហែលជាពិត ទើបគិតថា អញនឹងសម្លាប់វាចោល ។ តទៅទើបគិតទៀត
 ថា បើអញសម្លាប់វា មនុស្សម្នាក់នឹងគិតថា អាចារ្យទិសាបាមោក្ខ ញ៉ាំងទោស
 ឲ្យកើតឡើងដល់មាណព ដែលមករៀនសិប្បៈក្នុងសម្លាករបស់ខ្លួន សម្លាប់
 ចោលដូច្នោះ ក៏នឹងមិនមកដើម្បីរៀនសិប្បៈទៀត ដោយអាការយ៉ាងនេះ អញ
 ក៏វិនាសលោក កុំធ្វើដូច្នោះឡើយ អញនឹងប្រាប់វាថា នៅមានសិប្បៈវិជ្ជាចុង
 ក្រោយ ហើយពោលថា ឯងត្រូវសម្លាប់មនុស្សឲ្យបានមួយពាន់នាក់ ក្នុងរឿង
 នេះ ឯងតែម្នាក់ឯងក្រោកឡើងសម្លាប់មនុស្សឲ្យគ្រប់មួយពាន់ ។ ពេលនោះ
 ទើបអាចារ្យពោលនឹងអហិសកកុមារថា ឈ្លើយចុះបា ចូរសម្លាប់មនុស្ស
 ឲ្យបានមួយពាន់នាក់ កាលធ្វើបានដូច្នោះ ក៏ជាការធ្វើឧបចារដល់សិប្បៈ ការ
 បូជាគ្រូ ដូច្នោះ ទើបអហិសកកុមារពោលថា បពិត្រលោកអាចារ្យ ខ្ញុំកើត
 មកក្នុងត្រកូលដែលមិនបៀតបៀន ខ្ញុំមិនអាចធ្វើដូច្នោះបានទេ ។ អាចារ្យ
 ពោលថា សិប្បៈដែលមិនបានតម្លៃបូជាគ្រូ ក៏មិនឲ្យផលឡើយ ។ ទើប

អហិង្សកុមារនោះកាន់អាវុធ ៥ ប្រការ ថ្វាយបង្គំអាចារ្យ ចូលកាន់ព្រៃ ឈរ
 ក្នុងទីដែលមនុស្សចូលទៅកាន់ព្រៃខ្លះ ត្រង់ទីកណ្តាលព្រៃខ្លះ ត្រង់ទីដែល
 មនុស្សចេញអំពីព្រៃខ្លះ សម្លាប់មនុស្សជាច្រើន ។ ក៏មិនកាន់យកសំពត់ ឬ
 សំពត់ជូតក្បាល ធ្វើត្រឹមតែការកំណត់ថា ១ - ២ ដូច្នោះ ដើរទៅ សូម្បី
 ការរាប់ក៏កំណត់មិនបាន ។ តែដោយធម្មតាអហិង្សកុមារនេះ ជាអ្នកមាន
 បញ្ញា តែចិត្តមិនតាំងនៅមាំបាន ព្រោះបាណាតិបុត្ត ។ ដូច្នោះ ទើបកំណត់
 ការរាប់មិនបានតាមលំដាប់ ។ អហិង្សកុមារកាត់ម្រាមបាន ១ ក៏រក្សាទុកក្នុងទី
 ដែលរក្សាទុក ម្រាមដៃក៏វិនាសទៅ បន្ទាប់អំពីនោះ ទើបដោតធ្វើជាមាល័យ
 ពាក់ត្រង់កទុក ។ ដោយហេតុនោះឯង ទើបប្រាកដឈ្មោះថា អង្គុលិមាល ។
 អង្គុលិមាលនោះ ត្រាច់ទៅកាន់ព្រៃទាំងមូល រហូតមិនមាននរណាអាចទៅព្រៃ
 ដើម្បីរកឧសជាដើម ។ ក្នុងពេលយប់ក៏ចូលមកកាន់ស្រុក យកជើងធាក់ទ្វារ ។
 បន្ទាប់អំពីនោះក៏សម្លាប់មនុស្សដែលដេកនោះឯង កំណត់ថា ១ - ១ ដើរទៅ ។
 ស្រុកក៏គេបោះបង់ទៅរហូតដល់និគម ។ និគមក៏គេបោះបង់ទៅ នៅសល់
 តែក្នុងក្រុង ។ ពួកមនុស្សចោលផ្ទះសំបែង អូសដៃកូនធ្វើដំណើរមកក្នុង
 នគរសាវត្ថី ដែលមានចម្ងាយផ្លូវ ៣ យោជន៍ បោះជំរំស្នាក់នៅប្រជុំគ្នា ត្រង់
 លានព្រះរាជវាំង យំរៀបរាប់ថា បពិត្រសម្មតិទេព ក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គ
 មានចោរឈ្មោះអង្គុលិមាលជាដើម ។ ក្នុងលំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍ដឹងថា
 ចោរអង្គុលិមាលនោះ ពិតជាកូនរបស់ខ្លួន ទើបពោលនឹងព្រាហ្មណ៍ថា នែ
 នាងដឹងច្រើន ចោរឈ្មោះអង្គុលិមាលកើតឡើងហើយ ចោរនោះមិនមែននរណា

គឺអហិសកកុមារកូនរបស់នាងនោះឯង ឥឡូវនេះ ព្រះរាជានឹងចេញទៅចាប់
 កូន យើងគួរធ្វើដូចម្តេច ។ ព្រាហ្មណ៍ពោលថា សូមបងទៅចុះ នាំកូនរបស់
 យើងមក ។ ព្រាហ្មណ៍ពោលថា នៃនាងដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនហ៊ានទៅទេ ព្រោះ
 ជន ៤ ពួក មិនគួរទុកចិត្ត គឺចោរដែលធ្លាប់ជាសម្លាញ់មកអំពីមុន ១
 សម្លាញ់ដែលធ្លាប់ស្រឡាញ់គ្នាក្នុងកាលមុន ១ ព្រះរាជា ១ ភរិយាដែលនៅ
 ក្នុងត្រកូលញាតិ ១ តែចិត្តរបស់ម្តាយជាចិត្តដែលទន់ ដូច្នោះ ទើបព្រាហ្មណ៍
 ពោលថា ខ្ញុំនឹងទៅនាំកូនរបស់ខ្ញុំមក ដូច្នោះ ចេញទៅហើយ ។

ក្នុងថ្ងៃនោះ ព្រះមានព្រះភាគប្រមើលមើលលោកក្នុងបច្ចុសសម័យថ្ងៃជិត
 រះ ទ្រង់ឃើញអង្គលិមាល ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះថា កាលតថាគតទៅ នឹងជា
 សួស្តីដល់គេ បុគ្គលដែលនៅក្នុងព្រៃមិនមានស្រុក កាលស្តាប់គាថា ដែល
 ប្រកបដោយបទ ៤ ចេញបួសក្នុងសម្លាកំរបស់តថាគតហើយ នឹងធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវអភិញ្ញា ៦ បើតថាគតមិនទៅ អង្គលិមាលនឹងធ្វើខុសក្នុងមាតា
 នឹងជាបុគ្គលដែលបុគ្គលណាមួយស្រង់ឡើងមិនបាន តថាគតនឹងធ្វើការសង្គ្រោះ
 អង្គលិមាល ដូច្នោះ ។ ហើយទ្រង់ស្ងៀកដណ្តប់ក្នុងវេលាព្រឹក ចូលទៅដើម្បី
 បិណ្ឌបាត ទ្រង់ធ្វើកត្តកិច្ចស្រេចហើយ បំណងនឹងសង្គ្រោះអង្គលិមាល ទើប
 ចេញអំពីវិហារ ដើម្បីនឹងសម្តែងសេចក្តីនេះ ទើបលោកពោលថា អថ ទោ
 ភគវា ដូច្នោះជាដើម ។ បទថា សង្ករត្វា សង្ករត្វា ជាពួកៗ ឃ្នាំសង្កេត ។
 បទថា ហត្ថត្ថំ គច្ឆន្តិ សេចក្តីថា ដល់នូវការតាំងនៅមិនបានក្នុងដៃ គឺវិនាស
 ទៅ ។ សួរថា មនុស្សទាំងនោះស្គាល់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ពោលយ៉ាង

នេះ ចាំមិនបានឬ ឆ្លើយថា ចាំមិនបាន ។ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 និម្មិតភេទយោងទៅត្រឹមតែមួយព្រះអង្គឯង ។ ក្នុងសម័យនោះសូម្បីចោរ
 វង្វែងក្នុងចិត្ត ព្រោះបរិភោគយ៉ាងលំបាក ដេកក៏លំបាក មកអស់កាលដ៏យូរ ។
 ម្យ៉ាងទៀត ពួកមនុស្សត្រូវចោរអង្គុលិមាលសម្លាប់ទៅប៉ុន្មាន ត្រូវសម្លាប់ទៅ
 ៩៩៩ នាក់ ហើយ ។ ចោរនោះមានសេចក្តីសម្គាល់ថា ឥឡូវនេះបាន ១
 ទៀតក៏នឹងគ្រប់ ១០០០ តាំងចិត្តថា ឃើញអ្នកណាមុនក៏នឹងសម្លាប់អ្នក
 នោះឲ្យគ្រប់ចំនួន ធ្វើឧបចារដល់សិប្បៈ គឺបូជាគ្រូ ការសក់និងពុកមាត់
 ពុកចង្កា ហើយផ្លាស់សំពត់ ទៅជួបមាតាបិតា ដូច្នោះ ទើបចេញអំពីព្រៃ
 មកកាន់មាត់ព្រៃឈរនៅក្នុងចំណែកទីបំផុតម្ខាង បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ ។ ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីនេះ ទើបលោកពោលថា អន្តសា ទោ
 ដូច្នោះជាដើម ។

[២៨៥] បទថា **ឥន្ទ្រភិសន្ធារំ អភិសន្ធារេសិ** សេចក្តីថា ទ្រង់
 បណ្តាលឲ្យហាក់ដូចជាផែនដីធំ មានរលកតាំងឡើង ហើយទ្រង់ជាន់នៅផ្នែក
 ម្ខាង ពន្លាតក្នុងខាងក្នុងចេញមក ។ អង្គុលិមាលដោះគ្រឿងដែលសម្រាប់
 ពាក់ព្រួញចេញដើរទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទូលធំនៅខាងមុខ
 ហើយទ្រង់នៅត្រង់កណ្តាល ចោរនៅត្រង់ទីបំផុត ។ អង្គុលិមាលគិតថា អញ
 នឹងដេញទាន់ចាប់បានក្នុងឥឡូវនេះ ទើបប្រញាប់ស្ទុះទៅ ដោយកម្លាំងដ៏រហ័ស។
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់នៅទីបំផុតត្រង់ទូល ចោរនៅត្រង់កណ្តាល គេ
 ប្រញាប់ស្ទុះមកដោយរហ័ស គិតថា មុខជាទាន់ចាប់បានត្រង់នេះ ។ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់ក៏បណ្តាលអូរ ឬផែនដីទុកខាងមុខទៀត ដោយទំនងនេះ អស់
ចម្ងាយផ្លូវ ៣ យោជន៍ ។ ចោរហត់នឿយ ទឹកមាត់ក្នុងមាត់ស្អួតអស់ ញើស
ហូរចេញអំពីភ្នែក ។ គ្រានោះ ក៏មានគំនិតគិតដូច្នោះថា គួរអស្ចារ្យពន់ពេក ។

បទថា មិគ្គិមី សេចក្តីថា សូម្បីម្រឹគ ក៏គង់ចាប់បាន ។ ក្នុងពេលដែល
ឃ្លាន ក៏ចាប់យកមកជាអាហារបាន ។ បានពួចា ចោរនោះគោះគុម្ពោតព្រៃ
ណាមួយ ឲ្យម្រឹគក្រោកឡើងគេចទៅ បន្ទាប់មក ក៏ដេញតាមម្រឹគបានដូចចិត្ត
ប្រាថ្នា ហើយអាំងសាច់បរិភោគ ។

[២៨៦] បទថា បុន្នេយ្យំ សេចក្តីថា សមណៈនេះកំពុងដើរទៅនោះឯង
ក៏ពោលថា ឈប់ហើយ ឯអញកំពុងឈប់ ក៏ថាមិនឈប់ ដោយហេតុណា
ធ្វើម្តេចហ្ន៎ អញគប្បីសួរហេតុនោះជាមួយសមណៈនេះ ។ បទថា និធាយ
សេចក្តីថា សូម្បីអាជ្ញាដែលបុគ្គលគប្បីឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសត្វទាំងឡាយ ដើម្បី
បៀតបៀន តថាគតដាក់អាជ្ញានោះ គឺនាំចេញ ពិចារណាដោយមេត្តា ខន្តី
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសារាណីយធម៌ទាំងឡាយ ដោយអវិហិន្ស្យ ។ បទថា
តុរមជ្ជិភោសិ សេចក្តីថា កាលអ្នកសម្លាប់សត្វ មានប្រមាណ ១០០០ នេះ
ព្រោះ មិនមានការសង្រួមក្នុងសត្វដែលមានបុណ្យទាំងឡាយ មេត្តាក្តី ខន្តីក្តី
បដិសន្ធិក្តី អវិហិន្ស្យក្តី សារាណីយធម៌ក្តី របស់អ្នកមិនមាន ដូច្នោះ
ទើបអ្នកឈ្មោះថា មិនទាន់ឈប់ ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា សូម្បីឈប់
ហើយដោយឥរិយាបថក្នុងខណៈនេះ អ្នកក៏នឹងសុះទៅក្នុងនរក គឺនឹងសុះទៅ
ក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ក្នុងបេតវិស័យ ឬក្នុងអសុរកាយ ។ ក្នុងលំដាប់នោះ

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

៧៥៩

ចោរគិតថា ការបន្ធិសីហនាទនេះធំ ការបន្ធិសីហនាទង្គំនេះ នឹងជារបស់
អ្នកដទៃទៅមិនបាន ការបន្ធិនេះ ត្រូវតែជារបស់ព្រះសមណៈ ព្រះនាមថា
សិទ្ធត្ថ ដែលជាឱវសនៃព្រះនាងមហាមាយា អាត្មាអញប្រហែលជាព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធដ៏មានចក្ខុមុតថ្លាទ្រង់ឃើញហើយហ្ន៎ ព្រះមានព្រះភាគយាងមក
ដើម្បីធ្វើការសង្គ្រោះដល់អញ ដូច្នោះ ទើបពោលថា ចិរស្សំ វត មេ
ដូច្នោះជាដើម ។

ក្នុងបណ្តាបទទាំងនោះ បទថា មហិរោ សេចក្តីថា ដែលទៅតា និង
មនុស្សជាដើមបូជាហើយ ដោយការបូជាបច្ច័យ ៤ ។ បទថា បច្ចុទាធិ
សេចក្តីថា ទ្រង់យាងមកកាន់ព្រៃធំនេះ ដើម្បីសង្គ្រោះអញ ដោយកន្លងកាល
យូរមកហើយ ។ បទថា បធនិស្សំ ទាបំ សេចក្តីថា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងលះ
បាប ។ បទថា សន្ទុវ ប្រែថា ពោលយ៉ាងនេះហើយ ។ បទថា អារុធំ
បានដល់ អារុធ ៥ ប្រការ ។ បទថា សោត្ត គឺដែលដាច់ទៅម្ខាង
(អណ្ណ) ។ បទ ថា បទាត បានដល់ ដាច់ម្ខាង (ជ្រោះ) ។ បទថា
នរកេ គឺទីបែកក្រហែង ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងទីនេះ លោកពោលដល់ព្រៃ
ប៉ុណ្ណោះ ដោយបទទាំង ៣ នេះ ។ បទថា អកិរិ បានដល់ បន្ទាត់ទៅ
គឺបោះទៅ ។ បទថា តមេហិ ភិក្ខុហិ តទា អវោច សេចក្តីថា ព្រះមាន
ព្រះភាគ កាលញ៉ាំងអង្គលិមាលនេះឲ្យបួស ក៏មិនមានកិច្ចក្នុងការស្វែងរកថា
នឹងបានកាំបិតតូចពីណាហ្ន៎ នឹងបានបាត្រ ចីវរអំពីណា ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត
ទ្រង់ប្រមើលមើលកម្ម ។ ពេលនោះ ទ្រង់ក៏ជ្រាបថា អង្គលិមាលនេះធ្លាប់
បានប្រគេនកណ្ណៈ គឺបរិក្ខារ ៨ ដល់អ្នកមានសីលក្នុងកាលមុន ទើបទ្រង់

លាព្រះហស្តស្តាំចេញ ត្រាស់ថា ឯហិ ភិក្ខុ ស្វាគ្ហានោ ធម្មោ ចរ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ សម្មាទុក្ខសង្ខារ អន្តកិរិយាយ ចូរអ្នកមកជាភិក្ខុចុះ ធម៌តថាគតពោល
 ទុកល្អហើយ ចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីធ្វើទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃចុះ
 ដូច្នោះ ។ អង្គលិមាលនោះបានចំពោះនូវបាត្រ និងចីវរដែលសម្រេចហើយ
 ដោយប្បទិ ដំណាលគ្នានឹងព្រះតម្រាស់នោះឯង ។ ក្នុងរំពេចនោះ យរាវាស
 ភេទរបស់លោកអន្តរធានទៅ សមណភេទប្រាកដហើយ ។

បរិក្ខារ ៨ ដូចដែលលោកពោលទុកយ៉ាងនេះថា

ត្រៃចីវរ បាត្រ កាំបិត ម្ហូប វត្ថុពន្លឺចង្កេះ រួមជា ៨ នឹងតម្រងទឹក
 សមគួរដល់ភិក្ខុប្រកបព្យាយាមហើយ ដូច្នោះ ។

ជារបស់ប្រចាំសម្រាប់ខ្លួនកើតឡើងហើយ ។ បទថា ឯសេវ តស្ស
 អហុ ភិក្ខុភារោ សេចក្តីថា ភាពជាឯហិភិក្ខុនេះ បានជាភិក្ខុភារៈ ដល់
 អង្គលិមាលនោះ ។ ឈ្មោះថា មិនមែនឧបសម្បទាដោយឡែក ក្រៅអំពីឯ
 ហិភិក្ខុនោះឡើយ ។ បទថា បច្ឆាសមណោ បានដល់ បច្ឆាសមណៈអ្នក
 កាន់ភណ្ឌៈ ។ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យព្រះអង្គលិមាល កាន់បាត្រ
 និងចីវររបស់ព្រះអង្គ ហើយទ្រង់ធ្វើអង្គលិមាលភិក្ខុឲ្យជាបច្ឆាសមណៈយាង
 ទៅហើយ ។ ឯមាតារបស់អង្គលិមាលនោះមិនដឹង ព្រោះនៅឆ្ងាយគ្នាប្រមាណ
 ៨ ឧសភៈ ដង្ហោយហៅថា បាអហិស្សកៈ កូនឈរក្នុងទីណា កូនអង្គុយក្នុង
 ទីណា កូនទៅណា ហេតុអ្វីមិននិយាយជាមួយម្តាយណាកូន ដូច្នោះ កាលមិន
 ឃើញទើបមកក្នុងទីនេះឯង ។

[២៨៧] បទថា បព្វមត្តេហិ អស្សុសតេហិ សេចក្តីថា បើចោរ
 បរាជ័យ អញ្ជាញទៅតាមចាប់ចោរនោះ បើអញ្ជាញបរាជ័យ អញ្ជាញនឹងគេចទៅ
 ដូច្នោះ ។ ទើបចេញទៅដោយកម្លាំងដ៏សមគួរ ។ បទថា យេន អារាមោ
 សេចក្តីថា មកកាន់អារាម ព្រោះហេតុអ្វី ។ បានឮថា ព្រះរាជានោះទ្រង់ខ្លាច
 ចោរ មិនបានបំណងនឹងទៅព្រោះចោរ ទ្រង់ចេញទៅព្រោះខ្លាចចំពោះពាក្យ
 និន្ទា ។ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះរាជាព្រះតម្រិះថា អញ្ជាញថ្វាយបង្គំព្រះសម្មា
 សម្ពុទ្ធ ហើយនៅអង្គុយ ព្រះសាស្ត្រានឹងត្រាស់សួរថា មហារាជនាំពលចេញ
 មក ព្រោះហេតុអ្វី ដូច្នោះ ពេលនោះ អញ្ជាញទូលថា ព្រះមានព្រះភាគ
 មិនបានសង្រ្គោះខ្ញុំព្រះអង្គដោយ ប្រយោជន៍ក្នុងសម្បុរយិកកតតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ
 ទេ សូម្បីប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ទ្រង់សង្រ្គោះផងដែរ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 នឹងព្រះតម្រិះថា បើអញ្ជាញយ្មៈ ទ្រង់នឹងព្រងើយ បើអញ្ជាញញាញ់ ក៏នឹងត្រាស់
 ថា មហាបពិត្រ ប្រយោជន៍អ្វី ដោយការយាងមកប្រារព្ធចោរម្នាក់ បន្ទាប់អំពី
 នោះ មនុស្សទាំងឡាយ នឹងដឹងអញ្ជាញនេះថា ព្រះរាជាយាងចេញចាប់ចោរ
 តែព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់យាត់ហើយ ដូច្នោះ ឃើញថា នឹងផុតពាក្យនិន្ទាដោយ
 ប្រការនេះ ទើបទ្រង់យាងទៅ ។

សួរថា ព្រះរាជាត្រាស់ថា ចោរអង្គលិមាលនោះមកអំពីណា ព្រោះហេតុ
 អ្វី ។ ឆ្លើយថា ទ្រង់ត្រាស់ដើម្បីដឹងព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ប្រមើល មើលឧបនិស្ស័យរបស់ចោរអង្គលិមាលនោះហើយ ទ្រង់គប្បីនាំចោរ
 នោះមកឲ្យបួស ។

[២៨៩] បទថា រញ្ជ្ជា សេចក្តីថា ព្រះរាជាបុណ្ណោះ ទ្រង់ខ្លាចមួយ ព្រះអង្គឯងក៏ទេ ។ មហាជនដទៃក៏ខ្លាចបោះខែល និងអាវុធកេចទៅក្នុងទី ចំពោះមុខនោះឯង ចូលកាន់ក្រុងបិទទ្វារ ឡើងកាន់បម ឈរសម្លឹង មើល និងពោលយ៉ាងនេះថា អង្គុលិមាលដឹងថា ព្រះរាជាមកកាន់សម្លាក់ របស់អញ ដូច្នោះហើយ មកអង្គុយត្រង់វត្តជេតពនចាំ ព្រះរាជាត្រូវចោរអង្គុលិមាលចាប់ ទៅហើយ តែពួកយើងគេចផុតហើយ ។ បទថា នត្តិ តេ ឥនោ ភយំ សេចក្តីថា ឥឡូវនេះ អង្គុលិមាលនេះ មិនសម្លាប់សូម្បីស្រមោចក្រហម ក៏យំអំពីសម្លាក់អង្គុលិមាលនេះ រមែងមិនមានដល់ព្រះអង្គឡើយ ។

សួរថា លោកពោលដោយបទថា កងំ គោត្តា ដូច្នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ឆ្លើយថា លោកសម្គាល់ថា ការដែលនឹងកាន់យកឈ្មោះ ដែលកើតឡើង ព្រោះកម្មដ៏គ្រោតគ្រោត ហើយហៅបព្វជិត រមែងមិនគួរ អញនឹងហៅលោក ដោយអំណាចនៃគោត្ររបស់មាតាបិតា ដូច្នោះ ទើបសួរហើយ ។ បទថា បរិក្ខារាណំ សេចក្តីថា ខ្ញុំនឹងធ្វើការខ្វល់ខ្វាយដើម្បីប្រយោជន៍ដល់បរិក្ខារទាំង នោះ ព្រះរាជាកំពុងពោលនោះឯង ក៏ទ្រង់ដោះសំពត់សាជកដែលរុំពោះ ទុកក្នុង ទីទៀបជើងរបស់ព្រះថេរហើយ ។ ធុតន្ត ៤ មានការនៅព្រៃជាដើម មក ហើយក្នុងព្រះបាលី ។ តែព្រះថេរបានសមាទានធុតន្តហើយទាំង ១៣ នោះ ឯង ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកពោលថា អលំ កុំឡើយ ដូច្នោះ ។

[២៩០] សួរថា លោកសំដៅដល់អ្វី ទើបពោលថា យត្តិ មយំ ភន្តេ ដូច្នោះ ។ ឆ្លើយថា លោកចាប់ដីជាដើម ដែលព្រះរាជាបញ្ជូនមកហើយ

ក្នុងទីដែលមកហើយថា អញដេញតាមចាប់សូម្បីជីវីដែលរត់បាន ដូច្នោះ ។ សូម្បីព្រះរាជាក៏ទ្រង់បញ្ជូនជីវីជាដើមជាច្រើន ទៅតែម្តងយ៉ាងនេះថា ចូរយក ជីវីទៅព័ទ្ធលោក ហើយចាប់មក ចូរយកសេះទៅព័ទ្ធ ចូរយករថទៅព័ទ្ធ ហើយចាប់មក ។ កាលមនុស្សទៅហើយយ៉ាងនេះ កាលអង្គលិមាលក្រោក ឡើង បន្ទីសំឡេងថា រ៉ឹយ យើងជាអង្គលិមាល សូម្បីតែមនុស្សម្នាក់ក៏មិន អាចដកអាវុធ ។ មនុស្សទាំងអស់នោះ ស្លាប់ហើយ ។ ជីវីក៏ជាជីវីព្រៃ សេះក៏ជាសេះព្រៃ រថក៏នឹងបាក់បែក ត្រង់នោះឯង ។ ព្រះរាជាសំដៅយក រឿងដូចពោលមកនេះ ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ។

[២៧១] បទថា បិណ្ឌុយ វាសិ នេះ មិនមែនអង្គលិមាលចូល ទៅលើកទី ១ ពាក្យនេះ លោកពោលសំដៅយកថ្ងៃដែលឃើញស្រ្តី ។ អង្គលិមាលភិក្ខុនេះ ចូលទៅបិណ្ឌុបាតរាល់ថ្ងៃដូចគ្នា ។ តែពួកមនុស្សឃើញ លោកហើយ រមែងភ័យខ្លាច រមែងគេចទៅខ្លះ បិទទ្វារខ្លះ ។ ពួកខ្លះ គ្រាន់ តែបានឮថា អង្គលិមាល ក៏រត់ចូលទៅព្រៃខ្លះ ចូលផ្ទះបិទទ្វារខ្លះ ។ កាល ទាល់ច្រក ក៏ឈររំលែងឲ្យ ។ ព្រះថេរៈមិនបានបបរសូម្បីត្រឹមតែមួយ ត្រឡោក បាយត្រឹមតែមួយវែក រមែងលំបាកដោយបិណ្ឌុបាត ។ កាលមិន បានខាងក្រៅ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ដោយគិតថា ក្រុងទូទៅដល់មនុស្ស គ្រប់គ្នា ។ លុះចូលទៅតាមទ្វារនោះ ក៏មានហេតុឲ្យសំឡេងបង្កកលាន់ចេញ មកទាំងពាន់ៗ សំឡេងថា អង្គលិមាលមកហើយៗ ។ បទថា ឯតទហោសិ សេចក្តីថា មានហើយ ព្រោះការកើតឡើងនៃករុណា ។ កាលអង្គលិមាល

សម្លាប់មនុស្សដល់ទៅមួយពាន់ខ្លះមួយ ក៏មិនមានសេចក្តីករុណាត្រឹមតែម្នាក់
ក្នុងថ្ងៃមួយ គ្រាន់តែឃើញស្រីមានគភ៌ភ័យស្ទុះហើយ សេចក្តីករុណាកើត
ឡើងបានដូចម្តេច កើតឡើងបានដោយកម្លាំងនៃបព្វជ្ជា ។ ពិតហើយ សេចក្តី
ករុណានោះ ជាកម្លាំងនៃបព្វជ្ជា ។

[២៩២] បទថា តេជហិ សេចក្តីថា ព្រោះលោកកើតសេចក្តីករុណា
នោះ ។ បទ ថា អរិយាយ ជាតិយា សេចក្តីថា ម្នាលអង្គុលិមាល អ្នកកុំ
កាន់យកហេតុនោះឡើយ នុ៎ះមិនមែនជាជាតិរបស់អ្នកទេ នុ៎ះជាពេលកាលនៅ
ជាគ្រហស្ថ រមែងសម្លាប់សត្វខ្លះ រមែងធ្វើអទិទ្ធាទានជាដើមខ្លះ ។ តែឥឡូវ
នេះ ជាតិរបស់អ្នក ឈ្មោះថា អរិយជាតិ ។ ព្រោះហេតុនោះ បើអ្នករង្សៀស
នឹងពោល យ៉ាងនេះថា យតោ អហំ ភតិទិ ជាតោ សោត ព្រោះហេតុ
នោះឯង ទើបទ្រង់បញ្ជូនទៅហើយ ដោយព្រះតម្រាស់ថា អ្នកចូរពោលឲ្យ
ផ្សេងទៅយ៉ាង នេះថា អរិយាយ ជាតិយា ដូច្នោះ ។

បទថា តំ សត្តិ ឯតទរោច សេចក្តីថា ធម្មតាការប្រសូតិបុត្ររបស់ស្រី
ទាំងឡាយ បុរសមិនគួរចូលទៅ ហេតុអ្វីទើបព្រះអង្គុលិមាលត្រូវ មកធ្វើសច្ច
កិរិយា ដើម្បីប្រសូតដោយស្នូស្តីបាន បានឮថា ជនទាំងនោះបិតបាំងរាំងនន
ក្រាលអាសនៈទុកខាងក្រៅរាំងនន សម្រាប់ព្រះថេរៈ ។ ព្រះថេរៈគង់លើ
តាំងនោះ ធ្វើសច្ចកិរិយាថា យតោ អហំ ភតិទិ សព្វព្រាតុទុស្ស អរិយាយ
ជាតិយា ជាតោ ម្នាលបុរសស្រី តាំងអំពីអាត្មាកើតហើយក្នុងអរិយជាតិ នៃ
ព្រះសព្វព្រាតុទុ ។ ទារកក៏កើតមក ដូចទឹកហូរចេញអំពីធម្មក្រក ដំណាលគ្នា

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

៧៦៥

នឹងសច្ចវាចានោះឯង ។ ម្តាយក្តី កូនក្តី មានស្នេហាហើយ ។ ព្រះបរិត្តនេះ
 លោកពោលថា នេះឈ្មោះថា មហាបរិត្ត មិនមានអន្តរាយណាមួយមក
 ទម្លាយបានឡើយ ។ ជនទាំងឡាយ បានធ្វើតាំងទុកត្រង់ទីដែលព្រះថេរៈ
 អង្គុយធ្វើសច្ចកិរិយា ។ ជនទាំងឡាយ រមែងនាំសូម្បីតែសត្វញី ដែលមាន
 គភីមកឲ្យដេកត្រង់តាំងនោះ ។ ក្នុងរំពេចនោះឯង ក៏ប្រសូតបានដោយងាយ ។
 សត្វណាទុព្វលនាំមកមិនបាន ក៏យកទឹកលាងតាំងនោះទៅប្រោះក្បាល ក៏
 ប្រសូតបានក្នុងខណៈនោះឯង ។ សូម្បីរោគណាមួយដទៃ ក៏ស្ងប់ទៅ ។
 បានឮថា ព្រះមហាបរិត្តនេះ មានបាណ្ឌវរាជតាំងនៅអស់មួយកប្ប ។

សួរថា ព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យព្រះថេរៈធ្វើវេជ្ជកម្ម ។ ឆ្លើយថា ព្រះអង្គ
 មិនបានឲ្យធ្វើ ។ ព្រោះពួកមនុស្សគ្រាន់តែឃើញព្រះថេរៈ ក៏ខ្លាចគេចទៅ ។
 ព្រះថេរៈរមែងលំបាកដោយភិក្ខុហារ រមែងមិនអាចធ្វើសមណធម៌បាន ។ ទ្រង់
 ឲ្យធ្វើសច្ចកិរិយា ព្រោះសង្គ្រោះព្រះថេរៈនោះ ។

បានឮមកថា ព្រះមានព្រះភាគ មានបរិវិតក្កៈយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ
 អង្គលិមាលត្រូវត្រឡប់បាននូវមេត្តាចិត្ត ធ្វើស្នេហាឲ្យដល់ពួកមនុស្ស ដោយសច្ច
 កិរិយា ដូច្នោះ ពួកមនុស្សរមែងសម្គាល់ថា គួរចូលទៅរកព្រះថេរៈ បន្ទាប់
 ពីនោះ នឹងមិនលំបាកដោយភិក្ខុហារ អាចធ្វើសមណធម៌បាន ទើបឲ្យធ្វើសច្ច
 កិរិយា ព្រោះទ្រង់អនុគ្រោះដោយប្រការដូច្នោះ ។ សច្ចកិរិយាមិនមែនជាវេជ្ជ
 កម្មឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលព្រះថេរៈផ្តើមមូលកម្មដ្ឋាន ដោយតាំងចិត្តថា
 អញនឹងធ្វើសមណធម៌ ហើយទៅអង្គុយក្នុងទីសម្រាកពេលយប់ និងទីសម្រាក

ពេលថ្ងៃ ចិត្តក៏មិនតម្កល់ចំពោះព្រះកម្មជ្ជាន រមែងប្រាកដចំពោះទីដែលលោក
 ឈរត្រង់ព្រៃហើយ សម្លាប់ពួកមនុស្សប៉ុណ្ណោះ ។ អាការនៃ វាចាក្តី វិការ
 នៃដៃ និងជើងរបស់មនុស្សដែលខ្លាចស្លាប់ថា ខ្ញុំជាមនុស្សក្រីក្រ ខ្ញុំមានកូន
 តូចៗ សូមឲ្យជីវិតដល់ខ្ញុំចុះលោក ដូច្នោះ មកកាន់គន្លងមនោទ្វារវជ្ជនៈ លោក
 មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ត្រូវក្រោកទៅអំពីទីនោះ ។ ពេលនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ឲ្យធ្វើសច្ចកិរិយាដោយអរិយជាតិ ដោយទ្រង់សម្លឹងឃើញថា ព្រះ
 អង្គុលិមាល ត្រូវធ្វើជាតិនោះឲ្យជាអព្វហារិកជាមុនសិន ហើយចម្រើន
 វិបស្សនា ទើបនឹងសម្រេចអរហត្តបាន ។

[២៧៣] បទថា ឯកោ រូបកន្លោះ ជាដើម លោកពោលទុកពិស្តារ
 ហើយ ក្នុងវត្ថុសូត្រ ។

[២៧៤] បទថា អញ្ញោធិ លេខុខិត្តោ សេចក្តីថា ដុំដីជាដើមដែល
 មនុស្សគ្រវែងទៅ ដោយចំណែកនៃទិសណាមួយក៏ដោយ ក្នុងទីនេះ ត្រឹម
 តែព័ទ្ធរបង់ទុកដោយជុំវិញ ដើម្បីការពារ ក្អែក ក្អែក និងជ្រូកជាដើម ឲ្យត្រឡប់
 ទៅ ក៏ធ្លាក់ចុះត្រង់កាយរបស់ព្រះចេរៈទៀត ។ ការរស់នៅយ៉ាងនេះ ក្នុងទី
 ដែលមានប្រមាណប៉ុនណា អន្ទាក់វែង ដែលដាក់ទុក រហូតលោកត្រាប់បិណ្ឌបាត
 ត្រឡប់ហើយ ក៏ភ្លាត់អន្ទាក់ទាល់តែបាន ។

បទថា ភិណ្ឌោ សីសេន សេចក្តីថា ទម្ងាយស្បែក បែករហូតដល់ភ្នែង ។
 បទថា ព្រាហ្មណា លោកពោលសំដៅដល់ភាពជាព្រះខ័ណ្ឌស្រព ។ បទថា
 យស្ស ទោ តំ ព្រាហ្មណា កម្មស្ស វិទាកេន នេះ លោកពោលសំដៅយក

ទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្មដែលជាសកាគគ្នា ។ ពិតហើយ កម្មដែលលោកធ្វើនោះ ឯង រមែងញ៉ាំងចំណែកទាំង ៣ ឲ្យពេញក្នុងបណ្តាចិត្ត ៧ ដួង ចេតនាក្នុង ជវនចិត្តដួងដំបូងជាកុសលក្តី អកុសលក្តី ក៏រមែងឈ្មោះថា ទិដ្ឋធម្មវេទនីយ កម្ម ។ កម្មនោះរមែងឲ្យនូវវិបាកក្នុងអត្តភាពនេះប៉ុណ្ណោះ កាលមិនអាចដូច្នោះ រមែង ឈ្មោះថាជាអហោសិកម្ម ដោយពួក ៣ គឺអហោសិកម្ម (នាហោសិ កម្មវិទាគោ) កម្មវិបាកមិនមានហើយ (នភវិស្សតិ កម្មវិទាគោ) កម្ម វិបាកនឹង មិនមាន (នត្តិ កម្មវិទាគោ) មិនមានកម្មវិបាក ។ ជវនចេតនា ដួងទី ៧ ដែលឲ្យសម្រេចប្រយោជន៍ ឈ្មោះថា ឧបបជ្ជវេទនីយកម្ម ។ កម្មនោះរមែង ឲ្យផលក្នុងអត្តភាពបន្ទាប់ ។ បើមិនអាចឲ្យផលទេ កម្មនោះ ឈ្មោះថា ជាអហោសិកម្មដោយន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។ ជវនចេតនា ៥ ដួង ក្នុងចន្លោះនៃកម្មទាំង ២ រមែងឈ្មោះថា អបរាបរិយវេទនីយកម្ម ។ កម្មនោះ រមែងបានឱកាសកាលណា រមែងឲ្យផលកាលនោះ ក្នុងអនាគត ។ បើនៅ មានការវិលវល់ក្នុងសង្សារ ឈ្មោះថា អហោសិកម្មរមែងមិនមាន ។ កម្មទាំង ២ នេះរបស់ព្រះថេរៈ គឺឧបបជ្ជវេទនីយកម្ម ១ អបរាបរិយវេទនីយ កម្ម ១ ដែលអរហត្តមគ្គធ្វើឲ្យអស់ ជកឡើងស្រេចហើយ ។ នៅមានតែទិដ្ឋ ធម្មវេទនីយកម្ម ។ កម្មនោះ សូម្បីលោកដល់នូវភាពជាព្រះអរហន្តហើយ ក៏ នៅឲ្យផលនោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដៅដល់កម្មនោះ ទើបត្រាស់ ថា យស្ស ទោ តុំ ជាដើម ព្រោះដូច្នោះ ក្នុងបទថា យស្ស ទោ នេះ គប្បី ជ្រាបអត្ថយ៉ាងនេះថា យាទិសស្ស ទោ តុំ ព្រាហ្មណ កម្មស្ស វិទាគោន

ប្រែថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ដោយផលនៃកម្មណា ។

[២៧៥] បទថា អត្តា មុត្តារា នេះ គ្រាន់តែជាកំពូលនៃទេសនា ។

ក្នុងទីនេះ លោកបំណងយកព្រះចន្ទផុតចាកគ្រឿងសៅហ្មងទាំងនេះ គឺពពក ទឹកសន្សើម ផ្សែង ធូលី រាហូ ។ ភិក្ខុជាអ្នកផុតហើយចាកកិលេស គឺ សេចក្តីប្រមាទ ជាអ្នកមិនប្រមាទហើយ រមែងញ៉ាំងលោក គឺខន្ធ អាយតនៈ និងធាតុរបស់ខ្លួននេះឲ្យនូវផលផ្លូវផង គឺធ្វើនូវការងារនឹងត គឺកិលេស ដែល ខ្លួនកម្ចាត់ចេញហើយ ដូចព្រះចន្ទមិនមានគ្រឿងសៅហ្មង ដូចពោលមកនេះ រមែងញ៉ាំងលោកឲ្យភ្លឺស្វាង ដូច្នោះ ។ បទថា កុសលេន បិដេយ្យតិ សេចក្តី ថា រមែងបិទ ដោយកុសល គឺមគ្គ បានដល់ ធ្វើមិនឲ្យមានបដិសន្ធិទៀត ។

បទថា យុត្តាន្តិ តុទ្ធសាសនេ សេចក្តីថា ប្រកបហើយ ប្រកបទូទៅហើយ ដោយកាយ វាចា និងដោយចិត្ត នៅក្នុងព្រះតុទ្ធសាសនា ។ គាថាទាំង ៣ នេះ ជាឧទានគាថា របស់ព្រះថេរៈ បានឮថា ព្រះថេរៈធ្វើអាការការពារខ្លួន ទើបពោលពាក្យថា ទិសា ហិ មេ នេះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ទិសា ហិ មេ សេចក្តីថា ពួកជនដែលជាសត្រូវរបស់យើង រមែងតិះដៀលយើង យ៉ាងនេះ សូម្បីព្រះអង្គលិមាលចូរសោយទុក្ខ ដូចពួកយើងទាំងឡាយដែល សោយទុក្ខ ព្រោះអំណាចពួកញាតិស្រូវអង្គលិមាលសម្លាប់ហើយ ដូច្នោះ ដោយសេចក្តីថា ជនទាំងនោះ ចូរបានត្រេកអរក្នុងធម្មកថា គឺសច្ចៈ ៤ របស់ យើងគ្រប់ទិស ។ បទថា យុត្តាន្តិ សេចក្តីថា អ្នកប្រកបហើយ ប្រកបទូទៅ ហើយដោយកាយ វាចា និងចិត្ត ។ បទថា យេ ធម្មមេវាទបយន្តិ សន្តោ

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

៧៦៩

សេចក្តីថា មនុស្សល្អ គឺសប្បុរសព្រហ្មណ រមែងប្រកាន់ធម៌នោះឯង គឺ
សមាទាន គឺកាន់យក ជនទាំងនោះជាសត្រូវរបស់អញ ចូរគប់រក ចូរសេព
ដោយអត្តថា ចូរមានរូបជាទីស្រឡាញ់ចុះ ។ បទថា អវិរោធបសំសនំ
គឺមេត្តា លោកហៅថា អវិរោធគឺការមិនក្រោធ ដោយអត្តថា សេចក្តីមេត្តា
និងការសរសើរ ។ បទ ថា សុណានុ ធម្មំ កាលេន សេចក្តីថា សូមស្តាប់
ខន្តិធម៌ មេត្តាធម៌ បដិសន្ធិធម៌ និងសារាណីយធម៌គ្រប់ៗ ខណៈ ។ បទថា
តព្វា អនុវិធិយនុ សេចក្តីថា ចូរធ្វើតាម គឺបំពេញធម៌នោះឲ្យបរិបូណ៌ ។
បទថា ន ហិ ជាតុ សោ មមំ ធិសេ សេចក្តីថា បុគ្គលណា ជាអ្នកប៉ង
ប្រទូស្តចំពោះអញ បុគ្គល នោះកុំគប្បីបៀតបៀនអញដោយចំណែកមួយ ។
បទថា អញ្ញំ វា បន កិត្តំ នំ សេចក្តីថា ចូរកុំបៀតបៀន ចូរកុំធ្វើឲ្យលំបាក
នូវអញតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ក៏មិនមែន សូម្បីអ្នកដទៃណាមួយ ក៏កុំបៀតបៀន
កុំធ្វើឲ្យលំបាកឡើយ ។ បទថា បប្បយ្យ បរមំ សន្តិ បានដល់ ដល់នូវ
ព្រះនិព្វានដែលមានសេចក្តីស្ងប់ដ៏ក្រៃលែង ។ បទថា រក្ខេយ្យ តសថាវរេ
សេចក្តីថា បុគ្គលនៅមានតណ្ហា លោកហៅថា ជាអ្នកមានសេចក្តីភ្ញាក់ផ្អើល
បុគ្គលមិនមានតណ្ហា លោកហៅថា ជាអ្នកមាំទាំ ។ លោកពោលពាក្យ
អធិប្បាយទុកដូច្នោះ បុគ្គលណាដល់នូវព្រះនិព្វាន បុគ្គលនោះរមែងជាបុគ្គល
ដែលអាចដើម្បីរក្សាការភ័យខ្លាច និងការមិនញាប់ញ័រទាំងអស់បាន ព្រោះ
ដូច្នោះ បុគ្គលដូចអញរមែងដល់នូវព្រះនិព្វាន ជនទាំងឡាយរមែងបៀតបៀន
អញ ដោយចំណែកមួយក៏ទេ ដូច្នោះ ។ លោកពោលតាថាទាំង ៣ នេះ

ដើម្បីការពារខ្លួន ។

ឥឡូវនេះ កាលសម្តែងការបដិបត្តិខ្លួនឯង ទើបត្រាស់ពាក្យថា ឧទកញ្ញា
 ន យន្តិ នេត្តិកា ជាដើម ។ បទថា នេត្តិកា ក្នុងគាថានោះ សេចក្តីថា
 ជនណាជម្រះប្រឡាយឲ្យស្អាត ទប់ទឹកក្នុងទីដែលគួរទប់ បង្ហូរទឹកចូលទៅ ។
 បទថា ឧសុការា ធមយន្តិ សេចក្តីថា ជាងព្រួញលាបព្រួញដោយបាយ
 ម៉ានរោលត្រង់រងើកភ្លើង ពត់ទីដែលកោងធ្វើឲ្យត្រង់ ។ បទថា តេជនំ បាន
 ដល់ព្រួញ ជាងព្រួញរមែងពត់ព្រួញនោះ និងឲ្យអ្នកដទៃពត់ ដូច្នោះ ទើប
 ហៅថា តេជនំ ។ បទថា អត្តានំ ធមយន្តិ សេចក្តីថា បណ្ឌិតរមែងទូន្មាន
 ខ្លួន គឺធ្វើឲ្យត្រង់ គឺឲ្យអស់ព្យសន៍ ដូចបុគ្គលបង្ហូរទឹក រមែងនាំទៅដោយផ្លូវ
 ត្រង់ ជាងផ្លូវធ្វើព្រួញឲ្យត្រង់ ជាងឈើ ក៏ចាំឈើឲ្យត្រង់ ដូច្នោះ ។
 បទថា តាទិនា សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាតាទិបុគ្គល ដោយអាការៈ ៥
 ដែលមិនមានខុសប្រក្រតី ក្នុងឥដ្ឋារម្មណ៍ និងអនិដ្ឋារម្មណ៍ជាដើម គឺព្រះ-
 សាស្តាជាអ្នកដល់លក្ខណៈនៃការមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះ គឺឈ្មោះថា ជាតាទិ
 បុគ្គល ព្រោះអត្ថថា មិនញាប់ញ័រក្នុងឥដ្ឋារម្មណ៍ និងអនិដ្ឋារម្មណ៍ ឈ្មោះថា
 តាទិបុគ្គល ព្រោះអត្ថថា ខ្នក់ចេញហើយ ឈ្មោះថា តាទិបុគ្គល ព្រោះ
 អត្ថថា លះបង់ហើយ ឈ្មោះថា តាទិបុគ្គល ព្រោះអត្ថថា ឆ្លងបានហើយ
 ឈ្មោះថា តាទិបុគ្គល ព្រោះសម្តែងចេញនូវភាពមិនញាប់ញ័រនោះ ។ បទថា
 ភវនេត្តិ បានដល់ ខ្សែនៃភព ។ ពាក្យនេះជាឈ្មោះនៃតណ្ហា ។ ពិតហើយ
 សត្វទាំងឡាយត្រូវតណ្ហានោះចងបឫទ័យ នាំទៅកាន់ភពនោះៗ ដូចគោដែល

រាជវគ្គ អង្គលិមាលសូត្រទី ៦

៧៧១

គេលាមទុកដោយខ្សែត្រង់ក ដូច្នោះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកហៅថា ភវនេត្តិ
 គឺតណ្ហានាំសត្វទៅកាន់ភព ។ បទថា ដង្ហោ កម្ម វិទាភេន សេចក្តីថា
 បុគ្គលដែលមគ្គចេតនាពាល់ត្រូវហើយ ព្រោះកម្មដែលមគ្គចេតនាដុត គឺដុត
 កម្លោះច្បងដល់នូវការអស់ទៅ ដូច្នោះ មគ្គចេតនានោះ ទើបលោកហៅថា
 កម្មវិបាក ។ ព្រះអង្គលិមាលនេះដែលកម្មវិបាកនោះពាល់ត្រូវហើយ ។ បទ
 ថា អនណោ បានដល់ ជាអ្នកមិនមានកិលេស រមែងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីទុក្ខវេទនា ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងបទថា អនណោ ភុញ្ញាមិ ខ្ញុំជាអ្នក
 បរិភោគមិនមានបំណុល នេះគប្បីជ្រាបការបរិភោគ ៤ យ៉ាង គឺថេយ្យបរិ-
 ភោគ ១ ឥណបរិភោគ ១ ទាយជ្ជបរិភោគ ១ សាមិបរិភោគ ១ ។ ក្នុង
 បណ្ណបរិភោគ ៤ យ៉ាងនោះ ការបរិភោគរបស់អ្នកទ្រុស្តសីល ឈ្មោះថា
 ថេយ្យបរិភោគ អ្នកទ្រុស្តសីលនោះ លួចបច្ច័យ ៤ បរិភោគ ។ ម្យ៉ាងទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានត្រាស់ពាក្យនេះទុកថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នក
 បរិភោគដុំបាយរបស់អ្នកស្រុក ដោយភាពជាចោរ ដូច្នោះ ។ ឯការមិនពិចា-
 រណា ហើយបរិភោគរបស់អ្នកមានសីល ឈ្មោះថា ឥណបរិភោគ គឺបរិភោគ
 ជាប់ដោយបំណុល ការបរិភោគរបស់ព្រះសេក្ខៈ ៧ ពួក ឈ្មោះថា ទាយជ្ជ
 បរិភោគ គឺបរិភោគដោយភាពជាមតិក ។ ការបរិភោគរបស់ព្រះខីណាស្រព
 ឈ្មោះថា សាមិបរិភោគ គឺបរិភោគក្នុងភាពជាម្ចាស់ ។ បទថា មិនមាន
 បំណុល ក្នុងទីនេះ លោកពោលសំដៅយកការមិនមានបំណុល គឺកិលេស ។
 បាវៈថា អនិណោ ដូច្នោះក៏មាន ។ បទថា ភុញ្ញាមិ ភោជនំ លោកពោល

សំដៅយកសាមិបរិកោគ ។ បទថា កាមរតិសន្តវំ សេចក្តីថា អ្នកទាំង
 ឡាយ កុំប្រកបរឿយៗ គឺកុំធ្វើនូវការសរសើរ ដោយការត្រេកអរ ព្រោះ
 តណ្ហា ក្នុងកាមទាំង ២ ។ បទថា នយិទំ ទុម្មន្តិតំ មម សេចក្តីថា ការ
 ដែលអញឃើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយគិតថា អញនឹងបួសឯណា ការគិត
 របស់អញនោះ មិនមែនជាការគិតអាក្រក់ឡើយ ។ បទថា សុរិកត្ថេសុ
 ធម្មេសុ សេចក្តីថា ក្នុងធម៌ដែលតថាគតកើតឡើងក្នុងលោក យ៉ាងនេះថា
 តថាគតជាសាស្ត្រាចេកល្អហើយទាំងនោះ ព្រះនិព្វានជាធម៌ប្រសើរបំផុតណា
 តថាគតចូលដល់ហើយ ចូលដល់ព្រមហើយ នូវព្រះនិព្វាននោះឯង ព្រោះ
 ដូច្នោះ ការមកដល់របស់តថាគតនេះ ជាការមកល្អហើយ មិនប្រាសចាក
 ប្រយោជន៍ ។ បទថា តិស្សោ វិជ្ជា បានដល់ បុព្វេនិវាសញ្ញាណ ទិព្វ-
 ចក្ខុញ្ញាណ និងអាសវក្ខយបញ្ញា ។ បទថា កតំ ពុទ្ធស្សុ សាសនំសេចក្តី
 ថា កិច្ចដែលគួរធ្វើក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធឯណានៅមាន កិច្ចទាំងអស់នោះ
 ខ្ញុំធ្វើហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ញ៉ាំងទេសនាឲ្យដល់ទីបំផុត ដោយវិជ្ជា
 ៣ និង លោកុត្តរធម៌ ៩ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ^{០១៣}

អដ្ឋកថា អដ្ឋលិមាលសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក បិយជាតិកសូត្រទី ៧

[២៨៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចព្រះឥរិយាបថ ក្នុងជេតវនាម របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត ក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង គហបតីម្នាក់មានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទី ស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាលទៅ ។ ព្រោះកូននោះធ្វើកាលកិរិយា ទៅ ការងារទាំងឡាយក៏មិនប្រាកដ ភត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់គាត់) ឡើយ ។ គាត់តែងតែទៅកាន់ឈាបនដ្ឋានយំរកថា ឱកូនតូចប្លើមថ្ងៃ អ្នកនៅ ក្នុងទីណា ឱកូនតូចប្លើមថ្ងៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ។ គ្រាក្រោយមក គហបតី នោះ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដីសមគួរ ។

[២៨៧] លុះគហបតី អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកតាំងនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន គឺនៅរស់ទេ តែហាក់ដូចជាមិនមានឥន្ទ្រិយ គឺមនោវិញ្ញាណ (ព្រោះ) ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក ប្រែសម្បុរវែក ។ គហបតី ទូលថា ឱព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំ ព្រះអង្គ នឹងមិនប្រែពណិសម្បុរវែកណាក៏បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត បានធ្វើមរណកាល ទៅ ព្រោះវាធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារក៏មិនប្រាកដ ភត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ តែងទៅកាន់ឈាបនដ្ឋាន ហើយ

យំរកថា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុង
 ទីណា ។ ព្រះមានបុណ្យត្រាស់ថា ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនោះមែនគហបតីដំណើរ
 នុ៎ះ យ៉ាងនោះមែនគហបតី ពិតមែន គហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ឱកខ្សួល
 សេចក្តីទុកតូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្តតែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មាន
 សេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ គហបតីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមានដូច្នោះមែន សេចក្តី
 សោកស្តាយ ឱកខ្សួល សេចក្តីទុក តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើត
 មកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដែរ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន តែបើតាមដែលពិតនោះ សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយ តែង
 កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ ខណៈ
 នោះ គហបតីនោះ មិនត្រេកអរ មិនឃាត់ហាមនូវកាសិតរបស់ព្រះមានបុណ្យ
 ទេ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ចេញទៅ ។

[២៨៨] សម័យនោះ មានពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ច្រើននាក់ កំពុង
 លេងដោយល្បែងភ្នាល់ទាំងឡាយ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយប៉ុន្មានអំពីព្រះមានបុណ្យ ។
 ចំណែកគហបតីនោះ ក៏ចូលទៅរកពួកអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏និយាយទៅនឹងអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះដូច្នោះថា នៃអ្នក
 ដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំបានចូលទៅគាល់ព្រះសមណគោតម
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះសមណគោតមរួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
 នៃអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ លុះខ្ញុំអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះសមណ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

គោតមទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកបិតនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនគឺរស់នៅទេ តែហាក់ដូចជាមិនមានឥន្ទ្រិយ (ព្រោះ) ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក ប្រែសម្បុរថ្ងៃក្នុងដូច្នោះ នៃអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កាលព្រះសមណគោតម ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏បានតបទៅនឹងព្រះសមណគោតមវិញថា ឱព្រះអង្គដ៏ចម្រើនឥន្ទ្រិយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមិនប្រែពណ៌សម្បុរថ្ងៃកណ្តាក៏បាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមានកូនប្រុសតូចតែមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តបានធ្វើមរណកាលទៅ ព្រោះតែវាធ្វើកាលកិរិយាទៅ ការងារក៏មិនប្រាកដ ភត្តាហារក៏មិនប្រាកដ (ដល់ខ្ញុំ) សោះ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះឯងតែងទៅកាន់ឈាបនដ្ឋានយំរកថា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ឱកូនតូចមាសថ្លៃ អ្នកនៅក្នុងទីណា ដូច្នោះ ទើបព្រះសមណគោតមត្រាស់ថា ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះមែនគហបតី ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះមែនគហបតី ពិតមែនគហបតី សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត (កាលបើព្រះមានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ខ្ញុំក៏ទូលតបវិញ) ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មតាហេតុនៃសេចក្តីស្រឡាញ់នោះឯង នឹងមានដូច្នោះមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែតាមដែលពិតនោះ សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តីរីករាយ តែងកើតមកពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នោះ នៃអ្នក

ដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កាលនោះខ្ញុំក៏មិនត្រេកអរ មិនឃាត់ហាមនូវភាសិតរបស់
 ព្រះសមណគោតមទេ ខ្ញុំក្រោកចាកអាសនៈហើយក៏ចេញមក ។ ពួកអ្នក
 លេងល្បែងភ្នាលឆ្លើយតបថា បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកមាន
 ប្រសាសន៍នុ៎ះ ត្រូវហើយ បពិត្រលោកគហបតី ពាក្យដែលលោកមាន
 ប្រសាសន៍នុ៎ះ ត្រូវហើយ បពិត្រលោកគហបតី សេចក្តីត្រេកអរ និងសេចក្តី
 រីករាយតែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត
 ដោយពិត ។ ទើបគហបតីនោះគិតថា ពាក្យរបស់អាត្មាអញសមគ្នា នឹងពួក
 អ្នកលេងល្បែងភ្នាល ដូច្នោះ រួចក៏ចេញទៅ ។

[២៩៩] គ្រានោះឯង ដំណើរវាចានេះ ក៏ឮខ្លួនខ្លាយតាមលំដាប់ រហូត
 ចូលទៅខាងក្នុងព្រះរាជវាំង ។ វេលានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់
 ត្រាស់សួរទៅនាងមណ្ឌិការាជទេវីថា នែមណ្ឌិកា ព្រះសមណគោតម (ជា
 គ្រូ) របស់នាងបានសម្តែងព្រះវាចានេះថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តតែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
 មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ដូច្នោះមែនឬអ្វី ។ ព្រះនាងមណ្ឌិការាជទេវី
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះ ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សម្តែង
 មែន ដំណើរនុ៎ះក៏ពិតយ៉ាងនោះឯង ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់
 បន្ទោសថា មិនសមបើយ៉ាងនេះៗ សោះ ព្រះសមណគោតម ពោលនូវពាក្យ
 ណា មណ្ឌិកានេះ ហ៊ាននិយាយចាក់បណ្តោយតាមពាក្យនោះៗ របស់ព្រះ
 សមណគោតមនោះថា បពិត្រព្រះមហារាជ បើពាក្យនោះព្រះមានបុណ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

ទ្រង់សម្តែងមែន ដំណើរនុ៎ះក៏ពិតយ៉ាងនោះដូច្នោះសោះ ប្រៀបដូចអាចារ្យ
និយាយពាក្យណាៗ ដល់កូនសិស្សៗ ក៏និយាយចាក់បណ្តោយតាមពាក្យនោះៗ
របស់អាចារ្យនោះថា បពិត្រលោកអាចារ្យដំណើរនុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងមែន បពិត្រ
លោកអាចារ្យដំណើរនុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងមែន សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា នៃ
មល្លិកា ព្រះសមណគោតមពោលនូវពាក្យណាៗ នាងក៏និយាយចាក់បណ្តោយ
តាមពាក្យនោះៗ របស់ព្រះសមណគោតមនោះថា បពិត្រព្រះមហារាជ បើ
ពាក្យនោះ ព្រះមានបុណ្យទ្រង់សម្តែងមែន ដំណើរនុ៎ះក៏ពិតយ៉ាងនោះ ក៏មាន
ឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ នៃមល្លិកា ចូរនាងចៀសអំពីមុខអញចេញទៅ
(ព្រោះ) នាងខ្ញុំលទ្ធចណាស់ ។

[៣០០] គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី មានព្រះសវនីយ៍ទៅរក
នាឡិជន្ស្រាហ្មណ៍ថា នៃព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកអោយ ចូរអ្នកចូលទៅគាល់
ព្រះភគវន្តមុនី លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះភគវន្តមុនីដោយត្បូង
រួចទូលសួរនូវសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស
កម្លាំង ការគង់នៅជាសុខ តាមពាក្យខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះនាង
មល្លិការាជទេវី សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង
ទាំងសូមទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការក្រោកឡើងរហ័ស
កម្លាំង ការគង់នៅជាសុខដូច្នោះ រួចចូរអ្នកទូលសួរយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគបានសម្តែងព្រះវាចានេះថា សេចក្តីសោក
ស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមក

អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នោះឬអ្វី បើព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយប្រាប់អ្នកយ៉ាងណា ចូរអ្នកចងចាំពាក្យនោះឲ្យល្អ
 ហើយមកប្រាប់ដល់ខ្ញុំវិញ ព្រោះព្រះគម្ភាគតទាំងឡាយ មិនពោលពាក្យដែល
 មិនពិតប្រាកដឡើយ ។ នាឡិដង្ហ្យព្រាហ្មណ៍ ទទួលព្រះវាចា របស់ព្រះនាង
 មល្លិការាជទេវីថា ទទួលព្រះសវនីយ៍ករុណារិសេស ដូច្នោះ រួចក៏ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយ
 នឹងព្រះមានបុណ្យ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរលឺក
 ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះនាឡិដង្ហ្យព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីដ៏
 សមគួរហើយ ទើបទូលពាក្យនុ៎ះចំពោះព្រះមានបុណ្យថា បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទរបស់ព្រះគោតមដ៏
 ចម្រើនដោយត្បូង ទាំងសូមសួរនូវសេចក្តីមិនមានអាពាធ មិនមានរោគ ការ
 ក្រោកឡើងរហ័ស កម្លាំង ការគង់នៅជាសុខ មួយទៀត ព្រះនាងសូមទូល
 សួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បានសម្តែងព្រះ
 វាចានេះថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀត
 ចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាដែន
 កើត ដូច្នោះឬអ្វី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនុ៎ះ គម្ភាគតថា
 យ៉ាងនោះមែន អើព្រាហ្មណ៍ ពាក្យនុ៎ះ គម្ភាគតថាយ៉ាងនោះមែន ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ ពិតមែន សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការ
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់

ជាដែនកើត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ គេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពី សេចក្តីស្រឡាញ់មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើតដូច្នោះ ដោយបរិយាយនេះ ។

[៣០១] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មានមាតារបស់ស្រ្តីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនេះឯង បានធ្វើកាលកិរិយាទៅ ។ តាំងអំពីកាលកិរិយានៃមាតានោះ ស្រ្តីនោះក៏ទៅជាធូត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឪអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ឪអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញមាតាខ្ញុំដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពី សេចក្តីស្រឡាញ់មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មាតាបិតារបស់ស្រ្តីម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនេះឯង បានធ្វើមរណកាល ... បងប្អូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល ... បងប្អូនស្រីបានធ្វើមរណកាល ... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល ... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល ... ស្វាមីបានធ្វើមរណកាល ។ តាំងអំពីកាលកិរិយានៃស្វាមីនោះ ស្រ្តីនោះក៏ទៅជាធូតមានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឪអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ឪអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញស្វាមីខ្ញុំដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់

ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០២] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ មានមាតាបុរស
 ម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនោះឯង បានធ្វើមរណកាលទៅ ។ តាំងអំពីមរណ
 កាល នៃមាតានោះ បុរសនោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រក
 ល្អក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង ស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឪអ្នកទាំងឡាយ បាន
 ឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ឪអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញម្តាយខ្ញុំដែរឬ ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ
 ឡើយខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពី
 សេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 រឿងធ្លាប់មានមកហើយ មានបិតាបុរសម្នាក់ ក្នុងក្រុងសាវត្ថិនោះឯង បានធ្វើ
 មរណកាល ... បងប្អូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល ... បងប្អូនស្រីបានធ្វើ
 មរណកាល ... កូនប្រុសបានធ្វើមរណកាល ... កូនស្រីបានធ្វើមរណកាល ...
 ប្រពន្ធបានធ្វើមរណកាលទៅ ។ តាំងអំពីមរណកាលនៃភរិយានោះ បុរស
 នោះក៏ទៅជាឆ្កួត មានចិត្តរវើរវាយ ដើរសព្វច្រករហក សព្វផ្លូវត្រឡែង
 កែងស្រែកសួរយ៉ាងនេះថា ឪអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ឪ
 អ្នកទាំងឡាយបានឃើញប្រពន្ធខ្ញុំដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយ
 នេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ឡើយខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
 តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៣] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ រឿងធ្លាប់មានមកហើយតើ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី នេះ មានស្រ្តីម្នាក់បានទៅកាន់ត្រកូលនៃញាត គឺមានប្តី ។ ពួកញាតិទាំង នោះ របស់ស្រ្តីនោះ មានប្រាថ្នានឹងផ្តាច់ប្តីចេញ ហើយលើក (នាងនោះ) ឲ្យទៅបុរសឯទៀតវិញ តែនាងនោះមិនចង់បានបុរសនោះសោះ ។ ទើបស្រ្តី នោះនិយាយនឹងប្តីដូច្នោះថា បពិត្រអយ្យបុត្ត ពួកញាតិរបស់ខ្ញុំនេះ មានប្រាថ្នា នឹងផ្តាច់អ្នកចេញ ហើយលើកខ្ញុំឲ្យទៅបុរសឯទៀតវិញ តែខ្ញុំមិនចង់បានបុរស នោះសោះ ។ គ្រានោះ បុរសនោះក៏កាប់ស្រ្តីនោះជា ២ កំណាត់ ហើយវះ ពោះខ្លួនឯង ដោយប្រាថ្នាថា សូមឲ្យយើងទាំង ២ នាក់បានជួបគ្នា ទៅក្នុង បរលោក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះបរិយាយនេះហើយ បានជាគេត្រូវដឹងថា សេចក្តីសោកស្តាយ ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៤] គ្រានោះ នាឡិជន្ស្សព្រាហ្មណ៍ ក៏ត្រេកអរអនុមោទនា ចំពោះ ភាសិតរបស់ព្រះមានបុណ្យ រួចក្រោកអំពីអាសនៈ ចូលទៅគាល់ព្រះនាង មល្លិការាជទេវី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលនូវពាក្យដែលខ្លួនបានចរ ចា ជាមួយនឹងព្រះមានបុណ្យ ដល់ព្រះនាងមល្លិការាជទេវីដោយសព្វគ្រប់ ។ គ្រានោះ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវី ចូលទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលសួរព្រះបាទបសេនទិកោសលដូច្នោះថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច រាជកុមារីព្រះ នាមវជីរី ព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល

មានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា វជីរកុមារី អញស្រឡាញ់ ។ នាងមល្លិកា ទូលសួរថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច (បើ) វជីរកុមារី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ ព្រះអង្គឬ ទេ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល មានព្រះបន្ទូលតបថា អើមល្លិកា (បើ) នាងវជីរកុមារី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជា នឹងវិបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត ការចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញ ឯណាក៏បាន ។ ព្រះនាងមល្លិការាជទេវីទូលថា បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្ត អរហន្តសម្មា សម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសម្តែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តី ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាដែនកើត ។

[៣០៥] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច នាងវាសកខត្តិយា តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។ អើមល្លិកា នាង វាសកខត្តិយា អញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តី នោះថាដូចម្តេច (បើ) នាងវាសកខត្តិយា ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឱមល្លិកា (បើ) នាងវាសកខត្តិយា

ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិ
 ប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតឡើងដល់អញឯណាក៏បាន ។ បពិត្រ
 ព្រះមហារាជ ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយបានជាសម្តែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់
 មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៦] បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច
 វិទូឌកសេនាបតី តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។ អើមល្លិកា វិទូឌក
 សេនាបតី អញស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់នូវ
 សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើវិទូឌកសេនាបតី ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាស
 ទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ចិត្ត នឹងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឱមល្លិកា (បើ) វិទូឌកសេនាបតី
 ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងវិបត្តិ
 ប្រែប្រួលទៅដូចគ្នា ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតដល់អញឯណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះ
 មហារាជ ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 សំដៅយកដំណើរនេះហើយ បានជាសម្តែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តី

ស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៧] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ចុះខ្ញុំខ្ញុំម្ចាស់ តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យដែរឬ ។ អើមល្លិកា ឯងក៏ជាទីស្រឡាញ់របស់អញដែរ ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើខ្ញុំម្ចាស់ប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត និងកើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឱមល្លិកា (បើ) ឯងប្រែប្រួល ព្រាត់ប្រាសនិរាសទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជានឹងរឹបត្តិប្រែប្រួលទៅដែរ ចំណង់បើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត និងខានកើតឡើងដល់អញឯណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះកគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅយកដំណើរនេះហើយបានជាសម្តែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតមកអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៨] បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេចដែនកាសី និងដែនកោសល តើព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យឬទេ ។ អើមល្លិកា ដែនកាសី និងដែនកោសល ជាទីស្រឡាញ់របស់អញ ម្ចាស់មល្លិកា (ព្រោះ) យើងប្រើប្រាស់ខ្លឹមចន្ទ ដែលបានមកអំពីដែនកាសី ទ្រទ្រង់ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ ដោយអានុភាពនៃដែនកាសី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

៧៨៥

និងដែនកោសល ។ បពិត្រព្រះមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូច
 ម្តេច (បើ) ដែនកាសី និងដែនកោសល វិបត្តិប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃទៅ តើ
 សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត និង
 កើតឡើងដល់ព្រះអង្គឬទេ ។ ឱមល្លិកា បើដែនកាសី និងដែនកោសល
 វិបត្តិប្រែប្រួលជាយ៉ាងដទៃទៅ សូម្បីជីវិតរបស់អញ ក៏មុខជាវិបត្តិប្រែប្រួល
 ទៅដែរ ចំណង់បើ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត សេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត នឹងខានកើតដល់អញឯណាក៏បាន ។ បពិត្រព្រះមហារាជ
 ព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ សំដៅ
 យកដំណើរនេះហើយបានជាសម្តែងថា សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ
 តូចចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតឡើងមកអំពី សេចក្តីស្រឡាញ់
 មានសេចក្តីស្រឡាញ់ជាដែនកើត ។

[៣០៧] ព្រះបាទបសេនទិកោសលមានព្រះរាជឱង្ការថា អស្ចារ្យណាស់
 មល្លិកា ចម្លែកណាស់ មល្លិកា ព្រោះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ប្រហែលជា
 ទ្រង់ត្រាស់ដឹង ឃើញច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាមែន ម្ចាស់មល្លិកា នាងចូរមកអាយ
 ចូរនាងឲ្យរូនរំទឹក សម្រាប់លាងជម្រះ (ដល់អញ) ។ តពីនោះមក ព្រះ
 បាទបសេនទិកោសល ក្រោកអំពីអាសនៈធ្វើសំពត់ខត្តរា សង្កៈរៀងព្រះអង្សា
 ម្ខាង ប្រណម្យអញលើភ្លោះត្រង់ទីព្រះមានព្រះភាគគង់ បន្ទីនូវឧទានអស់វារៈ
 ៣ ដងថា

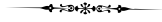
ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះភគវន្តអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ

រាជវគ្គ បិយជាតិកស្សត្រទី ៧

៧៨៦

ខំស្មូមថ្វាយបង្គំ ។ បេ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ចប់ បិយជាតិកស្សត្រ ជាគម្រប់ ៧

អដ្ឋកថា

បិយជាតិកសូត្រ

[២៨៦] បិយជាតិកសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះ ជាដើម ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា នេវ កម្មន្តា បដិកន្តិ សេចក្ដីថា ការងារ រមែងមិនប្រាកដទាំងអស់ដោយប្រការទាំងពួង គឺរមែងមិនប្រាកដដោយការ កំណត់តាមប្រក្រតី ។ សូម្បីក្នុងបទទី ២ ក៏ន័យនេះនោះឯង ។ បទថា ន បដិកន្តិ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ប្រែថា មិនត្រូវចិត្ត ។ បទថា អាហារឡនំ ប្រែ ថា ព្រៃខ្មោច ។

[២៨៧] បទថា អញ្ញាថន្តំ បានដល់ ការកើតដោយប្រការដទៃ ព្រោះ មានពណ៌សម្បុរវែកៗ ។ ធម៌ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ឈ្មោះថា ឥន្ទ្រិយ ។ តែពាក្យនេះ លោកពោលសំដៅដល់ឱកាសដែលឥន្ទ្រិយតាំងនៅហើយ ។

[២៨៨] បទថា បិយជាតិកា សេចក្ដីថា រមែងកើតអំពីសេចក្ដី ស្រឡាញ់ ។ បទថា បិយប្បក្ខត្តិកា សេចក្ដីថា មានមកអំពីរបស់ដែល ស្រឡាញ់ ។ បទថា សចេ តំ មហារាជ សេចក្ដីថា សូម្បីកំណត់អត្ថនៃ ព្រះតម្រាស់នោះ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ដោយសទ្ធាក្នុងព្រះសាស្តា ។ បទថា ចរ បិរេ សេចក្ដីថា អ្នកចូរចៀសទៅផ្លូវដទៃ ដោយអត្ថថា នាងកុំឈរនៅ ក្នុងទីនេះក៏បាន ។ ម្យ៉ាងទៀត បទថា ចរ បិរេ គឺចូរនាងទៅផ្លូវដទៃ អធិប្បាយថា កុំឈរក្នុងទីនេះ ។

[៣០៣] បទថា ធូរិយា ធម្មា សេចក្តីថា កាត់ គឺធ្វើឲ្យជា ២ ចំណែក ដោយដាវ ។ បទថា អត្តានំ ឧប្បាលេសិ សេចក្តីថា យកដាវនោះឯងវះ ពោះរបស់ខ្លួន ។ បើស្រីនោះមិនជាទីស្រឡាញ់របស់ប្រុសនោះ ឥឡូវនេះ ប្រុសនោះ មិនគប្បីសម្លាប់ខ្លួនដោយគិតថា អញនឹងរកស្រីដទៃ ។ តែព្រោះ ស្រីនោះ ជាទីស្រឡាញ់របស់បុរសនោះ ដូច្នោះ បុរសនោះប្រាថ្នាសេចក្តីព្រម ព្រៀងនឹងស្រីនោះក្នុងបរលោក ទើបធ្វើយ៉ាងនោះ ។

[៣០៤] បទថា មិយា តេ វជិរី សេចក្តីថា បានឮថា ព្រះនាងមាន ព្រះតម្រិះយ៉ាងនេះ ព្រះនាងពោលយ៉ាងនោះ ព្រោះគិតថា បើអញពោល ពាក្យជាដើមថា បពិត្រមហារាជ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ ក្នុងព្រះនគរសាវត្ថី នេះ មានស្រីម្នាក់ ព្រះអង្គគប្បីបដិសេធអញថា អ្នកណាបានធ្វើយ៉ាង នោះដល់នាងចូរថយទៅ សេចក្តីនោះមិនមានទេ អញនឹងញ៉ាំងស្រីនោះឲ្យ យល់ដោយអាការប្រព្រឹត្តិទៅនោះឯង ។

ក្នុងបទថា វិបរិណាមញ្ញថាភាវា នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបការប្រែប្រួល ព្រោះសេចក្តីស្លាប់ ដោយប្រការដទៃ ឬដោយការគេចទៅជាមួយបុគ្គលណា មួយក៏បាន ។

[៣០៥] បទថា វាសកាយ សេចក្តីថា ព្រះទេវីរបស់ព្រះរាជាមួយ អង្គព្រះនាមវាសកា លោកពោលសំដៅដល់ព្រះនាងនោះ ។

បទថា មិយា តេ អហំ លោកពោលខាងក្រោយបង្អស់ ព្រោះហេតុអ្វី បានឮថា ការត្រិះរិះនេះមានហើយដល់ព្រះនាងនោះ ទើបទូលសួរឯក្រោយបង្អស់

ដើម្បីឲ្យជាទីតាំងនៃវាទះថា ព្រះរាជានេះទ្រង់ពិរោធអញ បើអញ គប្បីសួរ
 មុនអ្នកដទៃបង្អស់ថា ខ្ញុំម្ចាស់ជាទីស្រឡាញ់របស់ព្រះអង្គឬ ព្រះអង្គ ក៏គប្បី
 ត្រាស់ថា នាងមិនជាទីស្រឡាញ់របស់អញទេ ចូរចៀសចេញទៅ កាលបើ
 ដូច្នោះ វាទះក៏នឹងមិនបានតាំងឡើង បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបការប្រែប្រួល ដោយភាព
 ជាបុគ្គលត្រូវចោលក្នុងដែនកាសិកោសល ការកើតដោយប្រការដទៃ ដោយ
 នៅក្នុងកណ្តាប់ដៃព្រះរាជា ដែលជាបដិបក្ខទាំងឡាយ គឺជាព្រះរាជា ដែល
 ជាសត្រូវ ។

[៣០៩] បទថា អាចមេហិ សេចក្តីថា នាងចូរយកទឹកខ្ពុរមាត់មក ។
 ព្រះបាទបសេនទិកោសលទ្រង់ខ្ពុរហើយ ទ្រង់លុបព្រះកក្រូ និងលាងព្រះហស្ត
 និងព្រះបាទហើយ ទ្រង់បិទព្រះខ្នងហើយ បំណងនឹងនមស្ការព្រះសាស្តា ទើប
 ត្រាស់យ៉ាងនោះ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើ ងាយយល់ទាំងអស់
 ហើយ ។ ©M

អង្គកថា បិយជាតិកស្វត្រ ចប់
 សូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក ពាហិតិយសូត្រទី ៨

[៣១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រា នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ស្មៅកស្សង់ប្រដាប់បាត្រច័រ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុង ក្រុងសាវត្ថីហើយ ដល់ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ ចូលទៅឯប្រាសាទ ឈ្មោះបុព្វរាម ជារបស់មិត្តារមាតា ដើម្បីនៅសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។

[៣១១] សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងគង់ ព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ ឈ្មោះឯកបុណ្ណរិកៈ បរទៅក្នុងក្រុងសាវត្ថីទាំងថ្ងៃ ។ ព្រះ បាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ទតឃើញព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងនិមន្តមក អំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងមហាមាត្យឈ្មោះសិរីវឌ្ឍៈថា ម្ចាស់សិរីវឌ្ឍសម្លាញ់ នុ៎ះព្រះអានន្ទមានអាយុរបស់យើងឬ ។ សិរីវឌ្ឍ មហាមាត្យ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាវិសេសមហារាជ នុ៎ះហើយព្រះ អានន្ទមានអាយុ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ហៅ បុរសម្នាក់មកថា ម្ចាស់បុរសអើយ ចូរឯងមកអាយ ឯងចូរទៅ ឯព្រះអានន្ទ មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទ នៃព្រះអានន្ទមាន អាយុ ដោយក្បាលតាមពាក្យរបស់អញថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

បសេនទិកោសល សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះអានន្ទមានអាយុដោយសិរ្សៈ
 រួចហើយ ចូរពោលយ៉ាងនេះតទៅទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើព្រះ
 អានន្ទមិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើដោយប្រញាប់ទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះអានន្ទអនុគ្រោះរង់ចាំមួយរំពេចសិន ។ បុរសនោះទទួល ព្រះរាជ
 ឱង្ការព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណារិសេសព្រះសម្មតិទេព ហើយ
 ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ ត្រង់កន្លែងដែលលោកគង់នៅ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុដោយគោរព ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរ ។ លុះបុរសនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះ
 អានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល សូម
 ថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះអានន្ទមានអាយុដោយសិរ្សៈ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 បើព្រះអានន្ទមានអាយុ មិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលត្រូវធ្វើដោយប្រញាប់ទេ
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ អនុគ្រោះរង់ចាំមួយរំពេច
 សិន ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តន៍ដោយ តុណ្ហិភាព ។

[៣១២] គ្រានោះព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅ
 ដរាបដល់អស់ទីដែលដឹកគួរទៅបាន ហើយចុះអំពីព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រ យាងទៅ
 ដោយព្រះបាទា ចូលទៅត្រង់ទីដែលព្រះអានន្ទមានអាយុគង់នៅ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុដោយគោរព ហើយគង់នៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន

បើព្រះអានន្ទមានអាយុមិនមានកិច្ចណាមួយ ដែលគួរធ្វើដោយប្រញាប់ទេ
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ អនុគ្រោះនិមន្តទៅគង់ឆ្នេរស្ទឹង
 អចិរវតី ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្តន៍ដោយតុណ្ហិភាព ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តចូលទៅឯឆ្នេរស្ទឹងអចិរវតី លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ទៅគង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលបម្រុងទុកក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។
 គ្រានោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយព្រះទីនាំង
 នាគេន្ទ្រៈ ដរាបដល់ទីដែលគួរជីវិតទៅបាន ហើយទ្រង់ចុះអំពីព្រះទីនាំងនាគេន្ទ្រៈ
 ស្តេចទៅដោយព្រះបាទា ចូលទៅត្រង់ទីដែល ព្រះអានន្ទមានអាយុគង់នៅ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទមានអាយុដោយគោរព ហើយគង់
 នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីដ៏សម
 គួរហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះ ទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រលោកដ៏
 ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ និមន្តគង់លើកម្រាលទីនាំងដីនេះចុះ ។
 ព្រះអានន្ទមានអាយុតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ សូមព្រះអង្គគង់ចុះ អាត្មា
 ភាពអង្គុយលើអាសនៈ របស់ខ្លួនបានហើយ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
 ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលបម្រុងទុក ។

[៣១៣] លុះព្រះបាទបសេនទិកោសលគង់ស៊ិបហើយ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យ
 នេះនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន កាយសមាចារ
 (ការប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ) ណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នក
 ប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន តើព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ព្រះអានន្ទតបថា បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តកាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តវិចីសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា) មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ។ បេ។ មនោសមាចារ (ការប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត) ណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះអង្គប្រព្រឹត្តមនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះដែរឬទេ ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារណា ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គមិនប្រព្រឹត្តមនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះទេ ។

[៣១៤] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា យើងខ្ញុំមិនអាចនឹងបំពេញនូវពាក្យណាដោយប្រស្នាបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនោះ ក្រែងតែព្រះអានន្ទមានអាយុ ទើបអាចនឹងបំពេញដោយ ការដោះស្រាយនូវប្រស្នាបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពួកបុគ្គលពាល ដែលមិនឈ្នាសវៃ មិនបានពិចារណា មិនបានស្ទាបស្ទង់មើលហើយ ពោលនូវគុណ និងទោសរបស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំមិនប្រកាន់យកពាក្យនោះ (របស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ) ថា មានខ្លឹមសារទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលណា ឈ្នាសវាំងវៃជាអ្នកប្រាជ្ញ បានពិចារណា បានស្ទាបស្ទង់មើលហើយ ពោលនូវ

គុណ និងទោសរបស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ យើងខ្ញុំប្រកាន់យកពាក្យនោះ
 (របស់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ) ថា មានខ្លឹមសារ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន
 ចុះកាយសមាចារ ដែលពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន
 តើដូចម្តេច ។ ព្រះអានន្ទតបថា បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារដែលជា
 អកុសល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលជាអកុសល
 តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារដែលប្រកបដោយទោស ។
 បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារដែលប្រកបដោយទោស តើដូច
 ម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីហៀតហៀន
 ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 ហៀតហៀនតើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ ដែលមានសេចក្តី
 ទុក្ខជាផល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ ដែលមានសេចក្តី
 ទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារណា ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីហៀតហៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីហៀតហៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីហៀតហៀនបុគ្គលទាំង ២ គឺខ្លួនឯង និងបុគ្គលដទៃផង អកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះរមែងចម្រើន កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាប-
 សូន្យទៅ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មានសភាពដូច្នោះ ដែលគួរឲ្យពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន
 ចុះវចីសមាចារ ។ បេ មនោសមាចារ ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជា
 អ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសបាន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារជា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

អកុសល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមាចារជាអកុសល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារដែលប្រកបដោយទោស ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមាចារ ដែលប្រកបដោយទោស តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារដែលប្រកបដោយសេចក្តីបៀតបៀន ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមាចារដែលប្រកប ដោយសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមាចារដែលមានសេចក្តីទុក្ខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងចម្រើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងសាបសូន្យទៅ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសបាន ។

[៣១៥] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គ្រាន់តែពោលសរសើរនូវការលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ទាំងអស់តែម្យ៉ាងឬ ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ព្រះតថាគតទ្រង់លះបង់ នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយទាំងអស់ហើយ ទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញពោលទោសមិនបាន តើដូចម្តេច ។

បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារជាកុសល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះកាយ
 សមាចារជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារមិនមាន
 ទោស ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារមិនមានទោសតើដូចម្តេច ។
 បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។ បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ចុះកាយសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀនតើដូចម្តេច ។ បពិត្រ
 មហារាជ កាយសមាចារមានសេចក្តីសុខជាផល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ចុះកាយសមាចារមានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ
 កាយសមាចារមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 បៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ផង
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌
 ទាំងឡាយរមែងចម្រើនឡើង បពិត្រមហារាជ កាយសមាចារមានសភាពដូច្នោះ
 ឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន ។
 បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះវចីសមាចារ ។ បេ។ មនោសមាចារ ដែលពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រ
 មហារាជ មនោសមាចារជាកុសល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមា-
 ចារជាកុសល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារមិនមានទោស ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន មនោសមាចារមិនមានទោស តើដូចម្តេច ។ បពិត្រ
 មហារាជ មនោសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ចុះមនោសមាចារ មិនមានសេចក្តីបៀតបៀន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក

មនោសមាចារ មានសេចក្តីសុខជាផល ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុះមនោសមាចារ មានសេចក្តីសុខជាផល តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង ២ ផង អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យ កុសលធម៌ទាំងឡាយ រមែងចម្រើនឡើង បពិត្រមហារាជ មនោសមាចារ មានសភាពដូច្នោះឯង ដែលគួរឲ្យពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកប្រាជ្ញ ពោលទោសមិនបាន ។

[៣១៦] ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ គ្រាន់តែពោលសរសើរនូវការបំពេញកុសលធម៌ទាំងអស់តែម្យ៉ាងឬ ។ ព្រះអានន្តថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ព្រះតថាគតទ្រង់លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងអស់ ហើយទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង ។

[៣១៧] បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះពេញជាសុភាសិតដែលព្រះអានន្តមានអាយុពោលហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ម្យ៉ាងទៀត យើងខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះអានន្តមានអាយុនេះពេកណាស់ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លុះយើងខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរពេញចិត្ត ដោយសុភាសិតរបស់ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ យ៉ាងនេះហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើហត្ថិរតន៍ គួរដល់ព្រះអានន្តមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនហត្ថិរតន៍ ដល់ព្រះ

អានន្ទមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើអស្សរតន៍ គួរដល់ព្រះ
 អានន្ទមានអាយុ យើងនឹងប្រគេនអស្សរតន៍ដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើស្រុកស្នួយ គួរដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ យើងនឹង
 ប្រគេនស្រុកស្នួយដល់ព្រះអានន្ទមានអាយុ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ប៉ុន្តែយើង
 ខ្ញុំបានដឹងហេតុនេះថា វត្តមានហត្ថិរតន៍ជាដើមនេះ មិនគួរដល់ព្រះអានន្ទមាន
 អាយុទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន មានតែសំពត់ ពាហិតិការបស់ខ្ញុំនេះ មាន
 បណ្តោយ ១៦ ហត្ថ ទទឹង ៨ ហត្ថ ដែលព្រះបាទមគធម្មជាតសត្តវេទហិបុត្ត
 ដាក់ក្នុងស្រោមត្រហើយផ្ញើមកឲ្យខ្ញុំ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទ
 មានអាយុ ទទួលយកនូវសំពត់នោះ ដើម្បីសេចក្តីអនុគ្រោះដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះ
 អានន្ទតបថា ថ្វាយព្រះពរមហារាជ ត្រៃវិវររបស់អាត្មាកាតគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

[៣១៨] ព្រះរាជាត្រាស់ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ស្ទឹងអចិរវតីនេះ
 ព្រះអានន្ទមានអាយុក្តី យើងខ្ញុំក្តី បានឃើញស្រាប់ហើយ មហាមេឃដែល
 បង្ករភ្លៀងចុះមកខាងលើក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ ស្ទឹងអចិរវតីនេះ ក៏នឹងហូរហៀរ
 ទឹកទៅកាន់មាត់ច្រាំងទាំង ២ ខាង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ព្រះអានន្ទមានអាយុ នឹងធ្វើនូវត្រៃវិវររបស់ខ្លួន ដោយសំពត់ពាហិតិការនេះ
 ចំណែកត្រៃវិវរណា ដែលជាចិរវចាស់របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ព្រះអានន្ទ
 នឹងចែករំលែកត្រៃវិវរចាស់នោះ ឲ្យដល់ពួកសត្រហូចារី ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 កាលបើមានការណ៍យ៉ាងនេះ ទុក្ខណាទានរបស់យើងខ្ញុំនេះ ទំនងជានឹងហូរ
 ហៀរទៅបាន បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួល

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

យកនូវសំពត់ពាហិតិកាចុះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលយកសំពត់ពាហិតិកា ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានត្រាស់ពាក្យនេះទៅរក ព្រះអានន្ទមានអាយុថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំត្រឡប់ទៅឥឡូវនេះ ហើយ ព្រោះយើងខ្ញុំមានកិច្ចច្រើន មានការរវល់ច្រើន ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយ ព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ សូមមហាបពិត្រ សម្គាល់កាលដ៏គួរក្នុងកាលឥឡូវ នេះចុះ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះអានន្ទ មានអាយុដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណរួចចៀសចេញទៅ ។

[៣១៩] គ្រាកាលដែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះអានន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព ហើយគង់នៅក្នុង ទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាប បង្គំទូលកថាសល្លាបៈដែលលោកចរចា ជាមួយនឹងព្រះបាទបសេនទិកោសល ទាំងប៉ុន្មាន ដល់ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់ រួចថ្វាយសំពត់ពាហិតិកានោះ ទៅ ព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឈ្មោះថាមាន លាភហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តភាពជាមនុស្ស ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឈ្មោះថា បានដោយប្រពៃហើយ ព្រោះហេតុដែលព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បាន ជួបអានន្ទ ទ្រង់បានចូលទៅជិតអានន្ទ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់

រាជវគ្គ ពហិតិយសូត្រទី ៨

៨០០

ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយចំពោះភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពហិតិយសូត្រទី ៨

អដ្ឋកថា

ពាហិតិយសូត្រ

[៣១០] ពាហិតិយសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។

[៣១១] ក្នុងព្រះសូត្រនោះ បទថា ឯកបុណ្ណិក ឆានំ បានដល់ ដីដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ បានឮថា លើផ្ទាំងជំនីរបស់ស្ដេចដីនោះ មាន ពណិស ប្រមាណប៉ុនផ្លែត្នោត ព្រោះដូច្នោះ ទើបតាំងឈ្មោះស្ដេចដីនោះថា ឯកបុណ្ណិក ។ បទថា សិរវង្សំ មហាមត្តំ បានដល់មហាមាត្យដែលមាន ឈ្មោះយ៉ាងនោះ ដែលឡើងជិះដីមួយទៀតដោយឡែកទៅផង ដើម្បីសន្ទនា តាមផាសុក ។ បទថា នោ ក្នុងបទថា អាយស្មា នោ នេះ ជានិបាត ប្រើក្នុងការសួរ ។ មហាមាត្យកំណត់អាការដែលព្រះថេរៈទ្រទ្រង់សង្ឃរាជ នឹងបាត្របាន ទើបក្រាបទូលថា បពិត្រមហារាជ ។

[៣១៣] បទថា ឱនារម្ភោ សេចក្ដីថា ការតិះដៀល គឺការលើក ទោស ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា ខ្ញុំនឹងសួរដូចម្ដេច ។ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា ព្រះសូត្រនេះដែលកើតឡើងក្នុងរឿងដែលល្អ ខ្ញុំនឹងសួររឿងនោះ ។

[៣១៤] បទថា យំ ហិ មយំ កន្តេ សេចក្ដីថា បពិត្រលោក ដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយមិនអាចកាន់យកបទថា ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ អ្នកដឹងច្បាស់នេះឲ្យបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាបាន ហេតុនោះ ព្រះអានន្ទដែលពោល យ៉ាងនោះ ឲ្យបរិបូណ៌ហើយ ។ បទថា អកុសលោ បានដល់ ដែលកើត អំពីការមិនឈ្លាស ។ បទថា សារវន្តោ សេចក្ដីថា ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹង

ទោស ។ បទថា សព្វាបន្លោ សេចក្តីថា ប្រព្រឹត្តទៅដោយទុក្ខ ។ ក្នុង
បទថា ទុក្ខវិទាគោ នេះ លោកពោលដល់វិបាកដែលហូរចេញ ។

[៣១៥] បទថា តស្ស សេចក្តីថា តែកាយសមាចារដែលប្រព្រឹត្តទៅ
ហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបៀតបៀនខ្លួនឯងជាដើម ដូចដែលពោល
ហើយនោះ ។

[៣១៦] ក្នុងពាក្យថា បពិត្រមហារាជ ព្រះតថាគត ទ្រង់លះបង់នូវ
អកុសលធម៌ទាំងអស់ ហើយទ្រង់ប្រកបដោយកុសលធម៌តែម្យ៉ាង នេះគឺព្រះ
ថេរៈ សរសើរការលះអកុសលធម៌អស់គ្រប់យ៉ាងនោះឯង កាលលោកពោល
ថា សូមថ្វាយព្រះពរ រមែងសរសើរ ពាក្យសួររមែងមានដោយប្រការណា
ឈ្មោះថា ពោលអត្ថដោយប្រការនោះ ម្យ៉ាងទៀត ព្យាករទាំងនេះ មិនគប្បី
ជាការៈ ព្រោះមិនទាន់លះអកុសលបាន គប្បីសរសើរការលះ ម្យ៉ាងទៀត
ដើម្បីសម្តែងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើយ៉ាងណា ក៏មានប្រក្រតីពោលយ៉ាង
នោះ ព្រោះទ្រង់លះអកុសលបានហើយ ទើបព្យាករយ៉ាងនោះ ។ សូម្បី
ក្នុងចំណែកសក៏មានន័យដូចគ្នា ។

[៣១៧] បទថា ពាហិតិកា នេះ ជាឈ្មោះរបស់ សំពត់ដែលកើត
ក្នុងពាហិតិរដ្ឋ ។ បទថា សោឡសសមា អាយាមេន សេចក្តីថា ដោយ
បណ្តោយមានប្រមាណ ១៦ ហត្ថគត់ ។ បទថា អដ្ឋសមា វិត្តាវេន ដោយ
អត្ថថា ដោយទទឹង ៨ ហត្ថគត់ ។ បទថា ភគវតោចានាសិ សេចក្តីថា
បានថ្វាយដល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលថ្វាយហើយ បានចងធ្វើជាពិធានក្នុង

រាជវគ្គ ពាហិតិយសូត្រទី ៨

៨០៣

ព្រះគន្ធកុដិ ។ តាំងអំពីនោះមក ព្រះគន្ធកុដិ ក៏ស្អាតដោយក្រែកលែងហួស
ប្រមាណ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទីគ្រប់អន្លើ ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។
ម្យ៉ាងទៀត ទេសនានេះចប់ហើយដោយអំណាច នេយ្យបុគ្គល ដូច្នោះ ។ ॐ

អដ្ឋកថាពាហិតិយសូត្រ ចប់
សូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទិយសូត្រទី ៩

[៣២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងមេឡូបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជនបទ ។ សម័យ នោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់បានមកដល់នគរតូចដោយកិច្ចនិ- មួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់អាមាត្យ ឈ្មោះ ទ័យការាយនៈថា ម្ចាស់ការាយនៈសម្ងាញ់ អ្នកឯងចូរទីមយានល្អៗ យើងនឹងទៅកាន់ទីឡាន ដើម្បីមើលទីដែលល្អ ។ ទ័យការាយនាមាត្យ ទទួលព្រះរាជឱង្ការ របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយប្រើបុរសឲ្យទីមយានល្អ ៗ ស្រេចហើយត្រឡប់មកក្រាបបង្គំទូលព្រះ បាទបសេនទិកោសលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានល្អៗ បានទីមរួច ស្រេចហើយ សូមព្រះអង្គសម្គាល់កាលដ៏សមគួរក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

[៣២១] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងកាន់យាន ដ៏ល្អទ្រង់ព្រះរាជដំណើរទៅដោយយានល្អៗ ឆ្ពោះទៅកាន់សួនច្បារដោយអានុ ភាពជាស្តេចធំ ស្តេចទៅដោយយាន ដរាបដល់ទីដែលគួររយានទៅបាន ទើបទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅដោយព្រះបាទចូលទៅកាន់សួនច្បារ ។ ព្រះបាទ បសេនទិកោសល ទ្រង់យាងចង្រ្រមទៅមកក្នុងសួនច្បារបន្តិច ដើម្បីសម្រាកព្រះ ជន្ល័យ បានទតឃើញម្លប់ឈើទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងតិចៗ ឥតមានសំឡេងគីកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មកអំពីសរីរៈ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

នៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់
 លុះឃើញហើយក៏មានបីតិកើតឡើង ប្រារព្ធចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា ម្ចាស់ឈើ
 ទាំងនេះ នាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មានសំឡេងតិចៗ ឥតមាន
 សំឡេងគីកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មកអំពីសរីរៈនៃមនុស្ស គួរជាទីធ្វើការ
 សម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់ ដូចជាទីដែលឃើងធ្លាប់ចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះដែរ ។ ទើបព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងទីយការាយនាមាត្យថា ម្ចាស់ការាយនៈ
 សម្ងាត់ ម្ចាស់ឈើទាំងឡាយនេះ នាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា គួរជាទីជ្រះថ្លា មាន
 សំឡេងតិចៗ ឥតមានសំឡេងគីកកង ប្រាសចាកខ្យល់បក់មកអំពីសរីរៈនៃ
 មនុស្ស គួរជាទីធ្វើការសម្ងាត់នៃមនុស្ស ជាទីគួរដល់វិវេកក្នុងវេលាយប់ ដូច
 ជាទីដែលឃើងធ្លាប់ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដែរ
 ម្ចាស់ការាយនៈសម្ងាត់ ចុះឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 នោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ។ ទីយការាយនាមាត្យក្រាបបង្គំទូលតបថា
 បពិត្រមហារាជ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
 គង់នៅក្នុងមេឡបនិគម របស់ពួកសក្យៈ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្ចាស់ការ
 យនៈសម្ងាត់ ចុះមេឡបនិគមរបស់ពួកសក្យៈ ទៅអំពីនគរតូចនេះទៅ តើ
 ចម្ងាយប៉ុន្មាន ។ ទីយការាយនាមាត្យក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រមហារាជ
 មិនជាឆ្ងាយណាស់ណាទេ ប្រហែលជា ៣ យោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ព្រះអង្គអាចស្តេច
 ទៅដល់ មិនពេញមួយថ្ងៃទេ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ម្ចាស់ការាយនៈសម្ងាត់

បើដូច្នោះ អ្នកឯងចូរទីមយានល្អៗ យើងនឹងទៅដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ទីមករាយនាមាត្យ ទទួលយកព្រះរាជ
 ឱង្ការរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស រួចប្រើគេ
 ឲ្យទីមយានល្អៗ ស្រេចហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទសេនទិកោសលថា
 បពិត្រព្រះសម្មតិទេព យានល្អៗ បានទីមបម្រុងព្រះអង្គរួចស្រេចហើយ សូម
 ព្រះអង្គសម្គាល់នូវកាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

[៣២២] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ឡើងកាន់យានដ៏
 ល្អហើយ ស្តេចចេញអំពីនគរតូចទៅដោយយានល្អៗ បរសំដៅទៅត្រង់ មេ
 ទឡ្យបនិតមរបស់ពួកសក្យ ទៅមិនពេញមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះឯង ក៏បានទៅដល់មេ
 ទឡ្យបនិតមរបស់ពួកសក្យ ហើយឆ្ពោះទៅកាន់សួនច្បារ ទ្រង់យាងទៅដោយ
 យាន ដរាបដល់ទីដែលគួរបរយានទៅបាន ហើយទ្រង់ចុះអំពីយាន ស្តេចទៅ
 ដោយព្រះបាទ ចូលទៅកាន់សួនច្បារ ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប
 កំពុងចង្រ្កមក្នុងទីវាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូល
 សំដៅទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ មានព្រះរាជឱង្ការនេះ
 ទៅរកពួកភិក្ខុថា បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រះអង្គគង់ក្នុងទីណា ព្រោះយើងទាំងឡាយ
 ចង់ជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ វិហារនុ៎ះបិទទ្វារជិតទៅហើយ ព្រោះហេតុ
 នោះ សូមព្រះអង្គធ្វើព្រះសូរសៀងតិចៗ ស្តេចចូលទៅសន្សឹមៗ លុះចូលទៅ

ដល់របៀង ធ្វើព្រះឧកាសិត (គ្រហែម) រួចគោះសន្ទះទ្វារ ព្រះមានព្រះភាគ
នឹងបើកទ្វារថ្វាយព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ហុចព្រះ
ខាន់ និងមកុដឲ្យទៅទីយការាយនាមាត្យ ក្នុងទីនោះឯង ។ លំដាប់នោះ
ទីយការាយនាមាត្យ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ មហារាជទ្រង់
ស្តេចចូលទៅតែមួយព្រះអង្គឯងទេ ឥឡូវនេះ គួរអាត្មាអញនៅចាំក្នុងទីនេះ
ចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចូលទៅត្រង់វិហារ
ដែលមានទ្វារបិទនោះ ធ្វើព្រះសូរសៀងតិចៗ ស្តេចចូលទៅសន្សឹមៗ លុះចូល
ទៅដល់របៀងហើយ ក៏ទ្រង់ធ្វើព្រះឧកាសិត ហើយគោះសន្ទះទ្វារ ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ក៏ទ្រង់បើកទ្វារ ។ ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ចូលទៅកាន់
វិហារហើយ ក្រាបចុះទៀបព្រះបាទយុគលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សផង
ទ្រង់ព្រះចម្អិត (ជញ្ជក់) ព្រះបាទយុគលនៃព្រះមានព្រះភាគដោយព្រះឱស្ត
ផង ប្របាច់ដោយព្រះហស្តទាំងឡាយផង ប្រកាសនាមផងថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចឈ្មោះ បសេនទិកោសល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំព្រះអង្គជាស្តេចឈ្មោះ បសេនទិកោសល ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា
បពិត្រមហារាជ ចុះមហាបពិត្រ បានឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច
បានជាទ្រង់ធ្វើសេចក្តីខ្ពស់លំទោនយ៉ាងក្រៃលែង មានសភាពយ៉ាងនេះក្នុង
សរីរៈនេះ ហើយសម្តែងនូវការបូជាដោយសេចក្តីរាប់អាន (ដល់ម៉្លោះ) ។

[៣២៣] ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមាន

ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 ហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយ
 ដោយប្រពៃ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញសមណ
 ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌មានកំណត់ ១០ ឆ្នាំ
 ខ្លះ ២០ ឆ្នាំខ្លះ ៣០ ឆ្នាំខ្លះ ៤០ ឆ្នាំខ្លះ ។ លុះដល់មកសម័យខាងក្រោយ ក៏
 ស្រាប់តែពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ លាងលាបខ្លួនឲ្យស្អាត កោរសក់ ពុក
 មាត់ពុកចង្កា ហើយឆ្កែតស្តាប់ស្តាប់មូលមិត្ត ផ្អែកផ្អិត ដោយកាមគុណទាំង
 ៥ ទៅវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងសាសនានេះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ មានជីវិតជាទីបំផុត ឲ្យបរិបូណ៌
 បរិសុទ្ធដរាបដល់អស់ជីវិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណារក
 មើលមិនឃើញមានបុគ្គលដទៃ ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនានេះ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ
 ធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះហើយ
 ដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សម្តែងហើយ
 ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័កនៃព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។

[៣២៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ច្រើនមានតែពួកព្រះ
 រាជាទាស័វទេនីគ្នានឹងពួកព្រះរាជាក៏មាន ពួកក្សត្រទាស័វទេនីគ្នានឹងពួកក្សត្រក៏មាន
 ពួកព្រាហ្មណ៍ទាស័វទេនីគ្នានឹងពួកព្រាហ្មណ៍ក៏មាន ពួកគហបតីទាស័វទេនីគ្នា
 នឹងពួកគហបតីក៏មាន មាតាទាស័វទេនីគ្នានឹងបុត្រក៏មាន បុត្រទាស័វទេនីគ្នានឹងមាតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ក៏មាន បិតាទាសវ័ទេននឹងបុត្រក៏មាន បុត្រទាសវ័ទេននឹងបិតាក៏មាន បងប្អូន
 ប្រុសទាសវ័ទេននឹងបងប្អូនស្រីក៏មាន បងប្អូនស្រីទាសវ័ទេននឹងបងប្អូនប្រុស
 ក៏មាន សម្លាញ់ទាសវ័ទេននឹងសម្លាញ់ក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គឃើញតែពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះហើយ ដែលមានសេចក្តីព្រមព្រៀង
 ស្រស់ស្រាយ មិនទាសវ័ទេនគ្នា ដូចជាទឹកដែលលាយដោយទឹកដោះស្រស់
 សម្លឹងមៀងមើលគ្នានឹងគ្នាដោយចក្កជាទីស្រឡាញ់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណារកមើលមិនឃើញមានបរិស័ទឯទៀត ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធ
 សាសនានេះ ឲ្យមានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នេះហើយដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ព្រះធម៌គឺ
 ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សម្តែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃ ។

[៣២៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គដើរក្រឡឹង
 មើលអំពីសួនច្បារមួយទៅសួនច្បារមួយ អំពីឧទ្យានមួយទៅឧទ្យានមួយ
 ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយក្នុងទីនោះ ស្តាំងស្តម សៅហ្មង អាប័សម្បុរ
 កើតរោគល្បឿងស្នេកស្នាំងមានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យពួកជនរមិល
 មើលជាប់ភ្នែកបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុទាំងនេះ ទំនងជាប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ទាំងមិន
 ត្រេកអរ ពុំនោះសោតលោកមានអាយុទាំងនោះ ធ្វើបាបកម្មណាមួយ ដ៏កំបាំង

បានជាលោកមានអាយុទាំងនេះ ស្កម សៅហ្មង អាប័សម្បុរ កើតរោគល្បឿង
 ស្នេកស្នាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ មិនទំនងឲ្យជាប់ភ្នែកដល់ជនអ្នកមើល ។
 ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ចូលទៅរក ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ដូចម្តេចបានជាលោកមានអាយុទាំងឡាយ ស្កម សៅហ្មង
 អាប័សម្បុរ កើតរោគល្បឿងស្នេកស្នាំង មានខ្លួនរវាមដោយសរសៃ មិនទំនង
 ឲ្យជាប់ភ្នែកដល់ជនអ្នកមើលដូច្នោះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ យើងទាំងឡាយមានរោគជាប់តាមពូជមក ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តរីករាយ
 ក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពត្រេកអរក្រៃពេក មានឥន្ទ្រិយពេញ
 លេញ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មានរោមសម្បូរហើយ ចិញ្ចឹមជីវិតដោយ
 សារទានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូចជាម្រឹគ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុទាំង
 ឡាយនេះ ដឹងនូវគុណវិសេសដទៃក្រៃលែងជាងកាលមុន ក្នុងសាសនារបស់
 ព្រះមានបុណ្យនោះ ដោយពិតហើយ បានជាលោកមានអាយុទាំងនេះ មានចិត្ត
 រីករាយក្រៃពេក មានចិត្តខ្ពស់បំផុត មានសភាពត្រេកអរក្រៃពេក មានឥន្ទ្រិយ
 ពេញលេញ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច មានរោមសម្បូរហើយ ចិញ្ចឹម
 ជីវិតដោយទានរបស់អ្នកដទៃ មានចិត្តមានសភាពដូចជាម្រឹគ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុងសំណាក់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ព្រះ

មានព្រះភាគ សម្តែងហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិហើយដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គជាអាណា ជា
ក្សត្របានមុន្នាកិសេកហើយ ល្មមសម្លាប់មនុស្សដែលគួរសម្លាប់ក៏បាន មនុស្ស
គួរបម្រើនក៏ឲ្យចម្រើនបាន មនុស្សគួរបណ្តេញក៏ឲ្យបណ្តេញបាន ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនោះកំពុងអង្គុយក្នុងរោងសម្រាប់កាត់ក្តី
ហើយមានពួកជនហ៊ាននិយាយស្តាប់សម្តី ត្រង់ពាក់កណ្តាល ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
ក៏បាននិយាយឃាត់ថា អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ កុំធ្វើសម្តីរបស់ខ្ញុំដែលកំពុង
អង្គុយក្នុងរោងសម្រាប់កាត់ក្តី ឲ្យដាច់ពាក់កណ្តាលឡើយ អ្នកដ៏ចម្រើន
ទាំងឡាយបង្អង់ចាំខ្ញុំនិយាយឲ្យចប់សិន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកមនុស្ស
ក៏នៅតែនិយាយស្តាប់សម្តី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គត្រង់ពាក់កណ្តាលដដែល ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញតែពួកភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើមានព្រះមាន
ព្រះភាគ កំពុងសម្តែងធម៌ដល់បរិសទ្ធច្រើនរយក្នុងសម័យណា សម័យនោះ
ពួកសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ឥតមានសំឡេងកណ្តាស ឬសំឡេងក្អក
គ្រហែមឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុធ្លាប់មានពីមុនមក បើព្រះមាន
ព្រះភាគ កំពុងសម្តែងធម៌ដល់បរិសទ្ធច្រើនរយ ហើយមានសាវ័ករបស់ព្រះ
មានព្រះភាគណាមួយក្អកឡើងក្នុងទីនោះ ។ នឹងមានសព្វហូចារីបុគ្គលណា
មួយ គោះនូវសាវ័កនោះដោយជន្លង់ថា លោកមានអាយុចូរធ្វើសំឡេងតិច
លោកមានអាយុ កុំធ្វើសំឡេងខ្លាំងឡើយ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូយើង

កំពុងសម្តែងធម៌ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា អើអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ ចម្លែកណាស់ហ្ន៎ បរិសទ្យដែលព្រះអង្គទូន្មាន
 បានងាយយ៉ាងនេះ ដោយមិនបាច់អាងអាជ្វា មិនបាច់អាងគ្រឿងសស្ត្រាឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គពិចារណាមើលមិនឃើញបរិសទ្យដទៃក្រៅ
 ពីព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យទូន្មានបានដោយងាយយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯង (ដែលនាំឲ្យ) ខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់ធម៌ក្នុងសំណាក់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌
 ព្រះមានព្រះភាគសម្តែងទុក ហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ ដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ
 ខត្តិយបណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អិត អាចញ៉ាំងនូវបរហ្សវាទ
 បាន មានសភាពដូចជាអ្នកបាញ់ម្រឹកសាហាវ ។ ពួកខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ
 ហាក់ដូចជាទម្លាយនូវទិដ្ឋិដោយប្រាជ្ញាបាន ។ ខត្តិយបណ្ឌិត ទាំងនោះបានឮ
 ថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុកឫទិគមឯណោះ ។ ខត្តិយ
 បណ្ឌិតទាំងនោះក៏តាក់តែងប្រស្នាហើយគិតគ្នាថា យើងនឹងចូលទៅសួរប្រស្នា
 នេះនឹងព្រះសមណគោតម កាលយើងសួរទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម
 ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទៈ គឺពោលទោស របស់
 ព្រះសមណគោតមយ៉ាងនេះ មួយទៀត កាលយើងសួរយ៉ាងនេះហើយ បើ
 ព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះទេ យើងនឹងលើកវាទរបស់

ព្រះសមណគោតមនោះយ៉ាងនេះថែមទៀត ។ ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ បាន
 ឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូលមកកាន់ស្រុក ឬ និគមឯណោះ ។
 ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះ ក៏ចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពន្យល់ខត្តិយបណ្ឌិតទាំងនោះឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាច
 ហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានពន្យល់ពួក
 ខត្តិយបណ្ឌិតឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយ
 ធម្មិកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាសួរប្រស្នានឹងព្រះមានព្រះភាគ មិនដឹងជានឹង
 លើកវាទពិណាកើត តាមពិតត្រឡប់សម្រេចជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ
 វិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គយល់ធម៌ ក្នុងសំណាក់
 នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះមានជោគព្រះអង្គត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន
 ព្រះធម៌គឺព្រះមានជោគសម្តែងហើយ ដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ក
 របស់ព្រះមានជោគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ
 ព្រាហ្មណ៍បណ្ឌិតពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ។ បេ។ គហបតិបណ្ឌិត ... សមណ
 បណ្ឌិតមានប្រាជ្ញាល្អិត អាចញាំញីនូវបរហ្សវាទបាន មានសភាពដូចជាអ្នក
 សម្លាប់ម្រឹកសាហាវ ។ សមណបណ្ឌិតទាំងនោះហាក់ដូចជាទម្លាយនូវទិដ្ឋិ
 ដោយប្រាជ្ញាបាន ។ បណ្ឌិតទាំងនោះបានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្ត
 ចូលមក កាន់ស្រុកឬនិគមឯណោះ ។ គេក៏ភ័យខ្លាចប្រស្នាដោយគិតថា
 យើងទាំងឡាយ នឹងចូលទៅសួរប្រស្នានេះនឹងព្រះសមណគោតម កាលយើង

សួរ យ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រះសមណគោតម ដោះស្រាយមិនរួចយ៉ាងនេះ
ទេ យើងនឹងលើកវាទរបស់ព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះ មួយទៀត
កាលយើងសួរយ៉ាងនេះទៅហើយ បើព្រះសមណគោតមដោះស្រាយមិនរួច
យ៉ាងនេះទេ យើងទាំងឡាយ នឹងលើកវាទរបស់ព្រះសមណគោតមនោះ យ៉ាង
នេះថែមទៀត ។ បណ្ឌិតទាំងនោះបានឮថា ព្រះសមណគោតម និមន្តចូល
មកកាន់ស្រុក ឬនិគមឯណោះ ។ គេក៏នាំគ្នាចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ពួកបណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យក
តាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា ។ លុះព្រះមានជោគទ្រង់ពន្យល់
បណ្ឌិតទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីក
រាយដោយធម្មិកថាហើយ ក៏មិនហ៊ាននាំគ្នាសួរប្រស្នាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
ឡើយនឹងលើកវាទមកពិណាកើត តាមពិតទៅជាសូមឱកាសនឹងព្រះមាន-
ព្រះភាគ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ភាពមិនមានផ្ទះដោយបព្វជ្ជាវិញ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បំបួសបណ្ឌិតទាំងនោះ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ លុះបួស
ដូច្នោះហើយក៏ចៀសចេញទៅ ឥតមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម មាន
ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់
ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដ៏ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ក្នុង
បច្ចុប្បន្ននេះដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ
ទាំង ៤ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះក៏ពោលយ៉ាងនេះថា អើយើងទាំងឡាយ មិន

វិនាសទេ ព្រោះថាកាល ពីដើមយើងទាំងឡាយមិនមែនជាសមណៈ ប្តេជ្ញា
 ខ្លួនថាជាសមណៈ មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនមែន
 ជាព្រះអរហន្តប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាព្រះអរហន្ត ឥឡូវនេះយើងទាំងឡាយ បានជា
 សមណពិតហើយ ឥឡូវនេះយើងទាំងឡាយបានជាព្រាហ្មណ៍ពិតហើយ ឥឡូវ
 នេះយើងទាំងឡាយបានជាអរហន្តពិតហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នេះឯងដែលនាំឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គ យល់ធម៌ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
 ហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ
 ហើយដោយប្រពៃមែន ។

[៣២៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ពួកជាងឈើ (ពីរនាក់)
 ឥសិទ្ធនៈ ១ បូរណៈ ១ ទាំងនេះមានបាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាបាយគេ
 មានយានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ដូចជាយានគេ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឲ្យជីវិត បានតាំងយស
 ដល់ជាងឈើទាំងនោះ តែពួកជាងឈើមិនធ្វើសេចក្តីឱនលំទោន មករកខ្ញុំព្រះ
 អង្គ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គបានលើកពួកសេនាចេញទៅដើម្បីល្បួងមើលនូវពួកជាងឈើ ឈ្មោះ
 ឥសិទ្ធនៈ និងបូរណៈទាំងនេះ ហើយឈប់សម្រាកក្នុងកន្លែងចង្អៀតមួយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ពួកជាងឈើឈ្មោះ ឥសិទ្ធនៈ និង
 បូរណៈទាំងនេះ ញ៉ាំងកាលឲ្យកន្លងទៅដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីជាច្រើន បើ
 ឮដំណឹងថា ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងទីណា ក៏បែរក្បាល ទៅត្រង់ទីនោះ

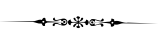
ហើយដេកសណ្តូកជើងមកលើខ្ញុំព្រះអង្គវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎
 ចម្លែកពេកណាស់ ជាងឈើឈ្មោះឥសិទ្ធន្តៈ និងបុរាណៈនេះ មានបាយ
 របស់អញក៏ដូចជាបាយគេ មានយានរបស់អញ ក៏ដូចជាយានគេ អញបាន
 ឲ្យជីវិត បានតាំងយសដល់ជាងឈើទាំងនោះ តែជាងឈើទាំងនោះ មិនធ្វើ
 សេចក្តីឱនលំទោនមករកអញ ដូចជាធ្វើចំពោះព្រះមានព្រះភាគសោះ ។ លោក
 មានអាយុទាំងនេះ ដឹងនូវគុណវិសេសដ៏ក្រៃលែង ទាំងខាងដើម ខាងចុង ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះដោយពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នេះឯងដែលនាំខ្ញុំព្រះអង្គ បានយល់ធម៌ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគថា
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃមែន ព្រះធម៌ គឺព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
 ហើយដោយប្រពៃមែន ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិ
 ដោយប្រពៃមែន ។

[៣៣០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវិញទៀត ព្រះមានព្រះភាគក៏
 ជាក្សត្រ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាក្សត្រ ព្រះមានព្រះភាគក៏ជាអ្នកកោសល ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានអាយុ
 ៨០ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់ដែលព្រះមានព្រះភាគជាក្សត្រ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏
 ជាក្សត្រ ព្រះមានព្រះភាគក៏ជាអ្នកកោសល ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ជាអ្នកកោសល ព្រះ
 មានព្រះភាគ ក៏មានព្រះជន្ម ៨០ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានអាយុ ៨០ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន តែត្រឡប់ជាខ្ញុំព្រះអង្គគួរដើម្បីធ្វើនូវសេចក្តីឱនលំទោនក្រៃលែង

ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីសម្តែងនូវការបូជាដោយសេចក្តីរាប់អាន ចំពោះ
 ព្រះអង្គវិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចច្រើន មាន
 ការរវល់ច្រើន ចង់ត្រឡប់ទៅវិញឆាប់ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គសម្គាល់នូវកាលដ៏គួរក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ ទើប
 ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្រោកអំពីអាសនៈ ហើយថ្វាយបង្គំលាព្រះមាន
 ព្រះភាគដោយគោរព ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ស្តេចចេញទៅ ។

[៣៣១] កាលព្រះបាទបសេនទិកោសល ស្តេចចេញទៅមិនទាន់បាន
 យូរប៉ុន្មាន ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទៅនឹងពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះបាទបសេនទិកោសលនេះ ទ្រង់សម្តែងនូវពាក្យដែលធ្វើការគោរព ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈស្តេចចេញទៅ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ចូររៀននូវពាក្យដែលធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នា ចូរទន្ទេញពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នា ចូរចងចាំទុកពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុង
 ធម៌ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពាក្យដែលធ្វើការគោរពក្នុងធម៌ដ៏ប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ ជាអាទិព្រហ្មចរិយកៈ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 សម្តែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយចំពោះ
 ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ធម្មចេតិយសូត្រទី ៧

អដ្ឋកថា

ធម្មចេតិយសូត្រ

[៣២០] ធម្មចេតិយសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវង្ខេសុតំ ដូច្នោះជាដើម ។

ក្នុងព្រះសូត្រនោះ បទថា មេទឡុបំ ជាឈ្មោះរបស់និគមនោះ ។ បាន
 ឮថា និគមនោះមានដុំថ្មពណ៌ដូចខ្លាញ់ខាប់ ដែលកើតឡើងដេរជាសក្កុនទីនោះ។

ព្រោះដូច្នោះ ទើបដល់នូវការរាប់ថា មេទឡុប ម្យ៉ាងទៀត សេនាសនៈ ក្នុង
 និគមនោះក៏មិនពិតប្រាកដ ព្រោះដូច្នោះ ទើបមិនបានពោលទុក ។ បទថា
 នគរកំ បានដល់ និគមមួយរបស់ស្ដេចសក្យៈមានឈ្មោះយ៉ាងនោះ ។ បទថា
 កេនចិទេវ ករណីយេន គឺមិនមែនដោយករណីណាដទៃ តែព្រះបាទបសេន
 ទិកោសលនេះ ត្រាស់បញ្ជាថា ពួកអ្នកចូរចាប់ពន្ធលសេនាបតី មួយអន្លើ
 ដោយកូនទាំង ៣២ នាក់ ឲ្យបានក្នុងថ្ងៃមួយ ។ ក្នុងថ្ងៃនោះ នាងមល្លិកា
 ភរិយាពន្ធលសេនាបតីនោះ ទូលនិមន្តព្រះមានព្រះភាគ មួយអន្លើដោយភិក្ខុ
 ៥០០ រូប ។ លុះភិក្ខុមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាននិមន្តដល់ផ្ទះ ប្រថាប់គង់ហើយ
 មេកងក៏នាំដំណឹងមកថា លោកសេនាបតីដល់នូវអសញ្ញកម្មហើយ មកឲ្យនាង
 មល្លិកា ។ នាងទទួលសំបុត្រសួរថា ជាដំណឹងល្អ ឬដំណឹងអាក្រក់ ក៏ប្រាប់
 ថា ព្រះរាជាទ្រង់ឲ្យចាប់សេនាបតី មួយអន្លើដោយបុត្រ ៣២ នាក់ ប្រហារ
 ជីវិតព្រមគ្នា ។ នាងពោលថា ពួកអ្នកកុំធ្វើឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលដល់មហាជន
 ហើយយកលិខិតដាក់ក្នុងថ្នក់សំពត់ អង្គាសភិក្ខុសង្ឃ ។ ក្នុងពេលនោះ
 មេការ លើកឆ្នាំងទឹកដោះមួយឆ្នាំងធំមក ឆ្នាំងសប្បុរសនោះប៉ះនឹងធរណីទ្វារបែក

ទើបឲ្យនាំឆ្នាំងដទៃមកអង្គាសព្រះភិក្ខុសង្ឃ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ធ្វើកត្តកិច្ចស្រេចហើយ ទើបត្រាស់ថា នាងមិនគួរគិត
 ព្រោះហេតុឆ្នាំងសប្បិបែក ដើម្បីជាហេតុឲ្យតាំងកថាឡើង ។ ខណៈនោះ នាង
 មល្លិកានាំសំបុត្រចេញមកដាក់ត្រង់ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ រួចក្រាប
 ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាដំណឹងការស្លាប់របស់សេនាបតី និងកូន
 ៣២ នាក់ ខ្ញុំម្ចាស់មិនបានគិតក្នុងរឿងនេះ ហេតុអ្វីនឹងគិតព្រោះត្រឹមតែ ឆ្នាំង
 សប្បិបែក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធម្មិកថាឲ្យបដិសំយុត្តដោយ សា-
 មញ្ញលក្ខណៈ មានអនិច្ចំជាដើមថា ម្ចាស់នាងមល្លិកាកុំគិតច្រើនថ្វីឡើយ
 ធម្មតាក្នុងសង្សារវដ្តដែលមានទីបំផុតខាងដើម ដែលបុគ្គលណាមួយដឹងមិន
 បានហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដូច្នោះ ហើយទ្រង់យាងត្រឡប់ នាងមល្លិកាហៅ
 កូនប្រសា ៣២ នាក់ មកឲ្យឱវាទ ។ ព្រះរាជាបញ្ជាឲ្យនាងមល្លិកា ចូលគាល់
 ត្រាស់សួរថា ក្នុងរវាងសេនាបតី និងយើង ទោសដែលបែកគ្នាមានឬមិន
 មាន នាងទូលថា មិនមានទេ ព្រះអង្គ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រាបថា សេនាបតី
 នោះមិនមានកំហុសតាមពាក្យរបស់នាង ទើបមានវិប្បដិសារី កើតទោមនស្ស
 ដ៏ខ្លាំងក្លា ។ ព្រះអង្គទ្រង់រំពឹងថា បាននាំសម្លាញ់ដែលប្រសើររបស់យើង ធ្វើ
 វត្ថុដែលមិនមានទោសបែបនេះមកហើយ ឲ្យវិនាសហើយ តាំងអំពីនោះ ទៅ
 ក៏មិនបាននូវការសប្បាយព្រះហឫទ័យក្នុងប្រាសាទ ឬក្នុងពួកស្រីស្នំ ឬសេចក្តី
 សុខក្នុងរាជសម្បត្តិ ទ្រង់ផ្តើមត្រាច់ទៅក្នុងទីនោះៗ ។ កិច្ចនេះឯង មានហើយ ។
 សំដៅដល់រឿងនេះ ទើបពោលថា កេនចិទេវ ករណីយេន ដូច្នោះ ។

បទថា ធិយំ ការាយនំ សេចក្តីថា ទីយការាយនៈដែលជាក្នុងរូបរបស់
 ពន្ធុលសេនាបតីគិតថា ព្រះរាជាសម្លាប់អ្វីរបស់អញដែលមិនបានធ្វើខុស
 ដោយមិនមានហេតុ ព្រះរាជាបានតាំងអញទុកក្នុងតំណែងសេនាបតីហើយ ។
 ពាក្យនោះលោកពោលសំដៅដល់រឿងនេះ ។

[៣២១] បទថា មហាច្ឆរាជានុកាវេន សេចក្តីថា ដោយរាជានុកាពដ៏ធំ
 ដោយអត្តថា ដោយពួកពលសន្និកសន្ធាប់ ស្អាតដោយភេទដ៏វិចិត្រ ជាន់ធរណី
 ឲ្យវិនាស ប្រៀបដូចញ៉ាំងសាគរឲ្យជោរជន់ ដូច្នោះ ។ បទថា ទាសាទិកានិ
 សេចក្តីថា ដែលឲ្យកើតការជ្រះថ្លា ព្រមទាំងគួរទស្សនានោះឯង ។ បទថា
 ទាសាទនិយានិ ជាវេវចនៈនៃពាក្យនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត បទថា ទាសាទិកានិ
 សេចក្តីថា គួរមើល ។ បទថា ទាសាទនិយានិ បានដល់ កើតនូវការជ្រះ
 ថ្លា ។ បទថា អប្បសន្តានិ គឺមិនមានសំឡេង ។ បទថា អប្បនិគ្រ្យាសានិ
 សេចក្តីថា រៀបចាកសំឡេងអ័ងកង ព្រោះអត្តថា មិនប្រាកដ ។ បទថា
 វិជនវាតានិ សេចក្តីថា ប្រាសចាកកិរិយារបស់មនុស្ស ។ បទថា មនុស្ស-
 រាមាស្សយ្យកានិ សេចក្តីថា រមែងសមគួរដល់ការងារដែលគប្បីធ្វើក្នុងទី
 កំបាំងរបស់មនុស្ស ដោយអត្តថា សមគួរដល់បុគ្គលដែលប្រឹក្សាយ៉ាងកំបាំង ។
 បទថា បដិសល្លានសារុប្បានិ សេចក្តីថា សមគួរដល់ភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង
 នៅពួនសម្ងំ ។ បទថា យត្ត សុទំ មយំ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មិន
 ធ្លាប់ទៅក្នុងទីនោះ ក្នុងពាក្យនេះ មានអត្តដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គួរយាង
 ចូលទៅក្នុងទីដូច្នោះ ព្រោះជាទីដែលពួកយើងទាំងឡាយ មានសេចក្តីសុខ ។

បទថា **អត្ថិ មហារាជា** សេចក្តីថា សេនាបតីអ្នកឈ្នាស រមែងជ្រាប
 ថា ព្រះរាជាទ្រង់រាប់អានព្រះមានព្រះភាគ ។ សេនាបតីនោះ បញ្ជូនចារ-
 បុរសទៅ រហូតដឹងទីប្រថាប់របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយគិតថា បើព្រះរាជា
 សួរអញថា ព្រះមានព្រះភាគប្រថាប់នៅទីណា ក៏គួរក្រាបទូលបានដោយមិន
 យឺតយូរ ព្រោះដូច្នោះ ទើបពោលយ៉ាងនោះ ។

[៣២២] បទថា **អារាមំ ចារិសិ** សេចក្តីថា ទ្រង់តាំងព្រះពន្លាទុកក្រៅ
 និគម ហើយយាងចូលទៅជាមួយការាយនសេនាបតី ។ លោកពោលថា
វិហារោ សំដៅយកព្រះគន្ធកុដិ ។ បទថា **អាឡិទ្ធុ** ប្រែថា មុខ ។ បទថា
ឧត្តាសិទ្ធា គឺធ្វើសំឡេងគ្រហែម ។ បទថា **អគ្គឡំ** គឺសន្ទុះទ្វារ ។ បទថា
អាគោដ្ឋេហិ លោកពោលអធិប្បាយថា ទ្រង់គោះក្បែរសោទ្វាររឿយៗ ដោយ
 ចុងក្រចក ។ បានឮថា ពួកអមនុស្សរមែងគោះខ្ពស់ពេក ទើយជាតិ មានពស់
 ជាដើម គោះទាបពេក ទើបមិនគោះយ៉ាងនោះ គឺគោះក្បែរគន្លឹះត្រង់កណ្តាល
 នេះជាមារយាទក្នុងការគោះទ្វារ បុរាណាចារ្យពោលសម្តែង ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ បទថា **តត្ថេវ** គឺក្នុងទីដែលភិក្ខុទាំងឡាយពោលហើយនោះឯង ។
 ពាក្យថា **ឧត្តត្ថា ឧណ្ហិសត្ថា** នោះ ត្រឹមតែជាទេសនា ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះ
 រាជាទ្រង់ប្រគល់រាជកុធកណ្ឌទាំង ៥ ដែលមកហើយ គឺផ្ចិតវាលវិជនី ១
 ឧណ្ហិស ១ ព្រះខ័ន ១ តត្រ ១ ទ្រនាប់ព្រះបាទ ១ ព្រះរាជាទ្រង់ចុះអំពីយាន
 ដែលចតទុក ។

សួរថា ព្រះរាជាទ្រង់ប្រគល់បញ្ចារាជកុធកណ្ឌ ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា

ព្រោះមិនគួរយោងចូលទៅសម្មាក្រៃសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលជាទីគោរពក្រៃលែង ដោយភេទនៃឥស្សរិយយស ទ្រង់គិតថា នឹងចូលគាល់ត្រឹមតែព្រះអង្គជា អ្នកបានសន្ទនាតាមពេញព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គ ។ ក្នុងបណ្ណាវជកកុដ- កណ្ណទាំង ៥ ព្រះអង្គឲ្យត្រឡប់ហើយ ក៏មិនបានពោលថា អ្នកចូរត្រឡប់ ។ នឹងត្រឡប់ឯងទាំងអស់នោះឯង ។ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រគល់ទៅ ដោយហេតុ ២ ប្រការ ដូចពោលមកនេះ ។ បទថា រហាយតិ សេចក្តីថា រមែងធ្វើទីកំបាំង គឺលាក់បាំង ។ បានឮថា សេនាបតីនោះ មានបំណងដូច្នោះថា ព្រះរាជានេះ ក្នុងគ្រាមុន ក៏ប្រឹក្សាចតុកណ្ណមន្តជាមួយព្រះសមណគោតម ហើយឲ្យចាប់អំ របស់អញ និងកូន ៣២ នាក់ សូម្បីគ្រានេះក៏គង់ប្រឹក្សាចតុកណ្ណមន្ត ប្រើឲ្យ ចាប់អញទៀតទេដឹងហ្ន៎ សេនាបតីនោះមានការគិតដូច្នោះ ព្រោះអំណាចនៃ សេចក្តីក្រោធ ។

បទថា វិវរិ ភគវា ឆ្វារំ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនបានក្រោក ឡើងបើកទ្វារ តែទ្រង់លាព្រះហស្ត ត្រាស់ថា ចូរបើកចុះ បន្ទាប់អំពីនោះ ទ្វារក៏បើកឯងនោះឯង ហាក់ដូចជាពោលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ កាលឲ្យទានក្នុងនៃកប្បមិនមែនតិច មិនធ្លាប់បានធ្វើកម្ម គឺការបិទទ្វារដោយ ដែររបស់ព្រះអង្គ ឯទ្វារនោះ ព្រោះបើកចេញដោយព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះមាន ព្រះភាគ ព្រោះដូច្នោះ ទើបគួរពោលបានថា ព្រះមានព្រះភាគបើកទ្វារហើយ ។ បទថា វិហារំ បរិសិទ្ធា សេចក្តីថា ចូលទៅកាន់ព្រះគន្ធកុដិហើយ ។ កាល ព្រះរាជាចូលទៅហើយ ការាយនសេនាបតីក៏កាន់យកបញ្ចវជកកុដកណ្ណ

ត្រឡប់ចូលជំរំ ហៅវិឌុឌុកៈមកថា មិត្រជាទីស្រឡាញ់ ចូរលើកត្រឡើង ។
 វិឌុឌុកៈសួរថា ព្រះជនករបស់ខ្ញុំទៅហើយឬ ។ ទីយការាយនៈឆ្លើយថា កុំចាំ
 បាច់សួរដល់ព្រះជនកឡើយ បើព្រះអង្គម្ចាស់មិនលើក ខ្ញុំនឹងកាន់ត្រនោះ
 លើកឡើងឯង ។ ទើបវិឌុឌុកៈពោលថា ខ្ញុំនឹងលើកឯងសម្ងាញ់ ។ ការាយន
 សេនាបតីទុកសេះមួយ ជាវមួយ ស្រីស្នំម្នាក់ប៉ុណ្ណោះឲ្យព្រះរាជា ប្រាប់ថា
 បើព្រះរាជាចង់មានជីវិត កុំតាមមកឡើយ ហើយលើកត្រឡើវិឌុឌុកៈ
 ហើយនាំវិឌុឌុកៈនោះទៅកាន់នគរសាវតី ។

[៣២៣] បទថា ធម្មទូយោ សេចក្តីថា ដឹងតាមអនុមាន គឺយល់ក្នុងធម៌
 ពោល គឺបច្ចុកញ្ញាណ ។

ឥឡូវនេះ ពាក្យថា សម្មាសមុទ្ទោ ភគវា ដូច្នោះជាដើម រមែងមាន
 ដល់ព្រះរាជានោះ ដោយការដឹងតាមធម៌ឯណា ដើម្បីសម្តែងការដឹងតាមធម៌
 នោះ ទើបពោលថា សធិ បណាបំ ភន្តេ ដូច្នោះជាដើម ។ ក្នុងបទទាំងនោះ
 បទថា អាណាណកោជិតំ សេចក្តីថា ជីវិត ឈ្មោះថា បុណ្ណ ធ្វើខេត្តដែន
 នៃជីវិតដែលមានខ្យល់បុណ្ណជាទីបំផុតនោះទុកខាងក្នុង លោកអធិប្បាយថា
 ក្នុងសម័យជិតស្លាប់ ក៏គង់ត្រាច់ទៅនោះឯង ទើបឈានកន្លងជីវិតនោះទៅ
 មិនបាន ។ បាវៈថា អាបណាកោជិតំ ដូច្នោះក៏មាន ។ ដោយអត្ថថា មាន
 ជីវិតជាទីបំផុតជុំវិញ ។ អធិប្បាយថា បុគ្គលខ្លះឈានកន្លង មិនធ្វើជីវិតដែល
 មានបុណ្ណជាទីបំផុតនៃជីវិតត្រាច់ទៅ ព្រោះហេតុនៃជីវិតឯណា ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មិនដូច្នោះឡើយ ។ ពាក្យថា អយម្យិ ទោ មេ ភន្តេ ព្រះអង្គកថាចារ្យរមែង

សម្តែងថា សេចក្តីនេះរមែងយ៉ាងនេះ ព្រោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ដឹងល្អហើយ ព្រះធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ល្អហើយ ព្រះសង្ឃជាអ្នកបដិបត្តិល្អហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ ក្នុងព្រះមានព្រះភាគ របស់ខ្ញុំព្រះ អង្គនេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងបទគ្រប់បទក៏មានន័យដូច្នោះឯង ។

[៣២៥] បទថា ន វិយ មញ្ញ ចក្កំ ពន្ធន្តេ សេចក្តីថា ហាក់បីដូចមិន ឲ្យពួកជនរមិលមើលជាប់ភ្នែកបាន ។ ព្រោះសម្លឹងមើលឃើញដោយ មិន គួរជ្រះថ្លា ហើយមិនធ្វើកិច្ចក្នុងការសម្លឹងមើលទៀត ដូច្នោះ ទើបបុគ្គល ឈ្មោះ ថា មិនជាប់ភ្នែក ។ ដូចការជ្រះថ្លាហើយ ញ៉ាំងកិច្ចក្នុងការមើលរឿយៗ ដូច្នោះ ទើបបុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជាប់ភ្នែក ។ ឯលោកទាំងនេះ ជាអ្នកមិន គួរជ្រះថ្លា ដូច្នោះ ទើបព្រះរាជាត្រាស់យ៉ាងនោះ ។ បទថា ពន្ធករោតោ នោ បានដល់ រោគនៃត្រកូល គឺរោគតព្វដ ។ អាចារ្យ ទាំងឡាយពោលថា មានរោគបែបនេះ កើតក្នុងត្រកូលរបស់យើងទាំងឡាយ ។ បទថា ឱឡារំ គឺមានសក្តិធំ ។ បទថា បុព្វេនាបរំ បានដល់ ដទៃ គឺបែក ផ្សេងអំពីមុន គឺធ្វើកសិណបរិកម្ម រហូតកើតសមាបត្តិ ឈ្មោះថា ដឹងទូលំទូលាយ គឺវិសេស ជាងមុនក្នុងពាក្យនោះ ។ ធ្វើសមាបត្តិឲ្យជាបទដ្ឋាន ចម្រើនវិបស្សនា កាន់ យកអរហត្ត ឈ្មោះថា ដឹងទូលំទូលាយ គឺវិសេសជាង អំពីមុន ។

[៣២៦] បទថា ឃាតេតាយំ វា ឃាតេតុំ សេចក្តីថា ដើម្បីឲ្យ សម្លាប់ បុគ្គលដែលគួរសម្លាប់ ។ បទថា ជាបេតាយំ វា ជាបេតុំ សេចក្តីថា រឹបជាន់បុគ្គលដែលគួររឹបជាន់ដោយទ្រព្យ គឺធ្វើឲ្យវិនាសអស់ មិន

មានទ្រព្យ ។ បទថា បព្វាជេតាយំ វា បព្វាជេតុំ គឺឲ្យនិទេសបុគ្គលដែល
គួរនិទេសចាក រដ្ឋ ។

[៣២៩] បទថា **សសិទ្ធភ្នបុរាណា** គឺតសីទ្ធនៈ និងបុរាណៈ ។
ក្នុងបុគ្គលទាំង ២ នោះ ម្នាក់ជាព្រហ្មចារី ម្នាក់ជាសទារសន្តោស គឺត្រេកអរ
តែក្នុងភរិយារបស់ខ្លួន ។ បទថា **មមកត្តា** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា
មមកត្តា ព្រោះអត្ថថា ភក្តីដែលជារបស់ខ្លួនរបស់ជនទាំងនោះមាន ។
បទថា **មមយាណា** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា យានរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះអត្ថថា
យានដែលជារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គមាន ។ បទថា **ជីវិតំ ធាតា** បានដល់ ជាអ្នក
ឲ្យការប្រព្រឹត្តិទៅនៃជីវិត ។ បទថា **វិមំសមាណោ** គឺកាលសាកល្បង ។

បានឮថា ក្នុងកាលនោះ ព្រះរាជាទ្រង់មិនបានផ្តល់កំឡើយ ទ្រង់ផ្តើម
ហាក់ដូចជាលក់ ។ ពេលនោះ បានត្រាស់សួរជាងឈើទាំងនោះថា ព្រះមាន
ព្រះភាគប្រថាប់ក្នុងទិសណា កាលទ្រង់បានជ្រាបថា ក្នុងចំណែកនៃទិសនោះ
ទើបប្រឹក្សាគ្នាថា ព្រះរាជាទ្រង់បែរព្រះសីសៈទៅកាន់ទិសភាគ ដែលព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធប្រថាប់ បែរព្រះបាទមកខាងនេះ បើព្រះសាស្តាបែរព្រះសីសៈ
ទៅកាន់ទិសភាគដែលព្រះរាជាប្រថាប់បែរព្រះបាទមក យើងនឹងធ្វើយ៉ាងណា
ល្អ បន្ទាប់អំពីនោះ ទើបជាងឈើទាំងនោះគិតគ្នាថា ព្រះរាជាទ្រង់ទាស់ព្រះ
ហឫទ័យ ទ្រង់ឲ្យវត្តណាដល់ពួកយើង ក៏ទ្រង់ឈប់ឲ្យ ជាងឈើទាំងឡាយ
ពោលថា ពួកយើងមិនអាចបែរជើងទៅកាន់បទេសព្រះសាស្តាបាន ទើបបែរ
ជើងទៅរកព្រះរាជា ហើយដេក ។ ព្រះរាជានេះទ្រង់សំដៅដល់សេចក្តីនោះ

ទើបត្រាស់ យ៉ាងនេះ ។

[៣៣០] បទថា បក្កាមិ សេចក្តីថា ព្រះរាជាយាងចេញអំពីព្រះគន្ធកុដិ ហើយ យាងដល់ទីដែលកាកាយនៈនៅ មិនឃើញកាកាយនៈនោះក្នុងទីនោះ ទើបយាងទៅកាន់ព្រះពន្លា ។ ក្នុងទីនោះ ក៏មិនឃើញបុគ្គលណាមួយ ទើប ត្រាស់សួរស្រីនោះ ។ ស្រីនោះក្រាបទូលរឿងរ៉ាវទាំងអស់ឲ្យទ្រង់ជ្រាប ព្រះ រាជាទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ឥឡូវនេះ អញមិនគួរទៅក្នុងព្រះនគរនោះតែម្នាក់ឯង អញនឹងទៅកាន់នគររាជគ្រឹះ ត្រឡប់មកជាមួយក្មួយអញ ហើយដណ្តើមយក រាជសម្បត្តិរបស់អញ ដូច្នោះ ។ កាលព្រះរាជាយាងទៅកាន់នគររាជគ្រឹះ ទ្រង់ បានសោយព្រះក្រយាហារដែលមានរសថាកថយ (កណាជកកត្ត) ទ្រង់ សោយទឹកដែលល្អក្នុងចន្លោះផ្លូវ ។ អាហាររបស់ព្រះអង្គដែលមានប្រក្រតី ជាសុខុមាលជាតិ មិនរលួយទៅដោយឆាឆាយឡើយ ។ ព្រះអង្គយាងដល់នគរ ក៏ជាវេលាវិកាល សូម្បីទ្វារព្រះនគរក៏បិទហើយ ។ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា ថ្ងៃនេះ ដេកត្រង់សាលានេះ ព្រឹកឡើងសឹមចូលទៅរកក្មួយរបស់អញ ដូច្នោះ ទើប ទ្រង់ផ្ទុំត្រង់សាលាខាងក្រៅព្រះនគរ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ក្រោករហូតរាត្រី ចេញ ទៅខាងក្រៅច្រើនដង ។ តាំងអំពីនោះ ទ្រង់មិនអាចយាងទៅដោយជើង ទ្រង់ផ្ទុំកើយភ្លៅរបស់ស្រីនោះ លុះទៀបភ្នំក៏សោយទិវង្គតហើយ ។ ស្រីនោះ ដឹងថា ព្រះរាជាសោយទិវង្គតហើយ ក៏បរិទេវនា ទ្រហោយដោយសំឡេង ខ្លាំងថា ឥឡូវនេះ ព្រះបាទកោសលស្វាមីរបស់ខ្ញុំ សោយរាជសម្បត្តិក្នុង រដ្ឋទាំង ២ មកផ្ទុំសោយទិវង្គតដូចមនុស្សអនាថា ត្រង់សាលារបស់មនុស្ស

អនាថា ខាងក្រៅព្រះនគរនៃអ្នកដទៃ ដូច្នោះជាដើម ។ ពួកមនុស្សបានឮ
 ដំណឹង ទើបមកក្រាបទូលដល់ព្រះរាជា ។ ព្រះរាជាបានយាងមកទតហើយ
 ទ្រង់ចាំបាន ទ្រង់ជ្រាបហេតុដែលយាងមកហើយ ទ្រង់រៀបចំធ្វើសរីរកិច្ច
 ឲ្យសមនឹងព្រះកិត្តិយស ទ្រង់ឲ្យមេភ្នាក់ងារវាយគងប្រកាសថា យើងនឹង
 ចាប់ស្តេចវិឌូឌកៈ ប្រជុំពួកពលឲ្យដល់ព្រមហើយ អមាត្យទាំងឡាយនាំគ្នាមក
 ក្រាបទៀបយុគលបាទទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ បើម្ចាស់អំរបស់ព្រះអង្គមិនមាន
 រោគ ព្រះអង្គគួរយាង តែឥឡូវនេះ សូម្បីព្រះបាទវិឌូឌកៈ ក៏នឹងសមគួរលើក
 ឆត្រឡើង ព្រោះអាស្រ័យព្រះអង្គនោះឯង ទូលព្រះរាជាឲ្យយល់ហើយ យាត់ ។

[៣៣១] បទថា ធម្មចេតិយានិ ជាពាក្យប្រាប់ដល់ការធ្វើសេចក្តី
 គោរពធម៌ ។ ពិតហើយ កាលធ្វើសេចក្តីគោរពក្នុងរតនៈ ១ ក្នុងបណ្តា
 រតនៈទាំង ៣ ក៏ ឈ្មោះថា ធ្វើគ្រប់រតនៈនោះឯង ព្រោះដូច្នោះ កាលធ្វើ
 សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះមានព្រះភាគ ក៏ឈ្មោះថា ធ្វើសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះធម៌
 ផងដែរ ព្រោះដូច្នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ធម្មចេតិយទាំងឡាយ ។
 បទថា អាធិព្រហ្មចរិយកានិ សេចក្តីថា ជាខាងដើមនៃមគ្គព្រហ្មចរិយៈ
 ដោយអត្ថថា ដែលជាបដិបទាក្នុងចំណែកខាងដើម ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងទី
 ទាំងពួង និយាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។ *om*

ធម្មចេតិយសូត្រ ចប់
 សូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កណ្តកត្តលសូត្រទី ១០

[៣៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងភូមិប្រទេស ឈ្មោះកណ្តកត្តលៈ ជាទីឲ្យអភ័យដល់ពួកម្រឹគ ជិតក្រុងឧទេញា ។ សម័យនោះឯង ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានមកដល់ ឧទេញានគរ ដោយកិច្ចនីមួយ ។ គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់ថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន អ្នកឯងចូរមកនេះ ចូរអ្នកឯង ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះមានព្រះភាគដោយក្បាល តាមពាក្យរបស់ យើង រួចហើយចូរសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅ មកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកោសលថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូ របស់ព្រះមានព្រះ ភាគ ដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការ ក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខ រួចអ្នកឯង ចូរពោលយ៉ាងនេះតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឮថា ថ្ងៃនេះព្រះបាទ បសេនទិកោសលទ្រង់សោយក្រយាស្វាយក្នុងវេលាព្រឹកនេះហើយ ក្នុងកាល ជាខាងក្រោយភត្ត ទ្រង់នឹងចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បុរសនោះ ទទួលព្រះឱង្ការ របស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ទីដែលព្រះអង្គគង់ លុះចូលទៅដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដោយគោរព ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏
សមគួរ ។ លុះបុរសនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលពាក្យនេះ
នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល
ថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគួរបស់ព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ ហើយទ្រង់សួរនូវ
ការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះ
កាយពល ការគង់នៅជាសុខ ហើយទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះតទៅទៀតថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឮថា ថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលបើទ្រង់
សោយព្រះក្រយាស្វាយ ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ វេលាខាងក្រោយកត្ត ទ្រង់
នឹងចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៣៣] ព្រះភគិនី (ជាបជាបតី) ព្រះនាមសោមា និងព្រះនាម
សកុលា បានឮថា ថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់សោយព្រះ
ក្រយាស្វាយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ខាងក្រោយកត្ត ទ្រង់នឹងស្ដេចទៅ គាល់
ព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះនាមសោមា និងព្រះនាមសកុលា ចូល
ទៅគាល់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ក្នុងកន្លែងសម្រាប់សោយ ហើយបាន
ពោលពាក្យនេះថា បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ សូមព្រះអង្គ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទ
ទាំងគូនៃព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយផង
សូមទ្រង់សួរនូវការមិនអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័ស
រហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខផងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាង
សោមា និងនាងសកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះមានព្រះភាគ

ដោយសិរ្សៈ ហើយសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅ
មកបានរហ័សរហួន ព្រះកាយពល ការគង់នៅជាសុខសាន្ត ។

[៣៣៤] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល សោយព្រះក្រយាស្វាយ
ក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ថ្វាយព្រះបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
លុះព្រះបាទបសេនទិកោសល គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូល
ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាងសោមា និងនាង
សកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ ទូលសួរ
នូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានរហ័សរហួន ព្រះ
កាយពល ការគង់នៅជាសុខសាន្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រ
មហារាជ ចុះនាងសោមា និងនាងសកុលា រកអ្នកបម្រើដទៃមិនបានឬ ។
ព្រះបាទបសេនទិកោសលក្រាបបង្គំទូលថា នាងសោមា និងនាងសកុលា បាន
ឮថា ក្នុងថ្ងៃនេះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល កាលទ្រង់សោយព្រះក្រយា
ស្វាយក្នុងវេលាព្រឹករួចហើយ ក្នុងវេលាខាងក្រោយភត្ត នឹងយាងចូលទៅ
ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏លំដាប់នោះ នាង
សោមា និងនាងសកុលា ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រង់កន្លែងសម្រាប់ទទួលភត្ត
ហើយពោលពាក្យនេះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គថ្វាយបង្គំ
ព្រះបាទទាំងគូនៃព្រះមានព្រះភាគដោយសិរ្សៈ តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយ
ផង ទូលសួរនូវការមិនមានអាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបាន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ហឺសរហួន ព្រះកាយពល ការទ្រង់គង់នៅជាសុខថា នាងសោមា និងនាង
សកុលា សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូដោយសិរ្សៈ ទូលសួរនូវការមិនមាន
អាពាធ ការមិនមានទុក្ខ ការក្រោកទៅមកបានហឺសរហួន ព្រះកាយពល
ការទ្រង់គង់នៅជាសុខ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូម
ឲ្យនាងសោមា និងនាងសកុលា បានសេចក្តីសុខទាំងអស់គ្នា ។

[៣៣៥] គ្រានោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសលបានក្រាបទូលពាក្យនេះ
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនខ្ញុំព្រះអង្គបានឮពាក្យនេះថា
ព្រះសមណគោតម ពោលយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលជា
អ្នកដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ឬជានូវញាណទស្សនៈដោយឥតសេសសល់ ពាក្យ
ដូច្នោះនេះមិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងឡាយណា ពោល
យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម និយាយយ៉ាងនេះ គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍
ណាដែលដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ឬជានូវញាណទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់
ពាក្យដូច្នោះនេះមិនសមហេតុទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជនទាំងឡាយនោះ
ពោលតាមពាក្យរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ
ដោយពាក្យមិនពិតទេ ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់នវលោកុត្តរធម៌
ទាំងពាក្យតូចពាក្យធំប្រកបដោយធម៌ណានីមួយ ក៏មិនដល់នូវទីគួរតិះដៀលទេ
ឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ជនទាំងឡាយណាពោល
យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមនិយាយយ៉ាងនេះថា គ្មានសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍
ដែលដឹងសព្វ ឃើញសព្វ ឬជានូវញាណទស្សនៈ ដោយឥតសេសសល់

ពាក្យដូច្នោះនេះមិនសមហេតុឡើយ ជនទាំងឡាយនេះ ពោលតាមពាក្យដែល
តថាគតពោលហើយ ទាំងមិនឈ្មោះថា ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយពាក្យមិន
ទៀង មិនពិតទេ ។

[៣៣៦] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅសេនាបតី
ឈ្មោះវិឌុឌកៈមកហើយ សួរថា ម្ចាស់សេនាបតី នរណាហ្ន៎ នឹងអាចពោល
កថាវត្ថុនេះ ក្នុងខាងក្នុងនៃព្រះបរមរាជវាំងបាន ។ វិឌុឌកសេនាបតី ក្រាប
បង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ មានតែសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ជាអាកាសគោត្រ ។
ទើបព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រាស់ហៅបុរសម្នាក់មកហើយប្រាប់ថា ម្ចាស់
បុរសអើយ អ្នកឯងចូរមកអាយ អ្នកចូរទៅហៅសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាស
គោត្រ តាមពាក្យរបស់យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិ
កោសល ទ្រង់មានព្រះឱង្ការឲ្យហៅលោក ។ បុរសនោះទទួលព្រះឱង្ការរបស់
ព្រះបាទបសេនទិកោសលថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយចូលទៅរកសញ្ញយ-
ព្រាហ្មណ៍ជាអាកាសគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះទៅ
រកសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះបាទ
បសេនទិកោសល ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការឲ្យហៅលោក ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
បាទបសេនទិកោសល បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បានពោលពាក្យឯទៀត ព្រោះសំដៅហេតុណា
មួយ អ្នកផងចូលចិត្តពាក្យនោះ ដោយប្រការដទៃដែរឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបនូវពាក្យតាមសមគួរហើយ ទើបពោល

វាចាឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ តថាគតជីវយ៉ាងនេះ ហើយ ទើបពោលវាចាថា គ្មានសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុទាំងពួងតែម្តង សេចក្តីនេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ព្រះបាទបសេនទិកោសល ទ្រង់ត្រាស់ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងពាក្យសមហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងពាក្យដែលប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយហេតុថា គ្មានសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណា ដែលដឹងនូវហេតុទាំងពួង ឃើញនូវហេតុទាំងពួងតែម្តង រឿងដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈមាន ៤ គឺ ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ត្រកូលទាំង ៤ នេះ មានសេចក្តីវិសេស ទាំងមានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរឬទេ ។

[៣៣៧] បពិត្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បពិត្រមហារាជ បណ្ណាវណ្ណៈទាំង ៤ នេះ មានតែ វណ្ណៈ ២ គឺក្សត្រ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ ដែលប្រាកដជាប្រសើរជាងគេ ព្រោះ វណ្ណៈទាំង ២ នេះ គួរដល់ការថ្វាយបង្គំ ក្រោកទទួល ធ្វើអញ្ជូលិកម្ម និង សាមីចិកម្ម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនទូលសួរនូវគុណក្នុង បច្ចុប្បន្ន នឹងព្រះមានព្រះភាគទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទូលសួរ នូវគុណ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបរលោក នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ត្រង់វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ មានសេចក្តី

វិសេស និងសេចក្តីផ្សេងគ្នាដែរឬទេ ។

[៣៣៨] បពិត្រមហារាជ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមនេះមាន ៥ ។ ចុះ
អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមមាន ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រមហារាជ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿនូវការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ព្រះអង្គ
ត្រាស់ដឹងនូវញោយរាជ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ទ្រង់បរិបូណ៌
ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រះអង្គ
ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណា
មួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូនៃ
ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ព្រះអង្គ
លែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀតហើយ ១ ។ ជាអ្នកមិនមានអាពាធ មិន
មានទុក្ខ ប្រកបដោយការចាប់បដិសន្ធិ មានវិបាកដ៏ស្មើគ្នា គឺមិនត្រជាក់ពេក
មិនក្តៅពេក ជាកណ្តាល អត់ទ្រាំនូវសេចក្តីព្យាយាមបាន ១ ។ ជាអ្នកមិន
អ្នតអាង មិនមានមាយា ធ្វើនូវខ្លួនឲ្យជាក់ច្បាស់តាមសេចក្តីពិតក្នុង ព្រះសាស្តា
ផង ក្នុងសព្វហូចារីជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយផង ១ ។ ជាអ្នកប្រាព្វនូវសេចក្តី
ព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដើម្បីបំពេញនូវធម៌
ទាំងឡាយជាកុសល មានកម្លាំងចិត្ត មានព្យាយាមដ៏មាំមួន មិនជាក់ចុះនូវផុរៈ
ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសលឡើយ ១ ។ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយបញ្ញា
ដ៏ប្រសើរ ស្គាល់សេចក្តីកើតឡើង និងវិនាសទៅ ជាបញ្ញាដល់នូវសេចក្តី

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

អស់ទៅនៃទុក្ខ ដែលជាគ្រឿងនឿយណាយ ១ ។ បពិត្រមហារាជ នេះឯង
 ជាអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមទាំង ៥ ។ បពិត្រមហារាជ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺ
 ក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំង ៤ នោះ បើបាន
 ប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាមទាំង ៥ នេះហើយ ការប្រកបនោះ នៃ
 វណ្ណៈទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ សេចក្តីចម្រើន អស់កាលជាយូរ
 អង្វែង ។

[៣៣៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺក្សត្រិយ៍ ១
 ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំងនោះ បើប្រកបដោយអង្គនៃ
 សេចក្តីព្យាយាមទាំង ៥ នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើវណ្ណៈទាំងនោះ
 មានសេចក្តីវិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នា ក្នុងហេតុនុ៎ះដែរឬ ។ បពិត្រមហារាជ
 នេះហើយដែលតថាគតពោលថា សេចក្តីព្យាយាមខុសគ្នា ក្នុងហេតុនុ៎ះឯង ។
 បពិត្រមហារាជ ដូចសត្វ ២ ពួក គឺដំរី គួរទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរ
 ទូន្មាន ១ ពួក គេបានទូន្មានប្រដៅល្អហើយ សត្វពួក ទី ២ ទៀត គឺដំរីគួរ
 ទូន្មាន ឬសេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ១ ពួក តែគេមិនបានទូន្មាន មិនបាន
 ប្រៀនប្រដៅទេ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច សត្វ
 ២ ពួកណា គឺដំរីគួរទូន្មាន ឬ សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ១ ពួក គេបាន
 ទូន្មានល្អ ប្រៀនប្រដៅល្អហើយ ក៏សត្វទាំងនោះ លុះគេទូន្មានហើយ បានដល់
 នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន លុះគេទូន្មានហើយ ក៏បានដល់នូវទីតាមដែលទូន្មាន
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ ។ សត្វពួកទី

២ ណា គឺជីវិតទូន្មាន ឬសេវិតទូន្មាន ឬគោត្តទូន្មាន ១ ពួក តែគេមិន
 បានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅទេ សត្វទាំងនោះ កាលបើគេមិនបានទូន្មាន
 ហើយ តើបានដល់នូវហេតុតាមដែលទូន្មាន កាលបើគេមិនបានទូន្មានហើយ
 តើបានដល់នូវទីតាមដែលទូន្មាន ដូចជាពួកសត្វទាំងនោះ គឺជីវិតទូន្មាន ឬ
 សេវិតទូន្មាន ឬគោត្តទូន្មាន ដែលគេបានទូន្មានល្អ ប្រដៅល្អហើយដែរឬ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីនុ៎ះមិនដូច្នោះទេ ។ បពិត្រមហារាជ សេចក្តី
 នេះ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលមានសទ្ធា មិនមានអាពាធ ជាអ្នកមិនអ្នតអាង
 មិនមានមាយា ប្រារព្ធនូវសេចក្តីព្យាយាមមានប្រាជ្ញា រមែងដល់នូវហេតុណា
 បុគ្គលគ្មានសទ្ធា មានអាពាធច្រើន ជាអ្នកអ្នតអាង មានមាយា ខ្ជិលច្រអូស
 ឥតប្រាជ្ញា នឹងដល់នូវហេតុនោះដូចគ្នា ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៣៤០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យដ៏
 សមគួរដល់ហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលនូវពាក្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ
 គឺក្សត្រិយ៍ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ វណ្ណៈទាំងនោះ បើប្រកប
 ដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ នេះ វណ្ណៈទាំងនោះឈ្មោះថា មានសេចក្តី
 ព្យាយាមដោយពិត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វណ្ណៈទាំងនោះ មានសេចក្តី
 វិសេសជាងគ្នា ផ្សេងគ្នាក្នុងហេតុនុ៎ះឯង ។ បពិត្រមហារាជ តថាគតមិន
 ពោលនូវអំពើផ្សេងៗ បន្តិចបន្តួចក្នុងហេតុនុ៎ះ គឺវិមុត្តិដោយវិមុត្តិទេ ។ បពិត្រ
 មហារាជ ដូចបុរសយកឧសសាលព្រឹក្សដែលស្ងួតមកបង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើងក៏កើត

ឡើង ។ មានបុរសម្នាក់ទៀត យកឧសស្វាយដែលស្ងួតមកបង្ហាត់ភ្លើង ភ្លើង
 ក៏កើតឡើងដែរ ។ បុរសម្នាក់ទៀត យកឧសល្វាដែលស្ងួតមកបង្ហាត់ភ្លើង
 ភ្លើងក៏កើតឡើងដែរ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គសម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច អំពើបន្តិចបន្តួចផ្សេងៗ របស់ភ្លើងទាំងនោះដែលកើតអំពីឧសផ្សេងៗ
 គឺអណ្តាតភ្លើង ដោយអណ្តាតភ្លើងក្តី ពណ៌ដោយពណ៌ក្តី ពន្លឺដោយពន្លឺក្តី
 ខុសគ្នាដែរឬ ។ សេចក្តីនេះមិនដូច្នោះទេព្រះអង្គ ។ បពិត្រមហារាជ តេជៈ
 ណាដែលបុគ្គលមិនបានញំញំដោយព្យាយាម ដែលកើតអំពីព្យាយាម តថាគត
 មិនពោលនូវអំពើបន្តិចបន្តួចថា ផ្សេងគ្នាក្នុងតេជៈនោះ គឺវិមុត្តិដោយវិមុត្តិយ៉ាង
 នេះទេ ។

[៣៤១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ពោលពាក្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅមួយអន្លើដោយហេតុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះទេវតាមានដែរឬ ។
 បពិត្រមហារាជ ចុះហេតុដូចម្តេច បានជាទ្រង់ត្រឡប់សួរយ៉ាងនេះវិញថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះទេវតាមានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិន
 បើទេវតាមានមែន ទេវតាទាំងនោះ មុខជានឹងមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ
 ពុំខាន ឬបើមិនមានទេ (ទេវតាទាំងនោះ) នឹងមិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស
 នេះឡើយ ។ បពិត្រមហារាជ ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា
 ទាំងនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តី
 ព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។

[៣៤២] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ

វិឌុឌុកសេនាបតី ក៏បានពោលតបទៅនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ ទើបមក
កាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា
ទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ហើយញ៉ាំងទេវតាដែលមាន
ព្យាបាទទាំងនោះ ឲ្យកក្រើកចាកទីនោះ ឬបណ្តេញចេញ ។ លំដាប់នោះ
ព្រះអានន្ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា វិឌុឌុកសេនាបតីនេះ ជាបុត្តរបស់
ព្រះបាទបសេនទិកោសល ឯអាត្មាអញជាបុត្តរបស់ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះ
ជាកាលឲ្យបុត្តប្រឹក្សាជាមួយនឹងបុត្ត ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ហៅ
វិឌុឌុកសេនាបតីមកថា បពិត្រសេនាបតី បើដូច្នោះ អាត្មាភាពនឹងសួរប្រស្នា
ចំពោះទ្រង់ក្នុងដំណើរនេះវិញ ប្រស្នាក្នុងរដល់ទ្រង់យ៉ាងណា សូមទ្រង់ដោះ
ស្រាយ យ៉ាងនោះចុះ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
ដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេន
ទិកោសល សោយរាជសម្បត្តិជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះបាទ
បសេនទិកោសលអាចធ្វើឲ្យកក្រើក ឬបណ្តេញនូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែល
មានបុណ្យក្តី ឥតបុណ្យក្តី មានសេចក្តីប្រព្រឹត្តលក្ខណ៍ មិនមានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត
លក្ខណ៍ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះបានដែរឬ ។ បពិត្រលោក
ម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសលត្រឹមណា មួយទៀត ព្រះ
បាទបសេនទិកោសល សោយរាជសម្បត្តិជាឥស្សរាធិបតី ក្នុងដែនណា ព្រះ
បាទបសេនទិកោសលអាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក បណ្តេញចេញនូវសមណព្រាហ្មណ៍

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសក

ដែលមានបុណ្យ ឬឥតបុណ្យ ប្រព្រឹត្តល្អ ឬប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ឲ្យចេញចាក
តំណែងនោះ ក្នុងទីដែននោះបាន ។ បពិត្រសេនាបតី ទ្រង់សម្គាល់នូវសេចក្តី
នោះថាដូចម្តេច ទីដែលមិនមែនជាដែនរបស់ព្រះបាទ បសេនទិកោសលត្រឹម
ណា មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនបានសោយរាជសម្បត្តិ ជា
ឥស្សរាធិបតីក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសល អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក
បណ្តេញនូវសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យ ឬឥតបុណ្យ ប្រព្រឹត្តល្អ ឬ
ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះបានដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់
ដ៏ចម្រើន ទីដែលមិនមែនជាដែនរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រឹមណា
មួយទៀត ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនបានសោយរាជសម្បត្តិ ជាឥស្សរ-
រាធិបតីក្នុងដែនណា ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក
ឬបណ្តេញនូវសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ដែលមានបុណ្យ ឬឥតបុណ្យ មាន
ព្រហ្មចរិយធម៌ ឬមិនមានព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យចេញចាកតំណែងនោះ ក្នុងដែន
នោះបានទេ ។ បពិត្រសេនាបតី ចុះទ្រង់សម្គាល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
ទ្រង់បានឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យមានដែរឬ ។ ព្រះករុណាយ៉ាងហ្នឹង
ហើយ ខ្ញុំបានឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យមាន តែឥឡូវនេះ ព្រះបាទបសេនទិ-
កោសលដ៏ចម្រើន ក៏ទ្រង់ឮថា ពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យមានដែរ ។ បពិត្រ
សេនាបតី ចុះទ្រង់សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ព្រះបាទបសេនទិកោសល
អាចដើម្បីធ្វើឲ្យកក្រើក ឬបណ្តេញពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យ ឲ្យចេញចាកទីនោះ
បានដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រះបាទបសេនទិកោសល មិនអាច

ដើម្បីមើលពួកទេវតាជាន់តាវត្តិឱ្យឃើញទេ នឹងទៅបំបរបង់ ឬបណ្តេញ
 (ទេវតាទាំងនោះ) ឲ្យចេញចាកទីនោះឯណាបាន ។ បពិត្រសេនាបតី
 យ៉ាងនោះពិតហើយ ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតាទាំងនោះ
 មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ពួកទេវតាណា មិនមានសេចក្តីព្យាបាទ ទេវតា
 ទាំងនោះ មិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ (ទេវតាទាំងនោះ) មិនអាច
 ដើម្បីមើលឃើញ នូវពួកទេវតាទាំងនោះឃើញទេ នឹងទៅបំបរបង់ ឬ
 បណ្តេញ (ទេវតាទាំងនោះ) ឲ្យចេញចាកទីឯណាបាន ។ គ្រានោះ ព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល ទូលសួរទៅព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភិក្ខុនេះឈ្មោះអ្វី ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ ឈ្មោះអានន្ទ ។

[៣៤៣] ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការថា អើហ្ន៎ ព្រះអានន្ទទេតើ អើហ្ន៎ រូប
 ព្រះអានន្ទទេតើ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេះសម្តែង
 ពាក្យសមគួរដល់ហេតុ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេះ
 សម្តែងពាក្យប្រព្រឹត្តទៅ មួយអង្វើដោយហេតុ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចុះ
 ព្រហ្មមានដែរឬ ។ ព្រះអានន្ទថ្វាយព្រះពរថា បពិត្រមហារាជ ហេតុអ្វីបានជា
 ព្រះអង្គមានព្រះឱង្ការសួរ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ព្រហ្មមាន
 ដែរឬ ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បើព្រហ្មនោះមានមែន មុខជានឹងមក
 កាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ មិនខានទេ បើមិនមានទេ មិនបានមកកាន់អត្តភាព
 ជាមនុស្សនេះឡើយ ។ បពិត្រមហារាជ បើព្រហ្មណា មានសេចក្តីព្យាបាទ
 ព្រហ្មនោះ ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ព្រហ្មណា មិនមានសេចក្តី

ព្យាបាទទេ ព្រហ្មនោះ មិនបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះទេ ។ លំដាប់
 នោះ មានបុរសម្នាក់ ក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសលដូច្នោះថា បពិត្រ
 មហារាជ សញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រមកដល់ហើយ ។ ទើបព្រះបាទ
 បសេនទិកោសល មានព្រះឱង្ការទៅ នឹងសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ ជាអាកាសគោត្រ
 ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នរណាហ្ន៎ អាចពោលនូវកថាវត្ថុនេះ ក្នុងខាងក្នុង
 នៃបុរីរបស់ស្តេចបាន ។ សញ្ញយព្រាហ្មណ៍ជាអាកាសគោត្រ ក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រមហារាជ មានតែវិឌុឌកសេនាបតី ។ ឯវិឌុឌកសេនាបតី ពោល
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ មានតែសញ្ញយព្រាហ្មណ៍ជាអាកាសគោត្រ ។
 គ្រានោះ មានបុរសម្នាក់ទៀត បានក្រាបបង្គំទូលព្រះបាទបសេនទិកោសល
 ដូច្នោះថា បពិត្រមហារាជ កាលនេះគួរស្តេចយាងហើយ ។

[៣៤៤] លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល បានក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូលសួរនូវ
 សព្វញ្ញតញ្ញាណ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏បានព្យាករនូវ
 សព្វញ្ញតញ្ញាណ ការព្យាករណ៍នេះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបាន
 ត្រេកអរដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូល
 សួរនូវសេចក្តីស្អាតនៃវណ្ណៈទាំង ៤ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវសេចក្តីស្អាត នៃវណ្ណៈទាំង ៤ ហើយ ការ
 ព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំរីករាយដោយការ
 ព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានសួរនូវពួកទេវតាជាធំ នឹង

ព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករនូវពួកទេវតា ជាធំ
 ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរដោយ
 ការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំបានទូលសួរ នូវព្រហ្មជា
 ធំ នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ ព្រះមានព្រះភាគក៏បានព្យាករ នូវព្រហ្មជាធំ
 ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបានត្រេកអរ
 ដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត យើងខ្ញុំបានទូល
 សួរនូវហេតុណាៗ នឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានព្យាករ
 នូវហេតុនោះៗ ការព្យាករណ៍នោះ គាប់ចិត្តផង គួរដល់យើងខ្ញុំផង យើងខ្ញុំបាន
 ត្រេកអរដោយការព្យាករណ៍នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវយើងខ្ញុំមាន
 កិច្ចច្រើន មានការងារដែលត្រូវធ្វើច្រើន យើងខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំលាត្រឡប់ទៅ
 វិញ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គសម្គាល់នូវ
 កាលដ៏គួរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះបាទបសេនទិកោសល
 ទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យ រីករាយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 ក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគដោយគោរព ធ្វើប្រទិក្សិណ
 ហើយស្តេចចេញទៅ ។

កណ្តកត្តលសូត្រទី ១០ ចប់

រាជវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃរាជវគ្គនោះគឺ

ជោតិសហាយកសូត្រ ១ រដ្ឋបាលសូត្រ ១ មយទេវេម្ពសូត្រ ១
 មធុរសូត្រ ១ ពោធិរាជកុមារសូត្រ ១ អង្គិលិមាលសូត្រ ១
 (បិយជោតិកសូត្រ ១ ពាហិតិយសូត្រ ១) ធម្មចេតិយសូត្រ
 ១ កណ្ណកត្តលសូត្រ ១ គ្រប់ជា ១០ សូត្រ ។

អដ្ឋកថា

កណ្ណកត្តលសូត្រទី ១០

[៣៣២] កណ្ណកត្តលសូត្រ មានពាក្យផ្ដើមថា ឯវម្មេ សុតំ ដូច្នោះជាដើម ។
 ក្នុងព្រះសូត្រនេះ បទថា ឧទញ្ញាយំ នេះ ជាឈ្មោះរបស់រដ្ឋផង នគរ
 នោះផង ថា ឧទញ្ញា។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អាស្រ័យឧទញ្ញានគរប្រថាប់នៅ ។
 បទថា កណ្ណកត្តល មិត្តនាយ សេចក្ដីថា ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីព្រះនគរ
 នោះ មានតំបន់មួយជាទីត្រេកអរ ឈ្មោះថា កណ្ណកត្តល។ ភូមិភាគនោះ គេ
 តែងហៅថា មិត្តនាយវន ព្រោះទ្រង់ព្រះរាជទានអភ័យដល់ម្រឹគ ទាំងឡាយ ។
 ក្នុងកណ្ណកត្តលមិត្តនាយវននោះ ។ បទថា កេនចិនេវ ករណីយេន
 សេចក្ដីថា មិនមែនកិច្ចដទៃ ជាករណីយកិច្ចដូចដែលបានពោលក្នុងសូត្រមុន
 ហើយនោះឯង ។

[៣៣៣] បទថា សោមា ច ភគិនី សកុលា ច ភគិនី សេចក្ដីថា
 ភគិនីទាំង ២ គឺព្រះនាងសោមា និងព្រះនាងសកុលា នាងជាបជាបតីរបស់
 ព្រះរាជា ។ បទថា ភត្តាភិហារេ បានដល់ ក្នុងទីសោយព្រះក្រយាហារ ។
 ទីសោយព្រះក្រយាហាររបស់ព្រះរាជា ព្រះនាងគ្រប់អង្គត្រូវកាន់វែកជាដើមទៅ
 បម្រើព្រះរាជា ។ ព្រះនាងទាំង ២ នោះបានទៅហើយ ដោយទំនងនោះ ។

[៣៣៤] បទថា ភី បន មហារាជា ជាពាក្យសួរថា ព្រោះហេតុអ្វី
 ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ឆ្លើយថា ដើម្បីដោះពាក្យនិទ្ទារបស់ព្រះរាជា ។ ព្រោះ
 ពួក បរិស័ទគប្បីគិតយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជានេះ កាលយាងមក ក៏នៅតែនាំ

ដំណឹងរបស់មាតុគ្រាមមកទូលផងដែរ ពួកយើងសម្គាល់ថា មកគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដោយធម្មតារបស់ខ្លួន តែព្រះករុណាជីវិតតម្កល់លើត្បូង យកដំណឹង
 របស់មាតុគ្រាមមក ប្រហែលជាទាសៈរបស់មាតុគ្រាមទេដឹង សូម្បីពីមុន
 ទ្រង់ក៏យាងមកដោយហេតុនេះដូចគ្នា ដូច្នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះរាជានោះ
 ត្រូវសួរហើយ នឹងទូលដល់ហេតុដែលមករបស់ខ្លួន ពាក្យនិន្ទានេះ នឹងមិន
 កើតឡើងដល់ព្រះអង្គ ដោយអាការយ៉ាងនេះ ព្រោះដូច្នោះ ដើម្បីដោះនូវពាក្យ
 និន្ទា ទើបត្រាស់យ៉ាងនោះ ។

[៣៣៦] បទថា អត្តនាហាសិ ប្រែថា ពោលហើយ ។ បទថា
 សកិទេវ សព្វំ ញាស្សតិ សព្វំ ទក្ខតិ មិនមាន សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ដែល
 ដឹងធម៌ទាំងពួង និងឃើញធម៌ទាំងពួងក្នុងគ្រាតែមួយ សេចក្តីថា បុគ្គលណា
 នឹងដឹង ឬនឹងឃើញធម៌ទាំងពួងដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន ដោយ
 អារជ្ជនៈ ១ ដោយចិត្តដួង ១ ដោយជវនចិត្ត ១ បុគ្គលនោះរមែងមិនមាន ។
 ពិតហើយ បុគ្គលណាមួយ សូម្បីគិតហើយថា អញនឹងដឹងរឿងគ្រប់យ៉ាង
 ដែលជាអតីតដោយចិត្តដួង ១ ក៏មិនអាចដឹង អតីតបានអស់ នឹងដឹងបានត្រឹម
 តែមួយថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណែកដែលជាអនាគត និងបច្ចុប្បន្ន ក៏នឹងមិនដឹងវត្ថុគ្រប់
 យ៉ាងដោយចិត្តនោះ ។ ក្នុងបទក្រៅអំពីនេះ ក៏នយនេះ ។ ត្រាស់បញ្ហានេះ ដោយ
 ចិត្ត ១ ដួងយ៉ាងនេះឯង ។ បទថា ហោត្តរូបំ បានដល់ ការវះនៃហេតុដែលកើត
 អំពីហេតុ ។ បទថា សហោត្តរូបំ បានដល់ ដែលជាជាតិនៃផលដែលមានហេតុ ។

[៣៣៧] បទថា សម្បរាយិកាហំ កន្តេ សេចក្តីថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលសួរដល់គុណ ដែលនឹងមានខាងមុខ ។

[៣៣៨] បទថា បញ្ចមាទិ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់អង្គជា ទីតាំងនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ឲ្យលាយដោយលោកុត្តរក្នុងព្រះសូត្រនេះ ។ តែព្រះចូឡសមុទេត្ថរដែលនៅក្នុងកវលន្តណៈ កាលគេសួរថា លោកម្ចាស់ ពេញចិត្តអ្វី ដូច្នោះ ក៏ឆ្លើយថា ខ្ញុំពេញចិត្តលោកុត្តរតែម្យ៉ាង ។

[៣៣៩] បទថា បដានវេមត្តតំ បានដល់ ការផ្សេងគ្នានៃសេចក្តីព្យាយាម ។ ពិតហើយ សេចក្តីព្យាយាមរបស់បុប្ផជនម្យ៉ាង របស់ព្រះសោតាបន្នម្យ៉ាង របស់ព្រះសកទាគាមីម្យ៉ាង របស់ព្រះអនាគាមីម្យ៉ាង របស់ព្រះអរហន្តក៏ម្យ៉ាង របស់ព្រះអសីតិមហាសាវ័កក៏ម្យ៉ាង របស់ព្រះអគ្គសាវ័កទាំង ២ ម្យ៉ាង របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធម្យ៉ាង របស់ព្រះសព្វញ្ញពុទ្ធក៏ម្យ៉ាង ។ សេចក្តីព្យាយាម របស់បុប្ផជន មិនដល់ការព្យាយាមរបស់ព្រះសោតាបន្ន ។ បេ ។ សេចក្តីព្យាយាមរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ក៏មិនដល់សេចក្តីព្យាយាមរបស់ព្រះសព្វញ្ញពុទ្ធ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បដានវេមត្តតំ វនាមិ ប្រែថា តថាគត ពោលការផ្សេងគ្នា ដោយសេចក្តីព្យាយាម ទ្រង់សំដៅយកសេចក្តីនេះ ។

បទថា ទន្តការណំ គច្ឆេយ្យំ សេចក្តីថា ក្នុងបណ្តាការទូន្មានទាំងឡាយ មានទូន្មានមិនឲ្យកោង មិនឲ្យចាក់ដោត និងឲ្យជាក់ចុះ ហេតុឯណាវមែន ប្រាកដ គប្បីចូលដល់ហេតុនោះ ។ បទថា ទន្តក្វមី បានដល់ កាន់កូមិសត្វ ដែលទូន្មានហើយ គប្បីទៅ ។ សូម្បីបុគ្គល ៤ ពួក គឺបុប្ផជន ព្រះសោតាបន្ន សកទាគាមី អនាគាមី ឈ្មោះថា អ្នកមិនមានសទ្ធាក្នុងបទទាំងឡាយថា

អសន្តោ ជាដើម ។ ពិតហើយ បុប្ផជន ឈ្មោះថា មិនមានសទ្ធា ព្រោះមិន
 ដល់សទ្ធារបស់ព្រះសោតាបន្ន ។ ព្រះសោតាបន្ន ... របស់ព្រះសកទាគាមី ។
 ព្រះសកទាគាមី ... របស់ព្រះអនាគាមី ។ ព្រះអនាគាមី ឈ្មោះថា មិនមាន
 សទ្ធា ព្រោះមិនដល់សទ្ធារបស់ព្រះអរហន្ត ។ ការអាពាធ រមែងកើតឡើង
 ដល់ព្រះអរហន្ត ព្រោះដូច្នោះ អាពាធទាំង ៥ ឈ្មោះថា អាពាធច្រើន ។
 ព្រះអរិយសាវ័ករមែងមិនមានឈ្មោះថា ជាអ្នកអ្នតអាន ជាអ្នកមានមាយា
 ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបព្រះថេរៈពោលថា តថាគតពេញចិត្តដែលនឹងត្រាស់
 អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ៥ ឲ្យលាយដោយលោកុត្តរ ។ ឯក្នុងអស្សុខឡង្គ
 សូត្រត្រាស់ទុកថា ឈ្មោះថា សម្មាធិនៃព្រះអរិយសាវ័កមកហើយ ក្នុងព្រះ
 តម្រាស់នេះថា តយោ ច ភិក្ខុវេ អស្សុ ខន្ធជ្នេ តយោ ច បរិសខន្ធជ្នេ
 ទេសេស្សាមិ ដោយ អំណាចនៃបុប្ផជននោះ ព្រោះដូច្នោះ ទើបត្រាស់ថា
 លាយដោយលោកុត្តរ ។

ឯបុប្ផជនមិនទាន់ដល់ព្រមនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ ។ បេ ។
 ព្រះអនាគាមីមិនទាន់ដល់ព្រមនូវសេចក្តីព្យាយាមក្នុងអរហត្តមគ្គ ។ សូម្បី
 អ្នកខ្ជិលប្រអូសក៏មាន ៤ ដូចគ្នា ដូចបុគ្គលមិនមានសទ្ធា ។ បុគ្គលមាន
 បញ្ញាថោកថយក៏ដូចគ្នា ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីជ្រាបការប្រៀបធៀបដោយឧបមា
 ក្នុងចំណែកខ្មៅ ដោយពាក្យថា អនន្តហត្ថិអាណយោវិយ ដូចដំរីដែលមិន
 ទាន់ទូន្មាន និងក្នុងចំណែកស ដោយពាក្យថា យថា បន ទន្តហត្ថិអាណយោ
 ដូចដំរីដែលទូន្មានហើយជាដើម ដូច្នោះជាដើម ។ បុគ្គលដែលរៀរមគ្គប្បធាន

ប្រៀបដូចដំរីដែលមិនបានទូន្មាន បុគ្គលមានមគ្គប្បធាន ប្រៀបដូចដំរីដែល
 មានខ្លួនទូន្មានហើយ ដំរីដែលមិនទាន់បានទូន្មាន ក៏មិនអាចដើម្បីធ្វើអាការកោង
 គេច រលាស់ជុំរះទៅកាន់ការទូន្មានហើយ ឬដល់នូវការទូន្មានហើយ បានយ៉ាង
 ណា បុគ្គលរៀរចាកមគ្គប្បធាន ក៏ដូច្នោះដូចគ្នា រមែងមិនអាចដើម្បីសម្រេច
 គុណ ដែលបុគ្គលអ្នកមានមគ្គប្បធានគប្បីដល់ ឬគប្បីញ៉ាំងគុណ ដែលបុគ្គល
 មានមគ្គប្បធាន គប្បីឲ្យកើត ឲ្យកើតឡើង ។

ម្យ៉ាងទៀត ដំរីជាដើមដែលទូន្មានហើយ មិនធ្វើអាការកោង មិនចាក់ទម្ងន់
 មិនបោះបង់ជុំរះ រមែងអាចទៅកាន់ទីដែលសត្វទូន្មានហើយ គប្បីទៅ ឬគប្បី
 ដល់ភូមិដែលសត្វទូន្មានហើយ គប្បីដល់ យ៉ាងណា បុគ្គលមានមគ្គប្បធាន
 ក៏ដូច្នោះដូចគ្នា ក៏អាចសម្រេចគុណដែលអ្នកមានមគ្គប្បធានគប្បីសម្រេច អាច
 ញ៉ាំងគុណដែលបុគ្គលមានមគ្គប្បធាន គប្បីឲ្យកើត ឲ្យកើតឡើងបាន ។ លោក
 អធិប្បាយទុកដូច្នោះថា បុគ្គលមានសោតាបត្តិមគ្គប្បធាន រមែងអាចសម្រេច
 ឱកាស ដែលអ្នកមានសោតាបត្តិមគ្គប្បធានសម្រេច ដើម្បីនឹងញ៉ាំងគុណដែល
 បុគ្គលមានសោតាបត្តិមគ្គប្បធាន គប្បីឲ្យកើតឡើង កើតឡើងបាន ។ បេ។
 បុគ្គលមានអរហត្តមគ្គប្បធាន រមែងអាចសម្រេចឱកាស ដែលបុគ្គលមាន
 អរហត្តមគ្គប្បធានសម្រេច ដើម្បីញ៉ាំងគុណដែលបុគ្គលមាន អរហត្តមគ្គ-
 ប្បធាន គប្បីឲ្យកើតឡើង កើតឡើងបាន ។

[៣៤០] បទថា សម្មប្បធានា បានដល់ ការដល់ព្រម គឺការធ្វើចំពោះ
 ទាក់ទង ដោយមគ្គប្បធាន ។ បទថា ន កិញ្ចំ នាណករណំ វនាមិ យទិទំ

វិមុត្តិយា វិមុត្តានំ ប្រែថា តថាគតមិនពោលនូវអំពើផ្សេងៗ បន្តិចបន្តួចក្នុង
 ហេតុនេះ គឺវិមុត្តិដោយវិមុត្តិទេ សេចក្តីថា ការធ្វើផ្សេងៗគ្នា ប្រារព្ធផលវិមុត្តិ
 នៃបុគ្គលក្រៅអំពើនេះ និងផលវិមុត្តិនៃបុគ្គលម្នាក់ដែលគួរពោលឯណា តថាគត
 មិនពោលដល់ការធ្វើផ្សេងៗគ្នា ដែលគួរពោលនោះដូចម្តេច គឺតថាគតពោលថា
 មិនមានការផ្សេងៗគ្នា ។ បទថា អច្ចិយា វា អច្ចិ សេចក្តីថា ឬអណ្តាតភ្លើង និង
 អណ្តាតភ្លើង ។ សូម្បីពីរបទដ៏សេសក៏មានន័យដូចគ្នា ។ បទថា អច្ចិ នេះ
 ជាទុតិយាវិភត្តិ ប្រើក្នុងអត្ថនៃសត្តមវិភត្តិ ។

[៣៤១] បទថា កី បន តំ មហារាជ សេចក្តីថា បពិត្រមហារាជ ទ្រង់
 មិនជ្រាបឬថា ទេវតាមានយ៉ាងនេះ គឺទេវតាជាន់ចាតុមហារាជមាន ទេវតាជាន់
 តាវត្តិឱ្យមាន ។ បេ ។ ទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តិមាន ទេវតាជាន់ខ្ពស់ឡើង
 ទៅទៀតមាន ព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះរាជាកាលត្រាស់សួរពាក្យនេះថា ខ្ញុំព្រះអង្គដឹងថា មាន
 តែទេវតាទាំងឡាយមកកាន់មនុស្សលោក ឬមិនមកកាន់មនុស្សលោក ទើប
 ត្រាស់ថា យទិ វា តេ ភន្តេ ដូច្នោះជាដើម ។ បទថា សព្វាបជ្ឈា
 បានដល់ មានទុក្ខ គឺមិនទាន់លះផ្លូវចិត្ត គឺមិនទាន់លះទុក្ខផ្លូវចិត្តបានដោយ
 សមុច្ឆេទ ។ បទថា អាគន្ធារោ សេចក្តីថា បុគ្គលមកដោយអំណាច
 បដិសន្ធិ ។ បទថា អព្យាបជ្ឈា បានដល់ កាត់សេចក្តីទុក្ខបានជាសមុច្ឆេទ ។
 បទថា អនាគន្ធារោ បានដល់ បុគ្គលមិនមកដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិ ។

[៣៤២] បទថា បហោតិ ប្រែថា រមែងអាច ។ ពិតហើយ ព្រះរាជា

រមែងអាច ធ្វើបុគ្គលដែលដល់ព្រមដោយលាភ និងសក្ការៈ សូម្បីមានបុណ្យ
 ដោយមិនមានបុគ្គលណាចូលទៅជិតបាន ឲ្យឃ្នាតចាកឋានៈនោះ ។ រមែងអាច
 ធ្វើ សូម្បីបុគ្គលមិនមានបុណ្យនោះ ដែលមិនបានត្រឹមតែត្រាប់ទៅកាន់ស្រុក
 ទាំងមូល ដើម្បីដុំបាយ ហើយញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ដោយប្រការ
 ដែលនឹងជាអ្នកដល់ព្រមដោយលាភ និងសក្ការៈ ឲ្យឃ្នាតចាកឋានៈនោះ ។
 រមែងអាចប្រកបសូម្បីបុគ្គលវិនាសនូវព្រហ្មចរិយៈ គឺសីលដោយស្រី ឲ្យសឹក
 ដោយកម្លាំង ឬឲ្យឃ្នាតឋានៈនោះ មិនឲ្យអមាត្យ ដែលដល់ព្រមដោយកាម
 គុណ សូម្បីមិនបានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ឲ្យចូលទៅកាន់គុក មិនឲ្យឃើញ
 សូម្បីមុខរបស់ស្រីទាំងឡាយ ឈ្មោះថា រមែងឲ្យឃ្នាតចាកឋានៈនោះ តែ
 កាលឲ្យឃ្នាតចាករដ្ឋ ឈ្មោះថា បណ្តេញទៅតាមត្រូវការ ។

បទថា ទស្សនាយតិ នប្បហោន្តិ សេចក្តីថា ទេវតាដែលមានទុក្ខ
 រមែងមិនអាចឃើញដោយចក្ខុវិញ្ញាណនូវទេវតាដែលមានទុក្ខជាន់កាមាវចរ ។
 សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះមិនមានឋានៈក្នុងភពនោះដោយសម
 គួរ ។ តែរមែងអាចដើម្បីនឹងឃើញដោយចក្ខុវិញ្ញាណ នូវទេវតាជាន់រូបាវចរ
 ថា រមែងឈរផង រមែងអង្គុយផង ក្នុងវិមានជាមួយគ្នានោះឯង ។ តែមិន
 អាចឃើញដើម្បីកំណត់ ដើម្បីចាក់ធ្លុះ នូវលក្ខណៈដែលទេវតាទាំងនេះឃើញ
 ហើយ កំណត់ហើយ ចាក់ធ្លុះហើយ ។ រមែងមិនអាចឃើញដោយញាណចក្ខុ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ទាំងមិនអាចឃើញទេវតាដែលខ្ពស់ៗ ទៅ ដោយការ
 ឃើញដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ដូច្នោះ ។ បទថា កោ នាមោ អយំ ភន្តេ សេចក្តីថា

ព្រះរាជាសូម្បីទ្រង់ស្គាល់ព្រះថេរៈ ក៏ត្រាស់សួរដូចមិនស្គាល់ ។ សួរថា
ព្រោះហេតុអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីទ្រង់សរសើរ ។

[៣៤៣] បទថា អាណន្តរោ បានដល់ មានសភាវៈគួរត្រេកអរ ។
សូម្បីការត្រាស់សួរដល់ព្រហ្ម ក៏គប្បីជ្រាបដោយន័យដែលពោលហើយនោះ
ឯង ។ បទថា អថទោ អញ្ញាតរោ បុរិសោ សេចក្តីថា បានឮថា វាចានោះ
វិទូឌុកៈនោះឯងត្រាស់ហើយ ។ ជនទាំងនោះក្រោធហើយថា លោកពោល
ហើយ លោកពោលហើយ ទើបឲ្យពួកពលរៀងៗខ្លួនក្រោកឡើង ធ្វើការឈ្លោះ
នូវគ្នានឹងគ្នាក្នុងទីនោះឯង រាជបុរសនោះបានពោលពាក្យនោះ ដើម្បីឃាត់ដោយ
ប្រការនេះ ។ ពាក្យដ៏សេសសក្តុន៍ទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។ ម្យ៉ាង
ទៀត ទេសនានេះចប់ហើយដោយអំណាចនេយ្យបុគ្គល ដូច្នោះឯង ។ ॐ

អដ្ឋកថា កណ្តកត្តលសូត្រ ចប់
សូត្រទី ១០ ចប់
វគ្គទី ៤ ចប់

ក្បាលទី ១៦
សុត្តន្តបិដក ចាលីប្រៃ - ២៣
សន្ធិកចង្អុលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	លេខទំព័រ
ចូឡរាហុលោវាទសូត្រទី ១	២
អដ្ឋកថា ចូឡរាហុលោវាទសូត្រ	១៥
មហារាហុលោវាទសូត្រទី ២	២៣
អដ្ឋកថា មហារាហុលោវាទសូត្រ	៣៥
ចូឡមាលុន្ស៊ីវាទសូត្រទី ៣	៥១
អដ្ឋកថា ចូឡមាលុន្ស៊ីវាទសូត្រ	៦៤
មហាមាលុន្ស៊ីវាទសូត្រទី ៤	៦៧
អដ្ឋកថា មហាមាលុន្ស៊ីវាទសូត្រ	៧៩
ភទ្ទាលិសូត្រទី ៥	៨៦
អដ្ឋកថា ភទ្ទាលិសូត្រ	១០៧
លដុកិកោបមសូត្រទី ៦	១២៧
អដ្ឋកថា លដុកិកោបមសូត្រ	១៤៧
ចាតុមសូត្រទី ៧	១៥៩
អដ្ឋកថា ចាតុមសូត្រ	១៧២
នឡុកបានសូត្រទី ៨	១៨០
អដ្ឋកថា នឡុកបានសូត្រ	១៩៥
គោលិស្សាសូត្រទី ៩	២០១
អដ្ឋកថា គោលិស្សាសូត្រ	២១១
កីជាតិវិសូត្រទី ១០	២១៥

អង្គកថា ក៏ជាគិរិសូត្រ ២៣៦

សុត្តន្តបិដក ទាលីប្រៃ - ២៤

ចូឡវច្ឆោត្តសូត្រទី ១ ២៤៨

អង្គកថា ចូឡវច្ឆោត្តសូត្រ ២៤៤

អគ្គិវច្ឆោត្តសូត្រទី ២ ២៤៧

អង្គកថា អគ្គិវច្ឆោត្តសូត្រ ២៧០

មហាវច្ឆោត្តសូត្រទី ៣ ២៧៤

អង្គកថា មហាវច្ឆោត្តសូត្រ ២៩១

ទីយននសូត្រទី ៤ ២៩៦

អង្គកថា ទីយននសូត្រ ៣០៥

មាគណ្ឌិយសូត្រទី ៥ ៣១៥

អង្គកថា មាគណ្ឌិយសូត្រ ៣៣៩

សន្ទកសូត្រទី ៦ ៣៥៤

អង្គកថា សន្ទកសូត្រ ៣៨៥

មហាសុកុលុទាយិសូត្រទី ៧ ៤០៤

អង្គកថា មហាសុកុលុទាយិសូត្រ ៤៤៦

រឿងសាមណោរមានប្ញទ្ធិច្រើន ៤៥៦

រឿងបុរស និងភិក្ខុ ៣០ រូប ៤៦៣

សមណមុណ្ឌកសូត្រទី ៨ ៤៨៤

អង្គកថា សមណមុណ្ឌកសូត្រ ៤៩៧

ចូឡសុកុលុទាយិសូត្រទី ៩ ៥០៤

អង្គកថា ចូឡសុកុលុទាយិសូត្រ ៥២៣

វេទណសសូត្រទី ១០ ៥៣២

អង្គកថា វេទណសសូត្រ ៥៤១

រាជវត្ត

យដិការសូត្រទី ១ ៥៤៣

អង្គកថា យដិការសូត្រ ៥៦០

រដ្ឋបាលសូត្រទី ២ ៥៧៣

អង្គកថា រដ្ឋបាលសូត្រ ៦០៥

មយទេវសូត្រទី ៣ ៦៣០

អង្គកថា មយទេវសូត្រ ៦៤៧

មធុរសូត្រទី ៤ ៦៦០

អង្គកថា មធុរសូត្រ ៦៧៥

ពោធិរាជកុមារសូត្រទី ៥ ៦៧៨

អង្គកថា ពោធិរាជកុមារសូត្រ ៧២៧

អង្គលីមាលសូត្រទី ៦ ៧៣៦

អង្គកថា អង្គលីមាលសូត្រ ៧៥២

បិយជាតិកសូត្រទី ៧ ៧៧៣

អង្គកថា បិយជាតិកសូត្រ ៧៨៧

ពាហិតិយសូត្រទី ៨ ៧៩០

អង្គកថា ពាហិតិយសូត្រ ៨០១

ធម្មចេតិយសូត្រទី ៩ ៨០៤

អង្គកថា ធម្មចេតិយសូត្រ ៨១៨

កណ្តកត្តលសូត្រទី ១០ ៨២៨

អង្គកថា កណ្តកត្តលសូត្រ ៨៤៤

